Anàlisi de serveis municipals mitjançant indicadors de gestió

Recull de conclusions dels serveis analitzats en els cercles de comparació intermunicipal

Resultats any 2019

Diputació Barcelona

Anàlisi de serveis municipals mitjançant indicadors de gestió

Recull de conclusions dels serveis analitzats en els cercles de comparació intermunicipal

Resultats any 2019

SUMARI

PRÒLEG 7
INTRODUCCIÓ 9
ELS CERCLES DE COMPARACIÓINTERMUNICIPAL 11
DEFINICIÓ, OBJECTIUS I COMPROMISOS 13
FASES DE L'ESTUDI 14
ALGUNES XIFRES 38
ELS VALORS MITJANS DELS INDICADORS TRANSVERSALS PER SERVEIS 44
INFORME DELS INDICADORS DE POLICIA LOCAL 2019 49
INTRODUCCIÓ 51
RESULTATS PRINCIPALS DELS INDICADORS DE POLICIA LOCAL 2019 52
INFORME DELS INDICADORS DE GESTIÓ I TRACTAMENT DE RESIDUS I NETEJA VIÀRIA 2019 91
PARTICIPANTS 93
INDICADORS 94
TALLERS PARTICIPATIUS 104
TALLERS PARTICIPATIUS-CONCLUSIONS 105
INFORME DELS INDICADORS D'EFICIÈNCIA ENERGÈTICA EN L'ENLLUMENAT PÚBLIC 2019 111
INTRODUCCIÓ 113
ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS 115
DESCRIPCIÓ DEL TALLER 137
RESUM DE LES DADES MÉS RELLEVANTS 137
INFORME DELS INDICADORS DE GESTIÓ SOSTENIBLE DEL VERD URBÀ 2019 143
INTRODUCCIÓ 145
ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS 147
INFORME DELS INDICADORS D'ABASTAMENT LOCAL D'AIGUA 2019 199
INTRODUCCIÓ 201
ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS 203
ANÀLISI COMPARATIU AMB ALTRES CERCLES 218
DESCRIPCIÓ DELS TALLERS 222
RESUM DE LES DADES MÉS RELLEVANTS 223
INFORME DELS INDICADORS DE SERVEIS CULTURALS 2019 227
INTRODUCCIÓ 229
ELS INDICADORS DEL CERCLE 231
LA RECOLLIDA DE DADES 232
RESULTATS DELS PRINCIPALS INDICADORS 233
TROBADES VIRTUALS I SESSIÓ FINAL DE PRESENTACIÓ DE RESULTATS 258
CONCLUSIONS 259
INFORME DELS INDICADORS DE BIBLIOTEQUES 2019 265
INTRODUCCIÓ 267
QUADRE D'INDICADORS 268
RECOLLIDA DE DADES 269
RESULTATS 2019 270
CONCLUSIONS 286
INFORME DELS INDICADORS D'ESPAIS ESCÈNICS 2019 289
PRESENTACIÓ 291
ANÀLISI DELS INDICADORS GLOBALS 294
SEGMENTACIÓ EN GRUPS HOMOGENIS 332

INFORME DELS INDICADORS DE MUSEUS LOCALS 2019 339
INTRODUCCIÓ 341
ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS DELS MUSEUS LOCALS 346
ANÀLISI DELS TALLERS DE MILLORA 368
CONCLUSIONS FINALS 369
INFORME DELS INDICADORS D'ESCOLES BRESSOL 2019 375
INTRODUCCIÓ 377
EL CCI D'ESCOLES BRESSOL 2020 EN XIFRES 378
ELS INDICADORS DE LES ESCOLES BRESSOL 379
ELS INDICADORS DEL CCI D'ESCOLES BRESSOL 401
CONCLUSIONS 405
INFORME DELS INDICADORS D'ESCOLES MUNICIPALS DE MÚSICA 2019 413
INTRODUCCIÓ 415
LES ESCOLES DE MÚSICA DE LA DEMARCACIÓ: SITUACIÓ I CONTEXT ACTUAL 418
EL CCI D'ESCOLES DE MÚSICA EN XIFRES 419
ANÀLISI DEL QUADRE D'INDICADORS 421
L'IMPACTE EN EL TERRITORI 422
LES ESCOLES DE MÚSICA: SERVEI PER A TOTHOM 429
LA SOSTENIBILITAT I ELS RECURSOS DE LES ESCOLES DE MÚSICA 446
EL PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE 452
ELS TALLERS DE MILLORA 453
VISIÓ GENERAL DELS INDICADORS DEL CERCLE D'ESCOLES DE MÚSICA 457
CONCLUSIONS 462
INFORME DELS INDICADORS D'ESPORTS 2019 469
INTRODUCCIÓ 471
EL CERCLE D'ESPORTS EN XIFRES (CCI) 472
ANÀLISI DE RESULTATS DEL QUADRE D'INDICADORS 474
VISIÓ GENERAL DELS INDICADORS DEL CERCLE D'ESPORTS 489
ELS TALLERS DE MILLORA 492
CONCLUSIONS 502
INFORME DELS INDICADORS DE SERVEIS SOCIALS 2019 509
PRESENTACIÓ 511
ELS SERVEIS SOCIALS BÀSICS: ENCÀRREC I CONTEXT EN LA SEVA PROVISIÓ 512
SERVEIS BÀSICS D'ATENCIÓ SOCIAL 515
LLUITA CONTRA LA POBRESA I LA VULNERABILITAT ECONÒMICA 519
SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ DOMICILIÀRIA 522
SERVEIS D'INTERVENCIÓ SOCIOEDUCATIVA 525
SERVEIS SOCIALS BÀSICS: CLAUS DEL 2019 527
DADES DE PARTICIPACIÓ MUNICIPAL I METODOLOGIA 528
INFORME DELS INDICADORS DE MERCATS MUNICIPALS 2019 533
INTRODUCCIÓ 535
METODOLOGIA I FONTS 536
ANÀLISI DE L'ENTORN 537
ENCÀRREC POLÍTIC 545
DIMENSIÓ USUARI-CLIENT 551
DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS I RECURSOS HUMANS 559
DIMENSIÓ ECONÒMICA 565
ESQUEMA CONCLUSIONS 572

INFORME DELS INDICADORS DE FIRES LOCALS 2019 577
INTRODUCCIÓ 579
RESULTATS PRINCIPALS DELS INDICADORS 584
CONSIDERACIONS FINALS 614
INFORME DELS INDICADORS DE SERVEIS LOCALS D'OCUPACIÓ 2019 619
IDEES CLAUS 621
QÜESTIONS METODOLÒGIQUES DE L'ANÀLISI 621
ELS INDICADORS MÉS RELLEVANTS: DE L'ENTORN A L'ACCESSIBILITAT I ACTUACIONS 622
PRINCIPALS DIFERÈNCIES ENTRE ELS SLO DE MUNICIPIS MAJORS I MENORS DE 30.000 HABITANTS 633
INDICADORS TRANSVERSALS 635
INFORME DELS INDICADORS D'OFICINES TÈCNIQUES LABORALS 2019 643
INTRODUCCIÓ 645
ENS LOCALS PARTICIPANTS 646
RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ SOCIETAT 648
RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ PERSONES USUÀRIES 655
RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ ORGANITZACIÓ I RECURSOS HUMANS 660
DADES D'ENTORN DE LES OTL PARTICIPANTS 667
IDEES CLAU 669
CONCLUSIONS 670
INFORME DELS INDICADORS DE LES OFICINES MUNICIPALS D'INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR (OMIC) 2019 673
INTRODUCCIÓ 675
CONCLUSIONS 2019 DELS SERVEIS PÚBLICS LOCALS DE CONSUM 681
SERVEIS PÚBLICS LOCALS DE CONSUM 2019: RESUM EXECUTIU 705
EPÍLEG: CONSUM CONSCIENT I CONSUM SOSTENIBLE EN TEMPS DE CRISIS 707
INFORME DELS INDICADORS DE SEGURETAT ALIMENTÀRIA 2019 711
INTRODUCCIÓ 713
LA SEGURETAT ALIMENTÀRIA L'ANY 2019 717
LA SITUACIÓ DEL CCI SAM L'ANY 2019 730
RESUM EXECUTIU 731
RESUM D'INDICADORS DEL CCI SAM 732
INFORME DELS INDICADORS DELS SERVEIS DE MEDIACIÓ CIUTADANA 2019 739
INTRODUCCIÓ 741
EVOLUCIÓ I CONSOLIDACIÓ DELS SMC: QUÈ ENS DIUEN 10 ANYS DE DADES? 742
DE LA MEDIACIÓ A LA MEDIACIÓ CIUTADANA: A LA RECERCA D'UN NOU MARC D'ANÀLISI 758
CONCLUSIONS: REPTES I OPORTUNITATS 764
BIBLIOGRAFIA 766
INFORME DELS INDICADORS DELS CEMENTIRIS MUNICIPALS 2019 769
INTRODUCCIÓ 771
ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS 773
RESUM EXECUTIU 783

PRÒLEG

L' Àrea de Recursos Humans, Hisenda i Serveis Interns de la Diputació de Barcelona presenta l'estudi *Anàlisi de Serveis Municipals mitjançant Indicadors de Gestió*. Aquest document és un compendi de les conclusions principals relatives a la gestió de diferents serveis municipals, derivades de l'anàlisi dels indicadors obtinguts en el marc del projecte Cercles Comparació Intermunicipal.

Els Cercles de Comparació Intermunicipal tenen com a objectiu oferir a les entitats locals una eina adreçada a la millora de la prestació i gestió dels serveis municipals mitjançant; d'una banda, l'elaboració d'un quadre d'indicadors de gestió consensuats entre els responsables municipals que permetin mesurar, comparar i avaluar els resultats obtinguts; i de l'altra, un espai d'anàlisi, reflexió i intercanvi d'experiències entre els tècnics municipals per impulsar la millora dels serveis.

El resultat d'aquest treball, que combina mètodes quantitatius (obtenció dels indicadors de gestió) i qualitatius (treball realitzat en els tallers de millora) es manifesta en les conclusions sobre la situació de diferents serveis municipals de la demarcació de Barcelona, i que posem al vostre abast en aquest document.

Aquestes conclusions, corresponents als 22 serveis municipals que han participat en els Cercles de Comparació Intermunicipal edició de 2019, són un instrument metodològic, d'avaluació i d'estudi de gran vàlua per aprofundir en la millora de la qualitat en la prestació dels serveis locals. Alhora, mostren l'esforç de les entitats participants i de la Diputació de Barcelona per avançar en la transparència de les administracions locals i en la responsabilitat d'aquestes a l'hora de satisfer les necessitats de la ciutadania.

En aquest sentit, voldria agrair molt especialment l'esforç i el compromís dels responsables locals que han col·laborat en la definició dels indicadors i han nodrit, amb la seva experiència, les conclusions de l'estudi; així com de les diferents àrees de la Corporació, que han elaborat aquestes conclusions i han liderat el treball en xarxa des dels seus àmbits d'especialització.

Davant els reptes econòmics i socials que viu el món local, és especialment important seguir potenciant el treball en xarxa i la innovació per facilitar la creació de sinergies entre els gestors públics locals. En aquest camí, a l'edició d'enguany dels Cercles s'han introduït novetats al Portal d'indicadors Econòmics i de Serveis Locals (PIESL), que han permès enriquir la informació comparativa que aquesta eina proporciona. Un instrument que posa de manifest l'aposta de la Diputació de Barcelona per potenciar l'ús de les noves tecnologies al servei del treball col•lab+oratiu entre els ens locals de la Demarcació.

L'objectiu final és trobar mecanismes que permetin implementar actuacions de millora en la prestació dels serveis públics de la forma més eficient possible i amb les màximes garanties de responsabilitat de la gestió pública i de qualitat per a la ciutadania.

Aquest fi és el que persegueix la Diputació de Barcelona i l'estudi que es presenta a continuació constitueix una prova d'aquesta tasca.

Carles Ruiz Novella
Diputat president de l'Àrea de Recursos Humans, Hisenda i Serveis Interns

INTRODUCCIÓ

L'experiència de la Diputació de Barcelona en l'àmbit dels indicadors de gestió es remunta a l'any 1983, amb la creació del Servei d'Informació Econòmica Municipal (SIEM). Aquest producte, que gaudeix d'un gran prestigi en l'àmbit de les finances locals, se centra en temes pressupostaris, de fiscalitat i d'endeutament.

La demanda de serveis públics va créixer notablement durant la dècada dels '80, la qual cosa va comportar que els ajuntaments haguessin d'incrementar d'una manera ràpida i relativament poc ordenada la prestació de nous serveis per a la ciutadania. Als anys '90 es va veure la necessitat d'instrumentalitzar la gestió en la provisió dels serveis públics locals, i la racionalització i la qualitat van esdevenir conceptes clau en parlar de serveis públics. Així doncs, es fa necessari començar a treballar per obtenir informació amb relació a la manera en què se subministren aquests serveis, per tal d'ajudar els responsables i gestors municipals en la presa de decisions.

En aquesta situació, l'any 1998 es crea una nova línia de treball destinada a la posada en marxa d'un instrument per a l'obtenció d'informació comparada en el marc de la gestió dels serveis: l'estudi Indicadors de Gestió de Serveis Municipals (IGSM), destinat a municipis de més de 10.000 habitants. L'estudi IGSM oferia als municipis participants una evolució dels seus indicadors de gestió de serveis de forma comparada amb la mitjana del conjunt de municipis participants. Mitjançant les comparacions, s'establia una mesura del nivell de provisió i de qualitat en la prestació de serveis municipals.

L'any 2001 es produeix un nou salt qualitatiu amb la creació i posada en marxa dels Cercles de Comparació Intermunicipal (CCI), adreçat principalment als responsables dels serveis locals de municipis de més de 10.000 habitants. Es tracta d'un instrument que va més enllà de l'obtenció d'informació sobre indicadors locals de gestió, ja que introdueix el valor afegit de la participació activa dels responsables dels serveis en els processos de definició i validació dels indicadors, l'anàlisi dels resultats obtinguts, la comparació entre els diferents municipis, la posada en marxa d'accions de millora i la transferència de coneixement a través de diferents metodologies de treball en grup.

L'any 2009 es publica per primer cop l'informe *Anàlisis de serveis municipals*, que constitueix un recull de conclusions dels serveis analitzats en els CCI. La finalitat de cada un dels informes de conclusions és fer una anàlisi global de la situació dels diferents serveis a partir de les dades obtingudes als cercles. Aquesta anàlisi, a més a més de ser una radiografia de la situació d'un servei en els municipis participants, pot ser un element de reflexió per al disseny de futures polítiques públiques relacionades amb els serveis analitzats.

L'anàlisi global dels indicadors es fa des de diverses perspectives:

- Des d'una perspectiva de contextualització dels indicadors de l'any d'anàlisi, fent una valoració dels resultats més destacats i tenint presents altres estudis, en cas que n'hi hagi.
- Des d'una perspectiva temporal, en què es destaquen les variacions significatives respecte d'edicions anteriors.
- Des d'una perspectiva de trams de població, on es destaquen aquelles diferències significatives relacionades amb el nombre d'habitants de l'ens local.
- Des d'una perspectiva transversal, en què es comparen aquells indicadors comuns a tots els serveis analitzats en els CCI (en la dimensió de valors organitzatius-recursos humans i en la dimensió econòmica).

Així mateix, cal destacar que l'informe de conclusions de cada servei es clou amb un resum executiu de les principals conclusions derivades de l'anàlisi.

Donat que les dades de l'informe Anàlisi de serveis municipals mitjançant indicadors de gestió provenen dels CCI, aquest document s'obre amb una descripció dels objectius i la metodologia dels Cercles.

A continuació, es presenta l'anàlisi realitzat de cada un dels serveis, amb l'ordre següent:

- Policia local
- Gestió i tractament de residus
- Neteja viària
- Eficiència energètica en l'enllumenat públic
- Gestió sostenible del verd urbà
- Abastament local d'aigua
- Serveis culturals
- Biblioteques
- Espais escènics
- Museus locals
- Escoles bressol
- Escoles municipals de música
- Esports
- Serveis socials
- Mercats municipals
- Fires locals
- Serveis locals d'ocupació
- Oficines tècniques laborals (OTL)
- Oficines locals d'informació al consumidor (OMIC)
- Seguretat alimentària
- Mediació ciutadana
- Cementiris municipals

Aquest estudi ha estat possible gràcies a la col·laboració amb els següents departaments:

- Servei de Programació, de la Direcció de Serveis de Planificació Econòmica.
- Gerència de Serveis de Medi Ambient (Cercle de Neteja viària - Gestió i tractament de residus; Eficiència energètica en l'enllumenat públic; Verd urbà i Abastament local d'aigua).
- Oficina d'Estudis i Recursos Culturals de la Gerència de Serveis de Cultura (Cercle de Serveis culturals).
- Gerència de Serveis de Biblioteques (Cercle de Biblioteques).
- Oficina de Difusió Artística de la Gerència de Serveis de Cultura (Cercle d'Espais escènics).
- Oficina de Patrimoni Cultural de la Gerència de Serveis de Cultura (Cercle de Museus locals).
- Gerència de Serveis d'Educació (Cercles d'Escoles bressol i Escoles municipals de música).
- Gerència de Serveis d'Esports (Cercle d'Esports).
- Servei d'Acció Social de la Gerència de Serveis de Benestar Social (Cercle de Serveis socials).
- Oficina de Mercats i Fires Locals de la Gerència de Serveis de Comerç (Cercle de Mercats locals i de Fires locals).
- Servei de Mercat de Treball de la Gerència de Serveis de Promoció Econòmica i Ocupació (Cercle de Serveis locals d'ocupació i Oficines tècniques laborals).
- Servei de Suport a les Polítiques de Consum de la Gerència de Serveis de Salut Pública i Consum (Cercle d'Oficines Municipals d'Informació al Consumidor-OMIC).
- Servei de Salut Pública de la Gerència de Serveis de Salut Pública i Consum (Cercle de Seguretat alimentària).
- Servei de Convivència, Diversitat i Participació Ciutadana de la Gerència de Serveis d'Igualtat i Ciutadania (Cercle de Mediació ciutadana).

ELS CERCLES DE COMPARACIÓ INTERMUNICIPAL

DEFINICIÓ, OBJECTIUS I COMPROMISOS

Els CCI es configuren com un mètode de treball, en l'àmbit de la prestació i gestió dels serveis proveïts pels governs municipals, per assolir els objectius següents:

- mesurar, comparar i avaluar resultats, mitjançant uns indicadors comuns consensuats,
- formar un grup de treball per intercanviar experiències,
- impulsar la millora dels serveis.

La implementació dels CCI s'efectua a través de la realització d'un nombre determinat de reunions per any (anomenades tallers), amb una metodologia pròpia de treball, i amb la participació de diferents responsables del servei municipal objecte d'anàlisi, que desenvolupen la seva tasca diària en ajuntaments majors de 10.000 habitants.

Els objectius dels tallers són:

- proposar una metodologia de treball comuna que permeti comparar els serveis municipals dels ajuntaments participants,
- arribar a un acord sobre uns indicadors comuns amb els quals poder comparar els serveis municipals,
- formar un grup de treball concret que, de forma transparent, intercanviï els resultats dels indicadors entre els seus participants.

El nombre recomanable d'ajuntaments participants en un taller se situa entre els 10 i els 15 en el seu començament. L'augment de la participació de noves entitats locals passa per la creació de tallers addicionals. Així, en la majoria de serveis municipals hi ha més d'un taller de millora.

Els compromisos a adquirir per part dels participants són els següents:

- facilitar la informació necessària per efectuar una comparació intermunicipal dels serveis locals analitzats,
- permetre que tots els participants del CCI puguin veure les dades facilitades (i no mostrar les dades a terceres persones),
- participar en la sessió d'avaluació dels resultats i de presentació de propostes de millora internes per a cada municipi.

En aquest sentit, cal destacar que les dades que es publiquen fora del cercle són exclusivament les mitjanes del conjunt de participants, però mai les dades concretes de cada municipi.

El perfil de les persones assistents als tallers ha de ser preferentment de caràcter directiu, amb capacitat de decisió i amb coneixement del servei analitzat. Es tracta de facilitar la implantació de les millores en el departament que és de la seva responsabilitat.

FASES DE L'ESTUDI

El procés de desplegament dels CCI s'articula entorn de cinc fases que es retroalimenten de manera successiva:

1. Fase de disseny.
2. Fase de mesura.
3. Fase d'avaluació.
4. Fase de millora.
5. Fase de comunicació i implementació.

Tractant-se d'un procés que pretén aconseguir la millora contínua, un CCI no té, teòricament, acabament.

Cada any els seus membres han de tornar a participar en els tallers per avaluar i continuar implantant les millores.

1. Fase de disseny

Aquesta fase consisteix en la definició de la missió i dels objectius estratègics del servei municipal objecte d'anàlisi, en la relació i definició consensuada dels indicadors que han de ser emprats en la comparació entre els municipis (*benchmarking*), i en l'establiment de comú acord de les variables utilitzades per al càlcul dels indicadors.

La durada d'aquesta fase és aproximadament de dos dies de treball. Es realitzen, per tant, dos tallers de treball amb els diferents municipis participants en el CCI.

Al **primer taller** participen un grup reduït d'experts municipals (aproximadament 6), amb experiència reconeguda en el treball amb indicadors. Aquest grup, dirigit per persones del Servei de Programació i d'altres àrees de la Diputació de Barcelona que treballen en l'àmbit del servei analitzat, s'encarrega d'efectuar una primera aproximació a la definició de la missió i objectius estratègics, als indicadors i a les variables.

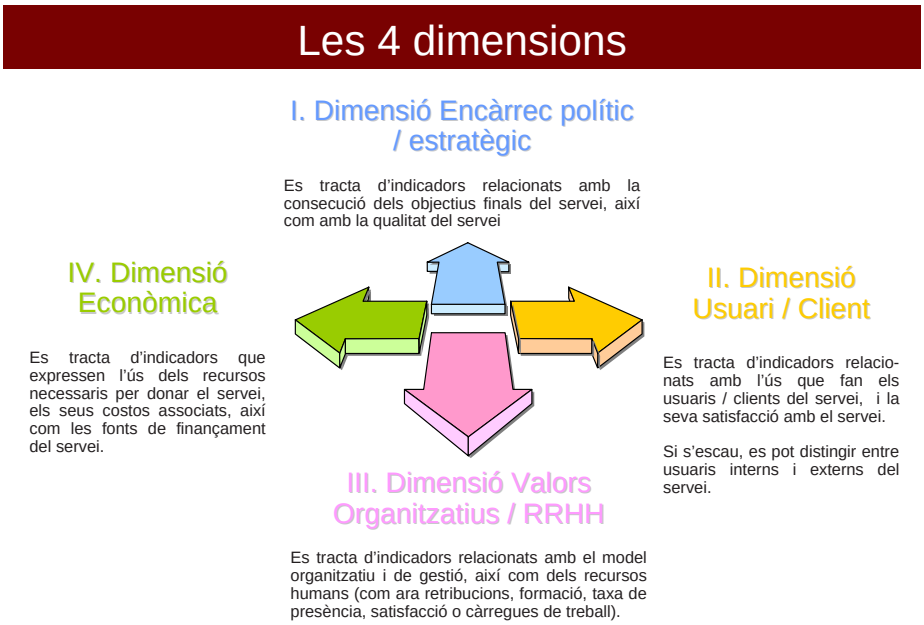
El mètode de treball es fonamenta en tècniques de dinàmiques de grup que afavoreixen la participació ordenada dels ajuntaments, així com la posterior sistematització de les idees resultants (pluja d'idees, metaplan i tècniques nominals de grup, entre d'altres).

El **segon taller** està format per tots els integrants del CCI. En aquest, s'aporta tot el treball realitzat prèviament pel grup reduït d'experts i es fan les consideracions que es creuen oportunes. Finalment es valida i s'assumeix per part de tot el cercle: la missió i objectius estratègics del servei analitzat, els indicadors utilitzats per efectuar la comparació intermunicipal, i les variables que han de ser contemplades en la definició dels indicadors. A partir d'aquest moment es comparteix un llenguatge comú, establert i acordat per tots els participants, i que serà el fil conductor de la implementació del cercle.

Convé posar especial èmfasi en el fet que són els mateixos ajuntaments que seleccionen i consensuen els indicadors que hauran d'utilitzar per mesurar i comparar amb d'altres la gestió del servei municipal que se subministra des del seu govern local. Aquest fet és fonamental i constitueix una clau d'èxit atès que garanteix l'aplicabilitat i la utilitat d'allò que s'està realitzant.

Els indicadors resultants s'estructuren en **quatre dimensions de meta:**

- Primera dimensió: encàrrec polític / estratègic.
- Segona dimensió: usuari / client.
- Tercera dimensió: Valors organitzatius / recursos humans.
- Quarta dimensió: econòmica.

Així mateix, s'incorporen alguns indicadors d'entorn, que ajuden a contextualitzar el municipi.

Cal destacar que els indicadors es presenten en un format de **Quadre resum d'indicadors**, que pretén ser una primera aproximació a un quadre de comandament Integral, en què per a cada dimensió es defineixen uns objectius estratègics i uns indicadors que serveixen per mesurar-los.

Amb l'objectiu de poder fer comparacions entre diversos serveis -objectiu complementari al de fer comparacions intermunicipals d'un servei-, s'han definit una sèrie d'**indicadors transversals** per a tots els serveis analitzats. En concret, es tracta de 6 indicadors de la dimensió de valors organitzatius / recursos humans (% de gestió directa, % de gestió indirecta, % d'hores de baixa, salari brut d'una categoria professional rellevant en el servei, hores de formació per treballador i % de dones sobre el total de professionals del servei) i de 5 indicadors de la dimensió econòmica (despesa corrent per habitant, % de despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal, % d'autofinançament per taxes i preus públics i altres ingressos, % de finançament per part d'altres administracions, i % de finançament per part de l'ajuntament).

Periòdicament, es realitzen sessions de revisió dels indicadors, en què es reflexiona sobre els indicadors consensuats en edicions anteriors i s'arriba a un nou consens d'indicadors que reflecteixi d'una forma més acurada el servei analitzat.

Quadre Resum d'Indicadors SERVEI X

Encàrrec polític	Impulsar A	Impulsar B	Fomentar Y	Fomentar Z
Usuari / Client	Oferir un servei de qualitat als usuaris / clients	Oferir un servei accessible als usuaris	Altres objectius	Altres objectius
Valors Organitz / RRHH	Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió	Oferir un servei de qualitat (model de gestió)	Promoure un clima laboral positiu pels treballadors	Millorar les habilitats dels treballadors
Economia	Disposar dels recursos adequats	Finançar adequadament el servei	Gestionar adequadament els recursos	Oferir el servei a uns costos unitaris adequats

2. Fase de mesura

Un cop identificades les variables en la fase de disseny, aquestes es recullen en una enquesta que es lliura als ajuntaments participants. El suport utilitzat pel lliurament de l'enquesta pot ser doble, en funció dels requeriments informàtics del municipi:

- a través d'un fitxer Excel, o bé,
- via internet, utilitzant una aplicació creada *ad hoc* (Gestió i Tramitació d'Enquestes –GTE) que permet la introducció de dades mitjançant un accés restringit.

La durada d'aquesta fase està consensuada pels municipis, en funció de la seva disponibilitat d'accés a la informació. D'altra banda, durant tot el procés de recollida de dades, s'ofereix assessorament individualitzat als municipis per omplir l'enquesta.

Si els participants envien la informació en format Excel, se'n fa un abocament posterior de la mateixa a l'aplicació GTE.

Les dades rebudes són objecte d'una validació conceptual i estadística per part de la Diputació de Barcelona, a fi i efecte de depurar possibles errors en la recollida de dades. Aquesta validació inclou, entre d'altres, la comprovació dels valors extrems i la verificació de les dades que s'han modificat substancialment d'un any a un altre.

Cal mencionar que la mitjana del grup de municipis participants es calcula de la següent manera:

X = qualsevol variable del numerador de l'indicador
Y = qualsevol variable del denominador de l'indicador
lp = municipi participant

$$Mitjana = \frac{\sum_{lp=1}^{n} X_{lp}}{\sum_{lp=1}^{n} Y_{lp}}$$

(És necessari que un municipi tingui disponibles els valors de les variables del denominador i el numerador per tal que s'inclogui en el càlcul de la mitjana).

Els indicadors amb dades monetàries s'expressen en euros en termes corrents (és a dir, no estan deflactats per l'índex de preus al consum).

Totes les dades són anuals, excepte si s'indica una periodicitat diferent (diària, setmanal, mensual, etc.).

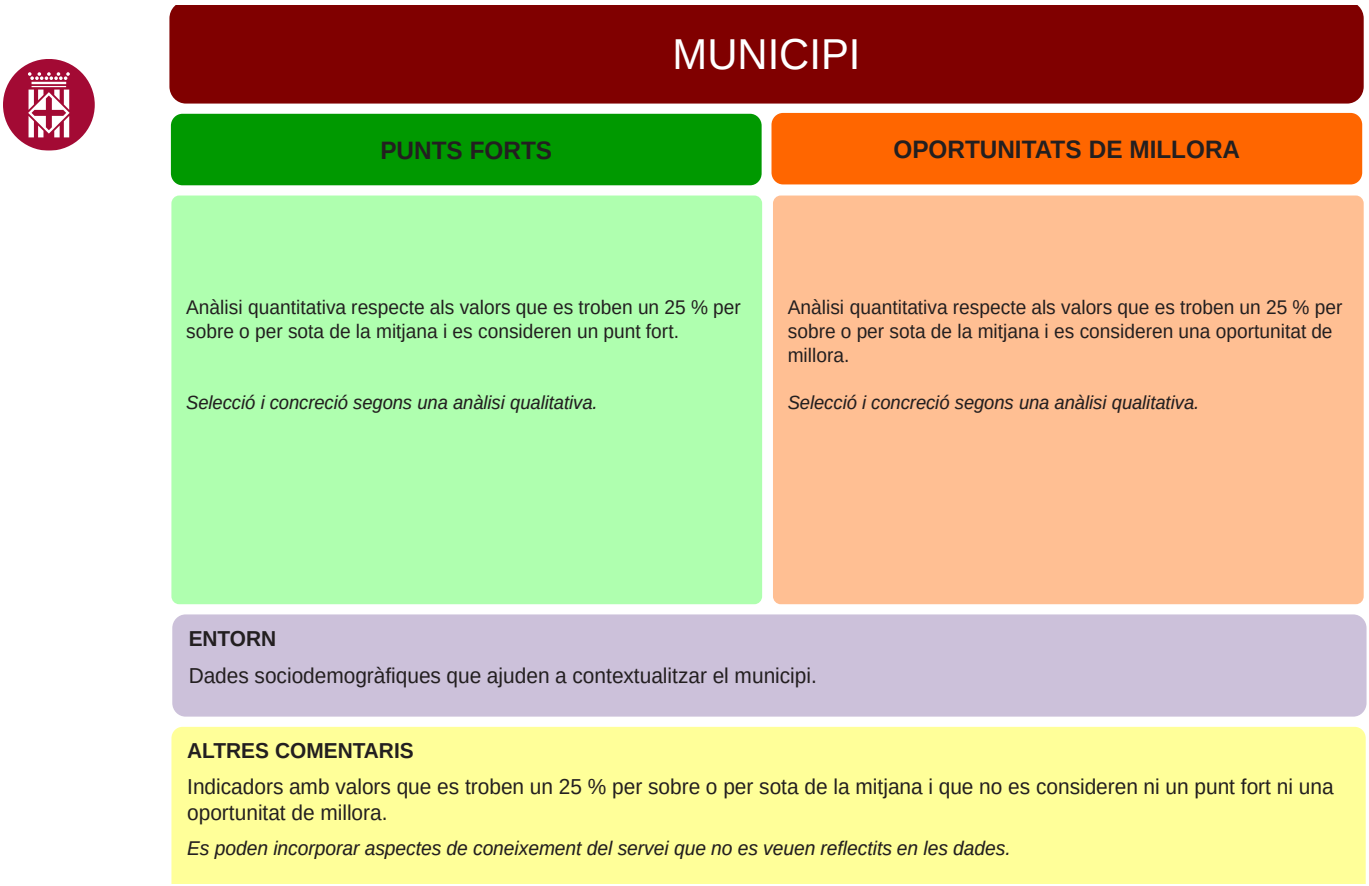
3. Fase d'avaluació

Consisteix en l'elaboració d'un **informe amb els indicadors de cada municipi**, destacant els valors més significatius. Així, per a cada indicador es calcula la mitjana, i es destaquen els valors dels municipis de la següent manera:

- En **verd:** els valors un 25% per sobre o per sota la mitjana del conjunt de municipis participants que, en general, s'han considerat un punt fort.
- En **taronja**: els valors un 25% per sobre o per sota la mitjana del conjunt de municipis participants que, en general, s'han considerat una oportunitat de millora.
- En groc: els valors un 25% per sobre o per sota la mitjana del conjunt de municipis participants que no es consideren ni punt fort ni oportunitat de millora.

Addicionalment, s'elabora un **quadre resum individual**, per a cada municipi de referència, comparant els valors del municipi amb la mitjana de referència del cercle. De la mateixa manera que a l'informe Intermunicipal, es destaquen els valors específicament significatius (que estan com a mínim un % per sobre o per sota la mitjana).

A partir d'aquests valors, així com d'altres que puguin ser significatius, es realitza per part de la Diputació de Barcelona un primer esborrany d'identificació dels **punts forts i oportunitats de millora** de cada municipi, que és accessible a través del Portal d'Informació Econòmica i de Serveis Locals (PIESL).

Durant el taller d'intercanvi anual, cada municipi pot validar el primer esborrany de punts forts i oportunitats de millora, i explicar succintament a la resta de municipis el conjunt dels resultats del seu municipi.

4. Fase de millora

A continuació, i durant aquest taller d'intercanvi tot just mencionat, es treballa per identificar les millores que es poden realitzar en la prestació del servei municipal. Es tracta d'un taller eminentment pràctic i participatiu, que dona peu a replantejar-se com s'ofereix i es gestiona el servei, a la vegada que possibilita l'intercanvi d'experiències i la transferència de coneixements.

En funció del taller, es proposa seguir una de les metodologies següents:

A. Oportunitats de millora.
B. Bones pràctiques.
C. Anàlisi de l'evolució del servei.
D. Actuacions d'Estalvi Econòmic.
E. Anàlisi de Fortaleses.
F. Mapa de relacions i accions de millora.

A. OPORTUNITATS DE MILLORA

Cadascun dels participants selecciona una oportunitat de millora per treballar, i l'analitza en tres subetapes (que es descriuen amb més detall a les pàgines següents):

4.A.1. S'identifiquen les diferents causes de l'oportunitat de millora seleccionada. Eina emprada: diagrama ishikawa (o d'espina de peix).

4.A.2. Per a l'oportunitat de millora seleccionada, s'identifica el pes de cada causa, i s'ordenen les causes de major a menor importància. Eina emprada: matriu de classificació de causes.

4.A.3. Per a l'oportunitat de millora seleccionada, s'identifiquen possibles accions de millora i es ponderen. Eina emprada: matriu d'anàlisi d'accions de millora.

B. BONES PRÀCTIQUES

Cadascun dels participants presenta una bona pràctica del seu municipi, en una sessió que s'estructura amb el següent pla de treball:

4.B.1. Objectius a assolir.
4.B.2 Introducció dels continguts.
4.B.3 Anàlisi d'un cas.
4.B.4 Descripció d'una bona pràctica.
4.B.5 Presentació i valoració de bones pràctiques.

C. ANÀLISI DE L'EVOLUCIÓ DEL SERVEI

Cada participant analitza la situació del seu servei d'acord amb l'evolució que han mostrat els indicadors analitzats durant el període estudiat. La sessió s'estructura seguint les fases següents:

4.C.1. Anàlisi de la situació actual: els participants analitzen i verifiquen els seus punts forts i oportunitats de millora.

4.C.2. Anàlisi de l'evolució dels indicadors: els participants analitzen i verifiquen quins indicadors han millorat, quins s'han mantingut i quins han empitjorat des de l'any base fins l'any d'estudi.

4.C.3. Creuament de l'anàlisi de la situació actual amb l'Anàlisi de l'evolució dels indicadors.

4.C.4. Presentació i valoració de l'evolució del servei des de l'any base fins la situació actual.

D. ACTUACIONS D'ESTALVI ECONÒMIC

Cadascun dels participants presenta una actuació d'estalvi econòmic. Aquesta metodologia té el següent pla de treball:

4.D.1. Introducció de continguts.
4.D.2. Descripció d'una actuació d'estalvi econòmic.
4.D.3. Presentació i valoració de les actuacions d'estalvi econòmic.

E. ANÀLISI DE FORTALESES

Cada grup de participants analitza una Fortalesa. Una **fortalesa** és qualsevol **àmbit d'un servei**, que ha estat gestionada de forma especialment satisfactòria per un grup de municipis. Aquesta metodologia té el següent pla de treball:

Abans dels tallers de millora:

4.E.1. Selecció de les fortaleses (Indicadors) a analitzar.
4.E.2. Agrupació dels municipis segons el dia de la realització del taller.
4.E.3. Agrupació dels municipis per fortaleses.

Durant els Tallers de Millora:

4.E.4. Introducció de la metodologia.
4.E.5. Descripció d'una fortalesa (en taules).
4.E.6. Presentació i discussió en plenari de fortaleses.

F. MAPA DE RELACIONS I ACCIONS DE MILLORA

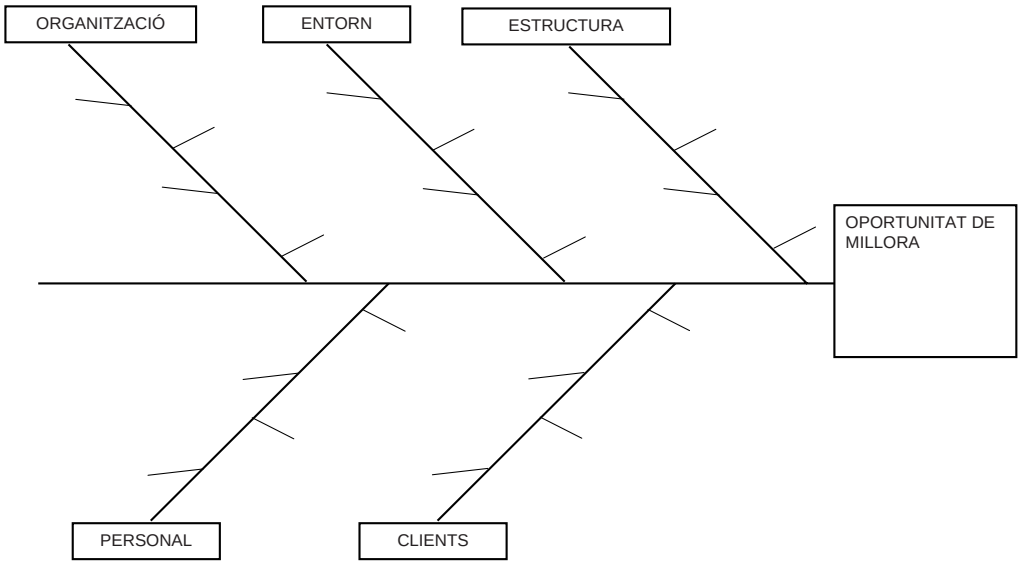
Els participants reflexionen sobre les relacions existents entre els seus indicadors per identificar les problemàtiques característiques del seu servei i definir accions de millora de forma conjunta. Els tallers s'estructuren en dues fases:

4.F.1. Mapa de relacions: anàlisi de les relacions existents entre punts forts, oportunitats de millora i altres indicadors clau del servei.
4.F.2. Anàlisi de les causes d'una de les problemàtiques identificades i definició en grup de les accions de millora que han d'ajudar a resoldre la situació.

A. OPORTUNITAT DE MILLORA

4.A.1. Diagrama d'ishikawa. A partir d'aquests diagrames de causa efecte, anomenats també d'espina de peix, es poden detectar les causes d'una determinada oportunitat de millora.

4.1 Diagrama Ishikawa (o d'espina de peix)

En primer lloc, s'escriu l'oportunitat de millora a la part dreta de l'espina de peix. A continuació, a través d'una pluja d'idees s'identifiquen les diferents causes de l'oportunitat de millora que, a la vegada, es classifiquen a les espines principals, en varies categories.

ORGANITZACIÓ	Causes degudes al sistema d'organització del centre Ex. Funcions no ben delimitades
ENTORN	Causes degudes a factors externs al servei Ex. No s'ha donat prioritat política al servei
ESTRUCTURA	Causes degudes a deficiències estructurals o de recursos Ex. Manca d'espai suficient per realitzar determinades activitats
PERSONAL	Causes degudes als professionals / treballadors Ex. Manca de formació en atenció al públic
CLIENTS	Causes degudes als usuaris - clients Ex. Desconeixement dels serveis que oferim

4.A.2. Matriu de classificació de causes. És una metodologia que ens permet conèixer el pes de cada causa en la globalitat d'una oportunitat de millora, així com ordenar les causes de major a menor importància.

Municipi:

MATRIU DE CLASSIFICACIÓ DE CAUSES

OPORTUNITAT DE MILLORA:

			PARTICIPANTS***														
Tipus *		Causes **	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	TOTAL ****	%	% Acumulat
TOTAL																	

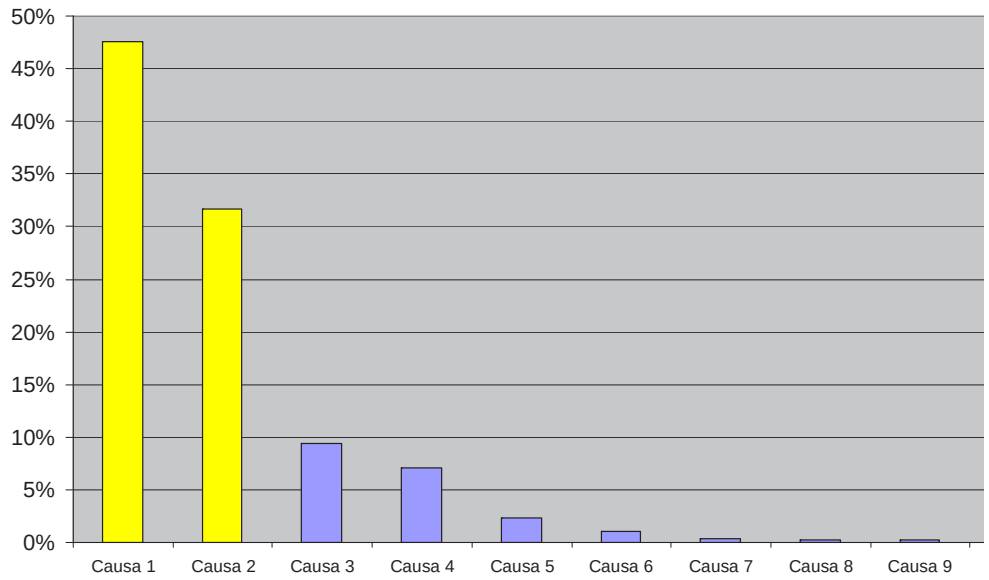
* Espines principals del peix: Organització / Entorn / Estructura / Personal / Clients
** Espines secundàries del peix

*** Puntuació: 1 Poc Important, 2 Important, 3 Molt important
**** Multiplicació de la puntuació dels diversos participants

Els participants d'un equip de millora es reuneixen i, individualment, donen una puntuació subjectiva a les causes d'un problema (analitzades amb el diagrama Ishikawa). Cadascun dels participants valora la importància de la causa d'1 a 3 (1 poc important, 2 important, 3 molt important).

A continuació, per a cada causa es multipliquen les puntuacions individuals i es calcula la ponderació acumulada de cadascuna, que ens permet ordenar-les de major a menor, i d'aquesta manera decidir quines, de totes les causes detectades, cal abordar primer.

Gràficament, es poden representar les causes amb un diagrama de Pareto. A l'exemple següent, amb 2 causes, s'aconsegueix "atacar" un 80% de l'oportunitat de millora, entès com el percentatge acumulat de les 2 causes amb major ponderació total:

4.A.3. Matriu d'anàlisi de les accions de millora. Aquesta eina ens permet identificar possibles accions de millora i ponderar-les.

Un cop s'han prioritzat les causes de l'oportunitat de millora, en seleccionarem les 2 o 3 causes principals (és a dir, aquelles que hagin obtingut una puntuació total més elevada en la matriu de classificació de causes i que conjuntament superin el 60 %).

Per a cadascuna de les causes, amb la tècnica del "brainstorming" s'identifiquen possibles accions de millora.

Municipi:

MATRIU D'ANÀLISI DE LES ACCIONS DE MILLORA

OPORTUNITAT DE MILLORA:

DESCRIPCIÓ		PONDERACIÓ (*)				
CAUSA (a partir del diagrama causa-efecte)	ACCIÓ DE MILLORA PROPOSADA	EFECTIVITAT	DISPONIBILITAT DE RECURSOS	FACTIBILITAT	ACCEPTACIÓ	TOTAL (**)

* Escala de 1-5: 1 cap; 2 alguna; 3 moderada; 4 alta; 5 molt alta
** Efectivitat x Disponibilitat de Recursos x Factibilitat x Acceptació

A continuació, es ponderaran les possibles accions de millora, mitjançant la matriu d'anàlisi de les accions de millora, emprant les següents 4 dimensions.

EFECTIVITAT	En quin grau dóna resposta al problema?
DISPONIBILITAT DE RECURSOS	En quin grau estan disponibles els recursos (econòmics i materials) necessaris?
FACTIBILITAT	En quin grau és viable la proposta de millora tenint en compte el nivell organitzatiu?
ACCEPTACIÓ	En quin grau serà acceptada l'acció de millora pels treballadors i pels usuaris?

Les dimensions es valoren en una escala d'1 a 5 (1 cap, 2 alguna, 3 moderada, 4 alta, 5 molt alta).

S'obté la puntuació total multiplicant els valors de les 4 dimensions.

Les accions de millora amb major puntuació són aquelles que s'haurien de portar a terme.

A continuació es detallen els principals aspectes conceptuals d'una bona pràctica i el pla de treball desplegat.

I. CONCEPTE, ATRIBUTS I ESTRUCTURA FORMAL D'UNA BONA PRÀCTICA

EL CONCEPTE DE BONA PRÀCTICA

Es pot definir com a bona pràctica qualsevol actuació o experiència implantada, avaluable, participativa, sostinguda i transferible, basada en el disseny d'una planificació prèvia, que dona una resposta satisfactòria a un problema concret, en un determinat àmbit d'actuació, ja sigui per resoldre una temàtica innovadora o per millorar de forma excel·lent una pràctica ja existent.

L'impuls del concepte de bones pràctiques a les Administracions públiques ha tingut un desenvolupament important a partir de la dècada dels noranta, amb la finalitat de donar resposta a nous reptes i necessitats de canvi en l'àmbit del sector públic.

Concepte originari del món anglosaxó, *Best Practices*. La idea bàsica consisteix a recollir i difondre experiències exemplars que donin resposta a problemes comuns per a diferents organitzacions o territoris.

Les bones pràctiques van girar en un primer moment al voltant de temes relacionats amb l'eficiència en l'ús dels recursos públics, les polítiques d'orientació als usuaris/clients i la qualitat dels serveis prestats. Amb el temps, es van anar estenent a temàtiques i sectors més específics fins arribar a una àmplia popularització.

Hi ha dos aspectes, a banda d'altres que veurem més endavant, que caracteritzen de forma especial les bones pràctiques:

- la innovació, ja que serveix per abordar situacions o problemes novedosos a partir d'experiències exitoses, i
- la millora orientada cap a l'excel·lència, és a dir, com bones pràctiques ja reconegudes que són millorades en el seu disseny metodològic o en la seva aplicació per a experiències posteriors.

Les bones pràctiques han acabat constituint-se com una molt bona eina per a la gestió pública, amb una especial incidència a l'Administració local.

El desenvolupament de les tecnologies de la informació i la comunicació (TIC) ha reforçat el seu ús i n'ha potenciat la creació de bases de dades, la generació de comunitats virtuals i la constitució de xarxes de treball.

ATRIBUTS D'UNA BONA PRÀCTICA

Quins atributs o característiques ha de tenir una bona pràctica? L'ampli desplegament que han tingut ha fet que, segons el marc en què es desenvolupin, es posi més l'accent en un tipus d'atributs que no pas en d'altres.

En el nostre marc de treball ens centrarem en els següents:

1) **Planificació**. La bona pràctica ha de ser fruit de l'ús de la metodologia de la planificació en què, a partir d'un diagnòstic i l'establiment d'uns objectius, el desplegament d'un conjunt d'accions ordenades i interrelacionades permeti l'assoliment d'uns resultats mesurables i concrets.

2) **Participació.** La bona pràctica ha d'estar basada en la participació activa de diversos agents, amb la finalitat de concretar acords que beneficiïn totes les parts interessades.

3) **Impacte.** La bona pràctica ha d'aportar resultats tangibles i concrets que suposin canvis positius i observables en l'àmbit en què s'ha portat a terme.

4) **Avaluable.** La bona pràctica ha de disposar de mecanismes que permetin fer un seguiment de la seva evolució, detectar possibles desviacions i avaluar els resultats obtinguts segons els objectius prèviament formulats.

5) **Innovació.** La bona pràctica ha de suposar una novetat o una millora excel·lent respecte al que ja s'està fent.

6) **Perdurable.** La bona pràctica ha de provocar uns efectes que es mantinguin en el temps, més enllà del període temporal vinculat a la posada en marxa i execució del projecte que inicialment l'ha generat.

7) **Transferible.** La bona pràctica ha de poder ser repetida amb èxit, en els seus aspectes essencials, en un context diferent del qual va ser originada.

ESTRUCTURA FORMAL DE PRESENTACIÓ D'UNA BONA PRÀCTICA

Les pautes que es donen per presentar les bones pràctiques, matisos a banda, acostumen a estructurar-se d'una forma semblant:

- Dades identificatives.
- Descripció sintètica.
- Descripció detallada.

En el nostre marc de treball usarem l'estructura de presentació següent:

Dades identificatives

- **Nom de la bona pràctica**. Ha d'avançar el tema sobre el qual s'ha portat a terme la bona pràctica.
- **Organització promotora.** Nom de l'organització que l'ha impulsat.
- **Altres agents participants.** Nom d'altres organitzacions, col·lectius o professionals que hi han intervingut.
- **Dates clau.** Inici, posada en marxa, avaluació, així com d'altres que es considerin rellevants.

Descripció sintètica

Text concís que dona una idea precisa de la bona pràctica en qüestió i dels seus aspectes més rellevants, aquells que aporten més valor.

Descripció detallada

- **Necessitats detectades.** Quines van ser les necessitats que va generar la bona pràctica.
- **Objectius plantejats.** Quins objectius es van plantejar a partir de les necessitats detectades.
- **Metodologia emprada.** Quin plantejament metodològic de treball es va portar a terme: fases de treball; tipus de reunions, amb quins participants, amb quina periodicitat; gestió de la informació generada; mecanismes de seguiment i avaluació; etc.
- **Accions portades a terme.** Quines accions es van portar a terme per assolir els objectius plantejats.
- **Recursos utilitzats.** Quins van ser els recursos humans, tecnològics, econòmics, logístics i d'altres emprats.
- **Resultats obtinguts.** Quins resultats concrets es van assolir d'acord amb els objectius plantejats.
- **Difusió feta de la bona pràctica.** A qui, quan i com es va transmetre la bona pràctica.
- **Aspectes clau a ressaltar (positius i dificultats).** Quins van ser els aspectes més positius generats per la bona pràctica i quines van ser les principals dificultats a l'hora de portar-la a terme.

En la presentació cal utilitzar un estil de llenguatge planer i concís, amb frases curtes i entenedores, títols que amb un cop d'ull permetin obtenir una visió de l'estructura general del text. Cal utilitzar enumeracions i símbols que facilitin la comprensió interna dels diferents apartats. Sempre s'aconsella defugir de l'argot administratiu i de l'ús de tecnicismes.

II. PLA DE TREBALL

S'estructura a partir dels punts següents:

4.1.B Objectius a assolir.

4.2.B Introducció de continguts.

4.3.B Anàlisi d'un cas.

4.4.B Descripció d'una bona pràctica.

4.5.B Presentació i valoració de bones pràctiques.

4.B.1. Objectius a assolir

L'acció es desenvolupa a partir dels objectius següents:

- Analitzar els principals aspectes metodològics d'una bona pràctica.
- Descriure bones pràctiques.
- Compartir i valorar les bones pràctiques descrites.

4.B.2. Introducció de continguts

Es presenten els continguts següents:

- Què és una bona pràctica?
- Atributs associats a bones pràctiques.
- Formalització de la bona pràctica.
- Criteris de valoració.
- Webs de bones pràctiques.
- Premi internacional Dubai.
- Comentari webs i documentació.

Aquests continguts es complementen amb documents i webs de referència sobre bones pràctiques.

4.B.3. Anàlisi d'un cas

Es presenta i valora un cas sobre el servei analitzat, que s'elabora específicament per a la sessió, per facilitar la comprensió de la metodologia amb un cas pràctic.

4.B.4. Descripció d'una bona pràctica

A l'hora de descriure la seva bona pràctica, els i les participants compten amb una plantilla per desenvolupar els punts següents:

- Nom de la bona pràctica.
- Organització promotora.
- Altres agents participants.
- Dates clau: inici / posada en marxa / avaluació.
- Descripció sintètica.
- Necessitats detectades.
- Objectius plantejats.
- Metodologia emprada.
- Accions portades a terme.
- Recursos utilitzats.
- Resultats obtinguts.
- Difusió feta de la bona pràctica.
- Aspectes clau a ressaltar (positius i dificultats).

4.B.5. Presentació i valoració de les bones pràctiques

Un cop elaborada la bona pràctica per part de cada municipi, se'n fa la presentació en plenari i la resta de participants en fan una valoració amb una plantilla que contempla els paràmetres següents:

- Dades identificatives (nom de la bona pràctica, biblioteca, municipi).
- Indicadors de puntuació per a cada atribut de la bona pràctica presentada: Gens: 0, Poc: 1/4, Bastant: 5/8, Molt: 9/10.
- Atributs a valorar (vegeu apartat d'atributs d'una bona pràctica).

C. ANÀLISI DE L'EVOLUCIÓ DEL SERVEI A PARTIR DELS INDICADORS DEL QUADRE RESUM D'INDICADORS

Cadascun dels participants analitza la situació del seu servei segons l'evolució que han mostrat els indicadors analitzats. És una sessió que s'estructura seguint les fases següents:

4.C.1. Anàlisi de la situació actual: els participants analitzen i verifiquen els seus Punts Forts i Oportunitats de Millora.

Com s'ha indicat a l'apartat "3. Fase d'Avaluació" d'aquest capítol, cada municipi valida el primer esborrany de punts forts i oportunitats de millora.
En la metodologia d'anàlisi de l'evolució del servei, es defineixen prèviament:

- els indicadors amb correlació positiva (és a dir, com més grans, millor).
- els indicadors amb correlació negativa (és a dir, com més petits, millor).
- els indicadors pels quals no es pot considerar que la situació millora o empitjora quan pugen o baixen.

Aquesta predefinició permet assignar colors distintius en el Quadre resum d'indicadors, de manera que:

- els indicadors destacats amb **color verd** són punts forts (per estar un 25% per sobre o per sota la mitjana).
- els indicadors destacats amb **color taronja** són oportunitats de millora (per estar un 25% per sobre o per sota la mitjana).
- els indicadors destacats amb **color groc** denoten una situació especial, però no es poden considerar ni punts forts ni oportunitats de millora (per estar un 25% per sobre o per sota la mitjana).

Així mateix, s'incorpora la menció de les oportunitats de millora analitzades els anys anteriors (casella central a la dreta).

MUNICIPI	
PUNTS FORTS	**OPORTUNITATS DE MILLORA**
Provenen de: 1. Anàlisi quantitativa en base als valors superiors / inferiors en més / menys d'un 25 % de la mitjana. 2. Selecció i concreció en base a una anàlisi qualitativa.	Provenen de: 1. Anàlisi quantitativa en base als valors superiors / inferiors en més / menys d'un 25 % de la mitjana. 2. Selecció i concreció en base a una anàlisi qualitativa.
ENTORN	**OPORTUNITATS DE MILLORA ANALITZADES**
✓ Dades qua ajuden a contextualitzar el municipi	× Es mostren les oportunitats de millora analitzades pels municipis els anys anteriors.
ALTRES COMENTARIS	
Poden provenir indistintament de: ▪ Punts Forts i Oportunitats de Millora. ▪ Aspectes de coneixement del municipi que no es veuen reflectits en les dades.	

4.C.2. Anàlisi de l'evolució dels indicadors: els participants analitzen i verifiquen quins indicadors han millorat, quins s'han mantingut i quins han empitjorat des de l'any base fins l'any d'estudi.

Els participants han de verificar si els indicadors han empitjorat, s'han mantingut, o han millorat (respecte l'any base) mitjançant un Quadre resum d'indicadors adaptat que incorpora tant els valors de cada any com fletxes de colors per il·lustrar la seva evolució.

- Quan puja l'indicador consecutivament els 3 anys (i més d'un 5%), és negatiu - empitjora.
- Quan baixa l'indicador consecutivament els 3 anys (i més d'un 5%), és negatiu - empitjora.
- Quan l'indicador entre l'any base i l'any d'estudi no varia en més d'un 5%, es manté.
- Quan puja l'indicador consecutivament els 3 anys (i més d'un 5%), és positiu - millora.
- Quan baixa l'indicador consecutivament els 3 anys (i més d'un 5%), és positiu - millora.

Aquesta informació es resumeix de la següent manera:

MUNICIPI		
INDICADORS QUE EMPITJOREN	INDICADORS QUE ES MANTENEN	INDICADORS QUE MILLOREN
Es mostren els indicadors que durant els tres anys analitzats presenten una tendència negativa continuada (i la variació és superior al 5% entre l'any inicial i l'any final).	Es mostren els indicadors que entre el primer i el tercer any analitzat NO han tingut una variació superior al 5%.	Es mostren els indicadors que durant els tres anys analitzats presenten una tendència positiva continuada (i la variació és superior al 5% entre l'any inicial i l'any final).

4.C.3. Creuament de l'Anàlisi de la Situació Actual amb l'Anàlisi de l'evolució dels indicadors

Els participants han de'encreuar la informació de l'anàlisi de la situació actual (4..C.1) amb l'Anàlisi de l'evolució dels indicadors (4.C.2).

Per a aquesta fase, s'utilitza el document anàlisi de la situació actual a partir de l'evolució dels indicadors, que consisteix en una matriu de doble entrada:

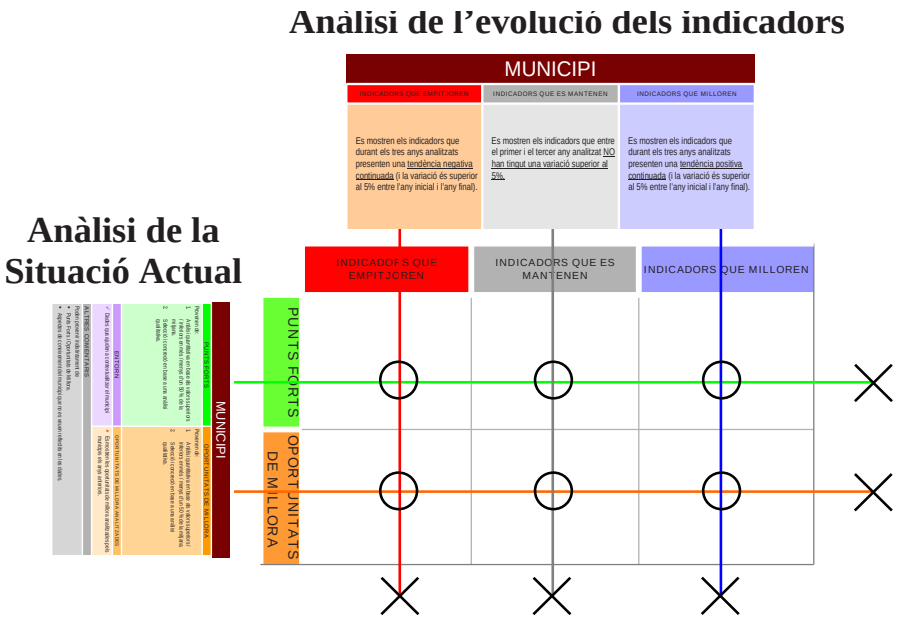
Municipi	INDICADORS QUE EMPITJOREN	INDICADORS QUE ES MANTENEN	INDICADORS QUE MILLOREN
PUNTS FORTS	Es mostren: els indicadors que l'any ACTUAL són PUNT FORT i durant els anys analitzats han tingut una tendència NEGATIVA	Es mostren: els indicadors que l'any ACTUAL són PUNT FORT i durant els anys analitzats NO han tingut una variació superior al 5%	Es mostren: els indicadors que l'any ACTUAL són PUNT FORT i durant els anys analitzats han tingut una tendència POSITIVA
OPORTUNITATS DE MILLORA	Es mostren: els indicadors que l'any ACTUAL són OPORTUNITAT DE MILLORA i durant els anys analitzats han tingut una tendència NEGATIVA	Es mostren: els indicadors que l'any ACTUAL són OPORTUNITAT DE MILLORA i durant els anys analitzats NO han tingut una variació superior al 5%	Es mostren: els indicadors que l'any ACTUAL són OPORTUNITAT DE MILLORA i durant els anys analitzats han tingut una tendència POSITIVA

Els participants han d'escriure en cadascun dels quadrants del document anàlisi de la situació actual a partir de l'evolució dels indicadors una de les 6 situacions següents (d'esquerra a dreta i de dalt a baix):

1. Els indicadors que són un punt fort però que han tingut una tendència negativa (han empitjorat). Dit amb paraules planeres: Bé, però atenció!.
2. Els indicadors que són un punt fort i que s'han mantingut (ni han millorat ni han empitjorat). Dit amb paraules planeres: Bé!.
3. Els indicadors que són un punt fort i que han tingut una tendència positiva (han millorat). Dit amb paraules planeres: Molt bé!.
4. Els indicadors que són una oportunitat de millora i que han tingut una tendència negativa (han empitjorat). Dit amb paraules planeres: Crític.
5. Els indicadors que són una oportunitat de milora i que s'han mantingut (ni han millorat ni han empitjorat) . Dit amb paraules planeres: No millora.
6. Els indicadors que són una oportunitat de millora però que han tingut una tendència positiva (han millorat). Dit amb paraules planeres: Progressant bé.

Cal destacar que en el document anàlisi de la situació actual a partir de l'evolució dels indicadors" NO apareixen tots els punts de l'Anàlisi de la situació actual (4.C.1) ni de l'anàlisi de l'evolució dels indicadors (4.C.2), ja que es tracta de la intersecció de dos conjunts. Aquests indicadors que no apareixen són els que no compleixen les condicions d'anàlisi (no són ni punt fort ni oportunitat de millora, o que tenen una evolució clara).

Com es pot veure en la imatge següent, en el document anàlisi de la situació actual a partir de l'evolució dels indicadors apareixen les rodones, però no les creus.

D'altra banda, es destaquen en negreta les portunitats de millora analitzades els anys anteriors, i que es troben en alguna de les 6 situacions anteriorment mencionades.

4.C.4. Presentació i valoració de l'evolució del servei des de l'any base fins la situació actual

En aquesta fase, cadascun dels participants presenta i valora la situació dels indicadors segons l'evolució que aquests han experimentat durant els anys analitzats.

És una fase de posada en comú de les valoracions, idees i propostes de millora entre tots els participants.

D. ACTUACIONS D'ESTALVI ECONÒMIC

A continuació es detallen els principals aspectes conceptuals d'una actuació d'estalvi econòmic i el pla de treball desplegat.

I. MOTIVACIÓ I ESTRUCTURA FORMAL D'UNA ACTUACIÓ D'ESTALVI ECONÒMIC

FINALITAT I OBJECTIUS DE LES ACTUACIONS D'ESTALVI ECONÒMIC

En el context actual de restriccions pressupostàries en l'àmbit local, des de la Diputació de Barcelona es vol potenciar la transferència de coneixement entre els municipis d'aquelles actuacions d'estalvi econòmic que o bé contribueixin a reduir la despesa corrent o a incrementar els ingressos corrents, i analitzar l'impacte global que aquestes tenen en la prestació dels serveis, en els usuaris, en els treballadors municipals, i en la resta de serveis municipals.

La metodologia d'actuacions d'estalvi econòmic té per **finalitat** identificar i avaluar processos o actuacions relacionats amb la gestió en l'ús dels recursos públics.

La naturalesa de les actuacions d'estalvi econòmic responen a casuístiques molt variades. A grans trets es poden establir tres grans blocs:

a) Actuacions que s'inicien davant una reducció dels ingressos municipals i la necessitat de les entitats municipals de mantenir la prestació dels serveis.

b) Actuacions que s'inicien davant el sorgiment de noves demandes amb un pressupostos de despesa congelats.

c) Actuacions que s'inicien en el marc de la introducció de millores organitzatives en el procés de prestació del servei.

Els **objectius** d'aquesta metodologia són dobles:

- Identificar les actuacions en l'àmbit de la gestió econòmica que condueixi a un increment de l'estalvi en la prestació del servei i alhora avaluar-ne les potencialitats i limitacions.

- Compartir experiències i coneixements entre els responsables municipals d'actuacions vinculades amb la gestió dels serveis en moments de restricció econòmica.

ESTRUCTURA FORMAL D'UNA ACTUACIÓ D'ESTALVI ECONÒMIC

La fitxa d'una actuació d'estalvi econòmic s'estructura en dos blocs:

- Bloc I. Descripció de l'actuació
- Bloc II. Impactes

BLOC I. Descripció de l'actuació
En aquest bloc, els responsables municipals han de descriure l'actuació portada a terme tenint en compte els següents ítems. Cal remarcar que la descripció ha de ser concisa.

Actuació

S'ha de descriure una mesura o actuació que realitza el servei que hagi estat prestada amb una dotació menor de recursos (humans, materials, monetaris). La mesura en termes d'estalvi econòmic pot ser causada per diferents raons:

- Reducció del pressupost assignat al servei.
- Sorgiment de noves demandes de servei per part de la ciutadania però amb un pressupost que es manté.
- Millora dels processos de prestació del servei que ha comportat una millora en l'eficiència en la prestació del servei.
- Augment dels ingressos del servei.

En la casella actuació, s'ha d'emplenar els següents ítems:

- Nom de l'actuació
- Organització promotora
- Agents participants
- Any d'implementació

Objectiu de l'actuació

S'ha d'assenyalar sintèticament les necessitats (problemàtiques) detectades i establir els objectius que es plantegen.

Descripció de l'actuació:

L'objecti és realitzar una descripció concisa de les accions més rellevants portades a terme per complir els objectius plantejats així com dels recursos utilitzats (recursos humans, tècnics, tecnològics, logístics, etc. emprats).

En aquest apartat, es fa especial menció a les actuacions de caràcter econòmic [així com els efectes que l'actuació comporta en termes d'estalvi econòmic]. *Valoració econòmica de l'actuació***:**

Els participants han d'indicar:

1) La quantia d'estalvi econòmic que ha comportat l'actuació (expressat en euros), ja sigui o bé l'import d'increment dels ingressos o bé l'import de la reducció de la despesa.

2) La despesa corrent del servei (a partir de les dades de l'enquesta de cercles).

3) Finalment, s'ha de determinar què suposa aquesta actuació d'estalvi econòmic en termes de percentatge sobre la despesa corrent del servei (és a dir, el percentatge d'1 / 2).

BLOC II. IMPACTES

En el Bloc II es detallen de forma concisa els impactes/efectes (tant positius com negatius) que ha suposat l'actuació en diferents àmbits:

- **En la prestació del servei**: es recullen les millores organitzatives que s'han aconseguit gràcies a l'aplicació de la mesura.
- **En l'usuari /client**: incidència de l'actuació sobre els ciutadans/usuaris del servei.
- **En el treballador:** incidència de l'actuació sobre el recursos humans del propi servei.
- **En la resta de serveis**: incidència de l'actuació sobre la resta de serveis de l'ajuntament.

NOM DEL MUNICIPI
ACTUACIÓ D'ESTALVI ECONÒMIC EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI
BLOC I. DESCRIPCIÓ DE L'ACTUACIÓ
ACTUACIÓ:
- Nom de l'actuació: - Organització promotora: - Agents participants: - Any d'implementació:
OBJECTIU DE L'ACTUACIÓ:
DESCRIPCIÓ DE L'ACTUACIÓ
VALORACIÓ ECONÒMICA DE L'ACTUACIÓ

1. Valoració econòmica de l'actuació

	Increment d'ingressos	Disminució de despeses
Valoració econòmica de l'actuació (import en euros)		

2. Despesa corrent del servei	€
3. % sobre la despesa corrent del servei (1 / 2)	%

BLOC II. IMPACTE DE L'ACTUACIÓ	
EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI (PROCESSOS DE PRESTACIÓ)	
Positius	Negatius
+ ddd	–
+	–
+	–
	–
EN L'USUARI/CLIENT	
Positius	Negatius
+	–
+	–
+	–
+	–
EN EL TREBALLADOR	
Positius	Negatius
+	–
+	–
+	–
+	–
EN LA RESTA DE SERVEIS MUNICIPALS	
Positius	Negatius
+	–
+	–
+	–
+	–

II. PLA DE TREBALL

S'estructura a partir dels punts següents:

- 4.D.1. Introducció de continguts.
- 4.D.2. Descripció d'una actuació d'estalvi econòmic.
- 4.D.3. Presentació i valoració de les actuacions d'estalvi econòmic.

4.D.1. Introducció de continguts

La Diputació de Barcelona remet als municipis participants un email amb els contingut següents:

- Finalitat i objectius de les actuacions d'estalvi econòmic.
- Fitxa de formalització de les actuacions d'estalvi econòmic.

4.D.2. Descripció d'una actuació d'estalvi econòmic

Els i les participants descriuen l'actuació d'estalvi econòmic des dels seus propis municipis. Per a fer-ho, compten amb una plantilla (veure apartat "Estructura formal d'una actuació d'estalvi econòmic").

A més a més, es remeten als participants un parell d'exemples d'actuacions d'estalvi econòmic per facilitar la comprensió de la metodologia amb un cas pràctic.

4.D.3. Presentació i valoració d'una actuació d'estalvi econòmic

Durant el taller de millora, es fa una presentació en plenari de les actuacions d'estalvi econòmic elaborades pels diferents municipis.

La resta de participants en fan una valoració amb una plantilla que contempla els paràmetres següents:

- Dades identificatives (Nom de l'actuació d'estalvi econòmic, municipi).
- Atributs a valorar, en una escala de 0 a 10:
  - **Grau de compliment amb l'objectiu:** de 0 a 10 en funció de la consecució de l'objectiu establert.
  - **Impacte en la prestació del servei**: de 0 a 10 en funció de com es compensen els aspectes positius i els negatius.
  - **Impacte en l'usuari / client**: de 0 a 10 en funció de com es compensen els aspectes positius i els negatius.
  - **Impacte en el treballador**: de 0 a 10 en funció de com es compensen els aspectes positius i els negatius.
  - **Impacte en la resta de serveis**: de 0 a 10 en funció de com es compensen els aspectes positius i els negatius.
  - **Grau d'implementació de l'actuació**: sense implementar = 0, implementada durant uns mesos = 5, implementada durant més d'1 any = 10.
  - **Transferible**: capacitat de poder ser aplicada per un altre municipi en els seus aspectes essencials, en un context diferent d'on va ser originada.

E. ANÀLISI DE FORTALESES

A continuació, es detallen els principals aspectes de la metodologia Anàlisi de Fortaleses així com el pla de treball desplegat.

I. MOTIVACIÓ I ESTRUCTURA FORMAL D'UNA FORTALESA

OBJECTIUS DE L'ANÀLISI DE FORTALESES

Una **fortalesa** és qualsevol **àmbit d'un servei**, que ha estat gestionada de forma especialment satisfactòria per un grup de municipis.

Els **objectius** d'aquesta metodologia són dobles:

- **Identificar els factors d'èxit que permeten** assolir una fortalesa i els **obstacles apareguts durant el procés d'assoliment de la fortalesa.**
- **Compartir coneixements i experiències que han permès o permetran un elevat grau d'assoliment en un objectiu** determinat relatiu a la prestació del servei entre els responsables municipals.

ESTRUCTURA FORMAL D'UNA FORTALESA

La fitxa de la fortalesa analitzada s'estructura en tres blocs:

- Identificació de la fortalesa: nom de la fortalesa, i municipis participants en la seva anàlisi.
- Factors d'èxit: tots aquells elements que faciliten assolir la fortalesa.
- Obstacles: tots aquells elements que dificulten assolir la fortalesa.

II. PLA DE TREBALL

S'estructura a partir dels punts següents:

Abans dels tallers de millora:

4.E.1. Selecció de les fortaleses (indicadors) a analitzar.
4.E.2. Agrupació dels municipis segons el dia de la realització del taller.
4.E.3. Agrupació dels municipis per fortaleses.

Durant els tallers de millora:

4.E.4. Introducció de la metodologia.
4.E.5. Descripció d'una fortalesa (en taules).
4.E.6. Presentació i discussió en plenari de fortaleses.

Abans dels tallers de millora, hi ha les següents tasques a realitzar.

4.E.1. Selecció de les fortaleses (indicadors) a analitzar

El servei de referència selecciona les fortaleses a analitzar durant els tallers de millora.

Com a criteri general, les fortaleses són indicadors seleccionats del Quadre Resum d'Indicadors (vegeu apartats Fase de Mesura i Fase d'Avaluació) sobre els quals els tècnics del servei puguin actuar (és a dir, que siguin gestionables).

Eventualment, es poden seleccionar altres temes rellevants o d'actualitat relacionats amb el servei.

4.E.2. Agrupació dels municipis segons el dia de la realització del taller

En el cas que hi hagi més d'un taller, el servei de referència fa una agrupació dels municipis segons els dia de la realització dels tallers, atenent els següents criteris:

- Aproximadament 15 municipis per taller.
- En funció de les fortaleses (indicadors) a analitzar.
- S'ha de tenir en compte el % de municipis assistents en les edicions anteriors.

4.E.3. Agrupació dels municipis per fortaleses

Per a cada taller, es fa una agrupació dels municipis per taules (cada taula analitza una fortalesa), tenint en compte els següents aspectes.

- Aproximadament, es fan taules de 5 municipis (eventualment 6).
- La majoria dels municipis presents, a través del seu tècnic municipal, en una taula, han assolit la fortalesa analitzada (és a dir, tenen bons valors de l'indicador analitzat), de manera que poden transmetre i compartir la seva experiència exitosa amb la resta de membres de la taula.
- L'assoliment reeixit de la fortalesa, es compagina en algun cas, amb municipis que no han assolit la fortalesa analitzada (és a dir, tenen valors no tan bons de l'indicador analitzat), de manera que permet emfatitzar en els Obstacles.

Durant els tallers de millora, hi ha les següents tasques a realitzar.

4.E.4. Introducció de la metodologia

El Servei de Programació introdueix als tècnics municipals presents els objectius i la dinàmica del taller d'anàlisi de fortaleses.

Es distribueixen els municipis segons la fortalesa que han d'analitzar per taules.

Cada taula està representada a més a més per un coordinador/a que és personal tècnic del àrea de referència del servei analitzat de la Diputació de Barcelona. Els representants municipals juntament amb el coordinador de taula escolliran un "Municipi/ Portaveu" que és un tècnic municipal membre de la Taula.

4.E.5. Descripció d'una fortalesa (en taules)

Els i les participants, distribuïts per taules, analitzen la fortalesa assignada, seguint els següents passos.

- Cada municipi de forma individual fa una pluja d'idees dels factors que han permès assolir la fortalesa factors d'èxit. És una pluja d'idees individual ràpida (10 minuts aproximadament) que els tècnics traslladen a unes cartolines de color verd.
- Posteriorment, cada tècnic municipal explica a la resta de membres de la taula els factors d'èxit. El coordinador fa una agrupació/ síntesi dels factors d'èxit suggerits i consensuats pels municipis. Per fer aquesta tasca s'utilitza un cartell de mida A0 on s'agrupen i ordenen les diferents cartolines de factors d'èxit i té una durada d'aproximadament 30 minuts.
- De forma similar, cada municipi de forma individual fa una pluja d'idees sobre els obstacles als quals s'han afrontat per assolir la fortalesa. Posteriorment el coordinador fa una agrupació d'aquests obstacles seguint la mateixa tècnica comentada anteriorment.

4.E.6. Presentació i discussió en plenari de fortaleses

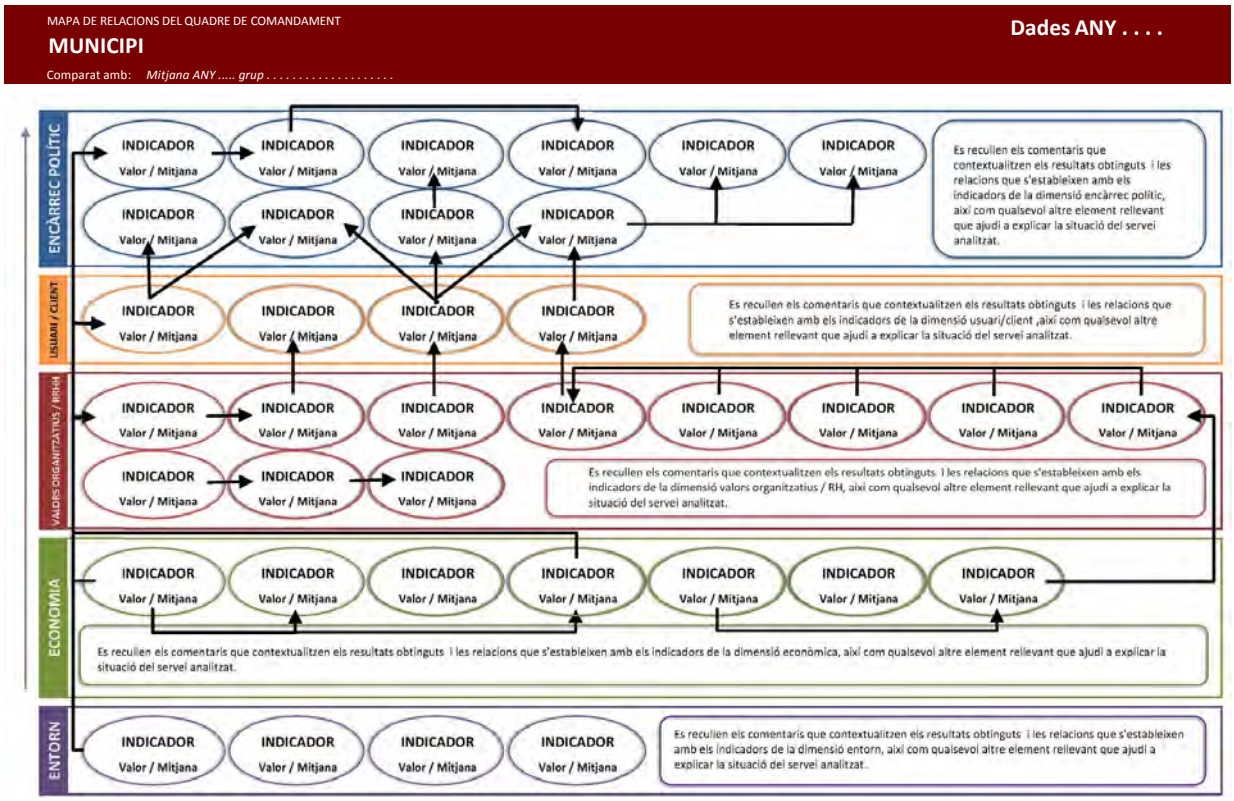
Les fortaleses analitzades per cada grup de municipis són presentades a la resta dels participants en plenari.

El municipi portaveu de cada taula exposa els factors d'èxit i obstacles d'una fortalesa que s'han consensuat i traslladat al cartell A0.

Posteriorment, s'obre un torn de preguntes, comentaris i suggeriments de la resta dels municipis assistents al taller.

F. MAPA DE RELACIONS I ACCIONS DE MILLORA

4.F.1. Anàlisi i contextualització de les relacions existents entre els indicadors de cada municipi.

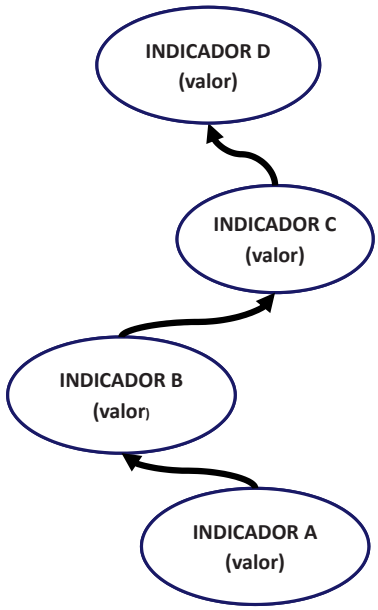
Un cop distribuïts per grups formats per 4 o 5 municipis, els participants reben i validen el mapa de relacions característic del seu servei, el qual recull interrelacionats els indicadors considerats clau i aquells que són punt fort o oportunitat de millora en comparació amb la mitjana del grup de referència (format pels municipis d'un mateix tram poblacional).

Individualment, es reflexiona sobre els vincles existents entre els indicadors i es contextualitzen els resultats obtinguts per complimentar la diagnosi quantitativa amb comentaris explicatius de caràcter més qualitatiu. El document final és un mapa diferenciat per cada municipi que, de forma esquemàtica, interrelaciona els recursos disponibles amb els indicadors de resultat.

Així mateix, el diagnòstic que se'n deriva permet identificar les diferents problemàtiques característiques de cada participant l'any d'anàlisi per acabar triant-ne una que es treballarà durant la següent fase.

4.F.2. Anàlisi de les causes d'una de les problemàtiques identificades i definició en grup de les accions de millora que han d'ajudar a resoldre la situació.

MUNICIPI

Problemàtica	Factors determinants	Accions Kaizen
	Informació de context: Es recull aquella informació que ajuda a dimensionar la problemàtica escollida d'acord amb les característiques del municipi i aquells indicadors relacionats. **Descripció de la problemàtica:** Es descriu la problemàtica fent especial èmfasi en les causes que la provoquen. Aquestes causes poden estar relacionades amb els recursos del servei, l'organització interna, l'estructura municipal, factors externs, etc.	1 ... 2 ... 3 ... 4 ... 5 ... Es recullen les accions de millora concretes que han estat definides conjuntament seguint una metodologia de dinàmica de grup. S'han de caracteritzar, en la mesura del possible, per una fàcil implementació.

Inspirada en el diagrama d'Ishikawa de la metodologia oportunitats de millora, aquesta fase busca primer identificar les diferents causes que motiven la problemàtica que cada participant ha triat, les quals poden estar associades directament a les persones treballadores, al sistema d'organització del servei, a la seva població objectiu, a l'existència de deficiències estructurals i de recursos, o a factors externs.

Un cop establertes les causes, cada participant exposa al seu grup la problemàtica que ha triat junt amb els factors que la motiven. Es genera llavors un debat d'intercanvi d'idees que conclou amb la definició conjunta d'accions de millora concretes, factibles i acumulatives per resoldre un aspecte concret relacionat amb la problemàtica i elevar d'aquesta manera els estàndards de qualitat del servei.

5. FASE DE COMUNICACIÓ I IMPLEMENTACIÓ

Un cop realitzada la fase de millora, cal comunicar a l'organització els resultats i les accions de millora que els tècnics han cregut convenients de portar a terme. Aquesta **comunicació** la realitza cadascun dels responsables municipals, tant al seu equip de treball com als seus superiors.

De cara a facilitar la comunicació, la Diputació de Barcelona ofereix als participants la possibilitat de fer una jornada de tancament. En aquesta jornada, amb una presència tant dels tècnics dels ajuntaments com dels representants polítics, es resumeixen els resultats principals del CCI.

Un cop feta la comunicació, correspon a cada municipi realitzar la seva acció de millora. Per dur a terme aquesta tasca es recomana elaborar un **Pla de millora** i **implementar**-lo amb posterioritat.

Un Pla de millora acostuma a vincular diversos agents territorials i departaments municipals, a comprometre recursos públics i requereix un temps prudencial de planificació i d'execució. Per tots aquest smotius, la Diputació de Barcelona no participa directament en la seva elaboració. No obstant això, no es descarta que a mitjà termini s'iniciïn actuacions en aquesta línia.

ALGUNES XIFRES

El quadre següent presenta la participació (en un o més serveis) en l'estudi IGSM, tant en nombre de municipis com en percentatge sobre el total de municipis de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Municipis participants	69	64	67	74	75	76	76	75	76	77	78	78	81	81	81
Total municipis de més de 10.000 habitants	75	76	76	79	79	81	81	81	81	81	81	81	81	81	81
Municipis participants / Total municipis de més de 10.000 habitants	92%	84%	88%	94%	95%	94%	94%	93%	94%	95%	96%	96%	100%	100%	100%

D'altra banda, el següent quadre presenta el nombre de serveis en què ha participat cada municipi de més de 10.000 habitants .

Municipis participants	2019	%
21 serveis	0	0%
20 serveis	1	1%
19 serveis	3	4%
18 serveis	3	4%
17 serveis	0	0%
16 serveis	5	6%
15 serveis	0	0%
14 serveis	4	5%
13 serveis	2	2%
12 serveis	3	4%
11 serveis	5	6%
10 serveis	5	6%
9 serveis	4	5%
8 serveis	8	10%
7 serveis	6	7%
6 serveis	8	10%
5 serveis	6	7%
4 serveis	7	9%
3 serveis	5	6%
2 serveis	4	5%
1 servei	2	2%
0 serveis	0	0%
Total	**81**	**95%**

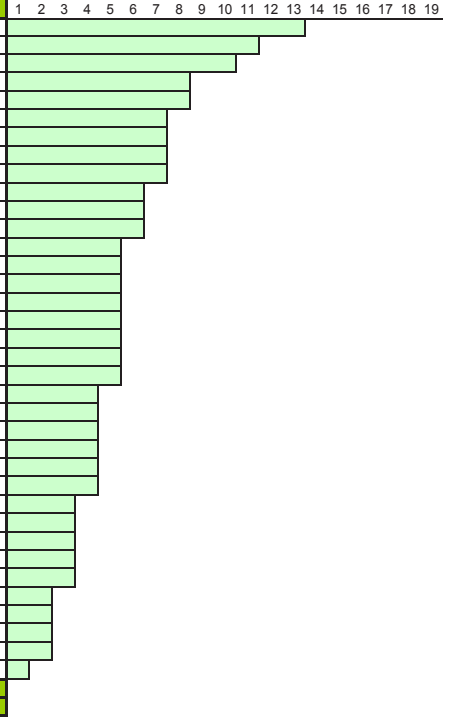
En les taules que es mostren en les dues pàgines següents, es pot constatar que hi ha una relació creixent entre el nombre d'habitants dels municipis i el nombre de cercles en els quals participa un municipi (és a dir, com més gran és el municipi, major és la seva participació en el nombre de cercles).

PARTICIPANTS IGSM ANY 2019

	Nom	Policia	Neteja - Residus	Biblioteques	Espais Escènics	Esc. Bressol	Esc. Música	Esports	Serveis Socials	Mercats	Fires	Serv. Locals Ocupac.	OMICs	Seguretat Alimentària	Enllumenat	S. Mediació Ciutadana	Verd Urbà	Serveis Culturals	Museus locals	Serv.Funeraris i Cementiris	OTL	Abastament aigua	TOTAL Cercles
Més de 75.000 hab.	Sant Cugat del Vallès	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	19
	Mataró	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			19
	Sant Boi de Llobregat	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓		18
	Terrassa	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	18
	Sabadell	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		16
	Hospitalet de Llobregat (L')	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		16
	Rubí	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	16
	Manresa	✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓				14
	Santa Coloma de Gramenet	✓	✓	✓			✓		✓			✓	✓	✓	✓	✓			✓		✓		11
	Cornellà de Llobregat	✓		✓	✓			✓	✓				✓	✓		✓		✓	✓		✓		11
	Badalona			✓	✓				✓			✓			✓	✓		✓	✓		✓		9
	04. Les Corts - BCN													✓									1
	01. Ciutat Vella - BCN													✓									1
	02. Eixample - BCN													✓									1
	03. Sants-Montjuïc - BCN													✓									1
	05. Sarrià-Sant Gervasi - BCN													✓									1
	06. Gràcia - BCN													✓									1
	07. Horta Guinardó - BCN													✓									1
	08. Nou Barris - BCN													✓									1
	09. Sant Andreu - BCN													✓									1
	10. Sant Martí - BCN													✓									1
Entre 50.000 i 75.000 hab.	Prat de Llobregat (El)	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	20
	Granollers	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	19
	Vilanova i la Geltrú	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓				16
	Viladecans	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			✓				14
	Mollet del Vallès	✓		✓				✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓			✓		✓		12
	Castelldefels	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓				✓	✓		✓							10
	Cerdanyola del Vallès			✓		✓	✓		✓	✓						✓			✓		✓		8
Entre 30.000 i 50.000 hab.	Vilafranca del Penedès	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓			18
	Sant Feliu de Llobregat	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			16
	Vic	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓	✓	✓				✓	14
	Igualada			✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓				13
	Barberà del Vallès		✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓				✓	✓	✓		✓				✓	12
	Gavà		✓	✓				✓	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓		✓				11
	Sant Joan Despí	✓		✓	✓			✓	✓	✓		✓			✓			✓	✓				10
	Esplugues de Llobregat	✓		✓			✓	✓	✓				✓			✓		✓	✓	✓			10
	Sant Pere de Ribes	✓		✓					✓	✓		✓		✓		✓	✓	✓					9
	Sant Adrià de Besòs			✓			✓	✓	✓			✓		✓		✓			✓				8
	Montcada i Reixac			✓	✓						✓	✓	✓				✓	✓	✓				8
	Ripollet			✓	✓					✓		✓						✓	✓				6
Entre 20.000 i 30.000 hab.	Manlleu	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			✓				13
	Masnou (El)	✓	✓	✓		✓	✓		✓	✓	✓		✓	✓					✓				11
	Castellar del Vallès	✓		✓	✓	✓	✓	✓		✓		✓	✓	✓									10
	Sitges	✓		✓			✓	✓	✓			✓	✓	✓					✓				9
	Olesa de Montserrat	✓		✓			✓		✓	✓		✓	✓	✓		✓							9
	Premià de Mar			✓		✓	✓	✓	✓					✓	✓		✓		✓				9
	Santa Perpètua de Mogoda	✓		✓				✓	✓			✓	✓			✓						✓	8
	Martorell			✓		✓		✓	✓	✓	✓		✓						✓				8
	Vilassar de Mar	✓		✓		✓		✓		✓			✓		✓				✓				8
	Pineda de Mar	✓		✓		✓		✓	✓				✓		✓								7
	Sant Vicenç dels Horts			✓		✓		✓	✓					✓		✓							6
	Esparreguera	✓		✓			✓	✓					✓			✓							6
	Sant Andreu de la Barca	✓		✓	✓		✓		✓			✓											6
	Molins de Rei	✓		✓					✓										✓				4

Entre 10.000 i 20.000 hab.

Nom	Policia	Neteja - Residus	Biblioteques	Espais Escènics	Esc. Bressol	Esc. Música	Esports	Serveis Socials	Mercats	Fires	Serv. Locals Ocupac.	OMICs	Seguretat Alimentària	Enllumenat	S. Mediació Ciutadana	Verd Urbà	Cultura	Museus locals	Serv.Funeraris i Cementiris	OTL	Abastament aigua	TOTAL Cercles
Cardedeu		✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓	✓	✓			✓	✓		✓	✓			13
Franqueses del Vallès (Les)	✓	✓	✓		✓		✓				✓	✓	✓	✓	✓	✓						11
Palau-solità i Plegamans	✓	✓			✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓	✓									10
Torelló	✓		✓	✓	✓		✓	✓	✓									✓				8
Abrera	✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓		✓							8
Canet de Mar	✓		✓						✓	✓		✓		✓				✓				7
Montornès del Vallès	✓		✓		✓	✓		✓			✓				✓							7
Caldes de Montbui	✓		✓							✓	✓				✓	✓		✓				7
Castellbisbal			✓			✓	✓				✓	✓	✓					✓				7
Canovelles	✓		✓		✓			✓						✓	✓							6
Lliçà d'Amunt	✓	✓	✓									✓				✓					✓	6
Calella			✓				✓	✓		✓		✓						✓				6
Sant Sadurní d'Anoia	✓		✓				✓			✓			✓									5
Argentona		✓									✓			✓		✓		✓				5
Sant Andreu de Llavaneres			✓			✓				✓					✓			✓				5
Garriga (La)	✓		✓	✓						✓	✓											5
Malgrat de Mar	✓		✓											✓	✓	✓						5
Tordera			✓					✓		✓	✓								✓			5
Premià de Dalt		✓	✓		✓			✓										✓				5
Berga			✓			✓	✓											✓			✓	5
Sant Just Desvern	✓		✓				✓	✓														4
Piera	✓		✓		✓						✓											4
Cubelles	✓									✓		✓			✓							4
Montgat		✓	✓									✓		✓								4
Parets del Vallès	✓		✓				✓														✓	4
Sant Quirze del Vallès	✓	✓	✓											✓								4
Llagosta (La)	✓		✓									✓										3
Arenys de Mar			✓	✓														✓				3
Vilanova del Camí	✓		✓				✓															3
Pallejà			✓						✓		✓											3
Sant Celoni			✓				✓														✓	3
Vallirana			✓				✓															2
Corbera de Llobregat			✓																		✓	2
Roca del Vallès (La)			✓					✓														2
Sant Joan de Vilatorrada			✓							✓												2
Badia del Vallès			✓																			1
Total participants als cercles > 10.000 hab.																						**709**
Total Municipis als cercles > 10.000 hab.																						**81**

Menys de 10.000 hab. (Manco-munitats i Comarcals)

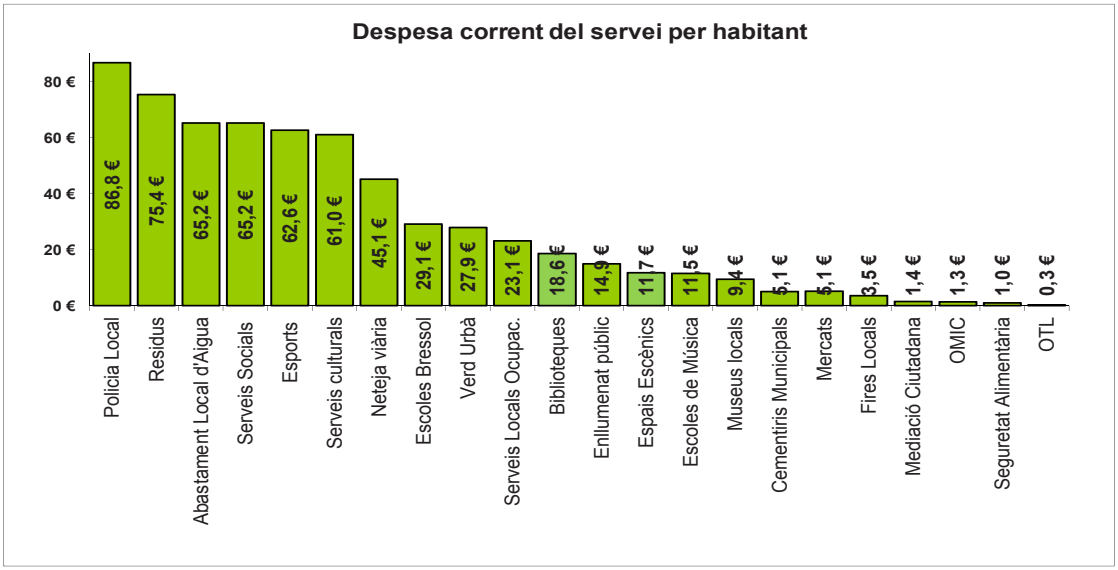
Nom	Policia	Neteja - Residus	Biblioteques	Espais Escènics	Esc. Bressol	Esc. Música	Esports	Serveis Socials	Mercats	Fires	Serv. Locals Ocupac.	OMICs	Seguretat Alimentària	Enllumenat	S. Mediació Ciutadana	Verd Urbà	Serveis Culturals	Museus locals	Serv.Funeraris i Cementiris	OTL	Abastament aigua	TOTAL Cercles
Polinyà	✓		✓		✓		✓	✓						✓		✓					✓	8
Vilassar de Dalt	✓	✓	✓					✓						✓		✓		✓				7
Montmeló	✓	✓	✓											✓		✓		✓				6
Navàs		✓	✓		✓	✓		✓		✓												6
Vacarisses	✓	✓	✓			✓								✓							✓	6
Santa Coloma de Cervelló	✓	✓	✓		✓			✓														5
Santa Maria de Palautordera	✓	✓	✓			✓															✓	5
Tiana		✓	✓			✓		✓														4
Matadepera		✓	✓		✓		✓															4
Roda de Ter			✓			✓				✓								✓				4
Sallent			✓	✓		✓		✓														4
Arenys de Munt	✓		✓												✓							3
Cabrils			✓		✓	✓																3
Capellades			✓		✓													✓				3
Consell Comarcal de l'Osona								✓							✓					✓		3
Llinars del Vallès			✓	✓	✓																	3
Moià			✓															✓			✓	3
Sant Fruitós de Bages			✓					✓						✓								3
Sant Vicenç de Castellet			✓			✓		✓														3
Sentmenat		✓	✓									✓										3
Súria			✓			✓		✓														3
Balsareny			✓					✓														2
Santa Eulàlia de Ronçana			✓							✓												2
Alella	✓		✓																			2
Artés			✓			✓																2
Cabrera de Mar	✓		✓																			2
Caldes d'Estrac			✓															✓				2
Cardona			✓							✓												2
Centelles			✓							✓												2
Collbató			✓							✓												2
Consell Comarcal de l'Alt Penedès						✓														✓		2
Consell Comarcal de l'Anoia															✓					✓		2
Consell Comarcal del Berguedà															✓					✓		2
Manc. de la Plana		✓						✓														2
Martorelles	✓		✓																			2
Navarcles			✓					✓														2
Palafolls			✓			✓																2
Papiol (El)			✓			✓																2
Puig-reig			✓																		✓	2
Sant Esteve Sesrovires			✓				✓															2
Sant Vicenç de Montalt	✓		✓																			2
Santa Margarida i els Monjos			✓								✓											2
Santpedor	✓		✓																			2
Teià			✓											✓								2
Tona			✓															✓				2
Viladecavalls		✓	✓											✓								3
Aiguafreda			✓																			1
Ametlla del Vallès (L')			✓																			1
Avinyó			✓																			1
Begues			✓																			1
Bigues i Riells			✓																			1
Bruc (El)			✓																			1
C.Comarcal de l'Osona (Enllumenat)														✓								1
Cercs																		✓				1
Cervelló			✓																			1
Consell Comarcal del Bages																				✓		1
Consell Comarcal del Garraf																				✓		1
Consell Comarcal del Maresme																				✓		1
EBAS gestió directa CC Vallès Oriental								✓														1

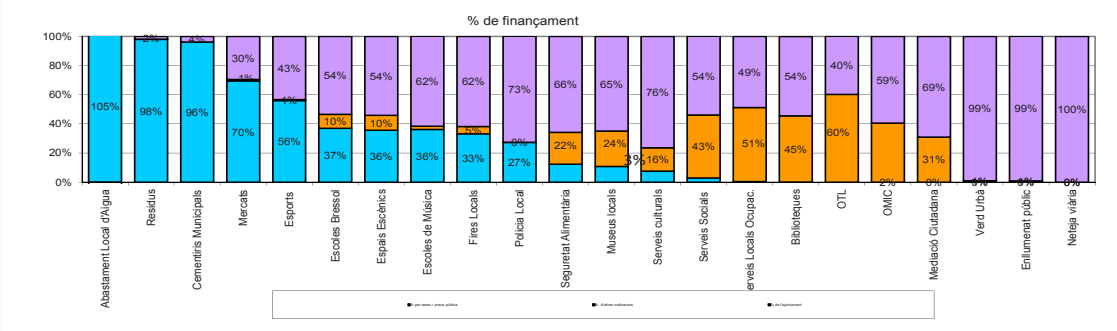
Nom	Policia	Neteja - Residus	Biblioteques	Espais Escènics	Esc. Bressol	Esc. Música	Esports	Serveis Socials	Mercats	Fires	Serv. Locals Ocupac.	OMICs	Seguretat Alimentària	Enllumenat	S. Mediació Ciutadana	Verd Urbà	Serveis Culturals	Museus locals	Serv.Funeraris i Cementiris	OTL	Abastament aigua	TOTAL Cercles
Folgueroles																		✓				1
Gallifa		✓																				1
Gironella			✓																			1
Lliçà de Vall					✓																	1
Manc. de la Vall d'en Tenes						✓																1
Masquefa			✓																			1
Òdena			✓																			1
Olivella														✓								1
Pont de Vilomara i Rocafort (El)			✓																			1
Rellinars		✓																				1
Sant Antoni de Vilamajor			✓																			1
Sant Cebrià de Vallalta					✓																	1
Sant Climent de Llobregat	✓																					1
Sant Feliu de Codines			✓																			1
Sant Feliu Sasserra			✓																			1
Sant Fost de Campsentelles			✓																			1
Sant Hipòlit de Voltregà			✓																			1
Sant Llorenç Savall		✓																				1
Sant Pere de Riudebitlles			✓																			1
Sant Pere de Torelló			✓																			1
Sant Pol de Mar			✓																			1
Sant Quintí de Mediona			✓																			1
Sant Quirze de Besora			✓																			1
Santa Margarida de Montbui			✓																			1
Santa Susanna			✓																			1
Taradell			✓																			1
Torrelles de Llobregat		✓	✓																			2
Ullastrell		✓																				1
Vilanova del Vallès			✓																			1
Fora de la Prov. BCN																						
Lleida		✓						✓						✓		✓						4
Reus		✓	✓		✓			✓														4
Figueres		✓												✓		✓						3
Girona		✓			✓											✓						3
Amposta			✓					✓														2
Cambrils										✓			✓									2
Olot			✓		✓																	2
Tarragona					✓			✓														2
Consorci Acció social de la Garrotxa								✓														1
Roses																✓						1
Tàrrega			✓																			1
Vendrell, El	✓																					1
Borges Blanques (Les)										✓												1
Seu d'Urgell (La)										✓												1
Total participants als cercles < 10.000 hab., mancomunitats, consells comarcals i fora província																						**211**
Total Ens participants als cercles < 10.000 hab., mancomunitats, consells comarcals i fora província																						**102**
Total participants als cercles																						**920**
TOTAL Prov. BCN 2019	65	43	144	29	43	42	47	63	31	35	37	42	45	39	44	24	21	50	12	18	18	892
Fora de la Prov. BCN	1	4	4	0	4	0	0	5	0	3	0	0	1	2	0	4	0	0	0			28

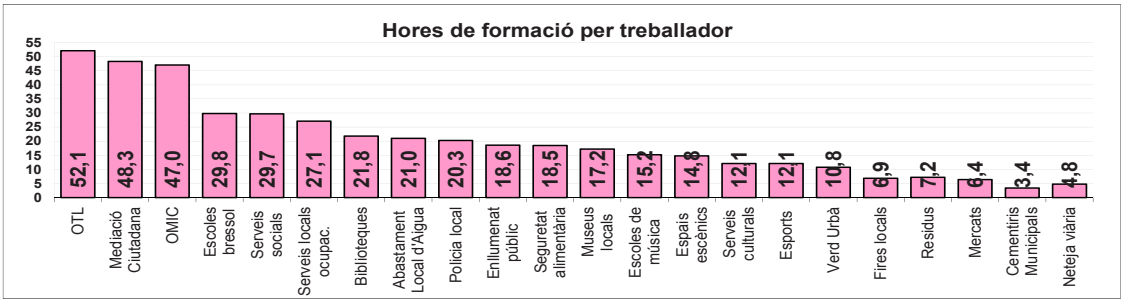
	Indicadors (múltiples) *				
	Encàrrec polític	Usuari / Client	Valors Organit. / RRHH	Economia	Total
Policia Local	21	6	21	11	59
Neteja viària i residus	24	7	30	25	86
- Neteja viària	11	4	15	8	38
- Residus	13	3	15	17	48
Biblioteques	25	17	12	19	73
Espais Escènics Municipals	25	14	13	19	71
Escoles Bressol	12	11	20	13	56
Escoles de Música	13	15	22	13	63
Esports	16	5	12	15	48
Serveis Socials	32	24	14	30	100
- SSB	3	2	4	5	14
- Ajust d'urgència Social	2	0	0	8	10
- SBAS	13	13	6	6	38
- SSAD	12	4	2	6	24
- SIS	2	5	2	5	14
Mercats	14	23	15	11	63
Fires Locals	14	7	12	11	44
Serveis Locals d'Ocupació	13	19	17	8	57
OMIC	11	22	11	6	50
Seguretat Alimentària (Salut P.)	16	7	12	7	42
Enllumenat Públic	15	26	15	15	71
Serveis de Mediació Comunitària	28	20	14	5	67
Verd Urbà	26	19	13	14	72
Cultura	35	18	9	47	109
Museus Locals	25	24	12	14	75
Cementiris	16	7	9	26	58
Abastament d'Aigua	11	14	16	20	61
OTL	12	27	13	7	59
Total	**404**	**332**	**312**	**336**	**1384**

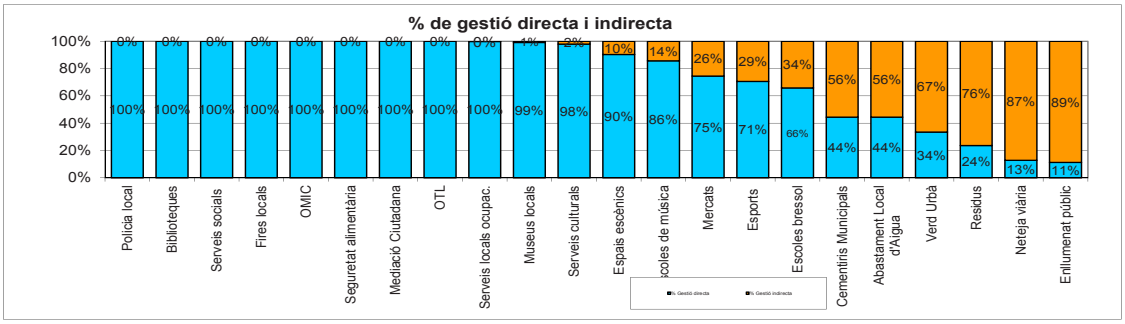
ELS VALORS MITJANS DELS INDICADORS TRANSVERSALS PER SERVEIS

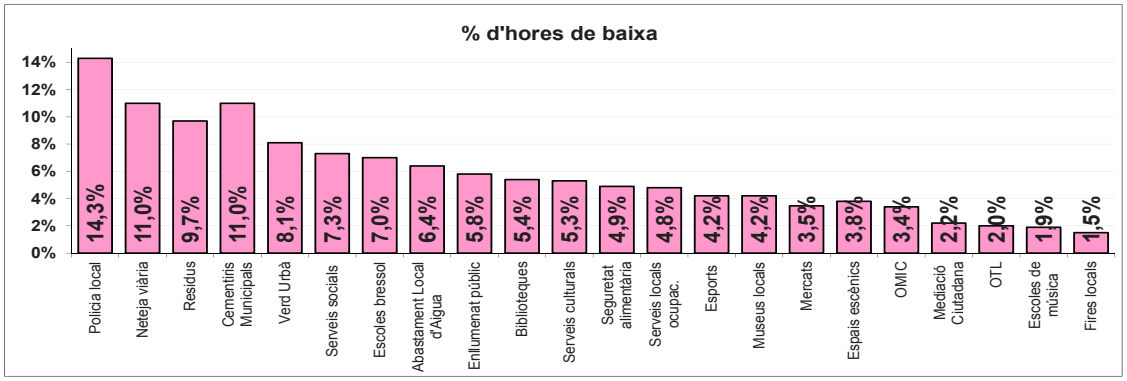
A continuació, es mostren uns gràfics amb els valors mitjans dels indicadors tranversals per a tots els serveis analitzats:

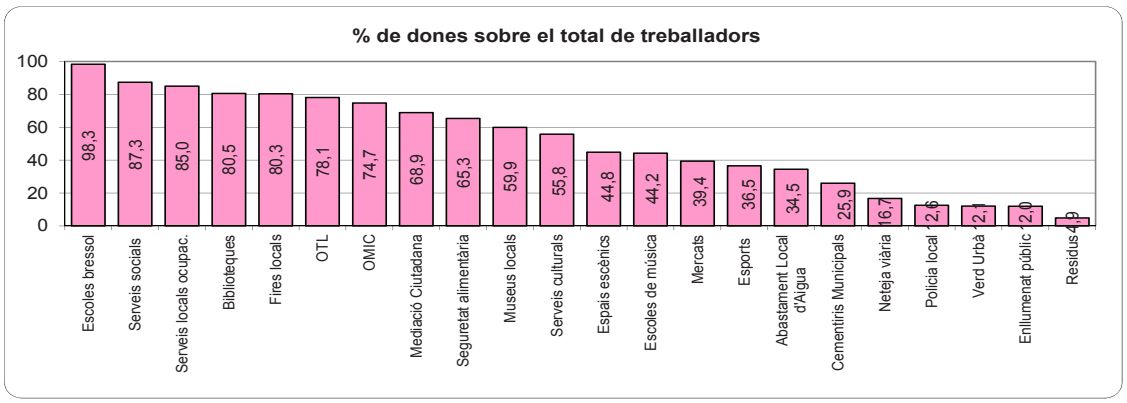

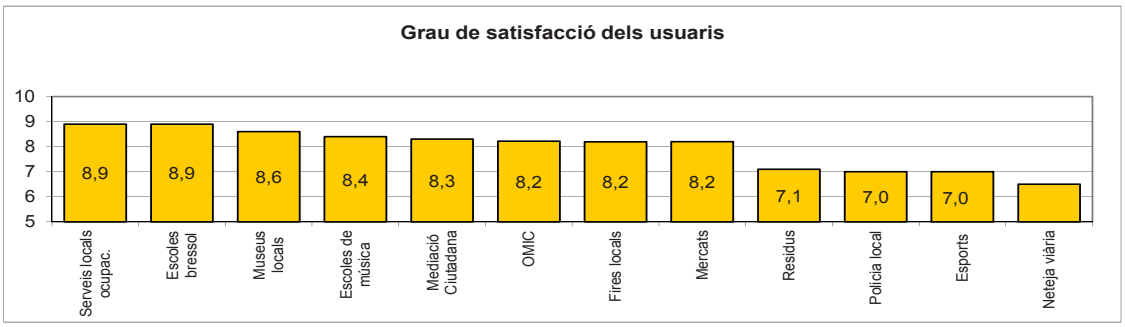

% de gestió directa i indirecta
100%
80%
60%
40%
20%
0%
Policia local
Biblioteques
Serveis socials
Fires locals
OMIC
Seguretat alimentària
Mediació Ciutadana
OTL
Serveis locals ocupac.
Museus locals
Serveis culturals
Espais escènics
Mercats
Esports
Escoles bressol
Cementiris Municipals
Abastament Local d'Aigua
Verd Urbà
Residus
Neteja viària
Enllumenat públic

% d'hores de baixa
14%
12%
10%
8%
6%
4%
2%
0%
14,3%
11,0%
9,7%
11,0%
8,1%
7,3%
7,0%
6,4%
5,8%
5,4%
5,3%
4,9%
4,8%
4,2%
4,2%
3,5%
3,8%
3,4%
2,2%
2,0%
1,9%
1,5%
Policia local
Neteja viària
Residus
Cementiris Municipals
Verd Urbà
Serveis socials
Escoles bressol
Abastament Local d'Aigua
Enllumenat públic
Biblioteques
Serveis culturals
Seguretat alimentària
Serveis locals ocupac.
Esports
Museus locals
Mercats
Espais escènics
OMIC
Mediació Ciutadana
OTL
Escoles de música
Fires locals

% de dones sobre el total de treballadors
100
80
60
40
20
0
98,3
87,3
85,0
80,5
80,3
78,1
74,7
68,9
65,3
59,9
55,8
44,8
44,2
39,4
36,5
34,5
25,9
16,7
2,6
2,1
2,0
Escoles bressol
Serveis socials
Serveis locals ocupac.
Biblioteques
Fires locals
OTL
OMIC
Mediació Ciutadana
Seguretat alimentària
Museus locals
Serveis culturals
Espais escènics
Escoles de música
Mercats
Esports
Abastament Local d'Aigua
Cementiris Municipals
Neteja viària
Policia local
Verd Urbà
Enllumenat públic

Grau de satisfacció dels usuaris
10
9
8
7
6
5
8,9
8,9
8,6
8,4
8,3
8,2
8,2
8,2
7,1
7,0
7,0
Serveis locals ocupac.
Escoles bressol
Museus locals
Escoles de música
Mediació Ciutadana
OMIC
Fires locals
Mercats
Residus
Policia local
Esports
Neteja viària

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

POLICIA LOCAL
2019

INFORME DELS INDICADORS DE POLICIA LOCAL 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. RESULTATS PRINCIPALS DELS INDICADORS DE POLICIA LOCAL 2019

1. INTRODUCCIÓ

Aquest document té com a objectiu analitzar els resultats de la **15a edició** del Cercle de Comparació Intermunicipal de Policia Local. La trajectòria acumulada en aquests anys ens encoratja a fer un balanç global, que vagi més enllà dels resultats d'aquesta edició, per reflexionar sobre les pautes d'estabilitat i canvi que s'han produït al servei de Policia Local dels municipis de la demarcació de Barcelona. Això ens ha de permetre observar l'evolució de la gestió municipal, però també els efectes de la crisi econòmica, posterior recuperació,i dels canvis normatius que s'han anat introduint en la darrera dècada i que han incidit en l'activitat i els resultats del servei.

L'informe es concreta en l'anàlisi següent:

- La descripció dels resultats del 2019 i l'evolució dels principals indicadors, a nivell global, comparats amb altres Cercles (en els indicadors comuns als 21 serveis) i per trams de població (fins a 20.000 hab./20.000-50.000 hab./Més de 50.000 hab.)

Municipis participants

Enguany, **66 municipis** han participat en el CCI de Policia Local. 65 municipis de la província de Barcelona més un municipi de fora de la província, (El Vendrell).

Municipis > 50.000 habitants	Població
Mollet del Vallès	51.318
Granollers	61.275
Prat de Llobregat (El)	64.599
Viladecans	66.611
Castelldefels	67.004
Vilanova i la Geltrú	67.086
Rubí	77.464
Manresa	77.714
Sant Boi de Llobregat	83.605
Cornellà de Llobregat	88.592
Sant Cugat del Vallès	91.006
Santa Coloma de Gramenet	119.215
Mataró	128.265
Sabadell	213.644
Terrassa	220.556
Hospitalet de Llobregat (L')	264.923

Municipis 20.000 - 50.000 hab.	Població
Franqueses del Vallès (Les)	20.092
Sant Quirze del Vallès	20.141
Manlleu	20.573
Vilassar de Mar	20.837
Esparreguera	22.251
Masnou (El)	23.515
Olesa de Montserrat	23.904
Castellar del Vallès	24.187
Santa Perpètua de Mogoda	25.799
Molins de Rei	25.868
Pineda de Mar	27.272
Sant Andreu de la Barca	27.558
Sitges	29.307
Sant Pere de Ribes	30.719
Sant Joan Despí	34.123
Vendrell (El)	37.606
Vilafranca del Penedès	39.746
Sant Feliu de Llobregat	44.860
Vic	46.214
Esplugues de Llobregat	46.680

Municipis < 20.000 hab.	Població
Sant Climent de Llobregat	4.129
Cabrera de Mar	4.680
Martorelles	4.801
Sant Vicenç de Montalt	6.407
Vacarisses	6.688
Santpedor	7.554
Santa Coloma de Cervelló	8.218
Polinyà	8.479
Montmeló	8.755
Arenys de Munt	8.931
Vilassar de Dalt	9.043
Santa Maria de Palautordera	9.423
Alella	9.801
Vilanova del Camí	12.458
Abrera	12.489
Sant Sadurní d'Anoia	12.887
Llagosta (La)	13.480
Torelló	14.347
Canet de Mar	14.526
Palau-solità i Plegamans	14.771
Lliçà d'Amunt	15.256
Cubelles	15.329
Piera	15.603
Montornès del Vallès	16.393
Garriga (La)	16.514
Canovelles	16.629
Caldes de Montbui	17.554
Sant Just Desvern	17.805
Malgrat de Mar	18.579
Parets del Vallès	19.082

2. RESULTATS PRINCIPALS DELS INDICADORS DE POLICIA LOCAL 2019

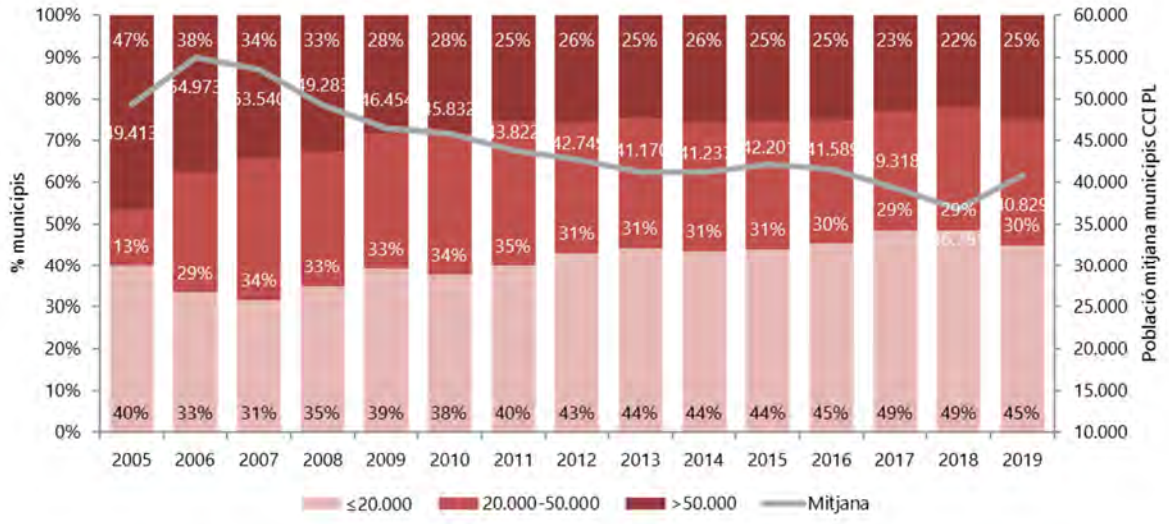
2.1. DADES DE L'ENTORN

En aquest apartat, es fa una breu descripció del context en què es desenvolupa el servei de Policia Local, a partir dels indicadors d'Entorn. L'objectiu d'aquesta anàlisi és proporcionar elements que permetin fer una interpretació més completa dels indicadors del Quadre Resum d'Indicadors (QRI). I és que, malgrat tractar-se de factors exògens no imputables als responsables municipals, el context sociodemogràfic també s'ha de mesurar i analitzar, perquè acostuma a influir en la manera com funcionen els serveis.

L'any 2019 els municipis participants en el CCI de Policia Local tenien una població mitjana de 40.829 habitants. El grup més nombrós són els municipis amb 20.000 habitants o menys, que representen el 45% del total, seguit dels municipis de 20.000 a 50.000 habitants (30%).

La composició demogràfica dels participants ha anat variant al llarg de les 15 edicions del Cercle de Policia Local: si bé el 2005 gairebé 1 de cada 2 municipis tenien més de 50.000 habitants, a partir de llavors amb les noves incorporacions el pes relatiu de les ciutats de més de 50.000 habitants va anar disminuint fins a estabilitzar-se l'any 2019 al voltant d'un 25%. Paral·lelament, s'ha consolidat la presència de municipis de 20.000 habitants o menys entorn del 45%.

Globalment, els municipis participants representen 65% dels municipis majors de 10.000 habitants de la demarcació de Barcelona (exclosa la capital) i apleguen el 75,4% de la seva població. A més, enguany han participat en el Cercle 13 municipis de menys de 10.000 habitants. També el cercle ha comptat amb la participació d'un municipi de fora la província de Barcelona, el Vendrell, amb una població de 37.606 habitants.

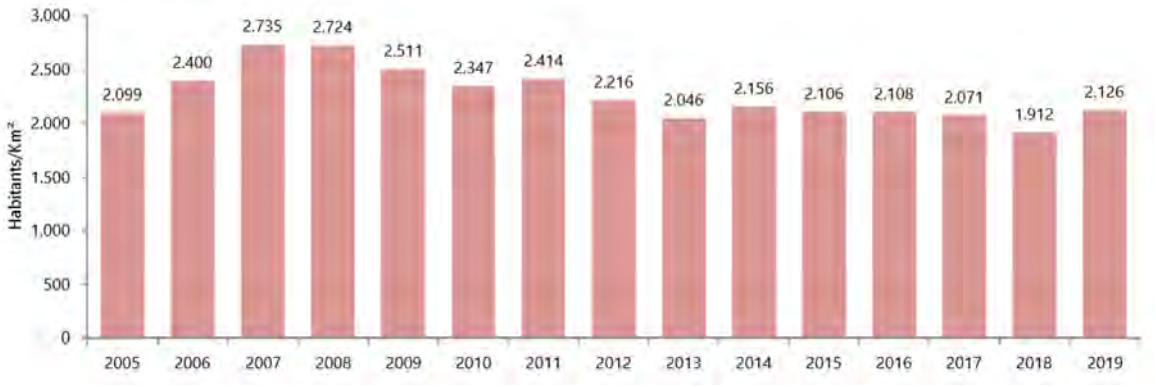

Gràfic 1. Nombre d'habitants dels municipis participants en el Cercle de Policia Local (2005-2019)

Quant a la densitat de població, els 66 municipis tenen una mitjana de 2.125,76 habitants/Km^2, una xifra clarament superior a la mitjana de la demarcació de Barcelona, que és de 715 habitants/Km^2.[1]

Aquest indicador s'ha mantingut entre els 2.000 i els 3.000 habitants/Km^2, amb una clara tendència a la baixa a partir de 2008.

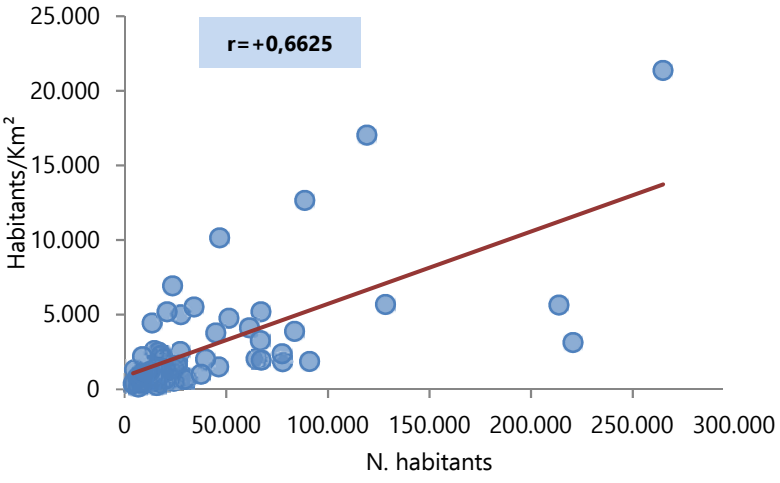
1 *A l'hora d'interpretar els resultats, cal tenir en compte que es comptabilitza la superfície total dels municipis, no només la superfície urbanitzada..*

Gràfic 2. Densitat de lapoblació dels municipis participants en el Cercle de Policia Local (2005-2019)

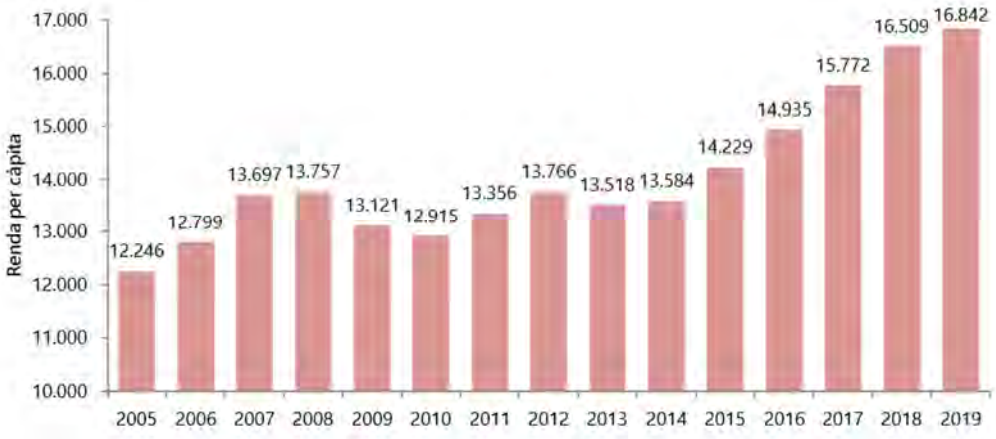
Analitzant conjuntament el nombre d'habitants i la densitat poblacional, es constata que ambdós indicadors es troben estretament vinculats, amb una correlació lineal de +0,6625 sobre 1. Els municipis amb major nombre d'habitants tendeixen a ser els més densament poblats, i a la inversa: als municipis amb menys població, aquesta es troba més dispersa al llarg del territori.

Conèixer aquesta associació serà útil per entendre millor el funcionament de la Policia Local en municipis amb diferent realitat demogràfica.

Gràfic 3. Densitat població i Nombre d'habitants (2019)

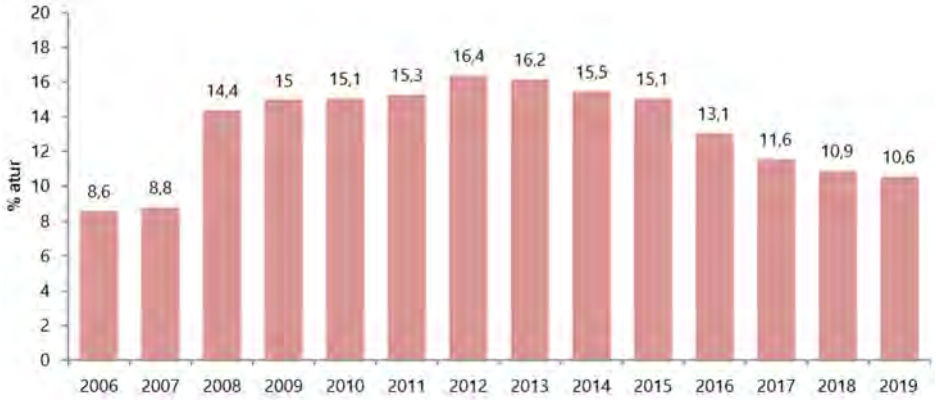
La renda per càpita és una bona aproximació al perfil socioeconòmic dels municipis analitzats. Com es pot observar al gràfic 4, aquest indicador recull perfectament l'evolució de la conjuntura econòmica entre 2005 i 2018: l'increment en els anys de bonança econòmica (2006-2008) és succeït per un fort retrocés en el primer moment de la crisi (2009-2010) i posteriorment una incipient recuperació que dura fins el 2012, per després tornar a caure el 2013 com a conseqüència de l'impacte que van tenir les polítiques de contenció pressupostària. Finalment, convé destacar l'important ascens experimentat entre el 2016 i el 2019, que situa la renda per càpita mitjana dels 66 municipis del Cercle en 16.842€ per habitant.

Gràfic 4. Renda per càpita dels municipis participants en el Cercle de Policia Local (2005-2019)

L'any 2019 els municipis considerats van registrar una taxa d'atur del 10,6%, 0,3 punts per sota de la mitjana del grup de municipis que el 2018 van participar al Cercle de Comparació Intermunicipal de policia local.

La taxa d'atur segueix una pauta similar a la renda per càpita, amb particularitats: els canvis en la conjuntura econòmica s'observen primer en la taxa d'atur, i posteriorment es veuen reflectits en la renda per càpita: succeeix amb l'adveniment de la crisi el 2008, quan l'atur havia experimentat ja un fort repunt mentre que l'ingrés per càpita no va caure fins el 2009; i també l'any 2012, en què s'observa una tímida recuperació de la renda quan les xifres d'atur ja anunciaven la recaiguda econòmica que s'estava produint. En els últims tres anys, es constata una tendència a la baixa favorable de la taxa d'atur, fruit de la situació de bonança del cicle econòmic.

Gràfic 5. % d'atur dels municipis participants en el Cercle de Policia Local (2006-2019)

2.2. DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC

En aquest apartat, es presenten els resultats dels indicadors de la dimensió Encàrrec polític, relacionats amb la consecució dels objectius finals del servei a nivell estratègic.

L'anàlisi se centrarà en una selecció dels indicadors que presenten més variabilitat respecte d'anys anteriors i/o entre diferents trams poblacionals. Aquesta informació es completa amb la taula 1, on es mostren els resultats de tots els indicadors de la dimensió al llarg de les 15 edicions del Cercle.

			2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
TRÀNSIT	Indisciplina viària	Denúncies de trànsit/1.000 habitants	372	554	484	415	397	353	338	298	298	291	284	296	298	292	271
		% denúncies trànsit zones control horari estacionament									46,7	47,5	47,2	43,7	43,2	43,5	44,5
		% denúncies amb sistemes automàtics de control													20,3	18,8	16,6
		% denúncies greus i molt greus de trànsit					16	22,8	23,9	27,7	28,7	28,7	28,7	29,5	26,5	26,6	26,4
		Denúncies de trànsit per cada 100 vehicles censats						61,3	58,9	51,8	52,0	51,1	50,2	51,7	47,5	46,7	46,2
		% vehicles denunciats controls preventius de velocitat					3,2	2,7	2,4	2,4	2,9	3,2	3,2	3,6	3,3	3,1	3,7
		% d'alcoholèmies positives respecte total de controls					8,5	7,3	8,2	8,4	7,5	7,7	7	6,3	7,1	7,9	8,4
	Regulació de trànsit	Nombre de serveis de protecció escolar/1.000 habitants					92,5	88,8	90,2	87,2	90,7	93,2	91,1	84,5	92,4	84,6	81,9
		Activitats de grua/1.000 habitants					50,5	41,5	38,3	34,9	33,9	31,3	29,5	27,2	28,7	27,2	25,4
		% dies amb tall de circulació anual													16,4	17,8	18,7
	Accidents de trànsit	Accidents de trànsit en vies urbanes/1.000 habitants								6,4	6,3	6,3	7,1	7,2	7,2	7,6	6,8
		Accidents de trànsit amb víctimes/1.000 habitants		3,3	3,6	3,1	2,7	2,4	2,2	2,4	2,4	2,4	2,7	3,1	2,6	2,6	2,5
		% víctimes mortals i greus respecte del total								7,5	8	7,2	7,1	6,2	5,7	5,9	6,5
SEGURETAT	Tots els cossos policials	Delictes/1.000 habitants	42,5	47,7	61,1	64,6	68,4	63,2	61,1	62,6	59,1	55,8	54,8	52,6	52,9	55,0	59,6
		% delictes resolts sobre el total					33,9	35,5	35,4	33,8	31,3	32,3	29,8	28,7	29,1	28,5	27,9
		Detinguts/1.000 habitants	6,6	6,9	7,9	7,5	7,2	7,4	6,7	6,3	5,5	4,8	4,2	4,2	4,2	4,1	4,7
		Denúncies per drogues i armes/1.000 habitants	7,1	7,2	6,1	7,3	6,4	5,7	5,4	4,2	4,5	4,6	4,5	4,4	4,3	4,9	4,9
	Policia Local	% delictes enregistrats per la Policia Local		29,7	24,8	26,8	27,4	27,5	26,5	25,4	23,7	22,5	22,8	21,8	21,0	21,6	21,0
		% detinguts realitzats per la Policia Local		32,3	28,2	30,4	30	25,7	24,6	26	24,2	23,4	22,9	21,5	22,0	24,4	26,8
ASSISTENCIAL		N. actuacions de policia assistencial/1.000 habitants					37,5	37,3	38	37,5	37,8	38,6	40,8	38,5	43,2	42,1	42,5
ADMINISTRATIVA		N. actuacions de policia administrativa/1.000 habitants					53,2	53	57,7	60,2	67,4	70,5	56,5	50,9	54,7	54,9	49,0

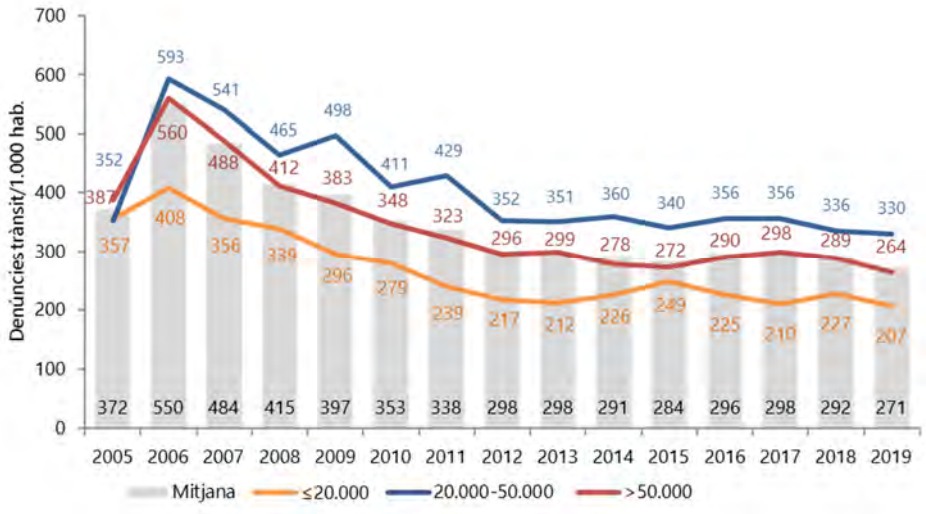
Taula 1. Indicadors dimensió Encàrrec polític (2005-2019)

L'any 2019, els municipis participants en el Cercle van registrar una mitjana de 271 denúncies de trànsit per cada 1.000 habitants. D'aquestes, El 44,5% corresponen a denúncies de trànsit procedents de zones d'estacionament amb control horari, i el 16,6% han estat detectades amb sistemes automàtics de control.

Després d'un ascens pronunciat el 2006, el nombre de denúncies de trànsit no ha deixat de caure; primer amb un ritme més accelerat i en els últims anys, més lentament. Es confirma la tendència a la baixa, en tots els trams de població.

En analitzar la sèrie completa des de 2005 s'evidencia que, després d'un ascens pronunciat el 2006, el nombre de denúncies de trànsit no ha deixat de caure; primer amb un ritme més accelerat i en els últims anys, més lentament. El 2016 és el primer any on es trenca la tendència a la baixa, i es produeix un lleu augment. No obstant, en els últims dos anys és confirma, en termes globals, que es manté la tendència descendent d'aquest indicador.

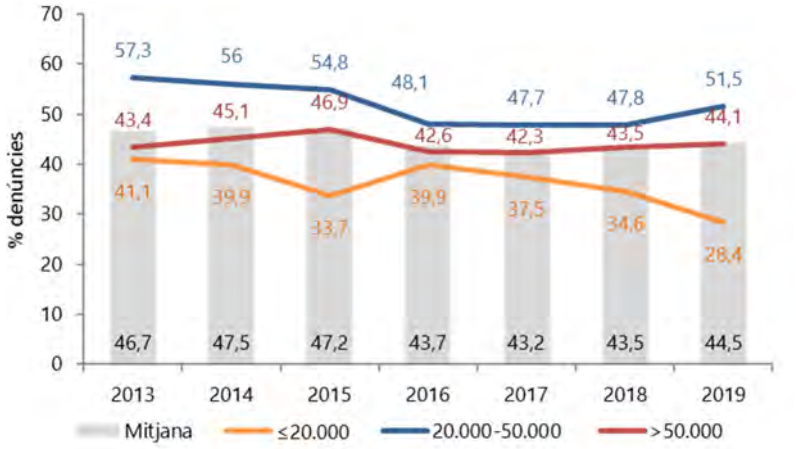
Per trams de població, els municipis amb més denúncies són els de 20.000 a 50.000 habitants (330 per cada 1.000 habitants) i els que en tenen menys són els de 20.000 habitants o menys (207). Es confirma la tendència a la baixa en tots els trams de població, durant l'últim període analitzat.

Gràfic 6. Denúncies de trànsit per cada 1.000 habitants (2005-2019)

Tal i com s'ha mencionat, gairebé la meitat de les denúncies de trànsit provenen de zones amb control horari d'estacionament, una xifra que varia entre municipis perquè el 20% dels participants no disposen d'aquestes zones d'estacionament i, a l'altre extrem, hi ha un 15% on aquest tipus d'infraccions representen més del 60% del total de denúncies de trànsit.

La xifra global s'ha mantingut estable entorn del 44%-48%, amb notables diferències segons la població: els municipis de 20.000 a 50.000 habitants acumulen un percentatge més alt (51,5%), i novament el mínim el registren els municipis de fins a 20.000 habitants, amb gairabé una tercera part del total (28,4%).

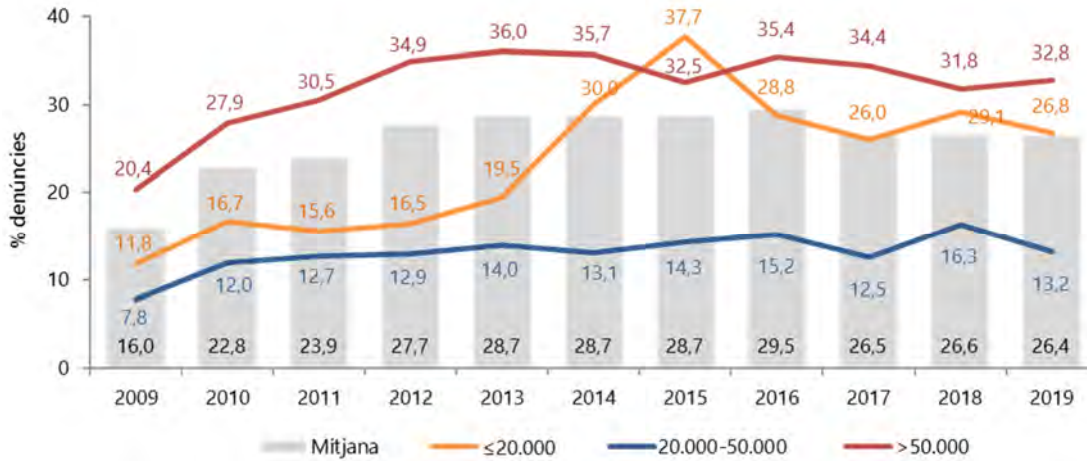
Gràfic 7. % denúncies de trànsit procedents de zones amb control horari de pagament (2013-2019)

El 16,6% de les denúncies de trànsit són detectades amb sistemes automàtics de control. És important mencionar, que encara hi ha un 56% dels municipis que no disposen de cap mitjà automàtic de control de les denúncies, i que a l'altre extrem, hi ha un 7% de municipis, en que aquest sistema representa com a mínim, un 40% de les denúncies que interposen.

D'altra banda, el 2019 un 26,4% de les denúncies de trànsit van ser greus o molt greus, amb una variabilitat elevada: els valors oscil·len entre el 1,3% al municipi amb menys denúncies greus i el 83,6% al municipi que en té més. Després del brusc ascens del 2010, motivat per un canvi normatiu que ampliava el ventall de conductes sancionades, l'augment del pes de les denúncies greus i molt greus es va frenar el 2013 (+1% respecte 2012) i des d'aleshores el valor s'ha mantingut estable.

El 2017, per primer cop en tota la sèrie va disminuir el percentatge de denúncies greus i molt greus sobre el total de denúncies de trànsit i el 2018 i 2019 es manté estabilitzat aquest valor

En coherència amb els indicadors precedents, els resultats varien àmpliament per trams de població: els municipis de grandària intermèdia (amb la meitat de denúncies per aparcament de pagament) tenen només un 13,2% de denúncies greus. Els municipis de fins a 20.000 habitants, l'indicador va tenir una important tendència a l'alça fins arribar el 2015 al 37,7%, no obstant, en els anys posteriors, es produeix un important descens, estabilitzant-se el valor en el 26,8% al 2019. En els municipis grans, també s'observa una estabilització dels valors durant els últims anys, tot i que l'últim any 2019 s'observa un lleuger ascens fins al 32,8%.

Gràfic 8. % denúncies greus i molt greus de trànsit (2009-2019)

D'altra banda, durant el 2019 es van enregistrar de mitjana 46,2 denúncies de trànsit per cada 100 vehicles censats en el municipi. Si analitzem les dades per tram de població, observem que els municipis d'entre 20.000 i 50.000 habitants, i els de més de 50.000 habitants, tenen un nombre de denúncies de trànsit per cada 100 vehicles censats per sobre la mitjana, (54,7 i 49,1 respectivament). Són els municipis menors de 20.000 habitants, els que enregistren un nivell de denúncies per cada 100 vehicles censats per sota la mitjana (28,1).

També en l'àmbit de la indisciplina viària, el 2019 de mitjana un 3,8% dels vehicles sotmesos a controls preventius de velocitat van ser denunciats per excés de velocitat.

Des de 2009 (primer any en què es va recollir) aquest indicador s'ha situat, sense grans variacions, entre el 2,4% i el 3,8%. A l'inici del període, el percentatge de vehicles denunciats tendia a disminuir, mentre que el 2014 i el 2015 es va produir un repunt que va tornar a situar la dada a nivells de 2009. Aquest repunt es manté, fins arribar al valor màxim al 2019.

Segons la grandària poblacional, el tram de més de 50.000 habitants està per sobre de la mitjana (3,8%). En aquest punt, destaca l'evolució experimentada pels municipis més petits: després de tres edicions amb una dada relativament baixa, estabilitzada en el 2,1%, l'any 2011 va augmentar fins al 3,5%, i a partir de llavors el seu resultat no ha deixat de caure, fins tornar a repuntar aquest any 2019, arribant al 5,4%.

Gràfic 9. % vechicles denunciats en controls preventius de velocitat sobre total vehicles controlats (2009-2019)

A nivell de Regulació de trànsit, durant el 2019 es va enregistrar un 18,7% de dies anuals amb talls de circulació.

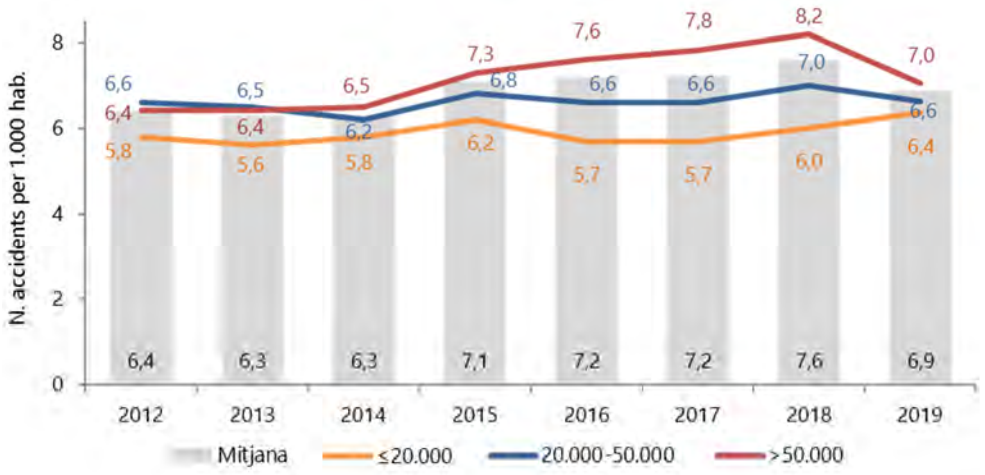
Els dies amb tall de circulació, són aquells en que s'ha enregistrat com a mínim, un tall de circulació efectuat a via pública realitzat per la policia local. Només són els dies en que el tall o talls efectuats, tenen fins culturals, esportius etc. Es pren com a base que un tall dura un dia. Si dura més d'un dia es comptabilitzaran tants talls, com dies durin els mateixos. S'exclouen els talls efectuats per obres i aquells de caràcter permanent o periòdic, com per exemple la peatonalització d'un carrer els caps de setmana, o els talls de trànsit a la sortida de les escoles.

Si analitzem l'indicador per tram de població: Són els municipis de més de 50.000 habitants, els que tenen un major nombre de dies amb tall de circulació, gairebé un 37% dels dies de l'any. Per contra, els municipis que enregistren menys talls de circulació, són els municipis petits (un 11% dels dies anuals). Els municipis de 20.000 a 50.000 habitants, estan en un nivell intermedi, amb el 17% dels dies anuals.

L'any 2019 els municipis del Cercle van registrar 6,9 accidents de trànsit en vies urbanes per cada 1.000 habitants, xifra que suposa la consolidació de la xifra al voltant dels 7 accidents, en els últims anys.

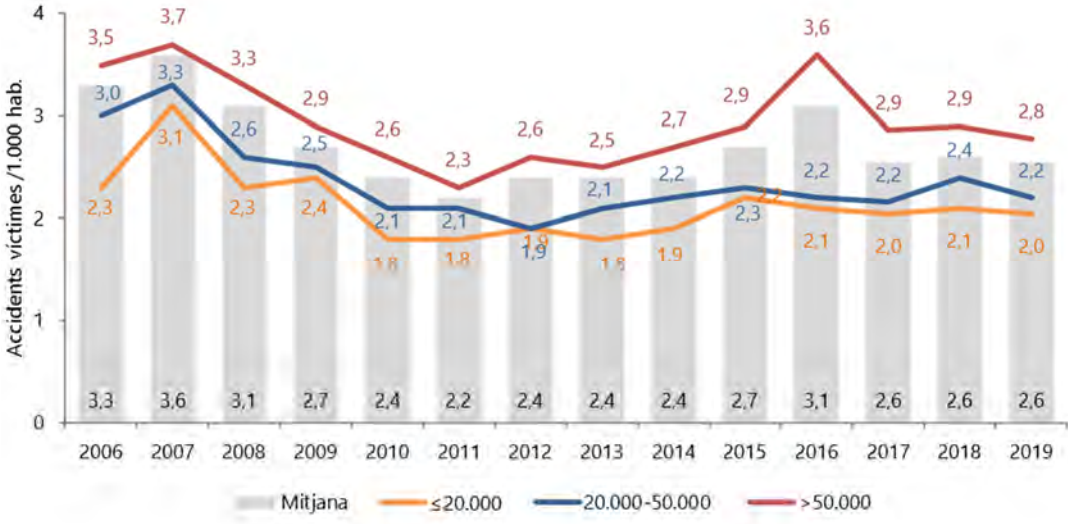
Es consolida al voltant de 7 per cada 1.000 habitants, la xifra d'accidents de trànsit en vies urbanes durant els darrers anys

Els resultats varien entre municipis de diferent grandària poblacional, tot i que en aquest cas les diferències són menys pronunciades que en els indicadors presentats anteriorment: els municipis amb més de 50.000 habitants són els que registren major accidentalitat (7 accidents per cada 1.000 habitants) i a la inversa, els de fins a 20.000 habitants obtenen nivells més baixos (6,4), tot i que els valors són molt similars en els tres trams de població analitzats, i tendeixen a convergir .

Gràfic 10. Accidents de trànsit en vies urbanes per cada 1.000 habitants (2012-2019)

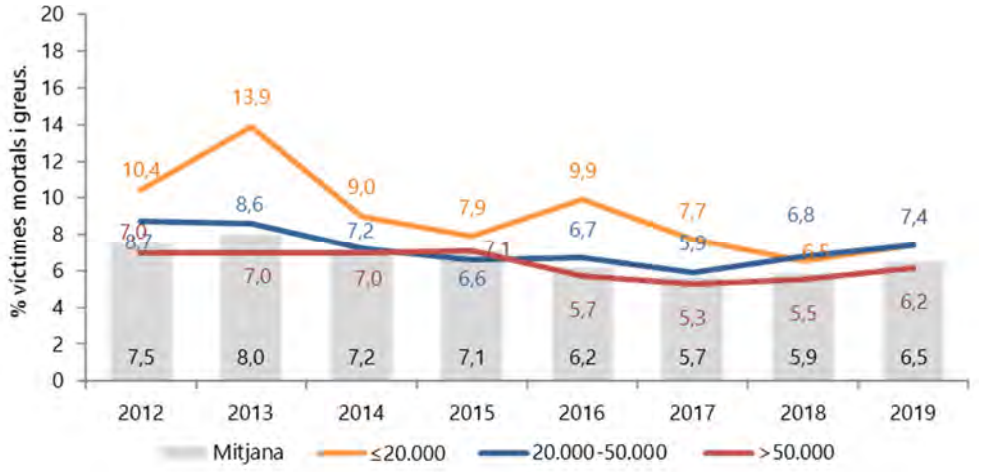
El grau d'accidentalitat amb víctimes és un bon reflex de l'evolució que ha seguit la conjuntura econòmica en la darrera dècada, sota la hipòtesi que en èpoques d'auge econòmic augmenten els desplaçaments en cotxe, i a la inversa: s'observa una tendència a l'alça en període de bonança (2006-2007) seguida per un descens progressiu de 2008 a 2012, estabilització els anys 2012/2014 i lleuger increment posterior, amb màxim enregistrat al 2016. Es destacable mencionar, que aquest indicador, s'ha situat a nivells del 2015 durant els últims tres anys, indicatiu de certa estabilització en termes globals.

Gràfic 11. Accidents amb víctimes per cada 1.000 habitants (2006-2019)

Del total de víctimes d'accidents de trànsit, l'any 2018 el 6,5% van ser mortals o greus. Per trams de població, cal remarcar el lleuger ascens en el grup de municipis petits (del 6,5% al 7,4%). En canvi, en els municipis mitjans es detecta un lleuger increment, arribant al 2019 al 7,4%. Aquests dos efectes, han provocat la convergència de valors en aquests dos trams de població al 7,4%.

Per contra, els municipis més grans de 50.000 habitants, enregistren valors per sota la mitjana. En els últims anys, aquest tram de població està estabilitzat al voltant del 6%.

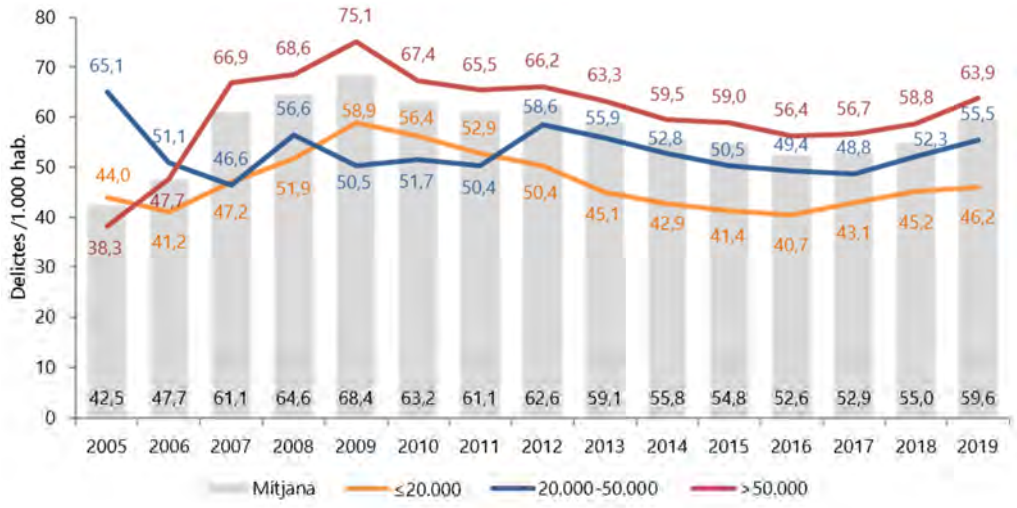

Gràfic 12. % víctimes mortals i greus sobre el total (2012-2019)

En l'àmbit de la Seguretat, l'any 2019 als municipis del Cercle es van registrar 59,7 delictes per cada 1.000 habitants. Malgrat que en termes generals, la dispersió és baixa, el rang entre el mínim i el màxim oscil·la entre els 21,79 i els 160,37 delictes per cada 1.000 habitants perquè en els dos extrems de la distribució hi ha alguns municipis que destaquen molt respecte la mitjana.

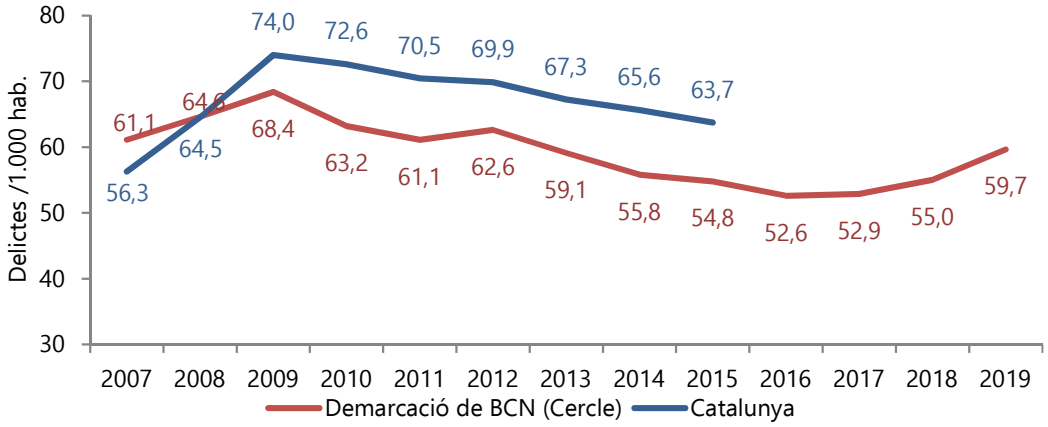
La sèrie temporal combina una doble tendència: de 2006 a 2009 la conflictivitat augmenta un 60% (en part pels canvis normatius), i a partir de llavors inicia una tendència descendent. En els últims dos anys, s'observa un canvi de tendència cap a un repunt positiu, fet que eleva la xifra als 59,6 delictes, valors similars al 2013.

Novament, el nombre d'habitants introdueix diferències en els resultats: excepte els dos primers anys, on no s'observava una pauta clara, des de 2007 els municipis grans presenten major conflictivitat que la resta de municipis. Mentrestant, a la part inferior de la distribució s'han anat alternant els municipis de 20.000 a 50.000 habitants i els de fins a 20.000 habitants, que actualment tenen el nombre de delictes més baix (46,2 per cada 1.000 habitants).

Gràfic 13. Delictes per cada 1.000 habitants (2005-2019)

Si es comparen aquests resultats amb els del conjunt de Catalunya, es constata que els municipis participants en el Cercle registren menys delictes que el total de Catalunya. Concretament el 2015[2] , la dada dels Cercles va ser un 6% inferior a la mitjana catalana, tot i que s'observa una tendència convergent de les dues mitjanes. Aquest diferencial podria explicar-se, en part, per l'efecte de Barcelona ciutat, que no està inclosa a la mostra dels Cercles però sí a la del conjunt de Catalunya.

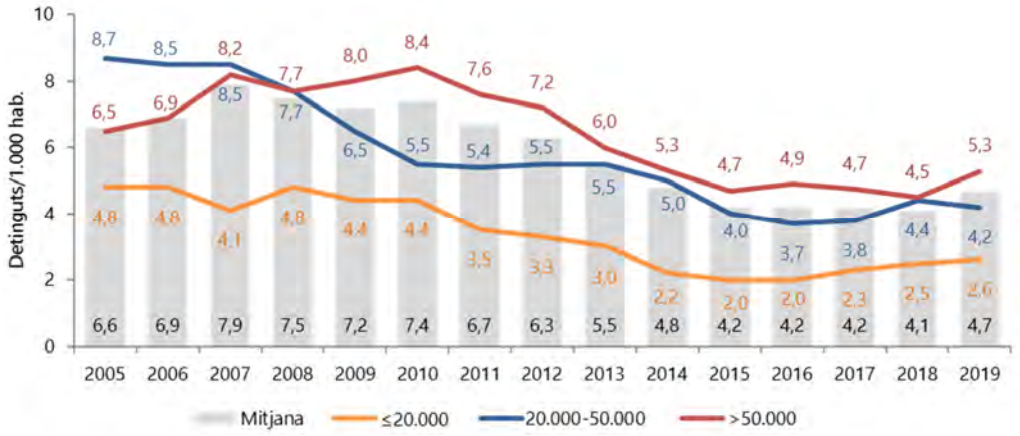

Gràfic 14. Delictes per cada 1.000 habitants (Cercle i total Catalunya) (2007-2019)

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Informe de Seguretat de Catalunya (Departament d'Interior) i IDESCAT

A diferència dels delictes, el nombre de detinguts per cada 1.000 habitants mostra una clara tendència a la baixa que es va estabilitzar el 2015, any en què va tornar a haver-hi 4,2 detinguts per cada 1.000 habitants. D'aquestes dades es desprèn que, en el cas dels delictes allò que frenava el descens eren els casos que no implicaven detenció (imputats), mentre que com mostra el gràfic 15, els detinguts sí que han disminuït de manera clara i ininterrompuda des de 2010. Aquest últim any 2019, s'observa un lleuger increment en el nombre detinguts. En edicions posteriors podrem veure si es tracta d'un repunt puntual, o bé s'inicia un canvi de tendència.

Els municipis grans tornen a ser els que registren més incidències, en aquest cas. També, destaquen els valors obtinguts pel tram d'entre 20.000 a 50.000 habitants, tot i que aquest últim any 2019, s'observa un lleuger descens. Aquests dos trams (els de major població) s'acosten en quan a resultats, entre ells, i a la mitjana global.

Gràfic 15. Detinguts per cada 1.000 habitants (2005-2019)

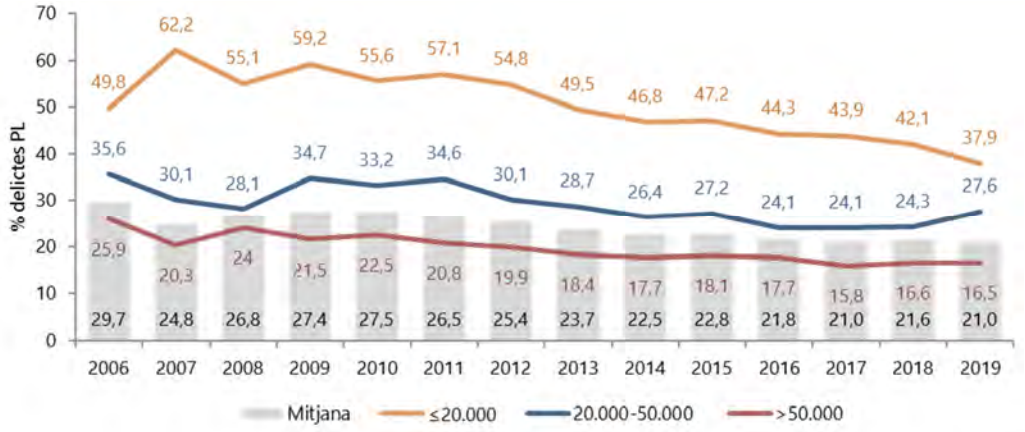
2 *Últim any en què la dada està disponible a nivell de Catalunya.*

Els indicadors que es presenten a continuació reflecteixen la distribució de rols entre la Policia Local i els altres cossos de seguretat, molt relacionada amb la presència o no de Comissaria de Mossos d'Esquadra.

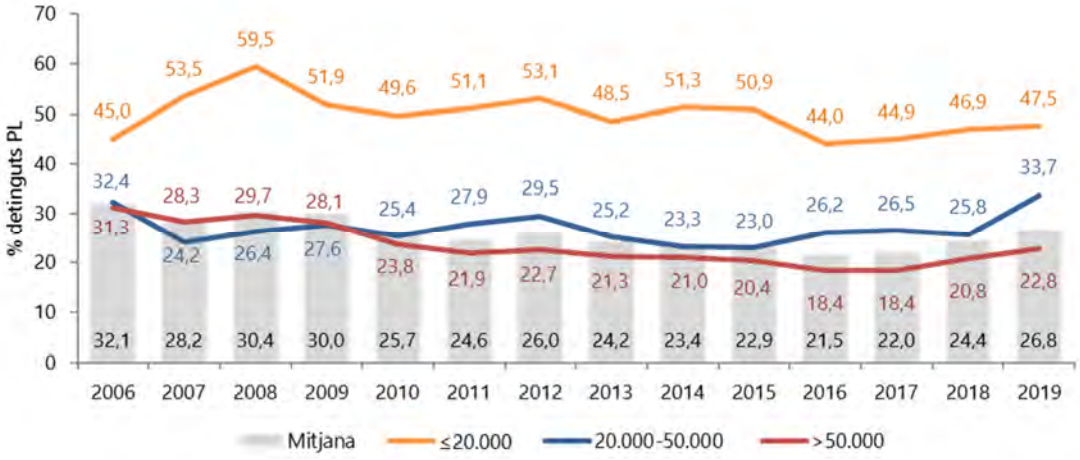
Si de mitjana el 21% dels delictes són enregistrats per la Policia Local, als municipis de fins a 20.000 habitants el percentatge arriba al 37,9%.

Així, si de mitjana el 21% dels delictes són enregistrats per la Policia Local, als municipis de fins a 20.000 habitants el percentatge arriba al 37,9%, mentre que als de més de 50.000 és només del 16,5%.

Una pauta molt similar es dóna amb el percentatge de detinguts per la Policia Local, que en termes globals és del 26,8% però pot arribar a doblar-se als municipis de fins a 20.000 habitants (47,5%).[3]

Gràfic 16. % delictes enregistrats per la Policia Local (2006-2019)

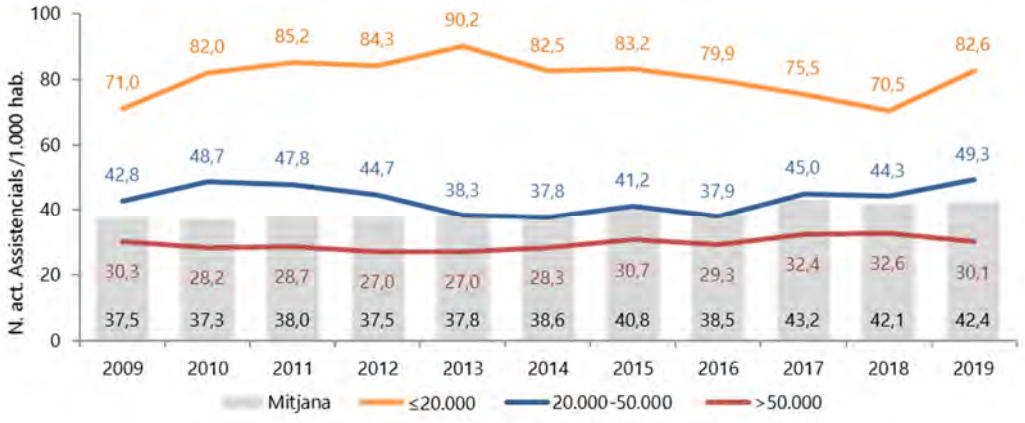

Gràfic 17. % detinguts per la Policia Local (2006-2019)

3 Per aprofundir en la relació entre els indicadors d'Encàrrec polític i la presència o no de comissaria de ME podeu consultar l'apartat 2.

Deixant ja l'àmbit de la seguretat, l'any 2019 els municipis del Cercle van registrar una mitjana de 42,4 actuacions de caràcter assistencial[4] per cada 1.000 habitants, una xifra que suposa tornar a valors molt estables mostrats a les edicions anteriors.

Aquest tipus d'actuacions tenen un pes molt important als municipis petits (82,6, gairebé el doble que la mitjana global), on la Policia Local actua com a veritable cos de proximitat substituint altres dispositius com Bombers o Protecció Civil.

Gràfic 18. Actuacions de policia assistencial per cada 1.000 habitants (2009-2019)

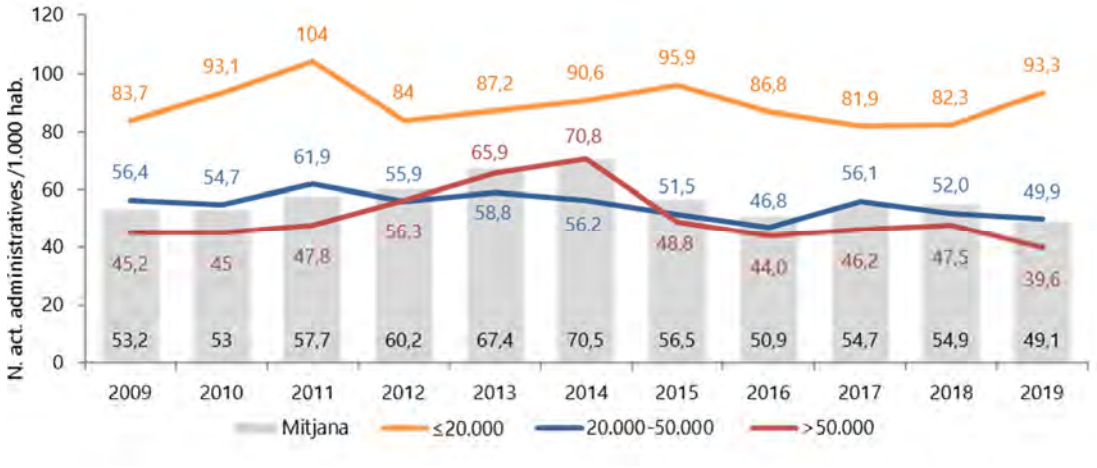
Les actuacions de caràcter assistencial realitzades es distribueixen de manera equilibrada en quatre blocs: el més nombrós són les *Ajudes a les persones* (32,0%) i a continuació amb un pes molt similars entre ells, hi ha les actuacions de *Col·laboració amb serveis d'emergència* (23%), a l'*àmbit familiar* (20%) i finalment *altres actuacions* (25%).

Gràfic 19. Actuacions de policia assistencial per cada 1.000 habitants (2009-2019)
(segons tipus d'actuacions) (2019)

Pel que fa al darrer àmbit d'actuació, el 2019 es van dur a terme 49,1 actuacions de policia administrativa per cada 1.000 habitants, un resultat que confirma l'estabilització del valor durant els darrers quatre anys. Com a la policia assistencial, els municipis de fins a 20.000 habitants realitzen proporcionalment més actuacions que la resta.

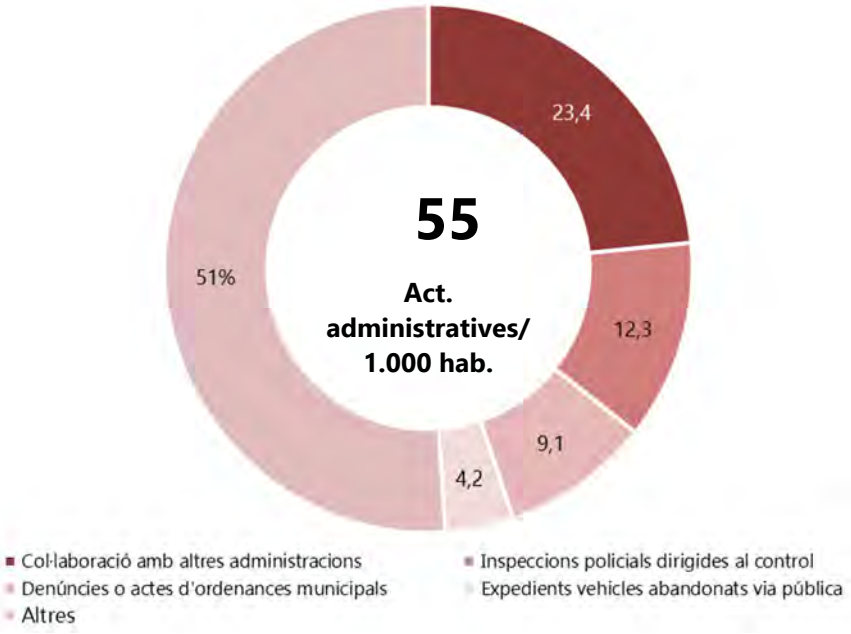
4 *Es comptabilitzen en aquest indicador: actuacions amb gent gran, amb menors, atenció a la víctima, col·laboracions amb serveis d'emergència, actuacions d'àmbit familiar, actuacions amb persones sense sostre i ajuda a les persones (com ara rescats, persones desaparegudes, assistència en carreteres o avaries).*

Gràfic 20. Actuacions de policia adinistrativa per cada 1.000 habitants (2009-2019)

El 2019 es van dur a terme 49 actuacions de policia administrativa per cada 1.000 habitants

Per cada 1.000 habitants, tenim 23,4 actuacions de *col·laboracions amb altres administracions* (citacions, notificacions, precintes, embargaments, desnonaments), que passen a ser les més nombroses per davant de les *inspeccions policials dirigides al control*, que són 12,3. A continuació, s'enregistren 9,1 *denúncies o actes d'ordenances municipals* (s'exclouen les denúncies o actes per ordenances de trànsit) i finalment el 4,2 són *expedients de vehicles abandonats a la via pública.*

Gràfic 21. Actuacionde de policia administrativa per cada 1.000 habitants (segons tipus d'actuació) (2019)

2.3. DIMENSIÓ USUARI/CLIENT

En aquest apartat, es presenten els resultats dels indicadors de la dimensió Usuari/Client, relacionats amb la cobertura i la qualitat del servei.

L'anàlisi se centrarà en una selecció dels indicadors que presenten més variabilitat respecte d'edicions anteriors i/o entre diferents trams poblacionals. Aquesta informació es completa amb la taula 2, on es mostren els resultats de tots els indicadors de la dimensió al llarg de les 15 edicions del Cercle.

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Garantir una bona cobertura del servei a	Nombre de policies/1.000 hab.	1,3	1,2	1,3	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
	Nombre de policies operatius/1.000 hab.	1,0	0,9	1,0	1,1	1,1	1,1	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,1	1,1	1,1
Oferir un servei de qualitat als ciutadans	Grau de satisfacció amb el servei[5]					6,8	6,6	7,1	6,7	6,8	6,9	7,0	6,8	7,1	7,1	7,0
Fomentar la prevenció i la seguretat (controls)	Nombre de proves d'alcoholèmia/1.000 hab.					24,3	28,4	23,7	23	25,1	23,7	20,3	20,9	21,7	16,8	12,7
	N. d'ident. i controls de seguretat ciutadana/1.000 hab.					35,3	48,7	61,9	64,7	76	86,4	84,8	93,1	109	138	110
Fomentar la prevenció i la seguretat (formació)	Ciutadans assistents a accions formatives/1.000 hab.	48,3	51,1	56,1	58,5	61,1	55,9	57,4	58,3	59,5	63,2	62,4	71,0	58,1	59,4	58,5

Taula 2. Indicadors dimensió Usuari/Client (2005-2019)

5 Mostra 2016: 13 municipis

A continuació, s'analitza el nombre d'efectius de la Policia Local per cada 1.000 habitants, i es compara amb la dotació dels altres cossos de seguretat que operen a Catalunya: els Mossos d'Esquadra, les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat (FCSE) i les policies locals de tota la demarcació de Barcelona i de tot Catalunya.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Tots els cossos (CAT)	3,92	4,07	4,25	4,32	4,43	4,48	4,53	4,51	4,58	4,57	4,54				
Mossos Esquadra (CAT)	1,54	1,65	1,80	1,92	2,02	2,12	2,21	2,27	2,26	2,26	2,25				
FCSE (CAT)	1,05	0,98	0,94	0,89	0,89	0,89	0,88	0,83	0,92	0,90	0,84				
Policia Local (CAT)	1,33	1,44	1,51	1,51	1,52	1,47	1,49	1,41	1,40	1,41	1,45				
Policia Local (BCN)	1,38	1,47	1,56	1,57	1,56	1,52	1,50	1,45	1,44	1,46	1,50				
Policia Local (CCI)	1,30	1,22	1,31	1,37	1,43	1,43	1,43	1,40	1,40	1,40	1,39	1,38	1,38	1,39	1,38

Taula 3. Nombre de policies per cada 1.000 habitants (tots els cossos) (2005-2019)

Tal i com es desprèn de la taula 3[6] , els municipis participants en el Cercle tenen, de mitjana, 1,38 policies locals per cada 1.000 habitants, una xifra gairebé idèntica a les policies locals del conjunt de Catalunya (1,45) i de la demarcació de Barcelona (1,50), ambdues dades de 2015. La semblança en un indicador clau com és el nombre d'efectius evidencia que els membres del Cercle són representatius del conjunt de municipis del seu entorn i avala la fiabilitat i validesa del procés de recollida de dades. Més enllà de la Policia Local, a Catalunya el 2015 hi havia 2,25 efectius dels Mossos d'Esquadra per cada 1.000 habitants i 0,84 pertanyents a les Forces i Cossos de Seguretat de l'Estat (FCSE). La suma dels diferents cossos dóna com a resultat que a Catalunya hi ha 4,54 policies per cada 1.000 habitants[7] (amb dades de 2015).

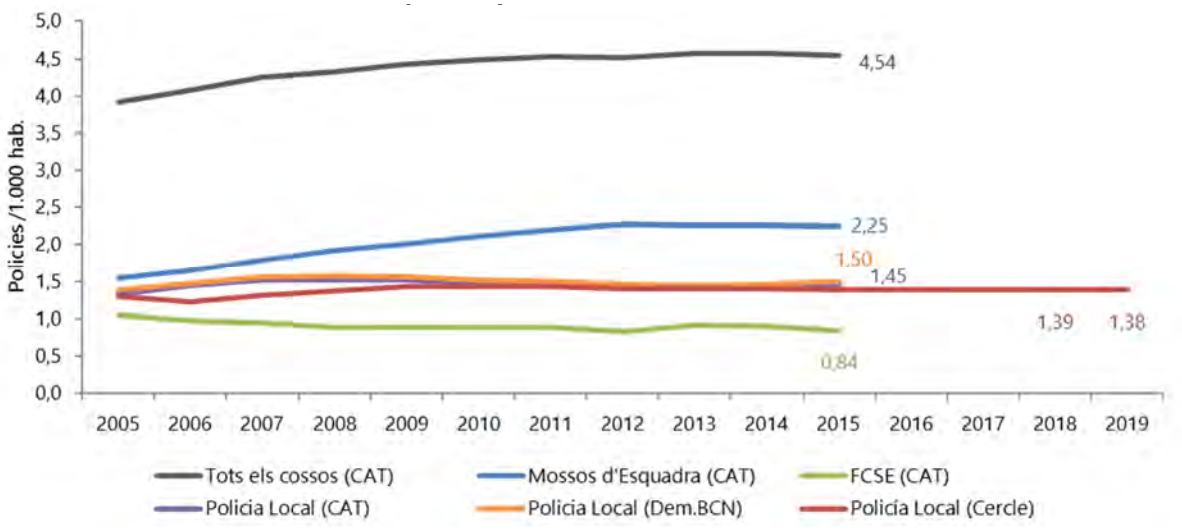
Des de 2005, a Catalunya el nombre de policies per cada 1.000 habitants ha crescut un 15,8%, sobretot a causa del desplegament dels Mossos d'Esquadra, que en aquest període han vist incrementar un 46,1% els seus efectius. L'únic cos que perd presència a Catalunya són les FCSE, que disminueix un 20% la dotació de policies.

Les policies locals, per part seva, experimenten un ascens moderat dels efectius per cada 1.000 habitants, del 9,0% a tot Catalunya i del 8,6% a la demarcació de Barcelona. Es destacable mencionar que aquestes plantilles tenen una tendència decreixent, en mitjana d'efectius, a partir de 2008.

En el cas de la policia local (dades Cercle), la mitjana ha crescut un 6,1% durant el període analitzat. El creixement es va produir en el període 2005-2008, i a partir de llavors la dotació s'ha mantingut estable al voltant dels 1,40 policies per cada 1.000 habitants.

6 El 2019 només hi ha dades disponibles del Cercle de Comparació Intermunicipal.

7 El Parlament de Catalunya va determinar que la taxa idònica són 4,5 policies per cada 1.000 habitants de manera homogènica en tot el territori (Moció 154/VI sobre la Política de Seguretat Ciutadana DOGC núm. 298 21/3/2002).

Gràfic 22. Nombre de policies per cada 1.000 habitants (2005-2009

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Informe de Seguretat de Catalunya (Departament d'"Interior) i IDESCAT

El nombre de policies operatius, és a dir els que realitzen principalment el servei en via pública, és tres dècimes més baix que el nombre de policies per cada 1.000 habitants (1,1 enfront d'1,4). En el 2017 i 2018 s'observa un retrocés de l'indicador, situant-lo de nou a nivells del 2010. Es significatiu aquest retrocés, donat el no creixement de les plantilles policial. Aquests dos fets combinats, poden originar problemes de cobertura del servei en el futur si es segueix la tendència.

Proporcionalment, les dotacions són més elevades als municipis petits que als grans: mentre que els de més de 50.000 habitants tenen 1,0 policia operatiu per cada 1.000 habitants, els de 20.000-50.000 en tenen un 30% més (1,3) i els de fins a 20.000 habitants, un 60% més (1,6). Més enllà de l'aposta estratègica d'alguns municipis per reforçar la plantilla de la Policia Local, aquestes diferències s'expliquen en part per un efecte estadístic, ja que hi ha un mínim d'efectius necessari per al funcionament del servei independentment de la població, fet que afavoreix els municipis amb menor població a l'hora de fer el còmput per cada 1.000 habitants.

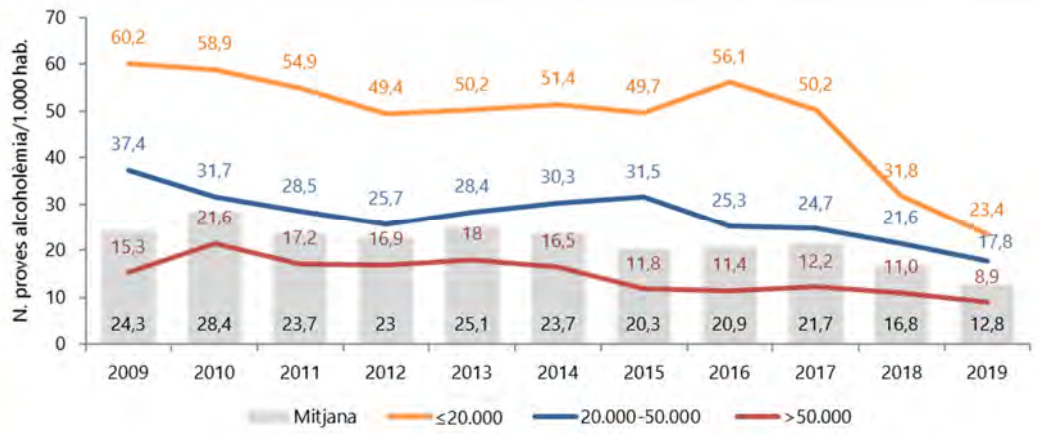

Gràfic 23. Nombre de policies operatius per cada 1.000 habitants (2005-2019)

Els municipis de fins a 20.000 habitants són els que dediquen més esforços als controls preventius d'alcoholèmia, tot i que s'enregistra una forta tendència decreixent

En l'àmbit de la prevenció, el 2019 es van realitzar una mitjana de 12,8 proves d'alcoholèmia per cada 1.000 habitants, la xifra més baixa dels últims anys. S'observa una important tendència a la baixa d'aquest indicador en els tres trams de població. Els municipis de fins a 20.000 habitants, són els que dediquen més esforços als controls preventius d'alcoholèmia, ja que realitzen gairebé el doble que la mitjana (23,4) i gairebé tres vegades més que els municipis de més de 50.000 habitants (8,9). Tot i així, aquests últims dos anys disminueix bastant l'indicador en termes generals, en els tres trams de població, s'observa una disminució destacable.

El 8,4% dels controls són positius, una xifra que també varia segons el tram poblacional: els municipis (fins a 20.000 habitants i de més de 50.000 habitants), registren un nivell de positius similar al voltant del (8%), en canvi són el municipis mitjans (d'entre 20.000 a 50.000 habitants), els que obtenen un percentatge de controls positius lleugerament superior (9,8%).

Gràfic 24. Nombre de proves d'alcholèmia per cada 1.000 habitants (2005-2019)

2.4. DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS/RRHH

En aquest apartat, es presenten els resultats dels indicadors de la dimensió Valors organitzatius/RRHH, relacionats amb el model organitzatiu i la gestió dels recursos humans, com ara retribucions, formació, taxa de presència o càrregues de treball.

L'anàlisi se centrarà en una selecció dels indicadors que presenten més variabilitat respecte d'edicions anteriors i/o entre diferents trams poblacionals.

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Gestionar el servei amb diverses formes de gestió	% despesa gestió directa	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100	100	100
	% gestió indirecta	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0	0	0
Oferir un servei de qualitat (model de gestió)	% comandaments sobre el total de policies	19,0	19,2	18,9	18,7	18,6	18,9	19,4	19,5	19,2	20,0	19,7	19,8	20,1	21,0	19,3
	Mitjana d'edat de la policia	41,6	41,1	42,1	41,4	41,2	41,6	42,7	44,0	44,5	45,0	46,4	46,3	47,1	47,1	45,5
	% plantilla de Policia Local que són policies	91,1	90,2	92,0	92,3	91,5	90,9	90,6	91,3	91,2	91,0	90,2	90,8	90,8	90,0	90,3
	% d'agents que no han finalitzat el curs bàsic					8,3	5,2	3,4	3,0	2,6	2,8	3,4	3,7	4,9	6,7	9,5
	% de Places vacants sobre el total de la plantilla policial														5,2	7,6
	% policies en segona activitat					2,8	2,4	2,2	2,1	2,4	2,5	2,6	3,2	3,3	3,4	2,1
Promoure un clima laboral positiu per als treballadors	% hores extraordinàries sobre hores de conveni	4,3	4,4	6,5	5,9	5,3	3,8	3,9	2,6	2,6	3,0	3,6	3,5	4,4	4,6	5,2
	Nombre d'hores extres anuals per efectiu (que fa hores extres)														90,6	99,5
	% d'efectius que fan hores extres respecte el total														77,9	77,2
	% hores de baixa sobre hores de conveni	10,7	12,2	10,8	9,5	8,1	9,1	9,1	8,4	8,2	9,0	10,5	9,1	11,2	12,0	14,3
	% hores de permisos i llicències s. hores de conveni		4,0	6,9	5,3	4,9	5,4	5,2	4,9	4,9	4,9	5,6	5,6	6,2	7,5	9,7
	% de presència real		88,1	88,8	91,1	92,1	89,0	89,5	89,1	89,1	88,6	86,9	88,8	86,9	85,0	80,4
	% de baixes d'efectius produïdes per canvis a d'altres ajuntaments														3,1	4,2
	Salari brut d'un agent de policia		23.891	24.212	26.006	25.945	26.236	26.405	26.368	26.250	26.289	26.512	26.572	26.556	28.501	28.480
	Salari brut agent de policia (inclou complements)				30.160	30.288	28.982	29.157	28.479	28.563	28.546	29.236	29.266	29.417	32.279	32.529
Millorar les habilitats dels treballadors	Hores de formació anuals rebudes per policia	19,2	30,2	29,9	33,8	36,6	35,4	26,1	20,8	21,1	26,3	24,6	20,9	18,3	20,0	20,3
	Accidents laborals per cada 100 policies	14,1	21,8	24,5	28,0	26,2	23,3	23,0	25,8	32,4	25,9	24,6	23,0	23,0	20,7	15,8
Reflectir l'estructura de gènere del personal	% dones policia respecte del total de policies				10,2	10,7	11,0	11,2	11,3	11,1	11,4	11,6	11,7	11,5	12,2	12,6
	% dones policia comandament respecte del total de comandaments													6,0	6,6	7,2

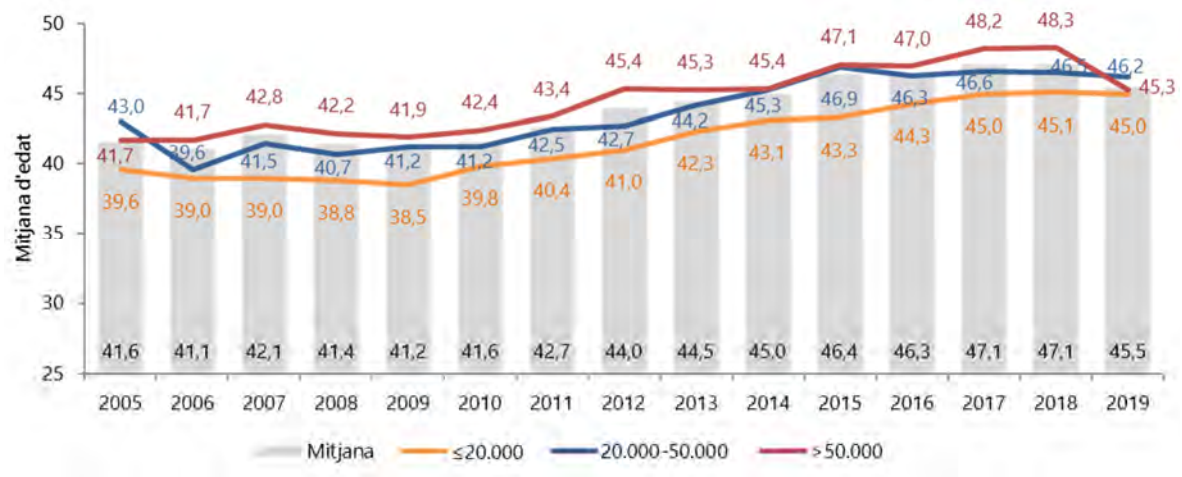
Taula 4. Indicadors dimensió Valors organitzatius RR/HH (2005-2019)

Una característica rellevant dels recursos humans és l'estructura d'edats. L'any 2019, la mitjana d'edat dels policies és de 45,5 anys. Amb la crisi econòmica i la conseqüent estabilització de les plantilles, l'edat dels policies no havia deixat d'incrementar-se: si entre 2005 i 2009 era de 41-42 anys, a partir de llavors l'escassa entrada de nous agents s'havia traduït en un envelliment de 6 anys.

Aquest any 2019, per primer cop després de molts anys, disminueix la mitjana d'edat de les plantilles, en tots els trams de població degut a un canvi normatiu que impulsa les jubilacions anticipades

No obstant, aquest any 2019, per primer cop després de molts anys, disminueix la mitjana d'edat de les pantilles en tots els trams de població, s'observa una baixada de l'edat mitjana en dos anys. I precisament, són els municipis de més de 50.000 hab. que eren els més envellits, que passen de tenir una mitjana de 48 anys al 2018, a una mitjana de 45 al 2019.

Aquesta baixada de l'edat mitjana de les policies, està motivada per un canvi normatiu aprovat a finals del 2018, pel qual s'anticipa l'edat de jubilació: el Reial Decret 1449/2018, de 14 de desembre, pel qual s'estableix el quoficient reductor de la edat de jubilació a favor dels policies locals de las entitats que integren l'Administració local.

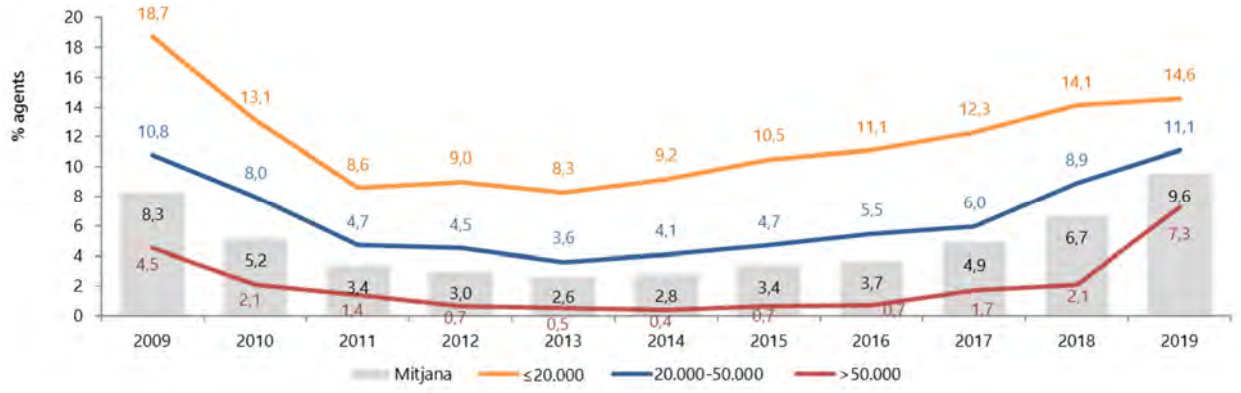

Gràfic 25. Mitjana d'edat de la policia (2005-2019)

L'any 2019, el 9,6% dels agents no havia finalitzat el curs bàsic, un resultat que s'incrementa de forma important respecte l'edició anterior.

Com a conseqüència de les jubilacions anticipades anteriorment mencionades, entren a les plantilles nous efectius per cobrir les substitucions amb el curs bàsic pendent. Aquests dos efectes, han provocat una disminució de l'edat mitjana de les plantilles, i un increment del percentatge dels agents, amb el curs bàsic no finalitzat.

La recollida d'aquest indicador arrenca el 2009, final d'una etapa de bonança econòmica on periòdicament s'incorporaven nous agents que havien de realitzar el curs bàsic. D'un 8,3% el 2005, el 2010 el percentatge d'agents recent incorporats pendents de fer el curs ja va caure al 5,2% i els anys posteriors l'escàs recanvi va fer disminuir encara més l'indicador fins al 2,6% l'any 2013. L'any següent es va produir un canvi de tendència, provocat pel canvi normatiu, que es confirma amb el 9,6% obtingut el 2019.

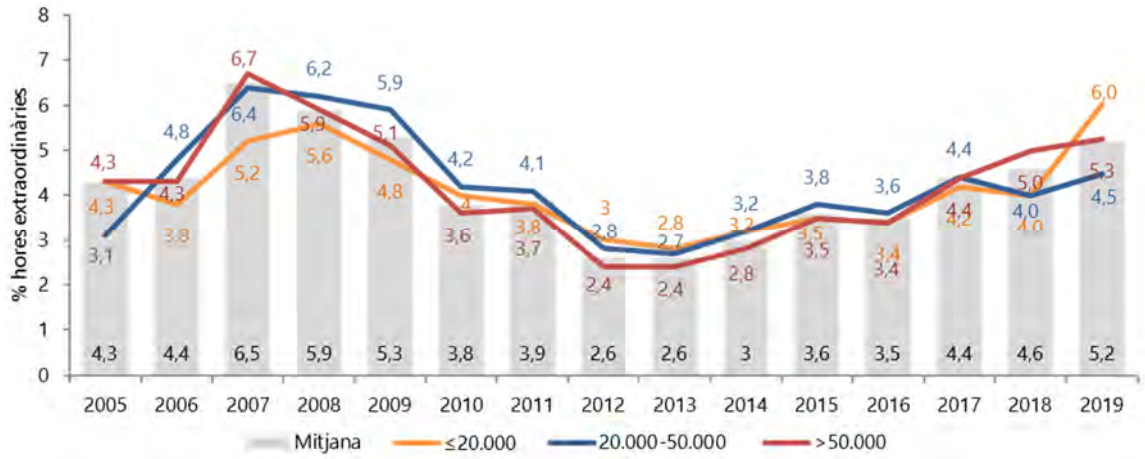

Gràfic 26. % d'agents que no han finalitzat el curs bàsic (2009-2019)

El percentatge d'hores extraordinàries creix al 2019, situant-se en el 5,2%, nivell similar al resultats obtinguts abans de la crisi econòmica

El percentatge d'hores extraordinàries sobre les hores de conveni (del 5,2% el 2019) sembla estar associat amb l'evolució de la conjuntura econòmica: després d'un període d'estabilitat, el 2007 el pes de les hores extres va augmentar un 47% respecte l'any anterior. El 2007 i el 2008 la xifra es va mantenir en nivells màxims (al voltant del 6%), un fet que pot resultar paradoxal perquè aquests també són els anys en què més va créixer la dotació de policies per cada 1.000 habitants.

Amb l'adveniment de la crisi, l'ajust dels pressupostos municipals va fer disminuir les hores extres realitzades any rere any fins al 2012. Amb el valor dels últims anys (2015-2019), s'observa que l'indicador presenta una tendència creixent de nou, situant-se en el 5,2%, nivell similar al resultats obtinguts abans de la crisi econòmica.

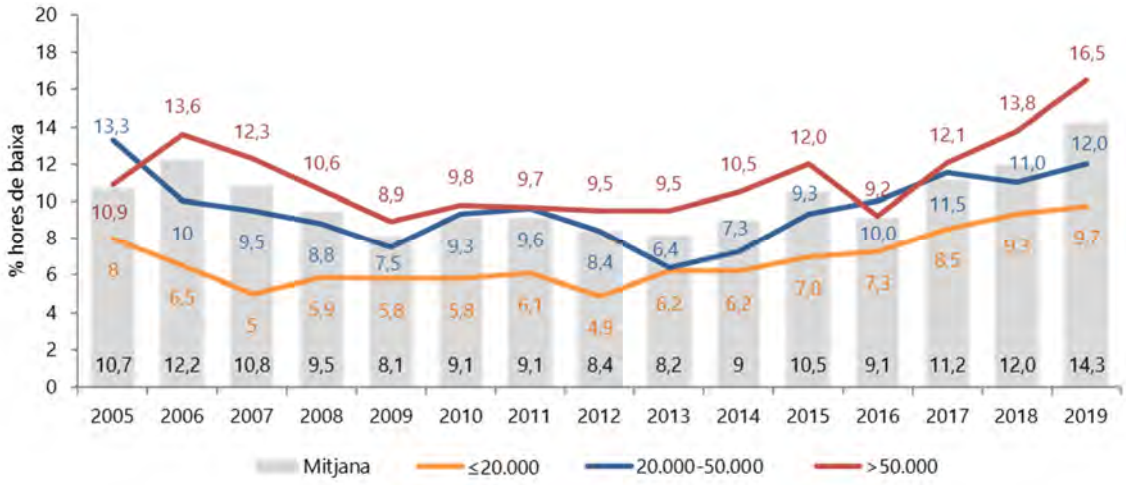
Gràfic 27. % d'hores extraordinàries sobre total d'hores de conveni (2005-2019)

Recentment, s'han introduït dos indicadors nous que ajuden a analitzar de forma complementària, les hores extres. El primer és el % d'hores extres anuals realitzades per efectiu, que per l'any 2019 són (99,5). Per tram de població, hi ha lleugeres diferències, no obstant, els municipis de menys de 20.000 habitants acostumen a realitzar més hores extres per efectiu, fins a (111) de mitjana.

El segon indicador, és el percentatge d'efectius que fan hores extres, que per l'any 2019 és del 77,2%. En aquest cas, també són els municipis més petits, els que enregistren un percentatge d'efectius que realitza hores extres superior (88,2%).

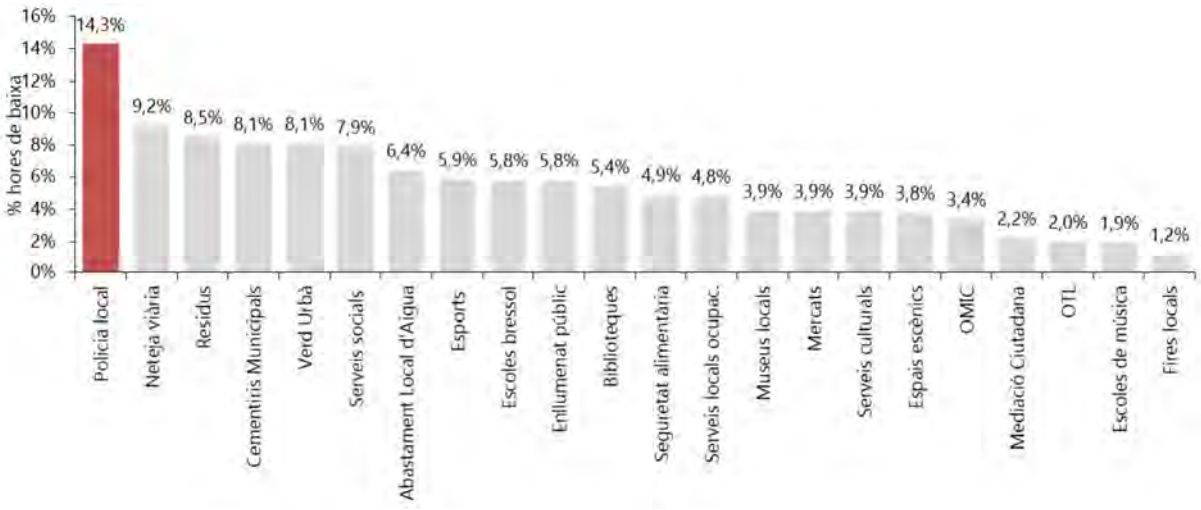
Si analitzem les hores de baixa, observem que en el 2006, en plena etapa de bonança econòmica, el percentatge d'hores de baixa registra màxim (12,2%) i a partir de llavors va disminuir progressivament (amb l'excepció de 2010 i 2011). Vinculat o no a la recuperació econòmica, l'any 2014 l'indicador va començar a recuperar-se, i el 2015 va experimentar un repunt important fins al 10,5%. En el darrer període (2017- 2019), l'indicador no ha parat d'incrementar-se, fins assolir un màxim del 14,3%, en el darrer any enregistrat 2019.

Per tram de població, hi ha diferències importants: com més grans són els municipis, més pes acostumen a tenir les baixes. Pels municipis de més de 50.000 habitant, aquest any 2019 també s'ha assolit el valor màxim, situant-se l'indicador en el 16,5%.

Gràfic 28. % d'hores de baixa sobre total d'hores de conveni (2005-2019)

De tots els serveis locals analitzats als Cercles de Comparació Intermunicipal, la Policia Local registra un percentatge més alt d'hores de baixa del personal. Si ens centrem en la banda alta i baixa de la distribució, es posa de manifest, en general, que allà on es produeixen més baixes és als serveis que impliquen una activitat física important (Policia local, Neteja viària, Residus).

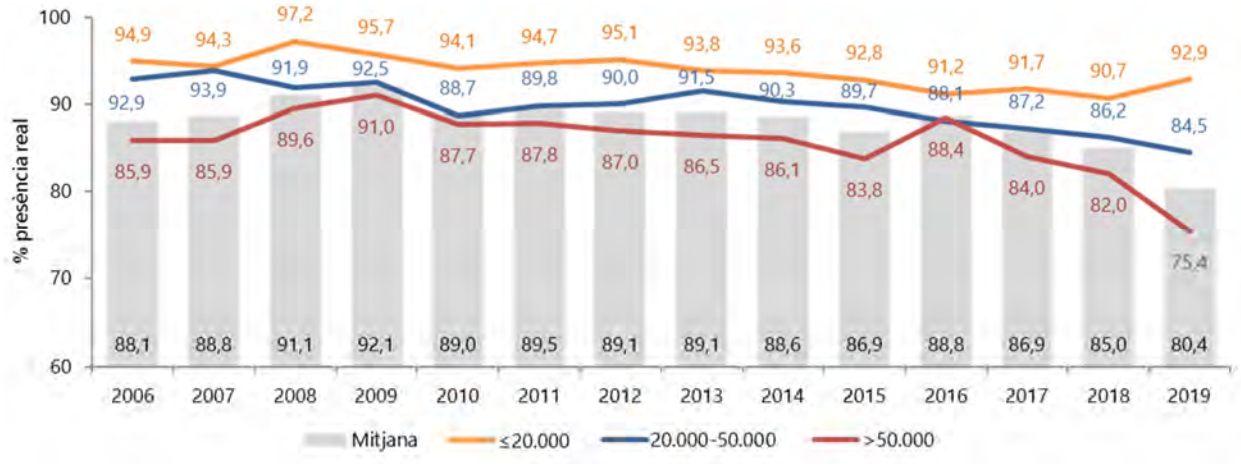

Gràfic 29. % d'hores de baixa sobre hores de conveni als serveis (2019)

Quan s'agreguen les hores extraordinàries, les hores de baixa, les hores de permisos i llicències i les hores totals de conveni, s'obté el percentatge de presència real de la plantilla.

Fruit del increment de les hores de baixa i del increment dels permisos, per l'any 2019 el percentatge de presència real disminueix fins al 80,4%, la xifra més baixa enregistrada a la sèrie analitzada. Al contrari del que succeïa amb les baixes i les hores extraordinàries, la presència real va assolir el seu nivell més elevat en plena crisi econòmica, l'any 2009 (92,1%) i des de llavors s'ha situat per sota del 90%, amb tendència a la baixa.

Els municipis petits, més condicionats per l'escassesa d'efectius en nombres absoluts, tenen cotes de presència més elevades (92,9%).

Gràfic 30. % de presència real (2006-2019)

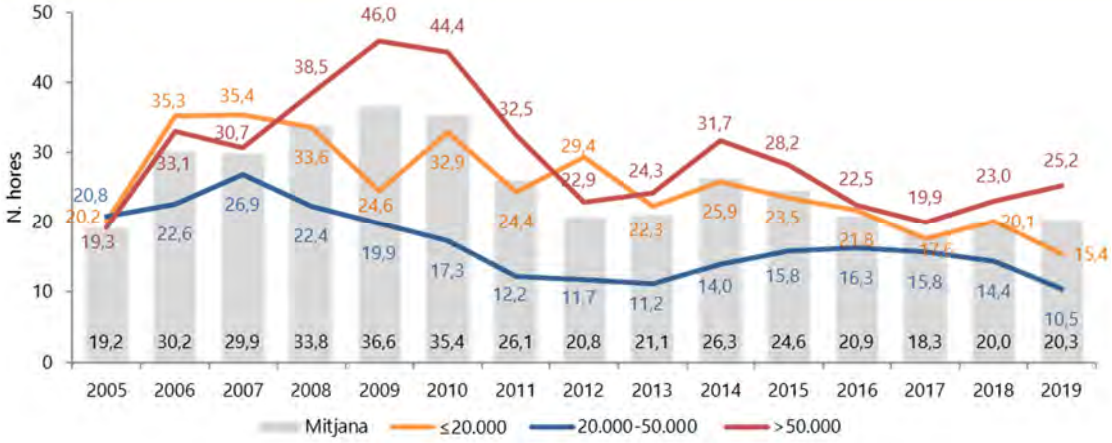
Recentment, s'ha introduït un nou indicador que analitza el percentatge de baixes produïdes per canvis d'agents, a d'altres administracions. Durant el 2019, va haver un 4,2% de baixes a les plantilles, de mitjana.

Si analitzem segons trams poblacionals, observem diferències en funció del tamany del municipi: els municipis de menys de 20.000 hab. Enregistren un percentatge de baixes superior (9,6%), els d'entre 20.000 a 50.000 habitants estan en la posició intermitja (6,6%), i són els municipis de més de 50.000 habitants, els que enregistren un percentatge de baixes d'efectius inferior (1,3%).

D'altra banda, el percentatge de places vacants sobre el total de la plantilla policial és del (7,6%) al 2019 de mitjana, amb poques diferències segons el tram poblacional.

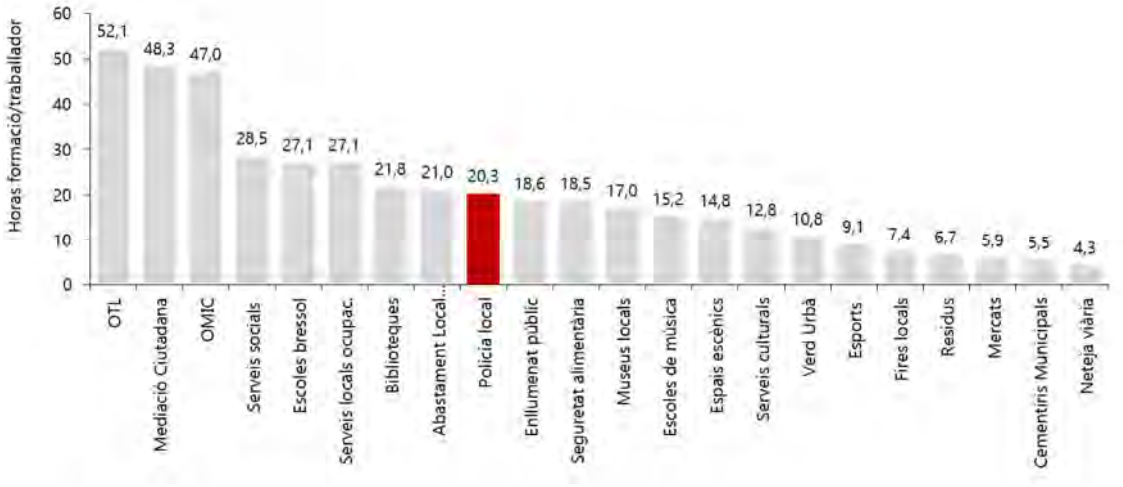
L'any 2019, cada policia va rebre una mitjana de 20,3 hores de formació. Aquesta dada és força variable al llarg del temps: entre 2005 i 2015 es va moure entre 19,2 i 36,6 hores per treballador. A l'inici de la sèrie, va haver-hi un període de creixement fins el 2009. A partir de llavors, el temps dedicat a la formació va caure fins a les 20 hores, i el 2014 s'observa una recuperació, per tornar a caure durant el 2017 a les 18,3 hores, xifra mínima de tota la sèrie històrica. Al 2019, les hores de formació es recuperen de nou, fins assolir de nou les 20 hores.

Les dades posen de manifest que els municipis grans són els que tenen més capacitat de formar els seus professionals (25,2 hores per policia) i que l'indicador ha crescut durant l'últim any, al contrari que els municipis de 20.000 a 50.000 habitants i els menors de 20.000 habitants, on el temps de formació s'ha mantingut molt per sota de la mitjana durant el 2019.

Gràfic 31. Hores anuals de formació rebudes per policia (2005-2019)

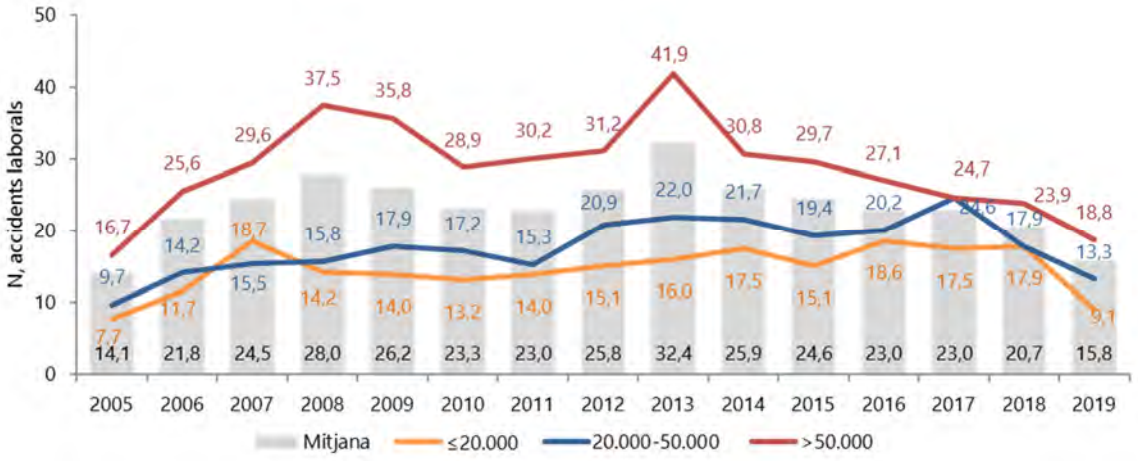
En perspectiva comparada, les hores de formació es troben en una posició intermèdia en relació a tots els serveis que participen en els Cercles. Per davant hi ha serveis com les OTL amb valors molt elevats de 52 hores de formació anuals, la Mediació ciutadana, molt destacat amb 48 hores, OMICs, Serveis socials, Seguretat alimentària i Escoles bressol.

Gràfic 32. Hores anuals de formació per treballador als diferents serveis (2019)

Una altre aspecte important dels recursos humans és la sinistralitat al lloc de treball. Com es pot observar al gràfic 33, l'any 2019 es van produir una mitjana de 15,8 accidents laborals per cada 100 policies, fet que equival a dir que 1 de cada 6 policies va patir una incidència. S'ha de valorar molt positivament el descens iniciat al 2013, quan l'accidentalitat va ser màxima (32,4). Aquest any 2019, és el segon any amb menys accidents enregistrats, un dels valors més baixos històrics.

Per població, els accidents laborals segueixen una pauta similar a les hores de baixa: com més gran és el municipi, més casuístiques es produeixen: els de més de 50.000 habitants registren 18,8 accidents laborals per cada 100 policies, un 30% més que els de 20.000 habitants o menys. No obstant, s'ha de mencionar, que en l' últim any analitzat el nombre d'accidents laborals disminueixen de forma important en els tres trams de població.

Gràfic 33. Accidents laborals per cada 100 policies (2005-2019)

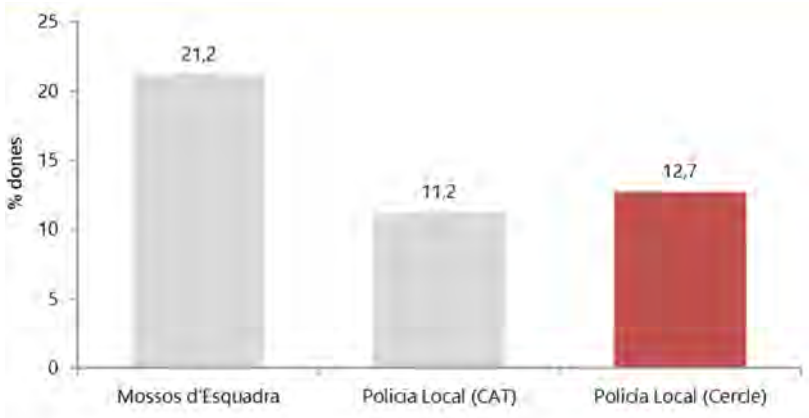
Pel que fa a la composició de la plantilla, l'any 2019 només el 12,7% dels policies eren dones, una xifra que ha augmentat poc més de dos punts percentuals en les 11 edicions considerades i tampoc no varia significativament segons el nombre d'habitants.

Gràfic 34. % de dones sobre el total de policies (2008-2019)

El % de dones és molt similar al del conjunt de les policies locals de Catalunya, però és només la meitat que als Mossos d'Esquadra

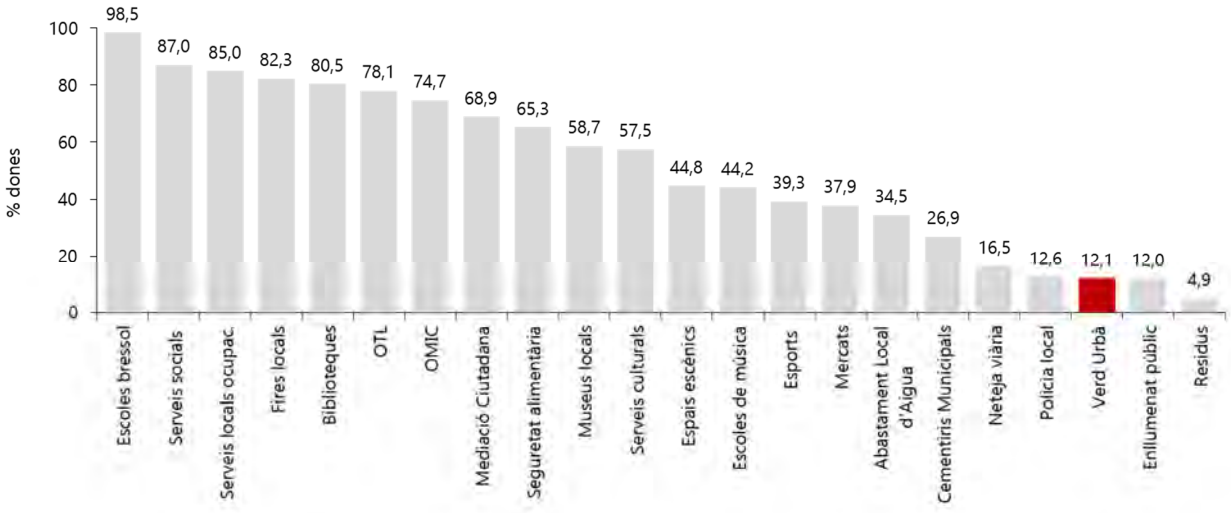
Com succeïa amb el nombre d'efectius, el grau de feminització de la plantilla és molt similar al del conjunt de les policies locals de Catalunya (12,7% enfront d'11,2%), però en canvi és només la meitat del percentatge de dones que hi ha als Mossos d'Esquadra (21,2%). Aquesta diferència segurament s'explica perquè el desenvolupament d'aquest cos ha estat més recent que el de la Policia Local, fet que ha permès incorporar des de l'inici una presència més alta de dones.

Gràfic 35. % de dones Policia Local (Cercle) i Mossos d'Esquadra

Font: elaboració pròpia a partir de dades de l'Informe de Seguretat de Catalunya (Departament d'Interior) i IDESCAT[8]

Amb relació als altres serveis analitzats als Cercles, la Policia Local és un dels serveis amb menys dones, només superat per Enllumenat Públic (12%) i Residus (4,9%). A l'altre extrem, se situen serveis de l'àmbit educatiu i social: Escoles bressol (98,5%), Serveis socials (87,0%), Fires Locals (82,3%) i Biblioteques (80,5%), tots ells amb una presència molt majoritària de dones.

Gràfic 36. % de dones sobre el total de treballadors de serveis (2019)

Recentment, es va introduir un nou indicador que enregistra el percentatge de dones policia amb càrrec de comandament. Així doncs durant el 2019, el 7,2 dels comandaments són dona.

8 Les dades de Mossos d'Esquadra i de la Policia Local de Catalunya són de 2015, mentre que les dades de la Policia Local dels Cercles són del 2019.

2.5. DIMENSIÓ ECONOMIA

En aquest apartat, es presenten els resultats dels indicadors de la dimensió Economia, relacionats amb l'ús dels recursos necessaris per prestar el servei, així com els seus costos i les fonts de finançament.

L'anàlisi se centrarà en una selecció dels indicadors que presenten més variabilitat respecte d'edicions anteriors i/o entre diferents trams poblacionals. Aquesta informació es completa amb la taula 5, on es mostren els resultats de tots els indicadors de la dimensió al llarg de les 15 edicions del Cercle.

		2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Disposar dels recursos adequats	Despesa corrent per habitant	59,3	61,9	69,1	74,3	77,7	78,0	78,6	73,2	75,1	75,3	77,6	77,4	78,9	83,7	86,8
	% despesa corrent s. pressupost corrent municipal	8,9	8,8	9,0	9,0	9,2	9,5	9,6	9,5	9,5	9,3	9,4	9,3	9,0	9,0	9,1
Finançar adequadament el servei	% d'autofinançament per taxes i preus públics	52,4	39,4	40,2	36,9	34,9	33,8	32,1	31,2	35,5	31,5	29,8	34,2	32,1	32,9	27,2
	% finançament per aportacions d'altres institucions	0,3	0,16	0,12	0,08	0,08	0,04	0,03	0,03	0,04	0,03	0,03	0,10	0,03	0,08	0,05
	% finançament per part de l'ajuntament	55,3	60,5	59,6	63,0	64,9	66,1	67,6	68,5	64,4	68,8	70,2	66,3	67,8	66,8	72,7
Gestionar adequadament els recursos	% despesa en personal s. total de despesa corrent	91,6	91,8	91,5	89,5	89,8	91,7	90,9	91,4	91,7	92,2	91,4	91,5	90,8	90,7	90,3
	% d'import cobrat denúncies municipals de trànsit		50,4	53,2	51,5	49,2	52,5	57,8	59,0	60,9	58,7	60,1	59,5	58,8	62,0	61,0
	% d'import bonificat denúncies municipals de trànsit													24,4	24,5	25,2
Disposar d'uns costos unitaris adequats	Despesa corrent per policia	42.525	45.772	48.501	50.021	49.786	49.604	49.954	48.369	49.612	49.048	50.603	51.320	51.948	53.100	56.139
	Cost per hora extra treballada d'un policia					20,1	20,7	22,1	21,7	22,4	22,5	23,8	24,1	24,0	23,8	25,1
	Salari brut d'un agent de policia local/hora conveni					16,0	16,3	16,5	16,4	15,8	15,8	16,0	16,0	16,1	17,4	17,6

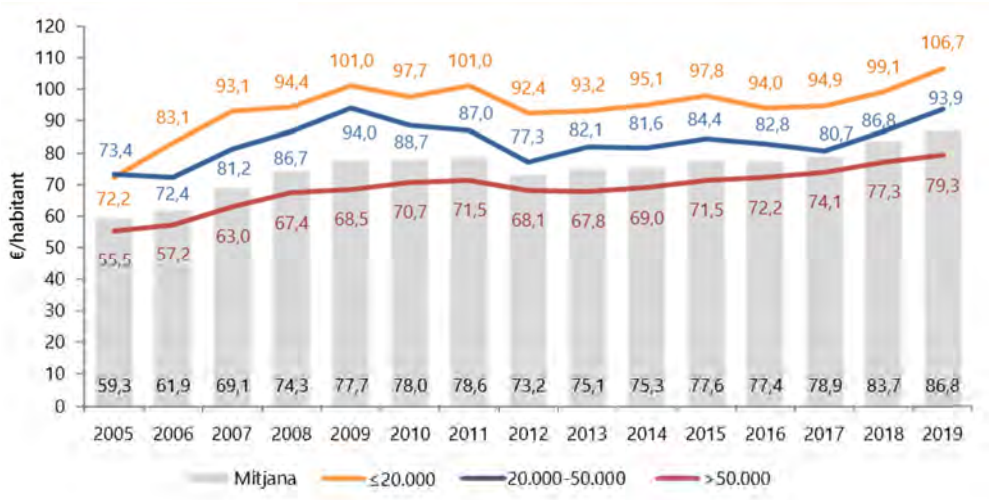
Taula 5. Indicadors dimensió Economia (2005-2019)

La despesa corrent del servei de Policia Local és de 86,8€ per habitant el 2019, amb força dispersió en el valors alts. És a dir, mentre que per sota de la mitjana hi ha més aviat poca variació, a la part superior de la distribució hi ha municipis que destinen més de 100€ per habitant a la Policia Local.

A partir de 2013 s'han anat recuperant els nivells de despesa, fins a situar-se en el 2019, a nivell màxim de la sèrie

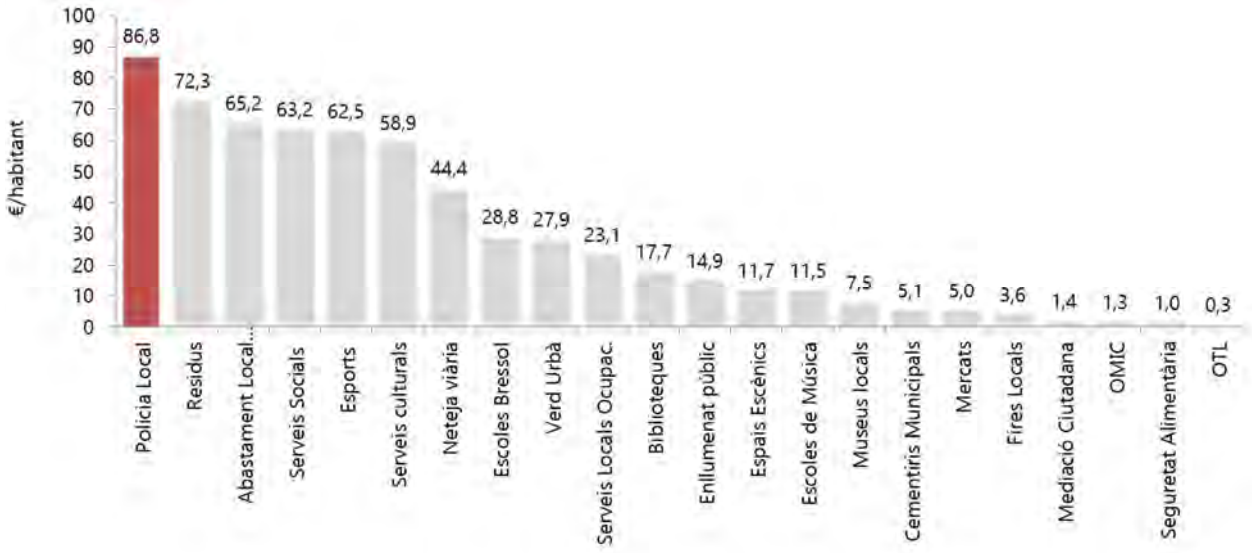
És interessant analitzar l'evolució d'aquest indicador: entre 2005 i 2009 es constata un esforç important per dotar el servei dels recursos necessaris, que es tradueix en un increment del 31,0% en la despesa corrent per habitant. El 2010 i 2011, ja a l'inici de la crisi, l'esforç pressupostari es manté i fins i tot augmenta lleugerament. No és fins el 2012 quan s'evidencia un ajust de la despesa, de 5,4€ per habitant. Amb tot, a partir de 2013 s'han anat recuperant la despesa, fins a situar-se en el 2019, a nivell màxim de la sèrie històrica, per sobre dels valors enregistrats abans de la crisi.

Més enllà del resultat global, cal destacar l'aposta dels municipis de fins a 20.000 habitants per dotar de més recursos la Policia Local, que unida a l'efecte estadístic esmentat en apartats anteriors, situa la despesa relativa dels municipis més petits per sobre de la dels més grans.

Gràfic 37. Despesa corrent per habitant (2005-2019)

El gràfic 38 permet constatar que la Policia Local és el servei amb més despesa per habitant de tots els Cercles, a molt poca distància de la Gestió de Residus (72,3€). A l'altre extrem, les OTL (0,3€), Seguretat alimentària (1€), OMIC (1,3€) i Mediació ciutadana (1,4€) presenten els nivells més baixos de despesa per habitant.

Gràfic 38. Depesa corrent dels serveis per habitant (2019)

Més enllà de la despesa per habitant, que depèn del pressupost total de cada ajuntament, el percentatge respecte del pressupost corrent quantifica la importància relativa que té el servei i, per tant, dona una idea de fins a quin punt és prioritari en el conjunt de polítiques municipals. Si s'analitza aquesta magnitud, la Policia Local representa de mitjana el 9,1% del pressupost corrent dels municipis del Cercle.

A diferència d'altres serveis locals, els canvis en la conjuntura econòmica no han comportat grans daltabaixos en el percentatge de despesa en Policia Local sobre el pressupost. La reducció de despesa en els anys de la crisi és similar a la retallada global dels pressupostos dels ajuntaments. No obstant, en els últims anys (2016-2019), on a nivell macroeconòmic es parla de recuperació econòmica, i els pressupostos dels ajuntaments s'han anat incrementant gradualment, el percentatge destinat a la Policia Local ha augmentat menys que proporcionalment aquest increment, per tant, la policia local ha perdut pes pressupostari.

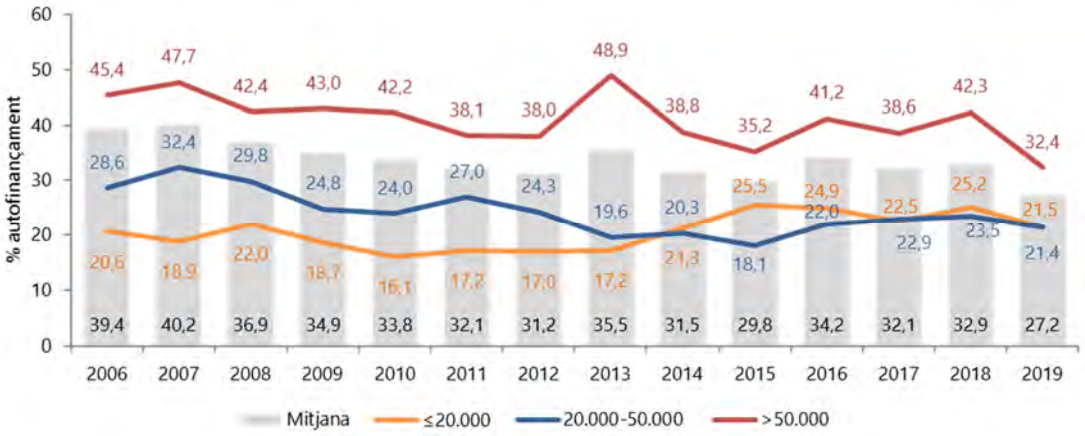
Gràfic 39. % despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal (2005-2019)

Un dels indicadors econòmics amb més disparitat entre municipis és el *percentatge d'autofinançament per taxes i preus públics*, una dada que en el cas de la Policia Local inclou també les multes de trànsit, la taxa per ús de la grua municipal i els preus públics de les zones d'estacionament de pagament.

El període 2006-2019 es caracteritza per un descens progressiu de l'autofinançament, amb algun repunt d'algun any concret, que podria estar relacionat amb la disminució del nombre de multes i amb el canvi en la normativa

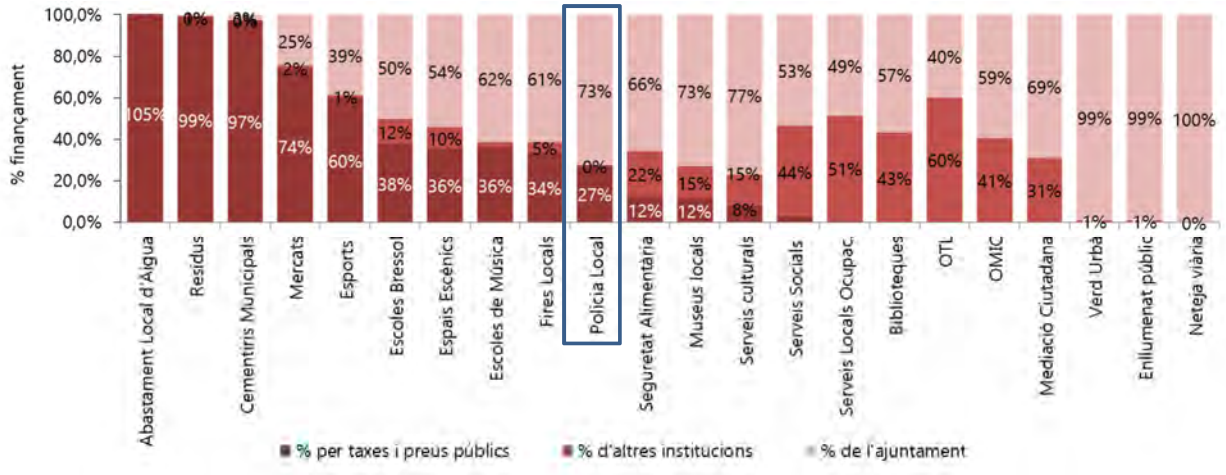
d'aplicació, que permet al contribuent bonificar-se el 50% de l'import de les multes si el pagament es fa dins del període voluntari.

El 2019, els ingressos aportats pels usuaris van representar el 27,2% de la despesa corrent del servei, el nivell més baix de la sèrie històrica.

Gràfic 40. % d'autofinançament per taxes i preus públics (2006-2019)

Si es compara amb els altres serveis, Policia Local és el desè amb un percentatge més alt d'ingressos procedents de taxes i preus públics, a nivells similars a Fires locals (34%) i Espais escènics (36%) i per davant de Seguretat alimentària, Museus locals, i Serveis Culturals, ja amb xifres força més baixes (12%, 12% i 8%, respectivament).

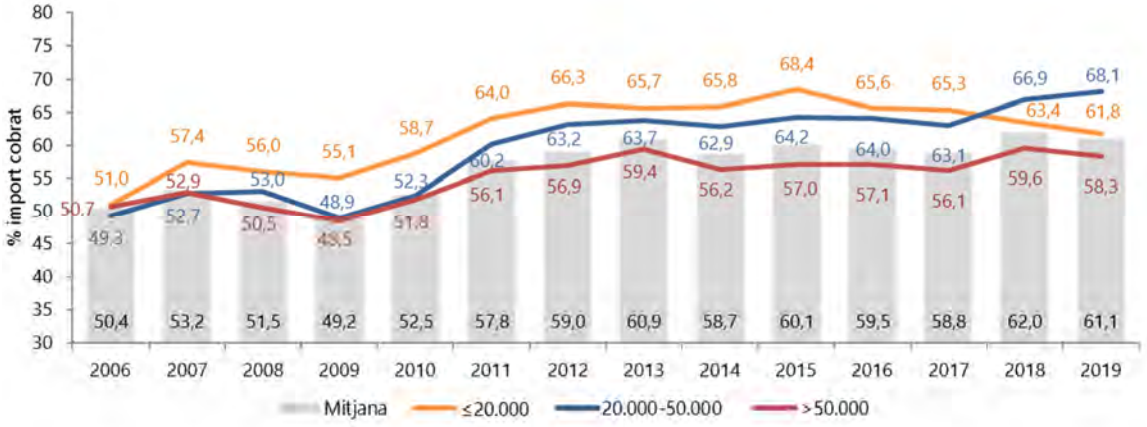

Gràfic 41. Fonts de finançament dels serveis (2019)

Aprofundint en els ingressos procedents de les multes, l'any 2019 es va cobrar el 61% de l'import de les denúncies de trànsit. Com es reflecteix al gràfic 42, l'evolució està marcada per l'ascens entre 2009 i 2013, període en el qual l'import cobrat de les multes es va incrementar 11,7 punts percentuals pel canvi en la normativa d'aplicació, que permet al contribuent bonificar-se el 50% de l'import de les multes si el pagament es fa dins del període voluntari.

De 2014 a 2017 esdevé un període de certa estabilització en el percentatge d'import cobrat de les denuncies, (al voltant del 60%), i posteriorment al 2018 i 2019 es tornar a incrementar el resultat fins assolir resultats màxim històrics, sobrepassant el 60%.

Per grandària poblacional, les diferències a favor dels municipis de menys població s'explicarien sobretot per l'ens que duu a terme la recaptació. En els municipis petits, amb menys capacitat de gestió, aquesta tasca sol realitzar-la l'Òrgan de Gestió Tributària de la Diputació de Barcelona, mentre que a alguns municipis se n'encarreguen els organismes municipals respectius.

Gràfic 42. % import cobrat de les denúncies municipals de trànsit (2019)

Durant el 2019, l'import bonificat per les denúncies municipals de trànsit va ser del 25% de mitjana.

A nivell de d'anàlisi per trams de població, la xifra és bastant similar entre els diferents trams analitzats. Els municipis de més grandària poblacional són els que tenen un percentatge de bonificació més elevat (26%). Els altres dos trams poblacionals, bonifiquen per sota la mitjana al voltant del (23%).

2.6. IDEES CLAU

ENCÀRREC POLÍTIC

- ✓ Després d'un ascens pronunciat el 2006, el nombre de denúncies de trànsit no ha deixat de caure; primer amb un ritme més accelerat i en els últims anys, més lentament. Es confirma la tendència a la baixa, en tots els trams de població. (2019: 271 denúncies de trànsit per cada 1.000 habitants)
- ✓ gairebé la meitat de les denúncies de trànsit (44,5%) provenen de zones amb control horari de pagament.
- ✓ El 2017, per primer cop en tota la sèrie va disminuir el percentatge de denúncies greus i molt greus sobre el total de denúncies de trànsit. En el 2018 i 2019 es manté estabilitzat aquest valor (26,4%) .
- ✓ Per primer cop en la sèrie històrica, els municipis de menys de 20.000 habitants, enregistren un resultat màxim en el % de vehicles denunciats per controls preventius de velocitat, essent el resultat del (5,4%), per sobre la mitjana 2019.
- ✓ Els accidents de trànsit amb víctimes per cada 1.000 habitants estan estabilitzats respecte l'edició anterior (2019: 2,5 per cada 1.000 habitants, respectivament). El percentatge de víctimes mortals o greus es situa en el 6,5%.
- ✓ El nombre de delictes per cada 1.000 habitants s'incrementa de nou aquest últim any (2019: 59,6). S'observa una tendència creixent en els últims anys.
- ✓ El nombre de detinguts (2019: 4,6 per cada 1.000 habitants), es manté estable durant els darrers quatre cinc.
- ✓ El percentatge de delictes enregistrats per la Policia Local (2019: 21%) i el percentatge de detinguts per la Policia Local (26,8%), enregistren valors bastant estabilitzats durant els últims anys.
- ✓ El nombre d'actuacions de caràcter assistencial (2019: 42,4 per cada 1.000 habitants) enregistra un lleuger decrement l'últim any. Les actuacions de tipus administratiu disminueixen considerablement en els últims quatre anys (2019: 49,0).

USUARI/CLIENT

- ✓ El nombre de policies per cada 1.000 habitants (1,4) és estable, i molt similar a les dotacions de les policies locals del conjunt de Catalunya (1,45) i de la Demarcació de Barcelona (1,50).
- ✓ Els municipis de fins a 20.000 habitants són els que dediquen més esforços als controls preventius d'alcoholèmia: proporcionalment, en realitzen gairebé el doble (23,4) que la mitjana (12,8) i gairebé tres vegades més que els municipis majors de 50.000 habitants (8,9).

VALORS ORGANITZATIUS/RECURSOS HUMANS

- ✓ Amb la crisi econòmica, l'escassa entrada de nous agents va fer augmentar 6 anys la mitjana d'edat entre 2010 i 2018, dels 41,6 als 47 anys al 2018. Els municipis petits tenien les plantilles més joves (45 anys), mentre que els de 20.000 a 50.000 i els de més de 50.000 eren els més envellits (46 i 48 anys respectivament). Aquest any 2019, per primer cop després de molts anys, disminueix la mitjana d'edat de les plantilles fins als (45 anys) a nivell general, degut a les jubilacions i a l'entrada de nous efectius a les plantilles.
- ✓ El percentatge d'hores extraordinàries creix al 2019, situant-se en el (5,2%), nivell similar al resultats obtinguts abans de la crisi econòmica.
- ✓ Repunt a l'alça de les hores de baixa durant el 2019 (14,3%), assolint nivells màxims. La Policia Local segueix sent el servei amb major percentatge d'hores de baixa de tots els que participen en els Cercles.
- ✓ Fruit del increment de les hores de baixa, l'any 2019 el percentatge de presència real va disminuir fins al 80%.
- ✓ El repunt observat el 2014 en les hores de formació per treballador no es consolida en els successius anys; l'indicador retrocedeix fins a les 20 hores. A nivell comparatiu, la Policia es situa en una franja formativa intermèdia, en comparació amb altres serveis locals analitzats en els Cercles.
- ✓ Malgrat que el nombre d'accidents laborals per cada 100 treballadors segueix sent alt (15,8), s'ha de valorar positivament el descens en les últimes edicions.
- ✓ Les plantilles compten amb una mitjana de l'12,6% de dones, la meitat que els Mossos d'Esquadra. El percentatge ha augmentat 2 punts percentuals en les 12 edicions considerades.

ECONOMIA

- ✓ La despesa en Policia Local per habitant (86,8€), la més alta dels serveis analitzats als Cercles.
- ✓ El 2019, els ingressos aportats pels usuaris van representar el 27,2% de la despesa corrent del servei, el nivell més baix de la sèrie històrica.
- ✓ El percentatge d'import cobrat de les denúncies municipals de trànsit (61%) ve a confirmar l'estabilització d'aquesta dada entorn del 60%.

2.7. QUADRANTS POLICIALS

AJUNTAMENT	Quadrant horari	Tornicitat	Festivitat caps de setmana
Terrassa	Q3	Matí de 5:55 A 14:00 hores / Tarda de 13:55 a 22:00 hores / Nit de 21:55 a 6:15 hores / Partit de 8:10 a 13:00 hores i 16:00 a 19:15 hores / USOP 18:10 a 3:00 hores	2 per 1
Sabadell	7 per 7: setmana de treball per setmana de festa. 8 per 6: vuit dies de treball per 6 dies de festa.	- Torns fixos de E9 tarda i nit. - Laborables: jornada partida. Festius: intensiu de matí o tarda. - Fixos (matí o tarda) amb 18 dies de flexibilitat horària en què poden treballar en festiu i/o nocturn - Flexible (autocobertura). - Jornada partida	Hi ha personal que treballa caps de setmana alterns (1 per 1), i altre que no té festivitat per calendari.
Mataró	És un quadrant cíclic que es va repetint però amb característiques especials en funció de les unitats. L'ordinari seria de 8 hores diàries amb un cap de setmana de festa alternatiu; en aquest cap de setmana de festa s'afegirien tres dies més per davant o darrera (es canvia semestralment). El Policia de Barri fa jornada de 7 hores diàries. Treballa un dissabte al mes i fa festa tots els festius i totes les vacances escolars de setmana santa i Nadal.	Torns fixos de matí, tarda i nit i quart tonn (19 a 03 hores).	Unitats ordinàries de servei de 8 hores, treballen un cap de setmana i l'altra fan festa de forma consecutiva. Unitats de policia de barri tenen festa tots els diumenges, dies festius i treballen un dissabte al mes.
Sant Cugat del Vallès	Q5	Torns fixos: 1) Matí de 06:00 hores a 14:00 hores 2) Tarda de 14:00 hores a 22:00 hores 3) Nit de 22:00 hores a 06:00 hores 4) Partit de 8:30 hores a 13:00 hores / de 16:00 hores a 19:30 hores.	1 per 5
Cornellà de Llobregat	Roda de festivitats que va alternant les festes en una roda de 9 setmanes.	Hi han tres torns de matí, tarda i nit. A més, hi ha un torn partit dels agents de barri. Hi ha un torn especial de la unitat de Seguretat Ciutadadana que fa de dimecres a dissabte de 8 a 4 hores de la matinada.	2 per 1

AJUNTAMENT	Quadrant horari	Tornicitat	Festivitat caps de setmana
Sant Boi de Llobregat	Torns de 8 hores de matí, tarda i nit en dies laborables i caps de semana en dos torns de 12 hores amb 2 caps de semana de festa i un de treball. Model cíclic que es repeteix cada 21 dies. Juliol i agost torns de 8 hores de matí, tarda i nit en diez laborables i caps de semana en dos torns de 12 hores, amb caps de semana alternatius de festa.	Tres torns amb rotació bimensual, de matí, tarda i nit en jornades de 8 hores.El cap de semana en torns de 12 hores. Sergents i caporals inicien servei 15 minuts abans de cada torn pel traspàs de novetats, en jornades de 8 hores i 15 minuts (excepte juliol i agost que es realitzen 8 hores).	2 per 1 (per cada 2 caps de semana de festa, 1 de treball), excepte juliol i agost que la cadència és 1 per 1 (un cap pde semana de festa, 1 de treball).
Manresa	Torns de matí, tarda i nit, de dilluns a divendres. Caps de setmana: dos torns de 12 hores de 6 a 18 hores i de 18 a 6 hores.	Torns rotatius de matí, tarda i nit.	3 per 1
Castelldefels	Amb caràcter general fan el model Q2 (a excepció del període estival que fan el Q1 per 1)	Rotació en 3 torns mensuals amb caràcter general, excepte assignacions funcionals específiques per part de la prefectura en dos torns o un torn.	Amb caràcter general, treballen 1 cap de setmana sí 1 cap de setmana no. Dels festius anuals oficials, es treballa una mitjana de 7 dies festius oficials per agent, intentant no repetir cada any els mateixos.
Vilanova i la Geltrú	Q6 (cicle de sis setmanes: setmana treball, setmana festa, setmana treball, setmanes reforç, setmana treball, setmana festa).	Amb caràcter general: 8 hores matí, 8 hores tarda i 8 hores nit. Policia motorista: 8 hores matí i 8 hores tarda. Policia comunitària: Torn partit de dilluns a divendres de 5 hores al matí i 3 hores a la tarda.	Cap de setmana de treball i cap de setmana de festa (2 per 1).
Viladecans	Torns de 8 hores de matí, tarda i nit, de dilluns a divendres, i els caps de setmana torns de 12 hores, amb sistema 3 per 1.	3 torns rotatius de matí tarda i nit.	3 per 1
El Prat de Llobregat	-	Matí, tarda i nit rotatiu.	2 per 1 excepte en periode de vacances (1/06 al 31/08).

AJUNTAMENT	Quadrant horari	Tornicitat	Festivitat caps de setmana
Granollers	Torns de 8 hores i 24 minuts, de matí, tarda i nit de dilluns a diumenge (Q3).	Torn matí, tarda i nit.	La freqüència de treball durant l'any és de cicles de 3 setmanes naturals (excepte el període de vacances d'estiu, descrit a l'art. 3 d'aquest Annex). Excepcionalment el primer cicle de cada any serà de 2 setmanes, per poder canviar anualment la freqüència dels torns de treball, i d'aquesta manera tots els grups canvien anualment.
Mollet del Vallès	Torns de 8 hores.	3 torns rotatius de matí, tarda i nit	-
Esplugues de Llobregat	Quadrant anual específic per torns.	3 torns (matí, tarda i nit) i 1 torn de matí amb horari de 7 a 14 hores.	2 per 1.
Sant Feliu de Llobregat	Torns de 8 hores (matí, tarda i nit)	3 torns fixos	3 per 1 (12 hores de treball durant els festius).
Vilafranca del Penedès	Quadrant propi.	3 torns rotatius (matí, tarda i nit).	1 per 1.
Igualada	Q6 (modificat). Torns de 8 hores de matí, tardai nit, de dilluns a divendres i caps de setmana torns de 12 hores amb sistema 2 de descans per 1 de treball. Juliol i agost: setmana de treball per setmana de festa amb torns de 12 hores de matí-tarda o tarda-nit.	Torns de matí, tarda i nit. Policia de proximitat: torns de matí i tarda. Sergents: torn de matí amb disponibilitat a la tarda.	Agents: 1 de treball per 2 de festa. Caporals: 1 de treball per 3 de festa. Sergents: 1 de treball per 1 de festa.
Sitges	Q5 (rotació de 5 setmanes)	3 torns (matí, tarda i nit)	3 caps de setmana de treball i 2 caps de setmana de descans.
Sant Vicenç dels Horts	1 cap de setmana treballen i 1 tenen festa.	3 torns rotatoris cada mes.	2 per 1
Sant Andreu de la Barca	-	Torn de matí, tarda i nit rotatius, torn de suport i torn partit.	1 per 1 (cap de setmana de treball - cap de setmana de festa).
Santa Perpètua de Mogoda	Q5	3 torns	2 de festa per 1 de treball.
Molins de Rei	Torns de 8 hores de matí, tarda i nit, de dilluns a divendres , i els caps de setmana torns de 8 hores, amb sistema de 2 per 1.	Tres torns fixos de matí, tarda i nit.	2 per 1 (per cada dos caps de setmana de festa treballen 1).
Castellar del Vallès	Q3	Matí, tarda, nit, i cap de setmana de 12 hores.	2 per 1.

AJUNTAMENT	Quadrant horari	Tornicitat	Festivitat caps de setmana
Olesa de Montserrat	Q3	Matí - tarda - nit	2 per 1
El Masnou	Q4	Torn matí (M): 6-14 hores, Torn tarda (T): 14-22 hores, Torn nit (N): de 22-6 hores, Torn matí-tarda (MT): de 6 a 18 hores i Torn tarda-nit (TN): de 18 a 6 hores.	Els components que treballin en torn de matí durant la setmana ho faran en el torn de matí-tarda. Els components que treballin de tarda i nit durant la setmana ho faran en el torn de tarda-nit. Períodes de tres setmanes (3 per 1).
Esparreguera	Q5: Agent ORD i els agents de recepció de denúncies i caporals / Q-10: altres agents excepte reduccions o torn central.	Matí, tarda i nit - excepte sergents i inspector que fan matí i tarda de dissabte a diumenge.	Q-10: de 10 setmanes es treballen 4 i es fan 6 de festa.
Manlleu	Q5 - 1a setmana matins de 6:00 a 14:15 hores + caps de setmana de 6 a 18 hores, 2a setmana descans, 3a setmana tardes de 14:00 a 22:15, 4a setmana nits 22:00 a 6:15 hores i caps de setmana de 18 a 6 hores, 5a setmana descans.	Tres torns rotatitus: matí, tarda i nit + Policies de proximitat (de dilluns a divendres) en torn partit matí i tarda	3 per 5 (lliuren el 2n, 3r i 5è cap de setmana i el 1r i 4t cap de setmana treballen)
Les Franqueses del Vallès	Q3	Torn de matí de 6 a 14 hores, tarda de 14 a 22 hores i nit de 22 a 6 hores.	Q3: les festivitats dels caps de setmana és de 3 per 1 amb torns de 8 hores. Període de vacances d'estiu: 2 per1 amb torns de 12 hores.
Parets del Vallès	Hi han 3 escamots que roten cada escamot mensualment en torns de 8 hores; La progressió és mes de tarda matí - nit, a excepció dels caporals en què que la seva rotació mensual es de matí-tarda-nit. Hi ha 3 escamots que treballen els cap de setmana a torns de 12 hores, que es composen de 2 persones de cada escamot del matí, la tarda i la nit, més un caporal. La progressió és: setmana sencera de treball, treballant el cap de setmana torn de 12 hores, setmana de festa sencera, treball 5 dies de dilluns a divendres, realitzant festa el cap de setmana.	La progressió de tornicitat que es canvia cada mes, és tarda-matí-nit, els caporals fan la rotació tarda-nit-matí, en torns de 8 hores de dilluns a divendres, i els dissabtes i diumenges que es treballa es fan dos torns: de 12 hores de 6 a 18 hores en MT o TN.	Per cada cap de setmana treballat en torn de 12 hores, es realitzen dos de seguits de festa. Aquesta progressió es respecta en època de vacances, que es realitza 1ra quinzena i 1ra d'agost, que es el primer torn de vacances, durant la 2ona quinzena d'agost i 1r de setembre que és el 2n torn. La segona quinzena de juliol es treballa doncs es realitza la Festa Major de la població d'estiu. El cap de setmana que manca personal per tal de cobrir en període de vacances, si es que en cal, es realitza amb temps extra de treball.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

GESTIÓ I TRACTAMENT DE RESIDUS I NETEJA VIÀRIA 2019

INFORME DELS INDICADORS DE GESTIÓ I TRACTAMENT DE RESIDUS I NETEJA VIÀRIA 2019

1. PARTICIPANTS

2. INDICADORS

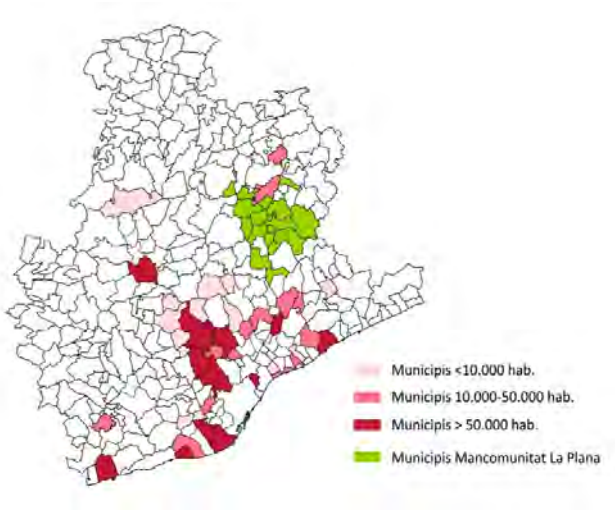
3. TALLERS PARTICIPATIUS

4. TALLERS PARTICIPATIUS - CONCLUSIONS

PARTICIPANTS

46 municipis
+
1 mancomunitat
(14 municipis)

1.776.102 habitants [1]

44% de la població de la província (sense comptar la ciutat de Barcelona)

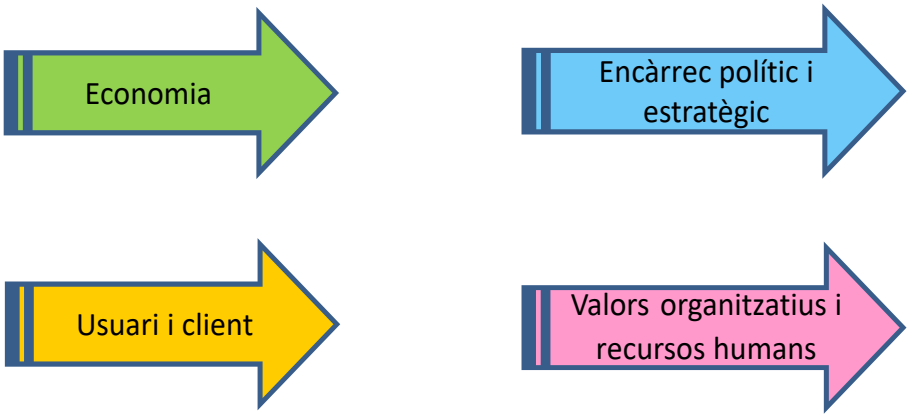
63% de la població dels municipis de més de 50.000 habitants

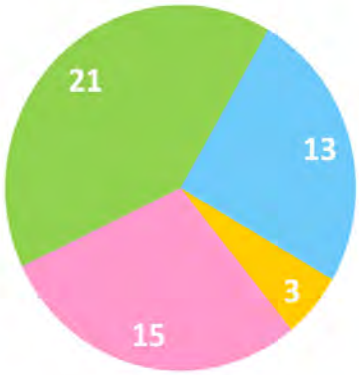
Municipis < 10.000 hab.	Municipis 10.000-50.000 hab.	Municipis 50.000-100.000 hab.	Municipis Mancomunitat La Plana
Gallifa	Argentona	Castelldefels	Aiguafreda
Matadepera	Barberà del Vallès	Granollers	Balenyà
Montmeló	Cardedeu	Manresa	Brull, El
Navàs	*Les Franqueses del Vallès*	Mataró	Collsuspina
Rellinars	Gavà	El Prat de Llobregat	*El Figaró*
Sant Llorenç Savall	Lliçà d'Amunt	Rubí	Folgueroles
Santa Coloma de Cervelló	Manlleu	Sabadell	Malla
Santa Maria de Palautordera	El Masnou	Sant Boi de Llobregat	Muntanyola
Sentmenat	Montgat	Sant Cugat del Vallès	Sant Martí de Centelles
Tiana	Palau-solità i Plegamans	Santa Coloma de Gramenet	Santa Eulàlia de Riuprimer
Torrelles de Llobregat	Premià de Dalt	Terrassa	Seva
Ullastrell	*Sant Feliu de Llobregat*	Vilanova i la Geltrú	Taradell
Vacarisses	Sant Quirze del Vallès		Tona
Viladecavalls	Vic		
Vilassar de Dalt	Vilafranca del Penedès		

Municipis fora de la província de Barcelona	Municipis Mancomunitat La Plana fora de la província de Barcelona
Figueres	Viladrau
Girona	
Lleida	
Reus	

[1] Sense comptar la població dels municipis de fora de la província de Barcelona

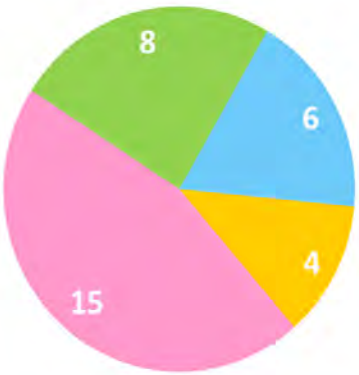
INDICADORS

Gestió de **residus municipals**:
52 indicadors

Neteja viària:
33 indicadors

12 **indicadors comuns** amb 21 serveis municipals analitzats en altres cercles

GESTIÓ DE RESIDUS – ECONOMIA

La despesa del servei de **recollida i tractament de residus** (sense deixalleria) al 2019 suposa el **7,91%** del **pressupost municipal**

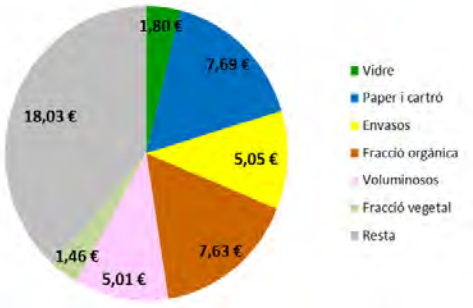
Els darrers 4 anys, la **despesa per habitant** en **recollida augmenta** un **10%** i la despesa en **tractament** un **23%**

La **despesa per habitant** del servei de **recollida i tractament** de residus (**75,40 €**) és la **més elevada** de tots els **serveis analitzats** als cercles, després de la policia local (**86,80** €) La **neteja viària** ocupa la **setena** posició amb **45,10** €.

Si se suma el cost de gestió de deixalleria **per habitant** (4,12 €), la **despesa en gestió de residus** és de **79,52 €**

L'any 2019 la **despesa en recollida** de la fracció resta va ser de 18,03 € **per habitant** (un 38,6% del total). La segueix la recollida de paper i cartró i la fracció orgànica amb 7,69 i 7,63 € per habitant respectivament

GESTIÓ DE RESIDUS – ECONOMIA

Despesa en **recollida per tona**, any 2019

L'any 2019 el percentatge d'**ingressos** per recuperació selectiva sobre despesa en **recollida selectiva** de **residus** és del **23,22%**

L'any 2019 el percentatge d'**autofinançament per taxes i preus públics** de la **deixalleria** és del **16,25%**

La despesa en **campanyes de sensibilització per habitant** l'any 2019, **baixa a 0,5 €**, després de 3 anys estable a 0,7 €

GESTIÓ DE RESIDUS – ENCÀRREC POLÍTIC

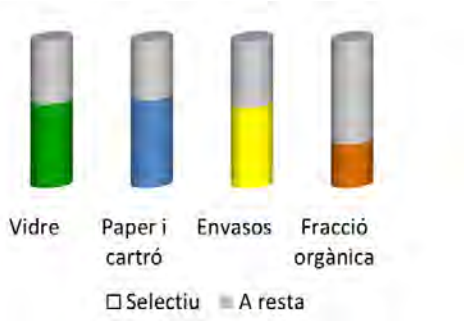
L'any 2019 la **capacitat disponible** (litres per habitant i mes) de les **quatre fraccions selectives** és un **93%** de la capacitat dels contenidors de **resta**

Els percentatges de **recollida selectiva respecte** els **objectius PRECAT-2020** són:

Paper i cartró (59,5%) i **vidre** (56,9%) molt propers al 60%

Envasos (54,7%) a 15,3 punts percentuals del 75%

Fracció orgànica (29,2%) per sota la meitat del 60%

El percentatge de **recollida selectiva** ha **augmentat 6,4 punts** els darrers quatre anys. No ha seguit el mateix augment el percentatge d'**ingressos** per **recuperació selectiva** sobre despesa en recollida de residus selectiva que s'ha mantingut **molt estable**

La **generació de** residus per habitant va **en augment** els darrers quatre anys.

Per aconseguir la reducció del 15% prevista al PRECAT **2020** respecte la generació de l'any 2010, **caldria generar un 10,5% menys de residus que enguany**

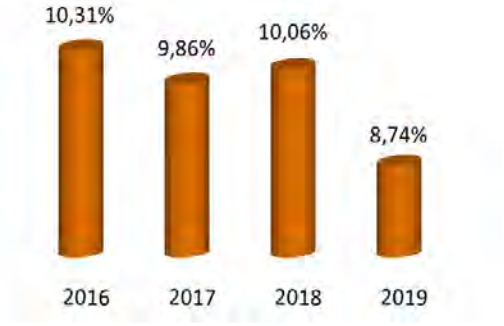

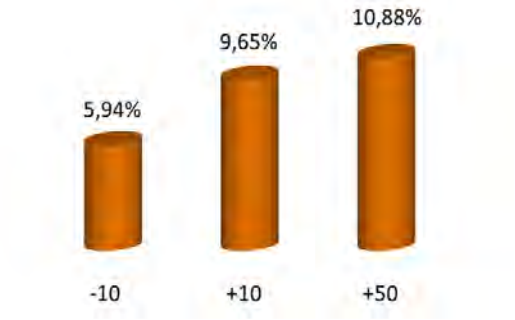

L'any 2019 un **19,4%** del **paper i cartró** que es recull **en recollida segregada comercial**. El segueix la **fracció orgànica** amb un **15,3%** i el **vidre** amb un **11,5%**. En darrera posició hi ha la recollida comercial d'**envasos** que suposa un **8,5%** respecte la quantitat total recollida

GESTIÓ DE RESIDUS – ENCÀRREC POLÍTIC

De mitjana, els municipis del cercle **han assolit l'objectiu de qualitat de la fracció orgànica** del PRECAT per a l'any 2020, amb un percentatge d'impropis (8,74%) que està per sota del 10%.

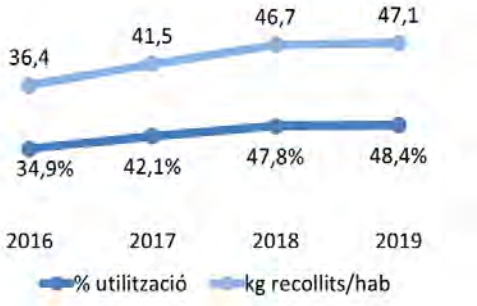

El percentatge d'impropis d'enguany continua sent inferior als **municipis petits** (**5,94%**), seguit dels **mitjans** (**9,65%**) i finalment els **grans** (**10,88%**). Aquests darrers haurien de baixar per sota del 10% per assolir els objectius PRECAT 2020

No s'aconsegueix reduir **les emissions de gasos d'efecte hivernacle** associades al servei de recollida de residus, sent per l'any 2019 de 7,78 tones per cada 1.000 habitants

En els darrers quatre anys **creix en 13,5 punts** el **número d'entrades a la deixalleria** per cada 100 habitants. Els **quilos per càpita** aportats a aquestes instal·lacions **creixen un 29,4%**

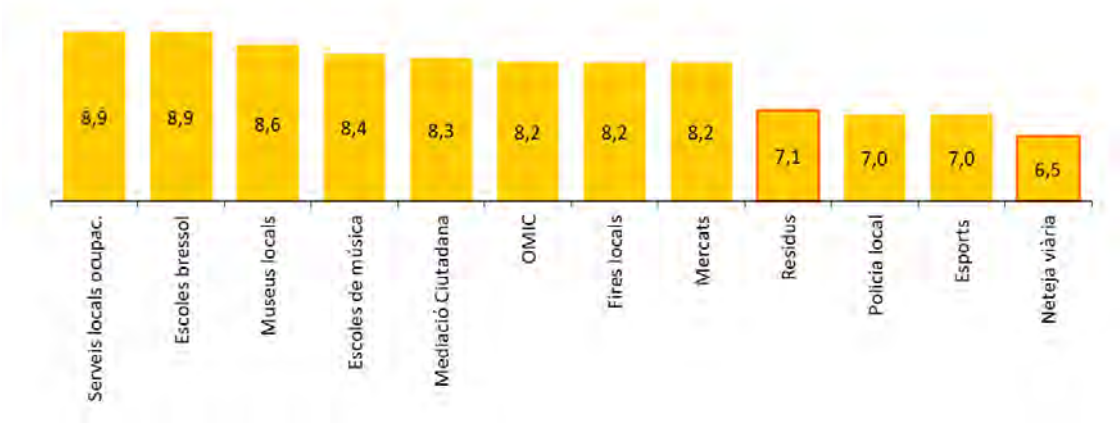
L'any 2019 els **municipis petits tenen més del doble d'entrades a la deixalleria** i també **més del doble de quilos** aportats respecte la mitjana del cercle

GESTIÓ DE RESIDUS – USUARI / CLIENT

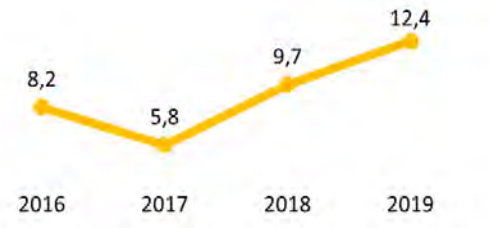

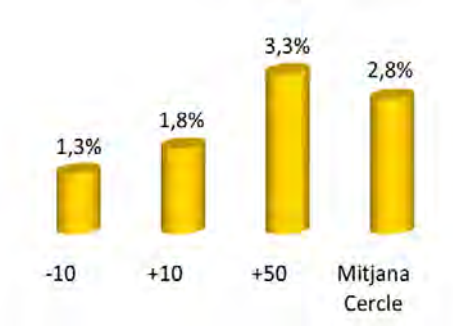
El grau de **satisfacció de la ciutadania** amb el servei de **recollida de residus** és de **7,1** sobre 10, quedant a la part baixa dels serveis analitzats en altres cercles. La **neteja viària** es situa en darrera posició amb un **6,5**

El **número de peticions per cada 1.000 habitants** ha **augmentat** de forma considerable el darrer any analitzat, situant-se en **12,4**. La implantació de **tecnologies digitals** estan ajudant a una comunicació més fluida amb la ciutadania

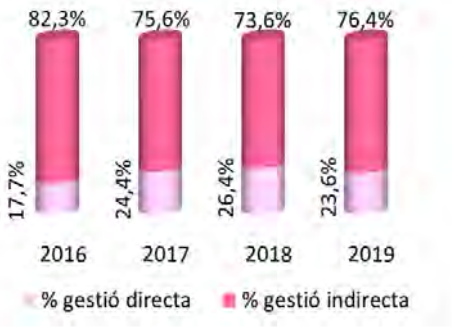

L'any 2019, als municipis grans s'han **cremat** per **actes vandàlics un percentatge molt més elevat** que ens els municipis mitjans o petits

GESTIÓ DE RESIDUS – VALORS ORGANITZATIUS

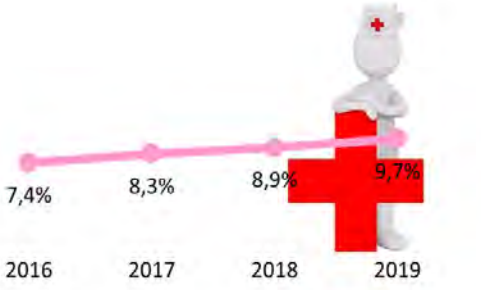
El percentatge de gestió directa del servei de recollida de residus s'oscil·la els darrers quatre anys entre el 17,7 i el 23,6%

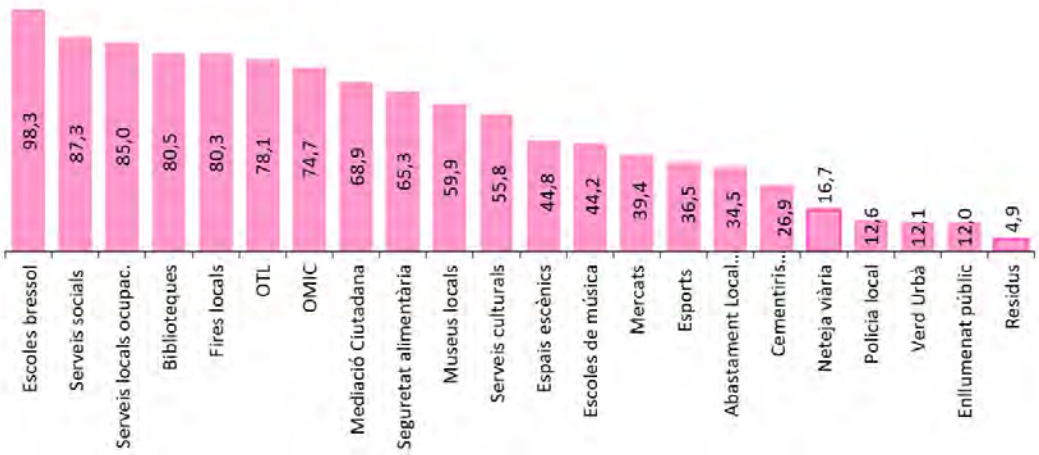

El número d'**entrades per treballador de deixalleria** augmenta els darrers quatre any, situant-se en **7.341,3**

Augmenten el percentatge d'hores de baixa i l'any 2019 és del 9,7%

El servei de recollida de residus és el que presenta un percentatge de dones més baix sobre el total de treballadors, en concret l'any 2019 és del 4,9%. El servei de neteja viària presenta un percentatge del 16,7%

NETEJA VIÀRIA – ECONOMIA

La despesa del servei de neteja viària al 2019 suposa el 4,67% del **pressupost municipal**

Als **municipis petits** el percentatge de despesa sobre el **pressupost municipal** és del **2,60%**, bastant més baix que als municipis **mitjans** (**4,59%**) i grans (**4,82%**)

La **despesa per habitant** també és molt diferent segons el tram de població, així l'any 2019 als **municipis petits** es de **28,0 €** per habitant, als **mitjans 43,2 €** i als **grans 46,6 €**

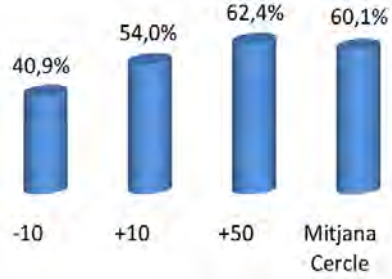
La **despesa per metre lineal** de carrer amb servei també indica una **major intensitat de servei** en **poblacions més grans**

NETEJA VIÀRIA– ENCÀRREC POLÍTIC

L'**escombrada manual** suposa el **62,4%** de les hores de servei als **municipis grans**, el **54,0%** als **mitjans** i el **40,9%** als municipis **petits**

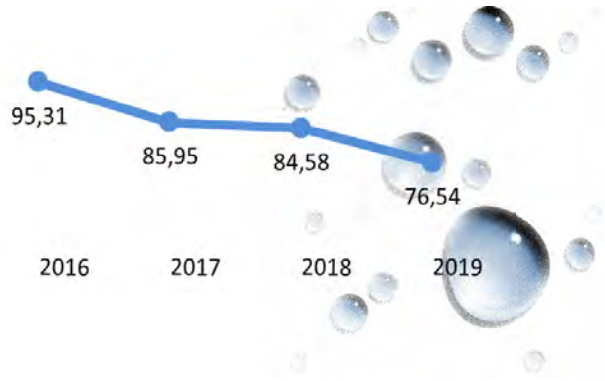

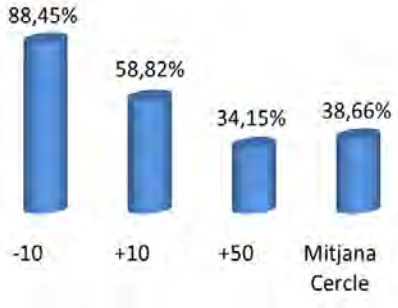

La mitjana de **41 habitants per paperera** es manté al llarg dels anys. No hi ha diferències considerables atenent la mida de la població

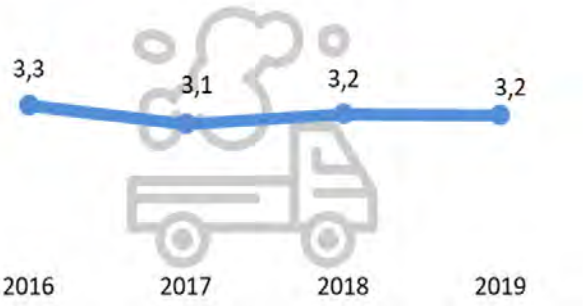
Es redueix l'**aigua consumida** en el servei de neteja viària, sent la mitjana del cercle de 2019 de **76,54 litres per habitant**

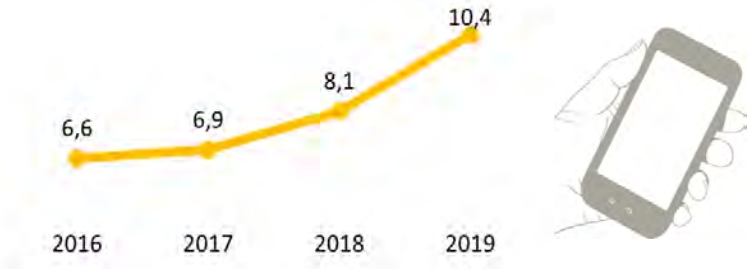

El percentatge de **litres d'aigua de** xarxa consumits pel servei és **més elevat als municipis petits** que als grans

Es mantenen bastant estables **les emissions de gasos d'efecte hivernacle** associades al servei de neteja viària, sent per l'any 2019 de 3,19 tones per cada 1.000 habitants

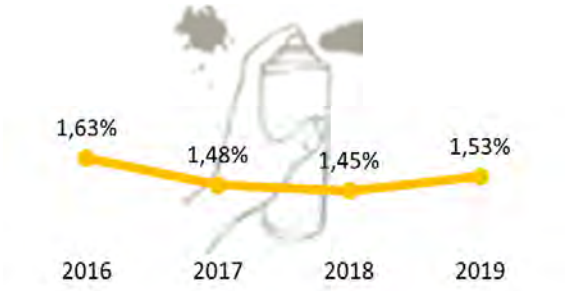
NETEJA VIÀRIA – USUARI / CLIENT

Igual que en el servei de recollida de residus, el **número de peticions per cada 1.000 habitants** ha **augmentat** de forma considerable, situant-se en **10,4**.

L'any 2019, el percentatge de papereres substituïdes per actes vandàlics és de 6,33%

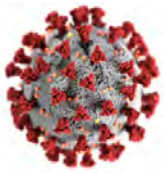

El percentatge d'hores de servei destinades a la neteja de façanes es manté estable, amb un 1,53% l'any 2019

TALLERS PARTICIPATIUS

TEMA A TREBALLAR:

AFECTACIÓ DE LA PANDÈMIA DE COVID ALS SERVEIS DE RECOLLIDA DE RESIDUS I NETEJA VIÀRIA

- Taller telemàtic: 17 de novembre de 2020
- **44 assistents**

3 aspectes a treballar:

- **1. Seguretat dels treballadors**
- **2. Canvis en els serveis**
- **3. Impacte a la ciutadania**

3 grups de treball:

- **1. Neteja viària**
- **2. Recollida porta a porta**
- **3. Recollida en contenidors**

TALLERS PARTICIPATIUS - CONCLUSIONS

AFECTACIÓ DE LA PANDÈMIA DE COVID A LA SEGURETAT DELS TREBALLADORS/ES

- S'han seguit **els protocols de seguretat del ministeri** i les directrius facilitades entre d'altres per la Diputació de Barcelona. Per a la recollida porta a porta s'ha vist que el protocol Associació de Municipis porta a porta és difícil d'aplicar .
- Els **treballadors de risc** han estat destinats a altres serveis o han causat baixa.
- En general, no s'han detectat increments de baixes entre els treballadors.
- S'han fet **grups bombolla** amb els diferents equips de treball i s'han **esglaonat** les **entrades** i les **sortides** dels treballadors a les bases d'operacions.
- Alguns municipis han tingut dificultats per tenir els **equips de protecció individual** per tots els treballadors a l'inici de la pandèmia. Per evitar generar residus, alguns ens locals ha optat per facilitar **mascaretes reutilitzables** als treballadors amb el logotip de l'ajuntament.
- Seria convenient saber quin **risc de contagi** hi ha per als treballadors **per contacte** amb els contenidors, les bosses de residus i les bosses de les papereres.
- Seria interesant saber com calcular els **aforaments màxims a les deixalleries per reduir el risc** de treballadors/es i usuaris.
- Per als treballadors de neteja viària, alguns ajuntaments han col·locat **lavabos al carrer** ja que durant la pandèmia hi ha hagut moments en què els bars i els restaurants han estat tancats .

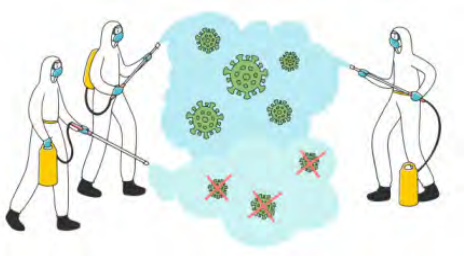

TALLERS PARTICIPATIUS - CONCLUSIONS

AFECTACIÓ DE LA PANDÈMIA DE COVID ALS SERVEIS

- **Tots els municipis han augmentat** les **freqüències de recollida a les residències** de gent gran, i tots els residus han estat recollits com a resta.
- **S'han incrementat** els **materials fora dels contenidors** per la por dels usuaris a tocar les tapes. Ha calgut augmentar els serveis recollida i neteja entorn contenidors.
- En **recollida la porta a porta** cal fer una recollida específica en **habitatges on hi ha algun cas positiu** però, en la majoria de casos, per protecció de dades, la informació dels habitatges afectats no arriba al servei. Per tenir coneixement dels habitatges afectats, s'han fet campanyes (web, fulletons,...) demanant que s'avisa al servei de recollida, però la resposta ha estat molt reduïda.
- Si un **equip de treball queda confinat** pot ser **complicat mantenir la recollida porta a porta** amb els horaris habituals. Els ens locals han planificats alternatives com pot ser mantenir els horaris i no fer recollida diferenciada.
- La **prohibició de deixar residus a la via pública**, afecta el **sistema de control** de la recollida porta a porta en cas que les bosses a recollir no siguin de la fracció correcta o continguin impropis.
- S'ha notat una **millora en l'ús de les àrees d'emergència** de recollida porta a porta durant l'estat d'alarma.
- En general, hi ha hagut un **augment** de les **quantitats recollides** de **paper i cartró, vidre i envasos.**
- Gairebé tots els municipis han notat un **augment en les recollides de voluminosos i poda.** En molts casos s'ha hagut de reforçar el servei. També ha augmentat els **comportaments incívics.**
- En alguns casos s'ha detectat un augment dels **residus provinents de municipis veïns** amb recollida porta a porta .

TALLERS PARTICIPATIUS - CONCLUSIONS

- Les **deixalleries** van estar tancades durant l'estat d'alarma, fet que va provocar un augment dels abandonaments. En reobrir les deixalleries **ha augmentat de forma molt considerable el número d'entrades** (neteges dels habitatges durant el confinament, excusa per sortir de casa...).
- A l'inici de la pandèmia es van fer servir productes desinfectants (diòxid de clor, lleixiu...) que malmetien els vehicles de neteja.
- **S'ha augmentat la freqüència i zones de neteja en espais públics, parcs i jardins**. Degut al tancament dels bars, s'ha hagut de netejar parcs i papereres properes a comerços pel consum de beguda i menjar al carrer.
- La utilització de **bufadors** s'ha restringit a causa del risc de dispersió del virus.
- En general aquests increments de servei **no han suposat una despesa afegida gaire elevada**. En molts casos s'ha efectuat moviments d' equips.
- La majoria de municipis **estan tornant als serveis d'abans** de la pandèmia.

AFECTACIÓ DE LA PANDÈMIA DE COVID SOBRE LA PERCEPCIÓ DELS SERVEIS PER PART DE LA CIUTADANIA

- Al principi del confinament es rebien **peticions d'informació** per **saber si s'havia passat a desinfectar** el propi carrer (per poder sortir), passats uns dies l'angoixa va anar baixant.
- Un cop es va sortir de l'estat d'alarma, van incrementar les queixes per l'**augment** de **plantes** a determinades zones (escocells, voreres...).
- Hi ha hagut un **increment de les queixes de la ciutadania** en el servei de recollida de residus. A municipis amb recollida porta a porta en zones forestals han tingut molts **problemes amb els senglars**.
- S'ha detectat un **increment** de les **actituds incíviques** a molt municipis. (augment de residus a parcs i zones d'esbarjo) que van provocar increment de neteges a la nit. Propostes de millora: informació i multes, implicació de la policia local, càmeres a punts negres, adhesius i xarxes socials...

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE **EFICIÈNCIA ENERGÈTICA EN L'ENLLUMENAT PÚBLIC 2019**

En el Cercle d'eficiència energètica en l'enllumenat públic de la Diputació de Barcelona col·labora:

Generalitat de Catalunya
Departament de Territori i Sostenibilitat

INFORME DELS INDICADORS D'EFICIÈNCIA ENERGÈTICA EN L'ENLLUMENAT PÚBLIC 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

3. DESCRIPCIÓ DEL TALLER

4. RESUM DE LES DADES MÉS RELLEVANTS

1. INTRODUCCIÓ

El Cercle Intermunicipal d'Eficiència Energètica en l'Enllumenat Públic celebra la seva onzena edició amb la participació de 41 entitats locals (40 municipis i 1 consell comarcal), i amb una població total de 2.442.628 habitants. Amb relació a l'any passat, el Cercle s'ha enriquit amb les dades d'Olivella, Polinyà, Rubí, Viladecavalls i Vilanova i la Geltrú. Amb els nous municipis, la població participant representa el 67 % dels habitants dels municipis de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona, amb l'excepció de la Ciutat Comtal.

El context del servei d'enllumenat municipal ja ha consolidat un canvi que va començar fa més de 10 anys. Actualment hi ha un model de gestió mixt estès: empreses de manteniment tradicionals, Empreses de Serveis Energètics (ESE) i en algun cas inclús, manteniment amb brigada municipal.

També es consolida l'assentament de la tecnologia LED i la telegestió a nivell de quadre de maniobra. A més, cada cop s'impulsen més les proves punt a punt, especialment en llocs amb poca utilització (parcs, aparcaments) o de gran consum energètic, com els túnels de grans vies de trànsit. Per una altra banda, la maduresa del reglament de contaminació lumínica Decret 190/2015, donant més cobertura tecnològica i de protecció ambiental, al Reglamento de Eficiencia Energética de Instalaciones de Alumbrado Exterior (Real Decret 1890/2008).

Altres preocupacions es recullen dels tallers d'altres anys, i de les diferents formes de gestió: dificultat en la gestió i en la finalització dels concursos públics relacionats amb el sector, necessitat d'un nivell d'especialització concret per a l'elaboració de plecs de condicions, aprofitament dels sistemes de telegestió, l'incipient presència de l' IoT, etc. Malauradament, aquest any no s'ha pogut desenvolupar la sessió de taller, degut a la crisi sanitària de la COVID-19.

Com en edicions anteriors, el Cercle d'Eficiència Energètica en l'Enllumenat Públic es basa en el càlcul d'un sistema d'indicadors (vegeu la Guia d'Interpretació del Cercle d'Eficiència Energètica en l'Enllumenat Públic), que en el seu conjunt ha de permetre observar, analitzar i avaluar les característiques del servei d'enllumenat públic dels municipis participants. Tots els municipis han aportat les dades per a la confecció dels indicadors, amb l'explotació i l'anàlisi d'una gran quantitat d'informació. Això ha permès disposar d'un excel·lent estudi de la situació actual i de l'evolució del servei d'enllumenat públic (tant per comparació històrica de cada municipi com per la comparació entre ells) i també detectar els punts forts i les oportunitats de millora de cada municipi participant.

Les xifres extretes i analitzades en aquest informe han estat comparades amb xifres d'altres entorns. En concret s'han comparat amb les dades de:

- La *Memòria d'avaluació de l'impacte de la proposta de reglament de desplegament de la Llei 6/2001, d'ordenació ambiental de l'enllumenament per a la protecció del medi nocturn.* Datat al 23 de maig de 2014 i a partir d'ara: "Document de referència a Catalunya-2014".

- El '*Inventario, consumo de energía y potencial de ahorro del alumbrado exterior municipal en España*. Datat al 2017 i a partir d'ara: "Document de referència a Espanya- 2017". Tot i que la majoria de dades són de l'any 2015. Aquest document, de gran interès, no s'ha actualitzat en els últims 3 anys.

- Tesis doctoral: *Variación espacial, temporal y espectral de la contaminación lumínica y sus Fuentes: Metodología y resultados.* Datada al juliol de 2015 i realitzada per Alejandro Sánchez-de-Miguel de la Universidad Complutense de Madrid. A partir d'ara "Document de referència a Europa- 2014".

Aquest any no hi ha modificacions al quadre d'indicadors.

A continuació, l'informe presenta un resum dels resultats obtinguts en el Cercle d'anàlisi de les dades de l'any 2019.

Participant	Població 2019	Nombre de làmpades 2019
Argentona	12.452	3.236,00
Badalona	220.440	27.193,00
Barberà del Vallès	33.091	4.626,00
Canet de Mar	14.526	2.762,00
Canovelles	16.629	3.019,00
Consell Comarcal d'Osona	7.417	2.979,00
Figueres	46.654	7.821,00
Franqueses del Vallès (Les)	20.092	5.225,00
Granollers	61.275	12.062,00
Hospitalet de Llobregat (L')	264.923	22.153,00
Igualada	39.967	8.892,00
Lleida	138.956	25.662,00
Malgrat de Mar	18.579	4.059,00
Manresa	77.714	10.748,00
Mataró	128.265	16.547,00
Mollet del Vallès	51.318	7.027,00
Montgat	12.041	2.729,00
Montmeló	8.784	2.185,00
Olivella (*)	3.799	2.091,00
Pineda de Mar	27.272	2.124,00
Polinyà (*)	8.479	10.815,00
Prat de Llobregat (El)	64.599	3.469,00
Premià de Mar	28.119	5.087,00
Rubí (*)	77.464	13.717,00
Sabadell	213.644	29.990,00
Sant Boi de Llobregat	83.605	11.057,00
Sant Cugat del Vallès	91.006	20.022,00
Sant Feliu de Llobregat	44.860	5.960,00
Sant Fruitós de Bages	8.703	2.870,00
Sant Joan Despí	34.123	6.063,00
Sant Quirze del Vallès	20.141	5.856,00
Santa Coloma de Gramenet	119.215	8.694,00
Teià	6.397	2.469,00
Terrassa	220.556	30.812,00
Vacarisses	6.688	3.046,00
Viladecans (*)	66.611	10.743,00
Viladecavalls	7.512	2.508,00
Vilafranca del Penedès	39.746	10.590,00
Vilanova i la Geltrú (*)	67.086	7.248,00
Vilassar de Dalt	9.043	2.453,00
Vilassar de Mar	20.837	4.124,00
TOTAL	**2.442.628**	**370.733**

Taula 1 Llistat de municipis participants

*Nota1: * Nova incorporació al Cercle respecte a l'any anterior.*
Nota2: El Consell Comarcal d'Osona hi participa amb 3 municipis (Gurb, Sant Quirze de Besora i Prats de Lluçanès)

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

A continuació s'analitzen els resultats dels indicadors d'eficiència en l'enllumenat públic. Amb la voluntat de facilitar-ne la lectura i per a una millor comprensió de les dades, la informació que s'exposa està estructurada en quatre subapartats, corresponents a **quatre vectors d'anàlisi**. L'objectiu es facilitar una visió més ajustada a la casuística i les singularitats del sector:

- Servei lumínic. Analitza com es presta el servei de les instal·lacions, mitjançant l'observació dels nivells lumínics, el tipus de llum, les avaries, etc.
- Infraestructura i tecnologia. On es té en compte el tipus d'instal·lacions, les fonts de llum, la seva antiguitat, etc.
- Gestió dels recursos econòmics. Amb consideracions sobre l'economia municipal. Tant en els imports segons despeses energètiques, de manteniment o inversions, com en la forma de la gestió d'aquestes despeses.
- Repercussions ambientals. Amb l'anàlisi dels indicadors de contaminació lumínica, despesa energètica, gasos d'efecte hivernacle, etc.

SERVEI LUMÍNIC

En aquest vector, s'analitza la forma en que es presta el servei al ciutadà: Garantir la visibilitat durant la nit, a espais públics, i en condicions seguretat i confort. És difícil poder avaluar aquest servei, amb uns ratis de caire supramunicipal, doncs la forma més acceptada de poder avaluar-ho es mitjançant:

- La quantitat de la llum: Nivells lumínics, normalment en lx o cd/m2, en funció de les necessitats de cada espai.
- La qualitat de la llum: El rendiment del color, la tipologia de la llum, la uniformitat de nivells, la visió vertical, etc.
- El manteniment del servei en el temps: Avaries, temps de resolució, queixes i temps de resolució de les incidències més greus, etc.

És doncs, necessari un anàlisi amb més detall de cadascuna de les casuístiques municipals, segons plans directors d'enllumenat, auditories energètiques, projectes executius, etc.

Tot i això, hi ha disponibles una sèrie d'indicadors, que poden indicar tendències i comportaments:

INDICADORS DE SERVEI LUMÍNIC	Any	Total
% de lúmens instal·lats de llum blanca	2019	33,1%
	2018	25,4%
	2017	22,9%
lx mitjos estimats de superfície il·luminada	2019	9,6 lx,
	2018	10,6 lx
	2017	10,9 lx
% de làmpades foses respecte al nombre total de làmpades	2019	7,2%
	2018	6,2 %
	2017	5,5 %
Nombre total d'avaries per cada 1.000 làmpades	2019	130
	2018	109
	2017	108
% d'avisos (que efectuen els ciutadans) per avaria respecte al nombre total d'avaries	2019	19,1 %
	2018	18,1 %
	2017	16,4 %
% d'avaries que es reparen en menys de 24 hores respecte al nombre total d'avaries	2019	75,3 %
	2018	71,4 %
	2017	69,1 %

Taula 2 Indicadors de servei lumínic

Respecte a la quantitat de llum, l'indicador Nivell lumínic mig en servei és un dels indicadors típics de la luminotècnica. Aquest indicador es mesura en lux, a partir dels lúmens útils calculats en funció del tipus de làmpada i lluminària amb un factor de manteniment del 0,8 , i la superfície il·luminada.

9,6
lx mitjos per superfície il·luminada

La seva determinació és complexa, degut a la seva pròpia concepció. El nivell de llum mig ens marca la política de nivells lumínics del municipi. A la reglamentació actual vigent (R.D. 1890/2008) es poden fer servir a municipis, nivells de referència normalment entre 4,5-22,5 lx.

En un municipi, la majoria de superfícies haurien de ser de nivells reduïts, i només aquelles de més intensitat d'ús (zones comercials, rondes, avingudes, vies arterials o vertebrals), s'han d'apropar a nivells de 20 lx o 22,5 lx. El nivell de 9,6 lx de mitja indica que els nivells tendeixen a ser considerats com a mitjos o reduïts.

Per veure-ho gràficament i si agafem la classificació dels Plans de Mobilitat Urbana (on es classifiquin els carrers en "vertebrals", "articulars" i "veïnals", en funció del seu ús i intensitat), i relacionats amb una teòrica classe d'enllumenat segons el RD1890/2008, tenim:

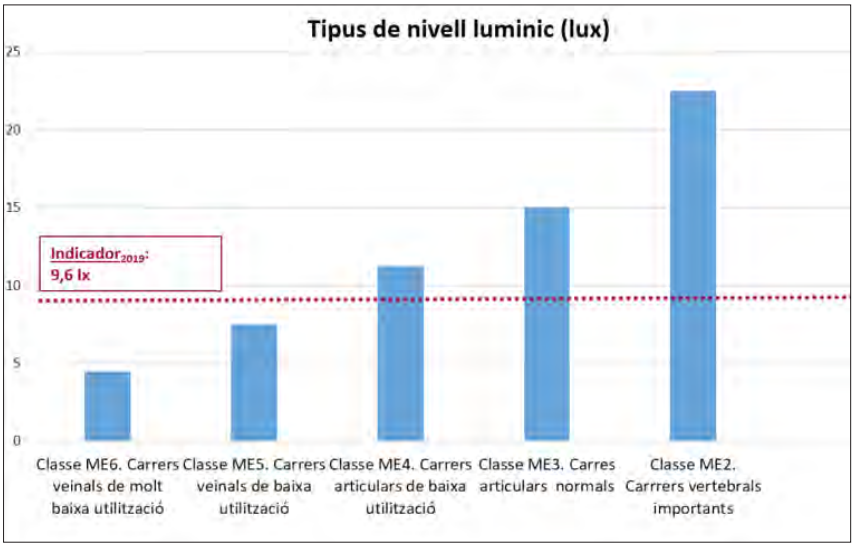

Figura 1 Nivells lumínics de referència i el calculat resultant

En els llocs on existeixi la consideració de nivells lumínics elevats, ocasiona una barrera en les polítiques de reducció de despesa energètica. Si s'està generant més quantitat de llum de la que el servei necessita, molt difícilment es podran reduir els valors de "Potència total instal·lada respecte al nombre de làmpades" a nivells europeus, i optimitzar els valors per municipis petits, doncs la potència instal·lada, el flux lumínic instal·lat i el nivell lumínic, són variables que van directament relacionades amb el fet que les lluminàries tinguin factors d'utilització similars i que les fonts de llum siguin de la mateixa tipologia.

L'indicador de "% lúmens instal·lats de llum blanca" dona idea de la qualitat, referit a una llum d'alt IRC i prestacions. Un 33,1 % dels lúmens instal·lats són de llum blanca. Aquest percentatge pot satisfer, de mitjana, les necessitats de llum blanca per zones de representació (places importants, parcs, zones comercials, etc.), a la vegada que determinen la constatació de la transició cap a la tecnologia LED. Aquesta s'aconsegueix amb làmpades d'halogenurs metàl·lics, vapor de mercuri (quasi extintes), fluorescents o LED. Es preveu un augment d'aquest valor que, tot i que representi un augment de la qualitat en determinades zones, també anirà en contraprestació a les repercussions ambientals degut a que les làmpades d'espectre energètic en la banda dels blaus (a longituds d'ona inferiors a 500 nm), tenen un impacte ambiental superior en el medi natural nocturn.

El resultat particular de cada municipi indica diferents polítiques de treball: des de municipis que tenen un valor molt baix de lúmens amb llum blanca, a municipis que tenen la totalitat i no depèn especialment de la població del municipi, sinó de la possibilitat de canviar l'enllumenat en un curt termini de temps o tenir una política cap a làmpades de llum blanca implantada. Aquests últims municipis han tingut tradicionalment una política d'enllumenat basada en la implantació de làmpades d'halogenurs metàl·lics.

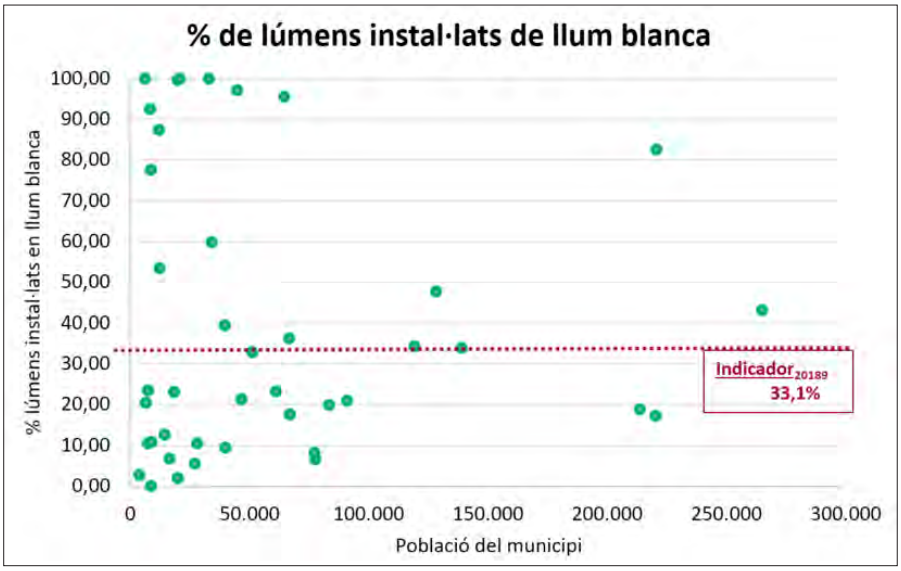

Figura 2 Percentatge de lúmens amb llum blanca en funció de la mida del municipi

Canviant d'anàlisi, per avaluar la funcionalitat del servei, en primer lloc s'utilitza l'indicador del percentatge de làmpades foses respecte al nombre total de làmpades com a barem de possibles incidències en el funcionament de les instal·lacions. Durant l'any 2019 s'ha obtingut un valor mitjà del 7,2%. Es pot observar un augment respecte l'any anterior.

130
avaries per cada 1.000 làmpades

Un altre indicador important de la gestió del servei de l'enllumenat, són les avaries per cada 1.000 làmpades. El valor és de 130 avaries, també amb un increment important respecte a l'any anterior.

Les poblacions de menys de 60.000 habitants tenen una mitjana de 83 avaries per cada 1.000 làmpades, mentre que les poblacions de més de 60.000 habitants tenen una mitjana de 150 avaries per cada 1.000 làmpades. Per tant, l'increment és detecta clarament a les grans concentracions urbanes.

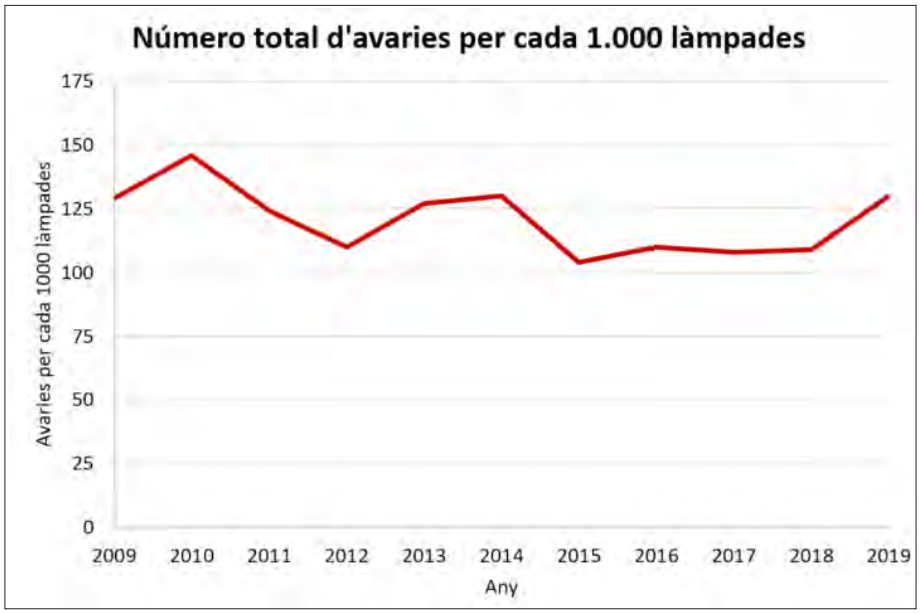

Figura 3 Evolució de les avaries per cada 1000 làmpades els últims anys

Amb altres indicadors d'avaries, i pel que fa referència a la intervenció o relació directa del ciutadà, tenim:

75%
Avaries resoltes en menys de 24 hores.

La majoria de les avaries tendeixen a ser resoltes en menys de 24 hores. El valor mitjà ha augmentat en 6 unitats percentuals respecte a l'any 2017, i s'ha quedat en valor mitjà del 75%. Cal dir que amb aquests números, i en visió inversa, hi ha un 25% de les avaries que triga més de 24 hores en resoldre's, i per tant que el ciutadà resta sense servei a la nit. La raó per la qual passa això és desconeguda, però pot representar un factor negatiu evident en la qualitat del servei proporcionat.

Com a valor de referència, és usual demanar contractualment a les empreses de manteniment, la resolució en menys de 24 hores de les incidències no greus. Pel que aquest indicador podria estar en valors propers al 85% si es respectés aquest criteri.

19,1%
% avisos que efectuen els ciutadans

De totes les avaries, un 19,1% són avisades pels ciutadans. Per tant, han tingut alguna repercussió o afectació, i han estat detectades i poden haver creat una molèstia, abans de ser reparades de forma predictiva. Aquesta xifra és relativament estable respecte l'any passat, però amb tendència a l'alça.

INFRAESTRUCTURA I TECNOLOGIA

En l'apartat d'infraestructura i tecnologia, es treballa en determinar la forma en que es presta el servei. Tant en magnitud, eficiència per ciutadà o unitat relativa, com en tecnologia utilitzada. Els indicadors utilitzats es poden agrupar en :

- Magnituds energètiques per unitat relativa: Determina la mida tipus dels receptors energètics, com la potència mitja per làmpada.
- Tecnologia utilitzada: Indica els tipus de làmpades, sistemes de regulació, la presència de sistemes de telegestió, etc.
- Estat i antiguitat de les instal·lacions actuals: Mostra antiguitat de les infraestructures o estat davant les inspeccions de seguretat industrial.

Primer, si analitzem la densitat de potència elèctrica i lumínica instal·lada:

INDICADORS	Any	Total
Potència total instal·lada (equips + làmpada) respecte al nombre total de làmpades (W/ làmpada)	2019	101
	2018	106
	2017	113
Lúmens totals instal·lats respecte la potència instal·lada	2019	81
	2018	84
	2017	83

Taula 3 Densitat de potència i eficàcia mitja instal·lada.

101 W
de potència per làmpada

Hi ha una clara tendència a la disminució de la densitat de potència instal·lada, que va de la mà de mesures d'eficiència energètica que es poden veure també en altres indicadors.

81 lm/W
d'eficàcia instal·lada

De forma que es pot proporcionar igual o superior servei lumínic, amb menys requeriments energètics. Un indicador en aquest sentit, és per exemple l'eficàcia de les làmpades, que és de 81 lúmens nominals/W instal·lat.

Respecte al valor per trams de població, tenim:

INDICADORS	Tram població	Total
Potència total instal·lada (equips + làmpada) respecte al nombre total de làmpades (W/làmpada)	+60 mil	102
	-60 mil	96
Lúmens totals instal·lats respecte la potència instal·lada	+60 mil	80
	-60 mil	85

Taula 4 Densitat de potència i eficàcia mitja instal·lada segons la mida del municipi

Si ara analitzem aquests valors en altres zones de referència, tenim, segons els documents de referència:

	Potencia instal·lada per làmpada (W/làmp)
Cercles 2019	101
Catalunya 2014	141
Espanya 2017	156
Europa 2007	107

Taula 5 Comparació de potència instal·lada per làmpada en diferents territoris

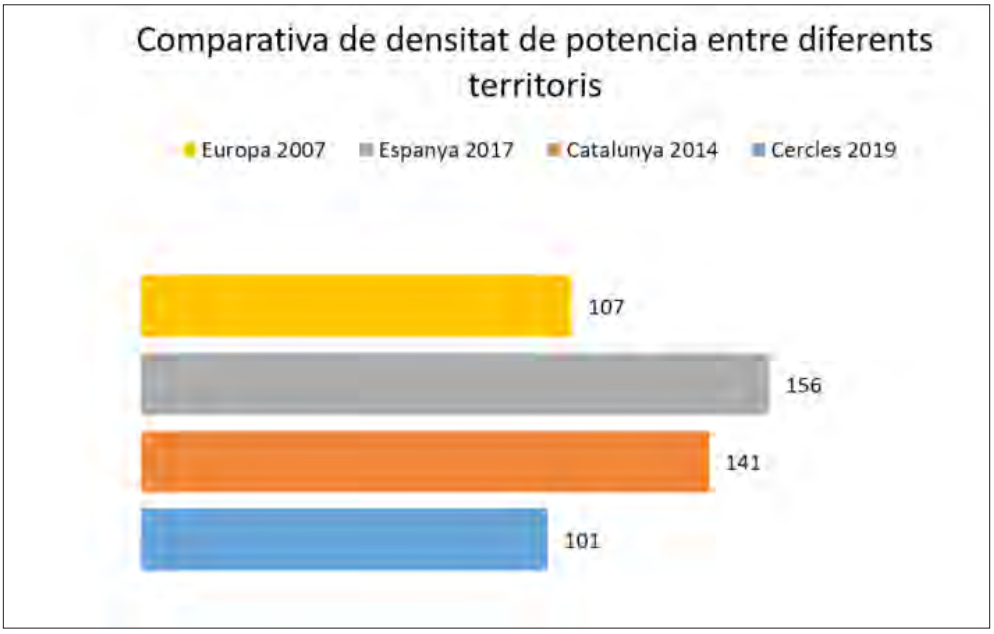

Figura 4 Densitat de potència entre diferents territoris

Podem observar que la densitat de potència per punt de llum a la mostra de Cercles és un 35% inferior a la dada d'Espanya, i un 28% inferior a la globalitat de Catalunya. Per contra, està igualat amb la mitjana dels països europeus, a l'any 2007. Per tant, s'ha trigat a assolir un escenari d'eficiència energètica similar a Europa fa més de 10 anys.

Sobre l'eficàcia mitja instal·lada, no es tenen valors de referència. Però, tenint en compte que les últimes tendències indiquen que es poden aconseguir valors superiors a 110 lm/W amb LED's d'alta eficiència, hi ha una potencial millora.

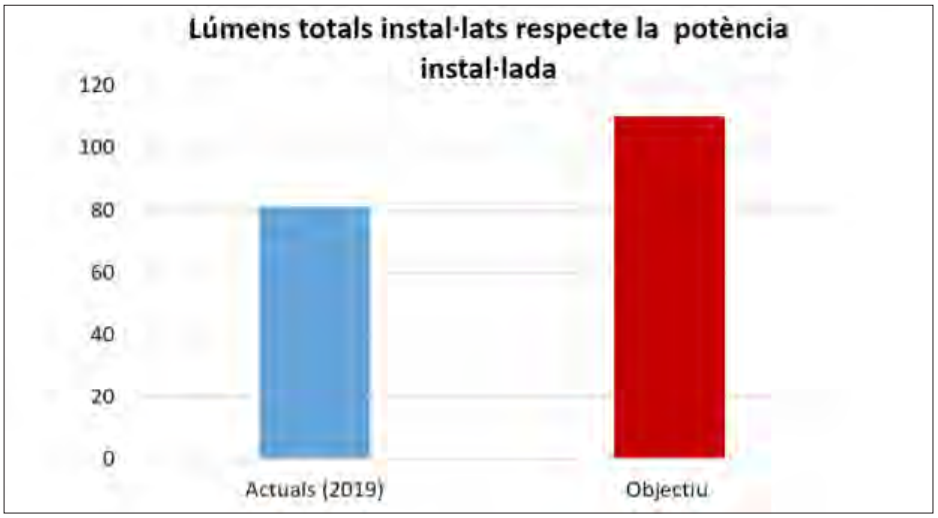

Figura 5 Eficàcia actual comparada amb la màxima teòrica estimada

Respecte a la tecnologia utilitzada, podem veure:

INDICADOR	Any	Vapor de Mercuri	Halogenurs	Fluor./ baix consum	Vapor de sodi d'alta pressió	LED (T<3500K)	LED (T≥3500K)	Altres làmpades
Percentatge de tipus de làmpades respecte al nombre total de làmpades	2019	1,9 %	11,6 %	5,4 %	50,1 %	19,3 %	10,5 %	1,3 %
	2018	2,5 %	12,4 %	6,1 %	55,7 %	11,0 %	10,6 %	1,7 %
	2017	2,7 %	11,2 %	6,3 %	61,9 %	6,8 %	9,4 %	1,7 %

Taula 6 Tipologia de làmpades

Tot i que encara resta instal·lat un 1,9% de làmpades de vapor de mercuri, els municipis les van substituint per tecnologies més eficients a mesura que es van renovant les instal·lacions. Segons la Llei 6/2001,de 31 de maig, les làmpades de mercuri en enllumenat públic municipal havien d'estar totalment fora de servei el 1 de gener de 2017.

50%
de làmpades són vapor sodi a alta pressió

La majoria de làmpades instal·lades són de vapor de sodi d'alta pressió, amb un percentatge del 50,1%.

S'observa que la implantació del LED com a tecnologia d'enllumenat augmenta cada any, tot i que molt més lentament del que teòricament s'hauria d'esperar. En els darrers anys s'estan duent a terme reformes integrals que ajudaran, amb el temps, a observar si aquesta tecnologia es pot considerar com a madura i amb bones garanties de funcionament en tota la vida útil comercial oferta pels fabricants.

29,8%
de làmpades són LED

El % de làmpades LED ha crescut respecte l'any passat, i cada cop amb més rapidesa. Ara ja suposa el 29,8% del total de la mostra analitzada. És una tendència que s'està consolidant, amb la implantació de làmpades de temperatura de color càlida.

La millora de les prestacions de les làmpades que generen llum blanca (LED, halogenurs metàl·lics) ha suposat que molts municipis que tenien majoritàriament enllumenat de llum groga (vapor de sodi d'alta pressió) planifiquin l'enllumenat amb polítiques generals de llum blanca.

El LED PC-Ambre, més sostenible en aspectes ambientals lumínics, però menys eficient, encara no és una solució que s'implanti de forma general, sobretot a municipis com els analitzats.

Analitzant ara una altra tecnologia, com són els sistemes de gestió i reducció, tenim:

INDICADOR	Any	En capçalera	Punt a punt	Línia de comandament	Equip Autònom Programable	Altres sistemes de regulació	Sense regulació
Percentatge de potència instal·lada amb sistema de regulació de flux lluminós respecte a la potència total instal·lada	2019	24,6 %	1,5 %	8,8 %	16,0 %	5,8 %	38,5 %
	2018	26,2 %	1,3 %	19,3 %	13,1 %	6,2 %	34,0 %
	2017	31,1 %	1,7 %	18,5 %	12,3 %	1,7 %	34,7 %

Taula 7 Tipologia de sistemes de reducció de nivell

INDICADOR (II)	Any	Total
Percentatge de potència instal·lada amb sistema de telegestió respecte a la potència total instal·lada	2019	38,8 %
	2018	44,5 %
	2017	40,9 %

Taula 8 Gestió de l'encesa i control

38,5%
de potència sense regulació

Analitzant la tecnologia de la gestió del servei a les necessitats en cada moment de la nit, i la seva adequació a les necessitats en cada moment, els indicadors mostren una tendència estable en general. Aquest any hi ha hagut un augment en aquest tipus d'indicador, degut a l'entrada de nous municipis.

Els sistemes sense regulació mostren una tendència estable amb lleugera pujada aquest any. S'han detectat noves instal·lacions amb potències molt reduïdes (lluminàries LED, per exemple, o halogenurs metàl·lics ceràmics), on la relació de viabilitat econòmica i servei lumínic, ha desestimat la presència de sistemes de regulació. Tot i això, la seva obligatorietat reglamentària, i la disminució de Gasos d'Efecte Hivernacle, fa que sigui necessari estudiar aquest factor.

38,8%
de potència amb telegestió

Els sistemes de telegestió s'han estabilitzat, fins al 38,8% a l'any 2019, i es considera una tecnologia madura, en el que fa referència a quadre de maniobra (no per punts de llum). La seva instal·lació i gestió òptima necessita un procés de tractament de dades i interpretació posterior, que genera necessitats de recursos humans addicionals, de formació acadèmica superior.

L'estat de les instal·lacions, s'ha mantingut en una situació similar a de l'edició passada. Això és totalment coherent, doncs les instal·lacions tenen una vida d'entre 25 i 35 anys, i els canvis haurien de ser observats a llarg termini:

INDICADOR	Any	Total
Vida mitjana de les instal·lacions (anys)	2019	18,3
	2018	17,8
	2017	17,5
Vida mitjana de les lluminàries (anys)	2019	11,7
	2018	13,5
	2017	13,7
% restant de valor patrimonial de les instal-lacions	2019	47.0 %
	2018	47,0 %
	2017	47,5 %
% Inspeccions periòdiques obligatòries desfa-vorables respecte al nombre total de quadres	2019	49,5 %
	2018	50,1 %
	2017	52,8 %

Taula 9 Indicadors sobre l'actualització i estat de les instal·lacions

18,3 anys
Vida mitja de les instal·lacions

En una primera interpretació dels resultats poden suposar uns valors raonables, però la visió de totes les dades analitzades, ens duen a conclusions molt diferents. Hi ha municipis que han dut a terme una renovació molt important de les seves instal-lacions en els últims anys, i altres que no ho han fet. Per tant hi ha casos amb instal-lacions molt envellides, i amb un parc de lluminàries molt recent.

11,7 anys
Vida mitja de les lluminàries

En tot cas, l'anàlisi fora de les mitjanes, i unint-lo amb els indicadors d'inversions en Enllumenat Públic, ens pot dur a la conclusió que no existeix una política planificada de renovació d'instal·lacions. Aquesta problemàtica pot veure's agreujada a mig ter-mini, quan les instal·lacions dels anys 1990-2005 mostrin senyals d'envelliment. Hi ha una tendència a canviar les lluminàries, però mantenir les instal·lacions. Tendència que pot significar una necessitat d'inversió molt elevada a mig termini per proble-mes infrastructurals de les instal·lacions.

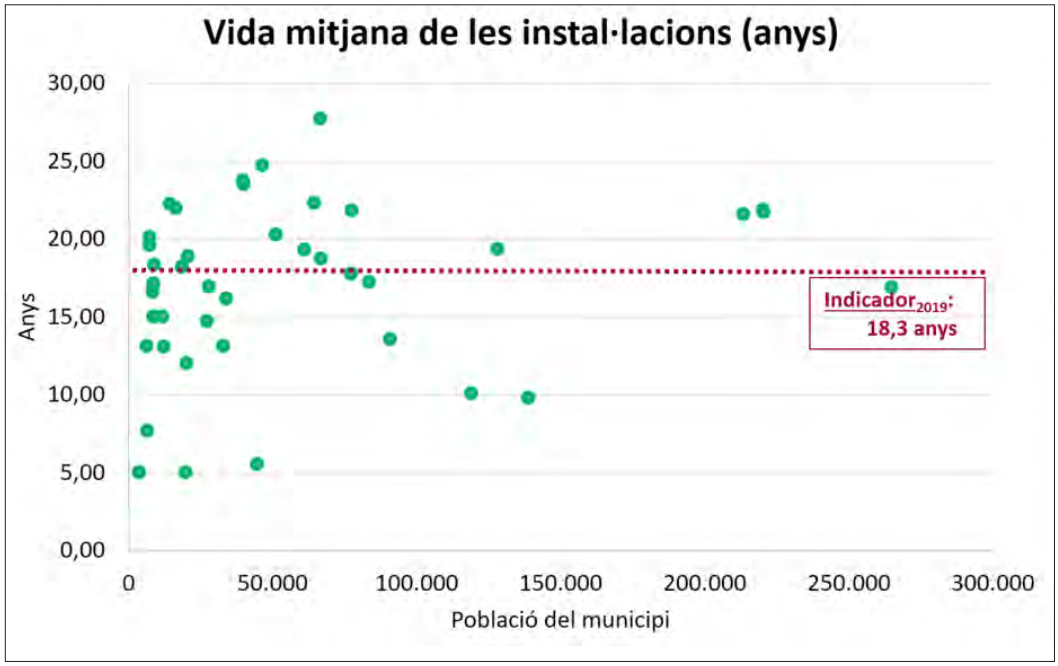

Figura 6 Vida mitjana de les instal·lacions, en anys

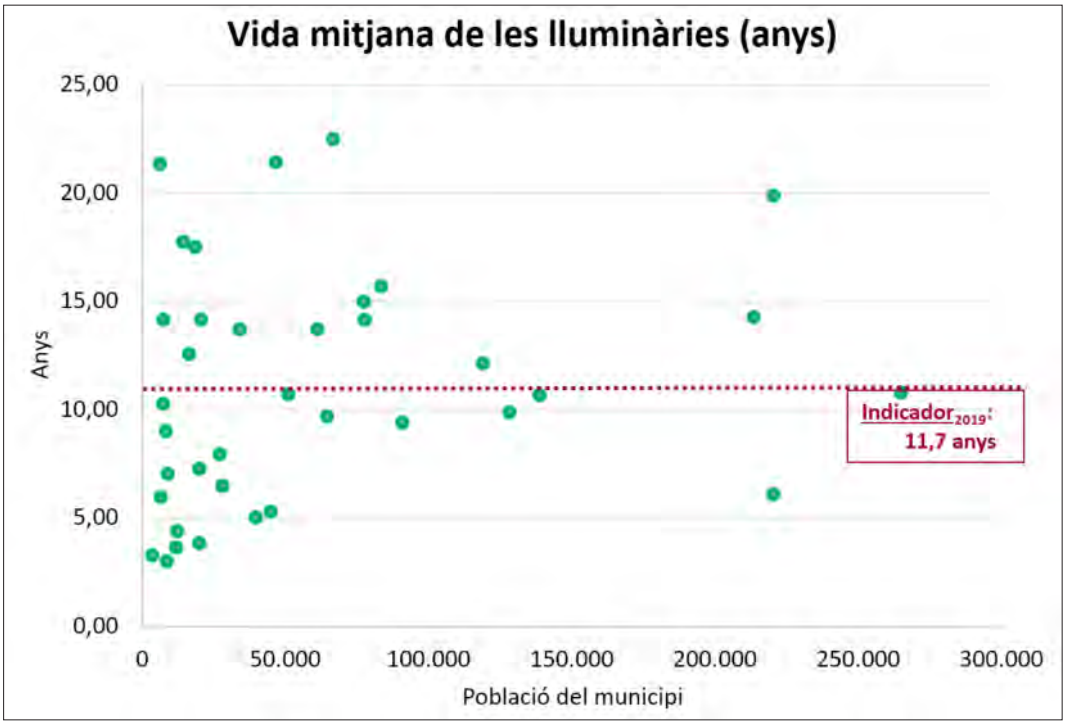

Figura 7 Vida mitjana de les lluminàries, en anys

A les gràfiques es pot observar una concentració de punts de vida de les instal·lacions i les lluminàries entre els 10 i els 20 anys (de mitjana per municipi). Però sobretot es pot veure que la vida de les lluminàries es concentra sota dels 15 anys i la de les instal·lacions principalment per sobre d'aquest valor. Aquest fet posa de manifest una activitat de renovació orientada a les lluminàries principalment, i no a les instal·lacions. El perill d'un envelliment de la infraestructura del servei (quadres de proteccions elèctriques , canalitzacions, suports, etc.) pot ser un factor molt important en 10-15 anys, i s'ha de planificar una política de renovació del parc d'enllumenat. Aquestes accions de renovació acostumen a ser molt costoses, i el fet de que no tinguin una reducció de la despesa energètica associada dificulta el poder aconseguir els recursos necessaris. En l'anàlisi de recursos econòmics, i els indicadors

"% d'inversions en renovació d'instal·lacions d'EP respecte al total de pressupost d'inversions" i "Despesa en inversions d'EP per làmpada" es posa de manifest aquesta manca de recursos.

El valor patrimonial restant, també és un valor que dona informació en aquest sentit, i es troba per sota de la meitat (valor patrimonial de 47,0 %).

49,5%
Inspeccions periòdiques no favorables

Les inspeccions periòdiques desfavorables s'han mantingut al voltant del 50%: la seva mitjana està en el 49,5%. Aquest factor pot ser degut a un envelliment de les instal·lacions.

El compliment reglamentari de seguretat (Reglament Electrotècnic de Baixa Tensió) , suposa un cost molt elevat per al servei d'enllumenat, i es considera de forma molt desigual en funció dels diferents municipis. El seu no compliment pot representar un perill per a la ciutadania.

Si aprofundim una mica més en aquest últim factor, veurem que en alguns casos el municipi disposa de totes les inspeccions favorables, i en d'altres ocasions la situació inversa. Sembla que la mida del municipi, no té una especial rellevància en aquest indicador, pel que no va directament relacionat amb els recursos disponibles de forma general o amb la política de compliment normatiu del municipi.

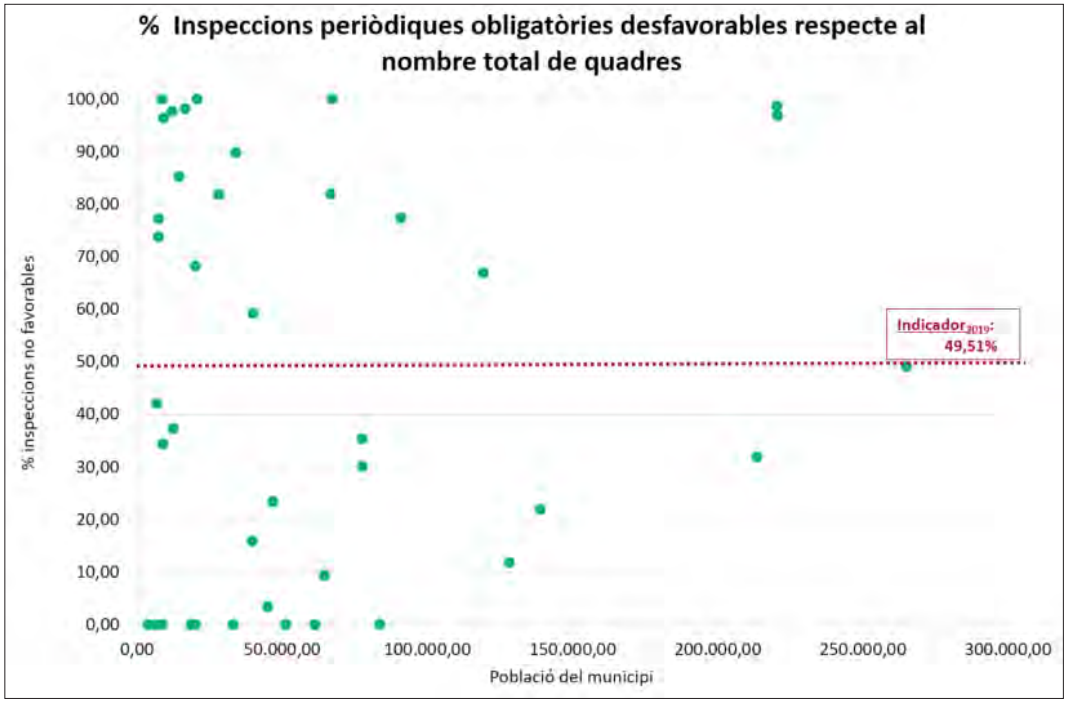

Figura 8 Inspeccions no favorables en funció de la mida del municipi

GESTIÓ DELS RECURSOS ECONÒMICS

Aquest vector és el d'anàlisis més complex, per tots els factors que incorpora:

- Gestió i contractació: Tipologia de gestió del servei (directa o indirecta), preus per unitat d'energia, de terme de potència, tipus de contracte, etc.
- Distribució dels costos corrents: Energètics, manteniment i els seus ratis unitaris.
- Pes en el pressupost municipal de les despeses corrents i d'inversió.

En el servei d'enllumenat, la gestió del servei es porta, en la mostra d'anàlisi, de forma general mitjançant una gestió directa per al subministrament d'energia elèctrica (amb un per 63,8% del total), i indirecta pel manteniment (un 88,7% del total).

Al respecte de com es fa la contractació, els ratis es mantenen relativament estables des dels últims anys. Tant en tipologia de contractació, com en ratis d'eficiència:

INDICADORS	Any	Total
Potència total contractada (equip + làmpada) respecte a la potència instal·lada (kWc/kWi)	2019	1,6
	2018	1,5
	2017	1,5
Preu mitjà del subministrament elèctric (€/kWh)	2019	0,15412
	2018	0,14377
	2017	0,14651
Percentatge de quadres amb subministrament elèctric al mercat lliure	2019	89,4 %
	2018	93,9 %
	2017	92,5 %

Taula 10 . Indicadors de consum energètic i contractació.

En relació a la potència contractada respecte a la potència instal·lada, la mitjana dels municipis és d'1,6, pràcticament idèntic al dels anys anteriors. Aquest valor es considera per sobre del valor òptim, que es xifra entre 1,2 i 1,3. Un excés de potència de contractació pot ser causat per modificacions en les instal·lacions sense una revisió després de reformes per reduir la potència instal·lada. També pot ser degut a contractacions sobredimensionades en vista de possibles ampliacions, alguns semàfors, bombes, llums de Nadal i elements per a altres usos. Hi ha una important divergència entre diferents polítiques municipals, o inclús algun procés de regularització en tràmit que de forma particular dibuixa resultats molt divergents.

A l'observar la forma d'adquirir l'energia, s'observa una tendència a augmentar el percentatge de quadres amb subministrament elèctric al mercat lliure. Actualment, un 78% dels municipis del Cercles tenen tots els subministraments elèctrics al mercat lliure, i una tendència a l'alça. Tot i això, analitzant els preus pagats per kWh, la compra de l'energia en el mercat lliure no és actualment garantia d'aconseguir els millors preus, i el ratis de €/kWh han pujat respecte dels últims anys.

Si s'analitzen els costos i les necessitats d'estructura en funció de la mida de la instal·lació, i referint-nos a unitats relatives a les infraestructures (per làmpades):

INDICADORS	Any	Total
Nombre total de làmpades per treballador/a del servei	2019	1.167
	2018	1.275
	2017	1.291
Despesa corrent del manteniment del servei d'enllumenat públic respecte al nombre total de làmpades (€/nre. làmpades)	2019	42,3
	2018	42,9
	2017	44,0
Despesa corrent del subministrament d'electricitat del servei d'enllumenat públic respecte al nombre total de làmpades (€/nre. làmpades)	2019	55
	2018	55
	2017	59
Despesa corrent del servei d'enllumenat públic (subministrament + manteniment) respecte al nombre total de làmpades (€/nre. làmpades)	2019	99
	2018	100
	2017	103

Taula 11 Despesa corrent i estructura per làmpades en servei

1.167
làmpades per treballador

Es pot observar una baixada de la càrrega de feina dels treballadors del servei, que per una altra banda no es reflecteix respecte a les avaries ocorregudes aquest any.

El nombre de làmpades per treballador ha anat baixant i actualment es situa en 1.167 làmpades per treballador. El seu valor és variable, i s'observa una certa tendència a l'estabilitat en la disponibilitat de recursos humans en funció de la mida de les instal·lacions.

La despesa associada es pot analitzar de la següent forma.

Despesa corrent del servei d'enllumenat:
99
€/làmpada

Per analitzar els costos unitaris es parteix de tres indicadors: la despesa corrent global, la despesa corrent d'electricitat i la despesa corrent de manteniment per làmpada instal·lada. En els darrers anys ha disminuït la despesa corrent del servei d'enllumenat, tot i que és bastant semblant a la de l'any anterior cap a la baixa.

Els costos unitaris de subministrament elèctric en tots els municipis es troben per sobre dels costos de manteniment, sent de mitjana el 43% el cost de manteniment i el 55% el cost de consum d'electricitat. En valor absolut s'ha reduït, però conserven una relació molt semblant en valor relatiu a la seva despesa.

La despesa corrent del manteniment del servei d'enllumenat públic respecte al nombre total de làmpades és pràcticament la mateixa per a les poblacions de més de 60.000 habitants i les de menys de 60.000 habitants: 43,1 €/ i 40,4 €/làmpada respectivament.

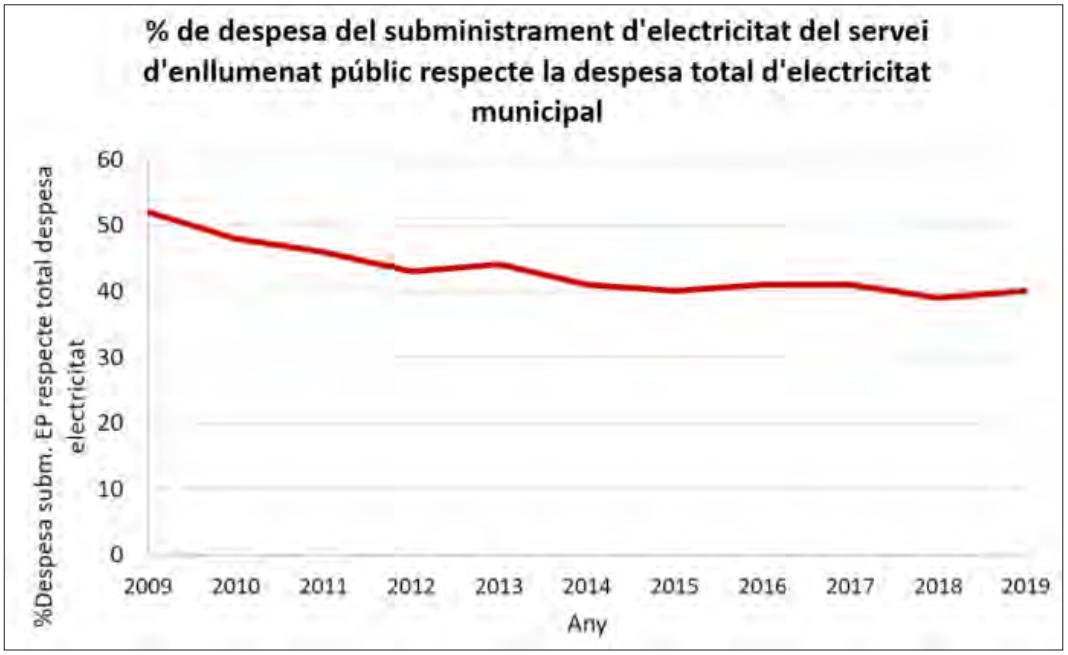

Figura 9 % de despesa del subministrament d'electricitat del servei d'enllumenat públic respecte a la despesa total de l'electricitat municipal, en els últims anys

Com es pot veure en la figura anterior, hi ha la tendència a reduir la proporció de despesa energètica de l'enllumenat. Sembla que el punt d'equilibri està al voltant del 40%. Si analitzem les dades per grups de població:

INDICADORS	Població	Valor
Despesa corrent del manteniment del servei d'enllumenat públic respecte al nombre total de làmpades (€/nº làmpades)	+60.000	**43,1**
	-60.000	**40,4**
Despesa corrent del subministrament d'electricitat del servei d'enllumenat públic respecte al nombre total de làmpades (€/nº làmpades)	+60.000	**54,7**
	-60.000	**57,0**
Despesa corrent del servei d'enllumenat públic (subministrament + manteniment) respecte al nombre total de làmpades (€/nº làmpades)	+60.000	**99,4**
	-60.000	**99,7**

Taula 12 Costos relatius del servei respecte al número de làmpades

En anys anteriors, es posava de manifest que els municipis grans també tenien una gestió econòmica més eficient del servei. Tot i això, amb la generalització de la tecnologia LED, aquest tendència s'ha igualat any rere any i actualment tenen uns costos de manteniment i energètics molt equilibrats. Com veurem a continuació (taula 13), aquest factor relatiu a les làmpades, ens dona el següent resultat.

INDICADORS	Any	Total
Despesa corrent del servei d'enllumenat públic per habitant (€/h.)	2019	14,9
	2018	14,7
	2017	15,2
Despesa del subministrament elèctric per habitant (€/h.)	2019	8,3
	2018	8,2
	2017	8,8
Despesa corrent del manteniment per habitant (€/h.)	2019	6,4
	2018	6,4
	2017	6,5

Taula 13 Despesa del servei i proporció respecte altres serveis

Despesa corrent del servei d'enllumenat

14,9 €/hab.

La despesa corrent del servei d'enllumenat públic se situa en 14,9 €/habitant. Si fem la comparació respecte l'any passat, es manté amb una lleugera pujada. Aquesta despesa global es divideix en: 8,3 € per habitant per subministrament energètic i 6,4€ per habitant en manteniment.

Aquests indicadors tenen valors molt diferents en funció de la mida del municipi:

INDICADORS	Població	Valor
Despesa corrent del servei d'enllumenat públic per habitant (€/h.)	+60.000	13,7
	-60.000	19,3
Despesa del subministrament elèctric per habitant (€/ h.)	+60.000	7,5
	-60.000	11,0
Despesa corrent del manteniment per habitant (€/ h.)	+60.000	5,9
	-60.000	8,0

Taula 14 Despesa corrent per habitants del municipi

Les dades són molt representatives, en el fet que els municipis més petits, tenen una despesa energètica en valor relatiu molt elevada (un 46% superior que els municipis grans), que suposen una barrera per poder dedicar recursos al manteniment. De forma que, en dades relatives, el cost corrent del servei relatiu, és un 41% superior en municipis petits que en grans.

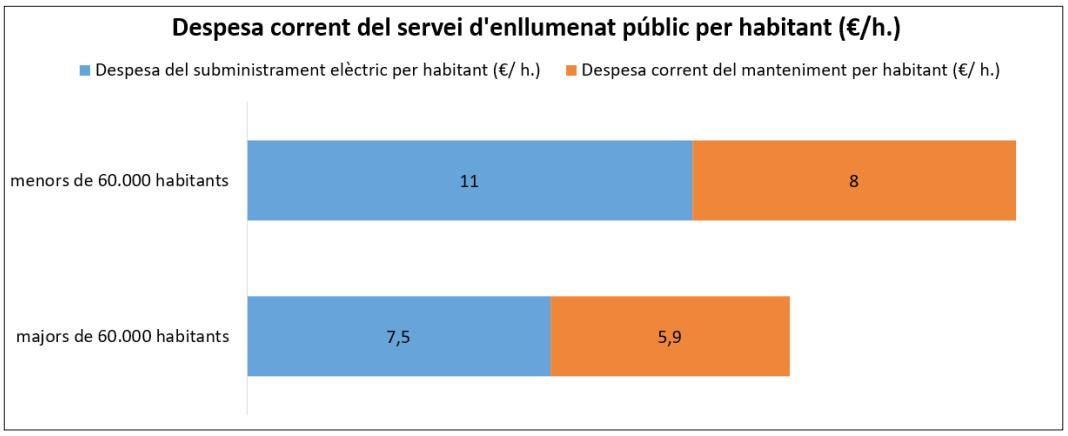

Figura 10 Despesa corrent del servei d'enllumenat públic per habitant (€/h.) en funció de la mida del municipi

Aquest fet es degut a diferents circumstàncies: La possibilitat de gestió tècnica, l'accés a la tecnologia en funció dels recursos econòmics, però sobretot la dispersió urbana dels municipis més petits, en funció de la seva població censada. És a dir, la seva densitat de població, que en el servei de l'enllumenat es pot observar per exemple en l'indicador d'entorn: Nombre total de làmpades per cada 1000 habitants:

INDICADORS	Població	Valor
Nombre total de làmpades per cada 1.000 habitants.	+60.000	137,6
	-60.000	200,9

Taula 15 Distribució d'instal·lacions per habitant

I on es pot visualitzar que els municipis de menys de 60.000 habitants tenen un 46% més de làmpades per cada 1000 habitants, que els municipis de més població.

I per últim, analitzant els valors referits a la despesa global, i a la dependència de les arques municipals tant en despesa corrent com en inversions, tenim:

INDICADORS	Any	Total
% de despesa corrent del servei d'enllumenat públic respecte a la despesa corrent del pressupost municipal	2019	1,6 %
	2018	1,7 %
	2017	1,8 %
% de despesa del subministrament d'electricitat del servei d'enllumenat públic respecte la despesa corrent del servei d'enllumenat públic	2019	55,6 %
	2018	55,4 %
	2017	57,4 %
% de despesa del subministrament d'electricitat del servei d'enllumenat públic respecte la despesa d'electricitat municipal	2019	40,0 %
	2018	38,7 %
	2017	41,0 %
% d'inversions en renovació d'instal·lacions d'EP respecte al total de pressupost d'inversions	2019	2,8 %
	2018	4,7 %
	2017	4,0 %
Despesa en inversions d'EP per làmpada (€/làmp)	2019	18,5
	2018	31,7
	2017	27,7

Taula 16 Valors econòmics referents al pressupost municipal

La despesa del subministrament elèctric de l'enllumenat respecte la total de l'ajuntament està en el 40%.

Els valors de despesa corrent d'enllumenat respecte al total de despesa corrent es mantenen amb uns valors mitjos del 1,6%. Aquest indicador té una alta variabilitat, i té forta dependència amb la mida del municipi: hi ha un interval que pot representar des del 0,7% fins a prop del 4,6%.

La dependència del cost energètic de l'enllumenat públic en els costos municipals és un factor a considerar, ja que valors elevats poden representar una barrera a les polítiques de gestió, manteniment i inversió de les instal·lacions. Tot i que els valors són més elevats per municipis de poca població, cal recordar que aquests factors estan relacionats amb la tecnologia utilitzada, la possibilitat de gestió tècnica de les instal·lacions, però les més importants acostumen a ser de caràcter estructural. Aquests factors poden ser per exemple, la dispersió de població, la urbanització no compacta, etc.

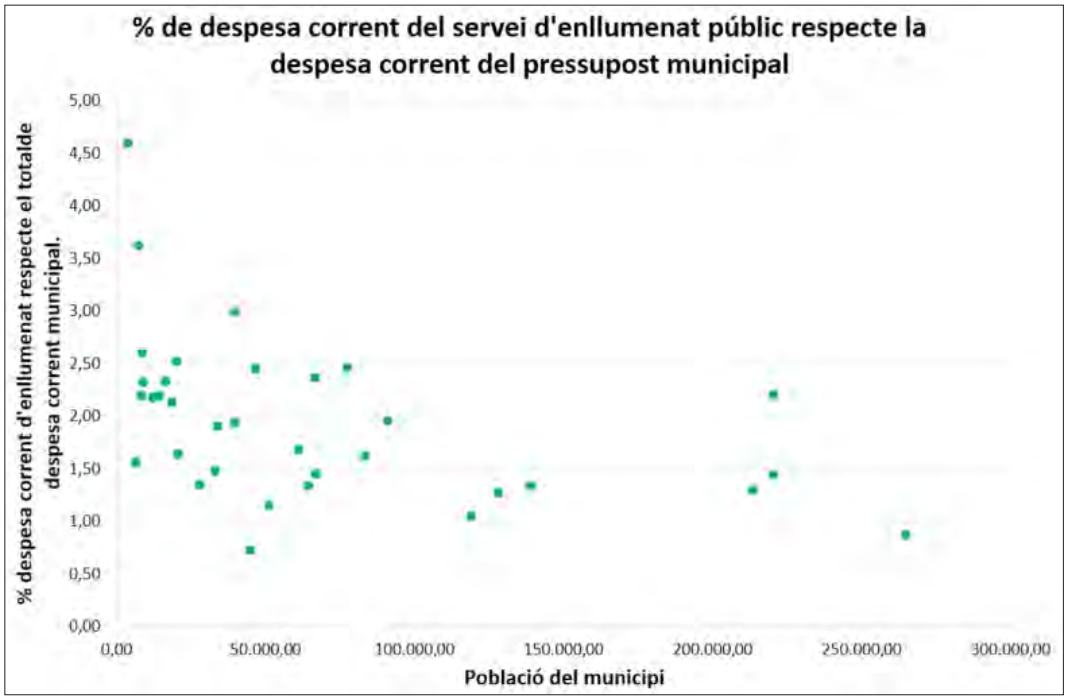

Figura 11 . Percentatge de despesa corrent del servei d'enllumenat respecte a la despesa corrent total del pressupost municipal

Despesa en inversions d'EP per làmpada:

18,5€/ làmpada

La inversió en infraestructures d'enllumenat és de 2,8 % respecte al total de les inversions del pressupost municipal. Aquest valor, implantat sobre el parc d'instal·lacions, suposa 18,5 €/làmpada, valor molt inestable any rere any. No existeix una planificació clara i no es percep una política de renovació d'instal·lacions. Addicionalment, són valors molt reduïts respecte anys anteriors. Cal recordar que al maig de 2019 va haver eleccions municipals.

Si es considera una vida mitja de les instal·lacions de 30-35 anys, aquest valor és insuficient per mantenir el parc d'instal·lacions actualitzat, doncs per renovar les instal·lacions seria interessant tenir uns imports propers als 86€/làmpada. Si considerem la renovació exclusivament de la lluminària (d'una vida de 25 anys), l'import desitjable hauria d'estar al voltant dels 20€/làmpada. Però aquesta segona consideració, deixaria de banda l'estat de la infraestructura general, i no és desitjable.

Analitzant els valors per tram de població veiem que els municipis petits, dediquen un % de pressupost superior, i això es degut als municipis que han reformat tot l'enllumenat en l'últim any, són de població inferior a 60.000 habitants.

INDICADORS A L'ANY 2019	Població	Valor
% d'inversions en renovació d'instal·lacions d'EP respecte al total de pressupost d'inversions	+60.000	**3,0 %**
	-60.000	**2,2 %**
Despesa anual en inversions d'EP per làmpada	+60.000	**19,9 €/lamp**
	-60.000	**14,8 €/lamp**

Taula 17 Inversions en renovació d'instal·lacions en funció de la mida del municipi

Tot i que la mostra representativa en aquest indicador, i per municipis petits, és millorable.

A mode de conclusions de l'anàlisi d'aquest vector, es pot dir que :

- Els costos corrents per habitant estan optimitzats, però són molt sensibles a la mida del municipi. La dispersió urbanística i manca de recursos operatius per incloure noves tecnologies fa que els municipis considerats com a petits, tinguin una despesa energètica per habitant un 46% superior a la dels municipis grans, que dificulta la inclusió de recursos econòmics en altres aspectes del servei.

  Comparats els indicadors obtinguts amb la resta de Catalunya i Espanya, amb els documents de referència, tenim:

	Despesa d'electricitat per habitant (€/habitants)	Despesa d'electricitat per làmpada (€/nre. làmpades)
Cercles 2019	8,3	55,3
Catalunya 2014	17,0	90,9
Espanya 2017	17,1	89,8

Taula 18 Comparació de la despesa energètica per habitant

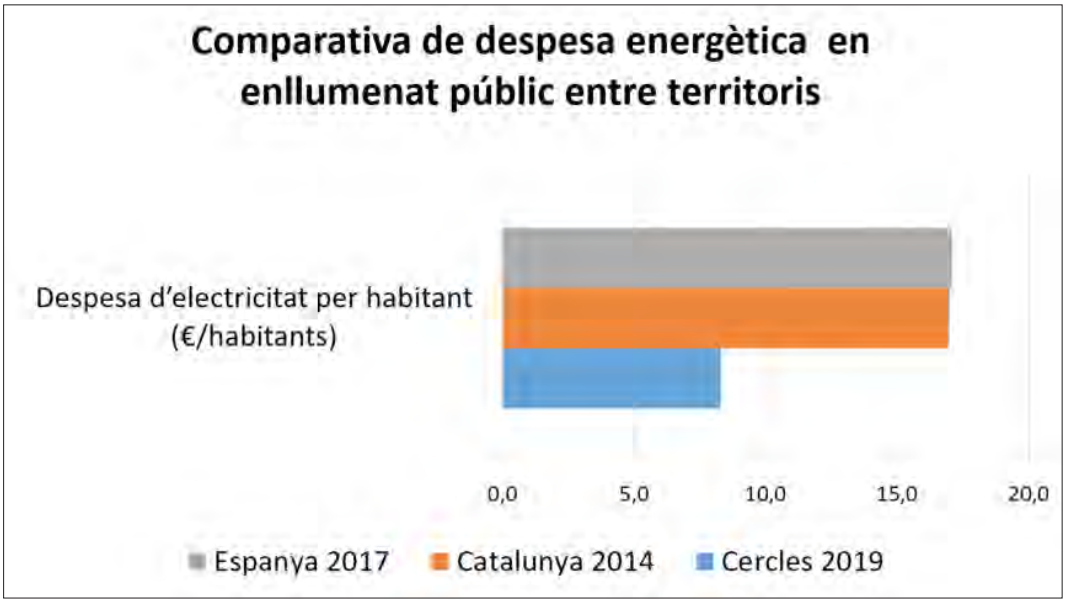

Figura 12 Despesa corrent entre territoris de referència

- Els costos relatius per làmpada estan també optimitzats, i té influència la mida del municipi, però no amb una importància tan clara com en els costos per habitant.

- El preu de l'energia té un valor variable en funció del municipi, i no sembla dependre de la política de contractació respecte al mercat lliure. El preu mig és de 0,152897€/kWh, valor més elevat al d'altres anys.

- Els recursos econòmics destinats a l'actualització i renovació d'instal·lacions són de forma generalitzada insuficients per mantenir el valor patrimonial de les instal·lacions, i pot generar un envelliment i deteriorament de les instal·lacions i del servei a mig termini. No existeix una política programada suficientment dotada de pressupost, com per aconseguir una renovació progressiva de la infraestructura del servei.

REPERCUSSIONS AMBIENTALS.

En l'anàlisi de les repercussions ambientals, s'estudiarà:

- La despesa energètica per habitant.
- La contaminació lumínica.
- Els Gasos d'Efecte Hivernacle (GEH).

Analitzant aquestes dades, i amb l'objectiu d'analitzar la seva possible minimització, tenim:

INDICADORS	Any	Total	MIX energètic ($grCO_2/kWh$)
Kg de CO2eq emesos respecte el nombre total de làmpades	2019	116	241
	2018	124	321
	2017	158	392
Kg de CO2eq emesos per habitant	2019	18	
	2018	18	
	2017	23	
% de lluminàries fora del reglament de CL respecte al nombre total de lluminàries	2019	16,0 %	
	2018	18,1 %	
	2017	19,7 %	
% de llum contaminant respecte al total.	2019	11,1 %	
	2018	10,7 %	
	2017	11,2 %	
Consum elèctric per habitant (kWh/ h.)	2019	55	
	2018	57	
	2017	60	

Taula 19 Repercussions mediambientals de l'enllumenat

El valor de la petjada de CO_2 té una alta sensibilitat al mix energètic de càlcul. En aquest cas es pot veure a la dreta de les dades els factors de càlcul dels anys d'anàlisi. Tot i així, val la pena tenir en compte que:

- El factor de conversió del mix energètic ha disminuït un 25% del 2018 al 2019.
- Els GEH també ha disminuit, tot i que en menys mesura, degut a les mesures d'estalvi i eficiència energètica.

Amb caràcter de resum, tenim:

16 $kgCO_{2eq}$

d'Efecte Hivernacle per habitant

Les tendències actuals indiquen la obvia dependència al factor del mix energètic GEH en factor relatiu per habitant.

16,0 %
Lluminàries fora del reglament de C.L.

Els altres dos indicadors, fan referència a l'impacte ambiental de les instal·lacions degut a la contaminació lumínica. Això és, el residu específic del seu servei: la llum. L'indicador de % de lluminàries fora del reglament, indica una tendència a la baixa. La forma de càlcul es fa a partir d'un inventari de les lluminàries dels municipis, i es selecciona de forma objectiva els que estan per sobre d'un FHSi del 5%. Durant l'any 2015 va entrar en vigor el nou reglament de protecció del medi nocturn a Catalunya (Decret 190/2015), que inclou aspectes més restrictius, on en llindar estava en el 15%, no en el 5%.

11,1%
Llum contaminant respecte el total

El valor de % de llum contaminant respecte el total representa la llum que va cap al cel, segons l'emissió directa de les lluminàries i la reflectida a l'asfalt, i altres paviments. Hi ha un factor de ponderació on es considera que la llum groga és menys contaminant. En aquest cas, un lumen de llum blanca té un pes d'1, llum blanca càlida de LED un 0,85, i llum tipus vapor sodi a alta pressió o LED PC-AMBRE un pes de 0,66.

Les actuals tendències en l'enllumenat semblen apuntar a un ús de les làmpades de llum blanca més important. Això pot fer créixer el valor del 11,1% de llum contaminant, i conseqüentment, el seu impacte ambiental.

Si comparem aquests factors amb uns altres de referència tenim que degut a la presència de lluminàries contaminants, o de FHSi superior al 1%, els valors de contaminació lumínica encara són millorables.

El valor objectiu es calcula tenint en compte que les lluminàries han de ser d'un FHSi molt reduït, i només en una proporció de la població és necessari l'ús de llum blanca per qüestions de representativitat o rendiment cromàtic.

55 kWh
per habitant de consum elèctric en enllumenat públic

L'any 2019, aquest indicador presenta una disminució respecte a anys anteriors.

Les poblacions de més de 60.000 habitants tenen un consum elèctric del servei d'enllumenat per habitant de 50 kWh, molt per sota de les poblacions de menys de 60.000 habitants, que tenen un consum mitjà de 71,5 kWh per habitant.

Aquests valors són extremadament importants, doncs són uns costos força fixos, i poden ser una barrera, pels recursos econòmics del servei a llarg termini. Aquests valors són dependents de la tecnologia, de la gestió que es fa d'aquesta, però també de la densitat de la població, pel que als municipis amb urbanitzacions menys denses, tenen també en l'enllumenat públic, un cost afegit per habitat. Si mirem valors de referència respecte als territoris més propers:

	Consum elèctric per habitant (kWh/hab.)
Cercles 2019	55
Catalunya 2014	95
Espanya 2017	114
Europa 2014	75

Taula 20 . Consum elèctric per habitant en diferents territoris

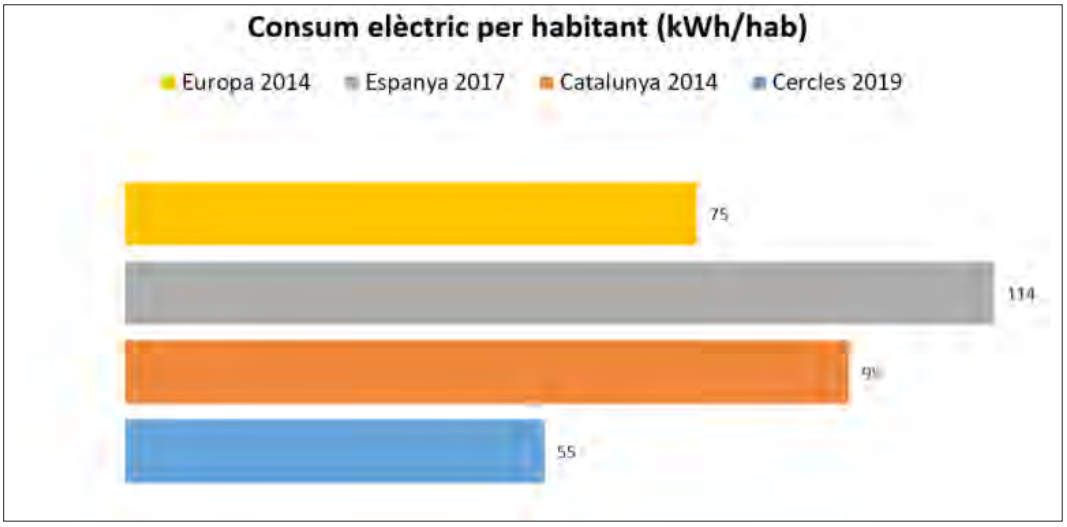

Figura 13 Consum elèctric per habitant en diferents territoris

3. DESCRIPCIÓ DEL TALLER

Com s'ha comentat a la introducció, en aquesta edició no s'ha realitzat el taller previst, degut a la situació de crisi sanitària coneguda com a COVID-19.

4. RESUM DE LES DADES MÉS RELLEVANTS

A continuació s'enumeren les conclusions més importants. En gran mesura, suposen una continuïtat en tendència i forma, respecte a l'any anterior:

Respecte a la mostra d'anàlisi:

- Hi han participat 41 entitats locals: 40 municipis i 1 consells comarcal, que representen el 67% de la població total de municipis de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona.

Respecte als paràmetres de qualitat de servei de les instal·lacions:

- Les làmpades instal·lades amb llum blanca són suficients per donar servei lumínic de qualitat a les zones més importants. Corresponen a un 33,1 % de la totalitat de lúmens instal·lats, en ràpid augment respecte l'any passat, i es preveu un augment d'aquest valor per la inclusió de noves tecnologies.

- Els nivells lumínics resultants es consideren entre reduïts i mitjos (de 9,6 lux de mitjana). Uns valors que si efectivament són els que es planifiquen per projectes luminotècnics, tenen un potencial elevat d'estalvi energètic.

- Hi ha una tendència estabilitzada de les instal·lacions que no han passat de forma favorable la inspecció de seguretat elèctrica. El valor es situa en 49,5%.

Respecte a la tipologia i antiguitat de la tecnologia utilitzada:

- Hi ha majoria de làmpades tipus vapor sodi d'alta pressió, amb més d'un 50%. La tecnologia LED va introduint-se en el sector, i es preveu que a curt o mig termini sigui la majoritària, si no hi ha un canvi tecnològic a l'horitzó (29,8% del total). L'eficàcia instal·lada és de 81 lm/W, tot i que quan es canviï tot a LED, es podria arribar a valors superiors a 100 lm/W.

- Els sistemes de regulació i telegestió es mantenen estables respecte a altres edicions, en nivells elevats: un percentatge de potència regulada del 61,5%, i una potència telegestionada del 39%. Valors similars als de l'edició anterior, tot i que a la baixa en aquest any.

- L'anàlisi de l'antiguitat de les instal·lacions ens mostra unes instal·lacions d'antiguitat per sobre de la meitat de la seva vida útil (11,7 anys les lluminàries i 18,3 anys les instal·lacions), que pot representar un problema a llarg termini si no es destinen recursos a reformar el parc d'instal·lacions antigues. Els resultats són similars als de l'edició anterior, i serà molt interessant observar les seves tendències a llarg termini.

Respecte als valors energètics:

- Hi ha una optimització en els factors de potència i eficàcia de les làmpades. Amb valors de 101 Winst/làmpada, valor que suposa un 35% menys que la mitja estatal de l'any 2017.

- El consum energètic té un valor mig de 55 kWh/habitant, valor reduït. Un 47% inferior a la mitja d'Espanya. Tot i això, aquest indicador és molt sensible a les característiques del municipi. La mitja de municipis petits i de densitat de població més baixa (inferior a 60.000 habitants), puja fins als 71,5 kWh.

	Consum elèctric per habitant (kWh/hab.)
Cercles 2019	55
Catalunya 2014	95
Espanya 2017	114
Europa 2014	75

Taula 21 . Consum elèctric per habitant en diferents territoris

Respecte a les repercussions ambientals:

- Hi ha una estabilització dels Gasos d'Efecte Hivernacle fins als 16 kg CO_2eq/hab, valors inferiors als de l'any passat, però degut a un descens del 25% del mix energètic espanyol.

- El valor de referència de la contaminació lumínica es troba també amb valors correctes: un 16% de lluminàries altament contaminants (valor inferior a la d'altres anys) i un 11,1% de llum contaminant. Tot i això, l'ús de llum blanca podria significar un increment a les repercussions ambientals.

Respecte als servei de manteniment:

- Els indicadors d'avaries resoltes en menys de 24 hores (75%) i avaries (130 avaries per cada mil làmpades), amb possibilitat de millora.

- El servei de manteniment es continua gestionant de forma majoritàriament externa.

- Els treballadors tenen una càrrega de treball amb una lleugera baixa en la mostra d'estudi, amb 1.167 làmpades per treballador i 130 avaries per cada 1000 làmpades.

Respecte als valors econòmics del servei:

- Els costos corrents són sensibles a la mida del municipi. La dispersió del cost i manca de recursos operatius per incloure noves tecnologies fa que els municipis petits amb població inferior a 60.000 habitants, tinguin una despesa energètica per habitant un 46% superior a la dels municipis grans, que dificulta la inclusió de recursos econòmics en altres aspectes del servei. Aquest aspecte és degut a diferents factors, però sobretot a aspectes estructurals. Municipis amb baixa densitat de població, tenen una relació de punts de llum per habitants més alta, així que un menor nombre d'habitants han de mantenir un nombre més elevat d'instal·lacions.

Comparats els indicadors obtinguts amb la resta de Catalunya i Espanya, amb els documents de referència, tenim:

	Despesa d'electricitat per habitant (€/habitants)	Despesa d'electricitat per làmpada (€/nre. làmpades)
Cercles 2019	8,3	55,3
Catalunya 2014	17,0	90,9
Espanya 2017	17,1	89,8

Taula 22 Comparació de la despesa energètica per habitant

- El preu de l'energia té un valor variable en funció del municipi, i no sembla dependre de la política de contractació respecte al mercat lliure. El preu mig està en 0,152897€/kWh, superior al preu d'altres anys.

- Els recursos econòmics destinats a l'actualització i renovació d'instal·lacions són insuficients (18€/làmpada) per mantenir el valor patrimonial de les instal·lacions, i pot generar un envelliment i deteriorament de les instal·lacions i del servei a mig termini. Hi ha un importantíssim descens respecte l'any anterior. Cal recordar que van haver eleccions municipals el primer semestre de 2019.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

GESTIÓ SOSTENIBLE DEL VERD URBÀ 2019

INFORME DELS INDICADORS DE GESTIÓ SOSTENIBLE DEL VERD URBÀ 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

1. INTRODUCCIÓ

A continuació es presenten les conclusions de la vuitena edició del Cercle de Comparació Intermunicipal del Servei de Gestió Sostenible del Verd Urbà, corresponent a les dades de l'any 2019.

Aquest informe de conclusions s'estructura en els apartats següents:

- En primer lloc es mostren els principals indicadors de participació i caracterització dels municipis que han participat l'any 2019.
- Després es presenta una anàlisi global dels indicadors dels serveis de gestió sostenible del verd urbà de l'any 2019, per a cadascuna de les dimensions que estructuren els cercles de comparació intermunicipal de la Diputació de Barcelona (encàrrec polític i estratègic; usuari i client; valors organitzatius i recursos humans; economia).
- S'introdueixen les referències i comparatives amb els indicadors transversals, que permeten comparar aquests serveis amb la resta de serveis analitzats en els cercles de comparació intermunicipal de la Diputació de Barcelona.
- En darrer terme, es presenten les conclusions finals a manera de resum de l'anàlisi dels indicadors.

Cal tenir en compte que la Guia d'interpretació dels indicadors defineix totes les variables i el mètode de càlcul de cadascun d'ells, amb la finalitat d'establir la metodologia de càlcul, garantir la consistència dels resultats i assegurar l'homogeneïtat de les dades que permeten de comparar-los.

La gestió del verd urbà és un servei públic local (obligatori per a municipis de més de 5.000 habitants) que té per objectiu aconseguir un verd urbà de qualitat: proper, sostenible i en les condicions funcionals, ambientals i paisatgístiques adequades per al gaudi dels ciutadans.

En aquesta edició del Cercle, hi han participat un total de 28 municipis, tots de la província de Barcelona excepte els municipis de Figueres, Girona, Lleida i Roses. Enguany la tendència d'augment del nombre de municipis de participants s'ha recuperat malgrat les circumstàncies actuals provocades per la pandèmia de la Covid-19, amb l'adaptació al teletreball que ha calgut fer, i les altres limitacions que ha dificultat molt la feina dels tècnics municipals alhora de recollir les dades necessàries.

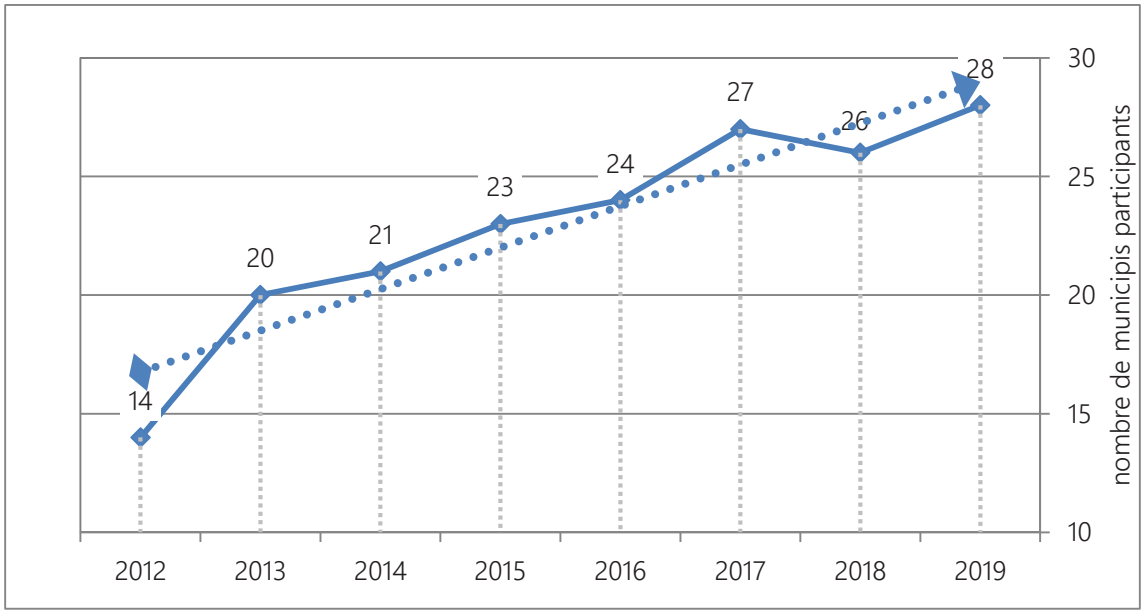

Figura 1. Nombre de municipis participants per anys

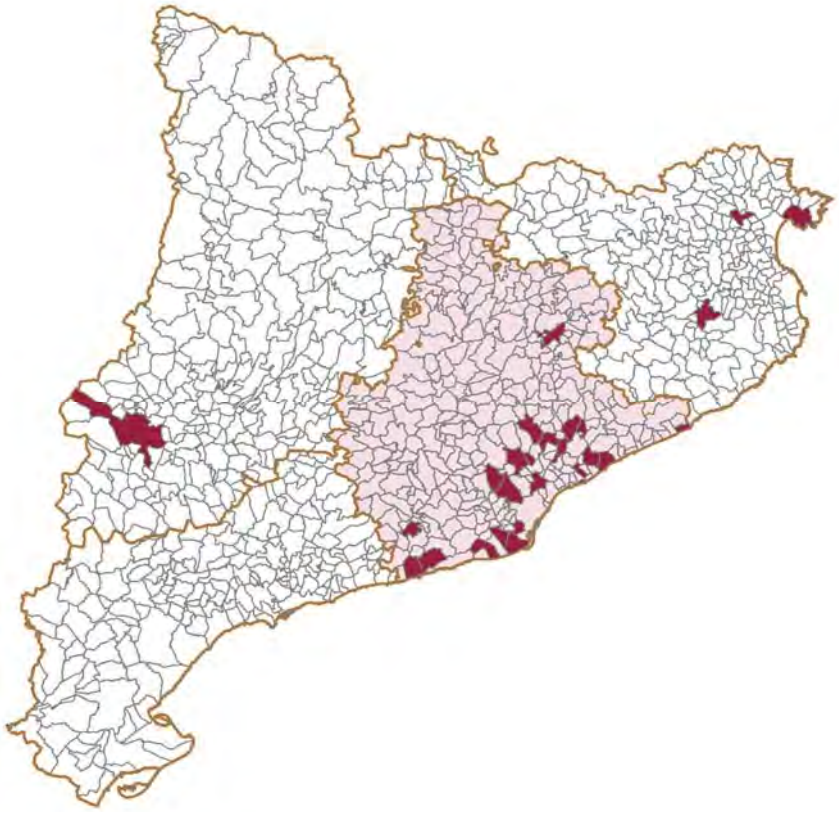

Figura 2. Localització territorial dels municipis participants enguany

L'evolució de la participació dels municipis, pel que fa a la població representada, es mostra al gràfic següent, on s'observa una certa recuperació respecte dels anys passats

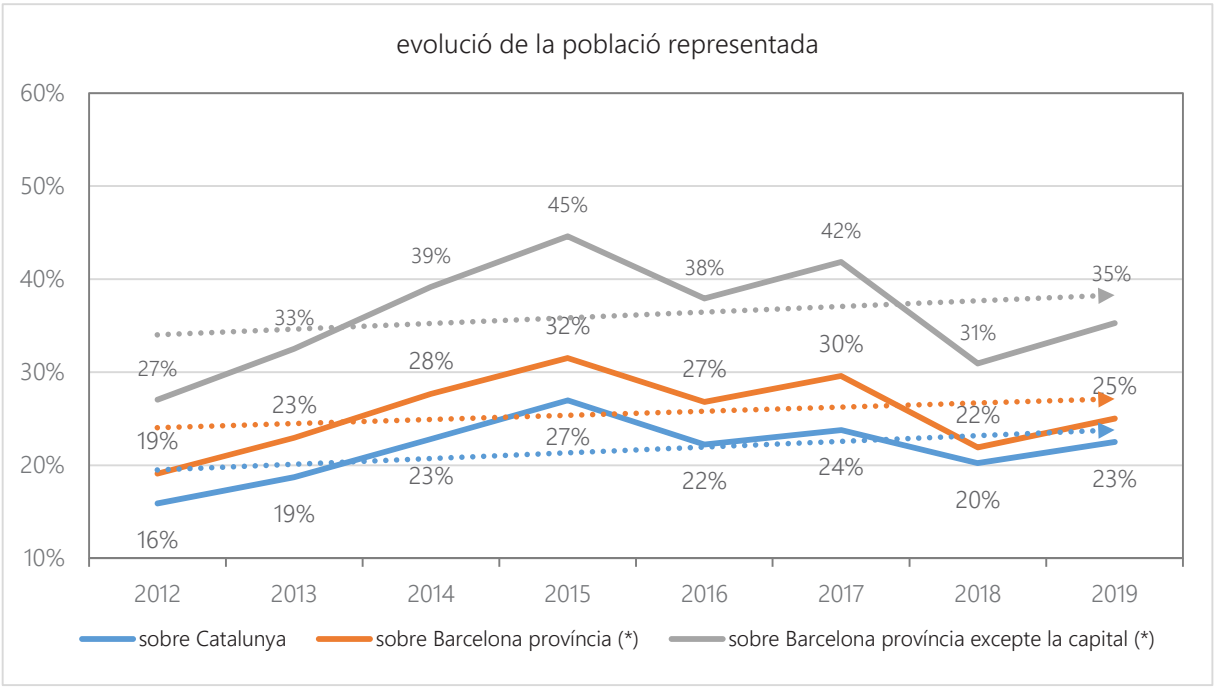

Figura 3. Evolució de la població representada pels municipis participants al Cercle.
(*) s'ha extret del còmput els municipis de fora de la província de Barcelona.

municipi participant	població 2019	grup de municipis
Argentona	12.452	+10
Caldes de Montbui	17.554	+10
Cardedeu	18.357	+10
Figueres	46.654	+10
Franqueses del Vallès (Les)	20.092	+10
Gavà	46.771	+10
Girona	101.852	+50
Granollers	61.275	+50
Hospitalet de Llobregat (L')	264.923	+50
Lleida	138.956	+50
Lliçà d'Amunt	15.256	+10
Malgrat de Mar	18.579	+10
Mataró	128.265	+50
Montcada i Reixac	36.239	+10
Montmeló	8.755	+10
Polinyà	8.479	+10
Prat de Llobregat (El)	64.599	+50
Premià de Mar	28.119	+10
Roses	19.550	+10
Rubí	77.464	+50
Sabadell	213.644	+50
Sant Boi de Llobregat	83.605	+50
Sant Cugat del Vallès	91.006	+50
Sant Pere de Ribes	30.719	+10
Vic	46.214	+10
Vilafranca del Penedès	39.746	+10
Vilanova i la Geltrú	67.086	+50
Vilassar de Dalt	9.043	+10
total	1.715.254	
mitjana 2019	61.259	
mitjana grup +10	24.858	
mitjana grup +50	117.516	

Taula 1. Població dels municipis participants en el Cercle

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

En aquest capítol es presenten i s'analitzen els resultats dels indicadors del Servei de Gestió Sostenible del Verd Urbà (conjunt de l'arbrat viari i dels espais verds del municipi), per a cadascuna de les dimensions d'estudi habituals dels cercles.

Els indicadors s'estructuren en els àmbits de treball propis del verd urbà: els espais verds i l'arbrat viari, a més dels indicadors del conjunt del verd urbà.

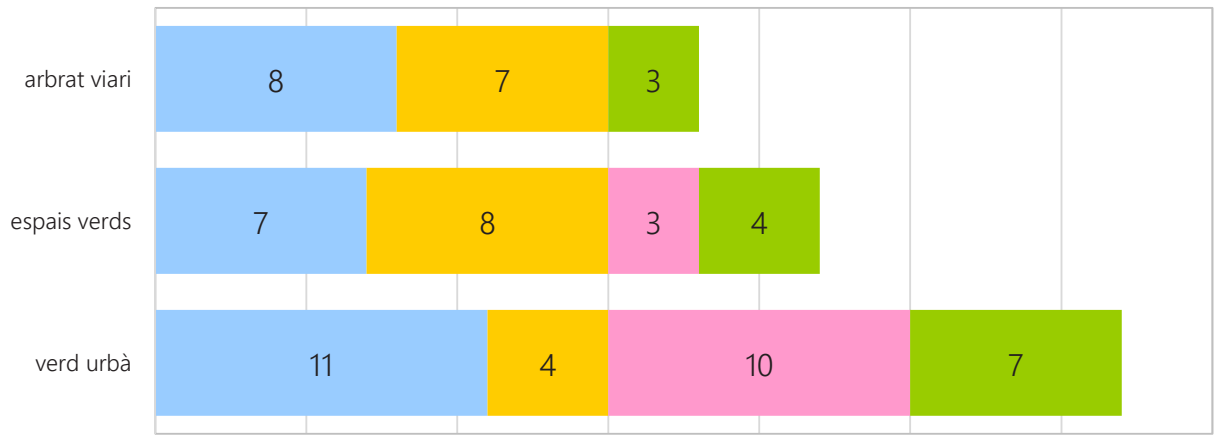
L'àmbit dels espais verds inclou parcs, jardins, places enjardinades i places arbrades, rotondes, mitjanes, marges, jardineres, parterres, illes de trànsit i espais naturals integrats en la trama urbana.

S'hi inclouen els parcs metropolitans urbans, però no els espais naturals en sòl no urbà, com ara rieres, zones forestals, franges de protecció contra incendis, zones agrícoles, platges i solars urbanitzats, ni l'interior d'edificis i equipaments.

Els espais perinaturals també s'estudien puntualment, definits com l'àmbit complementari de gestió del servei que inclou espais de transició amb l'entorn, espais vinculats a la xarxa hidrogràfica, espais naturals en sòl urbà, espais de platges amb manteniment i solars urbanitzats, normalment sense ús directe per part de la població, i amb funció paisatgística d'encaix amb l'entorn natural o agrícola. Aquest àmbit no es computa per al càlcul de la major part d'indicadors d'aquest Cercle de comparació.

L'arbrat viari és el conjunt de l'arbrat situat a la via pública, fora dels espais verds.

Per a la recollida de dades s'hi han implicat tant els tècnics del servei de verd urbà com els d'altres departaments i serveis municipals vinculats.

	verd urbà	espais verds	arbrat viari
Encàrrec polític i estratègic	11	7	8
Usuari i client	4	8	7
Valors organitzatius i RRHH	10	3	
Econòmica	7	4	3

Figura 4. Distribució dels indicadors per dimensions

2.1. DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC I ESTRATÈGIC

Els indicadors que formen part d'aquesta dimensió estan relacionats amb la dotació d'espais verds, la qualitat del servei, l'ús eficient de l'aigua i la responsabilitat ambiental del Servei de Gestió Sostenible del Verd Urbà.

Aquesta dimensió analitza l'assoliment dels objectius següents:

- L'oferta de verd urbà, d'espais verds i d'arbrat viari.
- Promoure un ús eficient de l'aigua al verd urbà i als espais verds.
- Promoure la responsabilitat ambiental al verd urbà, als espais verds i a l'arbrat viari.
- Oferir un servei de qualitat a la ciutadania.
- Disposar d'arbrat viari amb pocs requeriments de manteniment.

2.1.A. OFERTA DE VERD URBÀ

Disposa d'un conjunt de set indicadors per valorar l'oferta de verd urbà (espais verds i arbrat viari), que fan referència a la superfície disponible per habitant i a la quantitat d'arbrat disponible per habitant.

La recomanació de l'Organització Mundial de la Salut indica que l'oferta d'espais verds ha d'estar entre 10 i 15 m^2/hab., per tal que es pugui garantir que els habitants disposen de superfície suficient d'espais verds.

En el càlcul de l'oferta de verd urbà, se'n comptabilitza la superfície equivalent, que inclou tant la superfície dels espais verds directament disponible per als veïns, com la superfície estimada corresponent a l'arbrat viari.

Per a l'arbrat viari es comptabilitzen 16 m^2 equivalents per cada arbre viari (considerant un àmbit de 4x4 metres per arbre, corresponents a l'estimació mitjana de la projecció de la capçada dels arbres de carrer). Aquesta dada reforça la importància relativa de l'arbrat viari en la configuració del verd urbà als pobles i ciutats, en especial en els que disposen de poc espai lliure, però que fan un esforç per naturalitzar els vials.

Oferta de verd urbà	Oferta d'espais verds
16,5 m^2 equivalent de verd urbà per **habitant** 	13,7 m^2 d'espais verds per **habitant**
13,7% de superfície equivalent de verd urbà respecte al **sòl urbà**	11,7% de superfície d'espais verds respecte al **sòl urbà**
6,3% de superfície d'espais perinaturals respecte del **sòl urbà**	

Taula 2. Oferta de verd urbà i d'espais verds per habitant (mitjana 2019)

L'oferta d'espais verds i de verd urbà equivalent manté la tendència ascendent dels darrers anys, i es troba dins els paràmetres recomanats per l'OMS

La dotació de verd urbà equivalent disponible per habitant és de 16,5 m^2/hab. La major part dels municipis mostren valors per sota de 20 m^2/hab.

Trobem quatre valors extrems per la part alta de la dotació, per sobre de 30 m^2/hab., amb un màxim de 64,0 m^2/hab., i tres municipis amb dotacions més baixes de 10 m^2/hab. de verd urbà equivalent.

El % del verd urbà equivalent sobre el total del sol urbà és del 13,7%, i el total dels espais verds perinaturals és del 6,3%.

La tendència dels darrers anys estudiats la és a l'augment, malgrat la lleugera baixa d'enguany, i es detecta que el grup de municipis d'entre 10.000 i 50.000 habitants disposa d'una dotació de verd urbà molt més alta que el conjunt de municipis de més de 50.000 habitants (26,3 enfront de 13,4 m^2 equivalent/hab.).

La dotació d'espais verds disponible per habitant és de 13,7 m^2/hab.

També s'identifiquen valors extrems per la part alta de la dotació, per sobre de 30 m^2/hab., amb un màxim de 61,5 m^2/hab., i un conjunt de sis municipis amb dotacions més baixes de 10 m^2/hab. d'espais verds.

Dels darrers anys estudiats es manté la tendència d'augment, malgrat la baixa d'enguany, i es detecta que el grup de municipis d'entre 10.000 i 50.000 habitants disposa d'una dotació molt més alta que el conjunt de municipis de més de 50.000 habitants (24,0 enfront de 10,8 m^2/hab.).

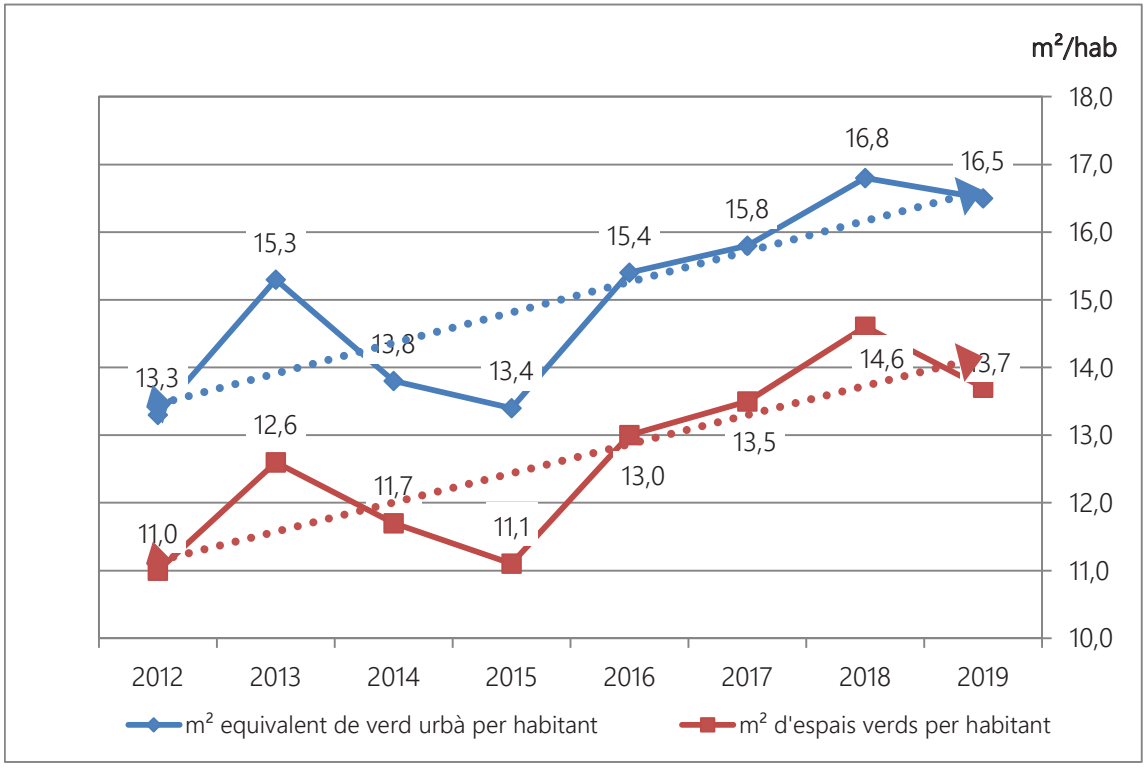

Figura 5. Oferta d'espais verds i verd urbà equivalent per habitant (2012-2019)

L'oferta màxima d'espais verds per habitant als municipis participants és de 61,5 m^2/hab.	I l'oferta mínima és de 3,4 m^2/hab.

Taula 3. Oferta d'espais verds per habitant (extrems 2019)

L'oferta d'espais verds perinaturals és molt variable segons la tipologia de municipis i suposa a l'entorn del 6,3% del sòl urbà.	Mentre que els espais verds urbans n'ocupen el 11,7%.

Taula 4. Oferta d'espais verds urbans i espais verds perinaturals sobre sòl urbà (mitjana 2019)

Per mostrar els arbres urbans disponibles en un municipi es calcula l'indicador d'habitants per arbre, que indica la quantitat de gent que es podria emplaçar a l'ombra de cada arbre.

L'anàlisi dels arbres totals disponibles als municipis per habitant, que engloba els dels espais verds i els de l'arbrat viari ens indica que és de gairebé 4 habitants per arbre (4,0 en conjunt i 3,30 per al grup de municipis +10 i de 4,4 per al grup de municipis +50).

S'analitzen de manera separada el total dels arbres viaris i els arbres dels espais verds, i en resulten els valors de 9 (8,6) habitants per cada arbre dels espais verds, i de 7 (7,00) en el cas de l'arbrat viari, com es mostra a la taula següent.

L'anàlisi feta per als grups de municipis mostra diferències significatives, amb un arbre d'espais verds per cada 6 habitants per al grup +10 i de més de 10 per al grup +50, i amb poc més de 7 habitants per arbre viari per al grup +10 i menys de gairebé 7 per al grup +50.

Això ens indica que els municipis del grup +50 disposen de més arbrat viari per habitant i menys arbres als espais verds.

Habitants per arbre (en espais verds)	Habitants per arbre (viari)
	
9 habitants per arbre als espais verds	**7 habitants per arbre** viari

Habitants per arbre (del conjunt del verd urbà)

4 habitants per arbre al verd urbà

Taula 5. Oferta d'arbrat en espais verds, al sistema viari i al conjunt del verd urbà (mitjana 2019)

La tendència ens indica que empitjora la dotació d'arbrat als espais verds i millora lleugerament la dotació a l'arbrat viari, com es mostra tot seguit.

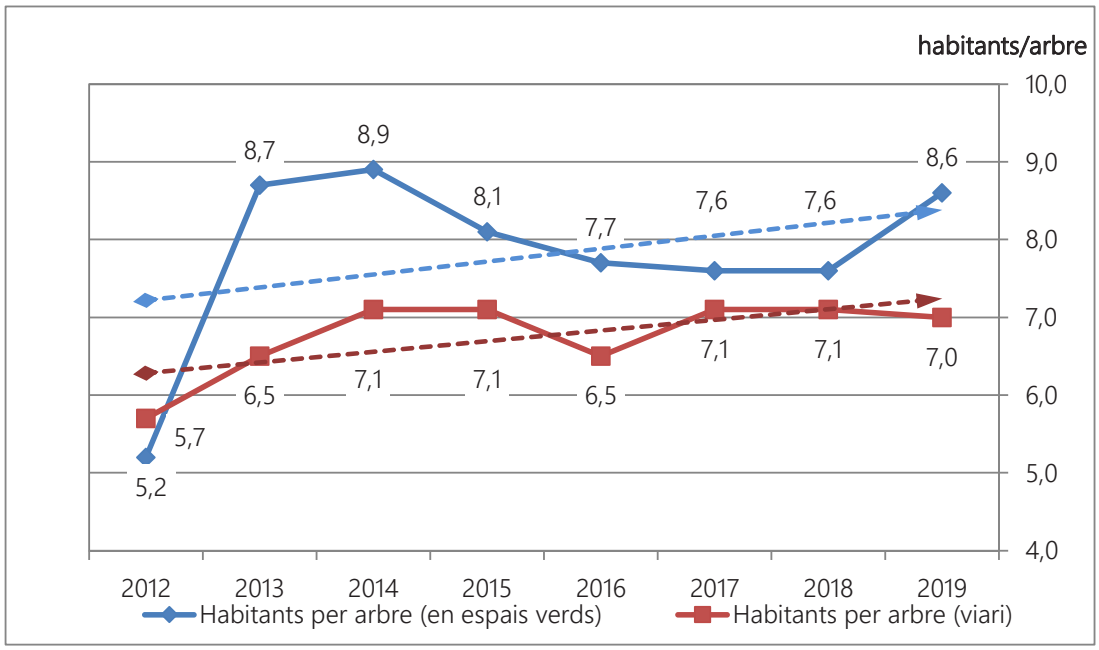

Figura 6. Oferta d'arbrat (2012-2019)

Als municipis hi ha, de mitjana, un 35,4% de carrers arbrats. Aquest valor, que mostra el percentatge dels carrers urbans que són arbrats respecte del total dels carrers urbans del municipi, és un bon indicador de la qualitat paisatgística dels municipis, i es manté constant a l'entorn de la franja entre 35 i el 40% els darrers anys.

Set dels municipis que participen enguany tenen percentatges per sota del 20%, i cinc el tenen per sobre del 50%. L'anàlisi feta per als grups de municipis mostra diferències significatives, amb un percentatge de carrers arbrats molt més elevat en el grup de municipis +50, amb el 39,4% dels carrers, i un percentatge més limitat en el grup +10, amb el 30,3%. Això ens mostra la gran importància que pren l'arbrat viari en els municipis més poblats, que solen tenir, també, trames urbanes més denses i compactes.

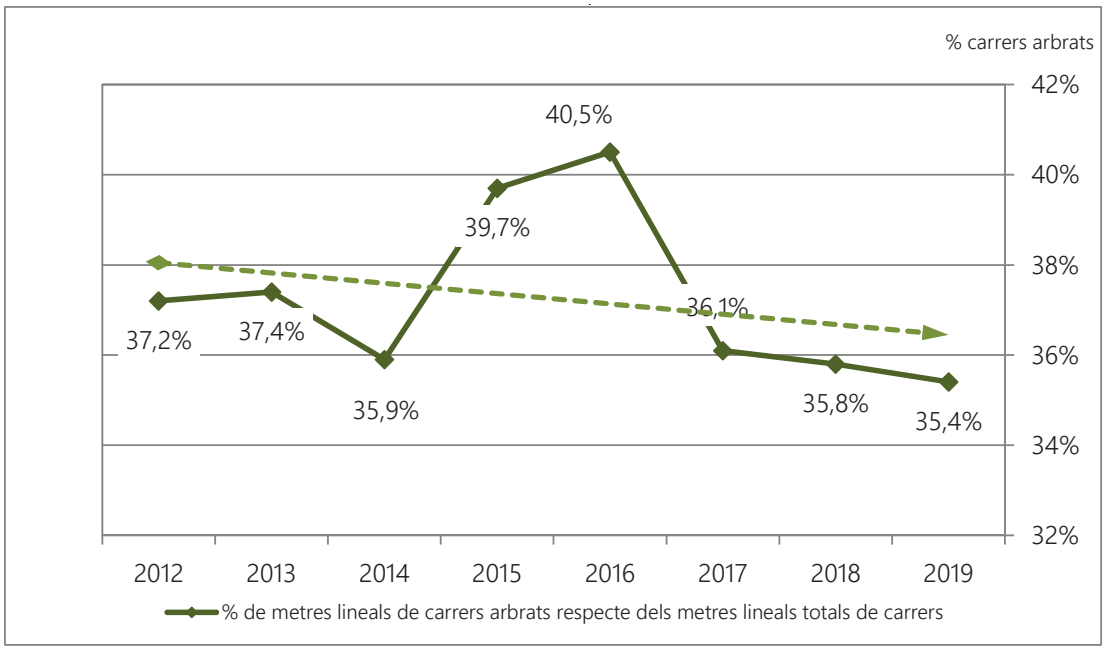

Figura 7. Evolució del % de carrers arbrats (2012-2019)

2.1.B. PROMOURE UN ÚS EFICIENT DE L'AIGUA

El verd urbà és un dels àmbits de la gestió municipal on es troben els percentatges de consum d'aigua més rellevants dels municipis, juntament amb els equipaments escolars.

El verd urbà consumeix anualment 1,6 m³ d'aigua per habitant

L'anàlisi de l'ús de l'aigua es fa per mitjà d'un total de cinc indicadors, que aporten dades sobre l'ús sostenible d'aquest element essencial en espais verds i en el conjunt del verd urbà.

Amb aquestes dades, s'observa que el consum d'aigua al verd urbà resulta ser d'un total d'1,6 m³ per habitant i any.

La tendència observada els darrers anys és a la reducció del consum donada, per una banda, per l'augment de la sensibilització tècnica i ciutadana, per l'altra per les millores tècniques en la gestió i per una altra, no pas poc destacada, per la millora de la pluviometria dels darrers anys.

L'anàlisi feta per als grups de municipis mostra certes diferències no massa significatives, amb un consum per habitant i any de 1,7m³ en el grup de municipis +50 i un consum més limitat al grup +10, amb 1,3 m³/hab. i any. Això ens mostra una millor gestió del recurs aigua als municipis de mida mitjana, d'entre 10.000 i 50.00 habitants.

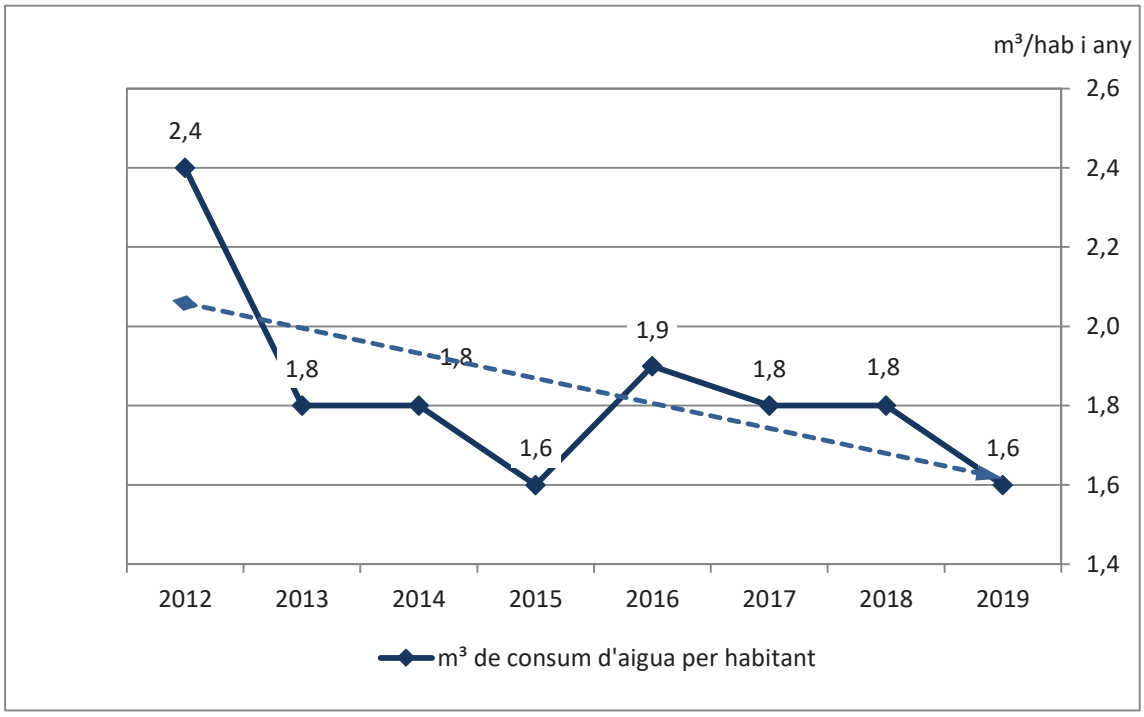

Figura 8. m³ de consum d'aigua per habitant i any (2012-2019)

El consum d'aigua al verd urbà respecte del consum total d'aigua als serveis municipals és del 46,7%, amb una tendència a la disminució, segurament deguda a la implantació de xarxes de reg cada cop més eficients i a l'ús ben estès de vegetació més ben adaptada a les condicions locals.

L'anàlisi feta per als grups de municipis mostra diferències significatives, amb un percentatge de gairebé el doble per al grup de municipis +50 respecte del grup +10 (60,6% enfront de 26,7%).

Això ens mostra una millor gestió del recurs aigua als municipis de mida mitjana, d'entre 10.000 i 50.00 habitants.

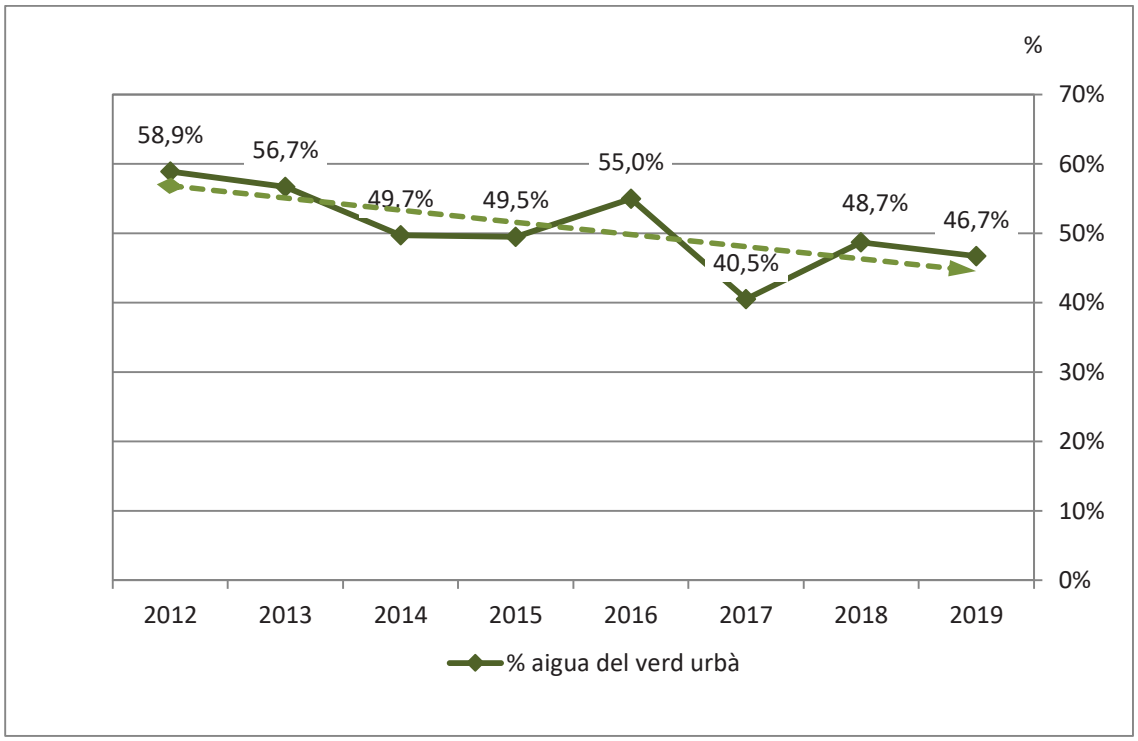

Figura 9. Evolució del consum d'aigua al verd urbà en relació al consum total municipal (2012-2019)

També s'analitza el conjunt d'aigua de reg provinent d'altres fonts de subministrament diferents a l'aigua potable, com la provinent de pous, d'aprofitament d'aigües pluvials o d'aigua depurada. Aquest % de consum d'aigua no potable respecte del consum total d'aigua del servei de verd urbà recupera la tendència global a l'augment en el conjunt dels anys estudiats.

L'anàlisi feta per als grups de municipis mostra diferències molt extremes, amb un percentatge de gairebé quatre vegades més per al grup de municipis +50 respecte del grup +10 (31,7% enfront de 7,3%). Això ens mostra una millor capacitat dels municipis grans en l'explotació d'aquest recurs d'aigua no potable,. Els municipis de mida mitjana, d'entre 10.000 i 50.000 habitants, tenen molt marge de millora i requeriran inversions o suport extern per a l'explotació d'aquest recurs renovable.

El 42,9% de la superfície regada compta amb gestió intel·ligent, amb tendència a augmentar

El percentatge de la superfície regada d'espais verds que compten amb gestió intel·ligent de reg respecte del total de la superfície és del 42,9%.

Aquest indicador inclou la superfície d'espais verds amb gestió remota i centralitzada de la xarxa de reg realment operativa durant l'any d'estudi.

L'anàlisi feta per als grups de municipis mostra diferències significatives, amb un percentatge de superfície amb gestió intel·ligent del reg molt superior al grup de municipis +50 respecte del grup +10 (50,9% enfront de 16,25%).

Els municipis que fan gestió intel·ligent del reg fan servir, majoritàriament, sistemes integrats de comunicació via ràdio i control de dades via web, que, a més d'accionar i programar sectors de reg, fan el recull continuat de dades dels consums.

Torna a ser evident, doncs, una millor capacitat inversora dels municipis grans en l'àmbit de la gestió de l'aigua. I en els municipis de mida mitjana, d'entre 10.000 i 50.00 habitants, encara calen inversions o suport extern per a la implantació d'aquests sistemes d'optimització de l'eficiència del reg.

Aquests sistemes permeten programar alarmes de tall en cas de pluja, fuites o vandalisme, a més de vincular la programació amb les dades climatològiques de manera continuada.

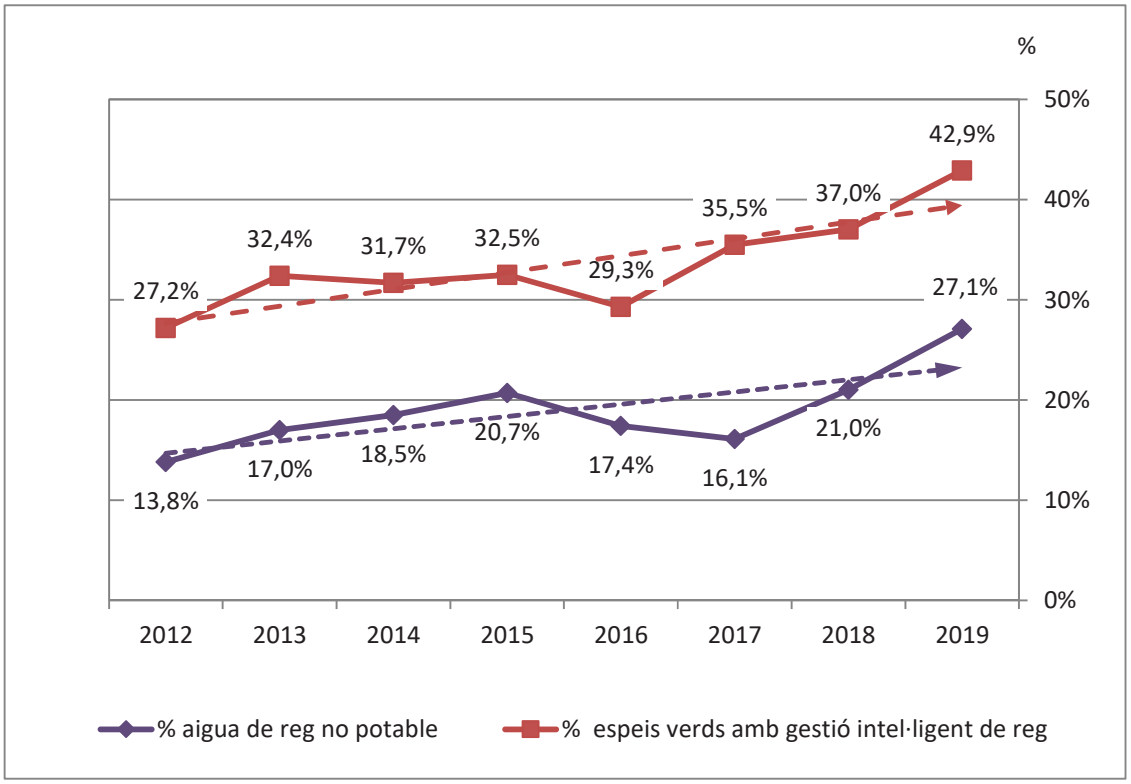

Figura 10. % de consum d'aigua no potable i % de superfície regada d'espais verds amb gestió intel·ligent de reg (2012- 2019)

Els municipis reguen els espais verds amb 122 l/m² i any de mitjana

Per analitzar l'ús eficient de l'aigua en els espais verds, s'avalua el volum total d'aigua que es gasta anualment en el total de la superfície dels espais verds, i s'obté que la mitjana és de 0,122 m^3 d'aigua per cada m^2 d'espais verds, que és equivalent a 122 l/m^2 i any, usant les unitats habituals de dades de pluviometria.

La tendència és a la baixa els darrers anys amb l'aplicació de les diverses estratègies de jardineria sostenible que s'han fet servir en alguns dels municipis, com són la utilització majoritària de vegetació molt ben adaptada a les condicions climàtiques locals; l'agrupació de plantes amb requeriments hídrics similars, i la utilització de reg localitzat arreu, entre d'altres estratègies.

L'anàlisi feta per als grups de municipis mostra diferències significatives, amb una despesa d'aigua de reg per superfície molt més elevada al grup de municipis +50 respecte del grup +10 (163 l/m^2 enfront de 57 l/m^2).

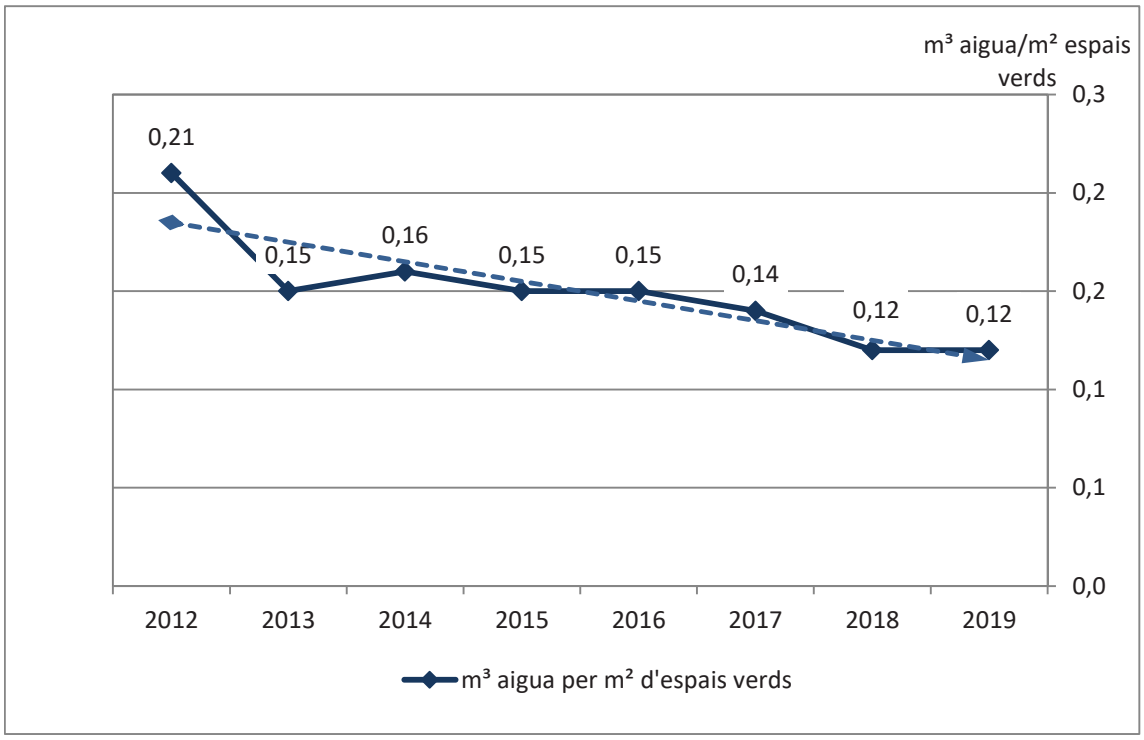

Figura 11. m³ totals de consum d'aigua al verd urbà per m² d'espais verds (2012- 2019)

Els espais verds dels municipis són, molt majoritàriament (84,5%), de superfícies permeables

Per analitzar la capacitat dels espais verds dels municipis a contenir espais plantats, i per a avaluar la seva capacitat de retenció i captació de les aigües de pluja, s'avalua el % de superfície permeable, que és la suma dels espais plantats i vegetats i dels espais de paviments tous.

És cert que molts dels paviments tous no són gaire permeables, però amb tècniques de manteniment adients i petites inversions ho poden esdevenir fàcilment. La tendència és a mantenir aquest percentatge al llarg dels anys.

Per grups de municipis els percentatges són similars (82,6% al grup +10 i 85,7% al grup +50). i cap dels municipis participants mostra dades a ressaltar per cap dels extrems.

Per tant, aquesta és una característica força fixa i definidora dels espais verds del conjunt dels municipis.

Caldrà estudiar amb major detall a quins tipus de cobertures es dedica aquesta superfície permeable, ja que no permeten el mateix percentatge de captació i aprofitament d'aigua de pluja cap al freàtic la gespa, els prats, les gespes o els paviments tous, per exemple.

2.1.C. PROMOURE LA RESPONSABILITAT AMBIENTAL

L'aplicació de productes químics i l'aplicació concreta de bones pràctiques ambientals són aspectes que el Cercle també analitza per promoure la responsabilitat ambiental del verd urbà.

Bones pràctiques ambientals

L'any passat es va incorporar un llistat de deu bones pràctiques ambientals que els municipis poden haver aplicat als espais verds durant l'any. Aquests han assenyalat quines d'elles han seguit i s'ha calculat el percentatge de les que han estat aplicades sobre el total proposat.

El llistat de les bones pràctiques proposades enguany és el següent:

- S'ha fet sega diferenciada de prats urbans, amb foment de la floració i el refugi de fauna útil.
- S'ha incorporat mulch (encoixinat orgànic) al peu de les plantacions arbustives i d'arbrat en espais verds.
- S'ha incorporat mulch (encoixinat orgànic) als escocells d'arbres viaris.
- S'han fet plantacions, sembres o selecció de vegetació espontània a escocells d'arbrat viari.
- S'han fet noves plantacions d'espècies herbàcies, arbustives o d'arbres amb flors o fruits d'interès per a insectes i ocells.
- S'han fet tasques de conversió de superfície de sauló a espais herbats.
- S'ha fet la conversió de gespes C3 (continentals) a C4 (termòfiles).
- S'ha fet conversió de tanques arbustives de retall a altres tipologies de vegetació sense tants requeriments de manteniment.
- S'han fet publicacions o comunicacions divulgadores dels valors naturals del verd urbà o de les tipologies de tasques de manteniment.
- Disposar en el municipi d'eines de planificació del verd urbà, com ara un Pla director del verd urbà, Pla de gestió de l'arbrat viari i/o Pla de poda.

La mitjana del Cercle és d'aplicació del 51,4% de les bones pràctiques ambientals proposades; la mitjana del grup +10 és del 55,3% i la mitjana del grup +50 és del 45,5%, per la qual cosa no hi ha diferències remarcables pel que fa a la mida del municipi, on els més petits apliquen més pràctiques ambientals que els grans.

La tendència és a l'augment en l'aplicació de les bones pràctiques ambientals any rere any.

Hi ha alguns valors als extrems, amb tres municipis amb el 90% de les bones pràctiques aplicades, i un sol municipi amb només el 10%. La meitat dels municipis tenen marge de millora en l'aplicació de bones pràctiques ambientals.

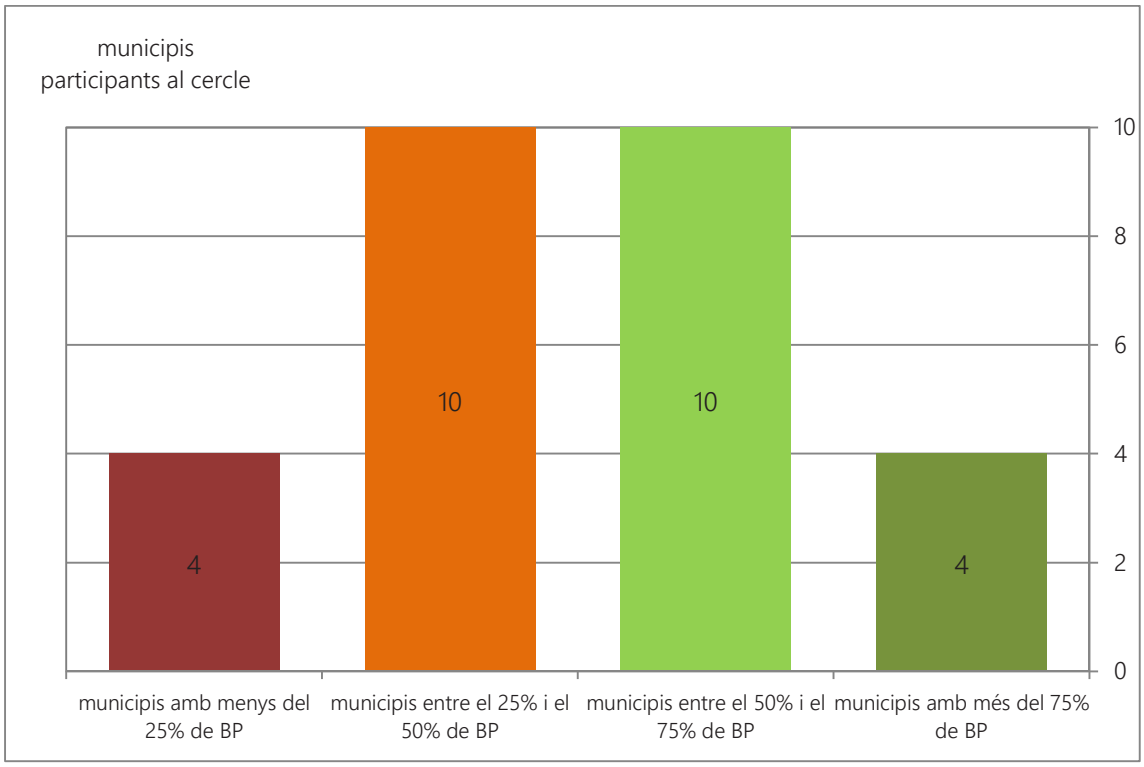

Figura 12. Municipis participants segons el % de bones pràctiques ambientals aplicades
(hi ha tres municipis que no han aportat dades per a l'anàlisi d'aquest apartat)

Tractaments fitosanitaris

Els canvis que estan tenint lloc els darrers anys en la tipologia dels tractaments fitosanitaris que es fan servir en el control de plagues i malalties dels arbres del verd urbà són importants i indiquen el grau d'adaptació als requeriments ambientals actuals.

Es constata que el percentatge d'arbres sense cap tractament actiu va augmentant any rere any, i enguany és del 84,5% de l'arbrat del verd urbà. Això ens indica que es resolen de manera natural bona part dels incidents causats per plagues o malures.

Tan sols un 5,1% dels arbres compta amb control biològic actiu, amb tendència a mantenir el percentatge, ja que la fauna útil és ben present a bona part dels municipis.

Finalment, el 10,9% de l'arbrat del verd urbà restant compta encara amb tractament amb productes químics fitosanitaris, amb tendència a anar-se reduint a poc a poc, com s'observa a les figures següents.

Només quatre dels municipis mostren percentatges elevats de tractaments químics, per sobre del 20%, amb un d'ells amb més del 40% dels arbres tractats químicament.

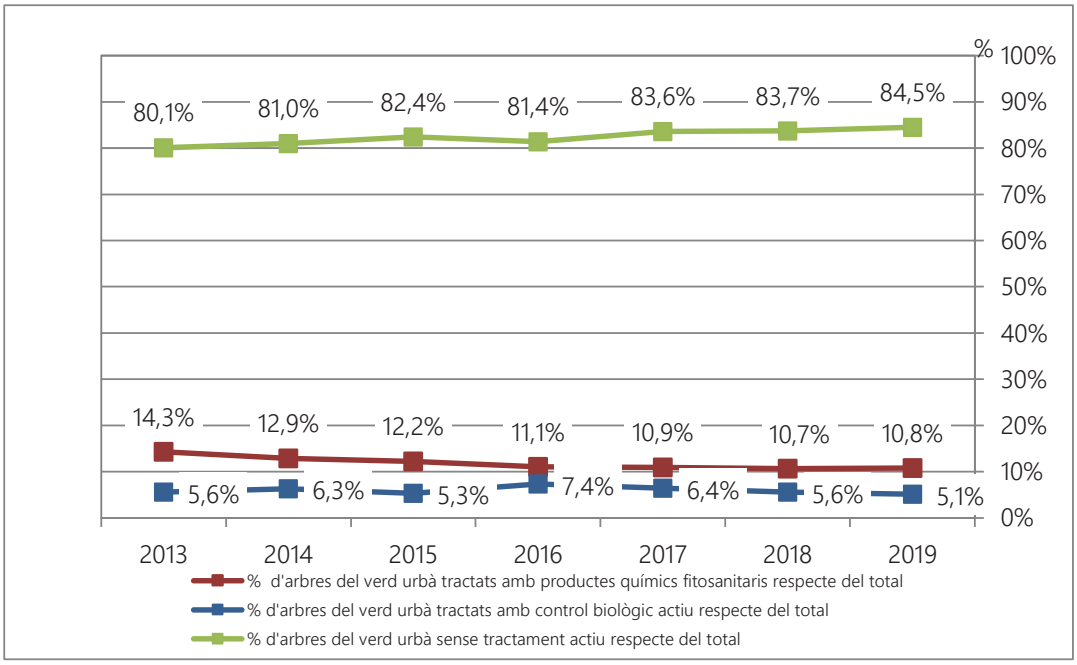

Figura 13. Distribució del % de tipus de tractaments als arbres del verd urbà als municipis participants (2013-2019)

La tendència és a disminuir el % d'arbres amb tractaments químics fitosanitaris a l'arbrat

Veient l'evolució de la distribució mitjana dels percentatges dels diferents tipus de tractament, com es pot observar a les figures següents, veurem que la tendència de l'indicador és a disminuir els tractaments químics fitosanitaris, per bé que enguany es mostra un repunt de petita alça.

Els tractaments amb control biològic actiu mostren una tendència la baixa, donada la bona resiliència dels elements biològics actius durant anys posteriors a la seva introducció. Això mostra la gran efectivitat en el temps d'aquest tipus d'estratègies menys agressives.

En aquest àmbit dels tractaments fitosanitaris en l'arbrat hi ha molt camí per recórrer, encara, en l'aprenentatge de les experiències dels municipis més avançats.

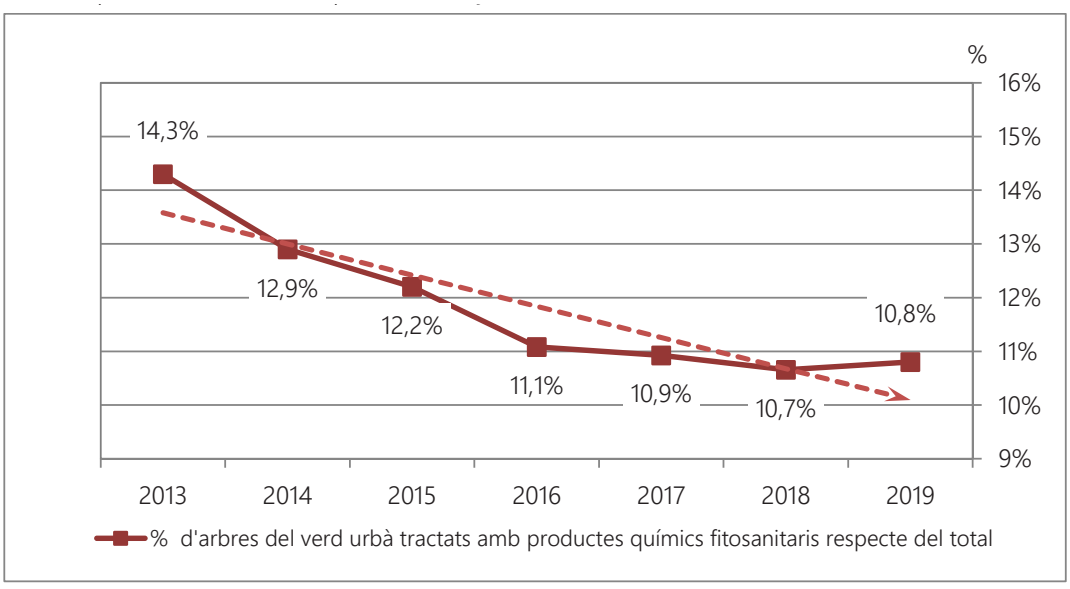

Figura 14. Tendència del % d'arbres del verd urbà tractats amb productes químics fitosanitaris respecte del total (2013-2019)

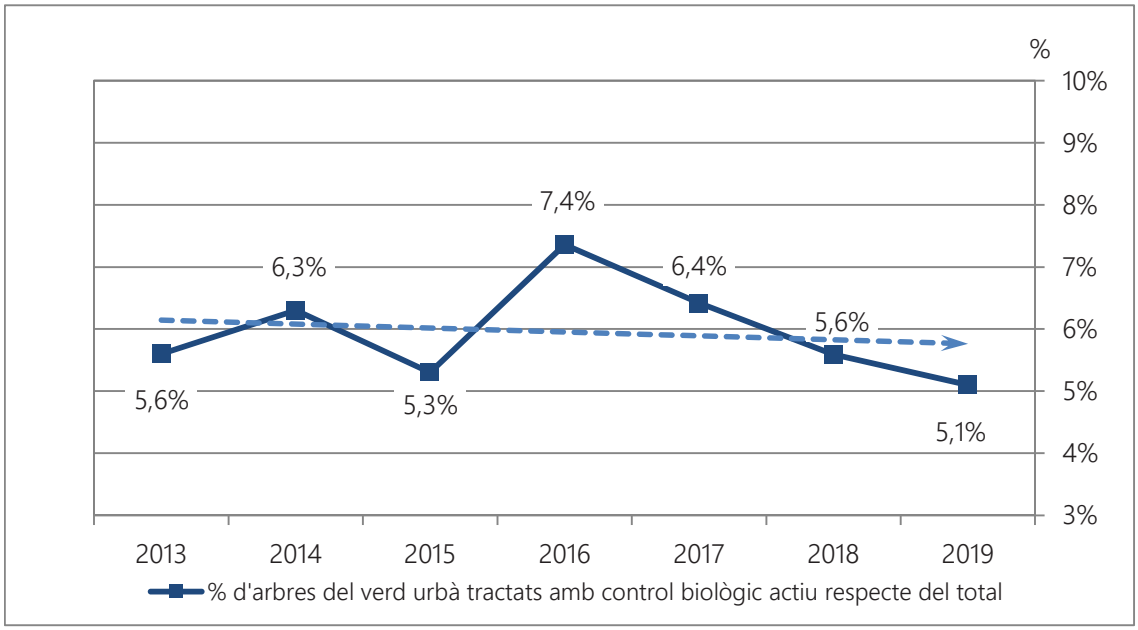

Figura 15. Tendència del % d'arbres del verd urbà tractats amb control biològic actiu respecte del total (2013-2019)

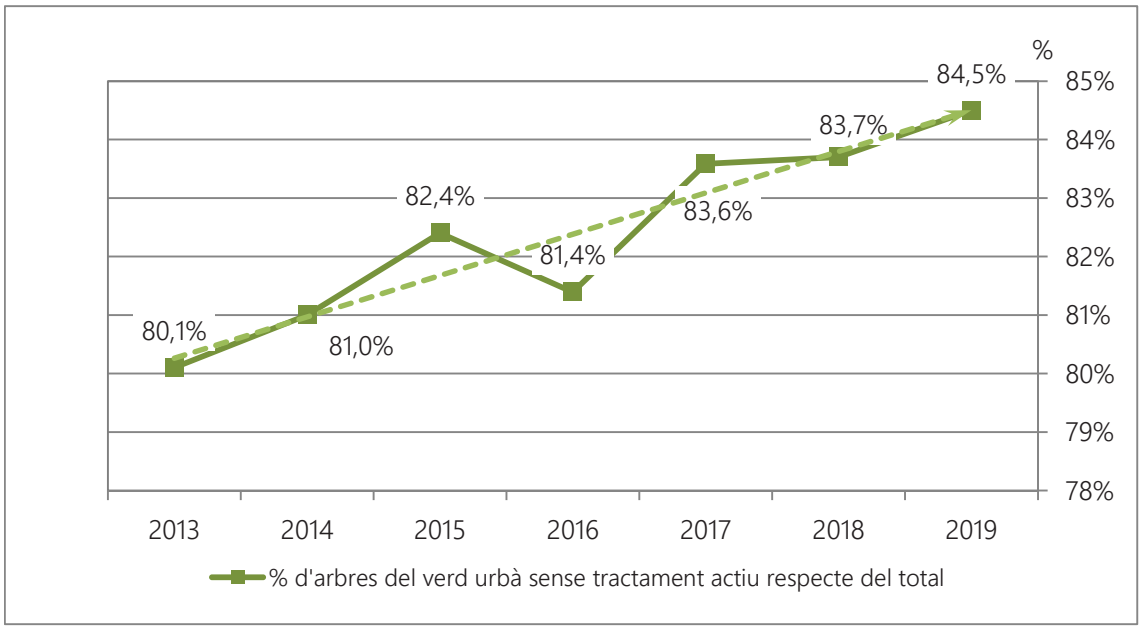

Figura 16. Tendència del % d'arbres del verd urbà sense tractament actiu respecte del total (2013-2019)

2.1.D. OFERIR UN SERVEI DE QUALITAT A LA CIUTADANIA

La superfície amb millores als espais verds recupera la tendència a l'augment

La mitjana del percentatge de superfície dels espais verds on s'han fet actuacions de millora o condicionament sobre el total de la superfície és del 1,30%.

L'àmbit de les millores és de més del doble en el grup de municipis +50 que en el +10, amb un 1,75% de la superfície amb millores enfront del 0,65%.

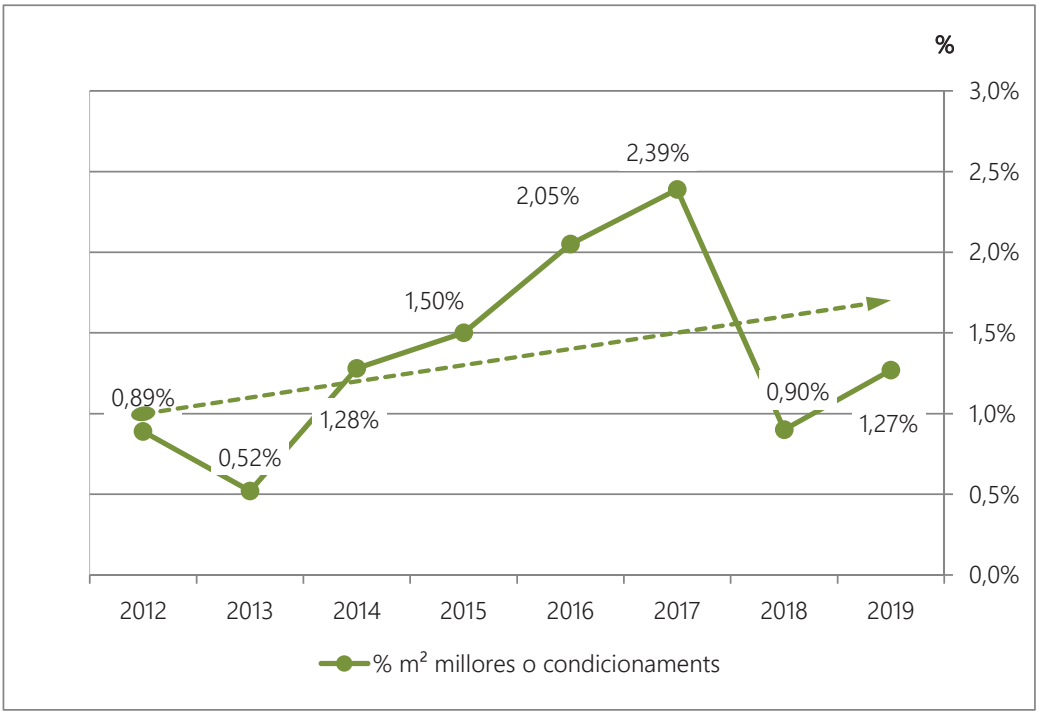

Figura 17. % de superfície amb millores o condicionaments en els espais verds (2012 - 2019)

2.1.E. DISPOSAR D'ARBRAT AMB POCS REQUERIMENTS DE MANTENIMENT

Anualment es poden el 38,5% dels arbres dels carrers

El percentatge d'arbres podats als municipis té una tendència a l'augment, per bé que enguany l'indicador baixa significativament.

Hi ha municipis amb percentatges molt per sobre del 50%, on habitualment es poden els mateixos arbres cada any en ser d'espècies que ho requereixen per evitar-ne la fructificació, o perquè es troben en espais massa estrets, i són municipis on les actuacions de poda són cícliques, amb dos extrems amb el 100% dels arbres podats.

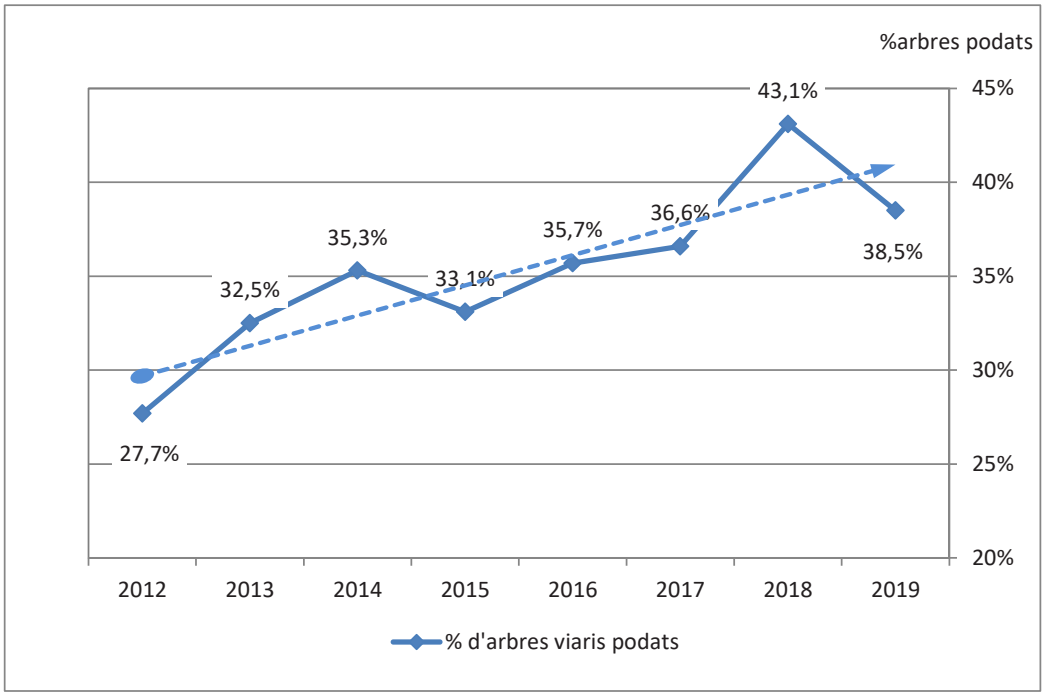

Figura 18. % d'arbres podats a l'arbrat viari (2012-2019)

S'han aplegat la multiplicitat de metodologies, nomenclatures i casos concrets de cada municipi en les tres tipologies de poda definides i agrupades segons la norma NTJ 14C Part 2: manteniment de l'arbrat: poda, juliol 1998:

- Poda de formació: poda duta a terme en els primers estadis de creixement per donar una forma determinada. S'hi inclouen les podes de reformació de l'estructura.
- Poda de manteniment: arbres equilibrats i estables podats per manteniment (neteja o sanejament). S'hi inclouen els arbres podats amb poda d'elevació de capçada, de seguretat i les palmeres podades.
- Poda de control: arbres podats amb algun tipus de poda de control: brocada, reducció de capçada, cap de gat, retall o manteniment de formes arquitecturitzades.

Segons la tipologia de poda emprada en l'arbrat viari, les dades mitjanes indiquen que de cada 100 arbres podats uns 7 (7,4%) ho són amb poda de formació, 26 ho són amb poda de control (25,8%) i els 67 restants amb poda de manteniment (66,8%), com es mostra tot seguit a la figura següent.

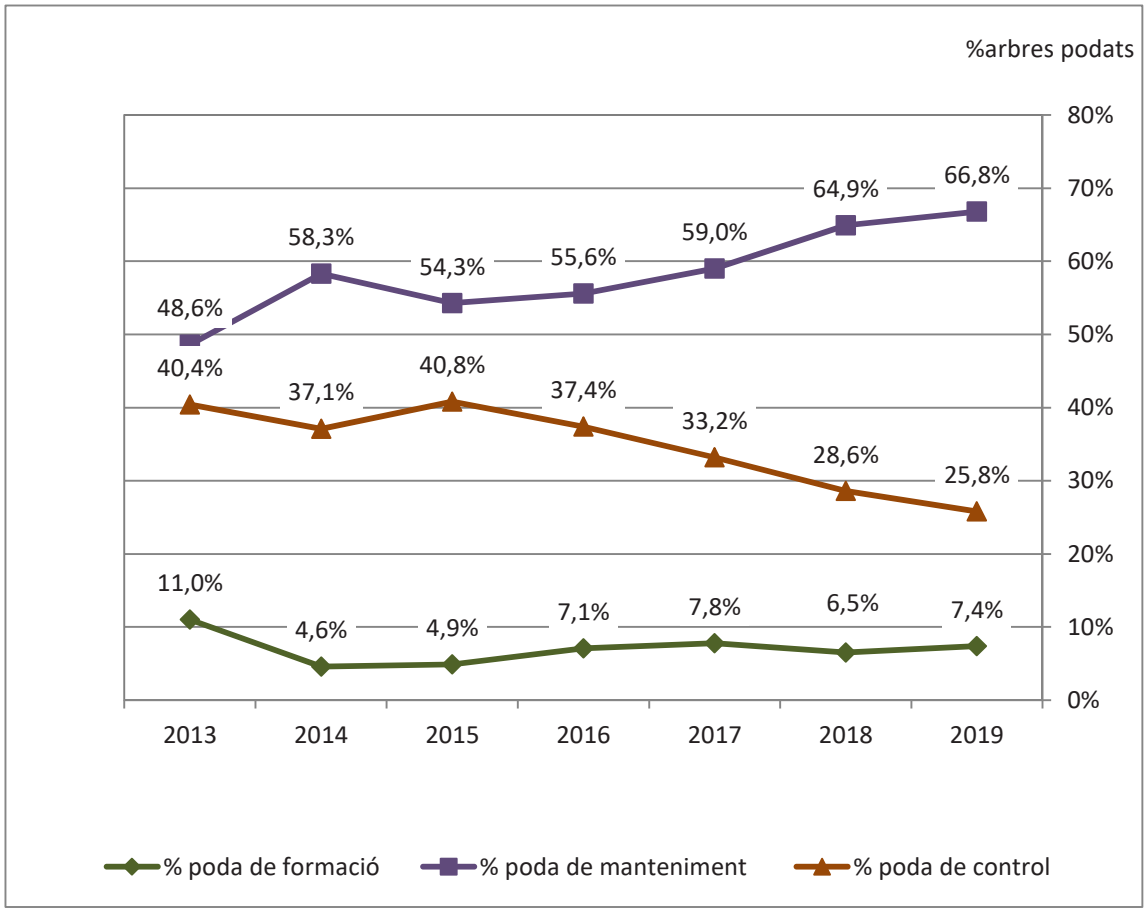

Figura 19. % d'arbres podats a l'arbrat viari per tipologies de poda (2013 - 2019)

La realitat és molt diversa en els diferents grups de municipis, amb un ventall molt ampli, com es mostra a la figura següent, amb municipis on predomina de manera molt destacada la poda de control, que són els municipis amb l'arbrat menys ben adaptat a les condicions del lloc, i altres municipis on aquesta tècnica de poda és molt localitzada. I a l'inrevés, municipis on la poda de manteniment és la principal metodologia de poda d'arbrat, normalment amb arbrat ben adaptat, i altres municipis on aquest tipus de poda és inexistent.

Les podes en verd representen el 17,5% dels arbres podats, però amb grans diferències entre els grups de municipis, com es mostra tot seguit.

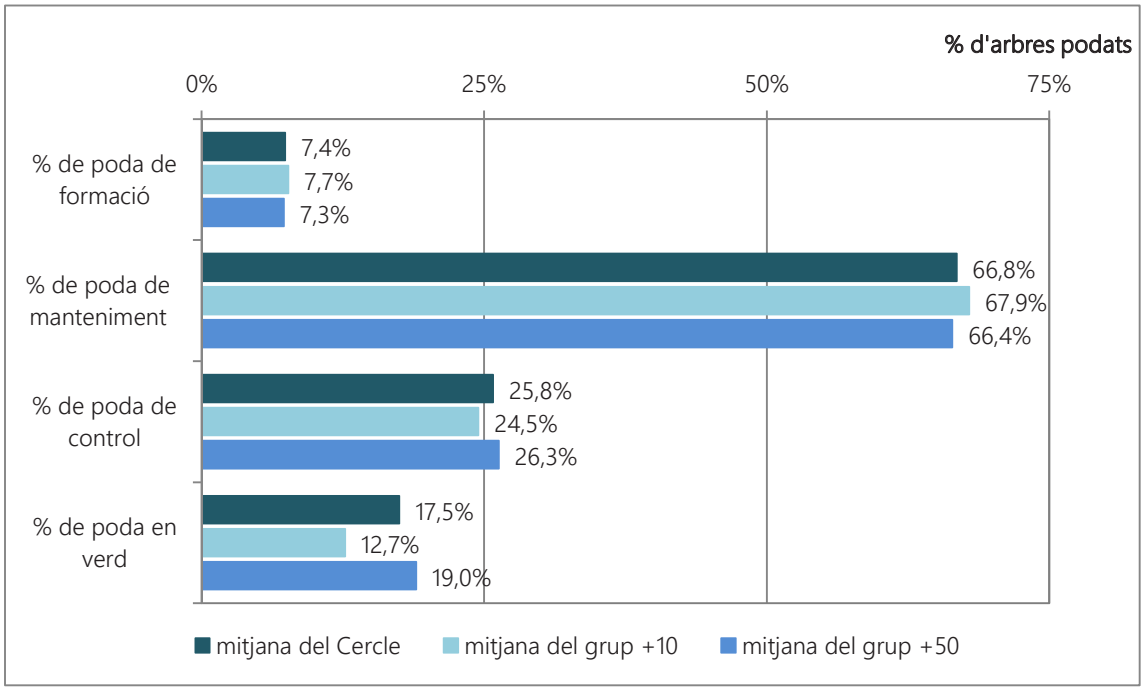

Figura 20. Distribució de les tipologies de poda en l'arbrat viari als municipis participants per tipologies i grups de municipis

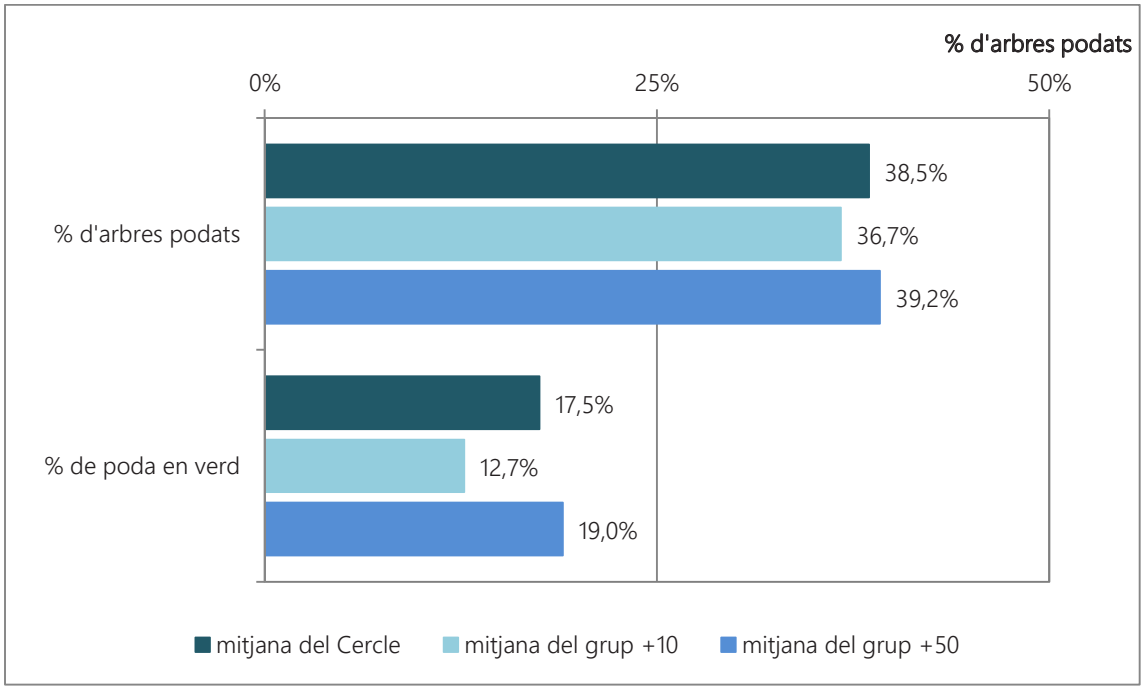

Figura 21. Anàlisi comparada del % d'arbres viaris podats en verd (respecte del total d'arbres podats) i % d'arbres viaris podats total per grups de municipis

2.2. DIMENSIÓ USUARI / CLIENT

Els indicadors que formen part d'aquesta dimensió ens permeten fer una anàlisi sobre la qualitat del servei des de la perspectiva de la ciutadania, ja que estan relacionats amb l'ús que fan del servei els usuaris i clients i també amb el grau de satisfacció que els produeix.

En aquesta dimensió es plantegen els objectius següents:

- Oferir un servei de qualitat a la ciutadania.
- Fomentar el civisme.
- Disposar de vegetació amb pocs requeriments de manteniment.
- Disposar d'arbrat amb pocs requeriments de manteniment.
- Fomentar la biodiversitat al verd urbà, els espais verds i l'arbrat viari.

2.2.A. OFERIR UN SERVEI DE QUALITAT A LA CIUTADANIA

La tendència general del servei és que la mitjana del **nombre d'avisos, queixes i peticions** sobre aspectes del verd urbà augmenta considerablement respecte l'any anterior, amb una pujada de més del 40%, com es mostra a la figura següent, i se situa en la tendència dels anys anteriors.

Les incidències per vandalisme encara marquen un ascens més destacat, de prop del 200%.

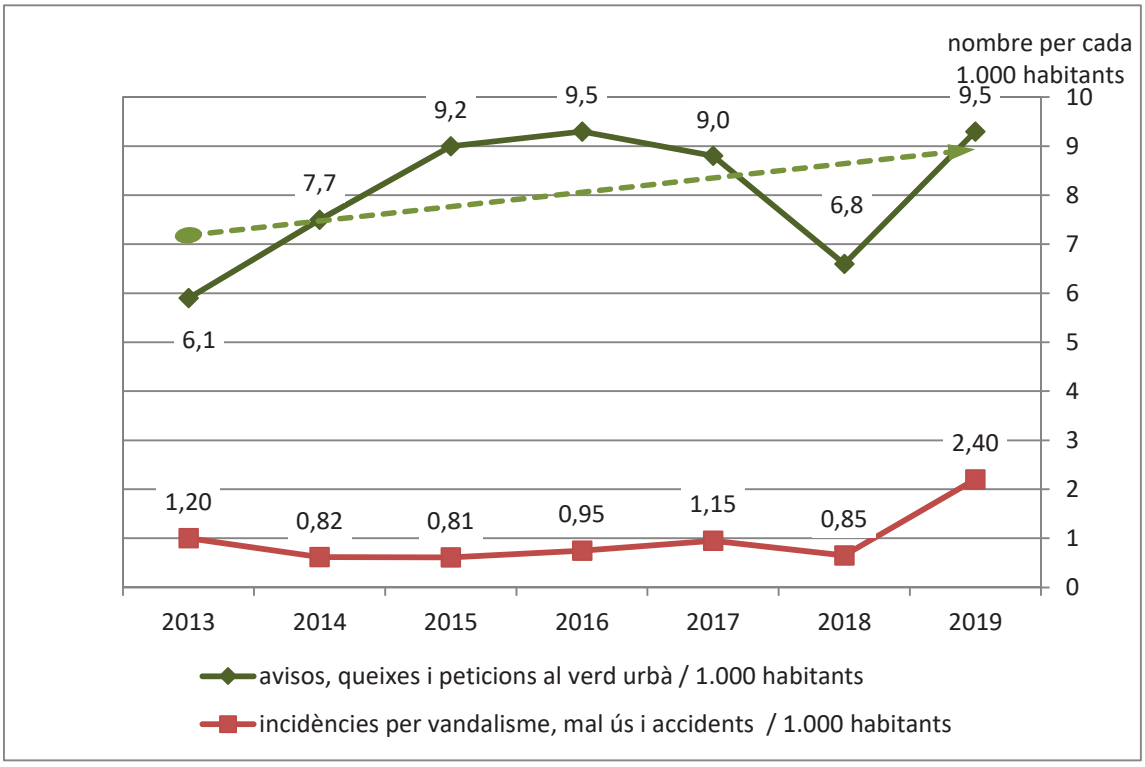

Figura 22. Evolució del nombre de queixes, avisos i peticions, i del nombre d'incidències per vandalisme, mal ús i accidents al verd urbà per cada 1.000 habitants (2013-2019)

Les incidències per mal ús i vandalisme per cada mil habitants són molt més elevades en el grup de municipis +50 que en el +10 (2,8 i 1,2 respectivament), per bé que el nombre de queixes totals recollides és molt més baix als municipis mitjans, 6,3, enfront de 10,4 als municipis grans, com es mostra tot seguit.

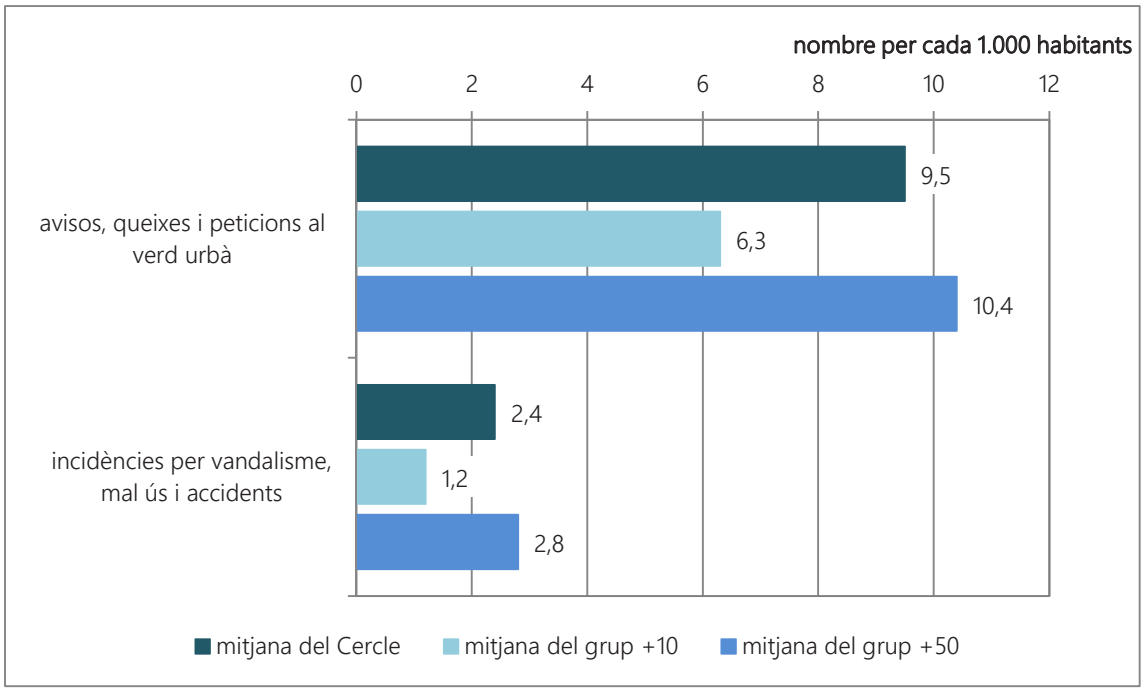

Figura 23. Nombre de queixes, avisos i peticions, i del nombre d'incidències per vandalisme, mal ús i accidents al verd urbà per cada 1.000 habitants pels grups de municipis

Pel que fa a la resolució de les queixes, avisos, etc., la tendència és encara a la baixa, malgrat el repunt a l'alça d'enguany, com es mostra tot seguit. Els percentatges són lleugerament millors en la resolució de les peticions als municipis grans, del grup +50, amb valors del 94,7%, i del 89,1% als municipis mitjans.

Un de cada tres municipis les tenen totes resoltes, i tan sols trobem dos municipis amb percentatges de resolució per sota del 75%.

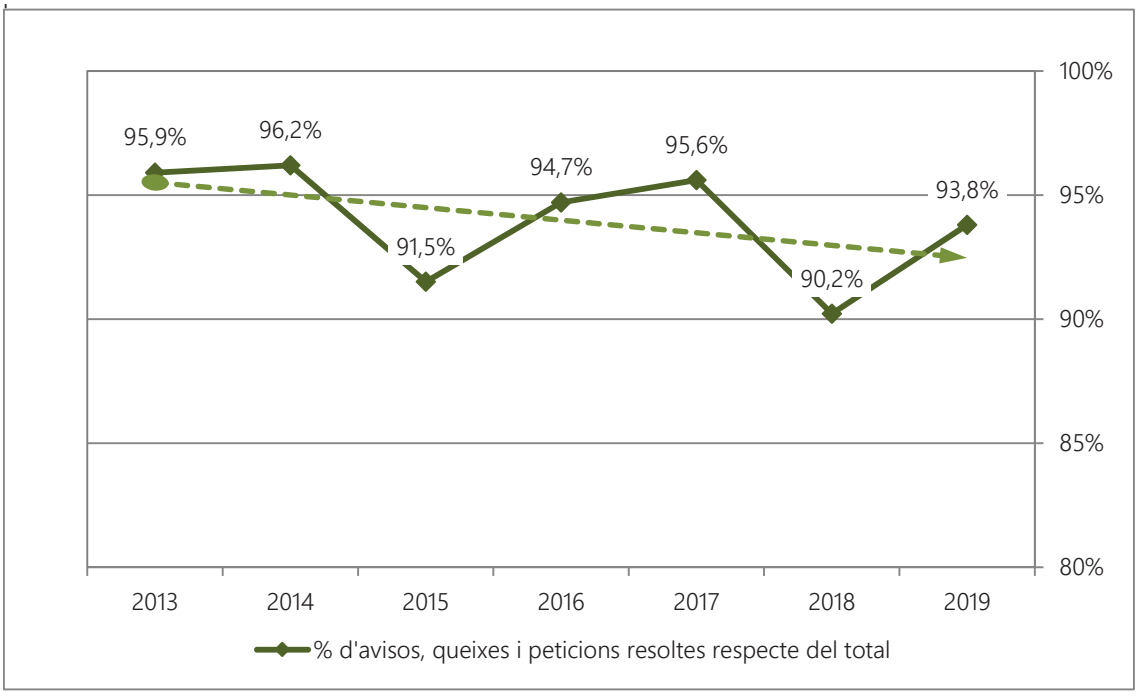

Figura 24. Evolució del % de queixes, avisos i peticions resolts respecte del total (2013-2019)

2.2.B. DISPOSAR DE VEGETACIÓ AMB POCS REQUERIMENTS DE MANTENIMENT

Per avaluar els tipus de vegetació que es troben als espais verds i la seva adaptació al canvi climàtic, així com per avaluar els requeriments de manteniment que tenen, es recullen les diferents tipologies de superfícies, agrupades de la manera següent:

- Gespes (tipologies A, B, C i D segons la NTJ14G: Manteniment de gespes no esportives i prats, juliol 1997). Són gespes regades i amb alçada regular al llarg de l'any.
- Prats (tipologies E i F segons la NTJ14G: Manteniment de gespes no esportives i prats, juliol 1997). Són prats no regats, i amb alçada variable al llarg de l'any.
- Altres superfícies plantades (arbustos, mates, entapissants i flor de temporada).
- Paviments tous (sauló, sorra, graves, etc.) Són superfícies permeables no plantades. El cautxú i la gespa artificial es consideren paviments durs.
- Paviments durs. Són superfícies pavimentades completament impermeables.
- Làmines d'aigua (estanys, llacs, fons i cursos d'aigua urbans, independentment de si són naturals, artificials o naturalitzats).
- Vegetació espontània. Són espais no plantats, sinó amb vegetació espontània de masses forestals, marges naturals d'infraestructures, talussos naturals o espais de ribera, i d'inundació temporal, tots ells inclosos en espais verds urbans.

El 32,2% de la superfície dels espais verds són prats, i el 12,7%, gespa

La major part dels espais verds és ocupada pels prats, amb poc més del 32% del total, i el segon grup d'espais vegetats l'ocupa la gespa, amb el 12,7% del total.

El percentatge de vegetació espontània enguany baixa al 12,5% i les superfícies plantades amb altres tipologies de vegetació (mates, arbustos, entapissants, flor) es mantenen en el mateix ordre de magnitud, amb el 6,5%, com es mostra a la figura següent.

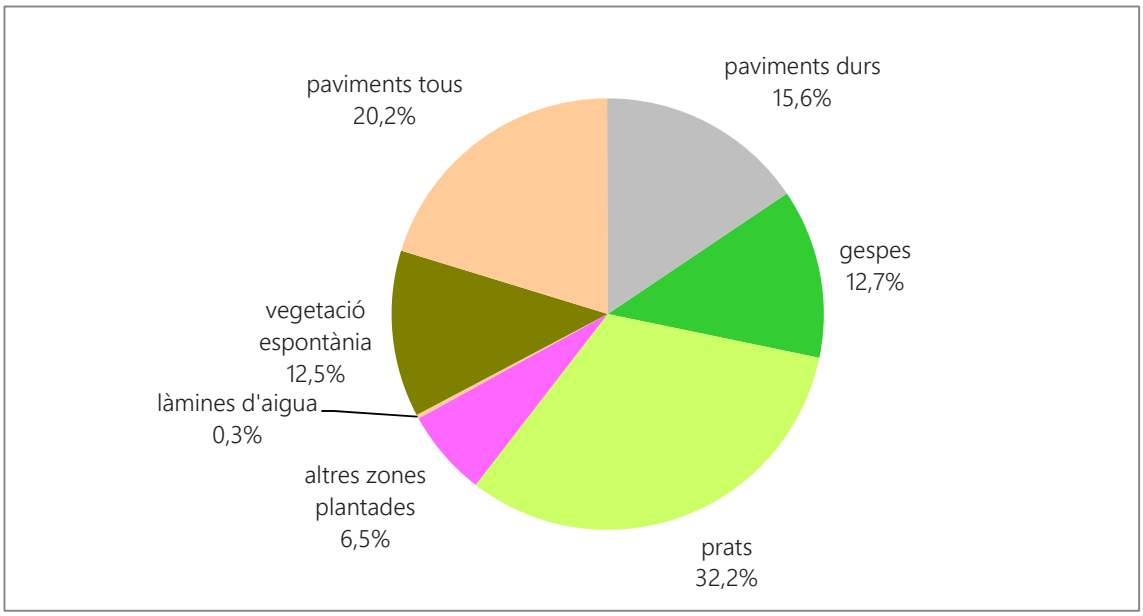

Figura 25. Distribució de les tipologies de superfícies dels espais verds (mitjana 2019)

La superfície permeable dels espais verds està formada, per una banda, per la superfície ocupada per cobertes vegetals, que en diem superfície vegetada (gespes, prats, altres superfícies plantades, vegetació espontània), i per l'altra per la superfície de paviments tous i de làmines d'aigua.

Aquests tipus de superfícies que permeten la infiltració al terreny o l'aprofitament directe de l'aigua de pluja o de reg se situa enguany en el 84,5%.

Si analitzem la distribució de les superfícies per als diferents grups de municipis, observem que la configuració de la distribució dels tipus de superfícies no difereix de manera gaire substancial.

Cal destacar, tan sols, que el percentatge de gespes als municipis grans triplica el percentatge dels municipis mitjans (17,3% enfront de 5,2%), però si analitzem el total de superfícies herbades, amb prats o gespes, els percentatges son molt similars als diferents grups de municipis. Els grans tenen marge de millora en aquest aspecte, ja que la gestió de prats és més eficient i requereix menys recursos que la gespa.

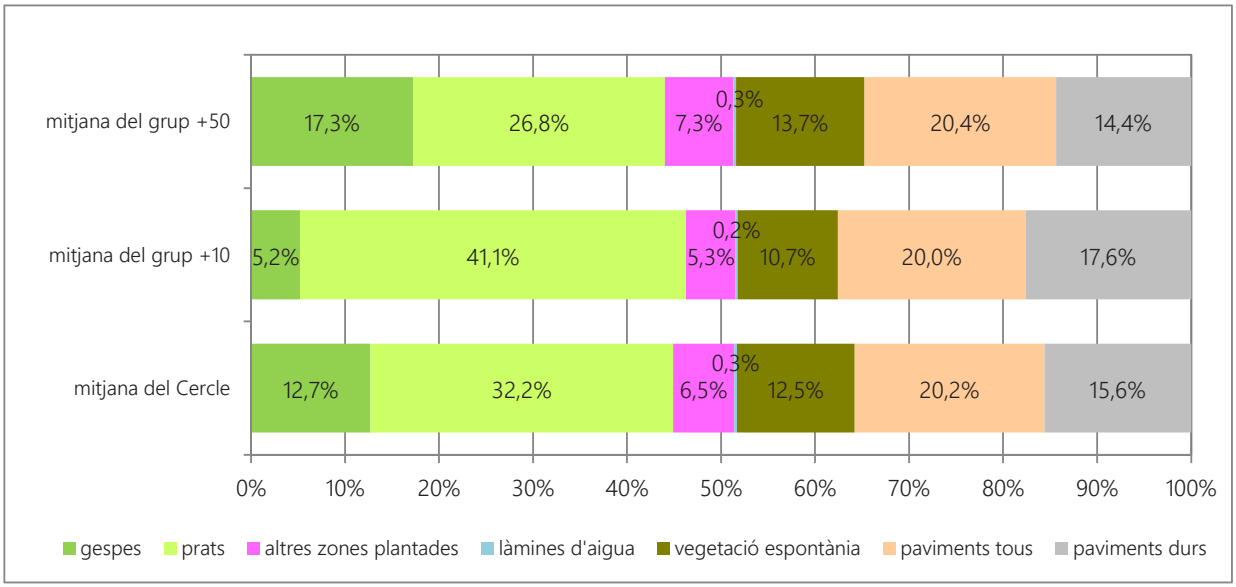

Figura 26. Distribució de les tipologies de superfícies dels espais verds per grups de municipis

2.2.C. DISPOSAR D'ARBRAT AMB POCS REQUERIMENTS DE MANTENIMENT

El percentatge d'arbres plantats sobre el total de l'arbrat viari ens indica, només, quines tasques de replantació hi ha hagut en cada municipi. Són els arbres que han estat plantats per reposar baixes d'arbres ja existents que han mort, o bé en escocells buits fruit d'accidents o d'altres causes, o també per la substitució integral d'alineacions senceres.

Per tal d'analitzar la idoneïtat de les espècies o dels emplaçaments disponibles per a l'arbrat viari avaluem, també, quines d'aquestes plantacions d'arbres nous ho han estat per substituir l'espècie existent, en el benentès que és per millorar-ne l'adaptació al lloc i reduir les tasques de poda de control, o per millorar-ne l'adaptació al canvi climàtic.

Anualment es planten, de mitjana, l'1,9% del total d'arbres de l'arbrat viari, amb petites variacions segons el grup de municipis, amb valors del 2,2% al grup +50 i de 1,3% al grup +10.

Tres de cada deu arbres plantats a l'arbrat viari ho han estat per substituir l'espècie existent, amb major incidència als municipis mitjans

La mitjana dels arbres plantats als carrers per canvis de l'espècie és del 31,7%, i mostra una tendència a la baixa els darrers dos anys, potser per l'estabilització en les tasques de substitució i millora de l'arbrat als municipis.

Al grup de municipis +10 el valor és de gairebé el doble que el del grup +50 (48,5% en front del 28,9%), per la qual cosa veiem que als municipis mitjans és on hi ha més marge de millora en aquest àmbit de la gestió.

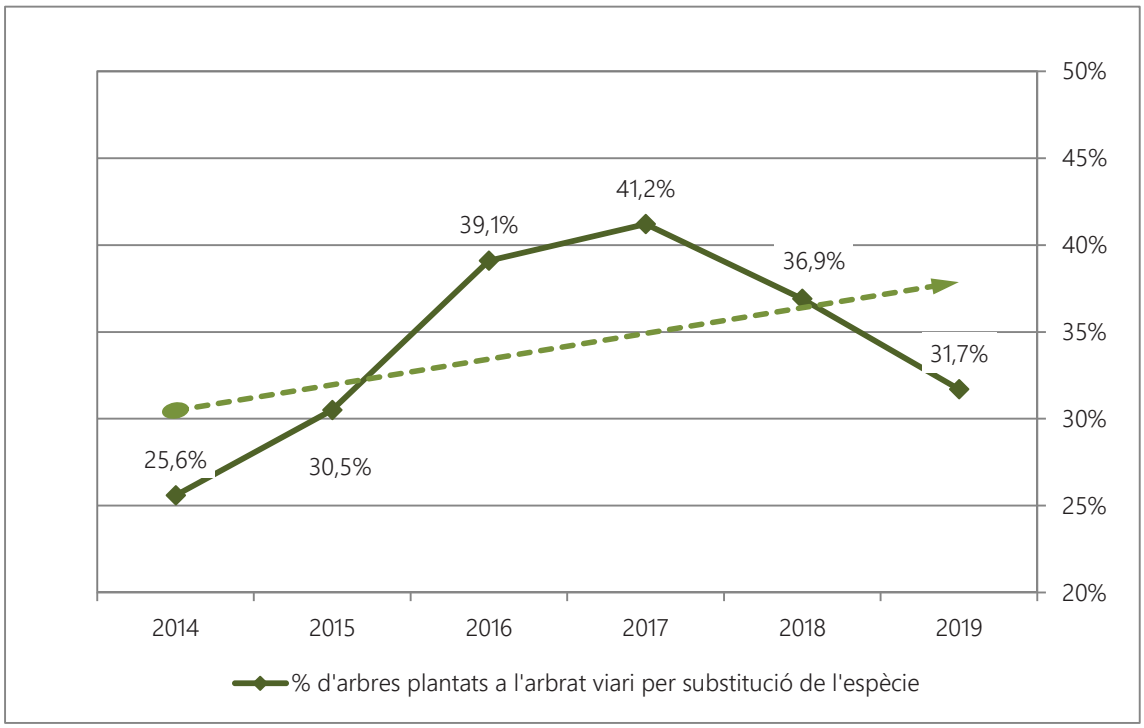

Figura 27. Evolució del % d'arbres plantats a l'arbrat viari per substitució de l'espècie sobre el total dels arbres plantats (2014 - 2019)

L'evolució dels darrers anys del percentatge d'escocells buits a l'arbrat va en augment, per bé que les baixes detectades durant l'any disminueixen respecte l'any anterior. Això s'explica per la manca d'inversió en la reposició de les baixes o en la substitució d'alineacions d'espècies inadequades.

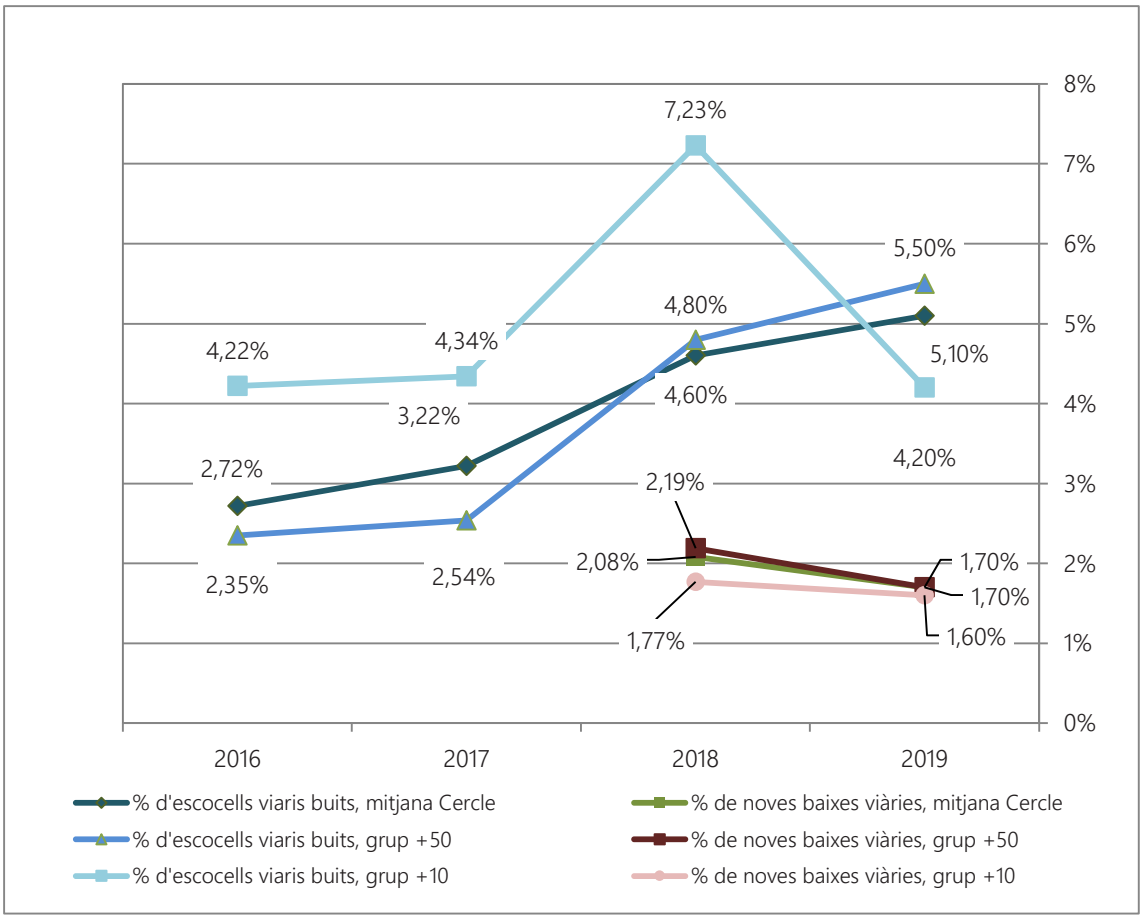

Figura 28. Evolució del % d'escocells d'arbrat viari buits sobre el total dels arbres plantats (2016 - 2019) i de noves baixes d'arbrat viari (2019)

2.2.D. FOMENTAR LA BIODIVERSITAT

Hi ha alguns indicadors que ens permeten fer una aproximació al concepte de biodiversitat del verd urbà, per bé que per valorar-ne la biodiversitat real cal prendre en consideració molt més aspectes, interrelacionats molts d'ells i normalment valorables qualitativament. Tot i així, hi ha alguns indicadors quantificables que ens permeten fer aquesta aproximació.

Les dades que agrupen el percentatge de les espècies més freqüents en l'arbrat i del nombre d'espècies diferents ens ofereixen una aproximació de la diversitat vegetal de l'arbrat dels municipis, que podem agrupar en arbrat viari, arbrat d'espais verds i del conjunt del verd urbà. Així, percentatges elevats d'arbres de poques espècies ens indiquen una biodiversitat baixa.

Cada cop hi ha menys diversitat en l'arbrat viari

L'indicador de les 5 espècies més freqüents a l'arbrat viari és del 52,9% com es mostra a la figura següent. Al grup de municipis +10 el percentatge és del 56,4% i al grup +50 és del 46,4%); per tant, els municipis grans tenen millor distribució de les espècies d'arbres als vials. I aquests percentatges tenen tendència a l'augment ens darrers anys.

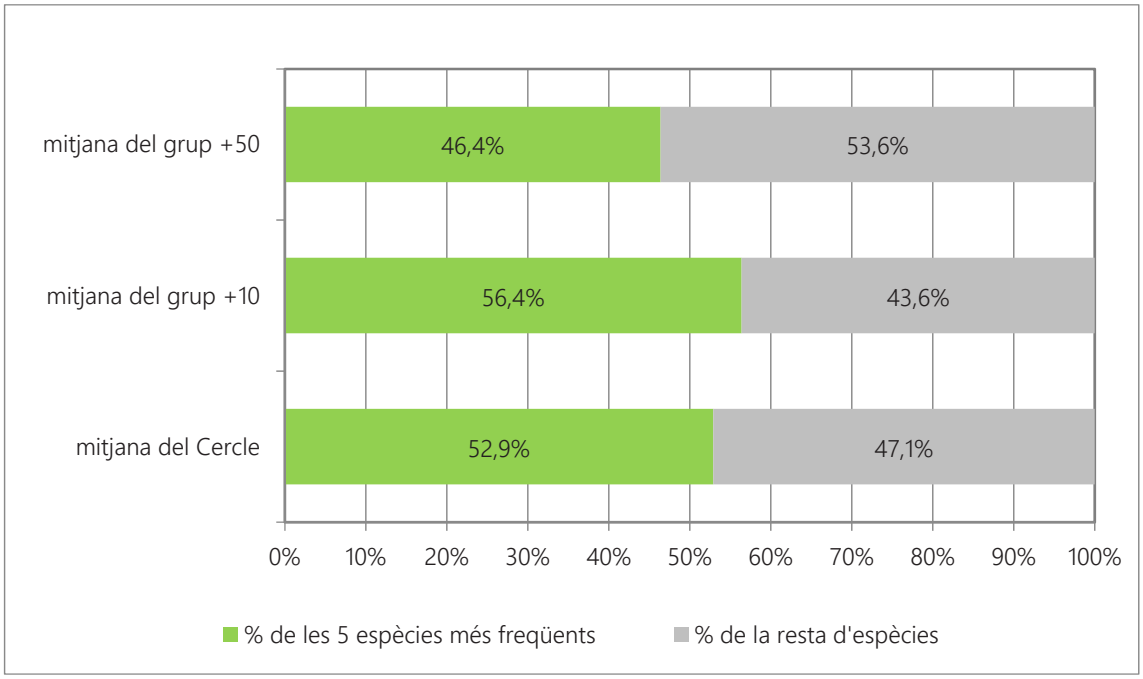

Figura 29. % de les 5 espècies més freqüents de l'arbrat viari als grups de municipis (2019)

Si analitzem els percentatges d'un nombre més gran d'espècies, veiem que augmenten, però no de manera proporcional, com es mostra a la figura següent. Els municipis mitjans agrupen un major nombre d'arbres en unes poques espècies, més del 75%, com es mostra tot seguit.

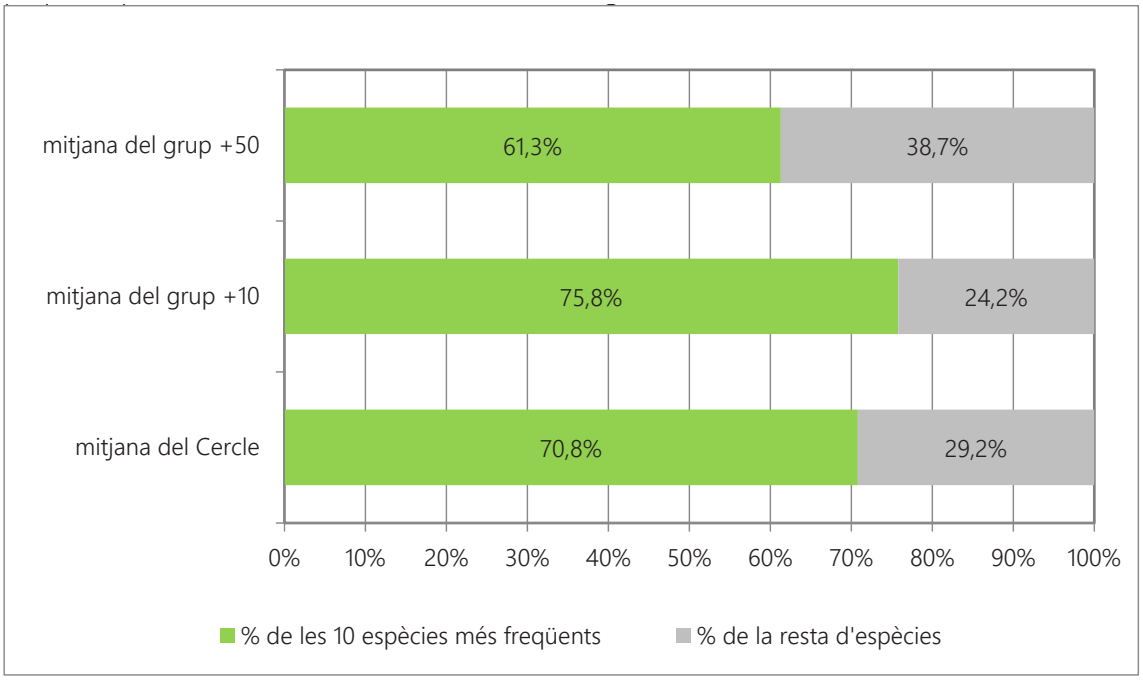

Figura 30. % de les 10 espècies més freqüents de l'arbrat viari als grups de municipis (2019)

L'evolució ens indica una tendència a l'alça, com es mostra tot seguit.

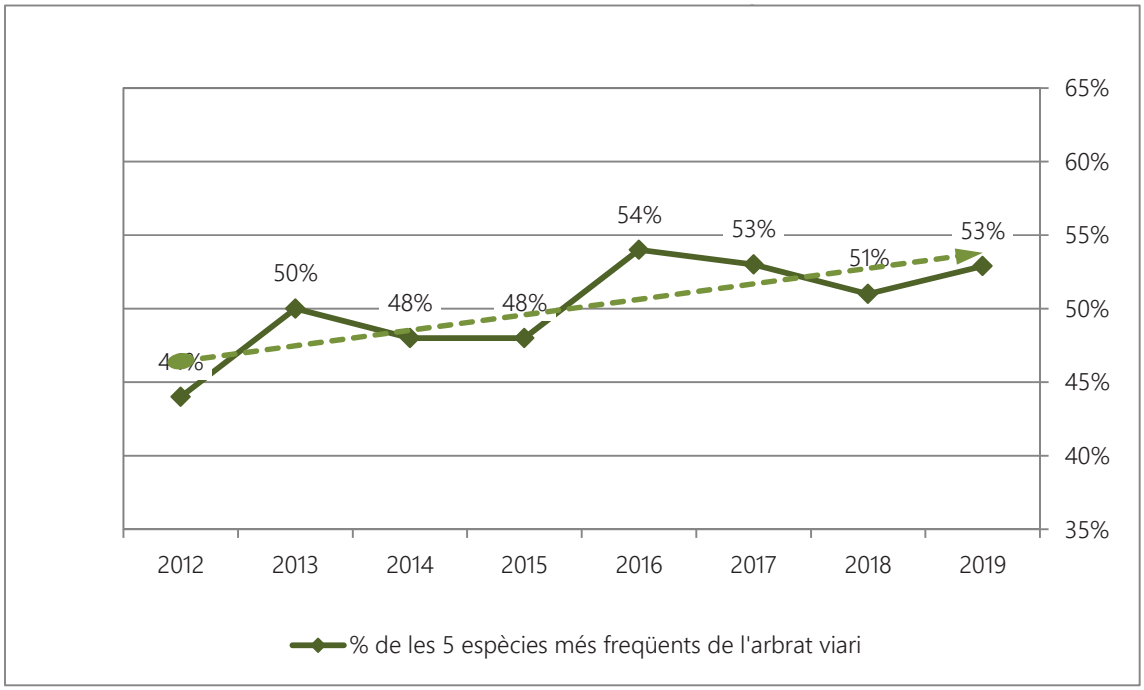

Figura 31. Evolució del % de les 5 espècies més freqüents a l'arbrat viari (2012 - 2019)

Si analitzem de manera comparada els indicadors anteriors de nombre d'arbres de les espècies principals i el nombre total d'espècies diferents d'arbrat ens podem fer una imatge més aproximada al concepte de biodiversitat del conjunt dels carrers.

Els municipis mitjans tenen molt marge de millora en la tria d'espècies d'arbrat

Els municipis mitjans, del grup +10, disposen de 52 espècies i varietats diferents a l'arbrat viari, 70 als espais verds i 79 al conjunt del verd urbà. Els municipis grans, del grup +50, disposen de 79 espècies i varietats diferents a l'arbrat viari, 107 als espais verds i 111 al conjunt del verd urbà, valors molt superiors que al grup +10.

Les mitjanes del Cercle se situen en valors de 62 espècies i varietats diferents a l'arbrat viari, 84 als espais verds i 92 al conjunt del verd urbà.

Disposar d'un ventall ampli d'espècies i varietats al verd urbà, i de manera específica als vials i als espais verds, és del tot recomanable per a les estratègies d'adaptació al canvi climàtic.

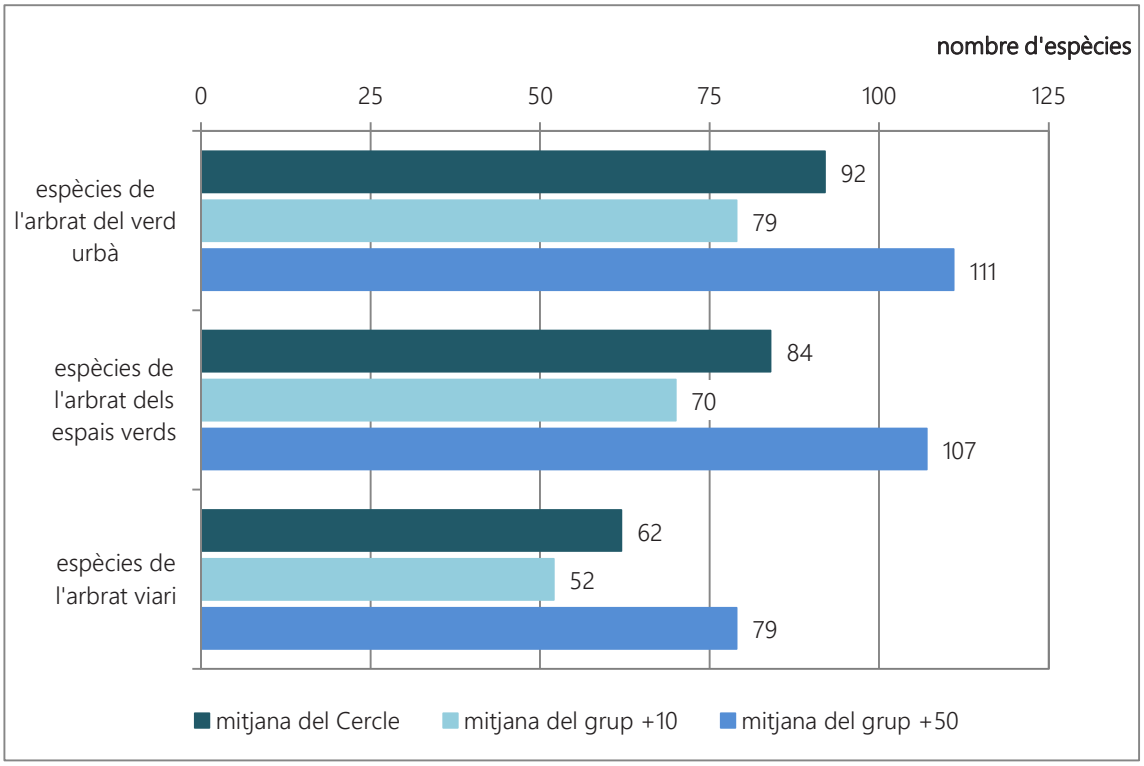

Figura 32. Nombre d'espècies de l'arbrat viari, espais verds i verd urbà als grups de municipis (2019)

Als municipis el ventall és molt ampli, fruit de l'experiència en la gestió de l'arbrat i de les proves i assajos de diverses espècies i varietats. Hi ha quatre municipis amb valors de nombre d'espècies al verd urbà per sobre del 50% de la mitjana, amb un valor màxim de 212 espècies, i extrems per la part baixa, de 25 espècies, i un grup de tres municipis amb valors per sota del 50% de la mitjana, que tenen molt camp per recórrer en l'àmbit de la tria d'espècies.

Pel que fa a l'arbrat viari hi ha tres municipis amb valors de nombre d'espècies per sobre del 50% de la mitjana, amb un valor màxim de 136 espècies, i un grup de cinc municipis amb valors per sota del 50% de la mitjana i un extrem per la part baixa, de 20 espècies.

Pel que fa als espais verds hi ha quatre municipis amb valors de nombre d'espècies per sobre del 50% de la mitjana, amb un valor màxim de 196 espècies, i un grup de quatre municipis amb valors per sota del 50% de la mitjana i un extrem per la part baixa, de 19 espècies.

2.3. DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS / RRHH

Els indicadors que formen part d'aquesta dimensió estan relacionats amb el model organitzatiu i de gestió, així com amb els recursos humans; és a dir, amb les càrregues de treball dels equips, l'absentisme laboral, la formació dels equips de treball, etc.

S'han analitzat les dades recollides disponibles per al conjunt del verd urbà i també les dades de gestió dels espais verds.

En aquesta dimensió, es plantegen els objectius següents:

- Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió.
- Millorar les habilitats dels treballadors.

- Promoure un clima laboral positiu per als treballadors.
- Promoure la responsabilitat social.

2.3.A. GESTIONAR EL SERVEI AMB LES DIVERSES FORMES DE GESTIÓ

Dues terceres parts (el 66,5%) de la despesa és per a formes de gestió indirecta, i la resta, el 33,5%, per a gestió directa, amb mitjans propis.

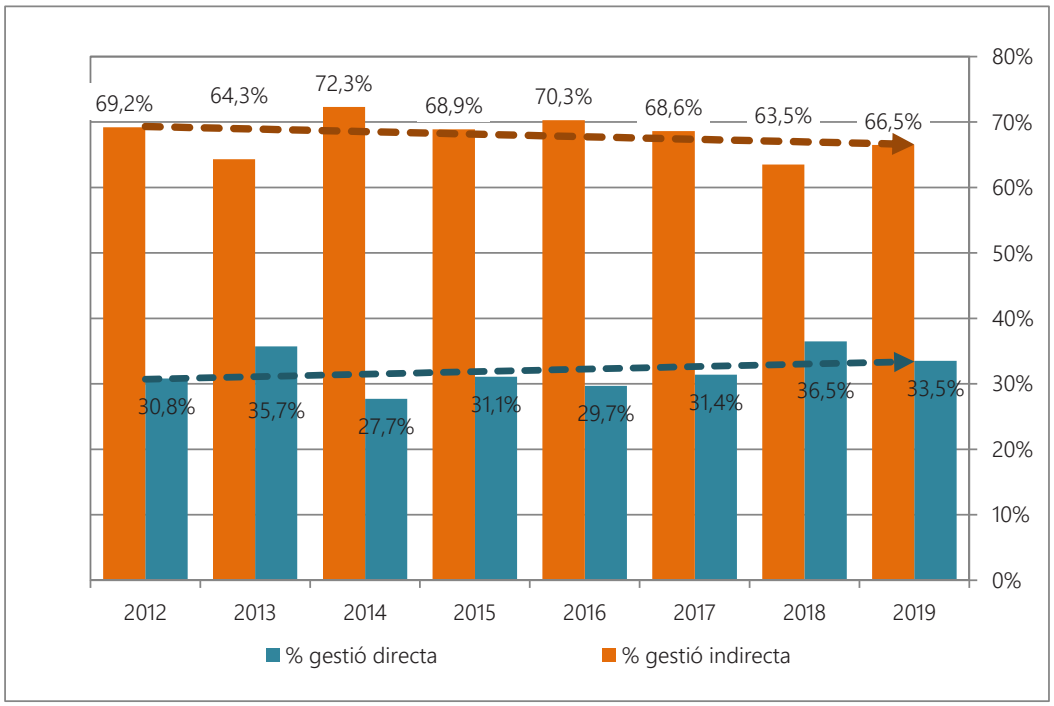

Figura 33. Evolució del tipus de gestió del servei de verd urbà segons despesa (2012 - 2019)

Els municipis mitjans, del grup +10, gestionen el servei amb un percentatge més alt de gestió directa, del 37,0%, mentre que els municipis grans, del grup +50, en tenen un percentatge més baix, del 31,8% , com es mostra tot seguit.

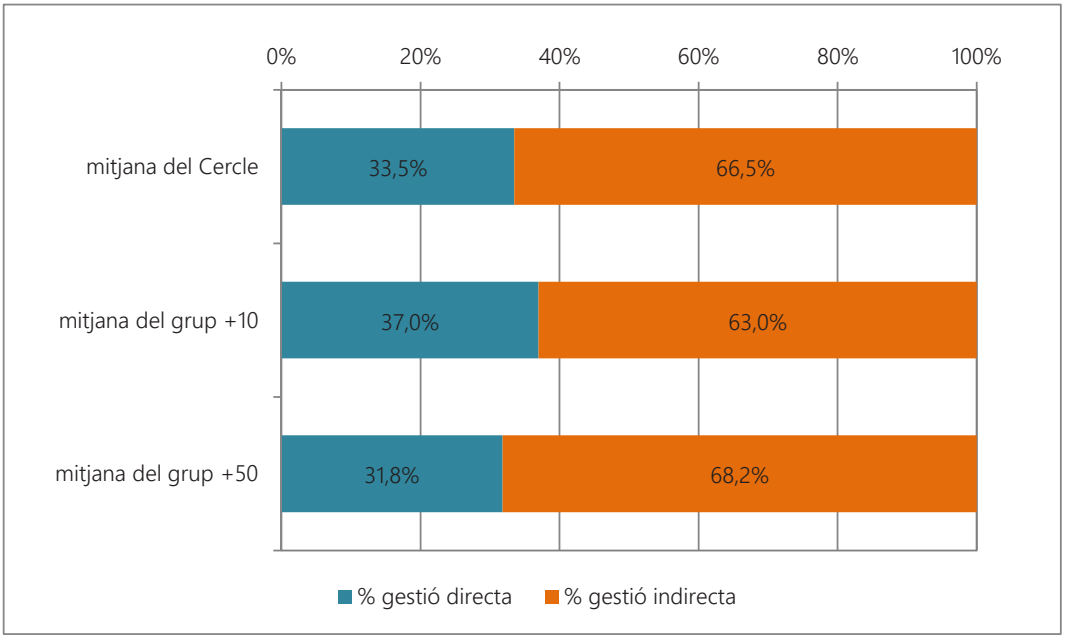

Figura 34. Tipus de gestió del servei de verd urbà als grups de municipis (2019)

Si ho comparem amb els altres cercles de comparació intermunicipal, el verd urbà és el quart servei amb major pes percentual de la gestió indirecta, per davant dels altres tres serveis que es desenvolupen a la via púbica.

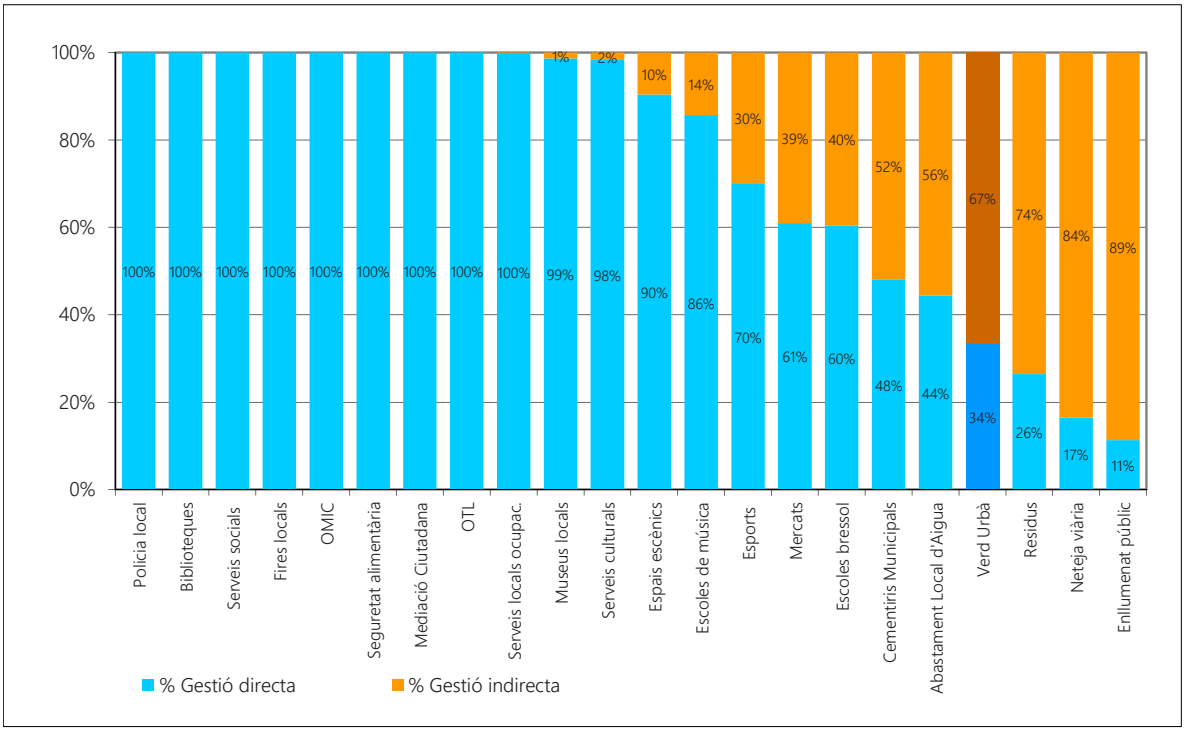

Figura 35. Gestió dels serveis amb les diverses formes de gestió al conjunt dels cercles (2019)

Segons les dades de gestió sobre la superfície dels espais verds, gairebé 3/4 parts de la superfície són gestionades de manera indirecta, i les tendències en els darrers anys son a mantenir-se en aquestes proporcions.

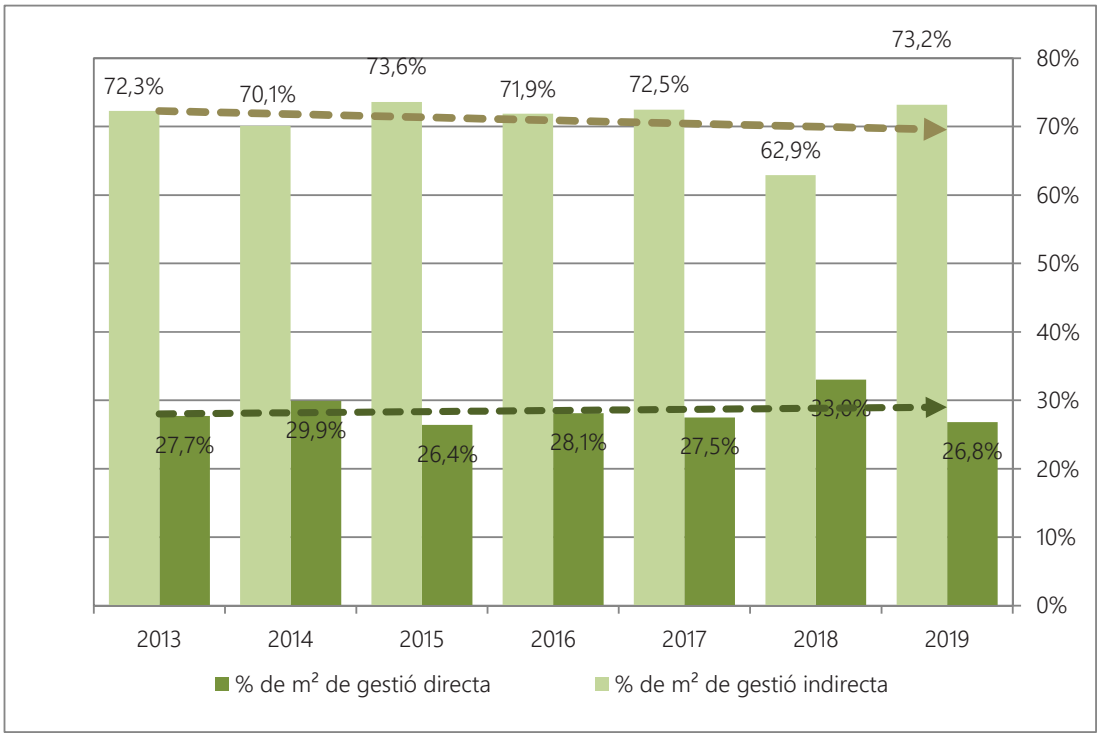

Figura 36. Evolució del tipus de gestió de les superfícies d'espais verds amb les diverses formes de gestió (2013 - 2019)

Els municipis mitjans, del grup +10, gestionen el servei amb un percentatge més alt de gestió directa, del 32,8%, mentre que els municipis grans, del grup +50, en tenen un percentatge més baix, del 22,8%, com es mostra tot seguit.

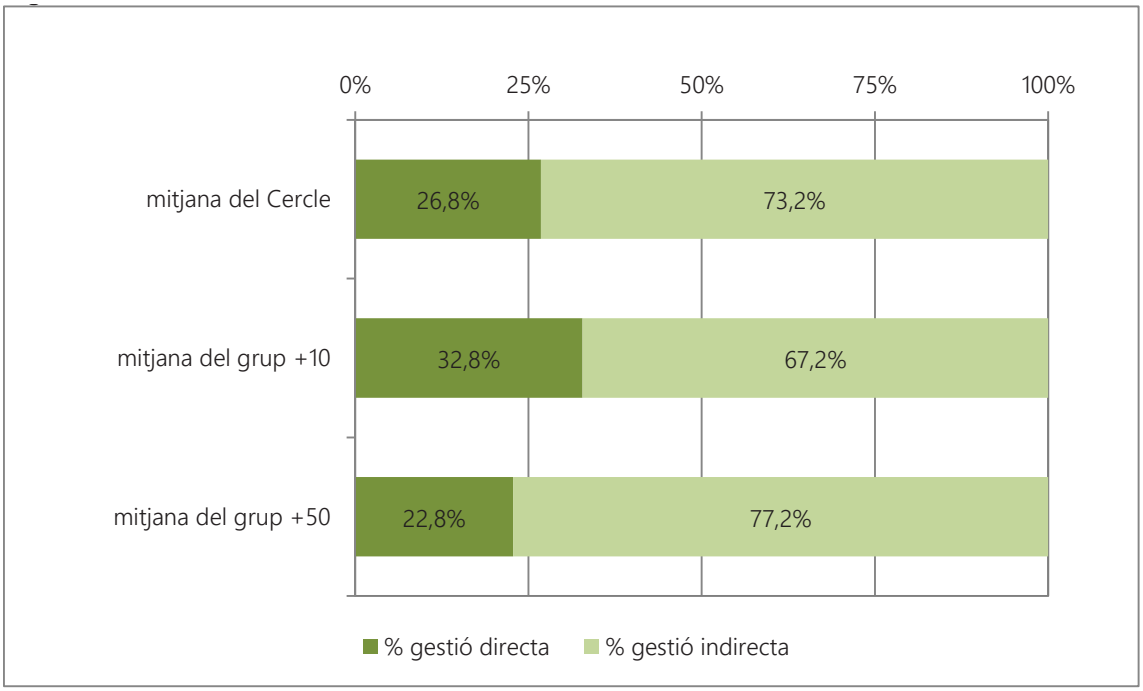

Figura 37. Tipus de gestió del servei de verd urbà als grups de municipis (2019)

2.3.B. MILLORAR LES HABILITATS DELS TREBALLADORS

Els treballadors del servei de verd urbà compten amb una mitjana de prop d'11 hores anuals de formació per treballador, amb una millora en la tendència els darrers anys.

La distribució entre els municipis és molt variada, amb un grup de quatre municipis amb més de 20 hores anuals de formació per treballador, i un grup de 6 municipis amb menys de 6 hores de formació a l'any, valors molt millorables per a poder disposar d'una gestió professional del servei.

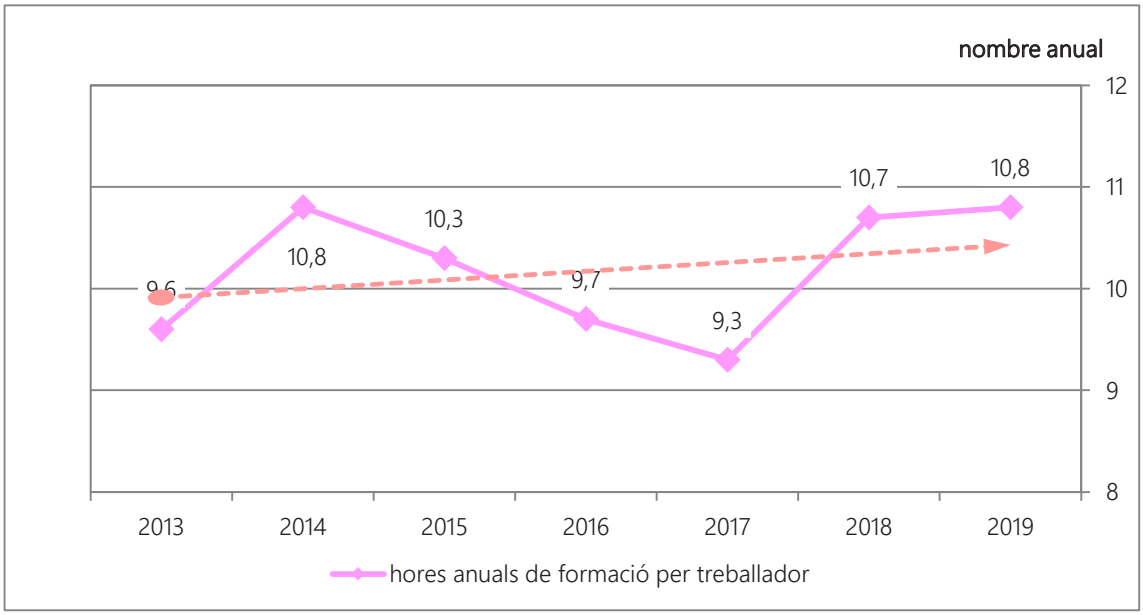

Figura 38. Evolució de les hores anuals de formació per treballador (2013 – 2019)

Els municipis mitjans, del grup +10, generalment dediquen menys hores l'any a la formació per treballador, tot i que al darrer any es marca un repunt per sobre de la mitjana. I els municipis més grans solen disposar de més hores l'any de formació, malgrat la baixada del darrer any.

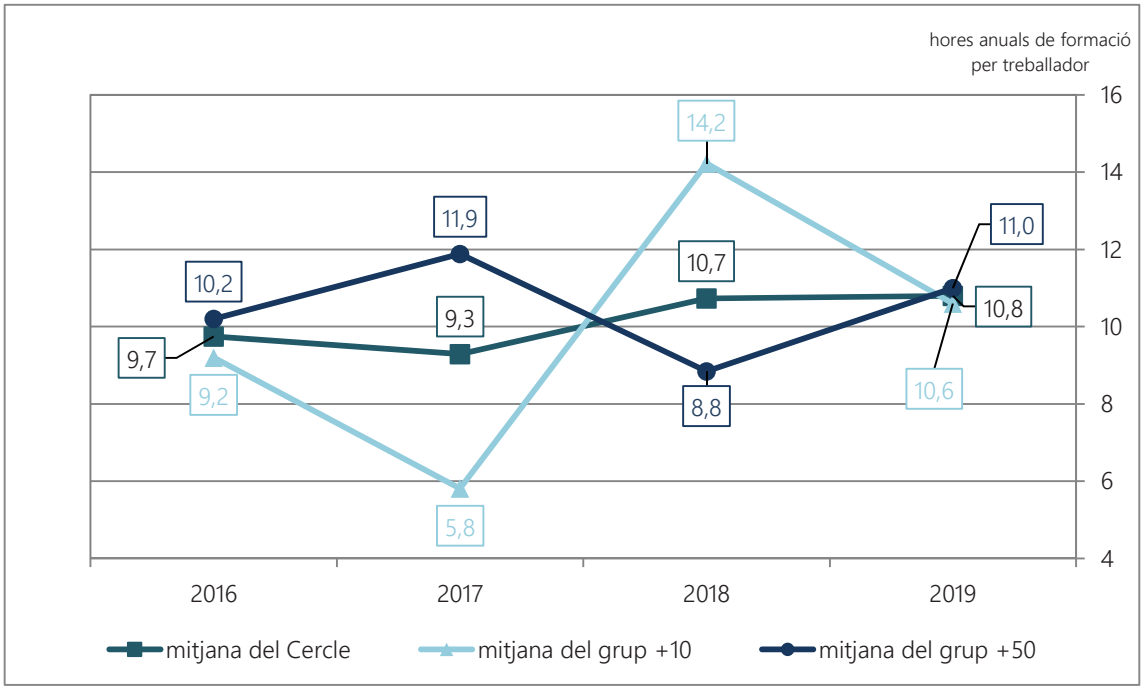

Figura 39. Evolució de les hores anuals de formació per treballador (2016 – 2019)

Si ho comparem amb els altres cercles de comparació intermunicipal, la dedicació anual d'hores de formació per treballador al servei de verd urbà es troba en la franja baixa de la figura. Respecte d'altres serveis que es desenvolupen a la via pública, el nombre d'hores de formació anual per treballador del verd urbà és de l'ordre de la meitat que la policia local, està força per sota del servei d'enllumenat públic, i molt per sobre dels serveis de residus o de neteja.

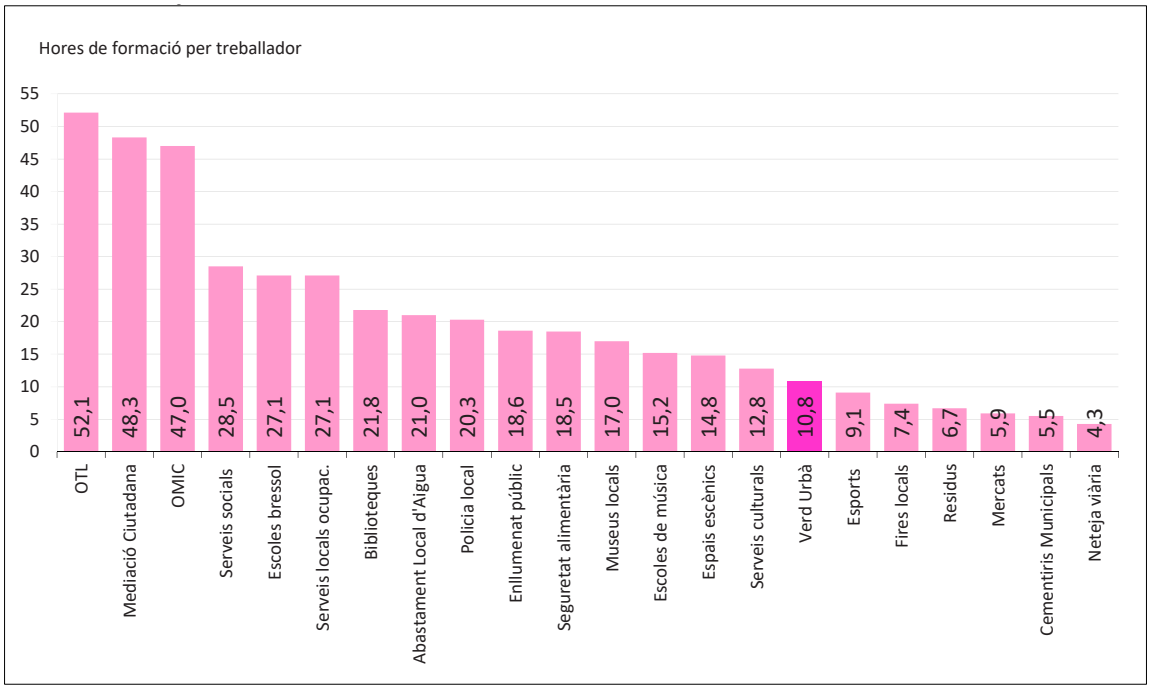

Figura 40. Hores anuals de formació per treballador al conjunt dels cercles (2019)

Els treballadors del servei de verd urbà pateixen una mitjana de 22 accidents laborals per cada 100 treballadors, amb una tendència progressiva a la disminució. Hi ha un municipi amb valors molt elevats, de l'ordre de 4,5 vegades més que la mitjana, i un grup de tres municipis que no n'han detectat cap.

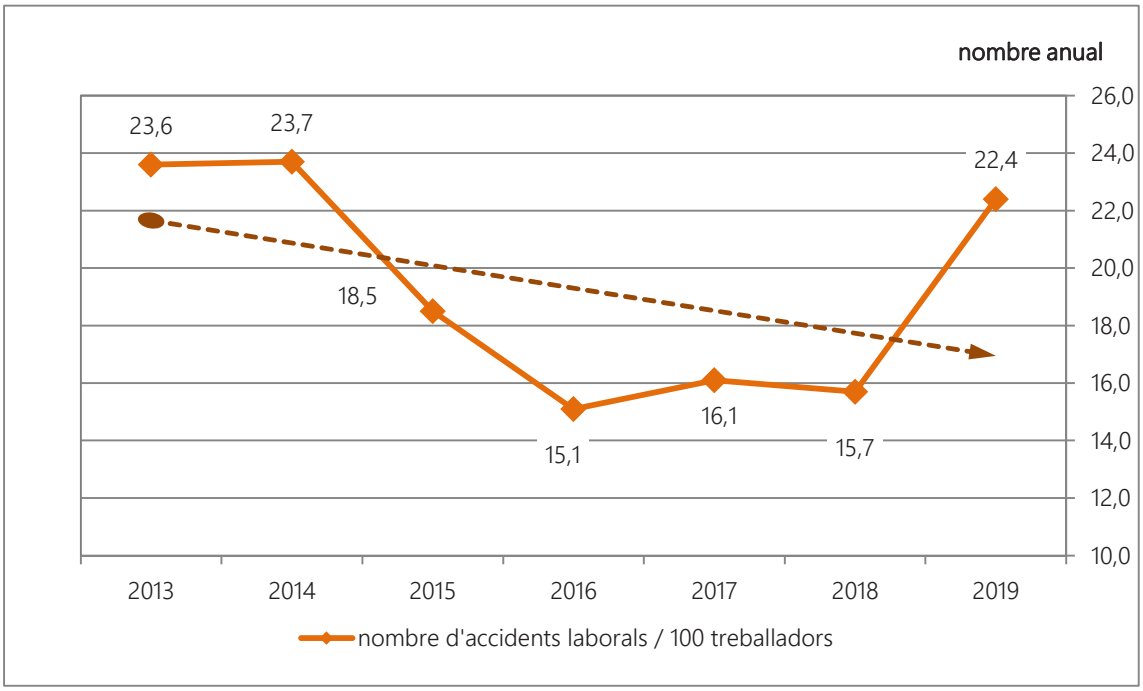

Figura 41. Evolució del nombre d'accidents laborals per cada 100 treballadors (2013 - 2019)

Els municipis mitjans, del grup +10, generalment registren un nombre lleugerament més alt d'accidents laborals l'any per cada 100 treballadors. I els municipis més grans, del grup +50, mostren dades lleugerament més baixes que la mitjana del Cercle.

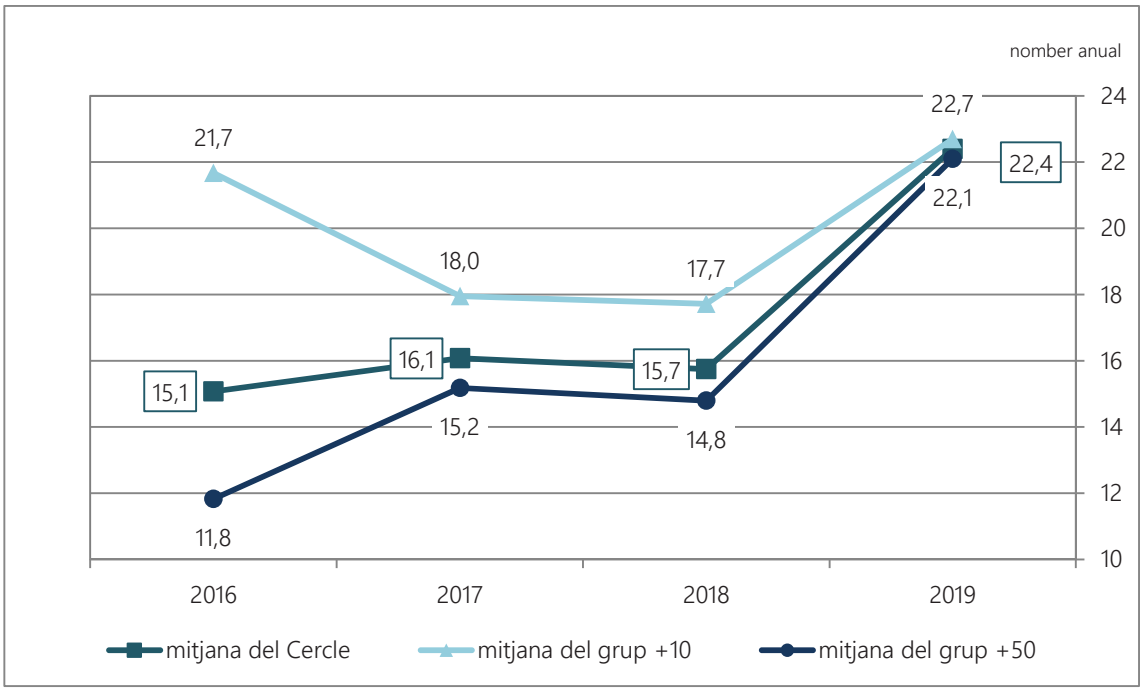

Figura 42. Evolució del nombre d'accidents laborals per cada 100 treballadors i per grups de municipis (2016 - 2019)

2.3.C. PROMOURE UN CLIMA LABORAL POSITIU PER ALS TREBALLADORS

Els treballadors del servei de verd urbà, de mitjana, estan de baixa un 8,1% sobre el total d'hores laborals, amb una tendència a l'augment.

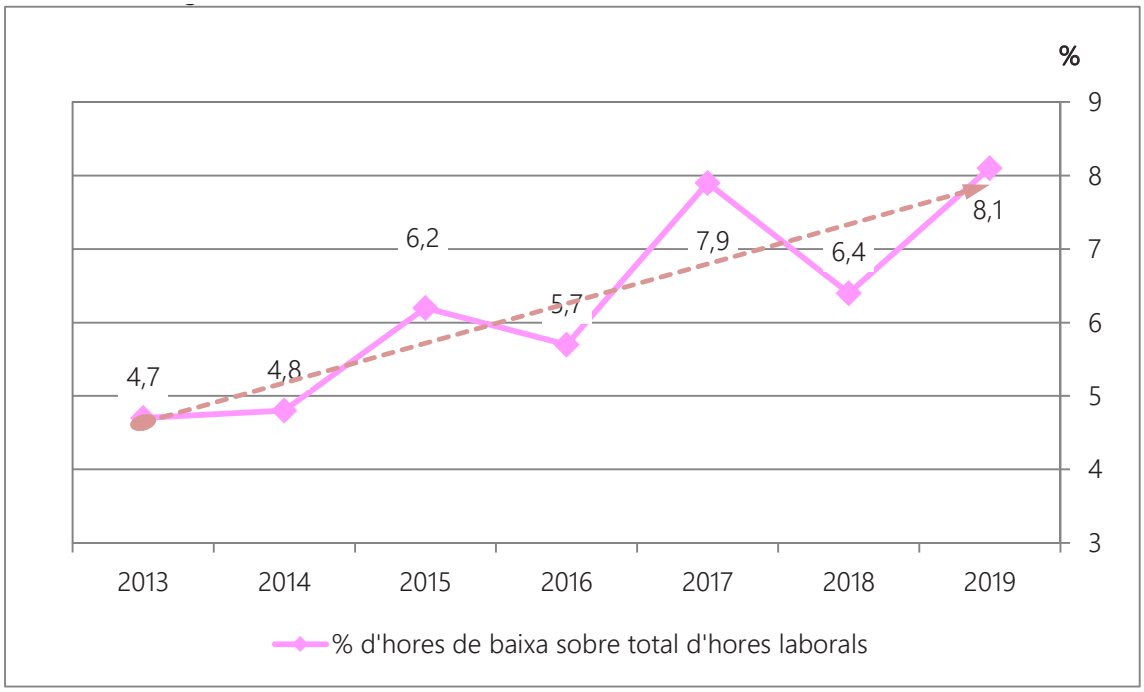

Figura 43. Evolució del % d'hores de baixa sobre el total d'hores laborals del servei de verd urbà (2013 - 2019)

Si ho comparem amb els altres cercles de comparació intermunicipal, el percentatge d'hores de baixa sobre el total d'hores laborals al servei de verd urbà es troba a la banda alta de la figura, com en altres serveis públics que es desenvolupen a la via pública, com la policia o la neteja viària i els residus. I està per sobre de l'enllumenat públic.

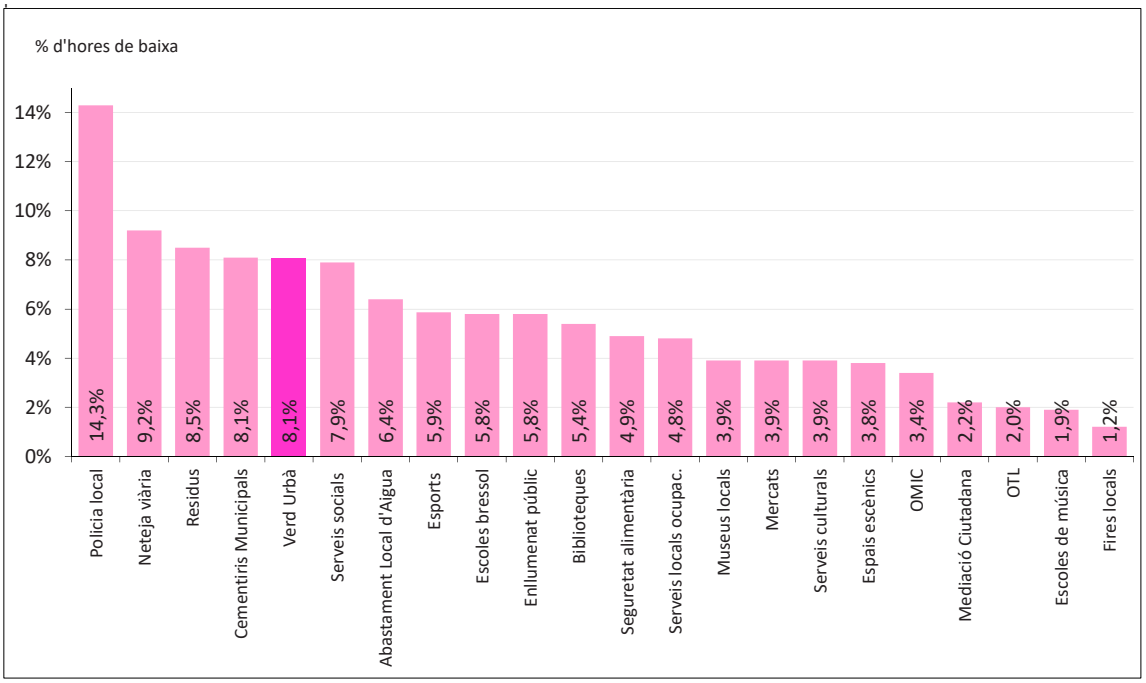

Figura 44. % d'hores de baixa sobre el total d'hores laborals del servei de verd urbà al conjunt dels cercles (2019)

Els sous bruts anuals dels oficials jardiners mostren una tendència a l'augment

El servei de verd urbà compta amb un sou mitjà brut base anual d'un oficial jardiner de 22.435 €. Aquest salari inclou el sou base més els complements de destí i específic, sense considerar altres complements personals i de servei.

La tendència de les mitjanes dels sous bruts base anuals dels oficials jardiners del servei de verd urbà mostren una certa tendència a l'augment els darrers anys, fruit, sens dubte, de la millora global de les disponibilitats econòmiques dels ajuntaments.

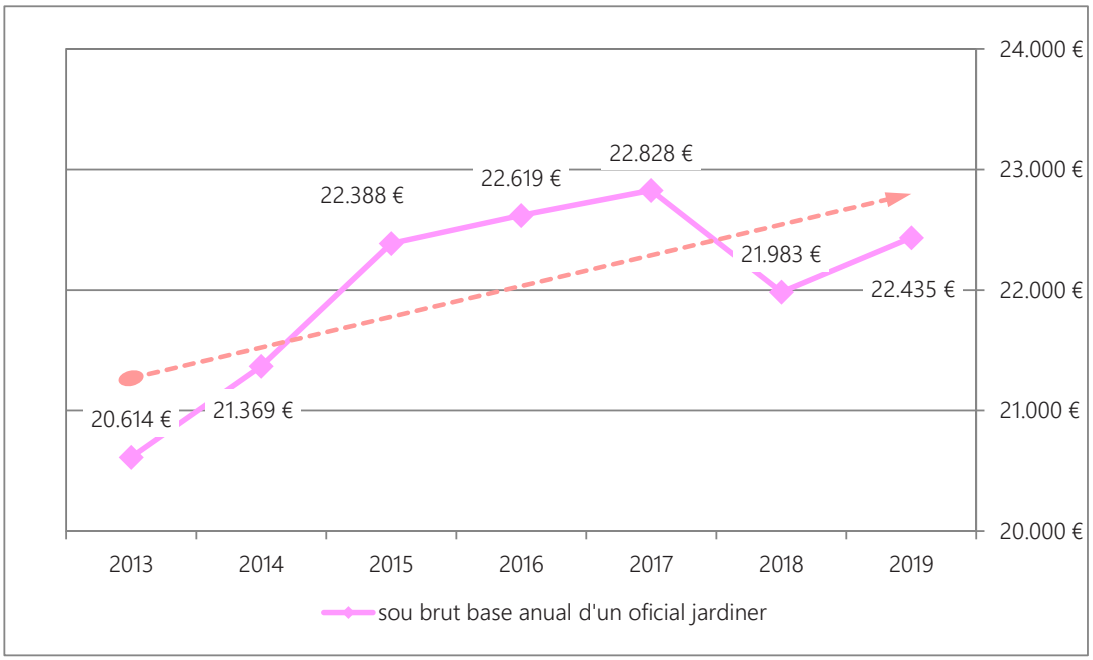

Figura 45. Evolució del sou brut base anual d'un oficial jardiner (2013 – 2019)

Els treballadors del verd urbà dels municipis mitjans, del grup +10, mostren un valor mitjà del salari més elevat que els del grup +50 en les dades d'enguany, de manera que s'inverteix la tendència que es marcava fins ara.

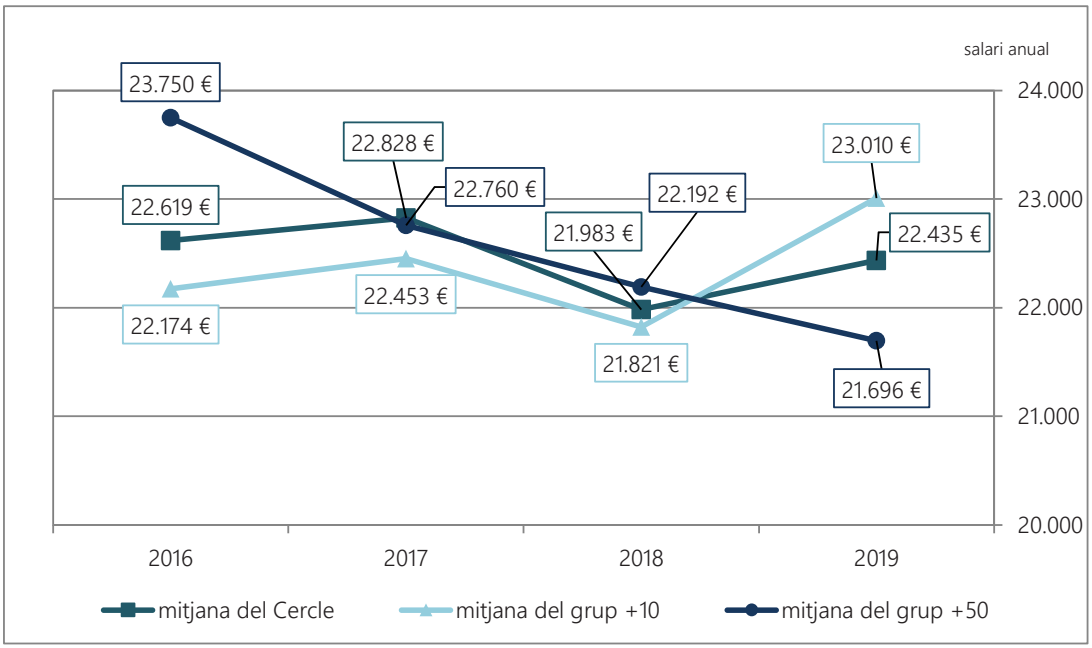

Figura 46. Evolució del sou brut base anual d'un oficial jardiner per grups de municipis (2016 – 2019)

A cada operari de manteniment d'espais verds li correspon la superfície corresponent a 25.030 m² d'espais verds, que és la mida de 5 camps de futbol, però amb realitats molt diverses entre els diferents municipis, fruit de la seva realitat urbanística. A les ciutats grans compactes, els operaris tenen càrregues de treball per superfície molt baixes, en canvi en els pobles mitjans i petits amb moltes urbanitzacions disperses tenen càrregues de treball per operari altes. De ben segur que el treball en aquest segon grup és d'una intensitat menor que el treball en zones urbanes i denses.

Hi ha un conjunt de tres municipis amb superfícies de treball per operari molt més elevades, de l'ordre de tres vegades més que la mitjana, i són municipis amb grans extensions d'espais verds en urbanitzacions. Hi ha un municipi molt gran i compacte on la càrrega de treball és de l'ordre del 25% de la mitjana.

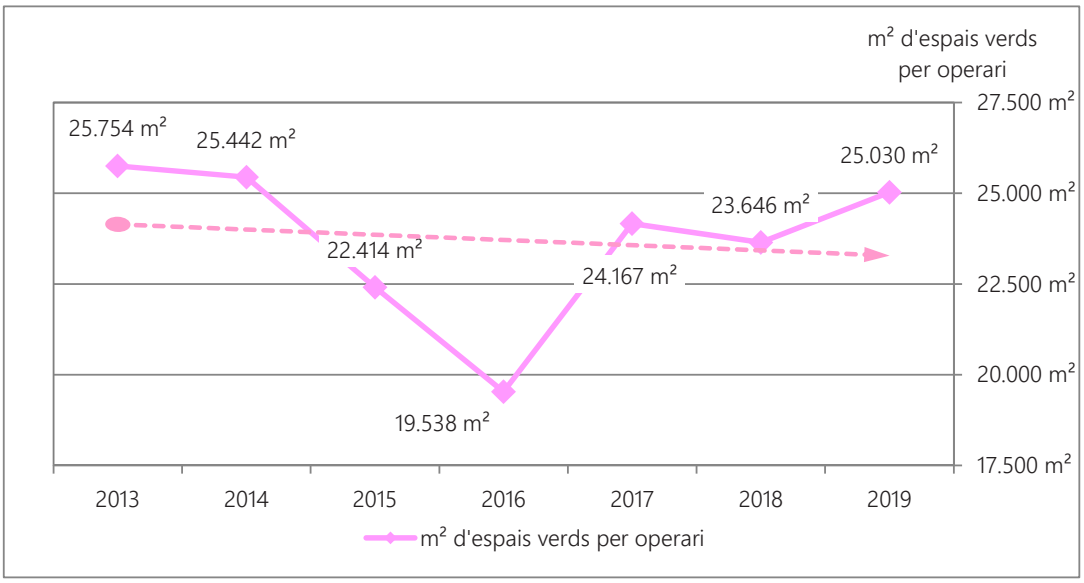

Figura 47. Evolució de la superfície d'espais verds per operari (2013 -2019)

Els treballadors del verd urbà dels municipis mitjans, del grup +10, tenen una càrrega de treball més elevada que la mitjana, i els dels municipis més grans, del grup +50, més baixa, donada la pròpia naturalesa dels espais verds dels diferents grups de municipis on, generalment, els espais més urbans tenen necessitats de manteniment més elevades.

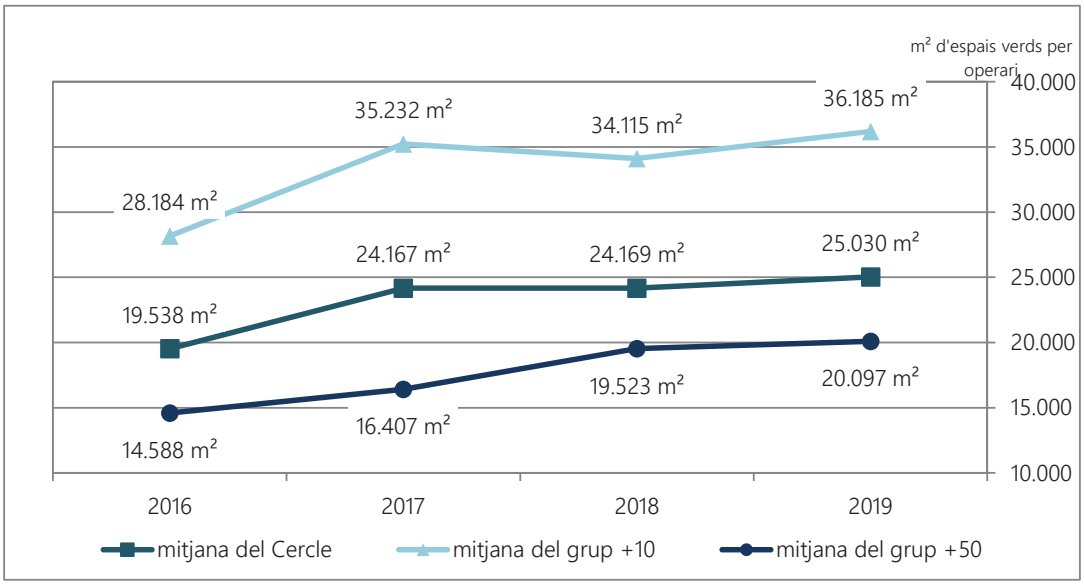

Figura 48. Evolució de la superfície d'espais verds per operari i grups de municipis (2016 -2019)

Els comandaments del servei del verd urbà suposen un 9,8% del total de treballadors del servei, i en municipis grans, del grup +50, és del 10,2%, mentre que en municipis mitjans, del grup +10, és del 9,2%

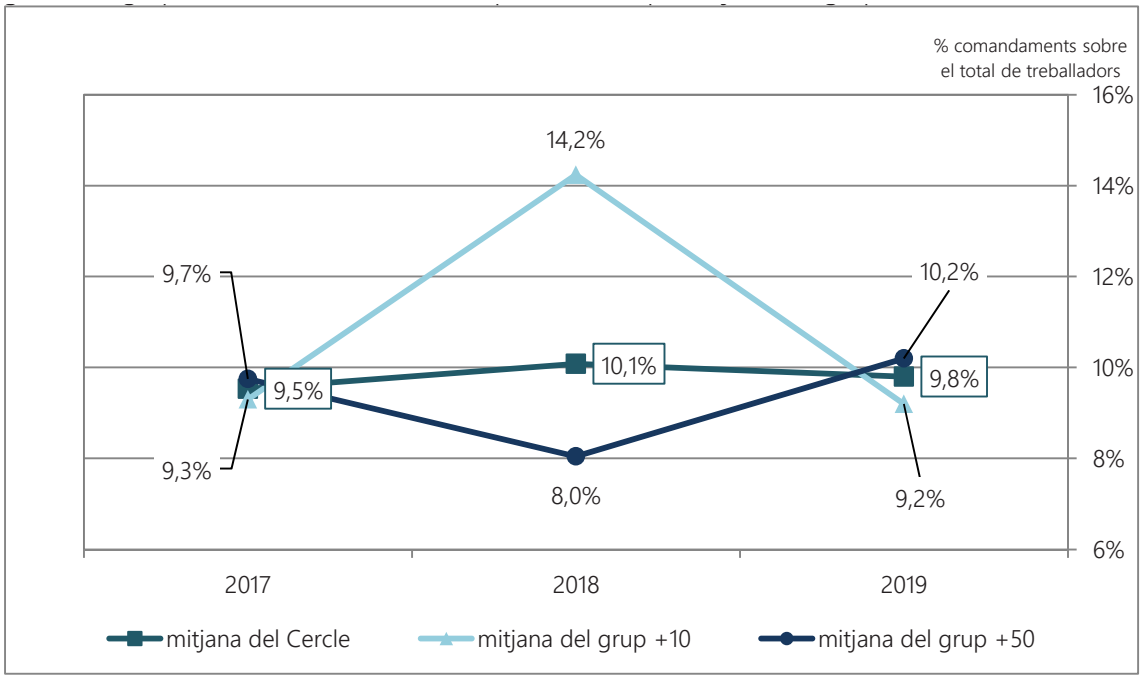

Figura 49. Evolució del % de comandaments sobre el total de treballadors i grups de municipis (2017 -2019)

2.3.D. PROMOURE LA RESPONSABILITAT SOCIAL

El servei de verd urbà compta amb un 12,1% de dones de mitjana sobre el total de treballadors, amb una tendència que s'estabilitza. D'aquestes dones treballadores del servei, en són comandaments un 25,5% del total dels comandaments, la qual cosa indica que la dona té un paper més destacat en llocs de responsabilitat en el servei de verd urbà que en els llocs de treball d'oficis.

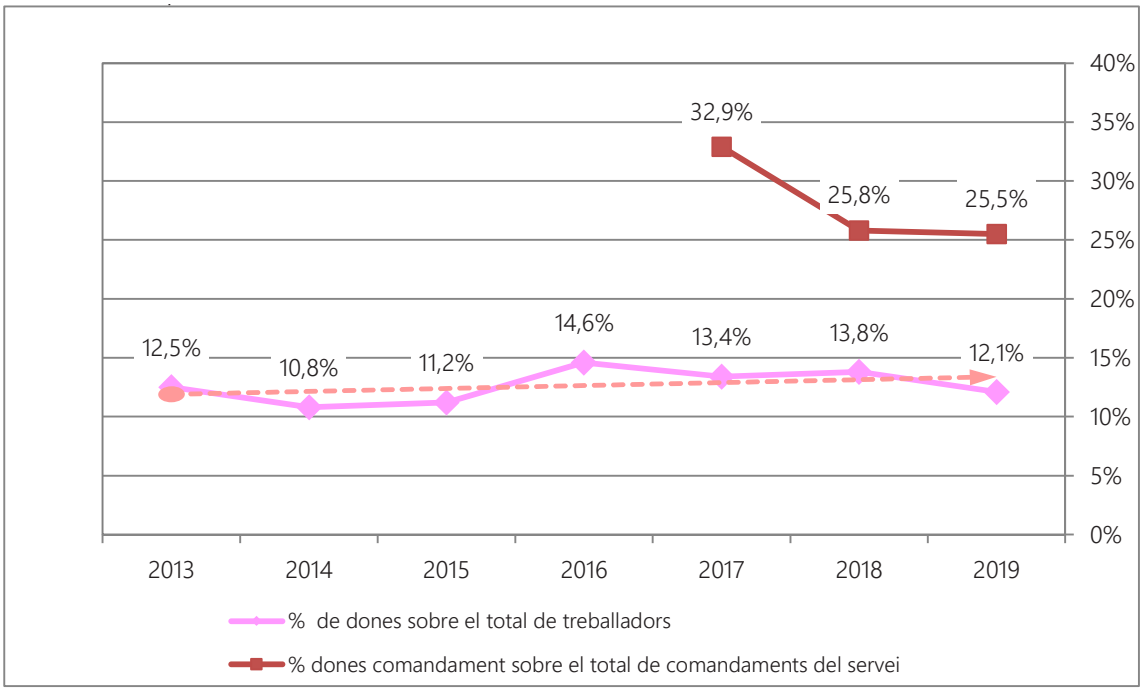

Figura 50. Evolució del % de dones sobre el total de treballadors (2013 -2019) i del % de dones comandaments (2017-2019)

Entre els treballadors del verd urbà dels municipis participants, el percentatge de dones es manté, els darreres anys, entre el 10% i el 14%.

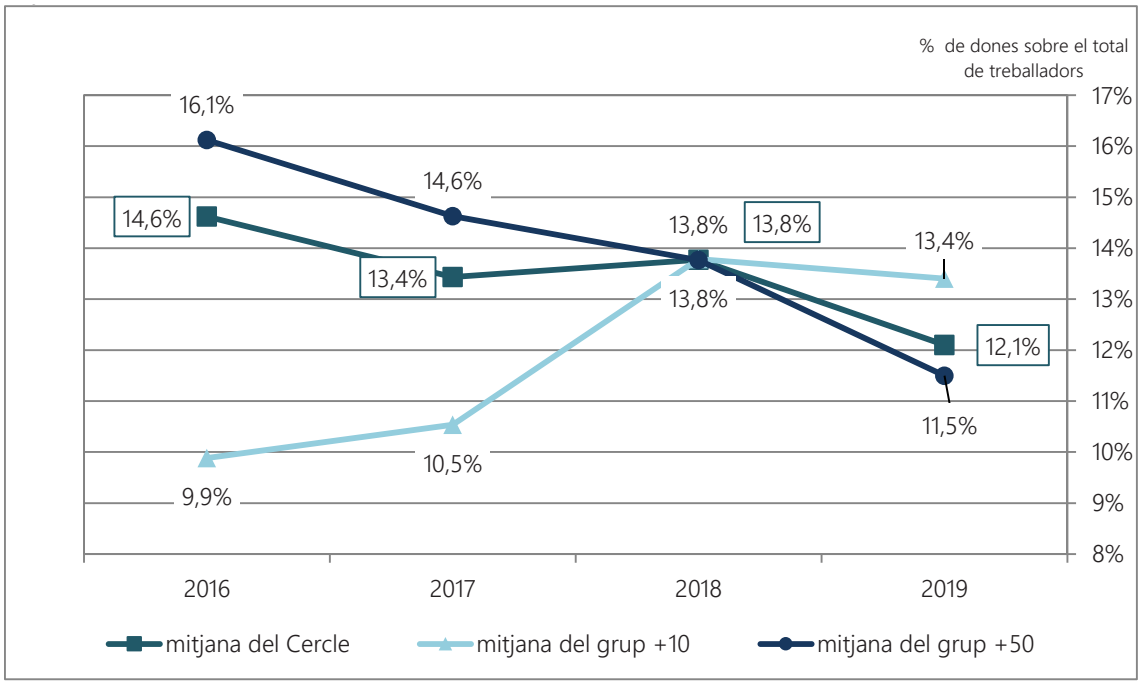

Figura 51. Evolució del % de dones sobre el total de treballadors i grups de municipis (2016 -2019)

Si ho comparem amb els altres cercles de comparació intermunicipal, el servei de verd urbà és el tercer que ocupa menys dones sobre el total de treballadors. Respecte d'altres serveis que es desenvolupen a la via pública, el del verd urbà té un percentatge de dones sobre el total de treballadors similar al de la policia local i al de neteja viària, i per sobre del de l'enllumenat públic i els residus.

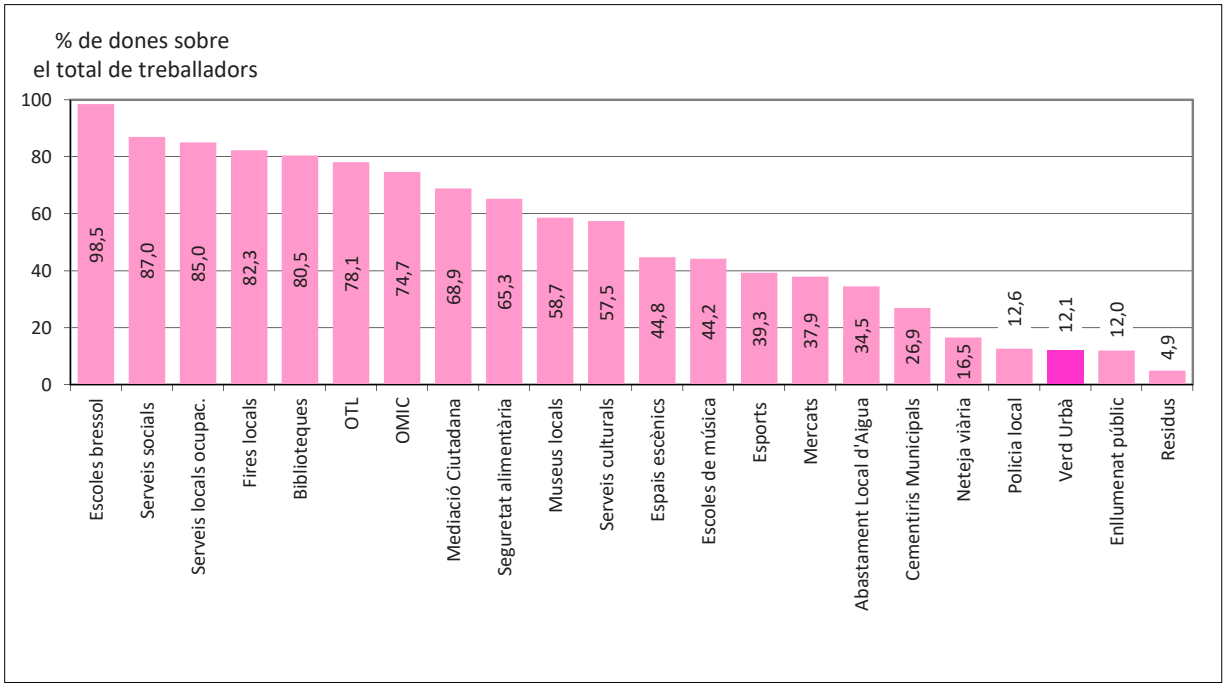

Figura 52. % de dones sobre el total de treballadors en el conjunt dels cercles (2019)

Si analitzem els llocs de treball de responsabilitat dins del servei de verd urbà, veiem que les dones ocupen un 25,5% dels llocs de treball de comandament. I respecte d'altres serveis que es desenvolupen a la via pública, el del verd urbà té un percentatge de dones sobre el total de treballadors molt per sobre, de l'ordre del doble, que la resta, com l'enllumenat públic, la neteja viària, els residus i la policia local.

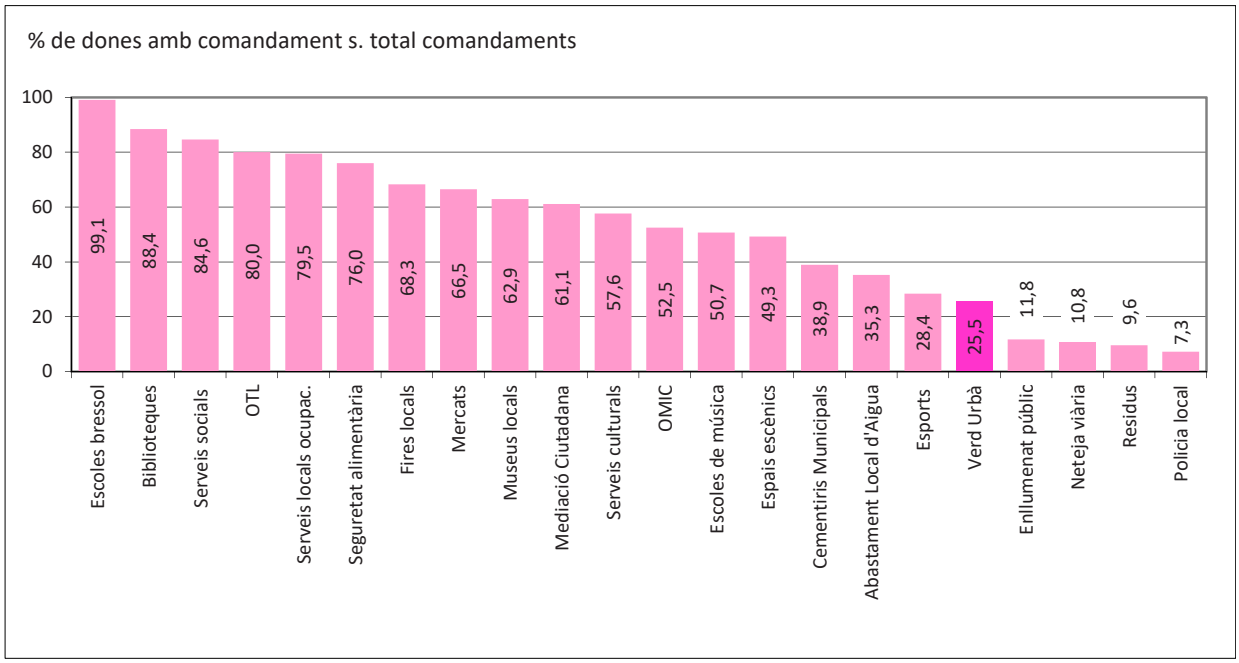

Figura 53. % de dones comandaments sobre el total de comandaments en el conjunt dels cercles (2019)

El servei de verd urbà compta amb un 20,7% de treballadors amb contracte bonificat sobre el total de la plantilla, amb tendència a la baixa els darrers anys.

Són els contractes reservats a persones amb cert grau de discapacitat física o psíquica, a treballadors en períodes de formació reglamentats, a treballadors en situacions particulars de primera feina, o a treballadors inclosos en col·lectius amb dificultat d'inserció.

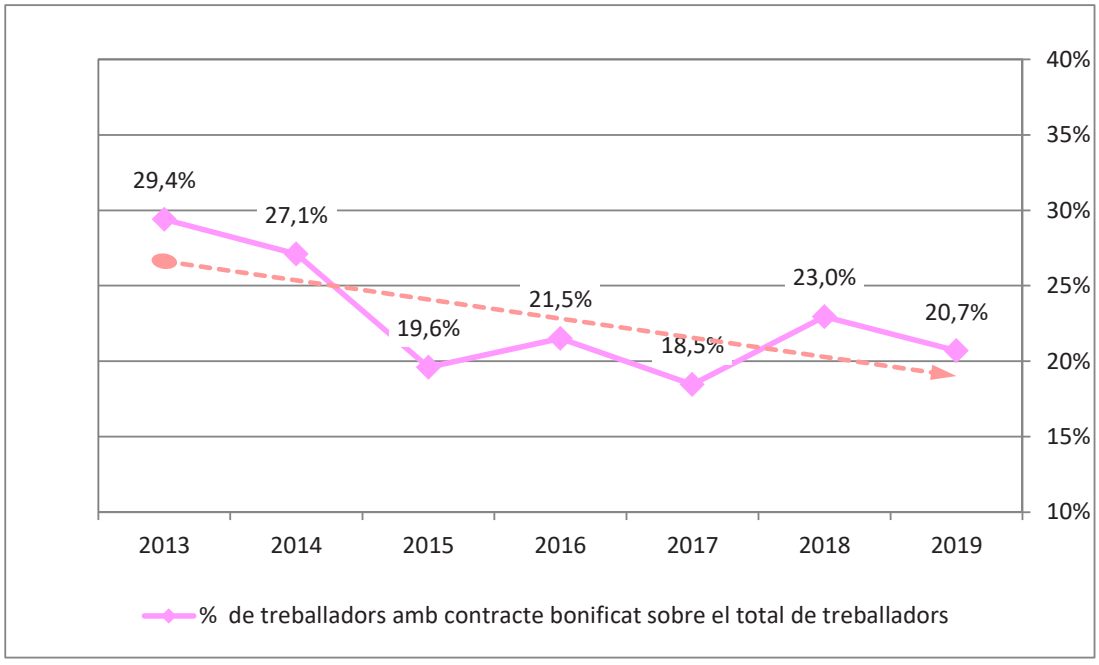

Figura 54. Evolució del % de treballadors amb contracte bonificat sobre el total de treballadors (2013 - 2019)

Els treballadors amb contracte bonificat del servei del verd urbà en municipis mitjans, del grup +10, suposen percentatges per sobre del 25%, mentre que en municipis grans, del grup +50, es manté a l'entorn del 17%. Malgrat les petites diferències, la tendència és a agrupar-se a l'entorn de la mitjana.

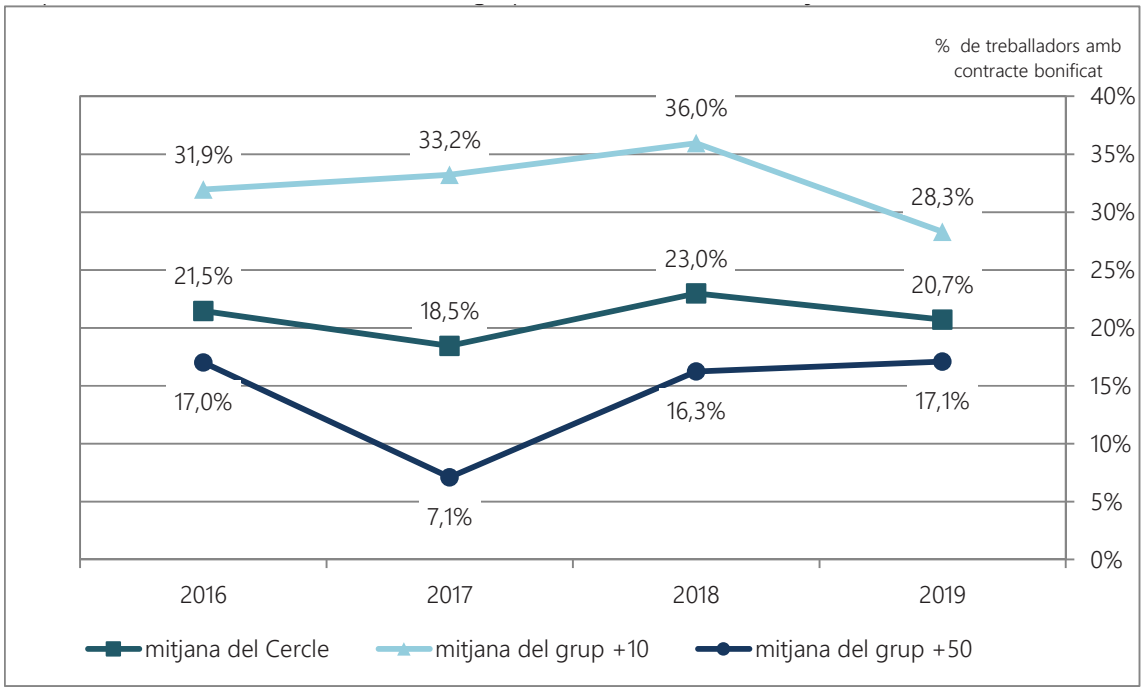

Figura 55. Evolució del % de treballadors amb contracte bonificat per grups de municipis (2016 - 2019)

2.4. DIMENSIÓ ECONÒMICA

Els indicadors que formen part de la dimensió econòmica expressen l'ús dels recursos necessaris per poder fer funcionar amb normalitat el servei i els costos que s'hi associen, així com les fonts de finançament.

En aquesta dimensió es plantegen els objectius següents:

- Disposar dels recursos adequats.
- Disposar d'uns costos unitaris adequats.
- Finançar adequadament el servei.

2.4.A. DISPOSAR DELS RECURSOS ADEQUATS

La despesa corrent del servei de verd urbà per habitant és de 27,87 €/any

La despesa corrent del verd urbà és de 27,87 €/habitant i any. La major part dels municipis (15) mostren valors propers a la mitjana.

Tres municipis tenen la despesa corrent per habitant per sota del 50% de la mitjana, amb valors al voltant dels 11-12€ per habitant i any.

Aquests valors extremadament baixos els donen molt marge de millora en aquest àmbit dels serveis municipals. La repercussió entre els dos àmbits del verd urbà es mostra a la taula següent, i indica que el 85% de la despesa correspon als espais verds i el 15% a l'arbrat viari.

Despesa corrent en espais verds per habitant i any	Despesa corrent en arbrat viari per habitant i any
23,92€ (*) en **espais verds**	4,10€ (*) en **arbrat viari**
85% de la despesa del verd urbà	**15%** de la despesa del verd urbà

Taula 6. Despesa corrent en espais verds i arbrat viari (mitjana 2019) (* els valors sumats no corresponen al total de 27,87€ per habitant i any, ja que no tots els municipis disposen dels valors desglossats)

La tendència dels darrers anys és a l'augment dels valors de despesa per habitant al conjunt del verd urbà, fruit de la importància creixent que va adquirint aquest àmbit dels serveis públics als municipis com a eina de millora de la qualitat de l'entorn i de la salut.

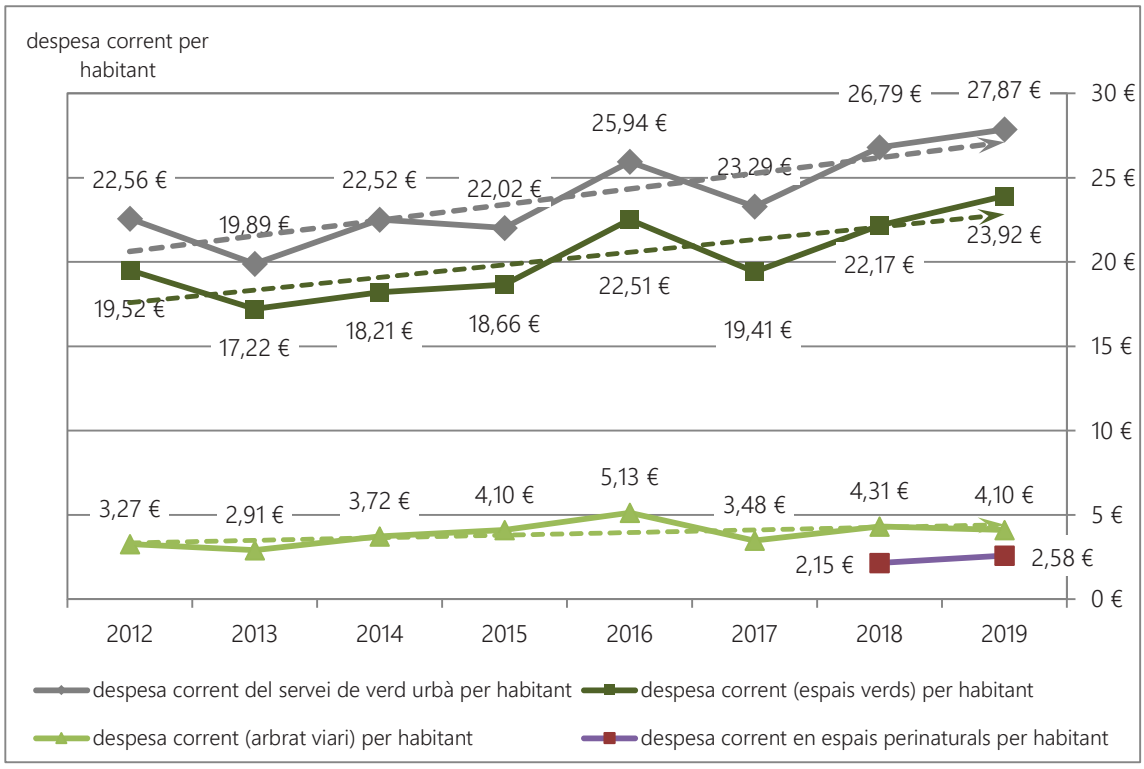

Figura 56. Evolució de la despesa corrent del servei de verd urbà, espais verds, arbrat viari i espais perinaturals per habitant (2012 - 2019)

Els municipis mitjans, del grup +10, dediquen més recursos per habitant al verd urbà que els municipis grans, del grup +50, per bé que els valors de tots dos grups es troben força propers, entre 27 i 29€ per habitant i any.

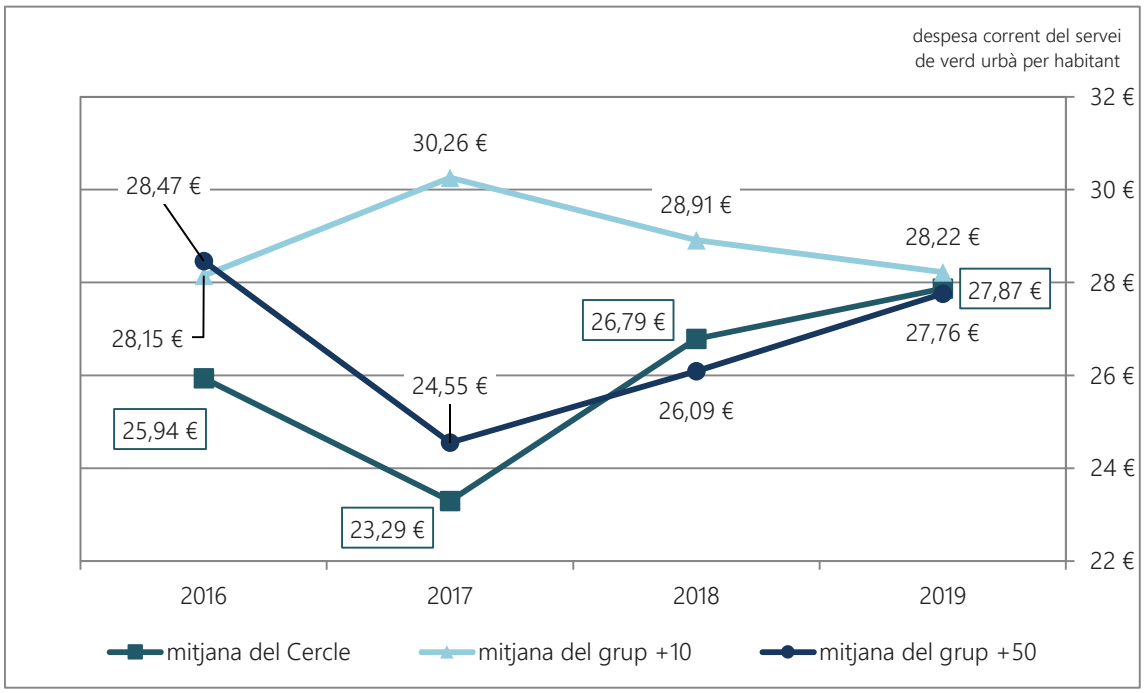

Figura 57. Evolució de la despesa corrent del servei de verd urbà per grup de municipis per habitant (2016 - 2019)

Els municipis mitjans, del grup +10, dediquen menys recursos per habitant als espais verds que els municipis grans, del grup +50, per bé que els valors de tots dos grups es troben força propers, entre 23 i 25€ per habitant i any.

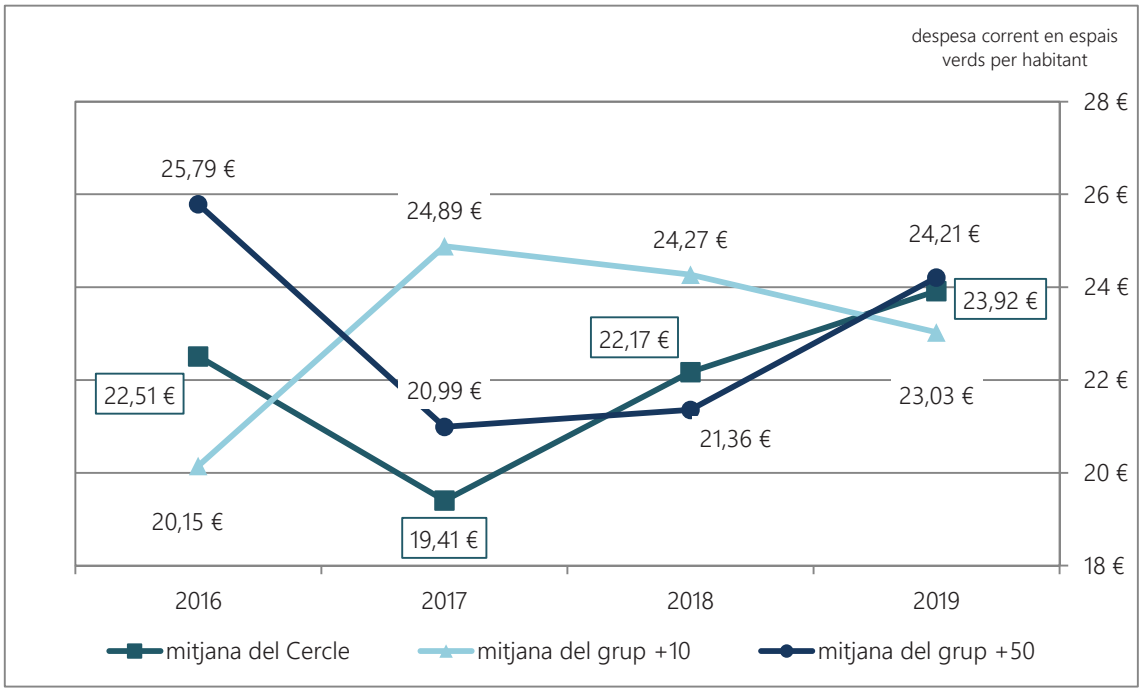

Figura 58. Evolució de la despesa corrent en espais verds per grup de municipis per habitant (2016 - 2019)

Els municipis mitjans, del grup +10, dediquen més recursos per habitant a l'arbrat viari que els municipis grans, del grup +50, per bé que els valors de tots dos grups es troben força propers, entre 4 i 6€ per habitant i any.

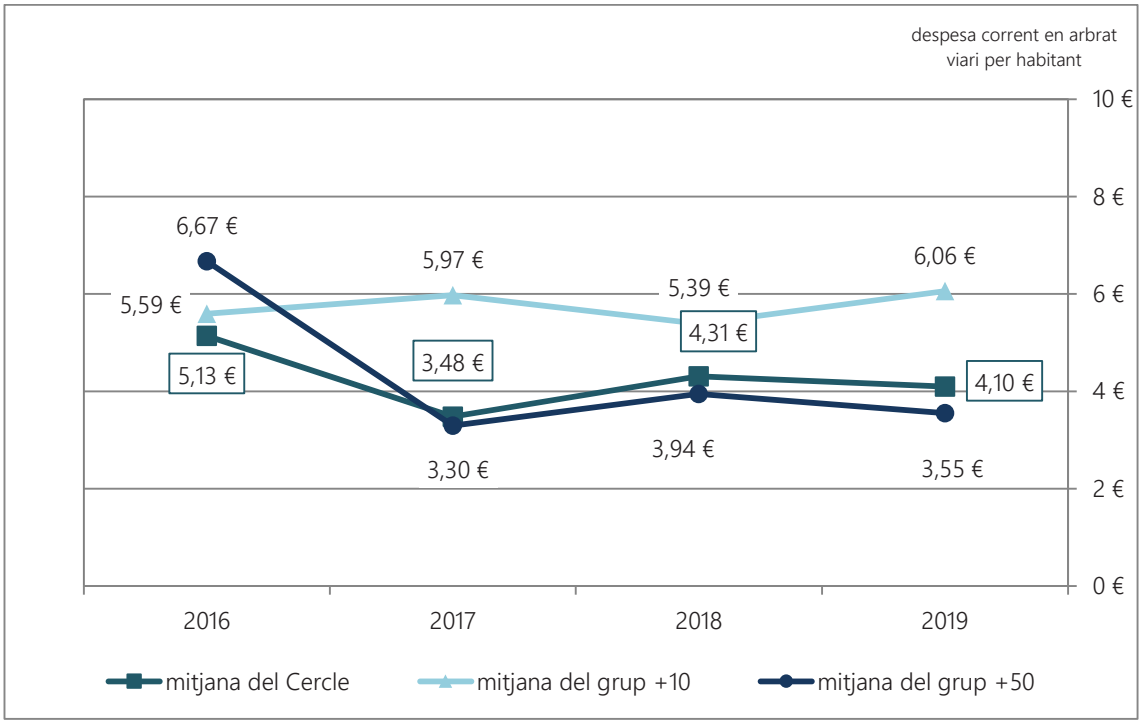

Figura 59. Evolució de la despesa corrent en arbrat viari per grup de municipis per habitant (2016 - 2019)

La despesa corrent del servei de verd urbà per habitant és a la banda mitjana de la taula, si la comparem amb els altres cercles de comparació intermunicipal.

La despesa per habitant al verd urbà és lleugerament més elevada que les d'altres serveis de la via pública, com l'enllumenat públic, però és de l'ordre de la meitat de la despesa en neteja viària per habitant, o de l'ordre d'un terç de la despesa que suposa la gestió de residus per habitant, o una quarta part aproximadament del que representa el servei de policia local per habitant.

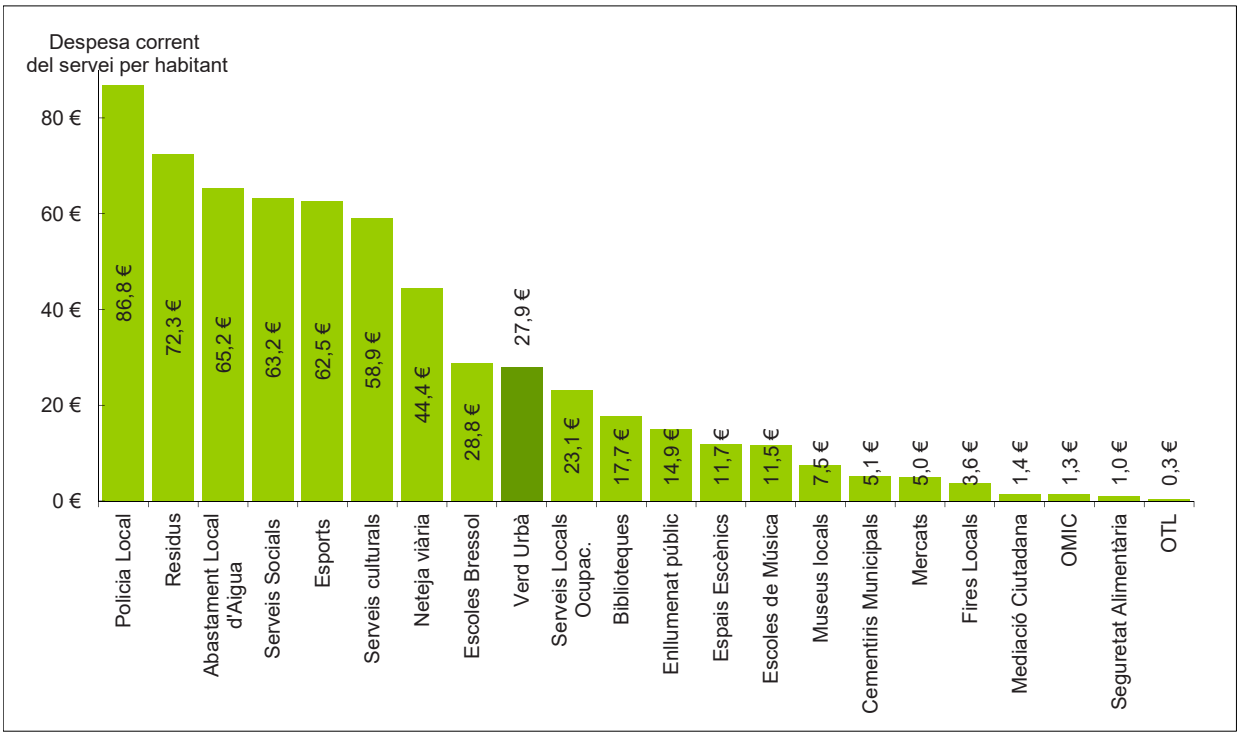

Figura 60. Despesa corrent del servei de verd urbà per habitant al conjunt dels cercles (2019)

El percentatge que representa la despesa corrent de verd urbà sobre el total de despesa corrent del pressupost municipal és del 2,8%, amb una distribució als municipis similar a la de la despesa per habitant, i amb una tendència constant els darrers anys.

La despesa municipal del servei de manteniment dels espais perinaturals suposa un total d'entre el 8,2 i el 9,5% de la despesa del servei de verd urbà, com es mostra tot seguit.

Hi ha un grup de dos municipis participants on la despesa sobre aquests espais perinaturals arriba a ser de dos vegades més per habitant i any, i un grup de dos municipis que no destina recursos a aquests espais perinaturals, i un altre grup de quatre municipis que destina a aquests espais menys del 50% de la despesa mitjana per habitant i any.

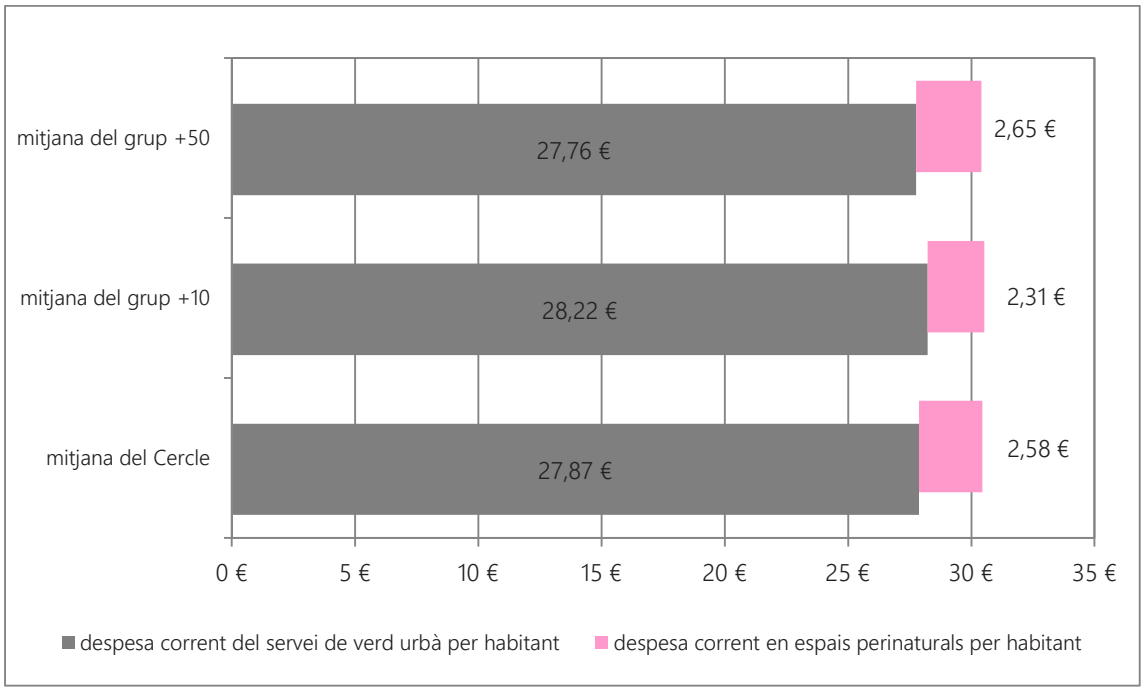

Figura 61. Despesa corrent per habitant del servei de verd urbà i en espais perinaturals per grups de municipis (2019)

2.4.B. DISPOSAR D'UNS COSTOS UNITARIS ADEQUATS

Les despeses mitjanes que es desprenen del servei de verd urbà en els seus dos àmbits, espais verds i arbrat viari, es poden agrupar en la taula resum següent:

Despesa corrent en espais verds per m^2	Despesa corrent en arbrat viari per arbre
1,64 €/m^2 i any	30,10 €/arbre i any

Taula 7. Despesa corrent dels diferents àmbits del servei de verd urbà (2019)

Cost del control fitosanitari químic i biològic per arbre tractat del verd urbà	Despesa corrent en poda per arbre podat de l'arbrat viari
13,03 €/arbre tractat i any	35,91 €/arbre podat i any

Taula 8. Despesa corrent per arbre tractat i per arbre podat (2019)

L'evolució dels costos per superfície dels darrers anys mostra una tendència lleugera a l'augment.

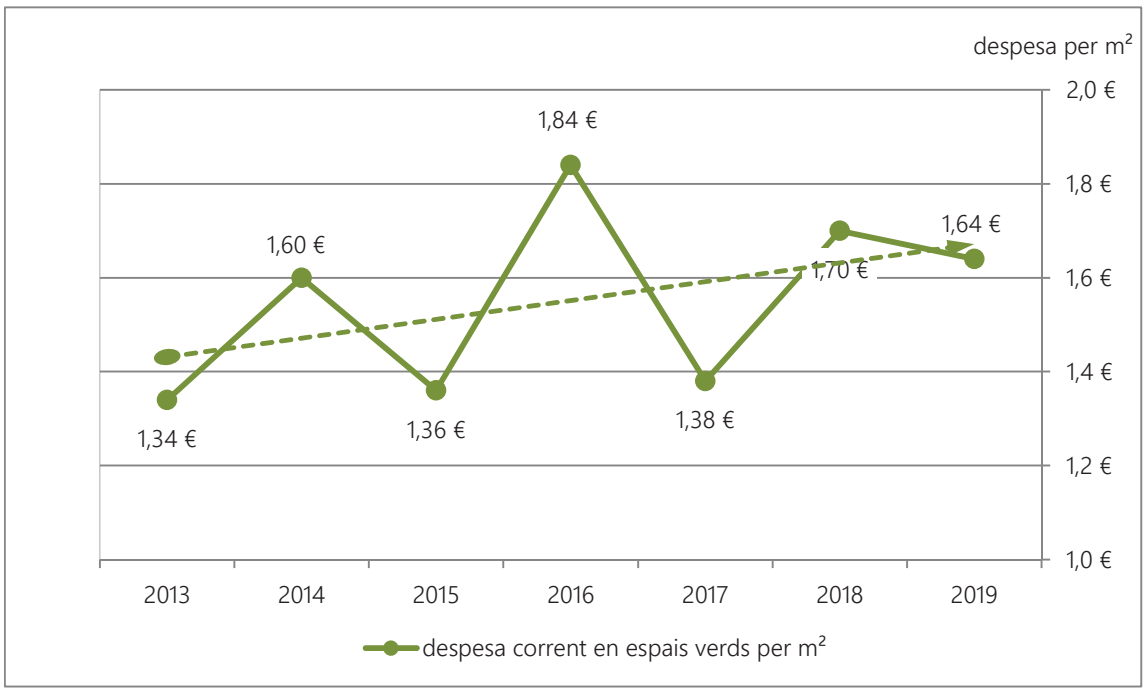

Figura 62. Despesa corrent en espais verds per m² (2013 – 2019)

Respecte dels costos associats a l'arbrat viari els darrers anys, la tendència és a estabilitzar-se a l'entorn dels valors actuals, pel que fa als costos per habitant, com hem vist, però també s'estabilitza si tenim en compte els costos unitaris per arbre, a l'entorn dels 30€ per arbre, com es mostra tot seguit.

Ara bé, pel que fa a les diverses despeses estudiades per als arbres viaris, hi ha una tendència a la reducció dels costos en poda, que se situa a l'entorn dels 36€ per arbre podat. Veiem doncs que les ràtios obtingudes per cada arbre gestionat, sigui podat o no aquell any, són molt similars en el còmput anual i analitzant les dades mitjanes. La realitat municipi a municipi, no obstant, és molt diversa.

Pel que fa als costos associats a la lluita integrada, augmenten, si tenim en compte, només, el nombre d'arbres sobre els quals s'ha actuat de manera activa, ja que la tendència actual és a reduir o eliminar els tractaments generalistes sobre la totalitat dels arbres.

Ara es tendeix a fer només tractaments localitzats molt definits per a patologies molt concretes com la processionària o el morrut, amb costos unitaris molt elevats associats a tècniques d'endoteràpia o tractaments localitzats. I també es tendeix a fer alliberament de fauna útil, operació que es du a terme sobre un nombre d'arbres reduït però que aporta benefici per al conjunt d'arbres.

A més els costos associats al seguiment tècnic i al control continuat propi de la lluita integrada beneficien el conjunt dels arbres més enllà de sobre quins arbres es tracti en concret hagin rebut el tractament.

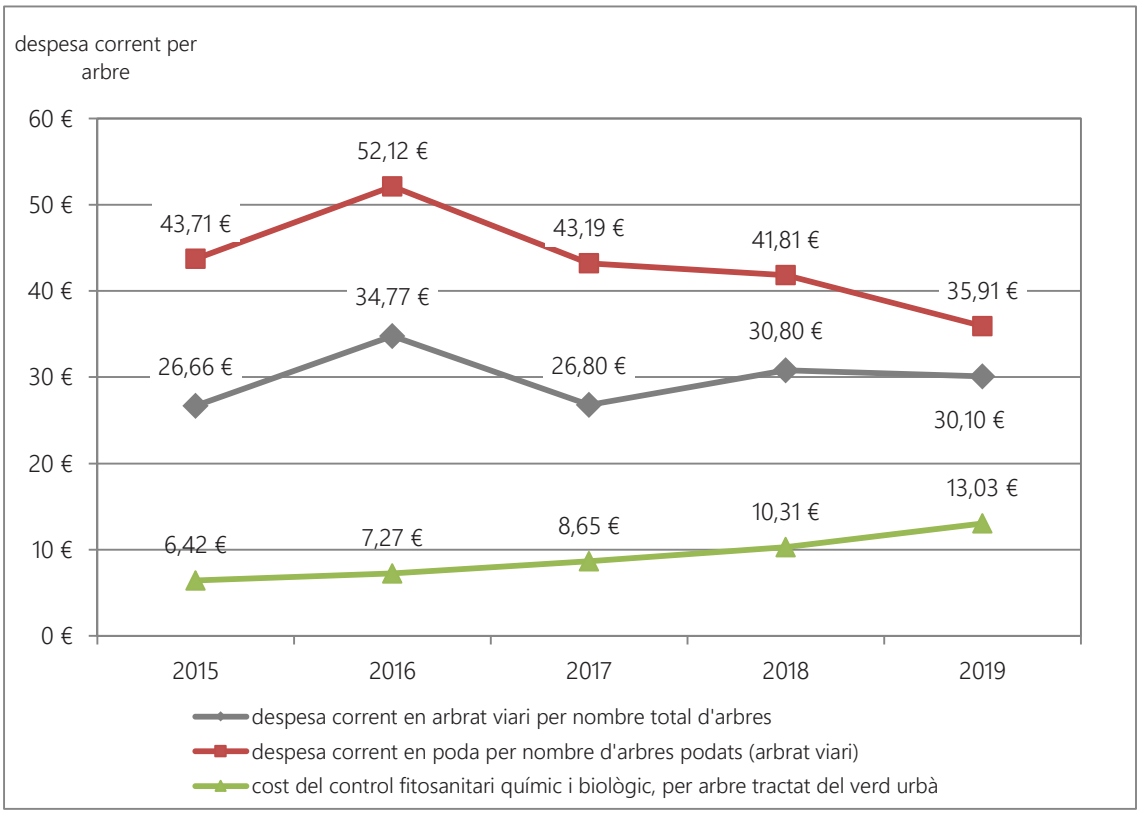

Figura 63. Evolució de la despesa corrent en arbrat viari per arbre, per arbre podat i per arbre tractat del verd urbà (2015 - 2019)

La despesa per arbre tractat al conjunt del verd urbà té una tendència clara a l'augment als diversos grups de municipis, independentment de la mida dels municipis, per bé que en el grup de municipis grans la despesa enguany es dispara d'un 40% més que al grup dels mitjans.

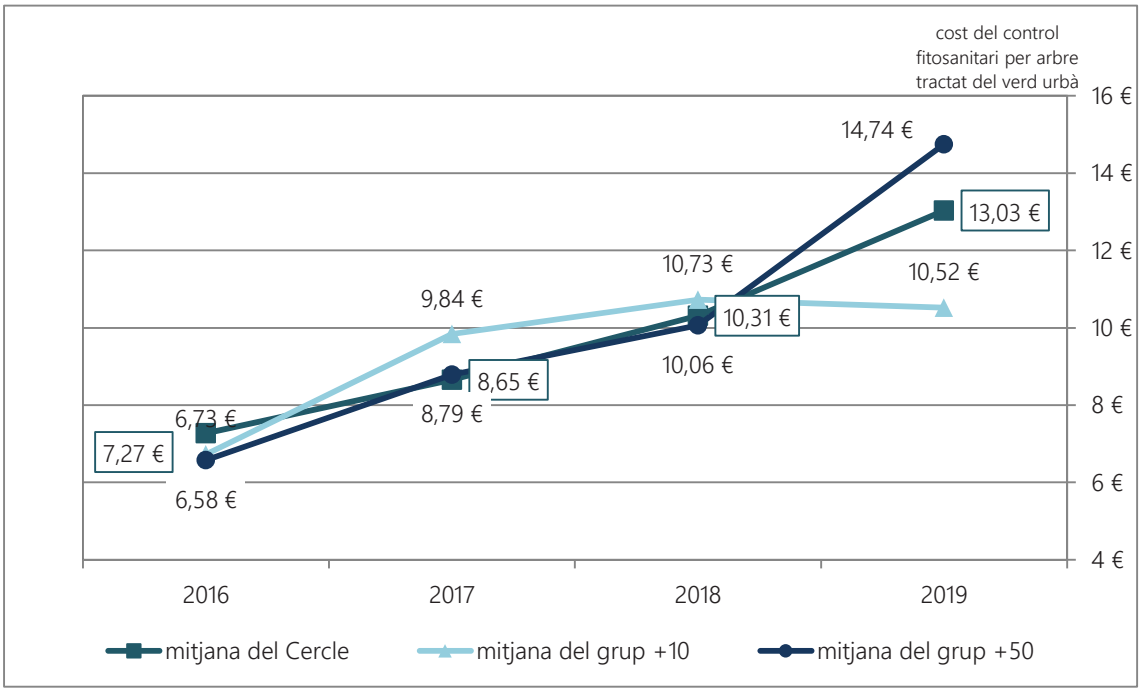

Figura 64. Evolució de la despesa corrent per arbre tractat del verd urbà per grups de municipis (2016 - 2019)

La despesa per arbre viari és molt més elevada als municipis mitjans, del grup +10, de l'ordre del 50% més per arbre respecte dels arbres dels municipis grans, del grup +50, i enguany la tendència és a seguir amb aquesta dicotomia de valors segons la mida del municipi.

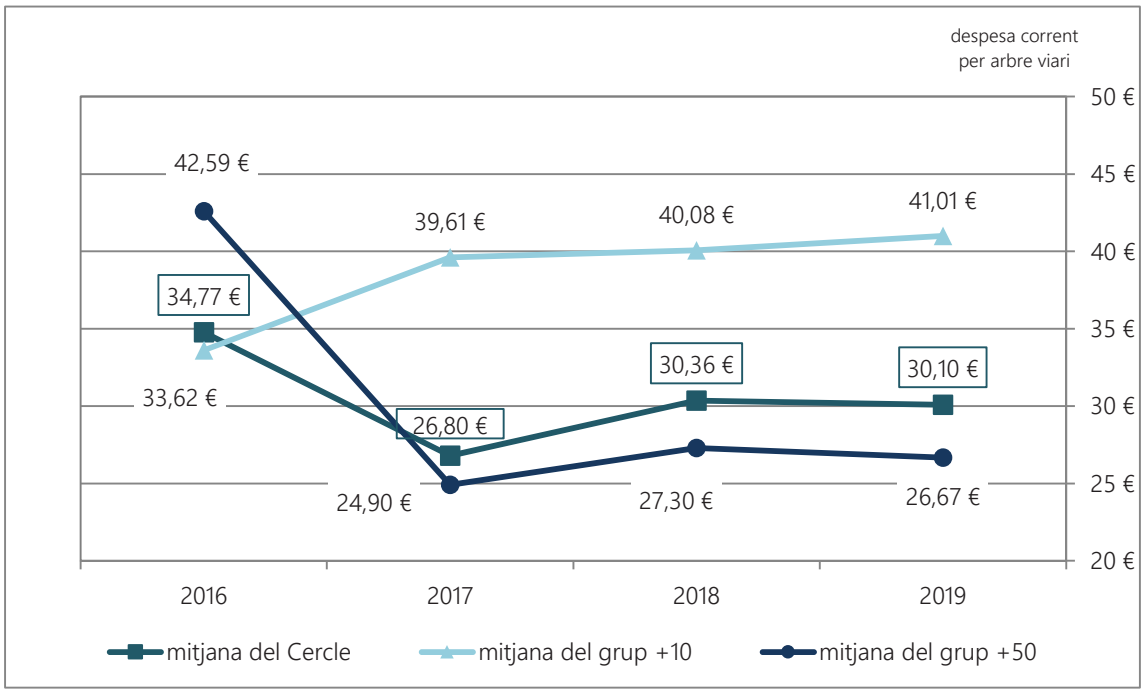

Figura 65. Evolució de la despesa corrent en arbrat viari per arbre per grups de municipis (2016 - 2019)

La despesa per arbre viari podat és molt més elevada als municipis mitjans, del grup +10, de l'ordre del doble més que la dels arbres dels municipis grans, del grup +50, i la tendència és a seguir amb aquesta dicotomia de valors segons la mida del municipi.

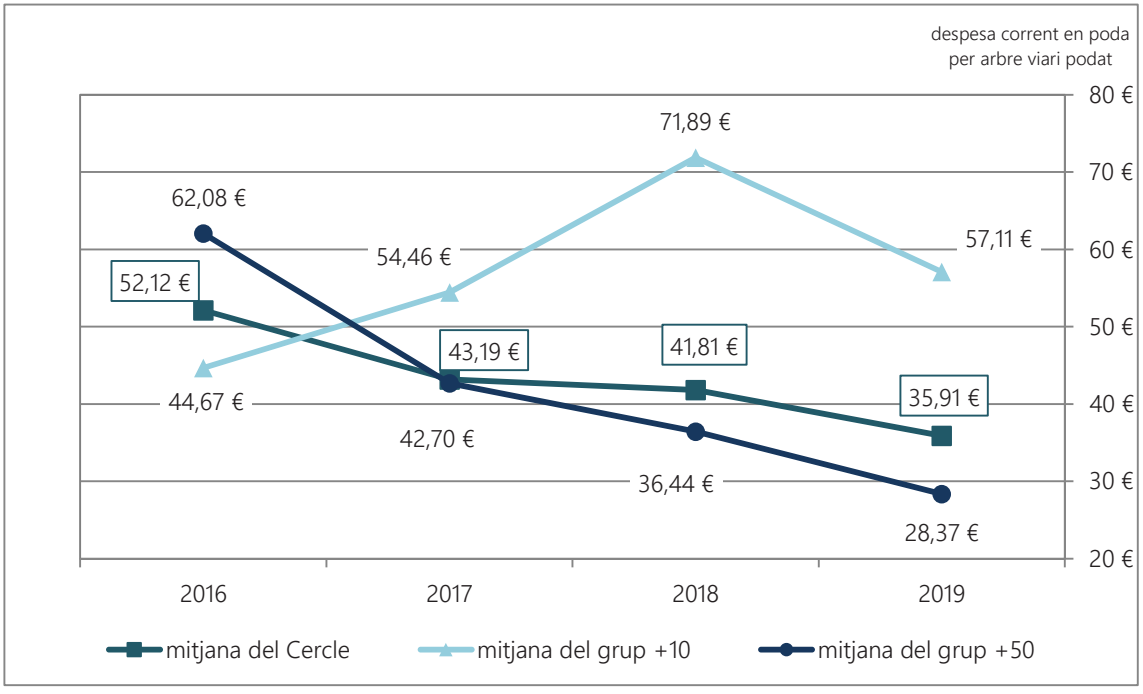

Figura 66. Evolució de la despesa corrent en poda per arbre viari podat per grups de municipis (2016 - 2019)

2.4.C. FINANÇAR ADEQUADAMENT EL SERVEI

En el gruix dels municipis el servei de verd urbà compta amb un percentatge molt baix d'autofinançament, amb valors a l'entorn del 1,04%, que correspon al 100% a aportacions d'altres institucions. Pràcticament a tots els municipis han desaparegut els pocs ingressos que s'obtenien per taxes i preus públics, només un municipi aporta dades positives en aquest indicador.

Els casos d'autofinançament corresponen tant a municipis dins l'Àrea Metropolitana de Barcelona amb parcs de caràcter metropolità gestionats per l'AMB, com a municipis que han comptat amb plans d'ocupació de finançament extern a l'Ajuntament o bé que han rebut premis i ajuts externs.

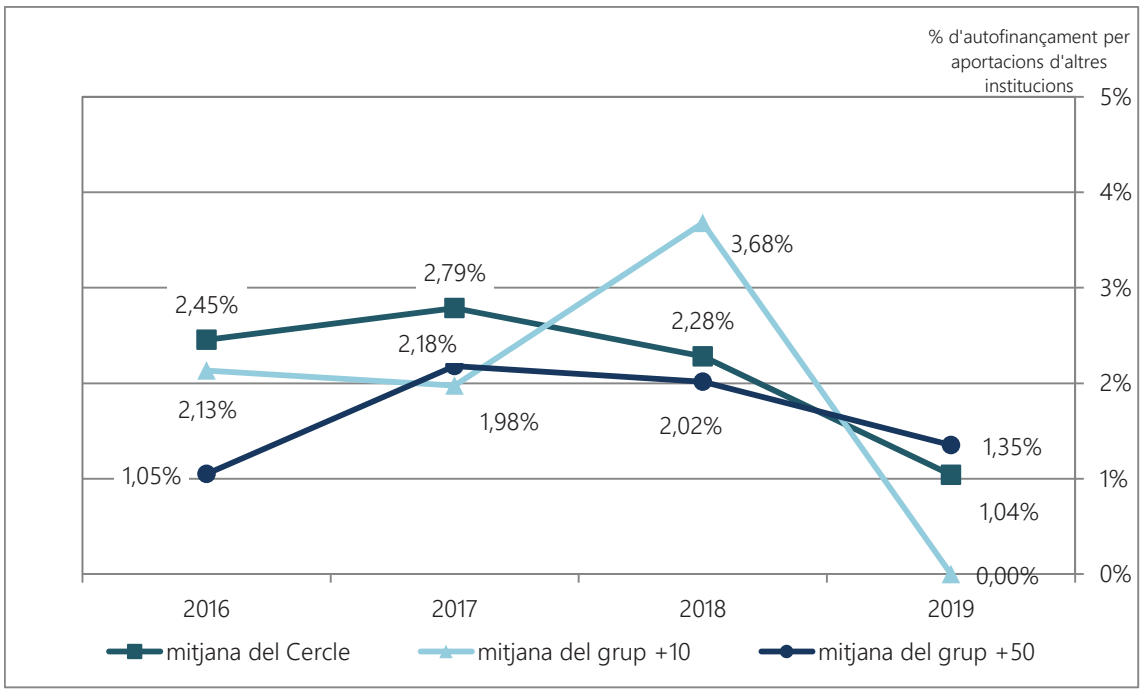

Figura 67. % de finançament del servei de verd urbà per aportacions d'altres institucions per grups de municipis (2016 – 2019)

Si comparem aquesta situació de poc suport econòmic de fonts diferents a les municipals amb els altres cercles de comparació intermunicipal, la distribució del percentatge de finançament del servei és un dels casos singulars, només comparable amb els serveis de neteja viària.

Cal tenir en compte que cap d'aquests serveis és finançable directament per taxes i preus públics, segons la legislació d'hisendes locals. Tanmateix, sí que hi ha marge de millora per finançar el servei, per rescabalar-lo dels danys ocasionats en el verd urbà per vandalisme, danys per obres, etc., o bé fixant preus públics per a la utilització dels parcs i jardins per a festes i celebracions de caràcter particular.

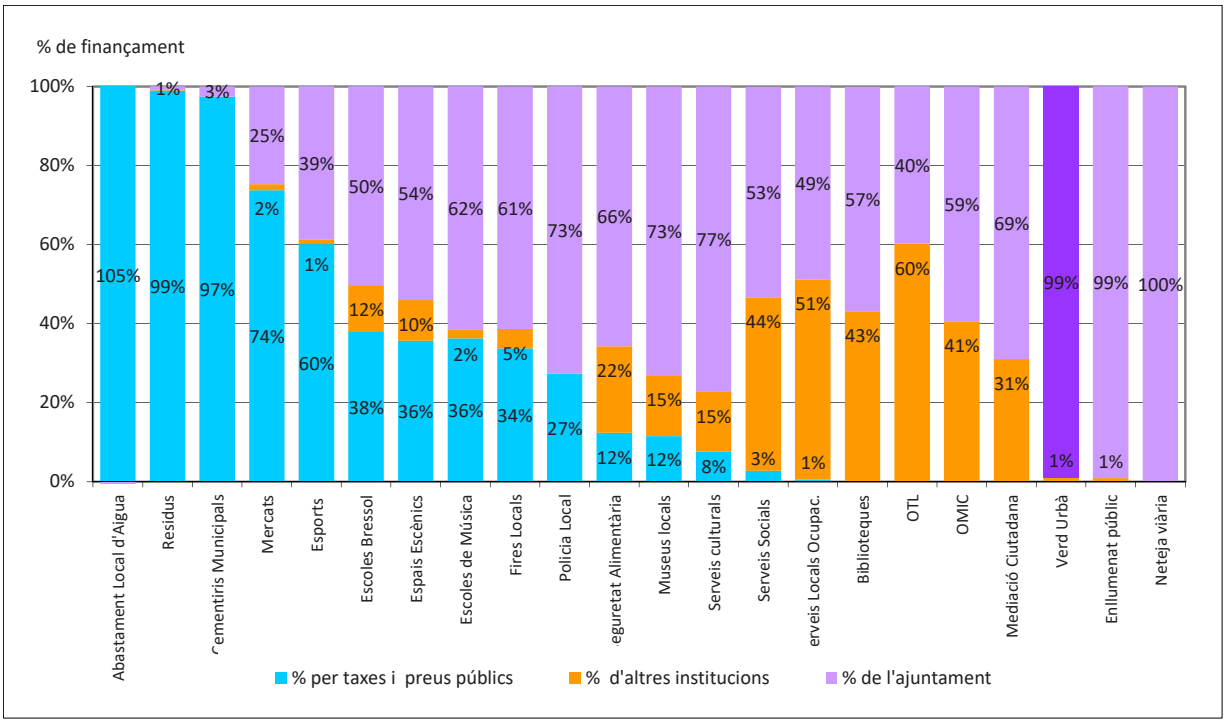

Figura 68. % de finançament dels serveis en el conjunt dels cercles (2019)

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

ABASTAMENT LOCAL D'AIGUA 2019

INFORME DELS INDICADORS D'ABASTAMENT LOCAL D'AIGUA 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

3. ANÀLISI COMPARATIU AMB ALTRES CERCLES

4. DESCRIPCIÓ DELS TALLERS

5. RESUM DE LES DADES MÉS RELLEVANTS

1. INTRODUCCIÓ

El Cercle de Comparació Intermunicipal d'Abastament d'Aigua, amb la segona edició realitzada enguany, consolida la seva presència als Cercles de Comparació Intermunicipal impulsats per la Diputació de Barcelona. Després d'una primera edició amb uns resultats satisfactoris, s'ha incrementat en 3 participants el nombre total d'entitats locals que formen part del Cercle, assolint les 18 entitats locals. Aquestes 18 entitats locals representen 738.597 habitants i el 18,51 % de la província de Barcelona exceptuant la ciutat de Barcelona.

Aquest Cercle va néixer fruit del treball previ realitzat en la confecció d'indicadors del servei municipal d'abastament d'aigua promogut des de la Gerència de Serveis de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona i pretén servir d'instrument de suport a l'avaluació i millora de la prestació i la gestió d'aquest servei essencial.

Com en altres Cercles de Comparació Intermunicipal, el Cercle d'Abastament d'Aigua es basa en el càlcul d'un sistema d'indicadors (veieu la Guia d'Interpretació del Cercle d'Abastament d'Aigua), que en el seu conjunt permet observar, analitzar i avaluar les característiques del servei d'abastament d'aigua dels municipis participants. Tots els municipis han aportat les dades per a la confecció dels indicadors, amb l'explotació i l'anàlisi d'una gran quantitat d'informació. Això ha permès disposar d'un bon estudi de la situació actual del servei d'abastament d'aigua, així com detectar els punts forts i les oportunitats de millora de cada municipi.

Degut a la situació excepcional que ha afectat bona part de l'any 2020, no ha sigut possible dur a terme el taller de millora anual de forma presencial. No obstant, s'ha cregut oportú realitzar l'esmentat taller per videoconferència per poder presentar als participants els principals resultats obtinguts i debatre els aspectes més rellevants.

Així doncs, l'informe presenta a continuació un resum dels resultats obtinguts en aquesta segona edició del Cercle classificats segons els diferents vectors d'anàlisi. Tot i que en algun cas concret es farà referència a les dades de l'any anterior i es compararan els resultats, encara necessitarem algun any més per poder observar tendències. De fet, malgrat que els resultats de la primera edició van ser satisfactoris, la recent creació del Cercle suposa que encara alguns indicadors es vegin modificats o s'afegeixin de nous com a resultat del treball de validació i consolidació realitzat l'any anterior. Finalment s'inclou també una descripció del taller de millora realitzat enguany per videoconferència i un resum de les dades més rellevants.

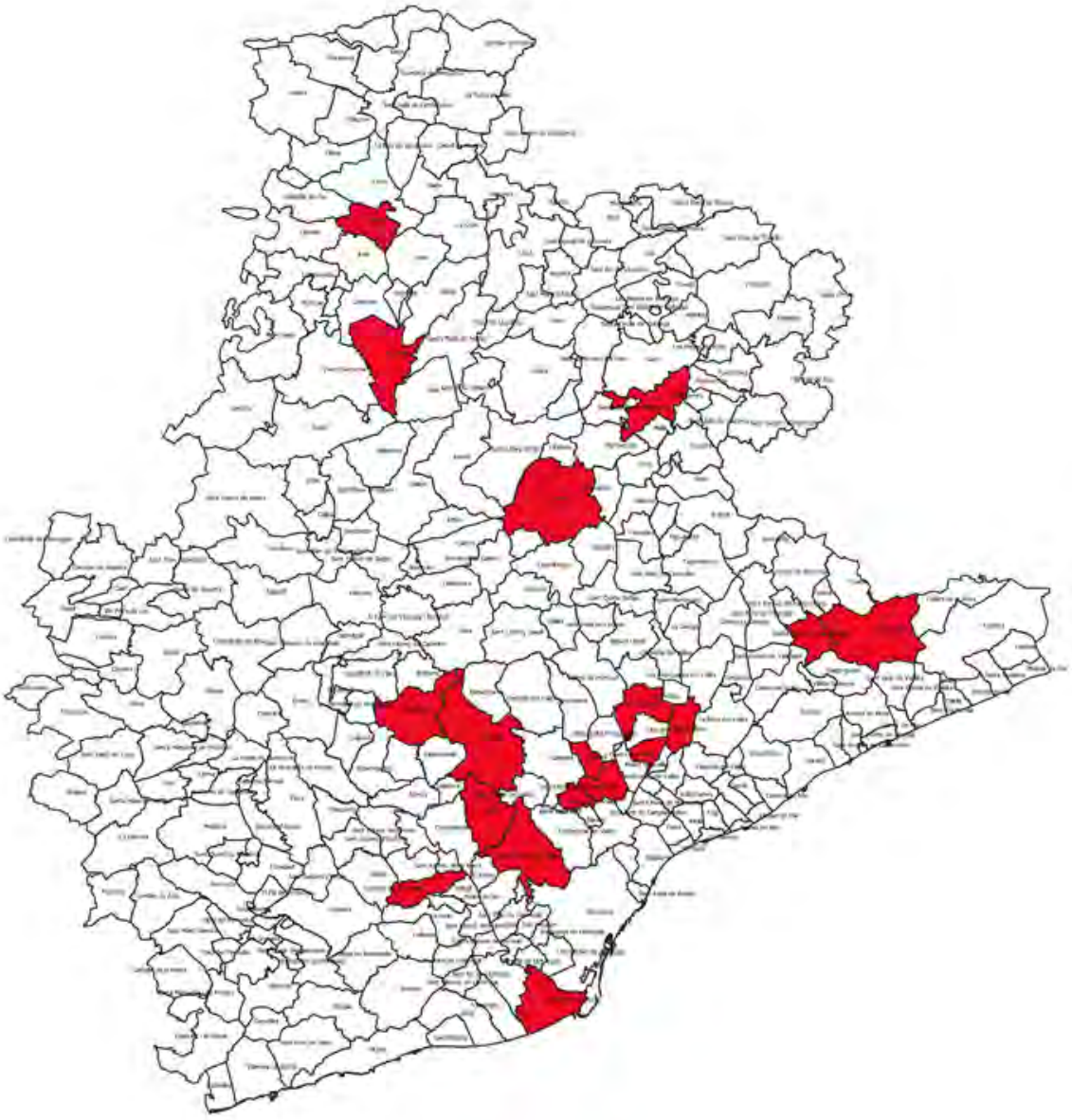

Figura 1. Mapa de municipis participants a la província de Barcelona

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

Tot seguit s'analitzen els resultats dels indicadors del servei d'abastament d'aigua. Amb la voluntat de facilitar-ne la lectura i per a una millor comprensió de les dades, la informació que s'exposa està estructurada en quatre subapartats, corresponents a **quatre vectors d'anàlisi**. L'objectiu és facilitar una visió més ajustada a la casuística i singularitats del sector:

- Servei d'abastament d'aigua: analitza el context del servei tenint en compte el tipus de gestió del servei i la tipologia d'usuaris abastits.
- Estat de les instal·lacions i qualitat del servei: avalua l'eficiència de les instal·lacions i la qualitat del servei prestat.
- Gestió dels recursos humans i econòmics: amb consideracions sobre com es gestionen els recursos humans, materials i econòmics que es destinen a les activitats relacionades amb el servei.
- Planificació del servei: analitza el grau de planificació del servei dels municipis participants.

2.1. SERVEI D'ABASTAMENT D'AIGUA

Dintre d'aquest vector analitzarem en primer lloc els diferents models de gestió en funció de la població dels municipis participants, tot seguit les tipologies d'usuaris del servei i, finalment, l'ús que aquests usuaris fan dels recursos, en aquest cas l'aigua. Així doncs, els indicadors analitzats en aquest vector són els següents:

- Context general: població per municipi i tipus de gestió del servei.
- Contractes de concessió del servei: durada del contracte de concessió i % executat.
- Ús responsable dels recursos naturals: consum diari domèstic per habitant, consum diari per habitant i % d'aigua consumida provinent de recursos no convencionals.

El servei d'abastament d'aigua és un servei públic de titularitat municipal però que pot estar gestionat directament per l'ajuntament o bé mitjançant concessió a un operador extern, en el cas de gestió indirecta, o a través d'una empresa mixta constituïda per l'ajuntament i un operador extern, en el cas de gestió mixta.

L'ajuntament és qui determina la forma de prestació del servei dintre de les admeses per la legislació. En aquest sentit, a continuació es presenten els municipis en funció del tipus de gestió i el nombre d'habitants de cada cas:

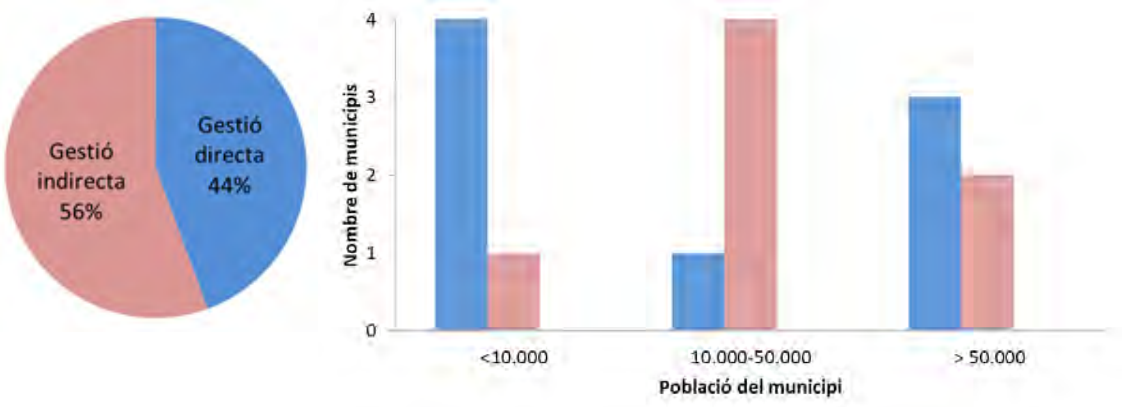

Figura 2. Població i models de gestió

Primerament, cal tenir en compte l'important desviació en quant a població dels 18 municipis participants, abastant des de 4.178 fins a 220.556 habitants, amb les diferents casuístiques que això comporta. Tot i aquesta important desviació, s'observa clarament com la mida del municipi influeix en el tipus de gestió: els municipis petits opten majoritàriament per la gestió directa i els municipis mitjans per la gestió indirecta. No obstant, pels municipis grans no s'observa una correlació significativa entre la mida del municipi i el tipus de gestió. En termes globals, un 44% dels participants presten el servei de forma directa i un 56% mitjançant concessió a un operador extern. En aquesta segona edició cap participant opta per la gestió mixta del servei.

56 %
gestió indirecta

Pel que fa als municipis amb gestió indirecta o mixta, a la taula 1 s'indica per a cada municipi la durada del contracte de concessió i el percentatge executat del mateix:

	Durada del contracte de concessió (anys)	**% executat del contracte de concessió**
Municipi 1	30	90,0%
Municipi 2	30	100,0%
Municipi 3	50	96,0%
Municipi 4	46	45,7%
Municipi 5	24	91,7%
Municipi 6	25	84,0%
Municipi 7	50	48,0%
Municipi 8	25	44,0%
Municipi 9	45	100,0%
Municipi 10	40	72,5%
Municipi 11	99	70,7%
Mitjana Cercle	**42,2**	**75,0%**

Taula 1. Durada i % executat del contracte de concessió

75,0 %
del contracte de concessió executat

En aquests casos destaca el fet que de mitjana ja s'han executat tres quartes parts del contracte, en alguns casos fins i tot ja s'ha assolit el 100% de la duració del contracte, i en altres superen el 90% executat. Aquest factor s'ha de tenir en compte perquè vol dir que bona part dels participants hauran de decidir en els propers anys si renoven la concessió o bé opten per algun altre tipus de gestió.

En quant a la durada mitjana del contracte de concessió és de 42 anys, i excepte un cas concret en què s'arriba als 99 la resta no superen els 50 anys.

42,2 anys
Durada mitjana del contracte de concessió

Un altre dels factors descriptius del servei a tenir en compte a l'hora d'analitzar la gestió del servei és la **tipologia d'usuaris** presents en els municipis. S'han diferenciat 4 tipologies d'usuaris o sectors en funció dels usos de l'aigua:

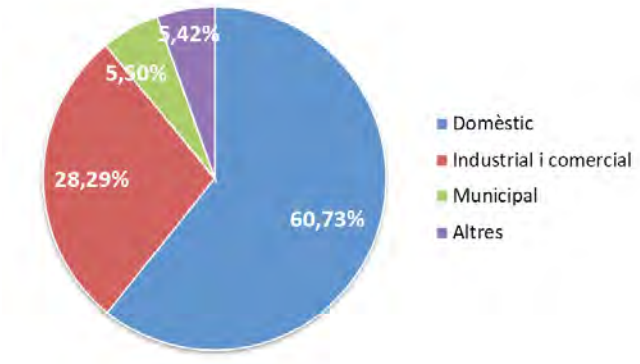

Figura 3. Consum d'aigua de cada sector

Com es pot observar a la figura 3, el gruix més important de consum d'aigua dels municipis correspon al sector domèstic, suposant en termes globals gairebé dues terceres parts del consum total.

60,73 %
del consum prové d'usos domèstics

Pel que fa al consum industrial i comercial suposa un 28,29% del consum total, mentre que l'aigua destinada a usos municipals representa un 5,50 %. Per últim, la resta de consums no contemplats en els altres sectors com ara l'ús l'agrícola suposen un 5,42%.

A banda de la tipologia d'usuaris del servei, també es interessant analitzar si aquests consumeixen l'aigua de forma responsable. Dos dels indicadors previstos per determinar aquest fet són el **consum diari domèstic per habitant** i el **consum diari per habitant**: el primer reflecteix els litres d'aigua consumida diàriament de mitjana per cada habitant, tenint en compte només el consum dels usos domèstics, mentre que el segon indicador no discrimina entre els diferents usos. Tot seguit es presenten els resultats obtinguts per cada municipi:

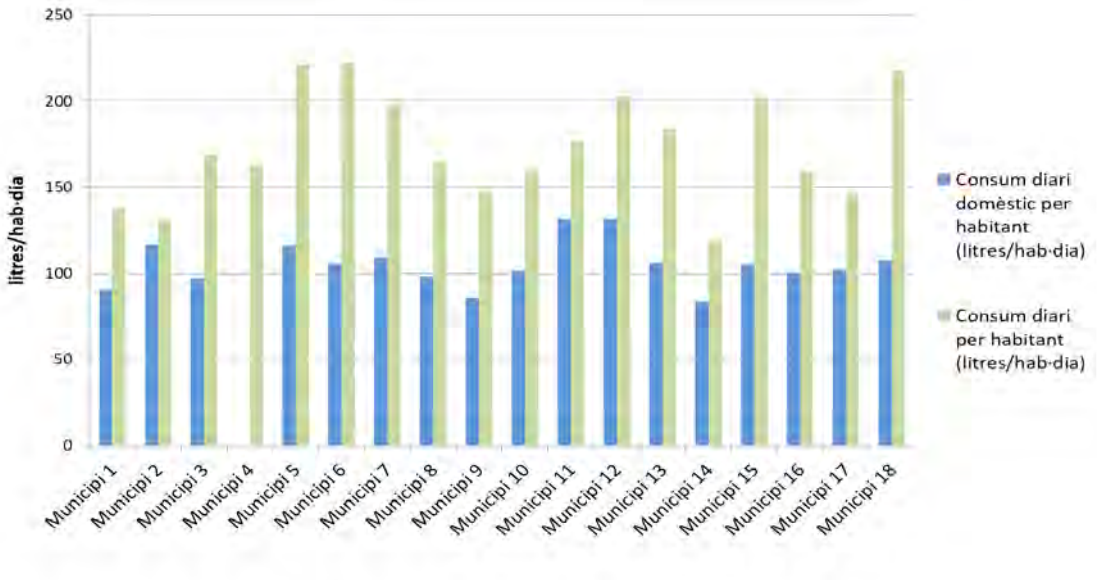

Figura 4. Consum diari domèstic per habitant i consum diari per habitant

105,52 l/hab·dia
Mitjana de consum diari domèstic per habitant

Els valors del **consum diari domèstic per habitant** oscil·len entre 83,59 l/hab·dia i 131,83 l/hab·dia, amb 105,52 l/hab·dia de mitjana. Aquests resultats posen de manifest estrictament els usos domèstics, és a dir, aquells realitzats directament pels habitants del municipi. No obstant, per valorar les diferències entre un municipi i altre cal tenir en compte tant l'ús responsable que els habitants fan de l'aigua en cada cas com la tipologia d'habitatges, és a dir, si es tracta majoritàriament de blocs de pisos o bé d'urbanitzacions, cases amb piscina, etc.

173,52 l/hab·dia
Mitjana de consum diari per habitant

D'altra banda, els valors del **consum diari per habitant** oscil·len entre 119,54 l/hab·dia i 222,32 l/hab·dia, amb 173,52 l/hab·dia de mitjana. La diferència entre els dos indicadors reflecteix la importància de la resta de sectors respecte el sector domèstic. Per exemple, en el cas del municipi 18 hi ha molta diferència d'un indicador a l'altre degut a que el sector industrial representa el 47,98 % del consum anual del municipi. En canvi, en el cas del municipi 2 hi ha poca diferència entre els dos indicadors degut a que el sector domèstic representa el 89,10 % del consum anual i el consum industrial i municipal només el 8,67% i 2,09% respectivament.

Tanmateix, per tal d'avaluar l'esforç i implicació per part de les entitats gestores del servei en la reducció del consum d'aigua provinent de les fonts habituals, enguany s'inclou un nou indicador que reflecteix la **proporció d'aigua consumida provinent de recursos no convencionals**. S'entenen per recursos no convencionals les aigües no aptes per a consum humà que substitueixen el consum de la xarxa d'aigua potable, com ara aigua provinent de recursos freàtics o aigües reutilitzades i destinada, per exemple, a reg i neteja viària. Els resultats obtinguts són els següents:

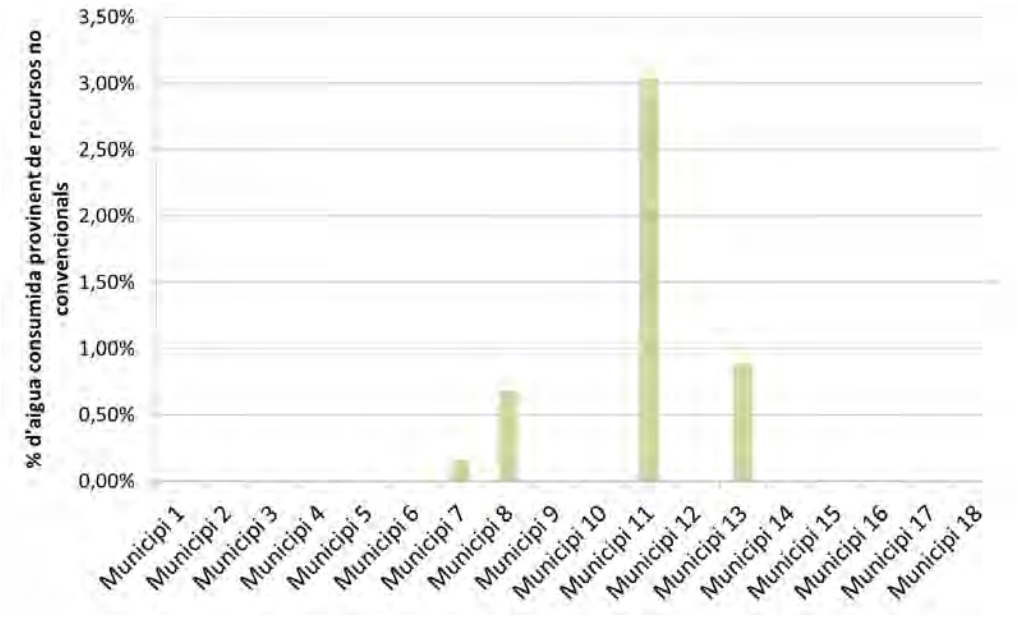

Figura 5. % d'aigua consumida provinent de recursos no convencionals respecte el total d'aigua consumida durant l'any

La utilització d'aquests recursos no convencionals permet reduir el consum d'aigua provinent dels recursos hídrics habituals i així minimitzar l'impacte sobre el medi tenint en compte el context actual de canvi climàtic. No obstant, com es pot observar a la figura 5, només 4 dels 18 participants consumeixen aigua provinent de recursos no convencionals, amb un màxim d'un 3,04%.

0,18 %

Mitjana de consum provinent de recursos no convencionals

2.2. ESTAT DE LES INSTAL·LACIONS I QUALITAT DEL SERVEI

En aquest segon vector avaluarem factors claus del servei d'abastament d'aigua com són l'eficiència i la densitat de la xarxa, el grau d'envelliment de les instal·lacions encarregades tant de distribuir l'aigua com de mesurar el cabal consumit pels usuaris, i la qualitat del servei ofert als usuaris. Tenint en compte aquestes premisses, els indicadors que es treballaran en el present vector són els següents:

- Eficiència de les instal·lacions: % de rendiment de la xarxa de distribució i densitat de la xarxa de distribució; % d'abastament d'aigua produïda amb recursos propis i consum energètic en la producció d'aquesta; % d'aigua bombejada i consum energètic en la distribució per m^3 d'aigua consumida.
- Estat de les instal·lacions: % de xarxa en baixa amb material no òptim, % d'abonats amb comptadors de més de 15 anys, % d'abonats amb telelectura i densitat de comptadors sectorials.
- Qualitat del servei: temps mitjà de resposta per assistir fuites, % d'interrupcions no programades i nombre de queixes i suggeriments per cada 1.000 habitants.

El **rendiment de la xarxa** és un dels indicadors més importants en el servei d'abastament d'aigua i permet identificar molt clarament l'eficàcia de les instal·lacions destinades a la distribució de l'aigua. Es calcula com el quocient entre el volum d'aigua consumida pels abonats del servei i el volum d'aigua introduïda al sistema, és a dir, l'aigua registrada. Com més alt sigui el resultat d'aquest indicador voldrà dir que menys aigua es perd pel camí principalment degut a fuites, subcontatges o furts i, per tant, es malbaraten menys recursos.

D'altra banda, cal tenir en compte la diferència notable de gestionar un servei amb una **densitat de la xarxa de distribució** elevada, on la població està concentrada en pocs quilòmetres de xarxa, amb gestionar un servei amb molts quilòmetres de xarxa i una població molt dispersa. Tot seguit es mostren els resultats obtinguts pels 18 municipis participants, així com la **densitat de xarxa** de cadascú:

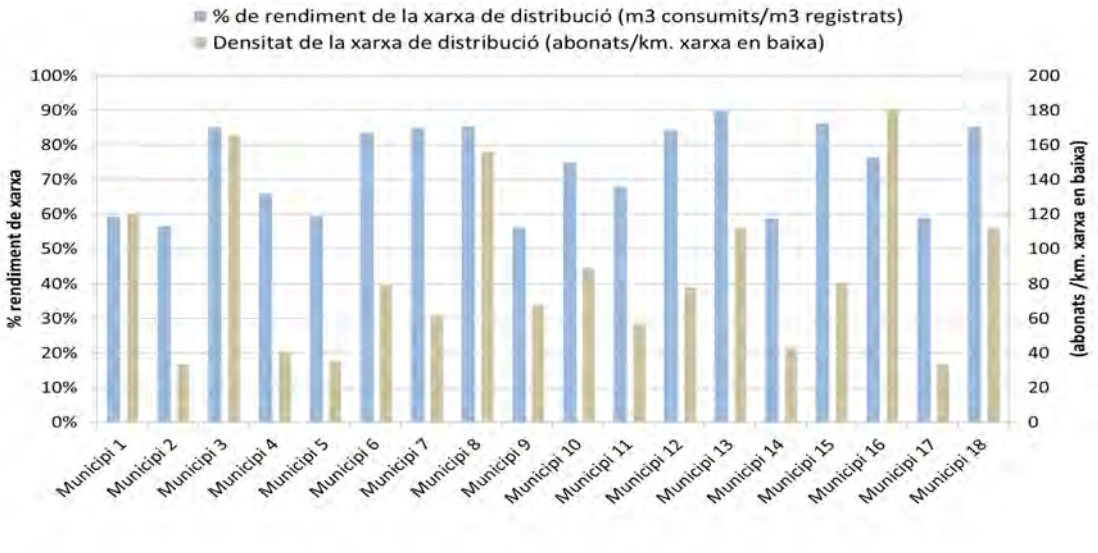

Figura 6. % de rendiment i densitat de la xarxa de distribució

A la figura 6 podem observar la relació entre el rendiment de la xarxa i la densitat de la mateixa. Tot i que no hi ha una correlació directa significativa entre aquests dos indicadors, si que podem veure com els municipis amb els rendiments de xarxa més baixos i per sota de la mitjana presenten a la vegada una baixa densitat de xarxa. Concretament, dels 6 municipis que mostren rendiments de xarxa inferiors al 60%, 5 disposen de xarxes amb densitats inferiors als 68 abonats per cada km de xarxa, molt per sota dels 100,83 abonats de mitjana per cada km de xarxa. En els casos en què el rendiment és inferior al 60 % suposa que, de cada 10 litres d'aigua que s'introdueixen a la xarxa es perden més de 4 litres, o dit d'una altra manera, es malbarata un 40 % de l'aigua, ja sigui en forma de fuites, subcontatge, furts, etc. Aquesta baixa eficiència suposa no només un malbaratament de recursos sinó també una deficiència econòmica per part del servei.

78,41 %
Mitjana de rendiment de xarxa

100,83 abo./km xarxa
Mitjana de densitat de la xarxa de distribució

Un altre dels factors fonamentals a l'hora d'avaluar l'eficiència de la xarxa és conèixer el consum energètic necessari per fer funcionar el conjunt del sistema d'abastament, des de l'extracció dels recursos fins a la distribució de l'aigua per la xarxa d'abastament, i degut principalment als equips de bombament. Cal diferenciar però entre el **consum energètic en la producció per m³ d'aigua produïda amb recursos propis**, el consum associat a l'extracció i el tractament de l'aigua, i el **consum energètic en la distribució per m³ d'aigua consumida**, el consum degut a la distribució de l'aigua des dels dipòsits fins a l'escomesa. A continuació es mostren els resultats obtinguts per cada municipi quant a consum energètic en la producció i el **% d'abastament d'aigua amb recursos propis**:

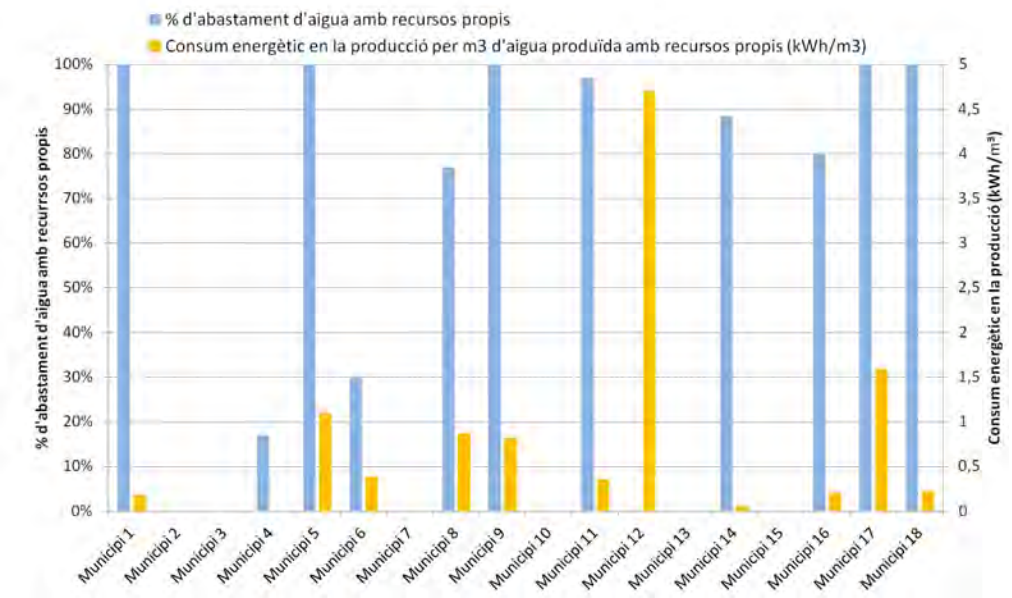

Figura 7. % d'abastament d'aigua amb recursos propis i consum energètic en la producció d'aquesta

L'aigua produïda amb recursos propis prové de captacions i recursos disponibles al propi municipi o titularitat municipal com ara pous o captacions superficials. Així doncs, cada municipi presenta una proporció d'abastament amb aquests recursos propis en funció de les particularitats de cada territori i les possibilitats actuals. Com es pot observar a la figura 7, hi ha casos en què la totalitat de l'aigua abastida prové de recursos propis i d'altres en què el 100% de l'aigua es compra a sistemes de subministrament en alta, concretament 5 dels 18 participants.

46,25 %
Mitjana d'abastament d'aigua amb recursos propis

0,37 kWh./m³
Mitjana de consum energètic en la producció

Com és d'esperar, en els casos on no es produeix aigua amb recursos propis, no hi ha consum energètic en la producció. En canvi, en els casos on si es produeix aigua amb recursos propis, exceptuant el cas concret del municipi 12 on la producció d'aigua amb recursos propis és poc representativa, el consum energètic oscil·la entre 0,06 i 4,71 kWh/m³, sense observar-se una correlació significativa entre la major proporció d'abastament amb recursos propis i el menor consum energètic per m³ d'aigua produïda amb recursos propis.

D'altra banda, pel que fa al consum energètic en la distribució, a continuació es presenten els resultats obtinguts relacionant-los amb el **% d'aigua bombejada respecte el total d'aigua registrada**:

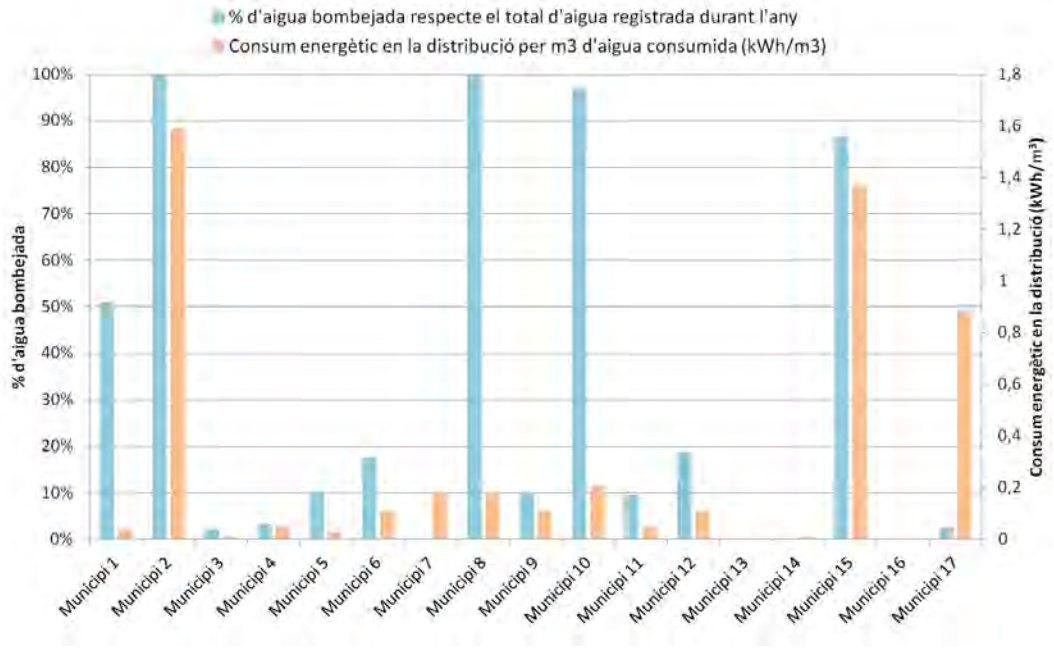

Figura 8. % d'aigua bombejada i consum energètic en la distribució per m³ d'aigua consumida

35,93 %
Mitjana d'aigua bombejada

En aquest cas, el % d'aigua bombejada fa referència només al consum dels equips de bombament de la xarxa en baixa, excloent els bombaments interns de les plantes de tractament i els bombaments de la xarxa en alta. Com es pot observar a la figura 8, no tots els municipis presenten bombaments en la distribució de l'aigua, fet que respon a les diferents característiques orogràfiques de cada municipi: aquells on els dipòsits de capçalera estiguin més elevats que la resta de la xarxa i els desnivells siguin suficients es podrà distribuir l'aigua per gravetat, mentre que aquells on els dipòsits de capçalera no estiguin més elevats que la resta de la xarxa caldrà fer servir equips de bombament.

Així doncs, a la figura 8 podem identificar diferents tipologies de municipis, alguns on la totalitat de l'aigua s'ha de bombejar i d'altres on tota l'aigua abastida es distribueix per gravetat. Pel que fa al consum energètic en els casos on es fan servir equips de bombament, el consum és força homogeni sense superar els 0,21 kWh/m³ en la majoria dels casos amb excepció de 3 municipis on es superen els 0,89 kWh/m³, dos dels quals presenten a la vegada una proporció important d'aigua bombejada.

0,53 kWh./m³
Mitjana de consum energètic en la distribució

Deixant de banda el consum energètic i reprenent la importància de la densitat de la xarxa de distribució a l'hora d'analitzar el rendiment de la xarxa, cal tenir en compte que es tracta d'un tret característic de cada municipi que molt difícilment podrà variar. Per contra, existeixen altres factors que afecten al rendiment de la xarxa i que els gestors del servei poden modificar com ara l'estat de les instal·lacions destinades a distribuir l'aigua als usuaris o bé a mesurar el cabal consumit per aquests. En aquest sentit, un dels indicadors inclosos en el cercle és el **% de xarxa en baixa amb material no òptim**, és a dir, xarxa que degut al material que la conforma caldria renovar, com ara Plom, Ferro, fibrociment, o PVC no alimentari. A la següent figura es presenten els resultats obtinguts pels municipis participants:

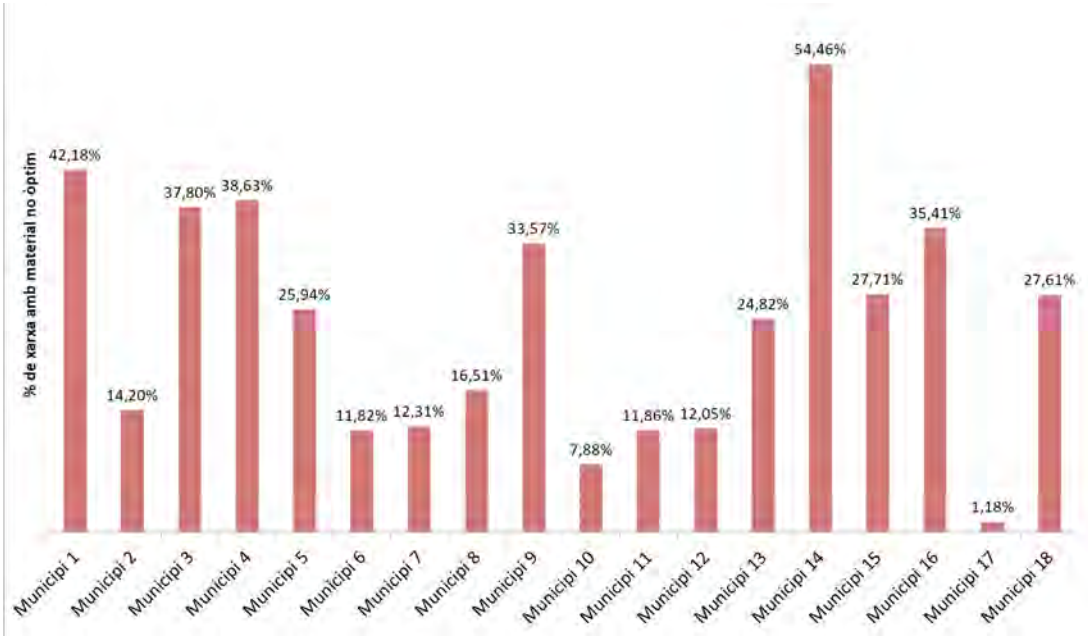

Figura 9. % de xarxa en baixa amb material no òptim

22,58 %

Mitjana de % de xarxa amb material no òptim

En general, com que els materials actualment considerats "no òptims" en el moment d'instal·lar-los si es consideraven adequats, els resultats de la figura 9 també ens donen una idea de l'antiguitat de les xarxes. Aquests condicionants donen lloc a un major nombre de fuites i, en casos com el fibrociment, molts més problemes a l'hora d'arreglar-les. Tot i que la desviació de les dades és força gran - des de municipis que només tenen un 1,18 % de la xarxa amb material no òptim fins a municipis en què més de la meitat de la xarxa ho és – la meitat dels participants presenten valors inferiors al 25 % de xarxa amb material no òptim.

Altres dels indicadors relacionats amb l'estat de les instal·lacions són el **% d'abonats amb comptadors de més de 15 anys respecte el total d'abonats amb comptadors** i el **% d'abonats amb telelectura**. Aquests indicadors fan referència a l'antiguitat i tipologia dels elements que permeten quantificar el cabal d'aigua consumit per cada abonat durant un període determinat. A la següent taula s'indiquen els valors mínims, màxims i les mitjanes ponderades obtingudes per aquests indicadors:

	% d'abonats amb comptadors de més de 15 anys	% d'abonats amb telelectura
Valor mínim Cercle 2019	0 %	0 %
Valor màxim Cercle 2019	63,11 %	90,78 %
Municipis per sota del 15 %	6	14
Municipis per sobre del 50 %	2	2
Mitjana Cercle 2019	**21,33 %**	**12,71 %**

Taula 2. % d'abonats amb comptadors de més de 15 anys i % d'abonats amb telelectura

Pel que fa a l'antiguitat del parc de comptadors, la mitjana obtinguda no és un valor gaire elevat i només 2 dels 18 municipis tenen més de la meitat dels comptadors de més de 15 anys. No obstant, és important continuar millorant aquests resultats perquè suposa més vulnerabilitat a l'hora de patir subcomptatges i, en conseqüència, errors en la facturació. D'altra banda, en quant al desplegament de la telelectura encara és força limitat, donat que la majoria dels municipis es troben per sota del

15% d'abonats amb telelectura, de fet 12 dels 18 participants es troben per sota del 1% d'abonats amb telelectura. Per contra, alguns municipis concrets han fet una inversió important en aquest aspecte i ja disposen d'un desplegament de la telelectura molt rellevant, arribant fins al 71,98 % o el 90,78%.

Tanmateix, a l'hora d'avaluar l'efectivitat en la detecció d'eventuals fuites o furts a la xarxa d'abastament, cal tenir en compte també la **densitat de comptadors sectorials per cada 100 km de xarxa en** baixa. Aquests comptadors sectorials s'encarreguen de mesurar la quantitat d'aigua introduïda a un sector concret de la xarxa i permeten augmentar l'eficàcia en la gestió de les interrupcions. A la següent taula es recullen els principals resultats obtinguts en aquest indicador:

	Densitat de comptadors sectorials per cada 100 km de xarxa
Valor mínim Cercle 2019	0
Valor màxim Cercle 2019	32,94
Municipis per sota de 10 compt./km.	7
Municipis per sobre de 15 compt./km.	3
Mitjana Cercle 2019	**10,41**

Taula 3. Densitat de comptadors sectorials per cada 100 km de xarxa

Com es pot veure a la taula 3, tot i que només 3 dels 18 participants compten amb més de 15 comptadors sectorials per cada 100 km de xarxa, la mitjana de comptadors sectorials per cada 100 km de xarxa es situa en els 10,41 comptadors per km de xarxa. Tan sols un municipi no disposa de comptadors sectorials i el valor màxim d'aquesta edició arriba als 32,94 comptadors per cada 100 km de xarxa.

Finalment, una de les principals conseqüències de l'eficiència de la xarxa i l'estat de les instal·lacions és el grau de qualitat del servei que s'ofereix als usuaris. En aquest sentit, un dels indicadors inclosos en aquest apartat és el **temps mitjà de resposta per assistir fuites** i permet avaluar l'efectivitat del protocol d'actuació per assistir fuites:

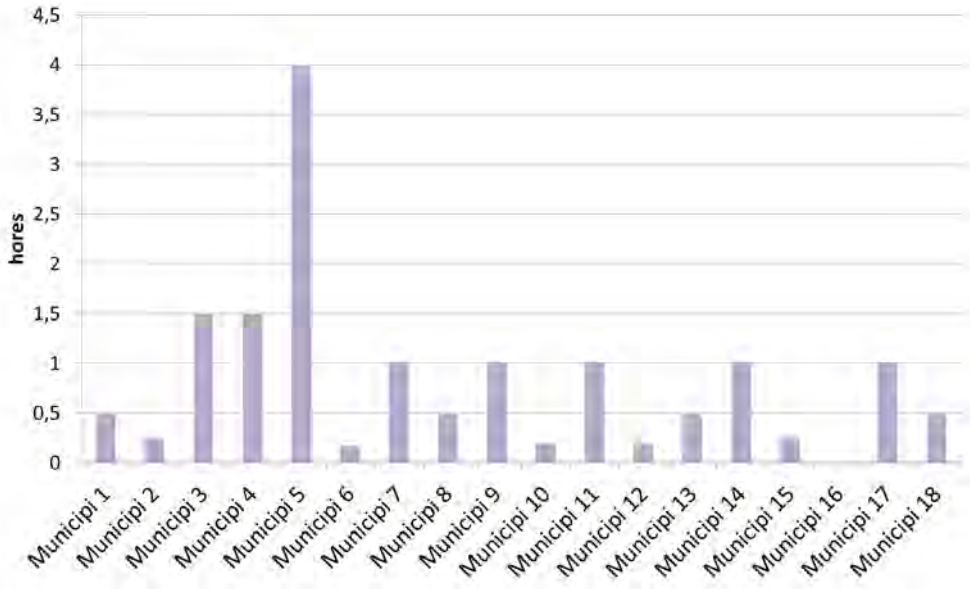

Figura 10. Temps mitjà de resposta per assistir fuites

Com es pot observar a la figura 10, tot i que hi ha algun cas concret on es superen les 2 hores de mitjana en donar resposta des de que es notifica una fuita, en general la majoria de municipis es troben per sota de la franja de les 1,5 hores, i la mitjana global del Cercle és inferior a 1 hora, concretament en 53 minuts. L'objectiu del servei d'abastament d'aigua és reduir al màxim aquest temps de resposta per tal de limitar l'aigua malbaratada durant les fuites.

0,89 hores
Mitjana de temps de resposta per assistir fuites

D'altra banda, el nombre d'incidències que pateixen els usuaris, així com la percepció directa d'aquests vers la qualitat del servei queden reflectits en el **nombre de queixes i suggeriments per cada 1.000 habitants** i el **% d'interrupcions no programades respecte el total d'interrupcions**:

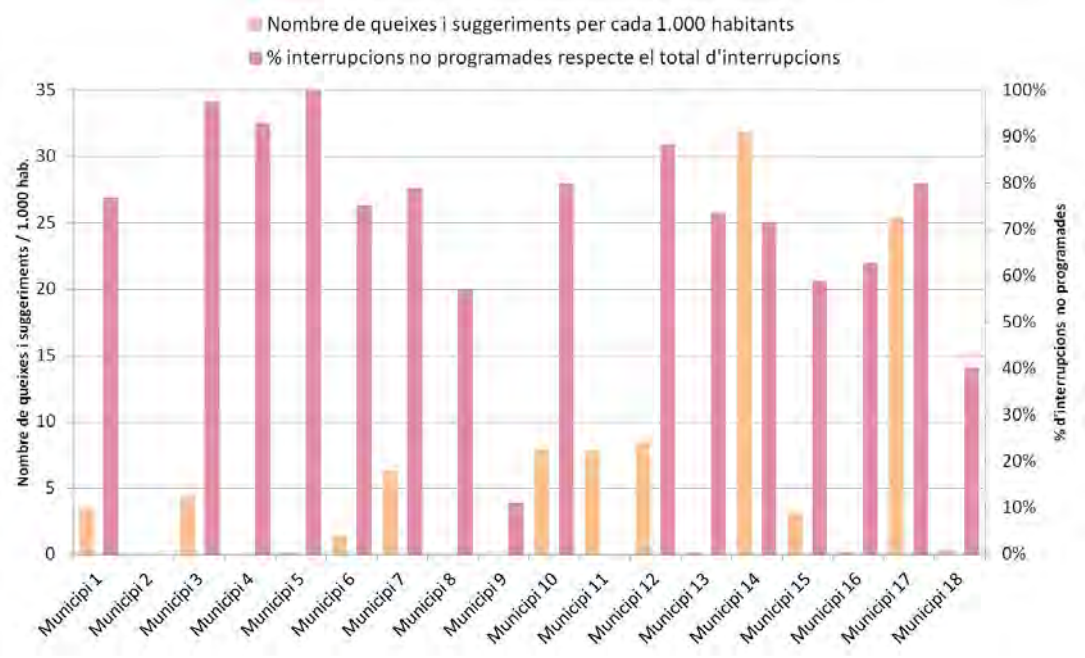

Figura 11. Nombre de queixes i suggeriments per cada 1.000 habitants i % d'interrupcions no programades respecte el total d'interrupcions

73,4 %
Interrupcions no programades respecte el total d'interrupcions

Tant les interrupcions programades com les no programades suposen talls del subministrament d'aigua als abonats i, per tant, limiten l'accés d'aquest bé essencial als usuaris del servei. No obstant, les interrupcions no programades corresponen a aquelles que no es duen a terme de forma planificada i que, degut a la falta de previsió, suposen un major greuge als usuaris. Tot i això, a la figura 11 s'observa com el % d'interrupcions no programades respecte el total d'interrupcions és força elevat, superant en alguns casos el 90%.

D'altra banda, pel que fa al nombre de queixes i suggeriments per cada 1.000 habitants no s'observa una correlació significativa amb el % d'interrupcions no programades però si es pot veure una desviació important entre els diferents participants, amb mínims inferiors a 1 queixa o suggeriment per cada 1.000 habitants i un valor màxim de 31,94 queixes o suggeriments per cada 1.000 habitants. El resultat d'aquest indicador també està influenciat per la disponibilitat i efectivitat dels canals de comunicació que disposen els usuaris per fer arribar aquestes queixes i suggeriments.

3,97
Mitjana de queixes i suggeriments per cada 1.000 habitants

2.3. GESTIÓ DELS RECURSOS HUMANS I ECONÒMICS

Dintre d'aquest vector analitzarem un primer bloc que fa referència a la dedicació dels recursos humans en la gestió de la xarxa diferenciant el personal dedicat a oficines del personal d'operacions així com el seu grau de formació i accidentalitat. També s'analitza la disponibilitat de recursos econòmics i el grau d'autofinançament del servei. Així doncs, els blocs d'indicadors analitzats en aquest vector són els següents:

- Recursos humans disponibles: longitud de xarxa i nombre d'abonats per nombre de treballadors, tant operaris com tècnics-administratius.
- Disposició de recursos econòmics i finançament del servei.

Els indicadors analitzats s'estudien amb independència del model de gestió i del model de recaptació per tal de poder ser comparables. En primer lloc, es presenten els resultats de cada municipi dels **km de xarxa per nombre de treballadors/es** disponibles, tant personal d'operacions com personal tècnic-administratiu:

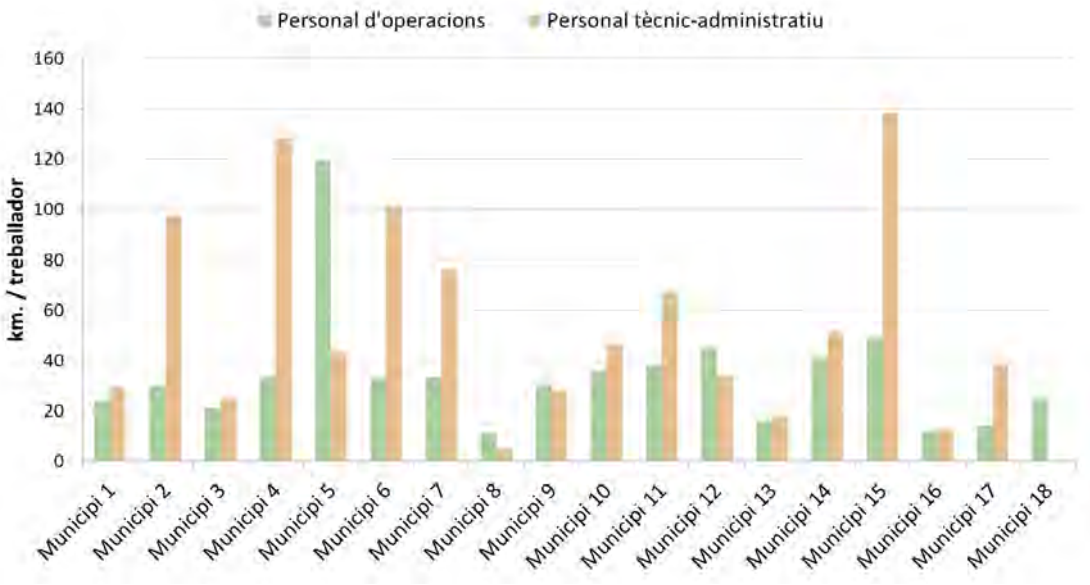

Figura 12. Longitud total de la xarxa per nombre de treballadors/es

23 km/operari

25 km/tècnic-administratiu

La mitjana de quilòmetres atesos és d'un operari per cada 23 quilòmetres de xarxa i d'un tècnic-administratiu per cada 25 quilòmetres de xarxa. Aquesta relació varia considerablement entre els diferents municipis i no es pot identificar una pauta comuna. La dispersió de la xarxa, l'estat de conservació, l'organització del servei i altres factors tenen una forta influència en la distribució del personal i les seves funcions.

No obstant, tal i com podem observar a la figura 12, els valors de quilòmetres atesos per cada operari són raonables en tots els municipis a excepció d'un cas concret que multiplica per cinc la mitjana general. No succeeix el mateix amb l'indicador de quilòmetres de xarxa per cada tècnic-administratiu, on el grau de dispersió és major i almenys quatre municipis quadrupliquen la mitjana.

D'altra banda, pel que fa al **nombre d'abonats per nombre de treballadors/es disponibles**, tant operaris com tècnics-administratius, els resultats obtinguts són els següents:

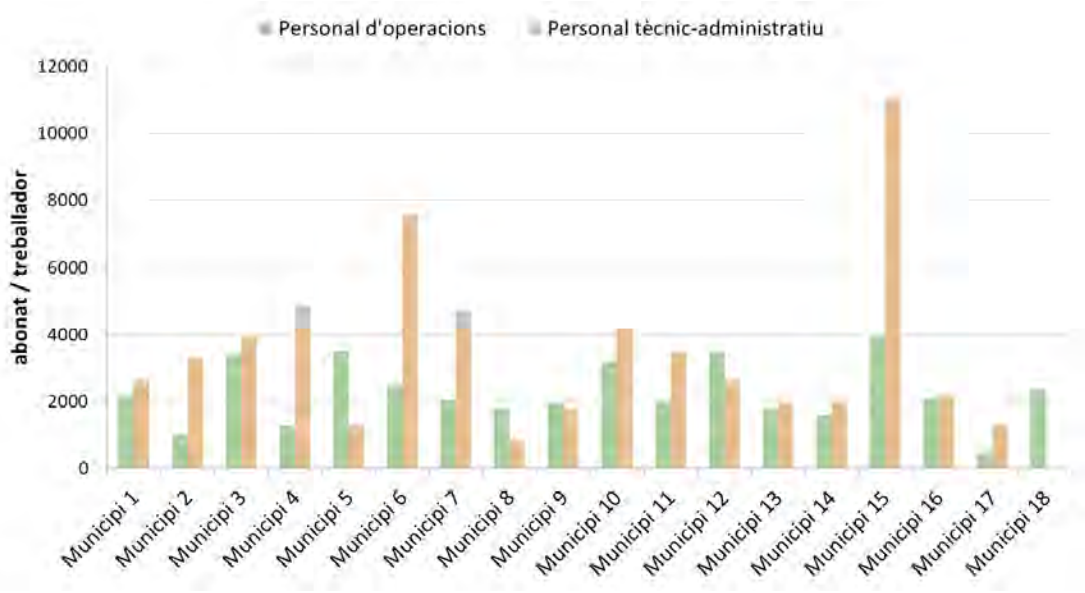

Figura 13. Nombre d'abonats per nombre de treballadors/es

Analitzant la distribució dels treballadors disponibles en funció dels abonats atesos es manté la relació preponderant tal i com s'ha pogut veure en el cas anterior, on la dotació dels departaments tècnics-administratius per abonat és lleugerament inferior a la dotació de personal d'operacions. A trets generals, les dades semblen apuntar una tendència de més pes de personal tècnic-administratiu com major sigui l'estructura organitzativa.

2.204 abo./operari

2.401 abo./tècnic-administratiu

En el cas del servei d'abastament d'aigua, l'adequada gestió dels recursos econòmics té un impacte directe sobre els usuaris del servei perquè defineix la tarifa mitjana del servei a què han d'afrontar. Per aquest motiu, en primer lloc analitzarem la disponibilitat de recursos dels municipis participants, tot seguit el finançament del servei i, per últim, la distribució dels costos del servei.

Així doncs, a la següent taula es recullen tant les mitjanes com els valors mínims i màxims pel que fa a 3 indicadors de la **disponibilitat de recursos econòmics**:

	Valor mínim Cercle 2019	Valor màxim Cercle 2019	Mitjana Cercle 2019
% de la despesa corrent del servei d'abastament d'aigua respecte el pressupost corrent municipal	2,58 %	14,42 %	**6,23 %**
Despesa corrent del servei d'abastament d'aigua per habitant (€/hab.)	31,15	127,1	**65,2**
Despesa corrent del servei d'abastament d'aigua per m^3 d'aigua registrada (€/m^3)	0,40	1,50	**0,81**

Taula 4. Indicadors econòmics de la disponibilitat de recursos

En quant a la proporció de la despesa que suposa el servei d'abastament d'aigua respecte el pressupost municipal, a la taula 4 podem veure com de mitjana representa el 6,2 %, sense grans diferències d'un municipi a l'altre. També podem observar com el cost del servei d'abastament d'aigua per cada habi-

tant és de 65,2 € de mitjana, mentre que el cost unitari del m³ d'aigua registrada és de 0,81 € de mitjana. Tot i les diferències marcades en el nombre d'habitants, densitat de la xarxa, origen dels recursos hídrics i orografia dels municipis participants, els resultats no presenten una desviació significativa pel que fa a la despesa corrent del servei per m³ d'aigua registrada i el % de la despesa corrent del servei respecte el pressupost corrent municipal.

El finançament del servei és un altre dels factors claus i de major impacte sobre els usuaris donat que determina la **tarifa mitjana del servei**. A continuació s'indiquen els resultats obtinguts:

	Valor mínim Cercle 2019	Valor màxim Cercle 2019	Mitjana Cercle 2019
Ingressos tarifaris per m³ d'aigua registrada (€/m³)	0,54	1,68	**1,04**
Tarifa mitjana del servei: Ingressos tarifaris per m³ d'aigua consumida (€/m³)	0,83	2,97	**1,33**

Taula 5. Indicadors econòmics del finançament del servei d'abastament d'aigua

Tot i que hi han diferències entre els municipis participants pel que fa al preu de l'aigua, no s'observen correlacions directes significatives amb altres factors com poden ser el model de gestió o la mida del municipi. No obstant, en alguns casos si que s'observa una relació amb la despesa d'inversió realitzada en els darrers 5 anys i el seu impacte en la tarifa.

1,33 €/m³
Tarifa mitjana del servei

Finalment analitzarem la distribució mitjana dels costos del servei d'abastament d'aigua reflectida a la següent figura:

Figura 14. Distribució de costos del servei d'abastament d'aigua

Els costos pel funcionament del servei d'abastament d'aigua comprenen els costos d'explotació o directes com són el personal, l'energia elèctrica, la compra d'aigua, els materials de conservació i treballs a tercers, el tractament de l'aigua i el transport, i els costos indirectes que consisteixen en l'amortització tècnica, el fons de reposició, la retribució en cas de gestió indirecta i els costos financers.
A la figura 14 es desglossa el pes mitjà de cada un dels costos directes, que en conjunt representen el 77,27 % del total, mentre que els costos indirectes suposen el 22,73 % restant.

77,27 %
costos directes

D'altra banda, el cost de la compra d'aigua i l'estructura de recursos humans del servei suposen més de la meitat del total dels costos, concretament el 54,55%. No obstant, en la majoria dels casos la compra d'aigua a un proveïdor no és opcional sinó que depèn de la disponibilitat de recursos hídrics i aquesta de les infraestructures supramunicipals existents.

2.4. PLANIFICACIÓ DEL SERVEI

La correcte i eficaç gestió del servei municipal d'abastament d'aigua depèn en gran mesura de l'adequada planificació. En aquest darrer vector d'anàlisi s'avaluarà el grau de planificació dels municipis participants tenint en compte 7 documents normatius encarregats d'establir les directrius per assolir els compromisos de qualitat del servei d'abastament d'aigua.

Al següent gràfic es representa el grau d'implantació dels diferents documents normatius en el conjunt dels municipis participants:

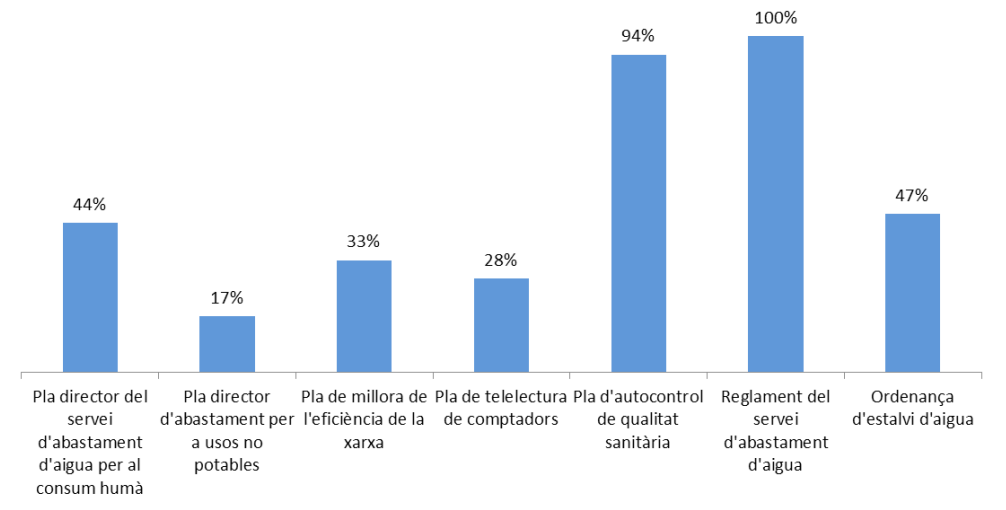

Figura 15. Implantació dels documents normatius en els municipis participants

Primerament cal destacar que en el cas del **Pla d'autocontrol de qualitat sanitària** es tracta d'un document d'obligat compliment i que pràcticament en la totalitat dels municipis participants està aprovat, només resten dos per fer-ho.

44 %
Municipis amb Pla director del servei aprovat

Pel que fa al **Pla director del servei d'abastament d'aigua per al consum humà**, és un document que recull de forma ordenada i sistematitzada la informació sobre les instal·lacions del servei a més de les necessitats existents, només un 44% dels participants el tenen aprovat. En canvi, el **Reglament del servei d'abastament d'aigua**, la totalitat dels municipis participants el tenen aprovat. En quant a l'**Ordenança d'estalvi d'aigua** ha estat aprovada pel 47% dels participants.

Altres documents normatius més específics com són el **Pla director d'abastament per a usos no potables**, el **Pla de millora de l'eficiència de la xarxa** o el **Pla de telelectura de comptadors**, només han estat aprovats per un 17%-33% dels participants.

17 %
Municipis amb Pla d'abastament per a usos no potables

A banda de l'anàlisi realitzada anteriorment del grau d'implantació de cada un dels documents normatius en el conjunt dels participants, a continuació es representa el nombre de documents normatius aprovats per cada un dels 18 municipis participants:

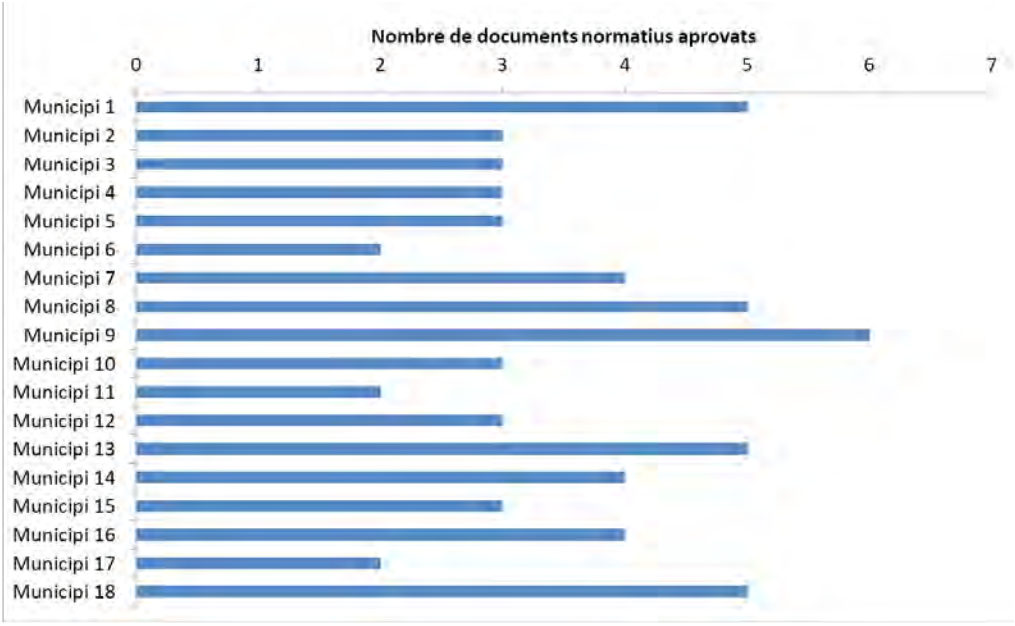

Figura 16. Nombre de documents normatius aprovats a cada municipi

Com es pot veure a la figura 16, cap municipi compta amb els 7 documents normatius d'anàlisi aprovats, només un municipi disposa de 6 documents normatius aprovats, i 4 en disposen de 5.

60 %

Municipis amb 3 dels 7 documents normatius aprovats

El gruix més important de municipis participants, concretament 7 dels 18 municipis, compten amb 3 dels 7 documents normatius aprovats, la majoria dels quals consisteixen en el Pla d'autocontrol de qualitat sanitària i el Reglament del servei d'abastament d'aigua. Per últim, només tres dels municipis disposen de tan sols 2 dels 7 documents normatius aprovats.

3. ANÀLISI COMPARATIU AMB ALTRES CERCLES

En aquest apartat es compararan els resultats obtinguts en alguns dels indicadors del servei d'abastament d'aigua amb els resultats obtinguts en la resta de Cercles. Per tal que l'anàlisi comparatiu sigui l'adequat es faran servir indicadors transversals al conjunt dels 22 Cercles que enguany s'han dut a terme. Els indicadors transversals escollits per dur a terme l'anàlisi pertanyen a les dimensions de valors organitzatius i econòmica i són els següents:

- Tipus de gestió del servei (Gestió directa, gestió indirecta o gestió mixta)
- Despesa corrent del servei per habitant (€/hab.)
- Hores de formació anual per treballador/a
- % de dones sobre el total de treballadors/es del servei

TIPUS DE GESTIÓ DEL SERVEI

Bona part dels serveis analitzats en els Cercles poden estar gestionats directament pels ens locals o bé mitjançant concessió a un operador extern, com succeeix en el servei d'abastament d'aigua, tot i que en aquest cas, també es contempla l'opció de gestió mixta. A continuació es mostra la proporció de gestió directa i indirecta de cada un dels 22 Cercles:

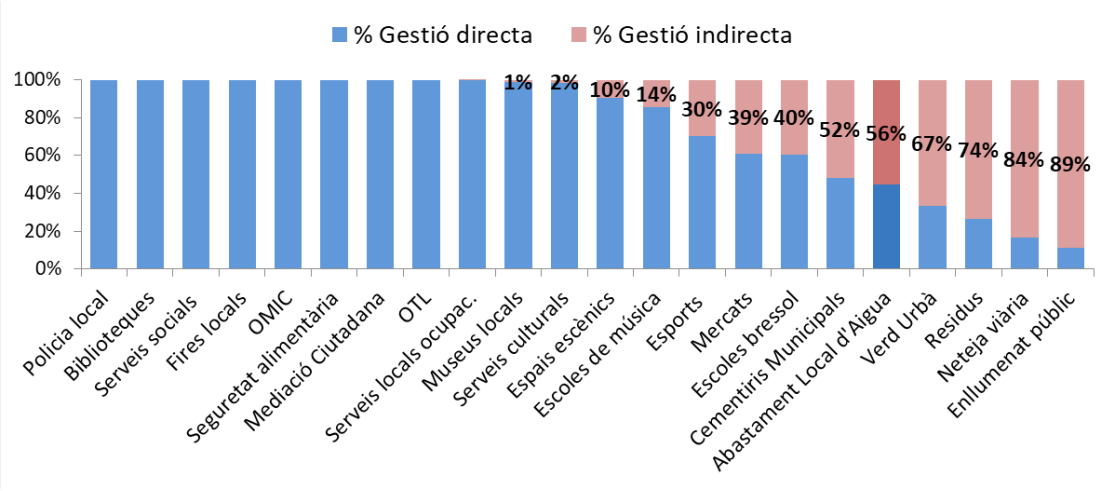

Figura 17. Tipus de gestió del servei de cada un dels Cercles

Gairebé la meitat dels serveis analitzats estan gestionats totalment de forma directa, d'altres la gestió està més repartida i només 3 serveis tenen una proporció de gestió indirecta per sobre del 70%. En el cas concret del servei d'abastament d'aigua, tot i ser el 5è dels serveis analitzats amb més proporció de gestió indirecta, es troba en una situació intermèdia en els serveis amb presència de gestió indirecta.

5è

Servei amb més proporció de gestió indirecta

DESPESA CORRENT DEL SERVEI PER HABITANT (€/HAB.)

Un dels principals indicadors econòmics transversals en el conjunt dels Cercles és la despesa corrent del servei per habitant, el qual permet conèixer el cost total del servei referit a cada habitant de la població. Les dades obtingudes aquest any són les següents:

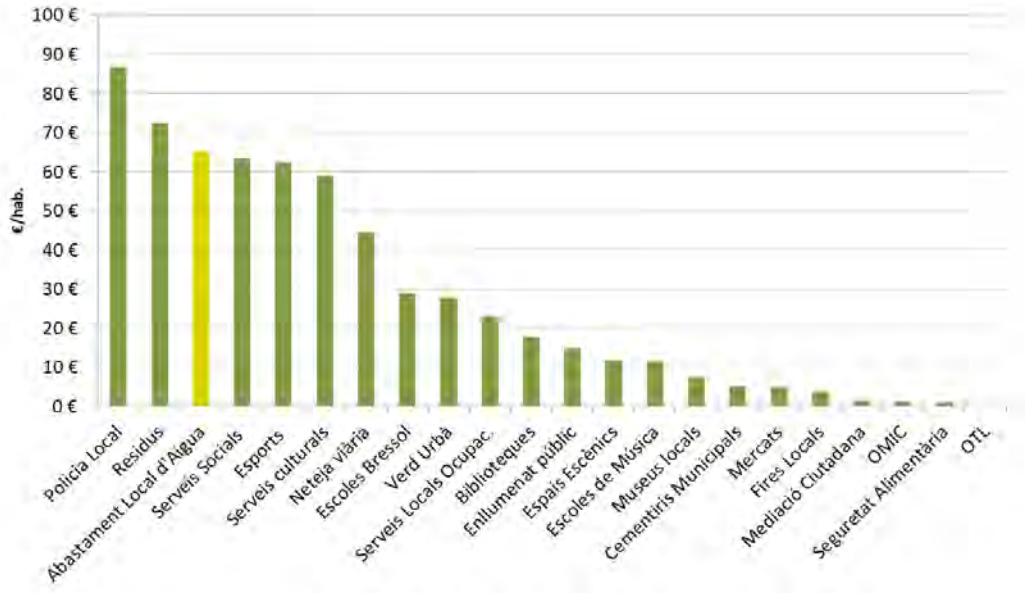

Figura 18. Despesa corrent del servei per habitant de cada un dels Cercles

65,2 €/hab.

Despesa corrent del servei d'abastament d'aigua per habitant

En termes globals, com es pot observar a la figura 18, la dispersió dels resultats és força gran posant de manifest el diferent cost de cada un dels serveis, amb 5 serveis per sobre dels 60 €/hab i 5 per sota dels 5 €/hab. Pel que fa al cas concret de la **despesa corrent del servei d'abastament d'aigua per habitant és la tercera més alta** del conjunt de serveis analitzats amb 65,2 €/hab, només darrere del servei de Policia Local i del servei de Residus amb 86,8 €/hab i 75,4 €/hab respectivament. Un dels principals reptes del servei d'abastament d'aigua és millorar l'eficiència de la xarxa i l'optimització del servei, fet que permetrà reduir la despesa total del servei i, en conseqüència, la despesa corrent per habitant.

HORES DE FORMACIÓ ANUAL PER TREBALLADOR/A

La formació laboral es considera un factor d'influència respecte a la satisfacció, motivació, seguretat i productivitat dels empleats. En aquest sentit, l'indicador d'hores de formació anual per treballador permet conèixer les hores de formació que rep l'equip de treball de cada un dels serveis:

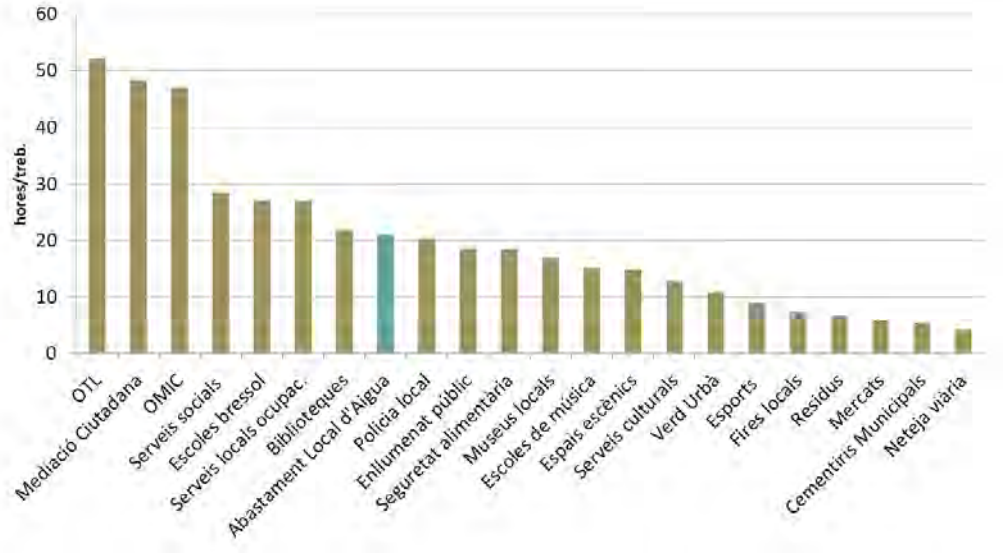

Figura 19. Hores de formació anual per treballador/a a cada un dels Cercles

En el cas concret del **servei d'abastament d'aigua ocupa la vuitena posició pel que fa a hores de formació per treballador/a**. Així doncs, enguany es troba en una situació intermèdia respecte el conjunt de serveis analitzats, amb 21 hores de formació anual per treballador/a. Cal continuar apostant per la formació dels treballadors amb l'objectiu de desenvolupar i millorar les capacitats, habilitats i seguretat en la realització de les diverses tasques del servei d'abastament d'aigua.

8è

Servei amb més formació per treballador

% DE DONES SOBRE EL TOTAL DE TREBALLADORS/ES DEL SERVEI

La proporció de dones que intervenen de forma directa en cada un dels 22 serveis analitzats en els Cercles queda reflectida amb l'indicador "% de dones sobre el total de treballadors/es del servei":

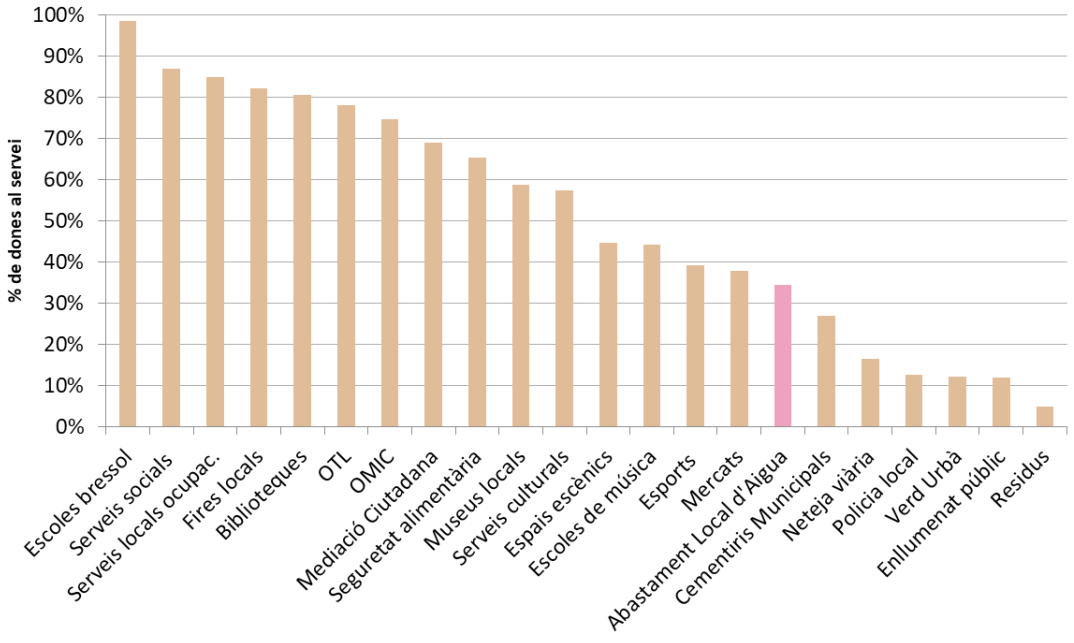

Figura 20. % de dones sobre el total de treballadors/es del servei de cada un dels Cercles

7è
Servei amb menor presència de dones

La dispersió dels resultats d'aquest indicador també és molt gran amb serveis com el d'escoles bressol on gairebé tot l'equip de treball està format íntegrament per dones i d'altres com el de residus on només el 4,9% són dones. Pel que fa al cas concret del servei d'abastament d'aigua es troba en el 34,5%, essent el setè servei dels 22 analitzats amb menys presència de dones.

4. DESCRIPCIÓ DELS TALLERS

En aquesta segona edició, a diferència de la primera on es va realitzar un taller de disseny a principis d'any per tal d'acabar de consensuar els indicadors, només s'ha dut a terme el taller de millora el dijous 29 d'octubre de 2020. Com s'ha comentat anteriorment, degut a la situació excepcional esdevinguda durant bona part de l'any 2020 no s'ha pogut fer el taller de millora de forma presencial com és habitual i s'ha hagut de fer per videoconferència. Tot seguit es fa menció al contingut del taller de millora realitzat:

Taller de millora

Objectius:
Presentar els principals resultats obtinguts en la segona edició del Cercle i compartir particularitats i experiències concretes dels ens locals participants, així com debatre possibles dificultats en la gestió provocades per la COVID-19.

Metodologia:
Degut a la impossibilitat de dur a terme reunions presencials en la data inicialment prevista per efectuar el taller de millora, enguany es va convocar als participants per realitzar el taller de forma virtual, fent servir una plataforma per videoconferències.

La duració aproximada del taller va ser de dues hores i, mitjançant la plataforma, es van presentar els resultats i debatre certs aspectes relacionats amb la gestió del servei. A més, els participants també disposaven en tot moment del xat on podien plantejar consultes i compartir documents, permetent que la sessió fos més interactiva.En primer lloc, es va dur a terme una breu presentació per part dels responsables del Servei de Programació de la Diputació de Barcelona on es va exposar el context excepcional de treball d'enguany, com s'ha adaptat el conjunt dels Cercles a la situació i una pinzellada a les perspectives de futur.

Tot seguit, els responsables del Servei de Medi Ambient de la Diputació de Barcelona que, tal i com van fer en la primera edició, s'han encarregat de fer la recollida de dades i la posterior anàlisi, van presentar un resum dels principals resultats obtinguts.

Finalment, es va procedir a realitzar un debat obert amb tots els participants per tal de donar l'oportunitat de comentar aspectes concrets relacionats amb els resultats dels indicadors i especialment per posar en comú l'impacte de la COVID-19 en la gestió del servei.

Resultat final:
Malgrat no poder dur a terme el taller de forma presencial i no haver pogut realitzar activitats concretes d'avaluació dels resultats durant la sessió, la valoració del taller en format virtual ha estat positiva i ha permès si més fer el retorn als participants de la feina realitzada i disposar d'un entorn de debat i intercanvi.

Els aspectes debatuts durant la jornada s'han centrat en el tipus de gestió del servei, comentant les complicacions associades a la remunicipalització del servei d'aquells ens locals que decideixen no renovar els contractes de concessió, així com la telelectura, posant de manifest la manca de criteris estandaritzats a l'hora d'instaurar aquesta metodologia de treball i que dificulten la seva implantació.

Pel que fa a les alteracions degudes a la COVID-19, els assistents han comentat que l'impacte en la gestió del servei ha sigut força reduït i, més enllà d'incidències en la facturació durant els períodes de confinament domiciliari quan no es van poder fer lectures dels comptadors, no s'han trobat amb grans complicacions i en general s'han pogut adaptar bé al teletreball. No obstant, en aquest sentit els assistents han comentat que degut a que aquest any els usuaris han passat més temps als seus domicilis, s'espera observar un augment del consum domèstic anual en les dades de la propera edició.

5. RESUM DE LES DADES MÉS RELLEVANTS

Tot seguit es resumeixen les dades i conclusions més rellevants obtingudes en aquesta segona edició del Cercle d'abastament d'aigua:

- Han participat **18 entitats locals** que representen una població total de **738.597 habitants**, suposant el **18,51% del conjunt de la província de Barcelona** exceptuant la ciutat de Barcelona.

- La gestió del servei és majoritàriament directa en els municipis petits i indirecta en els mitjans, sense observar-se una clara tendència en els grans, però en termes globals ha estat en un **56% gestió indirecta**, **44% gestió directa** i **0% gestió mixta**. Dels municipis amb gestió indirecta, la **durada mitjana del contracte de concessió és de 42 anys** i se n'ha executat un **75%**.

- La tipologia d'usuaris del servei s'identifica amb els diferents usos de consum d'aigua, essent de mitjana **60,7% consum domèstic**, **28,3% consum industrial i comercial**, **5,5% consum municipal** i **5,4% altres consums**.

- El **consum diari domèstic per habitant** per a l'any 2018 és de **105,52 l/hab·dia** i tenint en compte tots els usos el **consum diari per habitant 173,52 l/hab·dia**, i el **% d'aigua consumida provinent de recursos no convencionals** és del **0,18%**.

- L'eficàcia de les instal·lacions encarregades de distribuir l'aigua s'expressa com a **rendiment de xarxa** i de mitjana ha estat de **78,41%**. Aquest indicador està molt influenciat tant per la **densitat de la xarxa** abastida, que de mitjana se situa en **100,83 abonats/km xarxa**, i l'estat de les instal·lacions. En aquest sentit, la proporció de **xarxa amb material no òptim** com ara Plom, Ferro, fibrociment o PVC no alimentari és de **22,58%**. El **consum energètic en la producció d'aigua amb recursos propis** és, de mitjana, **0,37 kWh/m³**, mentre que el **consum energètic en la distribució** és **de 0,53 kWh/m³**, amb una **proporció d'aigua bombejada** del **35,9%.**

- El **21,33%** dels abonats tenen **comptadors de més de 15 anys** i només el **12,71%** disposen de **telelectura**. Pel que fa al conjunt de les xarxes estudiades, la **densitat de comptadors sectorials per cada 100km de xarxa en baixa** és de **10,4 sec./km**.

- Aquests factors influeixen en el **temps mitjà de resposta per assistir fuites**, que de mitjana ha estat de **0,89 hores** i la proporció d'**interrupcions no programades respecte el total d'interrupcions**, situada en **73,38%**. Com a conseqüència, es donen **3,97 queixes i suggeriments per cada 1.000 habitants**.

- La disponibilitat de recursos humans s'ha avaluat independentment del tipus de gestió i el model de recaptació però diferenciant dos tipus de treballadors: operaris (op) i tècnics-administratius (tèc-adm). De mitjana, els resultats han estat de **23 km xarxa/op**, **25 km xarxa/tèc-adm**, **2.205 abonats/op** i **2.401 abonats/tèc-adm**.

- Els treballadors del servei reben de mitjana **21 hores de formació per treballador** i la **presència de dones** se situa en el **34,5%**.

- La **despesa corrent del servei** d'abastament d'aigua representa de mitjana el **6,2% del pressupost municipal**, i el cost unitari se situa en **65,2 €/habitant** i **0,81 €/m³**. D'aquesta despesa, els **costos directes** representen el **77,27%**.

- El preu de l'aigua a què han de fer front els usuaris s'estableix amb la **tarifa mitjana del servei**, situada en **1,33 €/m³** de mitjana, i cada municipi determina una periodicitat de facturació i un model tarifari.

- Pel que fa a la planificació del servei, el **44%** dels participants disposen de **Pla director del servei d'abastament d'aigua per al consum humà**, el **100%** de **Reglament del servei d'abastament d'aigua** i només el **17** % de **Pla director d'abastament per a usos no potables**.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

SERVEIS CULTURALS 2019

INFORME DELS INDICADORS DE SERVEIS CULTURALS 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. ELS INDICADORS DEL CERCLE

3. LA RECOLLIDA DE DADES

4. RESULTATS DELS PRINCIPALS INDICADORS

5. TROBADES VIRTUALS I SESSIÓ FINAL DE PRESENTACIÓ DE RESULTATS

6. CONCLUSIONS

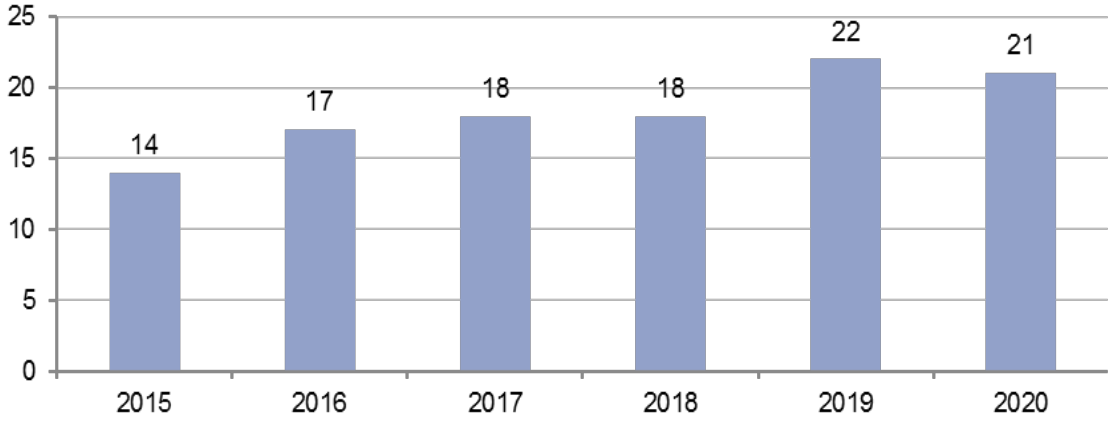
1. INTRODUCCIÓ

Seguidament es presenten les principals conclusions de la sisena edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de serveis culturals de l'any 2020, elaborat amb les dades dels ajuntaments participants corresponents a l'any 2019. Aquesta informació defineix la situació dels serveis culturals del Cercle l'any anterior a l'esclat de la pandèmia de la COVID19 el primer trimestre de 2020, que al llarg de tot l'any ha suposat grans dificultats i limitacions per al desenvolupament de les iniciatives culturals als municipis.

L'objectiu central del Cercle de cultura consisteix en donar suport a les tasques dels Regidors, caps i tècnics de cultura dels ajuntaments tot compartint informació que proporciona una mirada transversal sobre el conjunt de l'acció cultural que es desenvolupa al seu municipi, complementària de la visió més específica que ofereixen els Cercles de biblioteques, espais escènics i museus.

El present informe de conclusions i els indicadors prèviament elaborats sintetitzen les activitats i iniciatives desenvolupades als 89 centres culturals de proximitat, 49 biblioteques, 32 espais escènics, 31 centres d'art, 19 museus 18 arxius i 19 espais de creació, així com als 95 festivals i 179 festes populars que s'han desenvolupat als 21 municipis (un menys que l'any anterior), que han participat a aquesta edició del Cercle, malgrat les dificultats ocasionades per la crisi sanitària de la COVID19.

El nombre de participants al Cercle ha passat de 22 municipis el 2019 a 21 el 2020 (vegeu Gràfic 1).

Gràfic 1: Nombre de participants en el CCI de serveis culturals segons l'edició. Anys 2015 a 2020

Aquest descens d'un municipi resulta del fet que no han participat a aquesta darrera edició del Cercle els municipis de Mollet del Vallès (d'entre 30.000 i 60.000 habitants), Castelldefels i Sabadell (de més de 60.000 habitants). Per contra, Sant Pere de Ribes i Montcada i Reixach hi han participat (essent, ambdós, del grup d'entre 30.000 i 60.000 habitants).

Municipis participants al Cercle de Cultura	Nombre d'habitants (1)
De 30.000 hab. a 60.000 hab.	
Sant Pere de Ribes	30.719
Barberà del Vallès	33.091
Sant Joan Despí	34.123
Montcada i Reixac	36.239
Ripollet	38.665
Vilafranca del Penedès	39.746
Igualada	39.967

Municipis participants al Cercle de Cultura	Nombre d'habitants (1)
Sant Feliu de Llobregat	44.860
Vic	46.214
Esplugues de Llobregat	46.680
De 60.001 hab. a 100.000 hab.	
Granollers	61.275
Prat de Llobregat (El)	64.599
Rubí	77.464
Manresa	77.714
Sant Boi de Llobregat	83.605
Cornellà de Llobregat	88.592
Més de 100.000 hab.	
Sant Cugat del Vallès	91.006
Mataró	128.265
Badalona	220.440
Terrassa	220.556
Hospitalet de Llobregat (L')	264.923

Nota: (1) Població municipal, INE 2020

Quadre 1: Ajuntaments participants en el Cercle de Comparació Intermunicipal de cultura serveis culturals. Any 2020

L'any 2020, Els 21 municipis del Cercle apleguen el 6,8% del total de municipis de la província de Barcelona, i el 43,9% de la seva població (sense incloure Barcelona capital), que són proporcions inferiors a les de l'any anterior. Tots els participants al Cercle tenen més de 30.000 habitants, i representen el 70,0% del total de municipis d'aquest segment de població de la província, i el 70,9% de la seva població (vegeu Quadre 2).

	Cercle Cultura		Total província
	Nombre	% s/ total província	Nombre
Nombre de municipis			
Menys de 30.000 hab.	**0**	**0,0%**	**280**
Més de 30.000 hab.	**21**	**70,0%**	**30**
De 30.000 a 60.000 hab.	10	71,4%	14
De 60.001 hab. a 100.000 hab.	7	70,0%	10
Més de 100.000 hab.	4	66,7%	6
Total	**21**	**6,8%**	**310**
Població (en habitants)			
Menys de 30.000 hab.	**0**	**0,0%**	**1.532.925**
Més de 30.000 hab.	**1.768.743**	**70,9%**	**2.494.892**
De 30.000 a 60.000 hab.	**390.304**	67,0%	**582.893**
De 60.001 hab. a 100.000 hab.	**544.255**	73,1%	**744.956**
Més de 100.000 hab.	**834.184**	71,5%	**1.167.043**
Total	**1.768.743**	**43,9%**	**4.027.817**

Notes:: (1) Població municipal, INE 2020. (2) Sense incloure Barcelona capital.

Quadre 2: Municipis participants en el Cercle de Comparació Intermunicipal per intervals de població municipal. Any 2020. (1) (2)

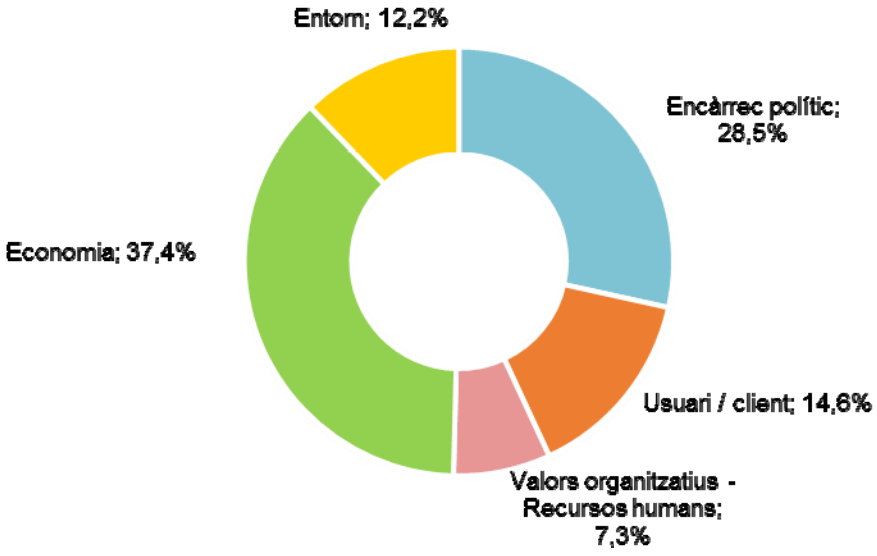
Tots els municipis que formen part del Cercle de Comparació Intermunicipal de serveis culturals de l'any 2020 també han participat als Cercles de biblioteques. La majoria de municipis també formen part del Cercle d'espais escènics (excepte els municipis d'Esplugues de Llobregat, Rubí, Sant Boi de Llobregat i Sant Pere de Ribes) i del Cercle de museus locals (excepte Barberà del Vallès, Sant Feliu de Llobregat i Sant Pere de Ribes).

2. ELS INDICADORS DEL CERCLE

Aquesta edició del Cercle ha mantingut els mateixos indicadors que els dos anys anteriors: un total de 123 indicadors (força menys que el 2016 amb 210, i que el 2017 amb 193).

Com en tots els Cercles, els indicadors es distribueixen en les 5 dimensions següents:

- Dimensió Encàrrec polític: 35 indicadors (el 28,5% del total). Tracta indicadors relacionats amb la qualitat i la consecució dels objectius finals del servei.
- Dimensió Usuari / client: 18 indicadors (el 14,6% del total). Es refereix a l'ús que els usuaris fan del servei i la seva satisfacció amb el mateix.
- Dimensió Valors: organitzatius / RRHH 9 indicadors (el 7,3% del total). Fa referència al model organitzatiu i de gestió del servei, així com a tot allò relatiu als treballadors.
- Dimensió Economia: 46 indicadors (el 37,4% del total). Són indicadors relatius a l'ús dels recursos necessaris per donar el servei, als seus costos associats i a les seves fonts de finançament.
- Dimensió Entorn: 15 indicadors (el 12,2% del total). Aquest apartat conté dades municipals que ajuden a contextualitzar els resultats obtinguts.

Gràfic 2: Distribució dels indicadors per cada una de les dimensions del Cercle. Any 2020

3. LA RECOLLIDA DE DADES

No cal dir que l'any 2020 ha estat especialment accidentat en tot allò relacionat amb la recollida de les dades que nodreixen les enquestes relacionades amb tots els Cercles de Comparació Intermunicipal que elabora la Diputació de Barcelona, i també en el de Serveis Culturals. El sobtat confinament posterior a l'esclat de la malaltia, el tancament dels equipaments culturals, les dificultats de gestió i d'organització de les noves formes de teletreball immediatament adoptades, la gestió de les anul·lacions, reprogramacions i les limitacions de tot tipus que durant tot l'any han patit les activitats culturals presencials als municipis, així com la seva substitució parcial per activitats realitzades en format virtual, etc., han afectat greument als terminis habituals de la recollida de dades del Cercle de Serveis Culturals, i en alguns municipis aquest objectiu ha estat impossible de complir.

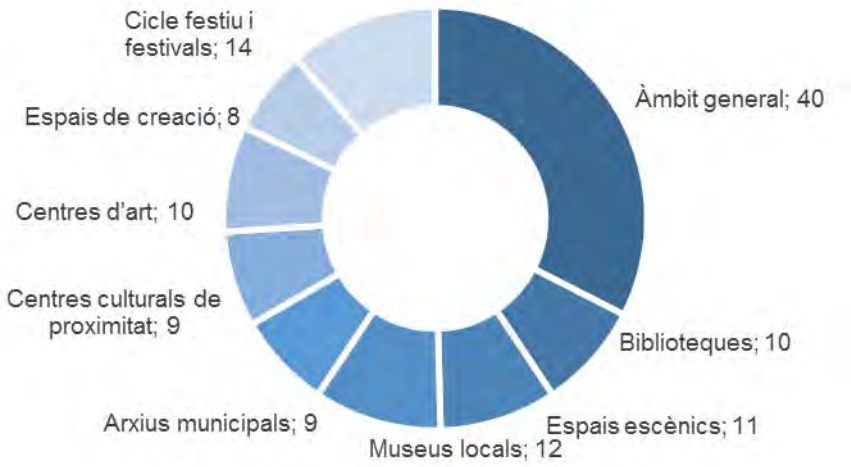
No obstant això, la recollida de dades s'ha realitzat, com els altres anys, mitjançant una enquesta que han contestat els responsables municipals de Cercle, amb un seguiment personalitzat per part de l'equip del CERC al llarg de tot el procés.

El contingut del qüestionari emprat comprèn els següents àmbits d'intervenció cultural:

- Àmbit general (GEN)
- Centres culturals de proximitat (CCP)
- Centres d'art (CAR)
- Espais de creació (ECR)
- Cicle festiu i festivals (CFE)

Les dades referents a Biblioteques (BIB), Espais escènics (ESC) i Museus locals (MUS) es recullen als Cercles corresponents, i les d'Arxius municipals (ARX) són aportades directament per part de l''*Oficina* de Patrimoni *Cultural* (OPC) de la Diputació de Barcelona.

Al Gràfic 3 s'indica la quantitat d'indicadors específics que s'elaboren per a cadascun d'aquests àmbits (sense canvis respecte l'any anterior).

Gràfic 3: Distribució dels indicadors del Cercle per sectors o àmbits d'intervenció cultural. Any 2020

Aquests sectors o àmbits d'intervenció cultural s'han definit en els termes següents:

- L'àmbit general (GEN) es refereix a l'organització global de l'àrea de cultura, al finançament i la despesa, la comunicació i la premsa, les entitats culturals, els recursos humans, etc. També inclou indicadors transversals amb dades de diversos sectors culturals i relatius a la participació en la despesa cultural del municipi en cadascun dels àmbits analitzats.

- Les biblioteques (BIB), els espais escènics (ESC), els museus locals (MUS) i els arxius municipals (ARX) són equipaments amb una funció cultural molt específica (veure, per als tres primers casos, les definicions als Cercles corresponents).

- Els centres culturals de proximitat (CCP) són equipaments diversos com centres cívics, casals de barri, ateneus i altres espais municipals orientats a l'atenció quotidiana i més pròxima als ciutadans i a les entitats. En alguns casos, aquests equipaments no depenen orgànicament de les àrees de cultura dels municipis, sinó d'altres departaments com serveis socials, participació ciutadana, etc. La seva inclusió al Cercle de serveis culturals s'explica perquè una part significativa de la seva activitat es considera rellevant en la vertebració del teixit cultural i associatiu del territori.

- Es consideren centres d'art (CAR) els equipaments especialitzats en el sector de les arts visuals i plàstiques dedicats principalment a la producció, a l'exhibició i documentació.

- Els espais de creació són equipaments especialitzats en el foment de la creativitat artística (ECR).

- Finalment, hi ha el bloc denominat el cicle festiu i els festivals (CFE) relatiu a aquelles activitats culturals rellevants per als municipis que no tenen un equipament específic i que en molts casos es desenvolupen a espais públic. En aquest àmbit s'inclouen indicadors referits a la cultura popular i tradicional, així com a la participació de les entitats.

4. RESULTATS DELS PRINCIPALS INDICADORS

L'anàlisi dels principals indicadors del Cercle s'ha elaborat amb dades corresponents a l'any 2019 i s'ha estructurat per les quatre dimensions del Cercle: Encàrrec polític / Estratègic, Usuari / Client, Valors organitzatius / Recursos Humans, i Economia. Aquest treball proporciona una visió dels serveis culturals participants des de les següents perspectives complementàries:

- L'evolució temporal de les dades: un fet pel que s'han de tenir en compte les diferències entre les mostres de municipis participants. No obstant això, com ja s'assenyalà en l'edició anterior del Cercle, hi ha certs indicadors que obtenen uns valors força similars del 2017 al 2019, pel que les dades disponibles poden evidenciar certes característiques rellevants dels serveis municipals participants.

- Les principals correlacions observades entre indicadors del mateix Cercle de serveis culturals, amb l'objectiu de destacar l'existència de possibles relacions entre ells.

- L'anàlisi comparativa entre els diferents serveis i activitats culturals objecte del treball: biblioteques, espais escènics, museus, arxius, centres culturals de proximitat, centres d'art, presentar lleugeres diferencies

- Una anàlisi comparativa dels serveis culturals amb altres serveis municipals dels indicadors comuns analitzats en tots els Cercles de Comparació Intermunicipals: abastament local d'aigua, biblioteques, cementiris municipals, enllumenat públic, escoles bressol, escoles de música, espais escènics, esports, fires locals, gestió i tractament de residus, mediació ciutadana, mercats municipals, museus locals, neteja viària, OMIC- Oficines Municipals d'Informació al Consumidor, OTL - Oficina Tècnica Laboral, policia local, seguretat alimentària, serveis locals d'ocupació, serveis socials i verd urbà.

Per últim, cal esmentar que els diferents Cercles relacionats amb la cultura (biblioteques, espais escènics i museus locals) no estan integrats pels mateixos municipis que el Cercle de serveis culturals. Això explica que en certes ocasions els valors dels indicadors compartits entre aquest Cercle i els d'altres de cultura puguin presentar lleugeres diferències entre ells.

4.1. DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC

Els indicadors de la Dimensió Encàrrec polític / estratègic s'han agrupat en els tres apartats següents, tot especificant per cadascun d'ells els diferents blocs d'indicadors que l'integren:

A. **La dotació d'equipaments culturals:** *Disposar d'una estructura de serveis culturals adequada* i *Proporcionar recursos culturals a la ciutadania*.

B. **L'activitat realitzada:** *Oferir una intensa programació cultural municipal*, *Fomentar la realització d'activitats culturals al municipi*, *Gestionar la ocupació dels espais culturals*, *Participar en la producció de l'oferta cultural del municipi* **i** *Promocionar la creació cultural al municipi*.

C. **L'associacionisme cultural del municipi:** *Potenciar el teixit associatiu municipal*.

A. La dotació d'equipaments culturals

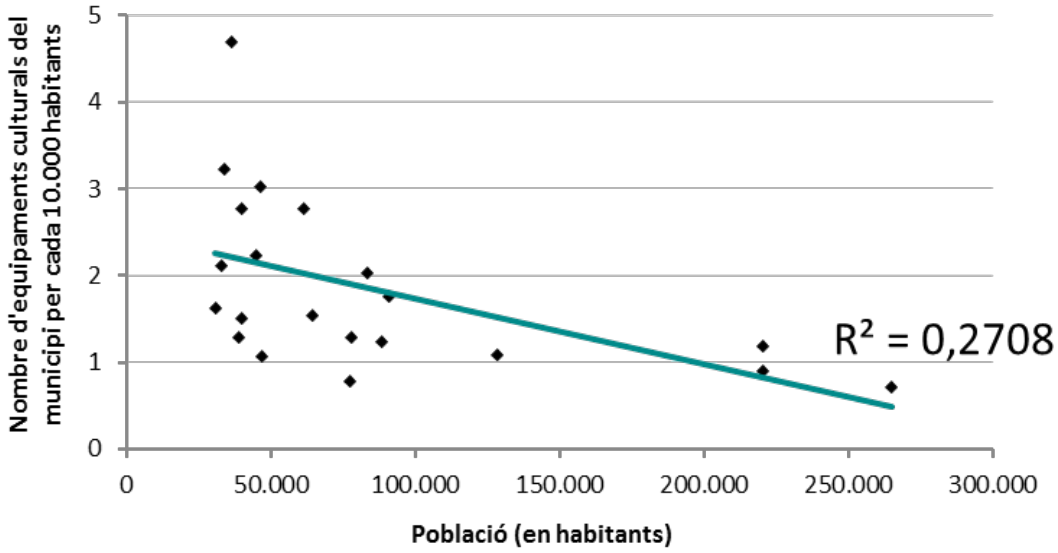
Disposar d'una estructura de serveis culturals adequada		2017	2018	2019
GEN	Nombre total d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants	1,3	1,4	1,5
BIB	Superfície de les Biblioteques públiques per cada 1.000 habitants	44,6	44,8	43,9
CCP	Superfície dels CCP per cada 1.000 habitants	46,3	44,8	43,4
MUS	Superfície dels Museus (incloses seus i extensions) per cada 1.000 habitants	154,8	138,6	144,8
ARX	Metres lineals de capacitat del l'Arxiu municipal per cada .1.000 habitants	37,1	36,2	37,7
ESC	Butaques en Espais escènics per cada 1.000 habitants	9,4	9,5	10,0
CAR	Superfície de Centres d'art per cada 1.000 habitants	6,3	7,4	8,1
ECR	Superfície d'Espais de creació per cada 1.000 habitants	17,3	15,8	19,8

Proporcionar recursos culturals a la ciutadania		2017	2018	2019
BIB	Fons documental a les Biblioteques públiques per habitant	1,5	1,5	1,5
MUS	% d'objectes exposats a l'exposició permanent del Museu sobre el total d'objectes registrats	4,3	6,0	5,4
ARX	Metres lineals de documentació a l'Arxiu municipal per cada 1.000 habitants	29,3	28,6	30,5
ESC	Places ofertades en Espais escènics (aforament anual x nombre de funcions) per cada 1.000 habitants	427,5	415,9	442,0

1,5
equipaments culturals del municipi per 10.000 habitants
(lleugerament superior)

El 2019, la xifra mitjana d'equipaments culturals per cada 10.000 habitants dels municipis del Cercle se situa en 1,5, el valor més elevat dels darrers anys.

Com els darrers 3 anys, s'observa una certa correlació negativa dels valors d'aquest indicador amb les xifres de població municipal. És a dir, en augmentar la grandària dels municipis tendeix a reduir-se la quantitat d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants (vegeu Gràfic 4).

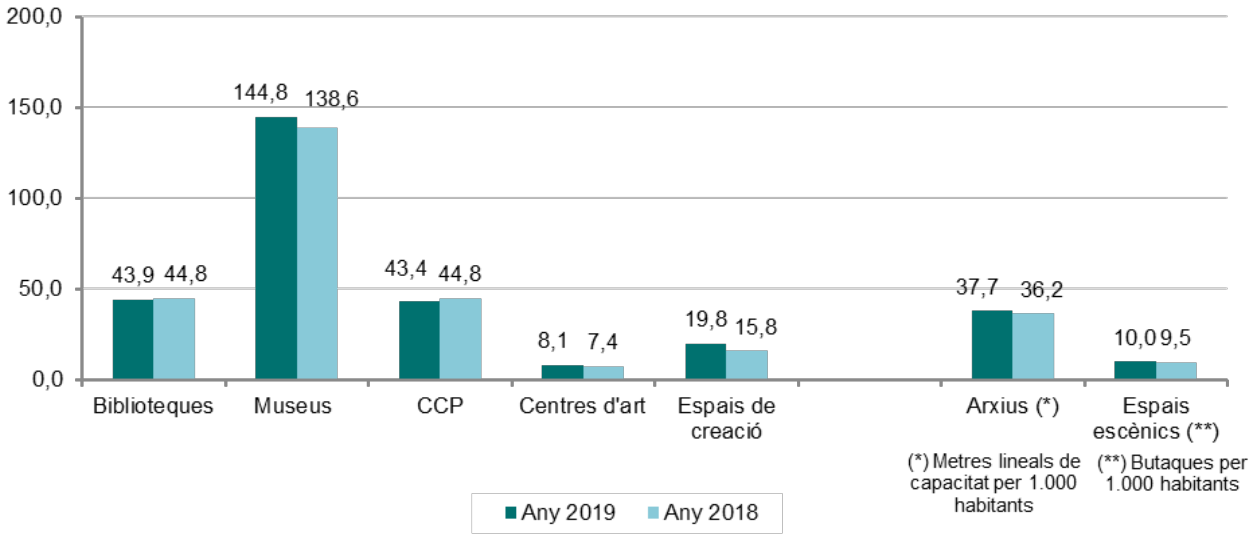
Gràfic 4: Nombre d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants i Població municipal (en habitants). Any 2019

El 2019, les diferents tipologies d'equipaments culturals municipals mantenen les diferències de dimensió en termes de superfície, com els dos anys anteriors (vegeu Gràfic 5):

- Dels equipaments culturals analitzats, els museus locals són els que tenen una major superfície: 144,8 m² per 1.000 habitants el 2019 (138,6 m² per 1.000 habitants el 2018).
- A un segon nivell hi ha les biblioteques també amb 43,9 m² per 1.000 habitants el 2019 (44,8 m² per 1.000 habitants el 2018) i els centres culturals de proximitat amb 43,4 m² per 1.000 habitants (44,8 m² per 1.000 habitants el 2018).
- Per sota en termes de superfície per habitant hi ha els espais de creació amb 19,8 m² per 1.000 habitants el 2019 (15,8 m² per 1.000 habitants el 2018), i els centres d'art amb 8,1 m² per 1.000 habitants el 2019 (7,4 m² per 1.000 habitants el 2018).

La dimensió dels arxius i dels espais escènics es mesura mitjançant els dos indicadors següents:

- Els metres lineals de capacitat de l'arxiu municipal per cada 1.000 habitants: 37,7 metres lineals el 2019 (36,2 l'any anterior).
- La xifra de butaques per habitant dels espais escènics, que per als municipis del Cercle ha estat de 10,0 butaques per 1.000 habitants el 2019 (9,5 el 2018).

Gràfic 5: Dotació dels equipaments culturals (superfície en m², metres lineals dels arxius i butaques dels espais escènics) per 1.000 habitants. Anys 2018 i 2019

Sobre la dotació d'equipaments i recursos culturals dels municipis l'any 2019 també cal fer esment als següents indicadors (sense diferències remarcables respecte anys anteriors):

- 1,5 unitats de fons documental a les biblioteques públiques per habitant (el mateix valor que el 2017 i 2018).
- 5,4 % d'objectes exposats a l'exposició permanent del museu sobre el total d'objectes registrats (6,0 % el 2018).
- 30,5 metres lineals de documentació a l'arxiu municipal per cada 1.000 habitants (28,6 metres l'any anterior).
- 442,0 Places ofertades en espais escènics (aforament anual x nombre de funcions) per cada 1.000 habitants (415,9 el 2018).

B. L'activitat realitzada

Fomentar la realització d'activitats culturals al municipi		2017	2018	2019
GEN	Total d'activitats culturals al municipi per cada 10.000 habitants	192,4	193,3	184,4
BIB	Activitats de dinamització cultural a les Biblioteques públiques per cada 10.000 habitants	64,8	63,9	65,9
CCP	Activitats realitzades al CCP per cada 10.000 habitants	80,0	73,6	68,8
MUS	Activitats realitzades al Museu (pròpies o alienes) per cada 10.000 habitants	16,0	28,2	15,4
CAR	Activitats realitzades al Centre d'art per 10.000 habitants	5,3	5,2	5,2
CFE	Activitats incloses al Cicle festiu per cada 10.000 habitants	25,3	23,6	24,3
CFE	Activitats incloses als Festivals municipals per cada 10.000 habitants	12,8	10,6	12,5
GEN	Altres activitats culturals de l'Àrea de cultura per cada 10.000 habitants	1,3	1,0	1,3

Oferir una intensa programació cultural municipal		2017	2018	2019
GEN	Nombre total de funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals per 10.000 habitants	30,7	30,7	32,3
GEN	Nombre total d'exposicions temporals d'organització municipal per cada 10.000 habitants	5,2	4,6	5,1
CFE	% de dies de l'any amb activitats relacionades amb el Cicle festiu	9,3	9,2	10,3

Gestionar l'ocupació dels espais culturals		2017	2018	2019
MUS	% d'espai d'emmagatzamatge del Museu disponible	9,4	2,5	2,8
ARX	% d'espai d'emmagatzematge de l'Arxiu municipal disponible	20,9	21,0	19,1
ESC	% d'assistents als Espais escènics sobre l'aforament	74,3	75,8	79,5

Participar en la producció de l'oferta cultural del municipi		2017	2018	2019
CCP	% d'activitats d'iniciativa pròpia sobre el total d'activitats realitzades als CCP	43,4	42,3	46,0
MUS	% d'exposicions temporals de producció pròpia o coproduïdes s/total d'exposicions temporals del Museu	54,7	64,8	50,4
ESC	% de funcions professionals produïdes amb participació de l'Espai escènic s/total de funcions d'iniciativa municipal	19,1	17,0	12,8
CAR	% d'exposicions de producció pròpia o coproduïdes s/ total d'exposicions temporals als Centres d'art	60,4	66,9	64,0

Promocionar la creació cultural al municipi		2017	2018	2019
ECR	Projectes amb residència a l'Espai de creació o a d'altres espais municipals	49,0	38,3	20,2
ECR	Total de dies amb residència als Espais de creació o a d'altres espais municipals	3.646,1	3.224,4	3.240,6

184,4 activitats culturals per 10.000 habitants *(lleugerament inferior)*

Aquest bloc d'indicadors del Cercle aporta una visió de conjunt de les activitats promogudes per part dels serveis culturals municipals (exposicions temporals, funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals, i moltes altres activitats de dinamització cultural).

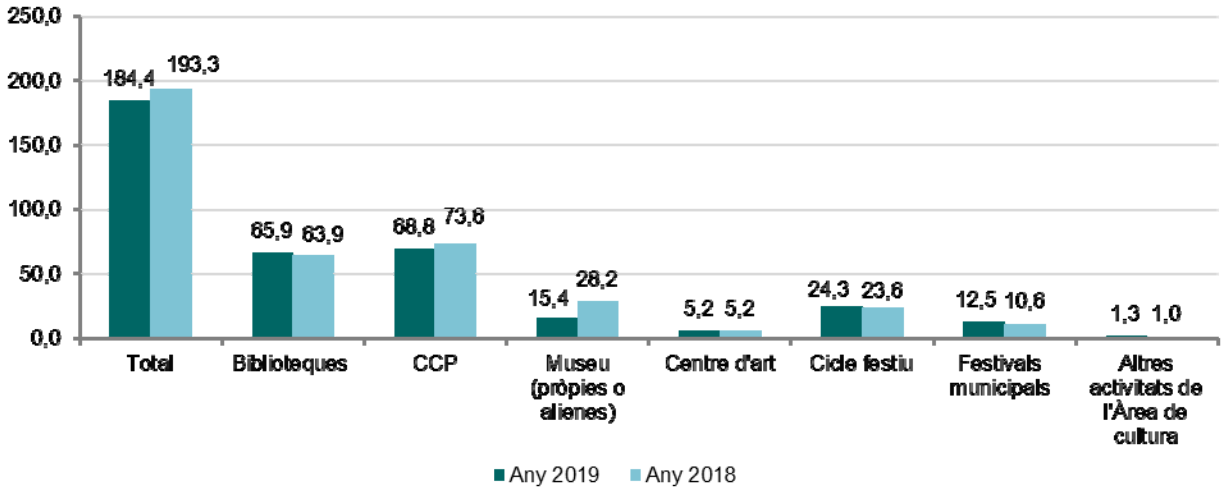
Segons la informació recollida el 2019, el valor d'aquest indicador és de 184,4 activitats culturals anuals per 10.000 habitants, essent lleugerament inferior a la dels anys anteriors (de 192,4 activitats el 2017 i 193,3 el 2018) (vegeu Gràfic 6). Cal tenir en compte que aquesta petita davallada interanual pot explicar-se pels canvis exposats anteriorment en la composició de la mostra de municipis participants al Cercle.

Segons les tipologies de centre o equipament analitzades, el 2019 s'obtenen les següents dades (indicant-se els canvis destacables observats en relació al 2018):

- Els equipaments culturals municipals que es mantenen com els que realitzen una major quantitat d'activitats anuals són els centres culturals de proximitat (68,8 activitats per 10.000 habitants) i les biblioteques (65,9 activitats per 10.000 habitants).

- A nivell intermedi, segons la quantitat d'activitats culturals realitzades anualment, hi ha el Cicle Festiu (24,3 activitats per 10.000 habitants), i els festivals municipals (12,5 activitats per 10.000 habitants). En el cas dels museus, el 2019 es fan 15,4 activitats per 10.000 habitants, xifra similar a les 16,0 activitats de 2017 i molt inferior a les 28,2 activitats del 2018.

- Amb menys quantitat d'activitats anuals hi ha els centres d'art (5,2) i altres (1,3).

Gràfic 6: Nombre d'activitats culturals per 10.000 habitants. Anys 2018 i 2019

Amb la informació del Cercle es pot analitzar amb més detall el nombre d'exposicions i el de funcions d'arts escèniques, música i projeccions audiovisuals per 10.000 habitants:

5,1
exposicions temporals per 10.000 habitants
(incrementa poc)

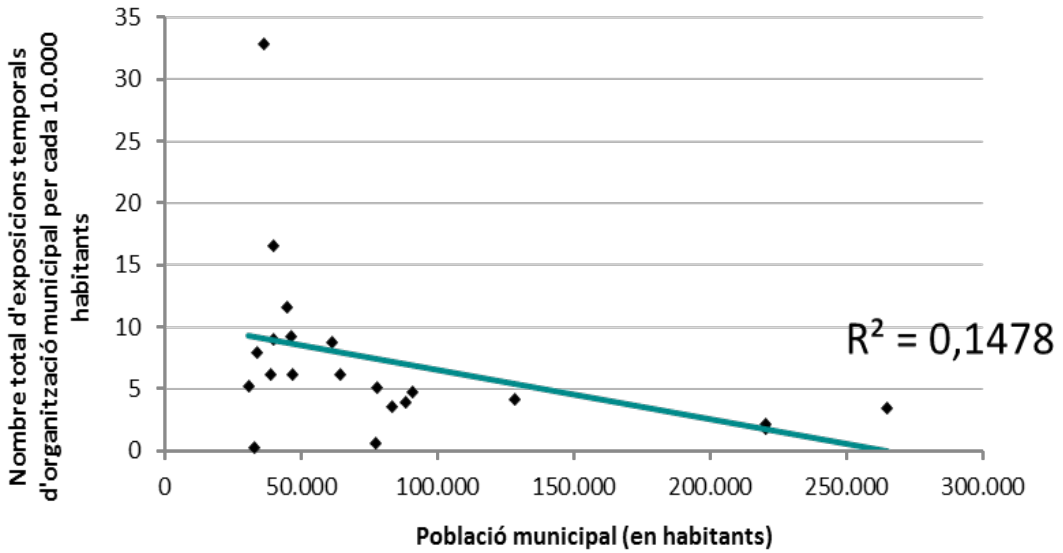
- L'any 2019 es comptabilitzen 5,1 exposicions temporals d'organització municipal per 10.000 habitants en els municipis del Cercle (un valor superior al de 2018, i molt similar al de 2017 que fou de 5,2).

32,3
funcions per 10.000 habitants
(incrementa poc)

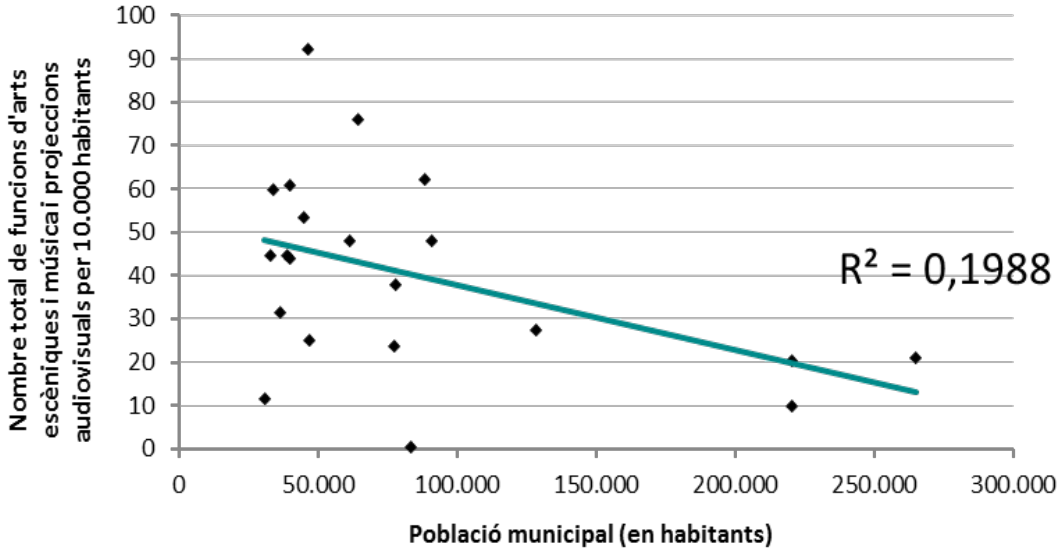
- El mateix any es fan 32,3 funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals per 10.000 habitants (30,7 el 2017 i el 2018).

Ambdós indicadors mostren una certa correlació negativa amb la població municipal, tot i que de manera menys accentuada que els anys anteriors (fet que es pot explicar per la davallada del nombre de municipis participants de major dimensió, segons s'ha indicat anteriorment). És a dir, a mesura que augmenta la població del municipi tendeixen a reduir-se tant el nombre d'exposicions temporals per cada 10.000 habitants (vegeu Gràfic 7), com el nombre de funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals per cada 10.000 habitants (vegeu Gràfic 8).

Aquesta observació, junt amb la mostrada en el Gràfic 4 anterior (segons la qual la relació entre el nombre d'equipaments culturals per habitant i la població municipal també mostra un sentit negatiu), sembla indicar que l'esforç de provisió de serveis culturals per habitant tant en termes de nombre d'equipaments com d'activitats, tendeix a ser menor a mesura que augmenta la dimensió del municipi en termes de població (i viceversa). Així mateix, cal recordar que aquestes correlacions ja es varen evidenciar amb les dades del 2016 al 2018.

Gràfic 7: Nombre total d'exposicions temporals d'organització municipal per cada 10.000 habitants i Població municipal (en habitants). Any 2019

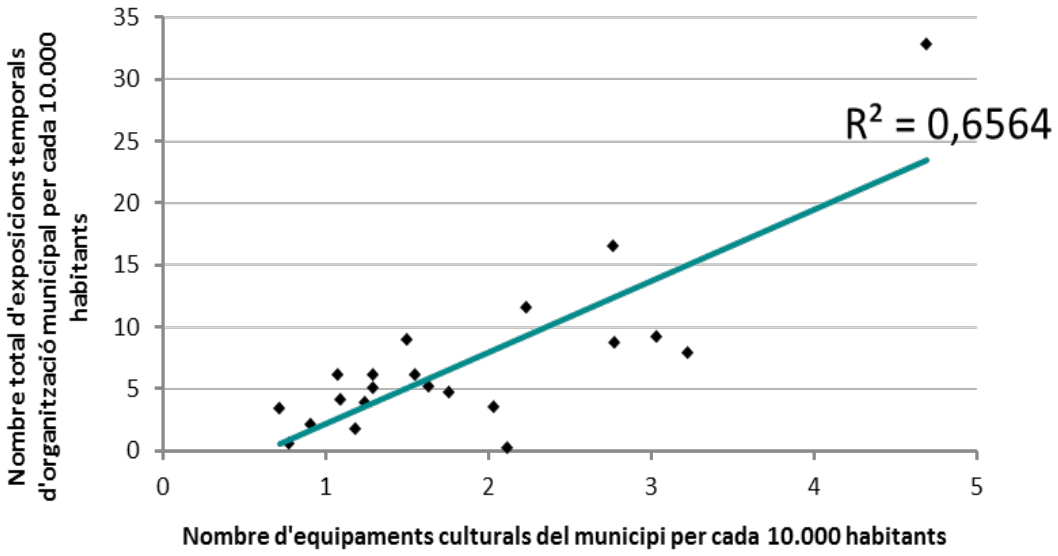

Gràfic 8: Nombre total de funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals per 10.000 habitants i Població municipal (en habitants). Any 2019

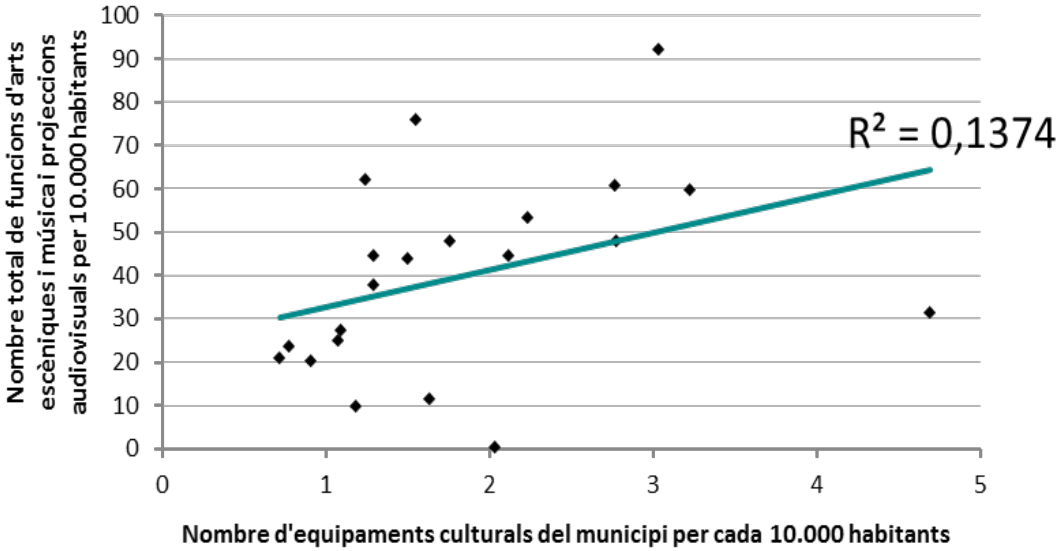
Paral·lelament, i de la mateixa manera que en anys anteriors, s'observa una notable relació positiva entre el nombre d'exposicions temporals d'organització municipal per habitant i el nombre d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants. Això vol dir que a mesura que creix el nombre d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants també ho fan el nombre d'exposicions (vegeu Gràfic 9).

Aquesta correlació també s'observa , tot i que de manera menys accentuada, respecte del nombre de funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals i el nombre d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants (veure Gràfic 10).

Davant d'aquestes observacions, es pot considerar que hi ha economies d'escala en la provisió de serveis culturals ja que, a mesura que augmenta la massa crítica o dimensió del municipi, s'ha de fer un esforç d'oferta cultural per habitant (en equipaments o activitats) relativament menor que el que es realitza per part de municipis de menys població. O bé, en un sentit contrari, que com més petit és el municipi en termes de població, major es l'esforç per habitant que aquest ha fer en la quantitat d'equipaments i activitats culturals que ofereix.

Gràfic 9: Nombre total d'exposicions temporals d'organització municipal per cada 10.000 habitants i Nombre d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants. Any 2019

Gràfic 10: Nombre total de funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals per 10.000 habitants i Nombre d'equipaments culturals del municipi per cada 10.000 habitants. Any 2019

Pel que fa referència a l'ocupació dels espais culturals, l'any 2019 s'observa que:

- Els espais d'emmagatzematge disponibles per part dels museus locals representen el 2,8% del total (2,5 % el 2018).
- Els espais d'emmagatzematge disponibles dels arxius municipal són del 19,1% sobre el total (21,0% l'any anterior).
- L'ocupació de l'aforament per part dels assistents als espais escènics representa el 79,5% del total (el 75,8% el 2018).

Respecte a la participació pròpia de l'Ajuntament o externa en la producció de l'oferta cultural municipal, s'observa el següent:

- Les activitats d'iniciativa pròpia dels CCP representa el 46,0% sobre el total d'activitats realitzades per aquests equipaments el 2019 (42,3% el 2018).
- Les exposicions temporals de producció pròpia o coproduïdes representen el 50,4% del total d'exposicions temporals del museu el 2019, la xifra més baixa dels darrers 3 anys (54,7% el 2017 i 64,8%% el 2018).
- Les funcions professionals produïdes amb participació dels espais escènics són el 12,8% del total de funcions d'iniciativa municipal el 2019, indicador que mostra una evolució negativa des del 2017 quan se situà en el 19,1% (i també del 2018 quan fou del 17,0%).
- El percentatge d'exposicions de producció pròpia o coproduïdes sobre el total d'exposicions temporals als centres d'art és del 64,0% (66,9 el 2018).

Finalment, hi ha el bloc relatiu a la promoció de la creació cultural al municipi, en el que s'observa que l'any ha seguit reduint-se el valor de la mitjana de projectes amb residència a espais de creació o a d'altres espais municipals: 49,0 el 2017, 38,3% el 2018 i el 20,2% el 2019. Per contra, es manté sense canvis remarcables el nombre de dies amb residència als espais de creació o a d'altres espais municipals: 3.240,6 dies el 2019 i 3.224,4 dies el 2018.

C. L'associacionisme cultural

Potenciar el teixit associatiu municipal		2017	2018	2019
GEN	Nombre d'entitats culturals del municipi per cada 10.000 habitants	13,4	13,1	13,1
GEN	% d'entitats culturals del municipi s/total d'entitats del municipi	26,2	26,2	27,0
CFE	% d'entitats culturals que participen al Cicle festiu i Festivals municipals	48,0	44,9	46,2

13,1
entitats culturals per 10.000 habitants
(es manté)

Els indicadors de la Dimensió Encàrrec polític / estratègic es completen amb 3 següents relatius al foment del teixit associatiu municipal:

- El 2019 s'han comptabilitzat 13,1 entitats culturals del municipi per cada 10.000 habitants, la mateixa xifra que el 2018.
- Les entitats culturals del municipi apleguen el 27,0% del total d'entitats del municipi el 2019 (una proporció molt similar a la dels exercicis anteriors).
- Quasi la meitat de les entitats culturals del municipi participen en el cicle festiu i els festivals municipals: 46,2 el 2019, 44,9 el 2018 i 48,0% el 2017.

4.2. DIMENSIÓ USUARI-CLIENT

Els indicadors compresos a la Dimensió Usuari-client s'han estructurat en els dos apartats següents:

A. Visites / assistents als equipaments i serveis cultuals: *Fomentar l'accés als equipaments culturals del municipi* **i** *Fomentar l'ús de serveis culturals en els infants del municipi***.**

B. Comunicació dels serveis i activitats culturals: *Difondre la cultura a través de les xarxes socials***.**

A. Visites / assistents als equipaments culturals

Fomentar l'accés als equipaments culturals del municipi (I)		2017	2018	2019
GEN	Visites totals als equipaments culturals del municipi per cada 100 habitants	482,6	505,0	471,7
BIB	Visites presencials a les Biblioteques públiques per cada 100 habitants	299,5	297,8	301,2
CCP	Usos dels CCP del municipi per cada 100 habitants	99,9	115,8	92,7
MUS	Visitants presencials als Museus per cada 100 habitants	26,5	26,7	26,3

Fomentar l'accés als equipaments culturals del municipi (II)		2017	2018	2019
ARX	Número d'usuaris externs dels Arxius municipals per cada 100 habitants	0,4	0,5	0,3
ESC	Assistents totals als Espais escènics per cada 100 habitants	31,8	31,5	35,2
CAR	Visites presencials als Centres d'art per cada 100 habitants	14,1	15,1	14,1
CFE	Assistència als Festivals municipals per 100 habitants	24,1	25,3	28,3

Fomentar l'ús de serveis culturals en els infants del municipi		2017	2018	2019
BIB	% de població en edat escolar que ha fet ús dels serveis de les Biblioteques públiques	21,5	20,0	19,6
MUS	% de població en edat escolar que ha participat en visites escolars als Museus	39,8	42,4	44,8
ESC	% de població en edat escolar assistents a funcions realitzades a l'Espai escènic per al públic escolar	59,3	57,8	65,6
CAR	% de població en edat escolar que ha participat en visites escolars al Centre d'art	10,1	10,8	8,1

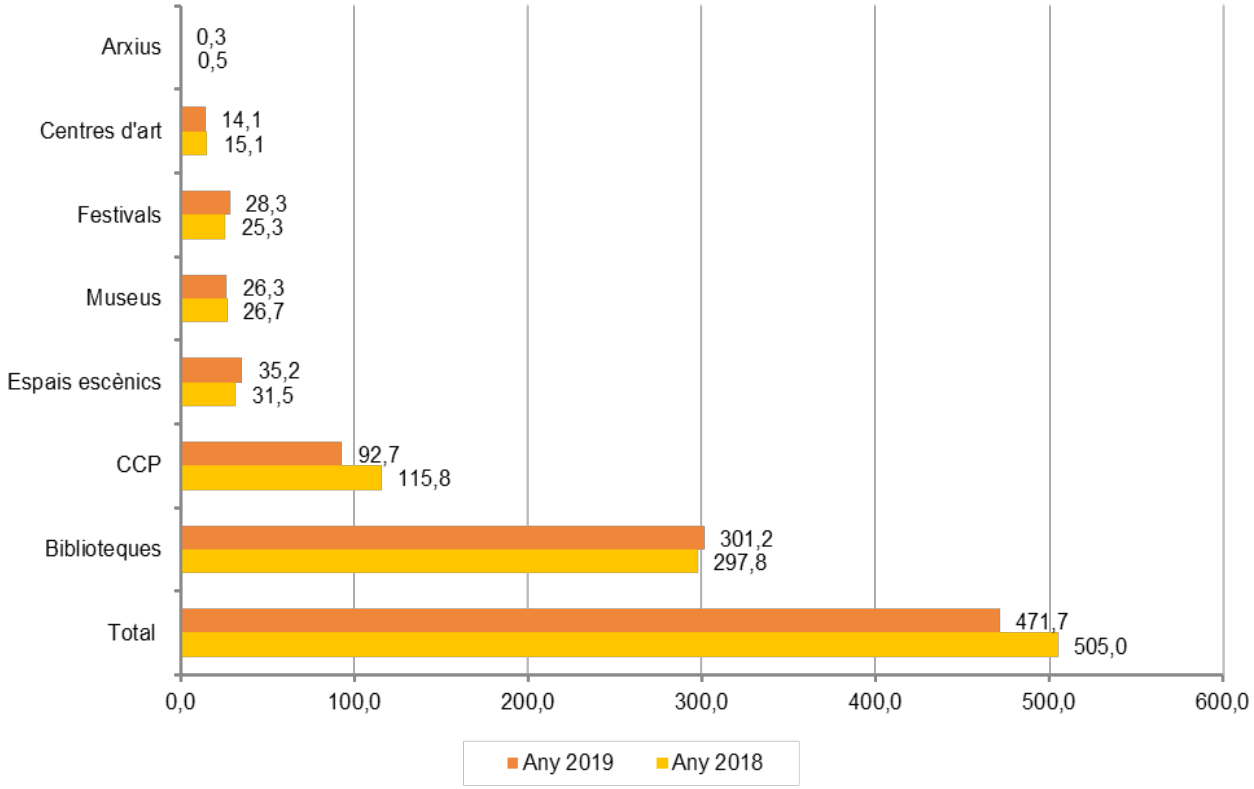
471,7
visites/ /assistents per 100 habitants
reducció apreciable

L'any 2019 es redueix apreciablement la xifra de visites / assistents per 100 habitants en els equipaments culturals dels municipis participants al Cercle fins a la mitjana de 471,7 visites per 100 habitants. Aquest valor és el més baix dels darrers tres anys: 505,0 el 2018 i 482,6 el 2017 (vegeu Gràfic 11).

Tot i els efectes derivats dels canvis en la mostra de municipis participants, el detall de les dades permet observar novament de l'evolució irregular de la xifra de visites als CCP, que passen de 99,9 usos per cada 100 habitants el 2017 a 115,8 l'any 2018 i a 92,7 el

2019. A la resta de serveis i activitats culturals analitzats al Cercle, l'evolució seguida no mostra canvis tant accentuats d'un any a l'altre (vegeu el mateix Gràfic 11):

- Les biblioteques es mantenen com els equipaments culturals amb una xifra més elevada de visites/assistents per 100 habitants (299,5 el 2017, 297,8 el 2018 i 301,2 el 2019).
- Els espais escènics passen de 31,5 assistents per 100 habitants el 2018 a 35,2 el 2019), els museus de 26,7 visitants per 100 habitants a 26,3, els festivals de 25,3 a 28,3 assistents per 100 habitants (respectivament), els centres d'art de 15,1 a 14,1, i els arxius de 0,5 a 0,3 d'un any a l'altre).

Gràfic 11: Visites/assistents per 100 habitants. Anys 2018 i 2019

Específicament s'analitza la participació del segment de població en edat escolar, obtenint-se les següents dades per a l'any 2019 (sense que hi hagi canvis a destacar en comparació al 2017, excepte l'augment observat en cas dels espais escènics):

- Un 19,6% de població en edat escolar ha fet ús dels serveis de les biblioteques públiques.
- El 44,8% de població en edat escolar ha participat en visites escolars als museus.
- Un 65,6% de població en edat escolar ha assistit a funcions realitzades a espais escènic per al públic escolar (percentatge que era del 57,8% l'any anterior).
- Un 8,1% de població en edat escolar que ha participat en visites escolars al centre d'art.

Per a interpretar correctament aquests indicadors relatius a la població en edat escolar cal tenir en compte que les dades fan referència a la relació existent entre el nombre de visitants / assistents que tenen edat escolar (siguin o no residents al municipi), i el total de població d'edat escolar del municipi.

B. Comunicació dels serveis i activitats culturals

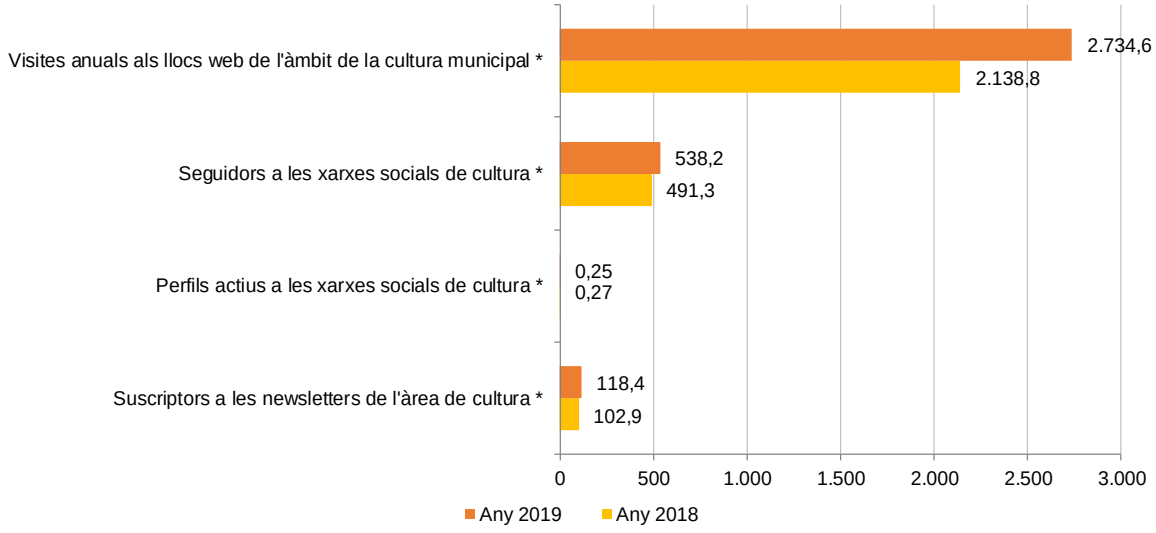
Difondre l'activitat cultural municipal		2017	2018	2019
GEN	Nombre de Newsletters de l'àrea de cultura enviats durant l'any	274,2	108,7	52,3
GEN	Nombre de suscriptors a les newsletters de l'àrea de cultura per 1.000 habitants	87,2	102,9	118,4

Difondre la cultura a través de les xarxes socials		2017	2018	2019
GEN	Nombre anual de visites als llocs web de l'àmbit de la cultura municipal per habitant	2,4	2,1	2,7
GEN	Nombre de perfils actius a les xarxes socials per cada 10.000 habitants	2,7	2,5	2,9
GEN	Nombre total de seguidors a les xarxes socials per 1.000 habitants	483,1	491,3	538,2

En referència a la comunicació dels serveis i activitats culturals municipals realitzada a través d'Internet l'any 2019 es constata que (vegeu Gràfic 12):

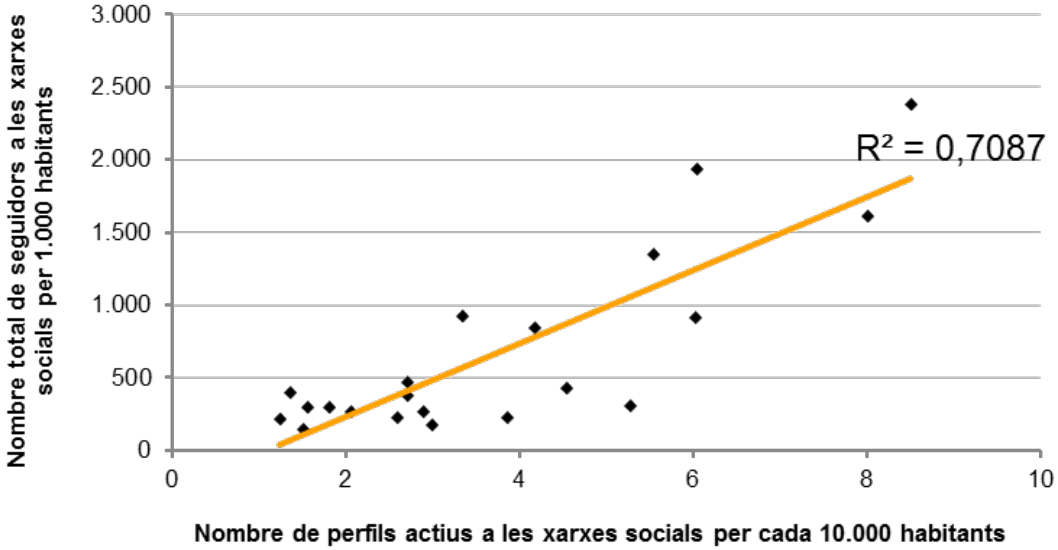
538,2
seguidors per 1.000 habitants a xarxes socials *(lleuger augment)*

- S'han produït 2.734,6 visites anuals per 1.000 habitants als llocs web municipals de cultura, que constitueix un molt notable augment respecte el 2018 quan hi hagueren 2.138,8 visites anuals per 1.000 habitants.
- S'ha assolit la xifra de 538,2 seguidors per 1.000 habitants a les xarxes socials de l'àrea de cultura (havent crescut respecte els 491,3 del 2018), i en un any s'ha passat de 2,5 perfils actius per 10.000 habitants a 2,9. Aquests dos indicadors segueixen mostrant una forta correlació positiva, com s'evidencia en el Gràfic 13.
- Hi ha hagut una mitjana de 118,4 subscriptors per 1.000 habitants a les Newsletters de l'àrea de cultural el 2019 (front als 102,9 de l'any anterior).

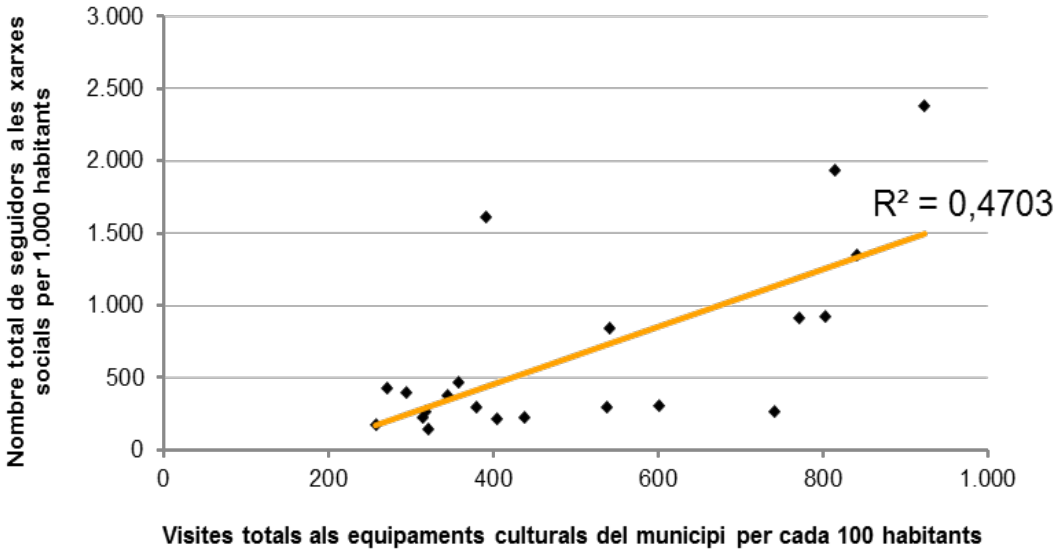
Notes: (*) Per cada 1.000 habitants, incloent la dada de perfils actius a les xarxes socials (que en el text es dona per cada 10.000 habitants)

Gràfic 12: Indicadors sobre la comunicació a través d'Internet dels serveis i activitats culturals municipals. Anys 2018 i 2019

Gràfic 13: Nombre total de seguidors a les xarxes socials per 1.000 habitants i Nombre de perfils actius a les xarxes socials per cada 10.000 habitants. Any 2019

Com en anys anterior, les dades obtingudes en el Cercle del 2019 han permès observar altra vegada la correlació positiva existent entre l'impacte de la comunicació dels serveis culturals i els visitants / assistents a aquests serveis. En concret, entre el Nombre total de seguidors a les xarxes socials per 1.000 habitants i les Visites totals als equipaments culturals del municipi per cada 100 habitants. És a dir, a mesura que la xifra de seguidors a les xarxes socials tendeix a ser més elevada també hi ha una major quantitat de visites presencials als equipaments culturals, i viceversa (vegeu Gràfic 14).

Gràfic 14: Nombre total de seguidors a les xarxes socials per 1.000 habitants i Visites totals als equipaments culturals del municipi per cada 100 habitants. Any 2019

4.3. DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS / RECURSOS HUMANS

Els indicadors de la Dimensió Valors organitzatius / Recursos humans són l'apartat del Cercle que permeten l'anàlisi comparativa de les dades del Cercle serveis culturals amb les d'altres serveis municipals.

Els contingut d'aquest apartat s'han agrupat en els dos apartats següents:

A. **La despesa segons formes de gestió, que conté el bloc d'indicadors** *Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió***.**

B. **La dotació de recursos humans, amb els següents blocs d'indicadors:** *Promoure un clima laboral positiu i millorar les habilitats dels treballadors***,** *Disposar d'una dotació adequada de RRHH***,** *Vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes* **i** *Oferir una retribució adequada***.**

A. La despesa segons formes de gestió

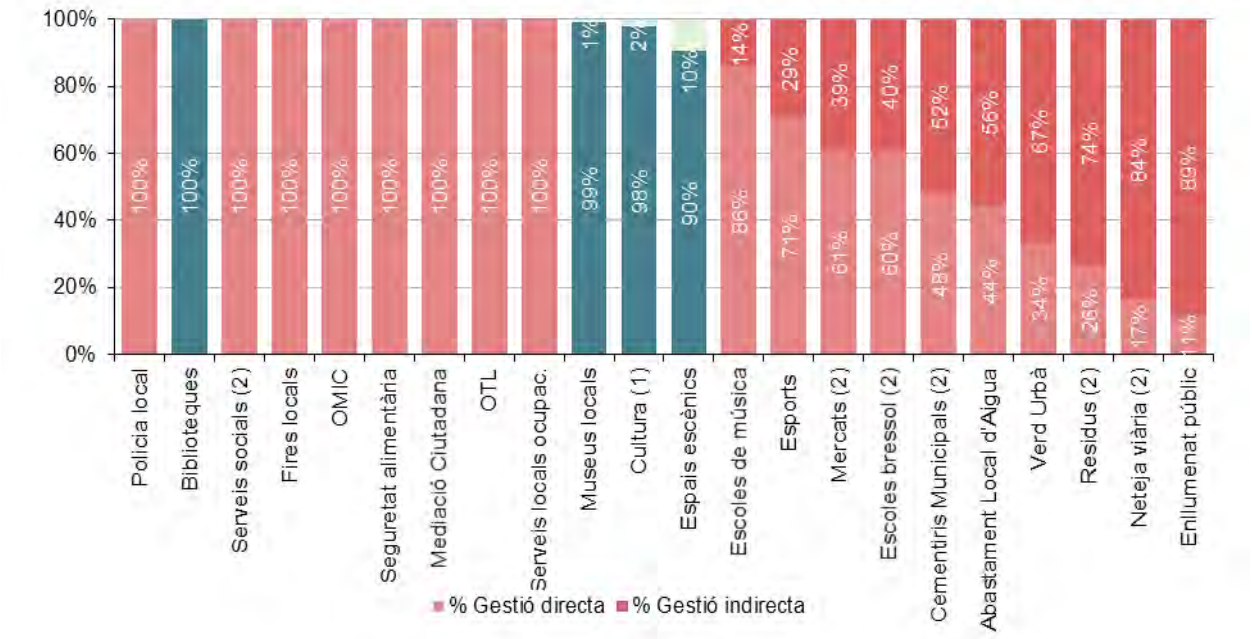
Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió		2017	2018	2019
GEN	Gestió directa (%) (Ajuntament, OOAA, Emp. municipal)	98,3	98,3	98,0
GEN	Gestió indirecta (%) (concessió, altres...)	1,7	1,7	2,0

98%
despesa en gestió directa
(es manté)

L'any 2019, om en les anteriors del Cercle, el 98% de la despesa dels serveis culturals dels municipis participants s'ha realitzat mitjançant gestió directa (per part de l'ajuntament, OOAA o empresa municipal).

Comparativament amb altres serveis municipals que participen dels Cercles de Comparació Intermunicipal (vegeu Gràfic 15), la gestió directa també ha representat entre el 85% i el 99 % de la despesa realitzada en els casos de museus locals (99%) i Espais escènics (90%) i les Escoles d Música (86%).

La gestió directa ha representat el 100% de la despesa en la policia local, les biblioteques, els serveis socials, les fires locals, les OMICs, la seguretat alimentària, la mediació ciutadana, OTL i serveis locals d'ocupació. A la resta de Cercles, la proporció de despesa mitjançant gestió directa és inferior.

Notes:

(1) Cal tenir en compte que els diferents Cercles relacionats amb la cultura (biblioteques, espais escènics, museus locals, i serveis de cultura) no estan integrats pels mateixos municipis que el Cercle de serveis culturals.

(2) Les dades de Cementiris Municipals, Escoles bressol, Mercats, Neteja viària, Residus, Serveis socials són provisionals a la data d'elaboració de l'informe.

Gràfic 15: % de gestió directa i indirecta dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019

B. La dotació de recursos humans

Disposar d'una dotació adequada de RRHH		2017	2018	2019
GEN	% treballadors de l'àrea de cultura de l'ajuntament sobre el total de treballadors municipals	6,2	6,5	6,0
GEN	Treballadors de l'àrea de cultura de l'ajuntament per cada 10.000 habitants	4,8	5,0	4,8

Promoure un clima laboral positiu i millorar les habilitats dels treballadors		2017	2018	2019
GEN	% Hores de baixa sobre hores de conveni	4,4	3,9	5,3
GEN	Hores anuals de formació per treballador	10,8	12,8	12,1

Vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes		2017	2018	2019
GEN	% de dones sobre el total de treballadors/es municipals de l'àrea de cultura	62,0	57,5	55,8
GEN	% de dones comandament s/total de comandaments de l'àrea de cultura	56,2	57,6	48,2

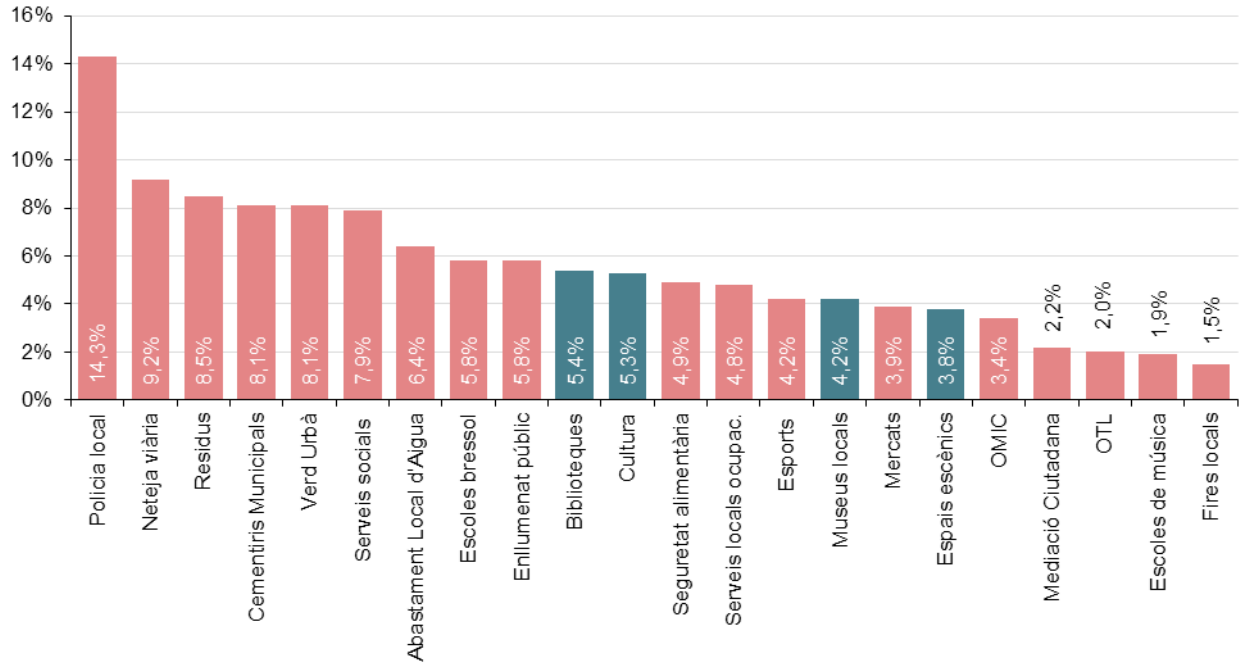
Oferir una retribució adequada		2017	2018	2019
GEN	Sou brut del Cap de cultura	47.605,1	47.375,5	45.715,2

6,0%
dels treballadors de l'ajuntament són de cultura
(similar)

Respecte els recursos humans dels serveis culturals municipals, les dades de l'any 2019 mostren que els treballadors de l'àmbit de cultura de l'ajuntament han representat el 6,0% del total de treballadors municipals (un percentatge molt similar al d'anys anteriors).

El mateix any s'han comptabilitzat 4,8 treballadors de l'àmbit de cultura de l'ajuntament per cada 10.000 habitants, dada que està lleugerament per sota de la del 2018 (5,0) i que és igual a la del 2017.

El percentatge d'hores de baixa respecte les hores totals de treball dels serveis culturals ha estat del 5,3% l'any 2019, una proporció superior a la del 2017 (4,4%) i a la del 2018 (3,9%). Aquest valor ha estat superior a l'assolit pels Museus locals (4,2%) i pels Espais escènics (3,8), i molt similar al de Biblioteques (5,4%) (vegeu Gràfic 16).

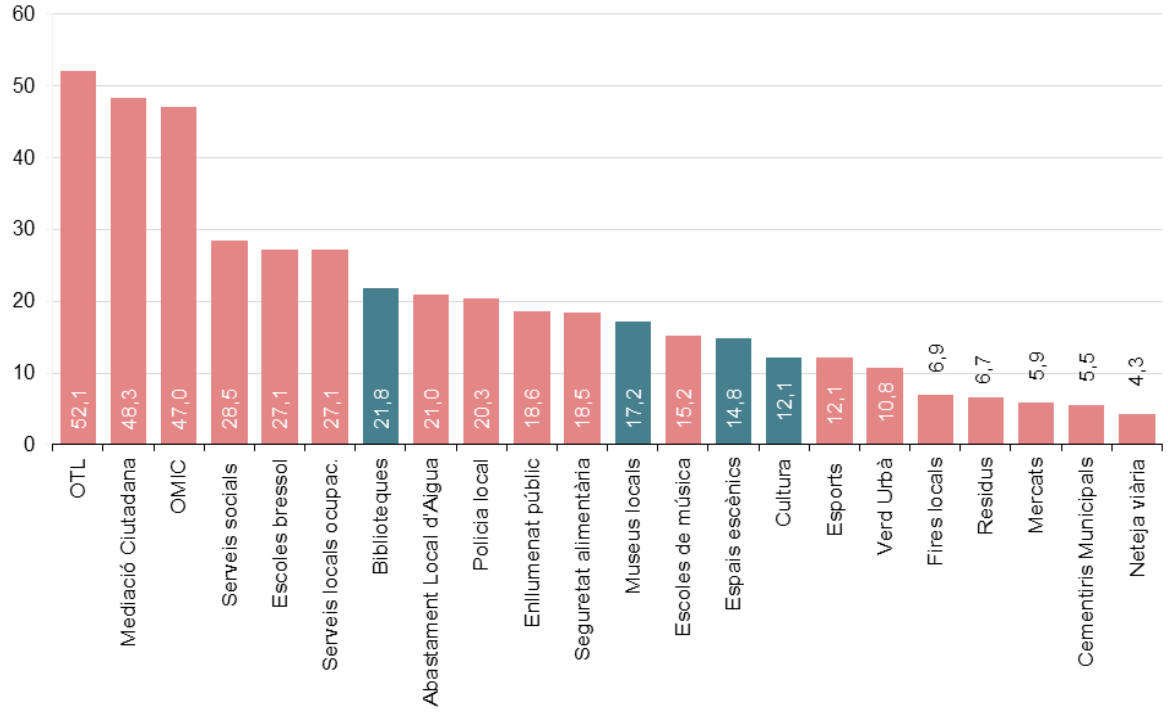

Nota: Vegeu Notes a Gràfic 15

Gràfic 16: % d'hores de baixa dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019

12,1 hores
de formació per treballador en serveis culturals
(es manté)

La mitjana d'hores de formació anual per treballador dels serveis culturals el 2019 ha estat de 12,1 hores (12,8 el 2018). Així, el Cercle de serveis culturals s'ha situat en una posició intermèdia junt amb altres Cercles en els que el temps a la formació dels seus treballadors està entre les 10 i 15 hores anuals: espais escènics (14,8 hores), esports (12,1) i verd urbà (10,8 hores) (vegeu Gràfic 17).

Nota: Vegeu Notes a Gràfic 15

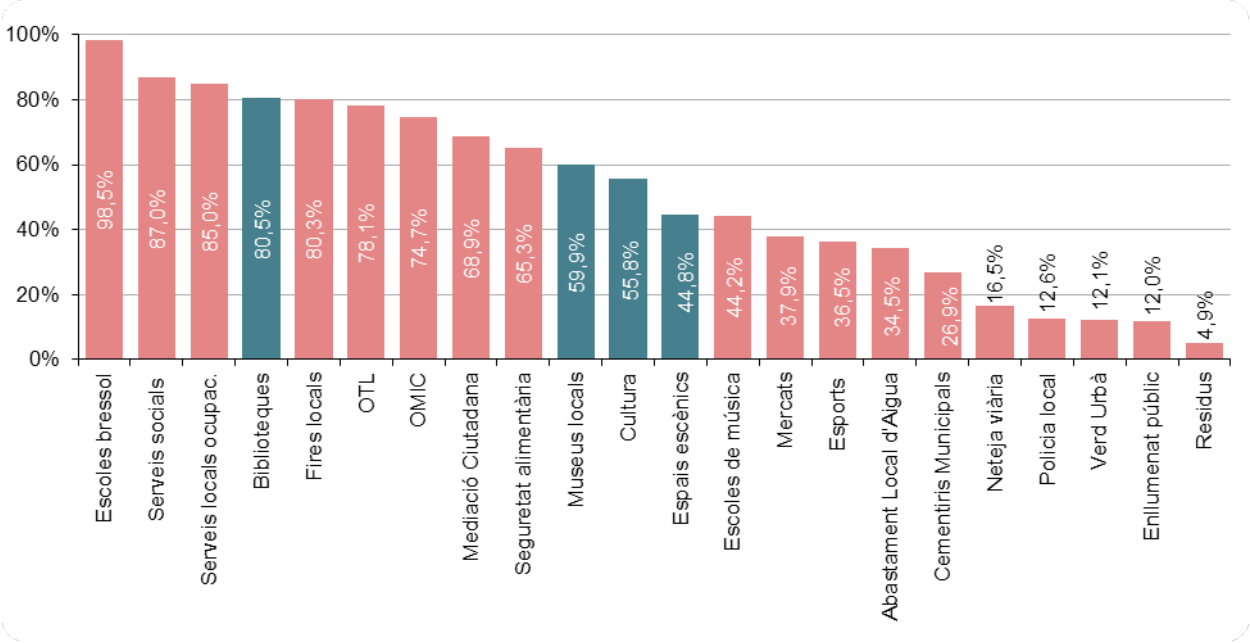
Gràfic 17: Hores de formació per treballador dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019

Els indicadors d'aquesta Dimensió Valors organitzatius / Recursos humans es completen amb la informació relativa a la igualtat efectiva entre dones i homes:

- Per un costat, el percentatge de dones que treballen als serveis culturals respecte del total de treballadors és del 55,8% l'any 2019 (vegeu Gràfic 18).

  Aquesta dada és molt similar a la que s'obté en altres serveis culturals municipals participants als Cercles de Comparació Intermunicipal de museus locals (59,9%) i d'espais escènics (44,8%), excepte de biblioteques que és molt superior (80,5%).

- D'altra banda, la proporció de dones comandament s/total de comandaments de l'àrea de cultura ha obtingut un percentatge del 48,2% el 2019 (força baixa respecte el 57,6% del 2018).

Nota: Vegeu Notes a Gràfic 15

Gràfic 18: % de dones sobre el total de treballadors dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019

4.4. DIMENSIÓ ECONOMIA

Els indicadors de la Dimensió Economia fan referència a la utilització dels recursos necessaris per a la prestació dels serveis culturals, als seus costos associats i a les fonts de finançament corresponents. Més concretament, el contingut d'aquest apartat comprèn els següents blocs d'indicadors:

A. Disposar dels recursos i del finançament adequats
B. Distribució de la despesa entre els diferents àmbits de cultura
C. Autofinançament dels diferents àmbits de cultura
D. Oferir el servei a uns costos unitaris adequats i Gestionar els recursos adequadament

A. Disposar dels recursos i del finançament adequats

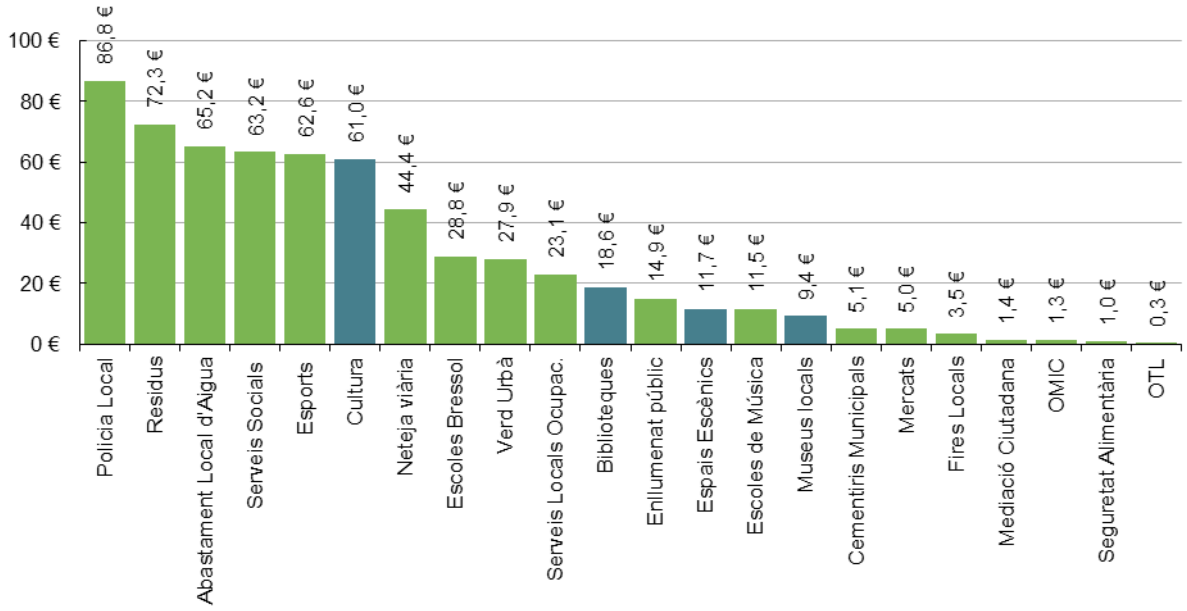
Disposar dels recursos i del finançament adequats		2017	2018	2019
GEN	Despesa corrent en cultura per habitant	57,3	58,9	61,0
GEN	% de la despesa corrent en cultura sobre el pressupost corrent municipal	6,7	6,7	6,6
GEN	% de finançament per transferències (DIBA, GENCAT, etc.)	15,5	15,0	16,0
GEN	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels Serveis culturals municipals	8,2	7,7	7,6

61,0 €/habitant
de despesa corrent
(lleuger augment)

La despesa en serveis culturals l'any 2019 s'ha situat en 61,0 €/habitant, fet que suposa mantenir la tendència de creixement existent des del 2017 (57,3 €/habitant), tot i els canvis esdevinguts en la mostra de municipis participants.

La despesa corrent en cultura ha representat el 6,6% sobre el total del pressupost municipal l'any 2019 (percentatge similar al de 2018).

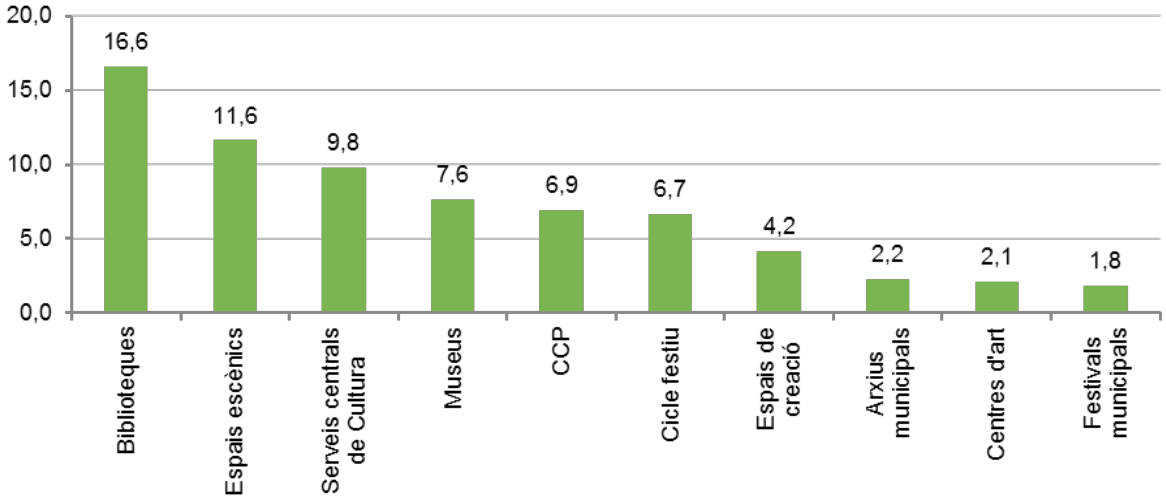
Comparativament amb les dades d'altres Cercles de Comparació Intermunicipal, la despesa total dels Serveis de cultura ha estat aquest any (igual que l'anterior) per un valor lleugerament inferior al de la despesa en Serveis socials (63,2 €/habitant) i Esports (62,6 €/habitant) (vegeu Gràfic 19).

Nota: Vegeu Notes a Gràfic 15

Gràfic 19: Despesa corrent total per habitant dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019

També amb lleugers increments respecte del 2018 en la majoria dels casos (excepte en la despesa en serveis centrals de cultura que es redueix), la despesa pels diferents serveis i activitats culturals realitzada el 2019 ha estat de 16,6 €/habitant en biblioteques, 11,6 €/habitant en espais escènics, 9,8 €/habitant en serveis centrals de cultura, 7,6 €/habitant en museus, 6,9 €/habitant en centres culturals de proximitat, 6,7 €/habitant en activitats de cicle festiu, 4,2 €/habitant en espais de creació, 2,2 €/habitant en arxius municipals, 2,1 €/habitant en centres d'art, i 1,8 €/habitant en festivals municipals (vegeu Gràfic 20).

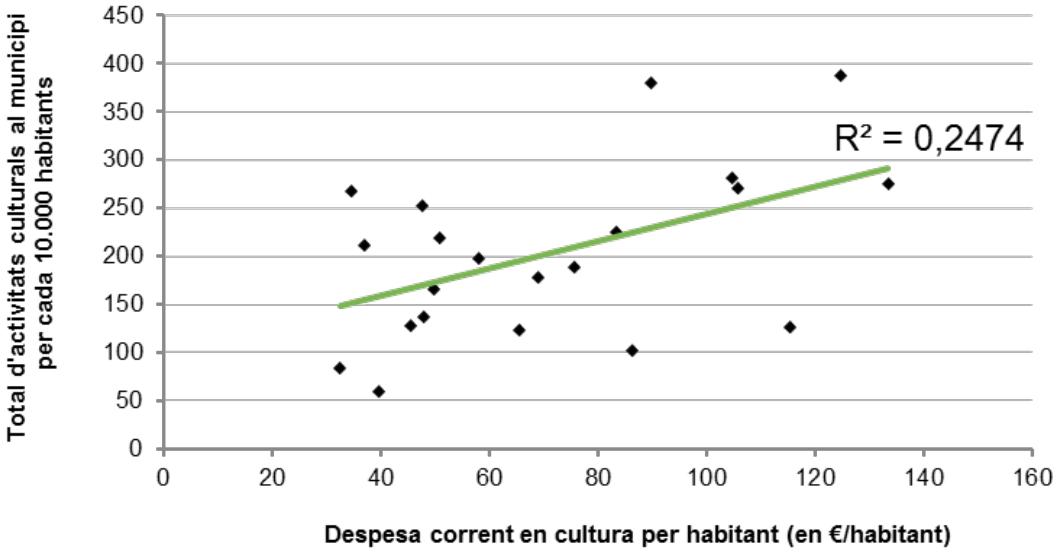

Nota: Cal recordar que el Cercle serveis culturals no està integrat pels mateixos municipis que els diferents Cercles relacionats amb la cultura (biblioteques, espais escènics, museus locals, i serveis culturals), fet que explica que els valors obtinguts pels indicadors compartits entre aquest i els altres Cercles indicats puguin presentar lleugeres diferències entre ells (vegeu Gràfic 19)

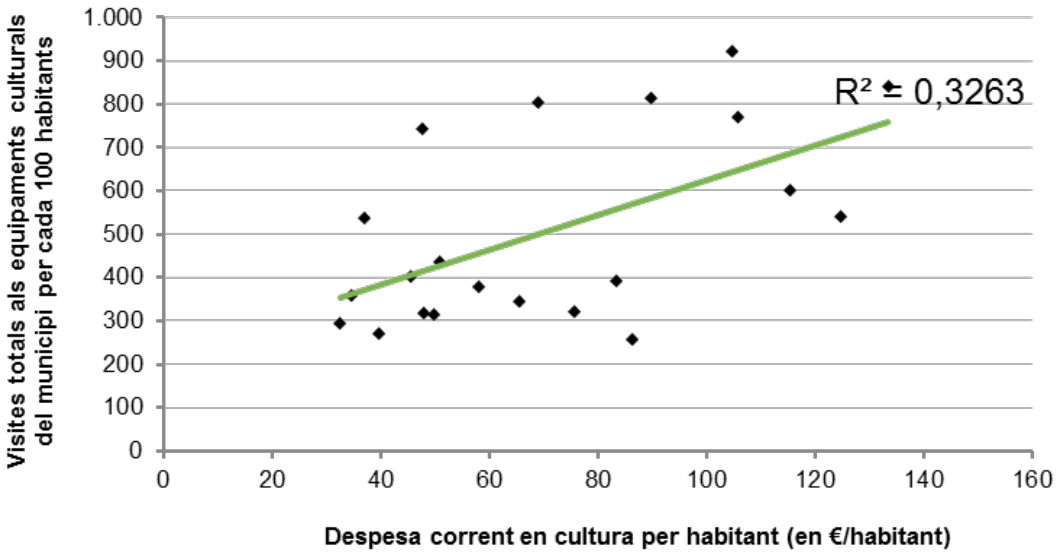
Gràfic 20: Despesa corrent total per habitant dels serveis i activitats culturals (en €/habitant). Any 2019

Com en l'edició de l'any anterior del Cercle, s'ha realitzat una anàlisi de correlacions entre indicadors que ha posat novament de manifest que la Despesa corrent total per habitant (en €) en serveis culturals mostra una certa relació positiva amb certes dades de l'oferta de serveis, com també de la demanda:

- El total d'activitats culturals al municipi per cada 10.000 habitants (Gràfic 21). És a dir, a mesura que incrementa la despesa per habitant en serveis culturals dels municipis, també tendeix a créixer l'oferta cultural per habitant del municipi.
- Les visites totals als equipaments culturals del municipi per cada 100 habitants. És a dir, a mesura que creix la despesa per habitant en serveis culturals dels municipis, tendeix a augmentar la demanda cultural en termes d'assistents i visitants (vegeu Gràfic 22).

Gràfic 21: Total d'activitats culturals al municipi per cada 10.000 habitants i Despesa en cultura per habitant. Any 2019

Gràfic 22: Visites totals als equipaments culturals del municipi per cada 100 habitants i Despesa en cultura per habitant. Any 2019

B. Distribució de la despesa entre els diferents àmbits de cultura

Distribució (en percentatge) de la despesa entre els diferents àmbits de cultura		2017	2018	2019
BIB	% de despesa en Biblioteques públiques s/total de la despesa corrent en cultura	26,5	27,0	27,2
CCP	% de despesa en CCP s/total de la despesa corrent en cultura	9,7	10,9	9,8
MUS	% de despesa en Museus s/total de la despesa corrent en cultura	10,6	10,4	12,4
ARX	% de despesa en Arxius municipals s/total de la despesa corrent en cultura	3,2	3,4	3,2
ESC	% de despesa en Espais escènics s/total de la despesa corrent en cultura	19,1	17,5	18,9
CAR	% de despesa en Centres d'art s/total de la despesa corrent en cultura	4,1	3,5	3,5
ECR	% de despesa en Espais de creació s/total de la despesa corrent en cultura	5,4	5,2	4,8
CFE	% de despesa en Cicle festiu s/total de la despesa corrent en cultura	10,2	10,4	10,9
CFE	% de despesa en Festivals municipals s/total de la despesa corrent en cultura	2,6	3,3	3,3
GEN	% de despesa en Serveis centrals de Cultura s/total de la despesa corrent en cultura	16,9	17,9	16,1

Distribució (en euros/habitant) de la despesa entre els diferents àmbits de cultura		2017	2018	2019
BIB	Despesa corrent en Biblioteques públiques per habitant	15,2	15,9	16,6
CCP	Despesa corrent en CCP per habitant	5,9	6,8	6,9
MUS	Despesa corrent en Museus per habitant	6,3	6,3	7,6
ARX	Despesa corrent en Arxius municipals per habitant	2,0	2,1	2,2
ESC	Despesa corrent en Espais escènics per habitant	11,0	10,4	11,6
CAR	Despesa corrent en Centres d'art per habitant	2,4	2,0	2,1
ECR	Despesa corrent en Espais de creació per habitant	4,0	3,8	4,2
CFE	Despesa corrent en Cicle festiu per habitant	5,8	6,2	6,7
CFE	Despesa corrent en Festivals municipals per habitant	1,4	1,8	1,8
GEN	Despesa corrent en Serveis centrals de Cultura per habitant	9,7	10,7	9,8

El Gràfic 23 reprodueix una aproximació a la distribució percentual de la despesa corrent en cultura pels diferents serveis i activitats que aquesta integra, incloent la despesa en serveis centrals. Sense canvis rellevants respecte les dades dels dos anys anteriors, l'any 2019 es constata com al voltant una quarta part del pressupost s'assigna a biblioteques (27,2%), prop d'una cinquena part a espais escènics (18,9%) i a serveis centrals (16,1%). A museus, cicle festiu i centres culturals de proximitat al voltant d'un 10% de la despesa corrent total. La resta de serveis i equipaments, representen unes proporcions properes o inferiors al 5% de la despesa corrent total.

Gràfic 23: % de la despesa corrent total pels serveis i activitats culturals. Any 2019

C. Autofinançament dels diferents àmbits de cultura

Autofinançament dels diferents àmbits de cultura		2017	2018	2019
BIB	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini de les Biblioteques públiques	0,2	0,1	0,0
CCP	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels CCP	3,9	3,4	6,6
MUS	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels Museus	7,3	6,6	6,1
ARX	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels Arxius municipals	0,0	0,0	0,0
ESC	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels Espais escènics	34,2	36,1	35,6
CAR	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels Centres d'art	6,6	2,6	4,9
ECR	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels Espais de creació	3,8	14,2	4,5
CFE	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini del Cicle festiu	2,5	3,9	5,2
CFE	% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini dels Festivals municipals	3,0	3,6	5,3

76%
dels ingressos s'han aportat del pressupost municipal
(es manté)

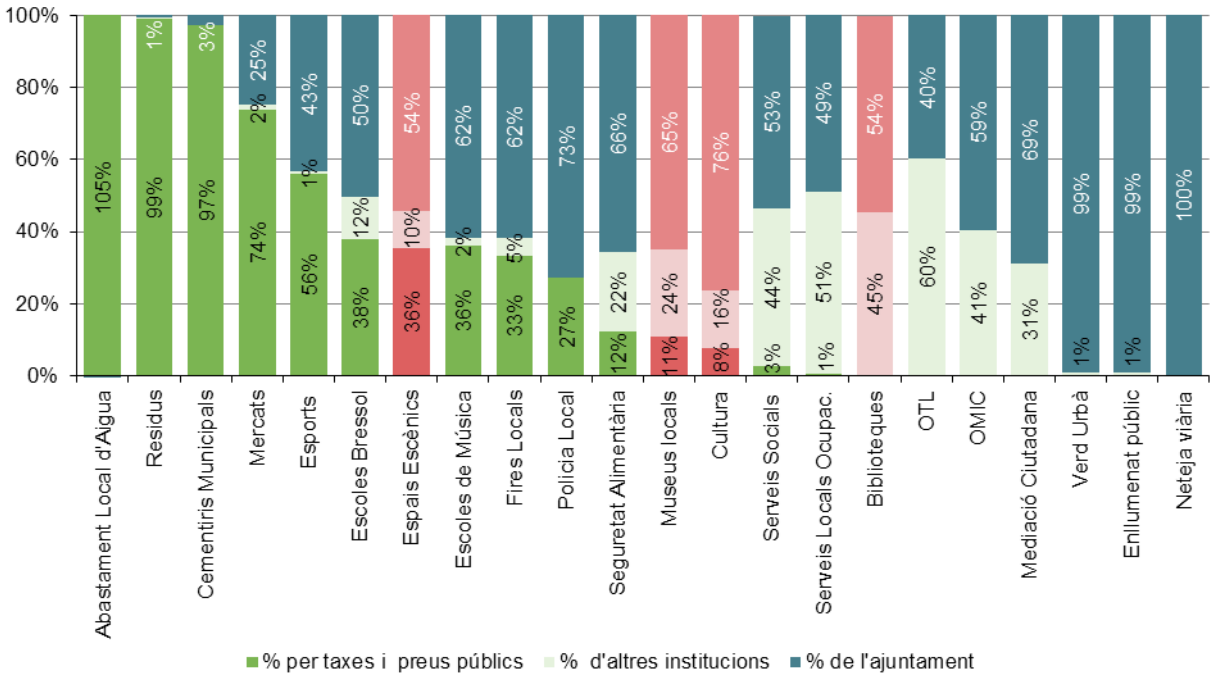
En la mateixa línia que els anys anteriors, la major part del finançament dels serveis culturals ha provingut de l'aportació de l'ajuntament, que el 2019 ha representat el 76% del total del pressupost total d'aquests serveis.

Així, i en comparació amb altres Cercles de Comparació Intermunicipal, els serveis culturals s'han situat en una posició "intermèdia" entre els serveis amb aportació relativa més elevada de recursos municipals (per sobre del 80%) i aquelles en els que aquesta font de finançament representa entre el 60% i el 80% del total de recursos (vegeu Gràfic 24):

- Els serveis municipals que el 2019 han comptat amb una proporció molt elevada de recursos municipals en el seu finançament (propera o igual al 100% del seu pressupost de despesa corrent): neteja viària (100%), enllumenat (99%), i verd urbà (99%).
- Els serveis municipals en els que l'aportació de l'ajuntament l'any 2019 ha representat entre el 60% i el 80% del total del pressupost: escoles de música i fires locals (62%), museus locals (65%), seguretat alimentària (66%), mediació ciutadana (69%) i policia local (73%).
- Per sota d'aquests, amb una contribució inferior del pressupost municipal al finançament del servei hi ha OMIC (59%), biblioteques i espais escènics (54%), serveis socials (53%), escoles bressol (50%), Serveis Locals d'Ocupació (49%), esports (43%), OTL (40%), mercats (25%), cementiris municipals (3%), residus (1%) i abastament local d'aigua (0%).

La resta d'ingressos dels serveis culturals provenen en un 8% del total de taxes i preus públics, i en el 16% restant de transferències d'altres institucions.

Com ja s'havia observat en anteriors edicions del Cercle, els espais escènics són la tipologia d'equipament cultural que obté un major percentatge de finançament per taxes i preus públics (36% el 2019), mentre que les biblioteques són el servei cultural que és finançat amb una major proporció per altres institucions (45%).

Nota: Vegeu Notes a Gràfic 15

Gràfic 24: Fonts de finançament dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019

D. Oferir el servei a uns costos unitaris adequats i Gestionar els recursos adequadament

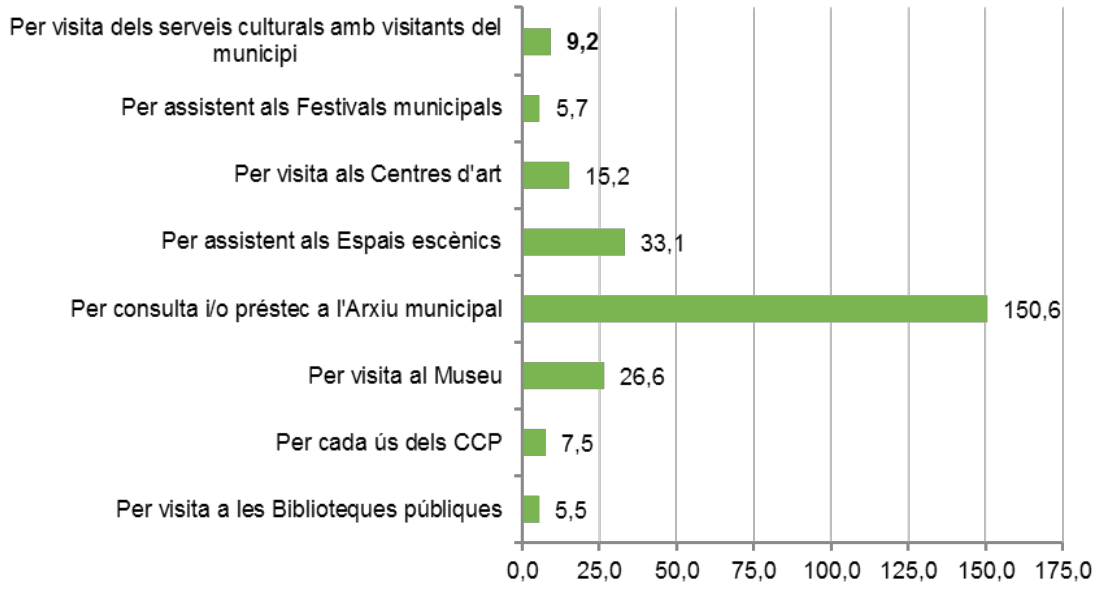
Oferir el servei a uns costos unitaris adequats		2017	2018	2019
BIB	Despesa corrent per visita a les Biblioteques públiques	5,1	5,3	5,5
CCP	Despesa corrent per cada ús dels CCP	6,2	6,1	7,5
MUS	Despesa corrent per visita al Museu	23,8	23,4	26,6
ARX	Despesa corrent per consulta i/o préstec a l'Arxiu municipal	112,1	106,9	150,6
ESC	Despesa corrent per assistent als Espais escènics	34,5	33,1	33,1
CAR	Despesa corrent per visita als Centres d'art	17,5	13,5	15,2
ECR	Despesa corrent per cada projecte allotjat a l'Espai de creació o a d'altres espais municipals	5.290,0	6.336,6	11.398,7
CFE	Despesa corrent per cada dia amb activitat de Cicle festiu	16.814,7	16.846,9	14.901,7
CFE	Despesa corrent per assistent als Festivals municipals	4,9	6,0	5,7
GEN	Despesa corrent per visita dels serveis culturals amb visitants del municipi	8,4	8,3	9,2

Les dades del Cercle posen de manifest les diferències existents en la despesa per visita o assistent pels diferents equipaments o serveis culturals considerats. Prenent com a referència que la despesa corrent per visita dels serveis culturals amb visitants del municipi ha estat de 9,2€ el 2019 (8,3€ l'any anterior), s'obtenen uns resultats molt similars als de l'any anterior (vegeu Gràfic 25):

- Per un costat, se situen per sobre d'aquesta mitjana de referència: els centres d'art (15,2 € per visita), els museus locals (26,6 € per visita), els espais escènics (33,1 € per assistent) i els arxius (150,6 € per consulta o préstec).

- Per un altre costat, estan per sota d'aquesta mitjana de referència: les biblioteques (5,5 € per visita), els festivals (5,7 € per assistent) i els CCP (7,5 € per ús).

També s'ha comptabilitzat que, de mitjana, la despesa corrent per cada projecte allotjat a espais de creació o a d'altres espais municipals ha estat de 11.398,7 € el 2019 (xifra molt superior als 6.336,6 € el). 2018), i que la despesa corrent per cada dia amb activitat de cicle festiu ha estat de 14.901,7 el mateix any (per sota dels 16.846,9 € del 2018

Gràfic 25: Despesa corrent per visita dels serveis i activitats culturals. Any 2019

Gestionar els recursos adequadament		2017	2018	2019
GEN	% despesa en transferències a entitats sobre despesa corrent en cultura	5,8	6,0	7,1
GEN	% de la despesa en personal sobre despesa corrent en cultura	32,8	34,9	29,4
GEN	% de despesa en difusió, comunicació i publicitat sobre el total de la despesa en cultura	1,6	1,8	1,5

Per acabar, cal fer esment dels tres indicadors següents relatius al destí finalista de la despesa dels serveis cultural dels municipis participants al Cercle l'any 2019:

- La despesa en transferències a entitats ha estat el 7,1% de despesa corrent total en cultura (amb un lleuger increment progressiu del 2017 al 2019).
- La despesa en personal representa el 29,4% d'aquest mateix total de despesa corrent municipal (amb tendència a la baixa respecte dels anys anteriors).
- La despesa en difusió, comunicació i publicitat ha estat de l'1,5% sobre el total.

5. TROBADES VIRTUALS I SESSIÓ FINAL DE PRESENTACIÓ DE RESULTATS

L'any 2020 no s'ha pogut realitzar l'habitual Taller de millora com a conseqüència de la situació generada per la pandèmia de la COVID19.

No obstant això, al llarg de d'aquests mesos de crisi sanitària, des del CERC s'han realitzat quatre Trobades virtuals amb els caps i responsables tècnics que al llarg de les diverses edicions han anat participant al Cercle de Comparació Intermunicipal de Serveis Culturals, que han permès conèixer la situació concreta de la cultura als diferents municipis i alhora compartir experiències, reflexions, suggeriments i bones pràctiques. Aquestes Trobades han servit per abordar les diferents problemàtiques que han anat sorgint al llarg de les diferents fases que ha desenvolupat la pandèmia durant l'any 2020 i entre elles cal destacar temes com la digitalització de cultura i els problemes que planteja la dicotomia presencial – virtual a la cultura local, les possibles alternatives per a la celebració de festes majors, cavalcada de reis o carnestoltes en temps de pandèmia, les necessàries formes de suport institucional a la cultura o la nova relació amb les entitats i agents culturals locals.

Tanmateix, de manera virtual s'ha celebrat una sessió virtual de Presentació dels resultats obtinguts enguany i de debat. Aquesta sessió s'estructurà en els dos blocs següents:

- Introducció i presentació dels resultats dels Serveis culturals del 2019.
- Debat entre els participants sobre el Balanç i perspectives d'un any excepcional valoraren alguns dels temes que planteja la crisi sanitària com: l'execució dels Plans de xoc culturals municipals, la gestió de les activitats culturals suspeses o posposades, l'actual relació dels ajuntaments amb el sector cultural local, o bé la continuïtat de la programació i l'activitat cultural de cara al 2021.

6. CONCLUSIONS

L'any 2020 han participat a la sisena edició del Cercle de serveis culturals un total de 21 municipis. Aquests han estat els mateixos de l'any passat excepte Mollet del Vallès, Castelldefels i Sabadell (que no ho ha fet aquest any), i s'hi ha incorporat Sant Pere de Ribes i Montcada i Reixach.

Aquesta edició del Cercle ha mantingut els mateixos 123 indicadors que l'any anterior.

Tot els canvis esmentats en la mostra de municipis participants, els resultats d'aquesta edició del Cercle corresponents a l'any 2019 mostren l'evolució que seguidament es descriu pels següents indicadors:

- HI ha una mitjana d'1,5 equipaments culturals en els municipis participants en el Cercle per cada 10.000 habitants (essent d'1,4 el 2018).

- S'han realitzat una mitjana de 184,4 activitats culturals al municipi per cada 10.000 habitants (193,3 el 2018 i 192,4 el 2017). Aquesta davallada/disminució/reducció/contracció interanual pot explicar-se pels canvis exposats anteriorment en la composició de la mostra de municipis participants al Cercle i s'haurà d'analitzar amb més cura en futures edicions.

  Com en anys anteriors, els equipaments culturals municipals que realitzen una major quantitat d'activitats anuals són els centres culturals de proximitat (68,8 activitats per 10.000 habitants) i les biblioteques (65,9 activitats per 10.000 habitants).

- S'han realitzat 5,4 exposicions temporals d'organització municipal per 10.000 habitants en els municipis del Cercle (4,6 el 2018), i 32,3 funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals el mateix any (30,7 el 2018).

- S'observa una certa reducció la participació de l'Ajuntament en la producció de l'oferta cultural municipal: les exposicions temporals de producció pròpia o coproduïdes representen el 50,0% del total d'exposicions temporals del museu el 2019, la xifra més baixa dels darrers 3 anys (54,7% el 2017 i 64,8%% el 2018).

  Així mateix, les funcions professionals produïdes amb participació dels espais escènics són el 12,8% del total de funcions d'iniciativa municipal el 2019, indicador que mostra una evolució negativa des del 2017 quan era del 19,1%.

- S'han comptabilitzat 13,1 entitats culturals del municipi per cada 10.000 habitants (la mateixa xifra que el 2018).

- L'any 2019 es redueix apreciablement la xifra de visites / assistents per 100 habitants en els equipaments culturals dels municipis participants al Cercle fins a la mitjana de 471,7 visites per 100 habitants. Aquest valor és el més baix dels darrers tres anys: 505,0 el 2018 i 482,6 el 2017 (tot i que cal considerar els possibles efectes derivats de modificar la mostra de municipis participants).

  Aquest decreixement s'explica sobretot per l'evolució irregular de la xifra de usos als CCP, que passen de 99,9 usos per cada 100 habitants el 2017 a 115,8 l'any 2018 i a 92,7 el 2019.

  El 2019, les biblioteques es mantenen com el servei cultural que té una quantitat més elevada de visites/assistents per cada 100 habitants anualment (301,2).

- Hi ha 538,2 seguidors per 1.000 habitants a les xarxes socials de l'àrea de cultura (491,3 el 2018), i s'assoleix la xifra de 2.734,6 visites anuals per 1.000 habitants als llocs web municipals de cultura.

- El 98,0% de la despesa dels serveis culturals dels municipis que formen part del Cercle s'ha realitzat mitjançant gestió directa (per part de l'ajuntament, OOAA o empresa municipal), percentatge molt similar al dels dos anys anteriors.

- Els treballadors de l'àmbit de cultura de l'ajuntament han representat el 6,0% del total de treballadors municipals (percentatge que també és molt similar al d'anys anteriors).

- La mitjana d'hores de formació anual per treballador dels serveis culturals s'ha mantingut al voltant de les 12 hores com el 2018.

- La proporció de dones que treballen als serveis culturals respecte del total de treballadors és del 55,8% l'any 2019 (de manera similar als anys anteriors); per contra, el percentatge de dones comandament s/total de comandaments de l'àrea de cultura ha baixat fins el 48,2% el 2019 (front al 57,3% del 2018).

- El 2019 s'ha realitzat una despesa en serveis culturals de 61,0 €/habitant (58,9 €/habitant el 2018 i 57,6 €/habitant el 2017).

  El pes d'aquesta despesa corrent en cultura ha estat del 6,6% sobre el total del pressupost municipal (proporció similar a la d'anys anteriors).

- La major part del finançament dels serveis culturals ha provingut de l'aportació de l'ajuntament, que l'any 2019 ha representat el 76% del total del pressupost total d'aquests serveis (percentatge molt similar al de 2017 i 2018).

- Entre els municipis del Cercle, es manté una distribució de la despesa corrent en cultura pels diferents serveis i activitats que aquesta integra en unes proporcions similars a les d'anys anteriors: al voltant una quarta part del pressupost s'assigna a biblioteques (27,2%), prop d'una cinquena part a espais escènics (18,9%) i a serveis centrals (16,1%); a museus, cicle festiu i centres culturals de proximitat al voltant d'un 10% de la despesa corrent total. La resta de serveis i equipaments, representen unes proporcions properes o inferiors al 5% de la despesa corrent total.

Respecte de les correlacions identificades entre indicadors del Cercle se segueixen observant els següents aspectes més destacables:

- Correlació negativa entre la quantitat d'equipaments culturals per cada 10.000 habitants i les dades de població municipal. És a dir, a mesura que creix la dimensió dels municipis tendeix a requerir-se un menor esforç de provisió de serveis culturals per habitant (tant en termes de nombre d'equipaments com d'activitats), i viceversa.

  Tot i que de manera menys accentuada en comparació a anys anteriors, també hi ha una certa correlació negativa entre el nombre d'exposicions temporals per 10.000 habitants i de funcions d'arts escèniques i música i projeccions audiovisuals amb la dimensió dels municipis en termes de població.

- Correlació positiva entre el nombre seguidors per 1.000 habitants a les xarxes socials de l'àrea de cultura i el nombre de perfils actius per 1.000 habitants en aquestes xarxes socials.

- Correlació positiva entre el nombre total de seguidors a les xarxes socials per 1.000 habitants i les visites totals als equipaments culturals del municipi per cada 100 habitants. Aquest fet sembla indicar que a mesura que la xifra de seguidors a les xarxes socials tendeix ser més elevada també hi ha una major quantitat de visites presencials als equipaments culturals (i viceversa).

- Correlació positiva entre les dades de la despesa corrent total per habitant en serveis culturals, i el total d'activitats culturals al municipi per cada 10.000 habitants. És a dir, a mesura que incrementa la despesa per habitant en serveis culturals dels municipis, també tendeix a créixer l'oferta cultural per habitant del municipi.

  I també entre la despesa corrent total per habitant en serveis culturals i les visites totals als equipaments culturals del municipi per cada 100 habitants. És a dir, a mesura que creix la despesa per habitant en serveis culturals dels municipis, tendeix a augmentar la demanda cultural en termes d'assistents i visitants.

Aquestes conclusions es completen amb una breu referència als indicadors transversals que permeten una comparació del Cercle de serveis culturals amb altres Cercles de l'àmbit de la cultura. En aquest sentit, es poden destacar els resultats següents corresponents a l'any 2019: [1]

- La major part de la despesa dels municipis del Cercle serveis culturals ha estat realitzada en gestió directa (concretament el 98%), com s'esdevé en la resta de Cercles relatius a cultura: el 100% en biblioteques, el 99% en els museus locals i el 90% en els espais escènics.

- El percentatge d'hores de baixa respecte les hores totals de treball ha estat del 5,3% en els Cercle serveis culturals, que ha estat un valor superior al de museus locals (4,2%) i d'espais escènics (3,8%), però molt similar al de biblioteques (5,4%).

- La mitjana d'hores de formació anual per treballador en el Cercle serveis culturals ha estat de 12,1 hores, una xifra similar a la d'espais escènics (14,8 hores) però que segueix essent sensiblement més baixa que la de biblioteques (21,8 hores) i de museus locals (17,2 hores).

- La proporció de dones que han treballat en cultura sobre el total de treballadors ha estat del 55,8% en els serveis culturals, valor similar al de museus locals (59,9%) i superior al d'espais escènics (44,8%). La proporció de dones sobre el total de treballadors ha estat molt superior en el cas de les biblioteques (80,5%, valor proper al d'anys anteriors).

- L'estructura del finançament dels serveis culturals mostra que el 76% dels recursos dels serveis culturals ha estat aportat pel pressupost dels respectius ajuntaments. El pes d'aquesta contribució sobre el pressupost total ha estat del 65% en museus locals, del 54% en espais escènics i del 54% en biblioteques.

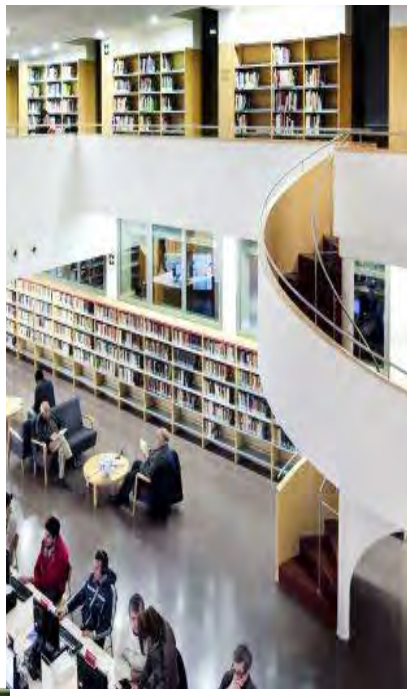
  Els espais escènics són el tipus de servei cultural amb un percentatge més elevat de finançament per taxes i preus públics (36%), i les biblioteques el servei cultural que obté un major percentatge de finançament per altres institucions (45%).

Amb el treball realitzat tant a les trobades com a la sessió de presentació de resultats d'enguany, els responsables dels serveis culturals participants en el Cercle han pogut també compartir experiències per donar resposta a la situació generada per la COVID 19 durant l'any 2020.

1 *Cal tenir en compte que els diferents Cercles relacionats amb la cultura (biblioteques, espais escènics i museus locals) no estan integrats pels mateixos municipis que el Cercle de serveis culturals. Aquest fet explica que els valors obtinguts pels indicadors compartits entre aquest Cercle i els altres de cultura puguin discrepar entre ells en certes ocasions.*

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

BIBLIOTEQUES 2019

INFORME DELS INDICADORS DE BIBLIOTEQUES 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. QUADRE D'INDICADORS

3. RECOLLIDA DE DADES

4. RESULTATS 2019

5. CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

El present informe té per objectiu donar a conèixer els principals resultats de la 17a edició del *Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques(CCI-B)* i fer una anàlisi dels indicadors calculats amb les dades de 2019.

El *CCI-B* es va crear l'any 2004 i inicialment va comptar amb la participació de 13 municipis; d'aleshores ençà el nombre de municipis s'ha anat ampliant fins arribar a la 17a edició del *CCI-B* en la que ja hi han pogut participar tots els municipis amb servei de biblioteca pública de la demarcació (a excepció de la ciutat de Barcelona). La novetat en aquesta edició de 2019 és que s'han incorporat quatre municipis de fora de la demarcació de Barcelona. Aquesta iniciativa s'ha dut a terme ja en altres Cercles i la resposta ha estat molt positiva. És per això que s'ha inclòs al projecte *CCI-B* a Amposta, Olot, Reus i Tàrrega, arribant així a la participació de 148 municipis.

Aquest increment en el nombre de municipis participants no hagués estat possible sense la creació i posada en funcionament en els darrers anys de sistemes automatitzats d'informació estadística i estratègica: *BibDATA XBM* (creat i mantingut per la Gerència de Serveis de Biblioteques) i el *Portal d'Informació Econòmica i de Serveis Locals* (creat i mantingut pel Servei de Programació).

A més del manteniment dels sistemes d'informació estadística i estratègica, l'altre pota en la que es basa el projecte del Cercles de Comparació Intermunicipal són els tallers de millora als quals són convocats els directors de les biblioteques centrals de cada municipi (en municipis amb més d'una biblioteca) i els directors de la biblioteca local (en municipis amb una biblioteca); segons la metodologia del taller, hi són convocats també els tècnics de cultura de l'ajuntament respectiu. Cada any es programen tallers de millora, però per als directors i tècnics tenen caràcter biennal atès que cada any s'hi convoca la meitat aproximadament dels municipis. Enguany, degut a la situació extraordinària derivada de la crisi generada per la Covid-19, s'han suspès els quatre tallers que estaven previstos per mitjans i finals de març.

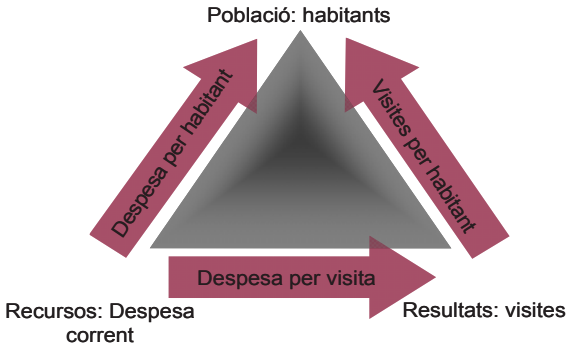
Aquest informe fa una anàlisi global dels indicadors pel conjunt dels 148 municipis que participen al *CCI-B* i al final se n'extreuen unes conclusions. Cal tenir en compte que la incorporació dels nous municipis de fora de la demarcació pot haver fet variar les mitjanes.

La metodologia del *CCI-B* està basada en la comparació entre municipis. Això suposa necessàriament qualificar uns serveis bibliotecaris municipals com a millors i uns altres com a no tant ben posicionats en termes quantitatius per a cadascuna de les característiques del servei analitzades. Aquesta comparació és la que permet fer una anàlisi estratègica i identificar punts forts i oportunitats de millora per a cadascun dels serveis bibliotecaris.

Que un municipi quedi més ben posicionat en alguna característica no vol dir necessàriament que l'indicador corresponent hagi assolit el nivell òptim, sinó que el valor de l'indicador del municipi destaca en positiu per comparació amb la resta. Semblantment, en donar prioritat a determinades polítiques de servei d'acord amb la realitat local, alguns municipis poden quedar més mal posicionats en alguna característica del servei, sense que això indiqui una mancança.

Altrament és molt important, i informativament més rellevant, fer una lectura creuada de diversos indicadors. Per exemple, hipotèticament és d'esperar un cert equilibri entre despesa corrent, població i resultats en forma de serveis. Un servei bibliotecari municipal adequat i ben dimensionat segons la població que ha de servir ha de generar uns costos de funcionament d'acord amb aquesta escala i ha de produir un volum de servei d'acord amb el nombre de persones que ha d'atendre i els recursos mobilitzats per fer-ho.

En l'esquema que segueix s'exemplifica com a partir de tres dades (població, despesa corrent i visites) es generen uns indicadors (despesa corrent per habitant, despesa corrent per visita i visites per habitant) que és útil interpretar tot relacionant-los. Les variacions en dos dels indicadors d'aquest esquema hauriem de tenir el seu impacte en el tercer.

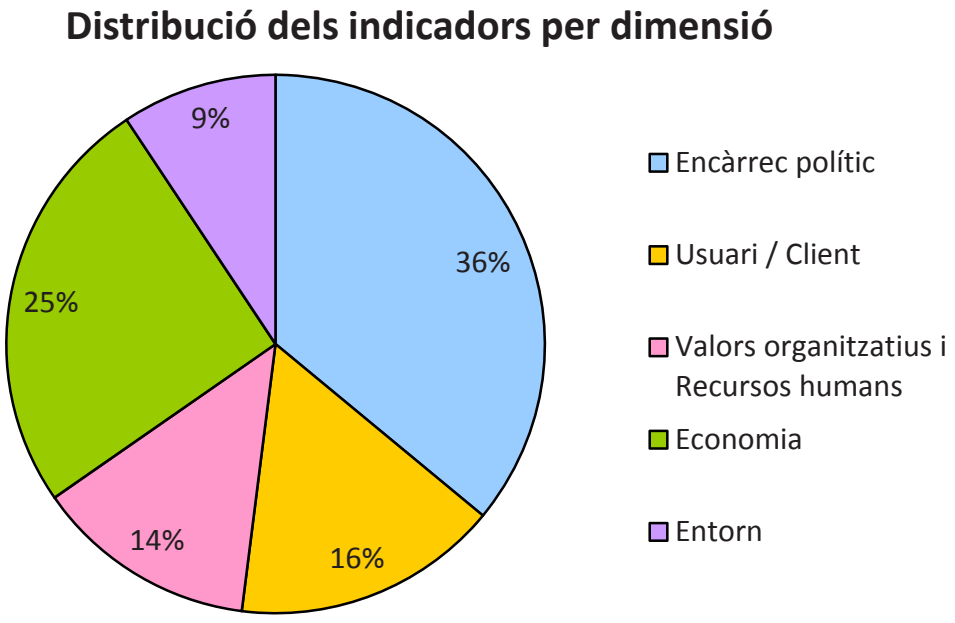
Gràfic 1: Esquema dades - indicadors

2. QUADRE D'INDICADORS

En l'edició del *CCI-B2019* el quadre de comandament s'ha modificat respecte l'edició anterior, reduint-lo lleugerament. Així doncs, actualment el quadre està integrat per 75 indicadors que s'estructuren en quatre dimensions principals (Encàrrec polític/Estratègic, Usuari/client, Valors organitzatius/Recursos humans, Economia) i una d'auxiliar (Entorn).

El quadre d'indicadors és una eina que permet fer una aproximació en termes quantitatius a:

- la disponibilitat de recursos de tot tipus per oferir el servei bibliotecari,
- a la població i a la comunitat a qui s'adreça el servei,
- al rendiment en forma de producció de serveis i a l'ús dels recursos,
- als ciutadans i a les entitats que en fan ús, i
- als costos que genera.

Gràfic 2: Percentatge d'indicadors del quadre segons dimensió

3. RECOLLIDA DE DADES

Les dades amb les què treballa el Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques procedeixen majoritàriament del sistema d'informació estadística de biblioteques *BibDATA XBM*.

Pel que fa a la recollida de dades cal tenir en compte els següents aspectes:

- La dada de *Sou brut dels tècnics auxiliars de biblioteca* s'extreu d'un estudi de retribucions que s'elabora pel Servei d'Assistència a l'Organització Municipal de la Diputació de Barcelona (amb col·laboració amb els diversos departaments de Recursos Humans dels ajuntaments). No es disposa de les dades de tots els municipis, així que només s'inclouen les que figuren en la darrera edició d'aquest estudi que es corresponen a l'exercici 2017.

- Hi ha algunes dificultats per a l'aplicació homogènia i consistent de la conceptualització del *Valor de les aportacions per patrocini* (dineràries o en espècie) malgrat els esforços realitzats per a disposar d'una definició clara: el patrocini no és gens habitual en la biblioteca pública i els pocs casos existents habitualment es donen a partir d'intercanvis (per exemple: realització d'una activitat a canvi de publicitat, etc.). La dificultat principal rau en identificar-ho com a patrocini i en donar-li valor econòmic.

- *Hores anuals de formació i hores de baixa*: per a alguns municipis, l'accessibilitat a aquestes dades de recursos humans no és gens fàcil, atès que les unitats de recursos humans no els faciliten les dades o bé no ho fan a temps. Altrament, és complicat d'establir els criteris per a comptabilitzar les hores de formació atès l'ampli catàleg de serveis que ofereixen les biblioteques, la diversitat de la formació requerida, de l'oferta formativa, i del règim contractual i de la situació laboral dels treballadors.

- *Queixes i suggeriments*: algunes biblioteques no disposen d'aquesta dada perquè no tenen implementat cap sistema de seguiment i control de les queixes i suggeriments que els arriben. A més, donada la multiplicitat de canals, sistemes de gestió i formalització, i administracions involucrades, les dades aportades pels municipis poden no ser del tot comparables.

- *Dades relacionades amb les activitats*: atès que no hi ha un únic sistema d'informació per a la gestió, seguiment i control de les activitats, i que hi ha una gran diversitat de formats, periodicitat, recurrència i lloc on es desenvolupen, l'obtenció de dades comparables és complicada.

- *Dades econòmiques:* algunes administracions no faciliten les dades de despesa als directors dels serveis bibliotecaris o bé no ho fan en el temps i/o en els termes exigits per al *CCI-B*. Això suposa que algunes de les dades econòmiques imputables als municipis siguin estimacions.

4. RESULTATS 2019

4.1. ENCÀRREC POLÍTIC

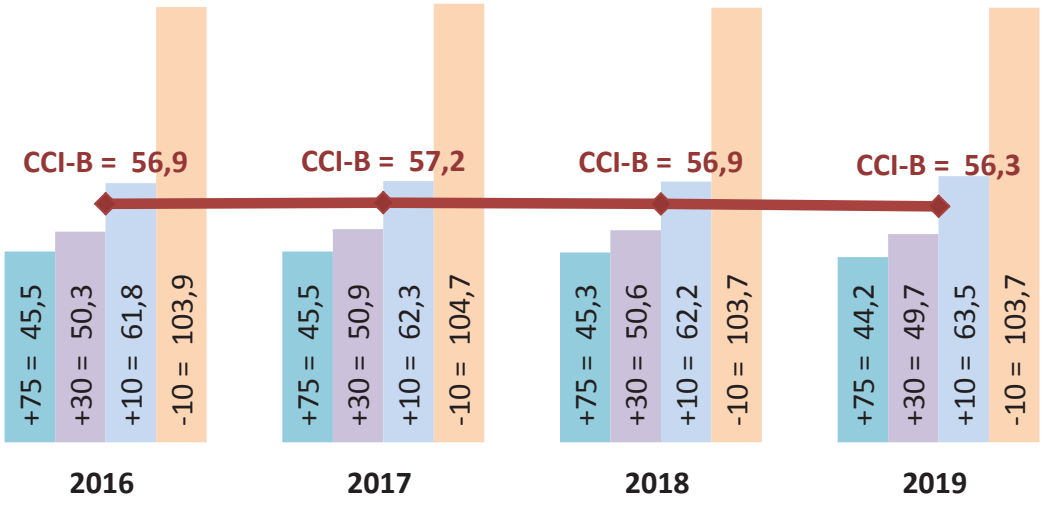
Aquests indicadors estan relacionats amb la consecució dels objectius finals del servei. Els indicadors corresponents a aquesta dimensió, es presenten agrupats en cinc àmbits d'actuació:

- facilitar l'accés dels ciutadans a les biblioteques públiques,
- valorar l'interès / ús / adequació del fons documental,
- oferir un bon fons documental suficient,
- fomentar l'ús de les TIC i
- fomentar la lectura.

Diversos estudis i opinions d'experts coincideixen en assenyalar la biblioteca pública com un servei de proximitat. Aquesta proximitat no ha de ser entesa només des d'un punt de vista geogràfic sinó que també ho ha de ser en el sentit que l'ús del servei és una de les formes en que l'usuari esdevé ciutadà. I cal tenir en compte que l'ús del servei és lliure i voluntari per part de l'usuari, de manera que el servei –a més de la proximitat física- ha de desenvolupar estratègies per fer-se pròxim al potencial usuari i fidelitzar aquella persona que ja n'és.

56,3 m^2
per 1.000 habitants

Una d'aquestes estratègies és proveir el servei bibliotecari dels espais adequats de manera que els usuaris se'ls puguin apropiar. La superfície de servei per habitant és una mesura genèrica de quina és l'oferta de servei. La seva evolució és força estable amb petites variacions anuals.

Gràfic 3: m^2 per 1.000 habitants

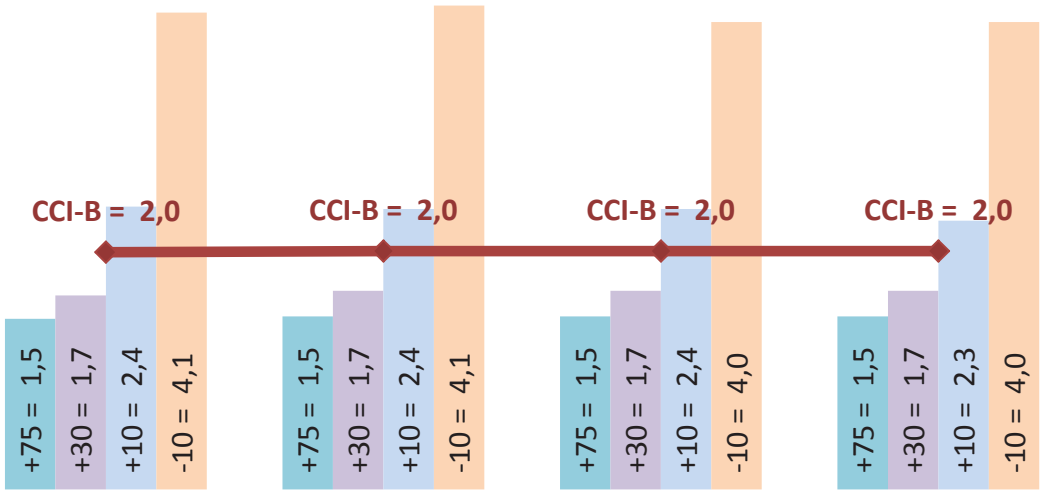
2,0 documents

per habitant

Fer disponible i fer accessible un fons documental de qualitat és una de les raons de ser de les biblioteques. L'atractiu del fons documental té una dimensió quantitativa evident; la qualitat, l'organització, la presentació o la promoció són altres elements per fer atractiu el fons documental d'una biblioteca.

L'indicador té una tendència molt estable en els darrers anys.

La relació fons documental/habitants es fa gran com menor és el municipi. Aquesta correlació inversa ja està prevista al Mapa de Lectura Pública de Catalunya i als estàndards reconeguts internacionalment. Els valors que es fixen com a òptims en aquests documents oscil·len entre els 1,5 documents per habitant per als municipis més grans, fins els 3 documents habitant per als municipis més petits.

Gràfic 4: Fons documental per habitant

31% dels documents

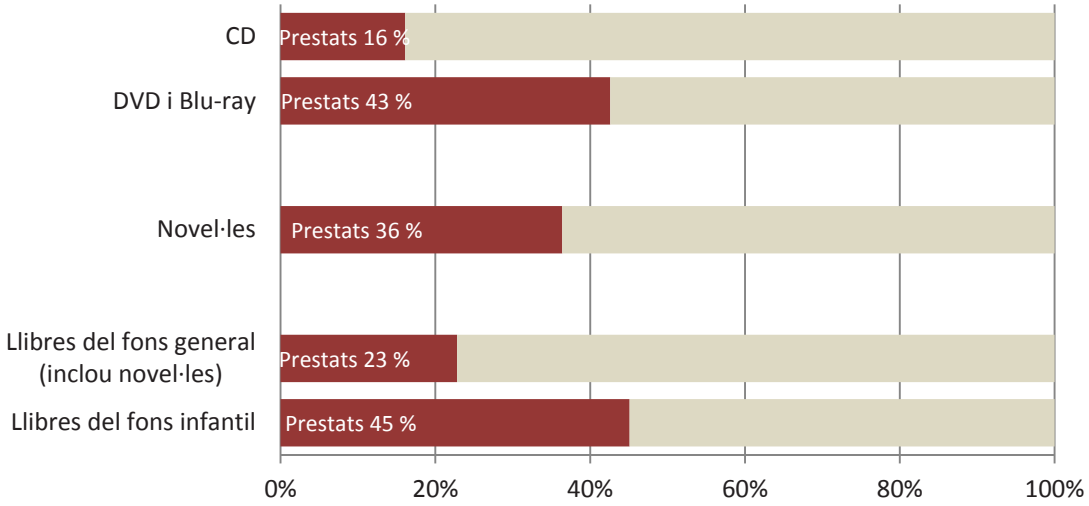
va registrar 1 préstec o més durant el 2019

Una aproximació a la qualitat i a l'adequació del fons documental és observar quin rendiment té el fons, és a dir quina part del fons és utilitzada i quina no ho és. En no disposar de dades de consulta a sala, aquests indicadors estan construïts sobre dades de préstec.

Igualment, cal dir que dels recomptes i dels càlculs se n'exclouen les revistes, ja que per les seves característiques es computen separadament.

Amb dades dels municipis del *CCI-B*, el 23% de llibres dels fons generals de les biblioteques (que inclouen les novel·les) van sortir en préstec una vegada o més durant 2019; en aquest mateix període, ho van fer el 45% dels llibres infantils, el 16% dels CD i el 43% dels DVD i Blu-Ray.

Si l'anàlisi del fons general es restringeix a les novel·les, aleshores del 23% global es passa al 36%,que és el percentatge de novel·les que van sortir en préstec.

Gràfic 5: % de documents que van sortir en préstec durant l'any 2019, per tipus de fons

57,6 % dels documents

ingressats durant 2018 va registrar 1 préstec o més durant el 2019

A més d'observar el percentatge de documents que surten en préstec, és d'interès fixar-se concretament en els que han estat incorporats recentment a la col·lecció, atès que són els documents que es van adquirint els que a mig termini configuren la col·lecció i són una de les derivades de l'aplicació de les polítiques de desenvolupament de la col·lecció.

L'indicador "percentatge de documents ingressats l'any X-1 prestats durant l'any X" vol ser una mesura de fins a quin punt les polítiques de desenvolupament de la col·lecció que apliquen els serveis bibliotecaris municipals s'ajusten als interessos i necessitats dels usuaris. És un indicador que als darrers va clarament a l'alça la qual cosa demostra l'encert d'oferir a les biblioteques la possibilitat de triar els fons que els arriben per lots adquirits centralitzadament per la Diputació a través del sistema SELPART.

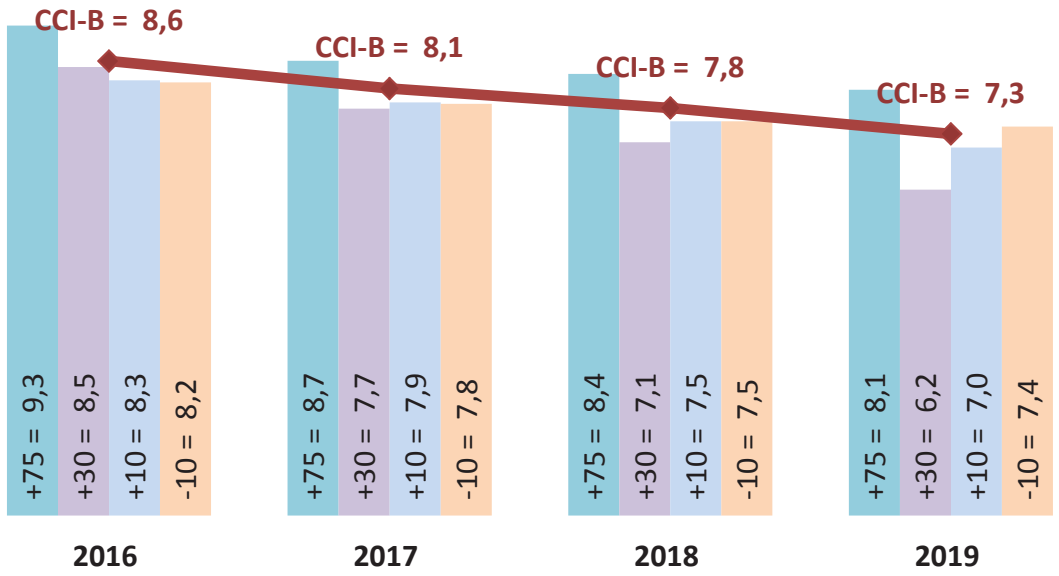
Una altra de les línies de treball que desenvolupen les biblioteques públiques de tot el món és la de l'alfabetització. A casa nostra, amb índexs d'alfabetització molt elevats, una línia de treball en aquest àmbit passa per la denominada alfabetització informacional, amb un component tecnològic innegable. Les biblioteques han de proporcionar serveis d'accés al web, però també han de proporcionar formació per a l'adquisició d'habilitats i competències per obtenir i interpretar el que es troba a Internet, i per al processament de la informació amb el maquinari i programari a disposició dels usuaris. Per això, un dels aspectes que es valoren en el *CCI-B* és el del foment de l'ús de les TIC amb indicadors tant de serveis d'accés al web com de formació.

7 de cada 100 visites

fan servir el serveis d'accés a Internet i d'ofimàtica amb maquinari de les biblioteques

Des de la biblioteca es pot accedir al web amb maquinari propietat de les biblioteques (0,6 ordinadors per cada 1.000 habitants).

La tendència a la baixa en l'ús d'aquest servei (cada cop menys visites són generades per l'ús del servei d'accés a Internet amb maquinari de les biblioteques) pot estar relacionada amb l'extensió cada cop més generalitzada dels telèfons intel·ligents i altres dispositius mòbils amb accés a Internet propietat dels usuaris. I més tenint en compte que totes les biblioteques dels municipis participants al *CCI-B* ofereixen servei de Wi-Fi de manera gratuïta.

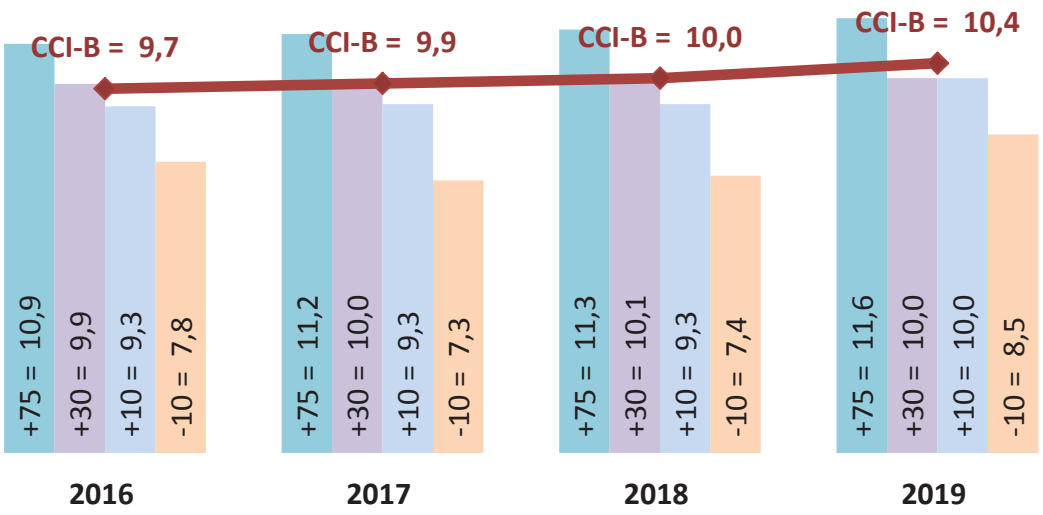

Gràfic 6: % de visites que fan servir el servei d'accés a Internet amb maquinari de les biblioteques

10 de cada 100 visites

es connecten a la xarxa Wi-Fi de les biblioteques

El nombre d'usuaris que fan servir la xarxa Wi-Fi de les biblioteques experimenta una lleugera tendència a l'alça i petites variacions segons l'any i la dimensió dels municipis. Cal tenir en compte, però actualment les biblioteques ofereixen dos sistemes d'accés a les xarxa Wi-Fi -amb identificació de l'usuari amb el carnet de biblioteca o sense aquest carnet amb una adreça de correu electrònic vàlida- i que només s'han inclòs en el còmput les dades derivades del primer sistema d'accés.

Gràfic 7: % de visites que en la seva estada a la biblioteca es connecten a la xarxa Wi-Fi

Finalment, un indicador que permet fer una aproximació de quin és l'ús de les biblioteques és el percentatge de ciutadans que les fan servir. Atès que és complicat establir aquestes dades sinó es fa a partir d'enquestes ad-hoc, pot fer-se una aproximació mitjançant les dades que generen els registres d'ús automatitzats de determinats serveis.

Cal tenir molt en compte que aquesta és una aproximació que no reflecteix la realitat atès que és segur que hi ha un nombre indeterminat de ciutadans que malgrat ser usuaris de les biblioteques no fan servir cap dels serveis que requereixen acreditació a través del carnet.

Els serveis inclosos en l'anàlisi han estat servei de préstec, serveis d'accés a Internet proveïts per la Diputació de Barcelona (Wi-Fi amb carnet i Internet i +), servei de préstec virtual eBiblio i, òbviament l'alta de carnet.

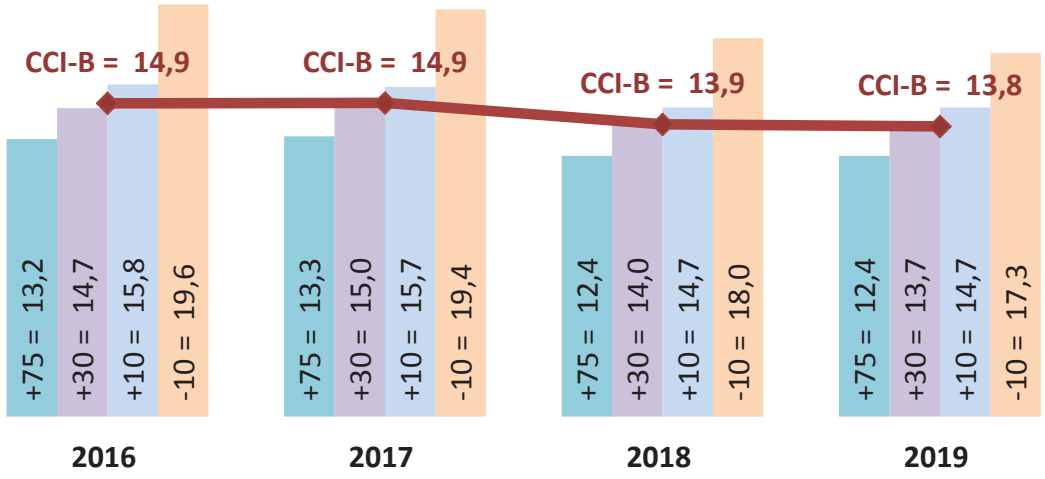
14 de cada 100 ciutadans

fan ús de determinats serveis de les biblioteques

A l'hora d'interpretar aquesta dada cal tenir en compte que:

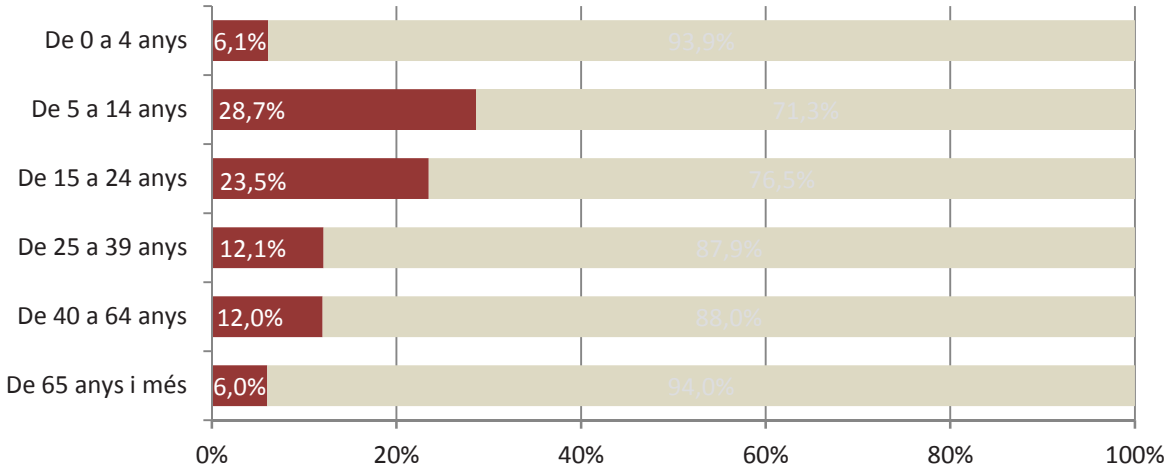
- Aquest percentatge no es distribueix uniformement per tots els grups de població;
- És molt possible que hi hagi usuaris que fan servir determinats serveis amb el carnet d'algun familiar i que per tant aquest ús quedi ocult, i
- L'accés a les biblioteques públiques és lliure i els serveis són d'ús voluntari.

Segons dades del darrer *Informe de resultats: Hàbits de lectura i compra de llibres 2018*, elaborat per l'Institut Català d'empreses Culturals (de la Generalitat de Catalunya), el 40% dels catalans majors de 14 anys afirma haver visitat una biblioteca durant el darrer any i d'aquests el 95,8% ho ha fet a una biblioteca pública. Així doncs, probablement el % de població real que fa servir les biblioteques públiques XBM s'ha de situar entre el 14% (dada segons els serveis amb registre) i el 40% (dada segons enquesta).

Gràfic 8: % de població que fa ús dels serveis de la biblioteca

Les dades del *CCI-B* per grups d'edat mostren com la població més gran és la que fa menys ús de les biblioteques -si més no dels serveis amb registre (vegeu gràfic 9)-. En canvi, és la població infantil la que registra un major nombre d'usuaris de les biblioteques públiques.

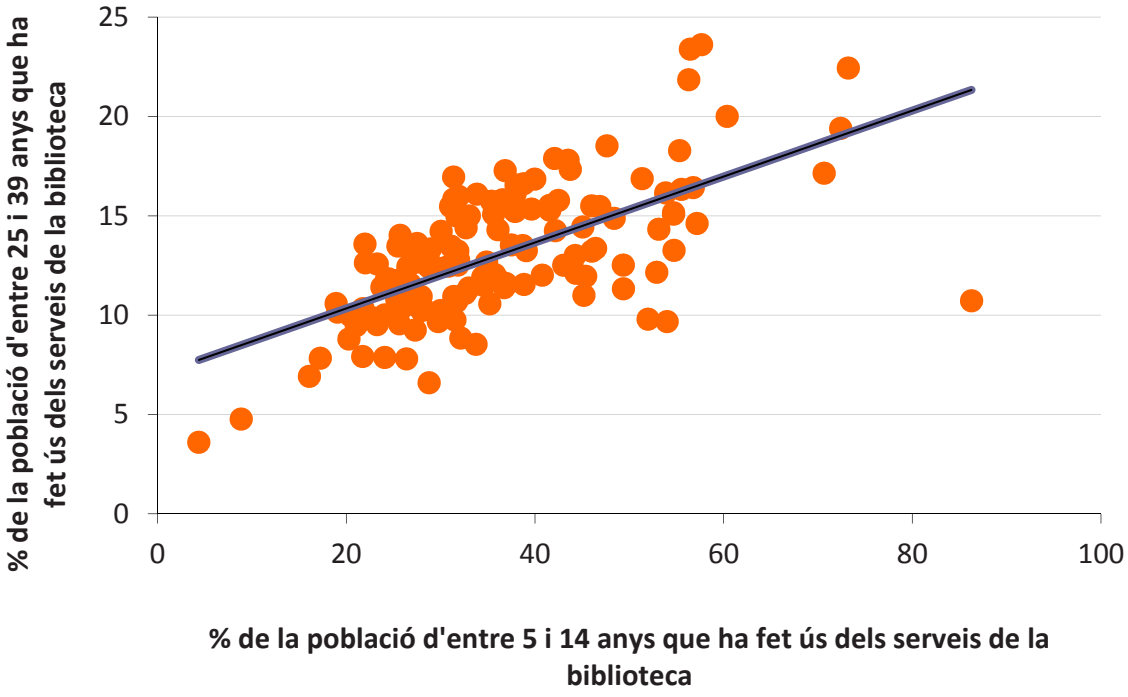
Gràfic 9: % de població per grups d'edat que va fer ús de determinats serveis de les biblioteques el darrer any

Pares i fills

comparteixen els recursos de les biblioteques

Les dades d'ús de les biblioteques per part de la població d'entre 5 i 14 anys estan molt relacionades amb les dades d'ús de la població d'entre 25 i 39 anys, més que amb les de qualsevol altre tram d'edat dels usuaris.

En aquest sentit és interessant poder establir fins a quin punt les biblioteques capten nous usuaris adults mitjançant els recursos que posen a disposició dels infants o bé els usuaris adults continuen o intensifiquen l'ús de les biblioteques públiques quan tenen fills.

Gràfic 10: Correlació entre població usuària de 5 a 14 anys i població usuària de 25 a 39 anys

4.2. USUARI / CLIENT

Els indicadors d'aquesta dimensió volen ser una mesura de l'orientació a l'usuari de les biblioteques i estan relacionats amb l'ús dels serveis i la satisfacció dels usuaris.

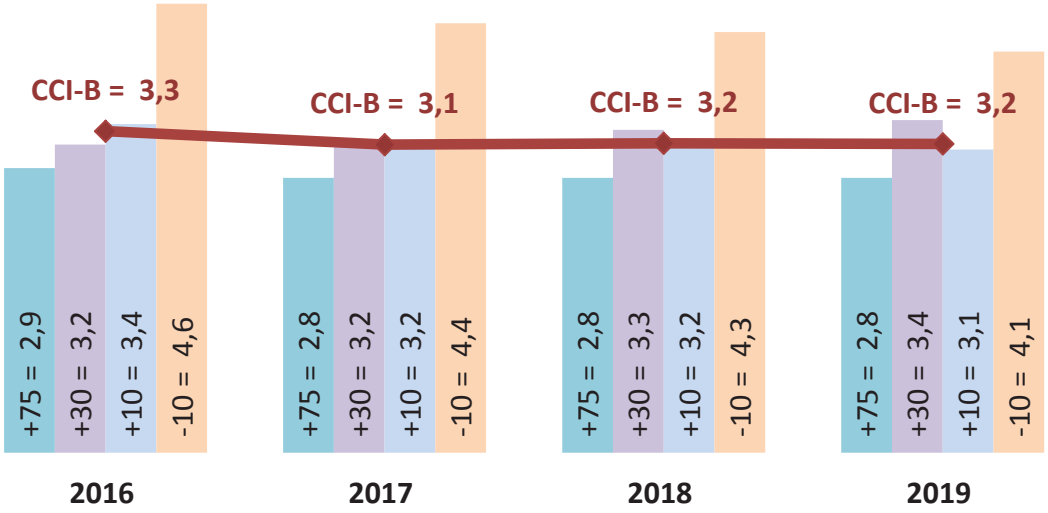
Els indicadors que formen part d'aquesta dimensió s'han classificat en quatre àmbits:

- fomentar l'ús de les biblioteques,
- oferir un servei de qualitat als ciutadans,
- difondre la biblioteca a través de les xarxes socials i
- realitzar activitats de dinamització cultural.

El nombre de visites per habitant és un dels indicadors més comuns a l'hora d'avaluar els serveis i l'ús de la biblioteca pública. És útil tant per analitzar la pròpia evolució com per situar-se en context comparant-se amb altres serveis bibliotecaris. Tradicionalment, s'ha entès que l'ús dels serveis bibliotecaris comportava entrar en l'espai de la biblioteca. Per una entrada a la biblioteca (és a dir, una visita) es suposava algun tipus d'ús dels seus serveis, encara que només fos en forma d'ús de l'espai. Actualment el nombre de visites presencials que reben les biblioteques és un indicador necessari però insuficient per mesurar l'ús dels serveis d'informació atès que aquests proveeixen els seus usuaris de serveis de caràcter virtual o híbrid a través del web. Per això els indicadors que fan referència a l'ús dels serveis presencials es complementen amb indicadors que fan referència al serveis virtuals.

3,2 visites
presencials per habitant

L'indicador de 2019 és lleugerament inferior al dels anys anteriors: els ciutadans van disminuint el nombre de visites a les biblioteques. El valor disminueix per tercer any consecutiu, però cal considerar, per exemple, que un 41% de les renovacions es fan en línia (percentatge que creix any a any) i que els préstecs virtuals d'e-books també van a l'alça. Aquests usos virtuals poden disminuir el nombre de visites presencials.

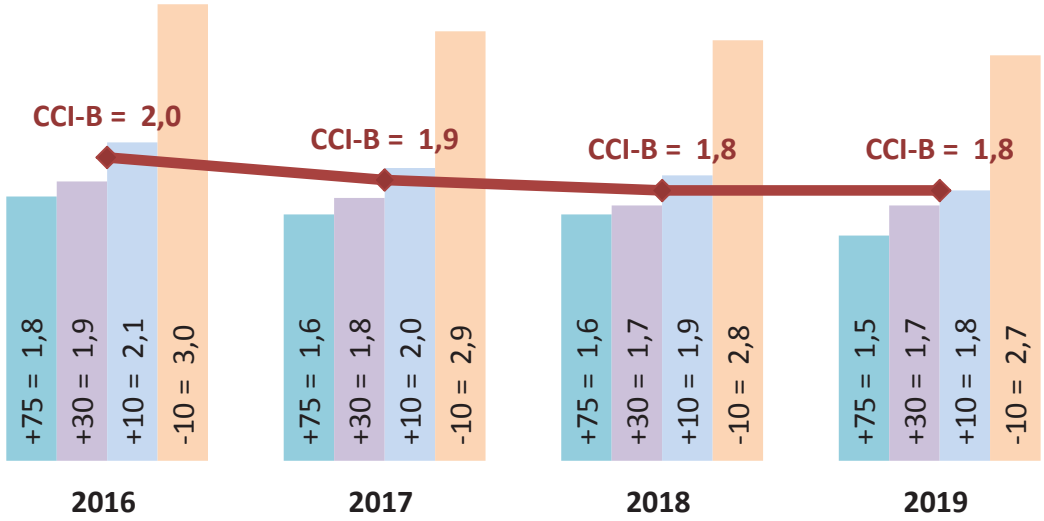

Gràfic 11: Visites per habitant

1,8 préstecs
per habitant

El nombre de préstecs per habitant és un dels indicadors més comuns a l'hora d'avaluar els serveis i l'ús de la biblioteca pública.

En els darrers anys aquest indicador també es manté amb una lleugera tendència a la baixa, en consonància amb el nombre de visites presencials.

Gràfic 12: Préstecs per habitant

34,9% de la població inscrita

durant 2018 i que han registrat alguna activitat durant l'any 2019

Pràcticament el 35% dels usuaris que es van inscriure l'any 2018 van realitzar a la biblioteca durant 2019 alguna activitat. Aquest indicador intenta mesurar el grau de fidelització dels usuaris de la biblioteca. Un cop més cal advertir que aquest percentatge només es refereix a ús de serveis amb un registre centralitzat (préstec, Internet i +, Wi-fi, eBiblio).

84 seguidors

a les xarxes socials per cada 1.000 habitants

La presència de les biblioteques a les xarxes socials continuen incrementant-se. L'indicador "Seguidors per cada 1.000 habitants" passa de 62 el 2016 a 84,4 el 2019.

L'indicador fa referència al nombre de seguidors de les xarxes socials de les biblioteques que tenim monitoritzades actualment (Facebook, Twitter, Youtube i Instagram).

Les biblioteques programen activitats de dinamització cultural com a oferta complementària a la resta de serveis. Aquesta programació comporta sovint una dedicació important ja sigui de producció, contractació, etc. per això cal disposar d'indicadors en relació a les activitats que es programen, mesurar-ne l'oferta i la seva acceptació.

84 sessions d'activitats

de dinamització cultural per cada 10.000 habitants

Les biblioteques han programat 84 sessions d'activitats de dinamització cultural per cada 10.000 habitants, amb una mitjana de 16,5 assistents per sessió el que suposa el 4,4% de les visites a les biblioteques.

4.3. VALORS ORGANITZATIUS / RRHH

Aquests indicadors estan relacionats amb el model organitzatiu i de gestió, així com dels recursos humans (com per exemple retribucions, formació, satisfacció o càrregues de feina).

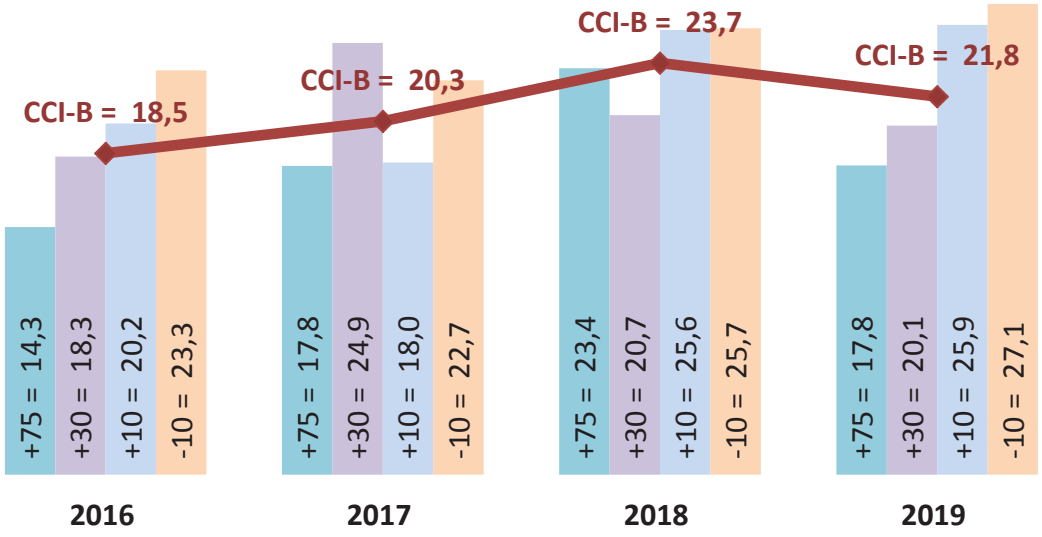
Els indicadors que conformen aquesta dimensió s'han agrupat en sis àmbits:

- gestionar el servei amb les diverses formes de gestió,
- oferir un servei de qualitat (model de gestió),
- promoure un clima laboral positiu per als treballadors,
- vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes,
- millorar les habilitats dels treballadors i
- fomentar la participació del voluntariat.

A diferència d'altres serveis públics municipals els serveis de les biblioteques són, en general, gratuïts per als seus usuaris i finançats gairebé íntegrament per les administracions públiques.

21,8 hores de formació
per treballador

En el valor d'aquest indicador incideix l'existència dels plans formatius de la Diputació de Barcelona i dels diversos ajuntaments adreçats als professionals del Sistema de Lectura Pública amb l'objectiu de facilitar la formació continuada dels professionals que treballen a les biblioteques.

Gràfic 13: Hores anuals de formació per treballador

4.4. ECONOMIA

Els indicadors d'economia expressen el cost dels recursos necessaris per donar el servei, així com les fonts de finançament del servei.

Els indicadors corresponents a aquesta dimensió, es troben agrupats en quatre àmbits:

- disposar dels recursos adequats,
- finançar adequadament el servei,
- gestionar els recursos adequadament i
- oferir el servei a uns costos unitaris adequats.

És bàsic mantenir els equipaments bibliotecaris en les millors condicions de funcionament possibles per assegurar uns nivells de servei adequats i el manteniment de la seva qualitat i això té una traducció econòmica evident.

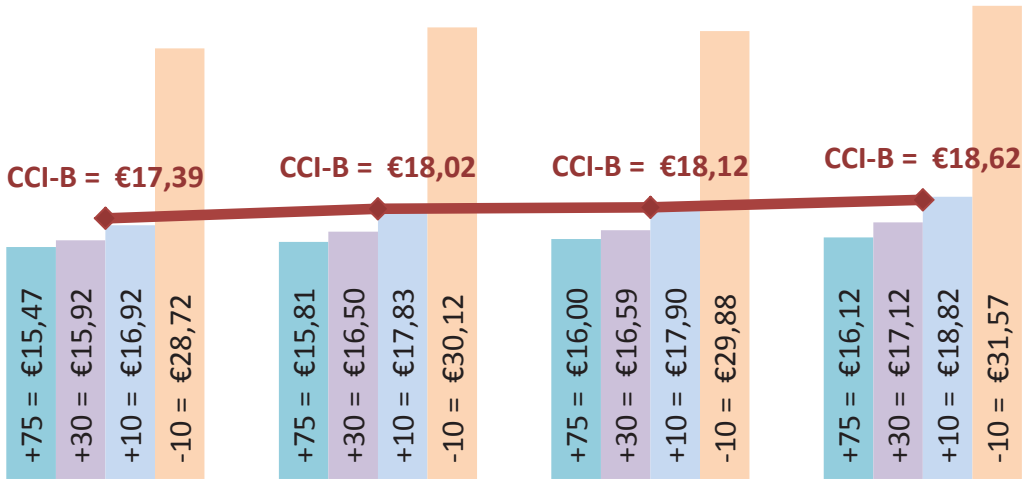
18,62€

de despesa corrent per habitant

La despesa de funcionament i manteniment de les biblioteques del *CCI-B* suposa gastar 18,62€ per cada habitant.

El finançament d'aquesta despesa es reparteix entre les institucions de l'administració local de qui depèn la biblioteca, amb una petita aportació d'altres administracions. En concret, els ajuntaments financen el 54,4% de la despesa i la Diputació el 42,7%. Altres institucions, principalment la Generalitat, aporten la resta de la despesa.

La recaptació per taxes i preus públics a les biblioteques representa aproximadament d'un 0,1% de la seva despesa.

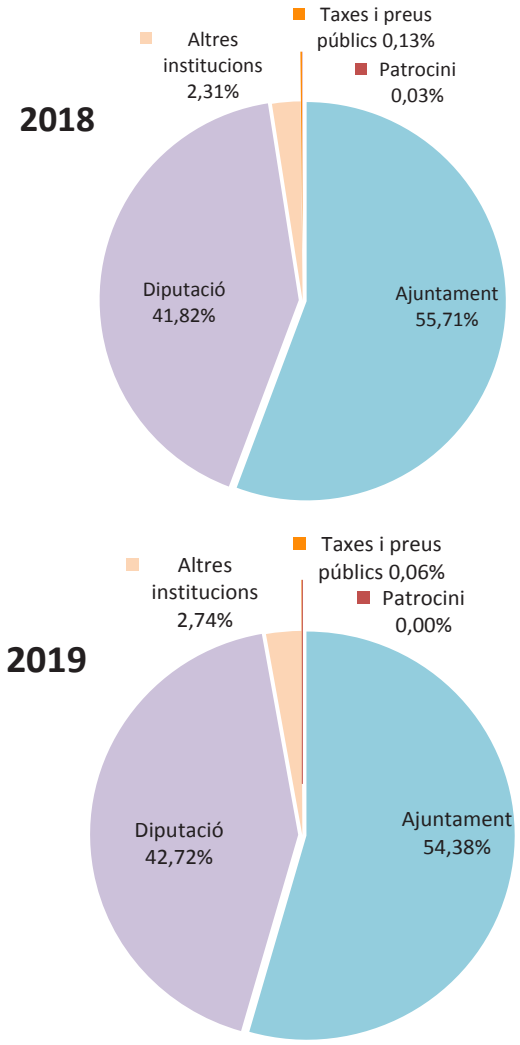
Gràfic 14: Despesa corrent per habitant

10,29€

de despesa corrent municipal per habitant

Dels 18,62€ que es destinen a biblioteques, 10,29€ corresponen a aportacions dels ajuntaments.

La despesa en biblioteques a nivell municipal suposa l'1,08% de la despesa corrent municipal total. Aquestes proporcions es mantenen força estables al llarg dels darrers anys.

Gràfic 15: Finançament de la despesa

A més d'analitzar quines són les fonts de finançament de la despesa corrent de les biblioteques, també s'estudia la distribució de la despesa corrent segons grans apartats: personal, fons documental, activitats i manteniment d'edificis i equipaments.

Pel que fa a la distribució de la despesa per conceptes cal destacar que:

9,29%
de la despesa corrent en fons documental

La part de la despesa destinada a l'adquisició de fons documental suposa el 9,29% de la despesa corrent total (el 2016 va suposar un 8,14%, el 2017 un 9,83% i el 2018 un 9,93%).

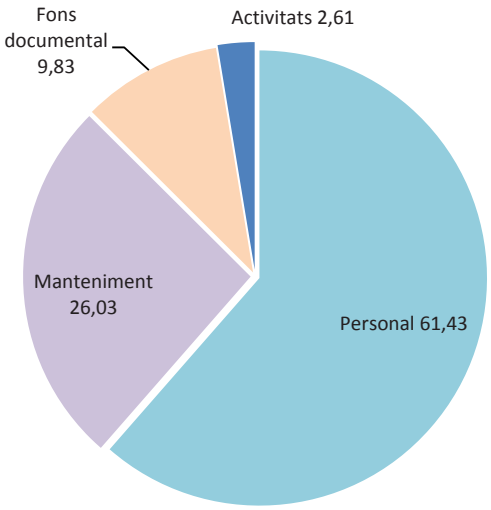
Les activitats que programen les biblioteques suposen el 2,58% de la seva despesa(el 2016 un 2,00%, el 2017 un 2,25% i el 2018 un 2,61%). Així doncs, fons documental i activitats -que són els elements que donen sentit i contingut a les biblioteques- suposen el 11,87% sobre el total de la despesa. Seria desitjable que augmentessin aquests percentatges, ja que els anys anteriors a la crisi sumaven a l'entorn del 17% de la despesa corrent (concretament, l'any 2007 17 de cada 100€ de despesa es destinaven a l'adquisició de fons documental o a la producció i/o contractació d'activitats).

Els ajuntaments financen un 14,52% de la despesa en fons documental, un valor sensiblement inferior a anys anteriors.

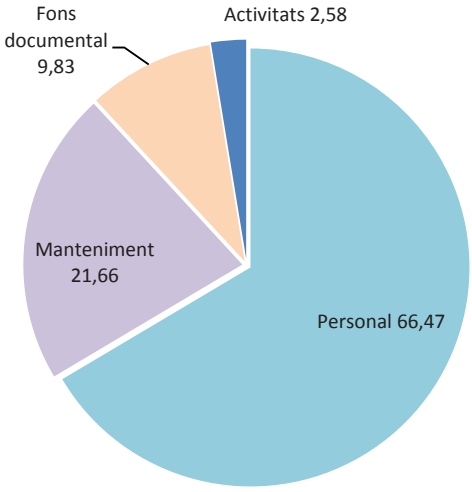
88,13%

de la despesa corrent destinada a personal i manteniment

Els percentatges de la despesa dedicats a personal i manteniment dels equipaments es manté força estable en els cinc darrers anys. Actualment suposen el 88,13% de la despesa (66,47% personal i 21,66% manteniment).

2018

2019

Gràfic 16:Distribució de la despesa per conceptes (en %)

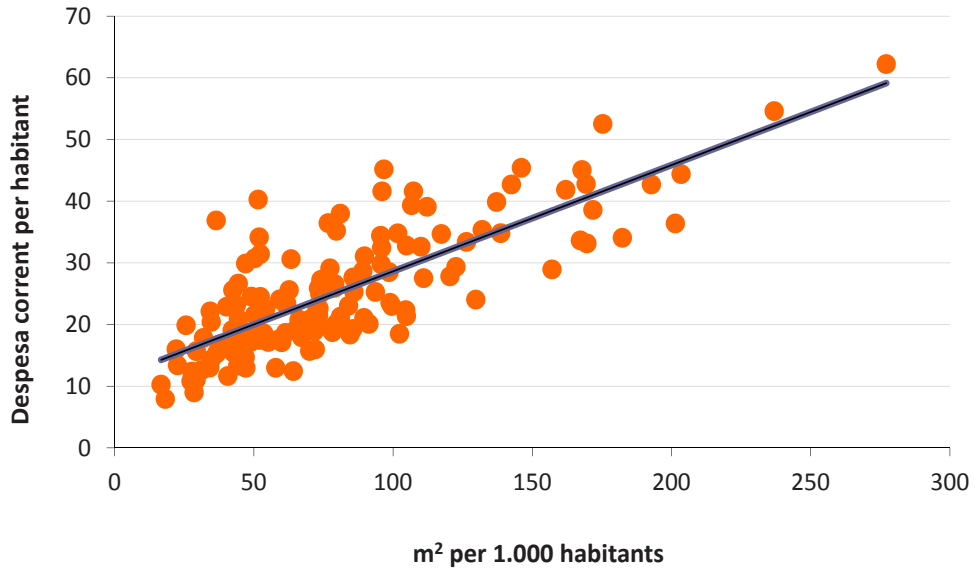
25,31 €

de despesa en fons documental per préstec sobre el fons ingressat (any anterior)

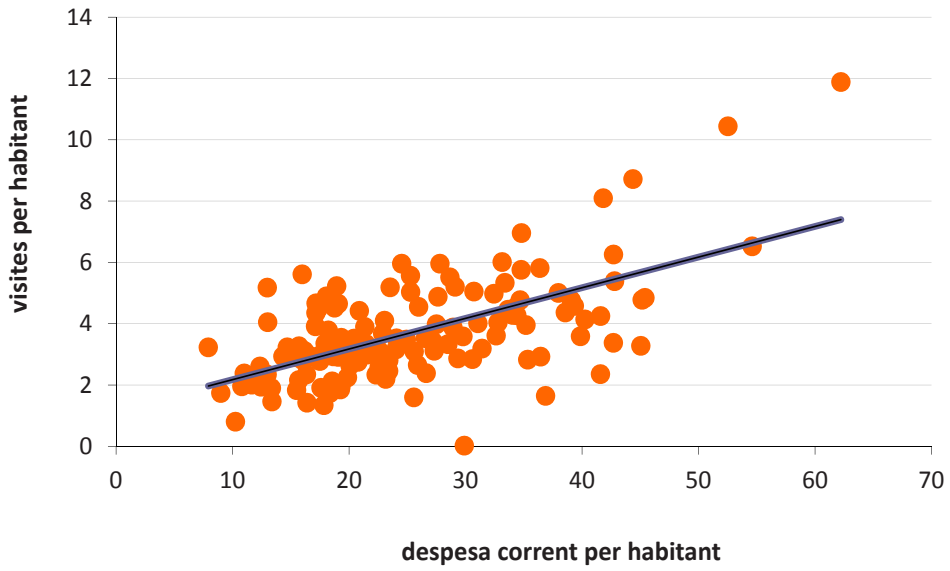
Per cada préstec realitzat aquest 2019 a les biblioteques dels municipis participants en el *CCI-B* es va destinar l'any anterior 25,31€ a adquirir fons documental. Aquest valor ha disminuït respecte l'any passat (26,77€), però és major que el 2017 (22,80€) i que 2016 (22,29€).

Tal com es mostra en els gràfics següents, la infraestructura determina tant el nivell d'oferta de servei com la despesa que genera. La despesa relativa per habitant està absolutament vinculada a l'oferta de servei. Però sembla que la superfície (i, conseqüentment, la despesa) és molt menys determinant a l'hora de la captació d'usuaris. En aquest sentit, és segur que hi intervenen altres factors. Hipotèticament, aquests altres factors podrien ser:

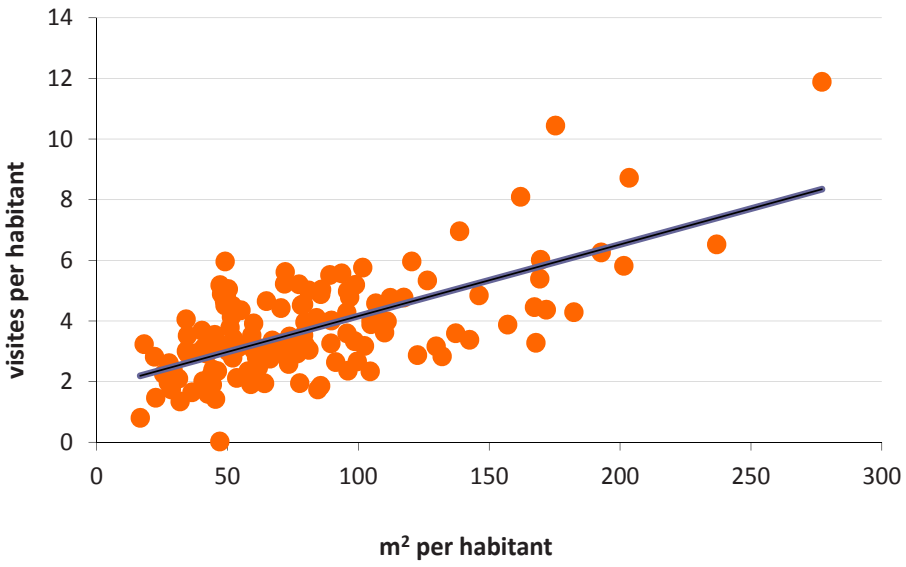
- la ubicació i l'accessibilitat dels equipaments,
- el solapament d'algunes àrees d'influència, o
- l'aplicació de determinades polítiques de servei, de comunicació i d'atenció a l'usuari.

Gràfic 17: Correlació entre la superfície bibliotecària i la despesa corrent

Gràfic 18: Correlació entre el nombre de visites per habitant i la despesa corrent

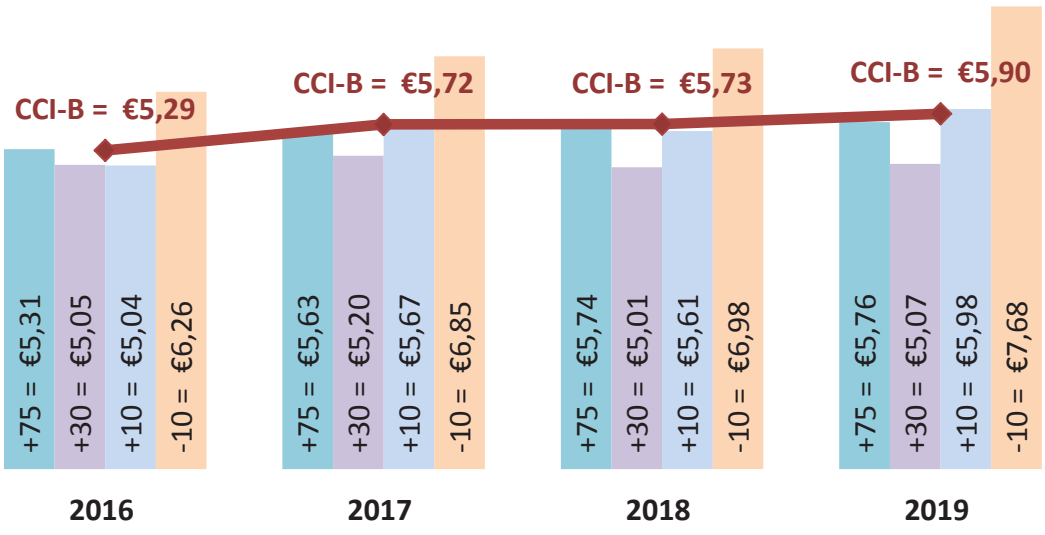
Gràfic19: Correlació entre el nombre de visites per habitant i la superfície bibliotecària

Tant important com valorar la disponibilitat dels recursos, el seu finançament i quina és la seva destinació, és calcular quins són els costos unitaris, és a dir el cost per ús dels serveis.

5,90 €
de despesa corrent per visita

En primer lloc es valora la despesa corrent per visita, atès que el nombre de visites és la dada que reflecteix més sintèticament l'ús de les biblioteques i la més fàcilment referenciable al total de despesa corrent.

El cost per visita pràcticament s'ha mantingut respecte els anys anteriors. Si enguany ha estat de 5,90€, l'any 2018 era de 5,73€, 2017 de 5,72€ i el 2016 de 5,29€.

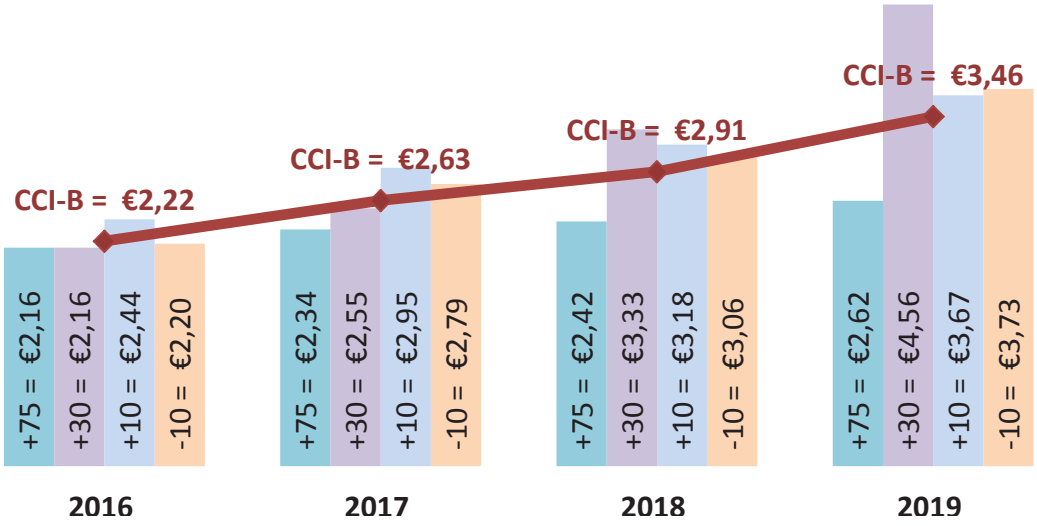
Gràfic 20:Despesa corrent per visita

3,46 €

de despesa en activitats culturals per assistent

La diversitat de públics, espais, formats de les activitats i sistemes de gestió i control de l'assistència dificulta poder valorar els canvis en el valor d'aquest indicador.

Tot amb tot, sembla significatiu l'augment de la despesa per assistent de 2,22€ (2016), a 2,63€ (2017), 2,91€ el 2018 i 3,46€ el 2019. Sembla que el programa Bibliolab podria haver tingut algun impacte en aquest sentit.

Gràfic 21: Despesa en activitats per assistent

5. CONCLUSIONS

D'aquesta 17a edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques(*CCI-B*) es poden destacar alguns aspectes que marquen aquest projecte d'avaluació:

- La incorporació de cinc municipis nous (un de la província que s'ha incorporat amb biblioteca nova i quatre de fora de la demarcació) han fet variar una mica alguns valors, sense que arribi a ser significatiu en cap cas.
- La declaració de l'estat d'alarma per l'expansió de la COVID-19 ha impedit la celebració dels tallers previstos per aquest any durant el mes de març.
- Totes les dades i els indicadors estan disponibles al Portal d'Indicadors Econòmics i de Serveis Locals, accessible per a tot el personal dels municipis que participen al *CCI-B*.

Indicadors més significatius

A continuació es destaquen alguns dels indicadors més significatius del Cercle de Comparació Intermunicipal de Biblioteques del 2019:

- El nombre de **documents per habitant** és de 2,0. Hi ha una tendència molt estable dels darrers quatre anys i situa el nivell *CCI-B* en uns valors quantitativament acceptables, cosa que no hauria de suposar l'acceptació acrítica dels actuals nivells d'adquisició documental –per sota dels que serien desitjables. Cal continuar treballant en la integració dels recursos virtuals als còmputs de documents, tenint en compte les dificultats que això suposa.
- El percentatge de la **població que ha fet ús dels serveis de la biblioteca** és del 13,8%. La dada baixa lleugerament respecte 2018 i un punt respecte 2017 i 2016. El nombre de visites presencials per habitant continua en tendència força estable: 3,15 enguany, 3,16 l'any passat, 3,14 l'any 2017, una mica més alta la de 2016 (3,28). El nombre de préstecs per habitant també ha disminuït: 2,0 el 2016,1,9 el 2017 i 1,8 el 2018 i 2019. Cada cop més caldrà tenir present els serveis virtuals i híbrids que ofereixen les biblioteques: tot i l'esforç que s'està fent per situar-los en forma d'indicadors en el Quadre de Comandament, encara cal millorar la informació disponible en relació a aquests serveis.
- En l'àmbit de les **activitats culturals** segueixen havent-hi dificultats objectives per disposar de dades homogènies i comparables, tot i els esforços en la conceptualització, en les definicions i en l'operativa de recollida de dades. Sembla que es programen activitats de petit format atès que continua en descens el nombre d'assistents per activitat: 16,5assistents per sessió d'activitat el 2019 (respecte 18,7 el 2018, 19,1 el 2017, 20,0 el 2016 i 21,7 2015).
- La **despesa corrent per habitant** ha estat de 18,62€. El 2018 la despesa va ser de 18,12 €/habitant, el 2017 18,02€/habitant i 17,39€/habitant el 2016. La despesa per habitant d'aquest any ha augmentat, mantenint la tendència a l'alça dels darrers tres anys.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

ESPAIS ESCÈNICS 2019

INFORME DELS INDICADORS D'ESPAIS ESCÈNICS 2019

1. PRESENTACIÓ

2. ANÀLISI DELS INDICADORS GLOBALS

3. SEGMENTACIÓ EN GRUPS HOMOGENIS

1. PRESENTACIÓ

Aquest document presenta una anàlisi **dels indicadors del Cercle de comparació intermunicipal d'espais escènics** entre els anys 2015 i 2019.

La definició d'espais escènics conté tots aquells centres de difusió, exhibició i promoció de les arts en viu. E**ls espais que participen de Cercles han d'estar especialitzats en algun grau en l'activitat escènica i sobretot comptar amb una programació estable professional** (8 funcions d'espectacles professionals d'arts en viu repartides al llarg de l'any i durant els tres darrers anys). De la mateixa manera s'ha de **comptar amb una dotació de recursos suficients com per disposar d'una persona específicament dedicada a la programació d'espectacles d'arts en viu,** i contractar activitats professionals (amb despesa de caixet, sigui econòmica o en espècie).

D'aquesta manera es comparen el conjunt d'indicadors a nivell municipal d'aquells espais escènics de titularitat pública (encara que alguns puguin tenir formes de gestió específiques). Així cal tenir en compte que en el present informe, com el 2018, aquests criteris deixen sense comptabilitzar l'activitat a sales privades (on, per exemple, a algun municipi es desenvolupa part del programa de difusió cultural al públics general o escolar[1]), espais polivalents amb activitats escèniques no estables, així com l'acció cultural municipal en altres àmbits. En el mateix sentit la mostra no inclou la totalitat dels municipis de la província, en queden exclosos els que no lliuren les dades o no compleixen els requisits per a participar, i tampoc participa la ciutat de Barcelona.

Tanmateix es pot dir que l'anàlisi es centra en una part concreta de l'activitat escènica de la província de Barcelona, segurament la més significativa i rellevant en molts dels municipis.

Les dades d'activitat escènica que recullen els Cercles són rellevants i significatives i representen una radiografia consistent de la realitat a molts municipis de la província de Barcelona

Els objectius d'aquest document són:

- **Analitzar les tendències globals** dels indicadors clau en cadascun dels àmbits en els que estan organitzats: Encàrrec polític, Usuari-client, Valors organitzatius – Recursos humans, Economia i Entorn.
- Identificar variables correlacionades que ens ajudin a **entendre les relacions entre els diferents eixos i aspectes que analitzen els Cercles**
- **Identificar grups homogenis entre els que tingui més sentit, sigui més il·lustratiu, fer exercicis de comparació.** Els Cercles recullen una diversitat de realitats enorme. La comparació serà més útil entre iguals, o millor dit, entre els més iguals, assumint que hi ha casos amb especificitats tant particulars que no trobaran municipis amb els que comparar-se.

1.1. PARTICIPANTS

Hi participen 29 municipis, el mateix nombre que a l'edició anterior, tot i que amb alguns canvis. El 2019 no hi participen ni Rubí ni Palau-Solità i Plegamans, però sí que han reportat dades Castellar del Vallès i Sallent. Aquests canvis no afecten a l'estructura de dades ja que els municipis sortints i els entrants tenen certes similituds. Cal afegir que el participants, tot i no arribar al 10 % dels municipis de la província (310 sense comptar la capital), sumen el 52% de la població de Barcelona (exclosa la capital en el càlcul de nou).

1 En el cas d'aquests municipis els indicadors no fan una fotografia completa. Cal llegir les dades i comparar-les tenint-ho en compte.

Municipis participants

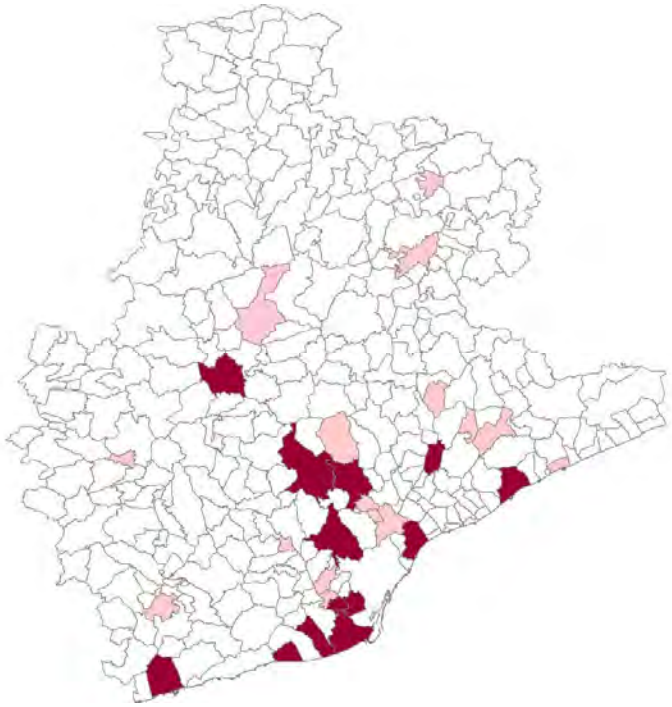
29 municipis
→ **0** vs. 2018

2.077.955 habitants
52% de la població prov. Barcelona

Un any més, és significativa la representació en termes de població que s'explica per la presència majoritària dels municipis de major població (hi són presents 13 dels 16 municipis amb més de 60.000 habitants, només falten Santa Coloma de Gramenet, Sant Boi de Llobregat i enguany, Rubí). Aquesta "sobre representació" dels municipis més poblats reflecteix com disposar d'espais tècnics i recursos per a mantenir una programació professional es deriva, d'un banda, d'una massa crítica en públic potencial en l'àrea d'influència del recinte escènic. D'altra banda, es deriva de la capacitat pressupostària dels ajuntaments.

Tanmateix, en el conjunt de participants als Cercles trobem també municipis petits i una gran diversitat en termes de població. El rang va dels 6.658 habitants de Sallent, als 264.923 de L'Hospitalet de Llobregat. D'aquesta manera, el fet que un poble o ciutat disposi de programació escènica estable és el resultat de múltiples factors entre els que cal comptar amb decisions polítiques estratègiques, atès que impliquen inversió en equipaments especialitzats i d'un esforç pressupostari sostingut en el temps.

Si ens fixem en la distribució geogràfica dels municipis participants, observem una presència destacada de municipis de la primera corona al voltant de la capital (un 53 % dels municipis participants són de l'Àrea Metropolitana de Barcelona).

Mapa de la província amb els municipis participants ressaltats (color vermell fluix municipis de menys de 60.000 habitants i color vermell fort municipis de més de 60.000 habitants). Elaboració: Servei de Programació de la Direcció de Serveis de Planificació Econòmica (Diputació de Barcelona)

Municipis participants

> 60.000 habitants			
AMB		Resta província	
Municipi	**Habitants**	**Municipi**	**Habitants**
Hospitalet de Llobregat (L')	264.923	Terrassa	220.556
Badalona	220.440	Sabadell	213.644
Sant Cugat del Vallès	91.006	Mataró	128.265
Cornellà de Llobregat	88.592	Manresa	77.714
Castelldefels	67.004	Vilanova i la Geltrú	67.086
Viladecans	66.611	Granollers	61.275
Prat de Llobregat (El)	64.599		

<60.000 habitants			
AMB		Resta província	
Municipi	**Habitants**	**Municipi**	**Habitants**
Sant Feliu de Llobregat	44.860	Vic	46.214
Ripollet	38.665	Igualada	39.967
Montcada i Reixac	36.239	Vilafranca del Penedès	39.746
Sant Joan Despí	34.123	Cardedeu	18.357
Barberà del Vallès	33.091	Garriga (La)	16.514
Sant Andreu de la Barca	27.558	Arenys de Mar	15.776
Castellar del Vallès	24.187	Torelló	14.347
		Llinars del Vallès	9.938
		Sallent	6.658

Dades INE 2019

Hi ha un cert equilibri entre els equipaments pròxims a la ciutat de Barcelona i aquells a major distància. Cal tenir en compte que els recintes escènics de l'AMB tot i comptar amb una massa crítica de públic àmplia i amb bones comunicacions, a la vegada es veuen impactats per l'oferta cultural i d'oci de la capital.

D'altra banda, **tots els municipis de Barcelona amb més de 60.000 habitants i que no formen part de l'Àrea Metropolitana, participen a aquest Cercle**. Per tant, fora de la corona metropolitana, una xifra d'habitants elevada és un factor més determinant per a la presència de programació escènica professional gestionada des dels ajuntaments.

Participen al Cercle de comparació d'espais escènics 2019 (exclosa Barcelona ciutat):

- El 40 % dels municipis de l'Àrea metropolitana
- El 81 % dels municipis de més de 60.000 habitants
- **El 100 % dels municipis de més de 60.000 habitants de fora de l'Àrea metropolitana**

2. ANÀLISI DELS INDICADORS GLOBALS

El Cercle compara 76 indicadors, calculats a partir de 72 variables.

Aquests indicadors s'ordenen en 4 àmbits:

•Encàrrec polític

- En quin grau s'assoleixen els objectius dels espais escènics en termes d'oferta i la seva diversitat

•Usuari-client

- En quin grau la ciutadania respon a l'oferta, quin impacte quantitatiu n'obtenen les programacions

•Valors organitzatius – Recursos humans

- Amb quina organització s'assoleixen els objectius

Economia i Entorn

- Quins recursos ha requerit el servei i a què s'han destinat

Així, els indicadors ens donen una visió:

- del que fan els equipaments, de **l'acció de difusió cultural dels municipis,**
- dels **resultats i impacte** que tenen entre els seus conciutadans (i co-finançadors),
- dels **recursos** humans i econòmics que han estat necessaris per a fer-ho possible.

El nombre d'indicadors dels recintes i espais escènics és ampli i divers amb l'objectiu d'analitzar la realitat i el context des de diferents perspectives. D'aquesta manera s'analitzen l'evolució de les mitjanes globals en el temps (es disposa d'una sèrie temporal de 5 anys), i la diversitat darrera d'aquestes mitjanes (a partir de les variables clau o més representatives de la diversitat dels diferents recintes escènics participants).

En el cas d'indicadors transversals s'han utilitzat per a poder establir alguna comparació amb altres serveis municipals.

L'objectiu de l'anàlisi és el d'esclarir l**es tendències de l'activitat escènica,** del seu **impacte quantitatiu** i dels **recursos utilitzats per a assolir-ho.**

2.1. ENCÀRREC POLÍTIC

Els objectius amb els que s'ordenen i alineen els indicadors són:

Encàrrec polític	•Proporcionar una bona oferta d'equipaments
	•Oferir una intensa programació municipal d'arts en viu
	•Oferir una programació municipal d'arts en viu diversa
	•Oferir una programació municipal d'arts en viu per a tots els públics
	•Ser un centre de referència de l'oferta d'arts en viu del municipi
	•Difondre l'espai escènic a través del web i les xarxes socials
	•Oferir una intensa oferta d'actes culturals i socials

Ens centrarem a l'anàlisi dels indicadors que avaluen la dimensió de l'oferta a la ciutadania dels equipaments, així com la seva diversitat:

- en termes de **gènere artístic** (teatre, música, dansa i altres),
- de **tipus de públics** (diferenciant programació general de l'escolar i la familiar),
- de **tipus de funcions i** utilització dels espais (funcions professionals i altres usos de l'espai),
- **l'abast de comunicació digital, el volum de seguidors que acumulen les diferents xarxes** socials i visites al web dels equipaments.

Encàrrec polític	2015	2016	2017	2018	2019
Proporcionar una bona oferta d'equipaments					
Butaques per cada 1.000 habitants	10,5	11,0	10,5	10,7	11,4
Places ofertades (aforament anual x nombre de funcions) per cada 1.000 habitants	432,9	470,1	450,2	433,4	473,3
Oferir una intensa programació municipal d'arts en viu					
Funcions professionals d'iniciativa municipal a l'espai escènic per cada 10.000 habitants	11,3	11,9	11,6	11,8	13,2
Funcions professionals programació general i familiar d'iniciativa municipal per cada 10.000 habitants	7,7	7,8	7,9	8,1	9,0
Funcions professionals d'iniciativa municipal a l'espai escènic per espectacle	1,4	1,4	1,3	1,4	1,4
% de funcions professionals anuals produïdes amb participació de l'espai s/ total funcions professionals d'iniciativa municipal a l'espai escènic	13,4	13,4	15,3	14,6	13,1
Oferir una programació municipal d'arts en viu diversa					
% funcions de teatre s/ total	48,9	52,0	47,9	48,2	46,3
% funcions de música s/ total	35,0	31,5	32,5	33,8	33,8
% funcions de dansa s/ total	7,9	7,4	9,1	9,1	8,9
% funcions d'altres gèneres s/ total	8,2	9,1	10,6	8,8	10,5
Oferir una programació municipal d'arts en viu per a tots els públics					
% funcions per al públic general s/ total	50,3	47,1	48,7	49,3	48,6
% funcions per al públic familiar s/ total	18,3	18,3	19,3	19,0	19,1
% funcions per al públic escolar s/ total	31,4	34,7	32,3	31,8	32,0

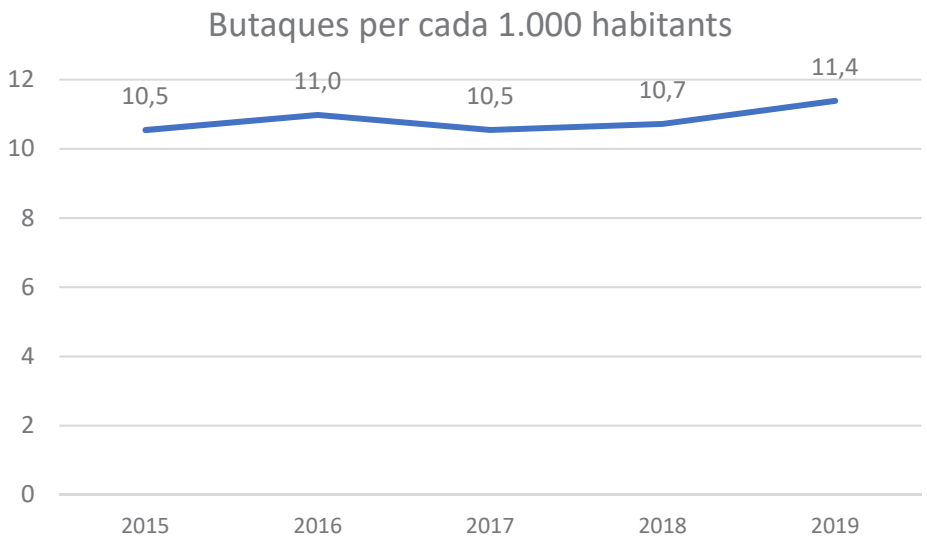
Encàrrec polític	2015	2016	2017	2018	2019
Ser un centre de referència de l'oferta d'arts en viu del municipi					
% de funcions anuals no professionals i d'iniciativa municipal fetes en l'espai escènic s/ total funcions espai escènic	9,8	9,5	9,3	10,1	13,0
% de funcions anuals iniciativa de tercers fetes en l'espai escènic s/ total funcions espai escènic	31,0	30,0	31,4	31,9	30,0
% de funcions professionals anuals d'iniciativa municipal fetes en espais escènics aliens s/ total funcions professionals d'iniciativa municipal	9,6	10,6	11,9	12,8	11,0
% de funcions professionals anuals d'iniciativa municipal fetes en espais escènics a taquillatge s/ total funcions espai escènic d'iniciativa municipal	11,3	13,2	12,0	10,5	10,1
Difondre l'espai escènic a través del web i les xarxes socials					
Visites al web per cada 1.000 habitants		906,7	971,2	784,7	999,3
Nombre de perfils actius a les xarxes socials		3,2	3,3	3,4	3,6
Mitjana de seguidors a les xarxes socials		1640,0	1916,7	1985,0	1989,2
Oferir una intensa oferta d'actes culturals i socials					
Nombre de dies anuals amb funció professional d'iniciativa municipal a l'espai escènic per sala	35,5	33,7	36,4	35,3	36,8
Nombre de dies anuals amb ús per sala	146,4	155,8	162,3	162,9	168,8
Nº d'Actes realitzats mitjançant lloguer de sala	21,1	22,0	24,9	24,9	23,3
Nº d'Actes realitzats mitjançant cessió gratuïta	22,2	22,2	26,0	29,4	23,1
Nº d'Actes d'iniciativa municipal	14,2	15,2	16,6	19,1	15,1

En termes d'oferta el període que s'analitza (2015-2019) permet copsar l'evolució d'anys de trajectòria i amb un equilibri estable entre recursos destinats i recepció per part de la ciutadania. En l'anàlisi es percep la lenta recuperació després de la crisi financera global, i de la més lenta recuperació de pressupostos públics a cultura fins arribar el 2019. El repte dels propers Cercles serà poder establir comparacions vàlides i analitzar l'impacte derivat de la pandèmia de COVID-19.

A nivell metodològic, cal recordar que els indicadors són agregats, mitjanes ponderades dels 29 equipaments participants i càlculs relatius[2] (mètriques per habitants, per dimensió temporal, percentatges de distribució...) per poder fer comparacions.

2.1.A. ANÀLISI QUANTITATIU DE L'OFERTA

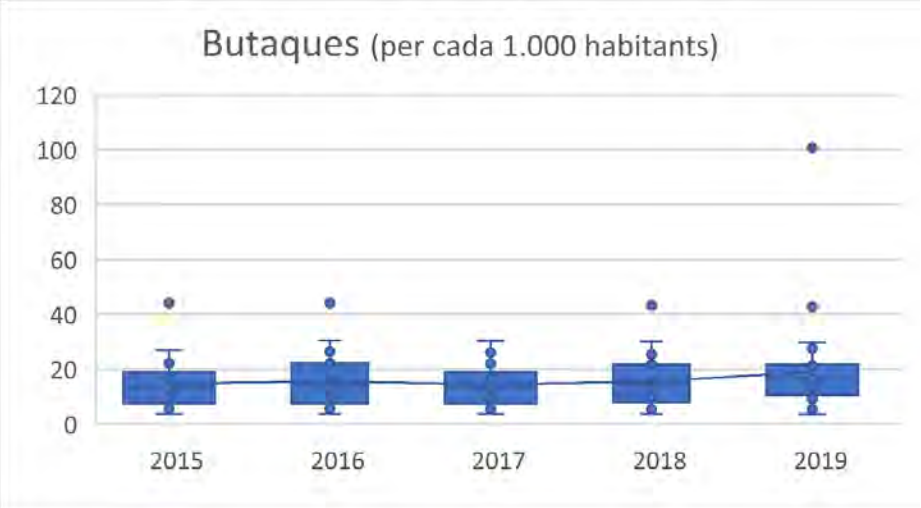
Les butaques per cada 1.000 habitants ens permeten fer-nos una idea de les dimensions i la capacitat d'aforament dels espais. Aquesta és una dada estructural que no pot evolucionar mitjançant una òptima gestió de l'equipament. El teatre o auditori compta amb les butaques que compta, el municipi compta amb els espais que compta, i canvis en aquesta xifra només poden venir de la creació de nous espais o de variacions en els municipis participants.

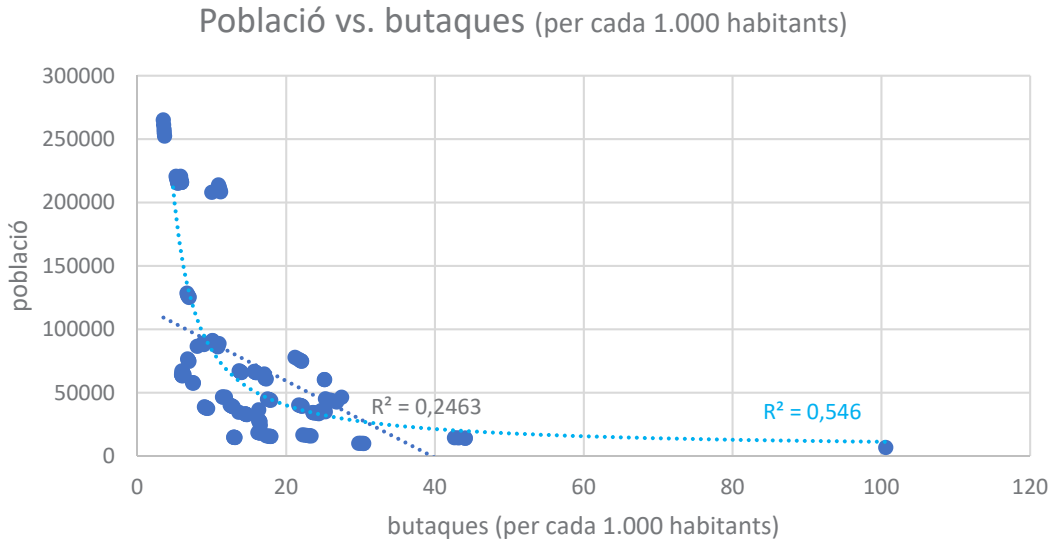
La mitjana de 11,4 butaques per cada 1.000 habitants és reflex d'una diversitat, entre els municipis participants als Cercles, que va de 3,55 al 100,6, que podem veure representada a aquest gràfic (els valors de l'indicador van de l'extrem inferior al punt superior de la figura en vertical)[3].

2 *Aquest càlcul dels indicadors en termes relatius fa, per exemple, que els cercles 2019 siguin comparables perfectament amb els de 2018, tot i que hi hagut canvis en els municipis participants.*

3 *Utilitzarem gràfics de caixa per representar la dispersió de les dades i donar així informació al respectede com de significativa és la mitjana respecte al conjunt de la mostra. A aquets gràfics veurem els valors dels 29 municipis representats per punts sobre un eix vertical sobre el que dibuixem una línia inferiorcorresponent a la dada mínima; una segona línia a la que comença la caixa i que senyala el primer quartil, l'indicador en el que trobem el 25 % dels punts; una tercera línia dins de la caixa on trobem la mediana, el punt en el que trobaríem el 50 % dels punts; la quarta línia que tanca la caixa corresponent amb el tercer quartil, on trobem el 75 % dels punts, la cinquena i darrera línia on trobarem el màxim sempre i quan no hi hagi a les dades algun punt atípic, per sobre de 1.5 vegades el rang interquartil (diferència entre el quartil 3 i el quartil 1) des de la mediana. Per sobre d'aquesta quarta línia trobarem els valors atípics si existeixen. Amb dades de més d'un any sumarem una línia d'evolució de la mediana.*

Aquesta diversitat de butaques per habitant disponibles evidencia que **els aforaments disponibles pels municipis no es troben dimensionats a la població de forma similar**. De fet, si comparem aquests 2 indicadors, observem una correlació[4] negativa (tot i que dèbil). Amb valors atípics per a algun municipi petit que supera les 100 butaques per cada 1.000 habitants, i valors també separats de la resta a les poblacions amb més de 200.000 habitants i amb una relació de butaques per cada 1.000 habitants del rang baix (i que tenen un efecte important en desviar la mitjana global).

La correlació evident és que a volums de població més alts hi ha una major dificultat per part del municipi per disposar d'espais de dimensions proporcionals. I, a l'altre extrem, trobem municipis petits que disposen d'espais de grans dimensions.

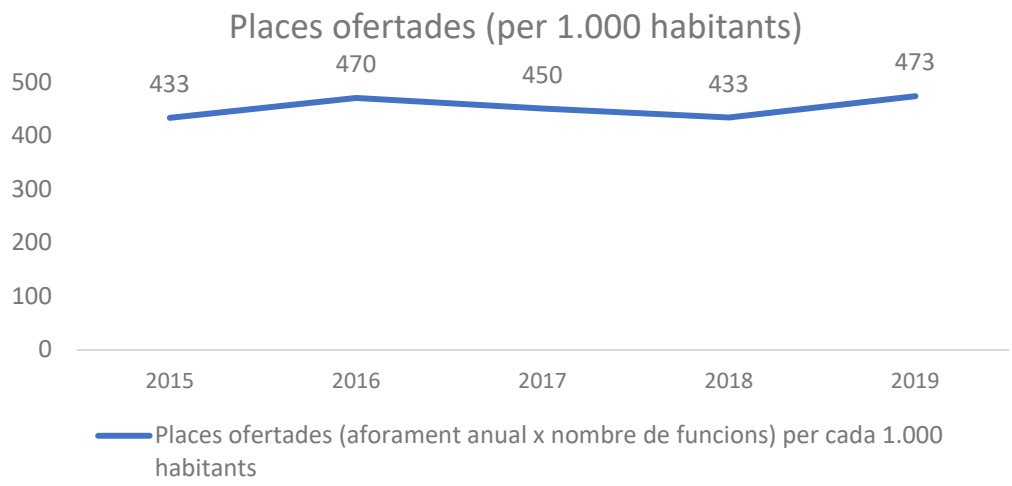
Les dades apunten que una bona part de municipis disposen d'una ràtio butaques/habitant equilibrada. Però destaquen altres realitats als extrems, sigui per una sobredimensió, sigui per una infradotació.

4 A aquest i els altres gràfics de correlació utilitzem les dades de tots els anys i de tots els participants.

Cal apuntar que són múltiples els factors amb incidència sobre aquesta ràtio. Alguns equipaments estableixen una àrea d'influència més enllà del propi municipi, i d'altra banda no tots han estat definits ni construïts a la mateixa època i amb la mateixa disponibilitat de recursos.

Per a avaluar de manera més detallada l'activitat escènica és necessari analitzar la dimensió de l'oferta, és a dir les places ofertades. Calculem aquesta dada multiplicant l'aforament pel nombre de funcions. El resultat pot no ser exacte en cas que diferents funcions tinguin lloc a diferents espais amb diferents aforaments, però serà una aproximació acurada i que ens permetrà la comparació temporal i entre municipis.

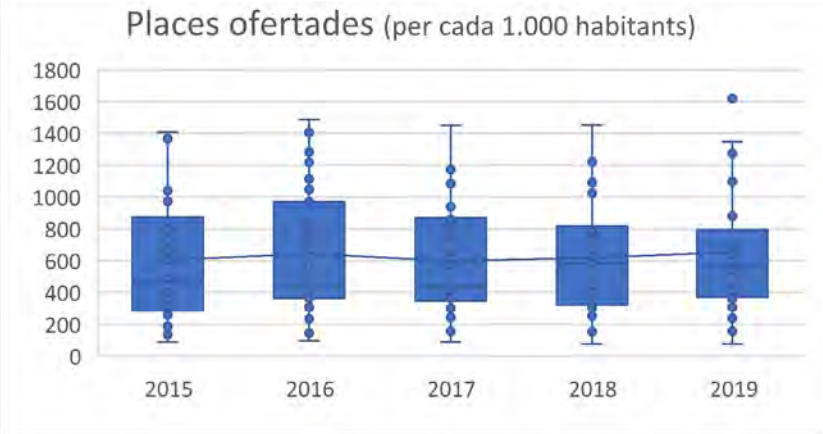
De mitjana podem veure com l'oferta cobreix prop de la meitat de la població. La suma de totes les butaques posades a disposició amb alguna programació suposen un 47,3% del total de població (xifra superior a la de 2018, i la xifra de major oferta dels darrers 5 anys):

L'oferta escènica acumulada del 2019 permetria el gaudi de gairebé el 50% de la població dels municipis participants

De nou, la mitjana amaga un context de gran diversitat. Trobem municipis de grans dimensions amb una oferta limitada, i d'altres grans i petits amb un gran volum d'oferta per habitant. El rang va de les 76 a les prop de 1.600 places ofertades per cada 1.000 habitants. Aquesta diversitat es tradueix en la realitat en una desigualtat en l'oferta: municipis on tots els seus habitants podrien assistir a algun espectacle i la meitat d'ells podria repetir, i municipis on menys del 10 % ho podrien fer.

Cal també analitzar aquest context tenint en compte que hi ha municipis que irradien la seva oferta escènica més enllà de l'àmbit local i, en canvi, d'altres que reben un impacte i influència intensa per part de Barcelona, o amb altres agents implicats a la difusió cultural (operadors i espais privats).

Places ofertades

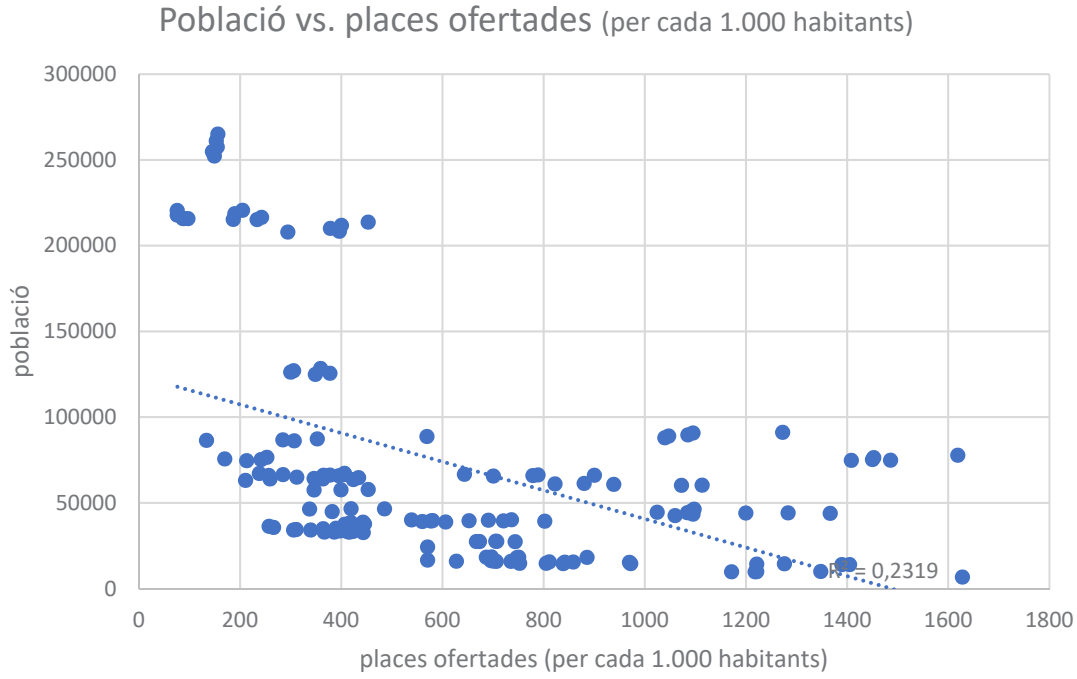
473 mitjana places ofertades per cada 1.000 hab.

↑ **9,2 %** vs. 2018

75,86 mínim

1.628,42 màxim

D'acord amb l'anàlisi de l'aforament, el grup de ciutats per sobre dels 200.000 habitants destaca i es polaritza respecte la resta. En aquests casos la ràtio de places ofertades per habitant baixa significativament, i se situa en cotes mínimes en alguns casos. Si no tenim en compte els punts dels municipis de més de 100.000 habitants la correlació és mínima (línia de correlació contínua al gràfic anterior), i es fa difícil afirmar que a més població menys oferta per habitant.

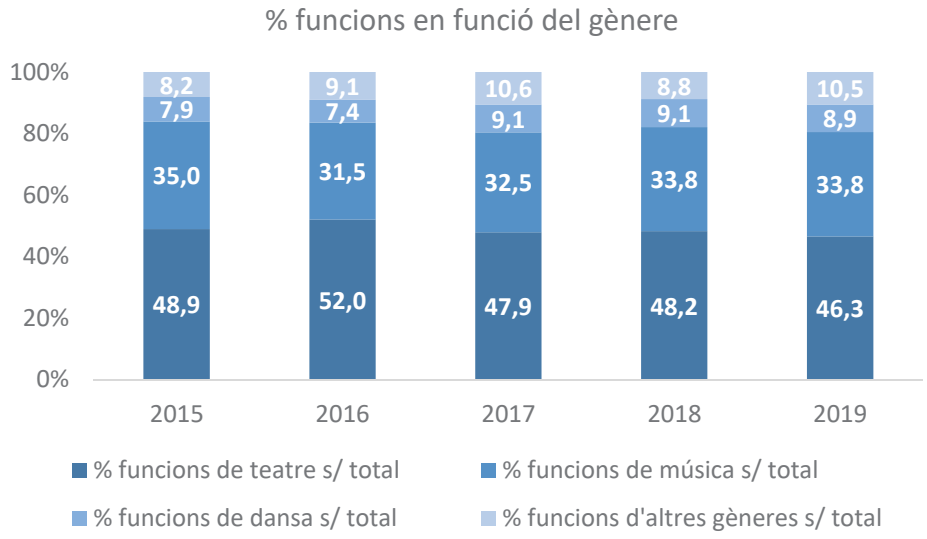

Existeix una gran diversitat en el grau i en el volum d'oferta escènica per habitant entre els municipis de fins 150.000 habitants. Com és lògic en les ciutats de més població l'oferta escènica pública per habitant es situa en un rang baix.

2.1.B. ANÀLISI DE LA DIVERSITAT DE L'OFERTA

Una de les característiques habituals de tota programació escènica professional és la seva diversitat, tant de gènere artístic, com eclèctica i de públics als que s'adreça. Els recintes municipals estan concebuts per donar accés a tota la ciutadania, i cobreixen un ampli ventall de demanda i necessitats.

En termes de gènere, predominen el teatre i la música. Prop de la meitat de l'oferta és de teatre (tot i que s'ha reduït respecte el 2018), un terç de música, i la resta repartit entre dansa i altres gèneres.

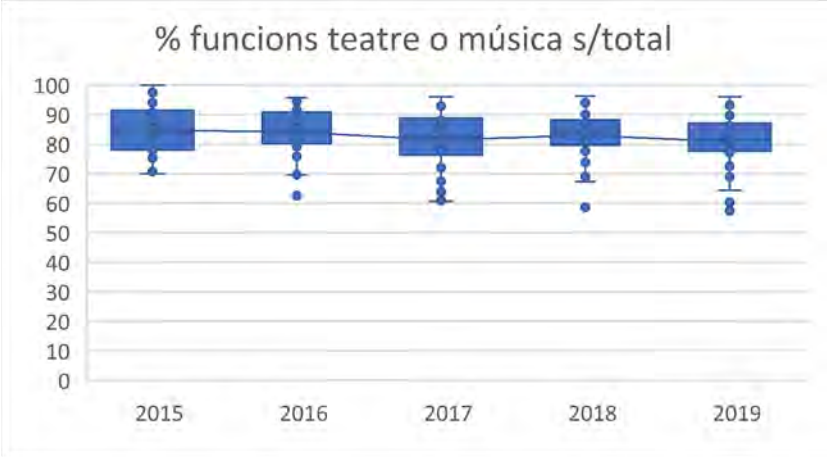
Diversitat de l'oferta per gènere

80,1% funcions de teatre o música
↓ **2,4 %** vs. 2018

10,5 % funcions d'altres gèneres
↑ **19,3 %** vs. 2018

8,9% funcions de dansa
↓ **1,4 %** vs. 2018

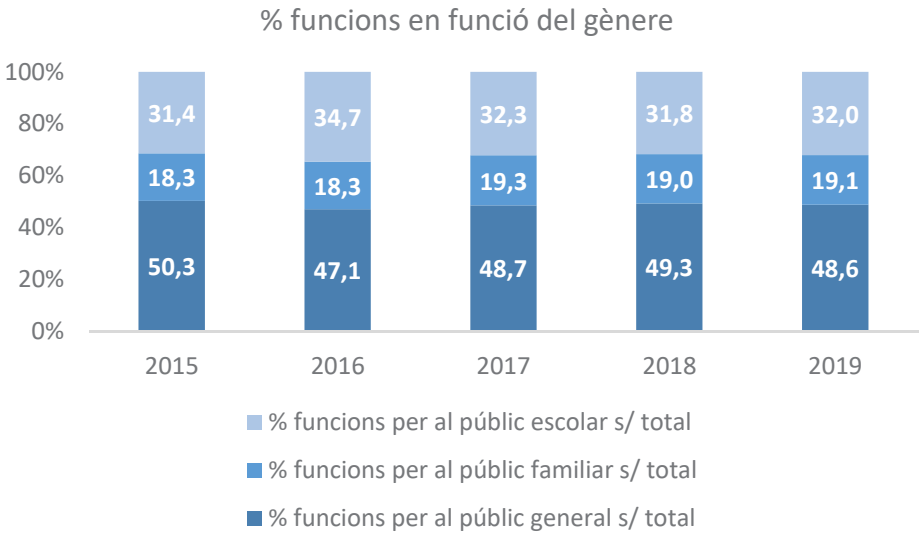
En aquest cas hi ha menys dispersió de dades i la majoria de municipis se situen amb una oferta de teatre i música d'entre el 65%i el 95 %.

En canvi, si analitzem l'oferta des del punt de vista dels públics el resultat és molt més divers. En primer lloc es segmenta els **públics en funció si són escolars o no. I en segon lloc, el segment de públic de no escolars diferenciem entre programació general i programació familiar.**

El tret diferencial més destacat al llarg d'aquests anys de recollida de dades és la consolidació d'aquest percentatge rellevant de funcions dedicades a la programació escolar. De mitjana, **un terç de les funcions es dediquen a les escoles.** Destaquem aquesta xifra perquè la programació escolar és menys visible, i sovint té menys presència en les accions comunicatives dels equipaments, però és un dels serveis destacats i de major impacte envers la ciutadania.

La programació escolar, amb un gran impacte envers la ciutadania tot i ser menys visible, té una gran rellevància en les programacions escèniques amb el 32 % del total de funcions

Diversitat de l'oferta per tipus de públics a qui s'adreça

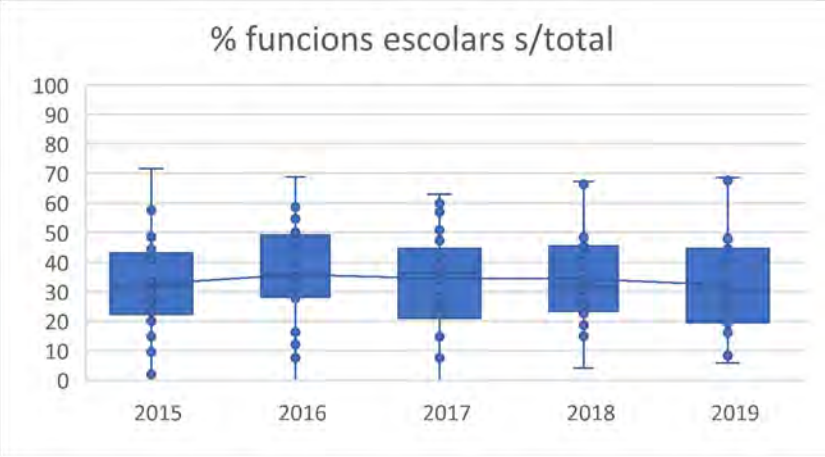
32% funcions escolars
→ **0 %** vs. 2018

48,6 % funcions públic general
↓ **1,5 %** vs. 2018

19,1% funcions públic familiar
→ **0 %** vs. 2018

De nou, l'anàlisi de les mitjanes de l'oferta en funció al públic al qual s'adreça és el resultat de realitats molt diverses. Trobem equipaments sense gairebé programació escolar registrada i equipaments on aquesta supera el 65% el còmput total de la seva programació.

Hi ha una diversitat d'equipaments amb missions molt diferenciades: aquells amb una acció comunitària rellevant i on la programació escolar és l'activitat principal i aquells que s'adrecen a un públic general

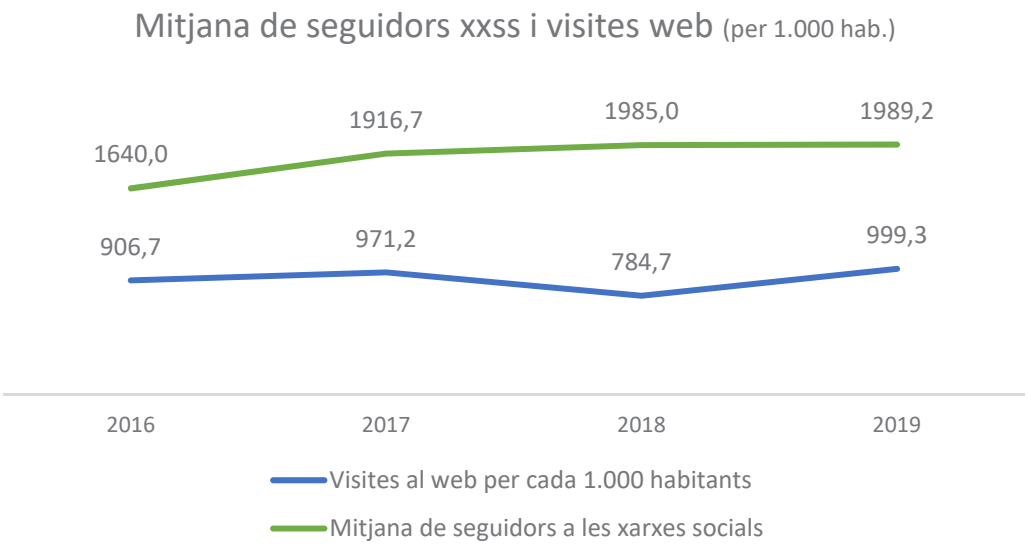

2.1.C. ANÀLISI DE LA COMUNICACIÓ DIGITAL

Els **indicadors relacionats amb l'abast de la comunicació digital** permeten estimar el grau d'impacte dels continguts digitals dels equipaments, el nombre de seguidors i el nombre de visites a les pàgines web per habitant de mitjana.

Les dades, que es recullen des del 2016, permeten observar com després d'un creixement dels primers anys hi ha un certa estabilització, i algun repunt en alguna mètrica en concret.

D'altra banda cal tenir en compte que aquestes dades només estan reportades en un percentatge dels equipaments. Igual que el 2018, el 2019 només 22 equipaments han facilitat dades de visites al web, i pel què fa a les dades de xarxes socials estan reportades per 28 equipaments un més que en l'edició del 2018. Aquesta volum menor de municipis que reporten aquestes variables ve donat perquè alguns ajuntaments centralitzen la comunicació cultural ens perfils i webs corporatives, dades que els Cercles d'espais escènics no recullen.

La major venda *on line* i la creació de continguts digitals podrien ser factor per un repunt en les visites web per habitant el 2019 (la millor dada dels darrers 4 anys). En el context actual és un indicador bàsic per veure la tendència i el grau de l'activitat digital

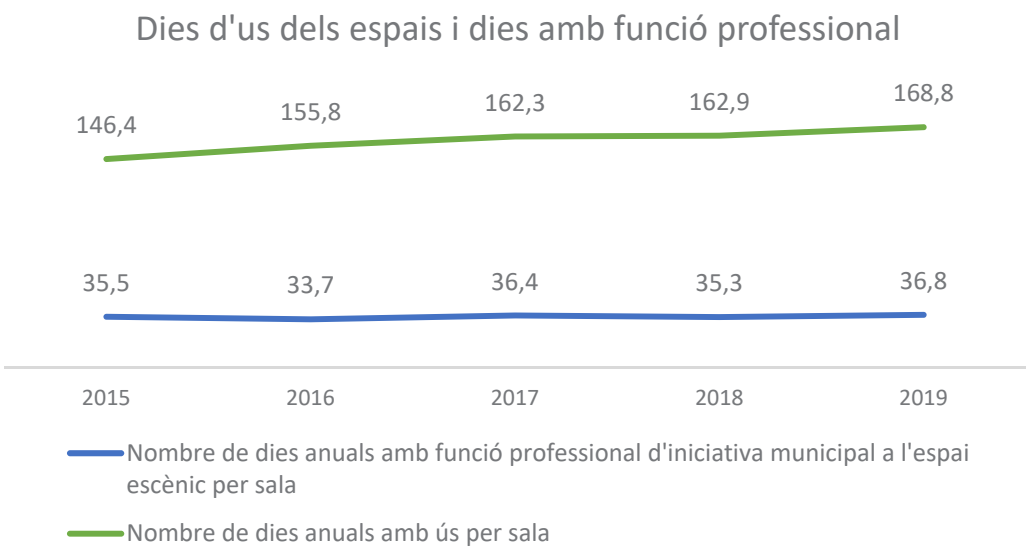
2.1.D. ANÀLISI D'ÚS DELS ESPAIS

Més enllà de les programacions gestionades directament pels municipis, **els equipaments dedicats a les arts escèniques són referents cívics on es desenvolupen pràcticament tot tipus d'activitats** al servei de les entitats i de la ciutadania en general.

Es disposen d'indicadors com el **total de dies que s'utilitza la sala** per a alguna activitat, així com el **nombre d'actes** que es duen a terme per poder avaluar en quin grau els equipaments van més enllà de la programació professional. De la mateixa manera permet analitzar si hi ha un ús intensiu d'aquests recintes i tenen una facilitat d'accés a la ciutadania.

És rellevant també la diferència entre els usos per lloguer (per tant relacionats amb algun tipus d'activitat econòmica), de les cessions gratuïtes (i per tant està relacionada amb l'activitat social o de la societat civil organitzada), o un altre tipus d'acte d'iniciativa municipal.

Observem una consolidació de les dades en els 5 anys analitzats: cada vegada hi ha un ús més intensiu dels equipaments, sobretot, per a activitat cívica, ja que els dies dedicats a la programació de difusió professional es manté estable.

Dies anuals amb ús de sala

168,8 ús per sala
↑ **3,6%** vs. 2018

36,8 funció professional
↑ **4,4%** vs. 2018

Actes anuals realitzats mitjançant:

23,3 lloguer de sala
↓ **6,5%** vs. 2018

23,1 cessió gratuïta
↓ **21,4%** vs. 2018

2.2. USUARI/CLIENT

Els objectius amb els que s'ordenen i alineen els indicadors d'Usuari/client són:

Usuari/client	•Fomentar l'assistència als espais escènics municipals
	•Fomentar l'accés i la participació dels usuaris
	•Fomentar l'assistència a tot tipus d'espectacle
	•Fomentar l'assistència de tot tipus de públic

En l'anàlisi **de la demanda,** o millor dit, l'impacte en assistència que ha tingut l'oferta és un apartat especialment rellevant, atès que permet tenir una radiografia de l'**impacte més directe i evident que produeix aquest servei a la ciutadania.** S'avalua l'impacte a partir de les **dades d'assistències i nombre d'entrades.**

Per contra no és possible saber quants "espectadors" han tingut els municipis ja que no comptem amb la dada de les persones que hi ha darrere d'aquestes assistències. Per a poder-la calcular són necessaris sistemes de venda d'entrades que identifiquin a l'usuari que fa la compra i afegir algun càlcul estadístic, una possibilitat encara a l'abast de pocs equipaments i des de fa poc temps. El **nombre de persones que assisteixen** als equipaments sabem que és **inferior al nombre d'assistències**, ja que **algunes repeteixen assistència** al llarg de la temporada. A més, un segment minoritari repeteix amb certa assiduïtat (abonats, per exemple).

No obstant, també és cert que existeix una correlació entre el nombre d'entrades venudes i el nombre d'espectadors darrere d'aquestes entrades. **L'equació seria que: a més espectadors, més entrades venudes.** Des d'aquesta perspectiva, es pren com a vàlida la variable d'assistències i entrades per a avaluar l'**impacte quantitatiu del servei.**

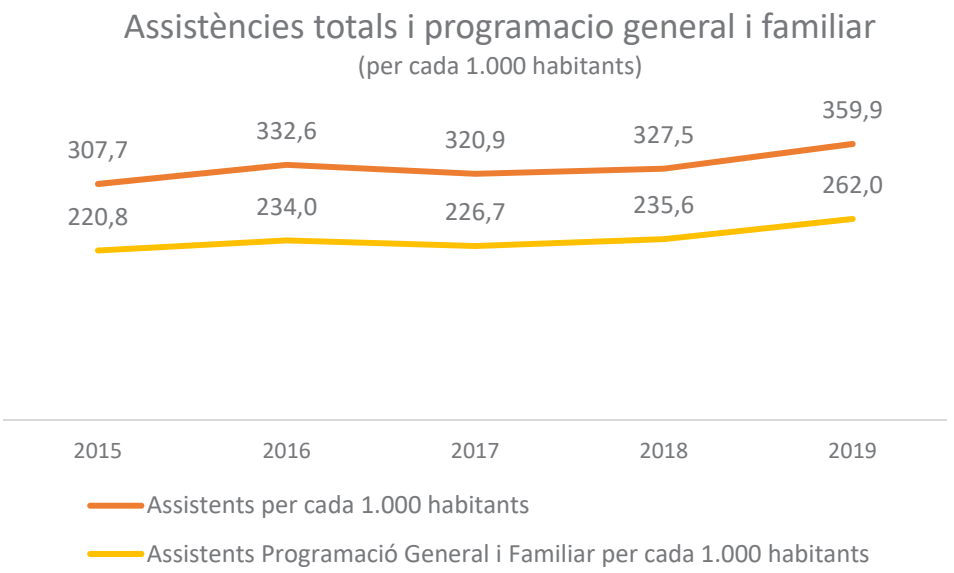
Usuari / Client	2015	2016	2017	2018	2019
Fomentar l'assistència als espais escènics municipals					
Assistents per cada 1.000 habitants	307,7	332,6	320,9	327,5	359,9
Assistents Programació General i Familiar per cada 1.000 habitants	220,8	234,0	226,7	235,6	262,0
% d'assistents sobre aforament	71,1	70,8	71,3	75,6	76,0
% entrades venudes sobre assistents (teatre general i familiar)	87,7	87,8	87,0	85,8	85,7

Usuari / Client	2015	2016	2017	2018	2019
Fomentar l'accés i la participació dels usuaris					
% entrades venudes amb servei no presencial de venda d'entrades (s/ total)	42,0	46,1	51,4	57,0	59,4
% entrades venudes amb descompte (excloent abonaments) (s/ total)	33,7	34,2	36,8	37,5	37,4
% d'entrades venudes per abonament (s/ total)	15,4	15,3	17,0	17,9	17,8
Fomentar l'assistència a tot tipus d'espectacle					
% d'assistents a funcions de teatre s/ total	49,1	48,3	46,5	47,6	44,1
% d'assistents a funcions de música s/ total	37,6	37,4	37,5	36,3	40,9
% d'assistents a funcions de dansa s/ total	6,6	7,1	8,0	8,7	7,9
% d'assistents a funcions d'altres gèneres s/ total	6,8	7,2	8,0	7,3	7,1
Fomentar l'assistència de tot tipus de públic					
% d'assistents a funcions per al públic general s/ total	53,2	52,4	53,4	54,1	54,2
% d'assistents a funcions per al públic familiar s/ total	18,5	18,0	17,3	17,9	18,6
% d'assistents a funcions per al públic escolar s/ total	28,2	29,7	29,3	28,1	27,2

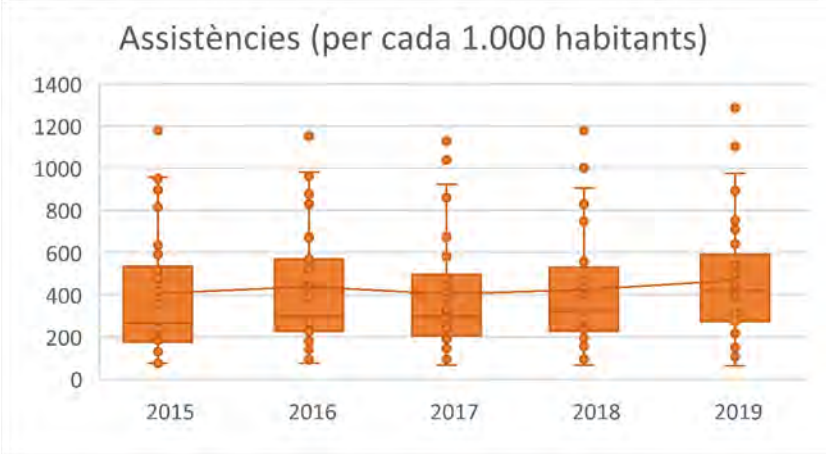
2.2.A. ANÀLISI D'ASSISTÈNCIES I OCUPACIÓ

La mitjana d'assistència per cada 1.000 habitants se situa en 360, i suposa una dada prou disruptiva respecte els darrers anys. Si ens fixem només en les assistències de públic general i familiar ha crescut un 11% respecte el 2018. Aquest augment de les assistències pot tenir diferents factors que l'expliquin; una millora de la fidelització o també de la captació. Malauradament les dades del 2020 no permetran consolidar aquesta bona dinàmica i veure en les dades la bona feina dels equips tècnics dels equipaments.

El 73 % de les assistències correspon a la programació general i familiar.

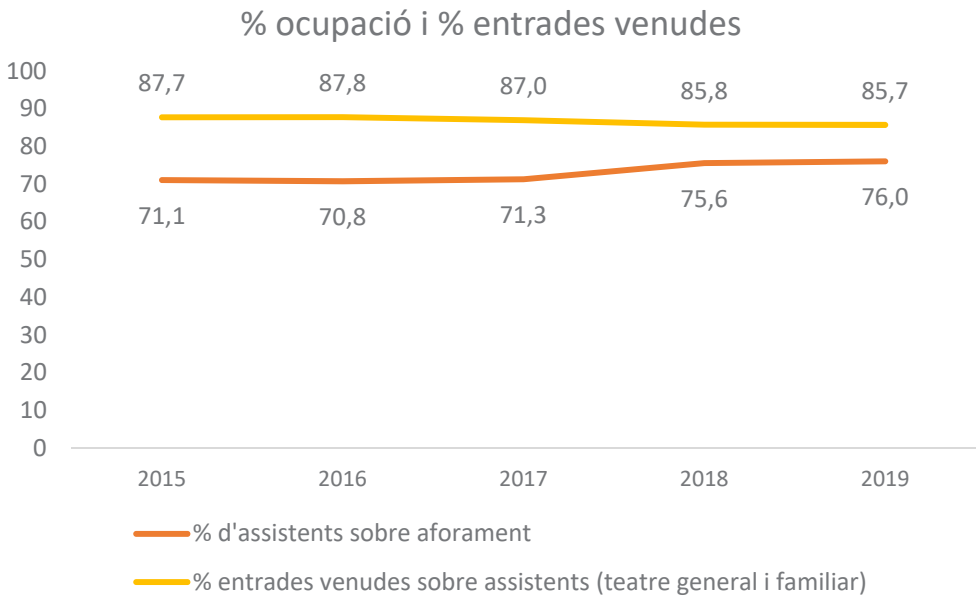

No obstant, cal assenyalar que la dispersió d'aquesta mètrica entre els 29 municipis participants és molt elevada (de poc més de 60 assistències per cada 1.000 habitants, a més de 1.200). Tot i així **la majoria d'equipaments se situen entre les 300 i 600 assistències per cada 1.000 habitants.** És el resultat d'una oferta (com ja hem vist) molt diversa entre municipis i influïda pel total de població, per la situació geogràfica, per les condicions estructurals dels propis equipaments i per la missió que orienta l'espai.

En termes **d'ocupació** les xifres globals són molt altes, **superior al 75 %, un increment que s'ha anat consolidant els darrers anys, només respecte el 2018 hi ha un increment del 4%.**

El **86 % d'aquesta ocupació és fruit de les entrades de pagament** (per al cas de la programació general i familiar, no és un indicador que tingui sentit en la programació escolar). Aquestes xifres també presenten un augment, clarament correlacionat amb la tendència positiva de les assistències.

L'ocupació i les assistències registren el 2019 les millors xifres dels darrers anys amb creixements significatius respecte els anys anteriors.

Assistències

359,9 assistències per 1.000 habitants

↑ **9,9 %** vs. 2018

262,0 a la programació general i familiar

↑ **11,2 %** vs. 2018

Ocupació i entrades venudes

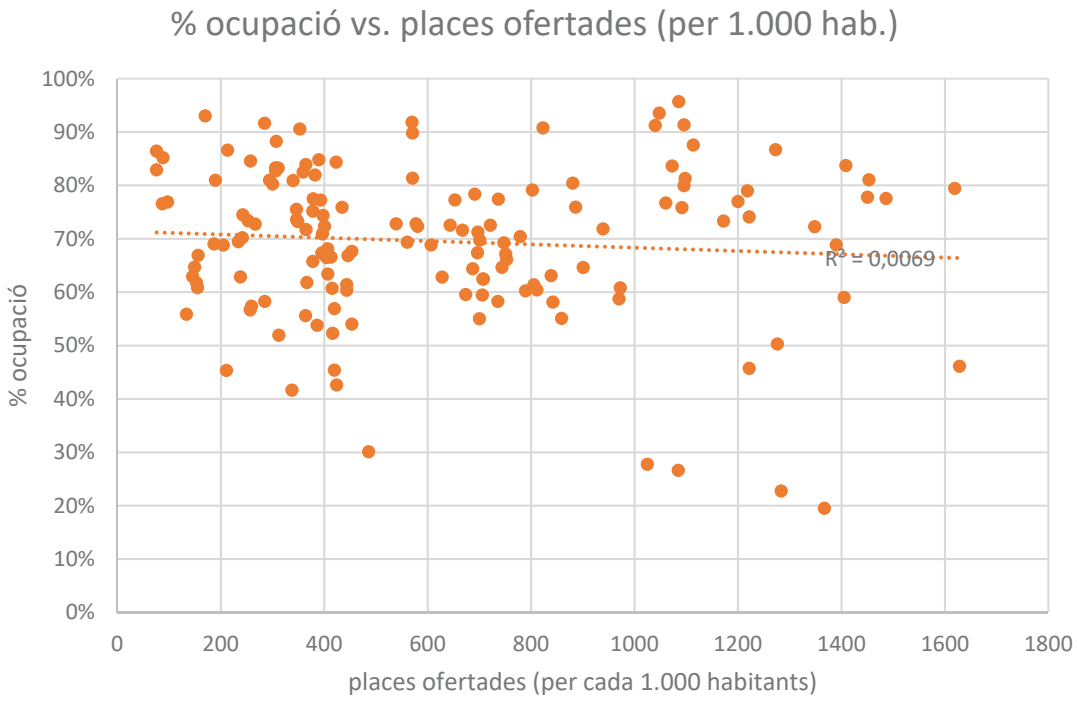
76 % ocupació mitjana

↑ **0,6 %** vs. 2018

85,7 % entrades venudes

↓ **0,1 %** vs. 2018

No s'observa una correlació significativa entre oferta i percentatge d'assistència. És a dir, incrementant el nombre de butaques ofertades no incrementem el percentatge d'ocupació, ni hi ha evidències de que baixin.

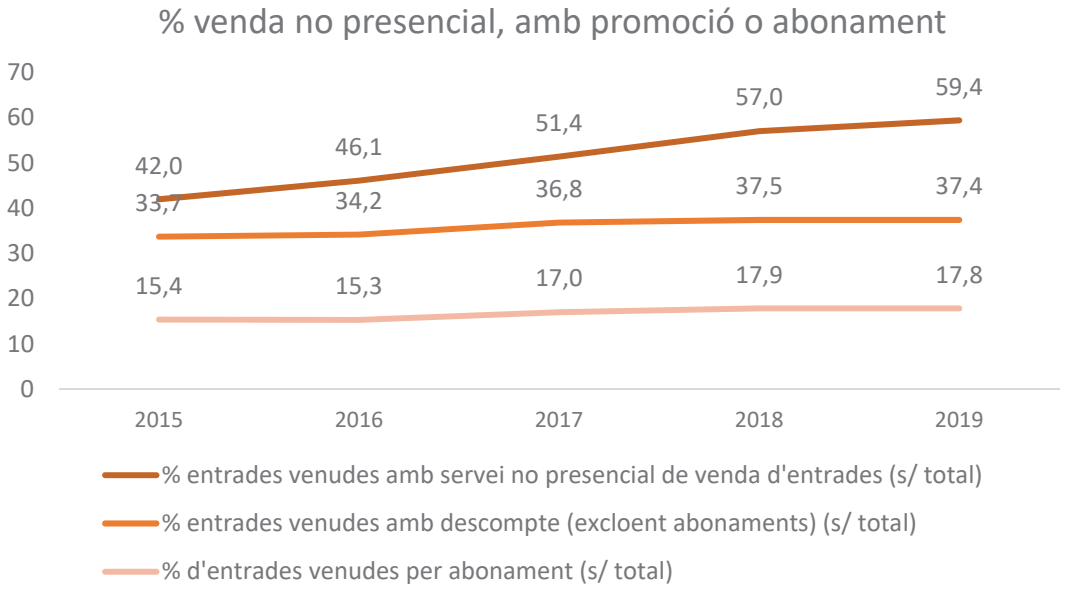

2.2.B. ANÀLISI DE MODALITATS DE COMPRA

Pel què fa a les modalitat de compra, el més destacable és l'**increment del percentatge d'entrades venudes *online,*** de forma no presencial. Aquesta és una tendència que caldrà seguir amb atenció amb les dades del 2020, i caldrà aprofitar allò positiu que se'n derivi. En aquest sentit cal dir que la venda online no només és més eficient i segura, sinó que també permet una millora en la capacitat per recollir dades dels usuaris i desenvolupar estratègies de desenvolupament d'audiències. L**a xifra del 2019 és de prop del 60 % del total i en una tendència que confirma l'alça dels darrers 5 anys.**

La consolidació de les dades de la venda *online* suposa un canvi en el patró de compra per part dels usuaris que cada cop serà més rellevant i majoritari i que caldrà seguir amb atenció amb dades del 2020

Les entrades venudes mitjançant d'abonaments i descomptes es mantenen a nivells similars els darrers anys, amb un petit descens poc significatiu. **En termes generals, l'evolució dels darrers 5 anys mostra un augment i consolidació d'abonats.** Segurament aquesta evolució és **resultat d'una millora i sofisticació de les polítiques de preus, i una orientació cada vegada més intensa dels equipaments cap a la fidelització dels seus usuaris. De nou aquesta fidelització, i la variable d'abonats, prenen especial rellevància en el context del 2020:** amb la pandèmia les assistències de les programacions cauran fruit de les restriccions, però també per una pèrdua de desig de la ciutadania. Caldrà observar si els abonats, aquells més fidels i pròxims als projectes són els que compren més entrades.

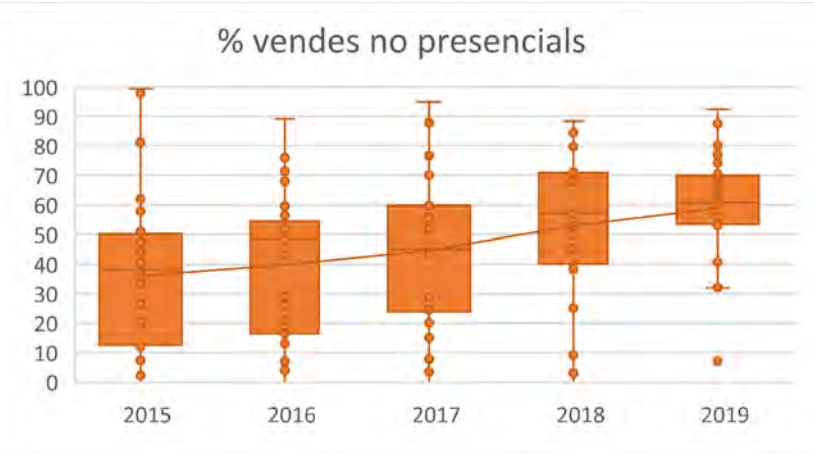

Formes de compra i polítiques de preus

17,8 % venda abonaments
→ **0 %** vs. 2018

59,4 % venda no presencial
↑ **4,2 %** vs. 2018
↑ **41,4 %** vs. 2015

Aquest gràfic ens permet veure com **la consolidació de l'augment del percentatge de vendes no presencials és cada cop més homogeni. El 2019 és l'any amb menor dispersió de les dades dels diferents municipis,** l'evolució des del 2015 és notòria i caldrà seguir amb atenció les dades dels propers dos anys per veure si el pes de taquilla és cada cop més marginal. A diferència d'altres anys, el 2019, tots els municipis analitzats han ofert el servei on line de venda d'entrades.

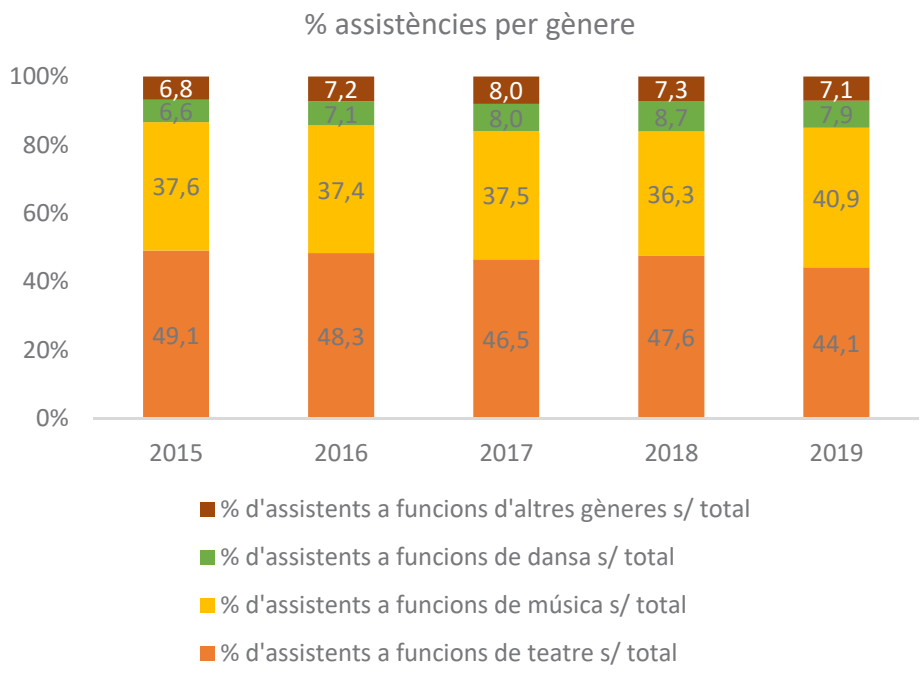
2.2.C. ANÀLISI D'OCUPACIONS PER GÈNERES I PÚBLICS DE LA PROGRAMACIÓ

Predominen els assistents a teatre (com ho feia l'oferta de teatre), seguits dels de música. És un resultat lògic, com s'ha vist en l'apartat de l'oferta aquests dos gèneres són majoritaris en percentatge de funcions.

D'altra banda, la dansa ha suposat un 8% dels assistents (cau un 9% respecte el 2018). Aquest decrement en el pes dels assistents de la dansa es pot explicar, en part, per la menor oferta del 2019 i per l'augment en d'altres gèneres.

Les assistències a altres gèneres es mantenen estables al voltant del 7%, molt similars a les xifres del 2018. Tot i així en aquest cas l'augment notable de l'oferta, un 19% respecte el 2018, no es veu reflectit en les dades d'assistències que fins i tot tenen una petita baixada. Un dels factors que ho podria explicar rau en els diferents aforaments de les sales o dels propis espectacles.

Música i teatre representen prop del 85% de totes les assistències

Assistències per gènere de la programació

85 % assistències a teatre i música
↑ **1 %** vs. 2018

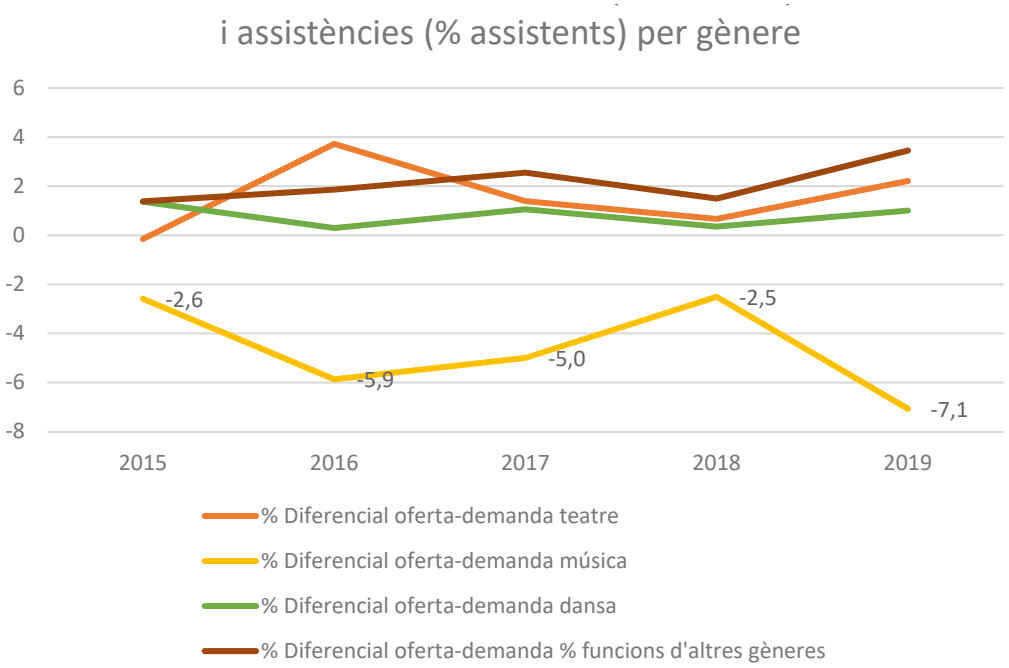
7,9 % assistències a dansa
↓ **9 %** vs. 2018

7,1 % assistències a d'altres gèneres
↓ **3,3 %** vs. 2018

Analitzem, doncs, l'equilibri entre oferta i demanda en les programacions. Si calculem la diferència, restant al percentatge de funcions i el percentatge d'assistents, veiem com aquest 2019 ha augmentat lleugerament el diferencial en els cas de teatre, dansa i altres gèneres. Per tant l'oferta es situa lleugerament per sobre de la tensió de demanda.

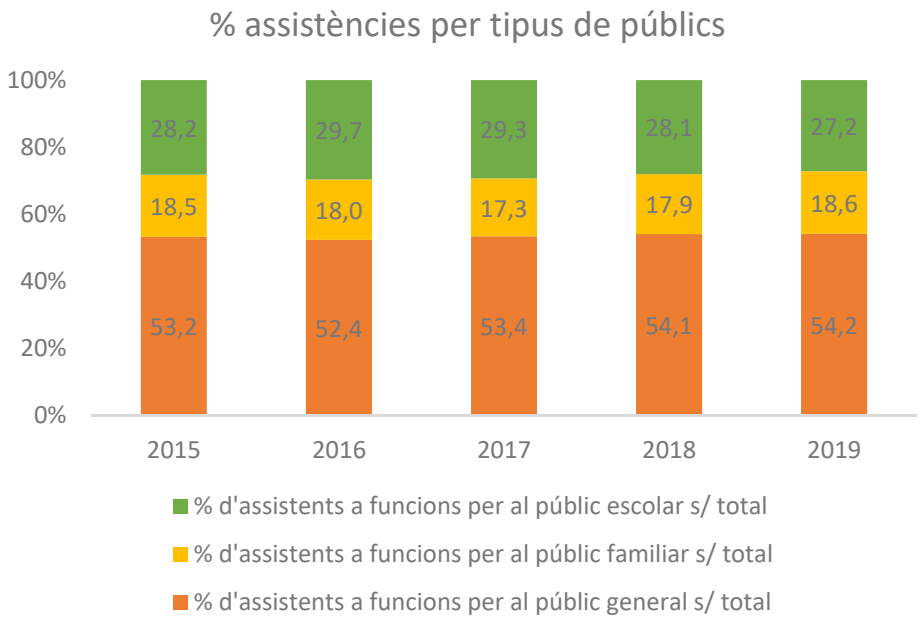
D'altra banda, cal ressaltar com aquestes diferències són negatives i en rangs lleugerament superiors en el cas de la música. Aquest fet ens indica, al contrari, que **la música té una tensió de demanda superior a la resta dels gèneres artístics,** atès que reuneix un percentatge d'assistències superior al percentatge de funcions ofertes. **Aquesta tensió és consistent al llarg dels 5 anys analitzats i marca un nou màxim el 2019.** Aquesta dada hauria de traslladar-se a una major ocupació de les programacions de música, en mitjana.

Hem de tenir en compte que avaluem l'oferta pel percentatge de funcions, i no butaques. Assumim, per tant, que el nombre de butaques per funció entre els diferents gèneres és similar.

En l'anàlisi de les assistències en la programació general, familiar o escolar es pot observar que poc més de **la meitat dels assistents corresponen a la programació general, i la resta és el que sumen els assistents a la programació familiar i escolar.** Aquesta és **una tendència molt estable en l'evolució al llarg d'aquests 5 anys** en l'estructura de l'oferta , però també dels públics assistents.

Destacaríem la rellevància de la funció educativa i social dels equipaments ja que prop de la meitat dels assistents són escolars, o famílies que acompanyen infants i joves en temps d'oci.

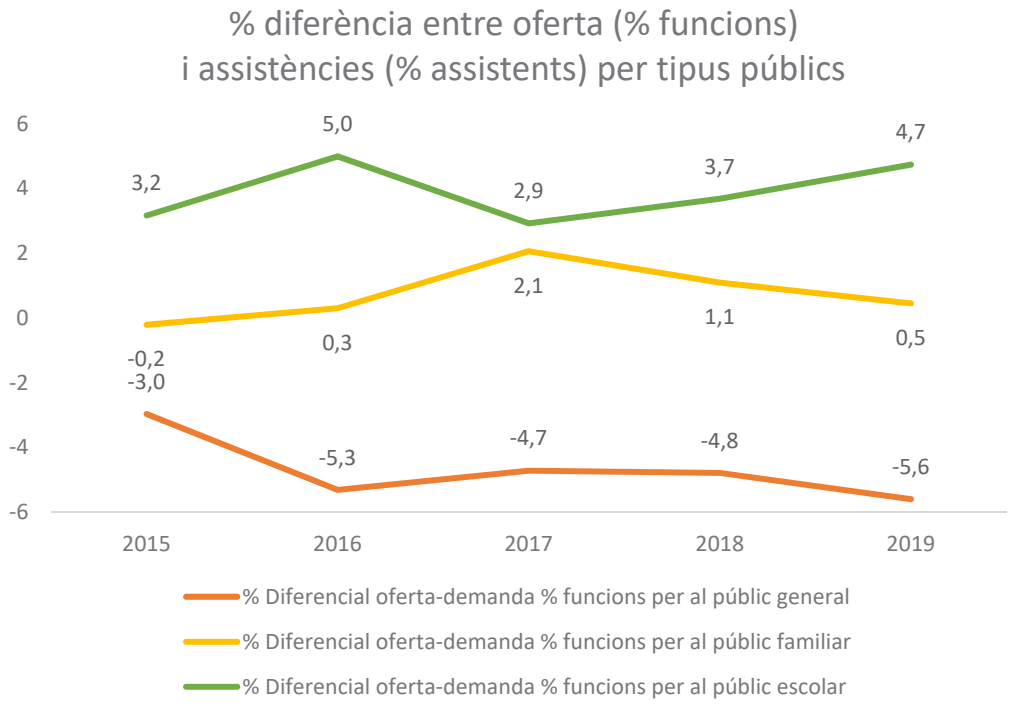

Assistències per tipus de públics a qui s'adreça la programació

45,8 % assistències de públic familiar i escolar
→ **0 %** vs. 2018

54,2 % assistències de públic de programació general
→ **0 %** vs. 2018

De nou, si calculem la diferència entre oferta i demanda constatem com **la programació dirigida al públic general** es situa amb una **demanda per sobre del nivell d'oferta**. De nou hem de recordar que estem avaluant oferta en base a les funcions, suposant que el nombre de butaques per funció és similar en tots els casos. Cal tenir en compte, per exemple, que sovint en la programació escolar els aforaments estan limitats, sobretot en els espectacles adreçats a etapes infantils.

2.3. VALORS ORGANITZATIUS

Els objectius a analitzar amb els indicadors organitzatius són:

Valors organitzatius	•Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió
	•Disposar d'una dotació adequada de RRHH
	•Promoure un clima laboral positiu pels treballadors
	•Millorar les habilitats dels treballadors
	•Vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes

Aquí l'anàlisi es centra en els **recursos humans destinats a la gestió dels equipaments, la seva adequació, i els esforços a la seva formació.**

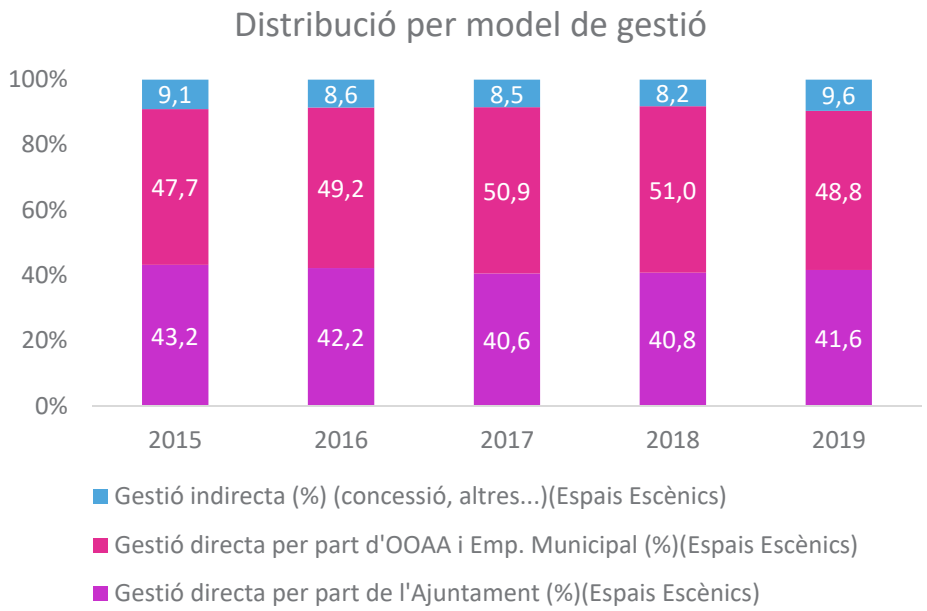
Comptem, també, amb indicadors qualitatius sobre les estructures dels equips de gestió. En destacarem els indicadors per a avaluar la igualtat en termes de gènere.

Aquests indicadors són comparables amb altres serveis municipals més enllà de la gestió d'equipaments escènics, i fins i tot de Cultura. Comptarem, a tal fi, amb dades d'altres cercles de comparació.

Valors organitzatius	2015	2016	2017	2018	2019
Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió					
Gestió directa (%) (Ajuntament, OOAA, Emp. municipal)(Espais Escènics)	90,9	91,4	91,5	91,9	90,4
Gestió directa per part de l'Ajuntament (%)(Espais Escènics)	43,2	42,2	40,6	40,8	41,6
Gestió directa per part d'OOAA i Emp. Municipal (%)(Espais Escènics)	47,7	49,2	50,9	51,0	48,8
Gestió indirecta (%) (concessió, altres...)(Espais Escènics)	9,1	8,6	8,5	8,1	9,6
Disposar d'una dotació adequada de RRHH					
Mitjana d'hores de treball del personal estable dedicat a l'espai escènic per dia d'ús	31,4	28,6	29,6	28,4	26,6
Mitjana d'hores de treball del personal estable dedicat a l'espai escènic per cada 100 places ofertades d'aforament	28,4	26,9	28,3	29,2	27,9
Promoure un clima laboral positiu pels treballadors					
% Hores de baixa sobre hores anuals totals del personal estable	2,3	3,6	2,2	2,8	3,8
Antiguitat mitjana dels treballadors/res estables	9,1	10,2	10,2	10,9	10,3
Sou brut d'un tècnic de cultura	31.109,7	31.109,7	31.683,0	30.737,6	30.737,6
Sou brut d'un cap tècnic d'equipament de l'espai escènic	31.905,7	33.377,1	33.684,8	34.299,3	34.573,9
Millorar les habilitats dels treballadors					
Hores anuals de formació per treballador (personal estable)	10,7	10,0	12,0	13,5	14,8
Vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes					
% de dones respecte el total de treballadors estables	42,8	48,3	48,7	49,6	44,8
% de dones amb comandament sobre el total de comandaments	-	-	43,3	45,5	49,3

2.3.A. ANÀLISI DE MODEL DE GESTIÓ

La gestió d'equipaments escènics per part dels ajuntaments és majoritàriament directa. Només un 9,6 % dels espais és gestionat de forma indirecta amb algun tipus d'externalització. **El conjunt d'aquestes es mostra estable al llarg dels 5 anys analitzats i hi ha variacions poc significatives.**

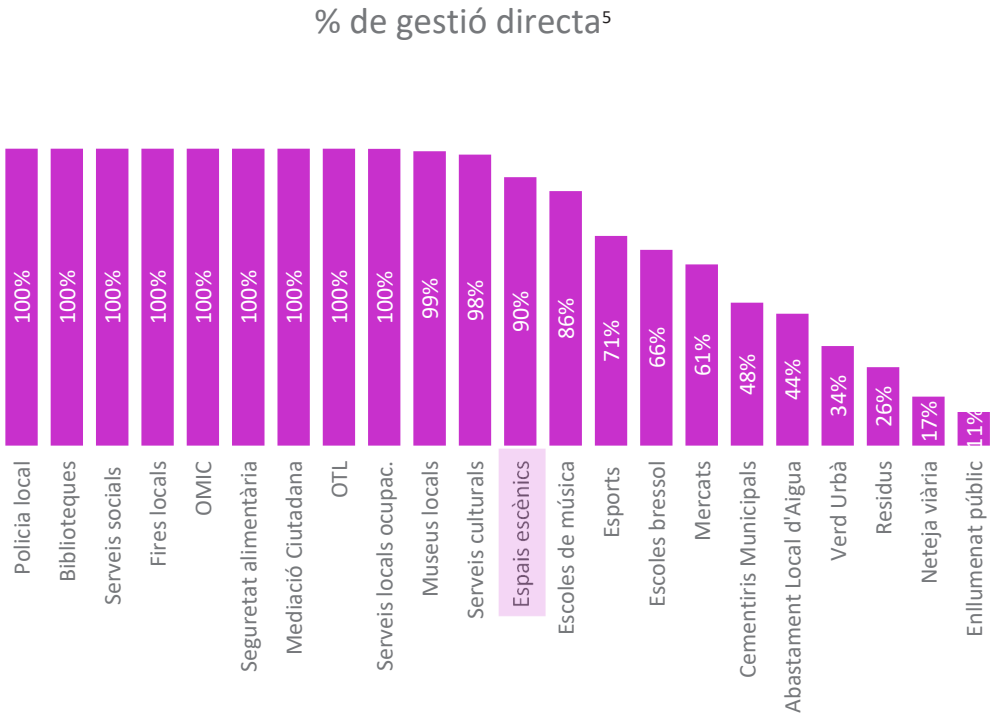
Model de gestió

90,4 % gestió directa
↓ **1,6 %** vs. 2018

9,6 % gestió indirecta
↑ **17,9%** vs. 2018

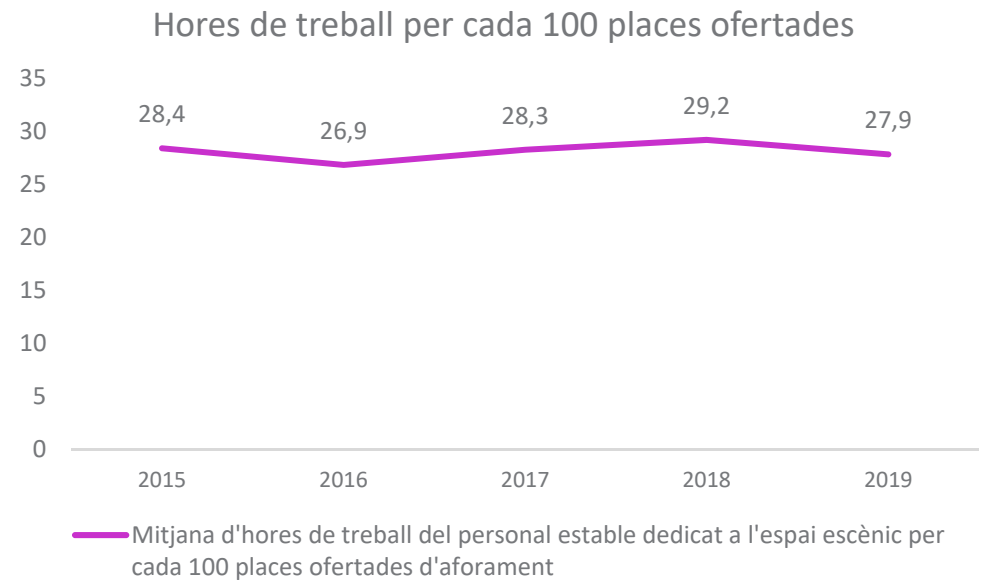
48,8 % gestió directa amb ens autònom
↓ **4,4 %** vs. 2018

Si comparem els percentatges de gestió directa de 2019 amb altres serveis (amb informació dels altres Cercles de comparació), constatem que el conjunt dels serveis culturals, els museus locals i els equipaments escènics **són serveis municipals, tots ells amb alt grau de gestió directa per part de l'ajuntament o els ens municipals. Es troben en un estadi limítrof: són serveis susceptibles de tenir una gestió externalitzada o descentralitzada, però majoritàriament es gestionen de de forma directa.** En el cas dels equipaments esportius fins un 30% tenen una gestió externalitzada.

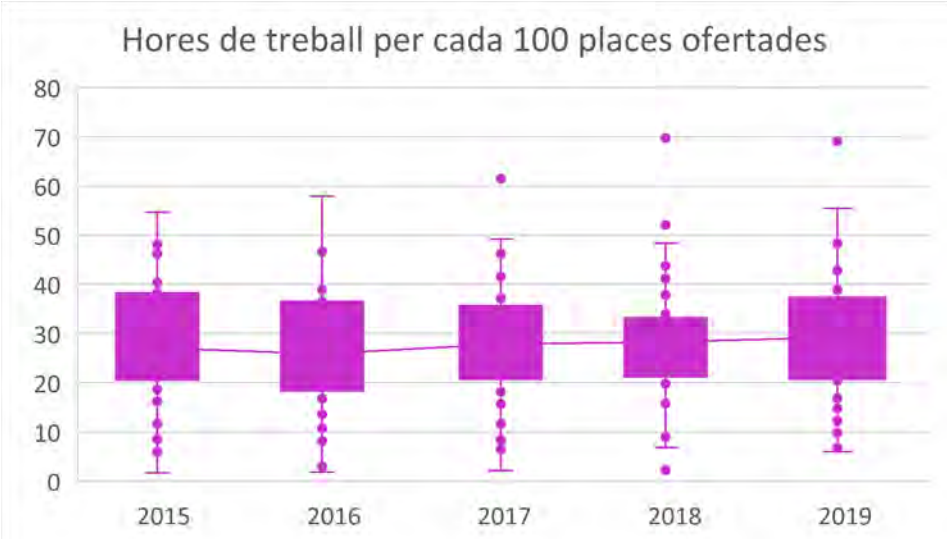
2.3.B. ANÀLISI DELS RECURSOS HUMANS

Un indicador que es **manté molt estable al llarg dels darrers 5 anys és que per cada 100 places ofertades** són necessàries, de mitjana, **al voltant de les 30 hores de treball.**

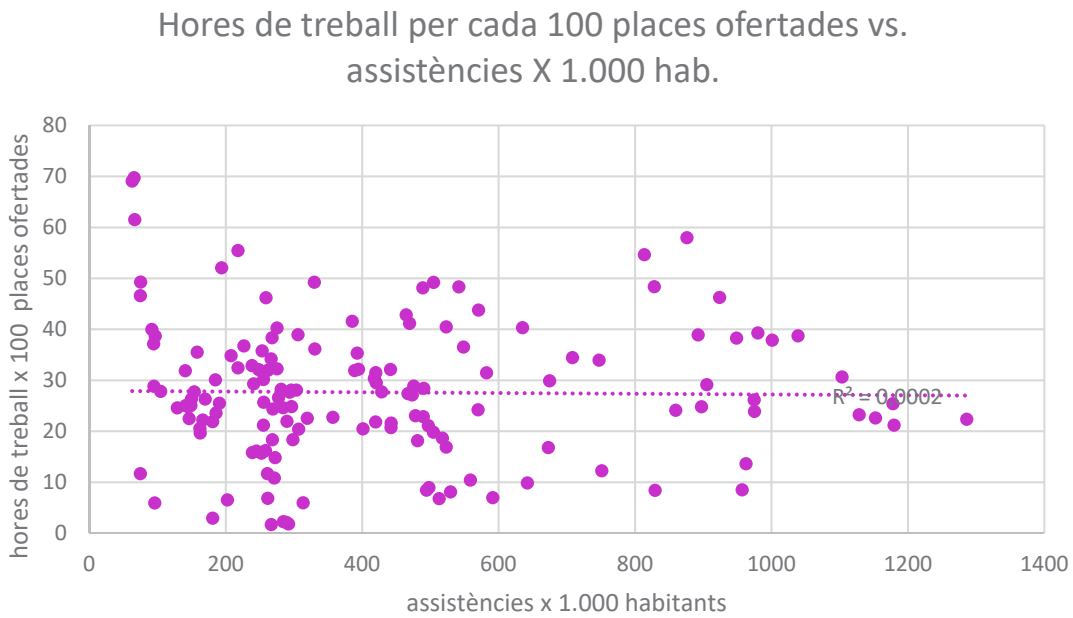

5 *En el cas de Neteja viària ,Residus, Serveis socials, Mercats, Cementiris Municipal les dades corresponen al 2018. Les dades de serveis culturals inclouen a la seva vegada les dades de Biblioteques, Museus, Espais escènics, així com d'altres àmbit culturals del municipi.*

En aquest cas, és prou rellevant analitzar la diversitat de l'indicador entre equipaments. Podem veure com la major part dels municipis es troben en xifres properes entre les 20 i les 40 hores. Però observem també alguns casos que superen les 40 hores (fins a les 70 hores) i d'altres amb dedicacions altament eficients, per sota de les 20, i fins i tot de les 10 hores. Aquesta dispersió també s'ha mantingut estable al llarg dels 5 anys analitzats.

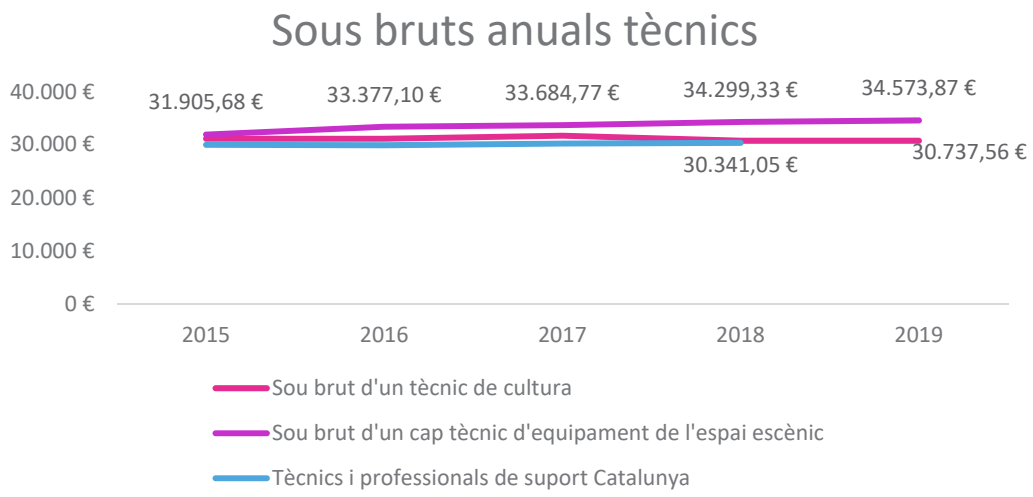
En canvi, no s'observa cap correlació entre les hores de treball i les assistències. És a dir, no podem constatar que espais que requereixen d'una major dedicació per a generar la mateixa oferta, obtinguin a canvi un major impacte. De nou caldrà veure aquesta correlació en el futur, a l'espera d'un suposat impacte amb un nivell d'assistències que baixarà en la totalitat dels equipaments.

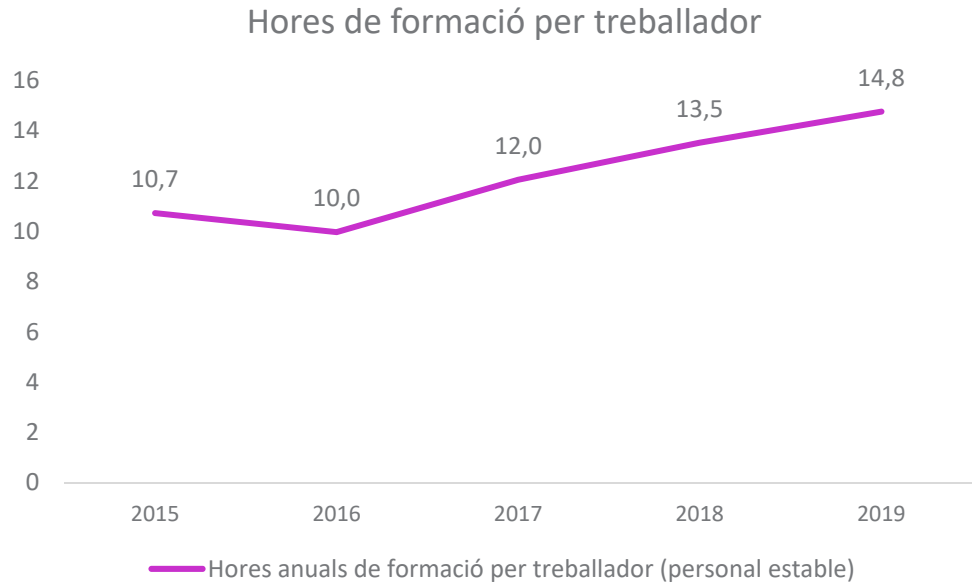
En termes de salari brut, els tècnics de cultura se situen sobre els 30.000 € anuals, una xifra propera a nivell mitjà de tècnics i professionals de suport a Catalunya[6]. En canvi si hi ha un augment sostingut en el salari brut dels caps tècnics (34.000 € anuals). Aquesta circumstància es pot derivar de diferents factors, d'una banda la consolidació

6 *Font: IDESCAT https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=398*

professional d'aquesta figura,[7] i per l'altra l'augment sostingut de l'oferta en la programació i en conseqüència el nombre d'hores treballades.

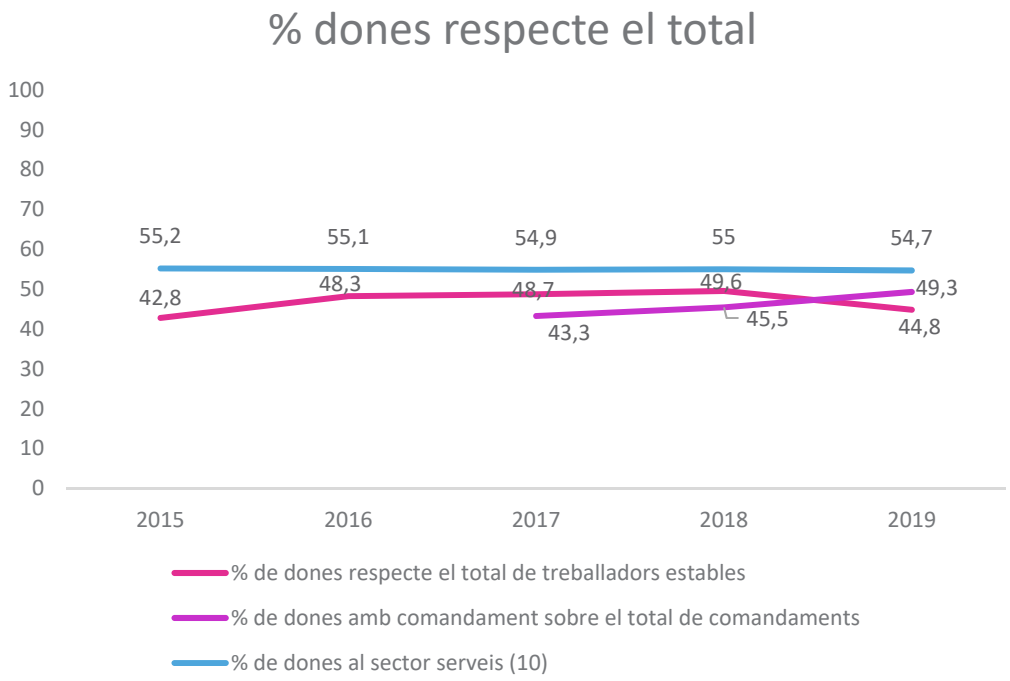
D'altra banda, és rellevant destacar la **tendència a l'alça en el temps invertit en formació, el 2019 es va situar en màxims de gairebé 15 hores per treballador.**

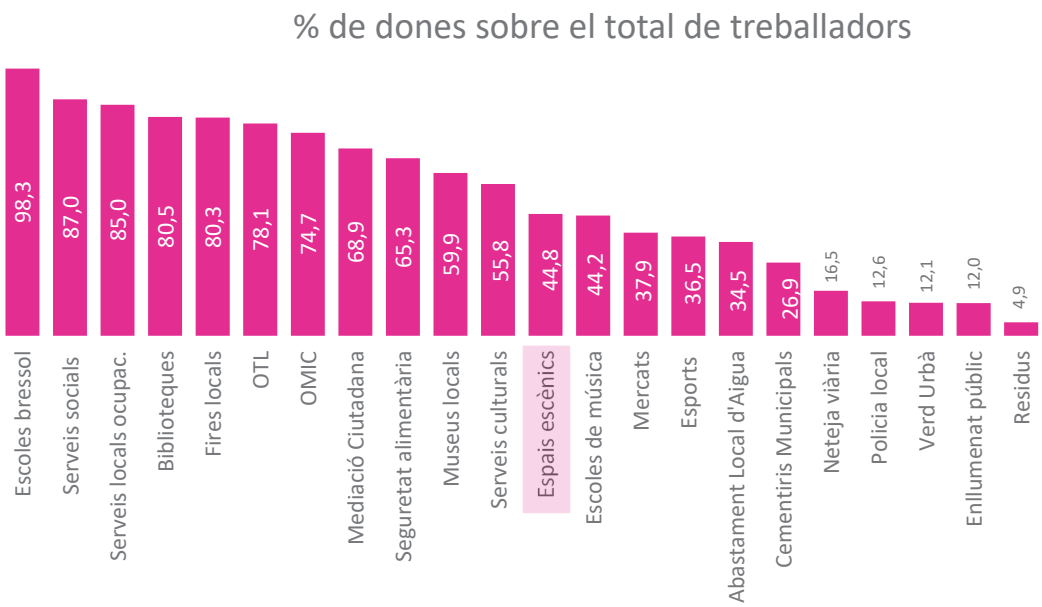
Amb dades del 2019, el **percentatge de dones en els equips tècnics es situa al voltant del 45%[8]**, ha baixat lleugerament si es compara amb la tendència dels últims anys. En el conjunt del sector serveis la presència de dones arriba al 55 %.

D'altra banda, destaca el càlcul **percentual de dones en els quadres de comandament que es situa al 50%[9], el millor resultat dels tres anys que es disposa d'aquesta dada.**

7 *Cal tenir en compte el conjunt de promocions que han sortit dels estudis Escola Superior de Tècniquesde les Arts de l'Espectacle (ESTAE), i que han ajudat a un alt grau de professionalització i consolidació d'aquest perfil.*
8 *Es compleix paritat si els percentatges estan entre el 40% i el 60%.*
9 *Font: IDESCAT http://www.idescat.cat/treball/epa?tc=4&id=ic132401&dt=2015*

Si es compara amb d'altres serveis analitzats amb els Cercles 2019[10], es trobaria a la franja mitjana.

Equitat de gènere als equips tècnics

44,8% dones
↓ **9,5 %** vs. 2018

49,3 % dones amb comandament
↑ **8,5 %** vs. 2018

10 En el cas de Neteja viària ,Residus, Serveis socials, Mercats, Cementiris Municipal les dadescorresponen al 2018. Les dades de serveis culturals inclouen a la seva vegada les dades de Biblioteques,Museus, Espais escènics, així com d'altres àmbit culturals del municipi.

2.4. DIMENSIÓ ECONÒMICA

Els indicadors econòmics avaluen la dotació i gestió dels recursos del programa:

Dimensió econòmica	•Disposar dels recursos adequats
	•Finançar adequadament el servei
	•Gestionar adequadament els recursos
	•Oferir el servei a uns costos unitaris adequats

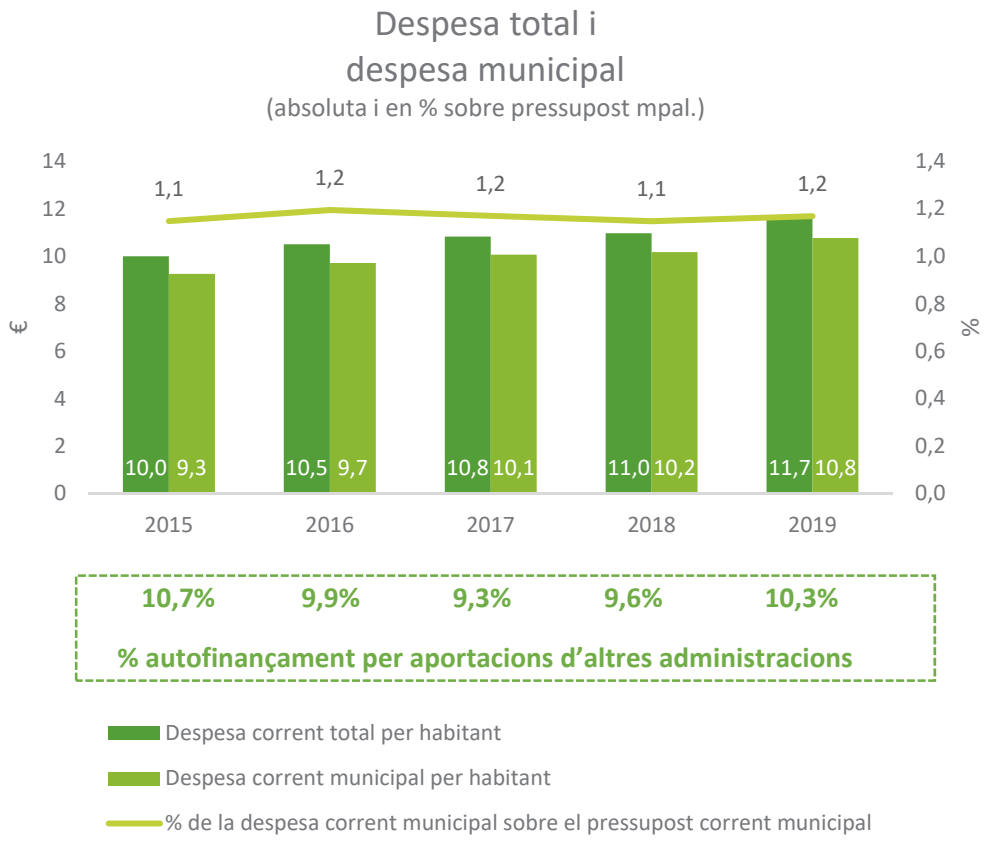
Més enllà de la seva importància intrínseca, i igual que els indicadors organitzatius, aquests tenen també efecte indirecte tant en els indicadors d'oferta com en els d'assistències.

Economia	2015	2016	2017	2018	2019
Disposar dels recursos adequats					
Despesa corrent total per habitant	10,0	10,5	10,8	11,0	11,7
Despesa corrent municipal per habitant	9,3	9,7	10,1	10,2	10,8
% de la despesa corrent municipal sobre el pressupost corrent municipal	1,1	1,2	1,2	1,1	1,2
Finançar adequadament el servei					
% d'autofinançament per taxes i preus públics s/ despesa corrent total	33,1	32,8	31,7	32,0	33,6
% d'autofinançament per aportacions d'altres institucions (Generalitat, etc.) s/ despesa corrent total	10,7	9,9	9,3	9,6	10,3
% d'autofinançament per patrocini s/ despesa corrent total	3,0	2,5	2,7	2,7	2,0
% d'autofinançament per part de l'ajuntament s/ despesa corrent total	53,2	54,8	56,4	55,8	54,1

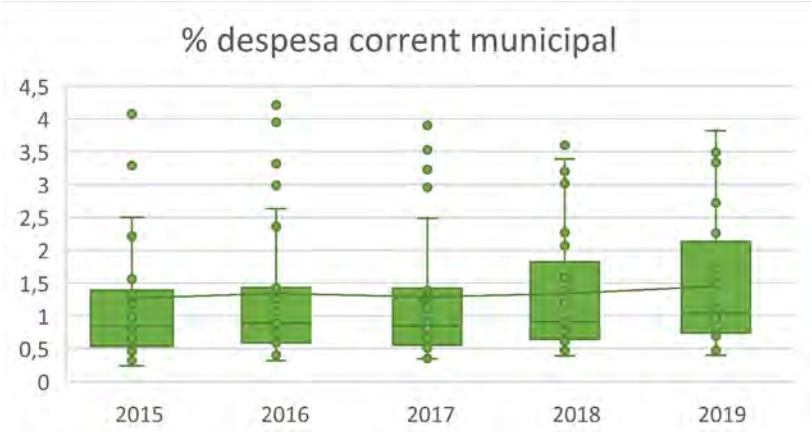
Economia	2015	2016	2017	2018	2019
Gestionar adequadament els recursos					
% de la despesa en personal estable s/ despesa corrent total	28,3	27,2	27,9	27,7	28,2
% de la despesa en total caixets s/ despesa corrent total (teatre general i familiar)	35,5	36,1	36,1	35,9	35,9
% despeses vinculades a la funció s/ despesa corrent total	7,7	8,0	8,1	8,3	7,9
% despeses en comunicació i publicitat s/ despesa corrent total	5,4	5,8	5,5	5,2	4,6
% d'altres despeses corrents (manteniment, neteja i consums) s/ despesa corrent total	22,0	21,6	21,2	21,5	21,9
% de transferències corrents s/ despesa corrent total	1,3	1,3	1,3	1,4	1,4
Mitjana del taquillatge per funció (teatre general i familiar)	3.163,1	3.273,1	3.147,4	3.101,6	3.202,4
Mitjana del caixet total per funció (teatre general i familiar)	4.590,4	4.881,4	4.952,7	4.875,4	4.674,7
% de cobertura (taquillatge / caixet total) (teatre general i familiar)	68,9	67,1	63,5	63,6	68,5
Preu mig per entrada venuda (teatre general i familiar)	12,6	12,4	12,6	12,4	12,8
Preu màxim lloguer sala per butaca	5,4	5,2	5,1	4,9	4,8
Oferir el servei a uns costos unitaris adequats					
Despesa corrent total per assistent	32,5	31,6	33,7	33,5	32,4

2.4.A. ANÀLISI DEL PRESSUPOST

La **mitjana del pressupost del servei es manté estable**, tant en termes absoluts com relatius, al global del pressupost durant el període de cinc anys analitzats. D'altra banda, **els ajuts que els municipis reben d'administracions supralocals** (els ajuts a la contractació de la Diputació de Barcelona i la Generalitat de Catalunya) s'han incrementat lleugerament i es situen en valors pròxims al 2015. Aquesta és una variable a tenir molt en compte de cara el 2020 i el 2021 en plena crisi derivada de la COVID-19. **Les aportacions de les administracions supralocals suposen just el 10 % del total de la despesa dels equipaments.**

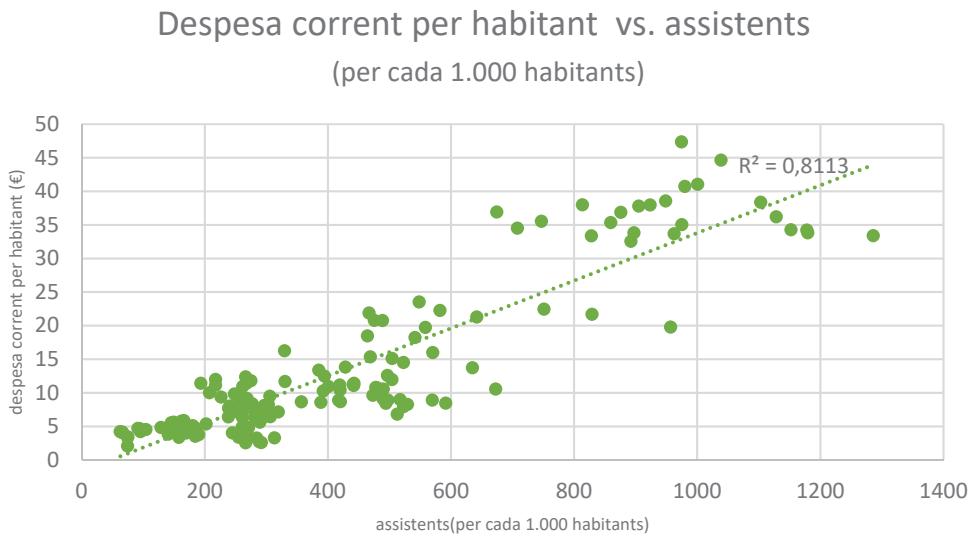
El percentatge de despesa corrent municipal és una mètrica que presenta una gran diversitat entre els municipis participants a Cercles. Tenim municipis per sota del 0,5 % del pressupost dedicat als equipaments escènics, i municipis que s'acosten al 3,5 % (si bé observem també una certa convergència en les dades: una reducció del percentatge de despesa en els municipis de més inversió, i un increment en els de menor). Aquí caldria tenir en compte que els municipis no tenen competències en difusió cultural, és a dir, competencialment seria lògic esperar un 0 % en aquesta mètrica.

El 2019 la **suma del pressupost municipal dedicat a serveis culturals ascendeix a 61 €[11] per habitant i suposa un increment 4 % del respecte el 2018 .**

Els espais escènics representen el 1,2% de la despesa cultural del municipi

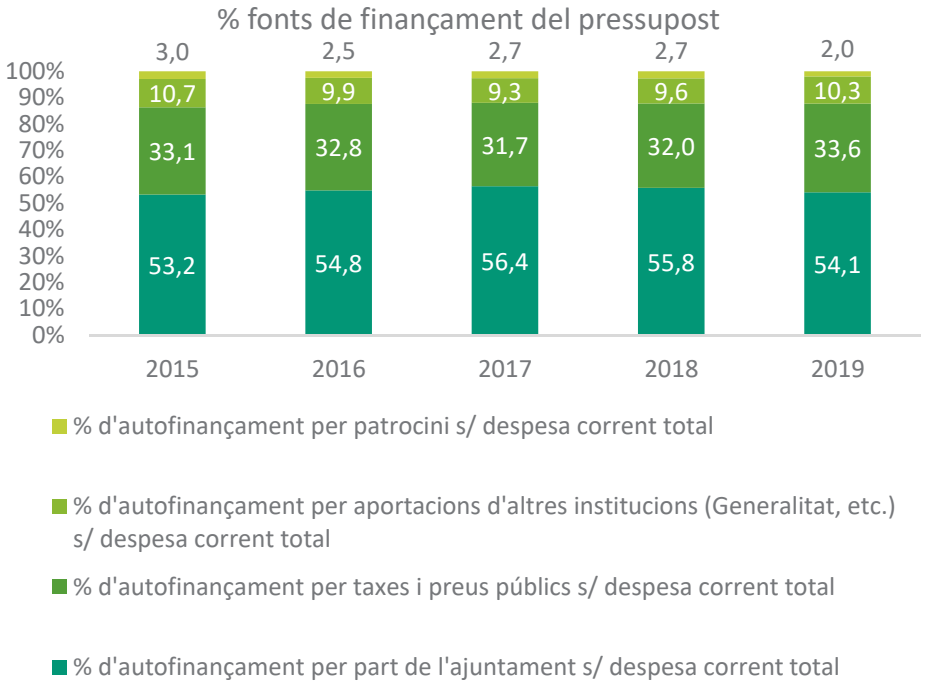
El percentatge de despesa municipal és un indicador clau i amb influència directa molt contundent sobre l'oferta i l'impacte social que aconsegueixen els equipaments escènics. Veiem en el gràfic següent com aquesta magnitud està fortament correlacionada amb les assistències per habitant. A **major inversió percentual, major oferta, majors assistències i major impacte.**

2.4.B. ANÀLISI DEL FINANÇAMENT

El **finançament dels pressupostos dels recintes i espais escènics participants a Cercles és majoritàriament municipal,** el 54 % prové del propi ajuntament. Ben bé un terç del finançament prové de l'activitat, és a dir, mitjançant l'aportació en compra d'entrades que fan els usuaris a través de taxes i preus públics. L'aportació total de la resta d'administracions (subvencions a la contractació i altres) és un d'un 10%. Els ingressos obtinguts per patrocinis o mecenatges són marginals i han perdut pes aquest 2019 que se situen en un 2%.

11 Font: Cercles de Comparació Intermunicipal de Serveis Culturals 2019.

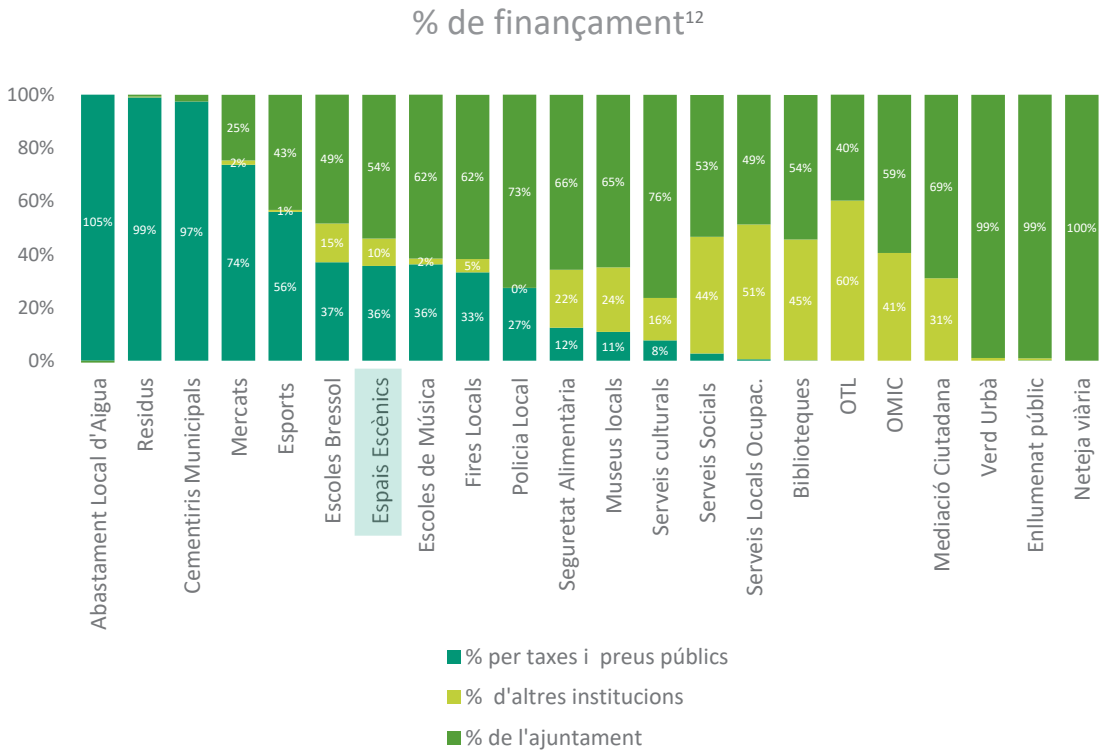
Finançament del pressupost

54,1 % finançament municipal
↓ **3,1 %** vs. 2018

33,6 % preus públics
↑ **5,2 %** vs. 2018

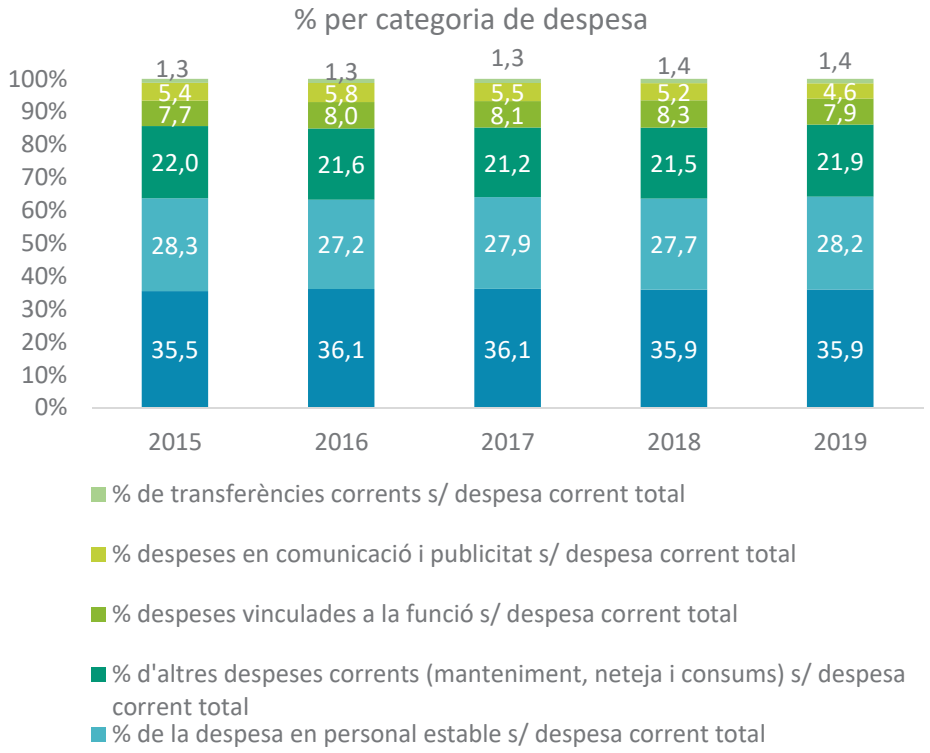
Si comparem les xifres de finançament amb altres serveis municipals constatem com es troba en el grup de serveis que malgrat que es financen per part pels usuaris/clients encara compten amb un finançament públic majoritari. Segurament aquesta serà una de les conseqüències a tenir en compte de la crisi derivada de la COVID-19, i per tant aquest indicador caldrà seguir-lo especialment les properes edicions de Cercles.

Fins el 2019 el grau d'autofinançament dels equipaments escènics (sumant preus públics i patrocinis) se situa en la franja mitjana si es compara amb altres serveis municipals

2.4.C. ANÀLISI DE LA DESPESA

Pel què fa a la distribució de la despesa, **la contractació artística**, el cost de l'**estructura** i els **manteniments** són les **tres partides majoritàries**. Aquests valors són molt estables al llarg del període analitzat.

12 En el cas de Neteja viària ,Residus, Serveis socials, Mercats, Cementiris Municipal les dades corresponen al 2018. Les dades de serveis culturals inclouen a la seva vegada les dades de Biblioteques, Museus, Espais escènics, així com d'altres àmbit culturals del municipi.

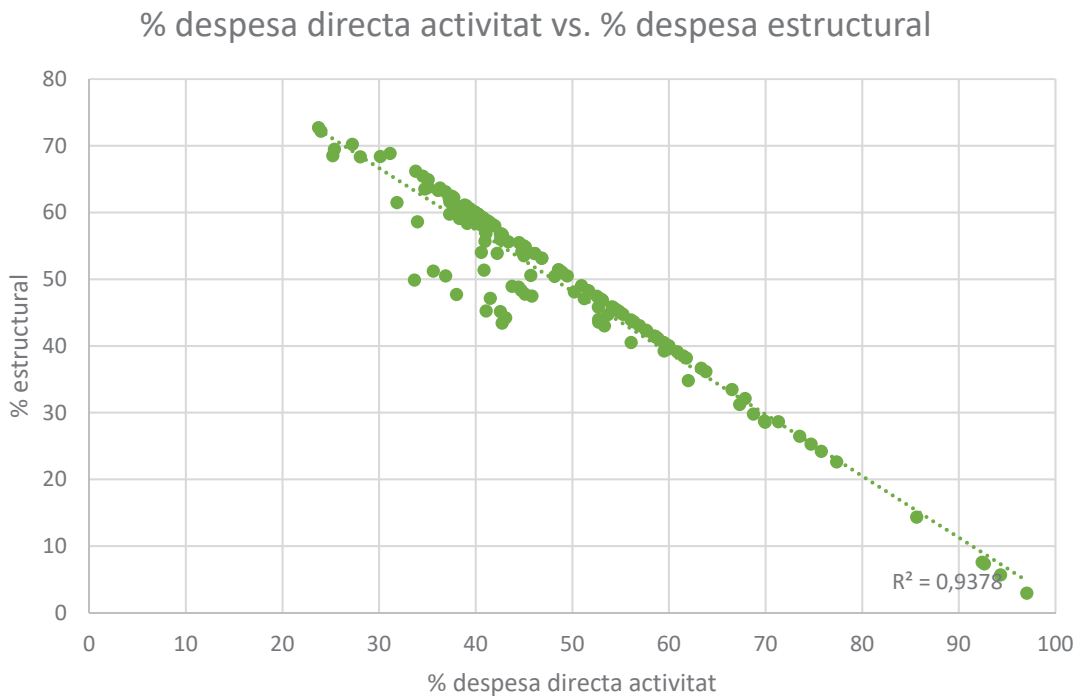
Podem dividir les despeses en dues categories: **costos directament relacionats amb l'activitat** (contractació artística i altres despeses associades a l'activitat i publicitat); **i costos estructurals relacionats amb l'activitat de forma indirecta** (costos de personal i costos com manteniment neteja o consums).

Els costos directament relacionats amb l'activitat, i els costos estructurals relacionats amb l'activitat de forma indirecta, es divideixen les despeses pràcticament al 50 %, en una evolució molt estable en els darrers anys

Distribució de la despesa

49,5 % despesa activitat
(caixets, despeses funció, comunicació)
↓ **1,8 %** vs. 2018

50 % despesa estructural
(personal, manteniment, neteja, consums)
↑ **1,7 %** vs. 2018

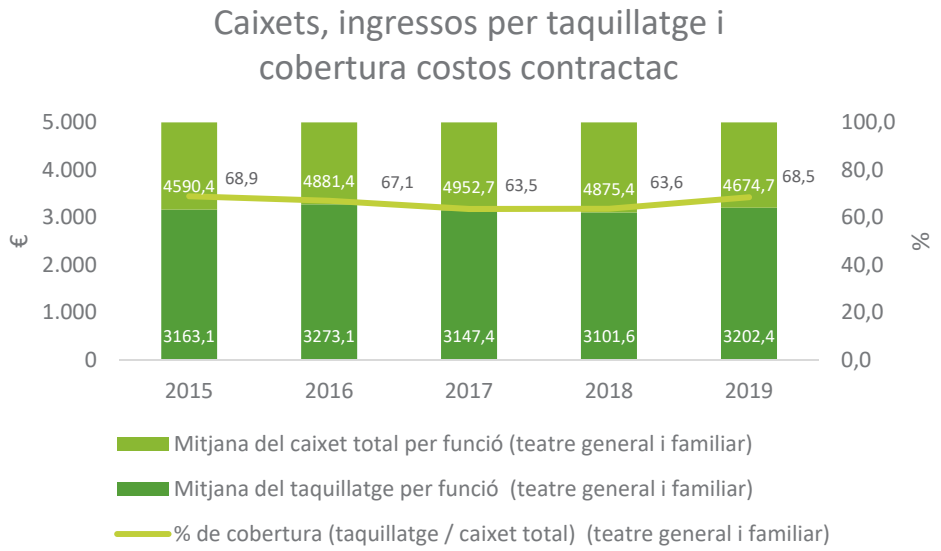

Aquests dos grans blocs de partides pressupostàries sumen pràcticament el 100 % de la despesa (només falten les transferències, que se situen en percentatges molt baixos). Per tant, és evident que aquestes despeses estaran correlacionades, pujar-ne una implica necessàriament baixar l'altra.

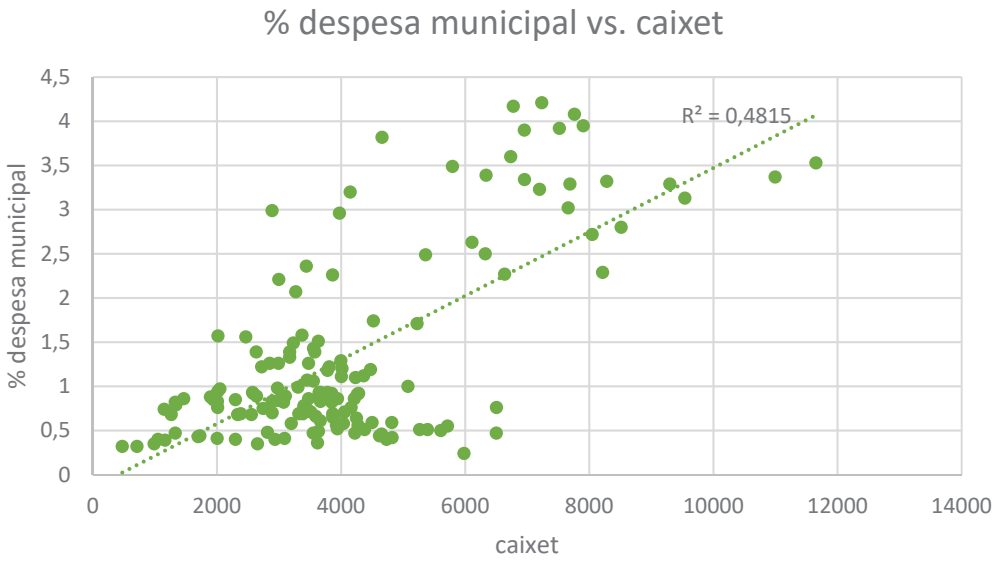
Aquest factor pren rellevància de nou en contextos com el que es pot derivar de la crisi de la COVID -19 i implica que, en cas de reduccions pressupostàries, aquestes tenen un major impacte en les despeses per activitat. Per tant, caldrà seguir atentament aquest conjunt d'indicadors en els propers panells de Cercles.

Els ingressos a taquilla cobreixen el 68,5 % del cost directe de contractació. La xifra del 2019 suposa una recuperació respecte la tendència dels darrers anys, una millora que reflecteix una òptima gestió per part dels equips.

El grau de cobertura dels costos de contractació se situa el 2019 a nivells de gairebé el 70% fet que indica una òptima gestió dels equips.

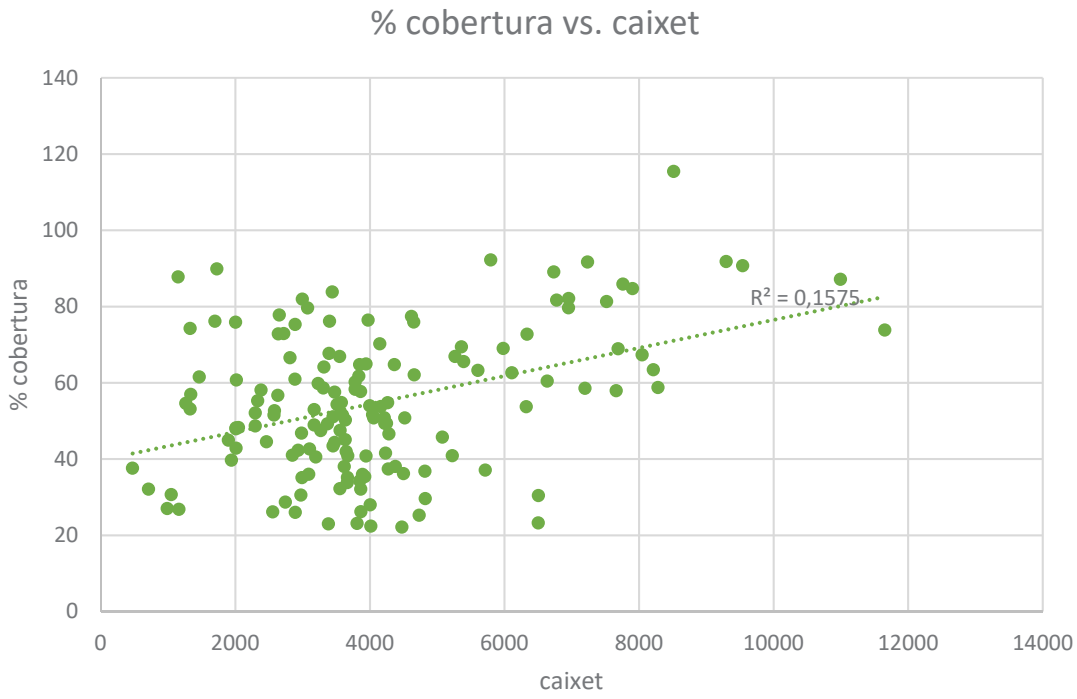

Tant els costos de contractació, com els ingressos per taquilla, són molt dispars entre els municipis (com podem veure en el següent gràfic de correlació, veiem punts en l'eix de caixets des de 500 € fins a gairebé 12.000 €). Entre percentatge de despesa municipal i despesa en contractació hi ha una correlació significativa: els municipis amb major despesa municipal dedicada als espais escènics, també són els municipis que contracten espectacles amb caixets més elevats.

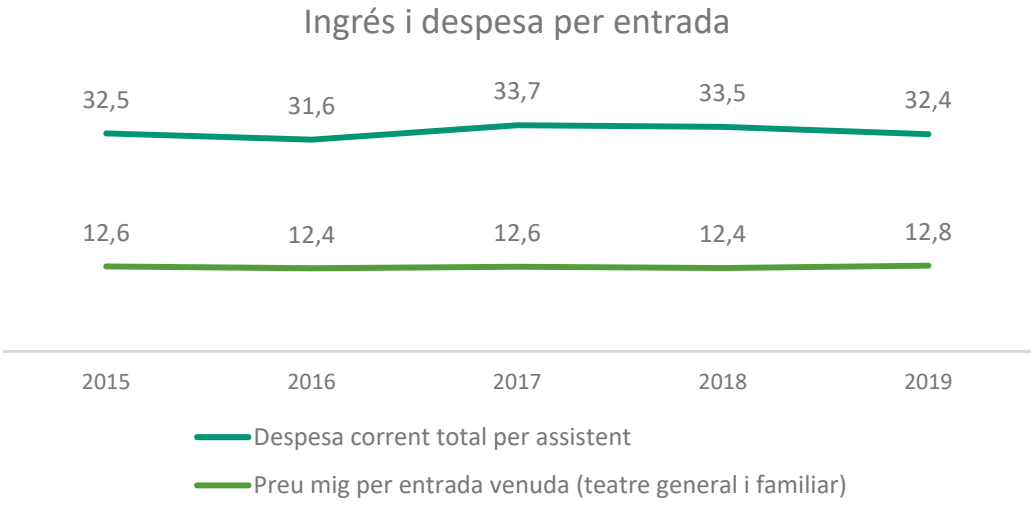

Ja en l'edició anterior ens preguntàvem si contractar propostes més costoses (és de suposar, més populars i amb més capacitat per atreure públics), és també més eficient. I la resposta continua sent la mateixa. Podem veure com caixets més elevats, per sobre dels 7.000 € els graus de cobertura superen en la majoria de casos el 60 %, mentre que en els caixets per sota d'aquests 7.000 € la diversitat en el grau de cobertura és molt elevada, del 20% al 95 %. És a dir, **en la franja de contractacions de 500 € i 7.000 €, una contractació més cara no és garantia d'una major recuperació del cost.**

En canvi, si que hi ha una corelació més elevada i una **major garantia de recuperació en contractacions més costoses, si bé el risc també augmenta.**

Per últim, si ens fixem en les xifres de despesa i ingressos, al cost unitari per entrada, el resultat reflecteix una estabilitat en la inversió de 32,54 € per assistent. Aquestes dades són molt consistents i estables per a tot el període analitzat. De la mateixa manera el preu mig per entrada venuda es manté per sota els 13€ tot i augmentar lleugerament respecte el 2018.

3. SEGMENTACIÓ EN GRUPS HOMOGENIS

En el present informe, però també en el 2018, es constata una **diversitat en les dades enorme,** la qual cosa significa que **les realitats i contextos en què els equipaments escènics desenvolupen els seus projectes són molt diferents.** La població és una variable que marca aquest grau de diferència, però per si sola no explica aquestes diferències. Cal tenir en compte d'altres factors com la situació geogràfica dels equipaments i la seva àrea d'influència, així com quina és la seva missió principal i a quins segments de població es dirigeix.

Per aquest motiu ja en l'informe del 2018 es van introduir un conjunt de segments de municipis que permetessin la comparació de les dades més enllà de les evolució de les mitjanes. L'objectiu és que aquests segments puguin servir de referència per a **la comparació d'un equipament o municipi amb altres espais homòlegs en condicions i objectius**.

Els criteris que ja en l'edició del 2018 es van seleccionar per a conformar els diferents segments (i que es mantenen en el present informe del 2019) es basen en la combinació dels següents factors clau:

- les **condicions de context** (població, densitat, nivells de renda, geolocalització i proximitat a Barcelona capital),
- el **nivell d'inversió del municipi** en el projecte de l'equipament (tant en termes absolut, com relatius al global del pressupost municipal, com per habitant),
- el **volum i impacte de l'oferta,**
- el **rol central en funció del tipus de programació predominant** (equipaments més centrats en la difusió cultural al públic general o amb més pes a les programacions escolars i altres activitats),
- el grau **d'inversió en caixet.**

A partir d'aquests factors claus es seleccionen les següents variables i indicadors provinents de Cercles:

- % de la despesa corrent municipal en equipaments escènics sobre el pressupost corrent municipal .
- Places ofertades (aforament anual x nombre de funcions) per cada 1.000 habitants.
- Assistents per cada 1.000 habitants.
- % funcions per al públic general s/ total.
- Mitjana del caixet total per funció (teatre general i familiar).
- Preu mig per entrada venuda (teatre general i familiar).
- Renda per càpita.
- Població.
- Densitat de població (hab. / km^2).

Aquests criteris diferencien, segmenten, el conjunt dels equipaments en 5 grups:

GRUP 1

Grans ciutats (5 municipis)

Grans ciutats en termes de població i amb una renda per càpita a la franja mitjana, totes elles amb una certa proximitat i sota la influència de Barcelona. La despesa sobre el conjunt de pressupost municipal, l'oferta i les assistències per habitant estan en el rang baix dels Cercles, en part perquè en el seu cas el denominador, la població, és molt elevat. Tot i així aquests indicadors tenen un augment significatiu del 15% respecte el 2018 en aquest grup. L'oferta de difusió cultural al seu territori compta amb l'acció municipal, però a la vegada hi ha la irradiació de Barcelona i possiblement l'acció d'alguns agents privats rellevants. El focus del projecte està a la programació general i familiar (amb un lleuger descens) i amb inversió en caixets mitjans i alts (amb un descens del 10% respecte el 2018). Els preus de les entrades continuen situats en la franja mitjana-baixa ja que han patit un lleuger descens respecte les dades del 2018.

GRUP 2

Municipis mitjans de activitat intensa (5 municipis)

El grup més homogeni. Ciutats de dimensions mitjanes entre 40.000 i 70.000 habitants amb "efecte de capitalitat" ja que exerceixen una clara influència al territori immediat. Aquest grup es distingeix per tenir indicadors en el rang alt de cercles amb comparació amb la resta de segments definits. Compten amb una despesa sobre el conjunt de pressupost municipal de les més altes de Cercles, tanmateix es percep un lleuger descens respecte les dades del 2018. Aquests equipaments compten amb sales de grans dimensions i aforaments. D'altra banda, la major part dels seus esforços es centra en la programació general i familiar molt per sobre dels equipaments situats en d'altres grups, i les assistències per cada 1.000 habitants són rellevants i presenten un augment respecte el 2018. La suma de caixets se situa a les franges més altes tot i que ha patit un lleuger descens respecte el 2018 (-2,8%). Pel què fa el preu mig, és l'indicador que marca màxims entre els segments i també puja respecte el 2018. Existeix una diversitat en la renda per càpita, però de mitjana són el grup amb la xifra més alta.

GRUP 3

Municipis petits amb activitat relativament intensa (8 municipis)

Poblacions de dimensió petita i a la franja mitja baixa (15.000-30.000 habitants), amb nivells d'inversió en el programa alts (la despesa sobre el conjunt de pressupost municipal). Generen una àmplia oferta que abasteix a la seva ciutadania amb intensitat, tot i que hi ha un lleuger descens del 2,4% respecte el 2018. De la mateixa manera el seu impacte en el nombre d'assistents es situa a la franja alta. El pes de la despesa se situa entre la programació general/familiar (45%), però de forma rellevant en el públic escolar (55%). La inversió en caixets és mitjana però a diferència de la resta de grups ha augmentat un 9,3% respecte el 2018. El preu mig es consolida a un rang mitjà augmentant un 3% respecte el 2018.

GRUP 4

Grup heterogeni (11 municipis)

El grup més heterogeni, i per tant, en el que la comparació pot ser més complicada està conformat per 11 municipis. Hi ha diferències en volums població, hi ha municipis pròxims a Barcelona, d'altres amb efecte de capitalitat i municipis petits a l'interior de la província de Barcelona. Tenen en comú que se situen en la franja mitjana-baixa de pressupost relatiu dedicat als equipaments escènics i en general tenen una baixa oferta que ha disminuït lleugerament respecte el 2018. El pes de la programació escolar és de gairebé del 60% molt superior a la resta de grups, malgrat que existeix una certa heterogeneïtat dins del propi grup. Pel què fa a les assistències se situen al rang baix tot i que han augmentat un 9,5% respecte el 2018. Hi ha també força disparitat en la mitjana de caixets que se situen entre el rang mitjà i baix, i també hi ha diversitat en els preus de les entrades, majoritàriament en un rang mitjà-baix.

Mitjançant aquesta selecció es pretén recollir aquells factors de context i aquells factors més associats a la missió dels equipaments. Tenim en compte també les correlacions analitzades i agafant com a eix d'ordenació principal el % de la despesa corrent municipal en equipaments escènics sobre el pressupost corrent municipal, podem diferenciar 4 grups de municipis: 3 clarament propers entre ells (comparables entre sí, diferents de la resta), i un quart amb major diversitat (els seus integrants comparteixen el fet de que són poc comparables amb els altres 3 grups).

Calculem les mitjanes d'aquests indicadors clau per a cada grup i també es recull la diferència de les mitjanes respecte el 2018 per veure'n la diferència.

Segmentació dels grups a partir de la mitjana dels indicadors i les variables

(i la seva comparació amb any 2018)

		GRUP 1	GRUP 2	GRUP 3	GRUP 4
Places ofertades (aforament anual x nombre de funcions) per cada 1.000 habitants		211,80	1.135,49	665,52	409,41
	% vs. 2018	15,0%	6,4%	-2,4%	-3,4%
% funcions per al públic general s/ total		46,55	61,08	45,57	40,19
	% vs. 2018	-13,0%	-0,4%	1,7%	8,7%
Assistents per cada 1.000 habitants		163,42	922,15	450,74	295,44
	% vs. 2018	15,0%	6,0%	0,8%	9,5%
% de la despesa corrent municipal sobre el pressupost corrent municipal		0,60	2,90	1,37	0,78
	% vs. 2018	15,0%	-6,4%	3,9%	2,7%
Mitjana del caixet total per funció (teatre general i familiar)		4.225,59	7.236,17	3.664,49	2.596,85
	% vs. 2018	-10,3%	-2,8%	9,3%	-4,0%
Preu mig per entrada venuda (teatre general i familiar)		9,82	16,69	10,52	7,02
	% vs. 2018	-13,8%	6,7%	3,0%	7,3%
Població		171.822,00	68.564,00	26.165,25	60.609,36
	% vs. 2018	11,4%	1,1%	0,8%	-6,0%
Densitat de població (hab. / km2)		6.044,11	2.201,37	1.517,93	2.715,36
	% vs. 2018	14,0%	1,1%	0,8%	-36,7%
Renda per càpita		16.459,48	19.404,30	15.750,72	16.307,23
	% vs. 2018	2,8%	1,3%	1,7%	1,7%

Mapa de calor per columnes, els valors més alts en verd, els més baixos en vermell

Podem veure com el Grup 1 ha incrementat significativament la seva oferta, però no en la programació al gran públic, la major part de l'increment es deu a la resta de la programació. L'increment és significatiu, ha estat acompanyat amb un increment del pressupost (centrat en incrementar oferta i no fer-la més cara) i ha comptat amb respostes d'assistents.

El Grup 2 també ha incrementat la seva oferta no adreçada a públic general, però no comptant amb més pressupost, si no amb contractacions més econòmiques i comptant amb més ingressos directes a través d'entrades. Aquest increment en l'oferta no ha estat acompanyat en un increment de la demanda que s'ha mantingut estable.

El Grup 3 redueix oferta lleugerament, per concentrar esforços econòmics en menys contractació incrementant lleugerament els assistents per cada 1000 habitants, especialment entre la programació adreçada al públic general.

El Grup 4 més heterogeni i amb evolucions dispars entre els seus membres ens deixa evolucions globals poc representatives, tot i que podem destacar que globalment incrementen les funcions a públic general significativament així com els assistents amb menys oferta i despesa.

El contrast, tot i no ser significatiu doncs estem parlant d'una comparació puntual, no deixa de ser rellevant i apunta un indici que seria interessant analitzar amb més profunditat, increments d'oferta acompanyats de pressupost incrementen impacte, quan els increments són per més contractació de menor rellevància/cost, el públic no respon de la mateixa manera.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

MUSEUS LOCALS 2019

INFORME DELS INDICADORS DE MUSEUS LOCALS 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS DELS MUSEUS LOCALS

3. ANÀLISI DELS TALLERS DE MILLORA

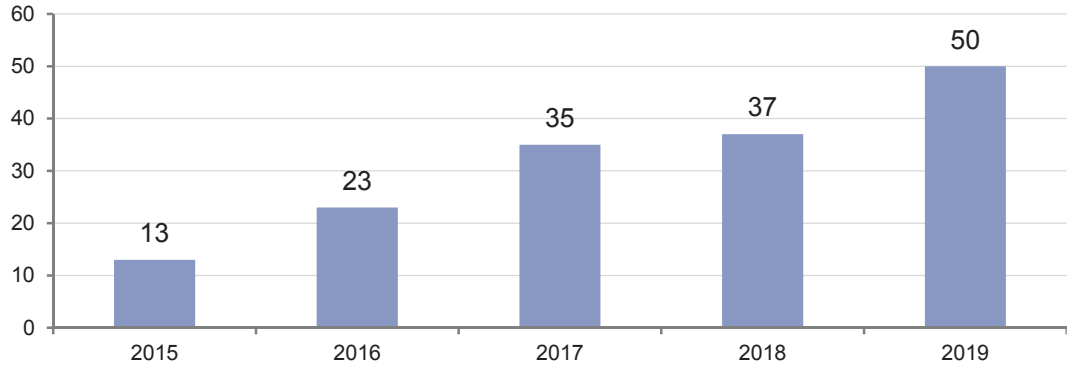
4. CONCLUSIONS FINALS

1. INTRODUCCIÓ

El Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals assoleix la cinquena edició des de la posada en marxa, l'any 2015, per iniciativa i impuls de l'Oficina de Patrimoni Cultural i del Servei de Programació de la Diputació de Barcelona.

El present document recull les principals conclusions d'aquesta edició del Cercle de Museus Locals, amb l'objectiu d'analitzar l'activitat d'aquests serveis municipals durant l'any 2019 a partir de la informació proporcionada pels propis municipis participants.

En aquesta cinquena edició, tal com s'observa en el Gràfic 1, han format part del Cercle de Museus un total de 50 municipis, que suposa un increment de 13 municipis amb relació al de l'any 2018 (amb 37 municipis). Analitzada en detall, aquesta variació de municipis és el resultat de la incorporació dels 13 següents al Cercle: Berga, Caldes d'Estrac, Calella, Moià, Molins de Rei, Montcada i Reixac, Montmeló, El Prat de Llobregat, Sant Joan Despí, Sitges, Torelló, Viladecans i Vilassar de Mar. Així mateix, entre els 50 municipis es reincorporen al Cercle Calella i Montmeló que en l'edició passada no van poder-hi participar.

Gràfic 1: Nombre de participants en els CCI de Museus Locals segons l'edició. Anys 2015 a 2019.

Els 50 municipis que han participat enguany al Cercle tenen equipaments integrats a la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona (XML), la qual està formada actualment per 68 museus distribuïts en 53 municipis de la província.

L'objectiu del Cercle és mesurar, comparar i avaluar els resultats assolits pels serveis municipals mitjançant una sèrie d'indicadors comuns consensuats, i establir un grup de treball per intercanviar experiències amb la finalitat d'impulsar la millora dels museus locals participants.

En el Cercle es defineix el museu local com una institució pública local al servei de la societat i oberta a la ciutadania que reuneix, conserva, exposa, estudia i difon el patrimoni material i immaterial. El seu àmbit d'actuació és primordialment municipal, amb la voluntat d'articular i construir la identitat local a partir de la gestió d'un fons amb personal tècnic qualificat.

La participació en el Cercle correspon als municipis que disposen d'un o més museus els quals compleixen els següents requeriments mínims:

- La gestió del museu correspon a l'ajuntament o ens local; s'inclouen els OOAA, empreses i fundacions participades per l'ajuntament o ens local.
- Tenen responsabilitat sobre els béns culturals gestionats pel museu.
- Disposen d'una exposició permanent oberta al públic.

- Realitzen una programació estable d'activitats.
- Tenen, com a mínim, un tècnic qualificat dedicat específicament a la gestió del servei (a temps complet o parcial).
- Estan dotats dels recursos tècnics i econòmics mínims i suficients per a realitzar les seves activitats.

En l'edició del Cercle d'enguany, els 50 municipis participants apleguen 60 museus distribuïts en un total de 193 seus i extensions, una xifra considerablement superior a la de l'edició anterior, la del 2018, en què van participar 37 municipis amb un total de 141 seus i extensions.

Segons la dimensió dels municipis en termes de població, aquesta mostra té les característiques següents (veure Quadre 1):

- Municipis de població inferior als 20.000 habitants: hi ha 20 municipis (14 en l'edició anterior del Cercle), amb 20 museus i un total de 52 seus i extensions.
- Municipis d'entre 20.000 i 50.000 habitants: 20 municipis (per 10 en l'edició anterior) amb 20 museus i 59 seus i extensions.
- Municipis d'entre 50.000 i 100.000 habitants: 10 municipis (8 en l'edició anterior) amb 14 museus i 49 seus i extensions.
- Municipis de més de 100.000 habitants: 6 municipis (5 en l'edició anterior) amb 6 museus i 33 seus i extensions.

Municipis participants	Població municipal (habitants)	Nombre de museus locals	Nombre de seus i d'extensions del museu
Municipis de menys de 20.000 habitants			
Cercs	1.145	1	2
Folgueroles	2.267	1	1
Caldes d'Estrac	2.982	1	1
Capellades	5.293	1	1
Moià	6.267	1	4
Roda de Ter	6.301	1	2
Tona	8.241	1	3
Montmeló	8.755	1	4
Vilassar de Dalt	9.043	1	3
Premià de Dalt	10.448	1	2
Sant Andreu de Llavaneres	10.968	1	1
Castellbisbal	12.390	1	1
Argentona	12.452	1	3
Torelló	14.347	1	1
Canet de Mar	14.526	1	1
Arenys de Mar	15.776	1	2
Berga	16.494	1	3
Caldes de Montbui	17.554	1	5
Cardedeu	18.357	1	3
Calella	19.069	1	9

Municipis participants	Població municipal (habitants)	Nombre de museus locals	Nombre de seus i d'extensions del museu
Municipis entre 20.000 i 50.000 habitants			
Manlleu	20.573	1	1
Vilassar de Mar	20.837	1	2
Masnou, El	23.515	1	3
Molins de Rei	25.868	1	5
Premià de Mar	28.119	1	2
Martorell	28.189	3	5
Sitges	29.307	4	8
Sant Joan Despí	34.123	1	2
Montcada i Reixac	36.239	1	3
Sant Adrià de Besòs	37.097	1	2
Ripollet	38.665	1	2
Vilafranca del Penedès	39.746	1	7
Igualada	39.967	1	7
Esplugues de Llobregat	46.680	1	4
Gavà	46.771	1	6
Municipis entre 50.001 i 100.000 habitants			
Mollet del Vallès	51.318	1	2
Cerdanyola del Vallès	57.403	2	6
Granollers	61.275	2	5
Prat de Llobregat, El	64.599	1	2
Viladecans	66.611	1	8
Vilanova i la Geltrú	67.086	3	5
Manresa	77.714	1	4
Sant Boi de Llobregat	83.605	1	8
Cornellà de Llobregat	88.592	1	4
Sant Cugat del Vallès	91.006	1	5
Municipis de més de 100.000 habitants			
Santa Coloma de Gramenet	119.215	1	2
Mataró	128.265	1	6
Badalona	220.440	1	7
Terrassa	220.556	2	9
Hospitalet de Llobregat, L'	264.923	1	9
Total	**2.370.979**	**60**	**193**

Nota: Població municipal, INE 2019.

Quadre 1: Ajuntaments participants en els Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals. Any 2019.

94,3%
dels municipis de la XML són al Cercle

Així, en aquesta cinquena edició, el 94,3% dels municipis de la XML participen del Cercle de Museus (un percentatge significativament superior al de l'any 2018, que era del 69,8% i que ve a ratificar la progressió ascendent dels anys anteriors: 25% el 2015, 44% el 2016 i 67% el 2017). En total, apleguen el 87,5% de la població dels municipis de dita Xarxa.

El Quadre 2 mostra la distribució de la participació dels municipis de la XML al Cercle per segments de població, quadre que posa de relleu que els municipis de menys de 20.000 habitants són els més representats (20 en total), mentre que hi ha un mateix nombre de municipis d'entre 20.000 i 50.000 habitants i de més de 50.000 habitants, 15 per cada un d'ells.

En relació al total de municipis de la província de Barcelona (sense incloure la seva capital), els 50 municipis que han format part del Cercle en la present edició representen el 16,1% del total de municipis de la província, i el 58,9% del total de la seva població.

	Cercle de Museus Locals			Xarxa Museus Locals		Total província
	Nombre	% s/ total Xarxa	% s/ total província	Nombre	% s/ total província	Nombre
Nombre de municipis						
Menys de 20.000 hab.	20	100,0	7,6	20	7,6	264
De 20.000 a 50.000 hab.	15	93,8	53,6	16	57,1	28
Més de 50.000 hab.	15	88,2	83,3	17	94,4	18
Total	**50**	**94,3**	**16,1**	**53**	**17,1**	**310**
Població (en habitants)						
Menys de 20.000 hab.	212.675	100,0	18,7	212.675	18,7	1.137.196
De 20.000 a 50.000 hab.	495.696	91,5	57,0	541.910	62,3	869.901
Més de 50.000 hab.	1.662.608	85,1	82,3	1.953.716	96,7	2.020.720
Total	**2.370.979**	**87,5**	**58,9**	**2.708.301**	**67,2**	**4.027.817**

Notes:
(1) Població municipal, INE 2019.
(2) Sense incloure Barcelona capital.

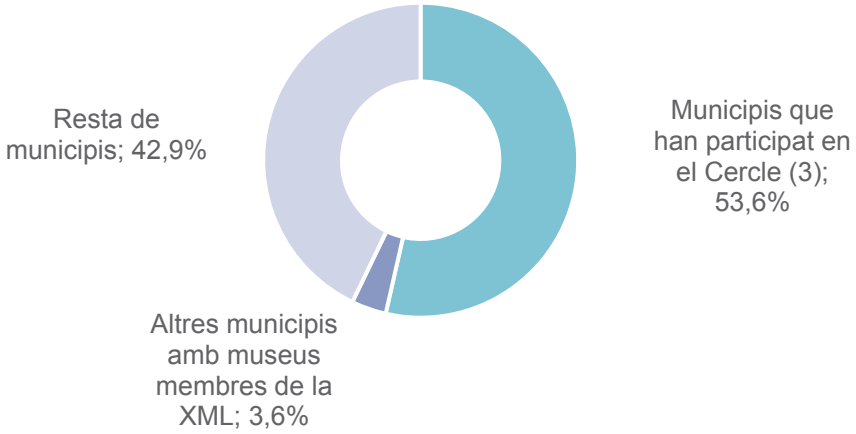
Quadre 2: Municipis participants en el Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals i a la Xarxa de Museus Locals per intervals de població municipal. Any 2019. (1) (2)

En el següent gràfic (Gràfic 2) es detalla la distribució percentual dels municipis de la província de Barcelona, per intervals de població municipal, segons les tres agrupacions següents: municipis que han participat en el Cercle, altres municipis amb museus membres de la XML i resta de municipis de la província.

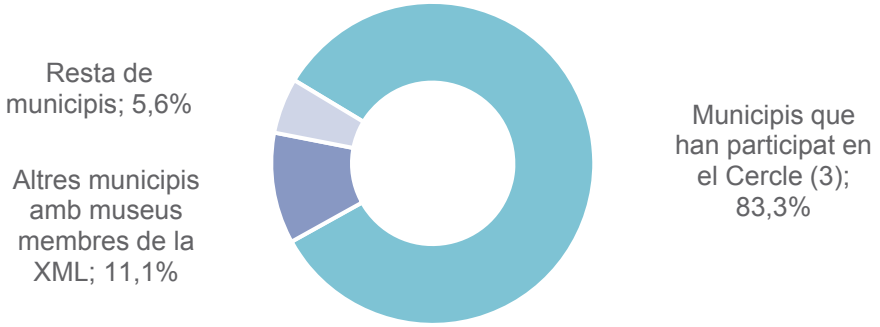
A) Municipis de menys de 20.000 habitants

B) Municipis d'entre 20.000 i 50.000 habitants

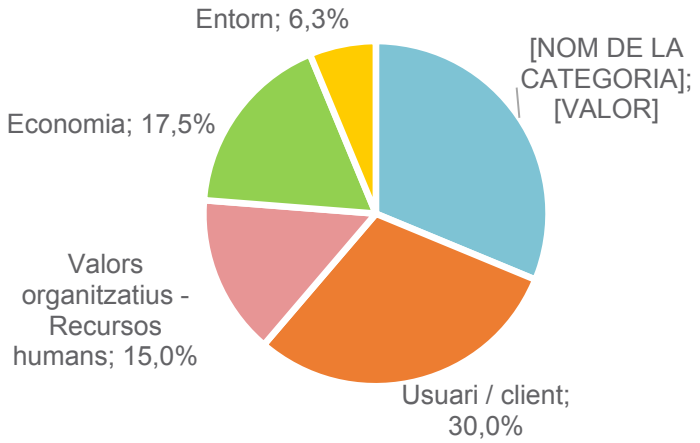
C) Municipis de més de 50.000 habitants

Notes:
(1) Població municipal, INE 2019.
(2) Sense incloure Barcelona capital.
(3) Tots els municipis que han participat en el Cercle tenen museus membres de la XML (Xarxa de Museus Locals).

Gràfic 2: % del nombre de municipis participants al Cercle, d'altres municipis amb museus membres de la XML (Xarxa de Museus Locals), i de la resta de municipis, sobre el total de municipis de la província de Barcelona. Any 2019. (1) (2) (3)

L'actual edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals s'ha estructurat en 80 indicadors, repartits de la següent manera entre les cinc dimensions considerades: Encàrrec polític / Estratègic (25 indicadors), Usuari / client (24), Valors organitzatius – Recursos humans (12), Economia (14) i Entorn (5) (veure Gràfic 3).

Gràfic 3: Distribució dels indicadors per cada una de les dimensions del Cercle. Any 2019.

En relació a l'any 2018, es mantenen sense canvis els indicadors de totes les Dimensions del Cercle (l'any 2017 es va suprimir l'indicador "Coses a fer al municipi segons Tripadvisor" de la dimensió Entorn).

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS DELS MUSEUS LOCALS

En el present apartat es realitza una anàlisi global dels indicadors del Cercle segons les quatre dimensions contemplades en l'estudi: Encàrrec polític / Estratègic, Usuari / Client, Valors organitzatius / Recursos humans, i Economia.

L'anàlisi dels indicadors que a continuació es presenta ofereix els resultats de cada indicador del Cercle i, en la mesura que les dades ho permeten, la informació es complementa amb:

- L'evolució temporal de les dades del Cercle des de l'any 2016 fins el 2019, dades que cal interpretar tenint en compte l'evolució en les mostres dels municipis participants en cada edició (no només ha anat augmentat el nombre de municipis, dels 23 l'any 2016 als 50 el 2019, sinó que també s'han produït variacions entre els municipis participants).
- No obstant això, s'observa com hi ha certs indicadors que obtenen unes magnituds força similars els darrers anys, fet que pot ser indicatiu de certes característiques rellevants dels museus locals del Cercle, així com de l'evolució de la seva activitat en aquest període (qüestió que, tanmateix, caldrà confirmar en futures edicions del Cercle).
- Una anàlisi de correlació entre certs indicadors del mateix Cercle amb l'objectiu d'evidenciar el grau de relació existent entre ells.
- Una anàlisi comparativa amb altres serveis municipals, a través d'una visió transversal dels indicadors comuns a tots els serveix analitzats en els Cercles de Comparació Intermunicipals (en les dimensions Usuari / Client, Valors organitzatius / Recursos humans i en la d'Economia).

2.1. DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC / ESTRATÈGIC

El bloc corresponent a la dimensió Encàrrec polític / Estratègic ofereix una lectura sobre el grau d'assoliment de la missió i dels objectius del servei i de la seva qualitat. Inclouen informació sobre l'estructura i la dotació dels equipaments, la intensitat de l'activitat realitzada i la tipologia de serveis oferts.

Els indicadors corresponents a aquesta dimensió d'anàlisi s'han classificat en sis blocs (veure Taula 1):

- Proporcionar una bona oferta d'equipaments i serveis.
- Garantir una adequada documentació i conservació del patrimoni del museu.
- Exposar i difondre els fons patrimonials propis i de tercers.
- Ser un centre de referència de l'oferta d'actes culturals del municipi.
- Difondre l'activitat del museu als mitjans de comunicació i xarxes socials.
- Afavorir la conservació del patrimoni local.

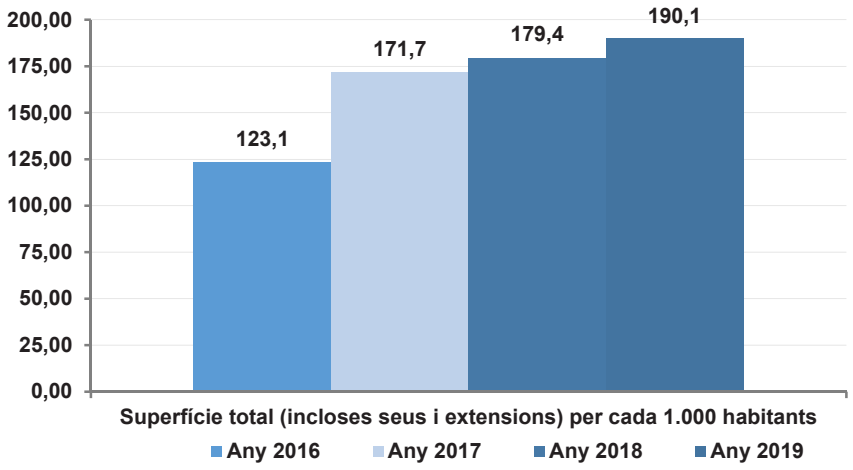
Encàrrec polític / Estratègic	2016	2017	2018	2019
Proporcionar una bona oferta d'equipaments i serveis				
Superfície total (incloses seus i extensions) per cada 1.000 habitants	123,13	171,74	179,40	190,10
% de superfície visitable sobre la superfície total del museu	53,1 %	66,7 %	64,1 %	68,5 %
% de superfície edificada sobre la superfície total del museu	57,3 %	40,6 %	39,2 %	36,9 %
% de temps d'obertura del museu (hores d'obertura reals sobre hores d'obertura potencials)	42,9 %	43,2 %	37,9 %	39,7 %
Garantir una adequada documentació i conservació del patrimoni del museu				
% d'objectes registrats s/ total estimat d'objectes del fons	77,6 %	74,5 %	70,7 %	71,9 %
% d'objectes registrats l'any d'estudi respecte el total d'objectes registrats	5,9 %	2,2 %	2,0 %	1,4 %
% d'objectes documentats respecte el total d'objectes registrats	96,0 %	68,5 %	68,2 %	70,4 %
% de peces en què s'ha fet alguna intervenció directa i específica de conservació s/total d'objectes registrats	0,4 %	0,5 %	0,3 %	0,5 %
% d'objectes ingressats l'any d'estudi s/total d'objectes registrats	5,2 %	1,7 %	1,8 %	1,2 %
% de la col·lecció que està en bones condicions de conservació preventiva	42,2 %	82,3 %	78,8 %	74,0 %
% de la col·lecció emmagatzemada en bones condicions de conservació preventiva	36,5 %	63,3 %	59,7 %	70,8 %
% d'espai d'emmagatzematge disponible	6,4 %	8,3 %	3,5 %	5,5 %
Exposar i difondre els fons patrimonials propis i de tercers				
% de dies de l'any amb exposició temporal al museu sobre el total de dies d'obertura	73,8 %	75,2 %	73,9 %	74,5 %
Mitjana de dies de durada de les exposicions temporals	44,45	43,39	43,46	42,3
% exposicions temporals de producció pròpia o coproduïdes s/ total exposicions temporals	66,7 %	56,0 %	64,8 %	57,2 %
% d'objectes exposats a l'exposició permanent sobre el total d'objectes registrats	9,4 %	6,6 %	6,4 %	7,7 %
% d'objectes registrats prestats per a exposicions de tercers o dels que s'ha concedit un permís de reproducció	0,3 %	0,2 %	0,1 %	0,2 %
% de la col·lecció accessible en línia	35,3 %	27,0 %	23,9 %	21,8 %
Antiguitat (en anys) de la museografia de l'exposició de la seu principal	7,6	9,6	8,6	8,7

Encàrrec polític / Estratègic	2016	2017	2018	2019
Ser un centre de referència de l'oferta d'actes culturals del municipi				
% de dies amb activitats realitzades al museu (pròpies o alienes) sobre el total de dies d'obertura	36,8 %	34,1 %	34,4 %	30,7 %
% d'activitats realitzades al museu organitzades per institucions alienes al museu	49,0 %	42,1 %	56,4 %	30,9 %
Difondre l'activitat del museu als mitjans de comunicació i xarxes socials				
Nombre de perfils actius a les xarxes socials per cada 10.000 habitants	0,49	0,50	0,62	0,82
Nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants	58,98	57,01	79,77	120,73
Presència del museu a Internet (mencions a Google durant l'any d'estudi)	655,74	1.688,94	1.462,64	1.178,92
Afavorir la conservació del patrimoni local				
% de béns patrimonials analitzats s/total de béns patrimonials del municipi	4,4 %	4,9 %	4,8 %	5,2 %

Taula 1: Indicadors de la Dimensió Encàrrec polític / Estratègic del Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals. Anys 2016-2019.

El primer bloc d'indicadors d'aquesta dimensió —"Proporcionar una bona oferta d'equipaments i serveis"— presenta un lleuger increment de la mitjana de superfície total dels museus per cada 1.000 habitants en relació a l'any anterior. Així, dels 179,4 m²/1.000 habitants de l'any 2018, s'ha passat als 190,10 m²/1.000 habitants d'enguany (veure Gràfic 4).

Aquest lleuger augment de la mitjana de la superfície dels museus pot estar relacionat amb els canvis que s'han produït en la mostra estudiada (dels 13 municipis que s'han sumat al Cercle l'any 2019, 6 són menors de 20.000 habitants, 5 d'entre 20.000 i 50.000 habitants i només 2 de més de 50.000 habitants).

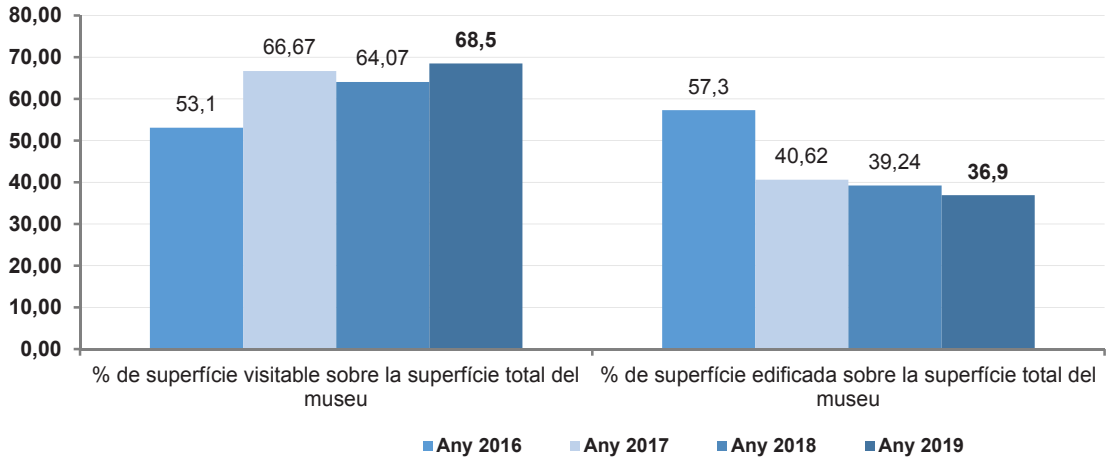
Gràfic 4: Superfície total dels museus (en m²) per 1.000 habitants. Anys 2016, 2017, 2018 i 2019.

68,5% de superfície visitable s/ superfície total

El percentatge de superfície visitable dels museus en relació amb la seva superfície total ha augmentat lleugerament respecte dels dos anys anteriors (64,07% el 2018 i 66,67% el 2017) i significativament en relació amb l'any 2016, que va ser del 53,1%. Per contra, el percentatge de superfície edificada en relació amb la superfície total del museu baixa lleugerament respecte dels dos anys anteriors (36,9% el 2019; 39,24% el 2018 i 40,62 el 2017) i considerablement en relació amb l'any 2016 (veure Gràfic 5).

No hi ha hagut, doncs, un canvi significatiu en els valors obtinguts en els darrers tres anys tot i la significativa variació en el nombre de municipis participants: 35 i 37 els anys 2017 i 2018 respectivament, i 50 l'any 2019. En aquest sentit, tot i aquesta incorporació d'un 30% més de municipis en la mostra el darrer any, les característiques d'aquests equipaments museístics incorporats són similars a les dels dos anys anteriors. Per contra, la variació que es percep entre l'any 2016 i el 2017 respon a la incorporació al Cercle d'una sèrie de museus amb una superfície força superior a la de la mitjana, equipaments que s'han mantingut en la mostra fins enguany.

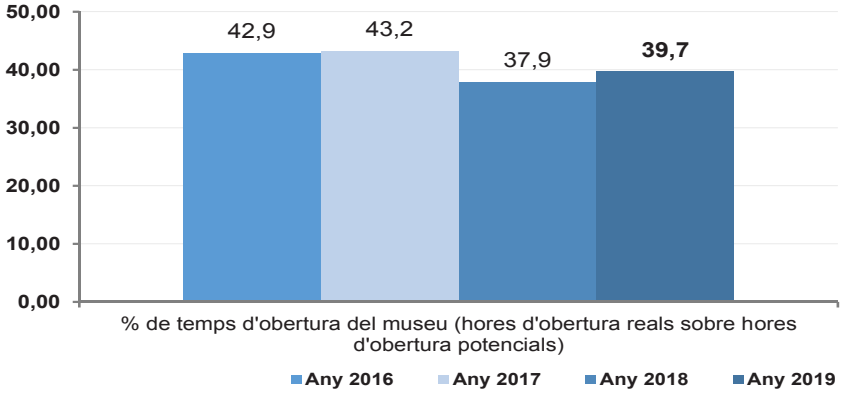
Els valors del percentatge de superfície edificada sobre el total oscil·len entre el 40,6% del 2017 i el 36,9% del 2019, deixant de banda la dada de 2016 (57,3%) que és molt superior a la dels anys posteriors (veure el mateix Gràfic 5).

Gràfic 5: % de superfície visitable i % de superfície edificada sobre la superfície total del museu. Anys 2016, 2017, 2018 i 2019.

39,7% de temps d'obertura del museu s/ temps potencial d'obertura

El percentatge de temps d'obertura dels equipaments museístics del Cercle, és a dir, les hores d'obertura reals en relació a les hores d'obertura potencials, s'ha mantingut força estable durant els quatres anys tot i que s'evidencia un salt entre els anys 2017 i 2018. Així, mentre el percentatge d'obertura dels anys 2016 i 2017 va ser de 42,9 i 43,2 % respectivament, els dos anys següents, el 2018 i 2019, aquests valors cauen a 37,9 % i 39,7% respectivament (veure Gràfic 6).

Gràfic 6: % de temps d'obertura del museu (hores d'obertura reals sobre hores d'obertura potencials). Anys 2016, 2017, 2018 i 2019.

En el segon bloc, centrat en "Garantir una adequada documentació i conservació del patrimoni del museu" no hi ha diferències remarcables respecte dels resultats de l'any anterior en els indicadors següents:

- % d'objectes registrats s/ total estimat d'objectes del fons: 71,9% el 2019 (70,7% el 2018).
- % d'objectes registrats l'any d'estudi respecte del total d'objectes registrats: 1,4% el 2019 (2,0% el 2018).
- % d'objectes documentats respecte del total d'objectes registrats: 70,4% el 2019 (68,2% el 2018).
- % de peces en què s'ha fet alguna intervenció directa i específica de conservació s/total d'objectes registrats: 0,5% el 2019 (0,3% el 2018).
- % d'objectes ingressats l'any d'estudi s/total d'objectes registrats: 1,2% el 2019 (1,8% el 2018).
- % de la col·lecció que està en bones condicions de conservació preventiva: 74,0% el 2019 (78,8% el 2018).
- % d'espai d'emmagatzematge disponible: 5,5% el 2019 (3,5% el 2018).

Dels diferents indicadors d'aquest bloc, l'únic que mostra un canvi significatiu és el "% de la col·lecció emmagatzemada en bones condicions de conservació preventiva", que el darrer any ha passat del 36,5 % del 2016 al 70,8% d'enguany. Aquest valor és el més elevat dels quatre anys analitzats, fet que resulta molt remarcable si tenim en compte, a més, l'augment de la mostra de municipis del Cercle que ha passat de 37 a 50.

En general, tanmateix, el conjunt d'indicadors d'aquest bloc va oscil·lant dins dels marges establerts en els anys anteriors i no presenten una tendència clara. Es percep, però, l'alteració que va representar la incorporació de nous municipis a la mostra l'any 2017 comportant una estabilitat en els valors dels indicadors dels anys 2017 i 2018, evolució que s'ha mantingut l'any 2019 tot i la nova incorporació de municipis a la mostra.

Del bloc d'indicadors titulat "Exposar i difondre els fons patrimonials propis i de tercers" s'observa que durant les tres quartes parts del total de dies d'obertura, els museus del Cercle han tingut una exposició temporal (74,5% el 2019; 73,9% el 2018; 75,2% el 2017 i 73,8% el 2016).

43,5 dies
de durada de les exposicions temporals

La durada mitjana d'aquestes exposicions temporals ha estat força estable durant els quatre anys: 42,3 dies el 2019; 43,5 el 2018; 43,4 el 2017 i 44,5 el 2016.

En relació a la producció d'aquestes exposicions, el 57,2% de les presentades l'any 2019 en els museus del Cercle han estat de producció pròpia o coproduïdes, un percentatge sensiblement inferior als obtinguts en anys anteriors (64,8% el 2018 i 67,7 el 2016) i similar al de 2017 (56%).

Altres indicadors sobre l'activitat expositiva dels museus el 2019 són:

- 7,7% d'objectes exposats a l'exposició permanent sobre el total objectes registrats, un valor similar al dels anys anteriors (6,4% el 2018, 6,6% el 2017 i 9,4% el 2016). De nou, es posa de relleu el canvi en la mostra de municipis participant en el Cercle entre els anys 2016 i 2017.
- 0,2% d'objectes registrats prestats per a exposicions de tercers o dels que s'ha concedit un permís de reproducció sobre el total (0,1% el 2018, 0,2% el 2017 i 0,3% el 2016), xifra que es manté dins dels límits establerts en anys anteriors.
- El 21,8% de les col·leccions dels museus són accessibles en línia, un valor que assoleix la xifra més baixa del període analitzat (23,9% el 2018, 27,0% el 2017 i 35,3% el 2018). De nou, cal interpretar aquesta dada en el marc dels canvis esdevinguts en la mostra d'espais museístics considerats.

8,7 anys
d'antiguitat de les museografies

En relació a l'antiguitat de les museografies de les exposicions de les seus principals dels museus del Cercle, s'evidencia una estabilitat en els valors dels darrers tres anys (8,7 el 2019; 8,6 el 2018 i 9,6 el 2017), unes xifres que, desestacionalitzades, mostren una tendència de millora tot i que els valors continuen sent elevats.

Més enllà de les funcions expositives i patrimonials, els museus del Cercle realitzen altres tipus d'activitats de caràcter divers, moltes d'elles en col·laboració amb entitats alienes al museu, tal com es posa de manifest en les següents dades:

30,9%
de les activitats als museus són de tercers

- El 30,7% dels dies d'obertura del museu s'hi ha realitzat activitats, ja sigui d'iniciativa pròpia o aliena, percentatge lleument inferior que en els anys anteriors (34,4% el 2018, del 34,1% el 2017 i 36,8% el 2016).

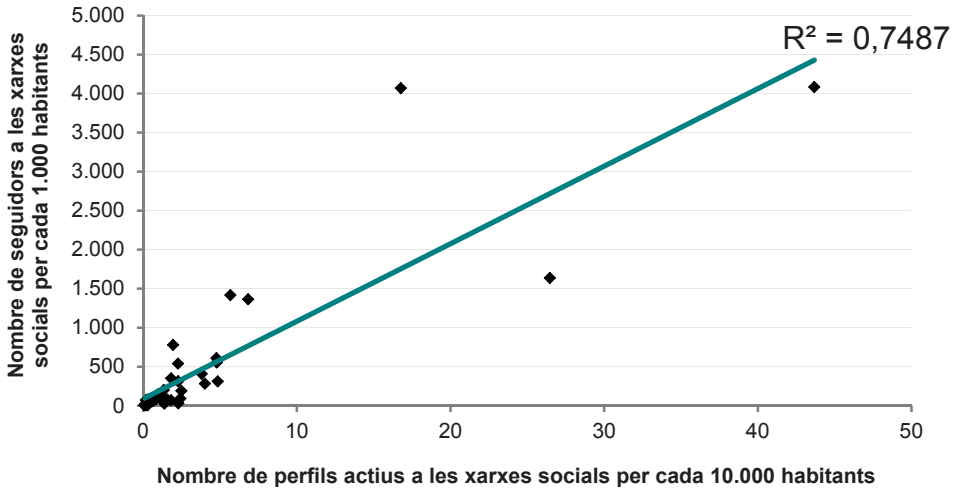
- Del total de les activitats realitzades al museu el 2019, el 30,9% han estat organitzades per institucions alienes al museu. De nou, una xifra considerablement inferior a la dels anys anteriors (56,4% el 2018; 42,1% el 2017 i 49,0% el 2016).

Amb l'objectiu de donar a conèixer l'activitat que realitzen, els museus del Cercle despleguen un seguit d'accions de difusió a la ciutadania, que principalment es canalitzen a través dels mitjans de comunicació i de les xarxes socials. En aquest sentit, les dades elaborades en el Cercle sobre aquesta qüestió relatives a l'any 2019 són les següents:

- La mitjana de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants ha estat de 120,7, una xifra considerablement superior a la dels anys anteriors (80 el 2018, 57 el 2017 i 59 el 2016). Així mateix, s'han comptabilitzat un total de 0,82 perfils actius a les xarxes socials dels museus per cada 10.000 habitants, de nou una xifra significativament superior a la dels anys anteriors (0,62 el 2018; 0,5 el 2017 i 0,49 el 2016).

  De la mateixa manera que succeeix en els anys anteriors, s'observa una clara correlació positiva entre aquests dos indicadors, de manera que es pot concloure que a major quantitat de seguidors, més quantitat de perfils actius (veure Gràfic 7).

- I pel que fa a la presència dels museus del Cercle a Internet, s'hacomptabilitzat una mitjana de 1.178,9 mencions a Google durant l'any d'estudi, un valor inferior a la dels anys anteriors i que consolida una tendència a la baixa en relació als dos anys precedents (1.463 el 2018, 1.689 el 2017). A banda, deixem la xifra de l'any 2016 (656 mencions), molt inferior a la dels anys posteriors i que molt probablement està relacionada amb la variació de la mostra de museus participants en el Cercle.

Gràfic 7: Nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants i Nombre de perfils actius a les xarxes socials per cada 10.000 habitants. Any 2019.

La dimensió Encàrrec polític es completa amb un indicador relatiu a la contribució dels museus locals en "Afavorir la conservació del patrimoni local". Enguany, els equips tècnics dels museus han analitzat[1] el 5,2% del total de béns patrimonials del municipi, un percentatge lleugerament superior al dels anys anteriors (4,8% el 2018; 4,9% el 2017 i 4,4% el 2016).

2.2. DIMENSIÓ USUARI / CLIENT

El bloc d'indicadors de la dimensió Usuari / Client informa sobre l'ús que els usuaris / clients fan del servei, i sobre el seu grau de satisfacció, es classifica en els cinc apartats següents (veure Taula 2):

- Fomentar l'assistència als museus municipals.
- Fomentar l'assistència als museus de tot tipus de públic.
- Fomentar l'assistència a les activitats i exposicions del museu.
- Ofertar l'ús del museu per a activitats alienes.
- Oferir un servei de qualitat als museus.

Dimensió Usuari / Client	2016	2017	2018	2019
Fomentar l'assistència als museus municipals				
Visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants	371,91	325,26	351,71	372,41
Visitants virtuals als museus per cada 1.000 habitants	389,75	470,35	690,41	705,68
% de visitants residents al municipi	33,5 %	37,7 %	30,8 %	32,1 %
% de visitants que paguen entrada al museu	29,9 %	35,5 %	38,9 %	41,4 %
Visitants presencials als museus per cada hora d'obertura	13,25	11,55	11,62	10,19
Usos del museu per cada visitant al museu	1,56	1,61	1,65	1,65
% de població en edat escolar que ha visitat el museu	63,0 %	64,2 %	73,6 %	70,9 %
Nombre de consultes anuals sobre fons, orientació en la recerca o informació històrica	76,35	58,45	53,65	84,44
Fomentar l'assistència als museus de tot tipus de públic (I)				
Usos de l'exposició permanent per cada 1.000 habitants	220,42	205,72	249,96	282,02
Usos de les exposicions temporals per cada 1.000 habitants	147,71	151,57	151,50	158,79
Usos d'activitats escolars per cada 1.000 habitants	89,87	89,07	104,80	100,74
Usos d'activitats pròpies del museu per cada 1.000 habitants	115,15	74,27	67,55	78,73
Usos de serveis museístics per cada 1.000 habitants	5,81	4,82	8,03	8,30

1 *Realització d'un assessorament, elaboració d'informe, estudi, visita tècnica, etc.....*

Dimensió Usuari / Client	2016	2017	2018	2019
Fomentar l'assistència als museus de tot tipus de públic (II)				
% d'usos de l'exposició permanent sobre el total d'usos del museu	38,1 %	39,0 %	42,4 %	45,2 %
% d'usos de les exposicions temporals sobre el total d'usos del museu	25,5 %	29,6 %	26,0 %	26,5 %
% d'usos d'activitats escolars sobre el total d'usos del museu	15,5 %	16,0 %	18,3 %	16,5 %
% d'usos d'activitats pròpies del museu sobre el total d'usos del museu	19,9 %	14,6 %	11,9 %	12,8 %
% d'usos de serveis museístics sobre el total d'usos del museu	1,0 %	1,0 %	1,4 %	1,3 %
Fomentar l'assistència a les activitats i exposicions del museu				
Usos de les exposicions temporals per cada exposició temporal realitzada	1.201,85	997,68	1.020,39	1.093,3
Mitjana d'assistència a les activitats pròpies del museu	111,59	59,47	48,02	47,95
Ofertar l'ús del museu per activitats alienes				
Visitants per activitats alienes al museu per cada 1.000 habitants	99,48	112,60	153,43	138,15
Oferir un servei de qualitat als museus				
Grau de satisfacció dels visitants amb els museus locals	8,67	8,72	8,69	8,61
Puntuació del museu segons els usuaris de Google	8,43	8,38	8,52	8,51
Puntuació del museu segons els usuaris de Tripadvisor	8,83	8,75	8,67	8,34

Taula 2: Indicadors de la Dimensió Usuari / Client del Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals. Anys 2016-2019.

Les dades de la dimensió Usuari / Client corresponents a l'any 2019 del Cercle de Museus presenten uns valors similars als de les edicions anteriors, amb valors lleugerament superiors o inferiors segons el cas. Tot i que els indicadors presenten valors propers en els quatre anys, la interpretació de la seva evolució temporal cal realitzar-la amb certes precaucions, atesos els canvis en les mostres corresponents a cada any d'estudi.

En el primer bloc, titulat "Fomentar l'assistència als museus municipals", s'obtenen les dades següents:

372,4 visitants presencials per 1.000 habitants

- El nombre de visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants és de 372,4, un valor que se situa en la franja alta de la dinàmica dels darrers anys (351,7 el 2018; 325,3 el 2017; 371,9 el 2016).

- La xifra de visitants presencials al museu per cada hora d'obertura de l'any 2019 (10,2 visitants/h) segueix la tendència decreixent observada els darrers anys (11,6 visitants/h el 2018 i el 2017, i 13,3 visitants/h el 2016).

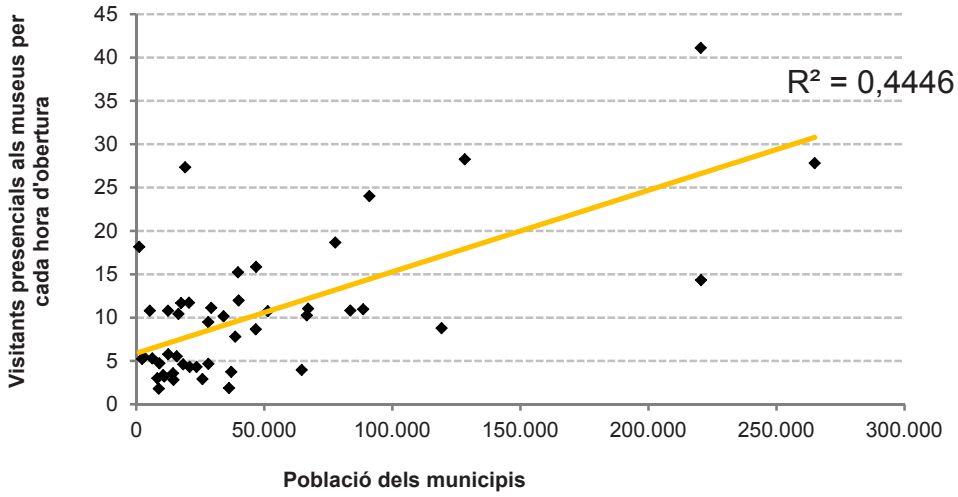
- Per contra, la xifra de visitants virtuals als museus per cada 1.000 habitants mostra un creixement sostingut els darrers anys: 389,7 visitants virtuals per cada 1.000 habitants el 2016; 470,35 el 2017; 690,4 el 2018 i 705,7 el 2019.

A banda de l'anàlisi de l'evolució de les dades en el temps, els resultats obtinguts el 2019 han permès observar —com en l'any anterior— les següents correlacions d'interès:

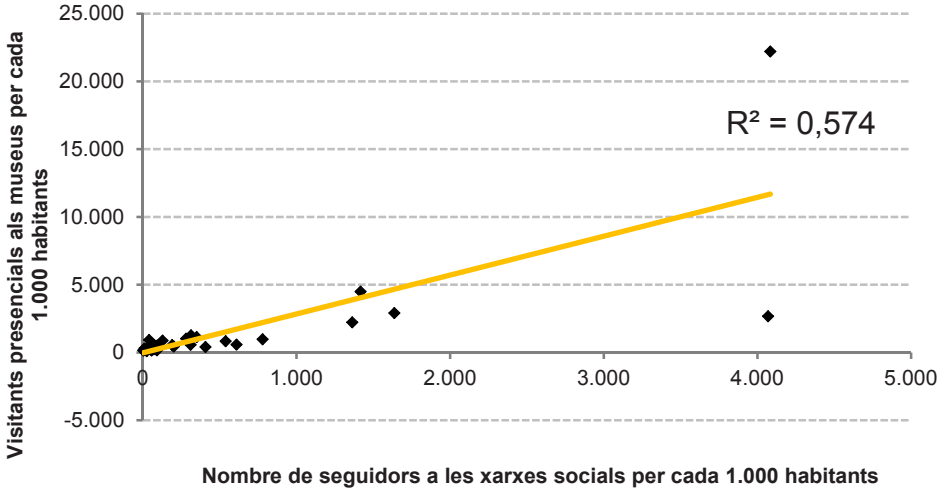
705,7 visitants virtuals per 1.000 habitants

- Per una banda, amb les dades del 2019 es constata de nou que la xifra de visitants presencials als museus per cada hora d'obertura tendeix a experimentar un cert creixement en augmentar la població municipal (veure Gràfic 8).

- Per un altra banda, s'evidencia l'existència d'una correlació positiva entre la xifra de visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants i el nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants (veure Gràfic 9).

Gràfic 8: Visitants presencials als museus per cada hora d'obertura i població municipal. Any 2019.

Gràfic 9: Visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants i Nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants. Any 2019.

En aquest primer bloc d'indicadors de la dimensió Usuari / Client, també s'hi troben els següents:

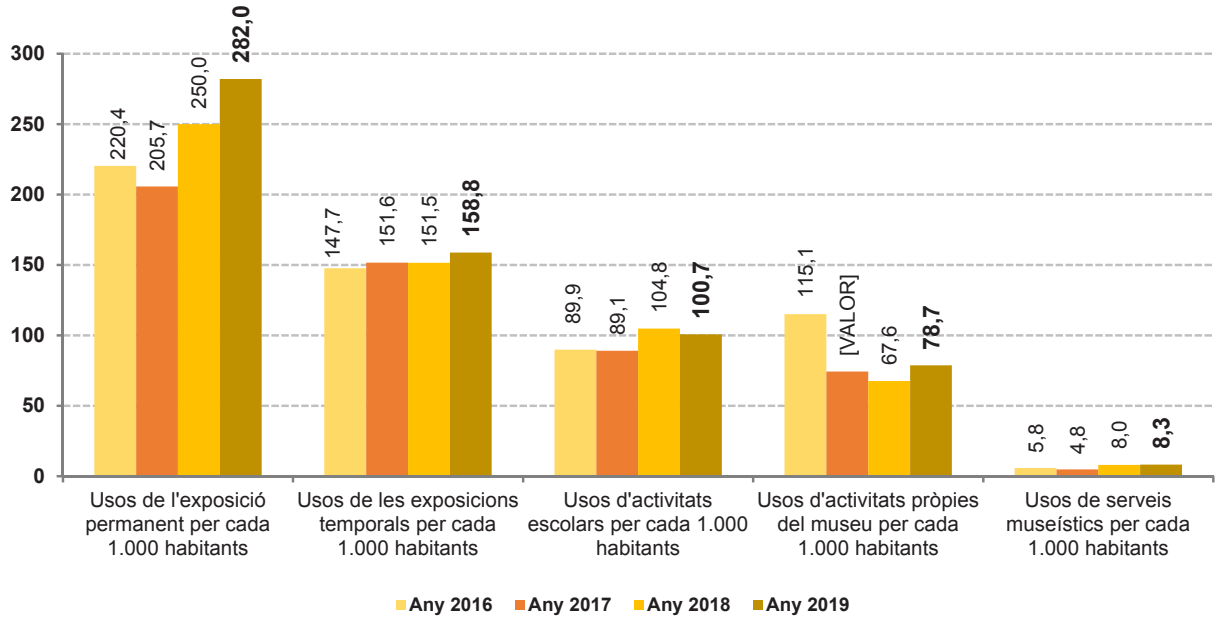
1,65
usos per visitant

- Els visitants residents al municipi han estat el 32,1% del total de visitants (30,8% l'any 2018; 37,7% el 2017 i 33,5% el 2016).
- El percentatge de visitants dels museus que paguen augmenta lleugerament, consolidant aquesta tendència: 41,4 el 2019; 38,9% el 2018; 35,5% el 2017 i 29,9% el 2016.
- Es manté la mitjana d'usos del museu per cada visitant en relació amb l'any anterior (1,65 el 2019 i el 2018; 1,61 el 2017 i 1,56 el 2016).
- El percentatge de població en edat escolar que ha visitat el museu ha estat del 70,9% (el 73,6% l'any anterior).
- Hi ha hagut una mitjana de 84,4 consultes anuals sobre fons, orientació en la recerca i informació històrica (53,65 el 2018).

El següent bloc, titulat "Fomentar l'assistència als museus de tot tipus de públic", fa referència a la distribució per tipologies d'ús de l'activitat realitzada pels visitants dels museus durant l'any 2019 (veure Gràfic 10).

282
usos / 1.000 habitants en exposicions permanents

- En l'exposició permanent: 282,0 usos per cada 1.000 habitants (249,96 el 2018; 205,7 el 2017 i 220,4 el 2016).
- En exposicions temporals: 158,8 usos per 1.000 habitants (151,5 el 2018; 151,6 el 2017 i 147,7 el 2016).
- En activitats escolars: 100,7 usos per cada 1.000 habitants (104,8 el 2018; 89,1 el 2017 i 89,9 el 2016).
- En activitats pròpies del museu (com tallers, conferències, xerrades, seminaris, rutes o visites guiades, etc.): 78,7 usos per cada 1.000 habitants (67,55 el 2018; 74,3 el 2017 i 115,1 el 2016).
- En serveis museístics (com biblioteca/hemeroteca, arxiu del museu, fons/reserva, assessorament, consultes especialitzades, etc.): 8,3 usos per cada 1.000 habitants (8,03 el 2018; 4,8 el 2017 i 5,8 el 2016).

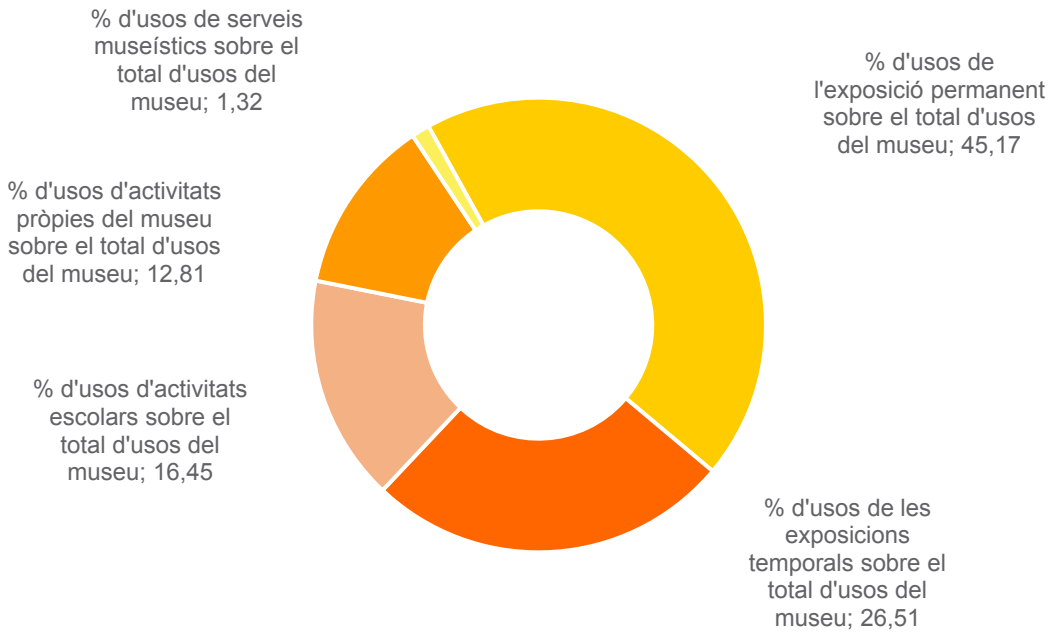

Gràfic 10: Usos de l'exposició permanent, de les exposicions temporals, de les activitats escolars, d'activitats pròpies i de serveis museístics per cada 1.000 habitants. Segons dades del Cercle. Anys 2016, 2017, 2018 i 2019.

Les dades de l'any 2019 en relació als usos dels museus del Cercle no presenten variacions substancials en relació als anys anteriors. La seva distribució percentual en funció dels diferents conceptes d'ús no ha experimentats canvis a destacar. La situació d'enguany ha estat la següent (veure Gràfic 11):

71,7%
dels usos dels museus en exposicions (permanent i temporals)

- 45,17% d'usos de l'exposició permanent i 26,51% d'usos de les exposicions temporals, essent 71,68% en total pel cas de les exposicions.
- 16,45% dels usos en activitats escolars.
- 12,81% dels usos en activitats pròpies del museu (com tallers, conferències, xerrades, seminaris, rutes o visites guiades, etc.).
- 1,32% dels usos en serveis museístics (com biblioteca i/o hemeroteca, arxiu del museu, fons/reserva, assessorament, consultes especialitzades, etc.).

Gràfic 11: % d'usos del museu sobre el total d'usos. Per tipus d'ús sobre el total. Any 2019.

El 2019, els indicadors del bloc "Fomentar l'assistència a les activitats i exposicions dels museus" tenen un comportament desigual

1.093,3
usos per exposició temporal realitzada

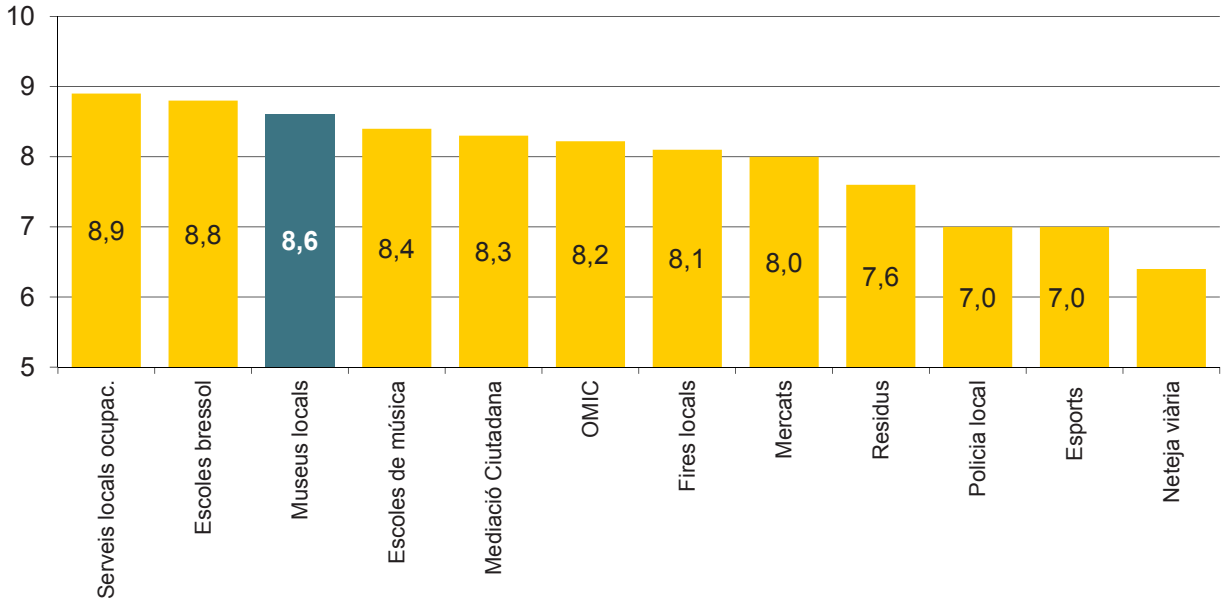
- S'han comptabilitzat 1.093,3 usos de les exposicions temporals per cada exposició temporal realitzada, una xifra similar a l'obtinguda en els anys anteriors (1.020,4 el 2018; 997,7 el 2017 i 1.201,8 el 2016).
- Per contra, la mitjana d'assistència a les activitats pròpies del museu és de 48 i es manté en la franja baixa de l'any 2018 (59,5 el 2017 i 111,6 el 2016). Per a interpretar correctament aquesta evolució cal tenir en compte, però, els canvis esdevinguts en la mostra assenyalats anteriorment.

Per altra banda, del bloc "Ofertar l'ús del museu per activitats alienes", hi ha hagut 138,2 visitants per activitats alienes al museu per cada 1.000 habitants durant l'any 2019 (153,4 el 2018; 112,6 el 2017 i 99,5 el 2016).

La dimensió Usuari / Client es completa amb una sèrie d'indicadors relatius a la qualitat del servei ofert pels museus del Cercle que mostren com la valoració del "Grau de satisfacció dels visitants dels museus" en una escala del 0 al 10, es situa en un 8,6, un valor similar al dels anys precedents (8,69 punts el 2018; 8,72 el 2017 i 8,67 el 2016).

En relació amb les valoracions d'altres serveis municipals, els museus locals se situen en la franja alta i només són superats per les Escoles bressol, que han obtingut un 8,8 i els Serveis locals d'ocupació, amb un 8,9 (veure Gràfic 12).

I finalment, la puntuació mitjana dels museus del Cercle l'any 2019 segons els usuaris de Google ha estat de 8,5 sobre 10 i, segons els de Tripadvisor, de 8,3 sobre 10, valors similars als obtinguts en edicions anteriors.

Nota: Les dades d'Escoles bressol, Mercats, Neteja viària i Residus són provisionals a la data d'elaboració de l'informe.

Gràfic 12: Grau de satisfacció dels usuaris analitzat pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019.

2.3. DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS / RECURSOS HUMANS

Els indicadors de la dimensió Valors organitzatius / Recursos humans fan referència al model organitzatiu i de gestió dels museus locals, així com dels recursos humans (com ara retribucions, formació, antiguitat dels treballadors). Aquests indicadors es presenten agrupats en els cinc blocs següents (veure Taula 3):

- Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió.
- Disposar d'una dotació adequada de recursos humans.
- Promoure un clima laboral positiu per als treballadors.
- Millorar les habilitats dels treballadors.
- Vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes.

Dimensió Valors organitzatius / RRHH	2016	2017	2018	2019
Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió				
Gestió directa (%) (Ajuntament, OOAA, Empreses i fundacions participades per l'ajuntament)	98,0 %	98,7 %	98,7 %	99,1 %
Gestió indirecta (%) (concessió, altres)	2,0 %	1,3 %	1,3 %	0,9 %
Disposar d'una dotació adequada de recursos humans				
Treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants	0,43	0,42	0,42	0,43
% de treballadors tècnics amb qualificació superior s/total de personal del museu	35,3 %	31,4 %	30,4 %	28,7 %
% de treballadors propis s/total de treballadors del museu	79,8 %	70,7 %	70,1 %	71,3 %
Índex de cobertura de la vigilància amb personal específic	94,9 %	80,8 %	89,9 %	84,0 %
Promoure un clima laboral positiu per als treballadors				
% Hores de baixa sobre hores anuals totals del personal municipal	3,9 %	5,2 %	3,8 %	4,2 %
Sou brut del director del museu	42.855	38.269	37.493	40.702
Nombre d'usos per cada treballador del museu	4.768	3.877	4.169	4.341
Millorar les habilitats dels treballadors				
Hores anuals de formació per treballador (personal propi)	8,86	14,36	17,03	17,23
Vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes				
% de dones respecte del total de treballadors	57,43	60,54	58,67	59,91
% de dones comandament s/ total de comandaments	--	64,00	63,64	64,71

Taula 3. Indicadors de la Dimensió Valors organitzatius / Recursos humans del Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals. Anys 2016-2018.

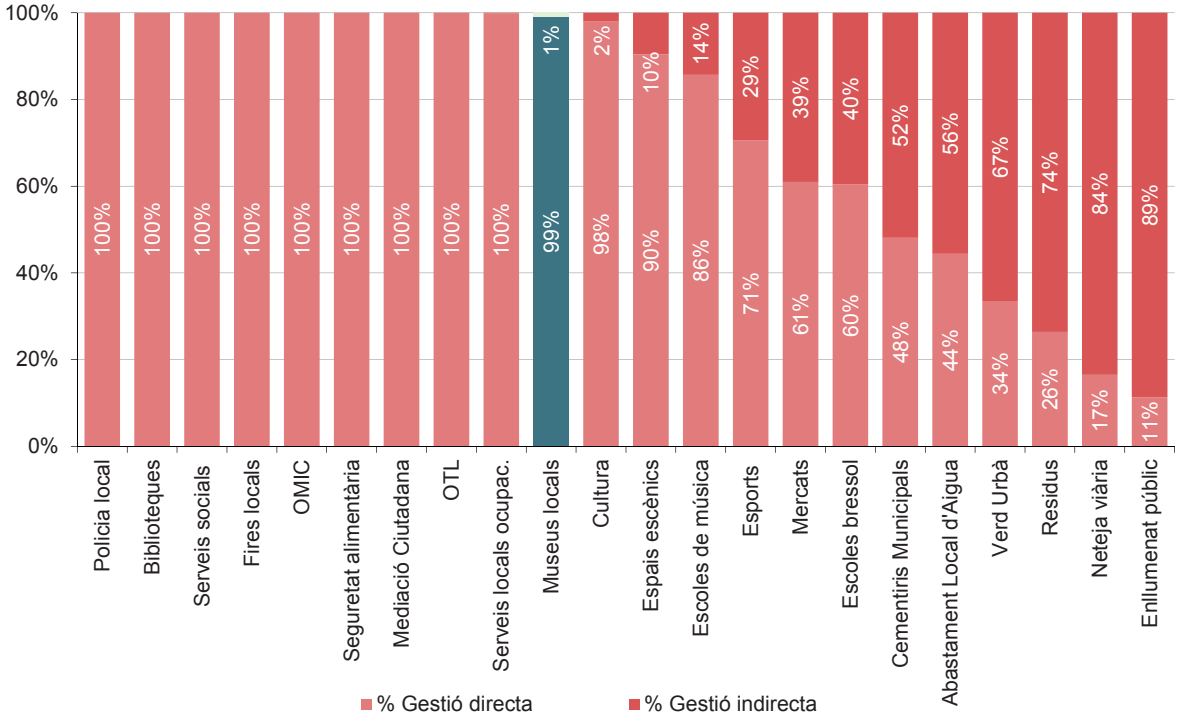
La dimensió que ens ocupa permet una anàlisi comparativa entre els diferents serveis municipals a través dels Cercles de Comparació Intermunicipal, atès que bona part dels indicadors del Cercle de Museus Locals són de caràcter transversal i, per tant, comuns als altres serveis municipals.

El primer aspecte abordat en aquesta dimensió és la forma o model de gestió dels museus locals. Segons les dades del Cercle, quasi la totalitat de la despesa d'aquests serveis municipals l'any 2019 és realitzada de manera directa (el 99,1% en els museus del Cercle, valors molt propers als del 2018 i 2017 que van ser de 98,7% i lleugerament superiors al 98,0% del 2016), i només una part menor, el 0,9%, es realitza mitjançant gestió indirecta (veure Gràfic 13):

- El 2019, de manera molt similar al 2018, la gestió directa ha concentrat el 100% de la despesa en els següents serveis: Policia local, Biblioteques, Serveis socials, Fires locals, OMICs, Seguretat alimentària, Mediació ciutadana, OTL i Serveis locals d'ocupació.

- A continuació, hi ha el cas dels Museus locals i dels Serveis de cultura, que han realitzat entre el 98% i el 99% de la seva despesa mitjançant gestió directa.

- La resta de serveis municipals han fet menys d'un 95% de la seva despesa mitjançant gestió directa. Per un costat, i encara amb una elevada proporció, hi ha els Espais escènics (90%), les Escoles de música (86%), els Esports (71%), els Mercats (61%) i les Escoles bressol (60%). Per un altre costat, hi ha els casos on la gestió directa se situa per sota del 50%: Cementiris municipals (48%), Abastament local d'aigua (44%), Verd urbà (34%), Residus (26%), Neteja viària (17%) i Enllumenat públic (11%).

Notes:
(1) Cal tenir en compte que els diferents Cercles relacionats amb la cultura (Biblioteques, Espais escènics, Museus locals, i Serveis de cultura) no estan integrats pels mateixos municipis que el Cercle de serveis culturals.
(2) Les dades de Cementiris Municipals, Escoles bressol, Mercats, Neteja viària, Residus, Serveis socials són provisionals a la data d'elaboració de l'informe.

Gràfic 13: % de gestió directa i indirecta dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019.

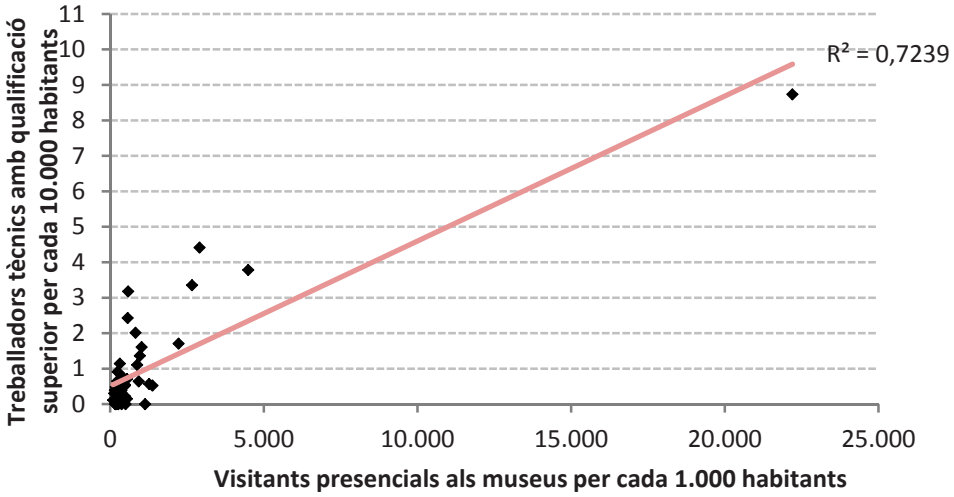
28,7%
treballadors tècnics amb qualificació superior

En relació a la dotació de recursos humans dels museus del Cercle, les dades corresponents a l'any 2019 mostren com un 28,7% dels treballadors dels museus són tècnics amb qualificació superior, percentatge que se situa per sota dels anys anteriors (30,4% el 2018; 31,4 el 2017 i 35,3% el 2016).

Els treballadors propis del museu han representat el 71,3% del total dels seus treballadors, un valor lleugerament superior al dels dos anys anteriors (70,1% el 2018 i 70,7% el 2017) i inferior al 79,8% de l'any 2016. De nou, el salt produït entre els valors obtinguts l'any 2016 i els posteriors ha de fer prendre en consideració els canvis produïts en la mostra entre aquests anys.

La xifra de treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants s'ha situat en 0,43 treballadors /10.000 habitants (0,42 el 2018 i el 2017, i 0,43 el 2016). De nou, com en els darrers anys s'observa la següent

correlació positiva: a mesura que augmenta el nombre de treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants, també ho fa la xifra de visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants (veure Gràfic 14).

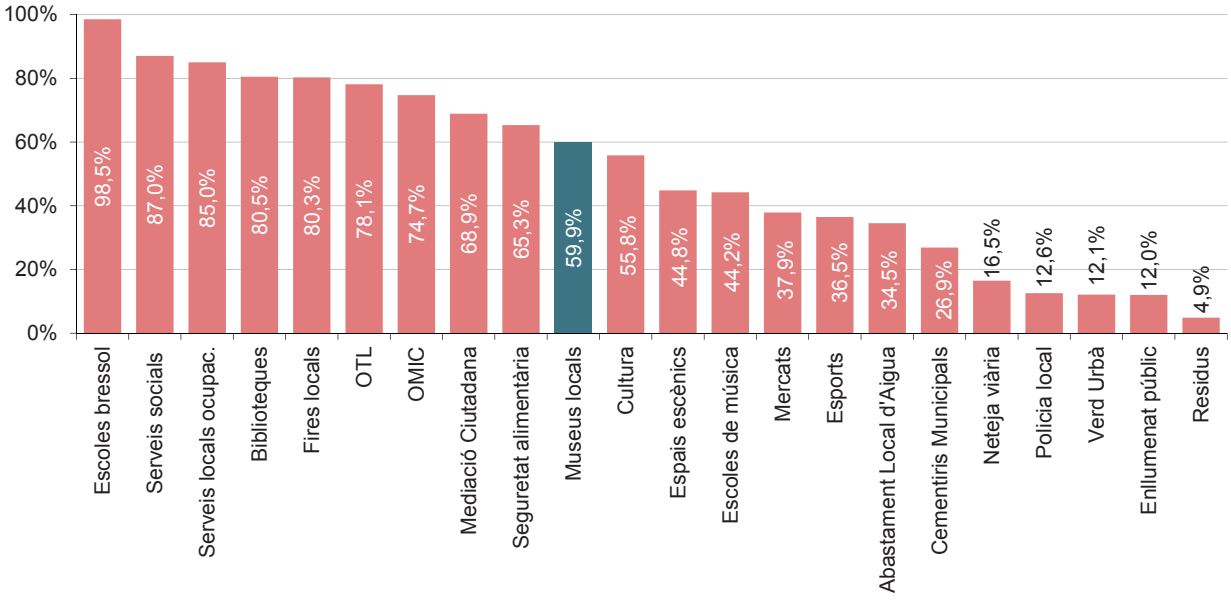
Gràfic 14: Treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants i Visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants. Any 2019.

59,9% treballadors són dones

Pel que fa a la igualtat de gènere, la proporció de dones que treballen als museus del Cercle durant el 2019 ha estat del 59,9% sobre el total de treballadors d'aquests serveis (veure Gràfic 15).

Aquest percentatge se situa en un valor similar al dels anys anteriors (58,7% el 2018; 60,54% el 2017 i 57,43% el 2016).

En relació a d'altres serveis culturals municipals, el Cercle de Comparació Intermunicipal mostra que els museus se situen en una posició intermèdia, per sobre de Cultura (55,8%) i Espais escènics (44,8%), i per sota de Biblioteques (80,5%).

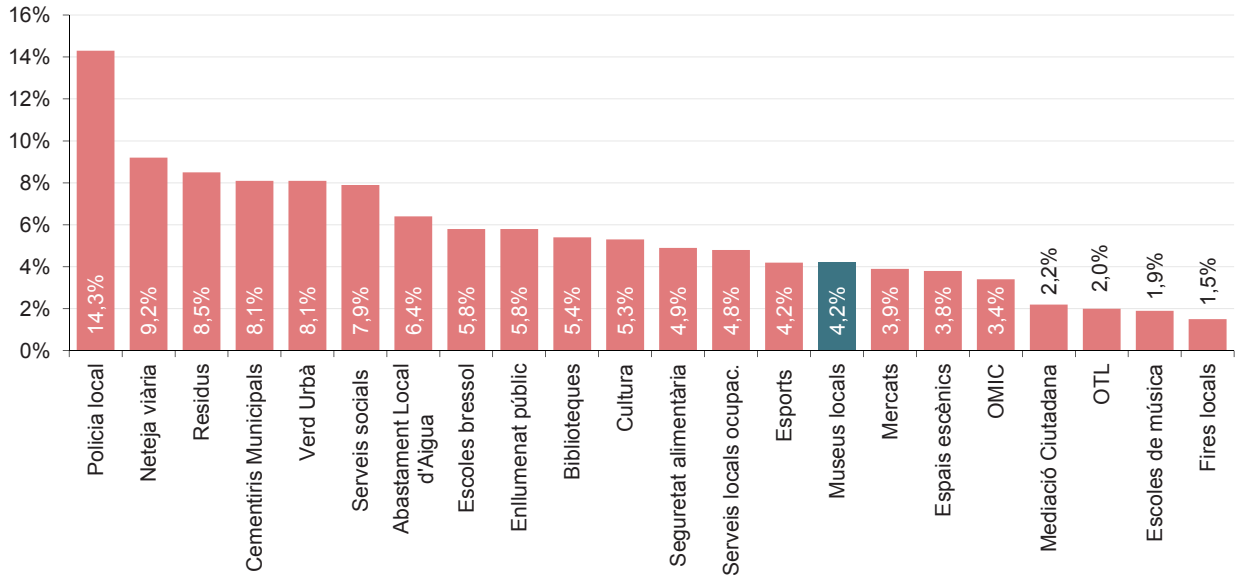

Nota:
Vegeu Notes a Gràfic 13

Gràfic 15: % de dones sobre el total de treballadors dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019.

En relació a les responsabilitats assignades a dones treballadores dels museus del Cercle, el percentatge de dones en responsabilitats de comandament sobre el total de comandaments ha estat d'un 64,7%, un valor lleugerament superior a la quota dels anys anteriors (63,6% l'any 2018 i 64% el 2017).

El percentatge d'hores anuals de baixa respecte de les hores totals de treball ha estat del 4,2% en el cas dels museus del Cercle, una xifra similar a la d'anys anteriors (3,85% el 2018, 5,2% el 2017 i 3,9% el 2016). En relació amb la resta de serveis municipals dels Cercles, aquest valor també s'ha situat en un lloc intermedi l'any 2019, lleugerament inferior al de Cultura (5,3%) i unes dècimes per sobre d'Espais escènics (3,8%) (veure Gràfic 16).

Nota:
Vegeu Notes a Gràfic 13

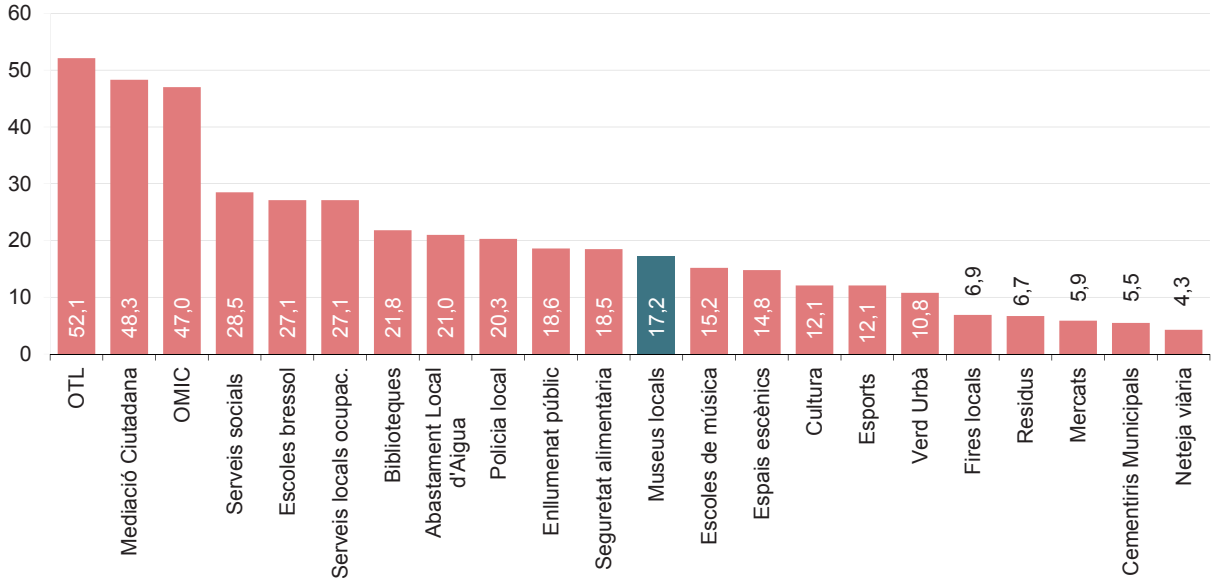
Gràfic 16: % d'hores de baixa dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019.

4.341
usos del museu per treballador

Durant l'any 2019 s'han comptabilitzat 4.341 usos del museu per treballador, valor que se situa en nivells similars al d'anys anteriors (4.169 usos el 2018, 3.877 el 2017 i 4.768 el 2016).

De mitjana, el sou brut del director del museu local el 2019 ha estat de 40.701,7€ (37.493€ el 2018, 38.269€ el 2017 i 42.855€ el 2016). Cal remarcar, tanmateix, que com en anys anteriors s'ha assolit un baix nivell de resposta respecte d'aquesta variable.

I finalment, les hores de formació anual per treballador en els museus locals del Cercle durant el 2019 ha estat de 17,2 hores, valor similar al dels dos anys anteriors (17,0 hores el 2018 i 14,4 el 2017) i clarament superior al de l'any 2016 (8,9 hores) on, de nou, s'ha de prendre en consideració el canvi en la mostra analitzada. En relació als valors obtinguts en d'altres serveis municipals analitzats, aquest valor es troba situat a la franja intermèdia, i força similar a la dels casos de Seguretat alimentària (18,5 hores), Enllumenat públic (18,6 hores), Escoles de música (15,2 hores), i Espais escènics (14,8 hores) (veure Gràfic 17).

Nota:
Vegeu Notes a Gràfic 13

Gràfic 17: Hores de formació per treballador dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019.

2.4. DIMENSIÓ ECONÒMICA

El bloc d'indicadors relatius a la dimensió Econòmica fa referència a l'ús dels recursos que es requereixen per prestar el servei, als seus costos associats i a les fonts de finançament del servei. En concret, aquests indicadors es classifiquen en els quatre grans blocs següents (veure Taula 4):

- Disposar dels recursos adequats.
- Finançar adequadament el servei.
- Gestionar els recursos adequadament.
- Oferir el servei a uns costos unitaris adequats.

Dimensió Econòmica	2016	2017	2018	2019
Disposar dels recursos adequats				
Despesa corrent total per habitant	6,92	7,11	7,51	9,37
% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal	0,9 %	0,8 %	0,9 %	1,0 %
Finançar adequadament el servei				
% d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini s/despesa corrent total	11,9 %	11,0 %	11,4 %	10,8 %
% de finançament per aportacions d'altres institucions (Generalitat, etc.) s/ despesa corrent total	15,6 %	15,2 %	15,4 %	24,3 %
% de finançament per part de l'ajuntament s/ despesa corrent total	72,5 %	73,8 %	73,2 %	64,9 %

Dimensió Econòmica	2016	2017	2018	2019
Gestionar els recursos adequadament				
% de la despesa en exposicions temporals sobre el total de la despesa corrent	8,3 %	12,1 %	10,6 %	9,8 %
% de la despesa en activitats i tallers sobre el total de la despesa corrent	10,8 %	12,7 %	11,9 %	9,8 %
% de la despesa en comunicació i publicitat sobre el total de la despesa corrent	5,0 %	5,0 %	5,0 %	4,2 %
% de despesa en recerca, conservació preventiva, restauració i documentació s/despesa corrent total en museus	7,1 %	7,7 %	9,7%	8,6 %
Oferir el servei a uns costos unitaris adequats				
Preu de l'entrada general al museu (entrada normal)	3,20	2,82	2,65	2,76
Ingressos mitjans per visites del museu per cada visitant	0,35	0,52	0,50	0,76
Despesa corrent total per visita	18,62	21,91	21,35	24,16
Ingrés mitjà de les activitats per cada ús de les activitats	2,66	3,88	4,74	3,69
Despesa en activitats per cada ús de les activitats	6,49	12,90	13,26	11,06

Taula 4: Indicadors de la dimensió Econòmica del Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals. Anys 2016-2019.

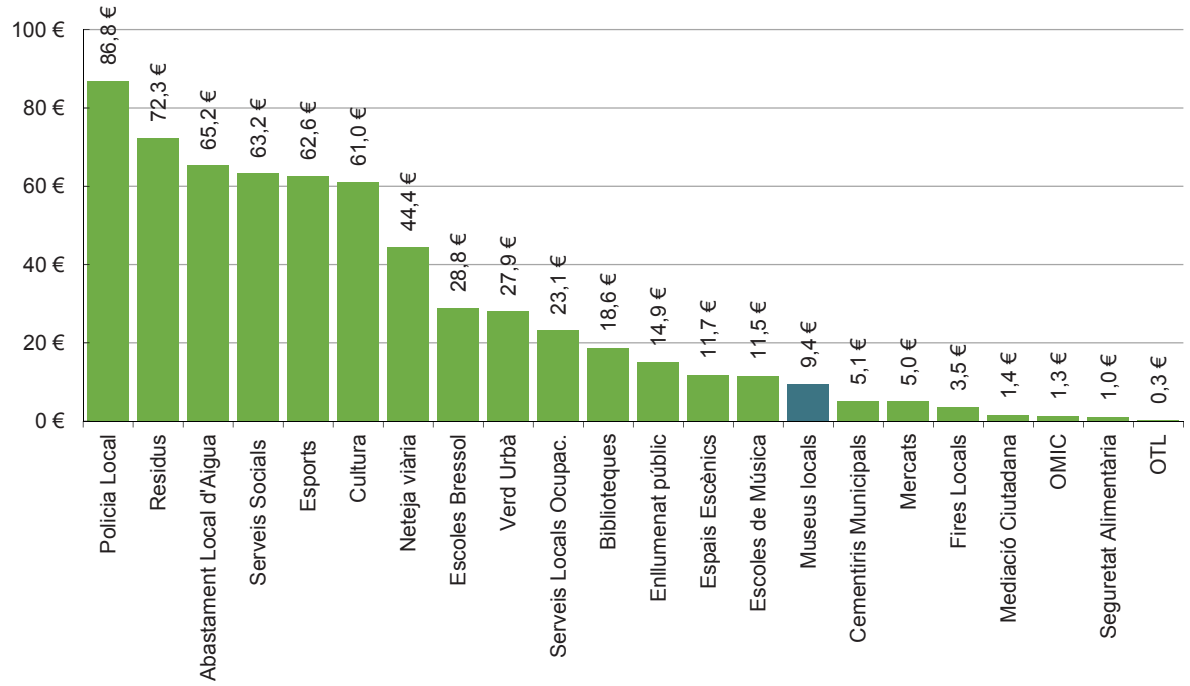
9,4 €
per habitant de despesa corrent anual

Les dades corresponents a l'edició del Cercle de l'any 2019 mostren que la despesa corrent total per habitant destinada als museus locals del Cercle ha estat de 9,4 €/habitant, una xifra que se situa molt per sobre dels valors dels darrers tres anys: 7,5 €/habitant el 2018; 7,1 €/habitant el 2017 i 6,9 €/habitant el 2016.

En comparació amb d'altres serveis municipals que participen en els Cercles, aquesta xifra de despesa anual per habitant situa els museus locals en la zona amb una despesa corrent anual inferior als 10 €/habitant: Cementiris municipals (5,1 €/habitant), Mercats (5,0 €/habitant), Fires locals (3,5 €/habitant), Mediació ciutadana (1,4 €/habitant), OMIC (1,3 €/habitant), Seguretat alimentària (1,0 €/habitant) i OTL (0,3 €/habitant).

Les dades de l'any 2019 corresponents a altres serveis municipals de caràcter cultural que es poden prendre com a referència són: Escoles de música (11,5 €/habitant), Espais escènics (11,7 €/habitant) i Biblioteques (18,6 €/habitant). Així mateix, cal indicar que el Cercle de Cultura, relatiu al conjunt dels serveis culturals[2] , reflecteix una despesa de 61,0 €/habitant el mateix any (veure Gràfic 18).

2 El Cercle de Cultura inclou les dades generals dels serveis culturals de Biblioteques, Espais Escènics, Museus municipals, Centres Culturals de Proximitat, Centres d'Art, Espais de Creació i Cicle Festiu, Festivals i Activitats a l'aire lliure.

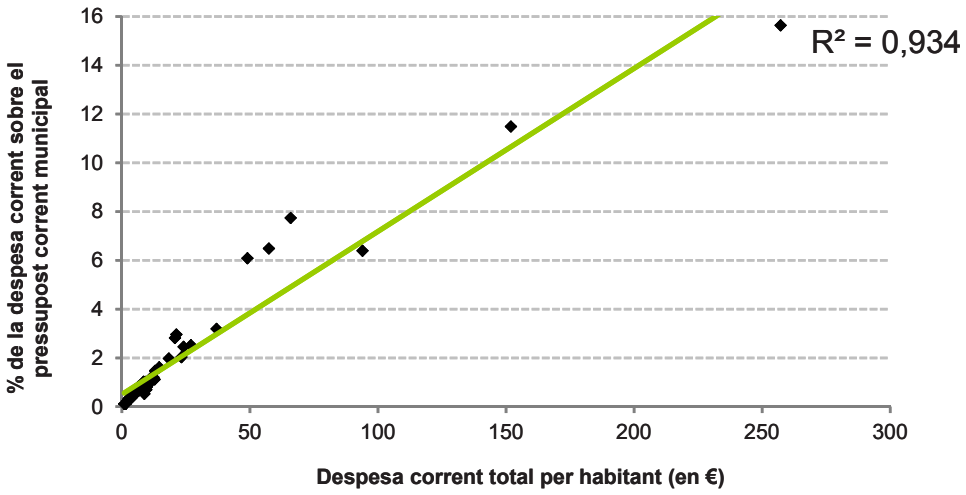
Nota:
Vegeu Notes a Gràfic 13

Gràfic 18: Despesa corrent per habitant dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019.

1,0%
del total del pressupost corrent municipal

El conjunt de la despesa municipal dels museus locals ha representat l'1% del total del pressupost corrent municipal de l'any 2019, un valor lleugerament superior al dels anys precedents (0,9% el 2018; 0,8% el 2017 i 0,9% el 2016).

De la mateixa manera que en l'any anterior, a l'any 2019 s'observa una forta correlació positiva entre la despesa corrent per habitant dels museus i el % del total del pressupost corrent municipal que representa aquesta despesa (veure Gràfic 19).

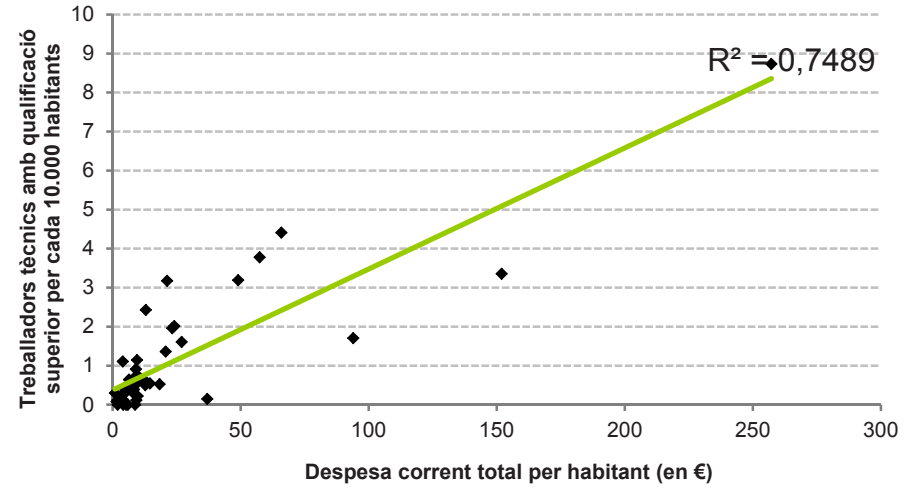

Gràfic 19: % de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal i Despesa corrent total per habitant. Any 2019.

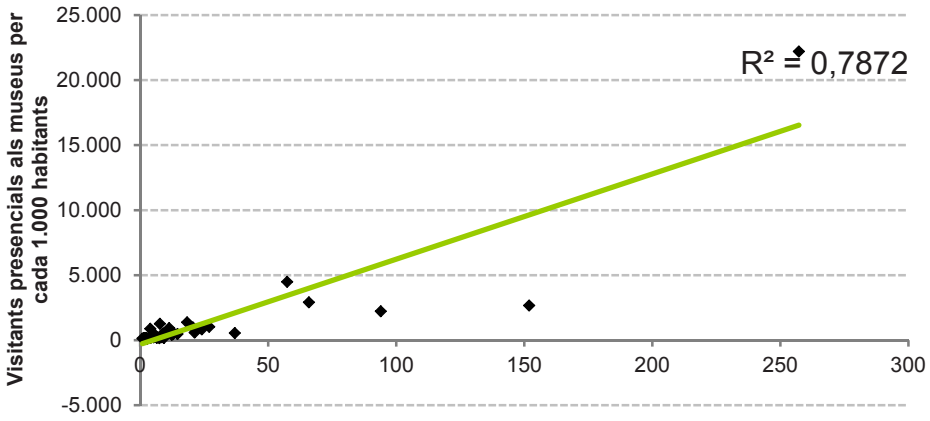
A l'any 2019 se segueixen observant d'altres correlacions d'interès entre els indicadors de caràcter econòmic com entre la despesa efectuada per part dels museus i altres indicadors d'aquest servei, tal com ja es van posar de manifest en les edicions anteriors dels Cercles. En concret, en augmentar la despesa corrent per habitant en museus tendeixen a incrementar-se els següents indicadors:

- Treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants (Gràfic 20).
- Visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants (Gràfic 21).
- Nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants (Gràfic 22).

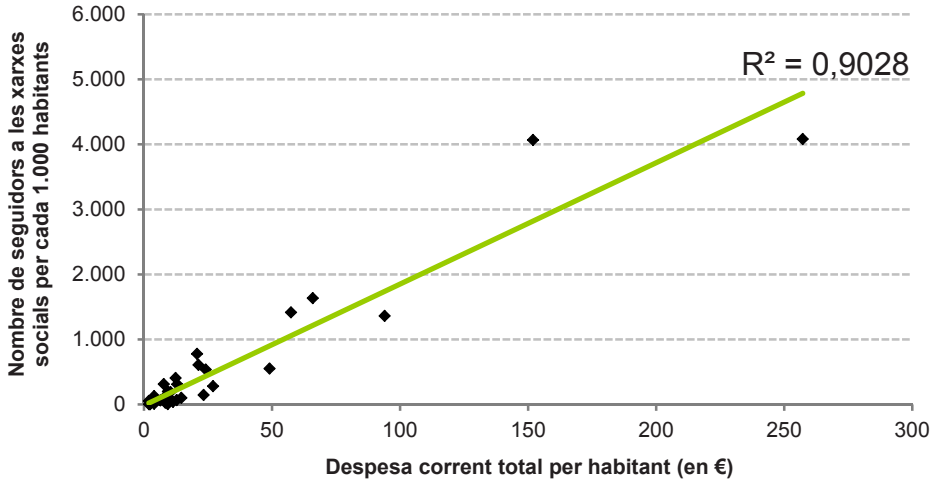
La confirmació d'aquestes correlacions per tercer any consecutiu, amb la mostra ampliada notablement, reforça la idea segons la qual amb una major dotació de recursos econòmics es pot disposar de recursos humans més qualificats i assolir un major impacte en la societat.

Gràfic 20: Treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants i Despesa corrent total per habitant. Any 2019.

Gràfic 21: Visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants i Despesa corrent total per habitant. Any 2019.

Gràfic 22: Nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants i Despesa corrent total per habitant. Any 2019.

En l'apartat "Finançar adequadament el servei", es pot observar que la distribució dels ingressos totals dels museus locals per conceptes presenta notables variacions respecte dels anys anteriors, ja que puja el percentatge de finançament per aportacions d'altres institucions que s'equilibra amb una disminució del percentatge de finançament per part dels ajuntaments (veure Gràfic 23):

64,9%
del pressupost ha estat aportació municipal

- El percentatge d'ingressos obtinguts en concepte de taxes, preus públics (entrades, prestació de serveis o lloguer d'espais) i patrocinis ha estat de 10,8%, valor força similar a la dels anys precedents (11,4% el 2018; 11,0% el 2017 i 11,9%).

- Les aportacions realitzades per altres institucions han representat el 24,3% del pressupost total, una percentatge significativament superior a la dels anys anteriors (15,4% el 2018; 15,2% el 2017 i 15,6% el 2016).

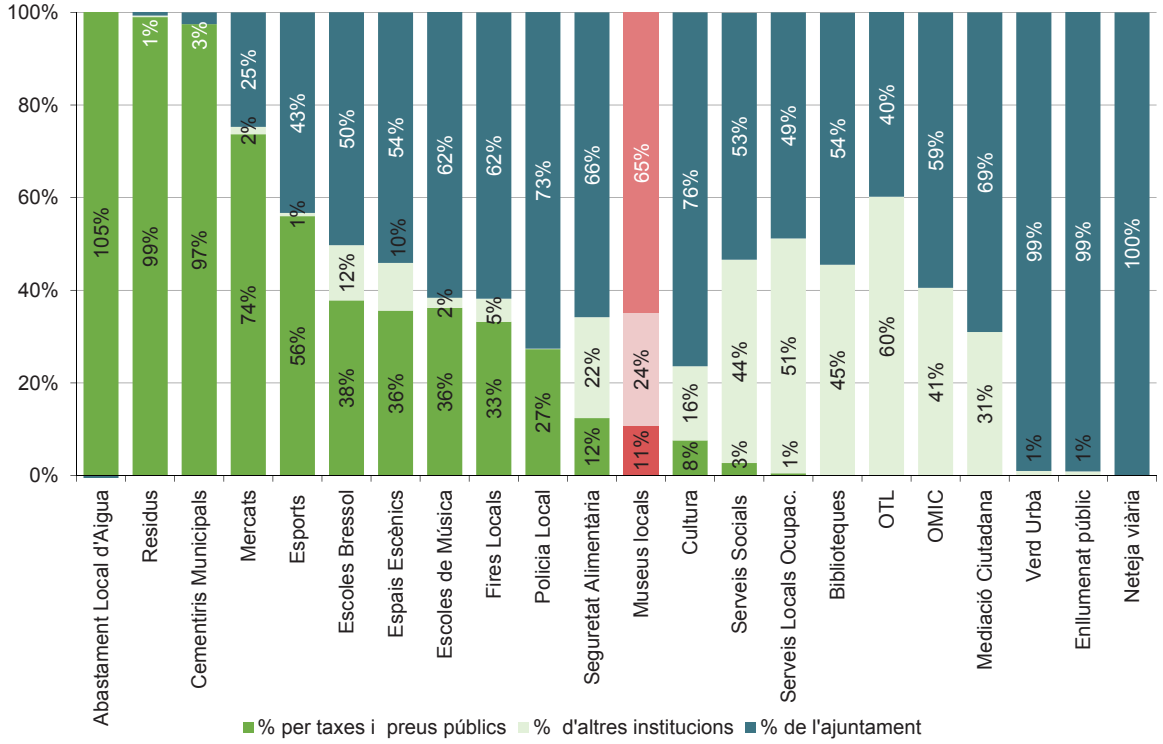
- L'aportació de recursos municipals ha estat del 64,9%, un valor força inferior al dels anys anteriors (73,2% del pressupost el 2018; 73,8% el 2017 i 72,5% el 2016), tot i que es manté com la font principal de finançament dels museus del Cercle el 2019.

Gràfic 23: Distribució per conceptes del pressupost de despesa corrent dels museus locals sobre el total de la despesa corrent. Any 2019.

Comparativament amb la resta de serveis municipals objecte dels Cercles de Comparació Intermunicipal, durant l'any 2019 els museus locals són els serveis on l'aportació de l'ajuntament assoleix un percentatge del 65%, mantenint-se com en anys anteriors en una posició "intermèdia" entre els que tenen molt elevada o molt baixa

aportació municipal, com s'esdevé en els casos de Cultura (76%), Policia local (73%), Mediació ciutadana (69%) per sobre, o Seguretat alimentària (66%), Fires locals (62%) i Escoles de música (62%) per sota.

Nota:
Vegeu Notes a Gràfic 13

Gràfic 24: Fonts de finançament dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Any 2019.

Les dades relatives a la gestió dels recursos del museus de l'any 2019 es mantenen dins dels valors dels anys anteriors, tot i que en conjunt presenten una lleugera disminució:

- La despesa en exposicions temporals ha estat del 9,8 % sobre el total de la despesa corrent (10,6% el 2018; 12,1% el 2017 i el 8,3% el 2016).
- La despesa en activitats i tallers ha representat el 9,8% sobre el total de la despesa (11,9% el 2018; 12,7% el 2017 i 10,8% el 2016).
- La despesa en comunicació i publicitat ha suposat el 4,2% del total del corrent, una xifra lleugerament inferior als tres anys anteriors, que va ser del 5,0%.
- El percentatge de despesa en recerca, conservació preventiva, restauració i documentació també s'ha reduït lleugerament respecte l'any 2018 (9,7%) i se situa en el 8,6%, tot i que en aquest cas representa un augment en relació als valors dels anys 2017 i 2016 (7,7% i 7,1% respectivament).

I, per últim, abordem el conjunt d'indicadors inclosos en el bloc titulat "Oferir el servei a uns costos unitaris adequats", que conté la informació relativa a l'activitat dels museus en el Cercle l'any 2019:

24,2 €
de despesa corrent per visita

- El preu de l'entrada general al museu s'ha situat en 2,8€ mantenint-se, d'aquesta manera, els valors dels darrers anys (2,7€ el 2018; 2,8€ el 2017 i 3,2€ el 2016).
- Els ingressos mitjans per visites del museu per cada visitant han estat de 0,8€, un valor lleugerament superior als dels anys precedents (0,50€ el 2018; 0,52€ el 2017 i 0,35€ el 2016).

- La despesa corrent total per visita s'ha vist incrementada en relació als anys anteriors i enguany se situa en 24,2€ (21,3€ el 2018; 21,9€ el 2017 i 18,6€ el 2016).

- L'ingrés mitjà de les activitats per cada ús de les activitats retrocedeix lleugerament, es situa en 3,7€ l'any 2019, aturant-se així la tendència creixent dels darrers anys (4,7€ el 2018; 3,9€ el 2017 i 2,7€ el 2016).

- La despesa en activitats per cada ús de les activitats ha descendit lleugerament en relació amb els dos anys precedents i se situa en 11,1 € (13,3€ el 2018 i 12,9€ el 2017). A banda queden els 6,49€ de l'any 2016, valor significativament diferents al dels anys posteriors i que podem, de nou, interpretar en part degut a les variacions que la mostra va presentar entre els anys 2016 i 2017.

3. ANÀLISI DELS TALLERS DE MILLORA

L'any 2020 no s'ha pogut realitzar el taller de millora com a conseqüència de la situació generada per la pandèmia de la COVID-19.

4. CONCLUSIONS FINALS

Els 50 municipis que han participat en aquesta cinquena edició del Cercle representen el 94,3% dels municipis que tenen equipaments integrats a la Xarxa de Museus Locals de la Diputació de Barcelona (XML), formada actualment per 68 museus distribuïts en 53 municipis de la província.

Els resultats obtinguts en aquesta cinquena edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de Museus Locals corresponent a l'any 2019 mostren certs indicadors amb valors que es mantenen força estables els darrers anys. Aquest fet és força remarcable atès l'increment de la mostra de municipis participants en la present edició del Cercle, de manera que aquestes dades poden estar posant de relleu certes característiques rellevants de la situació i activitat dels museus locals del Cercle. Caldrà, doncs, confirmar aquestes tendències en futures edicions del Cercle.

Principalment, aquest és el cas dels següents indicadors:

1. Dimensió Encàrrec polític / Estratègic:

   - El temps d'obertura del museu (hores d'obertura reals sobre hores d'obertura potencials) oscil·la al voltant del 40% (39,7% el 2019).
   - Hi ha entre un 70% i un 75% d'objectes registrats s/ total estimat d'objectes del fons (71,9% el 2019), i prop del 70% d'objectes registrats que són documentats (70,4% el 2019).
   - Són al voltant d'un 0,4% d'objectes en què s'ha fet alguna intervenció directa i específica de conservació sobre el total d'objectes registrats (0,5% el 2019).
   - Existeix a l'entorn del 6% d'espai d'emmagatzematge disponible (5,5% el 2019).
   - Hl ha al voltant d'un 75% de dies de l'any amb exposició temporal al museu sobre el total de dies d'obertura (74,5% el 2019).
   - Es comptabilitzen entre 40 i 45 dies de durada de les exposicions temporals (42,3 dies el 2019).
   - Aproximadament el 0,2% d'objectes registrats són prestats per a exposicions de tercers o dels que s'ha concedit un permís de reproducció (0,2% el 2019).
   - L'antiguitat de la museografia de l'exposició de la seu principal se situa entre els 8 i 10 anys (8,7 anys el 2019).
   - Al voltant d'un terç de dies compten amb activitats realitzades al museu (pròpies o alienes) sobre el total de dies d'obertura (30,7% el 2019).
   - Al voltant d'un 5% de béns patrimonials han estat analitzats sobre el total de béns patrimonials del municipi (5,2% el 2019).

2. De la dimensió Usuari / Client:

   - Es comptabilitzen al voltant de 1,6 usos del museu per cada visitant al museu (1,6 el 2019).
   - Entorn al 70% de població en edat escolar ha visitat el museu (70,9% el 2019).
   - Entre 150 i 160 usos de les exposicions temporals per cada 1.000 habitants (158,8 usos el 2019, que representen un 26,5% del total d'usos).

- Aproximadament 100 usos d'activitats escolars per cada 1.000 habitants (16,5% del total d'usos el 2019).

- Entre 5 i 9 usos de serveis museístics per cada 1.000 habitants (aproximadament l'1% dels usos).

3. Dimensió Valors organitzatius - Recursos humans:

- Entre el 98% i el 99% de despesa es realitza en gestió directa (Ajuntament, OOAA, Empreses i fundacions participades per l'ajuntament), i la resta en gestió indirecta (concessió o altres) (99,1% el 2019).

- Sobre un 0,4 treballadors tècnics tenen amb qualificació superior per cada 10.000 habitants (0,4% els anys 2018 i 2019).

- Al voltant d'un 30% de treballadors tècnics amb qualificació superior sobre el total de personal del museu (28,7% el 2019).

- Entre el 3% i el 6% d'hores de baixa sobre hores anuals totals del personal municipal.

- Al voltant del 60% de dones respecte el total de treballadors (59,9 el 2019), i del 64% de dones comandament sobre el total de comandaments (64,7% el 2019).

4. Dimensió Economia:

- Els percentatges de despesa assignada a certes activitats clau es mantenen força estables el 2019 respecte d'anys anteriors: 9,8 % de la despesa en exposicions temporals sobre el total de la despesa corrent, 9,8 % de la despesa en activitats i tallers sobre el total de la despesa corrent, 4,2% de la despesa en comunicació i publicitat sobre el total de la despesa corrent i 8,6% de despesa en recerca, conservació preventiva, restauració i documentació s/despesa corrent total en museus.

- La mitjana del preu de l'entrada general al museu (entrada normal) se situa al voltant dels 3€ els darrers 3 anys, i la despesa corrent total per visitant, entre 20€ i 25€.

En un sentit diferent, s'observen l'any 2019 certs canvis rellevants a destacar respecte d'anteriors edicions del Cercle. Primerament, les dades relatives a la superfície dels museus locals, que són força diferents a les d'anys anteriors però que, per les característiques d'aquest indicadors, és probable que es mantinguin estables en el futur. En concret, les dades del 2019 són:

- 190,10 m^2 superfície total (incloses seus i extensions) per cada 1.000 habitants.

- 68,5 % de superfície visitable sobre la superfície total del museu.

- 36,9% de superfície edificada sobre la superfície total del museu.

Altrament, també s'evidencia un canvi de tendència important i positiu relatiu a un increment d'activitat dels usuaris del museu a través d'Internet.

- S'assoleixen 0,8 perfils actius a les xarxes socials per cada 10.000 habitants el 2019 (essent 0,5 el 2016) i 121 seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants (59 el 2016).

- Els visitants virtuals als museus per cada 1.000 habitants han crescut de 389,8 el 2016, 470,3 el 2017, 690,4 el 2018 i 705,7 el 2019 (mostrant molt probablement, en aquest cas, una tendència de creixement).

A un altre nivell, hi ha diferències observades sense que sigui possible determinar-ne amb precisió la seva causa, ja que tant poden respondre a canvis de tendència, o bé ser conseqüència de la modificació de la mostra de municipis participants. Sens dubte, caldrà analitzar amb deteniment l'evolució d'aquests indicadors en futures edicions del Cercle.

En la dimensió Economia és on s'han constatat canvis en aquest sentit, entre els que es poden remarcar els següents:

- La despesa corrent total per habitant ha ascendit a 9,37 € per habitant (quan els anys anteriors va situar-se entre 6,9 €/habitant i 7,5 €/habitant) pujant fins a l'1% el percentatge de la despesa corrent en el servei de museus sobre el pressupost corrent municipal.

- En l'estructura de finançament també s'observen canvis remarcables: el 2019 s'obté, d'una banda, un 24,3 % de finançament per aportacions d'altres institucions (Generalitat, etc.) sobre la despesa corrent total (essent, els anys anteriors, d'aproximadament el 15%) i, d'altra banda, un 64,9 % de finançament per part de l'ajuntament sobre la despesa corrent total (essent entre el 70% i el 75% en anys anteriors).

- Per contra, el % d'autofinançament per taxes, preus públics i patrocini sobre la despesa corrent total l'any 2019 es manté amb una xifra similars a la d'anys anteriors (10,8%).

També s'han observat canvis destacables en els següents indicadors:

- El 21,8 % de la col·lecció accessible en línia el 2019, és un valor similar al del 2018 (23,9%) però molt inferior al d'anys anteriors.

- El % exposicions temporals de producció pròpia o coproduïdes sobre el total exposicions temporals: mostra una evolució irregular: al voltant de 57% el 2017 i 2019, i del 65% el 2016 i 2018.

- La xifra de visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants ha passat de 325,3 el 2017, a 351,7 el 2018 i a 372,4 el 2019.

- El % de visitants que paguen entrada al museu ha passat de 29,9 %, el 2016, a 41,4 % el 2019.

L'anàlisi de les següents correlacions positives relatives a l'activitat dels museus locals observades en edicions anteriors del Cercle s'han seguit observant el 2019:

- S'observa una clara correlació positiva entre el nombre de seguidors a les xarxes socials del museu per 1.000 habitants i el nombre de perfils actius a les xarxes socials dels museus per cada 10.000 habitants.

- També es constata com la xifra de visitants presencials als museus per cada hora d'obertura tendeix a créixer en augmentar la població municipal.

- Igualment, hi ha una correlació positiva entre la xifra de visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants i el nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants.

- A mesura que augmenta el nombre de treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants, també ho fa la xifra de visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants.

- S'observa una forta correlació positiva entre la despesa corrent per habitant dels museus i el % del total del pressupost corrent municipal que representa aquesta despesa.

- Així mateix, en augmentar la despesa corrent dels museus també ho fa el nombre de treballadors tècnics amb qualificació superior per cada 10.000 habitants.

- Igualment, en augmentar la despesa corrent per habitant per part dels museus també tendeixen a créixer el nombre de visitants presencials als museus per cada 1.000 habitants, i el nombre de seguidors a les xarxes socials per cada 1.000 habitants.

En relació als indicadors transversals que permeten establir una comparació amb altres serveis culturals municipals, l'any 2019 s'han obtingut els resultats següents, similars als d'anys anteriors:

- Com en la resta de serveis culturals que participen en els Cercles, la major part de la despesa en Museus locals és realitzada en gestió directa (99%). Un percentatge lleugerament inferior al cas de les Biblioteques, que és del 100%, i una mica superior al del conjunt dels Serveis de cultura (98%)[3] i en els Espais escènics (90%).

- Una comparació en relació al gènere dels treballadors en els museus locals en mostra que el 59,9% del total de treballadors dels Museus locals són dones, proporció que se situa entre els valors assolits per les Biblioteques (80,5%, el més elevat dels Cercles relatius a cultura), i els Serveis culturals (55,8%) i els Espais escènics (44,8%).

- El percentatge d'hores de baixa respecte de les hores totals de treball ha estat del 4,2% en el cas dels Museus locals, sense diferències remarcables en comparació als altres serveis culturals analitzats.

- Els treballadors dels Museus locals han fet una mitjana de 17,2 hores de formació anuals, xifra que se situa per sota de les que s'han realitzat a les biblioteques (21,8 hores), i lleugerament per sobre de les fetes als Espais escènics (14,8 hores) i Cultura (12,1 hores).

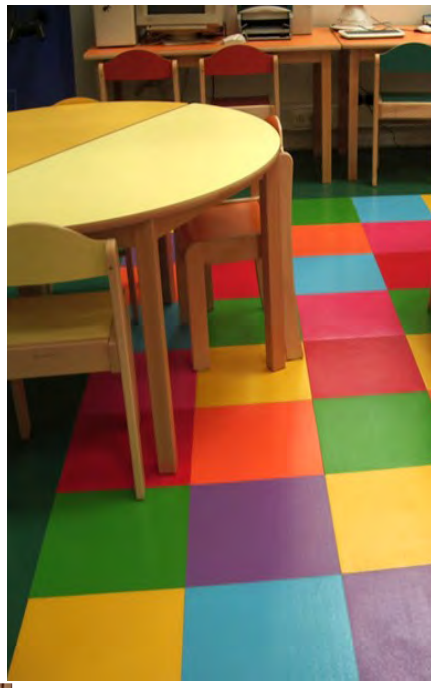
- La despesa corrent total per habitant dels Museus locals ha estat de 9,4 €/habitant, inferior a la d'altres serveis municipals com els Espais escènics (11,7 €/habitant) o les Biblioteques (18,6 €/habitant).

Finalment, assenyalar que l'any 2020 no s'ha pogut realitzar el taller de millora com a conseqüència de la situació generada per la pandèmia de la COVID-19.

3 Cultura inclou les dades generals dels Serveis culturals, Biblioteques, Espais Escènics, Museus municipals, Centres Culturals de Proximitat, Centres d'Art, Espais de Creació i Cicle Festiu, Festivals i Activitats a l'aire lliure. Cal tenir en compte que els diferents Cercles relacionats amb la cultura (biblioteques, espais escènics, museus locals, i serveis de cultura) no estan integrats pels mateixos municipis.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

ESCOLES BRESSOL
2019

INFORME DELS INDICADORS D'ESCOLES BRESSOL 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. EL CCI D'ESCOLES BRESSOL 2020 EN XIFRES

3. ELS INDICADORS DE LES ESCOLES BRESSOL

4. ELS INDICADORS DEL CCI D'ESCOLES BRESSOL

5. CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

Les escoles bressol són espais clau de desenvolupament per als infants de 0-3 anys pel que fa a la seva socialització, creixement emocional, físic i cognitiu. L'etapa 0-3 és cabdal i té una gran incidència en el desenvolupament posterior de l'infant. Actualment, i gràcies a l'aposta municipal en l'àmbit de la petita infància, es disposa d'una amplia xarxa d'escoles bressol pública al llarg del territori. Aquests serveis aporten un alt valor públic gràcies a les professionals que integren les escoles i als projectes pedagògics que vetllen per una educació de qualitat en la primera infància.

En els últims anys, les escoles bressol han hagut de fer front a diverses dificultats. Per una banda, s'han enfrontat a un entorn sociodemogràfic complex amb uns nivells de natalitat a la baixa que tenen una incidència directa i immediata sobre la demanda del servei i que provoca dificultats a l'hora de cobrir les places dels centres. Pel que fa al finançament, els darrers anys han estat marcats per la incertesa: la inicial retirada de finançament de la Generalitat va ser compensada parcialment per les aportacions fetes des de la Diputació de Barcelona i actualment existeix el ferm compromís per part de la Generalitat de complementar les aportacions no realitzades i augmentar l'aportació en un futur pròxim.

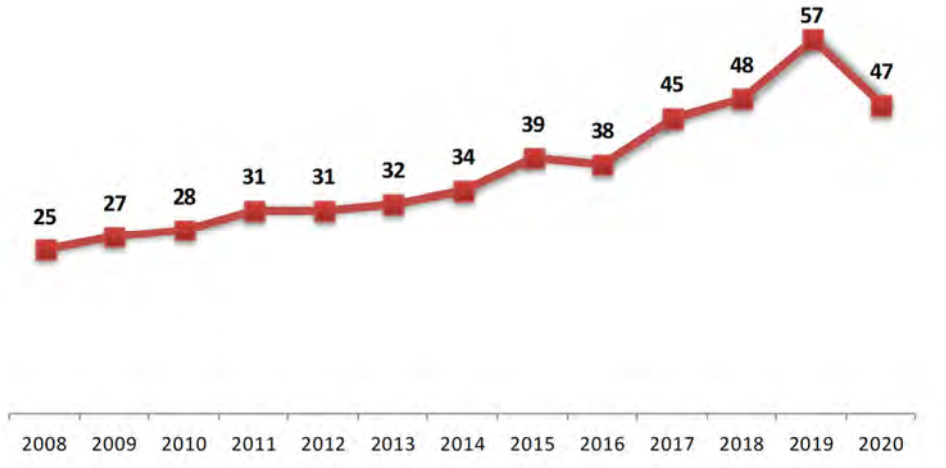
Les dades de la present edició (2020) són les referents al curs 2018-2019, quan encara la nostra societat no havia patit l'impacte de la crisi sanitària provocada per la SARS-Cov-2 (COVID-19). Per combatre les conseqüències de la crisi sanitària va ser necessària la declaració de l'estat d'alarma al mes de març. Aquesta declaració suposava l'aplicació d'un conjunt de mesures molt dures entre les que es trobava el tancament físic de tots els centres educatius, que incloïa òbviament el tancament temporal de les escoles bressol. En la propera edició del Cercle de Comparació Intermunicipal d'escoles bressol es podrà analitzar quina ha estat l'afectació d'aquesta situació en els indicadors del Cercle i l'impacte sobre el servei. En aquest context, les dades del curs que ocupa aquest informe esdevenen el punt de referència per analitzar l'impacte posterior que la pandèmia tindrà en el servei.

Un dels aspectes a destacar del servei és l'esforç que s'està realitzant des d'anys enrere per garantir un accés al servei en condicions d'equitat i vetllant per la igualtat d'oportunitats i d'accés al servei. Les primeres etapes educatives són fonamentals perquè són un moment clau per detectar i modificar situacions de risc social o de desigualtat. Situacions que poden incidir en els processos d'aprenentatge futurs i en la transició a les etapes educatives posteriors. Per aquest motiu, és fonamental seguir invertint esforços en garantir l'accés a aquest servei educatiu en igualtat de condicions, vetllant per la inclusió, promovent una atenció educativa integral i assegurant que l'accés al servei es dugui a terme des de la igualtat d'oportunitats.

Seguidament es presenta l'informe de conclusions per a la present edició. En aquest s'analitzen les dades corresponents al curs 2018-2019 dels indicadors de gestió dels 47 municipis que han participat en el CCI d'Escoles Bressol d'aquest any, tenint en compte que per aquest any també hi han participat municipis de fora de la província de Barcelona. S'ha de tenir present que per a aquesta edició s'ha produït una reducció substancial de la mostra atesa l'afectació de la crisi sanitària provocada per la COVID-19 i la dificultat generada en la recollida de dades. Al mateix temps, algunes de les mitjanes s'hauran pogut veure afectades per aquest mateix motiu, de manera que hi ha hagut 10 participants menys que el 2019 però amb la incorporació de 2 nous municipis.

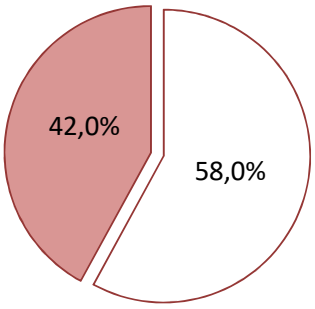
2. EL CCI D'ESCOLES BRESSOL 2020 EN XIFRES

Nombre de municipis participants en el CCI d'Escoles Bressol

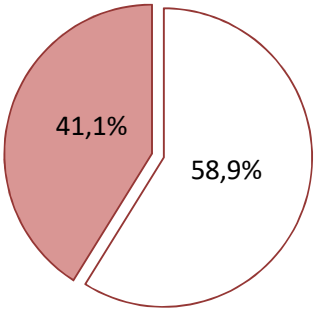

La disminució de participants s'explica per les dificultats que han tingut alguns municipis per recollir les dades en un context de pandèmia, que ha suposat la implantació del teletreball de forma sobrevinguda. En finalitzar el calendari establert inicialment per al projecte, 5 participants no havien pogut lliurar la informació de forma completa i no s'han tingut en compte en l'anàlisi dels resultats.

% població de municipis + 10mil habitants de la província de Barcelona participants (exclosa Barcelona ciutat)

% població de 0 a 3 anys de municipis +10mil habitants de la província de Barcelona participants (exclosa Barcelona ciutat)

Participants 15a edició

Municipis de menys de 40.000 habitants

Vilafranca del Penedès	39.746	Manlleu	20.573	Llinars del Vallès	9.938
Olot	35.228	Franqueses del Vallès, Les	20.092	Matadepera	9.326
Barberà del Vallès	33.091	Cardedeu	18.357	Polinyà	8.479
Martorell	28.189	Canovelles	16.629	Santa Coloma de Cervelló	8.218
Premià de Mar	28.119	Montornès del Vallès	16.393	Cabrils	7.439
Sant Vicenç dels Horts	28.117	Piera	15.603	Lliçà de Vall	6.542
Pineda de Mar	27.272	Palau-solità i Plegamans	14.771	Navàs	6.020
Castellar del Vallès	24.187	Torelló	14.347	Capellades	5.293
Masnou, El	23.515	Abrera	12.489	Sant Cebrià de Vallalta	3.385
Vilassar de Mar	20.837	Premià de Dalt	10.448		

Municipis de més de 40.000 habitants

Hospitalet de Llobregat, L'	264.923	Girona	101.852	Viladecans	66.611
Sabadell	213.644	Sant Cugat del Vallès	91.006	Prat de Llobregat, El	64.599
Tarragona	134.515	Sant Boi de Llobregat	83.605	Granollers	61.275
Mataró	128.265	Rubí	77.464	Cerdanyola del Vallès	57.403
Terrassa	220.556	Vilanova i la Geltrú	67.086	Vic	46.214
Reus	104.373	Castelldefels	67.004	Sant Feliu de Llobregat	44.860

Els municipis marcats en color vermell són aquells que s'han incorporat al Cercle aquesta edició (2). Alhora, cal recordar la participació de municipis de fora de la província de Barcelona com l'any passat: Tarragona, Reus, Girona i Olot.

3. ELS INDICADORS DE LES ESCOLES BRESSOL

A continuació es presenten les diferents dimensions en què s'organitzen els indicadors que formen el Cercle d'Escoles Bressol. Per a aquesta edició no s'han incorporat indicadors nous i, per tant, el QRI (Quadre Resum d'Indicadors) està format per 68 indicadors classificats en 5 dimensions, com l'any anterior:

DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC	Dimensió que mesura l'impacte de les EB en el municipi i/o territori on es presta el servei i la seva relació amb l'entorn.	**12 indicadors**
DIMENSIÓ USUARI CLIENT	Dimensió que mesura el servei que ofereix l'EB des del vessant de l'usuari i el grau de satisfacció.	**11 indicadors**
DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS /RRHH	Dimensió que mesura el tipus d'organització i gestió, així com els recursos humans.	**20 indicadors**
DIMENSIÓ ECONOMIA	Dimensió que mesura la gestió econòmica del servei.	**13 indicadors**
DADES ENTORN	Indicadors que aporten informació sobre el context i ajuden a interpretar els resultats del Quadre resum d'indicadors.	**12 indicadors**

Tot seguit es presenten els resultats obtinguts en el Cercle d'Escoles Bressol per a l'edició de 2020. Aquests s'han organitzat en cinc àrees temàtiques que permeten realitzar una anàlisi de les dades des de diferents punts de vista, de manera que s'obté una visió global de la situació actual del servei d'escoles bressol municipal.

3.1. ENTORN I DEMANDA DEL SERVEI

3.1.A. L'ESCENARI SOCIOECONÒMIC I DEMOGRÀFIC

En la demanda del servei d'escola bressol hi impacten dos factors clau: el context econòmic, d'una banda, i el demogràfic, d'altra. En els darrers anys, el descens de la natalitat de la població de 0 a 2 anys ha estat molt significatiu i això ha tingut un gran impacte sobre les escoles. Establint com a referència dades de la sèrie temporal 2011-2019, el descens de la natalitat ja suposa un 28% en relació amb la població de 0 anys i un 25% en la de 0-2 anys, usuaris potencials de les escoles bressol; tal i com es mostra en les figures següents:

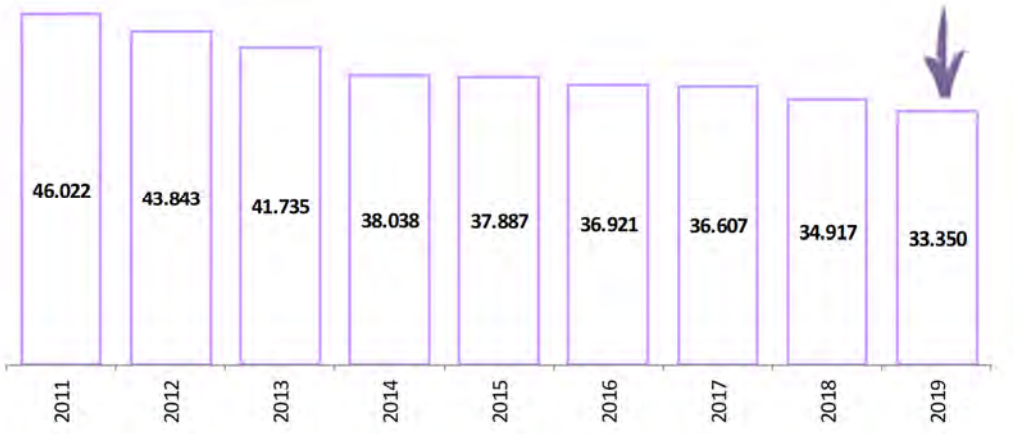

Figura 1. Evolució de la població de 0 anys a la província de Barcelona, excloent BCN ciutat (2011-2019)

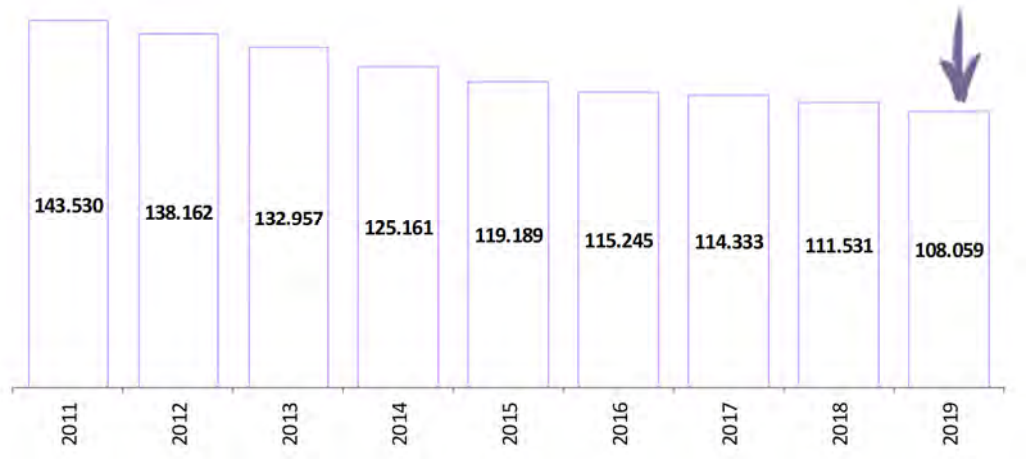

Figura 2. Evolució de la població de 0-2 anys a la província de Barcelona, excloent BCN ciutat (2011-2019)

El descens de la natalitat sembla una tendència consolidada i no hi ha signes que permetin detectar un canvi de tendència. Per tant, aquest serà molt probablement l'escenari amb el qual les escoles bressol hauran de conviure els propers anys.

El descens de la natalitat afecta de forma diferent els municipis segons la seva grandària poblacional. Mentre que als de més de 40.000[1] habitants des del 2011 la davallada ha estat del 23%, als de menys de 40.000 habitants ha estat del 27%. S'ha de tenir en compte que l'any passat el distanciament entre aquests dos percentatges era de gairebé 10 punts percentuals, fet que s'explica perquè els municipis amb una població al voltant dels 40.000 habitants, segons l'any i la variació poblacional, es troben en un grup d'anàlisi o un altre. Alhora, es deixa entreveure que la davallada de la natalitat comença a afectar directament municipis de totes dimensions atès que el fenomen de l'envelliment de la població és present arreu del territori, i afecta especialment el tram poblacional entre 30 i 40 anys, com es veurà a la figura 4.

1 *Municipis de la província de Barcelona exclosa BCN ciutat.*

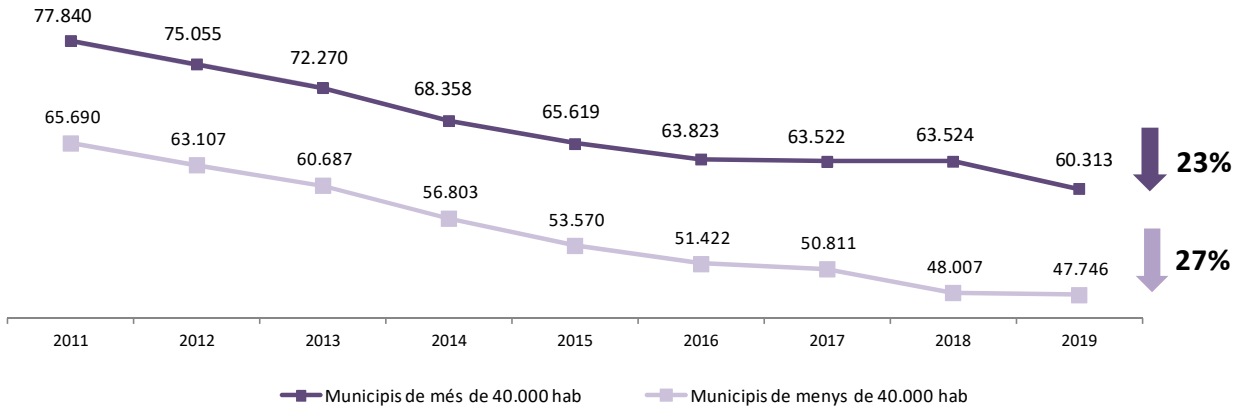

Figura 3. Evolució població 0-3 de la província de Barcelona segons trams de població excloent BCN ciutat (2011-2019)

La davallada de la natalitat continua, amb una disminució del 25% en la població de 0-2 respecte les dades de 2011

El descens de la natalitat es pot explicar a partir de la piràmide de població amb dades de 2019 i la comparativa amb 2009 (figura 4). Com ja s'identificà en anys anteriors, el 2009 el grup de població més nombrós era el de 30 a 34 anys. Al 2019 però, el grup de població més nombrós és el que té una edat compresa entre 40 i 44 anys. Amb aquesta fotografia de l'estructura demogràfica i una tendència clara cap a l'envelliment de la població, caracteritzat per una base estreta i un eixamplament a mesura que avancen els anys, es preveu un futur poc optimista en aquest sentit.

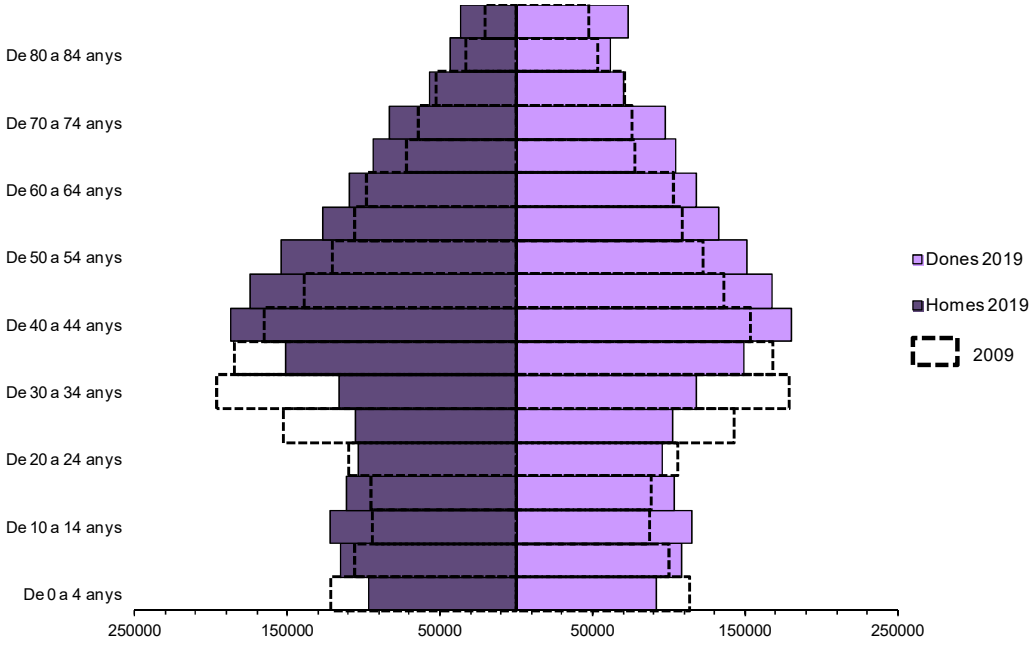

Figura 4. Piràmide de població de la província de Barcelona (2009 - 2019)

La demanda d'escola bressol com a servei no obligatori i de copagament es veu determinada d'una banda, per les necessitats de conciliació de les famílies, i de l'altra, per la capacitat econòmica de fer front al cost que suposa el servei. Alguns indicadors com la taxa d'atur així com la renda per càpita poden aproximar les necessitats de les famílies. La taxa d'atur, com es pot comprovar a continuació, ha tingut una evolució positiva, i ha deixat enrere els valors més elevats dels anys 2012-2013. Tot i això, la taxa d'atur femenina no es recupera al mateix ritme que la masculina, aspecte clau per la valorar la demanda del servei d'escola bressol donat que existeix una desigualtat de gènere pel que fa a la cura dels infants en edats primerenques.

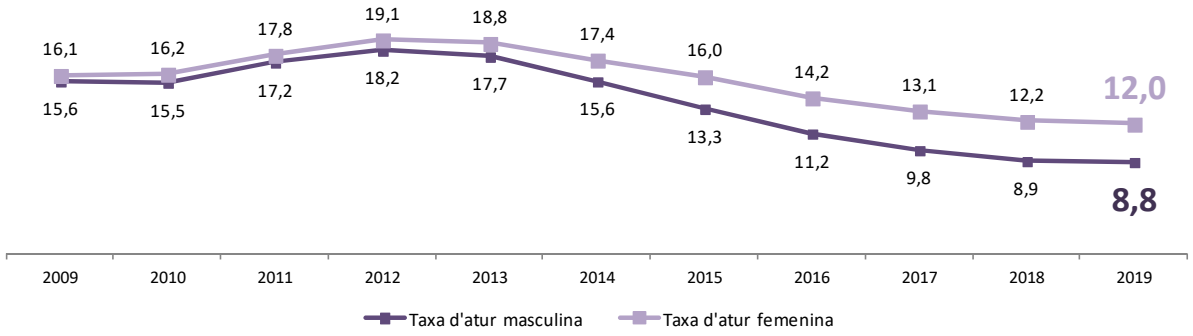

Figura 5. Evolució de la taxa d'atur segons sexe (2009-2019) [2]

Per últim, la renda per càpita dibuixa una tendència positiva en els darrers anys d'anàlisi (figura 6). Des de 2015 fins a 2019 la renda per càpita[3] ha experimentat un augment de més de 2.500€ en termes nominals, que suposa un augment del 16% en termes percentuals. Aquest increment ha estat significativament superior al de l'IPC, que ha augmentat en un 5% en el mateix període. En definitiva, la disponibilitat d'una major renda disponible augmenta la capacitat adquisitiva de les famílies per fer front a les seves despeses. S'ha de tenir present que, tot i els resultats positius, l'augment no es distribueix de manera uniforme en els municipis de la província.

Figura 6. Evolució de la renda per càpita (2015-2019)

3.1.B. L'EVOLUCIÓ DE LA DEMANDA D'ESCOLA BRESSOL

Les dades de context vistes en el darrer punt – per una banda la disminució de la població 0-2 anys com a factor d'influència negativa i l'augment de la renda disponible, que té una influència positiva – donen com a resultat una demanda d'escola bressol estable i contínua en el temps, tal i com es mostra en la figura següent, amb dades molt similars des de 2014.

2 *Informació estadística local: Hermes, Diputació de Barcelona. Dades província de Barcelona.*

3 *Informació estadística local: Hermes, Diputació de Barcelona. Dades província de Barcelona. Es pot consultar la definició de l'indicador a https://www.diba.cat/hg2/glossari.asp?id=1370*

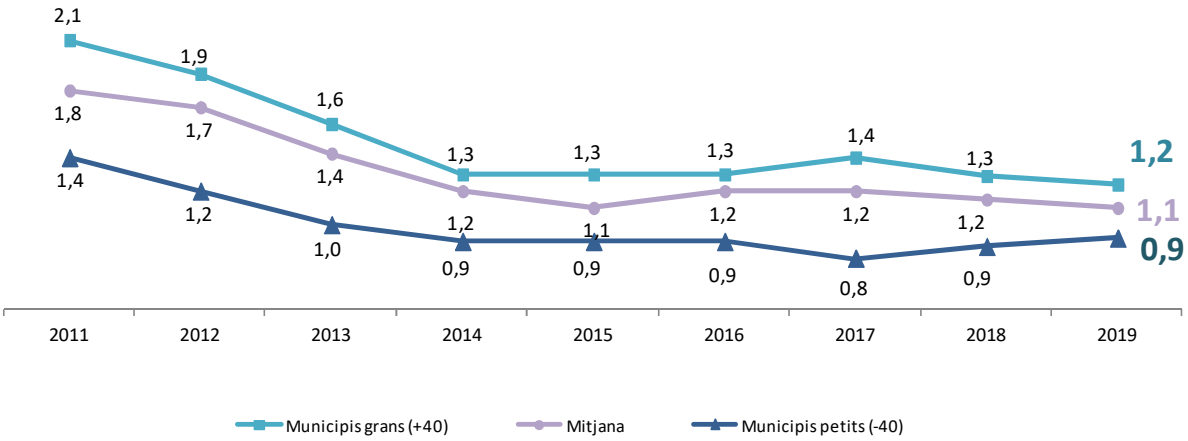

Figura 7. Evolució del nombre de sol·licituds per plaça vacant segons la població dels municipis (2011-2019)

El 2019 s'han obtingut 1,1 sol·licituds per plaça vacant de mitjana. Segons grandària poblacional, s'identifiquen diferències significatives, amb 1,2 sol·licituds per plaça vacant en municipis majors de 40.000 habitants enfront de les 0,9 sol·licituds per plaça vacant en municipis de menys de 40.000 habitants.

En municipis més grans hi ha un volum significatiu de sol·licituds que es queden sense plaça i als petits, per contra, hi ha places que resten sense cobrir

Per incidir més en aquest aspecte, tal i com mostra la figura següent, en els municipis majors de 40.000 habitants només hi ha un 11% de municipis que no arriben a 1 sol·licitud per plaça vacant, mentre que en els de menys de 40.000 aquest percentatge s'eleva fins al 55%:

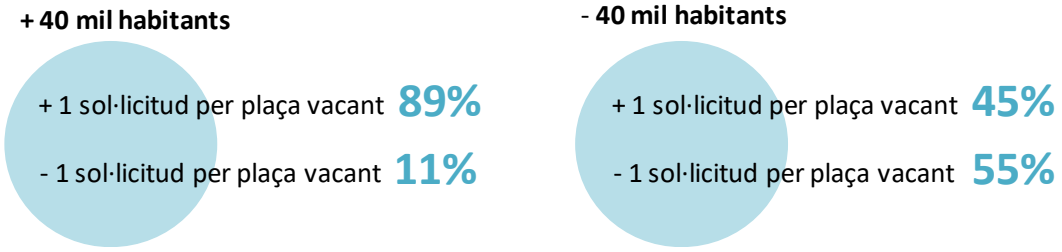

Figura 8. Percentatge de municipis amb +/-1 sol·licitud per plaça vacant segons població

L'indicador "demanda de places d'escola bressol municipal" mostra el percentatge de sol·licituds de places a l'escola bressol respecte del total de la població 0-2 anys. El 2019 aquest indicador augmenta lleugerament en relació amb la darrera edició, i suposa la dada més elevada de la sèrie temporal analitzada (2015-2019). Com ja passava l'any anterior, l'augment es dona perquè el nombre de sol·licituds és estable comparat amb una població de 0 a 2 anys cada vegada menor.

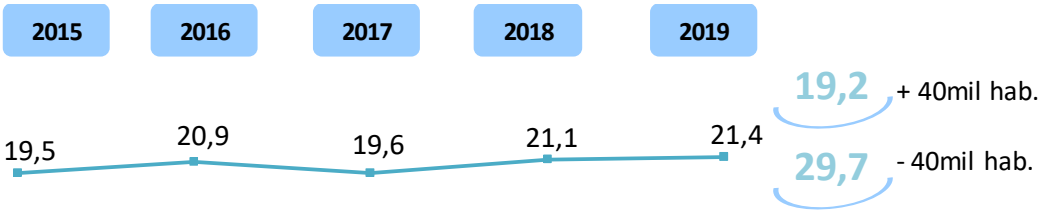

Figura 9. Demanda de places d'escola bressol municipal (% sobre població 0-2) 2015-2019

3.1.C. LA DISTRIBUCIÓ DE L'OFERTA

En aquest apartat s'analitza la distribució de l'oferta escolar pel que fa al tipus de provisió. Tot i que s'han donat petites fluctuacions en els darrers anys, a grans trets es pot parlar d'estabilitat pel que fa a la distribució de places privades, públiques i concertades. Cal destacar que l'oferta pública d'escola bressol es presta majoritàriament des del món local i, per tant, aquesta prestació pròxima del servei permet una adaptació a les necessitats específiques de cada territori.

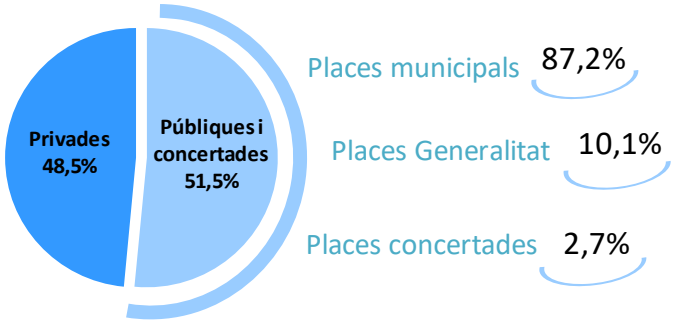

Figura 10. Distribució de l'oferta de places d'escoles bressol segons titularitat 2019

La meitat de places ofertes d'escoles bressol a la província de Barcelona tenen una provisió pública o concertada (51,5%). S'ha de tenir present que d'aquestes públiques i concertades, el 87,2% són de caràcter municipal, el 10,1% de la Generalitat i un 2,7% són concertades.

Segmentant els resultats pels 2 trams de població definits, es pot observar com als municipis de menys de 40.000 habitants l'oferta pública té un pes substancialment més alt que als municipis de més de 40.000 habitants. Si bé als municipis més grans l'oferta de places privada supera la pública, als municipis petits 2 de cada tres places ofertes són públiques.

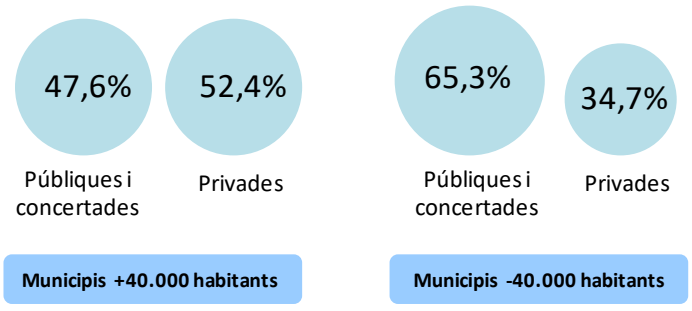

Figura 11. Oferta de places d'escoles bressol segons tram de població 2019

A continuació es mostra gràficament que hi ha una correlació moderada per la qual "a municipis de major població, més oferta de places privades":

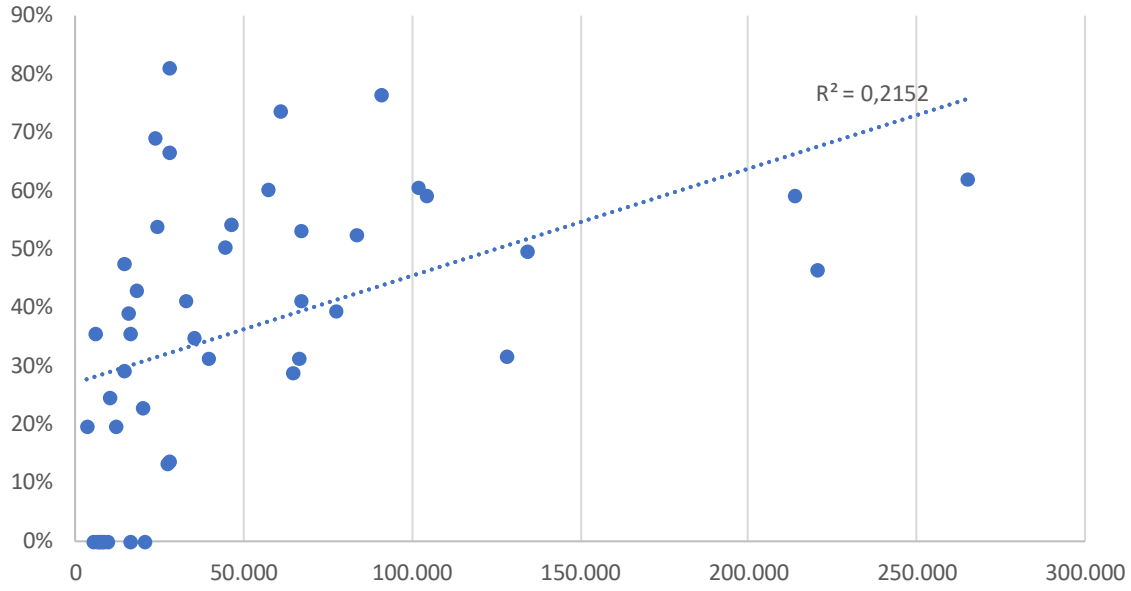

Figura 12. Oferta privada segons població municipis participants 2019

S'observen també uns nivells d'escolarització més elevats d'escola bressol quan existeix més oferta pública. Aquest fet demostra que un gruix important de les famílies que porten els infants a l'escola bressol pública no ho faria si hagués d'optar per l'oferta privada. La qualitat del servei, uns preus més assequibles i les polítiques d'accés al servei fan més atractiva l'escola bressol municipal per a determinades famílies en relació amb les escoles privades.

3.1.D. GRAU D'ESCOLARITZACIÓ I COBERTURA DE PLACES

Segons dades de la present edició, actualment a la província de Barcelona un 18,3% dels infants de 0 a 3 anys són alumnes d'una escola bressol municipal. Aquest percentatge és el més elevat de la sèrie analitzada, després d'una tendència ascendent els darrers anys. L'augment s'explica, com ja s'ha comentat anteriorment, perquè el nombre d'infants de 0 a 3 anys baixa i perquè es manté el nombre de places ocupades.

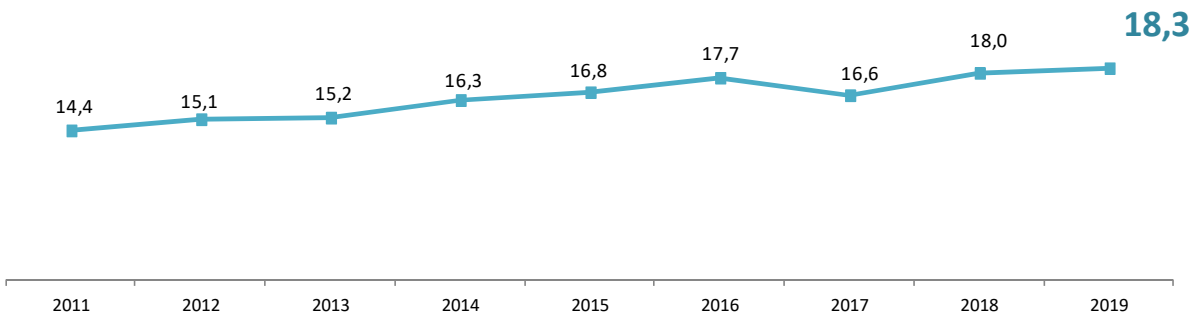

Figura 13. Evolució % d'infants de 0 a 3 anys que són alumnes en escola bressol municipal (2011-2019)

Tot seguit es realitza una anàlisi d'aquest indicador segons la grandària poblacional dels municipis participants. En els municipis més petits és on hi ha més percentatge d'infants que són alumnes de l'escola bressol municipal (27,1%). Per contra, els municipis de més població presenten un nivell d'escolarització inferior (16,0%). Aquest fet s'explica perquè en els municipis més petits el volum de places municipals ofertes és major respecte de la seva població 0-3.

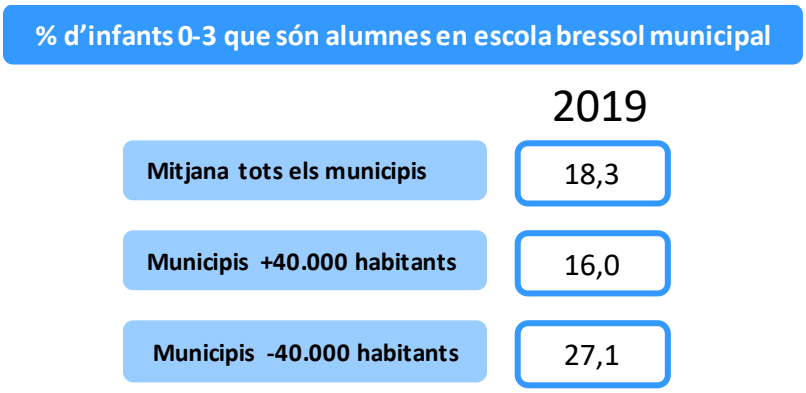

Figura 14. % d'infants de 0 a 3 anys que són alumnes en escola bressol municipal 2019

El percentatge d'infants de 0 a 3 anys que són alumnes en escola bressol, tenint en compte també l'oferta privada i la resta d'oferta pública, arriba al 35,8% del total, gairebé un punt més que l'any anterior (35,0%). Amb aquestes xifres es pot afirmar que cada vegada són més les famílies que porten els infants a l'escola bressol, ja sigui pública o privada.

La cobertura de places es manté estable, i es va situar en un 92,4% el 2019. Tot i aquesta dada positiva, s'ha de tenir present que hi ha diferències substancials si s'analitza la cobertura de places segons la grandària poblacional dels municipis participants en aquesta edició. En els de més de 40.000 habitants, la cobertura mitjana de places és de 95,3% mentre que als de menys de 40.000 només arriba a un 86,5%, tal i com mostra la figura 15.

S'ha de tenir en compte la importància que les places desocupades tenen per als ajuntaments donat que els costos de les escoles bressol són bàsicament fixos. Per una banda, suposen un increment dels costos unitaris del servei; per altra, cada plaça no ocupada suposa una minoració d'ingressos per quotes d'alumnes. Si s'analitza des d'una perspectiva del valor públic, cada plaça no ocupada suposa recursos ociosos que no donen servei a la ciutadania. Així, un dels reptes dels responsables municipals d'escoles bressol és minimitzar el nombre de places vacants.

Figura 15. Cobertura de places d'escola bressol municipal segons tram de població

3.2. EL SERVEI D'EBM

3.2.A. EL VALOR EDUCATIU DE LES ESCOLES BRESSOL

L'atenció als infants de 0 a 3 anys té un innegable valor educatiu, per la qual cosa és fonamental assegurar tant l'equitat en el seu accés com la qualitat del servei d'escola bressol municipal. Els primers anys de vida tenen un paper cabdal des de l'inici del procés educatiu i és un període clau per al desenvolupament neurològic i socioafectiu de les persones. També és una etapa molt important per garantir la igualtat d'oportunitats i la cohesió social. Els primers anys de vida dels infants són clau per a la detecció i modificació de determinades situacions de risc social o de desigualtat. El potencial impacte positiu d'aquesta etapa en el desenvolupament de les capacitats de l'infant és especialment rellevant per a aquells que provenen d'entorns socioeconòmics desfavorits. Per aquest motiu, és clau el protagonisme de l'escola bressol a l'hora d'acompanyar les famílies en el procés de criança.

Tenint en compte aquestes premisses, l'escola bressol municipal esdevé una eina clau per diverses raons. En primer lloc, perquè posa al centre del servei el component educatiu, amb un col·lectiu professional qualificat que desenvolupa l'activitat en el marc d'un projecte pedagògic definit. I en segon lloc, perquè impulsa mecanismes per afavorir l'accés a l'escola de totes les famílies i infants en situacions de desavantatge, tant pel que fa a situacions de risc social com pel que fa a la detecció i tractament d'aquelles necessitats educatives especials que requereixen d'una atenció més personalitzada.

L'escola bressol municipal és una peça més del sistema educatiu, que es connecta i influeix de manera positiva en la trajectòria educativa de l'infant. Es tracta d'una visió global del servei que també inclou els altres serveis d'atenció a la petita infància i ofereix un servei integral d'acompanyament a les famílies per afavorir així la cohesió social i la integració.

3.2.B. ELS SERVEIS DE L'ESCOLA BRESSOL

Les escoles bressol municipals ofereixen una amplia cartera de serveis que permeten als centres adaptar-se a les necessitats específiques dels usuaris. Alguns d'aquests serveis ofereixen valor des d'una perspectiva més holística del serveis incidint en aspectes com la conciliació, la socialització, la participació de les famílies, l'acció comunitària, etc. Pel que fa al servei d'escolaritat, es pot destacar que la mitjana d'hores d'obertura és de 9,3 hores diàries, una dada que es manté estable, així com els dies d'obertura de mitjana a l'any (203 dies). Tot i això, cal posar de relleu l'esforç de molts centres per tal d'adequar les hores d'obertura a les necessitats reals de les famílies, que donen l'opció d'utilitzar el servei de manera flexible, amb diferents quotes i franges horàries.

La qualitat del servei d'escola bressol és el factor clau en l'atracció de la demanda

Els serveis complementaris també es presten al centre i completen l'oferta de les escoles. Són el servei de menjador, l'acollida i el casal d'estiu. El percentatge de serveis complementaris es calcula així: un municipi que té els 3 serveis disposa del 100% de serveis; un que disposa de dos, del 66%, i el que disposa d'un, del 33%.

Analitzant l'oferta d'aquests serveis complementaris, es pot dir que aquesta es manté estable al llarg dels anys. Un 47% dels municipis participants ofereix els 3 serveis i un 53% n'ofereix 2. Per aquesta edició no hi ha cap municipi que ofereixi només 1 servei d'aquests ni tampoc no n'hi ha que no n'ofereixi cap.

El servei de menjador continua mantenint uns nivells d'ocupació elevats: més de la meitat dels alumnes fan ús d'aquest servei (55,7%). Tal i com mostra la figura 16, existeix correlació entre el comportament d'aquesta dada i la taxa d'atur: a mesura que la taxa d'atur disminueix els alumnes que utilitzen el servei de menjador augmenten.

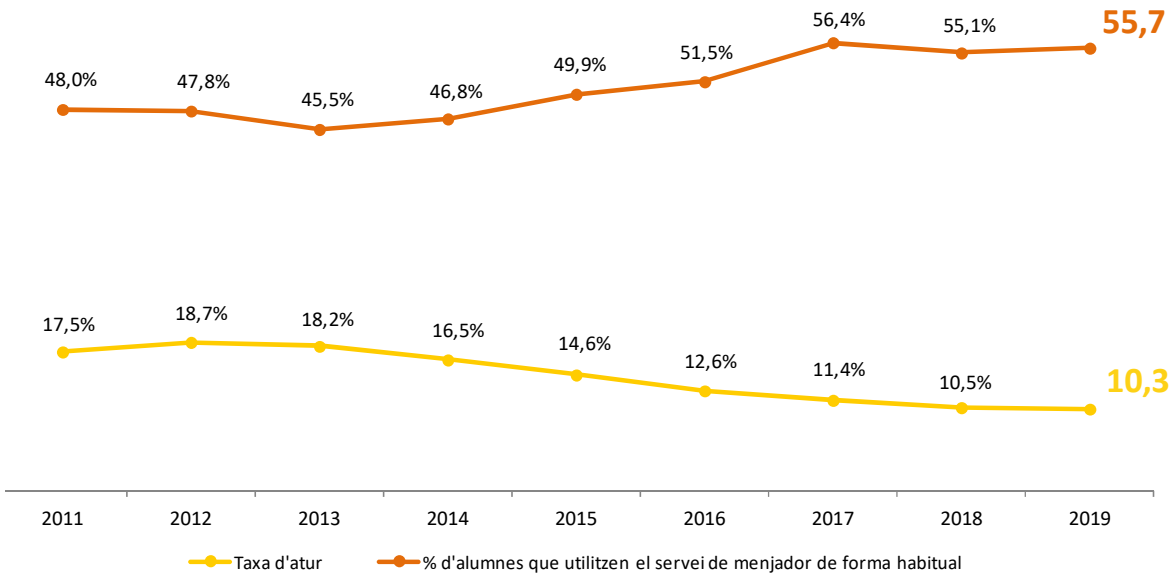

Figura 16. Alumnes que utilitzen el servei de menjador de forma habitual i taxa d'atur (2011-2019)

L'oferta de les escoles es completa amb els serveis d'atenció a la petita infància i les seves famílies. Aquests permeten que les famílies es puguin relacionar entre si, compartir vivències i treballar les seves habilitats per a la criança amb l'acompanyament i suport de professionals experts. En aquest grup de serveis es troben l'espai nadó, l'espai familiar i l'espai de joc o ludoteca.

Per a l'edició actual, de mitjana, cada escola bressol proporciona un 37,6% del serveis. Del total, un 21% han ofert els 3 serveis, un 17% n'han ofert 2 i un 15%, 1. Cal tenir present en aquest àmbit que gairebé la meitat de municipis participants, un 47%, no han ofert cap dels 3 serveis d'atenció a la petita infància i les seves famílies.

Destaca que cada vegada són més els que s'ofereixen amb una perspectiva d'atenció integral. Així, les escoles bressol evolucionen incorporant un component comunitari i treballant per obtenir un servei transversal i integral que generi impacte sobre tota la comunitat educativa.

3.2.C. LA IMPLICACIÓ I PARTICIPACIÓ DE LES FAMÍLIES

Un dels objectius que han de tenir les escoles bressol és el d'implicar les famílies de forma activa. L'etapa 0-3 és ideal per aconseguir-ho per diverses raons. D'una banda, perquè partim de la base que moltes famílies es troben en un moment on tenen un elevat interès a implicar-se en l'educació dels seus infants. De l'altra, perquè és un moment on es poden afrontar de manera precoç situacions socioeducatives que provoquin una futura segregació escolar afavorint 'marentalitats' i 'parentalitats' positives.

La participació de les famílies es pot analitzar a partir dels indicadors del nombre d'associats a l'AMPA per cada 100 alumnes i el nombre d'hores de reunions o activitats a l'escola a les quals han assistit les famílies per alumne i curs. Tal i com es pot comprovar en la figura següent, el nombre d'associats a l'AMPA per cada 100 alumnes augmenta en relació amb l'edició anterior, en contrast amb la davallada soferta de 2017 a 2018. Alhora, s'ha de posar de relleu la tendència ascendent del nombre d'hores de reunions i activitats amb les famílies, que per al 2019 s'ha situat en les 19,6 hores, la xifra més alta fins ara.

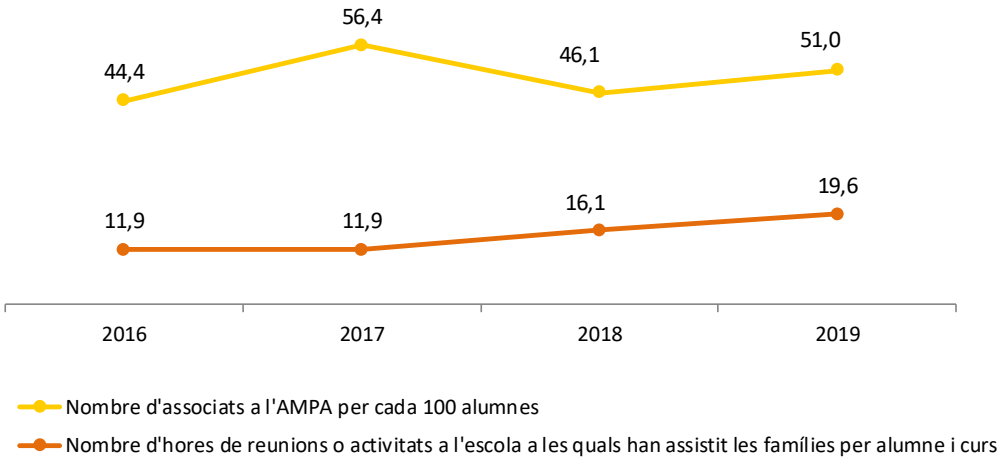

Figura 17. Evolució indicadors de participació de les famílies

3.2.D. LA SATISFACCIÓ DELS USUARIS

El grau de satisfacció de les famílies amb el servei d'escoles bressol és molt elevat, concretament de 8,9 punts sobre 10 el 2019. Més enllà d'aquest resultat, s'ha de posar de relleu que en el transcurs dels anys sempre els valors obtinguts han estat molt propers als 9 punts.

Comparant el grau de satisfacció de les escoles bressol amb altres serveis municipals, aquestes ocupen la primera posició juntament amb els Serveis Locals d'Ocupació i per davant de Museus locals (8,6). Aquest indicador és el millor reflex de la feina ben feta per les educadores i responsables de les escoles bressol curs rere curs.

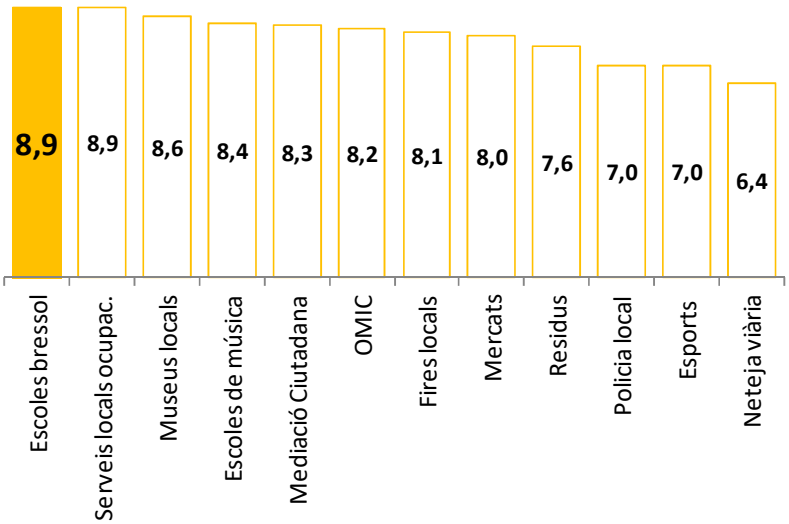

Figura 18. Grau de satisfacció dels usuaris

3.3. OPORTUNITATS EDUCATIVES PER A TOTHOM

3.3.A. MECANISMES D'ACCÉS A L'ESCOLA BRESSOL

Garantir l'accés equitatiu a l'escola bressol esdevé en l'actualitat un dels objectius prioritaris de les polítiques adreçades a garantir la igualtat d'oportunitat de les persones. Per assolir aquest objectiu, des de les polítiques públiques es poden desplegar mesures de tipus econòmic, entre les quals destaquen les següents:

Establiment d'uns preus assequibles

Configuració d'un sistema d'ajuts adequat i adaptat a les característiques de l'usuari

Aplicació de polítiques de tarifació social

Aquestes estratègies tracten d'afavorir l'accés de tots els infants a l'escola bressol independentment de la capacitat econòmica i la situació laboral de les famílies. En l'actual edició, la quota mitjana mensual del servei d'escola bressol es troba en els 163,7€, xifra molt similar a la de l'any anterior (162,1€). La quota mitjana del servei de menjador se situa en els 131,1€.

Figura 19. Estratègies per garantir un accés universal a l'escola bressol municipal

Les dades mostren que la quota mitjana mensual del servei es manté estable. Es pot parlar d'una certa heterogeneïtat entre els imports de la quota mitjana entre els diferents participants. Gairebé un 40% dels municipis participants en aquesta edició disposen d'una quota per sota dels 150€. Per contra, un 30,8% situen la seva per sobre dels 180€.

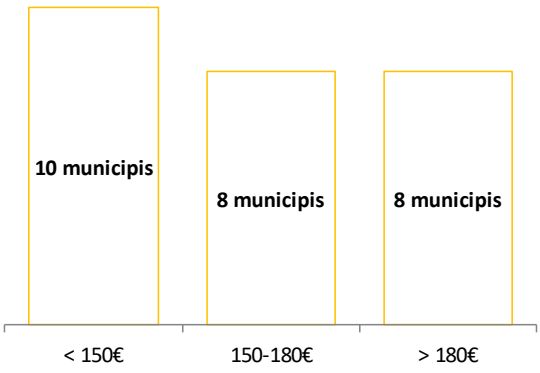

Figura 20. Trams per quota d'escolaritat

L'altra estratègia per garantir un accés universal a l'escola bressol és la política d'ajuts i bonificacions. L'objectiu dels ajuts i les bonificacions és permetre a les famílies que compleixen certes condicions poder accedir al servei, minorant parcialment o total el preu que han de pagar. Per a aquesta edició, un 24,0% d'alumnes han rebut ajuts, un percentatge superior al de l'any anterior (21,9%). Cal recordar que aquests ajuts poden ser concedits de diferents maneres: en forma de beques, exempcions i bonificacions.

A continuació es pot comprovar l'evolució dels alumnes que han rebut ajuts i del ajuts que s'han concedit sobre el total d'ajuts sol·licitats.

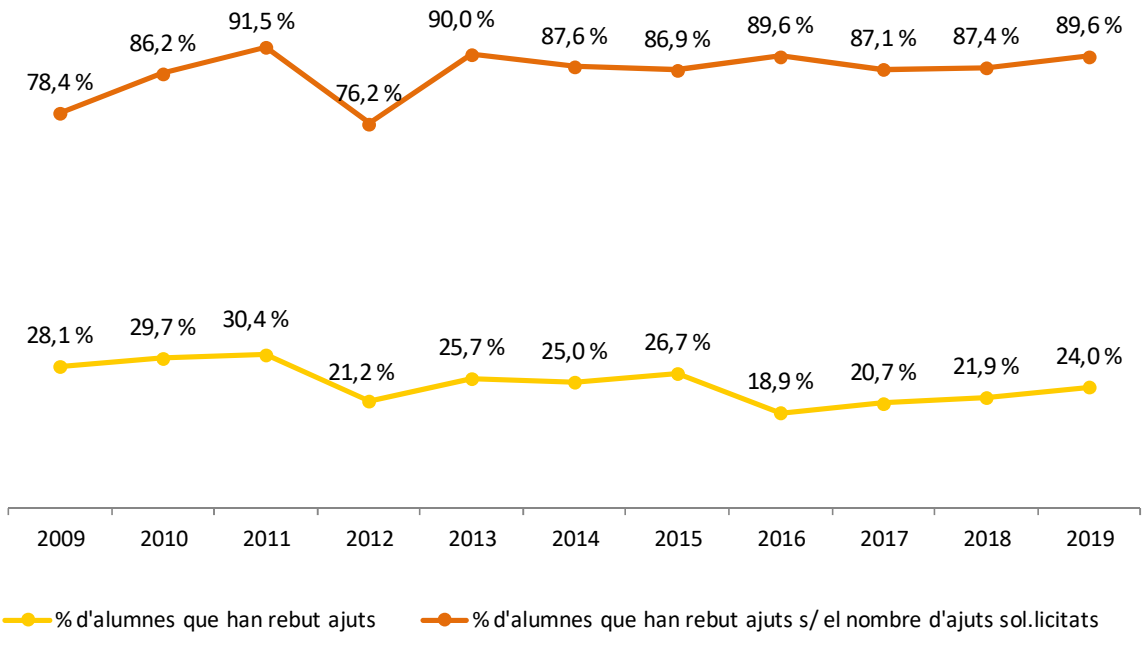

Figura 21. Evolució del % d'alumnes que han rebut ajuts i del % d'alumnes amb ajuts sobre el nombre d'ajuts sol·licitats (2009-2019)

La tarificació social és l'aplicació d'un preu públic diferenciat en funció de la renda i les característiques socials de cada usuari. Aquest mecanisme no només es pot aplicar a l'escolaritat sinó que també al servei de menjador o a ambdós alhora. Així doncs, l'existència d'un sistema tarifari adequat és una bona mesura per garantir l'accés d'aquelles famílies que sense aquesta mesura no podrien accedir a l'escola bressol.

Les dades mostren que cada vegada són més els municipis que apliquen tarificació social. Actualment ho fa el 44,7% dels municipis participants (21 sobre els 47 participants). Amb aquestes xifres i l'històric dels darrers anys, es pot parlar de consolidació en el temps d'aquest mecanisme facilitador d'accés a l'escola.

Segmentant aquest indicador segons grandària poblacional, es pot dir que són els municipis més grans els que més apliquen taifació social. Un 55,6% dels municipis de més de 40.000 habitants apliquen polítiques de tarificació social; per contra, en els municipis de menys de 40.000 habitants, només n'apliquen el 37,9%.

Un 44,7% del total de municipis participants en la present edició apliquen polítiques de tarificació social en el seu servei

3.3.B. L'ATENCIÓ A LA DIVERSITAT

Atendre la diversitat implica donar una resposta educativa adequada a tots els infants, tant en l'accés com en el tractament, tenint en compte les diferents característiques socials, econòmiques o d'origen familiar que es poden donar a l'aula.

Pel que fa a l'accés, els municipis implementen diferents estratègies, en l'apartat anterior s'ha parlat de les econòmiques, que es complementen amb aquelles que requereixen la coordinació amb els diferents serveis socials. Pel que fa al tractament, les escoles bressol són un espai clau per a la detecció precoç de situacions de desavantatge socioeducatiu.

Des d'aquest vessant, es pot fer referència a dos indicadors relacionats: els alumnes amb necessitats educatives socials (NES), que requereixen d'una atenció educativa específica per raons socioeconòmiques o socioeducatives, i els alumnes amb necessitats educatives especials (NEE) com poden ser infants amb discapacitat física, psíquica o sensorial i/o trastorns de personalitat i conductuals. L'evolució d'aquests indicadors es pot observar en la figura següent, en la que es fa palès l'augment de tots dos indicadors des de 2016, sobretot els infants amb NES en l'última edició:

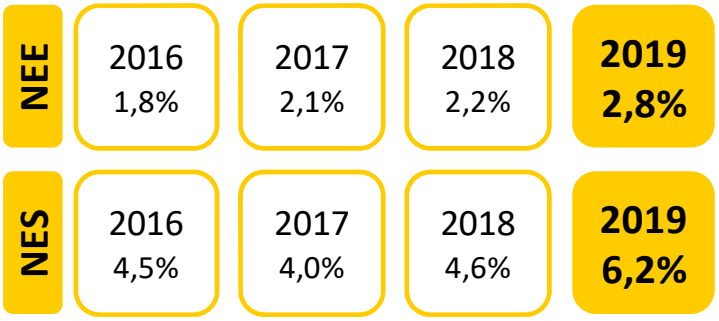

Figura 22. % Alumnes amb necessitats educatives especials i socials 2016-2019

Per oferir un suport efectiu en casos amb infants amb NEE i NES, el treball en xarxa amb altres agents educatius esdevé clau. És per aquest motiu que el treball col·laboratiu i de manera coordinada amb, per exemple, Serveis Socials, l'EAP, el CDIAP, el CAP, i l'EAIA és vital com a garantia d'èxit. Es tracta tant de disposar de més mitjans per detectar aquells infants amb necessitats educatives com de poder establir plans d'actuació i finalment compartir informació entorn d'aquesta temàtica, per tal d'unificar criteris i treballar tots els agents en la mateixa direcció.

Cal destacar la importància, a banda del treball amb els infants dins del centre, de la comunicació amb les famílies i la coordinació amb els diferents agents externs. L'èxit es troba en la creació de sinèrgies positives amb l'objectiu que infants i famílies puguin prendre part de les activitats de l'escola bressol de manera natural i harmoniosa.

3.4. GESTIÓ I PERSONES

3.4.A. LA GESTIÓ DE LES PERSONES

Des de les darreres edicions, les ràtios de personal són estables. La mitjana d'alumnes per educador/a tutor/a s'ha situat en 13,7 i 0,5 educadors/es de suport per cada educador/a tutor/a. Les ràtios de personal garanteixen uns alts nivells de qualitat i seguretat, sempre dins dels límits establerts per la normativa[4] actual. Al primer cicle d'educació infantil el nombre mínim de professionals en presència simultània ha de ser igual al nombre de grups en funcionament simultani més un, incrementat en un de més per cada 3 grups. Alhora, simultàniament, pot haver-hi com a màxim el nombre següent d'infants per grup:

4 Decret 282/2006, de 4 de juliol, pel qual es regulen el primer cicle de l'educació infantil i els requisits dels centres (article 12.1).

Figura 23. Nombre màxim d'infants per grup segons Decret 282/2006, de 4 de juliol, pel qual es qual es regulen el primer cicle de l'educació infantil i els requisits dels centres

Tot i això, les educadores reivindiquen que s'atén alumnat amb necessitats de diferent tipologia que requereix d'una atenció especial més individualitzada. En aquests casos, no es preveu un augment de personal en la proporció necessària per donar un suport adequat i de qualitat, fet que provoca desajustos i una càrrega de feina superior per al professorat que ha de realitzar una atenció més personalitzada.

Les educadores d'escola bressol disposen d'un percentatge d'hores de la seva jornada per realitzar activitats no lectives que serveixen, entre altres aspectes, per a la coordinació amb l'equip i per a la preparació d'activitats per a l'escola. El % d'hores no lectives per al personal educador és del 16,2% i per al personal educador de suport és del 10,4%.

Les ràtios de personal de les escoles bressol continuen estables

Els indicadors de la figura següent mostren l'antiguitat i la necessitat de reemplaçament futures del personal d'escoles bressol. Aquests indicadors són molt importants de cara a la planificació a nivell de persones com també per preveure possibles relleus, atès que es té el coneixement de quines persones en els propers 10 anys es jubilaran. Com es pot comprovar, tant el personal en els seus darrers 10 últims anys de carrera així com l'antiguitat mitjana van augmentant de manera progressiva però no es pot parlar d'un personal envellit a nivell general.

	2016	2017	2018	2019
% de personal educador tutor i educador de suport en els últims 10 anys de carrera	10,7	9,1	11,4	13,8
Antiguitat mitjana dels docents	10,3	10,8	11,3	12,3

Figura 24. L'antiguitat del personal docent de les escoles bressol municipals

Si s'analitza en detall l'indicador '% de personal educador tutor i educador de suport en els últims 10 anys de carrera', es pot comprovar que hi ha 5 municipis del total de participants en els quals més del 30% del seu personal es troba en aquesta situació i 1 municipi amb més del 50%, que requerirà una estratègia de detecció de necessitats i competències per afrontar processos de selecció futurs.

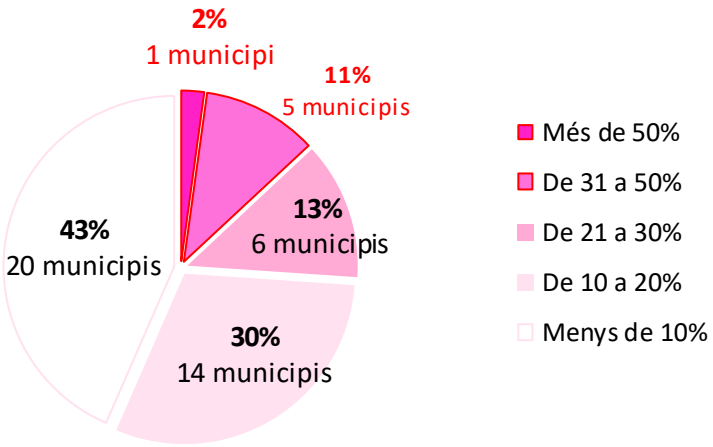

Figura 25. % de personal docent en els últims 10 anys de carrera

Pel que fa al personal de menjador, l'indicador que analitza el % de monitors/es sobre el total de professionals de menjador disminueix lleugerament en relació amb l'any anterior i se situa en l'11,1%.

3.4.B. LA FORMACIÓ DEL COL·LECTIU DOCENT

En aquest apartat s'analitza la formació del personal docent de les escoles bressol i els recursos que s'hi destinen. En primer lloc, es realitza una anàlisi sobre el volum d'hores de formació anuals rebudes per educador/a, que han augmentat en més de 2 hores en relació amb l'edició anterior, tal i com es mostra en la figura 26. D'aquesta manera, la xifra actual es la més alta dels darrers anys, per la qual cosa es pot afirmar que existeix una estabilitat en l'aposta pel creixement i desenvolupament professional dels/de les educadors/es.

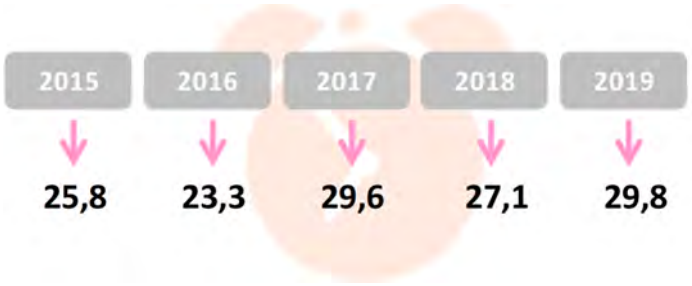

Figura 26. Evolució hores de formació anuals rebudes per educador/a tutor/a i de suport

Si es compara altres serveis municipals analitzats als Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona, les Escoles Bressol es troben en quarta posició per darrere de les OTL (52,1), Mediació Ciutadana (48,3) i les Oficines Municipals d'Informació al Consumidor (OMIC) (47,0) pel que fa a nombre d'hores de formació per treballador.

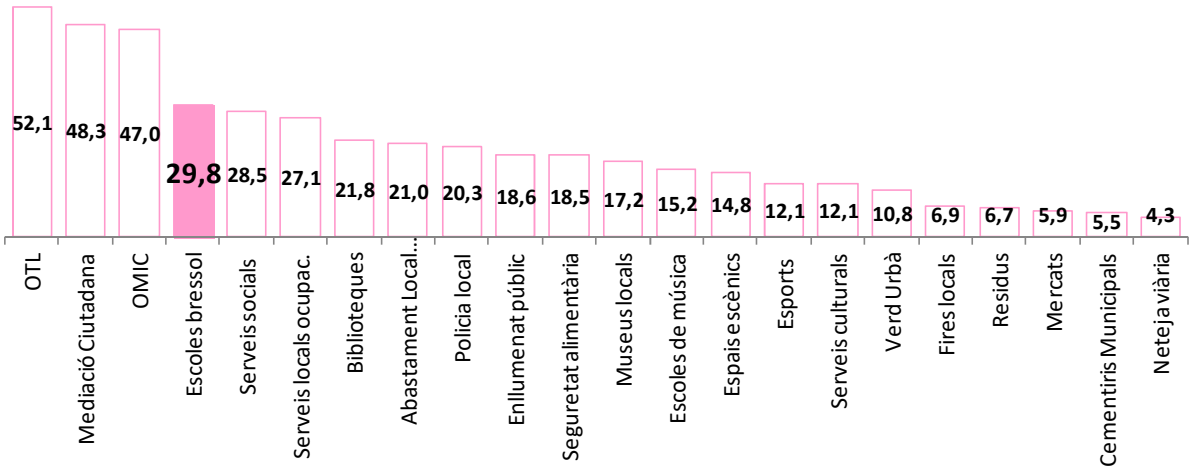

Figura 27. Hores de formació per treballador. Comparativa dels serveis analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal (2019)

3.4.C. ELS MODELS DE GESTIÓ DEL SERVEI

Amb relació a les fórmules de gestió emprades per les escoles bressol de la província, es donen alguns canvis, relacionats més amb la variació de la mostra que amb una tendència cap a un tipus de gestió o un altre. Pel que fa al percentatge de despesa que correspon a una forma de gestió directa respecte del total de despesa, aquest ha estat del 65,9%. Això significa que en un total de 28 municipis (60,9%) hi ha predomini de gestió directa, mentre que en els 18 municipis restants (39,1%) predomina la indirecta. Cal tenir present que aquests percentatges es calculen segons si més del 50% de la despesa dels municipis participants al Cercle correspon a gestió directa o a gestió indirecta.

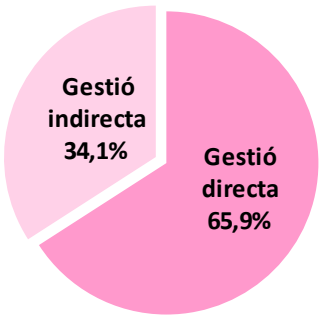

Figura 28. % de gestió directa i indirecta 2019

En aquest punt és interessant comparar les dades anteriors amb la distribució dels models de gestió en altres serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal. Com es pot comprovar en la figura següent, el servei d'Escoles Bressol és el vuitè servei municipal analitzat amb més gestió indirecta.

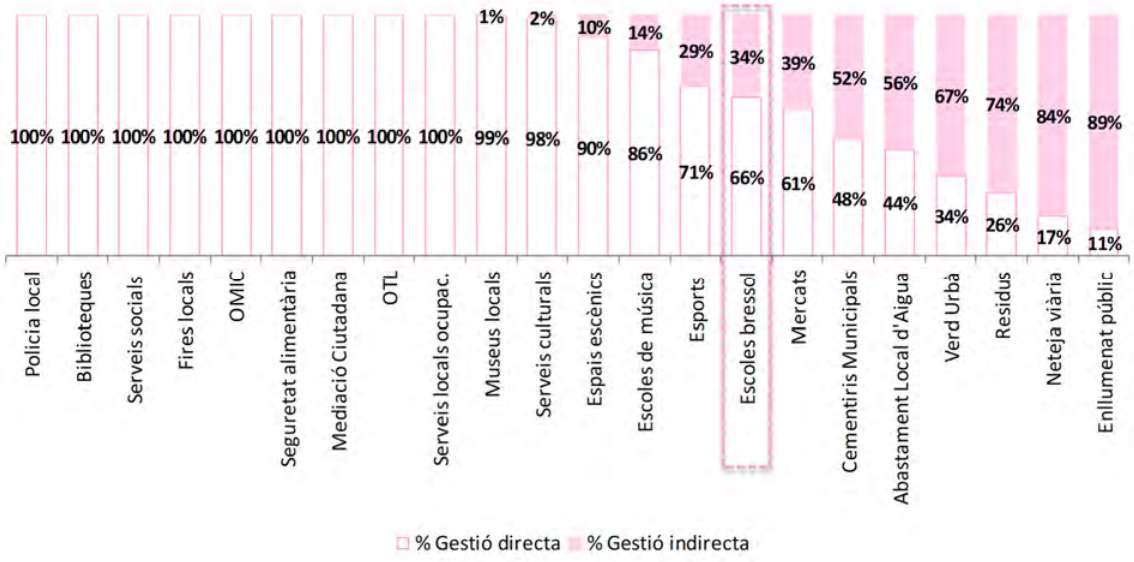

Figura 29. Gestió directa i indirecta dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal

3.5. COSTOS I FINANÇAMENT DEL SERVEI

3.5.A. ELS COSTOS DEL SERVEI

En aquest apartat, s'analitzen els costos de les escoles bressol, l'evolució que han experimentat i se'ls compara amb altres paràmetres per tal de posar-los en context . Tal i com mostra el gràfic següent, des de 2013 la despesa corrent per alumne augmenta fins als 5.892,9€. La despesa per alumne del servei d'escola bressol —que no inclou els serveis complementaris i els d'atenció a la petita infància— també ha augmentat fins a situar-se en 4.734,1€. Tot i que no són augments pronunciats, hi ha dos factors que poden explicar l'augment del cost del servei d'escoles bressol en els darrers anys: d'una banda, l'increment de les retribucions dels empleats públics el 2019 vinculada a l'IPC, i de l'altra, les places vacants, que tendeixen a augmentar lleugerament. Per tant, es pot concloure que la pujada és lleu i constant i s'explica en gran part per l'augment del cost de la vida i en alguns casos per un context demogràfic poc favorable.

La crisi sanitària provocada per la COVID-19 suposarà un gran increment de costos unitaris, tant per la despesa necessària per garantir la seguretat a les escoles (increment d'hores neteja, material de protecció...) com per la disminució de la demanda del serveis. Les xifres actuals serviran com a punt de referència per valorar l'augment de costos extraordinaris que s'haurà d'assumir.

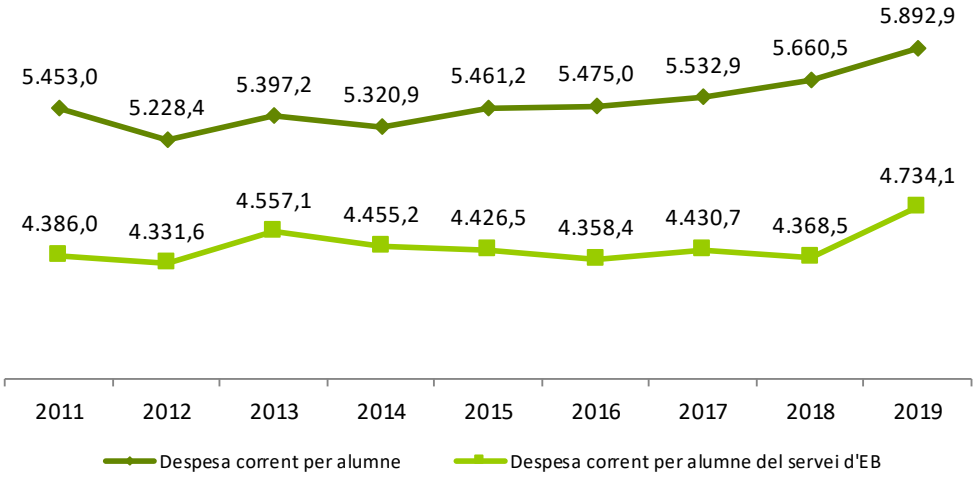

Figura 30. Evolució dels costos unitaris del servei (2011-2019)

La despesa total del servei també es posa en relació amb altres variables, com el nombre d'habitants o el pressupost municipal. La despesa per habitant continua augmentant respecte l'any anterior, després de la lleugera davallada de 2017, però en tot cas es pot parlar d'estabilitat. Un factor a tenir en compte en aquesta anàlisi és l'estancament de la població en els darrers anys. L'anàlisi d'aquest indicador pot ser útil per monitoritzar el volum de despesa en escola bressol que es realitza des del món local en relació amb una variable que acostuma a mantenir-se estable com és la població.

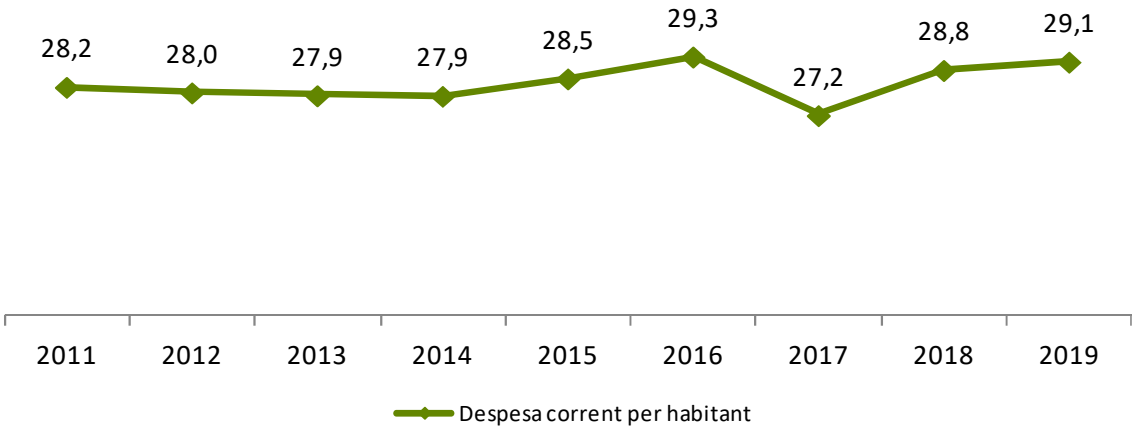

Figura 31. Evolució de la despesa corrent per habitant (2011-2019)

Comparar la despesa del servei respecte del pressupost mesura l'esforç pressupostari (en termes relatius) que realitzen els ajuntaments envers el servei d'escola bressol. Enguany els ajuntaments han dedicat un 3,1% del pressupost a les escoles bressol, una xifra molt similar a la dels anys anteriors. El servei d'escola bressol no ha estat un servei en expansió en els darrers anys i, en conseqüència, el percentatge que s'hi destina sobre el pressupost s'ha estable en els darrers anys, com es pot veure a continuació.

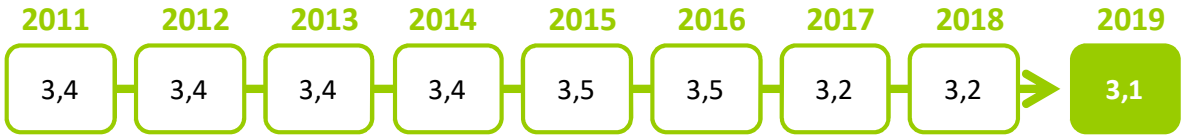

Figura 32. Evolució de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal (2014-2019)

3.5.B. EL FINANÇAMENT

Els costos de les escoles bressol es financen a través de tres vies: Ajuntament, famílies i les aportacions d'altres institucions. L'Ajuntament és la part que finança un percentatge més elevat, concretament un 53,5% aquesta edició.

Les famílies aporten el 37,0%, percentatge disminueix lleugerament al llarg de la sèrie analitzada (figura 33). Per la seva banda, el percentatge de finançament d'altres institucions disminueix fins al 9,5% donat que la Diputació de Barcelona ha realitzat una aportació de 532€ per plaça per al curs 18-19, encara que existeix la possibilitat que es completi l'aportació de 875€ que s'ha realitzat per als darrers cursos amb l'aprovació d'una altra línia d'ajuts. Per als cursos 19/20 i posteriors està previst que la Generalitat torni a assumir l'aportació corresponent a "altres institucions" . I per al curs 19/20 es preveu una aportació de 1.300€ a la qual se sumarien 200€ addicionals en compensació de la part que no s'ha assumit en exercicis anteriors.

Amb tot, la disminució de finançament d'altres institucions que es produeix entre l'any 2018 (curs 17/18) i el 2019 (curs 18/19) no és provocat per una disminució de l'aportació de la DIBA, que sempre ha estat estable al voltant dels 875€. La raó d'aquesta disminució s'explica per la incorporació al Cercle de 4 participants de fora de la província de Barcelona que no són beneficiaris d'aquesta aportació i fan disminuir el percentatge total.

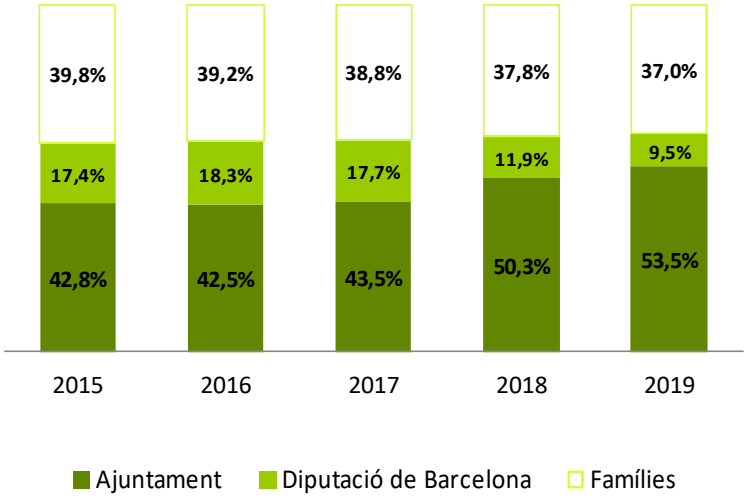

Figura 33. Evolució de l'estructura de finançament de les escoles bressol (2015-2019)

Pel que fa a la comparativa de l'estructura de finançament entre els diferents serveis municipals analitzats als Cercles de Comparació Intermunicipal, destaca que les Escoles Bressol continuen sent dels serveis amb més finançament per part dels usuaris (37%)

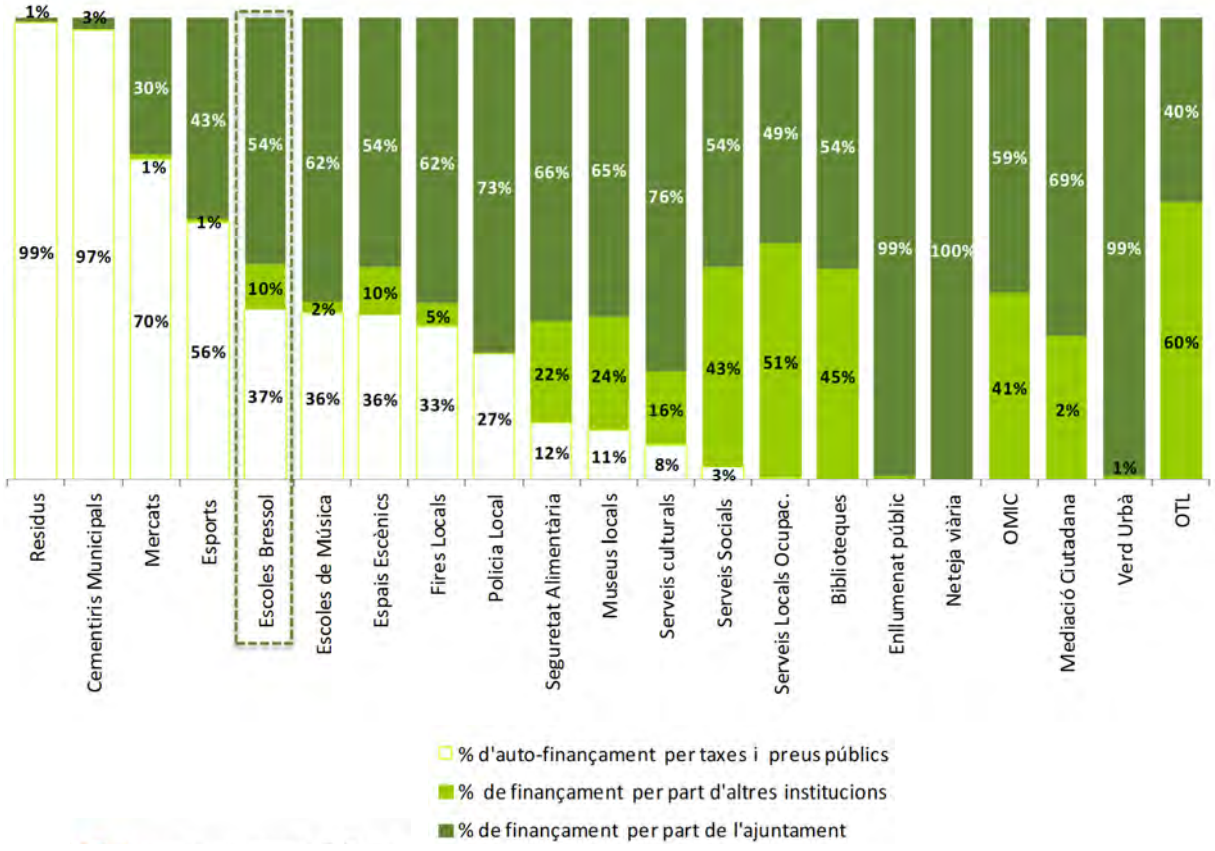

Figura 34. Fonts de finançament dels serveis municipals analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal

4. ELS INDICADORS DEL CCI D'ESCOLES BRESSOL

A continuació es mostra el resum dels resultats de tots els indicadors del Cercle d'Escoles bressol per a la present edició, comparats amb les tres edicions anteriors.

DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC

Adequar el servei a la demanda ciutadana (I)	2016	2017	2018	2019
Nombre de sol·licituds per plaça vacant	1,2	1,2	1,2	**1,1**
Demanda de places d'escola bressol municipal (% sobre població 0-3 anys)	21,0	19,6	21,1	**21,4**
% Cobertura de places (grau d'ocupació escoles bressol)	92,7	92,4	93,0	**92,4**

El nombre de sol·licituds per plaça vacant es manté estable.

Alt grau de cobertura de places de les escoles bressol.

Adequar el servei a la demanda ciutadana (II)	2016	2017	2018	2019
% d'oferta de serveis complementaris	81,5	80,1	79,5	**82,3**
% d'oferta d'altres serveis d'atenció a la petita infància i a les seves famílies	26,7	33,3	35,1	**37,6**
% d'hores de serveis complementaris sobre el total d'hores d'obertura anuals	42,6	41,9	41,4	**43,6**
% d'hores d'altres serveis d'atenció a la petita infància i a les seves famílies sobre el total d'hores	3,0	3,3	3,0	**3,5**

Augmenta l'oferta dels serveis d'atenció a la petita infància i les seves famílies i també el % d'hores que s'hi dediquen.

Planificar adequadament l'oferta escolar	2016	2017	2018	2019
% de places municipals sobre el total de places al municipi	48,7	44,3	45,1	**44,9**
% de places públiques sobre el total de places al municipi	53,4	49,1	51,6	**50,1**
% de places concertades i/o subvencionades per l'Ajuntament sobre el total de places del municipi	1,7	1,5	1,2	**1,4**

La meitat de places d'escola bressol ofertes són de titularitat pública.

Potenciar la igualtat d'oportunitats	2016	2017	2018	2019
% d'infants de 0 a 3 anys que són alumnes en escola bressol municipal	17,7	16,6	18,0	**18,3**
% d'infants de 0 a 3 anys de nacionalitat estrangera que són alumnes en EEBB municipal	6,7	9,6	10,1	**11,3**

El percentatge d'infants de 0 a 3 anys que són alumnes en escola bressol municipal és el més elevat de tota la sèrie temporal disponible.

DIMENSIÓ USUARI/CLIENT

Oferir un servei de qualitat als usuaris	2016	2017	2018	2019
Grau de satisfacció dels usuaris	8,7	8,9	8,8	**8,9**

El grau de satisfacció continua sent molt elevat.

Oferir un servei accessible als usuaris	2016	2017	2018	2019
Mitjana d'hores d'obertura diària per centre	9,4	9,3	9,4	**9,3**
Mitjana de dies d'obertura anual per centre	207	207	204	**204**
% de dies d'obertura en horari escolar sobre el total de dies d'obertura anual del centre	96,7	97,4	95,9	**96,1**

Les hores d'obertura diària i anual per centre i els dies d'obertura en horari escolar sobre el total d'hores es mantenen estables.

Garantir l'accés a tots els usuaris	2016	2017	2018	2019
% d'alumnes que han rebut ajuts	18,9	20,7	21,9	**24,0**
% d'alumnes que han rebut ajuts s/ el nombre d'ajuts sol·licitats	89,7	87,1	87,4	**89,6**
% municipis que apliquen polítiques de tarifació social	24,4	36,2	38,6	**44,7**
% d'alumnes amb necessitats educatives especials	1,8	2,1	2,2	**2,8**
% d'alumnes amb necessitats educatives socials	4,5	4,0	4,6	**6,2**

Augmenta el percentatge d'alumnes que han rebut ajuts.

Lleuger increment de l'alumnat amb NEE i augment significatiu dels alumnes amb NES (6,2).

Facilitar la participació	2016	2017	2018	2019
Nombre d'associats a l'AMPA per cada 100 alumnes	44	56	46	**51**
Nombre d'hores de reunions o activitats a l'escola a les quals han assistit les famílies per alumne i curs	12	12	16	**20**

Augment del nombre d'associats a l'AMPA i també del nombre d'hores de reunions i activitats amb les famílies.

VALORS ORGANITZATIUS/RRHH

Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió	2016	2017	2018	2019
Gestió directa (%) (Ajuntament, OOAA)	61,3	59,7	61,0	**65,9**
Gestió indirecta (%) (Concessió)	38,7	40,3	39,0	**34,1**

La gestió directa continua sent la forma de gestió més estesa en les escoles bressol dels municipis participants.

Oferir un servei de qualitat (model de gestió)	2016	2017	2018	2019
Alumnes per educador/a tutor/a	13,9	13,6	13,6	**13,7**
Nombre de personal educador de suport per educador/a tutor/a	0,5	0,5	0,5	**0,5**
% d'hores de direcció dedicades a la gestió del centre sobre el total d'hores de direcció	67,2	67,2	65,3	**65,8**
% d'hores no lectives dels/de les educadors/es tutors/es sobre total de treballades	15,8	14,7	15,6	**16,2**
% d'hores no lectives dels/de les educadors/es de suport sobre total de treballades	9,8	9,9	10,0	**10,4**
% d'alumnes que utilitzen el servei de menjador de forma habitual	51,5	56,4	55,1	**55,7**
Alumnes de menjador per professional de menjador	5,3	5,5	5,3	**5,2**
% de monitors/es sobre el total de professionals de menjador	10,5	7,9	12,9	**11,1**

Estabilitat dels principals indicadors d'organització.

El percentatge d'alumnes que utilitzen el servei de menjador es manté molt elevat.

Promoure un clima laboral positiu per al personal	2016	2017	2018	2019
% de personal educador tutor i educador de suport fix	80,8	80,5	77,2	**78,5**
% d'hores de baixa sobre total d'hores treballades pel personal educador tutor i educador de suport	5,3	4,5	5,8	**7,0**
Salari brut d'un/a educador/a tutor/a	22.486	21.811	23.023	**23.100**
Salari brut d'un/a educador/a de suport	18.961	18.526	20.429	**20.698**
Salari brut d'un/a director/a d'escola bressol	28.722	28.395	29.784	**29.607**
% de personal educador tutor i educador de suport en els 10 últims anys de carrera	10,7	9,1	11,4	**13,8**
Antiguitat mitjana dels docents	10,3	10,8	11,3	**12,3**

Manteniment dels salaris bruts tant de les educadores tutores, com de suport com de les directores.

Augment de l'antiguitat mitjana dels docents i també del percentatge de personal en els 10 últims anys de carrera.

Millorar les habilitats dels treballadors	2016	2017	2018	2019
Hores de formació anuals rebudes per cada educador/a tutor/a i educador/a de suport	23	30	27	**30**

Augment de les hores de formació rebudes pel personal.

Reflectir l'estructura de gènere entre els professionals	2016	2017	2018	2019
% de dones sobre el total de personal educador tutor i educador de suport	98	98	99	**98**
% de dones amb comandament sobre el total de comandaments	--	99	99	**99**

El servei d'escola bressol és el més feminitzat de tots els que s'analitzen als Cercles de Comparació.

ECONOMIA

Disposar dels recursos adequats	2016	2017	2018	2019
Despesa corrent per habitant	29,3	27,2	28,8	**29,1**
% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal	3,5	3,2	3,2	**3,1**

La despesa corrent per habitant i sobre el pressupost es mantenen estables en els darrers 4 anys.

Finançar adequadament el servei	2016	2017	2018	2019
% d'autofinançament per aportacions de les famílies	39,2	38,8	37,8	**37,0**
% de finançament per aportacions d'altres institucions	18,3	17,7	11,9	**9,5**
% de finançament per part de l'ajuntament	42,5	43,5	50,3	**53,5**

Es produeix una disminució de l'aportació d'altres institucions donat que no s'ha completat l'aportació de 875€ que es realitza des de la DIBA.

Gestionar adequadament els recursos	2016	2017	2018	2019
% despesa en personal sobre el total de despeses corrents	74,9	74,7	73,3	**76,4**
% despesa corrent dels serveis complementaris sobre la despesa corrent del servei	15,5	16,4	17,9	**17,9**
% despesa corrent dels altres serveis d'atenció a la petita infància i a les seves famílies sobre la despesa corrent del servei	0,9	1,2	1,4	**1,6**

El gruix de la despesa d'escoles bressol continua destinant-se al personal. Aproximadament una cinquena part de les despeses d'una escola es destina a serveis complementaris i als d'atenció a la petita infància.

Oferir el servei a uns costos unitaris adequats	2016	2017	2018	2019
Despesa corrent per alumne	5.475	5.533	5.661	**5.893**
Despesa corrent per alumne del servei d'escola bressol	4.358	4.431	4.369	**4.734**
Despesa corrent per hora d'obertura anual	225	221	232	**244**
Quota mitjana mensual del servei d'escola bressol	168	163	162	**164**
Quota mitjana mensual del servei de menjador	135	134	133	**131**

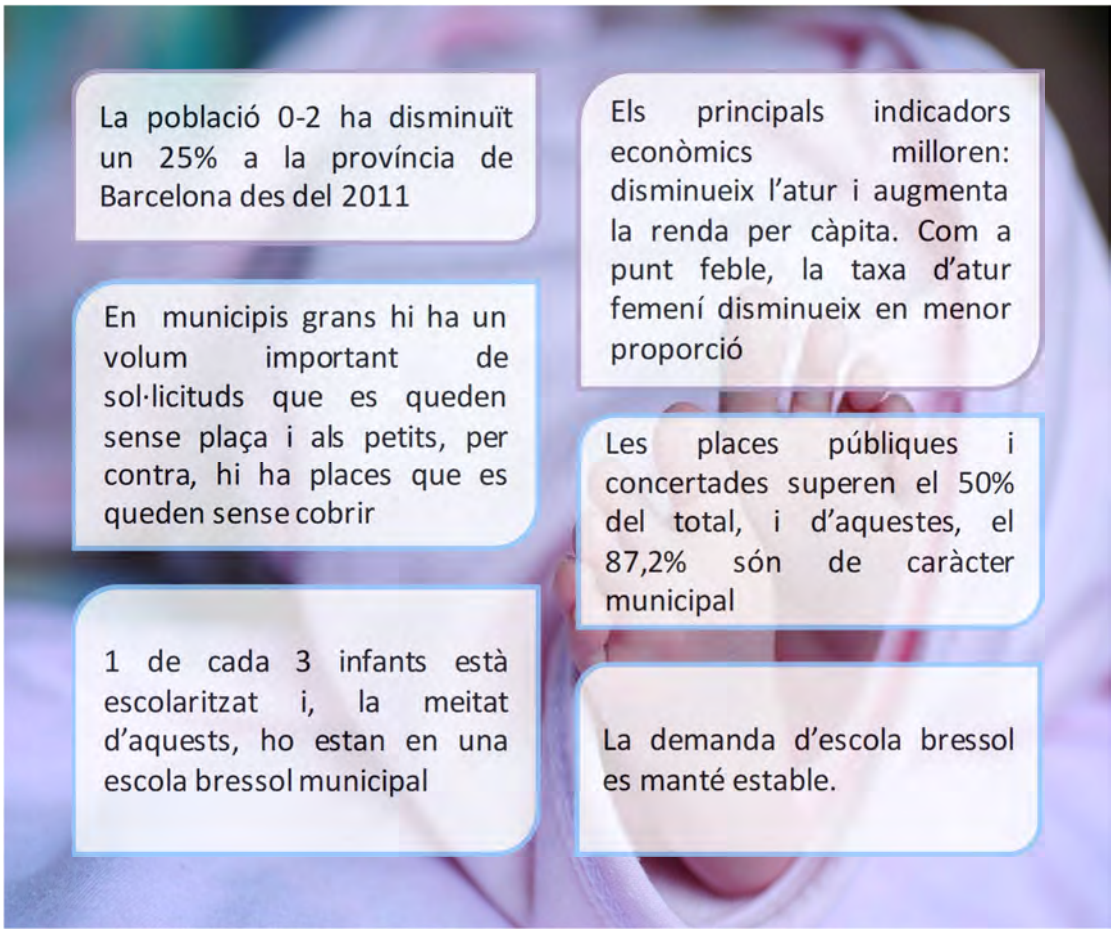
Increment dels costos unitaris del servei.

Estabilitat en les quotes del servei, tant la d'escolaritat com la del servei de menjador.

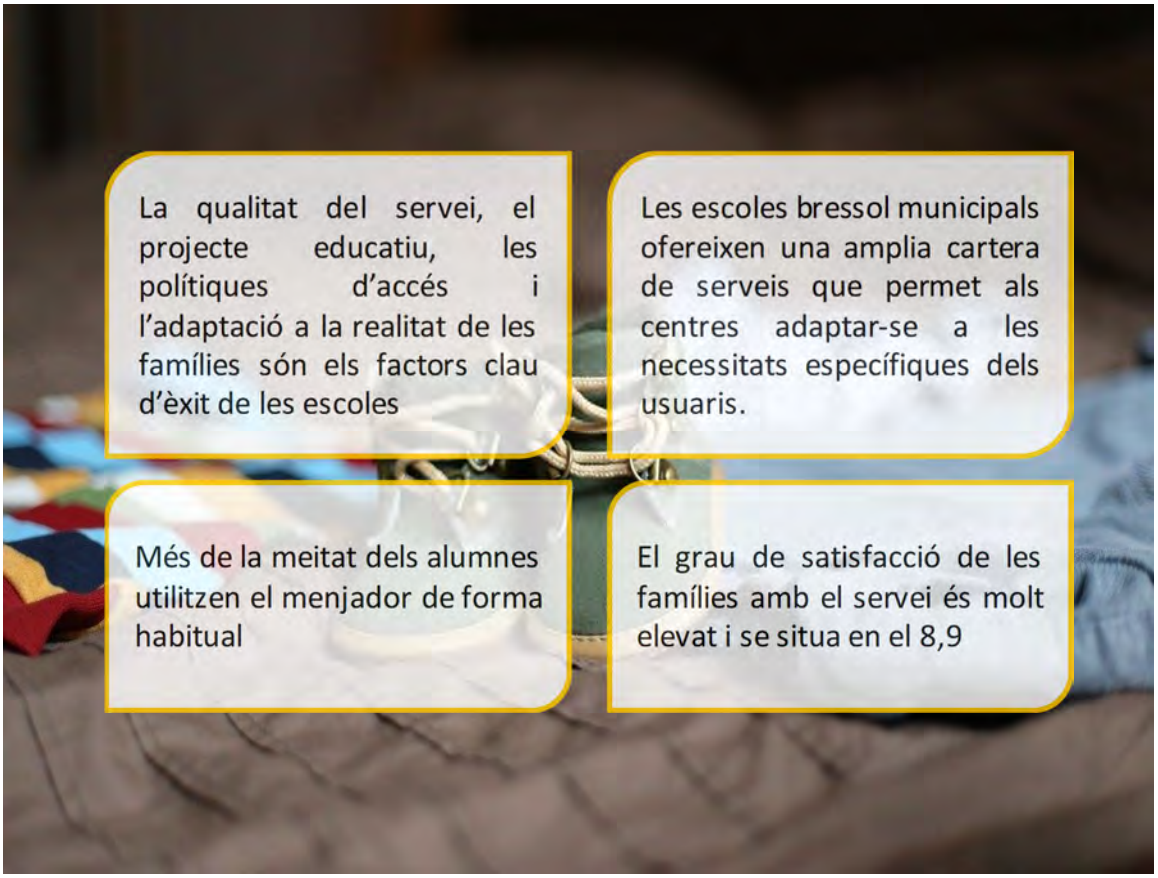
5. CONCLUSIONS

A continuació es presenten les principals conclusions del Cercle de Comparació Intermunicipal d'Escoles Bressol per a l'any 2020 (dades 2019), organitzades segons les cinc grans àrees temàtiques establertes en el present informe.

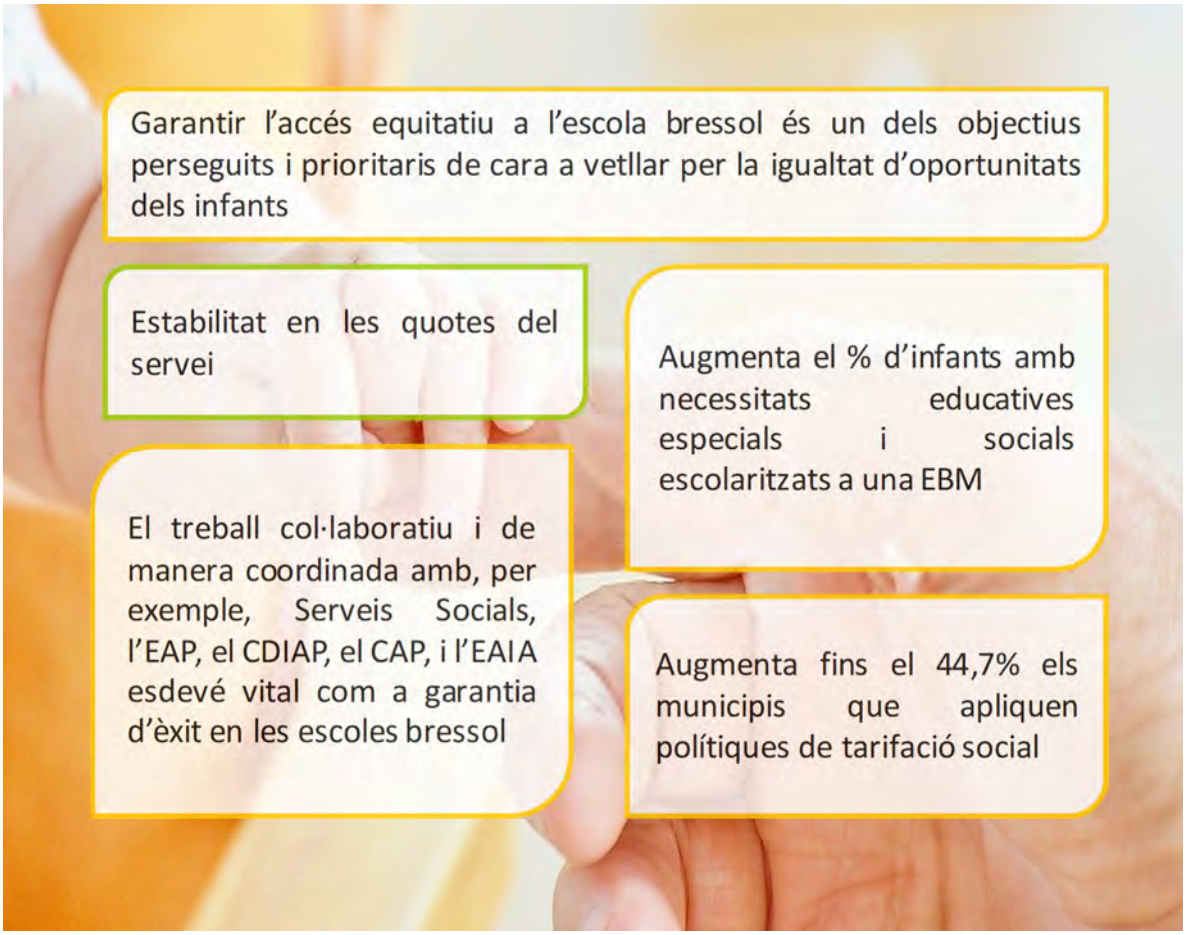
ENTORN I DEMANDA DEL SERVEI

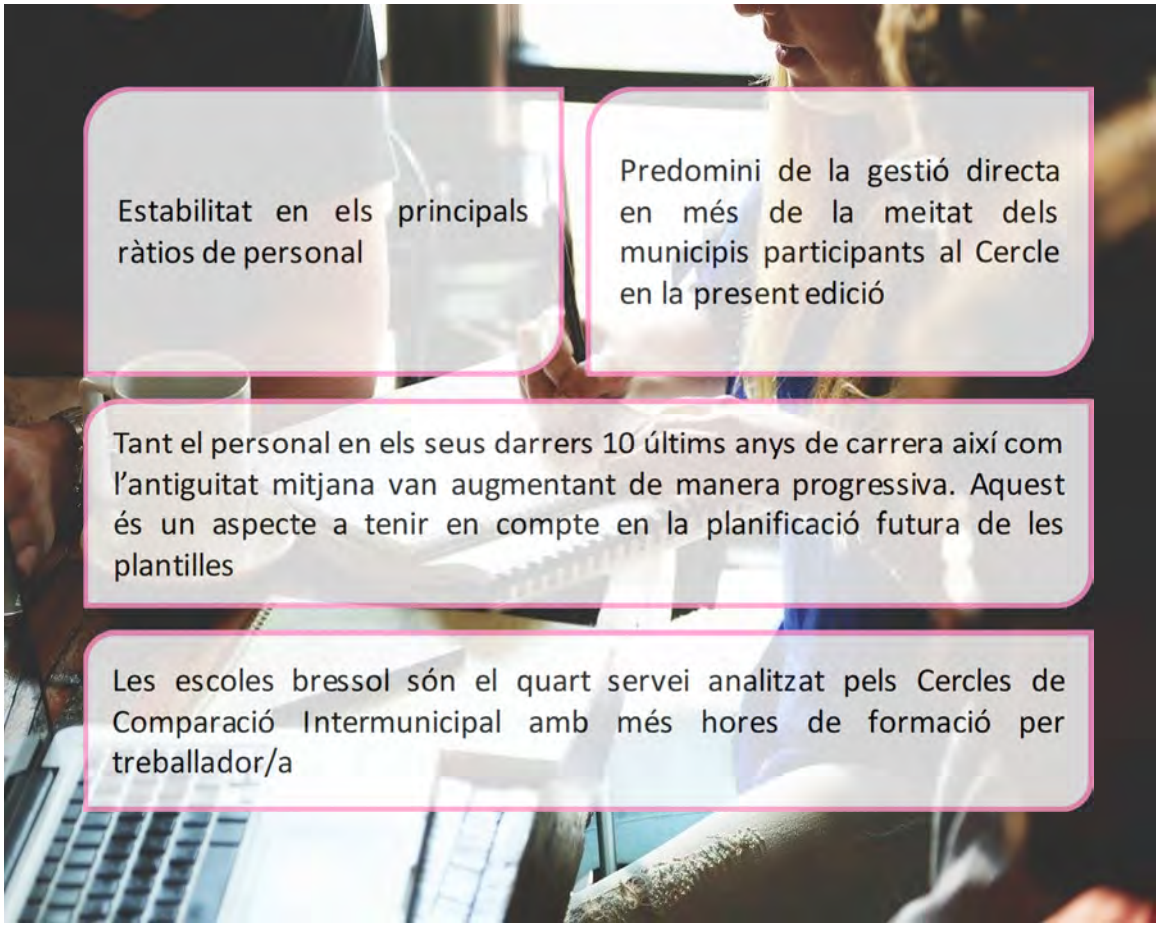
EL SERVEI D'EBM

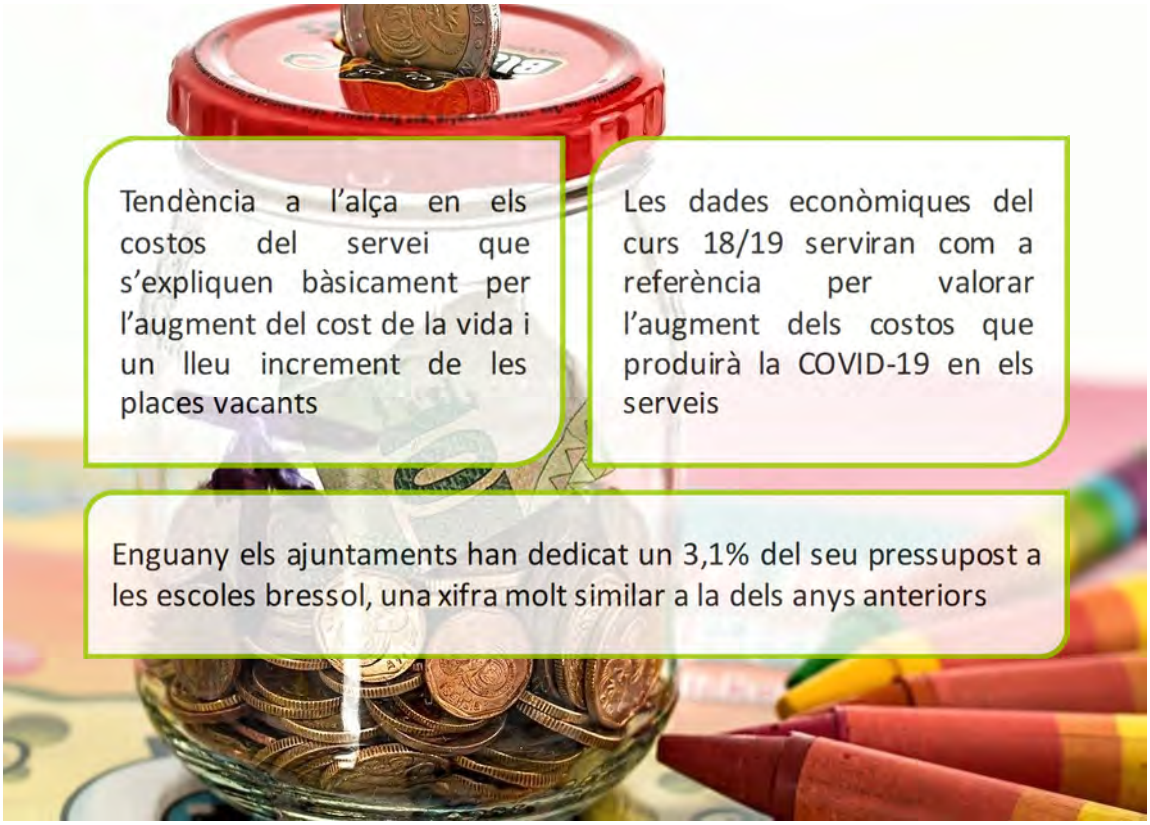
OPORTUNITATS EDUCATIVES PER A TOTHOM

GESTIÓ I PERSONES

COSTOS I FINANÇAMENT DEL SERVEI

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

ESCOLES MUNICIPALS DE MÚSICA 2019

INFORME DELS INDICADORS D'ESCOLES MUNICIPALS DE MÚSICA 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. LES ESCOLES DE MÚSICA DE LA DEMARCACIÓ: SITUACIÓ I CONTEXT ACTUAL

3. EL CCI D'ESCOLES DE MÚSICA EN XIFRES

4. ANÀLISI DEL QUADRE D'INDICADORS

5. L'IMPACTE EN EL TERRITORI

6. LES ESCOLES DE MÚSICA: SERVEI PER A TOTHOM

7. LA SOSTENIBILITAT I ELS RECURSOS DE LES ESCOLES DE MÚSICA

8. EL PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE

9. ELS TALLERS DE MILLORA

10. VISIÓ GENERAL DELS INDICADORS DEL CERCLE D'ESCOLES DE MÚSICA

11. CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

Les escoles municipals de música contribueixen al desenvolupament integral de les persones i tenen una influència positiva en l'èxit educatiu així com en la sociabilitat i integració de les persones dins de la comunitat. Per aquest motiu, els governs locals catalans han considerat clau el foment de la cultura i l'extensió de l'accés a l'educació musical i artística a tota la ciutadania. Per assolir els reptes que es proposen, les escoles de música avancen cap a un model més obert amb l'objectiu d'apropar la pràctica musical al conjunt de la ciutadania.

Segons les dades del Departament d'Ensenyament del curs 2014-2015, actualment gairebé 1 de cada 100 persones estan escolaritzades en centres autoritzats que imparteixen ensenyaments de música. La proporció arriba a 3 de cada 100 persones en la franja d'edat de menors de 25 anys. Aquestes dades mostren la importància de les escoles de música al territori però també que queda molt camí per recórrer i que el seu públic potencial és immens. Fer extensiva l'educació musical a més persones exigeix noves maneres d'entendre l'escola que poden anar des de la renovació pedagògica a la reinvenció dels models educatius.

Per entendre l'impacte de les escoles de música en el territori s'han de tenir en compte certs aspectes. En primer lloc, les escoles municipals de música són eines educatives que han nascut per difondre i democratitzar la pràctica musical. En segon lloc, són equipaments públics amb una dimensió comunitària que creen espais de pràctica de les arts a diversos col·lectius del territori fomentant així la participació activa. Finalment, les escoles municipals de música es converteixen sovint en institucions d'identitat emblemàtiques dels seus municipis gràcies al seu arrelament i impacte en el territori.

Les escoles de música tenen un paper rellevant en el desenvolupament de la persona fomentant la seva creativitat, les seves capacitats intel·lectuals i la seva sociabilitat. L'activitat musical ajuda a desenvolupar capacitats que són útils en altres contextos de la vida quotidiana com la concentració, la coordinació i la creativitat. Totes aquestes habilitats que s'adquireixen influeixen de manera determinant en l'èxit escolar i en el desenvolupament cognitiu de l'alumnat.

- Estimula les capacitats intel·lectuals.
- Afavoreix la socialització dels infants.
- Afavoreix l'autoestima.
- Millora la disposició a aprendre: augmenta la permeabilitat al coneixement.

- Desenvolupa la capacitat per treballar en equip.
- Afavoreix el respecte i la tolerància cap als altres en un context d'harmonia, creativitat i estimulació.
- Desenvolupa el pensament abstracte.
- Possibilita l'accés al coneixement de la diversitat cultural.

I perquè és tan important l'art i la música a les nostres vides?

Segons el model d'intel·ligències múltiples de Howard Garner, es poden distingir 8 tipus d'intel·ligències, i entre elles, es troba la intel·ligència musical. Aquesta es defineix per l'elevada habilitat de detectar matisos en les melodies, pensar en termes de ritme, timbre i tonalitat i diferenciar sons similars que sonen per separat o conjuntament. La intel·ligència musical és una de les primeres a aparèixer en les persones, però per millorar-la significativament, és necessari practicar i formar-se.

> "Quan es tracta de trobar noves orientacions en un món que s'ha tornat tan complicat, amb un model social carregat d'agressivitat, l'educació musical aporta un significat molt especial".
>
> *Elisa Roche, el papel de las escuelas de música*

Avui dia la comunitat educativa té clar el paper decisiu que juga la música en la formació global dels alumnes. Tant les famílies en particular com la societat en general comprenen que les matèries artístiques són importants per al bon desenvolupament dels infants i joves. Les escoles de música complementen la formació musical per a tothom que s'imparteix a l'ensenyament ordinari i cada cop més l'activitat de les escoles es converteix en una part indissociable de l'educació.

Les escoles municipals de música són molt diverses, però totes comparteixen la mateixa missió: "*fomentar l'afició i potenciar el desig de conèixer, combinant vies formals i alternatives que permetin l'entrada o la permanència en l'activitat musical per molts camins, gairebé tants com persones.*"

Alsina, Díaz i Giráldez (2008). *¿Por qué es importante la música en la etapa 0-6?*

Les escoles de música apropen l'expressió musical a la ciutadania d'una manera divertida, pautada i vivencial. Aixi les escoles de música amb projectes educatius complementaris a escoles i instituts marquen l'inici d'una nova visió del servei que es porta treballant durant anys i cada cop va agafant més força.

Amb els projectes comunitaris es crea una unió amb agents educatius, culturals i socials. La creació de la xarxa comporta processos diversos en funció de les característiques del territori. Aquest tipus de projectes democratitza l'accés a la pràctica musical i artística fomentant el DRET a la CULTURA, el que hauria de tenir tota la ciutadania amb projectes en escoles bressol, en escoles de primària i secundària, en casals de gent gran, etc. Es facilita, doncs, la possibilitat d'accedir a la pràctica musical a persones de totes les edats.

En l'aprenentatge musical en escoles i instituts...

Són importants els processos de creació i participació amb un plantejament de la música cooperatiu, global, transversal que fomenta l'espontaneitat i la imaginació. Així s'estableix una relació amb les alltres matèries, principalment les artístiques, que afavoreix el desenvolupament integral de totes les facultats de l'ésser humà.

En l'aprenentatge de les escoles de música...

Com a servei públic, s'apropa la música al conjunt de la població a través de la seva pràctica, que converteix aquests ensenyaments en una experiència vivencial. Les escoles de música arriben a ser una eina transversal que permet enriquir la vida del municipi, que estableix relacions amb altres agents i afavoreix la cohesió social.

En els darrers anys, les escoles municipals de música han profunditzat en diferents estratègies: els projectes de música comunitària, els tallers de curta durada i les classes de grup. D'una banda, la música comunitària contribueix a fer accessible la pràctica musical a tothom afavorint la igualtat d'oportunitats i la inclusió social. Per altra banda, les classes col·lectives d'instruments són una metodologia d'aprenentatge basada en la construcció de coneixement compartit entre el docent i l'alumnat on també els alumnes interactuen entre ells fomentant l'aprenentatge entre iguals. Per últim, amb l'oferta educativa de curta durada es vol fer arribar l'ensenyament musical a tothom, arribant a tota la població amb perfils, motivacions i interessos diferents.

Les escoles de música avancen en l'objectiu de la democratització de l'accés als ensenyaments artístics a tota la ciutadania. A més, el desenvolupament d'un model d'ensenyament vivencial, d'aprendre a tocar un instrument de manera conjunta pren cada cop més força. Aquest model convida al ciutadà a què senti la vocació d'anar a una escola de música per participar activament i culturalment en la vida del municipi.

La música promou

Una educació en valors

La capacitat personal per a la comunicació

El desenvolupament de la personalitat

La capacitat de socialització

En el present informe s'analitzen els resultats del Cercle d'escoles municipals de música de l'any 2019. La Diputació de Barcelona, en la línia de facilitar als ajuntaments un suport tècnic per a la gestió d'aquestes escoles va crear, l'any 2006, el Cercle de Comparació Intermunicipal d'Escoles Municipals de Música, que constitueix un espai de reflexió, anàlisi i creació de coneixement compartit entre les escoles de música participants en el projecte. A través del Cercle, s'aconsegueix potenciar i donar a conèixer els projectes i processos de millora de cada escola, mitjançant l'ús d'indicadors de gestió consensuats pels participants, i d'una metodologia de millora i de treball en equip. Aquesta metodologia es caracteritza per potenciar l'intercanvi d'experiències, posar en comú problemàtiques i cercar possibles solucions de forma conjunta i col·laborativa.

L'informe que es presenta a continuació analitza els resultats dels indicadors de gestió de les escoles municipals de música dels municipis participants en la present edició, estudia els canvis respecte dels anys anteriors des de diferents perspectives i exposa les principals conclusions que s'extrauen

2. LES ESCOLES DE MÚSICA DE LA DEMARCACIÓ: SITUACIÓ I CONTEXT ACTUAL

La província de Barcelona compta amb 104 Escoles Municipals de Música (EMM) en 98 municipis. Entre aquestes escoles, un total de 95 estan autoritzades pel Departament d'Ensenyament de la Generalitat de Catalunya (en endavant DEGC), a l'empara del Decret 179/1993, de 27 de juliol, pel qual es regulen les escoles de música i dansa.

	Població					
	Fins 10 mil	+ 10 a 20 mil	+ 20 a 50 mil	+ 50 a 100 mil	+ 100 mil	TOTAL
Municipis	230	36	26	12	7	311
Municipis amb EMM	35	26	19	11	7	98
Nombre EMM	35	26	20	12	11	104
Nombre EMM autoritzades	31	23	19	11	11	95
Nombre EMM NO autoritzades	4	3	1	1	0	9
Municipis al CCI	13	4	14	6	5	42
Municipis d'impacte EMM	75	27	19	11	7	139

*Cada municipi disposa d'una escola de música municipal, excepte Barcelona que en té 5 i Sant Cugat del Vallès que en té 2 (una de les quals a Valldoreix). Vilafranca del Penedès té escola municipal de música pròpia i també és on té la seva seu administrativa l'escola municipal de música del Consell Comarcal de l'Alt Penedès.
** Els participants al Cercle són 39 municipis més un Consell Comarcal, el de l'Alt Penedès i el Consorci del Lluçanès i la Mancomunitat de la Vall del Tenes.

Fonts: DEGC: web de consulta de directoris educatius. http://ensenyament.gencat.cat/ca/arees-actuacio/centres-serveis-educatius/centres/directoris-centres/ - Consulta setembre 2019.

En els darrers 11 anys, el nombre de municipis que compten amb EMM autoritzades pel DEGC s'ha mantingut estable. Després de la revisió exhaustiva de l'any anterior pel que fa als requisits perquè una escola de música sigui considerada municipal, el nombre total d'aquestes va disminuir respecte als anys anteriors. Enguany, seguint el mateix criteri, les dades són idèntiques a les obtingudes el 2018.

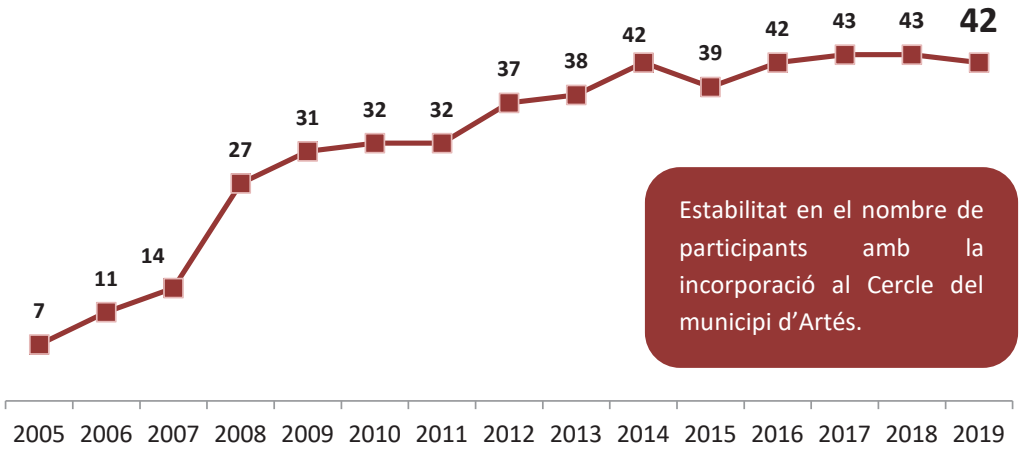
Any	Nombre de Municipis amb EMM	Nombre EMM	Nombre EMM Autoritzades	Nombre EMM No autoritzades
2017	98	103	94	9
2018	98	104	95	10
2019	98	104	95	10

L'any 2008 es va signar un Conveni Marc entre el DEGC, la Federació de Municipis de Catalunya i l'Associació Catalana de Municipis i comarques, per al sosteniment de les escoles de música i dansa de titularitat de l'administració local de Catalunya. En aquest conveni es va acordar atorgar una subvenció a les escoles de música de 600€ per cada alumne/a d'entre 4 i 18 anys i de 400€ per cada alumne/a de les escoles de dansa.

A partir del curs 2010-2011, però, la subvenció es va anar reduint cada curs fins arribar a desaparèixer en els cursos 2012-2013 i 2013-2014. A partir del curs 2014-2015 es va reactivar el finançament de les escoles de música per part del DEGC, però l'import es va reduir a 80€ per alumne i any.

3. EL CCI D'ESCOLES DE MÚSICA EN XIFRES

Els ens locals participants en el CCI d'Escoles de Música són els següents:

Participants de la 15ª edició

Ens locals fins a 10.000 habitants

El Papiol	4.145
Artés	5.698
Súria	5.942
Navàs	6.020
Sallent	6.658
Vacarisses	6.688
Consorci del Lluçanès	6.848
Cabrils	7.439
Roda de Ter i l'Esquirol	8.482
Tiana	8.840
Palafolls	9.405
Santa Maria de Palautordera	9.423
Sant Vicenç de Castellet	9.523

Ens locals de + 10.000 a 25.000 habitants

Sant Andreu de Llavaneres	10.968
Castellbisbal	12.390
Palau-solità i Plegamans	14.771
Montornès del Vallès	16.393
Esparreguera	22.251
El Masnou	23.515
Olesa de Montserrat	23.779
Castellar del Vallès	24.187

Ens locals de + 25.000 a 50.000 habitants

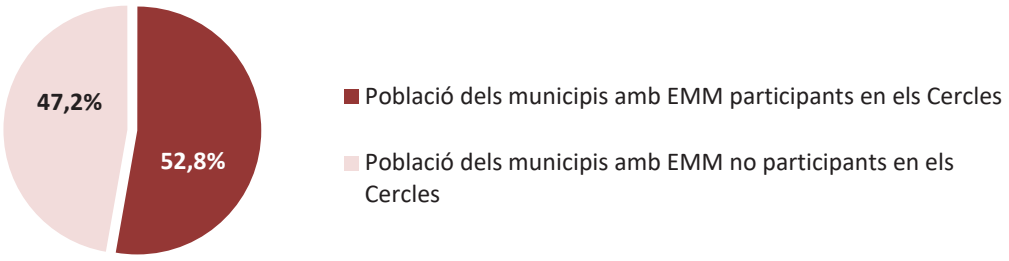
Sant Andreu de la Barca	27.558
Premià de Mar	28.119
Sitges	29.307
CC Alt Penedès	36.933
Sant Adrià de Besòs	37.097
Mancomunitat La Vall del Tenes	38.178
Igualada	39.967
Vilafranca del Penedès	39.746
Sant Feliu de Llobregat	44.860
Esplugues de Llobregat	46.680

Ens locals de + 50.000 habitants

Cerdanyola del Vallès	57.403
Granollers	61.275
El Prat de Llobregat	64.599
Rubí	77.464
Sant Boi de Llobregat	83.605
Sant Cugat del Vallès	91.006
Santa Coloma de Gramenet	119.215
Mataró	128.265
Sabadell	213.644
Terrassa	220.556
L'Hospitalet de Llobregat	264.923

*Ombrejat el municipi de nova incorporació

Del total de municipis de la demarcació de Barcelona amb Escoles Municipals de Música, en el següent gràfic es mostra el percentatge de la població de municipis que participen en els CCI de Música i els que encara no ho fan.

Aquesta població correspon als 39 municipis que participen en el Cercle i als 3 ens locals de caràcter supramunicipal que inclouen:

- 17 municipis del Consell comarcal de l'Alt Penedès
- 4 municipis de la Mancomunitat de la Vall del Tenes
- 12 municipis del Consorci del Lluçanès

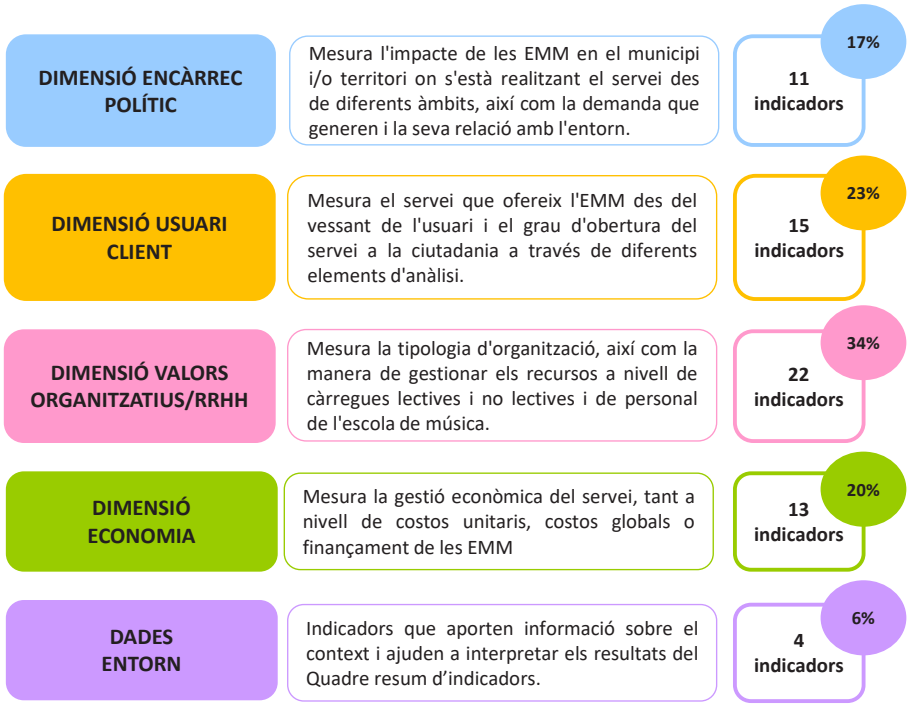
Una anàlisi qualitativa des d'una altra perspectiva dels municipis participants és la seva classificació segons l'any de creació de les seves escoles de música.

Any de creació	Municipis participants CCI
Abans 1979	7
1979-1989	8
1990-1999	11
2000-2009	13
2010-2019	3

De les escoles que participen en cercles només 3 s'han creat en els darrers 10 anys (2011, 2014 i 2017). En aquesta aturada de la creació d'escoles de música, la crisi econòmica que va començar a finals de la passada dècada i la seva posterior influència en les finances públiques té una importància determinant. Estem en una fase de maduresa del servei arreu del territori on la majoria d'escoles tenen unes trajectòries consolidades superiors als 10 anys.

4. ANÀLISI DEL QUADRE D'INDICADORS

El Quadre Resum d'Indicadors (QRI) del Cercle d'Escoles de Música està organitzat a partir de 4 dimensions de meta, més les dades d'entorn que faciliten la contextualització dels resultats. A continuació es descriuen els objectius principals per a cadascuna d'aquestes, així com el seu pes dins del QRI.

La dimensió de valors organitzatius/RRHH és la que conté un major nombre d'indicadors, i és la que se centra en els recursos formatius dels quals disposa l'escola per desenvolupar el projecte educatiu de centre.

Respecte a l'any anterior, hi ha hagut una modificació en la quantitat d'indicadors de la dimensió encàrrec polític que ha passat de tenir 13 indicadors a 11 en aquesta edició. S'ha cregut convenient eliminar els indicadors relacionats amb les hores de cessió d'espais per consens entre els participants als cercles perquè han considerat que no els hi aportava una informació rellevant.

Els indicadors afectats són els següents:

DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC	Hores anuals de cessions d'espais a la ciutadania per activitats músico-artístiques
	Hores anuals de cessions d'espais a la ciutadania per activitats NO músico-artístiques

Tot seguit es presenta l'anàlisi global dels resultats obtinguts en la present edició, on els indicadors s'organitzen a partir de quatre grans temes que permeten obtenir una visió completa del servei des de diferents perspectives. Les temàtiques han sigut seleccionades a partir de les línies metodològiques que es van fer servir en els tallers de millora i la detecció dels indicadors per a cada tema ha permès establir les pautes per analitzar les relacions entre els diferents indicadors i els canvis de resultats entre aquests. S'incorpora també un tema dirigit al projecte educatiu de centre i la seva projecció en les escoles de futur segons les tendències de la ciutadania.

5. L'IMPACTE EN EL TERRITORI

5.1. L'ENTORN SOCIOECONÒMIC

Per conèixer les principals dades d'entorn que influeixen en el servei es poden emprar diferents indicadors com són les dades de població, la taxa d'atur i la renda per capità. Aquestes dades ajuden en part a tenir una visió global de quin és el marc econòmic-social de les escoles de música.

Com a servei públic, les escoles de música s'adrecen a tota la ciutadania, sense distincions d'edats. Intentar arribar a una franja més àmplia ha estat un repte que moltes escoles han estat treballant durant els darrers anys. Tot i això, el públic majoritari continua sent el d'edat compresa entre els 4 i 18 anys que aplega més del 80% [1]de l'alumnat total. En els darrers anys, les escoles de música estan incrementant el seu impacte, abastant a un públic més ampli gràcies al desenvolupament de projectes comunitaris i les activitats de curta durada.

A continuació, es mostra l'evolució del nombre de joves de 4 a 18 anys a la província (excloent el municipi de Barcelona), on s'observa un creixement durant els darrers 11 anys amb un augment del 17%. Respecte a l'any anterior es manté la tendència de creixement de la població en aquesta franja d'edat.

1 *Dades del Panel Educatiu d'Escoles Municipals de Música de la Diputació de Barcelona*

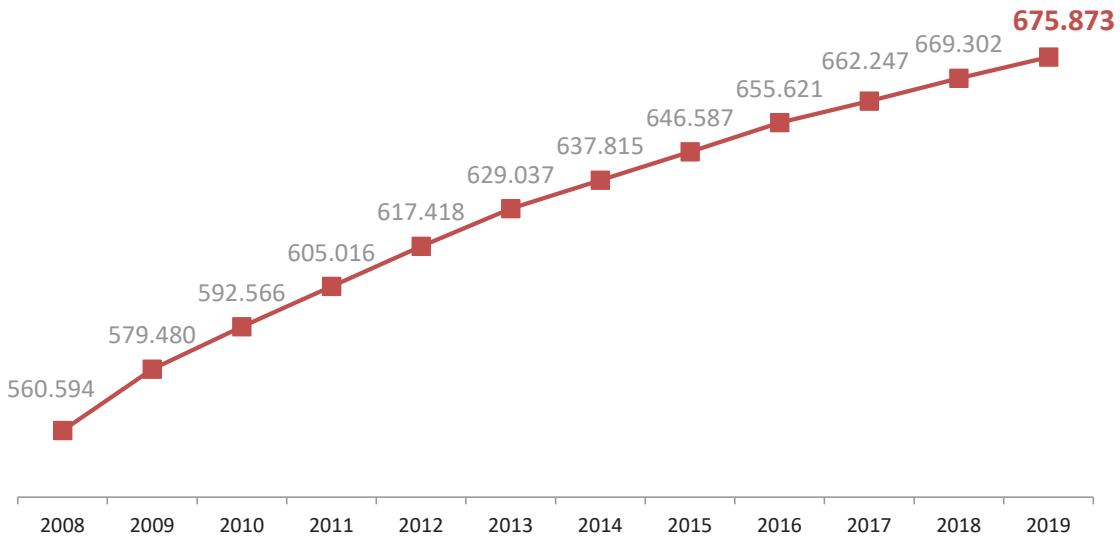

Figura 1. Evolució població de 4 a 18 anys excloent Barcelona ciutat 2008-2019

Pel que fa a l'evolució de l'entorn econòmic, la taxa d'atur ha anat disminuint des de 2013-any que es va assolir el seu màxim-fins a situar-se en nivells pròxims als experimentats abans de la crisi econòmica. L'any 2019, la taxa d'atur és de 10,5% i aquesta xifra facilita que més famílies, en principi, puguin per front a les quotes de l'escola de música.

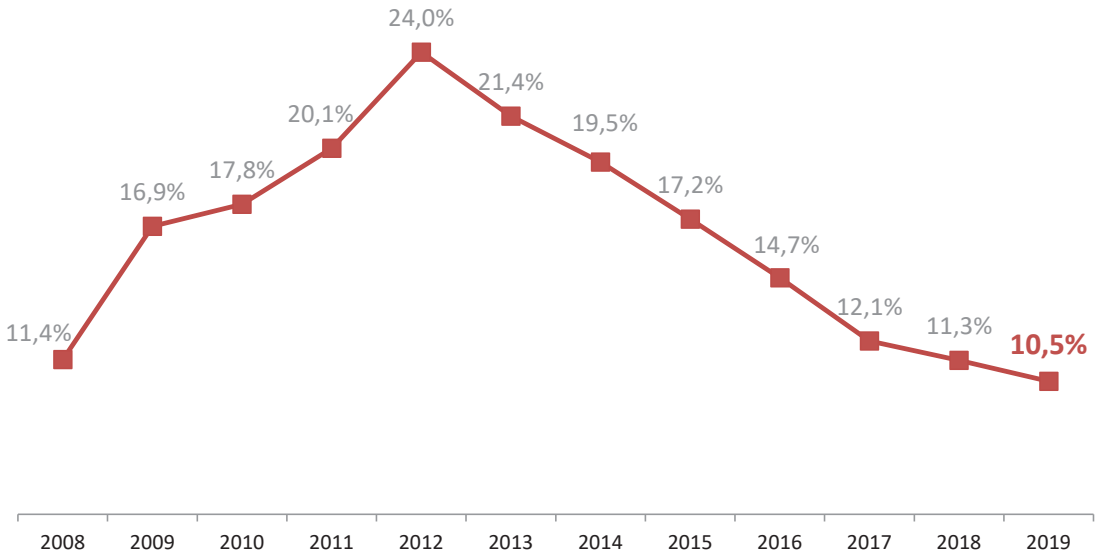

Figura 2. Evolució taxa d'atur 2008-2019[2]

Per últim, destaca l'evolució positiva de la renda per càpita[3] . En 2015 se situava en els 16.366€ i al 2019 arriba als 19.043€. Aquest increment de la renda es converteix en un factor positiu juntament amb la davallada de la taxa d'atur perquè un major poder adquisitiu de les famílies també influeix positivament en la demanda del servei d'escoles de música.

2 *Enquesta de la població activa, INE. Dades del quart trimestre de cada any. Província de Barcelona.*

3 *Informació estadística local: Hermes, Diputació de Barcelona. Dades província de Barcelona . Es pot consultar la definició de l'indicador a https://www.diba.cat/hg2/glossari.asp?id=1370*

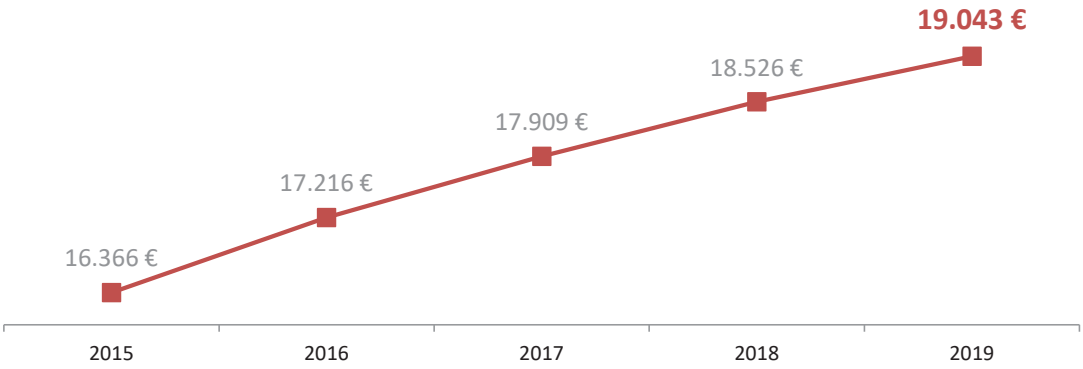

Figura 3. Evolució renda per càpita excloent Barcelona ciutat 2015-2019

En el moment de realitzar l'informe, aquest context que es pot qualificar de positiu en línies generals es veurà afectat intensament per la crisi sanitària provocada per l'expansió de la COVID-19 que es va iniciar el març de 2020. Les previsions ens indiquen un deteriorament molt important dels principals indicadors macroeconòmics. En cas de complir-se aquestes previsions, la situació econòmica de moltes famílies es veurà afectada. La majoria dels serveis que s'ofereixen des de les escoles municipals de música són de copagament, és a dir, que l'usuari en finança una part. Aquesta disminució de la capacitat de les famílies pot significar una reducció de la demanda del servei o pot obligar a l'ajuntament a reduir els preus de les escoles amb l'objectiu d'adaptar-se a la nova realitat social.

A banda s'ha de tenir en compte quin impacte tindrà el tema sanitari pel que fa al desenvolupament normal de les classes i de com aquesta incertesa pot generar neguit en les famílies i l'alumnat.

5.2. LA DEMANDA DEL SERVEI

En general, fins al 2019 ens hem trobat un context socioeconòmic favorable, que ha mantingut estable la demanda del servei d'escola municipal de música. En el 2019, hi ha hagut 1,2 sol·licituds per cada plaça vacant, una xifra que ha augmentat lleugerament respecte a l'edició anterior. Malgrat aquesta estabilitat i que la demanda supera l'oferta en termes agregats, la demanda és molt heterogènia arreu del territori. Les diferències en el volum de la demanda del servei es troben correlacionades amb la dimensió poblacional dels municipis. Així en els municipis de menys de 10.000 habitants, no s'arriba a la sol·licitud per plaça vacant (els valors oscil·len entre 0,7 i 0,9) mentre que en els municipis grans de més de 10.000 habitants se supera àmpliament (valors entre 1 i 1, 4).

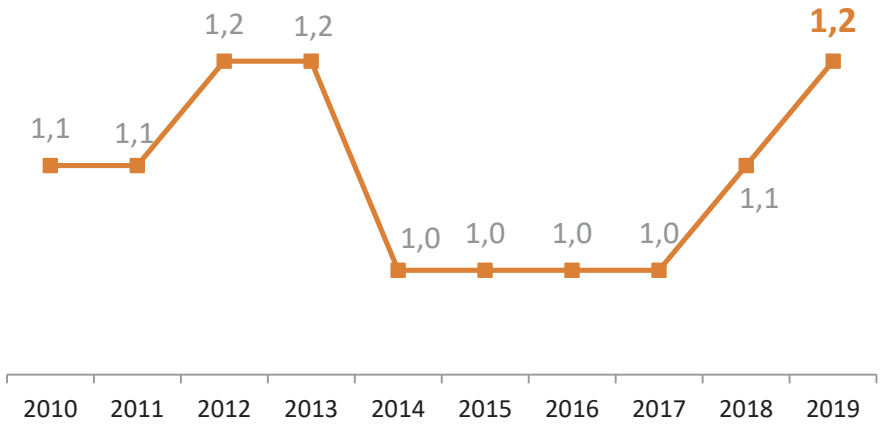

Figura 4. Evolució sol·licituds per cada plaça vacant 2010-2019

L'impacte d'una escola de música es pot valorar per la seva creació de valor públic, és a dir avaluant si el servei es troba alineat amb les expectatives de la ciutadania i si l'experiència del servei de l'usuari és satisfactòria. El valor públic també es mesura posant l'impacte del servei amb la quantitat dels recursos emprats, el volum de població total a la qual se'n beneficia i la diversificació de la seva oferta en termes d'equitat.

Un indicador que mesura aquest impacte en la ciutadania és el nombre d'alumnes per cada 1.000 habitants. L'alumnat exclusivament de llarga durada ha anat augmentat fins a assolir el valor màxim en aquesta edició (8,7), amb un increment clar i sostingut al llarg dels anys. Per la seva banda, l'alumnat exclusivament de curta durada té en els darrers anys un increment espectacular: del 2012 al 2019 la xifra d'alumnes de curta durada s'ha quintuplicat. El nombre d'alumnes que a la vegada són de llarga i curta durada es manté estable. Les xifres dels tres tipus d'alumnat, sumen un total de 13,0 alumnes per cada 1.000 habitants, xifra que també ha anat augmentat any rere any.

13 alumnes per cada 1.000 habitants, amb l'augment tant de l'alumnat de llarga com de curta durada.

En definitiva, es pot afirmar que les escoles de música cada cop estan arribant a un nombre més elevat de persones destinant uns recursos similars, tal com s'analitzarà en els següents apartats.

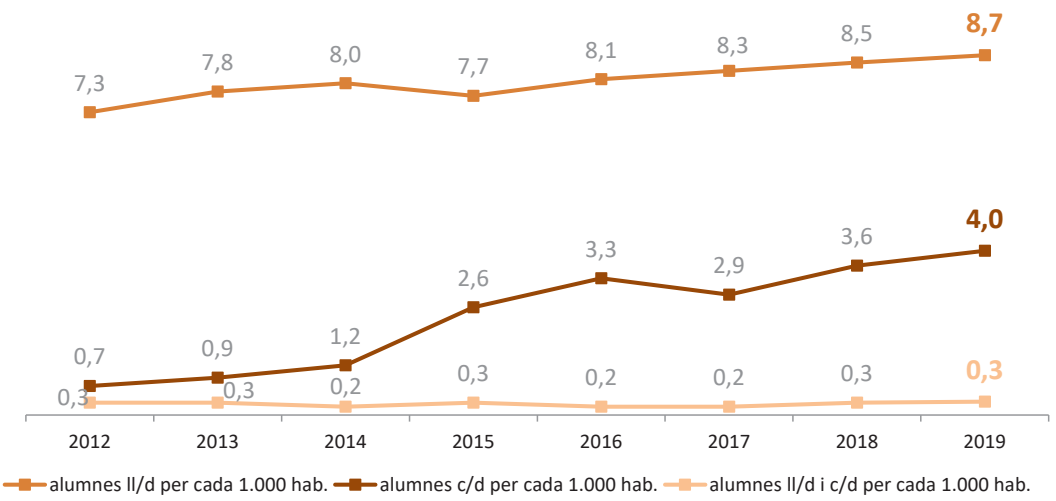

Figura 5. Evolució dels alumnes exclusivament de ll/d i de c/d per cada 1.000 habitants 2012-2019

Aquest augment d'alumnes té una certa correlació amb l'increment de les hores lectives totals. Les hores lectives de llarga durada, han tingut un ascens progressiu els darrers 4 anys, i en aquesta edició han sofert una petita disminució. Per altra banda, les hores lectives anuals de curta durada han augmentat considerablement aquest any en comparació amb l'anterior, en aproximadament unes 855 hores anuals més.

En referència a l'alumnat de llarga durada, es pot dir que amb els mateixos recursos s'està arribant a més alumnes. I pel que fa a la curta durada, la dedicació horària ha sigut més elevada però també perquè el nombre total d'alumnes ha incrementat respecte al curs anterior.

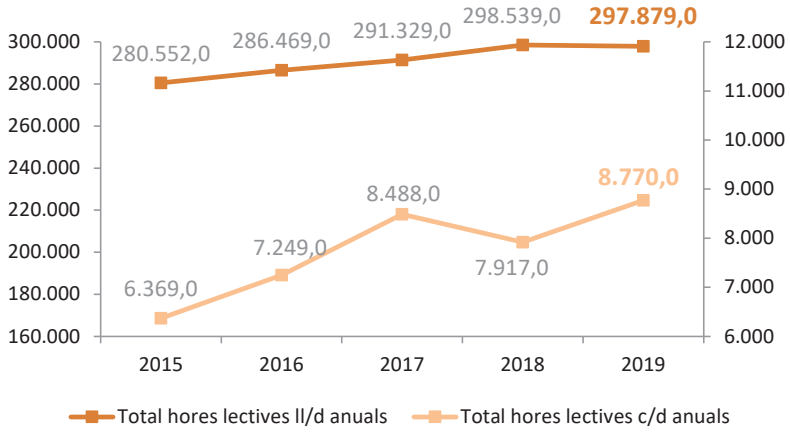

Figura 6. Evolució total d'hores lectives de ll/d i de c/d 2015-2019

5.3. PARTICIPACIÓ I COHESIÓ SOCIAL

Les escoles municipals de música col·laboren i treballen en xarxa amb altres agents del municipi per organitzar o participar en propostes creatives i artístiques amb la missió de difondre la música i cultura en els pobles o ciutats. Per fer arribar la música a tothom i donar visibilitat als centres es realitzen activitats més enllà de la pròpia escola. Aquestes actuacions afavoreixen que la ciutadania pugui accedir, ser espectadora i participar en concerts o activitats musicals que realitza l'alumnat. A més, aquesta tipologia d'activitats permeten a l'alumnat actuar davant d'un públic i afegeix un extra de motivació al seu aprenentatge. Aquesta obertura a la ciutadania esdevé un focus de cultura, intercanvi i participació social.

En el curs 18-19, la mitjana d'hores anuals obertes a la ciutadania és de 99,6 hores, dada que disminueix respecte de l'any anterior (100,9 h). Aquesta xifra ha caigut un 10% des de 2016.

99,6 h anuals d'activitats obertes a la ciutadania

Valor estable els darrers anys

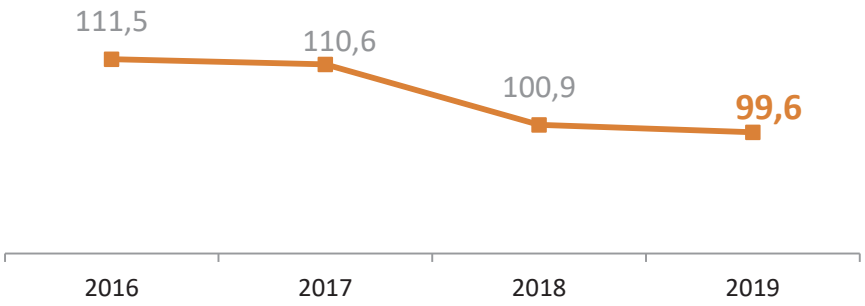

Figura 7. Evolució de les hores anuals d'activitats obertes a la ciutadania 2016-2019

Els conjunts instrumentals participen en el 87,3% de les activitats obertes a la ciutadania, mentre que els conjunts vocals participen en el 89,2%.

En el Cercle també es mesura la participació dels conjunts instrumentals i vocals en activitats obertes a la ciutadania. Els conjunts vocals pateixen una petita davallada a partir de l'any 2017; per la seva banda la participació dels conjunts instrumentals en aquestes activitats augmenta lleugerament respecte a l'any anterior.

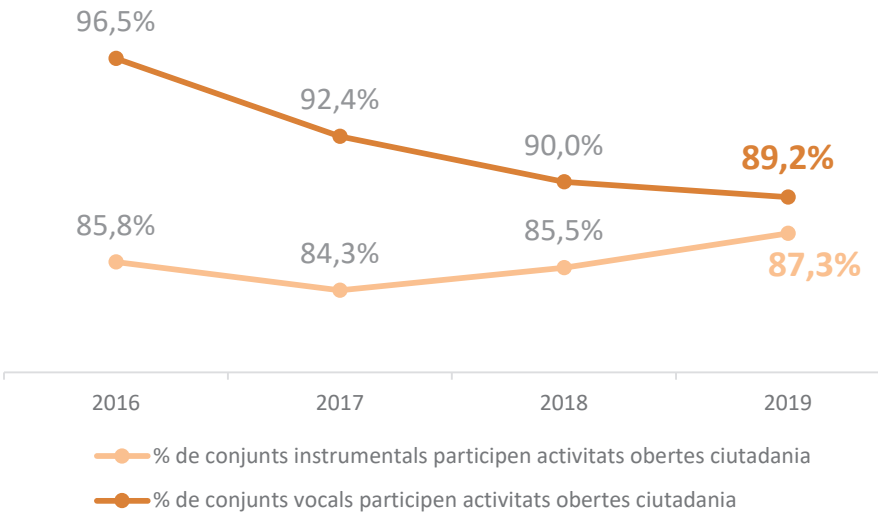

Figura 8. Evolució de la participació en activitats obertes a la ciutadania dels conjunts instrumentals i vocals 2016-2019

Una altra font que afavoreix la creació de valor és la col·laboració de l'escola de música amb altres agents del territori vinculats a la cultura, educació i a la societat. Aquesta font es mesura mitjançant l'indicador "Nombre d'agents culturals, socials i educatius que col·laboren amb l'escola de música per cada 1.000 habitants". Si només es considera el nombre de col·laboracions sense tenir en compte els habitants, es troba que **cada escola de música col·labora de mitjana amb 17,3 agents del territori** amb molta diversitat i quantitat en el nombre de col·laboracions per municipi, posant de manifest la diversitat i gran quantitat de col·laboracions del territori. En general, els municipis més grans tendeixen a tenir una col·laboració major amb altres agents del territori. En efecte, per norma general, com més gran és un municipi, més agents educatius, culturals i socials acull incrementant d'aquesta manera les possibilitats de col·laboració de les escoles de música.

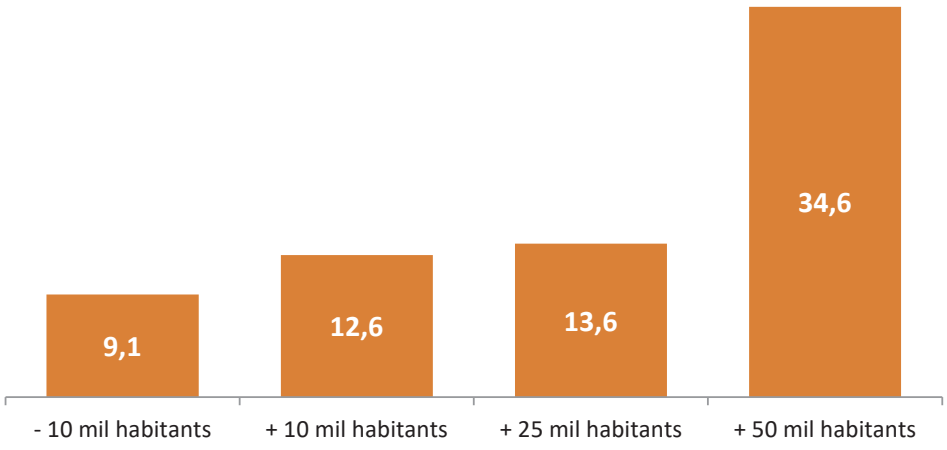

Figura 9. Col·laboració amb agents culturals, socials i educatius del municipi per trams de població

5.4. OFERIR UN SERVEI DE QUALITAT

La qualitat d'un servei necessita ser mesurada quantitativament, mitjançant l'aplicació d'un instrument, que permeti poder avaluar, i posteriorment, millorar la qualitat. El procés d'avaluació és molt important perquè permet conèixer la situació actual del servei i les seves possibles àrees de millora[4].

El sistema de gestió de qualitat d'un servei permet conèixer i escoltar els usuaris identificant tant les seves necessitats com les seves expectatives per tal de poder garantir un servei de qualitat amb una gestió i organització

4 *Díaz González i Pons García. Medición y evaluación de la calidad de servicio percibida: análisis critico, 2009.*

orientades cap a l'excel·lència en la seva prestació. La ciutadania pren una participació activa en aquest procés, fet que proporciona més informació sobre el servei en la seva globalitat tot coresponsabilitzant els usuaris.

En el marc del Cercle, es mesura la percepció de qualitat del servei d'Escola municipal de música per part dels usuaris mitjançant una enquesta de satisfacció. La puntuació mitjana obtinguda pel 2019 és de 8,4, valor que es manté estable respecte els anys anteriors. Per tant, es pot dir, que la qualitat percebuda pels usuaris del servei és molt alta.

La nota mitjana de les enquestes de satisfacció és de 8,4

Continua la percepció elevada del servei per part dels usuaris durant els anys

Els indicadors transversals dels Cercles de Comparació Intermunicipals són aquells que són comuns a tots els serveis municipals que hi participen. Tot i que el grau de satisfacció no es recull a tots els serveis, si es compara amb la resta de puntuacions, les escoles de música obtenen la cinquena millor puntuació, per darrere de les Escoles Bressol i els Serveis Locals d'Ocupació (8,8), els Museus Locals (8,7) i els serveis de Mediació Ciutadana (8,5).

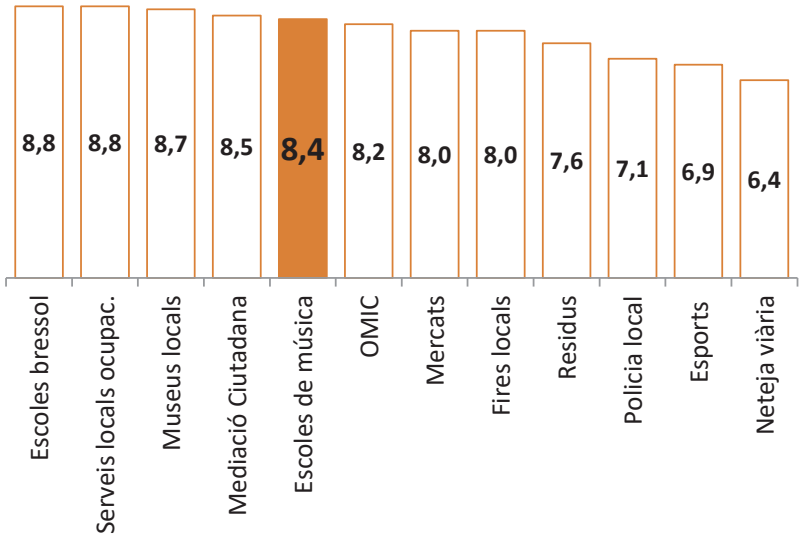

Figura 10. Grau de satisfacció del servei. Comparativa dels serveis analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal

Un altre indicador que mesura de manera indirecta la qualitat del servei i la vinculació de l'alumnat, és el percentatge de baixes d'alumnes de llarga durada sobre el nombre d'alumnes de llarga durada és a dir, els alumnes que no finalitzen i abandonen la formació corresponent al curs en estudi. Tot i això, cal tenir en compte que les baixes poden estar relacionades amb molts altres factors que no necessàriament tenen a veure amb la satisfacció dels usuaris, com per exemple, un canvi de domicili, la situació econòmica o simplement un canvi de preferències, entre d'altres.

El % de baixes d'alumnes de ll/d sobre el nombre d'alumnes de ll/d va ser del 8,0% en aquesta edició, xifra que consolida el valor de l'any 2018 i que confirma el trencament de la tendència a l'alça que va patir aquest indicador els anys 2016 i 2017.

Es manté el % del nombre de baixes d'alumnes de llarga durada en 8,0%

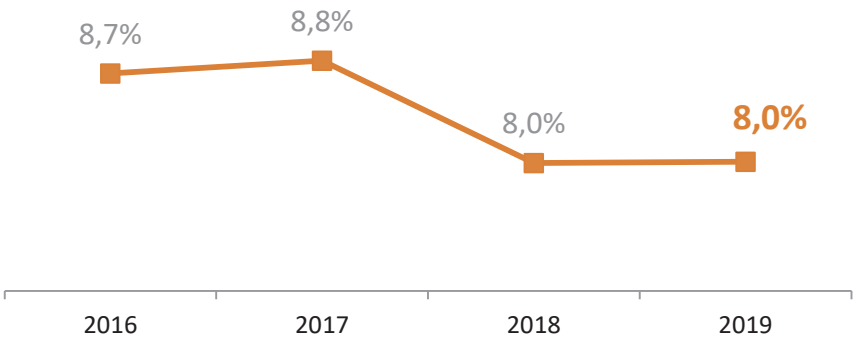

Figura 11. Evolució % de baixes d'alumnes de ll/d sobre el nombre d'alumnes de ll/d 2016 – 2019

Es torna a l'estabilitat de les darreres edicions amb 4 anys de permanència dels alumnes a l'escola de música

En darrer lloc, la mitjana d'anys de permanència de l'alumnat de llarga durada a l'escola de música permet quantificar la fidelitat de l'alumnat i també és una mostra de la satisfacció dels usuaris amb el servei rebut. A la present edició, la mitjana d'anys de permanència dels alumnes de l'escola de música és de 4,0 anys.

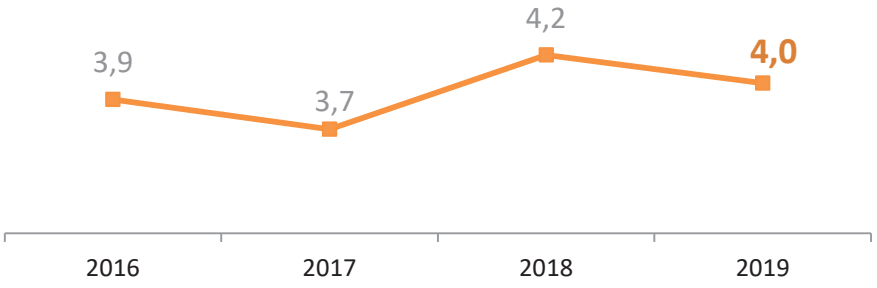

Figura 12. Evolució mitjana d'anys de permanència dels alumnes de ll/d 2016 - 2019

6. LES ESCOLES DE MÚSICA: SERVEI PER A TOTHOM

Les dades mostren que cada cop més les escoles de música arriben a un públic més ampli que té interessos, motivacions i necessitats diferents. Això s'està assolint mitjançant una oferta educativa variada i diversa enfocada a satisfer les necessitats de tots els col·lectius.

Oferta formativa de curta durada

L'oferta de curta durada està conformada per aquelles activitats amb un recorregut inferior o igual a un curs i sense sentit de continuïtat.

El 83% de les escoles de música realitzen algun taller de curta durada.

La curta durada és útil per diversificar l'oferta de l'escola. En aquest sentit, l'oferta formativa de curta durada, permet que la població pugui accedir a la pràctica musical amb una oferta adaptada a les seves necessitats. Aquesta formació dóna resposta a dos tipus de públics:

- A les persones que potser no tenen temps o interès en una oferta més àmplia però que si en tenen per una oferta més puntual i adaptada.
- A les persones que ja tenen un bagatge musical i busquen complementar o ampliar la seva formació amb programacions concretes i específiques.

En definitiva, l'oferta de curta durada pot ser una bona eina per fer conèixer l'escola a sectors que abans no accedien a l'escolar o una eina flexible per oferir programacions adaptades a les necessitats dels usuaris de l'escola. La convivència en l'escola de la curta i llarga durada no ha de donar com a resultat una oferta dual, sinó tot el contrari. L'objectiu és que amb diferents intensitats i durades l'escola disposi d'una oferta integrada que doni resposta a un ventall ampli i divers de públic.

En la present edició del Cercle, un 83% de les escoles dels municipis participants han realitzat algun taller de curta durada, dada que posa de manifest que actualment la majoria de les escoles ofereixen aquest tipus de formació. En termes generals, aquelles escoles que no realitzen cursos de curta durada, centren la seva oferta musical en altres activitats. Dels municipis restants, tots disposen d'un alt percentatge d'alumnes de llarga durada d'instrument, i aproximadament el 55% d'aquests formen part d'un conjunt instrumental. Per tant, el fet de no tenir oferta de curta durada no limita la participació de l'alumnat en altres tipologies musicals com poden ser els instruments o els conjunts vocals.

Pel que respecta a tot l'alumnat de l'escola, un 30,6% és exclusivament de curta durada.

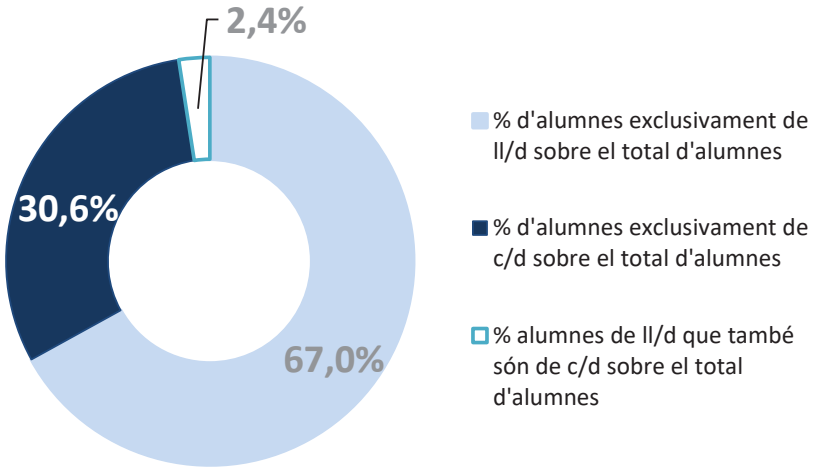

Figura 13. % Alumnes de curta durada sobre el total d'alumnes

L'evolució del % d'alumnat de curta durada és creixent i en aquesta edició arriba al seu màxim. És una nova evidència que demostra la rellevància que està agafant aquesta oferta dins de les escoles i que és en gran part responsable del creixement i diversificació de l'alumnat. Tal com mostra la figura 14, des de l'any 2016, el % d'alumnes exclusivament de curta durada ha augmentat 2,1 punts percentuals.

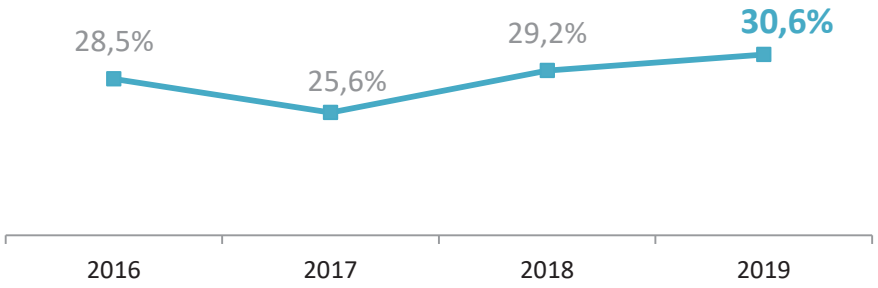

Figura 14. Evolució % d'alumnes exclusivament de curta durada sobre el total d'alumnes 2016-2019

Música comunitària

Un dels principals objectius que tenen les escoles és afavorir la igualtat d'accés i la pràctica musical de tota la població. Els projectes de música comunitària poder ser una bona eina per assolir aquest objectiu. Un projecte comunitari s'entén com aquell que s'adreça a un col·lectiu específic preexistent que inicialment no és el de la pròpia escola, amb l'objectiu d'impulsar processos que afavoreixen el seu desenvolupament educatiu, cultural i/o social mitjançant la pràctica musico-artística ("fer música"). Els projectes comunitaris poden desenvolupar-se en la mateixa escola o fora de les instal·lacions i l'alumnat pot ser de llarga o curta durada.

Les escoles municipals de música cada cop estan més implicades en aquesta tasca comunitària. En la present edició el 87,8% dels municipis participants en el Cercle han tingut alumnes que participen en projectes comunitaris. La figura 15 mostra un augment significatiu del % d'escoles que realitzen projectes comunitaris des de l'any 2016.

El 87,8% de les escoles de música participen en projectes comunitaris.

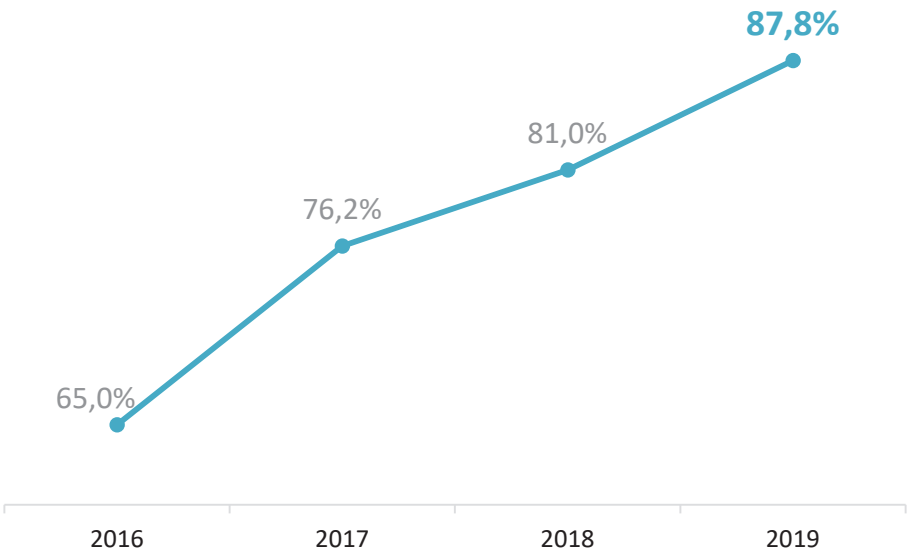

Figura 15. Evolució % d'escoles que realitzen projectes comunitaris 2016-2019

La tipologia de projectes comunitaris que fan les escoles de música dels municipis participants en el Cercle és molt diversa, tot i que predominen els que realitzen amb els alumnes de les escoles de primària i amb les famílies de les escoles bressol. Altres projectes comunitaris estan relacionats amb la musicoteràpia, projectes col·lectius amb diversitat funcional, la música per nadons, entre altres. La majoria d'aquests projectes es classifiquen dins de l'oferta formativa de curta durada, encara que també n'hi ha algun de llarga durada.

Altres dades que constaten l'evolució positiva de la música comunitària és l'augment del percentatge d'alumnes en els darrers anys respecte al total de l'escola així com les hores lectives que s'hi dediquen. Aquest percentatge ha experimentat un fort augment des de 2016; al mateix temps, el % d'hores lectives dedicades a aquests projectes respecte del total d'hores lectives també ha augmentat de forma paral·lela, com s'observa a la figura 16.

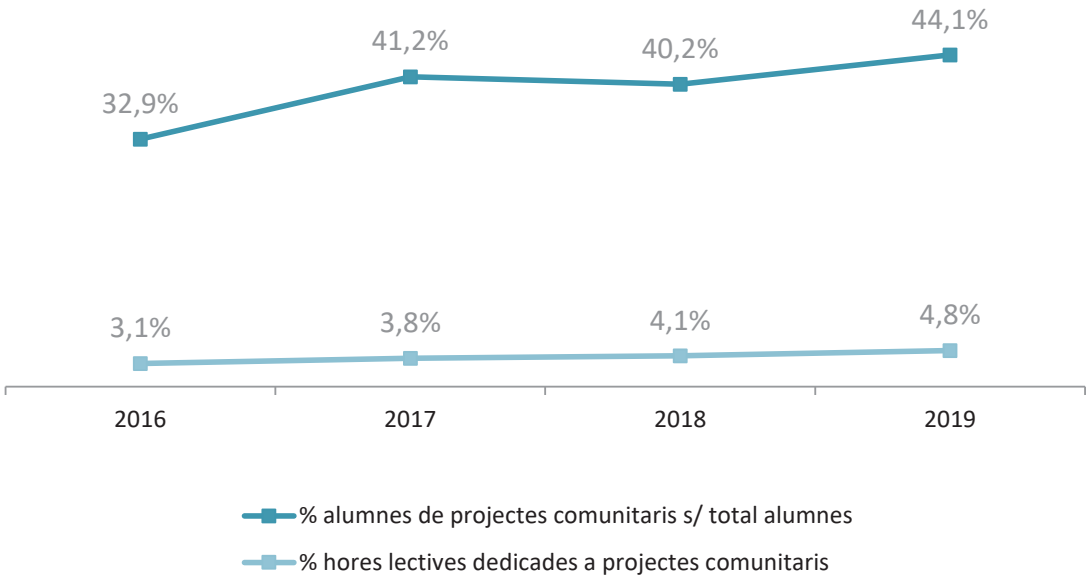

Figura 16. Evolució % d'alumnes de projectes comunitaris sobre el total i % d'hores lectives dedicades 2016-2019

Per maximitzar l'impacte d'aquests projectes s'ha d'intentar vincular l'activitat pedagògica i didàctica amb les entitats i la comunitat.

L'anàlisi dels indicadors vinculats a aquests projectes ens mostren que existeix una gran diversitat en relació amb la durada, la tipologia i el nombre d'alumnes, entre d'altres.

Així, l'indicador que mesura la despesa unitària associada als alumnes de projectes comunitaris permet obtenir una visió molt més completa dels recursos i les hores que s'hi dediquen. L'indicador mostra que la despesa per cada alumne de projecte comunitari és de 113,7€.

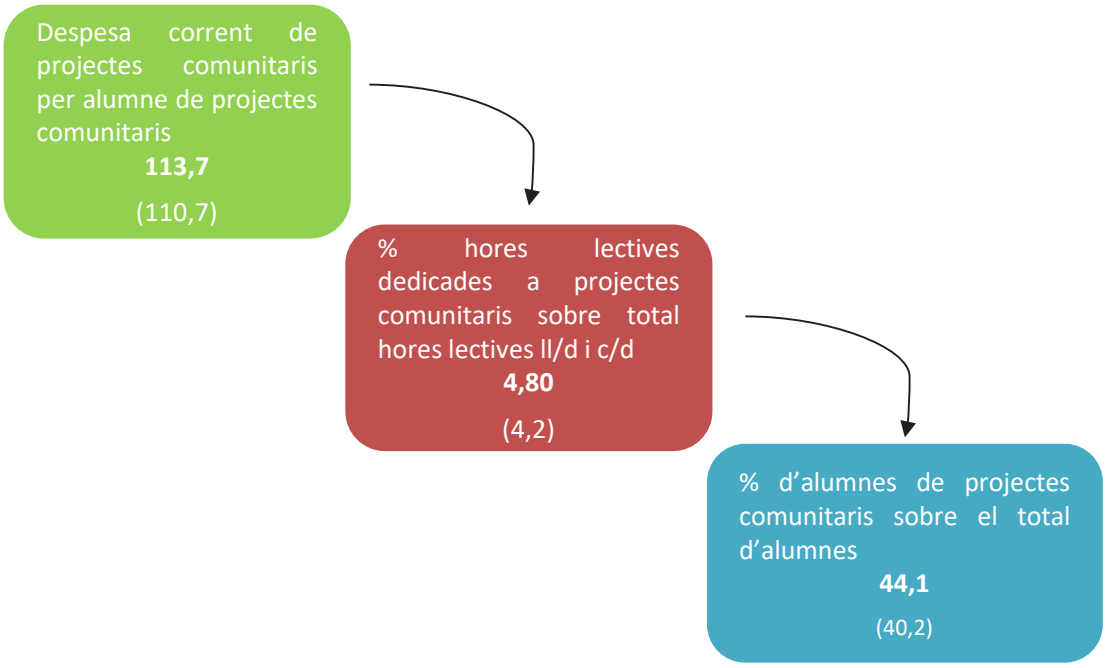

Figura 17. Relació entre els indicadors de projectes comunitaris

Alumnat

El 13,3% de l'alumnat de llarga durada és població adulta.

El servei d'escoles municipals de música s'adreça al conjunt de la ciutadania, independentment de la seva edat, situació econòmica, disponibilitat o capacitat. En aquest sentit un dels reptes a assolir és fer permeable l'escola envers el públic adult. Tot i que encara que les escoles de música concentren un elevat percentatge d'alumnat de 4 a 15 anys[5] , cada cop, les escoles de música adrecen més programació per al públic adult, oferint tallers i cursos adaptats a les seves necessitats i motivacions. Actualment, el 13,3% dels alumnes de llarga durada són adults, dada que es manté estable respecte l'edició anterior. Si es té en compte l'increment del nombre d'alumnes a les escoles, l'estabilitat en aquest percentatge significa que cada vegada són més adults els que assisteixen cada dia a les escoles municipals de música en termes absoluts. Actualment els 42 municipis que participen en el cercle consignen un total de 12,6 alumnes adults.

Segons els trams de població, s'observa com els municipis més petits són els que tenen un major percentatge de gent adulta, i en canvi, en els municipis grans el percentatge acostuma a ser més petit.

5 *El 76% de l'alumnat de les escoles municipals de música té una edat compresa entre 4 a 15 anys, i més específicament prop de la meitat del total es concentra en la franja de 6 a 11 anys que correspón a l'etapa d'educació primària (48%) segons les dades del Panel d'escoles bressol municipals. Diputació de Barcelona.*

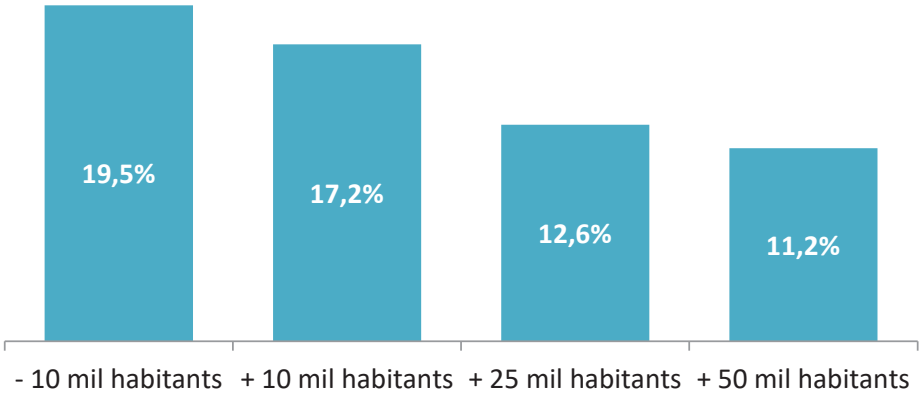

Figura 18. % d'adults sobre el nombre d'alumnes de ll/d per trams de població

El percentatge d'adults sobre el nombre d'alumnes de llarga durada es pot relacionar amb una major oferta del servei. En els municipis amb menys habitants, hi ha una oferta més ajustada a la demanda i, per tant, hi ha més possibilitats per la gent adulta de poder accedir a l'escola amb una oferta atractiva i adaptada. D'altra banda, en els municipis amb més habitants, hi ha menys possibilitats de satisfer les demandes dels adults i els infants i joves omplen tota l'oferta de l'escola.

6.1. LES ESCOLES MUNICIPALS DE MÚSICA COM A SERVEI PÚBLIC

Les escoles de música han de ser un reflex de la societat de cada municipi i això inclou fer un servei accessible a tothom també pel que fa a la seva capacitat econòmica. En aquest sentit, els municipis disposen de tres estratègies per aconseguir aquest objectiu: implantar la tarifació social per facilitar l'accés a l'escola a persones amb diferents nivells adquisitius, implementar una política d'ajuts i bonificacions adequada i adaptada a les necessitats dels col·lectius més vulnerables econòmicament, i l'establiment d'un preu públic del servei que sigui assequible.

Aquestes estratègies serveixen per poder afrontar les diferents barreres econòmiques, culturals, socials, físiques, mentals, etc., que limiten l'accés d'una part de la ciutadania a les escoles de música. Ara bé, les barreres socials i culturals també es poden afrontar amb una oferta diversa adaptada a tots els col·lectius, com són els projectes comunitaris. Per últim, afavorir una escola de música diversa oberta a persones amb necessitats específiques, cada cop més les escoles de música compten amb alumnes amb necessitats educatives especials dintre dels seus centres i que participen de forma activa en les activitats de l'escola.

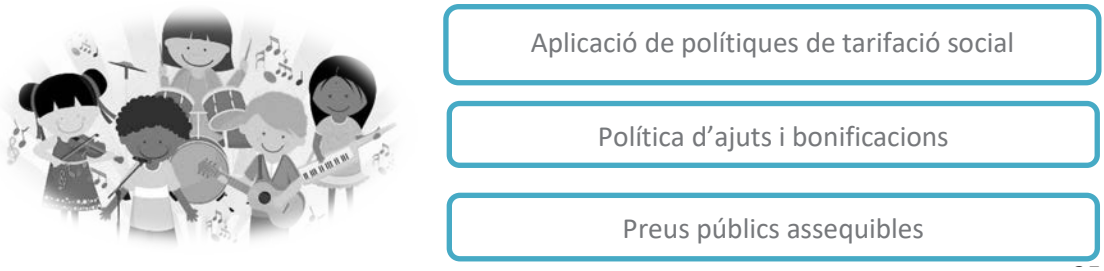

Figura 19. Estratègies per garantir econòmicament l'accés al servei

La tarifació social consisteix en l'establiment d'unes quotes diferenciades en funció del nivell de renda de les famílies. És a dir, l'aplicació del preu públic del servei ve determinat pels trams de renda i altres criteris de l'alumnat o la seva família facilitant així l'accés a l'escola a persones amb diferents nivells adquisitius i adaptant-se a la realitat econòmica d'aquestes.

Entre els municipis participants en el Cercle, un 19,0% aplica polítiques de tarifació social, xifra inferior a l'any passat (20,9%). Aquesta variació de l'indicador es veu influïda per la mostra de municipis que hi participen. En funció de la grandària del municipi, es troba que a més habitants, més percentatge de municipis en realitzen.

Disminueix el % de municipis que apliquen tarifació social arribant a un 19,0%.

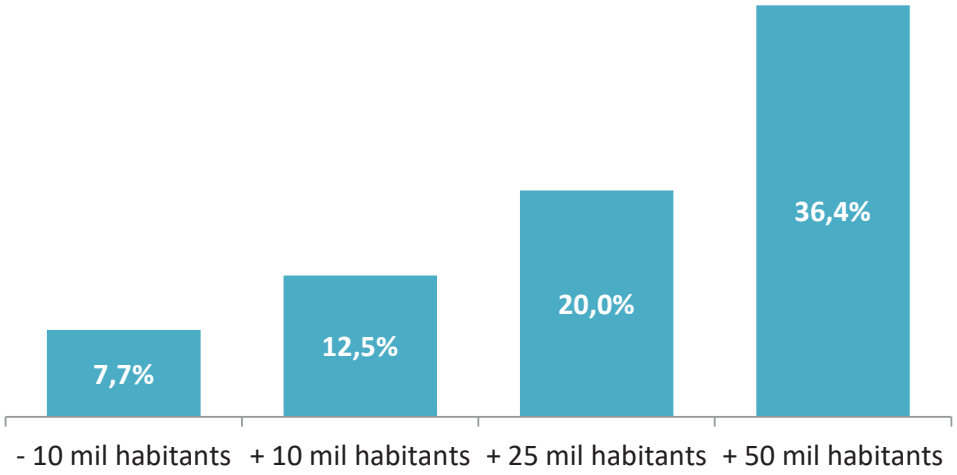

Figura 20. Municipis que apliquen polítiques de tarifació social per trams de població

Es manté estable el % del nombre d'alumnes de llarga durada que han rebut ajuts que en 2019 és d'un 31%.

Una altra manera de facilitar l'accés a l'escola de música és a través dels ajuts i/o bonificacions. Els resultats mostren que el 31,0% dels alumnes reben algun tipus d'ajut o bonificació. El valor d'aquesta dada ha anat en augment al llarg dels darrers 4 anys, tal com es pot veure en la següent figura. El disseny de la política d'ajuts és un procés que requereix una anàlisi prèvia d'identificació dels col·lectius als quals es vol facilitar l'accés, un seguiment i control dels mateixos i una avaluació de si s'estan assolint els objectius desitjats.

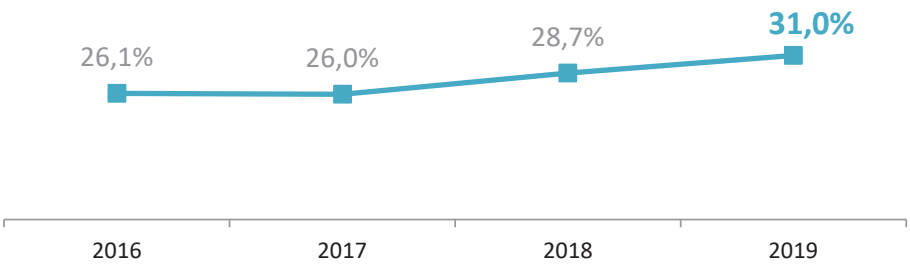

Figura 21. Evolució % d'alumnes de ll/d que han rebut ajuts 2016-2019

D'altra banda, la fixació d'un preu públic assequible també facilita l'accés a les persones a l'escola de música, especialment per als ciutadans i ciutadanes per als quals el pagament de la quota representa una part important dels seus ingressos. Aquesta via també es pot combinar amb una política d'ajuts. L'indicador que permet fer una aproximació a les quotes abonades pels usuaris és el preu mitjà ingressat per alumne de llarga durada i per curta durada. L'anàlisi de l'evolució d'aquests dos indicadors, tant el preu mitjà abonat per alumne de ll/d com l'abonat

per l'alumne de c/d, mostra una disminució en els darrers 4 anys. En el cas de la llarga durada, la causa d'aquest descens, més que una reducció de les quotes, podria ser que cada alumne rep més classes de grup o bé que hi ha més alumnes amb itineraris formatius que requereixen una càrrega lectiva inferior. També el descens en els preus mitjans ingressats pot estar relacionat amb l'increment progressiu del percentatge d'alumnes de projectes comunitaris que generalment tenen uns nivells de finançament per part dels usuaris inferior.

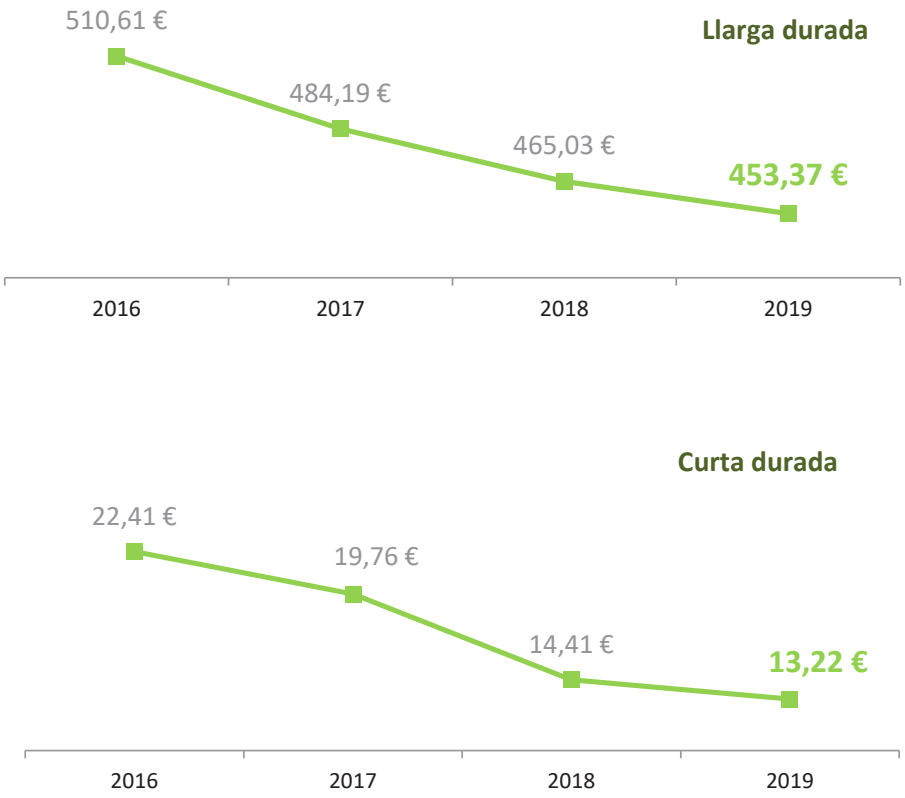

Figura 22. Evolució del preu mitjà ingressat per alumne de ll/d i de c/d 2016 - 2019

Les escoles de música municipals com a centres educatius oberts a tots els públics, acullen a un alumnat molt divers amb necessitats educatives específiques. Aquest tipus d'alumnat necessita una atenció especial o més ajuda i suport per poder realitzar i compartir les activitats amb la resta de companys i companyes. En el marc del Cercle, es considera alumnat amb necessitats educatives especials a aquell que presenta una discapacitat física, psíquica o sensorial i/o trastorns de personalitat o conductuals. Les escoles de música ajuden al desenvolupament de les habilitats personals i és per això que es converteixen en un espai d'atenció a la diversitat. L'indicador que ho mesura, el % d'alumnes de ll/d amb necessitats educatives especials en aquesta edició ha augmentat 0,4 punts percentuals respecte a l'anterior. Actualment en les escoles participants del cercle aquest percentatge és del 2,2 sobre el total d'alumnes de llarga durada que representa una mitjana de 9,6 alumnes amb NEE en cada escola de música.

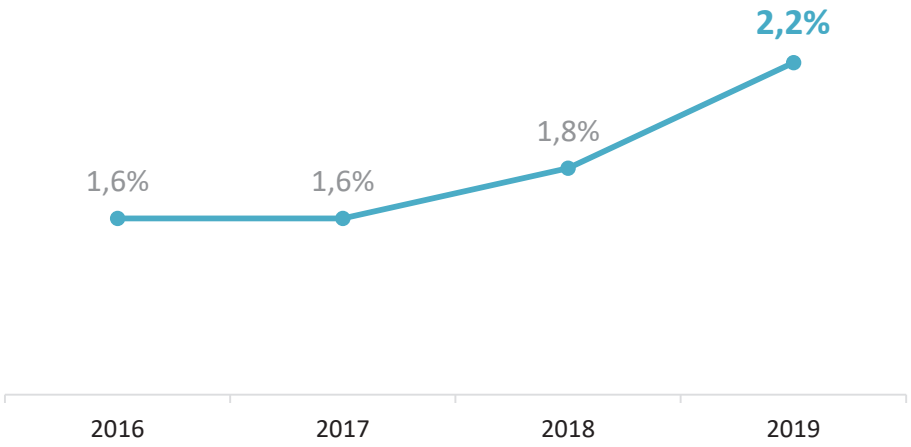

Figura 23. Evolució del % d'alumnes de ll/d amb necessitats educatives especials 2016-2019

Contràriament al que va succeir el 2018 però tal com va passar en anys anteriors, en el 2019 l'augment de l'alumnat amb necessitats educatives especials ve acompanyat d'un augment de la participació d'aquest col·lectiu a les activitats de l'escola, de les que participen el 88,6% dels alumnes amb necessitats educatives especials.

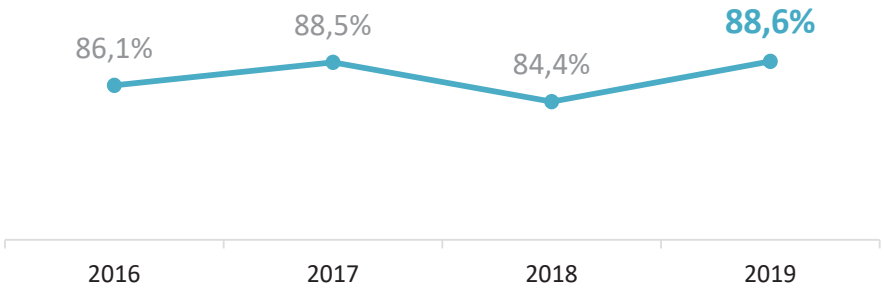

Figura 24. Evolució % d'alumnes amb necessitats educatives especials que participen en activitats de l'escola 2016-2019

6.2. L'OFERTA INSTRUMENTAL DEL SERVEI

El 100% de les escoles municipals de música disposen d'instruments en préstec.

Una gran part de l'activitat d'una escola de música consisteix en la pràctica instrumental. De mitjana cada escola compta amb 73 instruments en el seu banc d'instruments. Afavorir una oferta diversa és també important per la creació de conjunts instrumentals, ja que aquests inclouen en moltes ocasions instruments minoritaris (contrabaix, fagot, trompa, etc.).

El banc d'instruments de les escoles permet que els alumnes puguin accedir al préstec d'instruments, i més a més, en la majoria de casos se'ls poden emportar a casa per continuar practicant. Disposar d'un banc d'instruments adequat al projecte de centre, amb un nombre d'instruments ampli i una oferta diversificada als alumnes del centre, també afavoreix la creació de conjunts instrumentals. Per tant, un banc d'instruments ben dotat i amb varietat és un element bàsic de les escoles de música perquè permet augmentar el nombre d'instrumentistes i, incrementar l'oferta educativa.

També, cal tenir en compte que alguns instruments tenen un cost molt elevat i moltes persones tenen dificultat per afrontar la seva compra; i el fet de disposar d'un banc d'instruments ampli és una manera de garantir un accés equitatiu a determinats instruments. De la mateixa manera, el banc d'instruments pot ser una eina per afavorir la creació de grups més grans i diversificats, ja que si el banc compta amb instruments d'ús minoritari, es disposa d'una oferta instrumental que permet la creació d'aquest tipus de conjunts.

El nombre d'instruments en el banc d'instruments sobre el nombre d'alumnes de llarga durada d'instrument ha anat augmentat durant els anys: en efecte, el % d'instruments sobre el nombre d'alumnes arriba al 26,8% en aquesta edició.

Es detecta un augment dels bancs d'instruments de les escoles municipals de música.

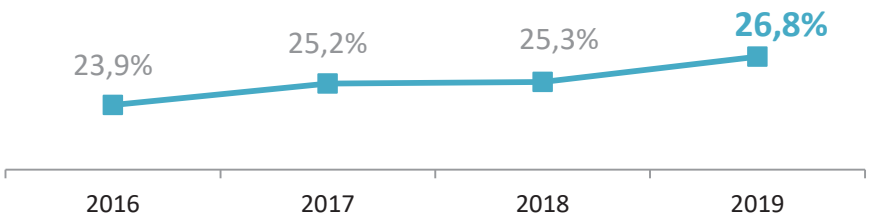

Figura 25. Evolució del % instruments en el banc s/ nombre alumnes ll/d d'instrument 2016-2019

6.2.A. PARTICIPACIÓ EN CONJUNTS

Els conjunts instrumentals i vocals són una via a través de la qual els i les alumnes desenvolupen i milloren competències de sociabilitat i d'educació musical, convertint-se en un dels eixos centrals sobre els quals pivota l'organització i funcionament d'una escola de música. Existeix una connexió directa entre la creació de conjunts amb altres elements com l'oferta d'instruments, la plantilla docent, l'oferta de places o el banc d'instruments. A més, els grups instrumentals faciliten el creixement des del vessant pedagògic, creatiu i artístic de l'alumnat. Les escoles de música que aposten pels conjunts vocals i instrumentals requereixen un equilibri en l'oferta instrumental, d'uns espais preparats per a la pràctica col·lectiva de la música i d'un professorat format en aquest tipus de pràctica.

El percentatge d'alumnes que formen part d'un conjunt instrumental ha anat en augment des de l'any 2012 i des de llavors es percep una certa estabilitat, tot i que aquest any aquest percentatge disminueix fins al 60,2%.

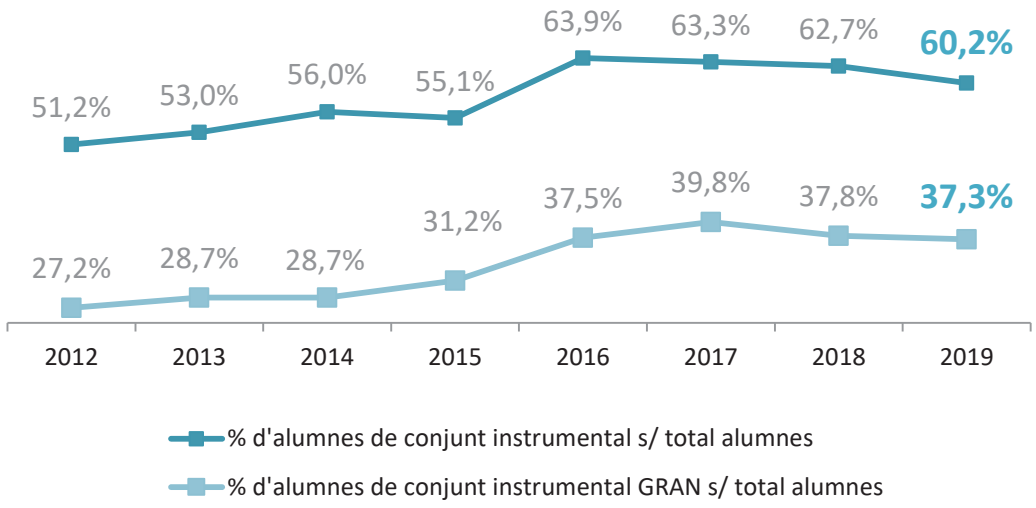

Figura 26. Evolució del % alumnes d'instrument que formen part de conjunt instrumental i conjunt instrumental gran 2012 – 2019

Els conjunts instrumentals grans són els que permeten que persones amb nivells musicals diferents puguin tocar plegades, per això podem dir que són els d'accés més universal. El valor d'aquest indicador va arribar al seu màxim l'any 2017 però a partir d'aquí ha sofert una disminució progressiva durant els darrers anys, arribant a un 37,3% en aquesta edició.

El % d'alumnes que pertany a un conjunt instrumental es manté estable després de la pujada que es va experimentar del 2014 al 2016.

Tanmateix, el percentatge d'alumnes que forma part d'un conjunt instrumental es pot relacionar amb el percentatge d'hores lectives sobre el total d'hores que s'hi dediquen. L'estabilitat del % d'alumnes de conjunts contrasta amb una tendència en augment de les hores lectives.

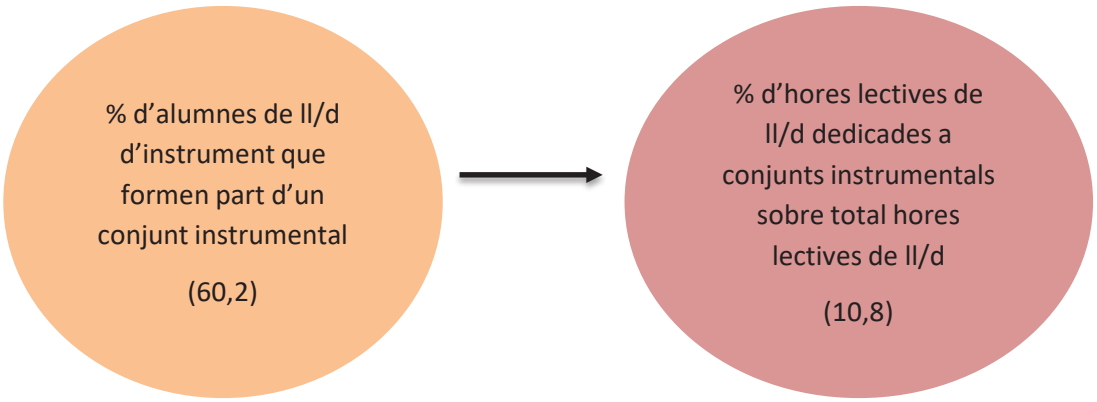

Figura 27. Relació entre l'indicador de participació i el de dedicació lectiva als conjunts instrumentals

Pel que fa als conjunts vocals, en 2019 un 19,6% dels alumnes en formava part. Aquest indicador ha anat disminuint lleugerament durant els anys.

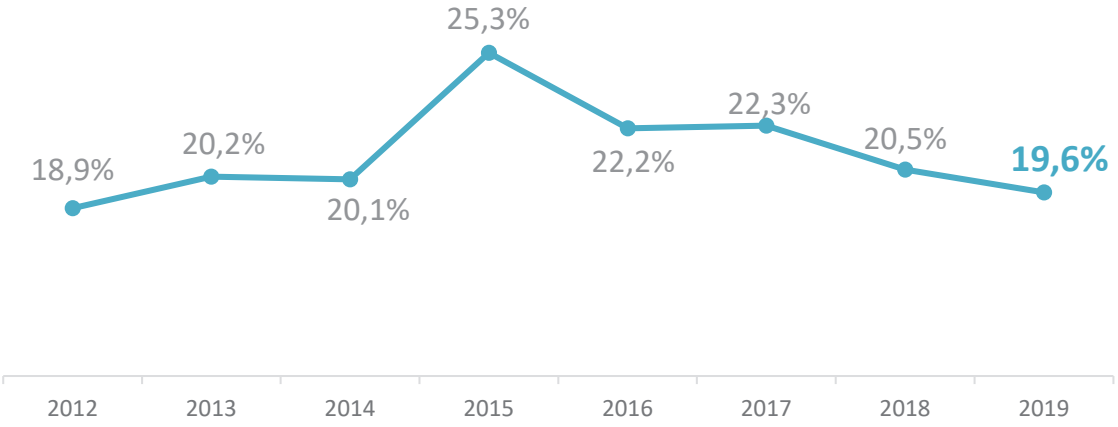

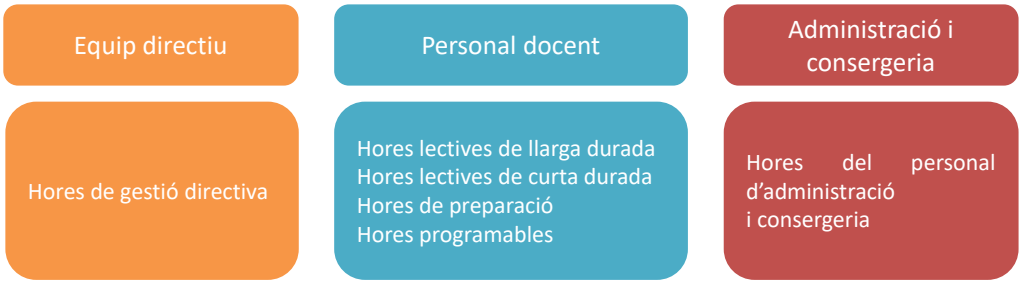
Figura 28. Evolució del % d'alumnes que formen part de conjunts vocals respecte al total d'alumnes de Il/d 2012-2019

6.3. ORGANITZACIÓ DEL SERVEI

El Projecte Educatiu de Centre (PEC) és un document marc que defineix com és l'organització i la gestió del centre segons els seus trets idiosincràtics, els objectius generals i la manera d'assolir-los, així com la seva estructura organitzativa. Per tant, les directrius que afecten els àmbits de la gestió i el funcionament del centre queden definides en aquest document. Ajustar tots els recursos de l'escola de música amb el PEC és un dels factors que fa que el servei funcioni correctament. En efecte, la delimitació dels òrgans de gestió i participació, els serveis que ofereix el centre, la distribució horària del personal, l'estructura organitzativa de l'escola, la definició dels objectius i les pautes que han de guiar les relacions entre l'equip són molts dels aspectes que garanteixen una bona qualitat del servei.

6.3.A. DISTRIBUCIÓ DE LES JORNADES LABORALS

Les hores de feina del personal treballador d'una escola de música es poden dividir en tres categories segons les tasques realitzades i el perfil professional:

Hores lectives de llarga durada

Les hores lectives de llarga durada són les que es destinen a oferir formació de llarga durada. Actualment, el 46,0% de les hores treballades es dediquen a hores lectives de llarga durada, que continua sent l'àmbit al qual es dediquen més recursos. Tot i això, amb el canvi de paradigma que s'està experimentant a moltes escoles s'observa una disminució d'aquest indicador en favor d'altres tipus d'oferta educativa.

Hores lectives de curta durada

Les hores lectives de curta durada són les que es dediquen a aquells cursos i/o activitats que tenen una durada igual o inferior a un curs escolar i que no tenen continuïtat. El % d'hores d'aquest tipus va augmentant any rere any. Actualment aquesta tipologia representa un 1,4% del total de les hores anuals lectives dels docents.

Estabilitat en el % d'hores de llarga durada i tendència creixent del % d'hores de curta durada respecte del total d'hores treballades.

Hores de preparació

Són el conjunt d'hores que el personal docent realitza regularment per a la preparació de la seva activitat docent. També s'inclou la dedicació horària que el personal directiu destina a la docència. La xifra de la present edició és de 17,5%, semblant al curs anterior i mantenint l'estabilitat dels darrers anys.

Hores programables

Les hores programables són aquelles que l'equip directiu d'un centre assigna al professorat, sovint en un horari específic i comú per tothom per realitzar activitats i tasques complementàries a la docència, com per exemple l'assistència a claustres o activitats de coordinació docent. Són claus per al bon funcionament de l'escola. S'inclouen diferents tipus d'activitats com coordinacions, concerts i audicions, intercanvis, permanència, claustres, etc. El % d'hores programables sobre el total d'hores treballades en 2019 és del 17,4%, valor semblant al de l'any anterior (17,3%).

Hores de gestió directiva

Són aquelles hores que es destinen a la gestió del centre per part de l'equip directiu. Aquestes hores anuals de gestió directiva representen un 8,2% de les hores anuals del personal treballador.

Hores d'administració i consergeria

El percentatge d'hores dedicades a tasques d'administració i consergeria per personal específic és de 9,6% sobre el total de les hores anuals treballades. Val a dir que algunes de les escoles no tenen aquest tipus de servei i són els mateixos docents els que han de realitzar aquestes tasques.

En el següent gràfic es mostra la distribució horària de les hores treballades per tot el personal segons si aquestes són hores lectives del personal docent o no ho són.

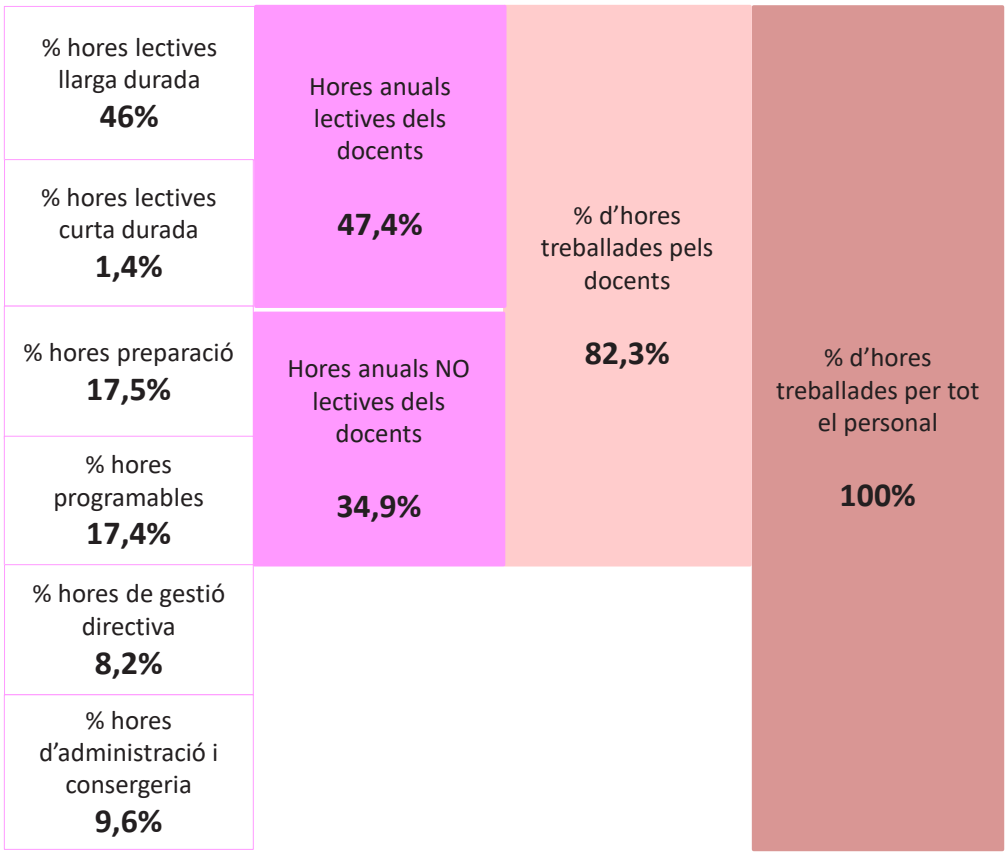

Figura 29. Distribució de les hores treballades del personal de l'escola de música per blocs

Pel que fa al bloc d'hores lectives dels docents, es pot desglossar també segons la tipologia de les activitats formatives a la que es dediquen, especialment les de llarga durada.

Hores lectives de llarga durada per alumne de ll/d

Les hores setmanals lectives dedicades a l'oferta de ll/d per alumne de llarga durada són 0,5 el 2019, dada que es manté estable des dels darrers 3 anys.

La baixada en aquest indicador en els últims 9 anys està relacionat amb l'augment de la curta durada i dels projectes comunitaris però també amb un altre factor que és clau: l'increment de les classes de grup. Molts professionals de les escoles defensen aquesta pràctica més enllà de les raons purament organitzatives o de criteris de sostenibilitat. L'aprenentatge en un entorn coral, la relació amb els altres, la coordinació amb altres músics per la posterior participació en conjunts són elements que es promouen amb les classes d'instrument en grup.

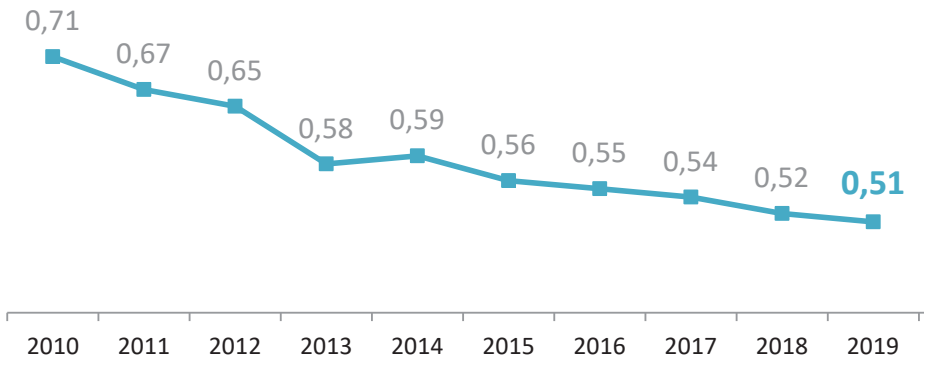

Figura 30. Evolució hores setmanals lectives dedicades a l'oferta de ll/d per alumne de ll/d 2010-2019

Hores lectives de llarga durada d'instrument

El 61,7% del total de les hores lectives de llarga durada es dediquen a instrument. Aquest resultat suposa una disminució lleugera respecte a l'any anterior.

Hores lectives de llarga durada de conjunts instrumentals

El % d'hores lectives de ll/d dedicades a conjunts instrumentals és del 10,8%, valor que ha anat augmentant els últims 4 anys. Això posa de manifest la creixent importància dels conjunts instrumentals per a les escoles de música com a un dels eixos centrals de les escoles.

Hores lectives de llarga durada de conjunts vocals

Pel que fa als conjunts vocals, s'hi dediquen un 2,6% de les hores lectives respecte del total d'hores lectives de llarga durada, en línia amb el percentatge dedicat els anys anteriors.

Hores lectives dedicades a projectes comunitaris

Com s'ha vist en apartats anteriors, en els darrers anys ha augmentat el percentatge d'hores que es dediquen a aquest tipus de projectes arribant al 4,8% del total d'hores lectives l'any 2019 (inclou curta i llarga durada).

6.3.B. EL CLIMA LABORAL

En tota organització, hi ha diferents condicionants que influeixen en les persones treballadores i que es reflecteixen en la qualitat de l'activitat que hi desenvolupen. En efecte, el clima laboral condiciona la satisfacció amb la feina i l'acompliment del personal.

Un dels factors de risc que el condicionen és la rotació dels equips de treball perquè pot comportar un malestar intern entre el personal treballador i pot repercutir negativament en les persones usuàries, disminuint la qualitat del servei. En aquesta línia, hi ha diversos indicadors que permeten avaluar aquest tema, com són el % de personal docent fix i l'antiguitat mitjana dels docents.

Personal docent fix

El % de personal docent fix és del 65,0%, dada bastant inferior a la de l'any passat (71,6%). Pel que fa a la seva evolució, la dada ha obtingut uns valors similars als del 2016 que era de 66,0%.

Antiguitat mitjana dels docents

Aquest any la dada ha sigut de 13,3 anys, amb un increment de gairebé dos mesos i mig respecte l'edició anterior. Els municipis amb més 10.000 habitants tenen una mitjana superior a aquesta xifra amb 15 anys d'antiguitat

Figura 31. Relació dels indicadors de personal docent fix i d'antiguitat mitjana dels docents

El % d'hores de baixa del personal docent és d'1,9% en 2019.

Tot i que no existeix una relació directa, en molts casos un clima laboral positiu afavoreix a la reducció del % de baixes mèdiques, sobretot aquelles relacionades amb els riscos psicosocials vinculats amb la feina. L'indicador que hi està relacionat és el **percentatge d'hores de baixa sobre el total d'hores treballades pel personal docent.** En aquesta edició, es troba que el personal docent va estar de baixa l'**1,9%** de les hores treballades, de mitjana, dada molt per sota a la de l'any 2018 (2,7%). Per grandària poblacional, són els municipis més petits els que enregistren un percentatge d'hores de baixa més alt.

Un altre factor que ajuda a poder avaluar el clima laboral d'una organització, és afavorir la millora continua dels processos d'ensenyament i aprenentatge en els diferents nivells educatius. És a dir, impulsar una formació adaptada i contínua dels docents al llarg de la seva trajectòria professional.

Cada docent a temps complet ha rebut 15,2 hores de formació.

Ha disminuït en 3,3 hores des de 2016

El Cercle compta amb un indicador que mesura les hores de formació anuals rebudes per docent. Els resultats mostren que cada docent a temps complet realitza un total de 15,2 hores de formació a l'any. Aquesta dada ha disminuït 4,4 hores respecte al 2018 i ha trencat l'estabilitat dels últims anys.

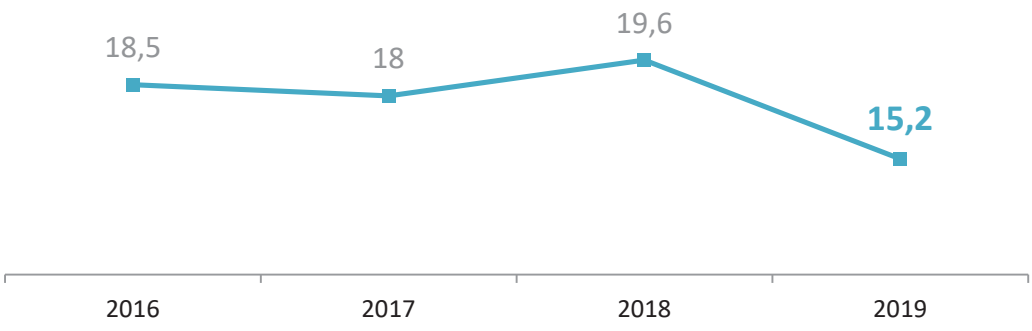

Figura 32. Evolució de les hores de formació anuals rebudes per docent 2016-2019

Si es compara aquest indicador amb els resultats obtinguts en els altres serveis que formen part dels Cercles de Comparació, es troba que hi ha 11 serveis en els quals els/les seus/ves treballadors/es reben més hores de formació.

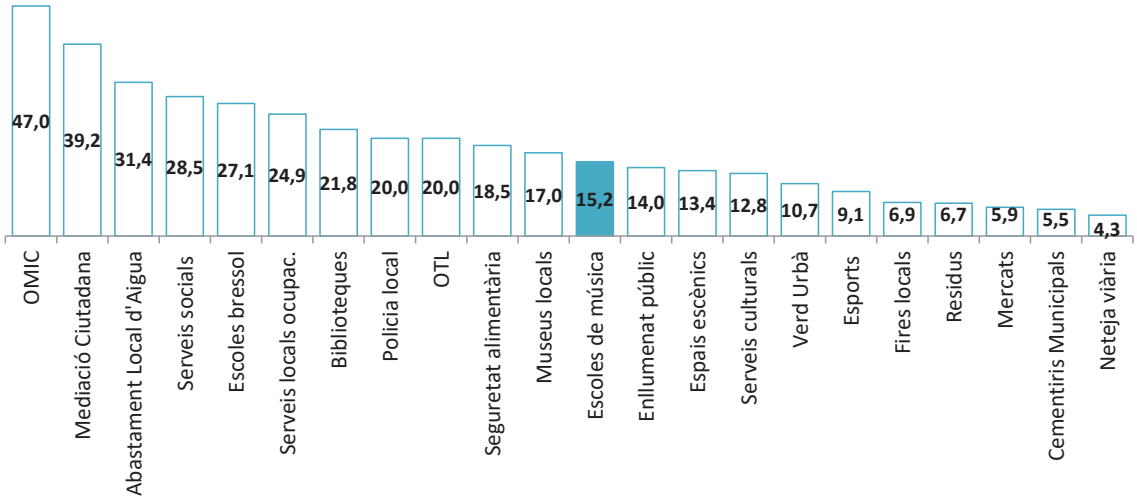

Figura 33. Hores de formació per treballador. Comparativa dels serveis analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal

En darrer lloc, la **retribució del personal** pot ser un altre indicador que pot influir en l'ambient de treball de les escoles de música i la motivació del personal. Segons les dades obtingudes del 2019, el salari brut d'un o d'una docent se situa en 27.603,81€, xifra que ha augmentat lleugerament respecte l'any anterior assolint un màxim històric.

Per tal de reflectir quina és **l'estructura de gènere** dins de les escoles de música, es disposa de dos indicadors que quantifiquen el pes d'homes i dones entre el personal de les escoles. El primer mesura la proporció de dones entre els docents del centre i indica que el personal de les escoles de música està format en un 44,2% per dones. Si es compara aquesta dada amb la resta de serveis, les escoles de música mostren equitat de gènere entre homes i dones perquè estan a prop del 50%.

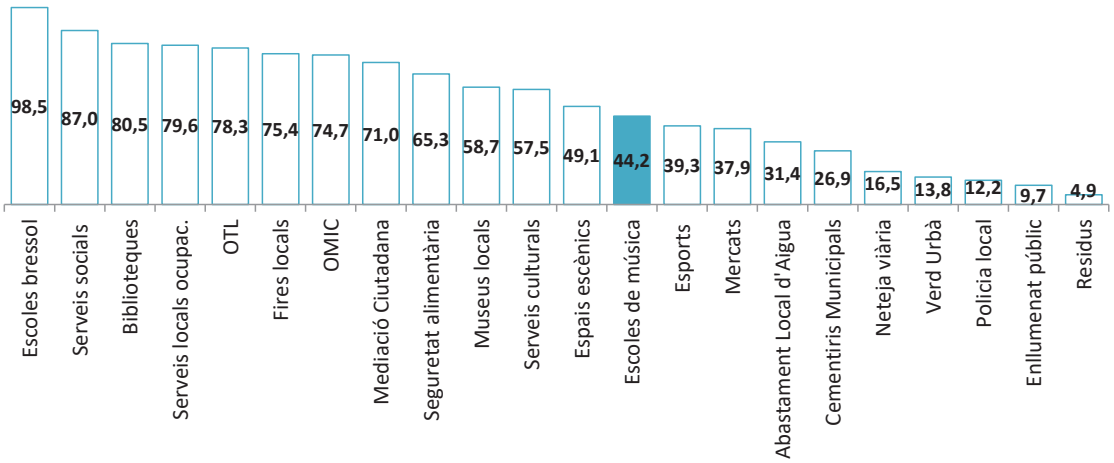

Figura 34. % de dones respecte el total de treballadors. Comparativa dels serveis analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal

Els càrrecs de comandament de les escoles municipals de música són equitatius entre homes i dones.

El segon indicador pretén identificar el percentatge de dones amb càrrec de comandament que treballen al centre respecte al total de personal amb càrrec de comandament. Les dades de 2019 indiquen que el 50,7% dels càrrecs de comandament de les escoles de música els ocupen dones, dada que ha disminuït lleugerament respecte de l'any 2018 (52,5%). Cal valorar positivament l'equilibri entre el % de dones que treballen al servei amb el % de dones amb càrrec de comandament, destacant que el nombre de dones amb càrrecs de comandament supera el % general de dones a les escoles de música.

7. LA SOSTENIBILITAT I ELS RECURSOS DE LES ESCOLES DE MÚSICA

7.1. ELS COSTOS DEL SERVEI

Hi ha una sèrie d'indicadors que donen informació sobre els diferents costos que té una escola de música per al desenvolupament del servei, els quals no només depenen directament de la infraestructura emprada sinó que tenen una relació específica amb les tipologies d'alumnes o els recursos humans de l'escola.

La despesa corrent per alumne de l'escola municipal de música és una aproximació al cost unitari del servei i es diferencia per alumne de llarga durada, curta durada i de projectes comunitaris.

Pel que fa a la despesa corrent per **alumne de llarga durada**, tot i que havia anat disminuint any rere any fins el 2018, en aquesta edició ha augmentat lleugerament consolidant així la dada anterior. Aquesta variació pot ser deguda que cada vegada hi ha més varietat en el tipus d'alumnat en les diferents ofertes formatives.

Cada alumne de llarga durada costa 1.236€

Es manté la despesa corrent respecte l'any anterior

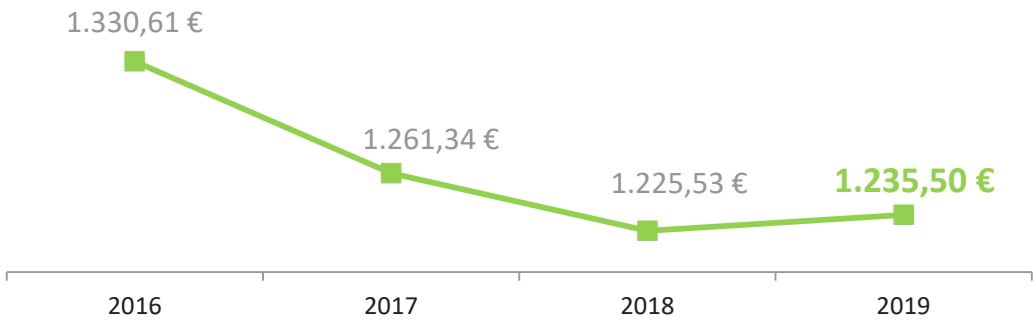

Figura 35. Evolució despesa corrent per alumne de ll/d 2016-2019

La despesa corrent per alumne de llarga durada està relacionada amb el nombre d'alumnes i les hores lectives que es dediquen a aquest tipus d'oferta formativa. Independentment del petit augment de la despesa corrent del 2019, hi ha una disminució de l'indicador de les hores lectives per alumne de llarga durada.

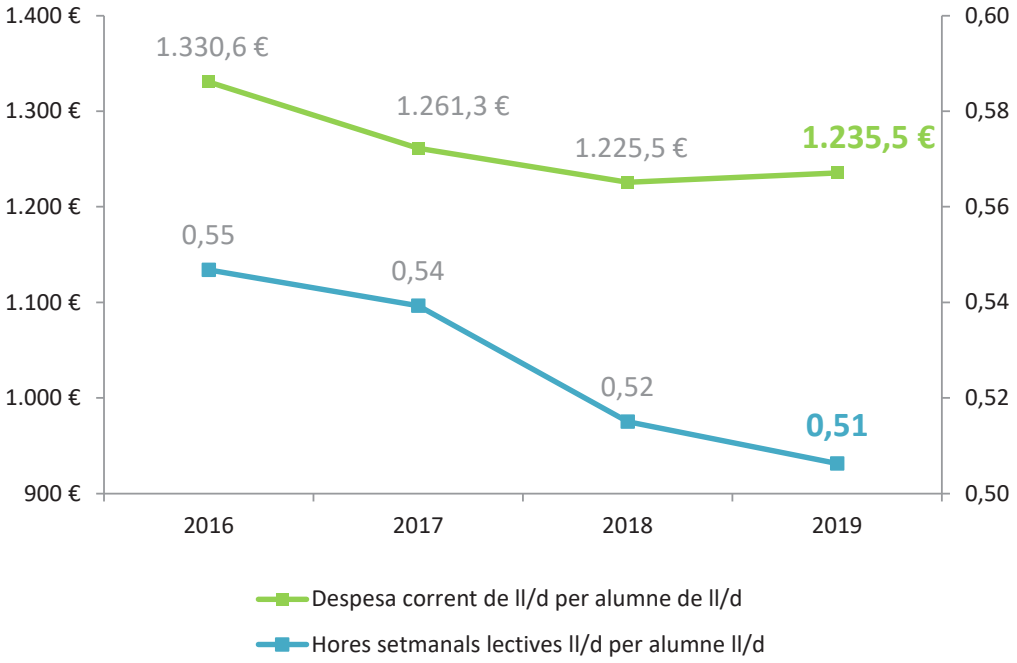

Figura 36. Relació entre els indicadors de despesa i hores lectives per alumne de llarga durada

Pel que fa a **l'oferta de curta durada**, la despesa corrent per cada alumne va ser de 77,89€ l'any 2019. Aquestes indicadors són el resultat de ponderar la despesa corrent del servei pel % d'hores de docència que es dediquen a cada segment (llarga durada, curta durada i projectes comunitaris). Aquesta dada ha augmentat en relació amb l'edició anterior i sembla que es podria parlar d'una estabilitat entorn dels 70-80€. Aquesta variació és conseqüència d'un augment de les hores lectives i de la despesa corrent del servei associada, en part, a l'augment en el nombre d'alumnes. Per trams de població, són els municipis més petits els que dediquen una despesa unitària superior a aquest tipus d'alumnes, degut a que hi dediquen més hores lectives.

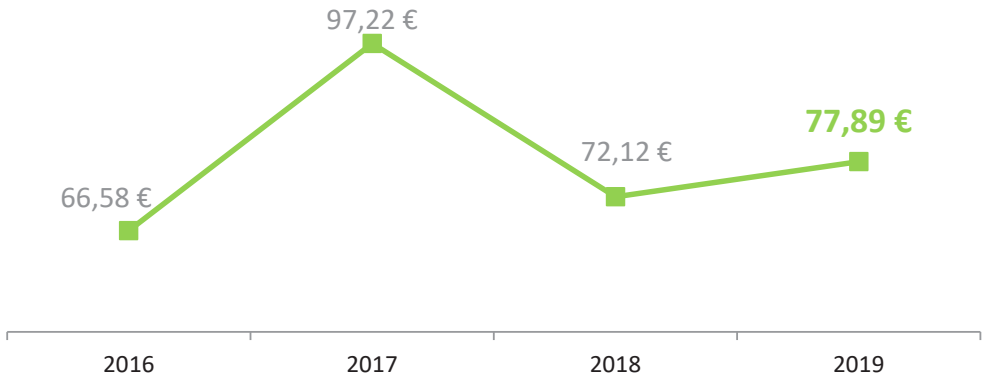

Figura 37. Evolució despesa corrent per alumne de c/d 2016-2019

Cada alumne de projectes comunitaris costa 113,7€

Finalment, es troba la despesa **per a cada alumne de projectes comunitaris**, que és un indicador que es va introduir a partir del 2018. La despesa per alumne de projectes comunitaris el 2019 és de 113,7€, dada superior a l'edició anterior (110,7€). La tendència a l'alça d'aquesta oferta formativa en els últims anys està fent augmentar el nombre d'alumnes i els recursos humans que s'hi dediquen.

Els recursos humans en un servei públic són una vessant molt important i així els costos es relacionen amb la dedicació horària del personal docent, donat que un gran part de les despeses de l'escola de música recauen sobre la partida de personal. Per a l'actual edició el percentatge de despesa en personal sobre el total de despeses corrents ha estat del 91,5%. . Aquest indicador no només es manté estable al llarg del temps, sinó que no hi ha diferències significatives entre els municipis segons el seu tram de població.

Elevat percentatge de la despesa en personal sobre el total de les despeses corrents en 91,5%.

En relació amb la població, la despesa corrent per habitant permet comparar la despesa que es realitza en escoles de música amb el nombre d'habitants. Per a l'actual edició, la despesa ha estat de 11,5€ per habitant, dada que es manté força estable els darrers anys des de 2012. En un anàlisi per trams de població, es mantenen les economies d'escala de les que es beneficien els municipis més grans (quants més habitants, menor despesa per habitant).

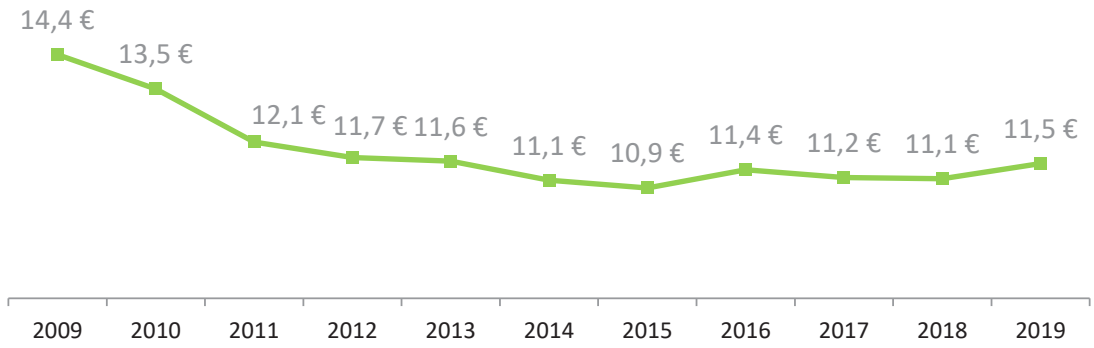

Figura 38. Evolució despesa corrent per habitant 2009-2019

El pressupost del servei representa l'1,3% del pressupost municipal

Dada estable els últims 4 anys

En relació amb el % de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal, el servei d'escola de música representa l'1,3%. La dada es manté estable respecte l'any anterior però continua disminuint amb una davallada de 0,4 punts percentuals des del 2008. Per trams de població, igual que passa amb la despesa corrent per habitant, quants més habitants té el municipi, menor percentatge del pressupost corrent municipal dedica al servei d'escoles de música.

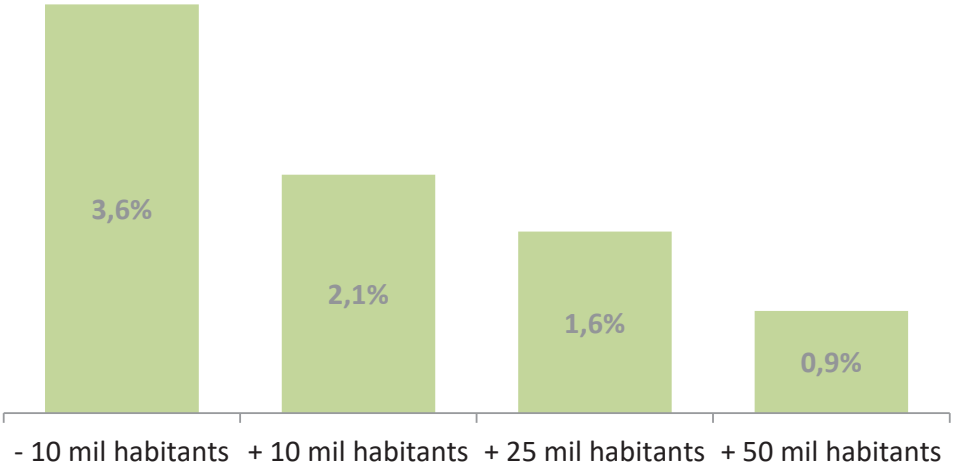

Figura 39. % despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal per trams de població

Si es compara l'evolució del nombre d'alumnes exclusivament de llarga durada per cada 1.000 habitants i el % de despesa corrent del servei sobre el pressupost municipal, es constata que actualment hi ha més alumnes però que, la part del pressupost corrent municipal que es dedica a escoles de música és menor. Aquest fet permet afirmar que s'està arribant a més gent amb menys recursos en termes relatius

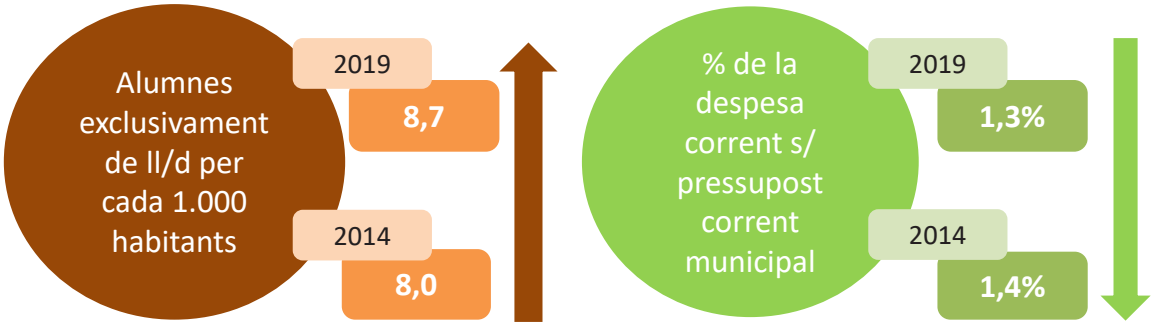

Figura 40. Comparativa alumnes ll/d per cada 1.000 habitants i % despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal 2014-2019

7.2. EL FINANÇAMENT

El finançament del servei de les escoles de música es veu clarament influenciat pel context econòmic, i en el moment de la crisi va fer que els ajuntaments es veiessin forçats a reduir costos com a conseqüència de la implementació de mesures d'estalvi econòmic. A més, la retirada de la subvenció de la Generalitat durant dos anys va provocar que les persones usuàries i els ajuntaments haguessin d'assumir una bona part del finançament. A partir de 2015, es va recuperar part de l'aportació de la Generalitat, però el seu atorgament es fa seguint diferents criteris i les subvencions es distribueixen de manera molt heterogènia, de manera que no totes les escoles compleixen els requisits per rebre'n. Aquests factors són els que condicionen l'evolució de les diferents fonts de finançament. En efecte, s'observa que durant el període 2008-2010, el % de finançament aportat per altres institucions i les persones usuàries estaven equiparades, però a partir de 2012 les aportacions de la Generalitat van disminuir i els usuaris i usuàries van començar a assumir una part del finançament. Finalment, a partir del 2016 fins a l'actualitat les aportacions d'altres institucions se situen entre l'1,5% i el 2,5%.

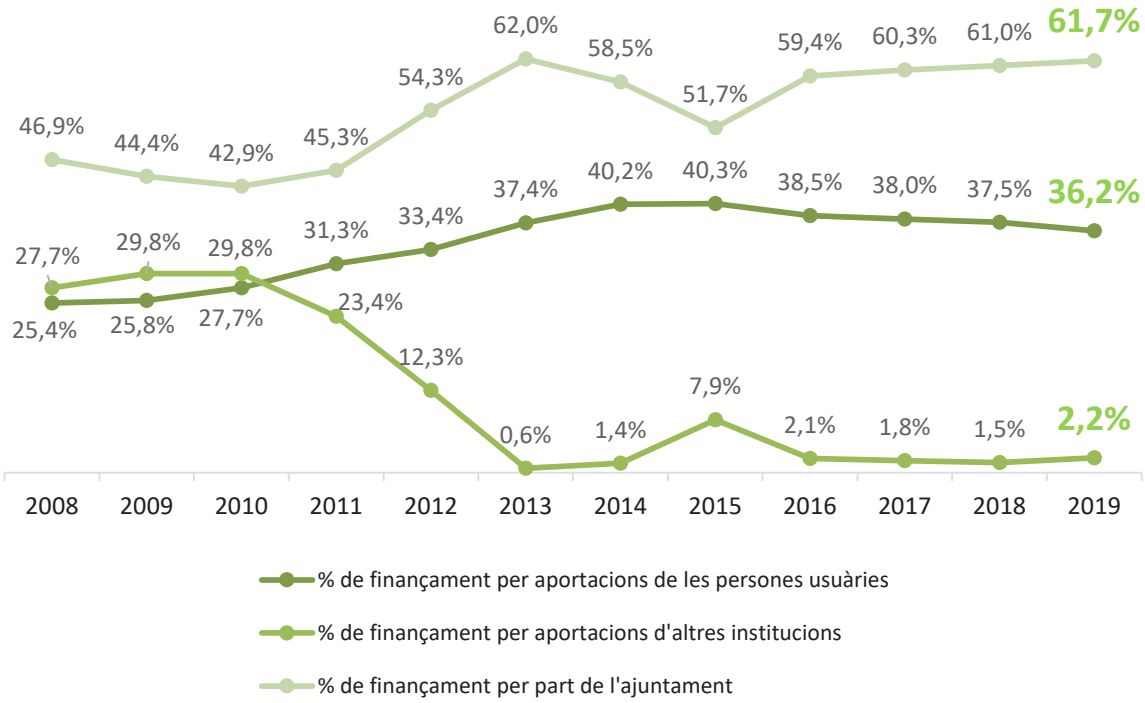

Figura 41. Evolució de l'estructura de finançament 2008-2019

L'Ajuntament assumeix el 61,7% del finançament del servei d'escola municipal de música.

Actualment, l'ajuntament és qui assumeix la major part del cost del servei (61,7%), mentre que les persones usuàries financen el 36,2%. La retirada de finançament de la Generalitat i la revisió dels criteris de concessió dels ajuts ha ocasionat que tant usuaris/es com ajuntaments assumissin aquesta disminució del finançament a parts iguals. En termes percentuals, aquest increment ha estat més accentuat per als usuaris i usuàries del servei, que ha anat d'un 29,2% a un 36,2%. Les aportacions d'altres institucions suposen un 2,2% del cost de les escoles de municipals de música.

A les diferents comunitats autònomes, les subvencions rebudes són molt diferents entre si. Com a model d'estructura de finançament es pot citar "l'ideal europeu[6]" , que és un finançament equitatiu entre tres agents: 33% governs autonòmics, 33% ajuntaments i 33% matrícules d'alumnes. Entre el 2008 i 2010 quan l'aportació de la Generalitat era regular, amb major dotació i de caràcter universal, el finançament de les escoles de música es va aproximar a aquest model. És important que hi hagi estabilitat en aquest tipus de convenis entre administracions educatives i ajuntaments perquè permeten als centres projectar a mitjà i llarg termini el creixement del centre i quin tipus de projectes es poden desenvolupar.

Si es compara l'estructura de finançament de les escoles municipals de música amb la d'altres serveis que s'analitzen en els Cercles de Comparació Intermunicipal, s'observa que és el cinquè servei en el que l'ajuntament assumeix un major percentatge de la despesa corrent, unes xifres molt similars a les de les escoles bressol, el qual disposa d'un major finançament per part d'altres institucions.

6 *"Las escuelas municipales de música en España, un modelo educativo europeo con más de medio siglo de funcionamiento eficaz", Documento con las aportaciones presentadas en las Jornadas de Escuelas Municipales de Música. Ministerio de Educación, FEMP, 2010, p. 13.*

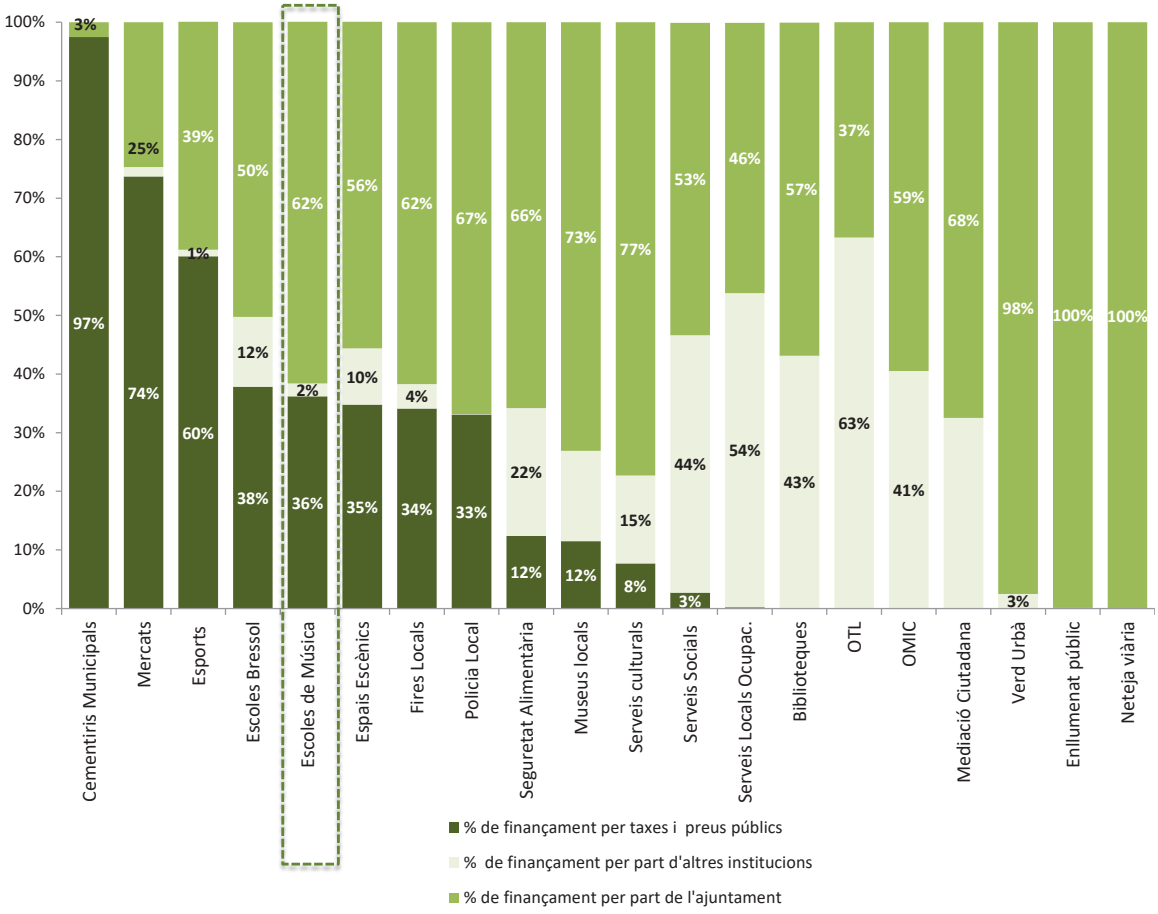

Figura 42. Fonts de finançament dels serveis municipals. Comparativa dels serveis analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal

L'indicador "Ingrés per hora lectiva" mostra la quantitat que han de pagar de mitjana els alumnes per cada hora lectiva realitzada a l'escola de música. Analitzant els resultats dels darrers 4 anys, s'observa una lleugera disminució d'aquest import. Per trams de població, és en els municipis entre 25 mil i 50 mil habitants on els alumnes paguen un preu més elevat per cada hora lectiva realitzada.

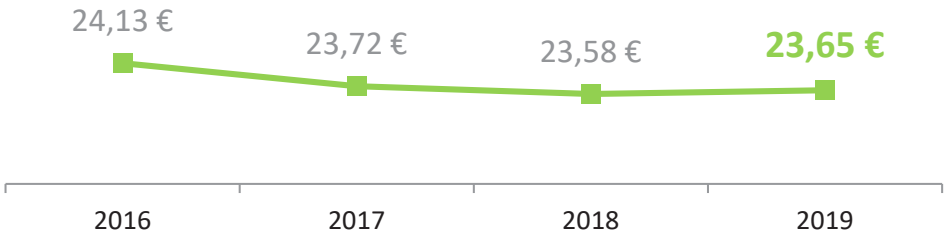

Figura 43. Evolució ingrés per hora lectiva 2016-2019

8. EL PROJECTE EDUCATIU DE CENTRE

8.1. EL MODEL DE L'ESCOLA

Les escoles municipals de música a Catalunya s'emparen normativament en la Llei Orgànica d'Educació (LOE). Segons aquesta llei, tots els centres d'educació formal han de tenir un document marc que serveixi de guia de la seva activitat durant el seu període de vigència. Aquest document és el ja esmentat Projecte Educatiu de Centre (PEC) que recull els principis d'identitat que defineixen una escola i les directrius que afecten a tots els àmbits de la gestió i funcionament del centre: directiu, pedagògic, docent, administratiu, humà i de serveis. En ser una guia de referència que té com a objectiu establir una coherència en tota l'activitat escolar, ha de ser conegut per tota la comunitat educativa, especialment per les persones que hi treballen.

Figura 44. Directrius generals d'un Projecte Educatiu de Centre

L'objectiu del PEC és millorar la qualitat del procés d'ensenyament-aprenentatge, i per tant, és imprescindible poder ajustar els recursos de l'escola amb els del PEC d'una forma òptima per tal de realitzar una bona gestió del servei. La gestió d'un centre comporta una complexitat que necessita ser estructurada a partir de la definició de l'estructura organitzativa que delimita els òrgans de gestió i participació, els serveis que s'ofereixen, les funcions generals que tenen assignades i les relacions entre l'equip de treball. El PEC es consolida com l'eina principal per contribuir a dinamitzar, organitzar i desenvolupar el procés educatiu.

Les escoles municipals de música estan vives i es transformen i evolucionen cada any sota el motor dels i les professionals oferint als usuaris motivació i estima musical, educant-los i formant-los culturalment i cívicament. Al llarg de tots aquests anys, les escoles de música han fet grans avenços en recursos tecnològics emprats a les aules, en noves eines d'ensenyament-aprenentatge i en recursos pedagògics cada vegada més adaptats a les edats de l'alumnat. L'impuls de la música comunitària, l'atenció a la diversitat, la interdisciplinarietat amb altres agents i l'àmplia gama d'una oferta complementària són alguns dels principals factors que han ajudat a transformar els models educatius de les escoles.

8.2. MODEL DE GESTIÓ

El 85,7% de la despesa de les EMM s'executa en gestió directa.

En els municipis més grans és on es produeix en major mesura la gestió indirecta.

La prestació del servei de les escoles municipals de música es pot realitzar mitjançant gestió directa (sigui per una administració local o en col·laboració amb altres administracions), o bé gestió indirecta (via concessió, prestació de serveis, concert, arrendament, gestió interessada o societat d'economia mixta). Aquests indicadors s'han mantingut similars als de l'any anterior, amb un 86% de gestió directa per un 14% d'indirecta. Aquesta proporció es manté estable els darrers 3 anys. Per trams de població, no s'estableix un patró clar, però és en els municipis majors de 50 mil habitants on més predomina la gestió indirecta (20,2%).

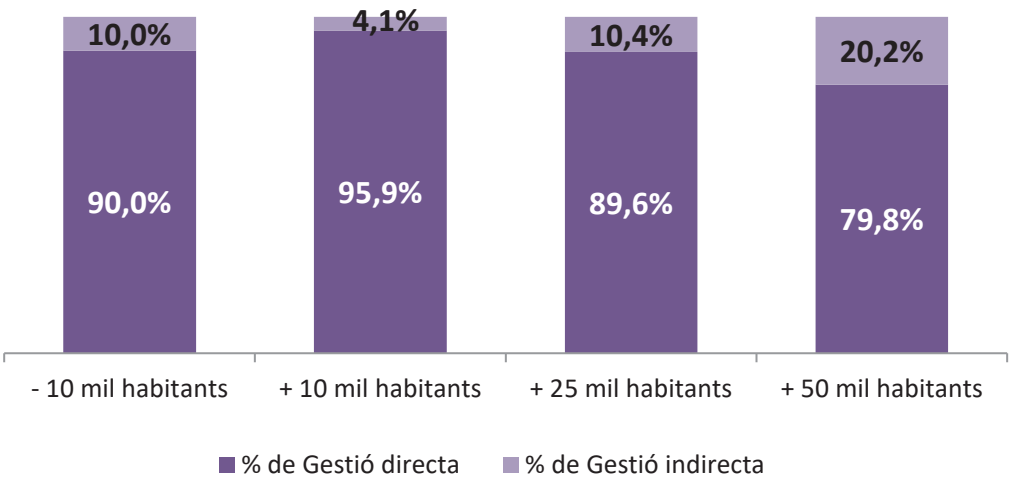

Figura 45. Formes de gestió del servei per trams de població

9. ELS TALLERS DE MILLORA

Per l'actual edició s'ha dut a terme una nova metodologia per als tallers de millora, basada en dues dinàmiques diferenciades. D'una banda, la presentació de resultats globals de forma col·laborativa i, de l'altra, l'anàlisi del mapa de relacions.

Presentació de resultats globals de forma col·laborativa

Enguany la presentació de resultats es va fer de forma dinàmica i participativa entre els diferents participants. L'objectiu d'aquesta dinàmica era valorar els resultats obtinguts gràcies al coneixement específic de les escoles i afavorir la reflexió estratègica de resultats a través de l'anàlisi comparativa d'indicadors.

Per dur a terme aquesta anàlisi, els municipis es van dividir en tres taules i a cada grup se li va assignar una perspectiva sota la qual hauria d'analitzar els resultats globals del Cercle. L'objectiu de proposar aquestes tres perspectives va ser enriquir el màxim possible l'anàlisi, incorporant els diferents punts de vista a l'hora d'extreure les conclusions del resultat d'un mateix indicador o de la relació entre indicadors.

Les tres perspectives d'anàlisi proposades van ser les següents: impacte, servei per a tothom i sostenibilitat i recursos. Amb l'ajuda del quadre resum del cercle d'escola de música segons tram poblacional i amb les xifres d'evolució dels indicadors, els i les participants de cada taula havien de trobar relacions entre els indicadors i extreure conclusions, sempre amb una mirada de servei públic. A través de l'anàlisi d'indicadors concrets, l'establiment de relacions entre indicadors i la comparació d'aquesta informació amb la realitat de les escoles cada taula va oferir una visió general del servei des de la perspectiva d'anàlisi que se li va proposar.

Així, en finalitzar l'anàlisi dels indicadors de forma conjunta, cada grup va anotar en una plantilla les idees clau, els indicadors relacionats amb la dimensió i l'evolució d'aquests, i per últim, la seva visió del servei, és a dir, com el veien en un futur i què podien millorar.

Diputació Barcelona

Dimensió Impacte

1. Idees clau de l'anàlisi

2. Indicadors relacionats	
Indicador	Evolució

3. Pensant en la visió del servei, que podem millorar?

Plantilla per l'anàlisi de resultats que es va fer servir durant els tallers

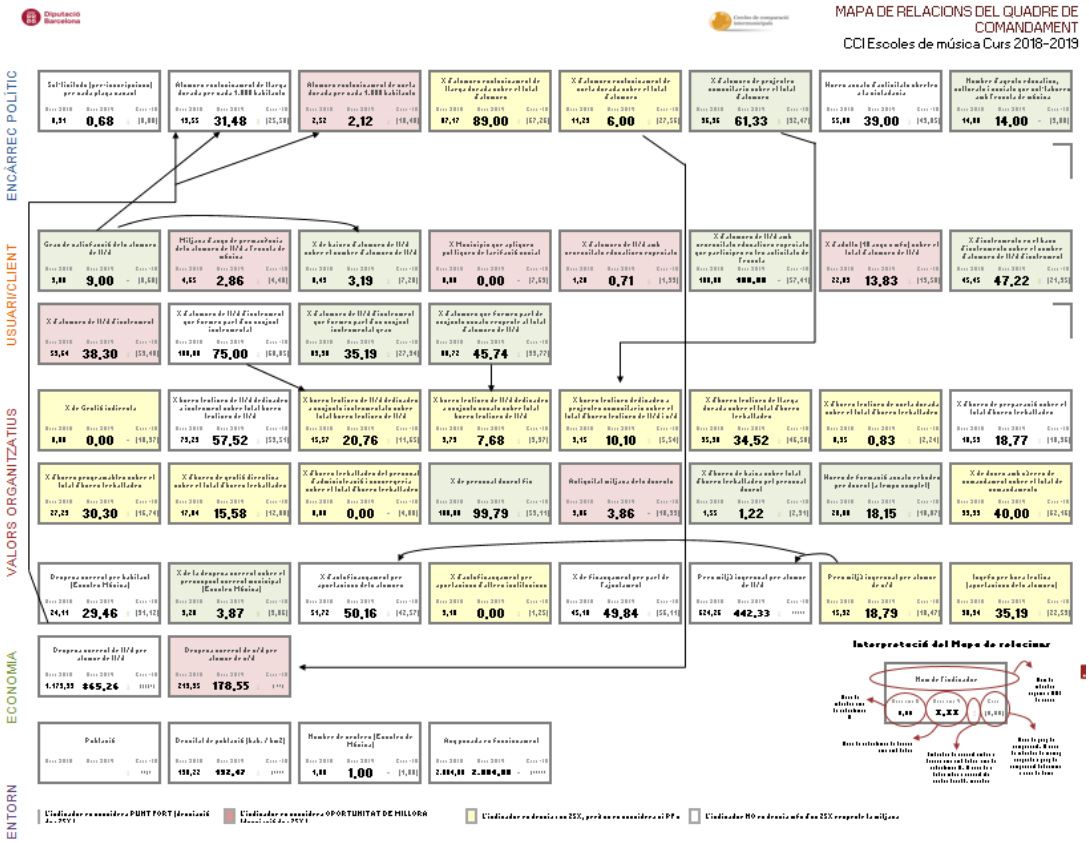
Un cop emplenada la plantilla, cada grup escollia un/a portaveu que era l'encarregat/da d'explicar en públic les conclusions a les quals s'havia arribat i quins eren els resultats i l'evolució dels indicadors de la seva dimensió.

Aquesta dinàmica va ser una experiència molt positiva per als i les participants perquè van poder analitzar el quadre d'indicadors des de la seva perspectiva, i va permetre compartir les visions de cada escola de música.

Mapa de relacions: encerta quin és el teu

Pel que fa a la segona part, es va utilitzar el mapa de relacions amb l'objectiu d'aprofundir en la cultura d'avaluació dels diferents representants de les escoles de música municipals. L'objectiu era fer una reflexió estratègica del servei a través de les dades que aporta el Cercle. Per fer-ho més atractiu, s'ha introduït la gamificació que trasllada la dinàmica dels jocs a l'àmbit professional per fer més distès el procés d'aprenentatge.

El joc va consistir que a cada municipi se li lliurava un mapa de relacions buit, és a dir, sense relacions dibuixades i amb el nom del municipi tapat, el qual corresponia a una escola de música que no era la seva. A partir d'aquí, cada persona havia d'analitzar el mapa que li havia tocat, descrivint el servei, reflexionant sobre les causes dels resultats obtinguts i revisant les relacions proposades. Mitjançant aquest procés, els i les participants van poder identificar punts forts i oportunitats de millora i fer-se una idea del servei d'acord amb les dades d'un quadre de comandament aliè.

Exemple mapa de relacions

Una vegada realitzada aquesta tasca, cada persona va exposar els trets més destacats del servei a la resta de companys/es basant-se en el mapa de relacions que havia analitzat. Cada municipi, en acabar les presentacions, va haver d'endevinar qui havia explicat el seu servei.

L'anàlisi que fa un tercer ajuda a identificar elements que potser d'una altra manera no sortirien. Una altra fortalesa de la dinàmica és la necessitat de fer un exercici d'abstracció a partir de les dades d'un servei que no es coneix. Que els altres siguin capaços d'identificar un servei segons les dades presentades, realça la informació de cercles com a reflex del servei.

Tot i que a alguns/es participants els hi va semblar difícil al principi, gairebé totes les persones assistents als tallers de millora van ser capaces d'encertar qui havia explicat el mapa de relacions que corresponia al seu municipi. Amb això, es va demostrar el coneixement que tenen de les seves dades i dels trets característics de les escoles de música al seu municipi, així com l'habilitat de cadascun/a per explicar als altres la realitat de cada servei municipal mitjançant la interrelació d'indicadors.

Pel que fa a la primera part de la sessió, la dinàmica de presentació de resultats de forma col·laborativa es van recollir unes idees clau de cada dimensió a partir de l'anàlisi dels indicadors així com una reflexió per millorar el servei de cara al futur. A continuació es presenta un esquema amb les principals aportacions dels tallers de millora de l'edició 2019-2020.

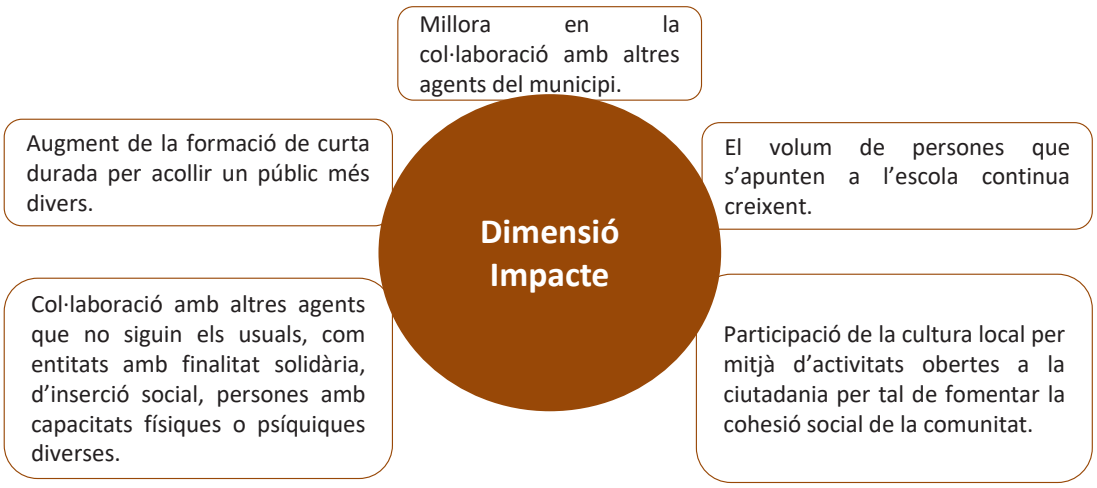
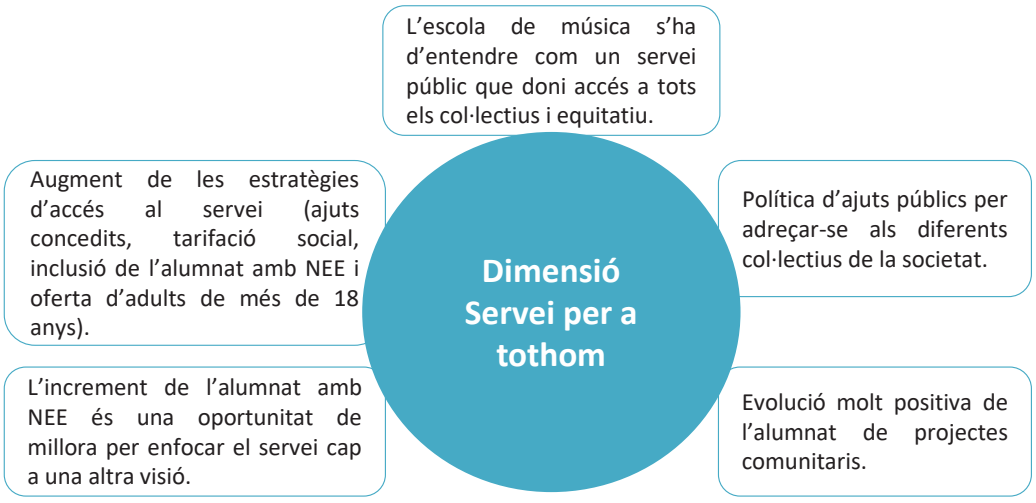
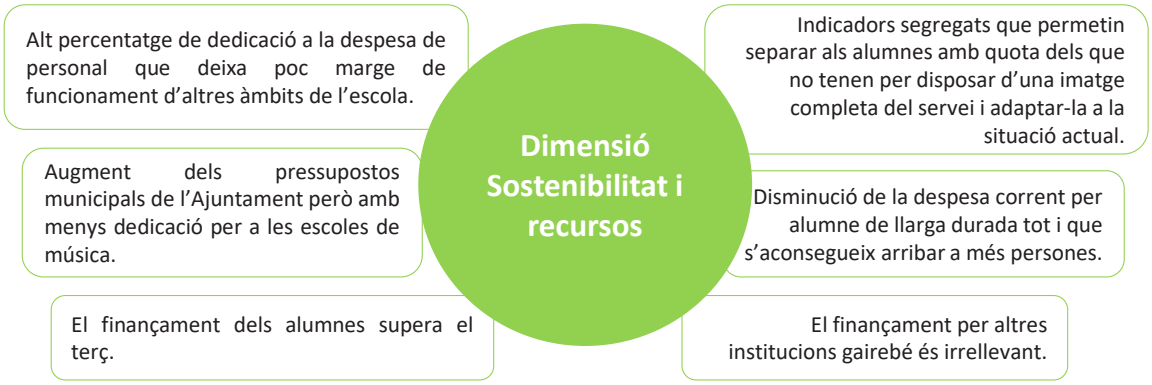

Figura 46. Conclusions per dimensions d'anàlisi dels tallers de millora

L'escola de música s'està obrint cap a un nou model que ha de respondre i adaptar-se a les realitats canviants de l'entorn amb una oferta dirigida a l'alumnat de curta durada i de projectes comunitaris continuant amb els mateixos recursos i tenint en compte les fonts de finançament de l'escola.

10. VISIÓ GENERAL DELS INDICADORS DEL CERCLE D'ESCOLES DE MÚSICA

A continuació es presenta un resum dels resultats i de l'evolució dels indicadors que configuren el QRI Cercle de Comparació Intermunicipal d'Escoles de música, tot destacant aquells aspectes més rellevants per a cada dimensió.

DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC

Adequar el servei a la demanda ciutadana (I)	2016	2017	2018	2019
Sol·licituds (pre-inscripcions) per cada plaça vacant	1,0	1,0	1,1	**1,2**
Alumnes exclusivament de llarga durada per cada 1.000 habitants	8,1	8,3	8,5	**8,7**
Alumnes exclusivament de curta durada per cada 1.000 habitants	3,3	2,9	3,6	**4,0**
Alumnes ll/d que també són alumnes de c/d per cada 1.000 habitants	0,2	0,2	0,3	**0,3**
% d'alumnes de ll/d empadronats al municipi sobre el total d'alumnes de ll/d	84,9%	86,9%	87,5%	**85,1%**

- S'incrementa lleugerament el nombre de sol·licituds per cada plaça vacant.
- El nombre d'alumnes de llarga durada continua augmentant i els de curta durada creixen considerablement.
- Hi ha més alumnat a l'escola que prové d'altres municipis.

Adequar el servei a la demanda ciutadana (II)	2016	2017	2018	2019
% d'alumnes exclusivament de ll/d sobre el total d'alumnes	69,3%	72,4%	68,7%	**67,0%**
% d'alumnes exclusivament de c/d sobre el total d'alumnes	28,5%	25,6%	29,2%	**30,6%**
% alumnes ll/d que també són de c/d sobre el total d'alumnes	2,1%	2,0%	2,1%	**2,4%**

Continua l'augment de la proporció d'alumnes que són exclusivament de curta durada.

Adequar el servei a la demanda ciutadana (III)	2016	2017	2018	2019
% d'alumnes de projectes comunitaris sobre el total d'alumnes	32,9%	41,2%	40,2%	**44,1%**

Els alumnes de projectes comunitaris han augmentat més de 10 punts percentuals des de l'any 2016.

Obrir el servei a la ciutadania	2016	2017	2018	2019
Hores anuals d'activitats obertes a la ciutadania	111,5	110,6	100,9	**99,6**
Nombre d'agents culturals, socials i educatius que col·laboren amb l'escola de música per cada 1.000 hab.	15,5	16,9	16,0	**17,3**

Les hores anuals d'activitats obertes han disminuït lleugerament, en canvi, les escoles de música col·laboren amb més agents del territori.

DIMENSIÓ USUARI/CLIENT

Oferir un servei de qualitat als usuaris	2016	2017	2018	2019
Grau de satisfacció dels alumnes de ll/d	8,2	8,3	8,3	**8,4**
Mitjana d'anys de permanència dels alumnes de ll/d a l'escola de música	3,9	3,7	4,2	**4,0**
% de baixes d'alumnes de ll/d sobre el nombre d'alumnes de ll/d	8,7 %	8,8 %	8,0 %	**8,0 %**

- Elevat grau de satisfacció dels usuaris del servei.
- Estabilitat en el percentatge de baixes i lleugera disminució dels anys de permanència respecte al 2018.

Garantir l'accés a tots els usuaris	2016	2017	2018	2019
% d'alumnes de ll/d que han rebut ajuts	26,1 %	26,0 %	28,7 %	**31,0 %**
% municipis que apliquen polítiques de tarifació social	15,4 %	19,5 %	20,9 %	**19,0%**
% d'alumnes de ll/d amb necessitats educatives especials	1,6%	1,6%	1,8%	**2,2%**
% d'alumnes de ll/d amb necessitats educatives especials que participen en les activitats de l'escola	86,1%	88,5%	84,4%	**88,6%**
% d'adults (18 anys o més) sobre el nombre d'alumnes de ll/d	13,7%	12,8%	12,8%	**13,3%**
% d'instruments en el banc d'instruments sobre el nombre d'alumnes d'instrument	23,9%	25,2%	25,3%	**26,8%**

- El percentatge d'alumnes que ha rebut ajuts continua augmentat.
- Segueix incrementant-se el nombre d'alumnes amb NEE que van a les escoles de música i la seva participació en les activitats.
- Augmenta el percentatge d'alumnat adult a les escoles.
- La dotació dels bancs d'instruments a les escoles ha anat millorant en els darrers 4 anys.

Facilitar la participació en conjunts instrumentals i vocals	2016	2017	2018	2019
% d'alumnes de ll/d d'instrument	68,6%	66,4%	63,8%	**62,4%**
% d'alumnes de ll/d d'instrument que formen part d'un conjunt instrumental	63,9%	63,3%	62,7%	**60,2%**
% d'alumnes d'instrument que formen part d'un conjunt instrumental gran	37,5%	39,8%	37,8%	**37,3%**
% d'alumnes que formen part de conjunts vocals	22,2%	22,3%	20,5%	**19,6%**

La participació en conjunts instrumentals (normals i grans) i en vocals disminueix lleugerament respecte als anys anteriors.

Promoure la participació dels conjunts en la vida cultural i social del municipi	2016	2017	2018	2019
% de conjunts instrumentals que participen en activitats obertes a la ciutadania	85,8%	84,3%	85,5%	**87,3%**
% de conjunts vocals que participen en activitats obertes a la ciutadania	96,5%	92,4%	90,0%	**89,2%**

La major part dels conjunts instrumentals i vocals de les escoles participen activament en la vida cultural i social del municipi.

VALORS ORGANITZATIUS/RRHH

Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió	2016	2017	2018	2019
Gestió directa (%) (Ajuntament, OOAA)	85,7%	85,2%	85,7%	**85,7%**
Gestió indirecta (%) (Concessió)	14,3%	14,8%	14,3%	**14,3%**

La gestió directa continua sent la forma més habitual de gestió.

Organitzar adequadament els recursos	2016	2017	2018	2019
Oferta instrumental formativa a l'escola de música (nombre d'instruments)	17,6	17,4	16,7	**17,1**
Hores setmanals lectives dedicades a l'oferta de ll/d per alumne de ll/d	0,5	0,5	0,5	**0,5**
% hores lectives de ll/d dedicades a instrument sobre total hores lectives de ll/d	59,2%	59,3%	60,8%	**61,7%**
% hores lectives de ll/d dedicades a conjunts instrumentals sobre total hores lectives de ll/d	9,0%	9,9%	10,6%	**10,8%**
% hores lectives de ll/d dedicades a conjunts vocals sobre total hores lectives de ll/d	2,5%	2,7%	2,8%	**2,6%**
% hores lectives dedicades a projectes comunitaris sobre el total d'hores lectives de ll/d i c/d	3,1%	3,8%	4,1%	**4,8%**

- Augment de les hores lectives dedicades a instrument i a conjunts instrumentals.
- Les hores lectives de projectes comunitaris s'incrementen conjuntament amb el nombre d'alumnes que hi participen.

Organitzar adequadament la jornada laboral del personal	2016	2017	2018	2019
% d'hores lectives de ll/d sobre el total d'hores treballades	46,8%	46,0%	46,8%	**46,0%**
% d'hores lectives de c/d sobre el total d'hores treballades	1,2%	1,2%	1,3%	**1,4%**
% d'hores de preparació sobre el total d'hores treballades	18,5%	17,5%	17,3%	**17,5%**
% d'hores programables sobre el total d'hores treballades	17,1%	17,4%	17,3%	**17,4%**
% d'hores de gestió directiva sobre el total d'hores treballades	7,5%	8,2%	8,2%	**8,2%**
% d'hores treballades del personal d'administració i consergeria sobre el total d'hores treballades	9,9%	9,7%	9,6%	**9,6%**

La distribució d'hores en els diferents àmbits de l'escola es manté força estable, amb un lleuger augment del pes de les de curta durada, les de preparació i les programables respecte l'any 2018.

Reflectir l'estructura de gènere entre els professionals	2016	2017	2018	2019
% de dones sobre el total de docents	44,4%	44,8%	44,4%	**44,2%**
% de dones amb comandament sobre el total de comandaments	--	48,3%	52,5%	**50,7%**

- El percentatge de dones es manté estable respecte les edicions anteriors.
- La meitat del personal amb càrrec de comandament són dones.

Millorar les habilitats dels treballadors	2016	2017	2018	2019
Hores de formació anuals rebudes per docent (a temps complet)	18,5	18,0	19,6	**15,2**

En els últims 4 anys disminueix en 3,3 hores anuals la formació rebuda per cada docent.

Promoure un clima laboral positiu per als treballadors	2016	2017	2018	2019
% de personal docent fix	66,0%	70,6%	71,6%	**65,0%**
Antiguitat mitjana dels docents	13,1	12,9	13,1	**13,3**
% d'hores de baixa sobre total d'hores treballades pel personal docent	3,4%	1,6%	2,7%	**1,9%**
Salari brut d'un/a docent	26.228,3 €	26.462,0 €	26.436,2 €	**27.603,8 €**
Salari brut d'un/a director/a	30.550,5 €	30.562,1 €	32.050,5 €	**32.427,2 €**

Disminueix el % de personal docent fix i augmenta lleugerament l'antiguitat mitjana dels docents.

ECONOMIA

Disposar dels recursos adequats	2016	2017	2018	2019
Despesa corrent per habitant	11,4 €	11,2 €	11,1 €	**11,5 €**
% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal	1,4%	1,3%	1,3%	**1,3%**

La despesa corrent en escoles de música augmenta lleugerament en termes relatius respecte als habitants.

Finançar adequadament el servei	2016	2017	2018	2019
% d'autofinançament per aportacions dels alumnes	38,5%	38,0%	37,5%	**36,2%**
% d'autofinançament per aportacions d'altres institucions	2,1%	1,8%	1,5%	**2,2%**
% d'autofinançament per part de l'ajuntament	59,4%	60,3%	61,0%	**61,7%**

L'aportació de les diferents fonts de finançament de les escoles de música es manté estable, amb un lleuger augment del finançament per part dels ajuntaments.

Gestionar adequadament els recursos	2016	2017	2018	2019
% despesa en personal sobre el total de despeses corrents	91,5%	92,0%	91,1%	**91,5%**
Preu mitjà ingressat per alumne de ll/d	510,61 €	484,19 €	465,03 €	**453,37 €**
Preu mitjà ingressat per alumne de c/d	22,41 €	19,76 €	14,41 €	**13,22 €**
Ingrés per hora lectiva (aportacions dels alumnes)	24,13 €	23,72 €	23,58 €	**23,65 €**

- El preu mitjà ingressat per alumne continua disminuint, tant per alumne de llarga durada com de curta durada.
- Es dedica un percentatge molt alt de despesa al personal (un 91,5% del total).

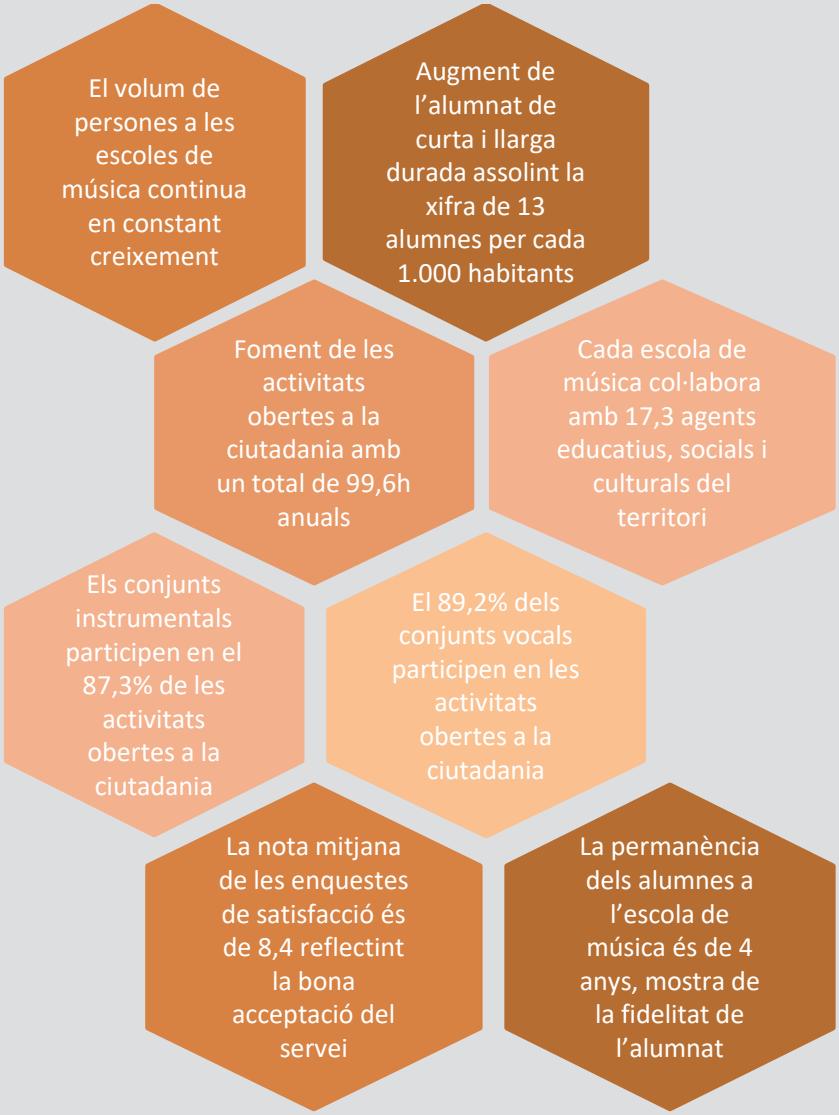
Oferir el servei a uns costos unitaris adequats	2016	2017	2018	2019
Despesa corrent de ll/d per alumne de ll/d	1.330,61 €	1.261,34 €	1.225,53 €	**1.235,50 €**
Despesa corrent de c/d per alumne de c/d	66,58 €	97,22 €	72,12 €	**77,89 €**
Despesa corrent de projectes comunitaris per alumnes de projectes comunitaris	--	--	110,73 €	**113,73 €**
Despesa corrent per hora treballada	30,37 €	29,67 €	30,30 €	**30,96 €**

La despesa corrent per alumne de ll/d, c/d i projecte comunitari augmenta respecte a l'any 2018.

11. CONCLUSIONS

A continuació es presenten les principals conclusions del Cercle de Comparació Intermunicipal d'Escoles Municipals de Música per a l'any 2019, agrupades segons les dimensions d'anàlisi treballades durant els tallers de millora que estructuren també aquest informe.

L'impacte en el territori

Les escoles de música: servei per a tothom

La sostenibilitat i els recursos de les escoles de música

El projecte educatiu de centre

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

ESPORTS 2019

INFORME DELS INDICADORS D'ESPORTS 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. EL CERCLE D'ESPORTS EN XIFRES (CCI)

3. ANÀLISI DE RESULTATS DEL QUADRE D'INDICADORS

4. VISIÓ GENERAL DELS INDICADORS DEL CERCLE D'ESPORTS

5. ELS TALLERS DE MILLORA

6. CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

El Cercle de Comparació Intermunicipal d'Esports aplega des de fa més de 15 anys el treball de recollida d'informació anual del sector esportiu local d'un important nombre de municipis de la província de més de 10.000 habitants, aportant una anàlisi comparada d'indicadors de gestió i impulsant millores en el funcionament del servei.

Aquesta edició ve marcada per l'actual context d'emergència sanitària provocada pel SARS-CoV-2 (COVID-19), el qual ha tingut grans conseqüències en el sistema esportiu local i en el sector esportiu en general. L'estat d'alarma decretat a l'inici de la pandèmia va comportar durant un llarg període el tancament de les instal·lacions esportives municipals, paralitzant tota l'activitat esportiva que es realitzava en espais públics i/o de pública concurrència. L'aturada total de l'activitat ha provocat la cancel·lació o ajornament dels esdeveniments esportius, el tancament dels equipaments esportius i la suspensió de contractes d'empreses i dels convenis de col·laboració, amb les pèrdues econòmiques i de llocs de treball que això comporta.

La Gerència de Serveis d'Esports de la Diputació de Barcelona ha realitzat recentment un estudi per valorar l'impacte ocasionat per la COVID-19 al sistema esportiu municipal anomenat "Anàlisi de la incidència del SARS-CoV-2 (COVID-19) a l'esport local". La participació a l'estudi ha estat tot un èxit, pel que es vol destacar l'esforç i la feina realitzada pels municipis en aquests temps especialment complicats.

L'afectació de la pandèmia al Cercle no es veurà reflectida en els resultats fins a la propera edició, quan l'objecte d'anàlisi siguin les dades de l'any 2020. No obstant, lògicament, la situació ha comportat dificultats en la recollida de dades de l'actual edició, ocasionant la pèrdua temporal d'alguns municipis participants i ampliant el termini de lliurament de l'enquesta més mesos dels previstos. En aquest context, el present informe presenta les principals línies d'evolució dels indicadors que es preveu que es veuran més afectats de cara als resultats de l'any vinent. L'informe s'estructura en quatre apartats centrals, reflex dels quatre grans blocs d'estudi del QRI (Quadre Resum d'Indicadors) del Cercle:

L'IMPACTE ESPORTIU AL TERRITORI

ELS USUARIS DELS SERVEIS ESPORTIUS MUNICIPALS

LA GESTIÓ ORGANITZATIVA DEL PERSONAL

L'ÀMBIT ECONÒMIC DEL SERVEI

Posteriorment es dedica un bloc als tallers de millora, on es fa un petit avenç dels resultats de l'estudi anteriorment esmentat, alhora que es vinculen aquests als indicadors del QRI analitzats al cos de l'informe. Aquest bloc també descriu el format dels tallers que enguany han comptat amb un format especial atenent a les circumstàncies i finalment es fa un recull de les principals idees sorgides a la sessió.

En darrer lloc, donat que la part principal de l'anàlisi dels resultats no abasta la totalitat dels indicadors que formen el QRI, a la darrera part de l'informe es presenta un resum global, mostrant l'evolució que han experimentat des de l'any 2016, generant així una visió general dels darrers anys.

2. EL CERCLE D'ESPORTS EN XIFRES (CCI)

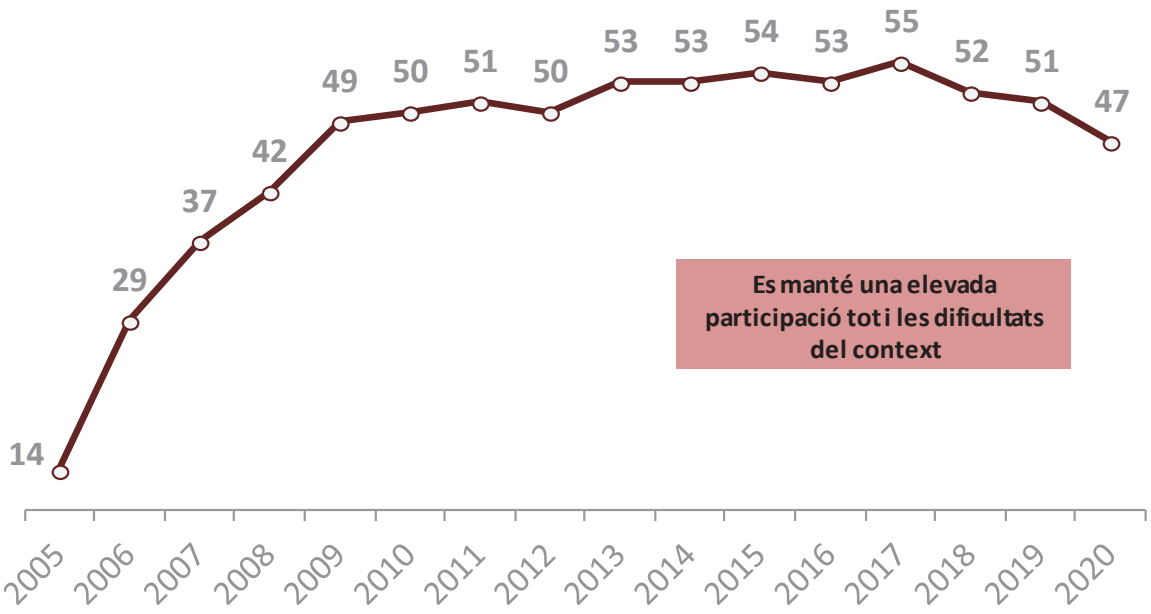
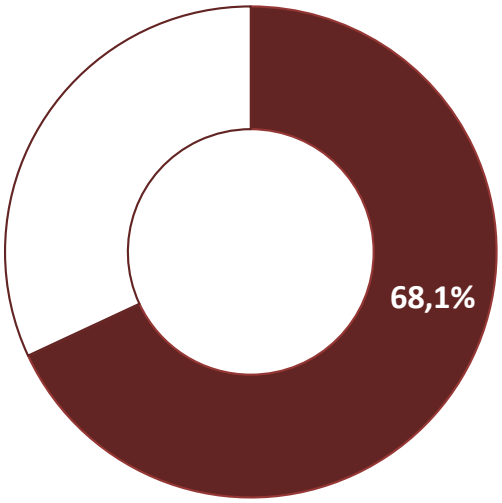

Figura 1. Evolució dels municipis participants al Cercle (CCI)

El 68,1% de la població que resideix en municipis de més de 10.000 habitants de la província, està representada en els CCI

Figura 2. % població de municipis de +10mil habitants de la província de Barcelona participants al Cercle (exclosa Barcelona ciutat)

Participants 17a edició

Municipis de menys de 30.000 habitants

Sitges	29.307	Manlleu	20.573	Torelló	14.347
Martorell	28.189	Franqueses del Vallès, Les	20.092	Sant Sadurní d'Anoia	12.887
Premià de Mar	28.119	Parets del Vallès	19.082	Abrera	12.489
Sant Vicenç dels Horts	28.117	Calella	19.069	Vilanova del Camí	12.458
Pineda de Mar	27.272	Sant Celoni	17.904	Castellbisbal	12.390
Santa Perpètua de Mogoda	25.799	Sant Just Desvern	17.805	Matadepera	9.326
Castellar del Vallès	24.187	Berga	16.494	**Polinyà**	8.470
Esparreguera	22.251	Vallirana	15.006	Sant Esteve Sesrovires	7.612
Vilassar de Mar	20.837	Palau-solità i Plegamans	14.771		

Municipis de més de 30.000 habitants

Hospitalet de Llobregat, L'	264.923	Manresa	77.714	Gavà	46.771
Terrassa	220.556	Vilanova i la Geltrú	67.086	Esplugues de Llobregat	46.680
Sabadell	213.644	Castelldefels	67.004	Vic	46.214
Mataró	128.265	Viladecans	66.611	Sant Feliu de Llobregat	44.860
Sant Cugat del Vallès	91.006	Prat de Llobregat, El	64.599	Sant Adrià de Besòs	37.097
Cornellà de Llobregat	88.592	Granollers	61.275	Sant Joan Despí	34.123
Sant Boi de Llobregat	83.605	Mollet del Vallès	51.318	Barberà del Vallès	33.091

*Polinyà, ombrejat en vermell, s'incorpora al Cercle per primera vegada a l'actual edició.

Figura 3. Municipis participants al Cercle

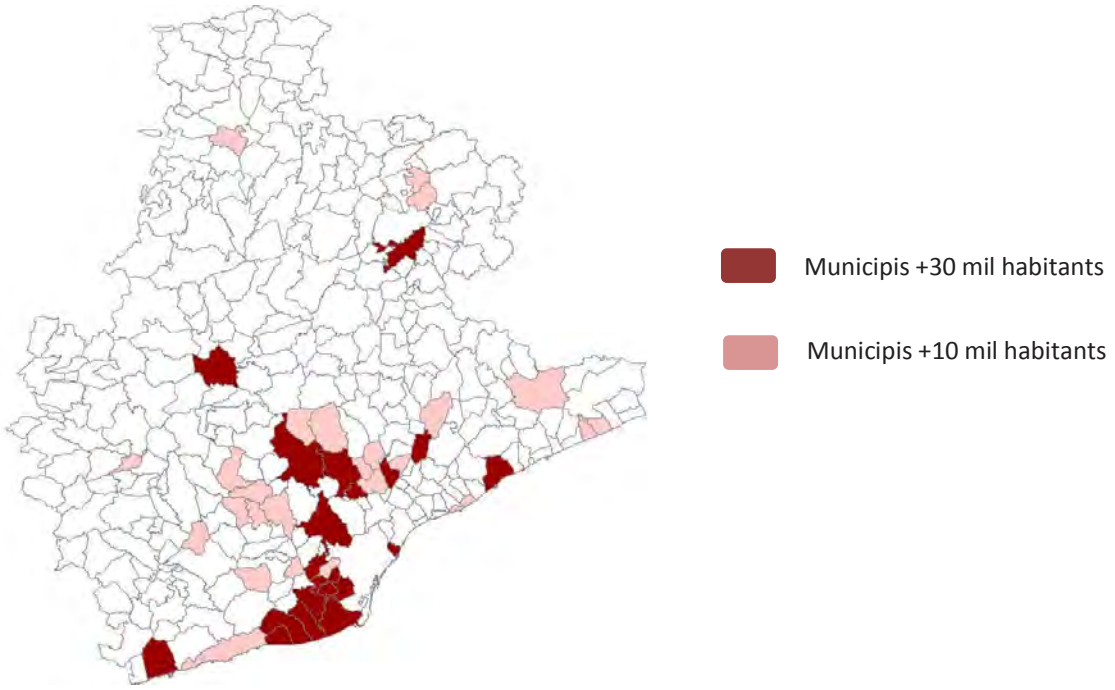
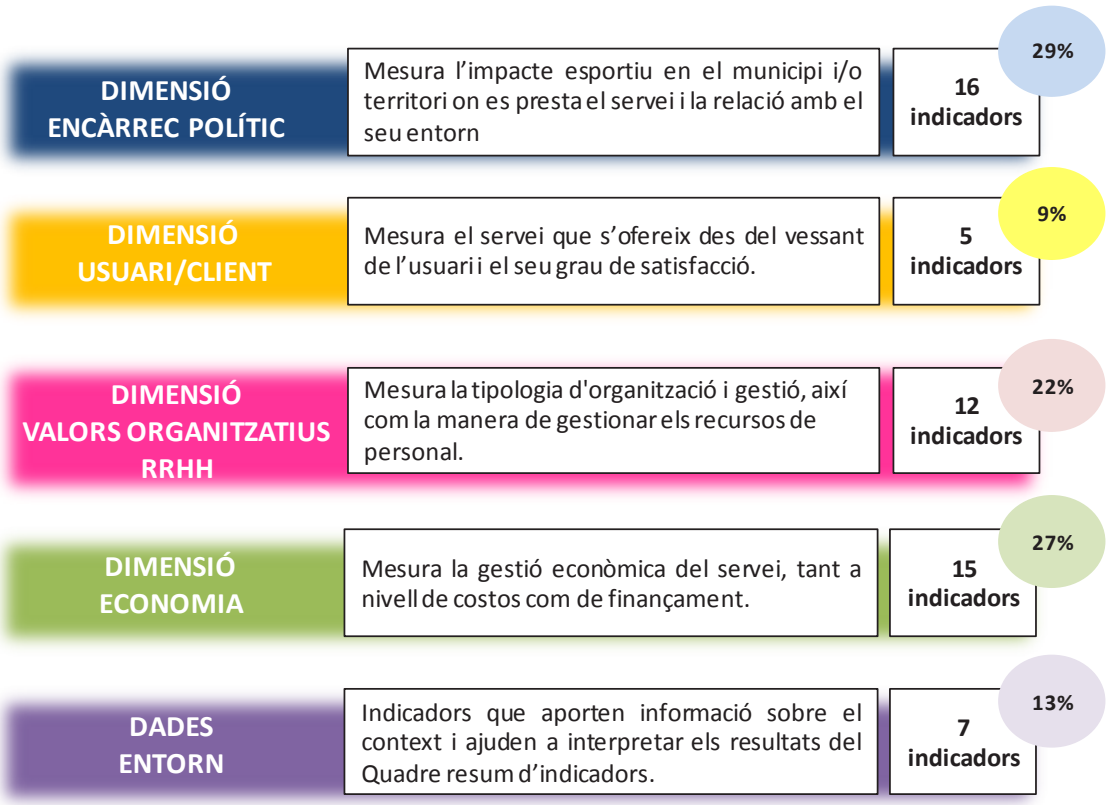

Figura 4. Distribució territorial dels municipis participants al Cercle

3. ANÀLISI DE RESULTATS DEL QUADRE D'INDICADORS

El Quadre Resum d'Indicadors (QRI) del Cercle d'Esports està organitzat a partir de 4 dimensions d'estudi, més les dades d'entorn. A continuació es descriuen els objectius principals per a cadascuna d'aquestes, així com el seu percentatge de representació dins del QRI.

El quadre es composa de 55 indicadors, els mateixos que l'anterior edició, doncs no s'ha incorporat cap nou indicador de mesura.

A continuació es presenta l'anàlisi global dels resultats obtinguts a la present edició, on s'organitzen els indicadors a partir de quatre grans temes corresponents a les quatre principals dimensions d'estudi del QRI. Els resultats obtinguts dels diferents indicadors de l'any 2019 permeten observar quines són les pautes en quant a estabilitat i canvi dels darrers quatre anys. Alhora, es fa una reflexió de l'afectació que la situació d'emergència sanitària actual podria tenir en els resultats de la propera edició, així com en l'àmbit esportiu municipal en general.

3.1. L'IMPACTE ESPORTIU AL TERRITORI

3.1.A. ACCÉS DE LA POBLACIÓ A LA PRÀCTICA ESPORTIVA

Una manera de mesurar les possibilitats d'accés a la pràctica esportiva per part de la ciutadania és a través de l'oferta existent al municipi. L'oferta que es mesura al Cercle, tant d'activitat continuada com de pràctica més ocasional, prové principalment de les activitats que s'ofereixen a través del servei d'esports a nivell municipal i de les que ofereixen les entitats esportives de diferents disciplines que fan la seva activitat al terme municipal.

Les entitats augmenten la seva representació en el total de places disponibles d'activitats continuades

Pel que fa a les activitats continuades a nivell municipal, el gruix principal s'ofereix a través dels complexos esportius així com de programes d'activitats i cursos fora d'aquests. D'altra banda, l'oferta disponible de les entitats estarà condicionada pel nombre d'entitats i varietat de modalitats que es trobin al municipi. En aquest sentit, els indicadors '*% places disp. activitats continuades municipals sobre el total places*' i '*% places disp. activitats continuades d'entitats sobre el total places*' permeten fer una aproximació del pes que té cada tipologia en relació al total d'oferta (municipal + entitats). El resultat d'aquests indicadors a l'any 2019 mostren com el 39% de les places pertanyen a entitats i el 61% restant de les places són municipals, sent la dada més favorable cap a les entitats dels darrers quatre anys. Així, les entitats recuperen la representació en el total d'oferta continuada que havien perdut l'any anterior, fins i tot superant els valors assolits l'any 2017. Pel que fa al total de places disponibles per cada 1000 habitants, aquestes han anat disminuint paulatinament any a any.

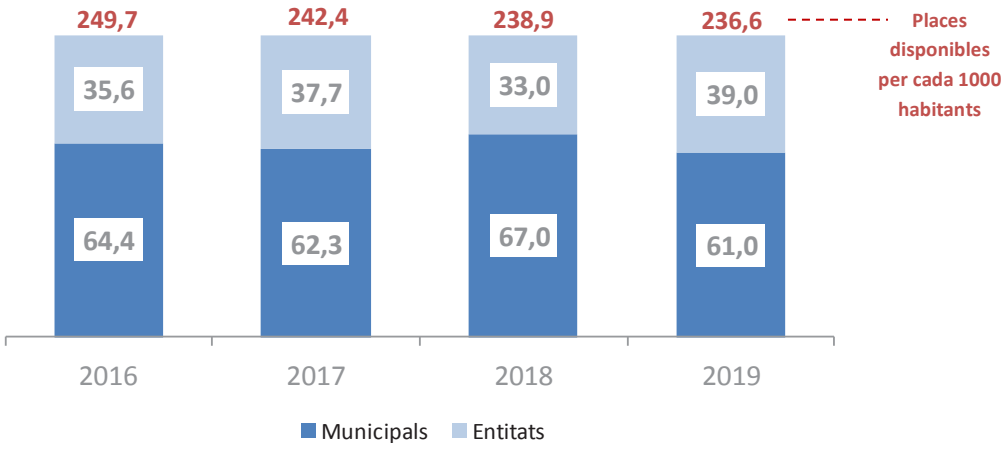

Figura 5. Evolució % places disp. activitats continuades d'entitats i municipals / total places 2016-2019

Tenint en compte l'actual situació d'emergència sanitària, l'indicador referent al total de places quedarà molt probablement afectat de cara als resultats de l'any vinent, degut a les limitacions aplicades a les instal·lacions esportives en general que limita la mateixa. Caldrà veure si també afecta, i en quina mesura, en la distribució d'aquestes entre entitats i municipals.

A banda de les places, les hores d'activitat són un altre indicador rellevant de l'oferta esportiva del municipi. En aquest sentit, analitzant l'evolució de les hores d'activitats continuades dels darrers quatre anys, s'observa una davallada l'últim any de les hores d'activitats continuades per cada 1.000 habitants, passant de les 419,0 hores l'any 2018 a les 354,5 hores de l'any 2019. Probablement, aquest notable descens ve condicionat per l'absència enguany a la mostra d'algun municipi participant que anys anteriors presentava alts nivells d'hores d'activitat.

Davallada de les hores d'activitats continuades, trencant la tendència a l'alça dels anys anteriors

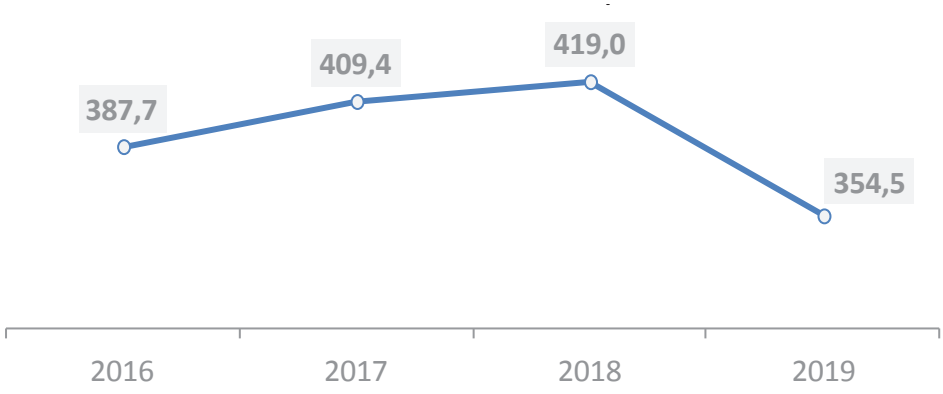

Figura 6. Evolució número d'hores d'activitats continuades per cada 1000 habitants 2016-2019

Tant les limitacions d'aforament amb afectació directa a les places com l'aturada de l'activitat esportiva produïda en el context de la pandèmia, previsiblement desembocaran en una reducció substancial de l'oferta esportiva de pràctica regular dels municipis que es farà visible en les dades de l'any 2020.

Disminució del nombre d'esdeveniments esportius realitzats el darrer any després de 3 anys d'augment progressiu

L'indicador '*Nombre d'esdeveniments esportius puntuals*' mesura l'oferta a nivell d'activitat puntual o esporàdica. En el marc del Cercle, es consideren esdeveniments esportius puntuals aquells esdeveniments de caràcter puntual i participació oberta que compten amb suport en l'organització coordinació, direcció, i/o la supervisió de l'ajuntament. Queden fora de la definició els esdeveniments esportius de participació tancada, com poden ser els campionats federatius o els que són exclusius per socis/es d'una entitat, ja que s'entén que no estan a l'abast de la participació de qualsevol ciutadà. L'evolució d'aquest indicador mostra un canvi el darrer any on es baixa a 52,6 esdeveniments realitzats l'any 2019, després d'un increment sostingut els tres anys anteriors. S'ha de tenir en compte que existeix molta diversitat en el nombre d'esdeveniments per municipi, sent els més grans els que n'organitzen de mitjana un major nombre.

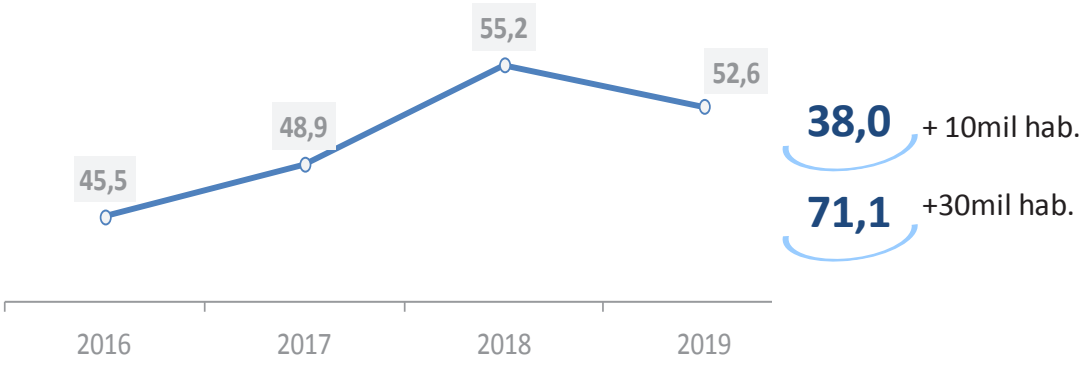

Figura 7. Evolució nombre esdeveniments esportius puntuals 2016-2019 i comparativa segons grandària municipal

Determinar si aquest descens dels esdeveniments registrat seria una tendència que es mantindria els propers anys en una situació de normalitat no serà possible, com a mínim a curt termini, ja que la pandèmia viscuda enguany té una afectació important en el resultat d'aquest indicador.

3.1.B. L'ÚS DELS ESPAIS ESPORTIUS MUNICIPALS

El nivell d'utilització dels espais esportius municipals mostra en quin grau la població activa fa ús dels equipaments esportius del municipi. En el Cercle s'analitzen els equipaments que acullen el major volum d'esportistes, com són els pavellons poliesportius i els camps. En el cas dels pavellons poliesportius, com el seu nom indica, hi tenen cabuda múltiples disciplines esportives i en els camps, tot i que la varietat d'activitat és menor, hi realitzen activitat un gran volum d'esportistes, tenint en compte que el futbol sol ser l'esport més practicat en general.

Els indicadors que mesuren el nivell d'ús d'aquests equipaments són el '*% d'hores d'ocupació setmana tipus en PAV*' i el '*% d'hores d'ocupació setmana tipus en CAM*'. Veient la seva evolució, es pot afirmar que des de l'any 2017 hi ha hagut un lleu descens progressiu de l'ocupació, sent més destacat en el cas dels pavellons, els quals han perdut 2,4 punts percentuals en 2 anys. Tot i que probablement són diversos els factors que desencadenen aquesta lleu davallada de l'ocupació de pavellons i camps, pot influenciar la tendència a l'alça de la pràctica de salut i lleure en contrapartida a la pràctica federada que es ve donant els darrers anys (veure informe conclusions Cercle Esports 2019),

Descens lleu i progressiu de l'ocupació de PAV i CAM els darrers 4 anys

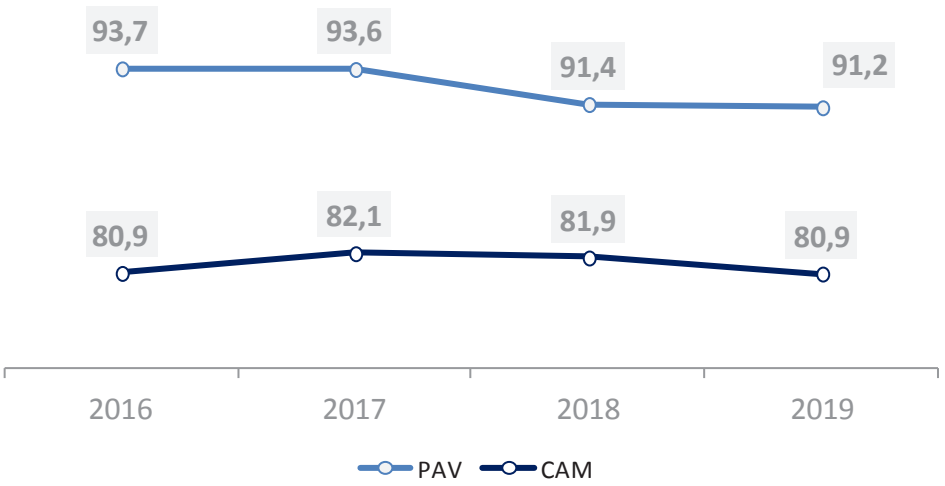

Figura 8. % d'hores d'ocupació setmana tipus en PAV i CAM 2016-2019

L'ocupació de pavellons i camps de cara a les dades de l'any 2020, en cas que es segueixin els mateixos paràmetres de mesura, previsiblement caurà de manera accentuada, tant per l'aturada de l'activitat i reducció d'aforament que s'ha dut a terme com per l'ús d'espais esportius -en algun cas-, per a finalitats relacionades amb la situació d'emergència sanitària.

Tal com passa amb l'oferta esportiva dels municipis, el nivell d'ús dels equipaments esportius municipals reflectirà els efectes de la pandèmia en l'anàlisi de dades de l'any 2020.

3.2. ELS USUARIS DELS SERVEIS ESPORTIUS MUNICIPALS

3.2.A. L´ÚS DELS SERVEIS ESPORTIUS MUNICIPALS

Els inscrits i/o abonats a serveis esportius continuats municipals disminueixen lleugerament

L'anàlisi que es fa dels serveis esportius municipals en aquest cas, es centra en els programes esportius continuats oferts a nivell municipal tant a través dels complexos esportius municipals com fora d'aquests, vistos des de l'òptica del ciutadà. L'indicador '*% de població inscrita i/o abonada a serveis esportius continuats mpals. sobre el total d'habitants*' mesura quin percentatge de la població fa ús d'aquests programes esportius. El valor obtingut enguany (16,0%) és lleugerament inferior al de l'any anterior, retornant a valors similars als obtinguts als anys previs.

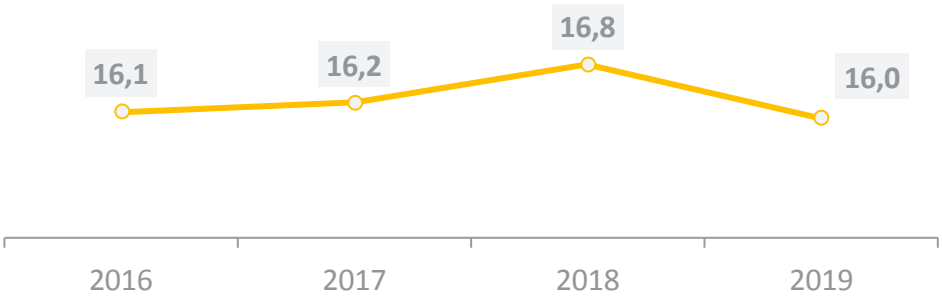

Figura 9. Evolució % de població inscrita i/o abonada a serveis esportius continuats mpals. 2016-2019

El context d'emergència sanitària viscut l'any 2020 ha ocasionat l'aturada de l'activitat esportiva en períodes intermitents, una reducció dels aforaments i ha provocat que els usuaris tinguin reticències a fer pràctica en espais tancats. Les conseqüències d'aquesta situació es podran veure reflectits en els resultats de l'any vinent.

El % de població abonada es manté al voltant del 9,5% de la població del municipi

Si s'analitza l'evolució únicament de la població abonada a un complex esportiu, s'identifica que durant l'any 2019 aquesta es manté força estable en relació a l'any anterior amb un valor proper al 9,5% (veure següent figura). Per tant, en contrast amb l'evolució de l'anterior on també s'inclou la població inscrita, es pot concloure que són els inscrits a activitats esportives de durada puntual i de caire més específic els que s'han reduït en major mesura. Segons trams de població, els municipis de més de 10.000 habitants compten amb un major % de població abonada (11,3%) que els de més de 30.000 habitants (8,9%).

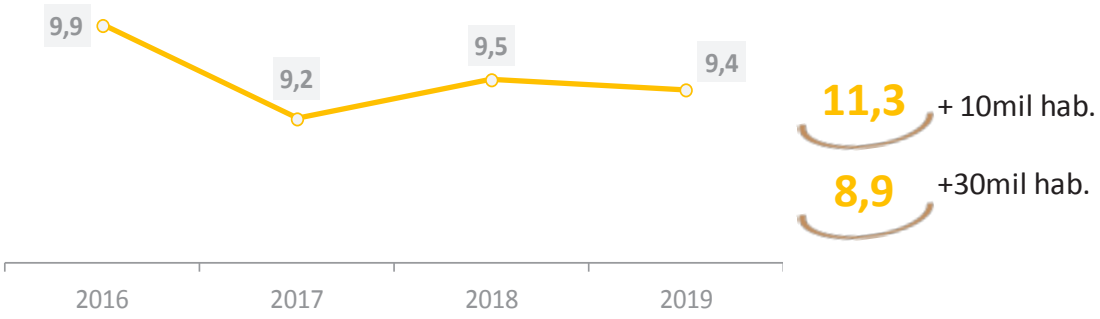

Figura 10. Evolució % de població abonada a un complex esportiu municipal sobre el total d'habitants 2016-2019 i comparativa segons grandària municipal

Els CEM's estan a prop d'assolir els seus màxims històrics d'ocupació

L"indicador *'% abonaments CEM* sobre volum màxim d'abonaments assolit' mesura el volum de persones abonades respecte del volum màxim històric que ha arribat a tenir la instal·lació en els darrers 5 anys. Aquest indicador mostra un augment progressiu els darrers quatre anys, arribant al valor més elevat l'any 2019 amb el 95,7% d'abonaments respecte el seu màxim. Així doncs, es pot afirmar que els CEM's estan a prop d'arribar al seus màxims històrics. Aquest resultat, però, es veu condicionat per la mostra de municipis participants a l'actual edició, la qual ha perdut municipis petits i ha mantingut els de major població. Com a conseqüència, tot i que es manté estable el % de població abonada, en nombres absoluts els abonats són més nombrosos i, per tant, fan créixer el màxim històric assolit.

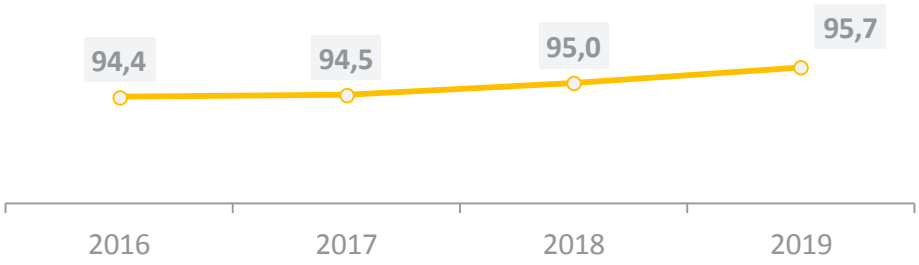

Figura 11. Evolució % abonaments CEM sobre volum màxim d'abonaments assolit 2016-2019

De cara a l'any vinent, però, segons la informació disponible i les dades existents, els indicadors relatius a abonats als complexos esportius municipals disminuiran substancialment degut a la pandèmia.

3.2.B. OFERIR UN SERVEI DE QUALITAT

A nivell de les administracions, la qualitat té especial incidència en la relació entre la ciutadania i l'organització pública. Per tal que els usuaris tinguin el que necessiten, cal conèixer les preferències dels ciutadans i satisfer-les. La qualitat, per tant, permet conèixer la percepció dels usuaris d'un servei, tant pel que fa a la satisfacció de les seves necessitats, com al compliment de les seves expectatives.

En el marc del Cercle, es mesura la percepció de la qualitat del servei dels complexos esportius municipals per part dels usuaris mitjançant una enquesta de satisfacció. La puntuació mitjana obtinguda per al 2019 és de 7,0, valor que es manté força estable respecte d'anys anteriors.

El nivell de satisfacció dels abonats dels CEM´s es manté estable al voltant de 7

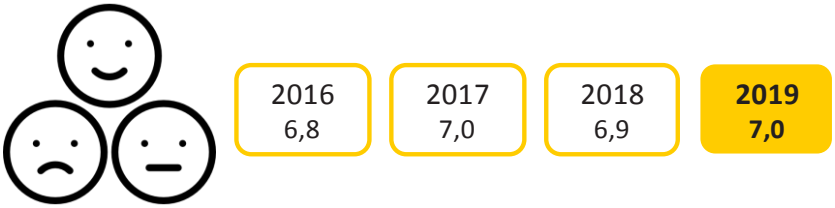

Figura 12. Evolució satisfacció general dels usuaris en els complexos esportius 2016-2019

Tenint en compte que el grau de satisfacció no es recull a tots els serveis, si es compara amb la resta de puntuacions, es troba que la puntuació valorada per al servei d'Esports es situa en la penúltima posició, empatant amb la Policia Local i per davant de la Neteja Viària (6,4). Tot i que possiblement es tracta d'un dels serveis més exigents, cal reflexionar sobre el marge de millora en la qualitat global del servei per millorar la satisfacció dels abonats als complexos esportius.

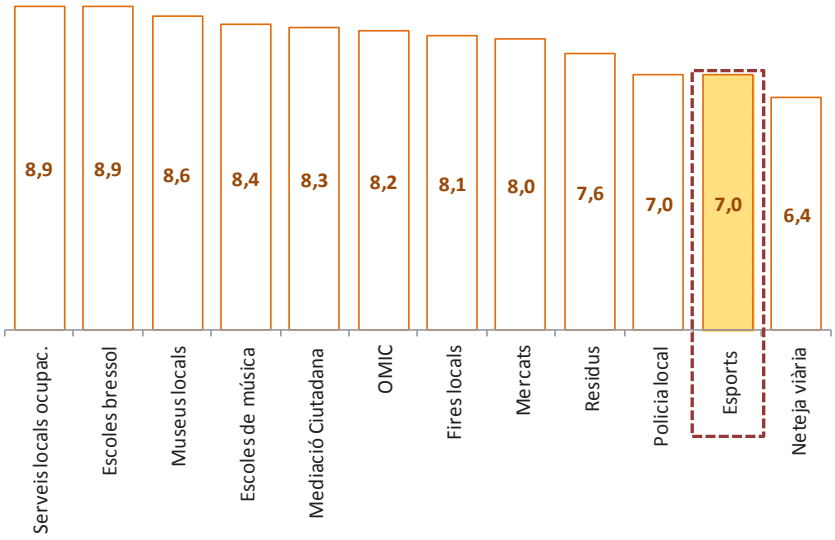

Figura 13. Grau de satisfacció del servei. Comparativa dels serveis analitzats pels CCI 2018

Es manté el preu mitjà de l'abonament a un CEM al voltant de 37,5€

Un dels ítems que sol puntuar-se més baix a les enquestes de satisfacció dels complexos esportius municipals, és el del preu del servei. Segons indiquen els resultats de l'indicador '*Preu de l'abonament individual mensual en un complex esportiu*', el preu es manté força estable els darrers quatre anys, amb petites variacions al voltant dels 37,5€.

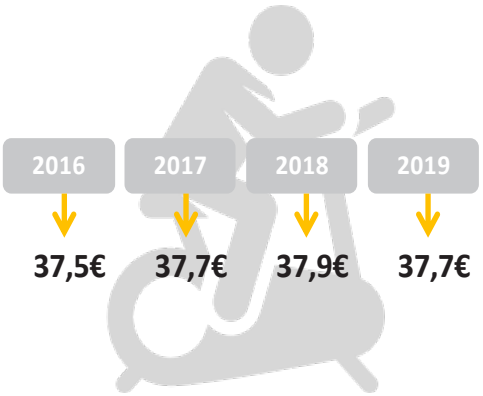

Figura 14. Evolució preu de l'abonament individual mensual en un complex esportiu 2016-2019

El preu del servei pot ser un punt de controvèrsia en les enquestes de satisfacció, ja que s'han hagut de realitzar modificacions del servei amb la reobertura, mantenint-se en alguns casos les quotes pre-pandèmia i en d'altres s'han pogut reduir. A la propera edició, previsiblement els resultats dels indicadors relatius a la qualitat del servei es veuran condicionats tenint en compte el context actual. Pel que fa a les enquestes de satisfacció, caldrà veure si els usuaris valoren els esforços que s'està fent des dels CEM's per adaptar-se a la situació i els resultats d'aquests.

3.3. LA GESTIÓ ORGANITZATIVA DEL PERSONAL

3.3.A. LA DOTACIÓ DE RECURSOS HUMANS

La dotació de personal a les diferents institucions és d'especial rellevància, ja que el seu objectiu consisteix en disposar de personal que compti amb les destreses necessàries per realitzar les tasques que li siguin assignades. Aquesta dotació pot ser interna o externa, depenent de la unitat que s'encarregui de realitzar les tasques.

Reducció dels treballadors municipals de l'esport els darrers 3 anys

En el cas del personal intern del servei d'esports, l'indicador '*Nº de treballadors municipals de l'esport a temps complet per cada 10.000 habitants*' mostra el nombre de persones contractades directament per l'ajuntament en termes equivalents a jornada completa. Analitzant l'evolució d'aquest indicador, es troba que els treballadors municipals han anat disminuint lenta però progressivament des de l'any 2017 fins arribar als 3,3 per cada 10 mil habitants a l'any 2019. Per trams de població, els municipis més petits compten amb un major volum de treballadors municipals, resultat condicionat pel volum de població.

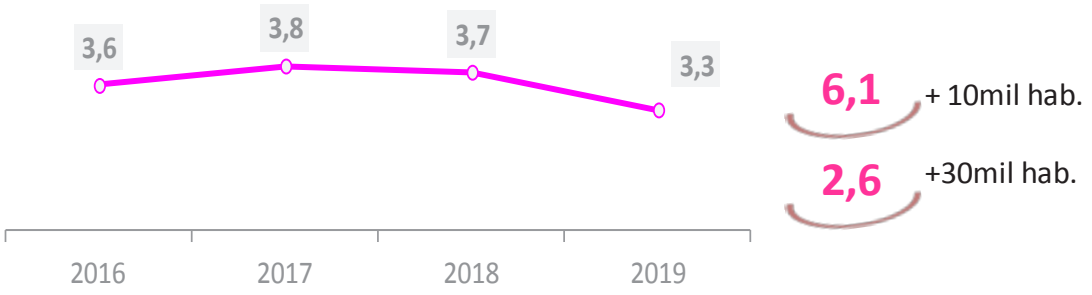

Figura 15. Evolució n. de treballadors municipals de l'esport a temps complet per cada 10.000 habitants 2016-2019 i comparativa segons grandària municipal

L'any 2020 els tècnics d'esports han hagut d'adaptar les seves tasques degut a la incidència de la COVID-19 en el seu dia a dia. Una de les principals adaptacions ha estat el fet de treballar a distància o 'teletreballar'.

Augmenten els treballadors d'empreses de serveis en detriment dels treballadors de concessions

A nivell de personal extern, el servei d'esports pot comptar amb treballadors d'empreses de serveis, considerats de gestió directa en el marc del Cercle, i amb treballadors de concessions administratives, de gestió indirecta. En els resultats dels indicadors que mesuren la dotació d'aquest tipus de treballadors, s'observa un creixement dels treballadors d'empreses de serveis per cada 10 mil habitants durant els últims 4 anys, en contraposició als treballadors de concessions els quals han anat disminuint progressivament.

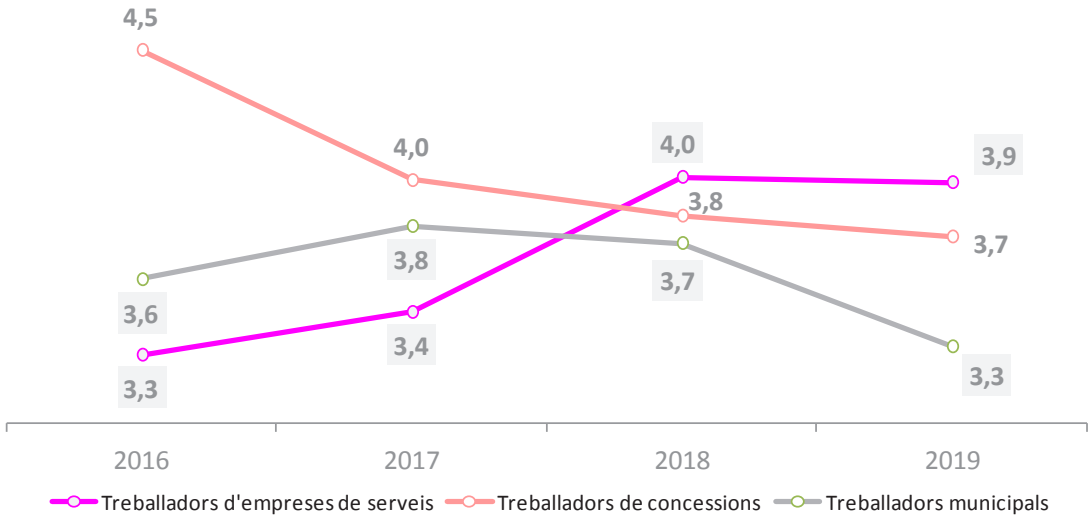

Figura 16. Evolució núm. de treballadors a temps complet segons tipologia per cada 10.000 habitants 2016-2019

Tal com es mostra a la següent figura, però, el major volum d'externalització a càrrec d'empreses de serveis es dona en els municipis majors de 30.000 habitants, predominant els treballadors municipals en els majors de 10.000 habitants.

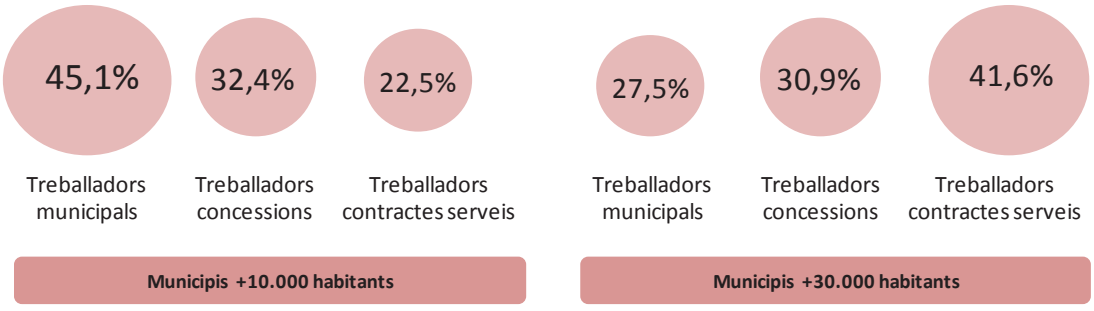

Figura 17. Comparativa segons grandària municipal % de treballadors de l'esport municipal segons tipologia

3.3.B. MILLORAR LES HABILITATS DELS TREBALLADORS MUNICIPALS

La formació continua contribueix a enriquir les capacitats i aptituds dels treballadors i treballadores de manera que siguin capaços de generar un major desenvolupament professional, una millora de la productivitat o una major optimització de les tasques. La formació continua permet que el personal adquireixi nous coneixements i habilitats, alhora que s'adapta als darrers avenços en el sector. Aquest darrer aspecte resulta d'especial rellevància en el sector esportiu degut al seu dinamisme i evolució constant.

L'indicador '*% de personal assistent a cursos sobre el total de treballadors/es municipals*' mesura la proporció d'empleats implicats en la formació continuada. L'any 2019 el 55,6% dels treballadors/es municipals van assistir a cursos, augmentant 2,1 punts percentuals en relació a l'any anterior (53,5%). La xifra d'aquesta edició, però, és inferior al pic assolit l'any 2017 on eren el 58,8% dels treballadors els que assitien a formacions.

Increment dels treballadors/es assistents a cursos l'any 2019 (55,6%) respecte l'any anterior

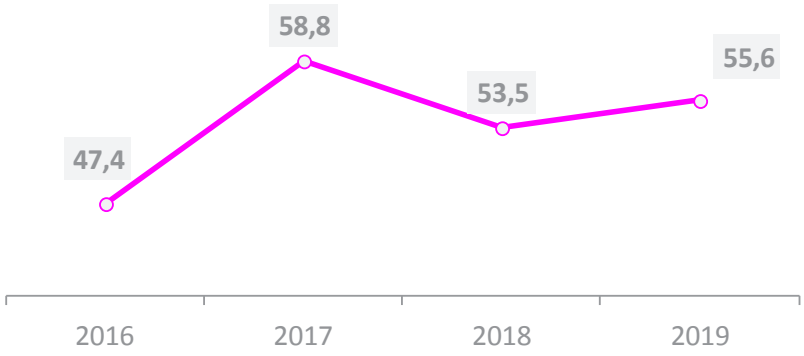

Figura 18. Evolució % de personal assistent a cursos sobre el total de treballadors/es municipals 2016-2019

L'any 2019 els treballadors municipals van fer la major quantitat d'hores de formació dels darrers 4 anys (12,1h per treballador/a)

Les hores anuals de formació per treballador/a també permeten fer una aproximació al nivell amb el que els serveis d'esports dels diferents municipis posen en pràctica la formació continua entre el seu personal. En aquest sentit, els resultats indiquen que l'any 2019 va haver un augment destacat de les hores de formació per empleat/da, arribant al màxim de la sèrie dels darrers quatre anys amb 12,1 hores de formació de mitjana per treballador/a municipal. Segons la grandària dels municipis, es troba que en els majors de 30 mil habitants els treballadors/es realitzen més hores de formació.

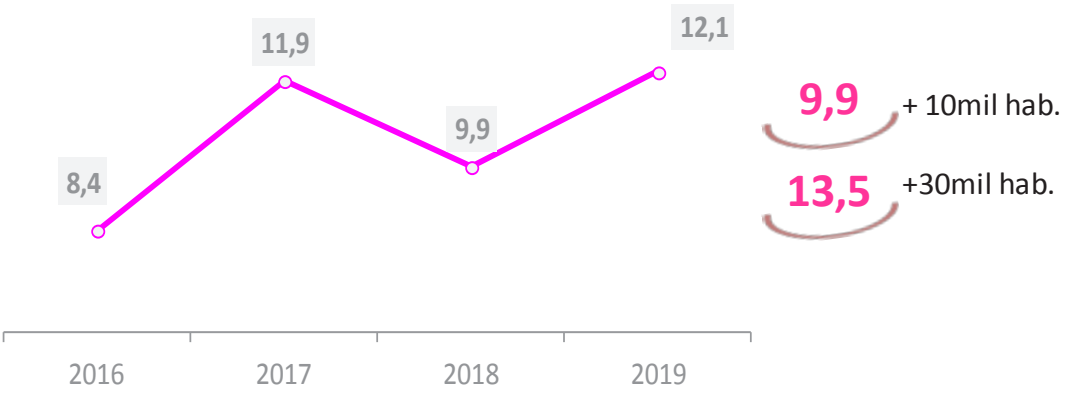

Figura 19. Evolució hores anuals de formació per treballador/a municipal 2016-2019 i comparativa segons grandària municipal

Si es compara aquest indicador amb els resultats obtinguts en els altres serveis que formen part dels Cercles de Comparació, el servei d'esports es troba en la posició número 16 empatant amb els Serveis Culturals. S'identifiquen 6 serveis que realitzen menys hores de formació per treballador que Esports.

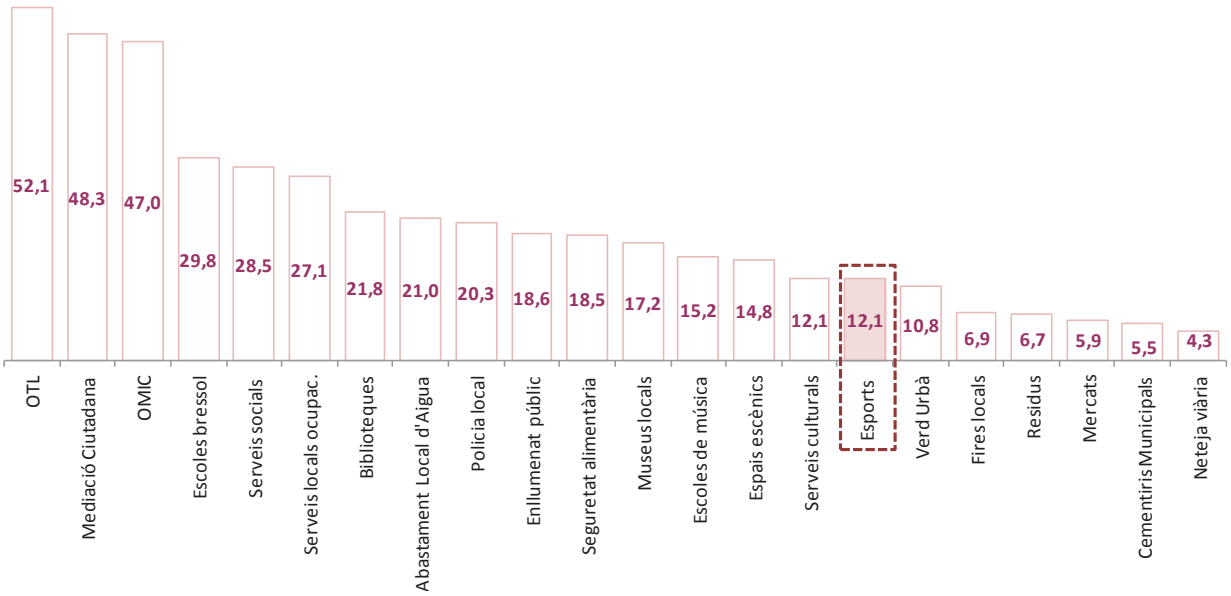

Figura 20. Hores formació per treballador. Comparativa serveis analitzats pels CCI 2019

Durant l'any en curs, el context epidemiològic ha propiciat que els treballadors i treballadores del servei d'esports hagin hagut de fer diverses formacions per adaptar-se a la nova situació.. Aquesta situació es veurà reflectida en els resultats dels indicadors de la propera edició, doncs tant el fet de treballar a distància com les noves normatives, han derivat en un augment de la formació realitzada pel personal.

Així doncs, el previsible augment de la formació durant l'any 2020 estarà motivat per les circumstàncies de la pandèmia. Caldrà, però, fer un seguiment dels indicadors de formació continua, per veure si aquest pot ser un punt d'inflexió de cara als propers anys o bé serà un increment circumstancial per tornar posteriorment als valors de referència d'edicions anteriors.

3.4. L'ÀMBIT ECONÒMIC DEL SERVEI

3.4.A. ELS RECURSOS ECONÒMICS DEL SERVEI D'ESPORTS

En funció dels recursos econòmics dels quals disposi el servei d'Esports d'un Ajuntament, aquest podrà dur a terme un servei o un altre: construcció equipaments esportius, subvenció activitats, etc. El pes específic que té l'esport en el pressupost municipal i el nivell d'autofinançament són els dos aspectes principals dels recursos econòmics que s'analitzen en aquest apartat.

Analitzant el % de despesa corrent en esports en relació al total del pressupost municipal, es troba que la partida mitjana corresponent al servei d'esports, s'ha anat reduint paulatinament des de l'any 2016. Fins i tot, anant més enrere en el temps, aquesta disminució fa anys que es ve produint. Tot i que pot haver casuístiques molt dispars, aquest fet pot ser degut a una modificació dels criteris de distribució del pressupost municipal per part dels governs municipals en funció de les necessitats particulars de cada ens. Paral·lelament a aquest fet, la despesa corrent en esports per habitant es manté estable en el mateix període de temps, pel que els possibles increments dels pressupostos municipals no han repercutit tampoc en el del servei d'esports.

Segueix la progressió a la baixa del % de despesa corrent destinat a Esports en relació al total de despesa corrent municipal

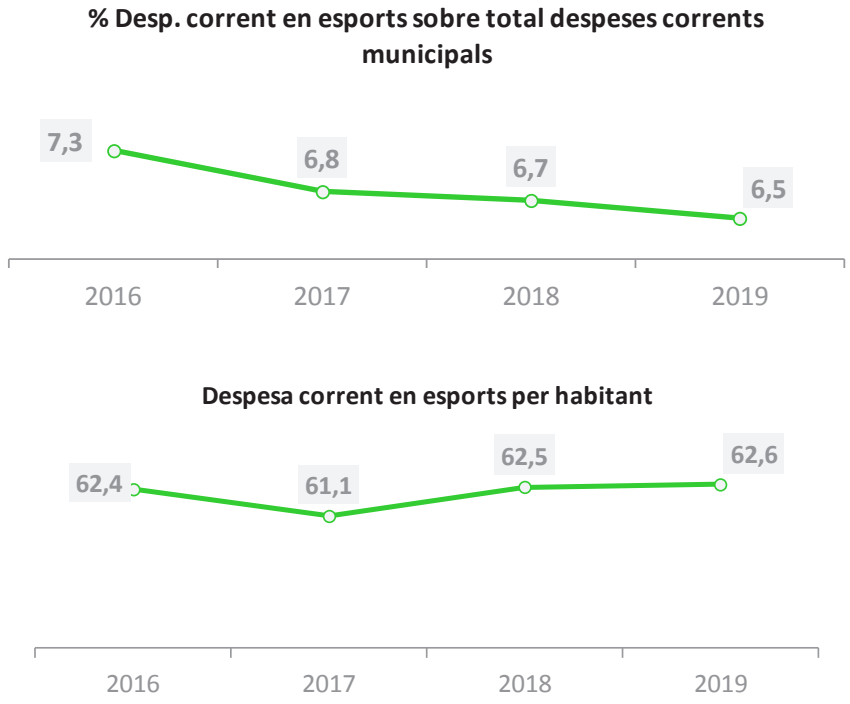

Figura 21. Evolució % desp. corrent en esports (incloses les concessions) sobre total despeses corrents municipals i despesa corrent en esports per habitant 2016-2019

En relació a la resta de serveis analitzats en els Cercles de Comparació Intermunicipal, es pot observar com el servei d'esports és el cinquè servei amb un major percentatge de la despesa corrent destinat. Es tracta d'un dels serveis amb una major dotació econòmica dels ajuntaments participants, però tot i així, en relació amb anys anteriors, s'han perdut posicions en la classificació, ja que havia arribat a estar situat el tercer en el rànquing.

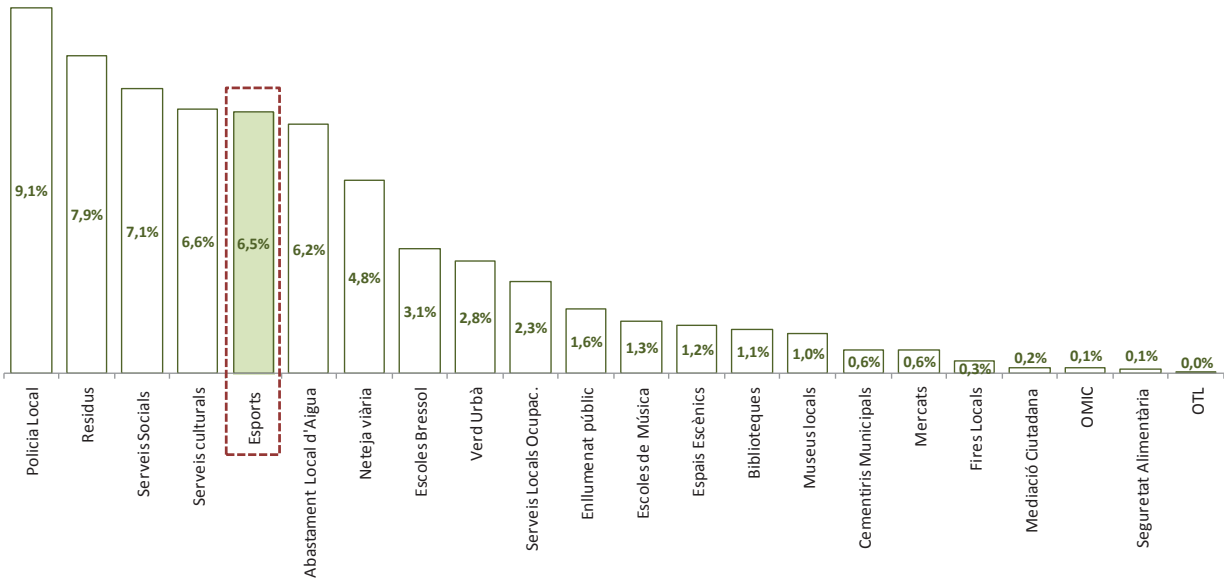

Figura 22. % de la despesa corrent s/ el pressupost corrent municipal dels serveis municipals analitzats pels CCI 2019

Aquest descens de la despesa corrent en esports en relació al total de la despesa corrent municipal, probablement es vegi encara més accentuat en els resultats de l'any 2020, ja que alguns municipis han previst la modificació del pressupost d'Esports en favor d'altres serveis durant la pandèmia.

Disminueix el finançament del servei d'Esports provinent de les taxes i preus públics l'any 2019

Pel que fa a l'estructura de finançament del Servei d'Esports, els costos es financen a través de tres vies: Ajuntament, taxes i preus públics i altres institucions. Es tracta d'un servei que s'autofinança majoritàriament a través dels ingressos per taxes i preus públics, principalment provinents de les quotes d'abonaments a complexos esportius i dels inscrits als programes d'activitats esportives municipals. L'any 2019 els ingressos provinents de les taxes i preus públics (56,0%) han disminuït respecte l'any anterior, presentant el valor més baix dels darrers 4 anys. Per tant, l'aportació realitzada pel propi ajuntament ha augmentat (43,3%), ja que les aportacions d'altres institucions solen ser menors en el conjunt del finançament (0,7%).

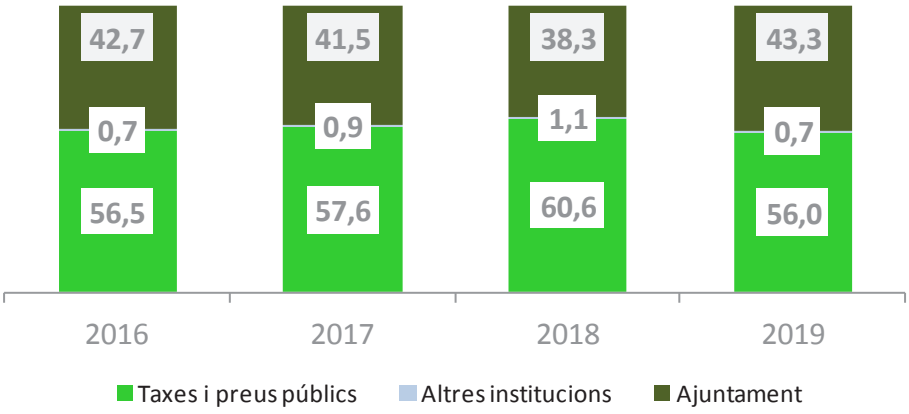

Figura 23. Evolució % d'autofinançament per taxes i preus públics (Esports) 2016-2019

Tot i el descens en la recaptació per taxes i preus públics, comparant l'estructura de finançament del servei d'Esports en relació amb altres serveis municipals analitzats als Cercles de Comparació Intermunicipal, es troba que el servei d'Esports ocupa el cinquè lloc en autofinançament per aquest concepte.

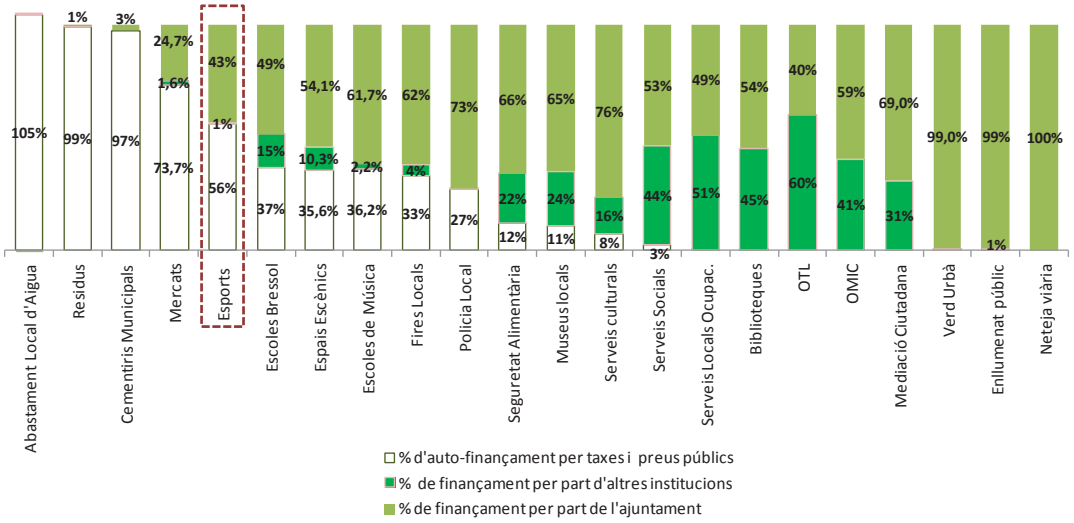

Figura 24. Fonts de finançament dels serveis municipals analitzats pels CCI 2019

De la mateixa manera que en els anteriors indicadors analitzats, l'estructura de finançament del servei es preveu que es vegi especialment afectada en les dades de l'any 2020. Amb la situació d'emergència sanitària, l'aturada de l'activitat esportiva ha impactat de manera notòria en els ingressos dels complexos esportius municipals, principal font de finançament del servei d'Esports.

3.4.B. ELS RECURSOS ECONÒMICS DE LES INSTAL·LACIONS ESPORTIVES

El parc d'instal·lacions esportives municipals requereix d'una part important dels recursos del servei per a la seva gestió. Algunes instal·lacions compten amb una major intensitat d'ús i, per tant, la seva gestió és més complexa, com és el cas dels complexos esportius municipals, els pavellons o els camps grans, per exemple. Al mateix temps, aquest tipus d'instal·lacions són les que a priori tenen més necessitats de conservació i manteniment, pel que requeriran d'una major assignació pressupostària per a aquesta finalitat.

Continuïtat de la tendència ascendent de la despesa corrent en reparació i manteniment

L'indicador '*% desp. corrent en reparació i manteniment (incloses les concessions) s/ total despesa corrent en esports*' mostra el cost del manteniment i reparacions de les instal·lacions esportives municipals. Els resultats indiquen que continua la tendència ascendent iniciada l'any 2017 per a aquesta partida, arribant el 2019 al màxim valor històric amb un 10,6% del total del pressupost d'Esports. Si es té en compte la grandària dels municipis, els majors de 30 mil habitants són els que hi destinen una major part del pressupost. Aquest fet podria explicar-se pel major volum d'usuaris que acullen les instal·lacions dels municipis més grans, ocasionant un major desgast d'aquestes, a més de disposar d'una major quantitat d'equipaments.

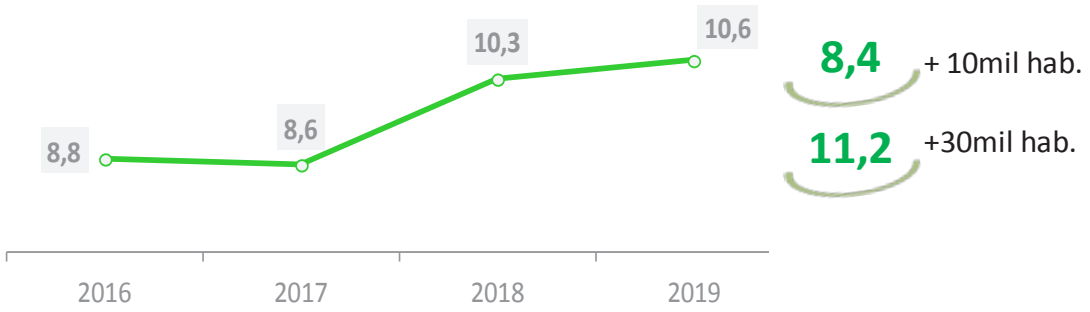

Figura 25. Evolució % desp. corrent en reparació i manteniment (incloses les concessions) s/ total despesa corrent en esports 2016-2019 i comparativa segons grandària municipal

L'àmbit econòmic del servei d'esports serà un dels que veurà més afectats els resultats dels seus indicadors a la propera edició, donat que la resta d'indicadors tenen relació directa amb els econòmics. Caldrà doncs, verificar les previsions realitzades i quantificar el nivell real d'afectació.

4. VISIÓ GENERAL DELS INDICADORS DEL CERCLE D'ESPORTS

A continuació es mostra un resum dels resultats i evolució dels darrers 4 anys de tots els indicadors que formen el QRI del Cercle, tot destacant aquells aspectes més rellevants per a cada dimensió.

DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC

Impulsar la pràctica esportiva al municipi	2016	2017	2018	2019
% de persones que fan activitat física esportiva sobre el total d'habitants de 16 anys o més	48,7	48,6	48,6	**48,5**

Es manté el % de persones que fan activitat física s/total majors de 16 anys.

Impulsar el teixit associatiu esportiu	2016	2017	2018	2019
% de massa social de les entitats esportives sobre total de la població	21,7	23,1	21,0	**23,2**
% de practicants d'entitats esportives sobre el total de la població	12,7	13,1	11,9	**12,8**

Augmenten tant el % de població practicant com el de massa social de les entitats esportives el darrer any.

Promoure la cohesió social	2016	2017	2018	2019
Practicants que reben ajuts públics per cada 1000 habitants	3,0	3,6	3,8	**3,1**

Lleu disminució dels ajuts per a la pràctica esportiva l'any 2019.

Facilitar l'accés de la població a la pràctica esportiva	2016	2017	2018	2019
Places dispon. activitats continuades municipals i d'entitats per cada 1000 hab.	249,7	242,4	238,9	**236,6**
% places disp. activitats continuades municipals / total places	64,4	62,3	67,0	**61,0**
% places disp. activitats continuades d'entitats / total places	35,6	37,7	33,0	**39,0**

Increment de les places d'activitats continuades d'entitats en detriment de les municipals el darrer any.

Facilitar l'accés dels ciutadans a les activitats	2016	2017	2018	2019
Nombre d'esdeveniments esportius puntuals	45,5	48,9	55,2	**52,6**
Número d'hores d'activitats continuades per cada 1000 habitants	387,7	409,4	419,0	**354,5**
Número d'hores d'activitats puntuals per cada 1000 habitants	8,0	8,4	9,0	**8,2**

L'any 2019 es produeix un descens generalitzat de les hores d'activitats continuades i puntuals, així com del nombre d'esdeveniments esportius.

Impulsar l'ús dels espais esportius	2016	2017	2018	2019
% persones usuàries en equipaments esportius sobre el total dels habitants de 16 anys i més	34,3	34,6	34,5	**34,6**
Practicants en els centres escolars públics per cada 1000 habitants	31,4	36,6	35,4	**38,3**
Metres quadrats d'espai esportiu per cada 1000 habitants	1.281,4	1.144,6	1.136,5	**1.107,3**
% d'hores d'ocupació setmana tipus en PAV	93,7	93,6	91,4	**91,2**
% d'hores d'ocupació setmana tipus en CAM	80,9	82,1	81,9	**80,9**

Es manté l'ocupació de pavellons i disminueix lleugerament la de camps durant l'any d'estudi, alhora que augmenten els practicants en els centres escolars.

DIMENSIÓ USUARI/CLIENT

Fomentar l'ús del serveis esportius municipals	2016	2017	2018	2019
% de població inscrita i/o abonada a serveis esportius continuats mpals. sobre el total d'habitants	16,1	16,2	16,8	**16,0**
% de població abonada a un complex esportiu municipal sobre el total d'habitants	9,9	9,2	9,5	**9,4**
% abonaments CEM sobre volum màxim d'abonaments assolit	94,4	94,5	95,0	**95,7**

Lleugera disminució el darrer any de la poblacióinscrita, i es manté la població abonada al CEM amb un lleu ascens del màxim d'abonats assolits

Oferir un servei de qualitat als ciutadans	2016	2017	2018	2019
Preu de l'abonament individual mensual en un complex esportiu	37,5	37,7	37,9	**37,7**
Satisfacció general dels usuaris en els complexos esportius	6,8	7,0	6,9	**7,0**

Estabilitat tant en el preu de l'abonament mensual com en la satisfacció dels usuaris dels CEM.

VALORS ORGANITZATIUS/RRHH

Reflectir la dotació de recursos humans	2016	2017	2018	2019
Treballadors municipals, de contractes de serveis i concesssions per cada 10000 hab.	11,1	10,9	11,2	**10,8**
Nº de treballadors municipals de l'esport a temps complet per cada 10.000 habitants	3,6	3,8	3,7	**3,3**
Nº de treballadors a temps complet d'empreses de serveis per cada 10.000 habitants	3,3	3,4	4,0	**3,9**
Nº de treballadors a temps complet de concessions per cada 10.000 habitants	4,5	4,0	3,8	**3,7**

Descens progressiu dels treballadors municipals i de concessions els darrers anys, alhora que augmenten els de contractes de serveis.

Promoure un clima laboral positiu pels treballadors municipals	2016	2017	2018	2019
Sou brut base monitor/a d'esports municipal	21.445,6	21.364,9	21.643,7	**21.427,3**
% de dies de baixa laboral sobre el total dels treballadors/res municipals	4,2	3,7	5,3	**4,2**

Disminució de les hores de baixa el darrer any.

Millorar les habilitats dels treballadors municipals	2016	2017	2018	2019
% de personal assistent a cursos sobre el total de treballadors/es municipals	47,4	58,8	53,5	**55,6**
Hores anuals de formació per treballador/a municipal	8,4	11,9	9,9	**12,1**

Augment general de la formació, tant en nombre de treballadors com en hores dedicades.

Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió	2016	2017	2018	2019
% despesa corrent en gestió directa	66,6	68,6	70,1	**70,6**
% treballadors municipals i de contractes de serveis s/ total treballadors	63,5	65,6	66,3	**67,0**

Continua la tendència ascendent de la despesa en gestió directa del servei d'esports.

Vetllar per la igualtat efectiva entre dones i homes	2016	2017	2018	2019
% dones empleades respecte el total de treballadors/res municipals	34,3	38,3	39,4	**36,5**
% de dones amb càrrec de comandament sobre el total de comandaments	-	25,9	26,7	**28,8**

Disminueix el nombre de dones al servei, però augmenten els càrrecs de comandament que aquestes ocupen.

ECONOMIA

Disposar dels recursos adequats pel servei d'esports	2016	2017	2018	2019
Despesa corrent en esports (incloses les concessions) per habitant	62,4	61,1	62,5	**62,6**
% Desp. corrent en esports (incloses les concessions) sobre total despeses corrents	7,3	6,8	6,7	**6,5**

La despesa corrent en esports per habitant es manté el darrer any, però disminueix respecte al total de despeses municipals.

Finançar adequadament el servei	2016	2017	2018	2019
% d'autofinançament per taxes i preus públics (Esports)	56,5	57,6	60,6	**56,0**
% d'autofinançament per aportacions d'altres institucions (Esports)	0,7	0,9	1,1	**0,7**
% de finançament per part de l'ajuntament (Esports)	42,7	41,5	38,3	**43,3**

Cau el finançament provinent de les taxes i preus públics l'any 2019, alhora que augmenta l'aportació efectuada per l'Ajuntament.

Disposar dels recursos adequats per a activitats	2016	2017	2018	2019
Despesa corrent en activitats per habitant	9,2	10,0	10,6	**9,1**
Despesa corrent en activitats per cada hora d'activitat	23,8	24,9	26,2	**26,2**

Baixa la depesa en activitats per habitant però incrementa la despesa per cada hora d'activitat.

Donar suport a la promoció esportiva de les entitats	2016	2017	2018	2019
Despesa en transferències corrents a entitats esportives per habitant	4,0	4,0	4,2	**4,3**
% transferències corrents a entitats s/ despesa corrent esports (incl. concessions)	6,7	6,6	6,7	**7,2**

Ascens generalitzat en l'aportació econòmica a les entitats, tant pel que fa a la despesa per habitant com en relació al pressupost del servei d'esports.

Disposar dels recursos adequats en instal·lacions esportives	2016	2017	2018	2019
% d'inversió en esports (incloses les concessions) sobre el total d'inversió municipal (darrers 5 anys)	9,9	9,1	10,1	**8,7**
% desp. corrent en reparació i manteniment (incloses les concessions) s/ total despesa corrent	8,8	8,6	10,3	**10,6**
% desp. corrent en subministraments (incloses les concessions) s/ total de despesa corrent en esports	13,9	13,4	13,2	**12,4**
% Desp. en Subministraments: Aigua s/ total Desp. Corrent	2,3	2,1	2,3	**2,1**
% Desp. en Subministraments: Electricitat s/ total Desp. Corrent	7,5	7,5	7,1	**6,8**
% Desp. en Subministraments: Combustibles s/ total Desp. Corrent	4,1	3,8	3,8	**3,6**

Augment progressiu de la despesa en reparació i manteniment els darrers anys, alhora que disminueix de manera continua, i destacada l'any 2019, la despesa en subministraments.
La inversió en equipaments disminueix l'últim any.

ENTORN	2016	2017	2018	2019
Població	46.558,5	47.058,2	45.878,3	**49.359,5**
Densitat de població	2.266,7	2.237,0	2.184,0	**2.327,8**
Renda per càpita	15.007,4	15.940,4	16.594,4	**17.029,5**
Nº de persones ocupades en el sector esportiu per cada 100 hab.	0,8	0,8	0,8	**0,8**
Nombre d'Instalacions Esportives (sense Altres)	28,0	32,3	31,4	**33,6**
Nombre d'entitats esportives del municipi	53,3	54,9	54,1	**54,7**

Consolidació del nombre de persones ocupades en el sector esportiu.
Lleuger increment del nombre d'instal·lacions esportives.
El nombre d'entitats es manté força estable els darrers 4 anys.

5. ELS TALLERS DE MILLORA

Els tallers de millora del Cercle de Comparació Intermunicipal d'Esports 2020, atesa la situació actual que impossibilita realitzar-los de manera presencial, s'han dut a terme virtualment a través d'una plataforma digital i s'han centrat en el desenvolupament de diferents taules de treball col·laboratiu.

Les característiques dels tallers de millora virtuals

Els tallers de millora d'aquesta edició s'han basat en la realització de diferents grups de treball reduïts amb l'objectiu de generar debat sobre una de les amenaces de l'esport local en el context actual. Com a aspectes bàsics a tenir presents en relació amb les taules de treball, es destaquen les següents característiques:

1. Objectiu. L'objectiu perseguit en aquestes taules de treball ha estat identificar quines són les principals preocupacions dels municipis participants, com ho han solucionat/poden donar solució, així com contemplar possibles escenaris de cara al futur.

2. L'espai virtual. Per la necessitat de realitzar els tallers de manera telemàtica, aquestes taules virtuals s'han dut a terme a través de la plataforma Zoom. Alhora, s'han creat diferents 'aules virtuals' per tal que els participants poguessin trobar-se amb els companys dels grups reduïts.
3. Participants per taula. S'han distribuït els participants als tallers seguint el criteri de proximitat territorial, per tal de facilitar el poder compartir iniciatives i crear debat en un marc similar a nivell de normatives i/o situació provocada per la COVID-19.
4. Personal de suport. Cada taula virtual ha estat dinamitzada per una persona d'Itik consultoria, la qual ha dirigit el debat i ha gestionat el grup.
5. Els temes. A cada taula de treball s'ha donat la possibilitat de tractar els diferents temes preestablerts, pel que en totes les taules de treball s'ha pogut obrir debat en més d'una temàtica. Cada taula, però, ha iniciat el debat amb un tema diferent, per tal d'arribar a tractar totes les temàtiques en el global del taller.
6. Recollida de resultats. Durant el transcurs de les taules de treball, s'han recollit els aspectes més rellevants i s'han presentat i posat en comú en plenari amb tots els participants per tancar la jornada.

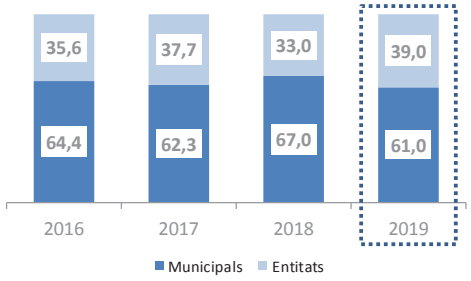
Els resultats presentats

Com cada any, s'ha realitzat la presentació de resultats referent a les dades 2019. Per aquesta edició però, la presentació de resultats ha adoptat una doble vessant. Com ja s'ha comentat a l'apartat introductori del present informe, la Gerència de Serveis d'Esports de la Diputació de Barcelona ha realitzat l'estudi "Anàlisi de la incidència del SARS-CoV-2 (COVID-19) a l'esport local". el qual valora l'impacte ocasionat per la COVID-19 al sistema esportiu municipal. Així doncs, amb aquesta informació disponible, s'ha fet una anàlisi dels indicadors més rellevants a nivell evolutiu amb els valors dels darrers 4 anys i, alhora, s'han anat introduint algunes de les dades que formen part de l'esmentat estudi com a primeres aproximacions a les afectacions que els diferents indicadors podran experimentar en la propera edició al tractar dades de 2020.

Aquesta presentació s'ha estructurat segons les 4 grans dimensions d'estudi del QRI (Quadre Resum d'Indicadors) del Cercle, tal i també s'ha organitzat el present informe.

ENCÀRREC POLÍTIC

% Places disponibles activitats continuades

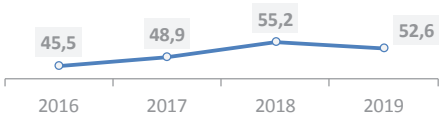

Les entitats recuperen representació en el conjunt de places

DADA COVID

Durant l'estat alarma les entitats van deixar de realitzar **235.048h d'activitat**

Esdeveniments

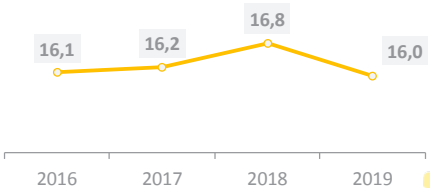
Disminueix el nombre d'esdeveniments realitzats l'any 2019

DADA COVID

Durant l'estat alarma es van ajornar o cancel·lar **277 esdeveniments esportius**

USUARI/CLIENT

% Població inscrita/abonada a serveis esportius continuats municipals

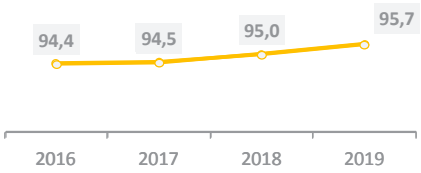

La població inscrita/abonada descendeix lleugerament l'any 2019

DADA COVID

Durant l'estat alarma es van deixar de realitzar **18.065.335 usos** d'activitats municipals i de CEM

% abonaments CEM sobre volum màxim assolit

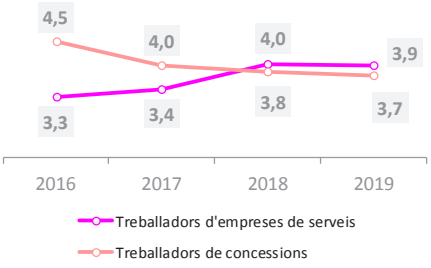
Continua la tendència ascendent en el màxim d'abonaments assolit

DADA COVID

Durant l'estat alarma els **CEM** van estar **tancats 148.198 hores**

RRHH

Treballadors contractes serveis i concessions temps complet x 10 mil hab.

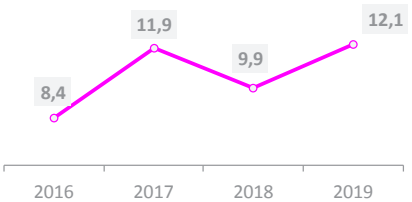

Tendència a l'augment dels treballadors de contractes de serveis en detriment dels de concessions

DADA COVID

Es van realitzar **1.285 ERTOs** en l'àmbit de les activitats esportives i l'entreteniment (fins 20.05.20)

Hores anuals de formació per treballador/a municipal

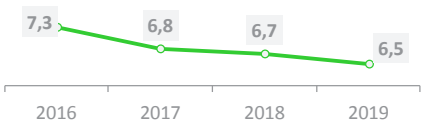
Increment significatiu de les hores de formació l'any 2019

DADA COVID

Més del 50% del personal va fer **formacions especifiques** per la reobertura de les instal·lacions esportives

ECONOMIA

% Despesa corrent esports s/ total despeses corrents municipals

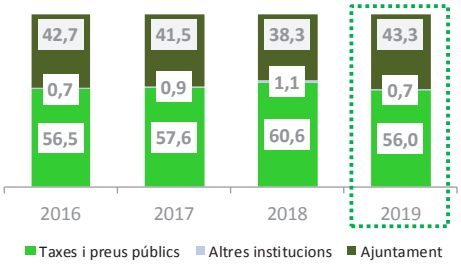

Tendència decreixent del pes de la despesa corrent en esports respecte el total de despesa municipal

DADA COVID

Més del 50% dels municipis **han previst la modificació del pressupost d'Esports** en favor d'altres serveis

% Finançament per taxes i preus públics, ajuntament i altres institucions

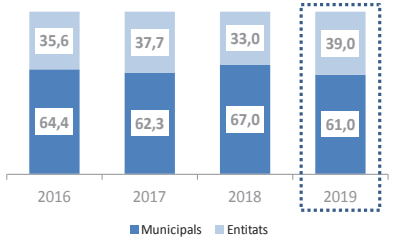
L'any 2019 els Ajuntaments augmenten l'aportació al finançament del servei

DADA COVID

Durant l'estat d'alarma es van deixar d'ingressar **291.774€ per taxes i preus públics de CEM**

Havent vist els diferents indicadors analitzats així com algunes de les dades més rellevants de l'estudi de la Gerència de Serveis d'Esports de la Diputació de Barcelona que es van presentar, a continuació es mostra el resum final que també es va mostrar durant la mateixa presentació als participants, el qual permet obtenir una fotografia global dels diferents continguts tractats.

% Places disponibles activitats continuades

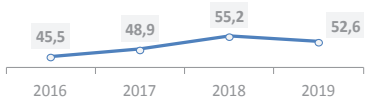

Les entitats recuperen representació en el conjunt de places

DADA COVID

Durant l'estat alarma les entitats van deixar de realitzar **235.048h d'activitat**

Esdeveniments

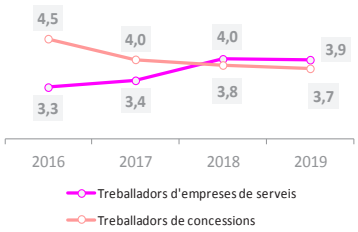

Disminueix el nombre d'esdeveniments realitzats l'any 2019

DADA COVID

Durant l'estat alarma es van ajornar o cancel·lar **277 esdeveniments esportius**

Treballadors contractes serveis i concessions temps complet x 10 mil hab.

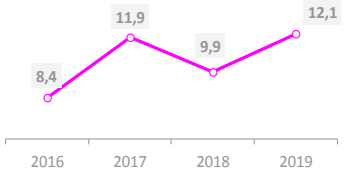

Tendència a l'augment dels treballadors de contractes de serveis en detriment dels de concessions

DADA COVID

Es van realitzar **1.285 ERTOs** en l'àmbit de les activitats esportives i l'entreteniment (fins 20.05.20)

Hores anuals de formació per treballador/a municipal

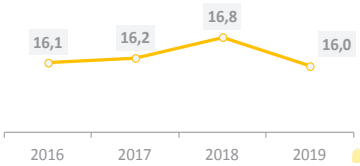

Increment significatiu de les hores de formació l'any 2019

DADA COVID

Més del 50% del personal va fer **formacions especifiques** per la reobertura de les instal·lacions esportives

% Població inscrita/abonada a serveis esportius continuats municipals

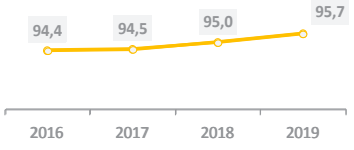

La població inscrita/abonada descendeix lleugerament l'any 2019

DADA COVID

Durant l'estat alarma es van deixar de realitzar **18.065.335 usos** d'activitats municipals i de CEM

% abonaments CEM sobre volum màxim assolit

Continua la tendència ascendent en el màxim d'abonaments assolit

DADA COVID

Durant l'estat alarma els **CEM** van estar **tancats 148.198 hores**

% Despesa corrent esports s/ total despeses corrents municipals

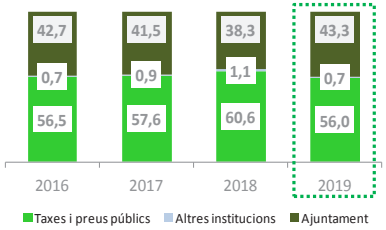

Tendència decreixent del pes de la despesa corrent en esports respecte el total de despesa municipal

DADA COVID

Més del 50% dels municipis **han previst la modificació del pressupost d'Esports** en favor d'altres serveis

% Finançament per taxes i preus públics, ajuntament i altres institucions

L'any 2019 els Ajuntaments augmenten l'aportació al finançament del servei

DADA COVID

Durant l'estat d'alarma es van deixar d'ingressar **291.774€ per taxes i preus públics de CEM**

Els àmbits de treball definits

Les temàtiques a tractar en els grups reduïts de treball, acordades de manera conjunta amb el Servei d'Esports i el Servei de Programació de la Diputació de Barcelona, són les que es presenten a continuació:

Organització interna i funcionament del Servei d'Esports (teletreball, mitjans disponibles, formació digital, cultura virtual, treball amb altres Serveis, gestió de baixes.

Redistribució i adaptació dels espais esportius municipals, trasllat d'activitats a l'exterior i control d'aforaments i accessos.

Afectació de la COVID-19 a nivell d'abonats i usuaris de CEMs (sistema de quotes, gestió del personal, noves promocions i serveis...) i les seves activitats continuades (davallada d'hores, reconversió a activitats de caràcter virtual, noves activitats...).

Gestió econòmica de la davallada dels ingressos previstos abans de la crisi sanitària i afectació sobre l'estructura i distribució de l'autofinançament.

Accessibilitat a l'esport de col·lectius específics com gent gran, persones en risc d'exclusió social i escolars durant i després de la crisi sanitària. S'està garantint un accés per tothom? Quantes persones han deixat de fer activitat física i esport?

Els resultats més rellevants

Havent treballat els diferents àmbits i donat veu als diferents municipis participants en cada grup, s'ha obert un període de posada en comú amb tots els participants en el que les persones d'Itik consultoria han exposat a mode de resum el més rellevant tractat en cada grup reduït.

A continuació es presenten els aspectes més destacats recollits en les taules de treball i de manera més extensa que el dia del propi taller. S'han agrupat els diferents ítems segons el tema general al qual pertanyen i també s'han creat subgrups més petits que responen a les aportacions realitzades pels propis municipis. El tema corresponent a la gestió econòmica, al tractar-se d'un tema més transversal, s'ha tractat a diferents taules, estant les idees més rellevants incloses a la resta de temes.

Organització interna i funcionament del Servei d'Esports	
Procés d'adaptació a la nova situació	Tot i que en molts casos es treballava amb mitjans propis (ordinadors personals, connexió internet...), es destaca l'esforç per part del consistori per tal de donar resposta a tothom, amb les connexions remotes als servidors, l'accés a la informació, contrasenyes i altres aspectes relacionats. Hi va haver una adaptació prou ràpida i agilitat en la implantació de la logística i tecnologia per al teletreball, tenint en compte la immediatesa de la situació. En qüestió de dies es varen solucionar els problemes i tothom va poder treballar des de casa. Es fa la reflexió que es va anar més ràpid que en alguns equipaments docents (secundària i universitats).
Organització interna	Es van elaborar protocols d'actuació per al teletreball molt ben establerts a mida que s'ha anat consolidant aquest treball no presencial. En la tornada al lloc de treball presencialment, majoritàriament en els mesos d'estiu i setembre, el personal es va organitzar amb grups de convivència i es van establir torns per anar presencialment.
Redistribució de llocs de treball i tasques	Alguns/es treballadors/es van ser redistribuïts a altres departaments o van ser redirigits a realitzar tasques diferents a les seves habituals com, per exemple: les persones encarregades del monitoratge de natació i d'activitats esportives van integrar-se en el departament d'educació i/o benestar. També en alguns casos, els conserges amb el tancament de les instal·lacions van ser organitzats en grups de treball amb persones d'altres regidories per dur a terme tasques pendents i/o ajudar en noves necessitats com el repartiment de material sanitari. D'aquesta manera, es va evitar l'anul·lació de contractes reajustant i adaptant llocs de treball existents.
Eines utilitzades i nous recursos	Des d'un marc normatiu, es destaca que des del Servei i atès el gran volum d'informació i normatives que arribaven, es va haver de fer un gran esforç per interpretar-ho tot, treballar-ho i veure com es traslladava a l'activitat en general però també als agents del municipi. Per fer-ho possible es va treballar en l'elaboració de documents i protocols per poder fer-ho extensiu a tothom i alhora que fossin clars i entenedors. El fet que hi hagués tants canvis i modificacions de normatives va ser complex per al Servei i els agents del sistema esportiu local ja que havien d'anar adaptant-se a tots aquests canvis ràpidament.
Relació amb les entitats esportives	Davant el desconcert inicial de la situació, els municipis destaquen la predisposició de les entitats esportives i la resposta positiva d'aquestes davant les noves indicacions i canvis. S'ha de tenir present que les entitats no només estan tenint problemes econòmics sinó que a nivell emocional hi ha un gran desgast i s'ha d'estar al seu costat donant suport ja que han fet una gran tasca. Alhora, es destaca que es van anar realitzant reunions amb periodicitat des del servei per tal de veure com encaixaven els canvis així com intentar minimitzar els efectes que la crisi estava ocasionant, podent col·laborar en activitats transversals i cercant solucions i/o noves iniciatives. Tot i això, no en tots els municipis hi ha hagut aquesta bona predisposició, sinó que en alguns les entitats esportives han exercit molta pressió perquè volien entrenar i continuar amb les seves activitats. En algun cas, ser estricte des del Servei i fer complir la normativa els ha portat problemes per reticències amb les entitats. S'ha hagut de fer molta pedagogia i pactar finalment solucions com, per exemple, disminuir el nombre d'equips, no fer entrenar tots els equips o establir aforaments i horaris amb una separació horària considerable per a que els grups no mantinguessin contacte.

Redistribució i adaptació dels espais esportius municipals, trasllat d'activitats a l'exterior i control d'aforaments i accessos	
Coordinació de protocols	En algunes comarques, liderat pels Consells Comarcals, des de l'inici de l'estat d'alarma es va treballar de forma coordinada amb tots els municipis per unificar criteris i esforços en la concreció de protocols de cara a la reobertura de les instal·lacions esportives. D'aquesta manera, les condicions d'accés a les diferents instal·lacions i espais esportius per part dels diferents usuaris (ciutadania, entitats esportives, població escolar, etc.) eren les mateixes en totes les comarques evitant possibles problemàtiques i queixes entre usuaris de diferents municipis.
Previsió d'escenaris	Davant l'ambigüitat de la situació i els criteris establerts per part de les autoritats competents, algun municipi ha treballat en la realització dels protocols d'acord a diferents possibles escenaris. D'aquesta manera, s'ha pogut donar resposta a la majoria de les situacions que s'han anat produït des de l'inici de la desescalada en l'àmbit esportiu (fase 2 al maig 2020) fins a les noves restriccions i tancament d'instal·lacions esportives a la tardor.
El paper de les entitats esportives	Implicació per part de les entitats esportives que es valora molt positivament en el seguiment dels protocols de COVID19. Alhora, ràpidament vetllaren per l'adopció de responsabilitats; a mode d'exemple, van assignar un responsable COVID per cada club. Les entitats han assumit bona part de la responsabilitat de la implantació dels protocols, funció que hauria estat impossible de dur a terme per part del servei d'esports municipal.
Digitalització de processos	El tancament de les instal·lacions ha forçat a alguns ajuntaments a la digitalització de processos de diferents tipus. Des de la possibilitat de fer inscripcions i pagaments online, gestió de reserves i espais, control d'accessos, etc. Part important dels ajuntaments però, ja tenien implementat aquests sistemes fet que els ha permès adaptar-se amb rapidesa a la nova situació.
Adaptació d'aforaments i accessos	Readaptació dels accessos, limitació d'aforament, ús d'aplicatius per a la reserva de places i espais, trasllat d'activitats esportives a l'aire lliure, etc. han estat accions implementades per la major part dels municipis. S'ha reforçat la comunicació per traslladar un missatge de seguretat a la ciutadania en el compliment de totes les mesures de seguretat necessàries. També s'ha fet ús d'agents cívics i inclús de monitoratge esportiu, per al seguiment de l'aplicació de les mesures de prevenció i seguretat en els diferents espais esportius. Alguns municipis, també han col·laborat amb l'àmbit privat per reubicar algunes activitats esportives en aquests espais i ajudar de la mateixa manera a la supervivència d'aquests.
Aprofitament tancament instal·lacions	En general, s'han aprofitat l'aturada dels espais esportius per a la realització d'actuacions de millora i manteniment sent una de les vessants positives del moment. D'aquesta forma, actuacions pendents s'han pogut realitzar sense afectar a la prestació ordinària del servei.

Afectació de la COVID-19 a nivell d'abonats i usuaris de CEMs, les seves activitats continuades i afectació sobre les activitats puntuals

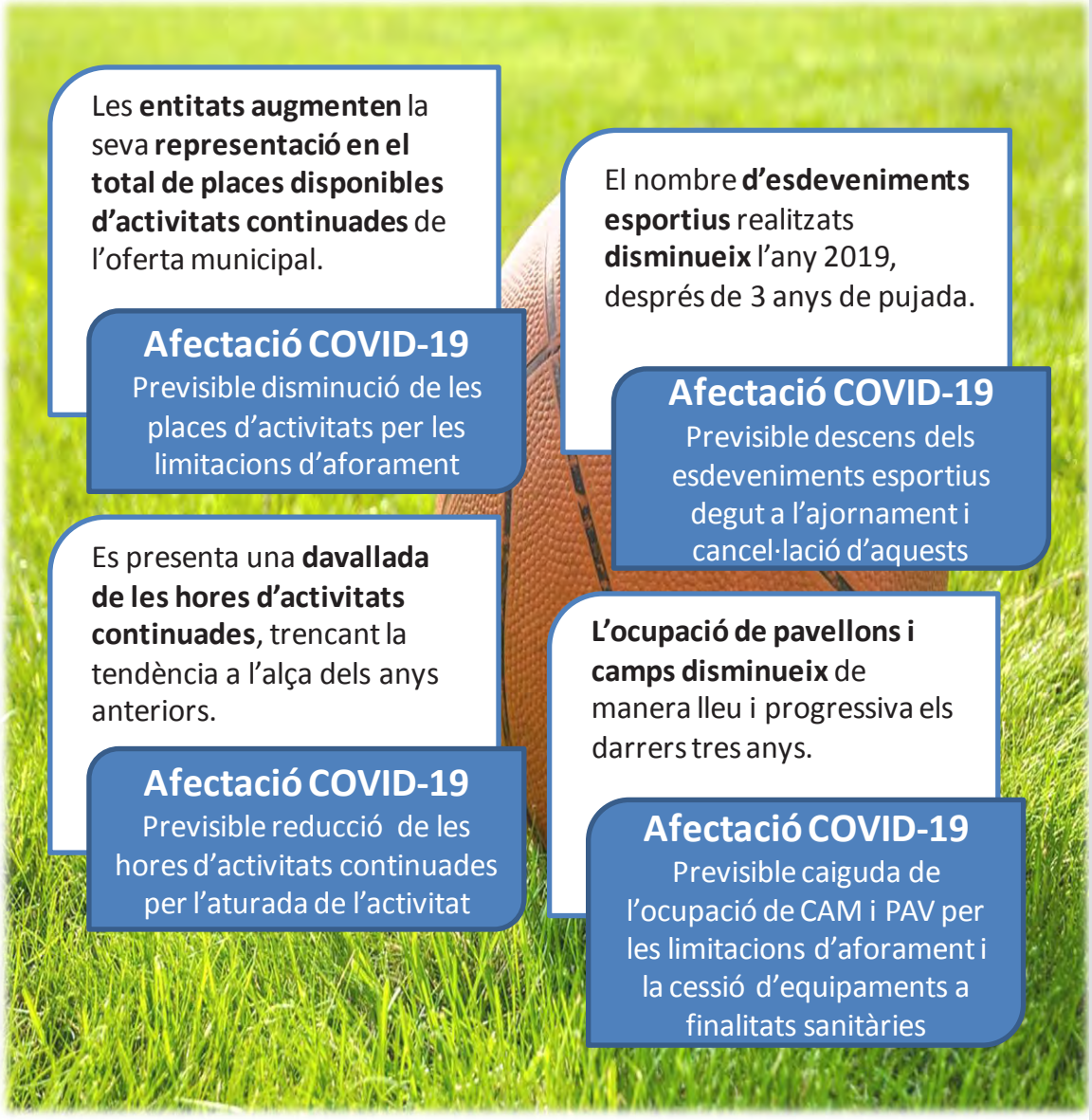
Abonats i usuaris	Destaca la important davallada general d'abonats als CEM's, que es situa al voltant del 30% de baixes i, fins i tot, en algun cas s'arriba al 50%. Tot i la reobertura, les reticències de la gent a fer pràctica esportiva en llocs tancats, i a la vegada el futur incert en quant a nous confinaments, han estat factors claus en el descens d'usuaris de CEM's. Davant d'aquesta situació, algun municipi ha deixat un temps de marge (15 dies) als abonats per donar-se de baixa sense pagar la quota si no ho veuen clar a la reobertura. D'altres han traslladat tota l'activitat que ha estat possible a l'aire lliure en horari diürn.
Sistema de quotes	En general, els municipis amb CEM de gestió directa han tingut més facilitat per reduir les quotes dels serveis, podent posar quotes molt assequibles per evitar la gran davallada d'abonats el que resta d'any. Altres municipis han fet quotes combinades, on es podia fer activitat lliure de manera gratuïta i amb pagament les activitats dirigides.
Sistema de reserves	Per tal de respectar els aforaments permesos, els CEM's han aplicat un sistema de reserves per franges horàries d'1h o 1h i 30min. depenent del cas. Majoritàriament les reserves es podien fer via APP i, per facilitar l'accés a tothom (gent gran, col·lectius desfavorits, etc.), algun municipi ha permès fer les cites prèvies via telefònica. Els que disposen de piscina d'estiu, alguns han tingut queixes dels usuaris perquè els torns no acabaven de funcionar i d'altres han tingut usuaris molt satisfets amb el sistema per la comoditat que representa un aforament limitat.
Gestió del personal	Diversos municipis han aconseguit mantenir tot el personal sense haver de recórrer als ERTOs. Entre els municipis de gestió directa, en un dels casos, s'ha passat part de la plantilla d'esports (monitors, manteniment, etc.) a Serveis Socials per fer tasques més essencials. Un municipi de gestió indirecta, davant els problemes ocasionats per les baixes i les quarantenes, ha dissenyat un sistema híbrid entre reorganitzar el personal intern i contractació d'extern a través d'empreses de treball temporal, alhora que ha creat la figura d'un reserva que va rotant per les instal·lacions i s'han reorganitzat els horaris per tal que no coincideixi el personal matí/tarda.
Gestió econòmica	El context i la important davallada d'abonats ha ocasionat l'aparició d'un element negatiu, com és l'aparició de tensió entre ajuntament i concessionari en casos que mai abans havia passat. Cal tenir en compte que el problema és doble: la concreció de les pèrdues i el moment en que es compensen aquestes pèrdues (tresoreria).
Oferta virtual	S'ha realitzat un gran esforç per oferir activitat física a la ciutadania per diferents canals, des de l'ús de les xarxes socials a canals de televisió locals. La bretxa digital però, és una barrera encara significativa per arribar als col·lectius de gent gran així com col·lectius amb risc d'exclusió social.
Activitats puntuals	És molt destacable el descens que hi ha hagut de les activitats puntuals des de l'inici de la pandèmia. La desaparició d'aquestes ha provocat un impacte als municipis, ja que aquests es deixen de dinamitzar. Algunes de les activitats eren de caire solidari, pel que l'afectació és major. S'està treballant en pensar com reinventar aquestes activitats per al futur pròxim.

Accessibilitat a l'esport de col·lectius específics com gent gran, persones en risc d'exclusió social i escolars durant i després de la crisi sanitària	
Iniciatives per la davallada de persones que han deixat de fer activitat física i esport	Gran part de municipis no disposaven d'un pla específic d'actuació sinó que van anar realitzant diferents accions i iniciatives perquè els diferents col·lectius poguessin accedir a la pràctica esportiva. Algunes iniciatives que es van dur a terme van ser, per una part, adaptar les activitats esportives per a gent gran en espais oberts, ja sigui a l'espai natural com la muntanya o les platges, que s'ha vist tallada amb aquesta segona onada. I d'altra banda, treballar en l'obertura dels patis oberts per fer activitat esportiva de promoció per a les persones amb risc d'exclusió social. Altres municipis durant la crisi sanitària van cedir material de fitness i màquines dels propis equipaments municipals a les persones que volien continuar els seus entrenaments a casa passant per un procés de selecció online.
Gent gran	Durant la pandèmia, molts dels ajuntaments per tal de mantenir un seguiment i control d'aquestes persones grans, van realitzar trucades individuals per preguntar sobre la seva situació, si vivien sols, etc. Un dels ajuntaments afirma que van realitzar una línia d'actuació enfocada a aquest col·lectiu perquè gairebé un 60% dels seus abonats/des era gent gran. Per això van crear un grup de WhatsApp on podien accedir lliurement i on els tècnics de l'Ajuntament feien assessorament d'activitat física a través de vídeos. En un altre Ajuntament van començar a realitzar a l'estiu activitat dirigida a l'aire lliure utilitzant els camps de futbol municipals i per les persones grans que formen part de grups de salut més específics van treballar mitjançant vídeos a nivell individual i grups petits.
Escolars	En quasi tots els municipis afirmen que la majoria de les AMPA no volen realitzar activitat física esportiva a les escoles perquè no senten que sigui un espai segur i no volen barrejar diferents grups. La decisió d'obrir els patis per l'activitat esportiva és del centre educatiu, però des del Servei d'Esports intenten fer entendre la situació i no exigir l'ús de l'espai, però creuen que si la situació segueix molt de temps, s'haurien de realitzar processos administratius. D'altra banda, l'esport de lleure i recreatiu s'està deixant de fer i molts dels infants no poden realitzar activitat física i s'està veient com molts d'aquests s'estan traslladant a l'activitat esportiva de les entitats. L'única activitat que els hi està funcionant en l'àmbit escolar és la natació perquè els Ajuntaments van realitzar protocols de funcionament per a les entitats i les escoles els han acceptat. Veuen que aquests espais sí que són segurs. Aquests protocols s'han replicat per altres espais i també es vol que siguin d'ús per als espais escolars.
Entitats	Alguns Ajuntaments van elaborar paquets de subvencions per ajudar a les entitats com les següents: subvenció COVID que aportava una dotació econòmica per la despesa extraordinària per al material de seguretat i higiene, augment de les partides de les subvencions a les entitats (un 60%) per compensar les despeses que han tingut i perquè durant els pròxims mesos puguin continuar amb la seva tasca i subvencions per les famílies per material escolar, inscripcions al casal d'estiu i les activitats extraescolars. Moltes d'aquestes subvencions provenien d'altres departaments i partides i van ser redistribuïdes cap a aquestes noves necessitats. També un ajuntament va comentar que s'està treballant conjuntament amb les entitats per a que aquestes torni a potenciar l'esport de base i de lleure directament en espais escolars.

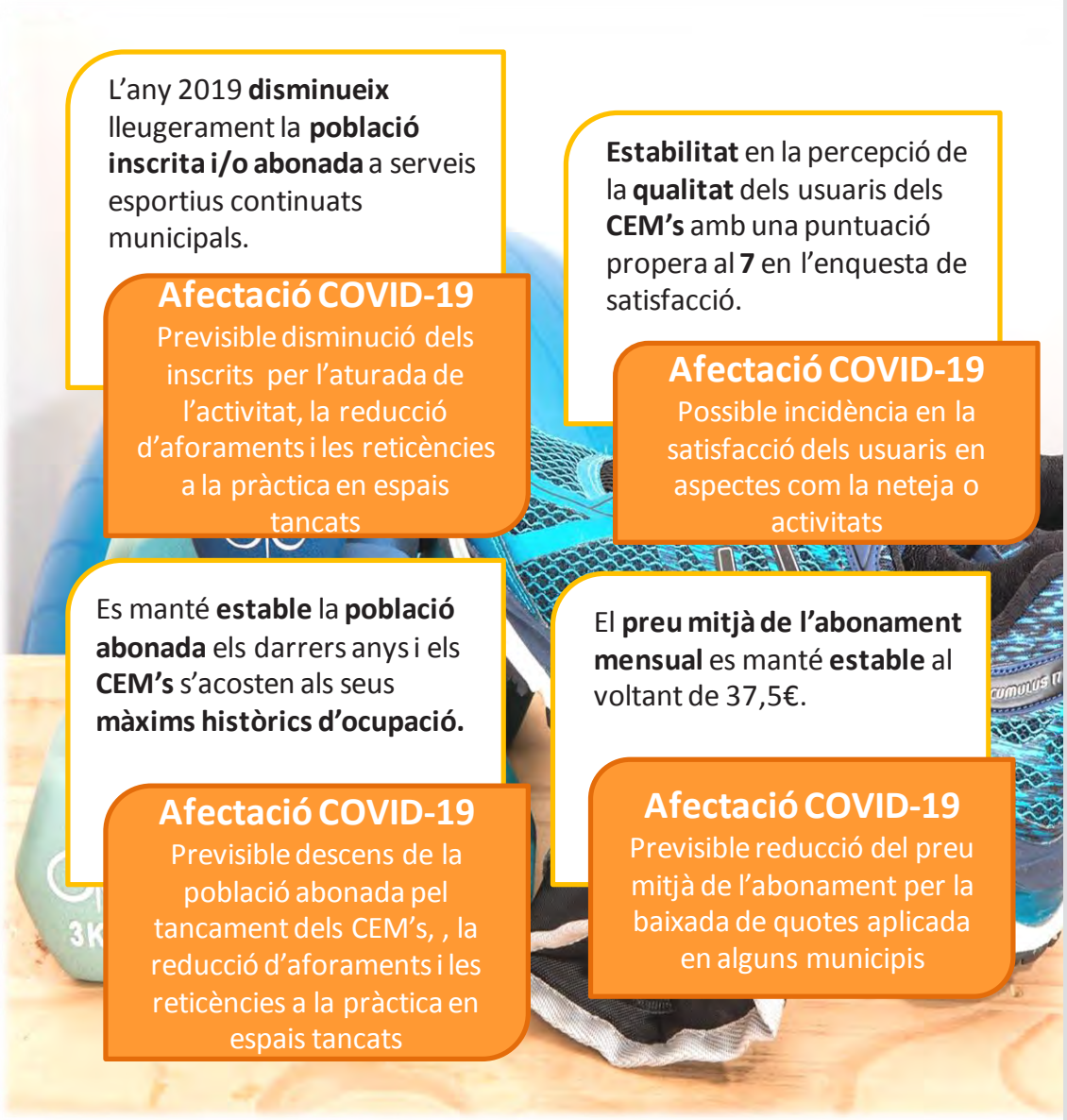
6. CONCLUSIONS

A continuació es presenten les principals conclusions del Cercle de Comparació Intermunicipal d'Esports de l'any 2020 (dades 2019), organitzades segons les quatre grans àrees temàtiques establertes en el present informe.

L'IMPACTE ESPORTIU AL TERRITORI

ELS USUARIS DELS SERVEIS ESPORTIUS MUNICIPALS

L'any 2019 **disminueix** lleugerament la **població inscrita i/o abonada** a serveis esportius continuats municipals.

Afectació COVID-19
Previsible disminució dels inscrits per l'aturada de l'activitat, la reducció d'aforaments i les reticències a la pràctica en espais tancats

Estabilitat en la percepció de la **qualitat** dels usuaris dels **CEM's** amb una puntuació propera al **7** en l'enquesta de satisfacció.

Afectació COVID-19
Possible incidència en la satisfacció dels usuaris en aspectes com la neteja o activitats

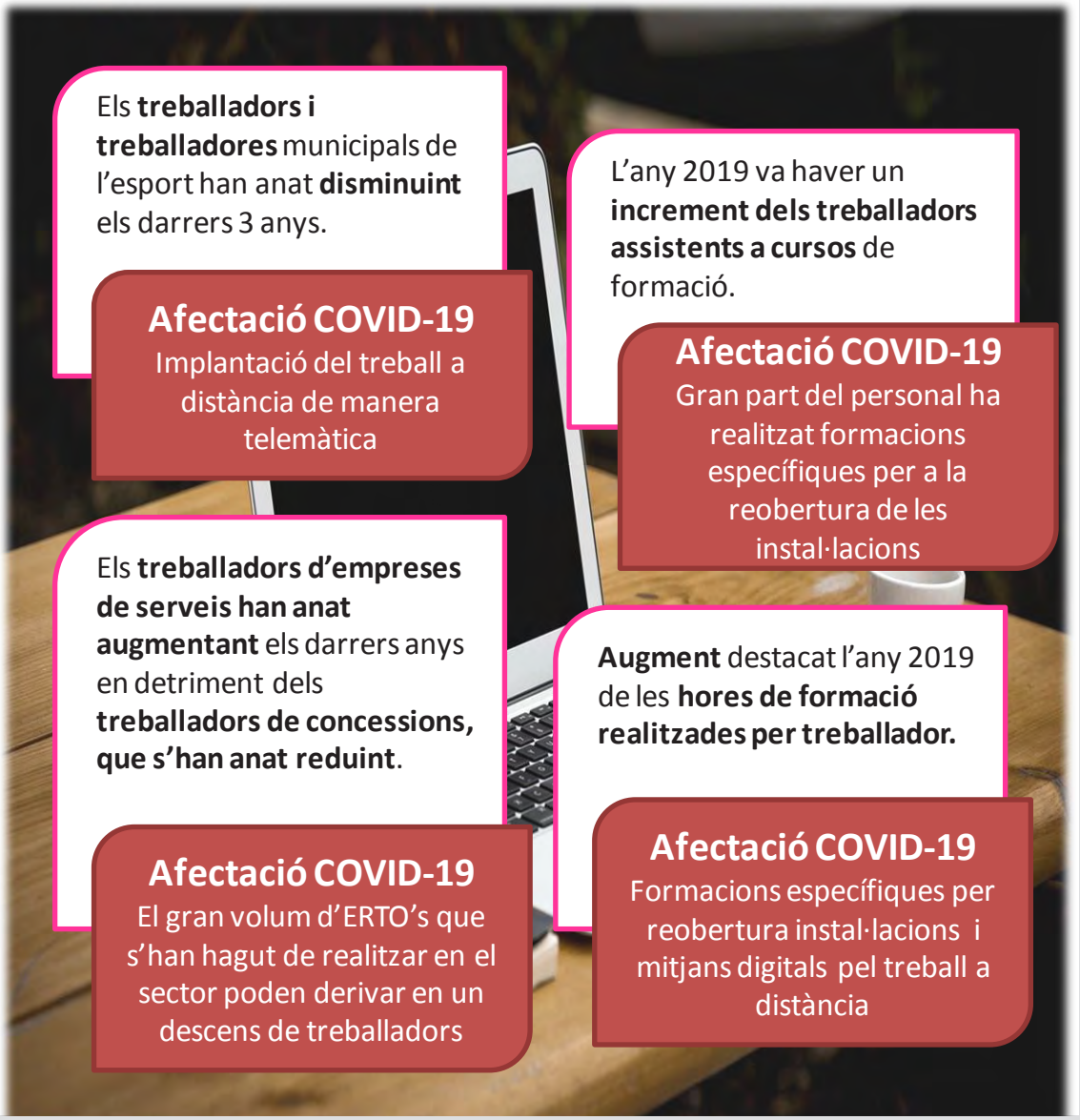
Es manté **estable** la **població abonada** els darrers anys i els **CEM's** s'acosten als seus **màxims històrics d'ocupació.**

Afectació COVID-19
Previsible descens de la població abonada pel tancament dels CEM's, , la reducció d'aforaments i les reticències a la pràctica en espais tancats

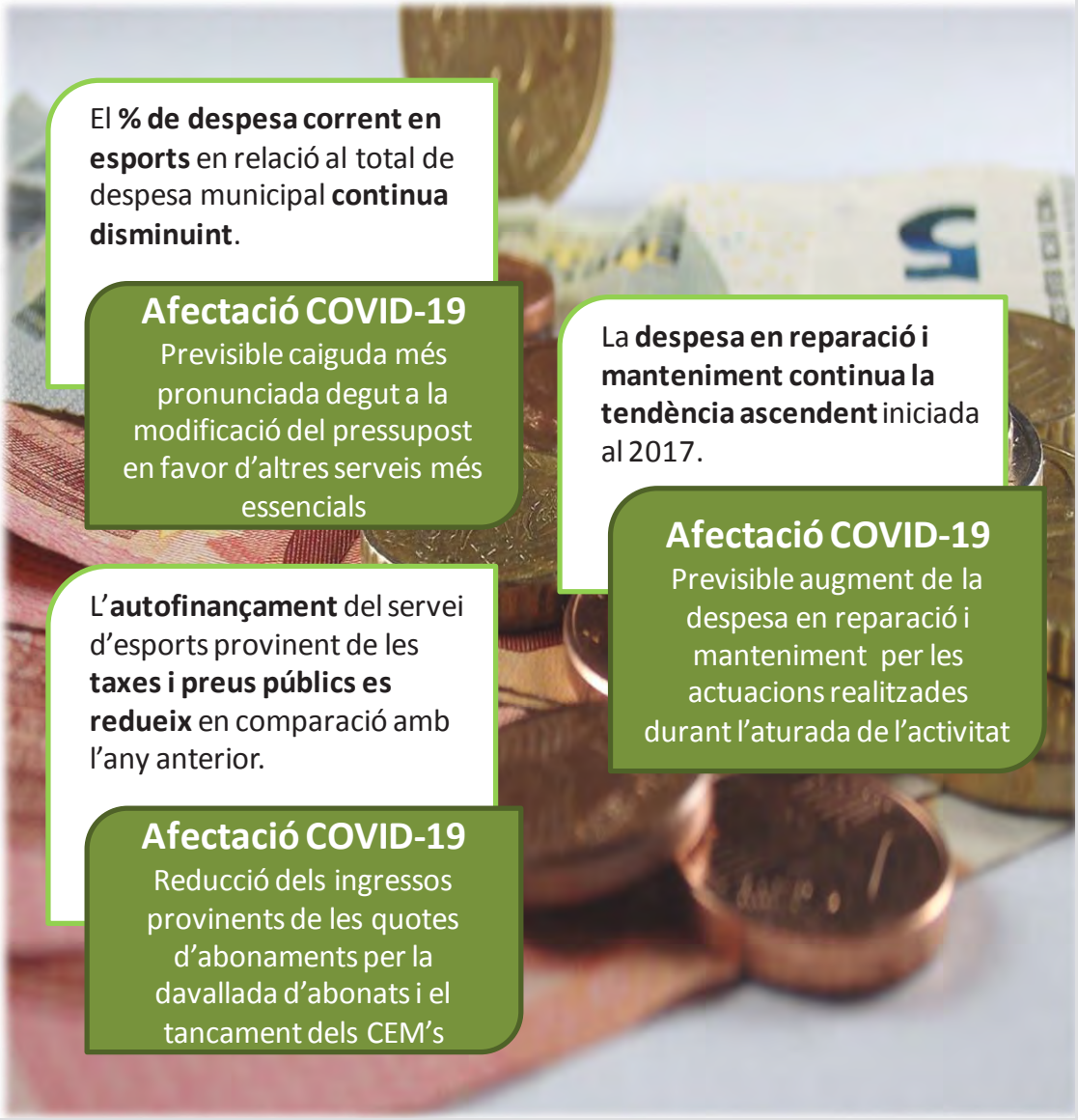
El **preu mitjà de l'abonament mensual** es manté **estable** al voltant de 37,5€.

Afectació COVID-19
Previsible reducció del preu mitjà de l'abonament per la baixada de quotes aplicada en alguns municipis

LA GESTIÓ ORGANITZATIVA I DEL PERSONAL

L'ÀMBIT ECONÒMIC DEL SERVEI

El **% de despesa corrent en esports** en relació al total de despesa municipal **continua disminuint**.

Afectació COVID-19
Previsible caiguda més pronunciada degut a la modificació del pressupost en favor d'altres serveis més essencials

La **despesa en reparació i manteniment continua la tendència ascendent** iniciada al 2017.

Afectació COVID-19
Previsible augment de la despesa en reparació i manteniment per les actuacions realitzades durant l'aturada de l'activitat

L'**autofinançament** del servei d'esports provinent de les **taxes i preus públics es redueix** en comparació amb l'any anterior.

Afectació COVID-19
Reducció dels ingressos provinents de les quotes d'abonaments per la davallada d'abonats i el tancament dels CEM's

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

SERVEIS SOCIALS 2019

INFORME DELS INDICADORS DE SERVEIS SOCIALS 2019

1. PRESENTACIÓ

2. ELS SERVEIS SOCIALS BÀSICS: ENCÀRREC I CONTEXT EN LA SEVA PROVISIÓ

3. SERVEIS BÀSICS D'ATENCIÓ SOCIAL

4. LLUITA CONTRA LA POBRESA I LA VULNERABILITAT ECONÒMICA

5. SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ DOMICILIÀRIA

6. SERVEIS D'INTERVENCIÓ SOCIOEDUCATIVA

7. SERVEIS SOCIALS BÀSICS: CLAUS DEL 2019

8. DADES DE PARTICIPACIÓ MUNICIPAL I METODOLOGIA

1. PRESENTACIÓ

El Cercle de Comparació Intermunicipal de Serveis Socials de la Diputació de Barcelona aporta, un any més i amb aquest en són dinou, una anàlisi comparada d'indicadors de gestió dels Serveis Socials Bàsics, alhora que impulsa millores en el funcionament d'un servei que és una peça clau dins del sistema de serveis socials.

Com en l'anterior edició, l'enfocament d'aquest informe proporciona als directius i professionals dels Serveis Socials municipals, i a altres persones interessades en el sector, una ampliació de les anàlisis que donen indicis de les principals tendències i de les similituds i diferències entre ens locals, en funció de la seva grandària, pel que fa a la prestació de servei.

L'Informe del Cercle de Comparació Intermunicipal de Serveis Socials presenta, un any més, les principals línies d'evolució dels indicadors més rellevants en termes de cobertures, accessibilitat i recursos. Així mateix, aporta dades que reflecteixen quina és la situació actual del servei des de diverses dimensions d'anàlisi: aposta política i estratègica pel servei, esforç de finançament, procés d'atenció, organització dels recursos, etc.

L'Informe s'estructura en cinc apartats centrals, reflex dels cinc grans blocs de serveis que conformen els Serveis Socials Bàsics municipals:

SSB	Serveis Socials Bàsics
SBAS	Serveis Bàsics d'Atenció Social
AUS	Lluita contra la pobresa i la vulnerabilitat econòmica mitjançant l'aplicació d'Ajuts d'Urgència Social
SSAD	Serveis Socials d'Atenció Domiciliària
SAD	Servei d'Ajut Domiciliari
SIS	Serveis d'Intervenció Socioeducativa
SADI	Servei d'Atenció Diürna

Finalment, l'informe també recull un apartat d'aspectes clau dels Serveis Socials municipals des d'una lectura integrada dels diferents blocs de serveis apuntats, i presenta, en darrer terme, les dades de participació municipal i la metodologia emprada en la recollida de dades.

El Cercle està liderat pel Servei d'Acció Social de la Gerència de Serveis de Benestar Social i el Servei de Programació de la Diputació de Barcelona i compta amb una àmplia representació dels municipis de més de 10.000 habitants de la demarcació de Barcelona (a més de cinc ens locals de fora de la província).

Nombre de municipis participants al Cercle

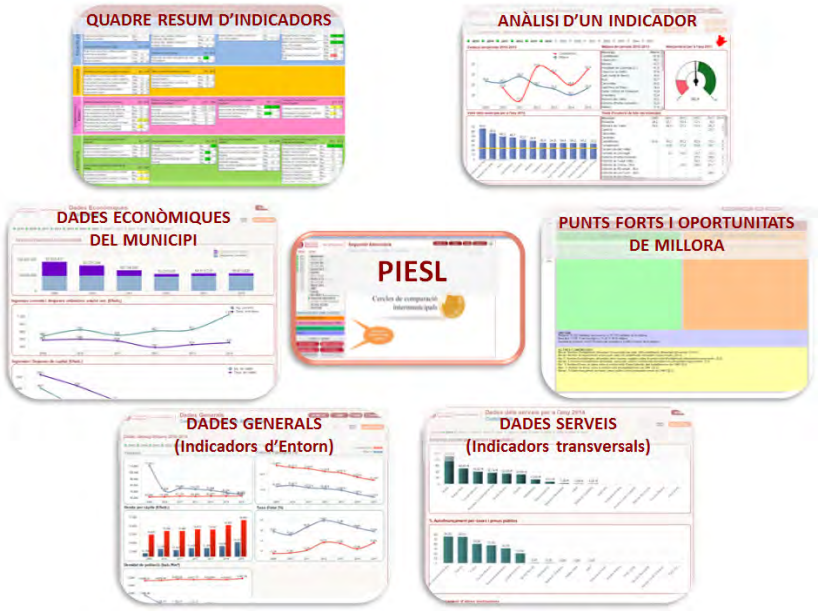
68

Població de la demarcació de Barcelona > 10.000 hab. representada al CCI
(en xifres absolutes i en % sobre la població de la demarcació)

2,9 milions

87,3%

Amb la voluntat d'aportar una visió més detallada que la que proporciona aquest Informe, el *Portal d'Informació Econòmica i de Serveis Locals* (PIESL) de la Diputació de Barcelona presenta els indicadors des d'una lectura més exhaustiva, i comparada. Des del portal es poden descarregar gràfics i dades i dur a terme comparatives amb una selecció *ad hoc* de municipis, d'acord a múltiples criteris de comparació.

Al present informe es presenten les dades referents a l'any 2019. En la propera edició s'analitzaran els indicadors tenint en compte la incidència de la COVID-19 als SSB, el que permetrà establir comparatives amb anys anteriors per analitzar si s'han produït canvis de tendències.

2. ELS SERVEIS SOCIALS BÀSICS: ENCÀRREC I CONTEXT EN LA SEVA PROVISIÓ

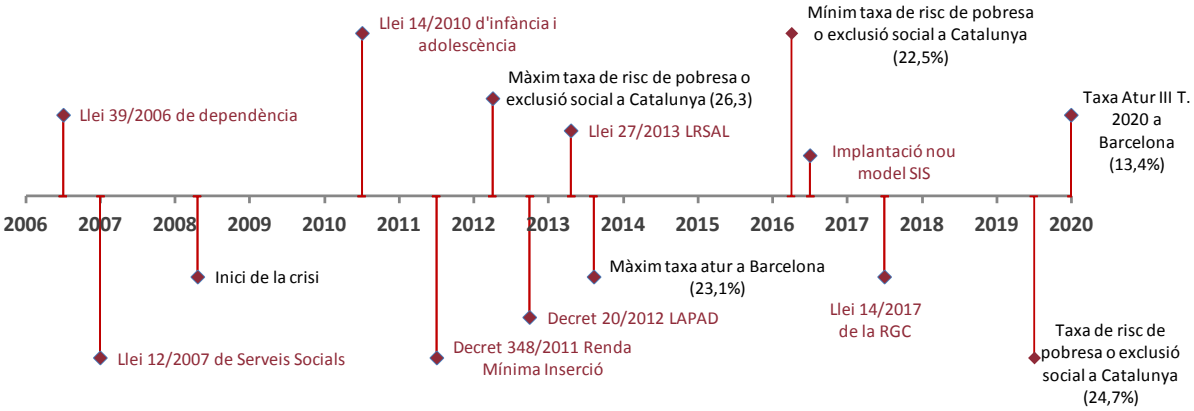
D'acord amb la Llei 12/2007, d'11 d'octubre, la finalitat dels Serveis Socials és la d'assegurar el dret de les persones a viure dignament durant totes les etapes de la vida, mitjançant la cobertura tant de les seves necessitats personals bàsiques (les que asseguren la subsistència i la qualitat de vida de les persones), com de les necessitats socials (aquelles que repercuteixen en l'autonomia personal i en les relacions interpersonals i socials).

Els Serveis Socials Bàsics (SSB) estan concebuts com la porta d'entrada de la ciutadania al sistema públic de Serveis Socials, integrat pel conjunt de serveis, recursos i prestacions destinats a l'atenció social de la població. En aquest marc, la Generalitat de Catalunya té la competència de planificació i avaluació dels SSB des d'una visió de sistema, i finança dos terços del contracte programa amb les Àrees Bàsiques de Serveis Socials que hi ha al territori. Addicionalment, la Generalitat complementa el servei bàsic amb un conjunt de serveis especialitzats.

Al seu torn, els ens locals s'ocupen de la provisió del servei, del qual financen una tercera part. A més, en virtut de la Llei 13/2006, tenen assignada la competència de valoració, atorgament i finançament de les prestacions socials de caràcter econòmic (o ajuts d'urgència social – AUS en endavant).

L'evolució dels Serveis Socials Bàsics en el transcurs de la darrera dècada ha estat fortament marcada per un seguit de factors condicionants, molts d'ells aliens a aquesta arquitectura de finançament i provisió del servei.

Principals fites que han impactat els SSB els últims 14 anys

La vocació d'universalitat del servei impregna tant la Llei de Serveis Socials com la Llei de Dependència. Si més no en un pla conceptual i normatiu, ambdues lleis situen els Serveis Socials com un pilar essencial de l'Estat del Benestar.

Aquesta vocació d'universalitat s'ha vist qüestionada per la posició en la qual s'han trobat els SSB davant de l'onada d'emergència social a partir de 2008. Amb l'impacte de la Gran Recessió, s'ha posat de manifest una contradicció entre les voluntats expressades en l'esperit de les Lleis de Serveis Socials i de Dependència, i el desplegament efectiu dels serveis en un context socioeconòmic complex.

El present Informe proporciona una visió de les principals tendències dels darrers anys en la gestió dels Serveis Socials Bàsics, a partir dels indicadors dels 68 municipis participants en aquesta edició del Cercle. També posa sota escrutini algunes de les assumpcions en relació amb la provisió del servei, des del punt de vista de paràmetres d'eficiència, accessibilitat o equitat d'accés.

La presentació dels indicadors segueix una estructura pels blocs de serveis en què es despleguen els SSB:

SBAS	Proporcionen atenció a les persones en les diverses dimensions de necessitats socials que aquestes poden manifestar: autonomia personal o funcional; relacional i interacció social; i privació material. Alhora, els professionals tècnics i administratius dels SBAS són el múscul que impulsa el conjunt de serveis que integren els SSB, en tant que informen, orienten, deriven, valoren, i fan seguiment de situacions de necessitat social, i dissenyen i executen programes i projectes, que des d'un punt de vista de concepció de servei s'inscriuen en l'àmbit del SAD o del SIS.
AUS	Conformen el conjunt de recursos que les ABSS posen a l'abast de les persones que necessiten suport per satisfer les necessitats bàsiques, en virtut de la competència que tenen assignada legalment.
SSAD	Comprenen els Serveis d'Ajuda Domiciliària (SAD) i altres serveis que promouen l'autonomia funcional de les persones en situació de dependència, per raó d'edat avançada, malaltia, etc. Inclouen també serveis d'acompanyament i suport que responen, no a situacions de dependència personal, sinó de vulnerabilitat relacional que posen en risc la "salut" de les interaccions en el si del nucli familiar (SAD social).
SIS	Concreten el suport i acompanyament dels SSB davant de situacions de risc per a la infància i l'adolescència, en diversos serveis i programes adreçats a diverses franges d'edat, dels 0 als 17 anys, i a les seves famílies.

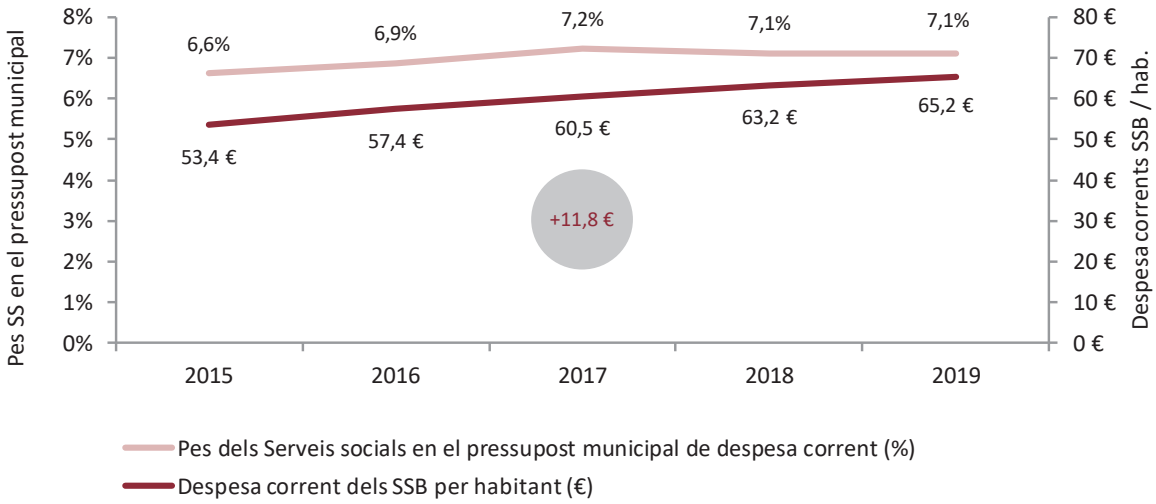
Xifres bàsiques dels SSB

A continuació es presenten alguns indicadors clau del finançament dels SSB i la seva cobertura global que assoleix, amb la voluntat d'emmarcar la visió de cadascuna de les línies de servei.

El pes del pressupost dels SSB sobre el pressupost de despesa corrent municipal ha anant creixent de forma constant durant els últims anys, fins arribar a una situació d'estabilització a partir del 2017 que s'ha mantingut durant els dos darrers anys. Atès que la despesa dels SSB ha mantingut la tònica de creixement, fins situar-se en 65,2 Euros per habitant, l'aturada en el creixement pressupostari dels SSB s'ha d'atribuir a l'increment en la despesa per habitant d'altres serveis municipals que venien de situacions de contenció pressupostària.

Esforç pressupostari municipal en Serveis Socials

Pes dels Serveis Socials en el pressupost municipal de despesa corrent
Despesa corrent dels SSB per habitant

L'esforç pressupostari dels Ajuntaments a l'hora de finançar els Serveis Socials Bàsics és notable: aporten més de la meitat del finançament del conjunt de serveis.

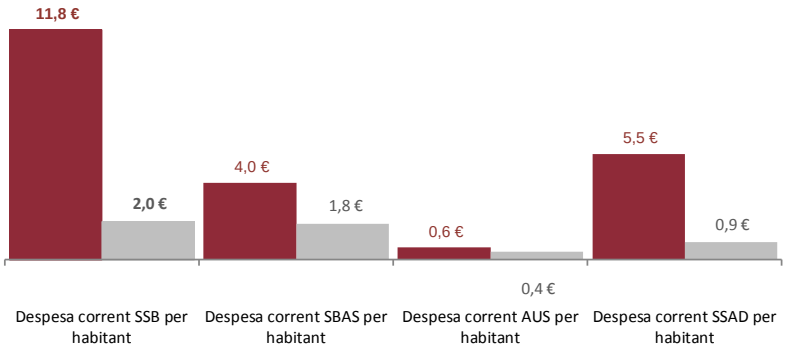
Origen del finançament dels SSB

2,9%	**Taxes i preus públics**
43,1%	**Altres institucions**
54,0%	**Ajuntament**

El finançament pel desplegame del SSAD i el reforç dels equi SBAS ha estat on fonamentalme s'ha destinat el reforç de la dotac pressupostària als SSB. El despleg ment del SIS constitueix una lír de futur creixement per als pròxir anys, mentre que l'import destina AUS incrementa lleugerament l'a 2019.

Dotació pressupostària municipal en Serveis Socials
Distribució increment pressupostari per serveis 2015-2019 i 2018-2019

El 16,4% dels 3,5 milions d'habitants dels municipis que participen en el CCI son usuaris dels SSB.

16,4% de població usuària

La ràtio d'habitants per administratiu/va als municipis participants en el Cercle s'ha situat en 8.364. Aquesta xifra es relaciona amb la introducció de la figura de l'administratiu/va al contracte programa, que ha comportat un increment del pes del personal de suport sobre els professionals en relació amb anys anteriors, que manté una tendència a l'alça.

Pes dels comandaments **Pes del personal de suport**

(en % sobre els professionals dels SSB)

8,8% **20,8%**

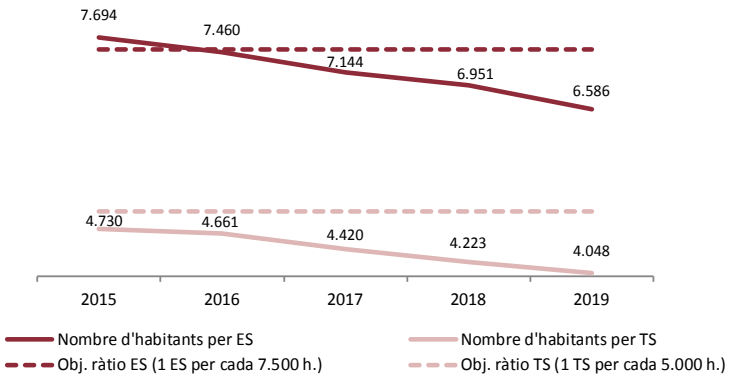
3. SERVEIS BÀSICS D'ATENCIÓ SOCIAL

Els Equips Bàsics d'Atenció Social conformen l'estructura organitzativa bàsica que vehicula la gestió dels Serveis Socials Bàsics. Son equips formats per professionals tècnics i administratius de diversos perfils, amb una preeminència clara de Treballadors/es i Educadors/es Socials. Disposar d'una estructura correctament dotada en termes pressupostaris i d'equips ha estat una de les prioritats dels ens locals els darrers anys per desplegar els serveis que el sistema encomana als SSB.

Millora sostinguda de la dotació dels equips d'atenció social

Una de les tendències recents dels SBAS és l'aposta pel reforç de les estructures d'atenció social, que des de fa quatre anys se situen per sota de l'objectiu de ràtio establerts. L'any 2019 les ràtios se situen en 6.586 habitants de mitjana per Educador/a Social, i en 4.048 habitants per Treballador/a Social, valors que mantenen la tendència a la baixa dels darrers anys.

Millora de les ràtios d'habitants per professional
Nombre d'habitants per Educador/a i Treballador/a social

En la contractació de nous professionals prima la temporalitat, i això introdueix rotació als equips

La contractació de personal tècnic ha permès reduir el volum de persones usuàries que atén cada professional. Ara bé, la proporció de personal fix a les estructures dels SSB s'ha anat reduint amb el pas dels anys. Aquesta dada reflecteix el pes de la temporalitat en la contractació de nous professionals, fet que introdueix una elevada rotació als equips d'atenció bàsica. L'entrada de nous professionals amb contractació temporal s'acompanya d'un augment del nombre d'hores de formació per tal de dotar a aquests efectius de la preparació necessària per dur a terme la seva tasca diària amb eficàcia.

Persones usuàries per professional

2016 2019

400 ↓ 348

% professionals fixos sobre el total de professionals

2016 2019

48,0 ↓ 43,8

Hores anuals de formació / professional

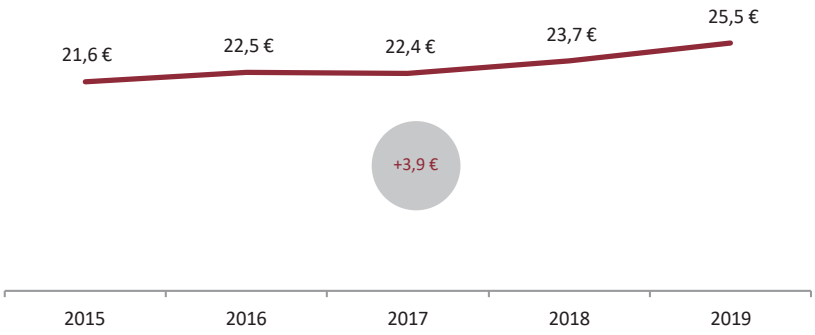
2016 2019

25,4 ↑ 29,7

Millora de la dotació pressupostària dels SBAS i estabilitat en la xifra de persones ateses

En consonància amb el reforç de l'estructura de personal, la despesa corrent dels SBAS per habitant ha augmentat en relació al 2015 i s'ha situat en 25,5€ per habitant el 2019.

Dotació pressupostària dels SBAS
Despesa corrent del servei per habitant

El percentatge de població usuària dels equips d'atenció social es troba relativament estabilitzat, amb 139 persones ateses per cada 1.000 habitants l'any 2019. Tampoc no ha variat significativament un indicador bàsic d'accés al sistema, com són els dies que passen entre sol·licitud i realització d'una primera entrevista: una mica més de dues setmanes d'espera.

Persones usuàries per 1.000 habitants 2019

139

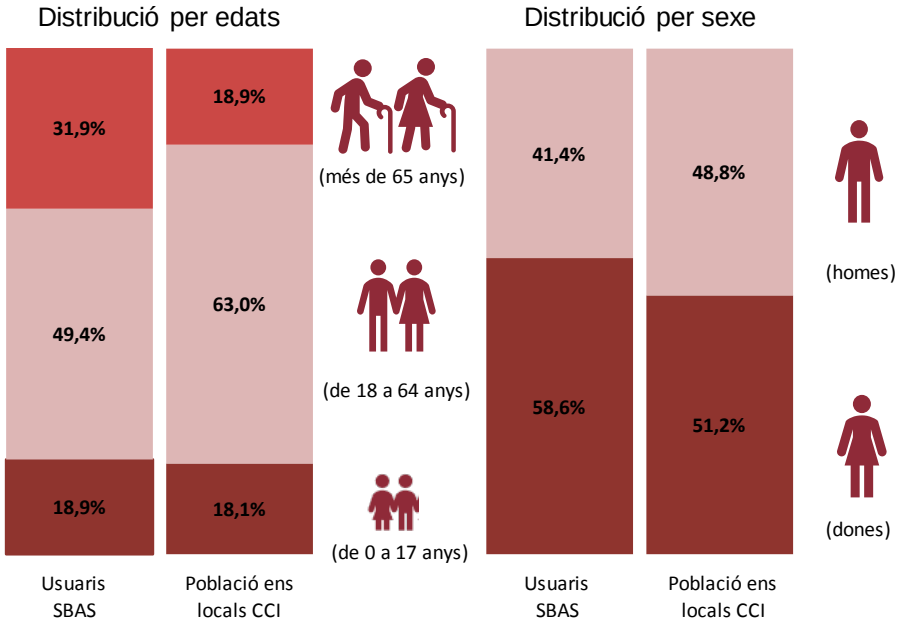
Dies d'espera per a una primera entrevista 2019

16,6

Quan es relaciona la distribució per sexes i trams d'edat de les persones ateses als SBAS amb l'estructura de la població s'observa:

- Una feminització de les persones que accedeixen al Servei.
- I una sobre-representació del tram d'edat situat al vèrtex de la piràmide demogràfica, reflex de l'encàrrec dels SBAS de vehicular els Serveis Socials d'Atenció Domiciliària (amb un volum important de persones usuàries d'edat avançada).

Distribució per edat i sexe de les persones usuàries ateses als SBAS i de la població dels ens locals participants al Cercle

Factors de diferenciació municipal en la configuració dels equips, l'atenció realitzada i l'accessibilitat al servei [1]

La rotació de professionals als SBAS creix amb la grandària del municipi.

Grandària municipal per franges d'habitants
(milers d'habitants)

	+10	+20	+40	+70
% de professionals del servei fixos respecte el total de professionals	60,2	55,4	46,3	37,5

El temps entre petició i realització de primera visita és significativament superior als municipis que tenen més població (més de 70 mil habitants) i també als de 20 a 40 mil habitants. Si l'indicador es relaciona amb l'IVSO, s'observa que als municipis més vulnerables el temps d'espera per accedir al servei és superior.

Grandària municipal per franges d'habitants
(milers d'habitants)

	+10	+20	+40	+70
Temps mitjà (dies) entre petició i primera visita	6,5	15,0	10,4	20,2

Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)

	Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
Temps mitjà (dies) entre petició i primera visita	23,4	12,5	5,5	15,9

Com més petit és el municipi, més pes té el servei SBAS sobre el conjunt del pressupost de SSB: en aquests municipis, l'acció directa dels professionals és el principal recurs d'atenció social.

Grandària municipal per franges d'habitants

	+10	+20	+40	+70
Pes del servei SBAS dins del pressupost dels SSB (%)	44,2	44,2	40,7	36,9

1 *La mostra de municipis de molt baixa vulnerabilitat és de 2 municipis.*

Com més vulnerable és el municipi, més despesa per habitant efectua el servei SBAS. Entre els municipis amb més i menys vulnerabilitat hi ha una diferència del 31,9% de la despesa del servei per habitant.

	Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)			
	Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
Despesa corrent del servei del SBAS per habitant	27,3	25,2	22,6	20,7

Els SBAS de municipis en situació de més vulnerabilitat tenen més volum d'atencions que els de municipis amb baixa vulnerabilitat: en concret, un 59,2% més d'usuaris per cada 1.000 habitants.

	Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)			
	Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
Nombre de persones usuàries ateses als SBAS per cada 1.000 habitants	138,7	145,4	98,9	87,1

Pel que respecta a les ràtios de professionals, com més vulnerable és el més municipi menys habitants per professional d'atenció atenen. Per tant, i relacionat amb la taula anterior, malgrat atenguin a més usuaris, disposen de més professional per fer front a les demandes.

	Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)			
	Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
Nombre d'habitants per cada Educador/a social en actiu	6443,2	6513,4	7615,5	8084,7
Nombre d'habitants per cada Treballador/a social en actiu	3823,2	4084,7	4520,4	4889,6

4. LLUITA CONTRA LA POBRESA I LA VULNERABILITAT ECONÒMICA

Bona part dels recursos dels SBAS en els darrers anys s'han seguit centrant en la intervenció per pal·liar situacions de pobresa.

Aquesta tendència té a veure amb l'augment de les desigualtats socials al conjunt de Catalunya i la cronificació de les situacions de pobresa i vulnerabilitat econòmica.

Punt d'inflexió en l'evolució de la despesa destinada a les prestacions econòmiques d'urgència social

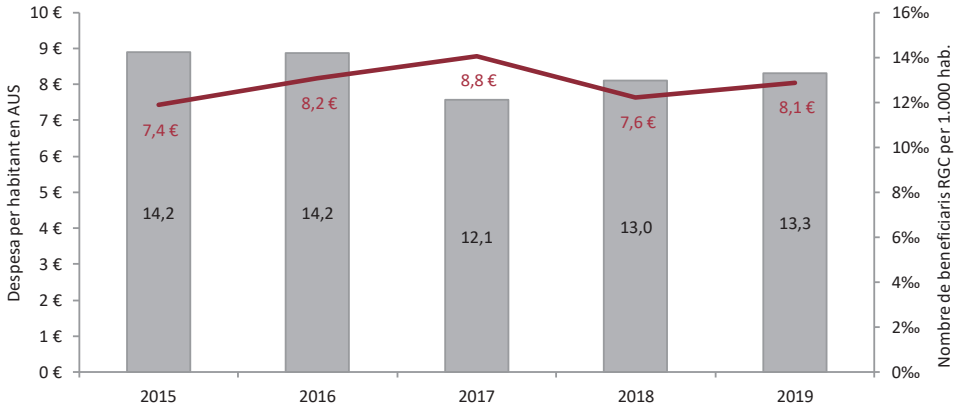
La despesa corrent per finançar ajuts d'urgència social (AUS) ha crescut de manera ininterrompuda els darrers anys, fins a assolir el màxim de la sèrie analitzada el 2017, amb 8,8 Euros per habitant. Malgrat el 2018 va ser la primera vegada en anys que els ens locals van disminuir el volum de recursos, al 2019 la tendència torna a l'alça amb 8,1 Euros per habitant.

L'increment en recursos destinats als AUS s'ha produït en paral·lel amb un lleu creixement en la cobertura de la Renda Garantida de Ciutadania (RGC), després de la davallada experimentada arran de la transició de l'RMI a l'RGC. En acabar el 2019 l'RGC encara no havia arribat a cobrir tota la població inclosa en l'RMI. En data de 2019, la RGC no ha arribat encara a cobrir tota la població que quedava inclosa dins de l'RMI.

Cobertura de la RGC i transferències dels SSB per pal·liar situacions de pobresa

Nombre de beneficiaris de RGC (RMI previ a 2017) per cada 1.000 habitants

Despesa corrent destinada a prestacions econòmiques d'urgència social per habitant (en €)

La pobresa habitacional i energètica concentra el gruix dels esforços de lluita contra la pobresa als SSB

La meitat de l'import de despesa dels AUS es destina a cobrir necessitats d'habitatge, subministraments, manutenció i roba, i de fet, la pobresa energètica constitueix un focus prou rellevant de l'acció dels SSB (un 11,0% dels expedients dels SBAS tenen actuacions per pobresa energètica). D'altra banda, un terç de la despesa en AUS es destina a ajudar les famílies a sufragar recursos socioeducatius.

Expedients beneficiaris d'AUS	Expedients amb actuacions per pobresa energètica	Despesa en AUS per expedient beneficiari
(en % sobre el total d'expedients actius als SBAS)		
15,7%	11,0%	631,3 €

Els SSB complementen els serveis i projectes d'intervenció social amb els ajuts econòmic

L'increment de la despesa en AUS coincideix amb un esforç creixent per finançar serveis i projectes que ajudin a pal·liar situacions de vulnerabilitat econòmica. Els ens locals complementen aquests recursos, que incorporen intervencions socials amb les unitats de convivència amb la transferència corrent de recursos monetaris.

Euros / habitant	2018		2019	
	7,6 €	↑	8,1 €	AUS
	15,1 €	↑	15,4 €	AUS + serveis i projectes

El pes del conjunt d'ajuts, serveis i projectes per pal·liar la vulnerabilitat econòmica sobre el pressupost dels SSB suposa gairebé una quarta part del pressupost de SSB, concretament un 23,5% el 2019.

Aquesta dada de despesa porta associada un volum no petit de gestió, imprescindible per tramitar les prestacions, que recau en els professionals administratius i tècnics dels SBAS.

% del pressupost dels SSB destinat a AUS, serveis i projectes contra la pobresa

Factors de diferenciació municipal en els indicadors rellevants de lluita contra la pobresa[2]

S'observa una correlació visible entre el nombre de beneficiaris de l'RGC i el nivell de vulnerabilitat del municipi de residència d'aquestes persones, de manera que el nombre de beneficiaris és més alt als municipis amb més vulnerabilitat.

	Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)			
	Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
Nombre de beneficiaris d'RGC per cada 1.000 habitants	16,9	13,7	4,4	1,6

Els municipis amb molt alta vulnerabilitat son els que destinen més despesa en prestacions d'urgència social per habitant.

	Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)			
	Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
Despesa corrent en prestacions d'urgència social per habitant	9,4	7,6	7,0	7,7

2 *La mostra de municipis de molt baixa vulnerabilitat és de 2 municipis*

5. SERVEIS SOCIALS D'ATENCIÓ DOMICILIÀRIA

Els Serveis Socials d'Atenció Domiciliària (SSAD), i en particular, el Servei d'Ajuda a Domicili (SAD) constitueixen un dels espais de creixement natural dels Serveis Socials Bàsics: els propers anys augmentaran les situacions de solitud no volguda i les necessitats de suport associades al creixement de la longevitat i l'esperança de vida.

Estabilització en la prescripció de serveis d'ajuda domiciliària per raons de dependència

La progressiva extensió del reconeixement de graus de dependència (especialment de grau I) ha provocat un increment gradual en el nombre de Plans Individuals d'Atenció (PIA) en els darrers anys.

Grau reconegut sobre el total de persones usuàries amb PIA aprovat

Grau de dependència reconegut

Grau I	Grau II	Grau III
37,5	39,0	23,5

El percentatge d'acords PIA vigents que incorporen la prestació de servei d'ajuda a domicili va incrementar-se lleugerament el 2019 (21,3%), després de mantenir-se estable durant els darrers tres anys, al voltant del 20%.

Persones usuàries amb PIA aprovat per 1.000 habitants

2016	2019
20,8‰ ↑	26,0‰

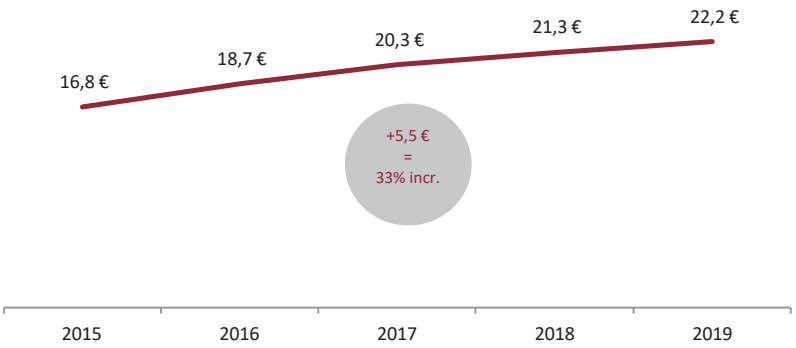
% de persones usuàries amb PIA que contempla SAD

2016	2019
20,6% ↑	21,3%

Aposta inequívoca dels SSB pel finançament del SSAD

La dotació dels Serveis Socials d'Atenció Domiciliària ha rebut una atenció especial per part dels ens locals participants al Cercle, que de mitjana destinen 22,2 Euros per habitant a aquest conjunt de servei, el que suposa un 33% d'increment durant els últims cinc anys.

Dotació pressupostària del SSAD
Despesa corrent del servei per habitant

Al contrari d'altres serveis de la cartera de Serveis Socials, els Serveis Socials d'Atenció Domiciliària poden tenir una quota d'autofinançament mitjançant el copagament per part de les persones usuàries. El volum de l'autofinançament assolit en els darrers anys es manté estable.

Pes de l'autofinançament del SSAD per taxes i preus públics

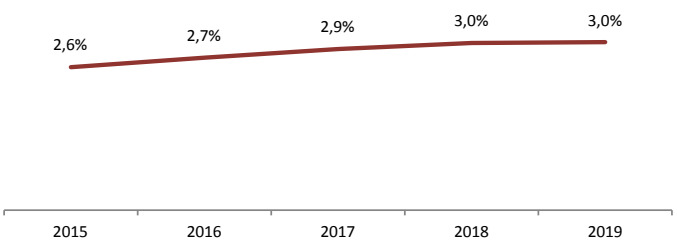
8,2%

La cobertura de les situacions de dependència creix de forma continguda, i millora més clarament entre els col·lectius més vulnerables

Tant la cobertura de SSAD (que inclou no únicament SAD sinó també altres serveis com la teleassistència, neteja, arranjaments i àpats a domicili) com també del servei d'ajuda domiciliària (SAD) registren una tendència continguda de millora que s'estabilitza el 2019.

La teleassistència és la prestació que ha registrat un augment més destacable els últims anys: el 2019 cobreix un 13,8% de la població de més de 65 anys.

Cobertura dels Serveis Socials d'Atenció Domiciliària
Percentatge de persones usuàries de SSAD sobre el total d'habitants

En l'origen de la prescripció de SAD són preponderants les situacions de dependència (per davant de situacions de caire social a les quals s'aplica aquest servei).

N. de persones usuàries de SAD per cada 1.000 habitants

8,8‰

% persones usuàries de SAD per raó de dependència

62,6%

Els nivells de cobertura de la població potencialment més vulnerable per qüestions d'edat mantenen una tendència de creixement. Cal tenir en compte que la raó principal d'aquesta elevada cobertura és la teleassistència. La cobertura del Servei d'Atenció Domiciliària per a la població de més de 65 anys se situa al 4% i s'ha mantingut pràcticament estable des del 2016.

% de persones usuàries de SSAD sobre el tram de població de la mateixa edat

65 anys i més

2016	2019
13,8%	15,4%

85 anys i més

2016	2019
46,5%	51,6%

La intensitat amb què s'aplica el servei de SAD està lluny del que preveu la normativa

La prestació del Servei d'Atenció Domiciliària recau, majoritàriament, en empreses a qui els ens locals contracten el servei i les hores mensuals del servei es mantenen estables en els darrers anys. En aquest sentit, la mitjana d'hores d'intensitat del servei ofert en SAD, per al conjunt de situacions de dependència ateses, se situa en el llindar mínim del que la normativa preveu en els casos de dependència moderada (Grau I), i a molta distància dels llindars establerts per situacions de dependència moderada o severa.

Hores mensuals de SAD per persona usuària, per raó:

De dependència

13,0 h.

Social

6,4 h.

Hores de prestació directa

En % sobre el total d'hores de prestació

3,1%

Hores mensuals de SAD que estableix la normativa, segons grau i nivell de dependència

Gran dependència (Grau III): entre 55 i 90 hores

Dependència severa (Grau II): entre 30 i 55 hores

Dependència moderada (Grau I): entre 12 i 30 hores

El temps d'espera per a accedir al servei se situa en 9,8 dies de mitjana en el SAD dependència, en 10,5 dies en SAD social i en 30,0 dies en la teleassistència. Aquesta última mitjana s'ha anat reduint significativament durant els darrers anys (al 2016 la mitjana de dies per accedir al servei de teleassistència era de 53,1).

Factors de diferenciació municipal en la despesa, la capacitat d'oferta de servei i la seva accessibilitat [3]

La capacitat dels SSB de prescriure SAD no presenta una pauta de linealitat en funció de la grandària del municipi.

Els ens locals més petits mantenen una estructura de personal propi de SAD de la qual no disposen els ens locals més grans

Com més gran és l'ens més despesa en SSAD efectua. Els ens locals entre 20 i 40 mil habitants, i els que en tenen entre 40 i 70 mil, realitzen la mateixa despesa de SSAD per habitant.

A major grandària poblacional menor incidència del copagament entre les persones usuàries del SAD.

Els SSB de municipis en situació de més vulnerabilitat són els que més gasten en SSAD per habitant.

% de persones usuàries amb PIA que contempla SAD

Grandària municipal per franges d'habitants			
+10	+20	+40	+70
15,4	23,1	15,7	23,9

% d'hores de prestació directa de SAD amb personal propi

Grandària municipal per franges d'habitants			
+10	+20	+40	+70
35,8	5,0	2,2	0,9

Despesa corrent del SSAD per habitant

Grandària municipal per franges d'habitants			
+10	+20	+40	+70
11,4	19,9	19,9	24,8

% de persones usuàries del SAD exemptes de copagament

Grandària municipal per franges d'habitants			
+10	+20	+40	+70
47,7	54,5	56,3	65,5

Despesa corrent del servei del SSAD per habitant

Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)			
Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
24,0	22,6	11,4	20,9

6. SERVEIS D'INTERVENCIÓ SOCIOEDUCATIVA

El Servei d'Intervenció Socioeducatiu no residencial per a infants i adolescents en situació de risc i les seves famílies (SIS) s'organitza en cinc línies de serveis, segons la franja d'edat a la qual s'adrecen: infants de 0 a 3 anys, infants i joves de 4 a 15 anys, adolescents de 16 a 17 anys, i famílies amb infants o adolescents en situació de risc.

La despesa corrent del SIS per habitant és modesta en relació amb la resta de serveis integrats als SSB

El desplegament del model de SIS ha obligat els SSB a ressituar l'àmbit de la infància i l'adolescència en risc a la seva cartera de serveis. Ara bé, la despesa corrent per finançar el conjunt de Serveis d'Intervenció Socioeducativa se situa a la cua dels serveis que integren els SSB, amb 3,7 Euros per habitant.

Despesa corrent anual del SIS per habitant

3,7€

Despesa corrent anual del SIS per persona usuària

643,8€

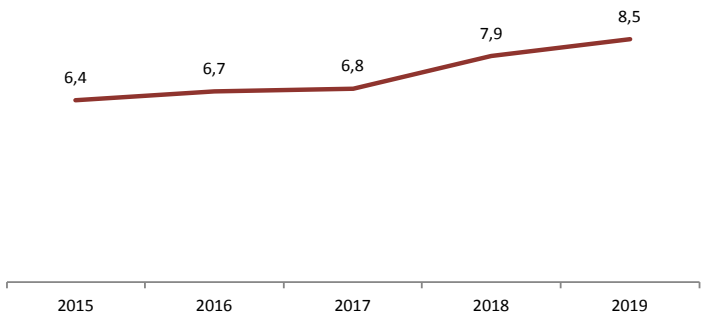
3 *La mostra de municipis de molt baixa vulnerabilitat és de 2 municipis.*

El desplegament del SIS potencia el Servei d'Atenció Diürna

La cobertura del SIS l'any 2019 assoleix 6,1 persones per cada 1.000 habitants. Un dels serveis SIS més consolidats a les Àrees Bàsiques és el Servei d'Atenció Diürna (SADI), hereu de l'antic model de Centres Oberts, que opera fora de l'horari escolar per proporcionar suport, estímul i desenvolupament personal i social a infants i adolescents.

En la transició dels antics Centres Oberts als actuals SADI es registra un increment de les places per als infants i joves i una preeminència de la franja d'edat de 4 a 15 anys en les persones ateses. Tot i això, el percentatge de persones usuàries de 16 a 17 anys s'ha duplicat respecte l'any 2018.

Oferta de places dels Serveis Socials d'Atenció Diürna
Places del SADI per cada 1.000 habitants menors d'edat

Persones usuàries del SIS per cada 1.000 habitants

2018		2019
4,4‰	↑	6,1‰

Persones usuàries del SIS de 16 a 17 anys (en % sobre el total d'usuaris/es SIS)

2018		2019
5,2%	↑	12,1%

Persones usuàries del SIS de 4 a 15 anys (en % sobre el total d'usuaris/es SIS)

2018		2019
46,5%	↓	38,3%

Persones usuàries del SIS de 0 a 3 anys (en % sobre el total d'usuaris/es SIS)

2018		2019
4,5%	↓	3,5%

Augmenta la càrrega d'atenció per professional i baixa la intensitat del servei d'atenció a la població de 4 a 15 anys (SADI)

L'any 2019, el nombre d'usuaris/es del SIS per professional del servei és de 43,5. Des del 2016 el finançament del servei s'ha anat reforçant, i pel que fa al SADI, això s'ha traduït en un increment en el volum de places ofertes amb finançament públic (ja siguin places pròpies o conveniades si reuneixen els requeriments de la cartera de serveis). No obstant, cada persona usuària disposa de menys hores d'assistència al SADI.

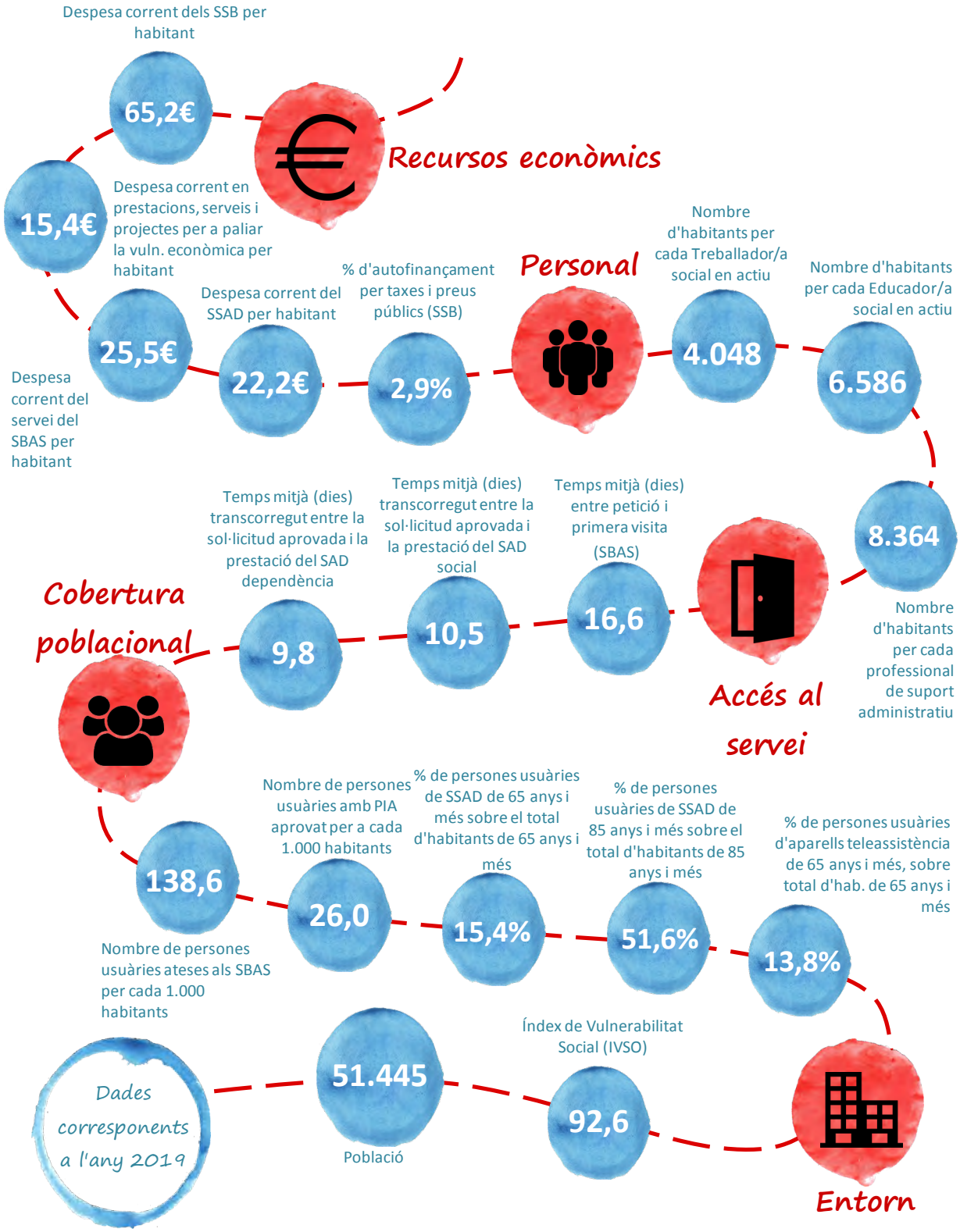
Places de SADI per professional

2016		2019
15,2	↑	17,2

d'assistència al SADI per persona usuària

2016		2019
8,5	↓	6,0

7. SERVEIS SOCIALS BÀSICS: CLAUS DEL 2019

8. DADES DE PARTICIPACIÓ MUNICIPAL I METODOLOGIA

En la 19a Edició del CCI de Serveis Socials han participat un total de 68 ens locals4: 63 pertanyen a la demarcació de Barcelona i 5, a altres demarcacions (SSB d'Amposta, Lleida, Reus i Tarragona i el Consorci d'Acció Social de la Garrotxa). Dels ens locals participants, 65 repeteixen d'edicions anteriors, mentre que 3 (Calella, Polinyà i el Consell Comarcal d'Osona) s'incorporen de nou.

Els SSB participants es classifiquen en quatre grans grups segons la seva grandària poblacional:

Grandària municipal per franges d'habitants
(milers d'habitants)

	+10	+20	+40	+70
Nombre de municipis participants al CCI	21	21	12	14

Llistat d'ens locals participants:

Més de 70.000 hab.	Hab.	Entre 40.000 hab. i 70.000 hab.	Hab.
Hospitalet de Llobregat, L'	264.923	Vilanova i la Geltrú	67.086
Terrassa	220.556	Castelldefels	67.004
Badalona	220.440	Viladecans	66.611
Sabadell	213.644	Prat de Llobregat, El	64.599
Lleida	138.956	Granollers	61.275
Tarragona	134.515	Consorci Acció Social de la Garrotxa	57.590
Mataró	128.265	Cerdanyola del Vallès	57.403
Santa Coloma de Gramenet	119.215	Mollet del Vallès	51.318
Reus	104.373	Gavà	46.771
Sant Cugat del Vallès	91.006	Esplugues de Llobregat	46.680
Cornellà de Llobregat	88.592	Vic	46.214
Sant Boi de Llobregat	83.605	Sant Feliu de Llobregat	44.860
Manresa	77.714		
Rubí	77.464		

4 *Quatre d'aquests ens locals són ens supramunicipals: Mancomunitat La Plana, SBAS amb gestió directa del Consell Comarcal del Vallès Oriental, Consorci d'Acció Social de la Garrotxa i Consell Comarcal d'Osona. Amb tot, al llarg de l'informe s'ha emprat la denominació de "municipi" per a referir-se als participants del Cercle.*

Entre 20.000 hab. i 40.000 hab.	Hab.	Fins a 20.000 hab.	Hab.
Igualada	39.967	Calella	19.069
Vilafranca del Penedès	39.746	Cardedeu	18.357
Sant Adrià de Besòs	37.097	Sant Just Desvern	17.805
Consell Comarcal d'Osona	37.041	Tordera	17.216
Sant Joan Despí	34.123	Canovelles	16.629
Barberà del Vallès	33.091	Montornès del Vallès	16.393
SBAS Gestió Directa C.C. Vallès Oriental	32.596	Palau-solità i Plegamans	14.771
Sant Pere de Ribes	30.719	Torelló	14.347
Sitges	29.307	Roca del Vallès, La	10.650
Martorell	28.189	Premià de Dalt	10.448
Premià de Mar	28.119	Sant Vicenç de Castellet	9.523
Sant Vicenç dels Horts	28.117	Vilassar de Dalt	9.043
Mancomunitat La Plana	28.019	Tiana	8.840
Sant Andreu de la Barca	27.558	Sant Fruitós de Bages	8.703
Pineda de mar	27.272	Polinyà	8.479
Molins de Rei	25.868	Santa Coloma de Cervelló	8.218
Santa Perpètua de Mogoda	25.799	Sallent	6.658
Olesa de Montserrat	23.904	Navàs	6.020
Masnou, El	23.515	Navarcles	5.977
Amposta	20.738	Súria	5.942
Manlleu	20.573	Balsareny	3.159

La població resident en municipis participants en el Cercle de la demarcació de Barcelona és de 2,9 milions d'habitants. D'aquesta, aproximadament un 17% és usuària dels SSB.

El Quadre d'Indicadors manté, dins del bloc d'entorn, l'Índex de Vulnerabilitat Social (IVSO), elaborat pel Servei de Programació de la Diputació de Barcelona, per tal de proporcionar una mesura sintètica del nivell de benestar de la població dels municipis de la demarcació de Barcelona. L'IVSO proporciona indicadors de context que permeten aproximar el grau de vulnerabilitat social dels municipis en relació amb les qüestions que aborden els SSB, com a aspecte que pot modular la demanda potencial i influir en els resultats d'aquest servei. És una mesura relativa calculada amb base 100 respecte de la mitjana de la demarcació de Barcelona (sense Barcelona ciutat), i cobreix tres grans àmbits:

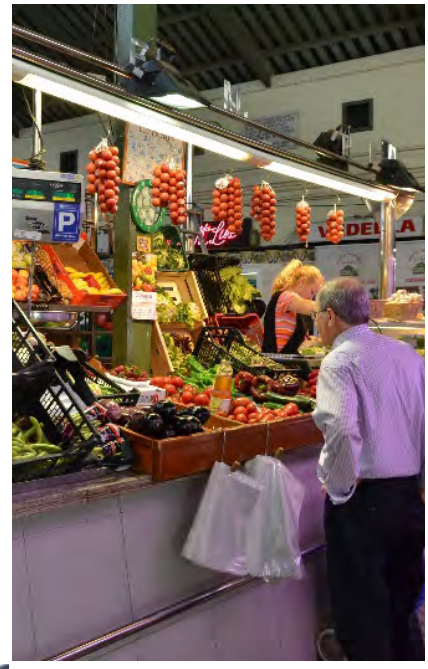
- Dimensió socioeconòmica: taxa d'atur, base imposable mitjana de l'IRPF i dificultat d'accés a l'habitatge.
- Dimensió demogràfica: percentatge de població de 75 anys o més que viu sola i percentatge de població nascuda fora de la UE
- Dimensió educativa: taxa d'escolarització als 17 anys.

L'IVSO situa els municipis en quatre franges de vulnerabilitat, tal i com es mostra a continuació:

	Trams de vulnerabilitat (índex IVSO)			
	Molt alta - 90	Alta 90 a 99	Baixa 100 a 110	Molt baixa +110
Nombre de municipis participants en el CCI	12	40	14	2
Municipis participants en el CCI (%)	17,7	58,8	20,6	2,9
Municipis del conjunt de la Demarcació de Barcelona (%)	11,0	46,5	32,6	11,0

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

MERCATS MUNICIPALS 2019

INFORME DELS INDICADORS DE MERCATS MUNICIPALS 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. METODOLOGIA I FONTS

3. ANÀLISI DE L'ENTORN

4. ENCÀRREC POLÍTIC

5. DIMENSIÓ USUARI-CLIENT

6. DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS I RECURSOS HUMANS

7. DIMENSIÓ ECONÓMICA

8. ESQUEMA CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

L'objectiu del present estudi és fer una reflexió estratègica després d'aprofundir en els principals indicadors de la catorzena edició del cercle de mercats corresponent a l'exercici de 2019. Com ja es va fer a l'anterior edició, s'ha pretès que el document sigui d'utilitat per als municipis participants, donant un caire pràctic a les conclusions que s'extreuen de cada apartat.

L'informe s'ha plantejat de tal forma que cada municipi el pugui utilitzar per situar-se en cada àmbit objecte de l'estudi i pugui extreure'n conclusions rellevants que l'ajudin a marcar les estratègies de futur.

Als cercles de mercats del 2019, hi han participat 31 municipis els quals relacionem a continuació ordenats per la importància de la població.

Municipi	Població
Terrassa	220.556
Sabadell	213.644
Mataró	128.265
Sant Cugat del Vallès	91.006
Sant Boi de Llobregat	83.605
Manresa	77.714
Rubí	77.464
Vilanova i la Geltrú	67.086
Viladecans	66.611
Prat de Llobregat (El)	64.599
Cerdanyola del Vallès	57.403
Mollet del Vallès	51.318
Gavà	46.771
Sant Feliu de Llobregat	44.860
Igualada	39.967
Vilafranca del Penedès	39.746
Ripollet	38.665
Sant Joan Despí	34.123
Barberà del Vallès	33.091
Sant Pere de Ribes	30.719
Martorell	28.189
Castellar del Vallès	24.187
Olesa de Montserrat	23.904
Masnou (El)	23.515
Manlleu	20.913
Vilassar de Mar	20.837
Cardedeu	18.357
Canet de Mar	14.526
Torelló	14.347
Abrera	12.489
Pallejà	11.508

Taula 0: Municipis participants i població ordenada de major a menor

2. METODOLOGIA I FONTS

El document s'ha estructurat a partir de la base de classificació dels cinc diferents àmbits o dimensions en els quals s'emmarquen els cercles de mercats:

- Anàlisi de l'entorn.
- Àmbit polític.
- Dimensió usuari/client.
- Valors organitzatius i recursos humans.
- Dimensió econòmica.

Dins de cada àmbit, s'ha procedit a l'estudi dels diferents indicadors que s'han considerat més rellevants. La representació gràfica i l'anàlisi de cada indicador s'ha fet de forma que expliqui millor el comportament i permeti a cada municipi situar-se en el context.

Per tant, no s'ha fet un estudi homogeni en cada apartat, sinó que cada un s'ha ajustat a la forma en que s'ha considerat que ho explicava millor.

A continuació, es realitza una explicació de les diferents eines utilitzades a l'anàlisi.

Anàlisi estàtica i dinàmica: Segons el tipus d'indicador i la seva rellevància temporal, els resultats s'han interpretat de forma estàtica o dinàmica. La forma estàtica respon a l'estudi de l'indicador del 2019 sense tenir en compte els altres exercicis. La forma dinàmica ha considerat, en general, les dades dels darrers 5 anys, des de 2015 fins a 2019, ambdós inclosos.

Base 100: En molts casos i per equiparar indicadors fets en escales diferents i per millorar la forma gràfica, s'ha utilitzat la base 100. Als casos en els quals l'anàlisi és estàtica, s'ha igualat la mitjana a 100 i, als casos en els quals l'anàlisi és dinàmica, s'ha igualat a 100 el primer any.

Càlcul de la desviació estàndard: És una mesura de dispersió (diferències entre les dades de la mostra) que ens informa de la probabilitat de que qualsevol punt de la mostra s'allunyi de la mitjana. S'expressa en la mateixa unitat que la mitjana. Una desviació alta implica molta dispersió i a l'inrevés. Atès que els indicadors solen ser mitjanes i provenen de dades molt disperses, s'ha considerat útil la seva utilització.

Càlcul del coeficient de correlació: Es pot pensar que alguns indicadors o variables tenen una correlació entre sí, ja sigui positiva o negativa. La correlació positiva ens indica que una variable depèn d'una altra evolucionant en paral·lel. D'altra banda, una correlació negativa indica que un indicador respon de manera inversa a l'altre (quan un puja l'altre baixa i a l'inrevés). Es calcula en base 1. Una correlació de 0,6 a 1 és alta, una de 0,4 a 0,6 és mitjana i de 0,1 a 0,4 és baixa. Aquesta eina es pot utilitzar per explicar, per exemple, l'alta correlació positiva entre els indicadors de la mida de les parades i les persones ocupades per parada.

Indicadors Transversals: Alguns indicadors dels que es treballen al present informe també hi són a altres serveis públics; policia, neteja viària, biblioteques etc. Aquests indicadors comuns s'anomenen indicadors transversals. En algun cas, i en funció de la rellevància de l'indicador, en l'apartat corresponent es farà menció de l'indicador transversal dels mercats en relació a la resta d'indicadors transversals d'altres serveis.

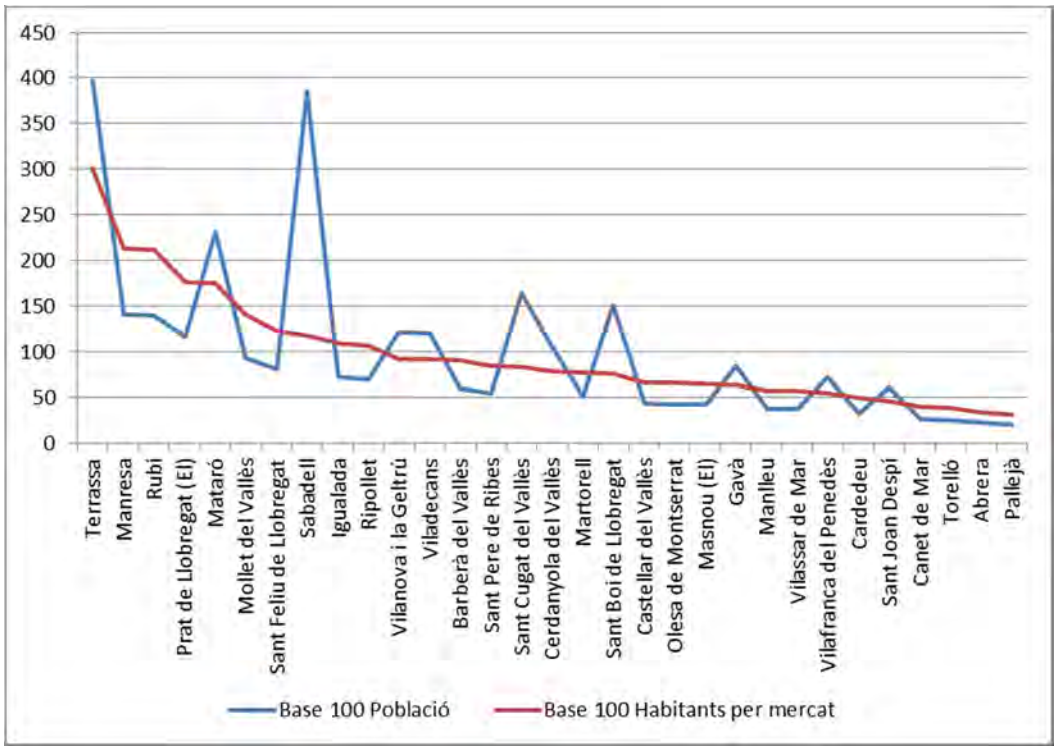
Finalment, i en relació a les fonts, s'han utilitzat les dades provinents dels cercles de mercats i l'enquesta de pressupostos familiars del 2019 per tal de fer un estudi més acurat del mix comercial.

3. ANÀLISI DE L'ENTORN

En primer lloc, s'analitza l'indicador d'habitants per mercat on s'observa que, si bé la mitjana se situa al voltant dels 36.595 habitants/mercat, existeix una alta dispersió on ens trobem, en primer lloc, a Terrassa amb 110.000 habitants/mercat i, en darrer lloc, Pallejà amb 11.000/ habitants/mercat.

Municipi	Població	Habitants per mercat
Terrassa	220.556	110.278
Manresa	77.714	77.714
Rubí	77.464	77.464
Prat de Llobregat (El)	64.599	64.599
Mataró	128.265	64.133
Mollet del Vallès	51.318	51.318
Sant Feliu de Llobregat	44.860	44.860
Sabadell	213.644	42.729
Igualada	39.967	39.967
Ripollet	38.665	38.665
Vilanova i la Geltrú	67.086	33.543
Viladecans	66.611	33.306
Barberà del Vallès	33.091	33.091
Sant Pere de Ribes	30.719	30.719
Sant Cugat del Vallès	91.006	30.335
Cerdanyola del Vallès	57.403	28.702
Martorell	28.189	28.189
Sant Boi de Llobregat	83.605	27.868
Castellar del Vallès	24.187	24.187
Olesa de Montserrat	23.904	23.904
Masnou (El)	23.515	23.515
Gavà	46.771	23.386
Manlleu	20.913	20.913
Vilassar de Mar	20.837	20.837
Vilafranca del Penedès	39.746	19.873
Cardedeu	18.357	18.357
Sant Joan Despí	34.123	17.062
Canet de Mar	14.526	14.526
Torelló	14.347	14.347
Abrera	12.489	12.489
Pallejà	11.508	11.508

Taula 1: Població i habitants per mercat ordenat per habitants per mercat

Gràfic 1: Població i habitants per mercat (mitjana = 100)

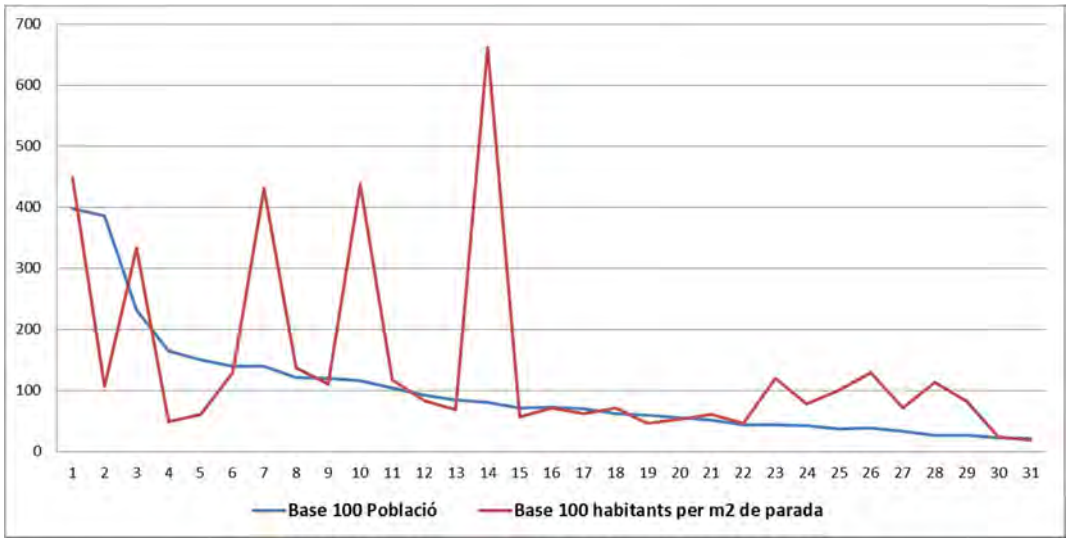
A més població, més habitants per mercat.

S'observa, amb l'excepció d'algunes dades extremes, que a menor població, menys habitants per mercat i viceversa. De fet, si es calcula l'índex de correlació entre les dues variables, el resultat és de 0,71, dada que indica una alta correlació positiva.

Partint d'aquesta dada, cal pensar i aprofundir en les causes de per la que a les grans poblacions hi hagi menys mercats per habitant. Un dels motius pot ser que el creixement de les grans poblacions s'ha estructurat mitjançant barris allunyats del centre, on si que hi havia un mercat municipal. Aquests nous barris, en molts casos, no han anat acompanyats d'un mercat i atès que la compra quotidiana és molt sensible a la proximitat, aquest nous nuclis de població han organitzat l'oferta de quotidià d'una forma diferent, ja sigui mitjançant botigues al carrer o supermercats, o una barreja dels dos formats. També caldria esbrinar si els mercats ubicats al centre dels municipis més grans atrauen als compradors de barris de la perifèria i quin nivell de penetració en aquests barris estan assolint.

Per tal de ajustar millor l'anàlisi, s´ha considerat realitzar el mateix càlcul tenint en compte els habitants per m^2 de superfície a les parades, atès que la mida dels mercats i de les parades és diferent. Aquest indicador pot ajudar a interpretar millor el grau de penetració del sector dels mercats en cada municipi. Cal aclarir que en l'actual estudi no s'ha considerat la superfície del supermercat atès que tot i estar integrat en l'oferta d'alguns mercats no és el model de distribució objecte d'estudi.

Per tal de veure la relació dels dos indicadors, s'ha realitzat el càlcul considerant la mitjana en base 100 de cada una d'elles. El gràfic resultant és el següent:

Gràfic 2: Població i habitants per m² de parada (Mitjana = 100 ordenat de major a menor per població total)

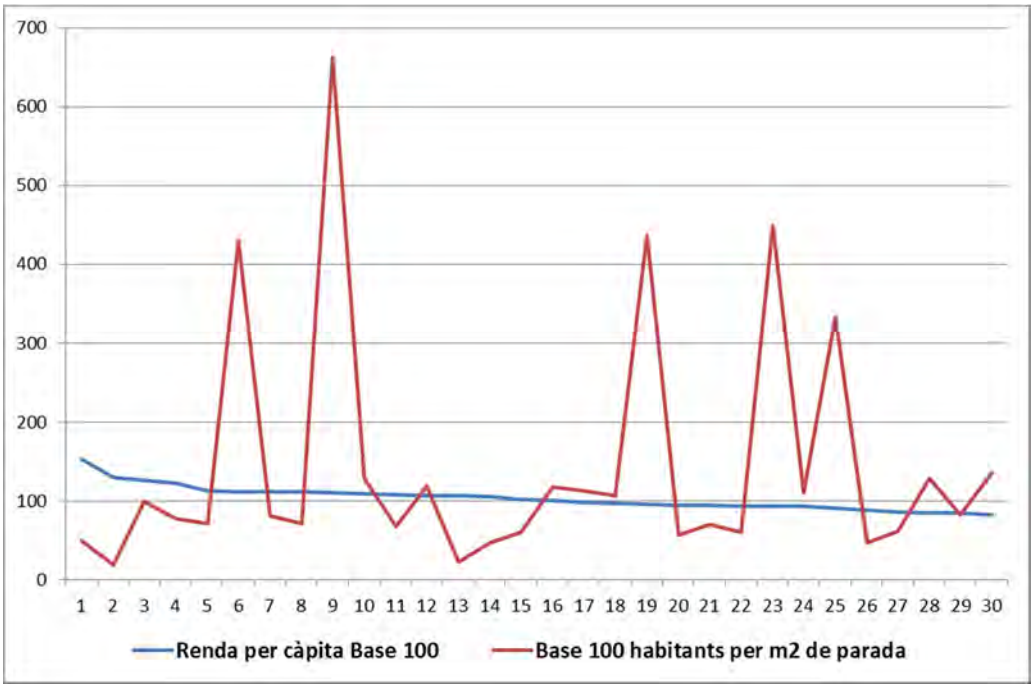
S'observa clarament que no hi cap mena de correlació entre els dos indicadors, pel que no es pot extreure una conclusió clara de com afecta la mida del municipi a la quantitat d'oferta comercial en format de mercats. No obstant això, es pot interpretar del gràfic que les poblacions més petites tenen, en la majoria de casos, més habitants per m², fet que indica que hi ha més oferta alimentària en format de mercats. Això es deu, probablement, a que al no tenir barris perifèrics, la tradició del mercat s'ha mantingut al llarg del temps.

Tot i que als municipis més petits hi ha més dotació de mercats. No existeix una correlació evident entre la superfície de parades per habitant i el nombre d'habitants.

A més, caldria fer una reflexió a cada municipi en relació a la penetració del sector dels mercats, tenint en compte l'oferta global d'alimentació al municipi en diferents formats (supermercats, botigues d'alimentació i mercats), l'estructura urbanística i la seva capacitat d'atracció d'altres municipis per tal de determinar les oportunitats de creixement en el format comercial dels mercats.

Addicionalment, s'observa que la desviació estàndard de l'indicador "habitants per m² és alta, amb un valor de 152 en referència a la mitjana de 100, la qual cosa indica que hi ha una alta dispersió de dades i que cada municipi té les seves particularitats, les quals s'han d'aprofundir en cada cas per tal de poder esbrinar quina és la situació de cada un respecte a la mitjana i als altres municipis comparables.

Una altra variable del l'entorn que podria ajudar a explicar el context del sector dels mercats als municipis objecte dels cercles és la renda per càpita. Utilitzant la mateixa metodologia de convertir les mitjanes dels indicadors a base 100, s'analitza la renda bruta familiar disponible per càpita, ordenada de major a menor, i la superfície de parada per habitant:

Gràfic 3: Renda bruta familiar disponible per càpita i habitants per m² de parades 2019
(Mitjana = 100 ordenat de major a menor renda)

La renda per càpita no és un factor determinant per l'existència de més o menys oferta alimentària en format de mercats

Intuïtivament es pot pensar que a més renda més presència del sector mercats. Però d'acord amb les dades de l'anterior gràfic, es pot veure que no hi ha una correlació clara entre els dos indicadors. Sembla doncs que la renda per càpita no és un factor determinant en el grau de penetració del sector de mercats en la distribució d'alimentació de les diferents poblacions. Amb tot, és molt probable que una renda alta influeixi en un millor funcionament dels mercats .

Vistos ja els principals indicadors de l'entorn, s'ha considerat interessant creuar aquests indicadors de l'entorn amb els de funcionament intern.

De cara a construir una eina pràctica per a que cada municipi es posicioni en un punt determinat pel que fa als indicadors que ajuden al bon funcionament d'un mercat, s'ha dissenyat una matriu que parteix de dos eixos.

Eix horitzontal: m² de superfície a les parades per habitant de menys a més. En aquest punt, cal fer un aclariment de quina seria la dada ideal a utilitzar en cada cas:

- Municipis petits: m² de superfície a les parades per habitant.
- Municipis grans: m² de superfície a les parades per habitant a l'àrea d'influència.
- Mercats que atrauen un percentatge significatiu de població d'altres municipis: m² de superfície a les parades per habitant a l'àrea d'influència.

Eix vertical: Grau de funcionament d'un mercat. En aquest punt es valorarà com està funcionant un mercat en base als següents indicadors que es poden tenir quantificats o es poden intuir:

- Nivell d'afluències.
- Nivell de venda de les parades.
- Grau d'ocupació de les parades.
- Hores d'obertura totals (especialment obertura a les tardes).

Com es pot veure, s'han creuat dos tipus d'indicadors. D'una banda, els indicadors que informen del funcionament intern del mercat i, de l'altra, els indicadors que indiquen la situació del mercat en relació a l'entorn.

S'insisteix en la necessitat de disposar d'indicadors d'afluències i de vendes a més dels indicadors relacionats amb mesurar l'àrea d'influència. El fet de poder-los mesurar i analitzar en valor absolut i en l'àmbit de l'evolució, permetrà conèixer quina és la situació de cada mercat i ubicar-lo en el punt correcte de la matriu .

La matriu de factors externs i indicadors de funcionament pot ajudar a elaborar un diagnòstic i a establir estratègies

La matriu pot ajudar a definir un diagnòstic i a la vegada a implementar una estratègia determinada en funció del punt en que es trobi cada mercat. A continuació, es presenta una definició de cada quadrant associada a una estratègia determinada en cada cas. Cal tenir en compte que, dins de cada quadrant, també hi ha infinits punts on es pot trobar un mercat. Per tant, els diagnòstics generals i les estratègies aquí exposades són generalistes i dependrà de cada cas, on caldrà fer una anàlisi més acurada.

El resultat de la matriu seran quatre quadrants on es pot posicionar cada mercat.

Cal insistir en disposar d'indicadors de funcionament intern actualitzats (afluències, vendes, grau d'ocupació de les parades, hores obertura)

Quadrant inferior dret: Molts m^2 de parades per habitant i mal funcionament. Els mercats situats en aquesta part de la matriu mostren que el funcionament del mercat no és bo i que hi ha molts m^2 per habitant. En aquest punt les causes poden ser múltiples. Poden ser de caire intern, parades que no es gestionen adequadament, manca d'aparcament, mala accessibilitat, mal mix comercial o de caire extern, sobre saturació d'oferta alimentària en format de mercat al municipi, rendes molt baixes, baixa població etc...: En aquest punt sembla que la probabilitat de que el mercat no vagi bé estigui més determinada pels factors externs que pels factors interns ja que l'alta competència tant en format de mercats com en altres formats pot ser determinant per al mal funcionament.

Quadrant inferior esquerra: Pocs m^2 de parades per habitant i mal funcionament. Els mercats situats en aquesta part de la matriu mostren que hi ha potencial d'habitants i el funcionament del mercat no és bo. En aquest punt les causes també poden ser de tot tipus. Poden ser de caire intern, parades que no es gestionen adequadament, manca d'aparcament, mala accessibilitat, mal mix comercial o de caire extern, sobre saturació d'oferta alimentària al municipi amb altres formats, rendes molt baixes, etc.

Si el problema no és un mix de la població alt en oferta alimentària, llavors les causes podrien ser internes.

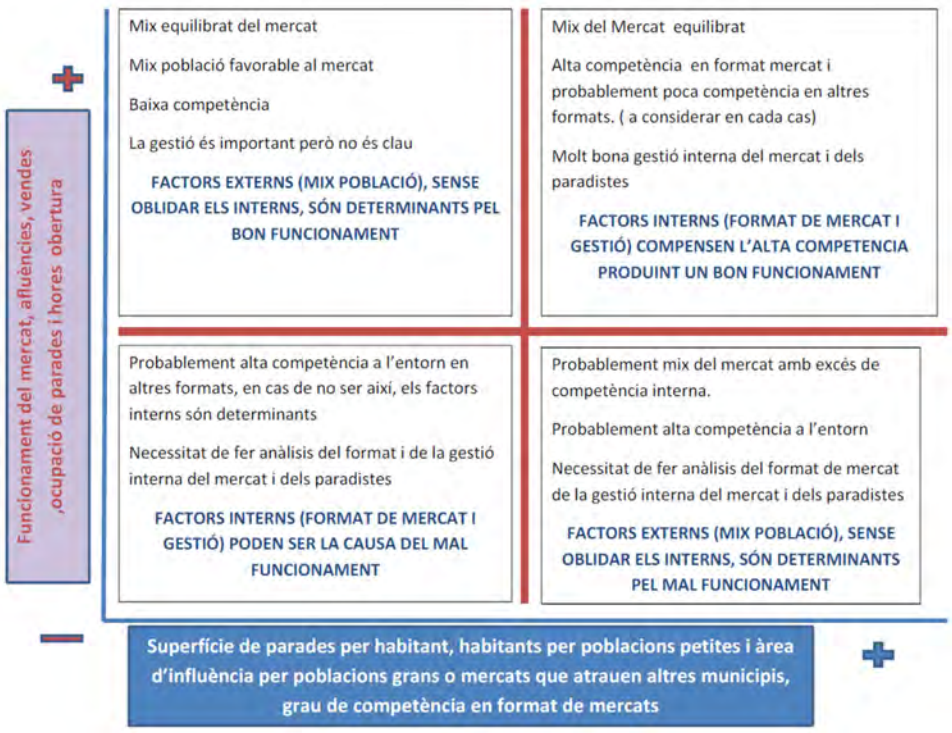
Cada quadrant de la matriu dóna una idea general del diagnòstic i de l'estratègia. Caldrà fer una anàlisi acurada en cada cas ates l'àmplia casuística

Quadrant superior dret: Molts m^2 de parades per habitant i bon funcionament. Aquest és un bon punt, vol dir que l'oferta esta equilibrada tot i que hi ha molta competència en format de mercats. No sembla un punt on hi encaixin masses mercats, al menys a la part superior dreta del quadrant, ja que molta competència no acostuma a anar acompanyada d'unes bones vendes i afluències. Les causes del bon funcionament poden ser internes i externes en el cas de baixa competència en altres formats. Segurament serà un molt bon model de mercat amb un mix molt adequat i una molt bona gestió del mercat i dels paradistes.

Quadrant superior esquerra: Pocs m^2 per habitant a les parades i bon funcionament. Aquí hi ha un entorn menys competitiu i un bon funcionament. En aquest punt, sembla que s'hi haurien de situar els mercats que funcionen millor. La causa fonamental del bon funcionament és la baixa competència. Si, a més, va acompanyada d'un bon nivell dels factors interns, l'èxit es pràcticament segur.

A continuació és pot veure la representació gràfica del model. En primer lloc, es presenta una matriu amb els diagnòstics i, en segon lloc, la mateixa matriu es presenta amb les estratègies generals de cada cas.

Matriu de diagnòstic

Matriu d'estratègia

Es resumeixen a continuació les principals conclusions de l'anàlisi de l'entorn:

- Els habitants per mercat no és una dada determinant per a definir el grau de penetració del sector de mercats en la distribució de l'alimentació. Poblacions grans amb diferent estructura urbanística poden distorsionar la dada.

- Els habitants per m^2 de parada s'acosten més a definir la importància del sector dels mercats a cada municipi. Molts habitants per m2 indiquen que el sector al municipi és poc representatiu i a l'inrevés.

- A més, caldria fer una reflexió a cada municipi en relació a la penetració del sector mercats tenint en compte l'oferta global d'alimentació al municipi en diferents formats (supermercats, botigues d'alimentació i mercats), l'estructura urbanística i la seva capacitat d'atracció d'altres municipis per tal de determinar les oportunitats de creixement en el format comercial dels mercats.

- Si bé el factor renda per càpita intuïtivament sembla determinant, no ho és en la realitat, ja que no es mostra una correlació directa entre més renda i oferta comercial en format de mercats. No obstant això, una millor renda per càpita de la població pot influir en un millor funcionament del mercat.

- De cara a construir una eina pràctica perquè cada municipi es posicioni en un punt determinat pel que fa a les variables que ajuden al bon funcionament d'un mercat, s'ha dissenyat una matriu que relaciona els factors externs de població amb el funcionament del mercat. Aquesta eina pot ajudar a establir un diagnòstic i a marcar unes estratègies determinades. Cal establir sistemes de mesurament de l'evolució del mercat (afluències, vendes i estudis de mercat) per a poder posicionar-se i definir estratègies de futur.

- En definitiva, en aquest apartat s'ha tractat de fer un anàlisi dels indicadors clau de l'entorn i de les seves correlacions per tal de donar eines a cada municipi per facilitar-li l'anàlisi de la situació dels seus mercats en relació a llur entorn, tenint en compte la diversa casuística pròpia del sector.

4. ENCÀRREC POLÍTIC

En aquest apartat, es realitza l'estudi dels indicadors corresponents a l'encàrrec polític. Tant en aquest apartat com en els posteriors, es realitza una anàlisi dels indicadors de l'any 2019 i de llur evolució en els darrers 4 anys. Addicionalment, es poden creuar indicadors d'altres apartats que poden estar correlacionats i que poden ajudar a explicar millor el comportament de cada un dels indicadors i a la vegada poden ajudar a interpretar tendències de futur.

A continuació es presenta el quadre resum dels diferents indicadors:

I. Encàrrec polític		2015	2016	2017	2018	2019
Impulsar l'ús dels mercats municipals	Nombre d'accions de dinamització anuals per mercat	14,83	15,07	14,91	18,60	19,13
	Total inversions (darrers 5 anys) per M² de superfície total	96,31	93,31	84,73	68,95	69,10
	Facturació mitjana anual dels paradistes per parada oberta	--	--	--	--	-
Oferir un servei accessible als usuaris	Habitants per nombre de mercats	37.113,74	37.042,11	35.168,15	35.933,15	36.595,43
	M² de superfície comercial per cada 1000 habitants	49,84	50,03	55,57	53,89	54,21
	Nombre de places d'aparcament (a un màxim de 100 metres del mercat) per cada 100 M² de superfície comercial	8,91	8,82	9,00	9,05	8,83
	Usuaris del mercat per nombre d'habitants de la població	15,31	14,58	18,37	16,01	17,22
Fomentar els valors socials i mediambientals als mercats	% de persones ocupades amb alguna discapacitat sobre el total de persones ocupades al mercat	9,76	10,48	13,05	16,68	16,30
	% de tones de recollida selectiva respecte el total de tones de brossa recollides al mercat	27,62	28,18	51,05	51,56	51,33
Reforçar l'impacte del mercat en l'entorn	Nombre d'establiments d'influència per parada oberta	2,10	2,23	2,50	2,61	2,58
	% d'establiments d'influència que són d'alimentació	16,52	18,04	17,33	17,29	17,36
	% de mercats integrats en plans de dinamització respecte el nombre total de mercats	57,41	55,36	56,25	61,70	63,83
	Nombre de dies setmanals amb mercats no sedentaris al voltant del mercat per mercat	0,96	0,93	1,10	1,12	1,14
	% de mercats que es troben en zones vianantitzades sobre el total de mercats	37,04	37,50	45,83	46,81	47,83

Taula 2: Indicadors encàrrec polític 2015-2019

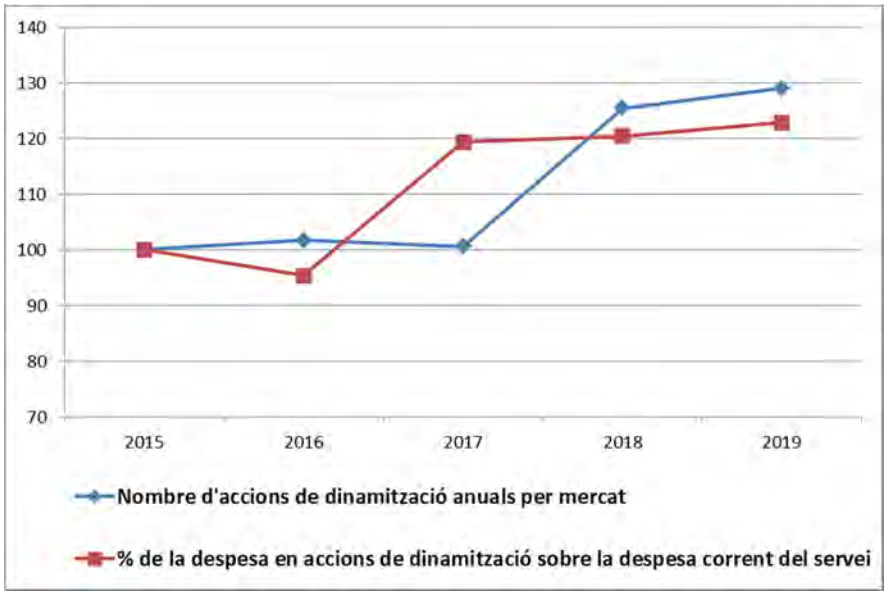
Les accions de dinamització es mantenen estables fins al 2017, augmentant al 2018 i al 2019. Caldria fer una reflexió per definir l'estratègia de si cal fer menys accions i més notòries

El nombre d'accions de dinamització per mercat ha anat variant de forma poc significativa fins al 2017. És al 2018 i al 2019 on es mostra un augment important.

No obstant això, el percentatge de despesa dedicat a la dinamització s'estanca al 2017, indicant que tot i haver més accions, la despesa per acció baixa.

En aquest aspecte s'hauria de plantejar, segons l'estratègia de cada mercat i de cada municipi, si és millor fer més accions i menys notòries o a l'inrevés.

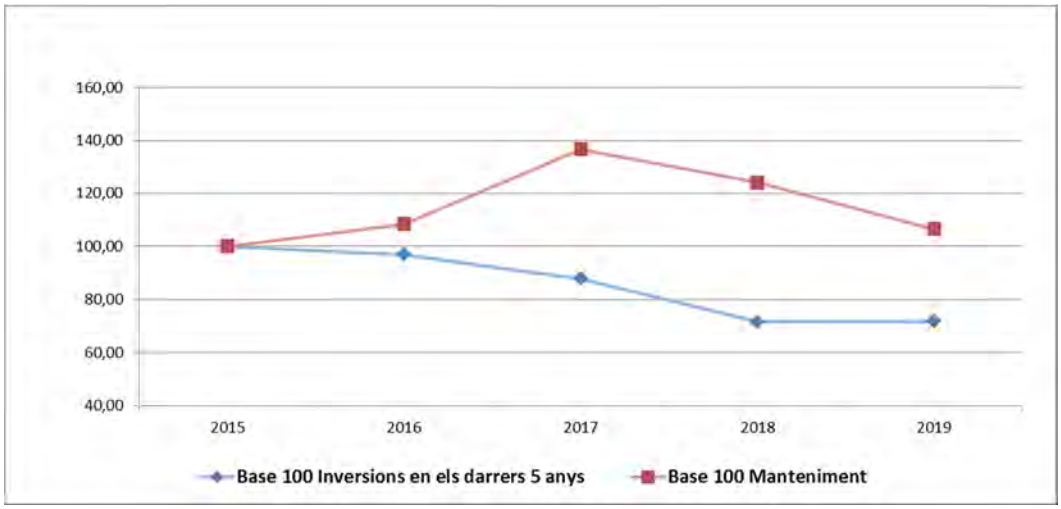
Una política de fidelització de clients actuals implica més accions i una de captació de nous clients menys, però més notòries. Atès el grau de maduresa de la majoria de mercats, potser caldria enfocar la despesa a més captació realitzant més publicitat i accions notòries i menys esdeveniments petits.

Gràfic 4: % de despesa en accions de dinamització sobre el total de despesa i nombre d'accions de dinamització (2015=100)

Al 2019 s'estabilitzen les inversions i baixen les despeses de manteniment

En relació a la despesa de manteniment i a les inversions, a la sèrie històrica es dona una correlació negativa entre inversió i manteniment, a menys inversió, més manteniment. Al 2019, les dades mostren que es mantenen les inversions i baixa la despesa en manteniment. Potser això es degut a que es troben més mercats reformats amb menys necessitat de manteniment.

Gràfic 5: Evolució Inversions als darrers 5 anys i despesa de manteniment (2015 = 100)

Les 9 places d'aparcament per 100 m^2 de superfície comercial és un bon indicador comparat amb altres formats. Però és important tenir en compte si l'ús és majoritàriament comercial.

Un altra dada que cal aprofundir és el **nombre de places d'aparcament per cada 100 m^2 de superfície comercial.** L'indicador no ha sofert pràcticament variacions en el període estudiat. D'altra banda, la xifra vista des d'una òptica comercial sembla coherent amb els ratis que s'utilitzen en centres comercials o supermercats.

Amb tot, cal fer menció a que, probablement, l'ús no és exclusivament comercial, fet que podria indicar que no es parla del mateix rati que altres formats comercials. D'altra banda, segons el format de cada mercat, la utilització de l'aparcament serà diferent. En un mercat amb supermercat seran necessàries més places que en un mercat més urbà i sense supermercat.

En relació als **usuaris del mercat per nombre d'habitants**, les dades no són significatives. Es disposa de pocs mercats i caldria tenir una base més sòlida per poder extraure conclusions. Disposar d'aquesta dada no només permetria saber el nombre de visitants sinó que, creuant la informació amb enquestes, es podria determinar la xifra de clients únics i dibuixar clarament l'àrea d'influència de cada mercat.

L'indicador de **persones discapacitades ocupades al mercat** es manté al 2019 respecte al 2018 amb un 16% del treballadors. Aquest percentatge ha augmentat molt des de 2015 on només es mostrava un 10%.

D'altra banda, al 2019 es manté el bon nivell del 2017 i 2018 pel que fa **a les tones de recollida selectiva amb un 51% en relació al total de tones.**

Hi ha 0,45 establiments d'alimentació per parada oberta. Això és mig mercat fora del mercat a menys de 100 metres. Al 2019 s'ha mantingut la dada de 2018

El nombre d'**establiments d'influència per parada oberta** es manté bastant constant durant tot el període a excepció de 2017 que creix de forma significativa situant-se en un valor de 2,5, creixent una mica més al 2018 i estabilitzant-se al 2019.

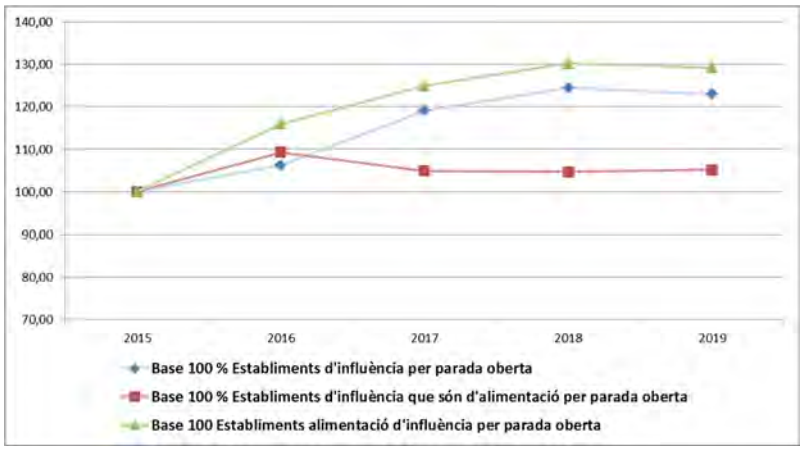
En aquest punt, cal fer una anàlisi més acurada dels **establiments d'alimentació per parada oberta** a l'àrea d'influència (a 100 metres del mercat).

A la següent taula, es calculen els establiments d'alimentació que corresponen a cada parada:

	2015	2016	2017	2018	2019
Nombre d'establiments d'influència per parada oberta	2,10	2,23	2,50	2,61	2,58
Base 100 % Establiments d'influència per parada oberta	100,00	106,19	119,05	124,40	122,90
% Establiments d'influència que són d'alimentació per parada oberta	16,52	18,04	17,33	17,29	17,36
Base 100 % Establiments d'influència que són d'alimentació per parada oberta	100,00	109,20	104,90	104,66	105,11
Establiments d'alimentació per parada oberta	0,35	0,40	0,43	0,45	0,45
Base 100 Establiments alimentació d'influència per parada oberta	100,00	115,96	124,88	130,20	129,18

Taula 3: Establiments d'alimentació a 100 metres del mercat per parada oberta 2015-2019

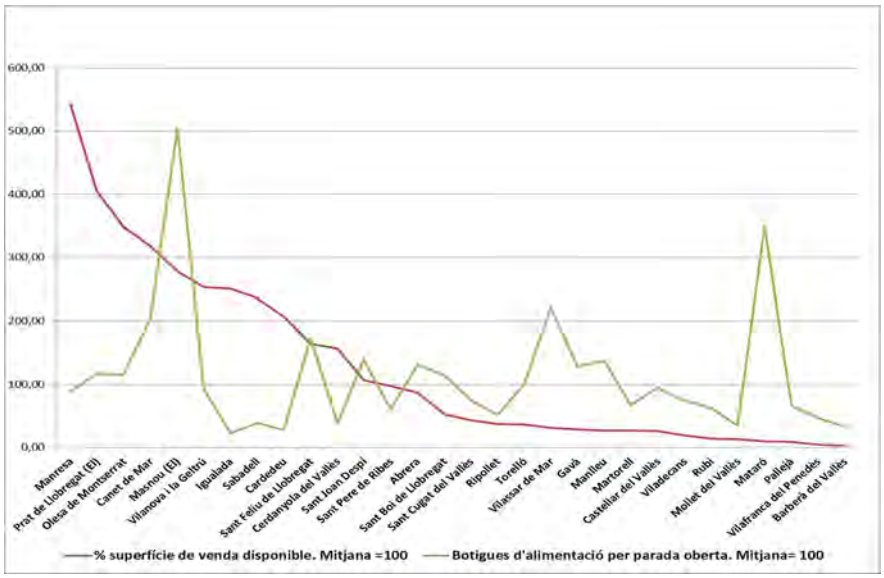
Es pot comprovar una clara tendència a augmentar els establiments d'alimentació per parada oberta, situant-se al 2018 i al 2019 en 0,45. Cal definir en cada cas si el mercat exerceix de locomotora pel comerç d'alimentació i al seu voltant s'instal·len altres operadors o si, contràriament, hi ha un nombre important de parades disponibles i el comerç d'alimentació de l'entorn creix. En aquest darrer cas cal fer una anàlisi acurada de les causes d'aquest fet.

Gràfic 6: Evolució dels establiments de l'entorn del mercat d'alimentació i no alimentació per parada oberta (2015 = 100)

S'observa que han augmentat més els establiments de no alimentació que els d'alimentació tot i que el creixement dels establiments d'alimentació per parada oberta en valor absolut (línia verda del gràfic) és alt, passant de 0,35 al 2015 a 0,45 al 2019.

Per aprofundir en aquest fet, s'ha estudiat la correlació entre superfície disponible (m^2 de parades tancades) i el comerç d'alimentació de l'entorn. Intuïtivament sembla que a més comerç d'alimentació a l'entorn més parades disponibles atès l'augment de competència.

Gràfic 7: Dades 2019, Superfície de venda disponible/establiments d'influència d'alimentació (Mitjanes = 100)

No hi ha una correlació clara entre la superfície total de les parades buides i l'existència de més comerç d'alimentació a l'entorn. Cada municipi hauria de fer una reflexió en aquest sentit

Realment no hi ha una correlació clara entre els dos indicadors, però si que es poden deduir certes conclusions. Hi ha municipis que tenen alts valors de superfície disponible i alts valors de comerç d'alimentació al voltant, per tant, aquí queda clar que s'ha desplaçat l'oferta a fora del mercat. En canvi, altres municipis mostren un nivell molt bo d'ocupació i a més un alt nivell de comerç a l'entorn, en aquests casos pot ser que el mercat sigui una locomotora del comerç del voltant.

Cada municipi hauria de fer una reflexió en relació als motius del seu posicionament al gràfic anterior. Aquesta reflexió pot ser clau per a definir les polítiques comercials del mercat i del seu entorn.

Per tal d'analitzar una mica més aquests indicadors, s'ha incorporat la segmentació d'aquells municipis que tenen algun mercat amb supermercat i els que no en tenen. La següent taula recull el resum de les dades.

Indicador	Municpis amb supermercat a algún mercat	Municpis sense supermercat a algún mercat
Establiments d'influència per parada oberta	2,88	2,82
Establiments d'influència d'alimentació per parada oberta	0,49	0,53
Mitjana habitants per municpi	55.048	40.211

Taula 4: Indicadors de població mitjana, establiments d'influència (totals i d'alimentació) per parada oberta. Segmentació per municipis amb o sense supermercat a algun mercat

No s'observen variacions substancials entre els municipis que tenen supermercat a algun mercat i els que no. Tan sols es pot veure un augment de la mitjana de població del municipi.

Pel que fa a la resta d'indicadors de l'encàrrec polític, es pot observar:

El 2019 és l'any en que es dona el valor més alt de mercats integrats en plans de dinamització. El 64%

Percentatge de mercats integrats en plans de dinamització: al 2019 s'assoleix el percentatge màxim de mercats integrats en plans de dinamització, un 64% Caldria analitzar si aquesta circumstància ha fet que les vendes del mercat millorin. Per a poder fer-ho caldria disposar d'indicadors de vendes i d'afluències i comprovar les variacions en els diferents períodes i creuar els dos indicadors.

Nombre de dies setmanals amb mercat no sedentari al voltant del mercat: Les variacions percentuals no són rellevants en el període, situant-se al 2019 en 1,14 dies a la setmana lleugerament per sobre del 2018 on l'indicador mostrava un valor de 1,12 .

Percentatge de mercats en zones de vianants: Aquest indicador si que ha sofert un augment considerable des del 2015, passant d'un 37% al 2015 a un 48% al 2019, any en que s'assoleix la xifra màxima de la sèrie. En aquest punt, i si es disposa de dades d'afluències i vendes dels mercats, caldria analitzar si aquest fet ha suposat una millora del funcionament.

A continuació, es fa un resum de les principals conclusions de l'anàlisi dels indicadors de l'encàrrec polític:

- Les accions de dinamització es mantenen al 2019 en relació la 2018 i es manté la despesa total, pel que la despesa per acció ha baixat aquest dos darrers anys. En aquest punt, sempre caldrà plantejar-se si és millor fer menys accions i més notòries o més accions i menys notòries. Això dependrà de l'estratègia de cada mercat i del seus objectius de captació i/o fidelització.

- Contràriament a la tendència dels darrers anys, al 2019 les inversions s'han reduït i també ho ha fet la despesa de manteniment, fet que pot significar que ja s'han reformat part dels mercats i que les noves infraestructures no necessiten tant manteniment.

- Les places d'aparcament semblen dimensionades adequadament. Tot i això, cal aprofundir en el seu ús, ja que no sol ser exclusivament comercial. En aquest punt, es fa necessari plantejar-se si un augment de places, o de política de descomptes pot augmentar les vendes. Això dependrà de cada cas.

- És rellevant l'augment de mercats integrats en plans de dinamització, situant-se al 2019 al seu valor màxim, un 64%, dos punts percentuals per sobre de 2018.

- Les dades d'afluència no són extrapolables, ja que no es disposa d'una mostra adequada. Hi ha pocs mercats que mesurin aquest paràmetre, tot i que, avui en dia, és molt necessari per a dur a terme un adequat control de gestió que, juntament amb els estudis de mercat, ha d'orientar les estratègies de futur.

- Els indicadors de persones discapacitades i de percentatge de recollida selectiva mantenen bons nivells al 2019.

- Al 2019 es donen 0,45 establiments d'alimentació a menys de 100 metres del mercat per parada oberta, dada que es manté en relació al 2018. Cal prestar atenció a aquest fet, especialment en aquells casos on hi ha parades disponibles i establir una estratègia de re posicionament si cal.

- No hi ha una correlació clara entre la superfície total de les parades buides i l'existència de més comerç d'alimentació a l'entorn. Cada municipi hauria de fer una reflexió en aquest sentit per decidir quin format comercial és el que necessita.

5. DIMENSIÓ USUARI-CLIENT

En aquest apartat es realitza l'estudi dels indicadors corresponents a l'usuari-client, és a dir, quin és el grau de servei al ciutadà i consumidor per part dels mercats. S'aprofundirà en l'estudi del mix comercial i en la seva evolució. A continuació, es presenta la taula resum d'aquests indicadors.

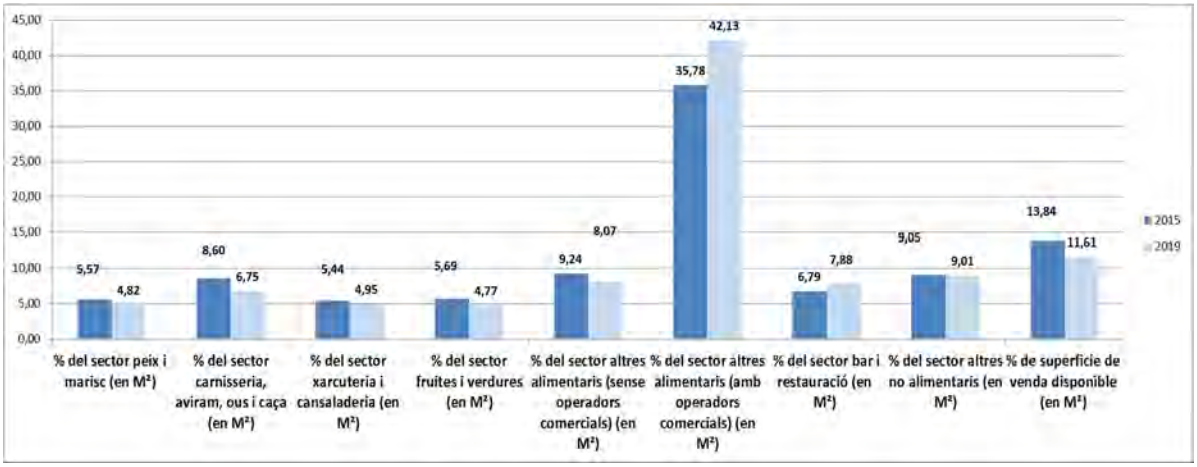
II. Dimensió Usuari.		2015	2016	2017	2018	2019
Oferir un servei de qualitat als ciutadans	% del sector peix i marisc (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	5,57	5,56	5,07	4,99	4,82
	% del sector carnisseria, aviram, ous i caça (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	8,60	8,80	7,37	7,34	6,75
	% del sector xarcuteria i cansaladeria (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	5,44	5,20	4,61	4,76	4,95
	% del sector fruites i verdures (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	5,69	6,19	4,88	4,87	4,77
	% del sector altres alimentaris (sense operadors comercials) (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	9,24	9,54	8,38	8,46	8,07
	% del sector altres alimentaris (amb operadors comercials) (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	35,78	36,06	43,19	42,31	42,13
	% del sector bar i restauració (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	6,79	7,49	8,22	8,07	7,88
	% del sector altres no alimentaris (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	9,05	9,03	8,87	8,57	9,01
	% de superficie de venda disponible (en M²) sobre el total de M² de superfície de venda	13,84	12,12	9,47	10,63	11,61
Promoure els serveis de mercat a la clientela	Nombre d'hores que obre el mercat a les tardes per setmana i per mercat	14,37	15,60	17,52	17,23	16,54
	Nombre de tardes que obre el mercat per setmana i per mercat	2,94	3,04	3,35	3,32	3,34
	% de parades obertes a la tarda sobre el total de parades	35,16	39,08	41,36	38,86	38,52
	% de serveis a la clientela als mercats	46,05	45,95	50,14	51,06	53,33
	% de parades on es pot pagar amb targeta respecte el total de parades obertes	79,42	84,25	90,82	93,78	94,97
Millorar l'ús de l'espai al mercat per oferir un millor servei	Mitjana (en M²) de superfície de venda a les parades per parada	17,08	17,29	20,03	19,55	19,63
	% de parades obertes sobre el total de parades	76,13	76,42	78,93	77,18	75,23
	% de superfície comercial sobre superfície total	46,57	47,09	49,82	50,39	48,57
	% de M² de superfície de magatzems i cambres frigorífiques sobre M² de superfície total	9,42	9,47	8,83	8,98	9,31
	% de serveis per al personal als mercats	66,44	65,63	67,97	69,15	71,01
Oferir un servei de qualitat als mercats	Grau de satisfacció dels usuaris	7,60	7,69	8,11	8,00	8,19
	M² de superfície de venda a les parades per nombre total de treballadors de les parades	10,14	10,05	11,40	10,95	11,17
	Nombre anual d'actes d'inspecció sanitària per cada 100 parades obertes	14,24	19,84	22,89	24,21	30,46
	Nombre anual d'hores d'inspecció sanitària per cada 100 parades obertes	44,60	34,51	43,93	50,62	59,06

Taula 5: Indicadors usuari-client 2015-2019

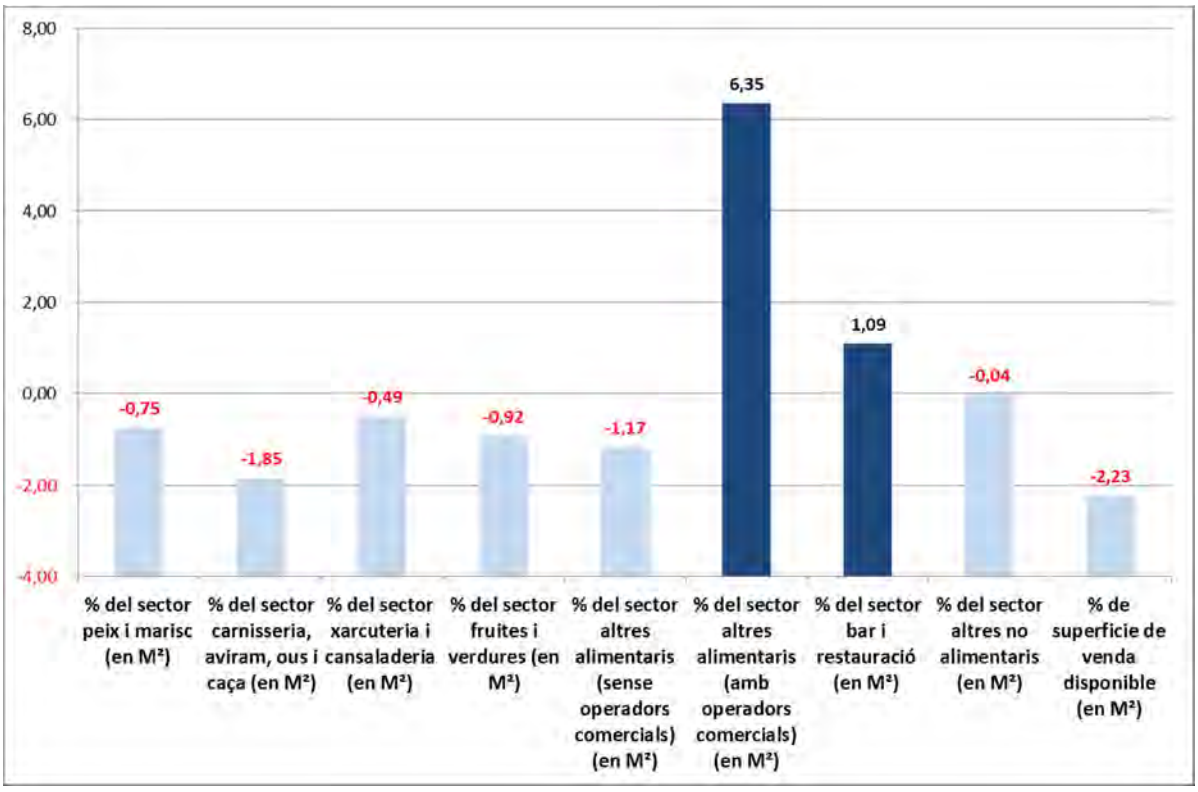
En primer lloc, s'analitzarà el mix comercial. La taula i els gràfics següents mostren el pes percentual i la variació en punts percentuals del 2014, el 2017 i el 2018 per sectors d'activitat.

Sector	2015	2018	2019	Variació P.P. s/ 2015	Variació P.P. s/ 2018
% del sector peix i marisc (en M²)	5,57	4,99	4,82	-0,75	-0,17
% del sector carnisseria, aviram, ous i caça (en M²)	8,60	7,34	6,75	-1,85	-0,58
% del sector xarcuteria i cansaladeria (en M²)	5,44	4,76	4,95	-0,49	0,19
% del sector fruites i verdures (en M²)	5,69	4,87	4,77	-0,92	-0,10
% del sector altres alimentaris (sense operadors comercials) (en M²)	9,24	8,46	8,07	-1,17	-0,39
% del sector altres alimentaris (amb operadors comercials) (en M²)	35,78	42,31	42,13	6,35	-0,18
% del sector bar i restauració (en M²)	6,79	8,07	7,88	1,09	-0,19
% del sector altres no alimentaris (en M²)	9,05	8,57	9,01	-0,04	0,44
% de superficie de venda disponible (en M²)	13,84	10,63	11,61	-2,23	0,98

Taula 5: Mix comercial percentual i variació per punts percentuals 2015-2018-2019

Gràfic 8: Pes percentual per sector d'activitat 2015-2019

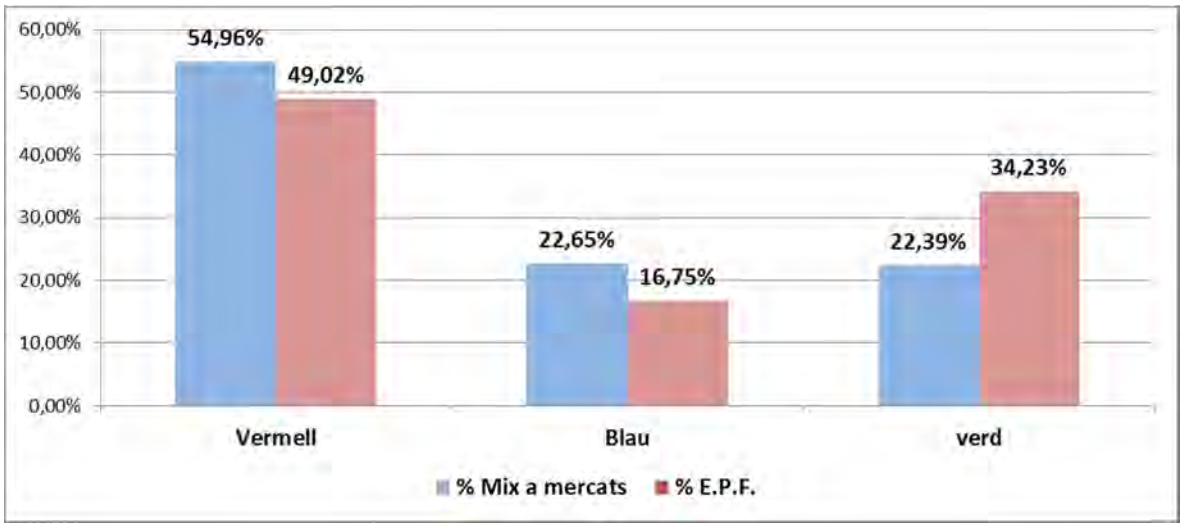

Gràfic 9: Variació en punts percentuals de cada sector 2015-2019

Clarament s'observa un descens del pes la majoria de sectors en benefici de "els altres alimentaris" en format de supermercat i amb menor mesura de restauració. Cal remarcar que la superfície de venda disponible ha crescut d'un 10,63 % al 2018 a un 11,61 % al 2019.

Augmenten en percentatge del mix els grans operadors en format de supermercat. Els altres sectors baixen a excepció de restauració que creix lleument

D'altra banda, s'analitza la coherència del mix comercial de productes frescos dels mercats, excloent el supermercat, amb l'enquesta de pressupostos familiars. Agrupant les partides de l'enquesta amb els tres grans sectors d'activitat (fresc verd, fresc vermell i fresc blau) que suposen el 21% de la superfície comercial dels mercats, es poden veure els següents resultats corresponents a les dades del 2019.

Gràfic 10: Percentatge de despesa familiar i mix comercial de frescos excloent el supermercat

Comparant les dades del mix comercial dels mercats amb les dades de l'enquesta de pressupostos familiars, s'evidencia una manca d'oferta del sector de fresc verd i un augment del blau i vermell. L'oferta al carrer del sector verd, els mercats no sedentaris i l'increment de venda als supermercats d'aquests productes fa que manqui oferta als mercats

Es mostra un excés d'oferta de fresc vermell i fresc blau, en detriment de l'oferta de fresc verd que es veu substituïda per una manca del fresc verd on les vendes es mostren mes distribuïdes entre altres formats, mercats no sedentaris, botigues de barri i supermercats.

Per tal d'equiparar el mix comercial dels frescos dels mercats al consum de les famílies, caldria ajustar, només a nivell teòric, el mix de la següent manera

Sector	Variació necessària
Fresc vermell	-10,79%
Fresc blau	-26,06%
Fresc verd	52,84%

Taula 6: Mix Variacions percentuals necessàries per equiparar el mix del mercats al consum de les famílies

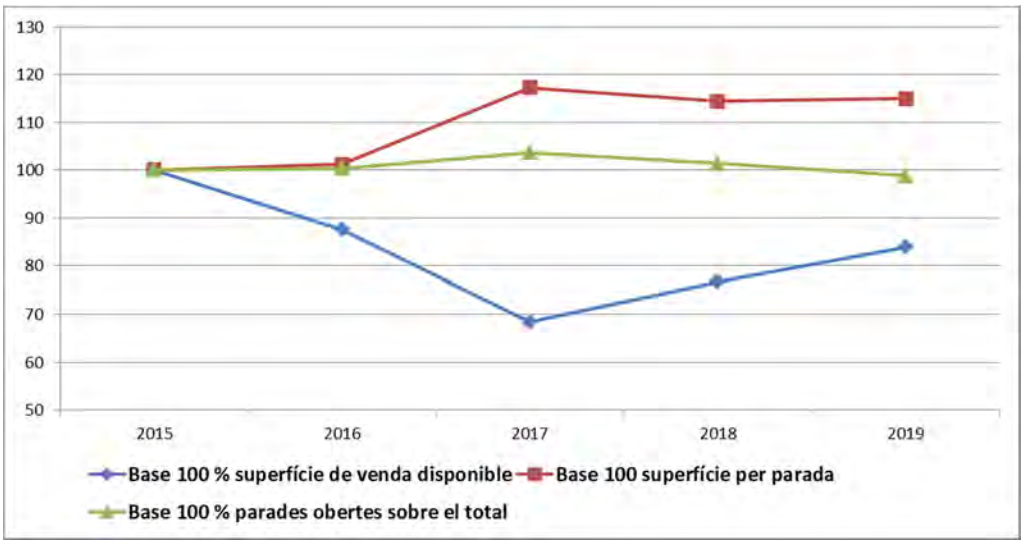
L'oferta de fresc verd hauria d'augmentar un 53% en detriment dels altres sectors. No obstant això i tal com hem vist als anteriors apartats, hi ha 0,45 establiments d'alimentació per parada oberta a l'àrea d'influència dels mercats. Caldria esbrinar, en cada cas, si aquest mix exterior al mercat, majoritàriament, correspon al sector del fresc verd. A més, el mercat no sedentari també ofereix una oferta important tot i que puntual. Cal afegir que els supermercats van augmentant la quota de mercat d'aquest sector atès que és més fàcil de gestionar que altres sectors de frescos.

Cal doncs, analitzar molt bé el mix de l'entorn per definir el millor possible el mix del mercat i dimensionar les parades per a cada sector de forma òptima.

Disminueix d'un 13,8% al 2015 a un 11,6 % al 2019 la superfície de venda disponible, un punt percentual per sobre del 2018

D'altra banda, **la mitjana de superfície per parada és de 19,63 m²**. Aquest indicador va augmentar al 2017 i s'ha mantingut en valors similars fins el 2019. Si s'aprofundeix una mica més en la superfície de venda disponible, es pot comprovar que aquest indicador ha millorat fins al 2017, però al 2019 ha empitjorat i s'ha situat en un 11,6%, un punt percentual per sobre valor de l'any anterior. En relació al percentatge de parades obertes sobre el total de parades, es pot veure que ha baixat lleugerament al 2019. Cal tenir en compte que si no es considera el supermercat com a parada i, per tant, no es computa la seva superfície a la superfície comercial, el percentatge de superfície de parades tancades sobre el total de superfície de parades es situa en un 20%.

Al següent gràfic, s'hi pot veure l'evolució dels anteriors indicadors en base 100:

Gràfic 11: Evolució indicadors d'ocupació i mida parada (2015 = 100)

Els mercats amb supermercat mostren una millor ocupació de parades que el mercats que no en tenen

Un altre indicador interessant és poder veure si l'existència d'un supermercat a un mercat té un efecte positiu o negatiu en relació a l'ocupació de les parades. S'ha realitzat el càlcul amb les dades del 2019 i el resultat es resumeix al següent quadre,

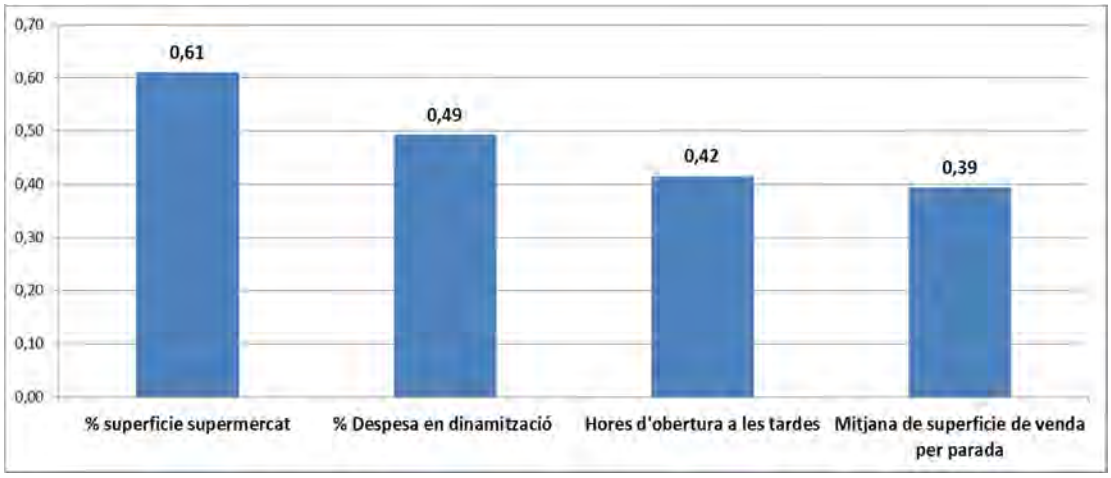
	M2 venda	M2 supermercat	M2 superfície disponible	M2 parades	% superfície disponible
Mercats Sense Super	11.480,00	0,00	2.776,16	11.480,00	24,18%
Mercats amb Super	48.198,00	25.144,00	4.151,25	23.054,00	18,01%
Total general	**59.678,00**	**25.144,00**	**6.927,41**	**34.534,00**	20,06%

Taula 7: 2019 percentatge de superfície disponible a les parades per mercats amb o sense supermercats

Es pot comprovar que els mercats amb supermercat mostren una millor ocupació de les parades, pel que, a grans trets, pot semblar que l'existència del supermercat no és negativa pel mercat.

D'altra banda, s'han definit les correlacions entre el grau d'ocupació de les parades i altres variables. L'objectiu d'aquest anàlisi és el d'intentar trobar una explicació racional, basada en dades, dels factors clau d'èxit d'un mercat. Cal tenir en compte que atès que no hi ha dades d'afluències i vendes, l'únic indicador que s'ha utilitzat com a representatiu de l'èxit ha estat el grau d'ocupació en m^2 a les parades.

Les correlacions positives indiquen que els dos indicadors evolucionen en paral·lel.

Gràfic 12: Correlacions positives en relació a la superfície comercial ocupada

Segons s'extreu de la informació del gràfic, la superfície del supermercat, la despesa en dinamització, les hores d'obertura a les tardes i que les parades siguin grans, són factors que tenen una correlació positiva en relació al grau d'ocupació. Per tant, es podria afirmar, seguint les dades, que són factors clau per a que les parades d'un mercat estiguin més ocupades. A continuació s'analitza cada indicador,

Superfície supermercat: Ja s'ha vist amb anterioritat que el fet de haver supermercat al mercat millora l'ocupació. No obstant això el que es veu a la correlació positiva, que és la més alta, és que un mercat té més ocupació de parades en la mesura que el supermercat és més gran.

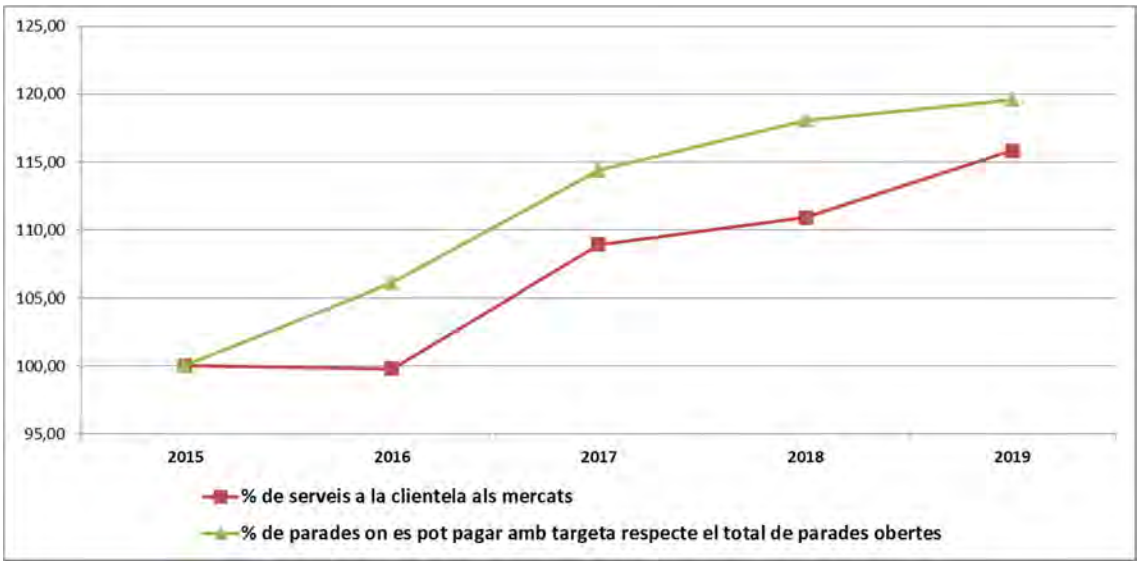
Despesa en dinamització: La correlació indica que a mida que hi ha més despesa hi ha menys parades disponibles.

Hores d'obertura a les tardes: Com més tardes s'obre, hi ha menys parades disponibles.

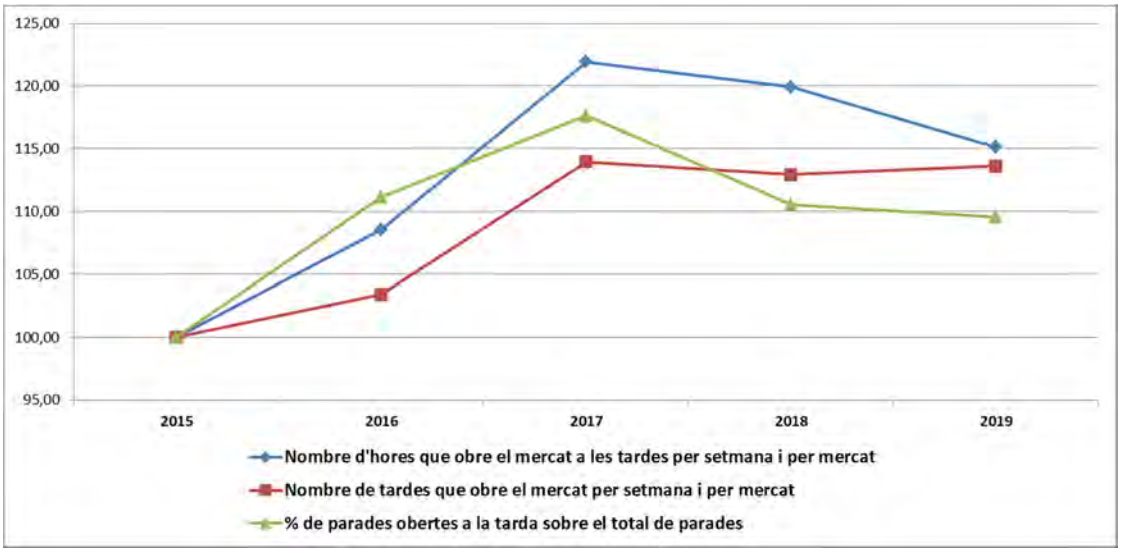
Mitjana de superfície de venda per parada: Diferents anàlisis d'aquest document indiquen que hi ha una clara tendència a augmentar la mida de les parades i a augmentar la productivitat augmentant la superfície per persona ocupada. Aquesta correlació confirma que als mercats amb parades més grans tendeixen a tenir més ocupació de parades.

Al 2019 augmenten els serveis al client però disminueixen les hores d'obertura a les tardes

D'altra banda, analitzant els indicadors relacionats amb promoure els serveis als clients, es pot veure un increment dels serveis a la clientela i el pagament amb targeta, no obstant això, al 2019 es produeix un lleu descens de les hores d'obertura a les tardes.

Gràfic 13: Evolució dels indicadors dels serveis als clients (2015 = 100)-1-

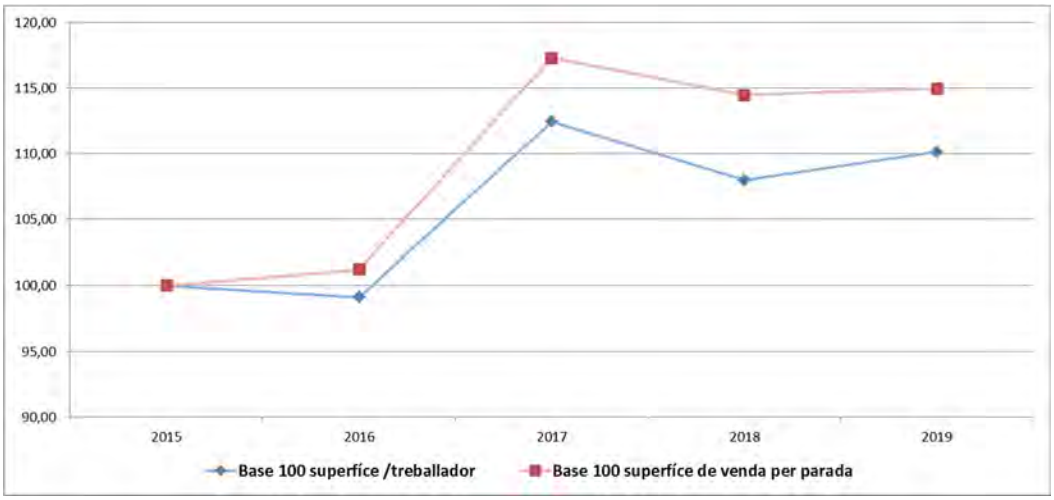

Gràfic 14: Evolució dels indicadors dels serveis als clients (2015 = 100) -2-

Augmenta de forma important la productivitat per persona a les parades, confirmant la tendència a un augment de la superfície mitjana.

Un altre indicador en el que cal aprofundir és el que ens informa dels **m² de superfície de venda a les parades per nombre total de treballadors de les parades.** Aquest indicador ha augmentat al 2016 i al 2017 però ha baixat lleument al 2018 mantenint-se al 2019. Això demostra que la superfície de venda augmenta, augmentant a la vegada la productivitat tot i que al 2018 i al 2019 aquesta tendència s'ha vist atenuada.

Això es pot comprovar en el següent gràfic on s'observa clarament una correlació positiva quasi perfecta a l'evolució dels dos indicadors de 0,98 sobre 1.

Gràfic 15: Evolució indicadors m² per persona ocupada a les parades i mitjana mida parades (2015=100)

Un altre indicador del que cal destacar l'evolució positiva es l'augment d'un 26% de les **actes d'inspecció sanitària** en relació al 2018, on ja van créixer considerablement.

A continuació, es resumeixen les principals conclusions en l'àmbit usuari client:

- El mix comercial augmenta des del 2015 en els altres operadors alimentaris en format de supermercat i en restauració en detriment dels altres sectors. El format supermercat i mercat es va imposant, resultant ser un model d'èxit.

- La superfície disponible s'ha mantingut a nivells preocupants, més que pel 11% del total de la superfície, pel 20% de superfície de parades disponibles sobre el total de las superfície de les parades sense comptar la superfície dels supermercats. Això vol dir que una de cada cinc parades estan tancades.

- Els mercats que tenen supermercat mostren menys parades disponibles que els que no en tenen. La desocupació dels primers es d'un 18 % mentre que els mercats que no tenen supermercat la desocupació arriba al 24 %.

- La superfície del supermercat, la despesa en dinamització, les hores d'obertura a les tardes i que les parades siguin més grans, són factors que tenen una correlació positiva en relació al grau d'ocupació. Per tant, es podria afirmar, seguint les dades, que són factors clau per a que les parades d'un mercat estiguin més ocupades, essent aquest darrer indicador l'únic disponible, amb dades suficients, que mostra el grau d'èxit d'un mercat.

- Comparant les proporcionalitats del mix dels mercats amb l'enquesta de pressupostos familiars, queda clar que el fresc verd té recorregut de creixement sempre condicionat a l'existència, o no, de comerços d'aquest sector a l'àrea d'influència i a les superfícies de venda disponibles de cada mercat i al pes , en augment, d'aquest sector als supermercats.

- Tot i que al 2018 i al 2019 s'atenua la tendència, queda clar en la sèrie del darrers 5 anys l'augment de superfície per persona a les parades amb una correlació quasi perfecte amb l'augment de superfície de les parades.

- Les anteriors conclusions fan pensar que una estratègia de comercialització seria augmentar l'oferta de parades més grans ajuntant parades petites a mesura que fos possible.

- Al 2019 s'observa un increment dels serveis a la clientela i del pagament amb targeta, a la vegada que es produeix un lleu descens de les hores d'obertura a les tardes.

6. DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS I RECURSOS HUMANS

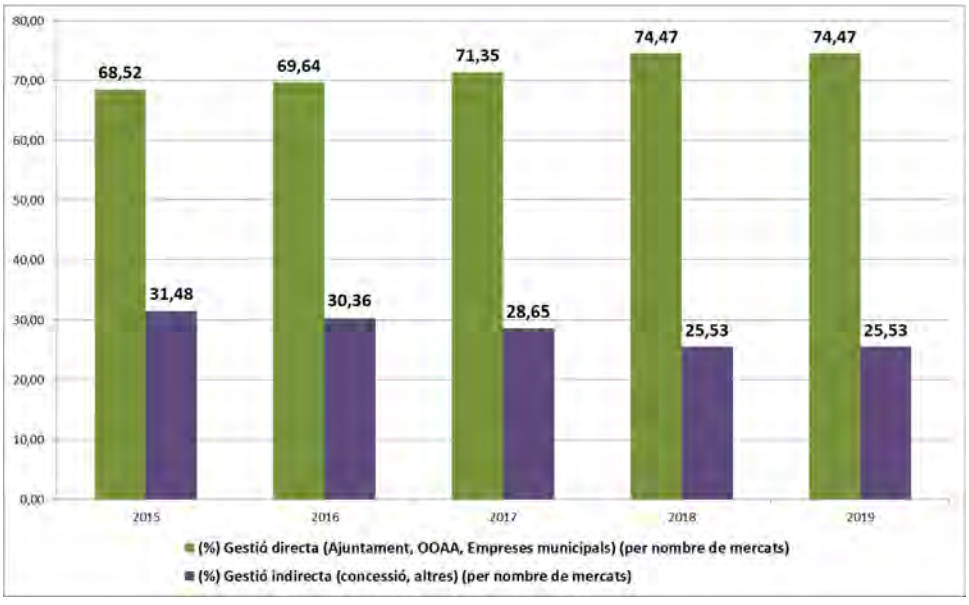
En aquest punt es realitza l'estudi dels indicadors corresponents als valors organitzatius, és a dir, quin és el paper dels mercats en l'àmbit intern i de gestió del personal propi i el directament implicat. A continuació es presenta la taula resum d'aquests indicadors

III. Dimensió Valors Organitzatius / RRHH		2015	2016	2017	2018	2019
Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió	(%) Gestió directa (Ajuntament, OOAA, Empreses municipals) (per nombre de mercats)	68,52	69,64	71,35	74,47	74,47
	(%) Gestió indirecta (concessió, altres) (per nombre de mercats)	31,48	30,36	28,65	25,53	25,53
	% de treballadors/es municipals respecte el nombre total de persones ocupades al mercat	71,59	67,06	75,03	76,43	76,97
	Preu mig de rescat per any de concessió restant per M² superfície de venda a les parades	87,41	94,59	71,33	71,33	71,33
Promoure un clima laboral positiu per als treballadors	% d'hores de baixa sobre total d'hores laborals (treballador/a municipal)	5,44	3,64	3,28	3,95	3,47
	% d'hores de baixa sobre total d'hores laborals (treballadors/es contractats/des entitat gestora)	0,28	2,21	1,51	0,20	0,60
	Salari brut anual d'un peó de mercat	19.137,74	19.412,02	19.871,17	20.028,94	20.301,38
	Nombre d'hores anuals laborals de peó de mercat i treballadors de neteja per cada 100 M² de superfície total	93,62	95,33	89,67	93,07	93,86
Grau d'acompliment de la normativa	Expedients sancionadors per mercat	0,28	0,33	0,27	0,38	0,43
	% Expedients executats sobre expedients sancionadors	93,33	18,75	53,85	66,67	45,00
Millorar les habilitats dels treballadors	Hores anuals de formació realitzades per persona ocupada al mercat	5,30	4,85	5,97	5,92	6,39
	% de persones ocupades al mercat assistents a cursos	25,22	23,72	34,81	38,16	36,88
	% de treballadors de les parades assistents a cursos	6,42	7,47	11,28	11,37	12,11
Promoure la Responsabilitat Social	% de dones respecte el total de treballadors/es al mercat municipal	24,39	29,63	37,18	37,93	39,38
	% de dones comandament respecte el total de comanda-ments al mercat municipal			64,47	66,47	62,72

Taula 8: Indicadors Valors organitzatius 2015-2019

Al 2019 es manté la gestió directa per nombre de mercats.

Al següent gràfic, es pot veure l'evolució dels indicadors per tipus de gestió des del 2015 i fins al 2019. Es pot comprovar que tot i ser un creixement molt atenuat, hi ha una tendència clara a augmentar la gestió directa en front de la indirecta. Caldrà aprofundir en les causes d'aquest fet en cada cas.

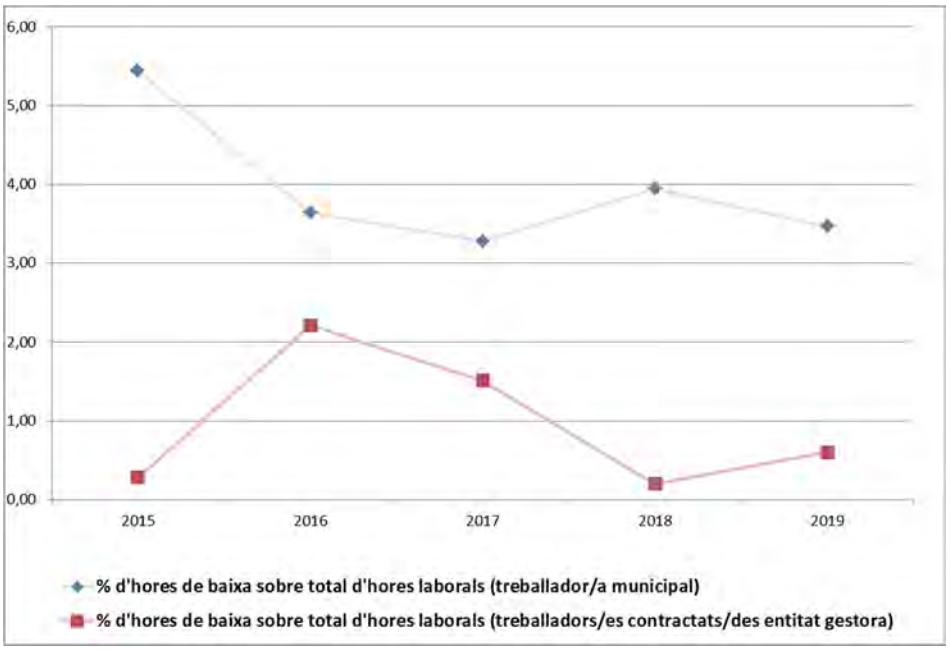
Gràfic 16: Evolució 2015-2019 per tipus de gestió per nombre de mercats

Analitzant l'indicador transversal, es pot observar que els mercats estan a la banda mitjana pel que fa a percentatge de gestió directa, un 61% per volum de despesa i un 75% per nombre de mercats. Està clar que la naturalesa del servei i els requeriments d'especialització i d'inversió determinen el percentatge de gestió directa de cada servei.

% Gestió directa	
Policia local	100%
Biblioteques	100%
Serveis socials	100%
Fires locals	100%
OMIC	100%
Seguretat alimentària	100%
Mediació Ciutadana	100%
OTL	100%
Serveis locals ocupac.	100%
Museus locals	99%
Serveis culturals	98%
Espais escènics	90%
Escoles de música	86%
Mercats	75%
Esports	71%
Escoles bressol	66%
Cementiris Municipals	48%
Abastament Local d'Aigua	44%
Verd Urbà	34%
Residus	26%
Neteja viària	17%
Enllumenat públic	11%

Taula 9: Indicador transversal-% gestió directa-

Tot i que els valors absoluts de les **baixes laborals** no són preocupants, s'observa que el valor està per sobre als treballadors municipals, tal com es pot veure el següent gràfic on s'observa una major diferència al 2018.

Gràfic 17: Evolució 2015-2019 baixes laborals

Aquest darrer indicador és susceptible de fer un anàlisi transversal, el qual queda definit a la següent taula,

% Hores de baixa	
Policia local	14%
Neteja viària	9%
Residus	9%
Verd Urbà	8%
Cementiris Municipals	8%
Serveis socials	7%
Escoles bressol	7%
Abastament Local d'Aigua	6%
Enllumenat públic	6%
Biblioteques	5%
Serveis culturals	5%
Seguretat alimentària	5%
Serveis locals ocupac.	5%
Esports	4%
Museus locals	4%
Espais escènics	4%
Mercats	3%
OMIC	3%
Mediació Ciutadana	2%
OTL	2%
Escoles de música	2%
Fires locals	2%

Taula 10: Indicador transversal-% hores de baixa treballadors municipals-

Els serveis més exposats a possibles baixes estan relacionats amb la policia local, neteja i residus. Serveis exteriors i més sensibles a les baixes. El servei de mercats es situa a la banda mitjana-baixa amb un 3% d'hores de baixa.

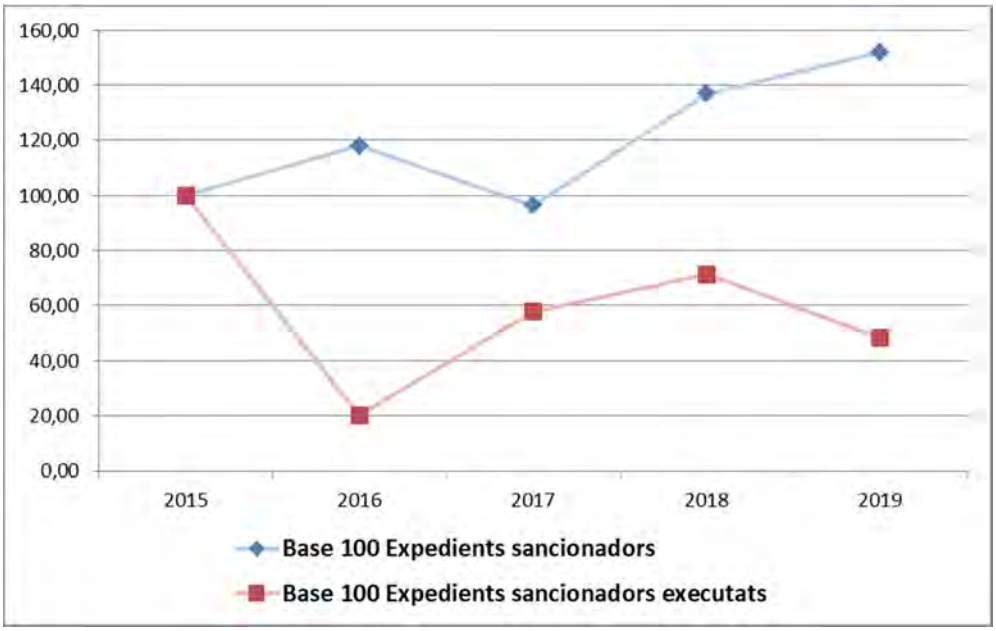
El salari brut d'un peó de mercat es troba a la part alta del rang salarial per aquesta categoria, mostrant el 2019 el valor més alt dels darrers 5 anys.

Analitzant el **salari brut d'un peó de mercat**, es pot veure que es situa al 2019 per sobre del 2018 i en una mica més de 20.000 €/any. Es pot considerar un bon sou, que està per sobre de la mitjana al sector privat de les empreses de serveis.

Pel que fa al grau de compliment de normativa, s'analitzarà l'evolució dels **expedients sancionadors.**

Augment important al 2019 dels expedients sancionadors oberts, però important descens del percentatge dels executats

Els expedients sancionadors oberts han augmentat un 11% en relació al 2018. No obstant això, els expedient executats han baixat d'un 67 % al 2018 a un 45 % al 2019. La situació es pot veure al gràfic següent.

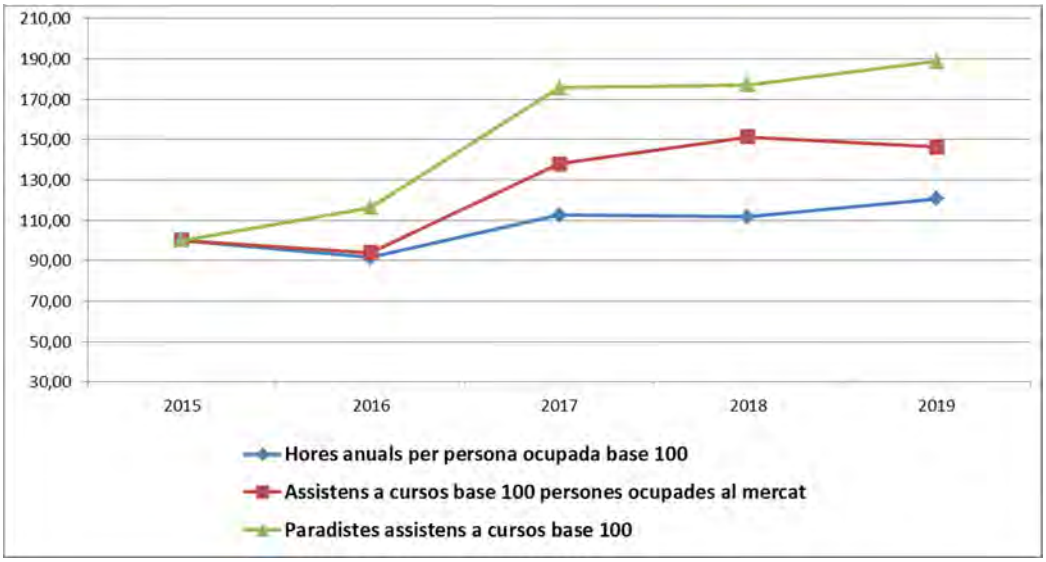

Gràfic 18: Evolució 2015-2019 expedients sancionadors

Es recuperen lleument els indicadors relacionats amb la formació, tot i que disminueixen les persones treballadores assistents a cursos

En relació als indicadors que fan referència a la **formació,** cal destacar que al 2019 han crescut les hores oferint un valor, el màxim de la sèrie, de 6,39 hores anuals per persona ocupada al mercat. Al 2019 disminueix l'assistència dels treballadors del mercat, mostrant un descens d'un 3% en relació a 2018. En canvi, augmenta un 6% l'assistència a cursos dels paradistes. No obstant això, les dades en valor absolut no són altes, especialment en el cas dels cursos destinats als treballadors a les parades, per tant, es considera que hi ha recorregut de millora en aquest àmbit.

A continuació es pot veure l'evolució de forma gràfica.

Gràfic 19: Evolució 2015-2019 indicadors de formació (2015=100)

Si es realitza una anàlisi transversal, es pot constatar que el servei de mercats es situa a les posicions darreres pel que fa a les hores anuals dedicades a la formació per part dels treballadors municipals.

Hores anuals de formació per treballador	
OTL	52,10
Mediació Ciutadana	48,30
OMIC	47,00
Escoles bressol	29,80
Serveis socials	29,70
Serveis locals ocupac.	27,10
Biblioteques	21,80
Abastament Local d'Aigua	21,00
Policia local	20,30
Enllumenat públic	18,60
Seguretat alimentària	18,50
Museus locals	17,20
Escoles de música	15,20
Espais escènics	14,80
Esports	12,10
Serveis culturals	12,10
Verd Urbà	10,80
Fires locals	6,90
Residus	6,70
Mercats	6,40
Cementiris Municipals	5,50
Neteja viària	4,30

Taula 11: Indicador transversal-Hores de formació anuals per treballador-

El servei de mercats és el tercer valor més baix de tots els serveis. Serveis més orientats a l'educació o a aspectes socials superen, en algun cas, en més de 7 vegades el servei de mercats. Caldria aprofundir en les causes d'aquesta baixa posició del servei de mercats i plantejar-se el repte d'augmentar el valor de l'indicador.

Un 39% dels treballadors del mercat són dones. Un 62% dels comandaments són dones.

Pel que fa a les qüestions relacionades amb el gènere dels treballadors, cal remarcar que la presència de **dones treballadores al mercat**, augmentant de forma progressiva en tot el període, passant d'un 24% al 2015 a un 39% al 2019, any on es mostra el valor més alt de la sèrie. D'altra banda, un 63% del comandaments són dones, disminuint lleument sobre 2018.

Gràfic 20: Evolució 2015-2019 percentatge de dones treballadores al mercat

L'anàlisi d'aquests dos darrers indicadors des d'una òptica transversal, es pot veure a les següents taules

% de dones treballadores	
Escoles bressol	98%
Serveis socials	87%
Serveis locals ocupac.	85%
Biblioteques	81%
Fires locals	80%
OTL	78%
OMIC	75%
Mediació Ciutadana	69%
Seguretat alimentària	65%
Museus locals	60%
Serveis culturals	56%
Espais escènics	45%
Escoles de música	44%
Mercats	39%
Esports	37%
Abastament Local d'Aigua	35%
Cementiris Municipals	27%
Neteja viària	17%
Policia local	13%
Verd Urbà	12%
Enllumenat públic	12%
Residus	5%

% de dones comandament	
Escoles bressol	99%
Biblioteques	88%
Serveis socials	82%
OTL	80%
Serveis locals ocupac.	80%
Seguretat alimentària	76%
Fires locals	67%
Museus locals	65%
Mercats	63%
Mediació Ciutadana	61%
OMIC	53%
Escoles de música	51%
Espais escènics	49%
Serveis culturals	48%
Cementiris Municipals	39%
Abastament Local d'Aigua	35%
Esports	29%
Verd Urbà	26%
Enllumenat públic	12%
Neteja viària	11%
Residus	10%
Policia local	7%

Taules 12: Indicadors transversals-% de dones treballadores i % de dones comandaments sobre el total de comandaments-

Si bé els mercats es troben en una posició relativament baixa pel que fa al percentatge de dones que treballen al mercat sobre el total de treballadors, en relació als percentatge de dones comandament sobre el total de comandaments, el servei de mercats es situa en un valor bastant alt, representant el 63%.

Per acabar aquest apartat, es presenten les conclusions més rellevants de l'anàlisi d'indicadors dels valors organitzatius i recursos humans.

- Es manté al 2019 en relació al 2018 la gestió directa en un 75 % del mercats.
- Les hores de baixa laboral respecte a les hores ocupades no són rellevants però augmenten en els treballadors municipals en relació als no municipals.
- El salari brut mitjà d'un peó de mercat és elevat respecte del sector privat, això pot representar una oportunitat de millorar la motivació i la productivitat.
- Hi ha recorregut de millora en els indicadors relacionats amb la formació, especialment en les hores dedicades a formació del personal propi del mercat, que han caigut lleument en relació al 2018.
- Al 2019 augmenta el percentatge a un 39% de dones treballadores al mercat. Un 63% dels comandaments són dones, baixant una mica en relació al 2018.

7. DIMENSIÓ ECONÒMICA

En aquest apartat es realitza l'estudi dels indicadors corresponents a la dimensió econòmica. S'aprofundirà en l'anàlisi de les despeses. A continuació es presenta la taula resum d'aquests indicadors:

IV. Dimensió Econòmica.		2015	2016	2017	2018	2019
Disposar dels recursos adequats	Despesa corrent del servei per habitant	5,21	5,28	5,46	5,08	5,14
	% de despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal	0,64	0,65	0,62	0,56	0,54
Finançar adequadament el servei	% d'autofin. per Taxes i preus públics	78,23	79,10	73,64	73,27	69,46
	% d'autofin. per aportacions d'altres institucions	0,82	1,11	0,84	1,58	1,04
	% de finançament per part de l'ajuntament	20,95	22,14	24,74	25,16	29,50
Gestionar adequadament els recursos	Despesa de manteniment per M² de superfície total	7,59	8,23	10,37	9,20	8,09
	Despesa de subministraments per M² de superfície total	16,26	16,49	17,21	17,11	17,32
	% de la despesa en personal sobre la despesa corrent del servei	32,86	31,07	30,80	32,12	35,10
	% de la despesa en accions de dinamització sobre la despesa corrent del servei	6,62	6,31	7,90	7,90	8,13
Oferir el servei a uns costos unitaris adequats	Despesa corrent del servei per M² de superfície total	49,46	51,63	48,90	48,60	47,38
	Despesa corrent del servei per hora d'obertura anual per mercat	71,56	70,86	70,90	66,51	69,91

Taula 13: Indicadors dimensió econòmica 2015-2019

La despesa corrent del servei per habitant no ha variat de forma important en tota la sèrie i creix lleument en relació al 2018 situant-se en 5,1 € per persona i any. Des del punt de vista transversal, la despesa corrent del servei per habitant queda reflectida a la següent taula,

Despesa corrent del servei per habitant	
Policia Local	86,80
Residus	72,30
Serveis Socials	65,20
Abastament Local d'Aigua	65,20
Esports	62,60
Serveis culturals	61,00
Neteja viària	44,40
Escoles Bressol	29,10
Verd Urbà	27,90
Serveis Locals Ocupac.	23,10
Biblioteques	18,60
Enllumenat públic	14,90
Espais Escènics	11,70
Escoles de Música	11,50
Museus locals	9,40
Mercats	5,10
Cementiris Municipals	5,06
Fires Locals	3,50
Mediació Ciutadana	1,41
OMIC	1,28
Seguretat Alimentària	0,96
OTL	0,27

Taula 14: Indicador transversal- despesa corrent del servei per habitant -

Es pot comprovar que el servei de mercats es troba a la zona baixa de despesa per habitant en comparació amb altres serveis.

D'altra banda, **el percentatge de despesa corrent sobre el pressupost municipal** ha seguit baixant i cau per sota del valor del 2018 amb un 0,54 %. Des de l'òptica transversal, els resultats d'aquest indicador són els següents,

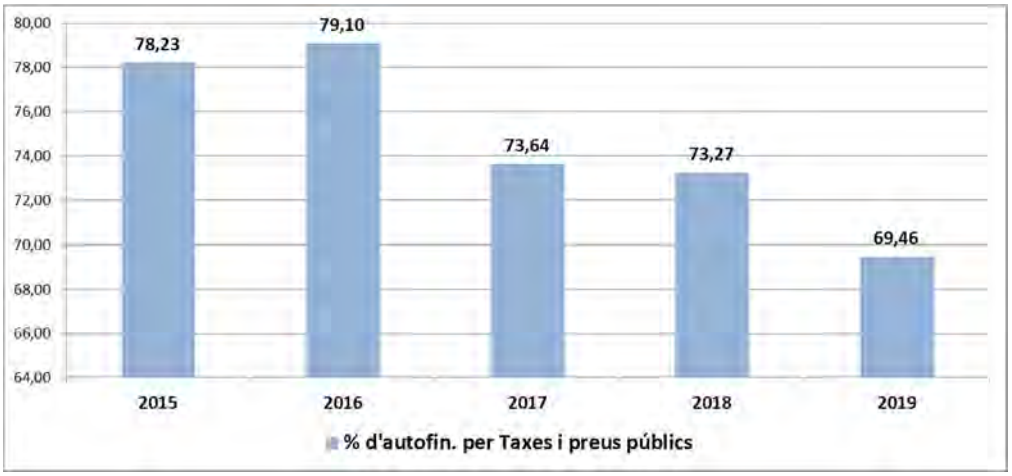
% sobre el pressupost municipal	
Policia Local	9,10%
Residus	7,90%
Serveis Socials	7,10%
Serveis culturals	6,60%
Esports	6,50%
Abastament Local d'Aigua	6,20%
Neteja viària	4,80%
Escoles Bressol	3,10%
Verd Urbà	2,80%
Serveis Locals Ocupac.	2,30%
Enllumenat públic	1,60%
Escoles de Música	1,30%
Espais Escènics	1,20%
Biblioteques	1,11%
Museus locals	1,00%
Cementiris Municipals	0,59%
Mercats	0,54%
Fires Locals	0,30%
Mediació Ciutadana	0,15%
OMIC	0,14%
Seguretat Alimentària	0,12%
OTL	0,03%

Taula 15: Indicador transversal- % de despesa sobre el pressupost municipal -

S'observa que el pes relatiu del servei de mercats és baix en relació amb altres serveis.

Al 2019 es dona el valor més baix d'autofinançament amb un 69 %, en front del 79 % que es va donar al 2016

Pel que fa al **finançament dels mercats**, es pot veure que, al 2019, un 69% de la depesa es troba autofinançada, mentre que un 31 % procedeix d'ajuntaments i d'altres institucions. El 2019 és l'any en que el percentatge d'autofinançament és més baix. Cal fer una reflexió en aquest punt i plantejar en cada cas quines són les causes de no poder finançar el 100% de l'activitat amb taxes i preus públics.

Gràfic 21: Evolució 2015-2019 percentatge d'autofinançament per taxes i preus públics

Els resultats d'aquest indicador des de la perspectiva transversal es poden veure a la taula següent,

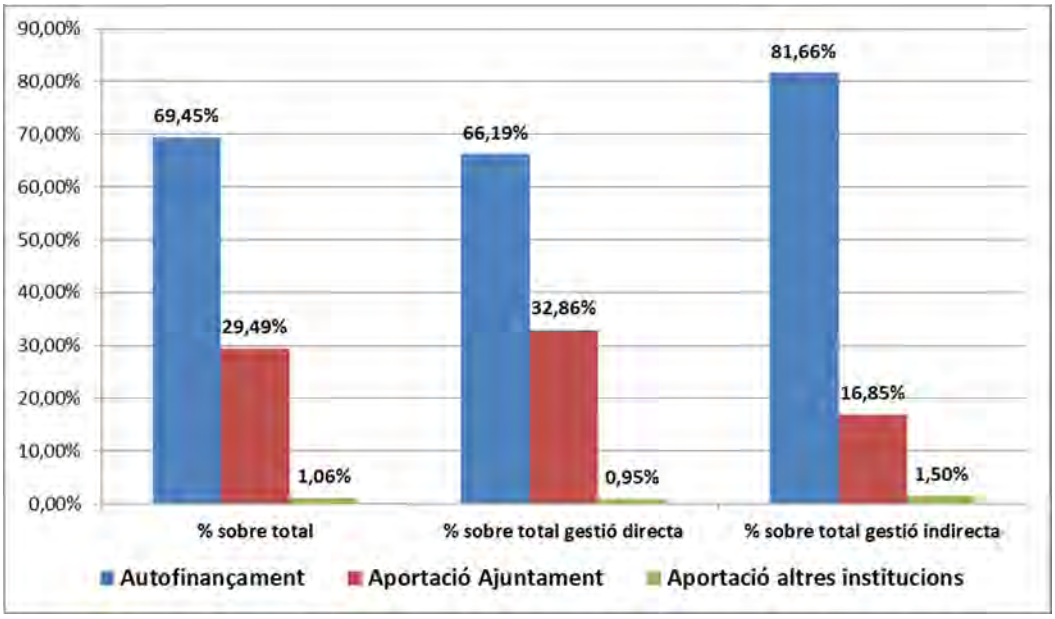
% d'autofinançament sobre el pressupost municipal	
Abastament Local d'Aigua	105%
Residus	99%
Cementiris Municipals	97%
Mercats	70%
Esports	56%
Escoles Bressol	37%
Escoles de Música	36%
Espais Escènics	36%
Fires Locals	33%
Policia Local	27%
Seguretat Alimentària	12%
Museus locals	11%
Serveis culturals	8%
Serveis Socials	3%
Serveis Locals Ocupac.	1%
Biblioteques	0%
Enllumenat públic	0%
Neteja viària	0%
OMIC	0%
Mediació Ciutadana	0%
Verd Urbà	0%
OTL	0%

Taula 16: Indicador transversal- % d'autofinançament per taxes i preus públics -

Els mercats es situen al quart lloc de la llista amb un 70% d'autofinançament, per sota del servei de residus, cementiris i aigua. El valor d'aquest indicador ve especialment determinat per la naturalesa del servei i la capacitat de generar taxes o preus públics específics.

La gestió directa s'autofinança en un 66% mentre que la indirecta ho fa en un 82%.

Tot i que es pot suposar que la gestió indirecta rep menys recursos procedents d'ajuntaments i d'altres institucions, s'ha considerat un anàlisi interessant creuar les dades de finançament amb tipus de gestió, directa o indirecta. El resultat es mostra al següent gràfic:

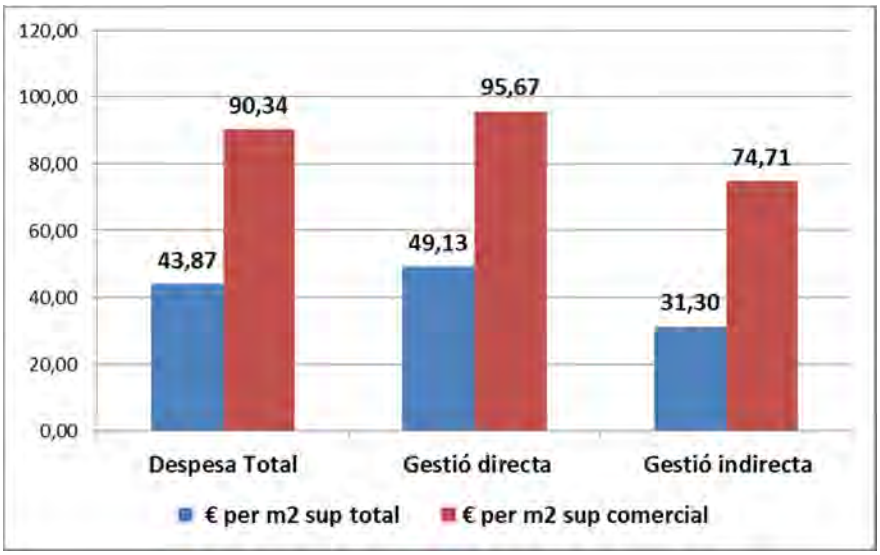
Gràfic 22: Dades 2019. % Finançament per tipus de gestió

Clarament la gestió indirecta mostra el valor més alt d'autofinançament, tot i que també mostra el valor més alt de finançament d'altres institucions, encara que aquest és poc rellevant i es situa al voltant del 2%.

La gestió directa s'autofinança en un 66% mentre que la indirecta ho fa en un 82%.

Addicionalment, s'ha incorporat a l'estudi l'anàlisi dels costos per m^2 de la gestió directa i de la indirecta. S'ha realitzat en els indicadors de despesa per superfície total, superfície comercial i superfície de venda . En tots els casos s'observa que els costos són més baixos a la gestió indirecta que a la gestió directa. En relació a la superfície total el cost de la gestió indirecta es un 36% inferior a la directa. Si s'analitza la superfície comercial, la gestió indirecta és un 22% inferior. Caldria analitzar en profunditat en cada cas les causes d'aquestes diferències. A la següent taula i gràfic es pot veure el resum de les dades.

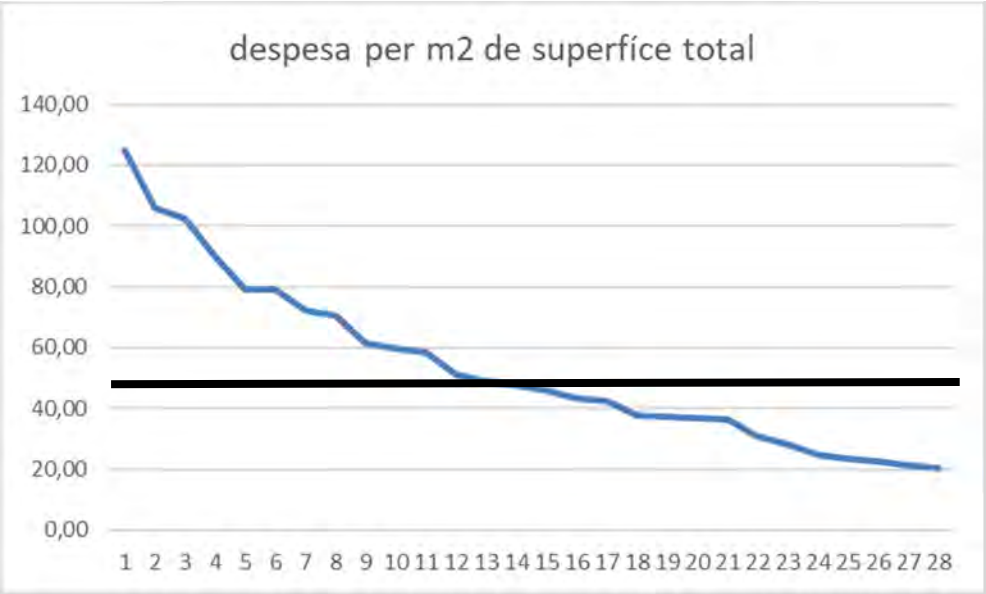
Tipus de despesa	Despesa Total	Gestió directa	Gestió indirecta	Dif %
€ per m2 sup total	43,87	49,13	31,30	-36,28%
€ per m2 sup comercial	90,34	95,67	74,71	-21,91%
€ per m2 sup de venta	141,14	155,87	104,22	-33,13%

Taula i gràfic 1: Costos per m^2 de gestió directa i indirecta. Dades 2019

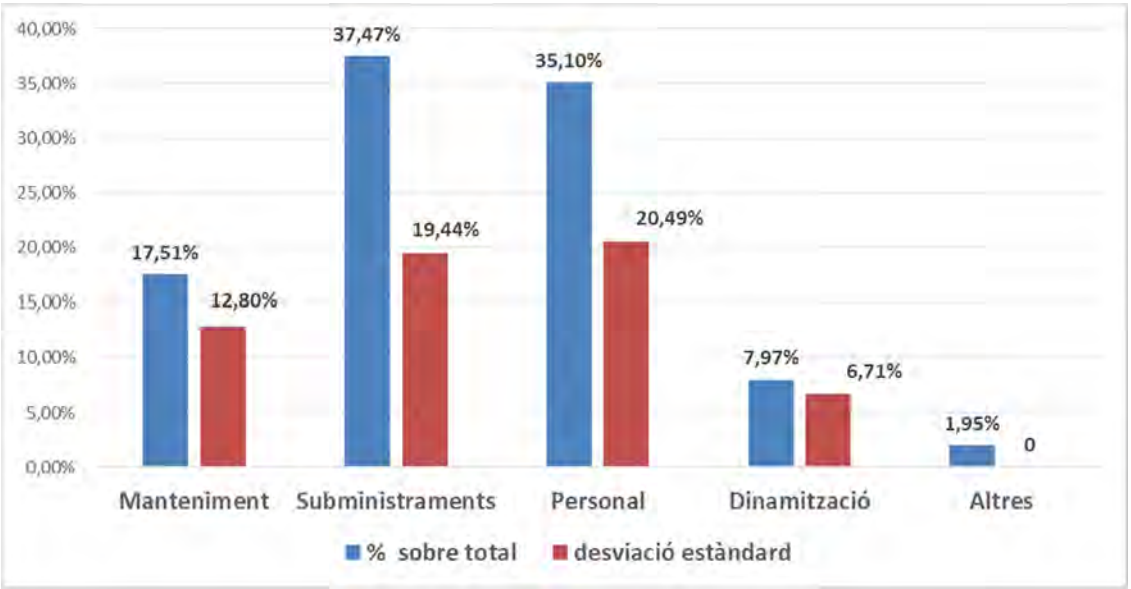
Alta dispersió de dades en la despesa per m^2.

En relació a l'anàlisi de la despesa, en primer lloc, s'analitza el comportament de **la despesa corrent del servei per m^2 de superfície total**. Com es pot comprovar al següent gràfic, hi ha una àmplia dispersió de les dades, amb un valor màxim de 125 i un valor mínim de 20. La mitjana se situa en 47,38 una mica per sota del 2018 i la desviació estàndard es de 28, un valor elevat en relació a la mitjana

Gràfic 23: Dades 2019 despesa per m² de superfície total per municipi

Entrant en més detall de despesa, s'han estudiat els **indicadors de percentatge de despesa sobre el total**. Per tal de veure si també existeix molta dispersió de dades, s'ha calculat la desviació estàndard de cadascun

Gràfic 24: Dades 2019. Percentatge de despesa sobre total despesa per tipologia i desviació estàndard

L'anàlisi per partides també mostra una gran dispersió de les dades de despesa per m².

La partida de subministraments és la que representa més percentatge de despesa, un 37%. Tot i tenir una desviació estàndard alta, és la mes baixa respecte a la mitjana de totes les partides atès que les tarifes haurien de ser similars. Dins de subministraments, hi ha la partida d'energia. Està clar que una optimització dels costos energètics pot ajudar molt a millorar la situació pressupostària a més, tenint en compte la nova legislació ens aspectes de renovables i la possibilitat real de instal·lar plaques fotovoltaiques.

La següent partida més representativa és la de personal amb un 35% de la despesa. Aquí la desviació estàndard també és alta.

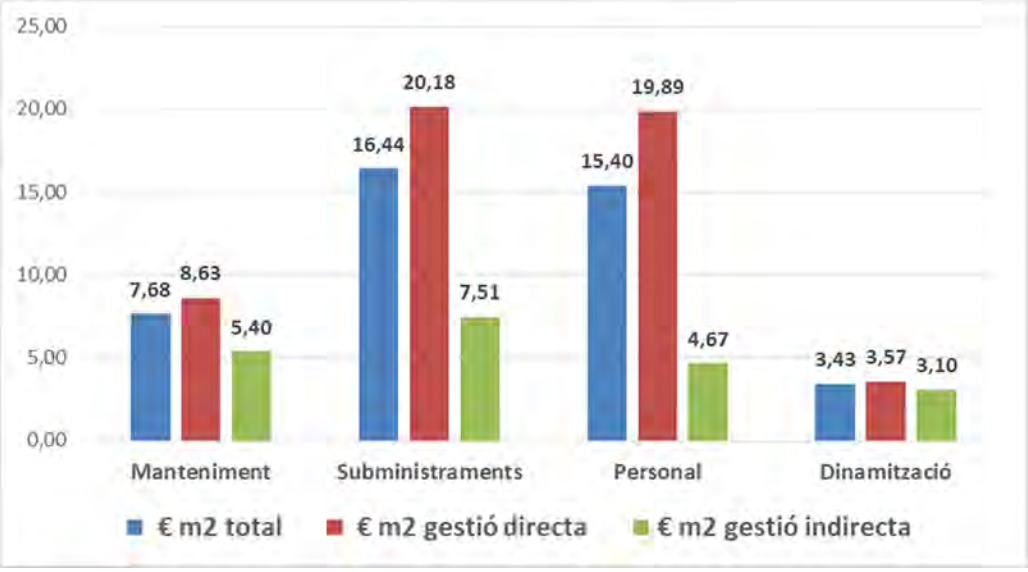
La següent partida per volum de despesa és manteniment, amb un 17% de la despesa. En aquesta partida és on la desviació estàndard es mostra més alta respecte de la mitjana. Això pot ser degut a que hi ha mercats sense reformar amb alts costos de manteniment en front dels reformats amb baixos costos.

Finalment, animació representa un 8% de la despesa amb una desviació estàndard molt elevada, probablement degut a les polítiques de dinamització molt diferents de diferents mercats. No es disposa de dades suficients per calcular la desviació estàndard de la partida d'altres.

A excepció de dinamització, la resta de partides tenen un cost sensiblement més baix a la gestió indirecta que a la directa

Addicionalment, i atès les diferències entre la gestió directa i la indirecta, s'ha realitzat un estudi de les diferències per partides i per tipus de gestió. Com es veurà al següent quadre i gràfic, la despesa de manteniment per m² de superfície total és un 37% menor a la gestió directa que a la indirecta. Els subministraments mostren un avantatge de cost d'un 68% de la gestió indirecta respecte a la directa. És a la partida de personal on es mostra més diferència, relacionat probablement amb l'alt cost del peó de mercat i l'estructura de gestió. En aquesta partida la gestió indirecta té un cost un 77% menor que la gestió directa. L'única partida que mostra un cost similar als dos tipus de gestió es la de dinamització.

Concepte	€ m2 total	€ m2 gestió directa	€ m2 gestió indirecta	% variació Gestió indirecta/directa
Manteniment	7,68	8,63	5,40	-37,42%
Subministraments	16,44	20,18	7,51	-62,78%
Personal	15,40	19,89	4,67	-76,51%
Dinamització	3,43	3,57	3,10	-13,24%

Taula i gràfic 2: Dades 2019. Percentatge de despesa sobre total despesa per tipologia i per gestió indirecta i directa

En conclusió, es pot veure que existeix una àmplia dispersió de dades en la despesa per m² i també en l'anàlisi de grans partides. Està clar que els diferents mercats tenen diferents casuístiques i que els diferents tipus de gestió també mostren diferències rellevants.

A l'hora d'analitzar la despesa, s'ha de tenir en compte diferents factors que determinen la despesa i diferencien molt els mercats entre si.

Per tant, cada municipi s'hauria de plantejar els motius de per què cada indicador de despesa s'allunya, o no, de la mitjana considerant els següents factors determinants de la despesa:

- S'hi ha, o no, supermercat i quin percentatge representa de la superfície total.
- El mateix amb l'aparcament. Si es produeixin ingressos de l'aparcament, s'haurien de restar de la despesa, ja que el que es busca és el cost net.
- Quina superfície té cada mercat respecte de la mitjana.
- Quin percentatge té cada mercat de superfície comercial sobre superfície total.
- Considerar si es pot millorar l'eficiència energètica.
- Considerar si es pot millorar la productivitat del personal.
- Quantes hores obre cada mercat respecte de la mitjana.
- Quin percentatge es dedica a animació i promoció.
- Grau d'obsolescència de les instal·lacions i de l'equipament en general.
- Afluència de públic per m^2. Com més afluència més necessitat de neteja i desgast de les instal·lacions.

Tenint en compte la informació anterior, de forma orientativa i de cara a homogeneïtzar els ratis de despesa, es mercats es podrien classificar en:

- Mercats no reformats sense supermercat, aparcament ni instal·lacions de climatització.
- Mercats no reformats amb aparcament i sense instal·lacions de climatització, amb o sense supermercat
- Mercats reformats sense aparcament i amb instal·lacions de climatització.
- Mercats nous o reformats amb supermercat, aparcament i instal·lacions de climatització.

Les principals conclusions en l'àmbit econòmic són:

- El 2019 es l'any on l'autofinançament és més baix disminuint en relació al 2018. Cal fer una reflexió en aquest sentit. La gestió indirecta s'autofinança en un 82 % en front del 66 % de la gestió directa.

- Existeix una àmplia dispersió als indicadors de despesa entre els diferents municipis, tant de despesa total per m^2 com de despesa per grans partides. Caldria que cada municipi fes un exercici per tal d'explicar quines són les causes d'allunyament de la mitjana. A l'hora de fer l'exercici, s'haurien de tenir en compte diferents factors que s'han detallat anteriorment (supermercat, superfícies, aparcament, afluència, grau d'obsolescència, eficiència energètica, hores d'obertura...) i a la vegada intentar enquadrar a cada mercat dintre de la seva tipologia per a fer més homogeni el compartiu.

- La gestió indirecta és sensiblement més econòmica que la gestió directa en tots els indicadors de superfície calculats. En el cas de la despesa per m^2 de superfície total la gestió indirecta és un 36% més baixa que la directa.

- En relació als indicadors de despesa per partida, la gestió indirecta mostra valors sensiblement més baixos que la gestió directa.

8. ESQUEMA CONCLUSIONS

En relació a l'entorn

- **La renda per càpita no és un factor clau** per determinar l'oferta comercial en format de mercats.
- El volum de població, en general, fa que **a les poblacions més grans disminueixi la superfície d'oferta per habitant en format de mercats.**
- Al trobar diferències rellevants als diferents entorns de cada municipi, **s'aconsellaria la realització d'un pla estratègic per a cada mercat** utilitzant l'eina de la matriu de diagnòstic i estratègia plantejada en aquest document.

❖ En relació a l'encàrrec polític

- ❖ Una vegada definida l'estratègia de l'apartat anterior, **caldria definir les polítiques de dinamització més adients per a cada mercat**. On caldria orientar els recursos a fidelització i/o captació segons convingui.
- ❖ **Seria del tot recomanable disposar d'indicadors d'afluències, vendes i perfil del client** per tenir de forma permanent dades sobre l'evolució de cada mercat.
- ❖ **Les inversions es mantenen i el manteniment es redueix al 2019**, cal esbrinar en cada cas quin és el motiu.
- ❖ **Les places d'aparcament estan correctament dimensionades** tot i que caldria saber si l'ús és exclusivament comercial.
- ❖ **El comerç d'alimentació a l'exterior del mercat no mostra una correlació significativa amb les parades buides**, per tant, no és un factor determinant.

❖ En relació a l'usuari/client

- ❖ Continua la **tendència a l'alça de la superfície dels supermercats dins els mercats**.
- ❖ La restauració creix lleument.
- ❖ **Una de cada cinc parades està disponible.**
- ❖ Hi ha una sèrie d'indicadors que, atesa la seva correlació amb el grau d'ocupació, poden ajudar a determinar el grau d'ocupació de les parades i es podrien interpretar com a **factors clau d'èxit d'un mercat sempre que l'entorn ho permeti**,
  - **Que tingui supermercat.**
  - **Que el supermercat sigui gran.**
  - **Que hi hagi despesa en dinamització.**
  - **Que s'obri per les tardes.**
  - **Que les parades siguin més grans.**
- ❖ El mix dels mercats segueix mostrant una **manca de fresc verd en relació al consum familiar**. El supermercats, les botigues al carrer i els mercats no sedentaris, complementen l'oferta d'aquest sector.
- ❖ Segueix la **tendència a augmentar la mida de la parada** i els m^2 de superfície per persona per tal d'obtenir millor rendibilitat.
- ❖ Caldria **ajuntar parades per millorar l'ocupació.**

❖ En relació als valors organitzatius i els recursos humans

- ❖ Es manté en un **75% el percentatge de gestió directa**.
- ❖ **Elevats costos salarials del personal de base a la gestió directa** en relació al sector privat.
- ❖ Hi ha **recorregut de millora a la formació**.
- ❖ **Al 2019 augmenta el percentatge a un 39% de dones treballadores als mercats.** Un 63% dels comandaments són dones, baixant una mica en relació al 2018.

❖ En relació a la dimensió econòmica

- ❖ **Baixa l'autofinançament al 2019**, principalment a la gestió directa mostrant un 66%, mentre que la indirecta es situa en un 82%.
- ❖ **Hi ha molta dispersió de dades de despesa entre municipis**. Caldria veure la casuística de cada mercat.
- ❖ **La gestió indirecta es un 36% més econòmica que la directa**, Totes les partides mostren valors més baixos a la gestió indirecta.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

FIRES LOCALS 2019

INFORME DELS INDICADORS DE FIRES LOCALS 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. RESULTATS PRINCIPALS DELS INDICADORS

3. CONSIDERACIONS FINALS

1. INTRODUCCIÓ

Presentació

El Servei de Fires Locals forma part dels cercles de comparació intermunicipal de la Diputació de Barcelona des de l'any 2009. Aquesta edició és la dotzena i es presenta amb les dades de l'any 2019. La sèrie històrica de les dades obtingudes durant aquests anys fa possible presentar no només els resultats d'aquesta dotzena edició, sinó que permet observar línies de tendència i determinades pautes, tant de canvi com de continuïtat o estabilitat, que han determinat l'evolució del Servei de Fires Locals durant més d'una dècada.

Aquest document presenta els resultats obtinguts en aquesta dotzena edició, que corresponen a l'any 2019, amb un total de 38 participants, però també posa de relleu l'evolució dels principals indicadors en comparació amb edicions anteriors, concretament des de l'any 2015 en endavant i, no només això, sinó que per algunes variables s'estableix una comparança amb d'altres Cercles.

Consideracions inicials

El Cercle de comparació intermunicipal de Fires Locals compta amb més d'una dècada de treball. És, per tant, un projecte àmpliament consolidat que, tot i adaptar-se a l'entorn canviant dels municipis que hi participen aposta per una visió continuista pel que fa el rigor de les dades, cosa que permet establir comparacions i sèries històriques.

En l'edició que ens ocupa del Cercle de Fires Locals (2019) es treballen les dades de 38 municipis, tres més que en l'edició de 2018. D'aquests 38, n'hi ha 35 de la demarcació de Barcelona, amb una nova incorporació, Sant Joan de Vilatorrada; 1 de la demarcació de Tarragona, Cambrils, present ja en les últimes tres edicions i, 2 de la demarcació de Lleida, que s'afegeixen com a novetats al Cercle d'aquest any: Les Borges Blanques i La Seu d'Urgell.

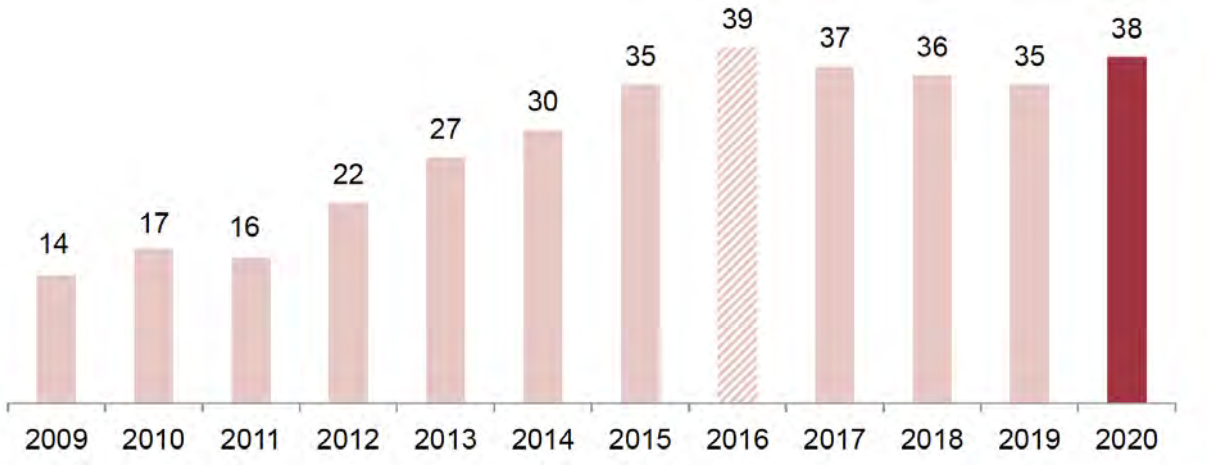
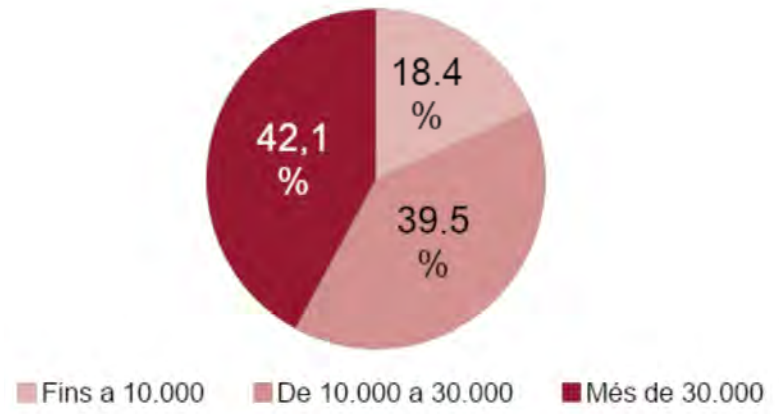

Figura 1. Municipis participants al Cercle de comparació intermunicipal de Fires Locals, per anys.

38 municipis participants
7 de fins a 10.000 habitants
15 de 10.000 a 30.000 habitants
16 de més de 30.000 habitants
(2 de més de 100.000 habitants)

Figura 2. Municipis participants al Cercle de comparació intermunicipal de Fires Locals 2019, per nombre d'habitants.

Perspectiva d'anàlisi global

Seguint amb l'estructura de les anteriors edicions del cercle de comparació intermunicipal de Fires Locals, els indicadors s'agrupen en les quatre dimensions bàsiques per a desenvolupar i entendre els resultats. Aquestes són:

- Dimensió d'encàrrec polític / estratègic, corresponent a aquells indicadors relacionats amb la consecució dels objectius finals i amb la qualitat del servei.
- Dimensió d'usuari / client, corresponent a aquells indicadors relacionats amb l'ús i la satisfacció del servei que en fan les persones usuàries o clients.
- Dimensió de valors organitzatius / recursos humans, corresponent a aquells indicadors relacionats amb el model organitzatiu i de gestió, així com dels recursos humans (retribucions, formació...)
- Dimensió econòmica, corresponent a aquells indicadors relacionats amb l'ús dels recursos necessaris per a donar el servei, així com als costos i les fonts de finançament.

A aquestes quatre dimensions cal afegir-hi, també, l'entorn, que fa referència a les característiques de la població, com ara: habitants, densitat de població o renda per càpita, entre d'altres.

Com és habitual, els municipis que participen en el Cercle de Fires Locals es divideixen, a raó del seu nombre d'habitants, en dos grans grups:
El primer grup està format per aquells municipis que tenen més de 30.000 habitants.

El segon grup està format per aquells municipis que tenen menys de 30.000 habitants.

La raó principal d'aquesta distribució és poder analitzar les mitjanes obtingudes dels diferents indicadors de la manera més exacta, efectiva i realista possible, responent a les particularitats i necessitats dels diferents municipis participants.

Nombre d'habitants dels municipis del Cercle de Fires

El primer grup està format per 16 municipis, que representen el 42% dels municipis participants (43% en l'edició de l'any 2018), mentre que el segon grup està format per 22 municipis, el 58% restant (57%, l'any 2018).

La presentació dels resultats obtinguts se centra en mostrar, d'una banda, la mitjana global de la totalitat dels municipis participants (38) i, d'altra banda, en assenyalar algunes dades segmentades per grups; és a dir, s'emfatitza aquesta distribució de grups per a copsar i entendre millor algunes variables i indicadors que estan directament relacionats amb la mida de la població i que, de no fer-ho així, els resultats es podrien interpretar de manera massa generalista i poc adaptada a la realitat dels municipis que prenen part al Cercle.

Figura 3. Distribució per trams de població dels municipis participants en el Cercle de Fires Locals de 2019.

Més de 100.000 habitants	
Terrassa	220.556
Mataró	128.265
De 30.000 a 100.000 habitants	
Sant Boi de Llobregat	83.605
Mantresa	77.714
Vilanova i la Geltrú	67.086
Viladecans	66.611
El Prat de Llobregat	64.599
Granollers	61.275
Mollet del Vallès	51.318
Gavà	46.771
Vic	46.214
Sant Feliu de Llobregat	44.860
Igualada	39.967
Vilafranca del Penedès	39.746
Montcada i Reixac	36.239
Cambrils	33.898
De 10.000 a 30.000 habitants	
Martorell	28.189
El Masnou	23.515
Manlleu	20.573
Calella	19.069
Cardedeu	18.357
Caldes de Montbui	17.554
Tordera	17.216
La Garriga	16.514
Cubelles	15.329
Palau Solità i Plegamans	14.771
Canet de Mar	14.526
Sant Sadurní d'Anoia	12.887
La Seu d'Urgell	12.089
Sant Andreu de Llavaneres	10.968
Sant Joan de Vilatorrada	10.936
Fins a 10.000 habitants	
Centelles	7.404
Santa Eulàlia de Ronçana	7.288
Roda de Ter	6.301
Les Borges Blanques	6.087
Navàs	6.020
Cardona	4.636
Collbató	4.466

Presentació dels resultats

L'informe de la dotzena edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de Fires Locals segueix una estructura basada en les quatre dimensions anteriorment esmentades i, per a cadascuna d'elles, es presenten els indicadors i les variables amb major representativitat i significació per tal d'entendre el sentit i l'evolució del servei de Fires Locals durant l'any 2019.

Es fa referència, principalment, a les dades obtingudes en l'edició de l'any 2019, però també s'aporten els resultats obtinguts en les últimes cinc edicions, per tal copsar tendències, pautes i patrons que s'esdevenen en l'àmbit de les fires locals. Aquesta informació comparativa i evolutiva té per finalitat aportar informació d'interès i rellevància per a desenvolupar accions de plantejament i millora futurs, ja que els indicadors són l'element clau de l'anàlisi i de la presentació dels resultats obtinguts.

QUADRE-RESUM DE DIMENSIONS I INDICADORS DEL CCI DE FIRES LOCALS, ANY 2019

ENCÀRREC POLÍTIC	**Impulsar l'ús firal**	**Promoure l'oferta local**	**Fomentar els valors socials i mediambientals a les fires i l'accessibilitat a la fira**	**Oferta firal**
	Nombre de visites per nombre total d'expositors	% d'expositors locals sobre el total d'expositors	% de tones de recollida selectiva respecte el total de tones de brossa recollides a la fira	M² de recinte firal per cada 1.000 habitants
	% de visites foranes respecte el nombre total de visites	% de m² d'expositors locals sobre el total de m² d'expositors	Capacitat disponible dels contenidors de recollida selectiva per dia de fira	% de m² d'expositors en estands sobre el total d'expositors
	Nombre de visites per cada 1.000 habitants		Nombre de places d'aparcament al voltant de la fira (a un màxim de 500 metres de la fira) per cada 100 m² de recinte firal	% d'expositors en estands singulars respecte el total d'expositors en estand de la fira
	Nombre de visites per nombre de dies de fira		Nombre de línies de transport d'ús públic que tenen parada al voltat de la fira (a un màxim de 200 metres de la fira) per nombre de fires	Nombre d'expositors per cada 1.000 habitants
USUARI CLIENT	**Promoure activitats a les fires**	**Promoure els serveis a la clientela**	**Millorar l'ús de l'espai a les fires per oferir un millor servei**	**Oferir un servei de qualitat a les fires**
	Nombre d'activitats complementàries per cada 10.000 habitants	% de serveis destinats als i les visitants per fira local	Mitjana de superfície (en M²) d'expositors per nombre d'expositors	Grau de satisfacció dels i les visitants
		% de serveis destinats als i les expositors/ es per fira local	Nombre d'expositors per 100 m² de recinte firal	Grau de satisfacció dels i les expositors/es
VALORS ORGANITZATIUS	**Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió**	**Promoure un clima laboral positiu per als treballadors/es**	**Disposar d'una dotació adequada de recursos humans**	**Millorar les habilitats dels treballadors/es**
	Gestió directa (%) (Ajuntament, OOAA, Empreses Municipals) (Fires Locals)	Salari brut d'un/a tècnic responsable de fira (municipal)	Nombre d'hores de neteja de cada 100 m² de recinte firal per dia de fira	Nombre d'hores de formació (cursos especialitzats) per nombre de treballadors/es municipals de l'equip de fires
	Gestió indirecta (%) (concessió, altres) (Fires Locals)	% d'hores de baixa sobre el total d'hores anuals laborals (segons conveni) dels i les treballadors/es de l'equip de fires	Nombre d'hores de muntatge i desmuntatge per 100 m² d'expositors en estands	% de treballadors/es municipals de l'equip de fires assistents a cursos
			Nombre d'hores de seguretat i vigilància per 100 m² de recinte firal per dia de fira	**Reflectir l'estructura de gènere del Personal**
			Nombre d'hores anuals treballades dels i les treballadors/es municipals de l'equip de fires per dies de fira	% de dones treballadores municipals de l'equip de fires
				% de dones comandament respecte el total de comandaments de l'equip de fires
ECONOMIA	**Disposar dels recursos adequats**	**Finançar adequadament els recursos**	**Oferir el servei a uns costos unitaris adequats**	**Gestionar adequadament els recursos**
	Despesa corrent del servei de firal local per habitant	% d'autofinançament per taxes, preus públics i altres ingressos	Despesa corrent del servei per M² de recinte firal	% que representa la despesa en campanyes de comunicació, difusió i publicitat sobre la despesa corrent del servei de fira local
	% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal (Fires Locals)	% de finançament per part d'altres institucions	Despesa corrent del servei per nombre d'expositors	
		% de finançament per part de l'Ajuntament	Preu per metre lineal de sòl (per a expositors en espai lliure) i per dia	Preu hora dels serveis externs (vigilància o seguretat) contractats
			Preu per M² d'expositor en estand i per dia	
ENTORN	Població	Densitat de població (hab. / km² municipi)	Renda per càpita	Nombre de fires locals municipals

Figura 4. Quadre-resum de les dimensions i els indicadors del Cercle de Comparació de Fires Locals 2019.

Lectura de les dades i simbologia

Per a l'anàlisi dels resultats se segueix la línia interpretativa de les anteriors edicions. És a dir, es prenen com a base els valors dels indicadors obtinguts de les Fires Locals 2019 i es comparen amb els de l'històric de dades, per tal de copsar canvis significatius o tendències.

La iconografia amb què es treballa per a facilitar la lectura de les dades té en compte diversos aspectes, com ara:

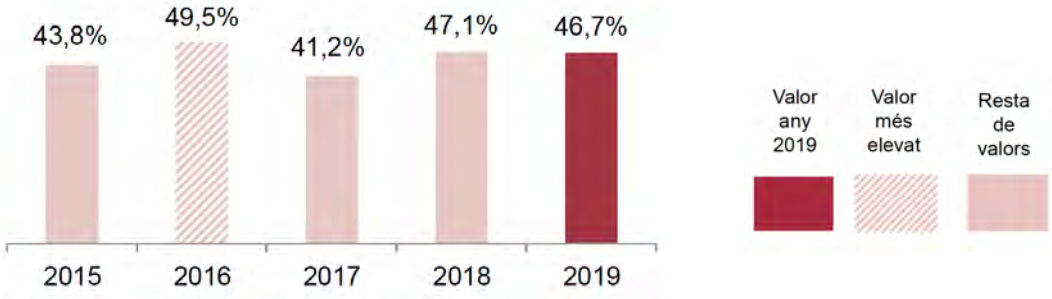
1. La variació dels indicadors de l'any 2018 respecte l'any 2019, de la següent manera:

El valor de l'indicador augmenta.

El valor de l'indicador disminueix.

El valor de l'indicador es manté constant i/o amb una variació poc significativa.

2. La posició dels indicadors de l'any en curs dins la sèrie històrica dels últims cinc anys 2015 – 2019, de la següent manera:

3. Destacat de valors absoluts i/o percentatges segons agrupació dels municipis: menys de 30.000 habitants (+10) i més de 30.000 habitants (+30), amb la finalitat de posar de relleu algunes dades significatives per raó de la mida dels municipis, de la següent manera:

4. En aquells casos en què interessi destacar alguna cada referent a l'any en curs (2019) per algun motiu: bé sigui perquè és un valor màxim o mínim històric; bé sigui perquè l'origen de les dades presenta alguna característica particular i/o a tenir en compte, es farà utilitzant la icona d'una estrella i se n'explicarà el detall.

Municipis +10

Municipis +30

Detall de la informació que es destaca

2. RESULTATS PRINCIPALS DELS INDICADORS

Entorn

En aquest punt es descriu breument el context de les Fires Locals a partir dels indicadors que s'emmarquen dins l'Entorn. Si bé es tracta de factors externs, que no són directament imputables als responsables del servei, es considera rellevant l'observació tant dels factors sociodemogràfics com el context social ja que, d'una manera o altra, exerceixen influència en el funcionament i desenvolupament dels serveis locals.

L'any 2019 els municipis participants en el CCI de Fires Locals tenen una població mitjana de 36.932 habitants, xifra lleugerament inferior a l'any 2018.

Quant a la densitat de població, els 38 municipis participants tenen una mitjana de 1.541 habitants/km^2, xifra que assenyala cert creixement, si es compara amb l'any anterior.

Tot i que l'any 2019 s'analitzen tres municipis més que l'any 2018, les incorporacions respecte l'anterior edició són poblacions de rang inferior a 30.000 habitants, amb la qual cosa no és - sociològicament correcte - assenyalar tendències en les variables d'entorn, sinó que cal considerar-les a mode orientatiu.

Pel que fa la renda per càpita, un dels indicadors socioeconòmics per excel·lència a l'hora d'analitzar la conjuntura econòmica, consolida la tendència a l'alça – ja iniciada a partir de l'any 2014 – i situa la mitjana dels 38 municipis participants en 16.280€ per habitant.

Per últim, en aquest apartat d'entorn s'analitza el nombre de fires locals municipals amb què participen els municipis del cercle. Si bé és cert que en algun cas s'estudien dues fires municipals, en gairebé la majoria dels municipis només se'n treballa una, la que s'ajusta als criteris de selecció[1] del Cercle. És per això que la mitjana es manté igual que els últims anys, situant-se en 1,1 fires locals municipals.

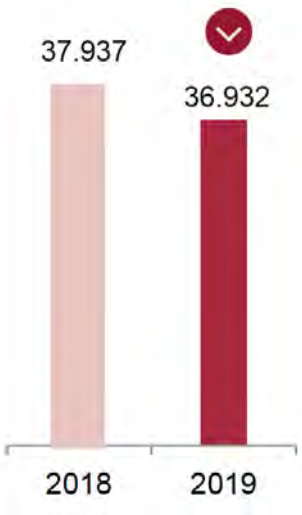

Figura 5. Població.

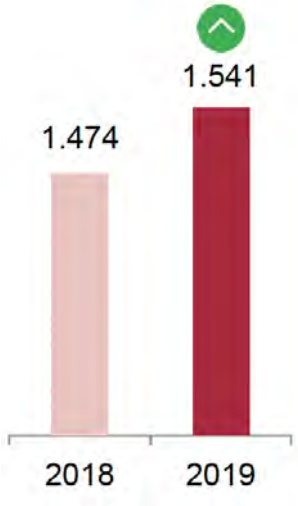

Figura 6. Densitat de població.

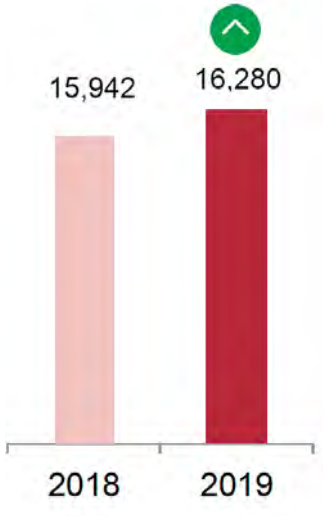

Figura 7. Renda per càpita.

[1] *Fires incloses:*
· D'àmbit local i comarcal, anuals amb periodicitat determinada i amb voluntat de continuïtat.
· Fires singulars que són aquelles on la seva temàtica està especialitzada en un producte i que està relacionada amb les activitats econòmiques del municipi.
· Activitats firals que tinguin incidència en l'activitat econòmica i la seva capacitat d'atracció.

Encàrrec polític

En aquest punt es mostren els resultats de la dimensió d'encàrrec polític, que estan relacionats amb l'assoliment dels objectius que s'han plantejat a nivell estratègic.

Els quatre grans blocs d'indicadors que conformen aquesta dimensió són els següents:

Impulsar l'ús firal
Nombre de visites per nombre total d'expositors
% de visites foranes respecte el nombre total de visites
Nombre de visites per cada 1.000 habitants
Nombre de visites per nombre de dies de fira
Promoure l'oferta local
% d'expositors locals sobre el total d'expositors
% de m^2 d'expositors locals sobre el total de m^2 d'expositors
Fomentar els valors socials i mediambientals i promoure l'accessibilitat a la fira
% de tones de recollida selectiva respecte el total de tones de brossa recollida
Capacitat disponible dels contenidors de recollida selectiva per dia de fira
Nombre de places d'aparcament al voltant de la fira per cada 100m^2 de recinte firal
Nombre de línies de transport d'ús públic que tenen parada al voltant de la fira
Oferta firal
M^2 de recinte firal per cada 1.000 habitants
% de m^2 d'expositors en estand sobre el total de m^2 d'expositors
% d'expositors en estands singulars respecte el total d'expositors en estand de la fira
Nombre d'expositors per cada 1.000 habitants

Figura 8. Quadre-resum dels indicadors d'Encàrrec polític del CCI de Fires Locals.

L'anàlisi que es fa consisteix en una selecció d'aquells indicadors que presenten uns valors més rellevants i/o més variables respecte anys anteriors. Així mateix, també s'assenyalen aquells valors que es consideren significatius entre els dos trams poblacionals establerts: municipis de menys i més de 30.000 habitants, per a ressaltar i mostrar que existeixen particularitats entre els dos blocs, en relació amb alguns indicadors.

Impulsar l'ús firal

Els indicadors que conformen l'impuls firal estan associats amb el nombre de visites que reben les fires. Aquestes visites es mesuren en relació amb: el nombre d'expositors, els habitants o per dies de fira.

Els valors que s'obtenen sobre el nombre de visites a les fires continuen assenyalant, any rere any, una tendència a la baixa, tot i que aquest indicador no ha de suposar cap senyal d'alarma per les fires, sinó que és indicatiu de la confluència de diversos factors, com: la centralització de l'oferta firal en la mateixa temporada – sobretot els mesos de maig i desembre, on coincideixen diverses fires en un mateix cap de setmana i, sovint, no gaire allunyades geogràficament les unes de les altres – o la meteorologia, ja que una jornada plujosa fa caure en picat el nombre de visitants d'una fira. Però no només això, sinó que altres esdeveniments de caràcter no firal també marquen agenda i, fins i tot, el mateix programa de les fires, oferint més o menys experiència al visitant.

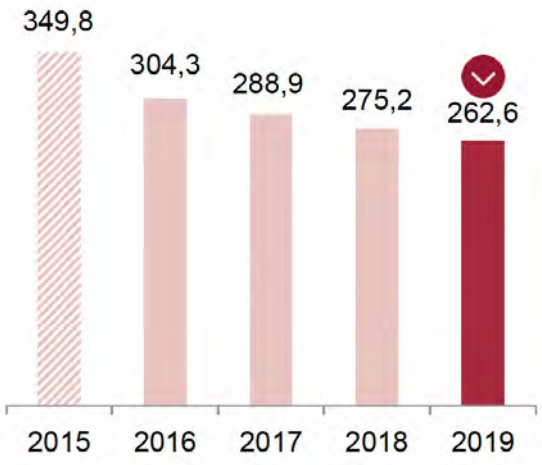

Figura 9. Nombre de visites per nombre total d'expositors.

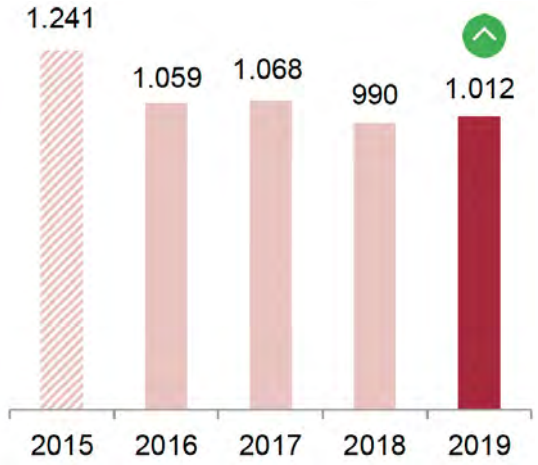

Figura 10. Nombre de visites per cada 1.000 habitants.

La mida de la població està directament relacionada amb el nombre de visites per expositor, de manera que els municipis més grans obtenen una mitjana de gairebé 312 visites, mentre que en els més petits el valor mitjà de visites per expositor es queda en 192.

Municipis +10
192,1

Municipis +30
311,9

Pel que fa el nombre de visites en relació amb el nombre d'habitants, l'any 2019 augmenta lleugerament i se situa altra vegada per sobre del miler de visites de mitjana, tot i que amb diferències notables segons la mida dels municipis. Així, els municipis de menys de 30.000 habitants reben 1,2 visites per habitant mentre que els més grans es troben per sota de la ràtio d'una visita per habitant (0,9).

Municipis +10
1.220,9

Municipis +30
942,2

L'any 2019 representa un any de rècord, ja que el 37% dels visitants de les fires del CCI de Fires Locals van ser forans; és a dir, persones de fora de la mateixa localitat on se celebra l'esdeveniment.

És obvi que cada fira té les seves característiques i particularitats però, en general, en els municipis de menys de 30.000 habitants gairebé 6 de cada 10 visitants són forans i en aquells que tenen més de 30.000 habitants, aquesta ràtio és de 3 de cada 10, cosa que significa que un 70% dels visitants acostumen a ser locals.

L'any 2019 és símbol de l'increment més notable del nombre de visites foranes, augmentat en 3 punts el valor mitjà dels dos anys anteriors i situant-se en un 37%.

Municipis +10
58,6%

Municipis +30
30,6%

Respecte l'indicador del nombre de visites per dia de fira, l'any 2019 també escenifica un increment (recuperació respecte la davallada de l'any anterior) i se situa altra vegada per sobre dels 12.000 visitants de mitjana per dia de fira.

En els municipis més petits, la mitjana de visites per dia és de poc més de 6.000, mentre que en aquells municipis que són més grans, el nombre de visitants per dia de fira se situa més proper als 21.000.

Municipis +10
6.272

Municipis +30
20.646

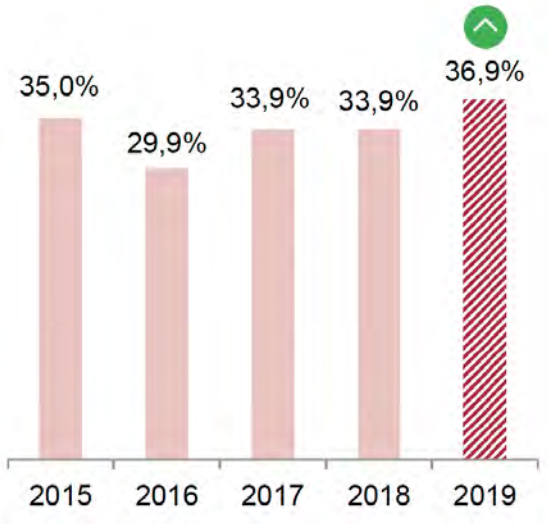

Figura 11. % de visites foranes respecte el nombre total de visites.

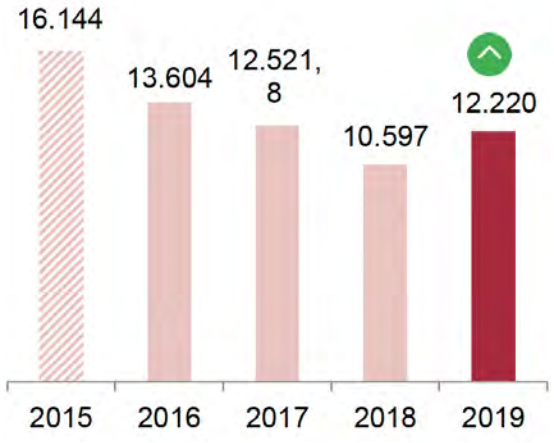

Figura 12. Nombre de visites per nombre de dies de fira.

Promoure l'oferta local

Els indicadors que conformen la promoció de l'oferta local estan relacionats amb els expositors locals. S'assenyala, d'una banda, el percentatge d'expositors locals sobre el total d'expositors i, d'altra banda, quina superfície (m^2) que ocupen aquests expositors locals en relació amb la superfície total de la fira.

L'any 2019, s'observa una davallada lleugera en el percentatge d'expositors locals, tot i que es continua mantenint per sobre del 40%. Si bé l'any 2018 va representar un màxim quant a percentatge d'expositors locals, és destacable – en termes de proximitat - que més de 4 de cada 10 expositors siguin del mateix municipi on se celebra l'esdeveniment firal.

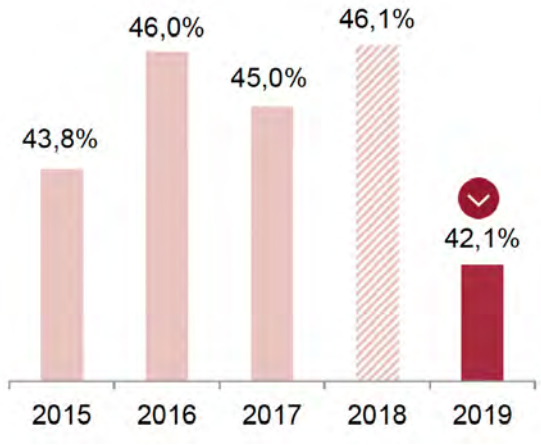

Figura 13. % d'expositors locals sobre el total d'expositors.

En els municipis de més de 30.000 habitants, el percentatge d'expositors locals sobre el total d'expositors és de gairebé la meitat, mentre que en els més petits, la ràtio és d'un terç de locals sobre el total d'expositors de la fira.

Municipis +10
33,7%

Municipis +30
48,0%

Pel que fa el percentatge de m^2 d'expositors locals sobre el total de m^2 d'expositors, l'any 2019, amb un 46%, és el més baix de la sèrie històrica quinquennal.

Tot i això, aquesta és una dada que està íntimament relacionada amb la configuració de l'espai firal i, any rere any, les fires s'adapten a noves necessitats i introueixen canvis en la superfície ocupada, que afecten directament a aquesta variable.

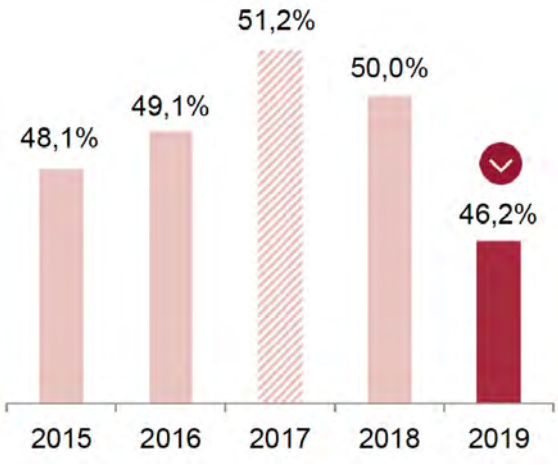

Figura 14. % de m^2 d'expositors locals sobre total de m^2 d'expositors.

Municipis +10
29,7%

Municipis +30
54,8%

Fomentar els valors socials i mediambientals a les fires i l'accessibilitat a la fira

Els indicadors que conformen el foment dels valors socials i mediambientals a les fires i l'accessibilitat a la fira estan dividits en dos àmbits. D'una banda, per a mesurar l'accessibilitat a les fires en relació amb el transport públic i en relació amb el vehicle privat, es valoren indicadors de desplaçament. I, d'altra banda, per a copsar la relació de les fires amb el medi ambient i els valors socials, es mesuren indicadors com la recollida selectiva o la capacitat disponible dels contenidors.

Quant a l'àmbit del transport i l'accessibilitat, un dels indicadors que s'utilitza és el nombre de línies de transport públic que tenen parada al voltant de les fires (a un màxim de 200 metres). Aquest indicador, es manté com un valor consolidat en 4 línies, tot i que pugui apreciar-se una tendència a la baixa, relacionada amb la incorporació de fires de municipis més petits que disposen d'una xarxa menys extensa de transport públic.

Els municipis de menys de 30.000 habitants tenen una mitjana de línies de transport públic inferior a 2, mentre que en els municipis de més de 30.000 habitants, aquest valor mitjà se situa per sobre de les 7 línies.

Municipis +10
1,7

Municipis +30
7,3

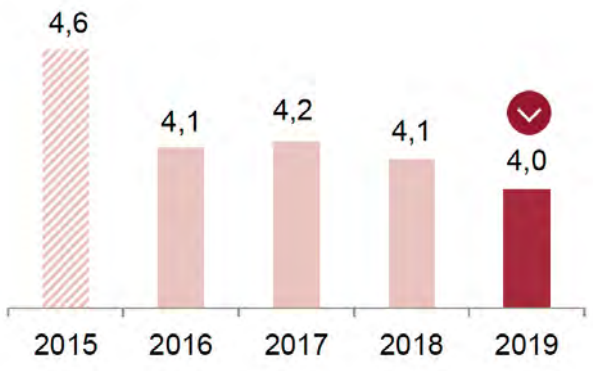

Figura 15. Nombre de línies de transport d'ús públic que tenen parada al voltant de la fira.

L'altre indicador que es valora en aquest àmbit són les places d'aparcament que hi ha al voltant de les fires (a un màxim de 500 metres). L'any 2019 i, en relació amb l'any anterior, aquest indicador disminueix lleugerament, situant la mitjana dels 38 municipis participants en 6,5 places per cada 100m^2 de recinte firal.

La gestió de la mobilitat és un dels elements clau a què han de fer front les fires, tant per donar resposta a les necessitats que plantegen els visitants, com per organitzar els esdeveniments en sinergia amb l'entorn i amb criteris ambientals.

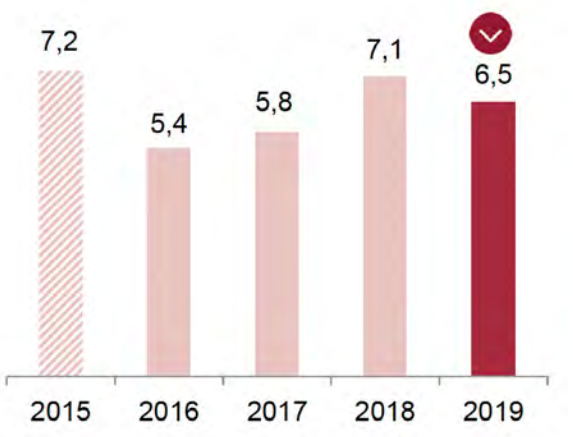

Figura 16. Nombre places d'aparcament al voltant de la fira per cada 100m^2 de recinte firal.

L'any 2019, més de 6 de cada 10 tones de brossa recollides al conjunt de fires locals van ser tones de recollida selectiva.

L'indicador de la recollida selectiva respon a una política municipal, que cada municipi té més o menys desenvolupada. Ara bé, amb les dades obtingudes l'any 2019, es posa de relleu que en les fires dels municipis amb menys de 30.000 habitants, el percentatge de recollida selectiva és el doble que als municipis més grans. Així, mentre que en els més petits, el percentatge de tones de recollida selectiva arriba a nivells d'excel·lència, amb un 90%, en els més grans s'aconsegueix un gens menyspreable 45%.

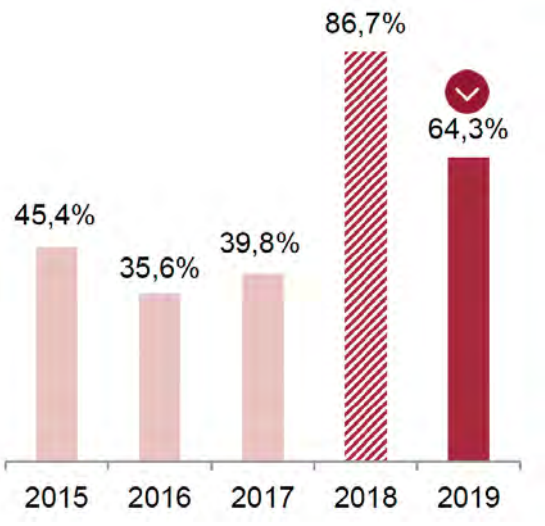

Figura 17. % de tones de recollida selectiva respecte el total de tones de brossa recollides a la fira.

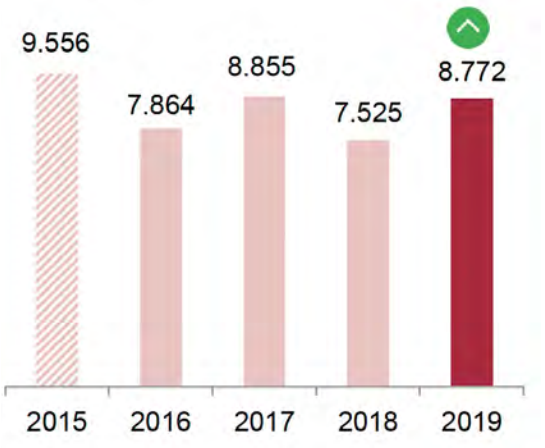

Figura 18. Capacitat disponible de contenidors de recollida selectiva per dia de fira.

L'any 2019, el conjunt dels 38 municipis participants al Cercle de Fires recullen, de mitjana, més d'un 64% de tones de recollida selectiva respecte el total de tones de brossa.

De cada deu tones de brossa recollides a les fires, més de sis són recollida selectiva.

Municipis +10
90%

Municipis +30
45%

Quant a la capacitat disponible de contenidors de recollida selectiva per dia de fira, l'any 2019 el valor se situa en 8.772 tones, un 17% més que en l'edició anterior.

Les dades de capacitat disponible dels contenidors de recollida selectiva fan referència al 40% dels municipis participants al CCI de Fires Locals.

Les dades de percentatge de tones de recollida selectiva respecte el total de tones de brossa recollides a la fira fan referència al 60% dels municipis participants al CCI de Fires Locals.

Oferta firal

Els indicadors que s'emmarquen dins l'oferta firal són aquells que fan referència a aspectes com: la superfície en m² de recinte firal o el nombre d'expositors – ambdós indicadors és calculen en base a cada 1.000 habitants – però també s'inclouen en aquest epígraf el percentatge d'expositors que hi ha en estands singulars o el percentatge d'expositors en estands sobre el total de m² d'expositors.

Municipis +10
6,9

Municipis +30
2,6

S'observen diferències – lògiques – entre els municipis de menys i més de 30.000 habitants en relació amb el nombre d'expositors per cada 1.000 habitants. Si bé en els municipis més petits la mitjana se situa en gairebé 7 (6,9), en els més grans és de 2,6.

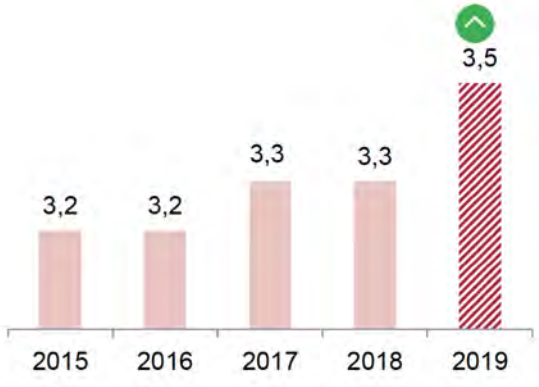

Figura 19. Nombre d'expositors per cada 1000 habitants.

L'any 2019 s'obté el valor màxim de la sèrie històrica 2015-2019 **en nombre d'expositors per cada 1.000 habitants, amb 3,5.**

Continua incrementant any rere any el percentatge d'expositors en estand sobre el total de superfície d'expositors i se situa en més de 4 de cada 10. Aquest 40,5% és el valor més elevat de la sèrie.

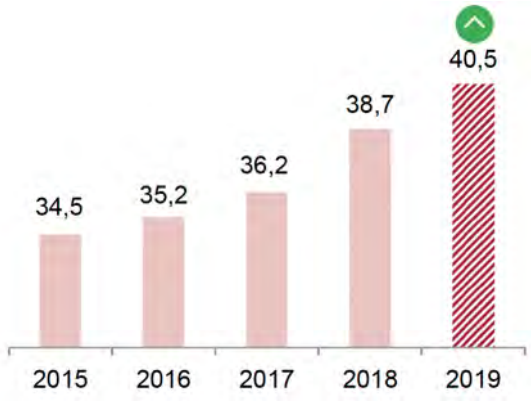

Figura 20. % d'expositors en estand sobre el total de m² d'expositors.

Quant als m² de recinte firal per cada 1.000 habitants, la mitjana se situa en 401, mostrant una recuperació de la davallada de l'any anterior.

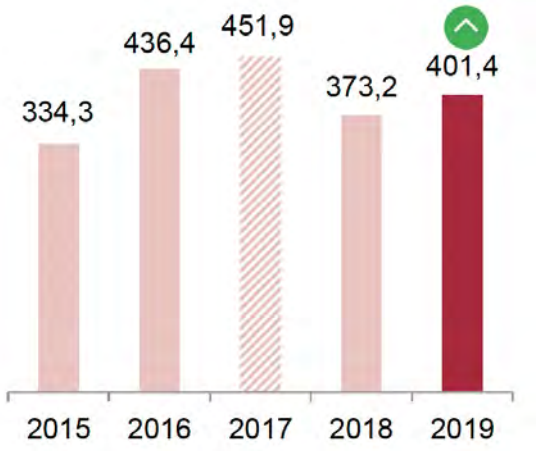

Figura 21. M² de recinte firal per cada 1.000 hab.

Usuari/ Client

En aquest punt es mostren els resultats de la dimensió d'usuari/client, que estan relacionats amb l'ús que fan les persones usuàries dels serveis i la seva satisfacció amb aquests.

Els quatre grans blocs d'indicadors que conformen aquesta dimensió són els següents:

Promoure activitats a les fires
Nombre d'activitats complementàries per cada 10.000 habitants
Promoure els serveis a la clientela
% de serveis destinats als i les visitants per fira local
% de serveis destinats als i les expositors/es per fira local
Millorar l'ús de l'espai a les fires per oferir un millor servei
Mitjana de superfície (en m^2) d'expositors per nombre d'expositors
Nombre d'expositors per 100 m^2 de recinte firal
Oferir un servei de qualitat a les fires
Grau de satisfacció dels i les visitants
Grau de satisfacció dels i les expositors/ es

Figura 23. Quadre-resum dels indicadors d'Usuari/ Client del CCI de Fires Locals.

L'anàlisi que es fa consisteix en una selecció d'aquells indicadors que presenten uns valors més rellevants i/o més variables respecte anys anteriors. Així mateix, també s'assenyalen aquells valors que es consideren significatius entre els dos trams poblacionals establerts: municipis de menys i més de 30.000 habitants, per a fer palès l'existència de particularitats entre els dos blocs, en relació amb alguns indicadors.

Promoure les activitats i els serveis a la fira

Els indicadors que conformen la promoció de les activitats i els serveis a les fires estan relacionats amb les activitats complementàries que es desenvolupen arran de les fires locals i amb el conjunt de serveis que es presten a la clientela – visitants i expositors de la fira – des de l'organització de l'esdeveniment.

Si bé hi ha diferències entre els municipis de menys i de més de 30.000 habitants, en relació amb el nombre d'activitats complementàries que s'ofereixen, la mitjana dels 38 municipis participants se situa en el nombre més elevat de la sèrie històrica quinquennal, amb més de 14 activitats per cada 10.000 habitants.

Municipis +10
22,3

Municipis +30
11,9

L'any **2019** consolida la tendència a l'alça quant al nombre d'**activitats complementàries** que ofereixen les fires locals, situant aquest indicador en una xifra **rècord**, amb més de **14 activitats** per cada 10.000 habitants.

Figura 24. Nombre d'activitats complementàries per cada 10.000 habitants.

L'oferta d'activitats complementàries que ofereixen les fires locals ha augmentat, de mitjana, en quatre activitats des de l'inici de la sèrie històrica (d'11,1 l'any 2015 a 14,1 l'any 2019).

Aquesta oferta que presenten les fires locals, que en un inici es podia considerar accessòria o suplementària al propi esdeveniment, amb els anys es va integrant en la fira mateixa i es consolida com un dels elements o pilar bàsic per a generar atracció i per convertir les fires locals en esdeveniments de caire més ampli, que ofereixin una experiència global d'interès al visitant, més enllà de pròpia oferta de la fira.

Es percep un lleuger increment dels serveis que es destinen als i les visitants de les fires locals, un indicador que s'ha mantingut certament estable des de l'any 2016, al voltant del 56%.

L'any 2019, el percentatge de serveis que s'ofereixen als visitants se situa en el 57% de mitjana, la xifra més alta de la sèrie històrica. Pel que fa a la relació d'aquest indicador amb la mida dels municipis, es constata que, en els municipis de més de 30.000 habitants, aquesta mitjana augmenta i se situa en 60%, mentre que en els municipis més petits, els de menys de 30.000 habitants, la mitjana està en 54%.

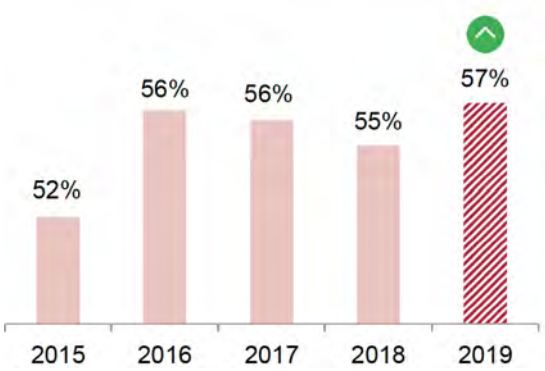

Figura 25. % de serveis destinats als i les visitants per fira local.

Municipis +10
54%

Municipis +30
60%

Quant als serveis que es destinen als expositors de les fires locals, la tendència general des de l'any 2015 ha estat a l'alça, en una aposta per oferir un determinat nombre de serveis destinats a aquest col·lectiu de professionals o expositors que prenen part en l'esdeveniment firal.

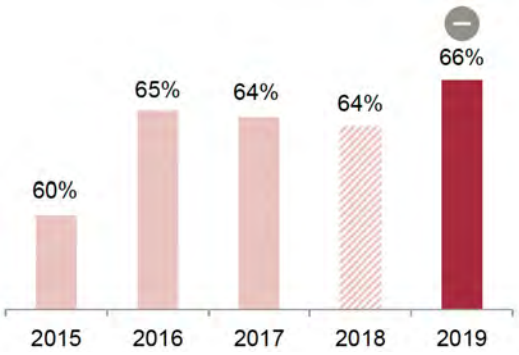

Figura 26. % de serveis destinats als i les expositors/es per fira local.

Amb un 66%, l'any 2019, consolida la xifra rècord obtinguda en l'edició anterior i, per tant, es manté en valors màxims el percentatge de serveis que es presten als expositors. I, tal i com passava en el cas dels serveis als visitants, són també, els municipis més grans, aquells que presenten una oferta major de serveis als expositors.

Municipis +10
64%

Municipis +30
70%

Millorar l'ús de l'espai a les fires per oferir un millor servei

Els indicadors que conformen la millora de l'ús de l'espai de les fires tenen per objectiu l'oferta d'uns serveis de qualitat. És per això que en aquest indicador es mesura la mitjana de superfície en m^2 d'expositors i el nombre d'expositors per cada 100m^2 de recinte firal.

En primer lloc, respecte la mitjana de superfície (en m^2) d'expositors per nombre d'expositors, l'any 2019, amb 17,7m^2, esdevé l'edició amb una superfície major. Aquest valor, consolida els 17m^2 de mitjana que hi ha des de l'any 2017.

S'aprecien diferències pel que fa l'ocupació mitjana dels expositors segons la mida dels municipis, essent els municipis més grans de 30.000 habitants els que tenen una ràtio elevada, amb pràcticament una vintena d'expositors per m^2. En els municipis més petits aquesta ràtio se situa al voltant dels quinze, cinc punts menys.

Municipis +10
14,8%

Municipis +30
19,8%

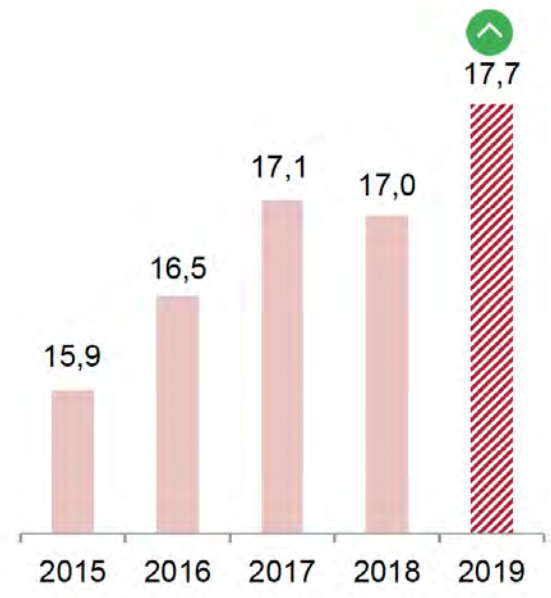

Figura 27. Mitjana de superfície (en m^2) d'expositors per nombre d'expositors.

L'indicador del nombre d'expositors per cada 100m^2 de recinte firal es manté estable, amb valors que oscil·len des del 0,7 a l'1 al llarg de la sèrie històrica quinquennal.

El 2019 manté la mateixa xifra que l'any anterior, consolidant 0,9 expositors per cada 100m^2 de recinte firal.

L'evolució d'aquests dos indicadors permet constatar que tots els municipis que participen al Cercle de Fires, des dels més petits amb més grans, dediquen esforços a la consolidació del seu propi l'espai firal, que es manté en una estabilitat notable al llarg de tota la sèrie històrica.

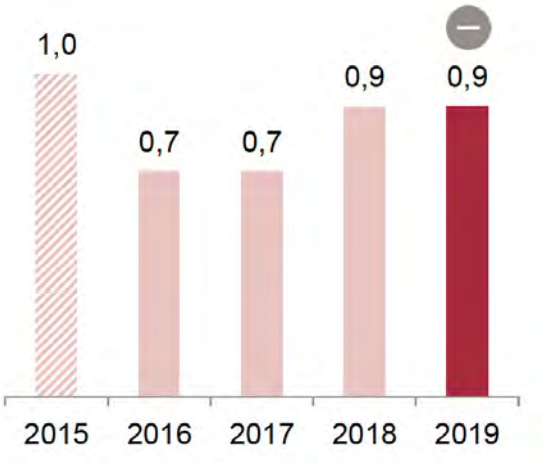

Figura 28. Nombre d'expositors per 100 m^2 de recinte firal.

Oferir un servei de qualitat a les fires

Un dels objectius a assolir està relacionat amb l'oferta d'un servei de qualitat a les fires. És per això que aquest indicador està íntimament relacionat amb el grau de satisfacció tant dels visitants com dels expositors que participen en els diferents esdeveniments firals.

Figura 29. Grau de satisfacció dels i les visitants.

Figura 30. Grau de satisfacció dels i les expositors/es.

Els **visitants** atorguen una puntuació mitjana de **8,1/10**, mentre que la valoració dels expositors se situa en **7,8/10**. Ambdues valoracions esdevenen la màxima puntuació de la sèrie històrica.

Com s'observa en la gràfica superior, si bé amb l'excepció de la lleugera davallada de l'any 2017, la mitjana se situa de manera estable en els 8 punts. És, l'any 2019 quan, per primera vegada se supera aquesta mitjana i el grau de satisfacció dels visitants de les fires locals obté una puntuació de 8,1 punts sobre els 10 possibles.

En la gràfica inferior, on es valora el grau de satisfacció dels expositors, l'any 2019 també obté la puntuació màxima de la sèrie quinquennal, amb un 7,8 sobre 10. En el cas dels expositors, els anys 2017 i 2018 havien significat un lleuger retrocés que, en l'edició corrent, s'ha recuperat amb aquest màxim històric.

Tant pel que fa a la satisfacció dels visitants com dels expositors, no s'aprecia cap diferència significativa entre els municipis participants, a raó de seva població.

Per al càlcul de la mitjana de satisfacció dels visitants, hi ha participat un 60% dels municipis (58% l'any 2018) i en el cas dels expositors, s'han tingut en compte les dades aportades pel 81,5% dels municipis participants al CCI de Fires Locals 2019 (83% l'any 2018).

La satisfacció dels visitants

en relació amb l'indicador del grau de satisfacció dels visitants, en el gràfic comparatiu del conjunt de cercles de comparació intermunicipal, és possible observar que les Fires locals ocupen el setè lloc del rànquing (sobre un total de dotze serveis).

Els serveis locals d'ocupació, amb un 8,9, són els que obtenen una valoració més elevada per part dels seus visitants, mentre que els serveis de neteja viària, amb un 6,4, són els que obtenen una valoració més baixa.

El servei de Fires locals , amb un 8,1 de mitjana, es posiciona al mig de la classificació, tot i que no compta amb la valoració de tots els participants al Cercle, sinó que només aporten aquesta dada poc més de la meitat dels municipis (60%) i no ho fan de manera estandarditzada, sinó que cada municipi estableix el seu propi criteri de valoració firal.

Figura 57. Grau de satisfacció dels visitants dels serveis participants en els Cercles de comparació intermunicipal de l'any 2019.

Mesurar el grau de satisfacció dels visitants a les Fires Locals permet conèixer de manera precisa què opinen els principals destinataris de l'esdeveniment, aquells qui potencialment poden fer d'altaveu i recomanar o no la fira.

Si bé seria òptim establir uns criteris de mesura de la satisfacció que fossin estàndards a totes les fires per tal de poder comparar correctament entre esdeveniments; per exemple, que els qüestionaris incloguessin les mateixes preguntes, és més important que el treball de camp que es realitzi en l'esdeveniment en qüestió sigui rigorós i compleixi els criteris de representativitat de la mostra, pel que fa el nombre d'enquestes a fer i respongui, sempre, a criteris d'aleatorietat, que no hi hagi predomini de perfils de fàcil accés.

Valors organitzatius

En aquest punt es mostren els resultats de la dimensió de valors organitzatius i recursos humans, que estan relacionats amb el model de gestió i amb els aspectes que giren entorn als recursos humans, com ara retribucions, càrrega laboral o formació.

Els cinc grans blocs d'indicadors que conformen aquesta dimensió són els següents:

Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió
Gestió directa (%) (Ajuntament, OOAA, Empreses Municipals) (Fires Locals)
Gestió indirecta (% (concessió, altres) (Fires Locals)
Promoure un clima laboral positiu per als treballadors/es
Salari brut d'un/a tècnic responsable de fira (municipal)
% d'hores de baixa sobre el total d'hores anuals laborals (segons conveni) dels i les treballadors/es de l'equip de fires
Disposar d'una dotació adequada de recursos humans
Nombre d'hores de neteja per cada 100 m^2 de recinte firal per dia de fira
Nombre d'hores de muntatge i desmuntatge per 100 m^2 d'expositors en estands
Nombre d'hores de seguretat i vigilància per 100m^2 de recinte firal per dia de fira
Nombre d'hores anuals treballades dels i les treballadors/es municipals de l'equip de fires per dies de fira
Millorar les habilitats dels treballadors/es
Nombre d'hores de formació (cursos especialitzats) per nombre de treballadors/es municipals de l'equip de fires
% de treballadors/es municipals de l'equip assistents a cursos
Millorar les habilitats dels treballadors/es
Reflectir l'estructura de gènere del Personal
% de dones comandament respecte el total de comandaments de l'equip de fires

Figura 31. Quadre-resum dels indicadors de Valores organitzatius del CCI de Fires Locals.

L'anàlisi que es fa consisteix en una selecció d'aquells indicadors que presenten uns valors més rellevants i/o més variables respecte anys anteriors. Així mateix, també s'assenyalen aquells valors que es consideren significatius entre els dos trams poblacionals establerts: municipis de menys i més de 30.000 habitants, per a fer palès l'existència de particularitats entre els dos blocs, en relació amb alguns indicadors.

Promoure un clima laboral positiu per als treballadors/es

Els indicadors relacionats amb el clima laboral positiu per als treballadors/es dels equips de fires locals analitzen aspectes com la retribució o el salari que perceben els tècnics municipals responsables de fira, les hores anuals treballades o les hores de baixa.

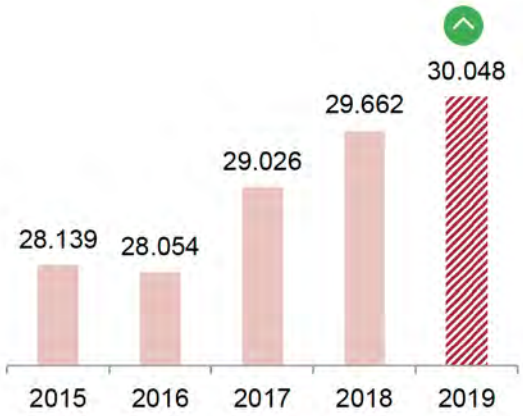

Figura 32. Salari brut d'un/a tècnic responsable de fira (municipal).

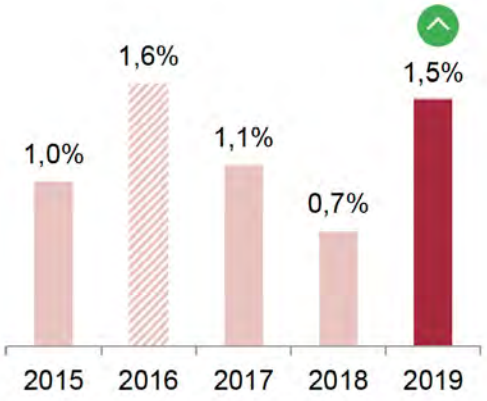

Figura 33. % d'hores de baixa sobre el total d'hores anuals laborals (segons conveni) dels i les treballadors/es de l'equip de fires.

Al llarg dels anys de la sèrie quinquennal – amb l'excepció de l'any 2016 – el salari brut dels tècnics responsables de fira a nivell municipal ha anat augmentat fins a situar-se l'any 2019 per sobre dels 30.000€ bruts anuals de mitjana. Aquest indicador, però cal analitzar-lo en relació amb les magnituds macroeconòmiques i la conjuntura nacionals.

En relació amb el percentatge d'hores de baixa respecte les hores anuals treballades, l'any 2019, amb un 1,5%, se situa com el segon valor més elevat, darrera de 2016.

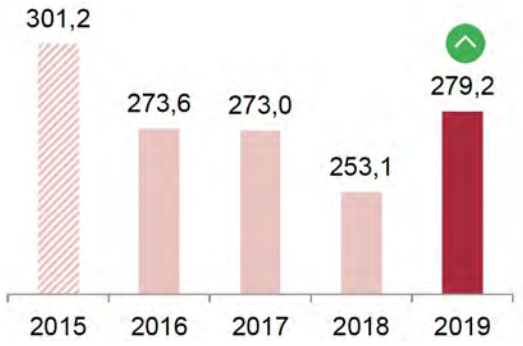

Figura 34. Nombre d'hores anuals treballades dels i les treballadors municipals de l'equip de fires per dies de fira.

L'any 2019, amb 279 hores anuals treballades de mitjana pels membres dels equips de fires locals, es posiciona com el segon any amb més hores treballades. Només l'any 2015, amb més de 300 hores se situa per davant de l'edició actual. En relació amb l'any 2018, l'edició immediatament anterior, representa un increment del 10%. Cal tenir en compte però, que aquest indicador és sensible a factors organitzatius com la no dedicació exclusiva dels equips de fires locals en aquest àmbit concret i/o la contractació externa de serveis.

Disposar d'una dotació adequada de recursos humans

Quan es fa referència a disposar d'una dotació adequada de recursos humans, cal tenir present que es parla de les hores dedicades tant a la neteja, al muntatge i desmuntatge com a la vigilància i seguretat de les fires.

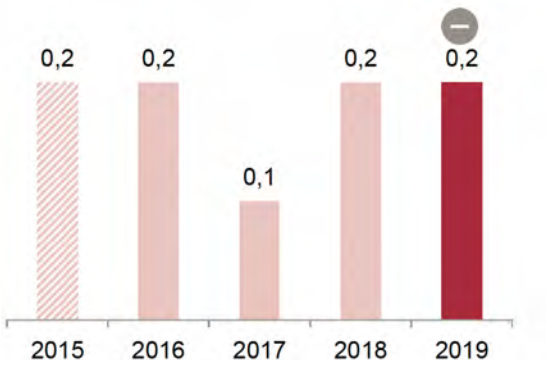

Figura 35. Nombre d'hores de neteja per cada 100m² de recinte firal per dia de fira.

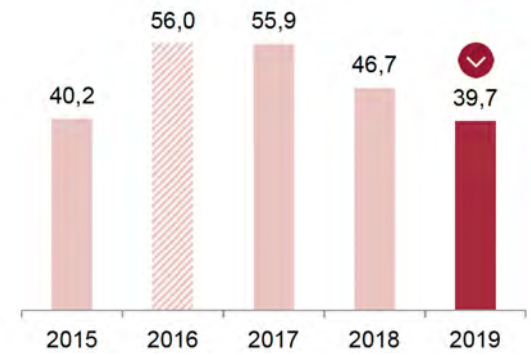

Figura 36. Nombre d'hores de muntatge i desmuntatge per 100m² d'expositors en estands.

Les hores de neteja presenten un patró altament estable al llarg de l'eix històric, només amb un pic a la baixa l'any 2017.

L'any 2019, es continua amb aquestes 0,2 hores per cada 100m² de recinte firal i dia de fira, suposant una extensió del mateix valor obtingut l'any anterior i que constata l'existència d'un valor continu des de l'any 2015.

No s'observen diferències entre els grups de municipis a raó del nombre d'habitants.

Respecte les hores de muntatge i desmuntatge per cada 100m² d'expositors en estands, l'any 2019 la mitjana se situa en 39,7h, continuant la tendència a la baixa iniciada l'any 2017 i representant, a la vegada, el valor més baix de la sèrie històrica quinquennal.

El comportament d'aquest indicador ha experimentat una davallada en els últims tres anys, que caldrà seguir amb deteniment, doncs està íntimament amb la tipologia de construcció dels estands i amb la complexitat dels treballs de muntatge.

Hi ha diferències notables entre els municipis de més i menys de 30.000 habitants. En aquest cas, els més grans són els que registren més hores de muntatge, amb una mitjana de 58h, mentre que els municipis més petits se situen en 19h.

Municipis +10
19h

Municipis +30
58h

Pel que fa el nombre d'hores de seguretat i vigilància per cada 100m² de recinte firal i dia de fira, l'any 2019 representa una continuïtat en la representació d'aquest patró d'estabilitat que mostra la sèrie quinquennal, amb valors que oscil·len des de 0,8 hores a 1 hora.

L'any 2019 la mitjana se situa en 0,9 hores, el mateix valor que l'any anterior.

Si bé en termes generals aquest indicador és estable, s'aprecien diferències entre els dos grans grups de municipis.

Així, mentre que en els municipis de menys de 30.000 habitants la mitjana d'hores de vigilància per dia de fira és de 0,6 (0,7 l'any 2018), en els més grans és d'1 hora (igual que l'any 2018).

Municipis +10
0,6

Municipis +30
1,0

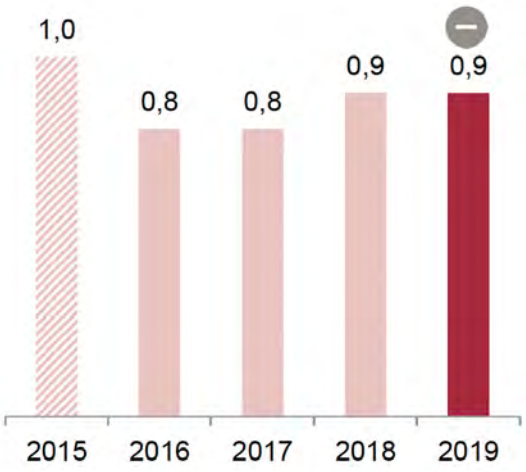

Figura 37. Nombre d'hores de seguretat i vigilància per 100 M² de recinte firal per dia de fira.

Encara que l'indicador del preu hora dels serveis externs de vigilància o seguretat contractats no forma part de la dimensió de valors organitzatius, sinó de la dimensió econòmica, es considera rellevant presentar-lo en aquest epígraf, per tal de posar en relació el nombre d'hores de vigilància amb el preu/hora d'aquest servei.

L'any 2019, el preu hora dels serveis externs de seguretat o vigilància contractats per les fires locals és de 18,4€/hora, situant-se així, per segona vegada en tota la sèrie històrica per sobre dels 18€/hora.

Aquest és un servei sensible en relació amb la disponibilitat d'empreses d'aquesta tipologia en les localitats de celebració de les fires.

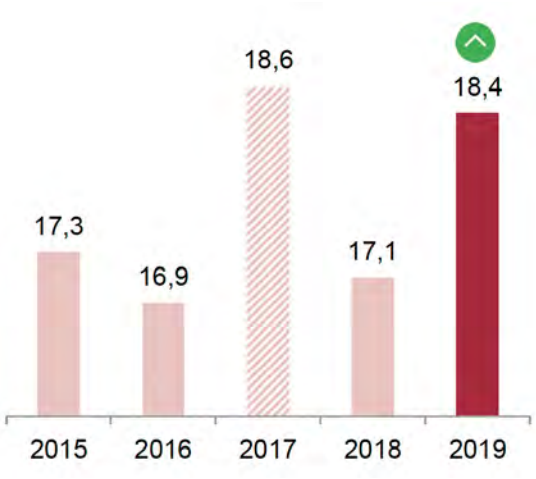

Figura 38. Preu hora dels serveis externs (vigilància o seguretat) contractats.

Millorar les habilitats dels treballadors/es

Amb l'objectiu de millorar les habilitats dels treballadors i les treballadores municipals dels equips de fires locals s'analitzen aspectes relacionats amb la formació d'aquest personal. En aquest sentit, es valora el nombre d'hores de formació en cursos especialitzats i el percentatge de treballadors dels equips municipals que assisteixen a cursos.

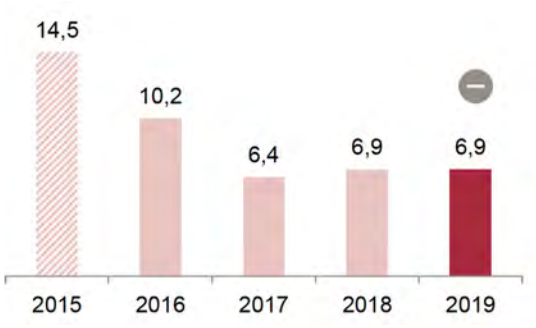

Figura 39. Nombre d'hores de formació (cursos especialitzats) per nombre de treballadors/es municipals de l'equip de fires.

L'any 2019 s'obté una mitjana de 6,9 hores de formació especialitzada, la mateixa que l'any anterior. Tot i que es continua lluny del màxim històric de 14,5 hores de l'any 2015, sembla que la mitjana no continua la davallada, sinó que s'estabilitza al voltant d'aquestes 7 hores anuals. Tot i això, el valor obtingut l'any 2019 és el segon més baix de la sèrie quinquennal, amb diferències notables segons mida dels municipis, sent els més petits de 30.000 habitants els que estan per sota de les 5h anuals de formació., mentre que els més grans arriben gairebé a les 9h a l'any.

Municipis +10
4,7

Municipis +30
8,9

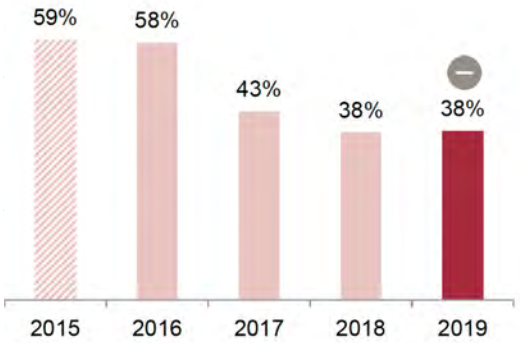

Figura 40. % de treballadors/es municipals de l'equip de fires assistents a cursos.

La formació de l'any 2019: una mitjana de 6,9 hores anuals i una assistència del 38% dels treballadors municipals de l'equip de fires.

En relació amb el percentatge de treballadors municipals dels equips de fires que assisteixen a cursos, per segon any consecutiu la mitjana se situa per sota del 40%, dada que representa el valor més baix de la sèrie històrica quinquennal.

Si bé, en aquest cas, no s'aprecien diferències rellevants segons la mida dels municipis, menys de 4 de cada 10 treballadores realitzen algun curs de formació especialitzada.

Si s'observa l'indicador d'hores de formació per treballador en el gràfic comparatiu del conjunt de cercles de comparació intermunicipal, hom pot veure que les Fires locals ocupen el divuitè lloc del rànquing (sobre un total de vint-i-dos serveis), només per davant dels treballadors dels serveis de: Residus, Mercats, Cementiris municipals i Neteja viària.

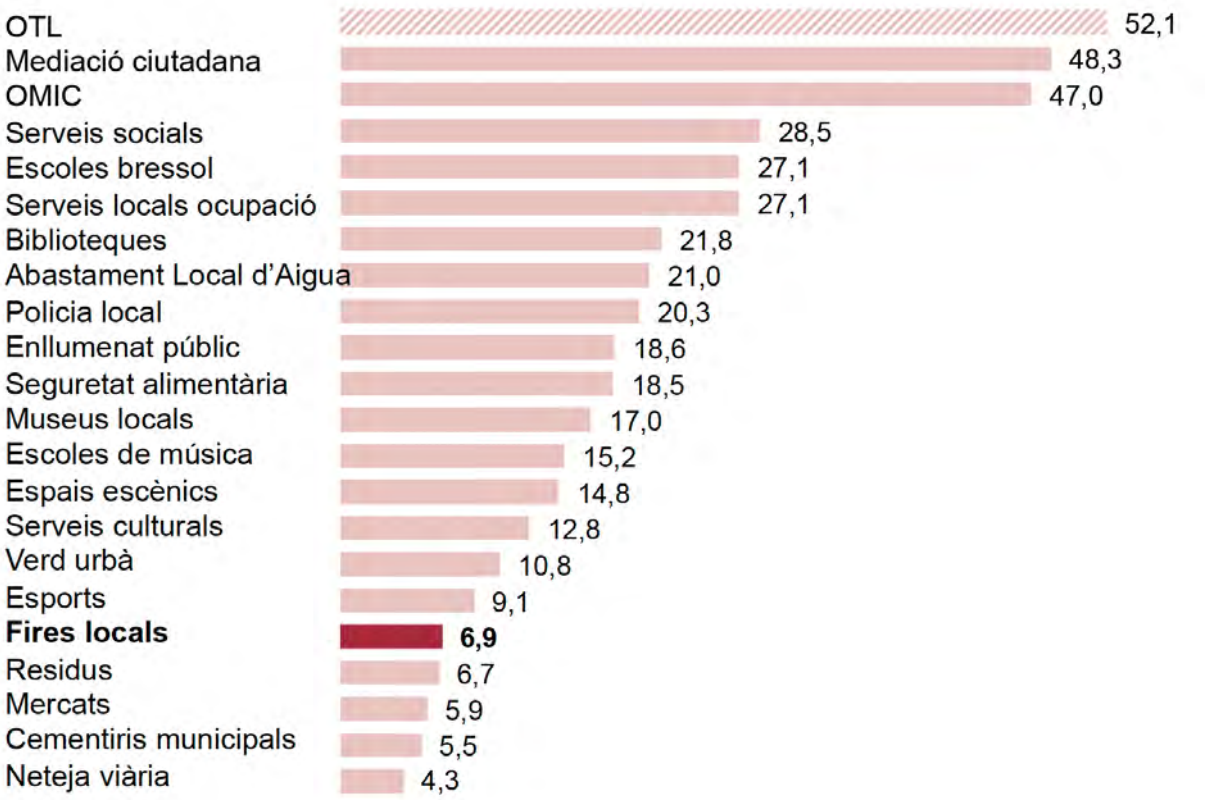

Figura 41. Gràfic comparatiu de les hores de formació per persona treballadora de cadascun dels serveis participants en els Cercles de comparació intermunicipal de l'any 2019.

L'accés a una formació estratègica i especialitzada es considera important a l'hora de millorar les capacitats organitzatives i de gestió, però també és important que les pròpies organitzacions – en aquest cas els ajuntaments – tinguin en compte el valor estratègic de la formació per a la pròpia organització i que ho considerin un valor, una inversió, enlloc d'un cost (o sovint, sobrecost). Aquesta formació cal, doncs, que sigui entesa com un procés continu, no com una mesura puntual.

Disposar d'un personal tècnic format específicament ha de permetre millorar la competitivitat de l'organització i que això es pugui traslladar en la gestió de les Fires Locals.

Reflectir l'estructura de gènere del personal

Aquest indicador dels valors organitzatius vetlla per analitzar el percentatge de dones treballadores municipals dels equips de fires, així com el percentatge d'aquestes en llocs de comandament sobre el total de càrrecs de comandament dels equips de fires locals.

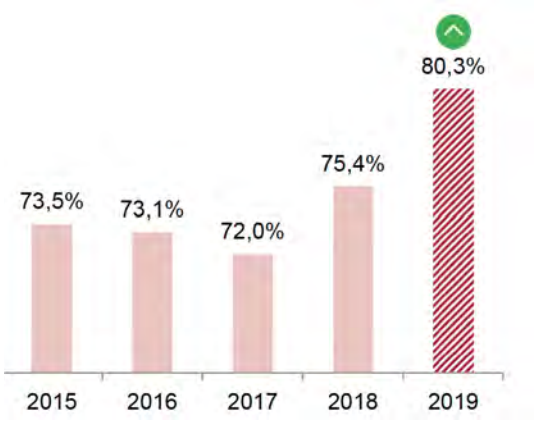

Figura 42. % de dones treballadores municipals de l'equip de fires.

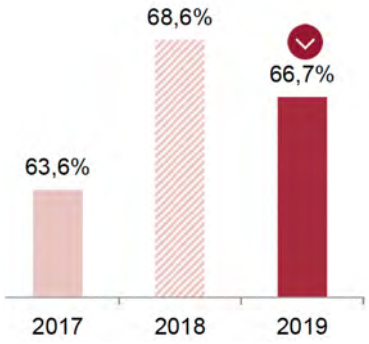

Figura 43. % de dones comandament respecte el total de comandaments de l'equip de fires.

Municipis +10
82,4%

Municipis +30
78,4%

El percentatge de dones treballadores dels equips de fires obté, l'any 2019, el seu màxim històric, amb una mitjana del 80% de dones en els equips municipals de fires locals dels 38 municipis que participen al Cercle.

En relació amb la mida dels municipis, hi ha una major presència de dones en els equips de municipis amb menys de 30.000 habitants que en els més grans.

L'any 2019, 8 de cada 10 treballadores municipals de l'equip de fires locals són dones.

Pel que fa els càrrecs de comandament, la perspectiva de gènere també és favorable a les dones, amb gairebé 7 de cada 10 càrrecs de comandament dones respecte el total de comandaments de l'equip de fires locals, tot i que l'any 2019 aquest percentatge disminueix lleugerament respecte l'any anterior.

En aquest cas, també són els municipis de menys de 30.000 habitants els que presenten més càrrecs de comandament femenins.

Municipis +10
72,0%

Municipis +30
58,8%

Economia

En aquest punt es mostren els resultats de la dimensió econòmica, que analitza l'ús dels recursos necessaris per a la prestació del servei, així com les fonts de finançament i els costos.

Els quatre grans blocs d'indicadors que conformen aquesta dimensió són els següents:

Disposar dels recursos adequats
Despesa corrent del servei de fira local per habitant
% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal (Fires Locals)
Finançar adequadament els recursos
% d'autofinançament per taxes, preus públics i altres ingressos
% de finançament per part d'altres institucions
% de finançament per part de l'Ajuntament
Gestionar adequadament els recursos
% que representa la despesa en campanyes de comunicació, difusió i publicitat sobre la despesa corrent del servei de fira local
Preu hora dels serveis externs (vigilància o seguretat) contractats
Oferir el servei a uns costos unitaris adequats
Despesa corrent del servei per m^2 de recinte firal
Despesa corrent del servei per nombre d'expositors
Preu per metre lineal de sòl (per a expositors en espai lliure) i per dia
Preu per m^2 d'expositors en estand i per dia

Figura 44. Quadre-resum dels indicadors d'Economia del CCI de Fires Locals.

L'anàlisi que es fa consisteix en una selecció d'aquells indicadors que presenten uns valors més rellevants i/o més variables respecte anys anteriors. Així mateix, també s'assenyalen aquells valors que es consideren significatius entre els dos trams poblacionals establerts: municipis de menys i més de 30.000 habitants, per a fer palès l'existència de particularitats entre els dos blocs, en relació amb alguns indicadors.

Disposar dels recursos adequats

Els indicadors que es relacionen amb la disposició dels recursos adequats per a la prestació del servei estan vinculats tant amb la despesa corrent del servei de fira local per habitant com amb el percentatge d'aquesta despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal.

L'any 2019 continua la tendència a l'alça que es va iniciar el 2015 i la despesa corrent del servei de fira local per habitant se segueix recuperant, tal i com assenyalen aquests 3,5€ de mitjana, el valor més elevat de la sèrie històrica. Tot i aquesta recuperació any rere any, es posa de manifest l'existència de notables diferències entre els municipis més petits, que destinen 7,5€/habitant (6,1€ l'any 2018) i els més grans, que inverteixen una mitjana de 2,4€/habitant (sense variació respecte l'any anterior).

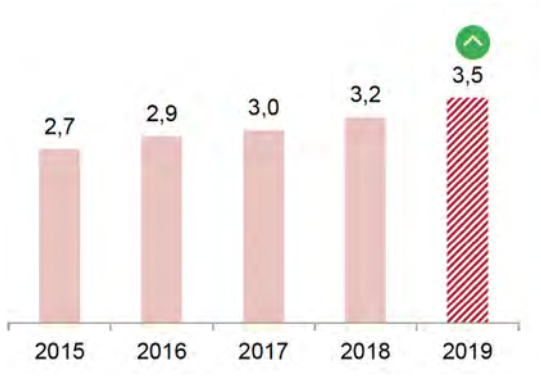

Figura 45. Despesa corrent del servei de fira local per habitant.

Municipis +10
7,5€

Municipis +30
2,4€

La **despesa corrent** del servei de fira local per habitant assoleix el seu **valor màxim**, amb **3,5€ per habitant.** Respecte l'any 2018 els municipis petits incrementen la despesa, mentre que els grans la mantenen.

El percentatge de la despesa corrent sobre el pressupost corrent continua estable en el 0,3% des de l'any 2015.

En aquest cas, les diferències entre municipis petits i grans també són evidents i posen de relleu l'esforç dels municipis més petits en la gestió econòmica de les fires locals.

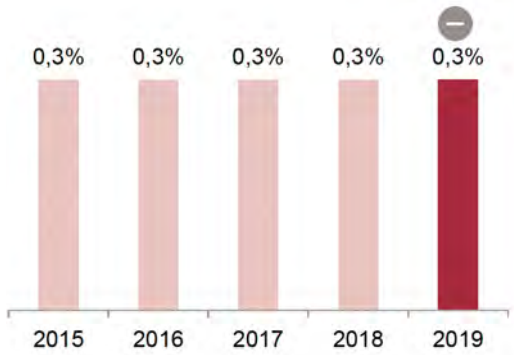

Figura 46. % de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal (Fires Locals).

Municipis +10
0,7%

Municipis +30
0,3%

Si s'observa l'indicador de despesa corrent mitjana del servei per habitant en el gràfic comparatiu del conjunt de cercles de comparació intermunicipal, és possible hom pot veure que les Fires locals ocupen el divuitè lloc del rànquing (sobre un total de vint-i-dos serveis), només per davant dels serveis de: Mediació ciutadana, OMIC, Seguretat alimentària i OTL.

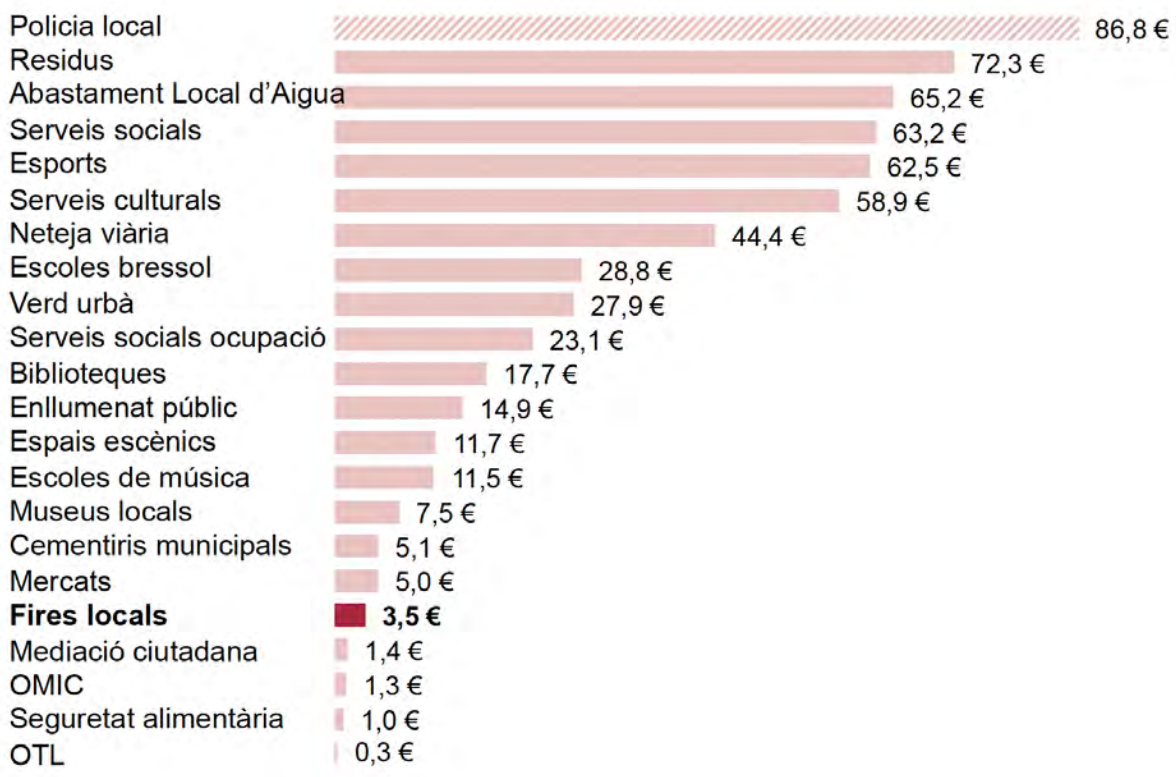

Figura 47. Despesa corrent mitjana per habitant dels serveis participants en els Cercles de comparació intermunicipal de l'any 2019. Només es mostren aquells que tenen més de 10.000 habitants.

	Despesa corrent del servei per habitant	% d'auto-finançament per taxes i preus públics	% de finançament per part d'altres institucions	% de finançament per part de l'ajuntament
Policia Local	86,8 €	27%	0%	73%
Residus	72,3 €	99%	0%	1%
Abastament Local d'Aigua	65,2 €	105%	0%	-5%
Fires Locals	**3,5 €**	**33%**	**5%**	**62%**
OMIC	1,3 €	0%	41%	59%
Seguretat Alimentària	1,0 €	12%	22%	66%
OTL	0,3 €	0%	60%	40%

Figura 48. Distribució de la despesa corrent. Comparativa del servei de Fires Locals amb els tres serveis amb major (Policia local, residus i serveis socials) i menor (OMIC, Seguretat alimentària i OTL) despesa corrent.

Finançar adequadament els recursos

Els indicadors que conformen el finançament adequat dels recursos estan associats a diferents aspectes, com ara: el percentatge d'autofinançament per taxes, preus públic i altres ingressos; el percentatge de finançament per part dels propis ajuntaments i, el percentatge de finançament per part d'altres institucions.

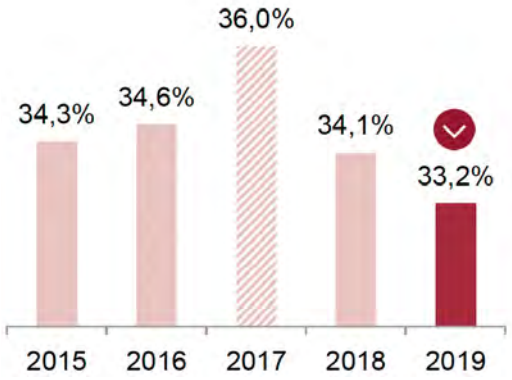

Figura 49. % d'autofinançament per taxes, preus públics i altres ingressos.

L'any 2019, amb un 33,2%, esdevé l'edició amb un menor percentatge d'autofinançament per taxes, preus públics i altres ingressos. No obstant això, el valor de l'indicador presenta una alta estabilitat en els últims anys, amb valors que es mouen entre el 33% i el 36%.

Municipis +10
8,3%

Municipis +30
2,3%

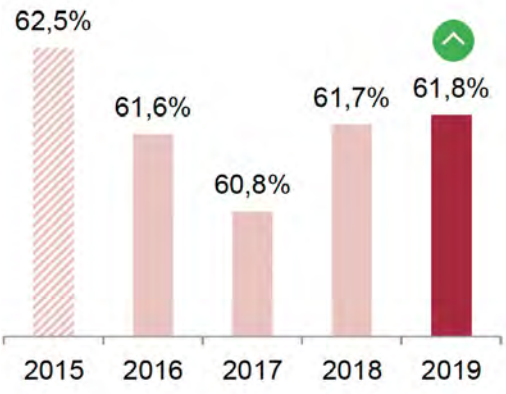

Figura 50. % de finançament per part de l'Ajuntament.

En relació amb el finançament propi; és a dir, dels propis ajuntaments, aquesta font continua al voltant del 62%, pràcticament igual que l'any 2018 i, per tant, segueix sent la principal via de finançament de les fires locals.

En últim lloc, el finançament provinent d'altres institucions experimenta un increment i se situa en el 5%, el valor més elevat de la sèrie històrica.

Precisament en relació amb aquesta última via de finançament és on hi ha diferències més significatives segons la mida dels municipis, sent els municipis de menys de 30.000 habitants els que recorren/perceben de manera més habitual finançament d'altres institucions.

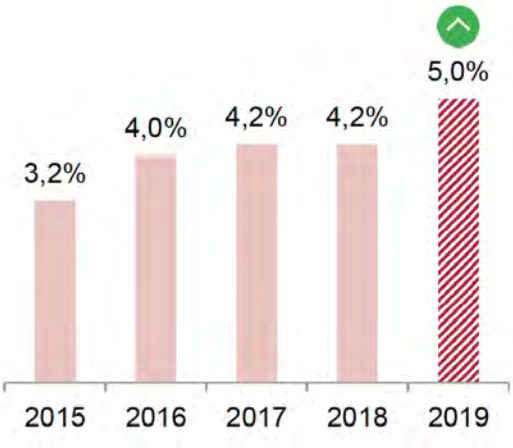

Figura 51. % de finançament per part d'altres institucions.

Gestionar adequadament els recursos

La gestió adequada dels recursos es relaciona amb el percentatge de despesa en campanyes de comunicació, difusió i publicitat (en associació amb la despesa corrent del servei de fira local), així com amb el preu/hora dels serveis externs contractats de vigilància i seguretat.

En aquest epígraf només es presenta el primer dels dos indicadors, ja que el segon s'ha inclòs anteriorment (veure la dimensió de valors organitzatius, apartat de dotació de recursos humans) per tal d'oferir una lectura relacional amb l'indicador d'hores de vigilància i seguretat a les fires.

Municipis +10
11,8%

Municipis +30
8,8%

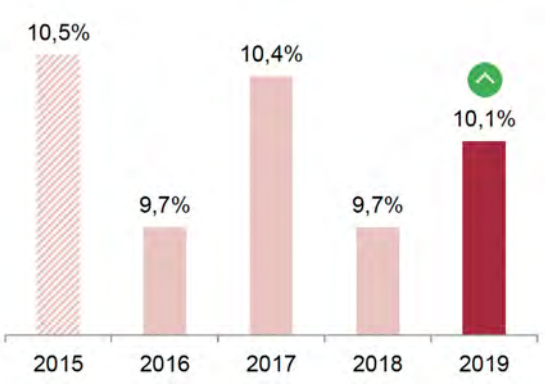

Figura 52. % que representa la despesa en campanyes de comunicació, difusió i publicitat sobre la despesa corrent del servei de fira local.

L'any 2019, la despesa en campanyes de comunicació, difusió i publicitat es recupera en relació amb l'edició anterior i se situa novament per sobre del 10% de mitjana.

El valor de l'indicador se situa en el 9,7% de mitjana, amb algunes diferències entre els municipis més petits i més grans, sent, en aquest cas, els municipis de menys de 30.000 habitants els que dediquen una partida més gran de la despesa del servei de fira local a la comunicació, difusió i publicitat de l'esdeveniment.

La **despesa municipal en campanyes de comunicació, difusió i publicitat** representa **el 10%** de mitjana sobre la **despesa corrent** del servei de fira local.

Els municipis més petits destinen 3 punts percentuals més del pressupost de la fira local, a la realització de campanyes de comunicació, difusió i publicitat, que els municipis més grans.

Es constata una elevada correspondència entre una despesa alta (major del 15% sobre la despesa corrent del servei de fira local) en campanyes de comunicació, difusió i publicitat i una valoració elevada (més de 8,5) de la fira, tant pel que fa visitants com expositors.

Oferir el servei a uns costos unitaris adequats

Els indicadors relacionats amb l'oferta del servei a uns costos unitaris adequats estan associats a aspectes com la despesa corrent del servei per m^2 de recinte firal i per nombre d'expositors, però també estan vinculats al preu per m^2 d'expositor en estand i al preu per metre lineal de sòl (per a expositors en espai lliure).

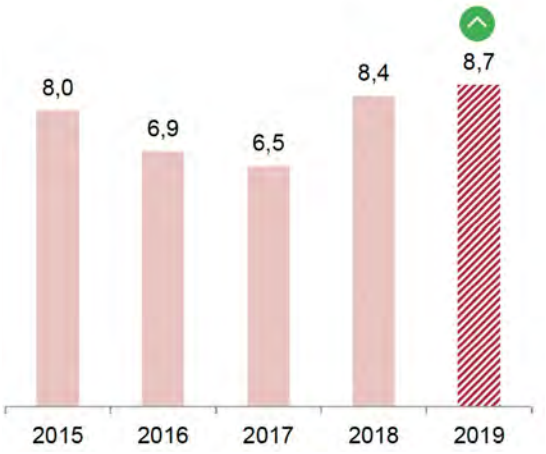

Figura 53. Despesa corrent del servei per m^2 de recinte firal.

L'any 2019 esdevé l'edició amb un percentatge de despesa corrent del servei més elevada, continuant la tendència a l'alça iniciada l'any anterior i situant-se en 8,7€/m^2.

Segons la mida dels municipis aquest indicador presenta diferències significatives, sent els municipis de menys de 30.000 habitants els que tenen una despesa major.

Municipis +10
12,4%

Municipis +30
7,1%

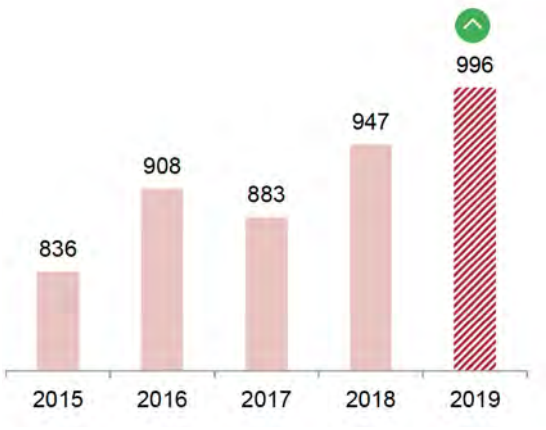

Figura 54. Despesa corrent del servei per nombre d'expositors.

La despesa corrent del servei per nombre d'expositors, també obté, l'any 2019, el valor màxim de la sèrie històrica i se situa en gairebé 1.000€ per expositor.

En aquest cas, són també els municipis de menys de 30.000 habitants els que presenten una despesa més elevada, de 1.090€, mentre que els municipis més grans és de 931€.

Municipis +10
1.090

Municipis +30
931

En relació amb el preu per metre lineal de sòl per a expositors en espai lliure i per dia, l'any 2019 presenta una lleugera disminució d'aquest ítem respecte l'edició anterior, però continua en valors màxims, per sobre dels 14€ el metre lineal.

Segons la mida dels municipis participants, es constata que el preu per metre lineal de sòl és més elevat en els municipis de més de 30.000 habitants, que no en els més petits.

Municipis +10
11,8

Municipis +30
17,1

Figura 55. Preu per metre lineal de sòl (per a expositors en espai lliure) i per dia.

Quant al preu per m² d'expositor en estand i per dia, l'any 2019 obté el valor màxim de la sèrie històrica, superant per primera vegada els 20€ i situant el preu mitjà en 22,4€ el m².

En aquest cas, són els municipis de menys de 30.000 habitants els que registren una mitjana més elevada, arribant gairebé als 24€/m²; mentre que els municipis més grans no arriben a 21€/m².

Figura 56. Preu per m² d'expositor en estand i per dia.

L'any 2019 és any de rècord pel que fa el preu per m² d'expositor en estand per dia, mentre que el preu per metre lineal de sòl (expositors en espai lliure), tot i disminuir lleugerament, es manté com a segon valor més elevat de la sèrie històrica.

Municipis +10
23,9€

Municipis +30
20,6€

Bones micro pràctiques (BMP)

En l'edició del CCI de Fires Locals de l'any 2019 no es treballa presencialment cap taller de millores amb els tècnics i tècniques municipals que integren els equips de fires dels municipis participants en aquesta edició, a causa de la situació sanitària derivada de la COVID19, que no va fer possible les trobades presencials entre els participants.

A mode de recordatori, l'any 2018 es va treballar un taller de Bones Micro Pràctiques (BMP), que va consistir en l'aportació d'un conjunt d'accions amb la finalitat de permetre la millora d'alguns aspectes de les Fires Locals i que els mateixos tècnics municipals que treballen en els equips de fires locals recomanaven a la resta de participants. En algun cas eren pràctiques que, potser no se'ls donava suficient importància, però que van ajudar a obtenir resultats satisfactoris perquè van actuar de mecanismes facilitadors o de gestió, o perquè van esdevenir una eina d'utilitat per a poder donar resposta o resoldre necessitats i mancances.

La finalitat última era poder determinar quines accions - d'aplicació relativament senzilla i immediata – podien adoptar els municipis en la gestió de les seves fires locals, ja que algun altre municipi ho estava duent a terme i li havia funcionat per millorar determinats aspectes en relació amb el desenvolupament dels esdeveniments firals.

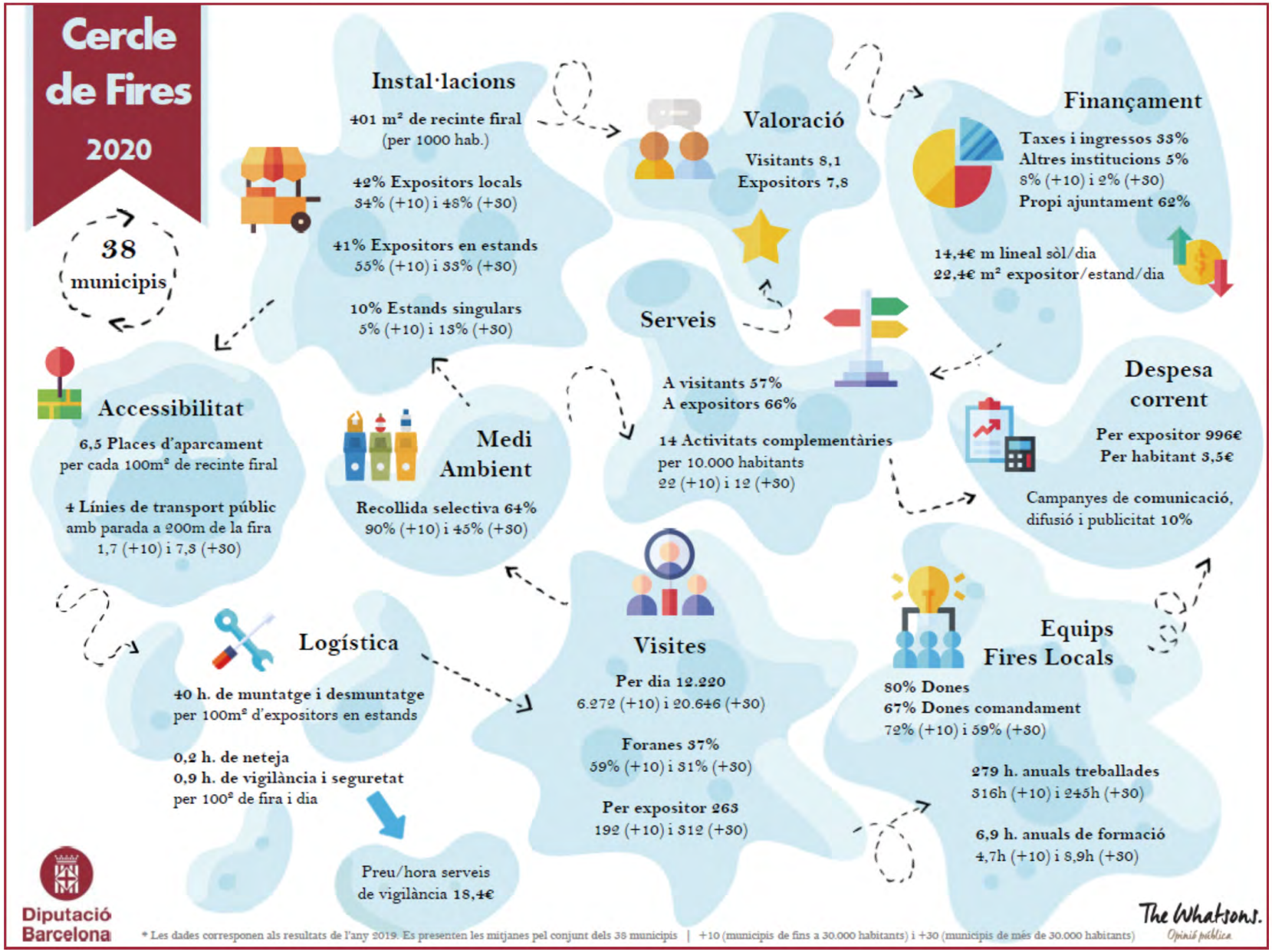

Figura 57. Infografia del CCI de Fires Locals, any 2019.

Consideracions finals

A continuació, es presenten a mode de resum, les principals conclusions, reflexions i aportacions que es consideren més rellevants en l'anàlisi del CCI de Fires Locals de l'any 2019, sota els epígrafs de les quatre grans dimensions d'indicadors que s'han treballat.

Encàrrec Polític

- Continua la tendència a la baixa del nombre de visites per expositor. Se situen en 263 de mitjana (275, l'any 2018).

Cal considerar la intervenció de diversos factors en la configuració i en el resultat d'aquest indicador. D'entrada, l'oferta firal que hi ha al llarg de l'any i la coincidència d'esdeveniments firals en una mateixa època – sobretot mesos de maig i desembre – i inclòs, en un mateix cap de setmana fa que el visitant esculli o prioritzi. Cal afegir-hi, també, la meteorologia com a factor que pot modificar completament el comportament dels visitants d'una fira d'un any per l'altre. I no només s'ha de fer referència a factors directes, sinó que de manera més indirecta, podríem estar davant d'un canvi en el model de concepció de les fires, amb una tendència creixent a la preocupació i la preferència de criteris més qualitatius que quantitatius, associats també, a nivells de gestió i organització, que s'haurien d'analitzar amb profunditat per valorar la seva possible incidència en aquesta tendència en relació amb el nombre de visites.

- 12.220 visites de mitjana per dia de fira, suposant un increment del 15% respecte l'any anterior.

El nombre de visites per dia presenta diferències notables segons la mida dels municipis. Els municipis de menys de 30.000 habitants tenen una mitjana de 6.272 visites per dia, davant les 20.646 visites per dia dels municipis de més de 30.000 habitants. Algunes d'aquestes mitjanes s'obtenen arran d'estimacions històriques, d'altres mitjançant processos de comptatge de visitants de diferent metodologia, sense que hi hagi un criteri estàndard de còmput. Sigui com sigui, allò realment important és que el criteri o el mecanisme de comptatge d'assistència que s'utilitzi sigui rigorós, ja que serà la base per a determinar l'impacte econòmic de qualsevol fira.

- En el conjunt de les 38 fires, un 37% de les visites són foranes.

En els municipis de menys de 30.000 habitants, les visites foranes representen gairebé 6 de cada 10 visitants (59%), mentre que en els més grans la xifra de forans és del 31%.

- El percentatge d'expositors locals es redueix lleugerament i se situa en el 42% (46%, l'any 2018).

El 48% dels expositors dels municipis de més de 30.000 habitants són locals, mentre que en els municipis de menys de 30.000 aquest percentatge és del 34%, representant una davallada important respecte l'any anterior (41%) derivada, però, de la falta d'oferta local que tenen els municipis més petits, cosa que els fa recórrer a expositors no locals.

- El percentatge de m^2 d'expositors locals sobre el total de m^2 d'expositors és menor.

Si l'any 2018 ja s'havia experimentat certa reducció i aquest indicador se situava en un 50%, aquest 2019 la superfície que ocupen els expositors locals és del 46%. Aquest fet, d'entrada, només és concloent de patrons de canvi en la configuració dels espais firals.

- Incrementa l'oferta firal en relació amb el nombre d'expositors per 1.000 habitants, que se situa en 3,5, el valor màxim de la sèrie històrica 2015-2019.

En els municipis més petits, aquest valor és superior i arriba a situar-se en 6,9.

- Els m^2 d'expositors en estands també augmenten i la mitjana se situa en 40,5%, un nou màxim històric de la sèrie de dades.

- Recuperació de l'indicador nombre de m^2 de recinte firal per cada 1.000 habitants, situant-se en 401 (373, l'any 2018).

Es posa de relleu, altra vegada, la possible tendència a canvis en la configuració de l'espai firal.

- Disminueix lleugerament el nombre de places d'aparcament al voltant de la fira. L'any 2019 la mitjana és de 6,5 places per cada 100 m^2 de recinte firal (7,1 l'any 2018).

L'accessibilitat és un factor organitzatiu important tant en la configuració de l'espai firal i disposar de bosses d'aparcament a prop de les fires és sempre un aspecte a tenir en compte – i que influeix directament en la valoració global de l'esdeveniment per part dels visitants.

- Hi ha 4 línies de transport públic amb parada al voltant de les fires (màxim 200 m).

Es consoliden les 4 línies de transport públic per fira, tot i que en els municipis de més de 30.000 habitants el nombre de línies de transport d'ús públic és de 7,3. Per contra, en els municipis més petits, la mitjana de línies de transport públic és d'1,7.

- El percentatge de tones de recollida selectiva respecte el total de tones de brossa recollides al conjunt de fires locals, tot i la davallada respecte l'any 2018 (86%), es posiciona com a segon valor més elevat de la sèrie històrica 2015-2019, situant-se en un 64% de recollida selectiva de mitjana.

Tot i que les fires dels municipis amb menys de 30.000 habitants tenen un percentatge de recollida selectiva del doble que les fires dels municipis més grans (90% versus 45%), en ambdós grups l'indicador de la recollida selectiva augmenta, com també ho fa la capacitat disponible dels contenidors de recollida selectiva que hi ha a les fires.

Usuari / Client

- L'oferta d'activitats complementàries registra el valor més elevat de la sèrie quinquennal i se situa en 14,1 activitats per cada 10.000 habitants.

En aquest cas, els municipis de menys de 30.000 habitants presenten una oferta complementària més elevada amb 22,3 activitats davant les 11,9 dels municipis més grans.

- Del conjunt de serveis analitzats que les Fires Locals ofereixen tant als visitants com als expositors, es destaca un lleuger increment dels serveis orientats als visitants (57%), mentre que els serveis dedicats als expositors, tot i ser més elevats que els dels visitants, es mantenen estables (66%).

En els municipis de més de 30.000 habitants, la prestació de serveis és lleugerament superior, tant pel que fa a visitants com a expositors.

En pràcticament tots els municipis que realitzen estudis de satisfacció a visitants i expositors es constata una correlació directa i positiva: a més prestació de serveis, millor valoració general de la fira.

- La satisfacció dels visitants obté una puntuació mitjana de 8,1/10.

- La satisfacció dels expositors obté una puntuació mitjana de 7,8/10.

Amb caràcter habitual, la valoració dels diferents aspectes firals que fan els expositors és menys positiva – també més crítica i exigent – que la dels visitants.

L'any 2019 és any de rècord pel que fa les valoracions de satisfacció, ja que tant pels visitants com pels expositors s'obtenen les notes més elevades de la sèrie quinquennal 2015-2019. No obstant això, cal tenir en compte que poc més de la meitat (60%) dels municipis participants l'any 2019 disposen de dades de valoració de la satisfacció dels visitants i, en el cas dels expositors, les valoracions fan referència al 81,5% (83%, l'any 2018).

- La superfície en m^2 d'expositors se situa en 17,7 de mitjana, el valor màxim de la sèrie històrica.

- Es manté constant en nombre d'expositors per cada 100m^2 de recinte firal, consolidant-se en 0,9 de mitjana.

Valors Organitzatius

- El salari dels tècnics municipals incrementa lleugerament l'any 2019, situant-se per primera vegada per sobre dels 30.000€ bruts anuals. També augmenta els percentatge d'hores de baixa (1,5%) en relació amb el total d'hores anuals treballades segons conveni. (0,7%, l'any 2018).

- El total d'hores treballades pel personal dels equips de fires durant l'any 2019 és de 279 de mitjana, per sobre de les 253 de l'any 2018 i per sota del màxim històric de 301, l'any 2015.

- Els serveis externs que es presten a les fires presenten lectures diferents: d'una banda, les hores de neteja (0,2 hores / 100m^2 de recinte firal) i les hores de vigilància i seguretat (0,9 hores / 100 m^2 de recinte firal) es mantenen estables. D'altra banda, les hores de muntatge i desmuntatge (39,7 hores / 100 m^2 de recinte firal) disminueixen i representen el valor més baix de la sèrie històrica.

S'apunta a una possible tendència al canvi en el muntatge de les fires, amb unes estructures que requereixen menys hores de feina, però també a la probable externalització d'aquests serveis logístics.

- L'any 2019, es repeteixen les 6,9 hores de mitjana de formació en cursos especialitzats obtingudes el 2018, que continuen repre-sentant el segon valor més baix de la sèrie històrica (6,4 l'any 2017).

- El percentatge de treballadores que assisteixen a cursos de formació obté, també, el mateix valor que l'any 2018: un 38%, situant el servei de Fires Locals en el divuitè lloc del rànquing (de vint-i-dos). Mennys de 4 de cada 10 treballadors assistents a cursos de formació, el valor més baix de la sèrie 2015-2019.

- Des d'una perspectiva de gènere, les dones representen el 80% dels treballadors dels equips de fires locals i el 67% dels càrrecs de comandament dels mateixos.

Economia

- L'any 2019, la despesa corrent del servei se situa en 3,5€ per habitant, el valor més elevat de la sèrie històrica quinquennal.

- La despesa corrent del servei sobre el pressupost, es manté en un 0,3%. En canvi, per nombre d'expositors, aquesta despesa corrent del servei incrementa lleugerament i se situa en 996€, el valor màxim de la sèrie. Així mateix, també augmenta en relació amb els m^2 de recinte firal (8,7€), obtenint, també, un nou valor màxim.

- La font de finançament majoritària prové dels propis ajuntaments (62%). Les taxes i preus públics, l'any 2019 experimenten una nova reducció i suposen el 33% del finançament. Per últim, les fonts de finançament provinents d'altres institucions representen el 5% restant (8% en els municipis de menys de 30.000 habitants).

- La despesa en campanyes de promoció, difusió i publicitat incrementa lleugerament l'any 2019 i se situa en un 10% de mitjana, tot i que els municipis més petits hi destinen un major percentatge.

La despesa en campanyes de comunicació i publicitàries dels municipis més petits presenta una relació directa amb el percentatge, també més elevat, de visites foranes que tenen els municipis de menys de 30.000 habitants. També és possible determinar una correlació positiva entre els municipis que destinen més despesa a comunicació i difusió (més d'un 15%) i el fet d'obtenir unes valoracions de satisfacció de visitants i expositors més elevades (per sobre de 8,5/10).

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

SERVEIS LOCALS D'OCUPACIÓ 2019

INFORME DELS INDICADORS DE SERVEIS LOCALS D'OCUPACIÓ 2019

1. IDEES CLAU

2. QÜESTIONS METODOLÒGIQUES DE L'ANÀLISI

3. ELS INDICADORS MÉS RELLEVANTS

4. PRINCIPALS DIFERÈNCIES ENTRE ELS SLO DE MUNICIPIS MAJORS I MENORS DE 30.000 HABITANTS

5. INDICADORS TRANSVERSALS

1. IDEES CLAUS

1.1. MERCAT DE TREBALL

- **Disminució de l'atur (11,3%)** i, augment de les persones **ateses en situació de millora d'ocupació (36,8%).**
- **Tendència a estabilitzar-se el nombre de llocs de treball disponibles** en el mercat de treball: per cada 100 habitants en edat de treballar, hi ha **58 llocs de treball** al territori.

1.2. SERVEIS LOCALS D'OCUPACIÓ

- **El cost del servei per habitant és de 23,1 €,** un dels serveis públics locals més econòmics per a la ciutadania.
- Els SLO disposen **en mitjana del 40%** de **professionals tècnics** en **plantilla**. Els SLO de municipis de menors de 30.000 habitants disposen d'un major nombre de places creades en plantilla (53%).
- **Els SLO continuen sent un referent per a la societat,** per l'elevat volum de persones i empreses ateses. A més, a nivell de ciutadania és el servei municipal millor valorat.
- La **taxa d'inserció es manté estable al voltant del 25%, percentatge força positiu** en un context de post crisi i en comparació amb d'altres agents que es dediquen a la intermediació laboral.
- Per cada **100 ofertes de treball gestionades** se'n **cobreixen** gairebé **50 amb persones usuàries** dels SLO.

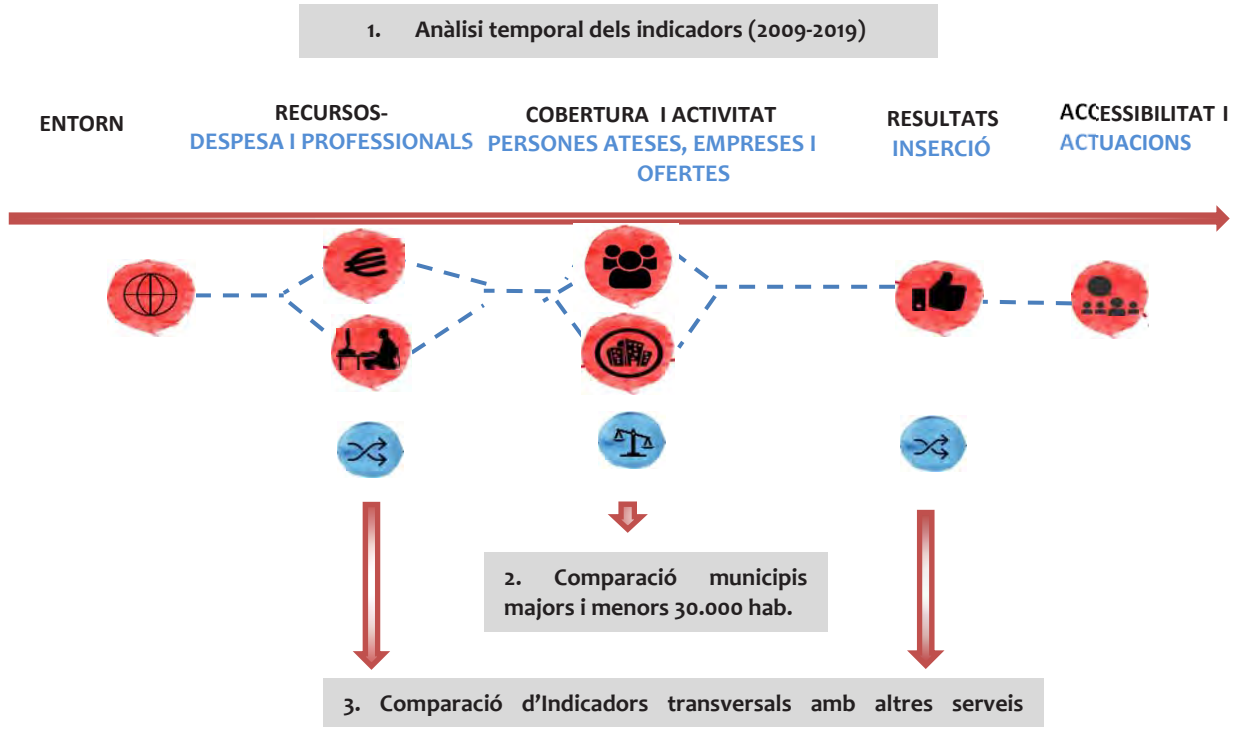
2. QÜESTIONS METODOLÒGIQUES DE L'ANÀLISI

A continuació es presenten els resultats quantitatius assolits pels principals indicadors del Quadre Resum d'Indicadors (QRI) segons les relacions que s'estableixen entre ells, és a dir, les **relacions causals entre indicadors per reflexionar sobre les causes dels resultats observats.**

La seqüència lògica d'anàlisi dels resultats que es presenten es basa en tres eixos:

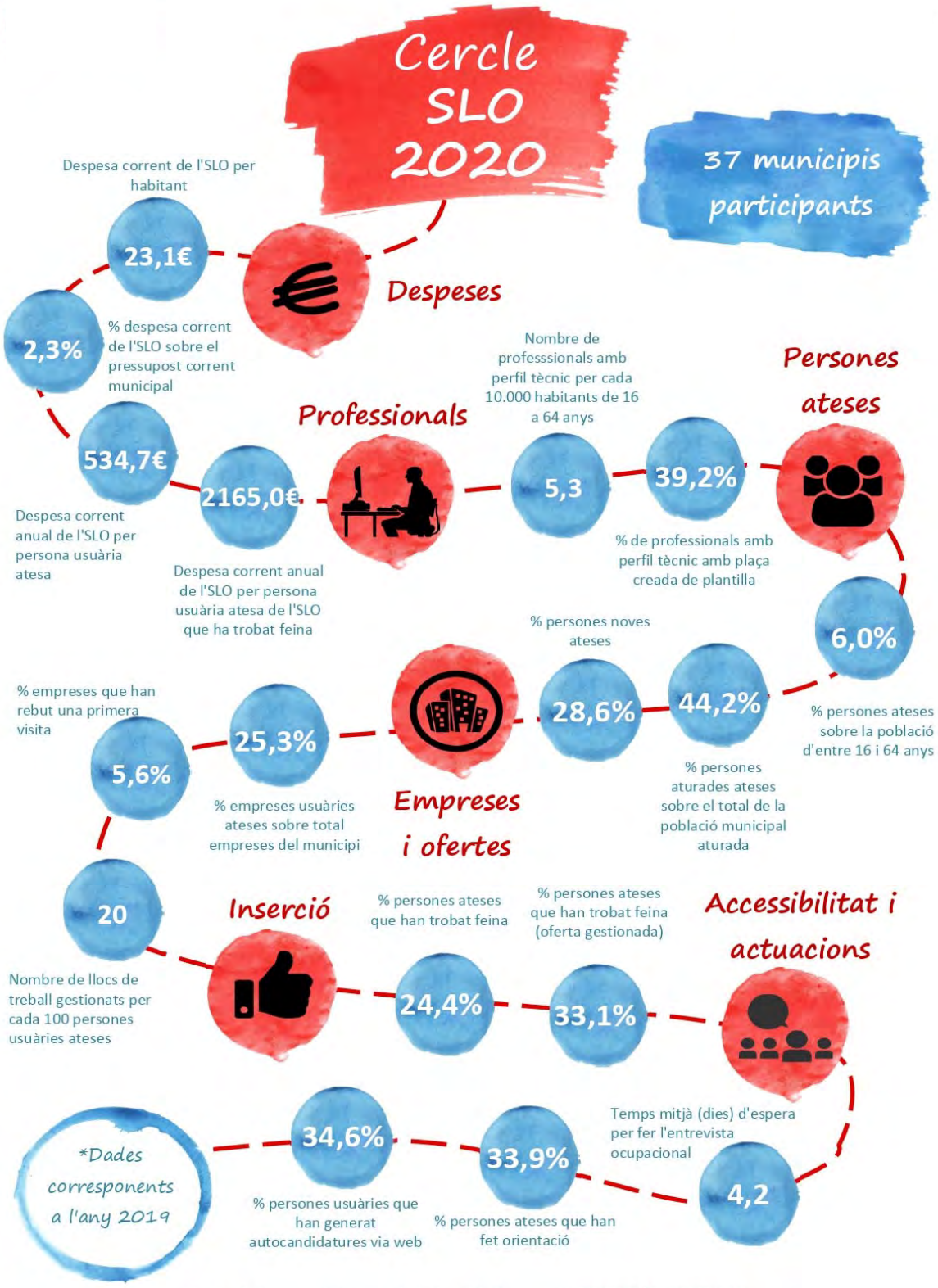
- Anàlisi temporal dels indicadors: On es reflecteix l'evolució que han experimentat els indicadors en el període 2009-2019 (veure apartat 3. Els indicadors més rellevants: de l'entorn a l'accessibilitat).
- Comparació municipis majors i menors de 30.000 habitants: En aquells indicadors on la dimensió poblacional és un factor rellevant, s'han detallat els valors d'un mateix indicador per als dos grups de municipis que s'han definit segons la dimensió poblacional. (veure apartat 4. Principals diferències entres els SLO de municipis majors i menors de 30.000 habitants).
- Anàlisi transversal (la comparació amb altres serveis municipals): On es comparen aquells indicadors comuns a tots els serveis analitzats en els Cercles de Comparació Intermunicipal, que corresponen a la Dimensió de Valors Organitzatius / Recursos Humans i a la Dimensió Econòmica (veure apartat 5. Indicadors transversals).

A continuació es presenta la síntesi gràfica de l'anàlisi dels resultats d'aquesta edició:

3. ELS INDICADORS MÉS RELLEVANTS: DE L'ENTORN A L'ACCESSIBILITAT I ACTUACIONS

La descripció d'indicadors ha tingut en compte la descripció gràfica de les infografies dels SLO presentades i elaborades individualment per a cada municipi en aquesta edició. En aquest apartat s'ha replicat aquesta tipologia d'infografies incorporant la mitjana dels 37 municipis participants.

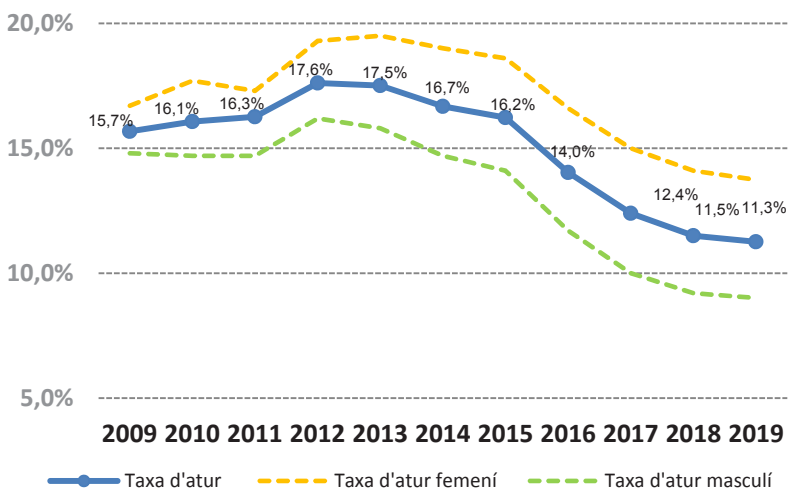

Cercles de Comparació Intermunicipals. Servei de Programació. DIPUTACIÓ DE BARCELONA

Aquesta infografia té l'objectiu de presentar les dades essencials comuns del Quadre de Comandament del CCI dels SLO- Per obtenir una mirada ordenada i coherent de les diferents relacions detectades entre els indicadors analitzats, la lectura es realitza de dalt a baix, seguint els següents passos :

- El **punt de partida** són les "Despeses", quins són els recursos econòmics que aporta i disposa el servei per desenvolupar la seva activitat.
- El **segon pas** és analitzar els "Professionals" com s'inverteixen en recursos humans i l'estabilització de la plantilla. Es relaciona *"Nombre de professionals amb perfil tècnic per cada 10.000 habitants de 16 a 64 anys"*, i *"% de professionals amb perfil tècnic amb plaça creada de plantilla"*.
- El **tercer pas** es veure la incidència en les "Persones ateses": persones en situació d'atur, persones noves ateses, i persones ateses potencialment actives.
- El **quart pas**, serà veure l'activitat realitzada amb les "Empreses i ofertes" , el resultat de tota la tasca realitzada: el nombre d'empreses i quantes ofertes s'han gestionat.
- El **cinquè pas,** "Inserció", s`ha de concloure el resultat de l'activitat amb els demandants, les empreses i els processos d'intermediació: *"% persones ateses que han trobat feina"* i és important veure si el còmput d'inserció es produeix mitjançant una oferta gestionada pel SLO (*"% persones aturades del municipi que han trobat feina per oferta gestionada"*).
- I **per últim,** "Accessibilitat i actuacions", observar si es desenvolupa l'autonomia dels demandants mitjançant l'orientació: *"%persones ateses que ha fet orientació"*, i relacionar aquesta autonomia dels demandants amb l'accés i ús de la web d'ofertes: *"% de persones ateses que han generat autocandidatures via web"*.

Amb aquesta descripció, no es busca que la resta d'indicadors puguin ser deixats de banda, si no que, es vol mostrar un primer itinerari a seguir, a partir del qual es pugui analitzar la relació entre aquests i la resta d'indicadors, que conformen el Quadre de Comandament del CCI dels SLO. A més, en la descripció que es presenta a continuació dels indicadors, seguint aquesta seqüencia, s'ha incorporat l' evolució temporal del 2009-2019 i com context inicial les dades més rellevants de la dimensió de l'entorn.

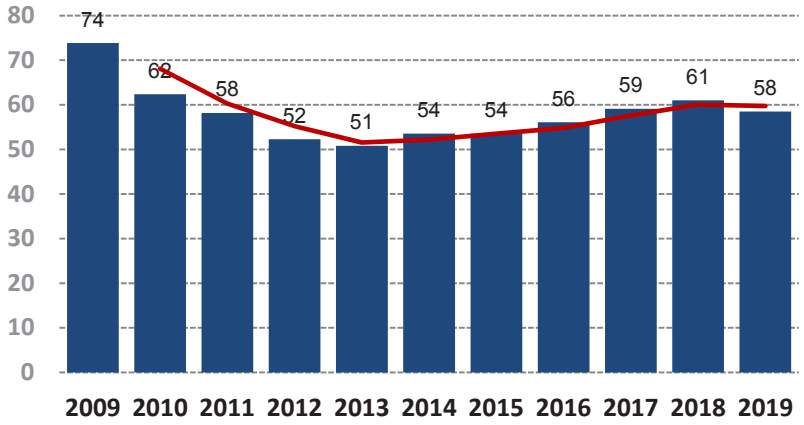

ENTORN

11,3%
taxa d'atur

La taxa d'atur[1] disminueix durant el període 2012-2019 amb una variació de 6,2 punts percentuals. Tant la masculina com la femenina presenten la mateixa tendència descendent, tot i que la diferència entre les dues és de gairebé de 5 punts percentuals.

1 *Font: Informació Estadística Local- Hermes Diputació de Barcelona. https://www.diba.cat/hg2/default.asp*

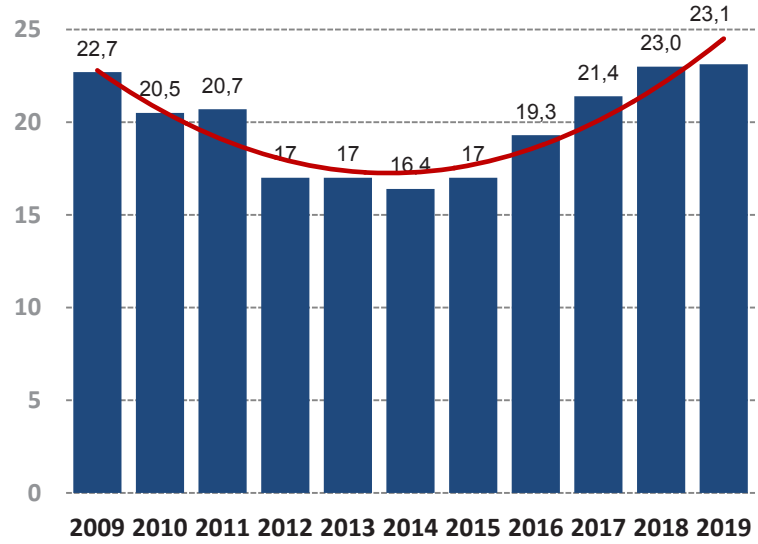

58
llocs de treball per cada 100 hab. entre 16 i 64 anys

Per cada 100 habitants en edat de treballar, hi ha 58 llocs de treball al territori[2]; aquests poden estar ocupats (tant per assalariats com per autònoms) o bé estar pendents de cobrir. En el període 2009-2013 la tendència va ser a la baixa, però des del 2013 i en els darrers 5 anys, ha mostrat una tendència estable. Aquesta dada no té en compte la mobilitat laboral de la població a altres municipis.

Condicions de l'entorn favorable que s'evidencia amb la disminució de l'atur i una tendència a estabilitzar el nombre dels llocs de treball.

RECURSOS ECONÒMICS: DESPESES

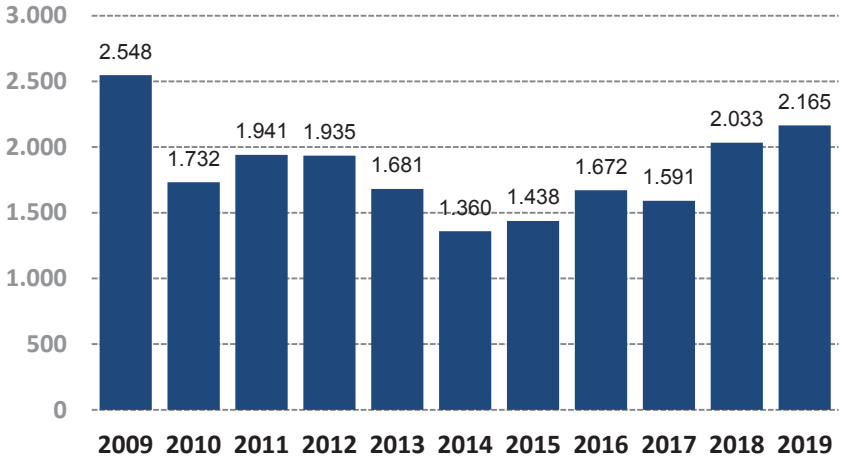

23,1€
de despesa corrent del SLO per habitant

Des de 2015, la despesa corrent per habitant ha mostrat una tendència ascendent, fins al punt que el 2019 i el 2018 han superat el nivell del 2009.

Tendència d'augment de la despesa corrent dels SLO per habitant.

2 *Font: Informació Estadística Local- Hermes Diputació de Barcelona. https://www.diba.cat/hg2/default.asp*

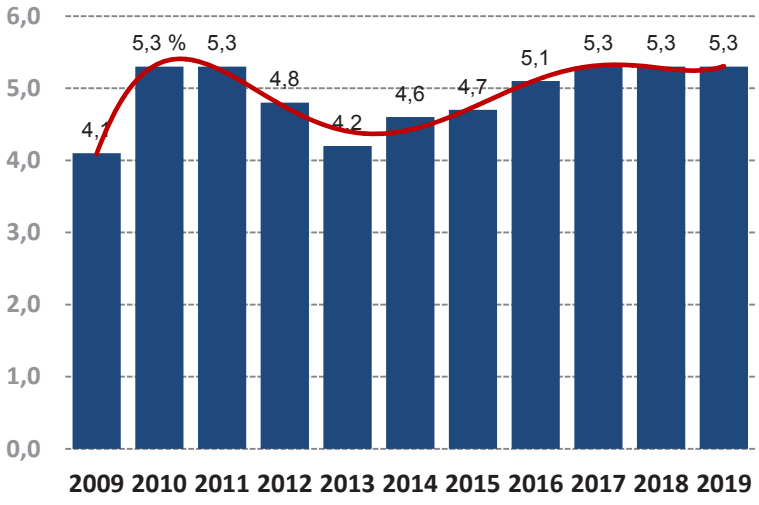

2.165€
cost per inserció

El descens del volum de persones ateses que han trobat feina es tradueix en un augment del cost de la inserció i un augment de la despesa corrent.

L'augment del cost de la inserció es deriva principalment del descens del nombre de persones que han trobat feina.

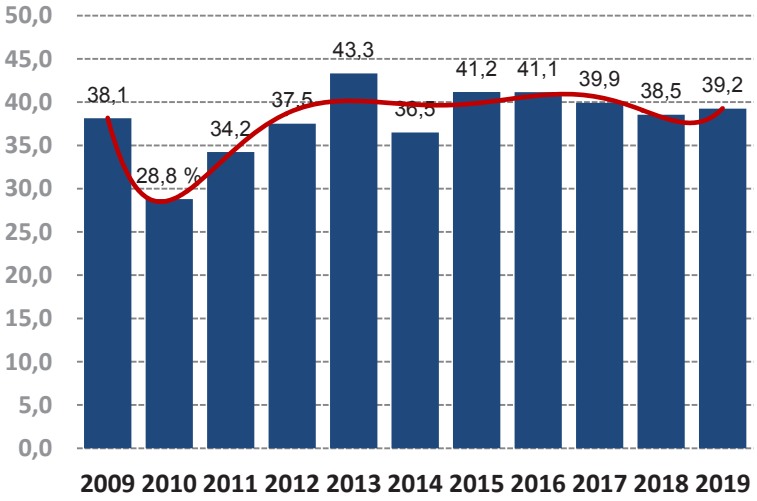
RECURSOS HUMANS: PROFESSIONALS

NOU INDICADOR

5,3
professionals amb perfil tècnic per cada 10.000 habitants de 16 a 64anys

El nombre de professionals amb perfil tècnic a disposició de la població de 16 a 64 anys, mostra dos períodes de creixement: 2010-2011 i 2014-2o19. Amb un valor estable els darrers 3 anys de 5,3.

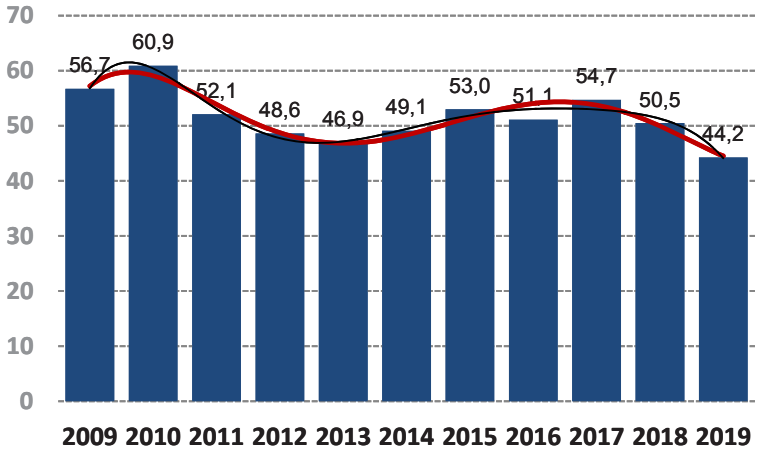

39,2%
professionals amb perfil tècnic amb plaça creada de plantilla

S'ha produït un lleuger increment respecte a l'any anterior. Aquest indicador es manté relativament estable al voltant del 40% de la plantilla en els darrers 5 anys.

El personal dels SLO es troba en una situació força precària i inestable. Menys del 40% no disposa d'una plaça de plantilla consolidada i majoritàriament està supeditada al finançament d'altres administracions.

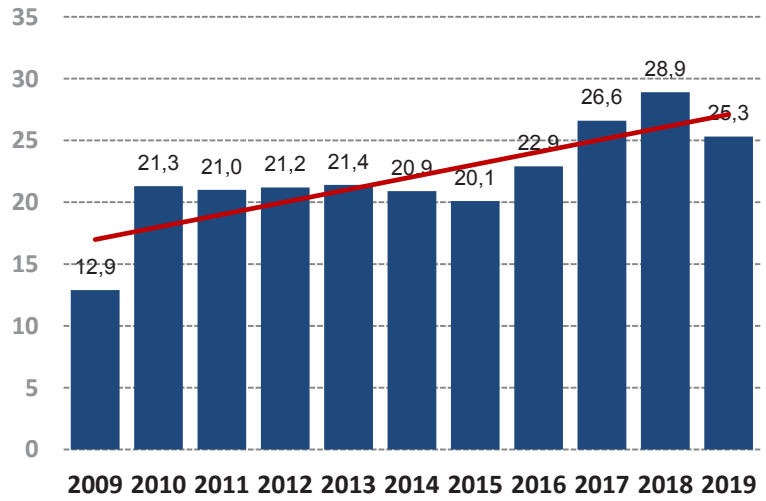
INDICADORS DE COBERTURA
Persones ateses

44,2%
de les persones aturades s'adrecen als SLO

El percentatge de persones aturades que s'atenen als SLO els darrers 5 anys s'ha mantingut estable al voltant del 50%. Però, els SLO continuen sent un referent com a dispositiu d'ocupació per a la ciutadania al territori.

INDICADORS DE COBERTURA
Empreses i ofertes

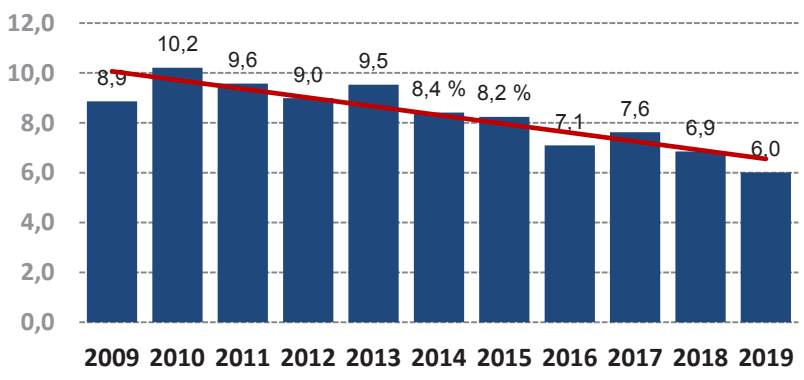
25,3%
de les empreses
s'atenen als SLO

El percentatge d'empreses ateses pels SLO s'ha mantingut estable entre un 26 i un 29% els darrers 3 anys. Tot i això, hi ha un increment de la mitjana d'actuacions adreçada a les empreses situant-se en el seu valor més alt (4,4) dels darrers 4 anys.

Els SLO continuen sent un referent per a la ciutadania i les empreses del territori, així com un valuós instrument de l'acció local de promoció de l'ocupació. L'èxit es basa en: l'atenció individualitzada i especialitzada a cada persona, i millorar la competitivitat del mercat de treball del territori.

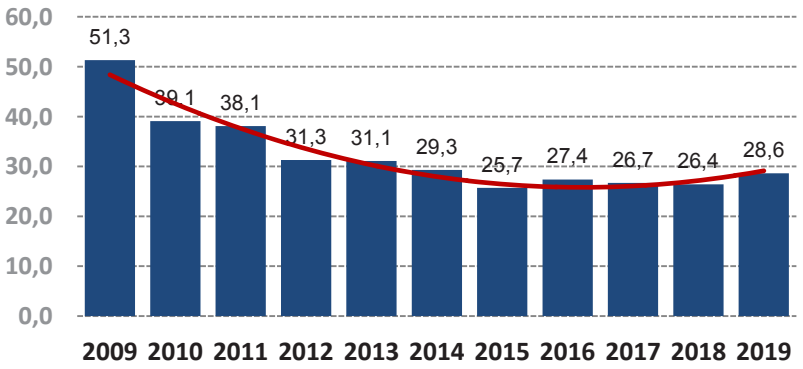
Així , cada vegada més els SLO s'aproximen al teixit empresarial i productiu del seu territori. Forma part d'un canvi de tendència en el treball dels SLO, ja no es centren exclusivament en les persones demandants d'ocupació, sinó que s'apropen a les empreses per conèixer millor les seves necessitats i fer millor l'encaix entre persona en recerca de feina i vacant per cobrir de les empreses.

ACTIVITAT REALITZADA PELS SLO
Persones ateses

6,0%
persones ateses sobre la població entre 16 i 64 anys

El volum de persones ateses ha disminuït respecte a l'any anterior. En els darrers 4 anys s'observa una tendència a la baixa. Comportament anàleg al de l'atur, que disminueix del 17,6% al 2012 a l'11,3% al 2019.

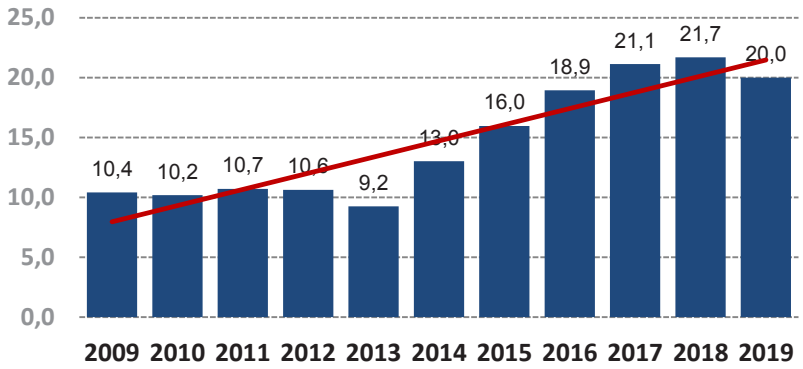

28,6%
persones noves ateses

Tendència estable del volum d'entrada de persones noves que s'han dirigit a aquests dispositius per trobar feina, o millorar-la, durant els darrers 4 anys entorn al 27%. Respecte a l'any anterior, ha crescut més de 2 punts percentuals.

Creixement en el darrer any del volum de persones noves ateses que s'adrecen als SLO per recerca o millora de feina.

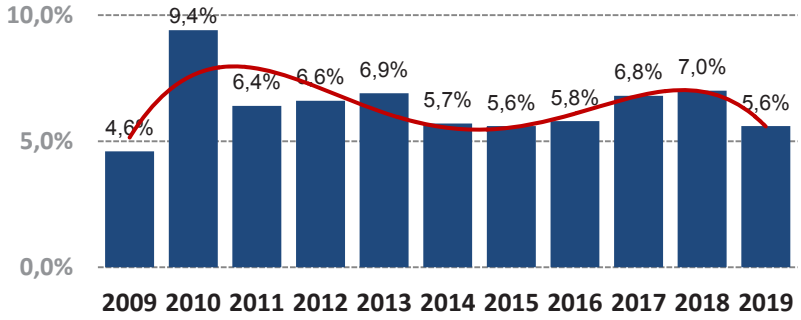
ACTIVITAT REALITZADA PELS SLO
Empreses i ofertes

20,0
llocs de treball gestionats per cada 100 persones ateses

El nombre de llocs de treball gestionats per cada 100 persones ateses ha disminuït lleugerament respecte a l'any anterior. Però és manté el nombre de llocs de treball al voltant de 20 per cada 100 persones ateses, en els darrers 3 anys. Més del doble que al 2013, en què encara es patia els efectes de la crisi.

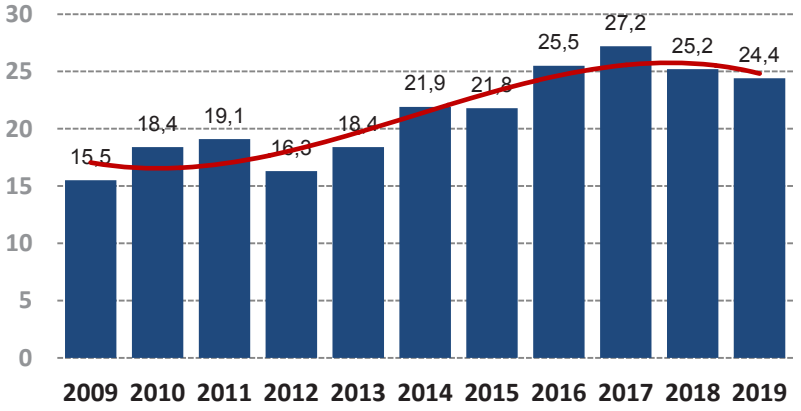
Tendència a estabilitzar-se el nombre de llocs de treball gestionats per cada 100 persones ateses.

5,6%
empreses que han rebut una primera visita

Lleugera disminució del volum d'empreses que ha rebut una primera visita de prospecció empresarial. Però és manté una tendència estable els darrers 4 anys entre el 6 i 7%.

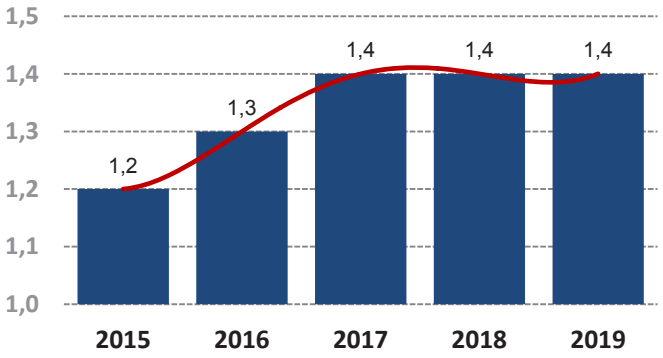
RESULTATS ACONSEGUITS PELS SLO
Inserció

24,4 %
d'inserció

El volum de persones que han trobat feina ha disminuït lleugerament respecte a l'any anterior. Amb tot, la taxa d'inserció s'ha situat en el darrers 4 anys al voltant del 25%.

Entre les persones que han trobat feina, el volum que l'ha aconseguit per una oferta gestionada és del 33,1%, xifra que ha disminuït lleugerament respecte a l'any anterior.

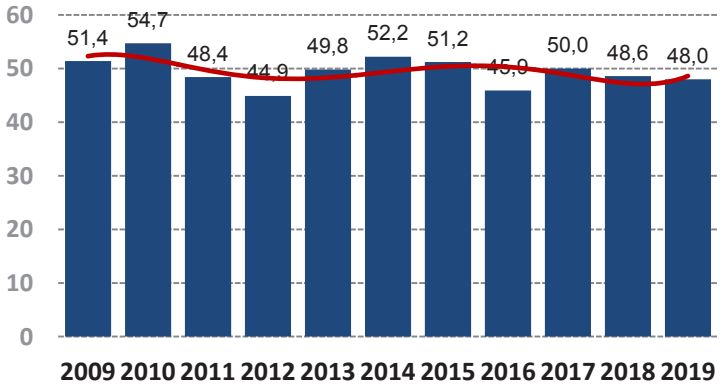

1,4
Contractes per any

El nombre de contractes per any que té cada persona que troba feina presenta una tendència estable els darrers 3 anys. Les estadístiques oficials de contractació laboral [3] palesen que la precarietat laboral (contractes de molt curta durada) és un problema que ha empitjorat en els darrers anys amb l'augment de les contractacions.

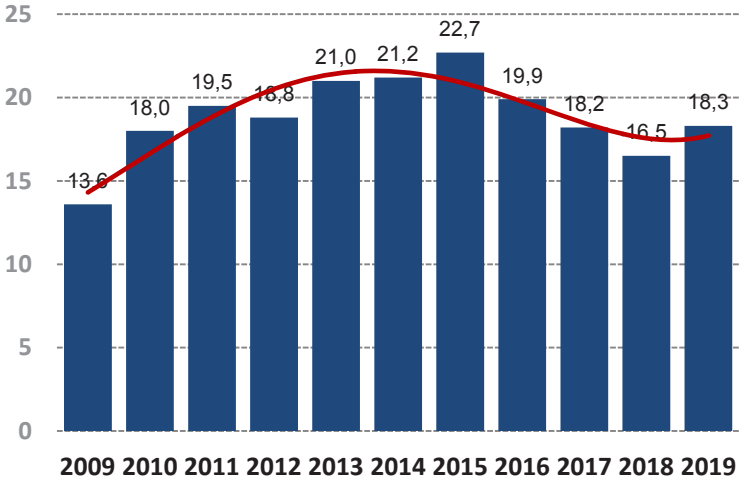
3 *Font: Informació Estadística Local- Hermes Diputació de Barcelona.* https://www.diba.cat/hg2/presentaciomun.asp?prid=1422

La taxa d'inserció de les persones ateses, és un indicador clau per avaluar l'eficàcia de les accions dels SLO i, es manté estable al voltant del 25%, percentatge força positiu en un context de post crisi. Al període de crisi aquest valor se situava per sota del 20%.

48,0 %
cobertura d'ofertes

Lleugera disminució en el darrer any. La taxa de cobertura d'ofertes se situa al voltant del 50%, amb una tendència força constant al llarg de tot el període analitzat.

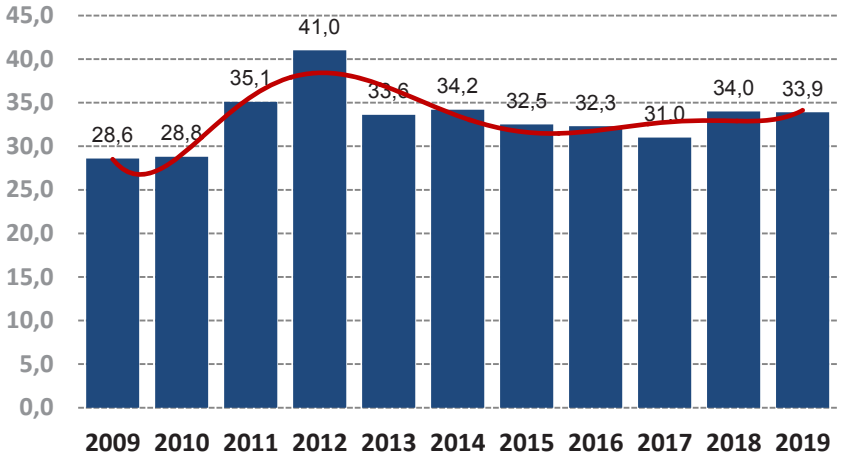
18,3 %
Ofertes publicades via web cobertes amb autocandidatures

En el període 2016-2018 es va produir un descens, però al 2019 s'observa un increment del percentatge d'ofertes publicades al web cobertes amb autocandidatures.

Es destaca l'esforç portat a terme pels SLO a l'hora de publicar les ofertes al web i de donar suport a les persones demandants d'ocupació en l'ús de la tecnologia digital en la seva cerca de feina.

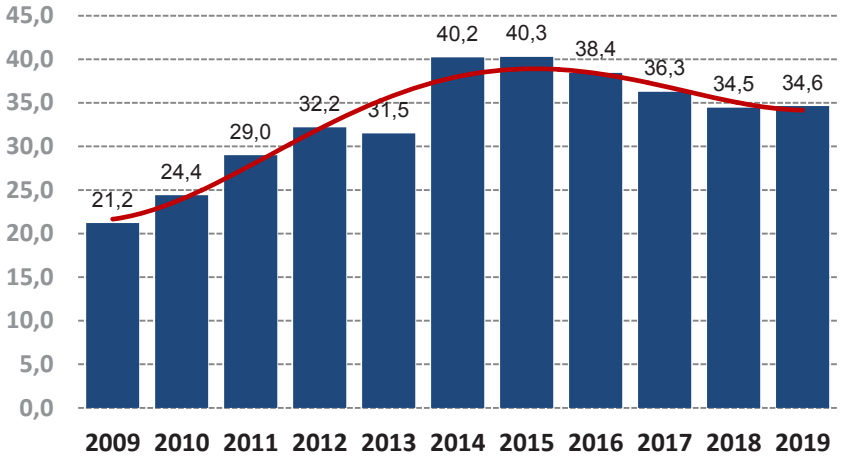
La taxa de cobertura es manté estable al voltant del 50%. Es cobreixen gairebé 5 llocs de treball per cada 10 llocs de treball gestionats pels SLO amb persones usuàries ateses.

ACCESSIBILITAT I ACTUACIONS

33,9%
persones ateses han rebut orientació laboral

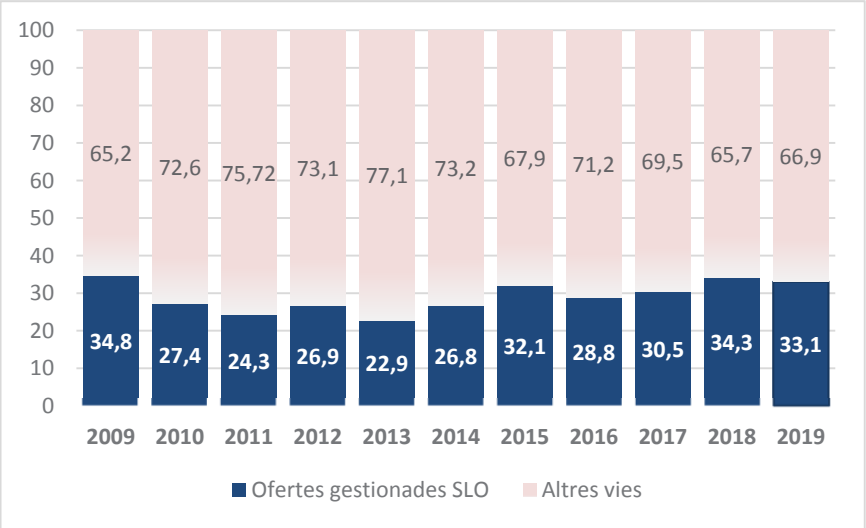
Des de la vessant de la demanda, els SLO han realitzat orientació laboral al 33,9% de les persones usuàries ateses. El nombre de persones que han rebut orientació laboral s'ha mantingut en el darrer dos anys entorn al 34% .

34,6%
persones usuàries que han generat autocandidatures web

Entre 2009 i 2015, el percentatge de persones usuàries ateses que generen autocandidatures va créixer 19 punts percentuals, fins al màxim del 40,3%, i des del 2016 una tendència de descens. I als darrers dos anys s'ha produït una estabilització al voltant del 34,5%.

Es manté el nombre de demandants d'ocupació que han realitzat orientació, així com el volum de persones usuàries que han generat autocandidatures web.

33,1%
persones ateses que han trobat feina (oferta gestionada)

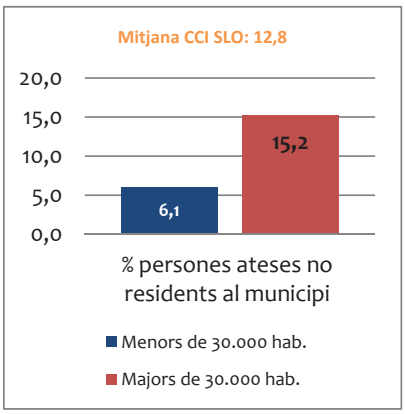
El % de persones que han trobat feina mitjançant ofertes gestionades pels SLO sobre el total de persones que han trobat feina, es manté estable durant els darrers 2 anys.

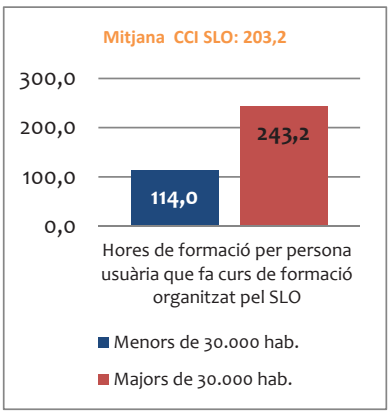
És a dir, 3 de cada 10 persones usuàries que han trobat feina s'han incorporat al mercat de treball gràcies a la intermediació del SLO, mentre que la resta ho ha fet per altres vies.

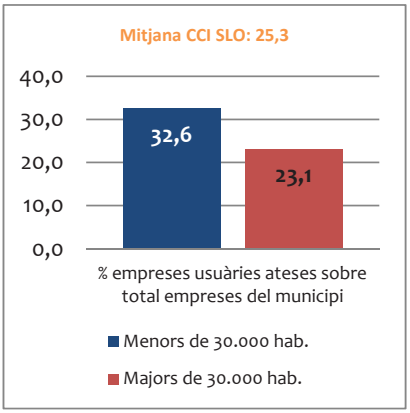
L'evolució del nombre de persones ateses que han trobat feina per la intermediació dels SLO es manté estable.

4. PRINCIPALS DIFERÈNCIES ENTRE ELS SLO DE MUNICIPIS MAJORS I MENORS DE 30.000 HABITANTS

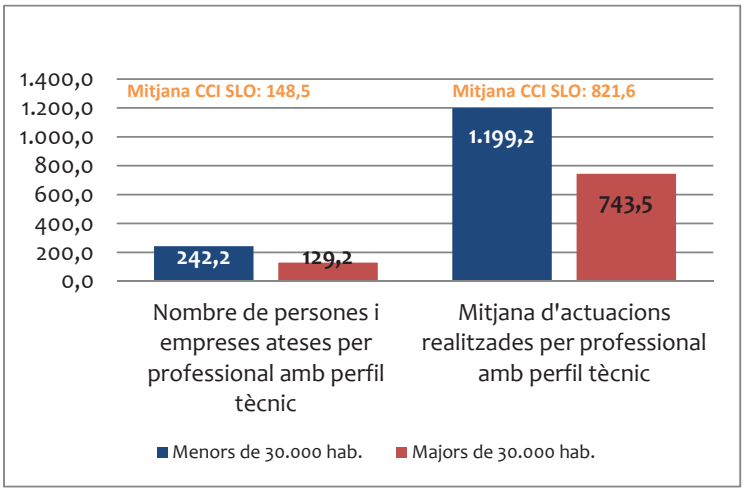
A continuació es mostren els indicadors que presenten més diferències entre els SLO de municipis majors i menors de 30.000 habitants.

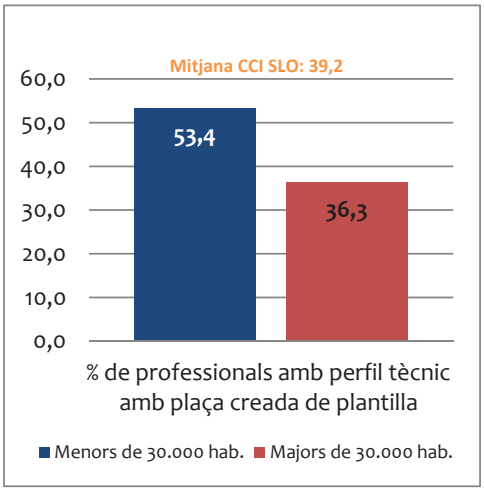

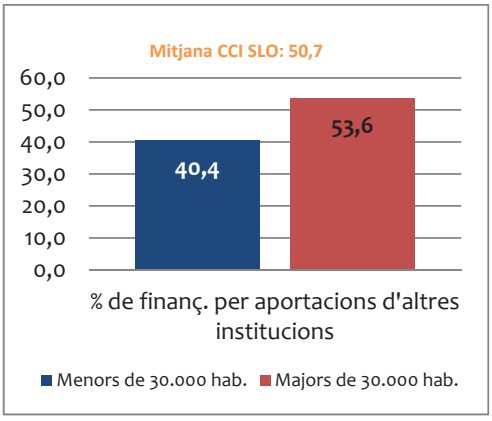

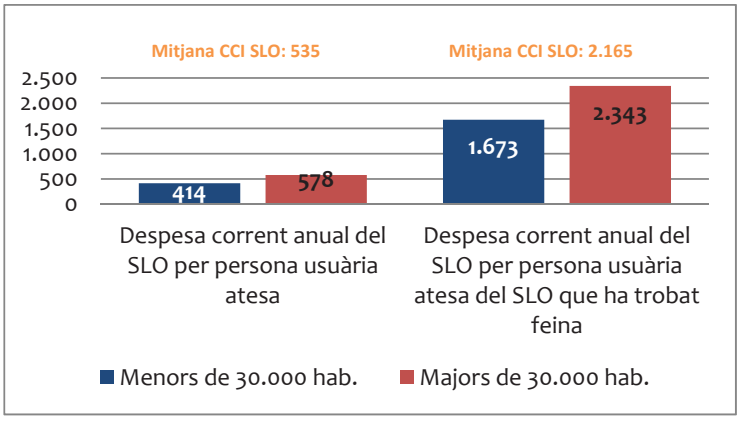
Els SLO de municipis majors de 30.000 habitants atenen més persones provinents d'altres municipis i els ofereixen formació de més llarga durada. Els SLO de municipis menors de 30.000 habitants, atenen un percentatge força superior d'empreses.

El personal tècnic dels SLO de municipis menors de 30.000 habitants atenen, de mitjana, més persones i empreses i també fan un major nombre d'actuacions. Aquests professionals ocupen proporcionalment un major nombre de places creades en plantilla.

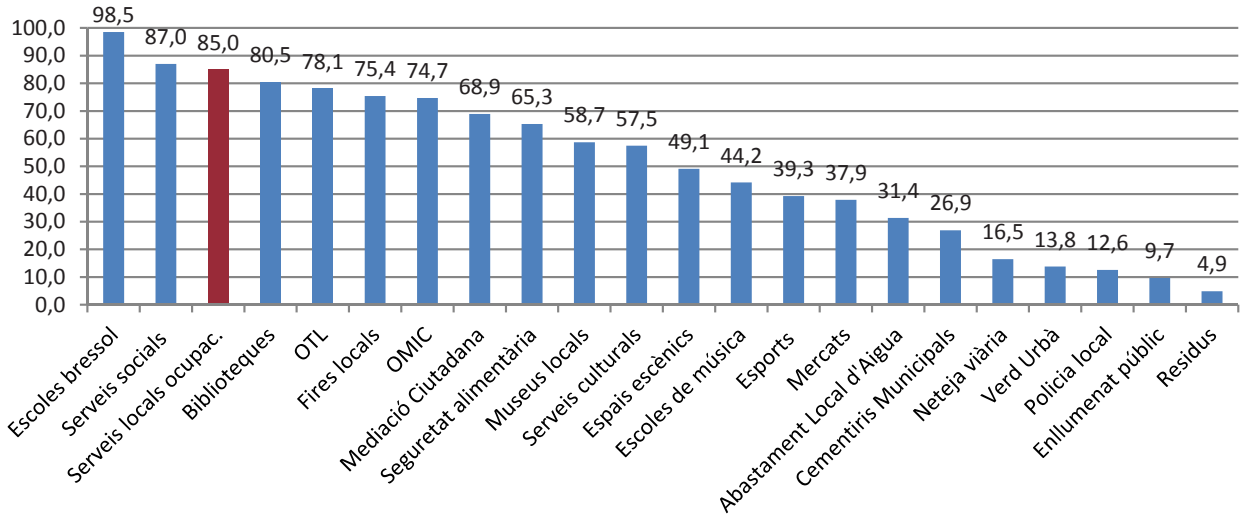
Els SLO de municipis majors de 30.000 habitants reben més aportacions d'altres institucions i el cost per persona atesa i per inserció és també més elevat.

5. INDICADORS TRANSVERSALS

En aquest apartat s'ha realitzat una comparació dels indicadors transversals més rellevants entre els 22 serveis municipals participants* al projecte de Cercles de Comparació Intermunicipal.

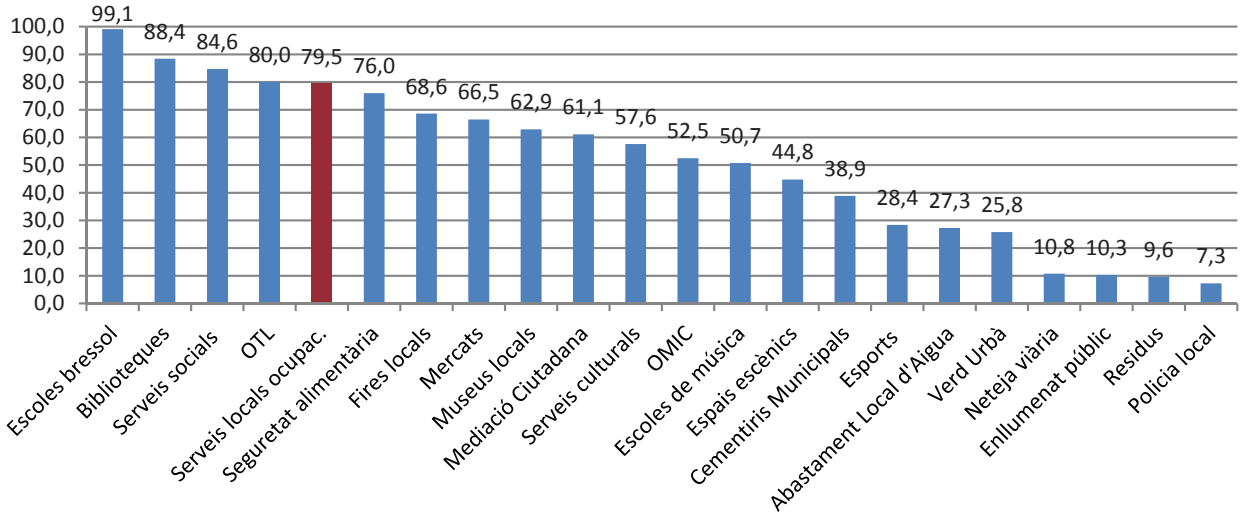
85,0%
dones de la plantilla

El percentatge de dones entre el personal dels SLO és força elevat, i se situa a la 3a posició respecte de la resta de serveis municipals; llistat encapçalat per les escoles bressol i serveis socials.

79,5%
dones amb comandament

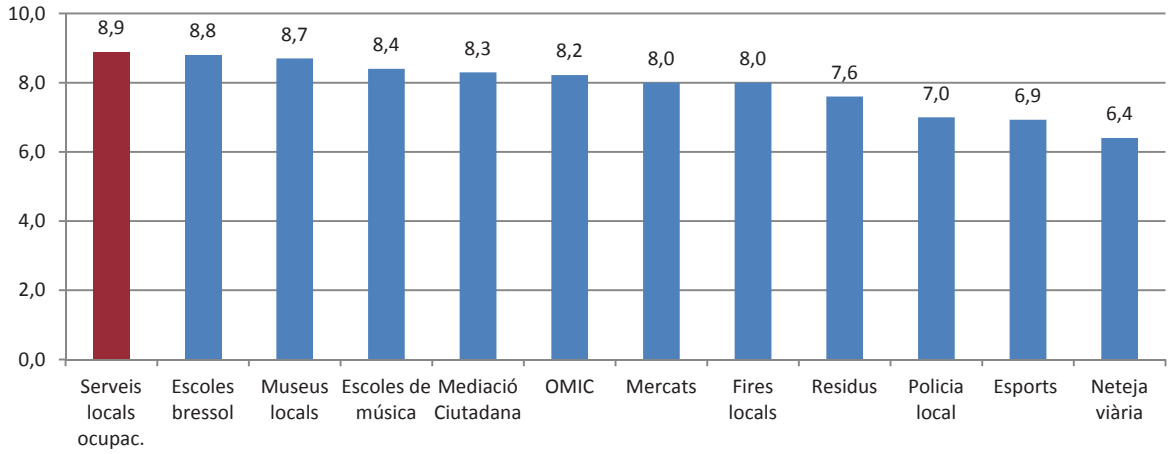
La proporció de dones amb comandament sobre el total de comandaments és lleugerament inferior al percentatge de dones en la plantilla.

*Nota metodològica: Dades definitives 2019 (Escoles de Música, Mediació Ciutadana, OMIC, OTL, Policia local, Seguretat alimentària, Serveis locals d'Ocupació. Dades provisionals 2019: Biblioteques. Dades definitives 2018: Abastament Local d'aigua, Cementiris municipals, Enllumenat públic, Escoles Bressol, Espais escènics, Esports, Fires locals, Mercats, Museus locals, Neteja viària, Residus, Serveis culturals, serveis socials, Verd urbà

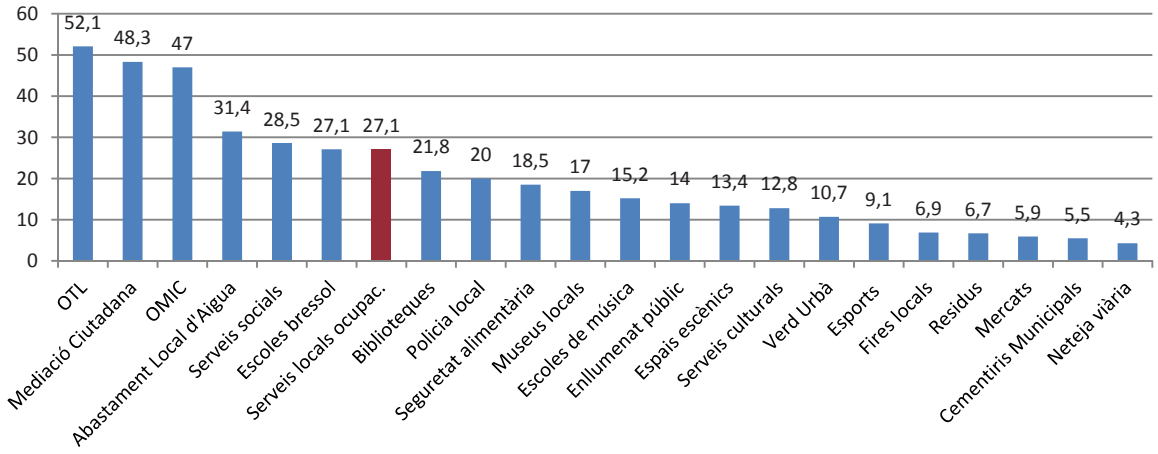
8,9
grau de satisfacció

Els SLO, seguit de les Escoles Bressol, són els serveis municipals millor valorats, amb una nota de 8,9 sobre 10.

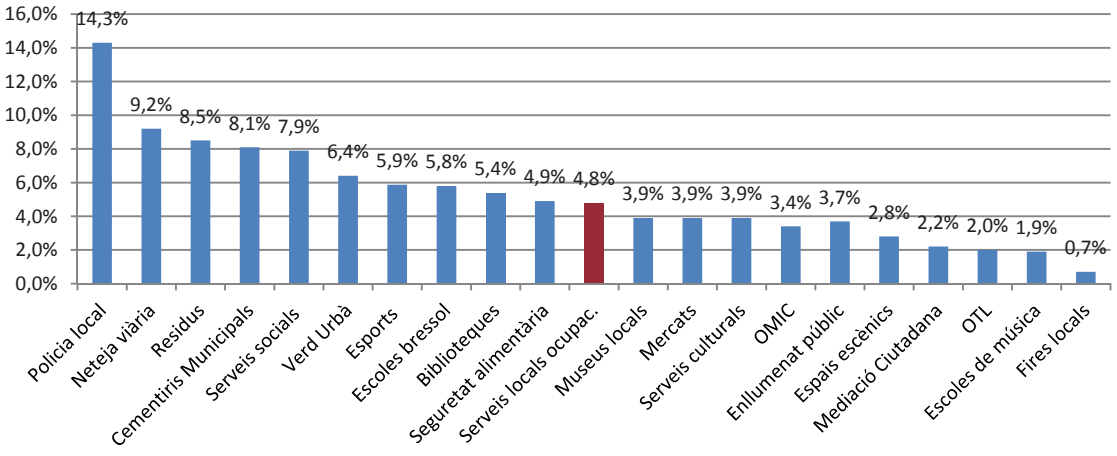
27,1 hores
de formació per treballador/a

La mitjana d'hores anuals de formació del personal dels SLO és de 27,1, situant-se en la setena posició, entre les Escoles bressol i biblioteques.

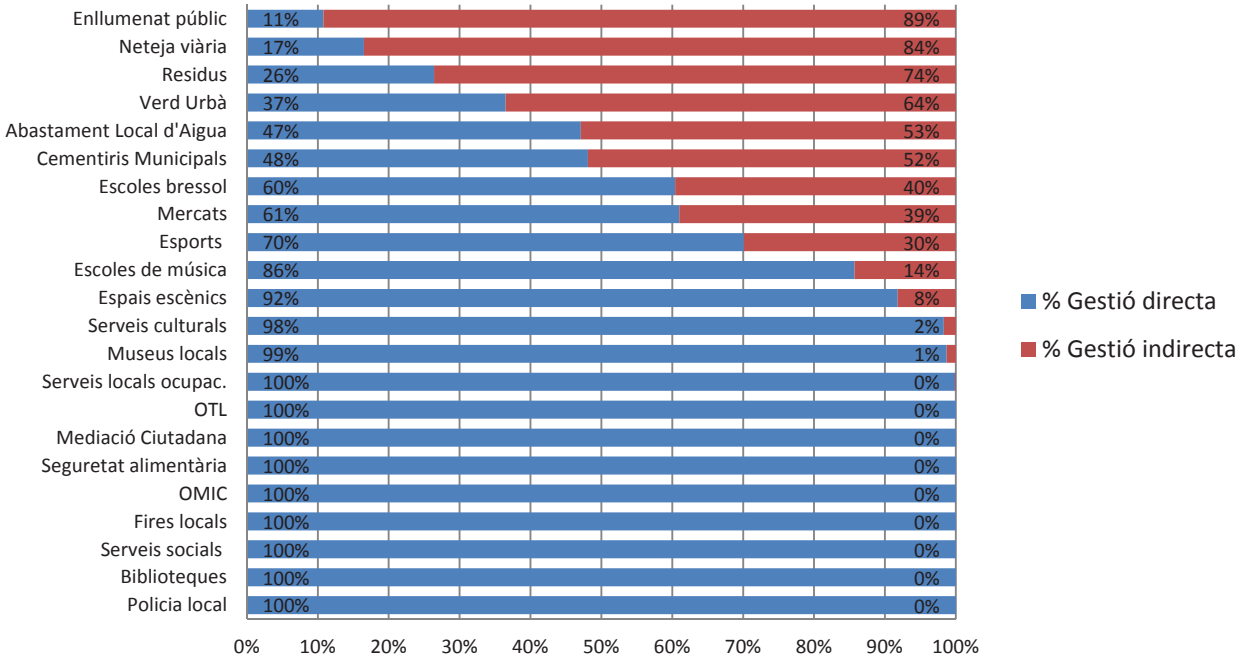
4,8%
hores de baixa

El percentatge d'hores de baixa del personal dels SLO se situa entre els serveis seguretat alimentària i museus locals.

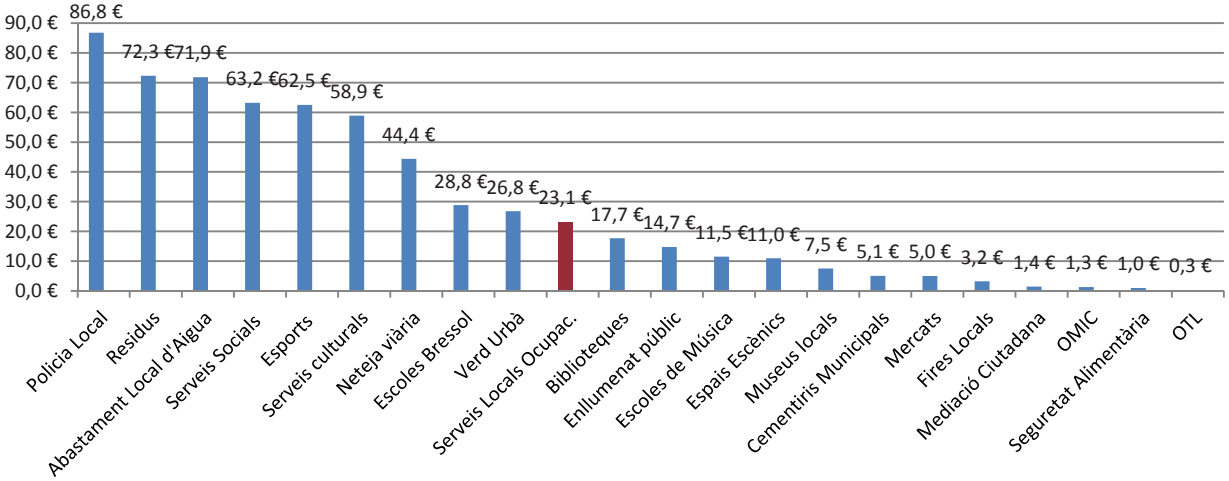
Gestió directa
99,9%

Pràcticament la totalitat de la despesa dels SLO correspon a un model de gestió directa.

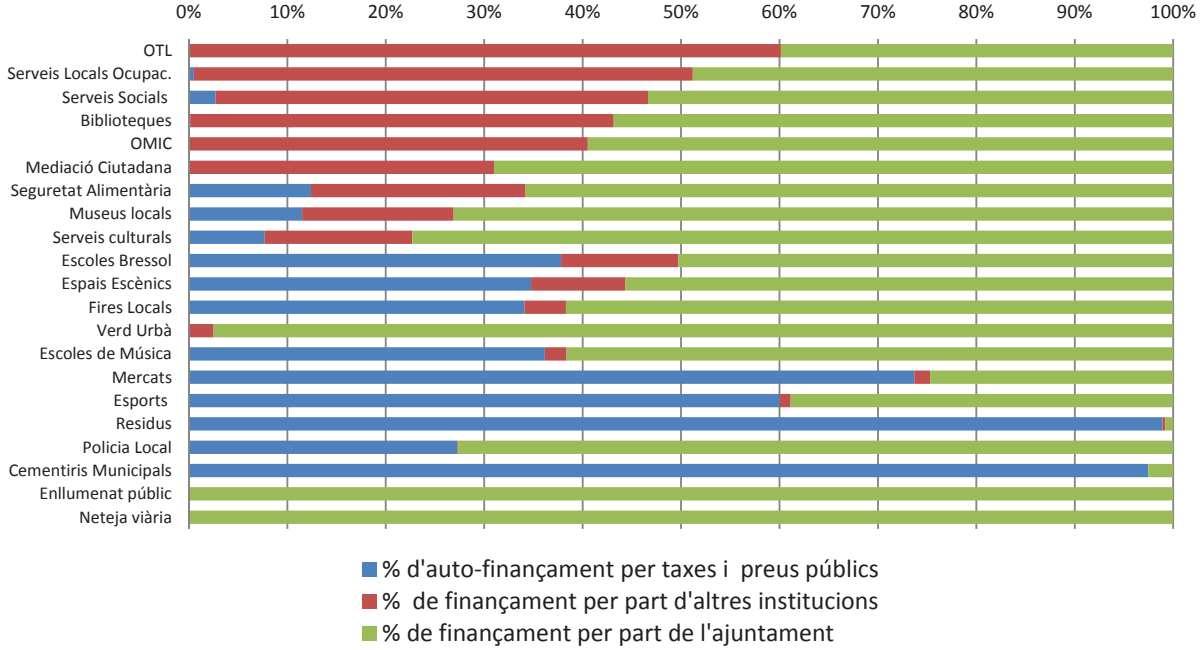
23,1€
despesa corrent anual per habitant

El cost d'aquest servei per habitant és de 23,1€ anuals, situant-se entre els serveis de verd urbà i biblioteques. Convé ressaltar que els 22 serveis municipals analitzats presenten un cost per habitant que se situa entre els 0,3€ i els 86,8€ per habitant.

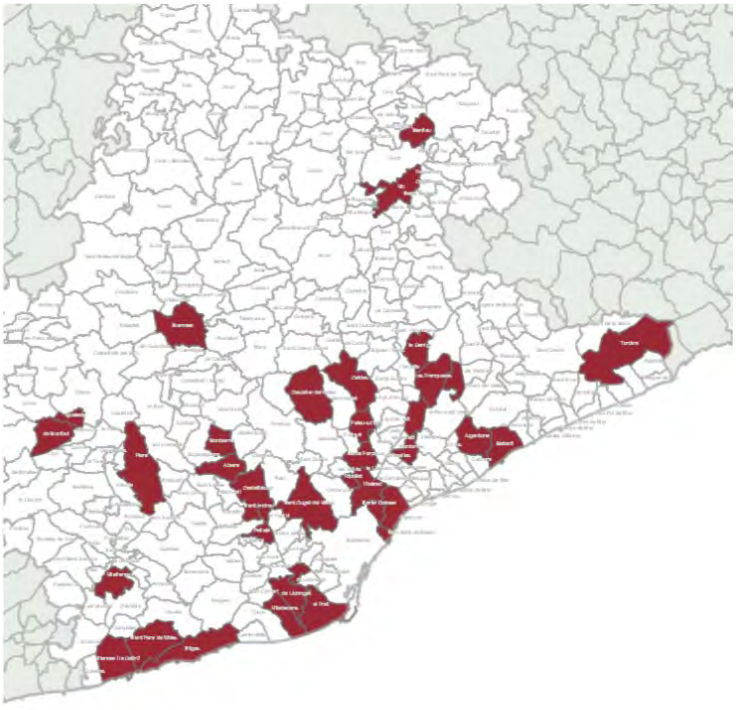
50,7%
finançament d'altres institucions

Els SLO són els serveis municipals, després de les OTL (Oficines Tècniques Laborals, destinades a la inserció laboral amb persones amb trastorns mentals) que obtenen més finançament provinent d'altres administracions i no es financen per taxes i preus públics. Entre les causes, cal destacar que no són serveis de competència obligatòria per als ens locals.

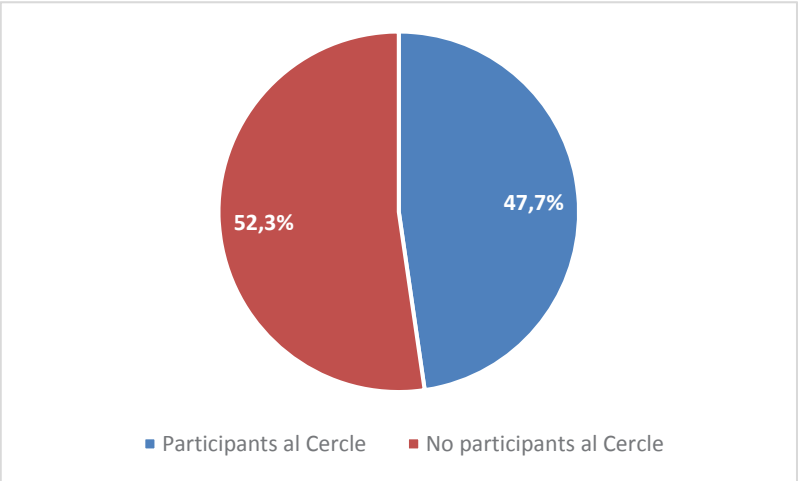
Nota: Serveis en ordre descendent en funció del % de financament per part d'altres institucions.

12A EDICIÓ DELS CCI: ASPECTES METODÒLOGICS

37
municipis participants

Dels 37 municipis participants, 36 tenen una població superior als 10.000 habitants. Santa Margarida i els Monjos és l'únic que té menys de 10.000 habitants.

47,7%
població potencialment activa participant

Del total de la població potencialment activa de la demarcació de Barcelona de municipis de més de 10.000 habitants (excepte Barcelona capital) un 47,7% correspon a municipis amb SLO participants al CCI.

xaloc
XARXA LOCAL D'OCUPACIÓ
INTERMEDIACIÓ

Aplicació Xaloc

Pràcticament la totalitat dels municipis participants utilitzen l'aplicació Xaloc (35 de 37), fet que ha facilitat molt la recopilació i posterior tractament de la informació. Alhora garanteix la consistència i solidesa de les dades.

NOU INDICADOR

66 indicadors

En la 12a edició s'ha incorporat un nou indicador a la dimensió d'Organització i RRHH, amb un total de 66 indicadors que han permès analitzar l'activitat dels 37 SLO participants.

NOU INDICADOR

Nombre de professionals amb perfil tècnic per cada 10.000 habitants de 16 a 64 anys

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

OFICINES TÈCNIQUES LABORALS 2019

INFORME DELS INDICADORS D'OFICINES TÈCNIQUES LABORALS 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. ENS LOCALS PARTICIPANTS

3. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ SOCIETAT

4. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ PERSONES USUÀRIES

5. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ ORGANITZACIÓ I RECURSOS HUMANS

6. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ ECONÒMICA

7. DADES D'ENTORN DE LES OTL PARTICIPANTS

8. IDEES CLAUS

9. CONCLUSIONS

1. INTRODUCCIÓ

Aquest document té com a objectiu presentar els resultats de la 2a edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de les Oficines Tècniques Laborals (en endavant, OTL). Els Cercles són una eina de gestió i *benchmarking* basada en els indicadors, que es desenvolupa mitjançant grups de treball per intercanviar experiències amb la finalitat de millorar els serveis públics locals. Iniciats l'any 2000, actualment hi ha 21 cercles en funcionament (corresponents a 21[1] serveis públics) , on participen més de 900 tècnics/tècniques locals.

El projecte del CCI de les OTL es va iniciar a la tardor de 2018 amb dos tallers presencials de disseny del Quadre Resum d'Indicadors (QRI) (**Fase de disseny**), en els quals els dispositius de la xarxa van proposar, discutir i consensuar un conjunt de variables i indicadors comuns, necessaris per mesurar els aspectes essencials de les OTL pel que fa a l'entorn, els recursos humans i econòmics, l'organització, les persones usuàries i la perspectiva del conjunt de la societat. Aquest any el QRI ha estat actualitzat, en un taller de revisió d'indicadors celebrat el mes de febrer, incorporant 5 nous indicadors d'inserció: *nombre d'insercions per persona atesa que ha trobat feina; % de dones ateses que han trobat feina; % de persones ateses de menys de 30 anys que han trobat feina; % de persones ateses de 50 anys o més que han trobat feina; % de persones ateses amb estudis obligatoris o inferiors que han trobat feina. I, extraient 4 indicadors de l'anterior QRI, dos de la dimensió de persones usuàries: % de persones ateses que provenen dels serveis sanitaris; % de persones ateses que provenen de serveis socials, i els altres dos de la dimensió d'organització i recursos humans: % del temps destinat a l'atenció directa i % del temps destinat a tasques de gestió.* Així doncs, el QRI s'estructura en les dimensions següents:

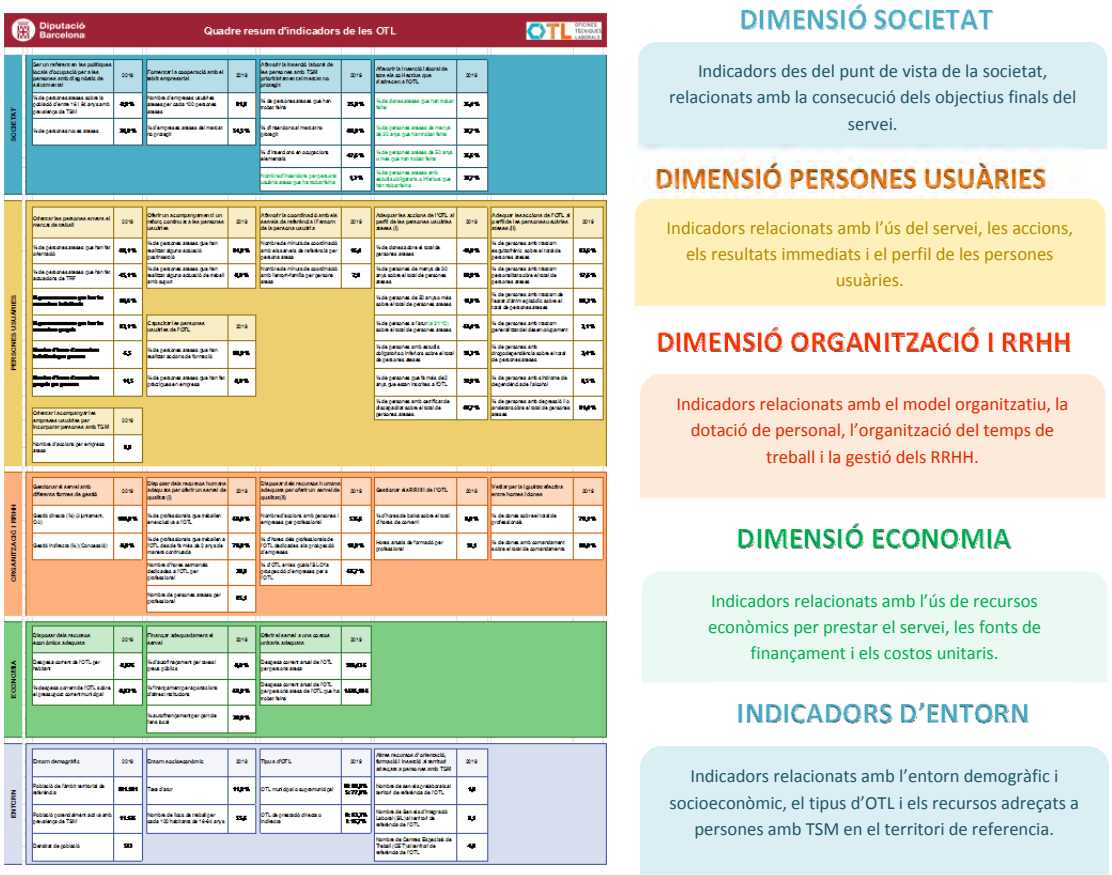

Figura 1. Dimensions del Quadre Resum d'Indicadors

1 *Policia local, Neteja viària i residus, Biblioteques, Espais escènics, Escoles bressol, Escoles de música, Esports, Serveis socials, Mercats municipals, Fires locals, Serveis locals d'ocupació, Oficines Municipals d'Informació al Consumidor (OMIC), Seguretat alimentària, Enllumenat públic, Servei de mediació ciutadana, Verd urbà, Serveis culturals, Museus locals, Cementiris municipals, Abastament d'aigua i Oficines Tècniques Laborals (OTL).*

En els tallers de disseny d'indicadors es van consensuar els criteris de càlcul dels indicadors i les variables, algunes de les quals s'han obtingut directament de la plataforma telemàtica Xaloc. Aquesta eina ha facilitat també la **Fase de recollida de dades**, en la mesura que hi ha variables (especialment, les relatives a les persones i les empreses usuàries i a les accions desenvolupades) que s'han subministrat automàticament des de la DIBA sense necessitat d'un procés de recol·lecció específic. Les dades a emplenar pels dispositius, ja fos directament o consultant a altres departaments, han estat principalment les de les dimensions Organització i RRHH i Economia.

Aquesta fase es va completar amb una validació conceptual i estadística de les dades per part de la DIBA amb la col·laboració de les diferents OTL, que ha permès comptar amb una informació vàlida i fiable per nodrir el quadre d'indicadors.

Enguany, el taller d'intercanvi d'experiències no s'ha pogut realitzar per la situació extraordinària que estem vivint arrel de la crisi sanitària i econòmica ocasionada per la COVID-19. No obstant, s'ha realitzat una anàlisi del quadre d'indicadors que recollim en aquest document on es presenta un estudi global dels resultats d'aquesta 2a edició del CCI de les OTL, amb dades corresponents a l'any 2019. En primer lloc, es descriuen els ens locals participants en el Cercle, a continuació es presenten els resultats més rellevants de cada dimensió i les dades d'entorn i, en últim terme, s'enuncien algunes idees clau i conclusions.

Figura 2. Fases del CCI de les OTL

2. ENS LOCALS PARTICIPANTS

En la 2a edició del Cercle s'incorpora un dispositiu més, l'OTL Terrassa[2]. Els 18 dispositius que integren la Xarxa OTL participen en el Cercle i proporcionen dades per al càlcul dels indicadors. Així podem afirmar que **els resultats d'aquest informe representen la totalitat de dispositius que conformen la Xarxa OTL**. Com es pot veure a la taula 1, aquestes oficines compten amb àmbits d'influència dispars[3], que van des dels 39.240 habitants (Berguedà) fins als 737.371 (Sant Boi de Llobregat). En conjunt, les OTL participants s'adrecen a una població de referència de 3.979.826 habitants i donen cobertura al conjunt de la població potencialment activa amb una prevalença per desenvolupar un trastorn mental. Territorialment, hi ha dispositius participants a les 12 comarques de la província.

2 En la 1a edició del Cercle, 17 OTLs van proporcionar dades perquè l'OTL de Terrassa es va incorporar a mitjans del 2018 a la Xarxa OTL.

3 A la taula 1 es representa la població de l'àmbit de referència. Cal distingir entre la població de referència (suma dels habitants de l'àmbit territorial de l'OTL) i el públic potencial, que són les persones en edat de treballar amb prevalença de TSM, ja que només aquests últims poden dirigir-se a l'OTL.

OTL	Població àmbit de referència
Alt Penedès	108.411
Anoia	120.738
Badalona	257.537
Bages	188.235
Berguedà	39.240
Cerdanyola del Vallès	132.307
Cornellà de Llobregat	88.592
Garraf	150.887
Granollers	315.410
L'Hospitalet de Llobregat	264.923
Maresme	452.690
Mollet del Vallès	138.881
Osona	159.741
Rubí	180.860
Sabadell	304.232
Sant Boi de Llobregat	737.371
Santa Coloma de Gramenet	119.215
Terrassa	220.556
Total	**3.979.826**

Taula 1. OTL participants 2a edició

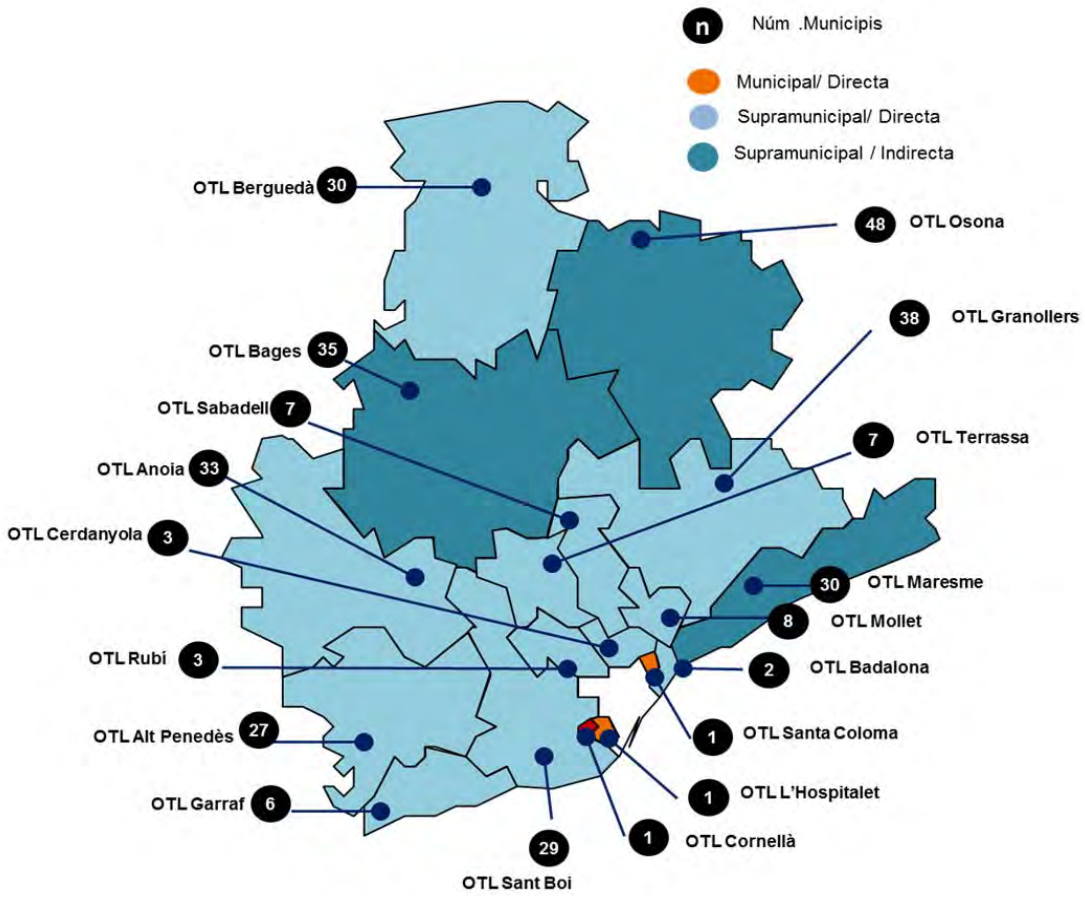

Figura 3. Abast territorial de les OTL participants

3. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ SOCIETAT

EL 2019, LES 18 OTL PARTICIPANTS EN EL CCI VAN ATENDRE MÉS DE 1.800 PERSONES

En la dimensió Societat, que conté indicadors relacionats amb la consecució dels objectius finals del servei, convé destacar que l'any 2019 les 18 OTL van atendre un total de 1.846 persones. Hi ha diversitat en el volum de persones usuàries ateses (PUA) pels diferents dispositius: oscil·la entre les 29 i les 222 PUA, fet que mostra l'heterogeneïtat territorial que hi ha a la xarxa, la qual cosa es correspon a la diversitat de les economies locals de la demarcació. Amb tot, que un dispositiu atengui més usuaris no significa que cobreixi millor el seu públic potencial. Així, si el 2019 **les OTL van atendre de mitjana, l'0,9% de la població d'entre 16-64 anys amb prevalença** de Trastorns de salut mental (en endavant, TSM)[4], l'OTL amb menys usuaris (29) va arribar a l'1,6% del públic potencial, i la que en tenia més (222) va assolir el 0,6%. Aquestes dades evidencien que **és necessari treballar amb indicadors que relativitzin les dades i permetin comparar les OTL descomptant l'efecte de la magnitud del dispositiu**.

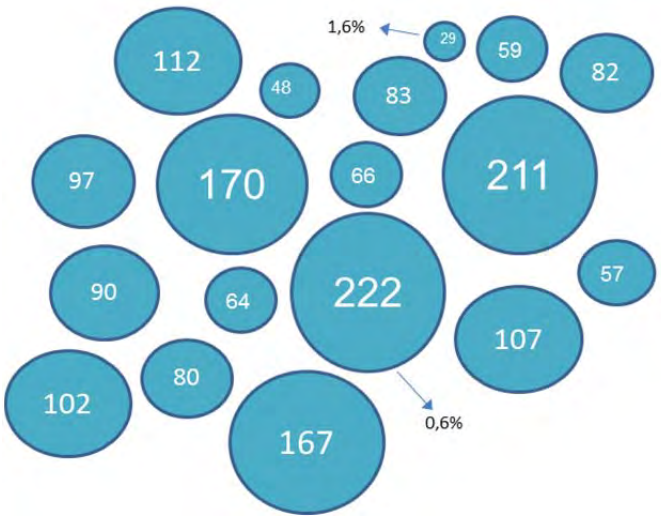

Figura 4. Nombre de persones usuàries ateses (PUA) per les OTL

1 DE CADA 3 PERSONES ATESES EL 2019 EREN NOUS USUARIS

Un indicador del dinamisme de les OTL és el % de persones noves ateses. L'any 2019, el 38,2% de les persones ateses als 18 dispositius participants eren nous usuaris, és a dir que van realitzar per primera vegada una entrevista ocupacional o un trasllat d'expedient[5] durant el període analitzat. **Aquesta xifra supera la registrada pels Serveis Locals d'Ocupació** (en endavant, SLO)[6], que es va situar enel 28,6%. Aquest fet podria explicar-se, en part, per l'eficàcia dels mecanismes de derivació a les OTL, principalment els serveis sanitaris, els serveis socials i els propis SLO.

4 *Per al càlcul de la població potencialment activa amb prevalença de TSM, es comptabilitza el 7,7% del nombre de persones empadronades als municipis que formen part del territori de referència de l'OTL a 1 de gener de l'any en estudi amb edat compresa entre 16 i 64 anys. El percentatge de prevalença de TSM s'obté de l'Enquesta de Salut de Catalunya (ESCA) de 2016; concretament, de l'indicador "Tenir risc de salut mental" per a la població de 16 anys o més.*

5 *S'entén com a trasllat d'expedient quan una persona atesa en un SLO/OTL sol·licita la baixa del servei d'origen i l'alta en un nou dispositiu OTL; tota la informació del seu expedient serà bolcada en el nou servei OTL.*

6 *Al llarg d'aquest informe, les comparacions amb els SLO es faran amb aquells dispositius que participen en el CCI d'SLO, no amb el conjunt de la xarxa d'SLO.*

El percentatge de persones noves ateses oscil·la entre el 17,2% i el 58,7%, i el més habitual és tenir-ne del 30% al 40% (9 OTL). S'ha omès el *% de noves persones ateses* de l'OTL de Terrassa perquè el percentatge s'aproxima al 100% en ser una OTL de recent creació.

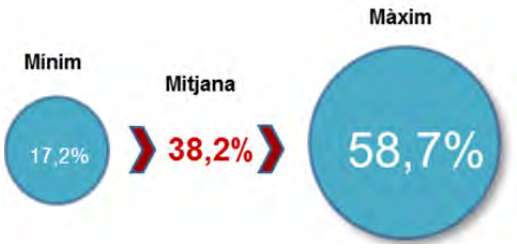

Figura 5. Mínim i màxim del % de persones noves ateses

L'ANY 2019 ES VAN ATENDRE 21 EMPRESES PER CADA 100 PERSONES ATESES

El conjunt de les OTL participants van atendre 391 empreses l'any 2019. S'ha de tenir en compte que es consideren "ateses" les empreses que tenen la tipologia d'empresa ordinària o administració pública i han realitzat alguna de les accions següents: prospecció telefònica, sol·licitud de primera visita, assessorament, visita de seguiment, informació/visita i/o posar una oferta de treball. En canvi, no es consideren "ateses" aquelles empreses que durant el període analitzat només han tingut en el seu expedient un seguiment que com a resultat sigui baixa de l'expedient per tancament de l'empresa.

A partir d'aquesta variable, s'ha calculat l'indicador *Nombre d'empreses ateses per cada 100 persones usuàries ateses*, per poder comparar els valors entre OTL en base a una magnitud (les persones ateses) que sigui rellevant des del punt de vista de la tasca d'orientació i intermediació. La mitjana d'aquest indicador és de 21,2 empreses ateses per cada 100 persones usuàries ateses, fet que dona una idea de la capacitat que té cada OTL per disposar d'ofertes adreçades als seus demandants. Novament, hi ha força variabilitat entre dispositius. La situació més habitual (8 dels 18 dispositius) és que les OTL atenguin entre 10 i 40 empreses per cada 100 PUA.

La tònica general , excepte en algun cas particular, és que el treball de prospecció de les empreses del territori es faci des del Servei Local d'Ocupació i des d'una perspectiva generalista. En aquest context, l'OTL contacta amb l'empresa i estableix una relació directa amb ella quan s'identifica algun lloc de treball susceptible de ser ocupat per a una persona atesa des de l'OTL i/o bé l'empresa és sensible a incorporar persones amb TSM.

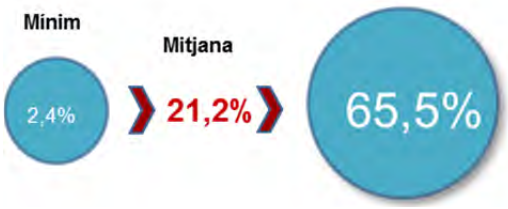

Figura 6. Mínim i màxim del Nombre d'empreses ateses per cada 100 PUA

LA INSERCIÓ A LES OTL ÉS DEL 35,2%.
LES OTL QUE COMPTEN AMB MÉS RECURSOS D'INSERCIÓ AL TERRITORI PRESENTEN TAXES D'INSERCIÓ MÉS ALTES. LES OTL QUE ATENEN A MÉS: DONES, O PERSONES AMB ESTUDIS OBLIGATORIS/INFERIORS, O JOVES, O PERSONES AMB TRASTORN GENERALITZAT DEL DESENVOLUPAMENT, PRESENTEN TAXES D'INSERCIÓ MÉS BAIXES.

Un dels resultats clau de les OTL és la inserció. L'any 2019, 649 persones van trobar feina en el conjunt de les 18 OTL de la Xarxa, fet que representa el 35,2% de les persones ateses, +10,8pp per sobre de la taxa d'inserció dels SLO. També en aquest cas hi ha una àmplia variabilitat en el %d'inserció entre dispositius OTL, des del 20,7% fins al 46,5%. Si es divideixen les OTL en 2 trams segons el resultat que obtenen (menys del 35%, i més del 35%), s'observa una certa polarització, ja que les OTLs es distribueixen exactament en 9 (menys del 35%) i 9 (més del 35%). Enguany, comptem amb un nou indicador, *Nombre d'insercions per persona usuària atesa que ha trobat feina*, que també hi és al QRI dels SLO; aquest indicador per les OTL és 1,3 i pels SLO és 1,4; això vol dir que de mitjana les persones que han trobat feina de la Xarxa OTL ho han fet amb més d'un contracte, concretament en la proporció 1,3, molt en línia amb la dels SLO.

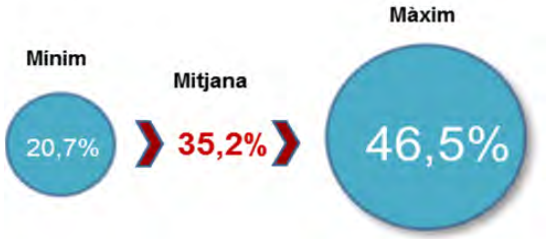
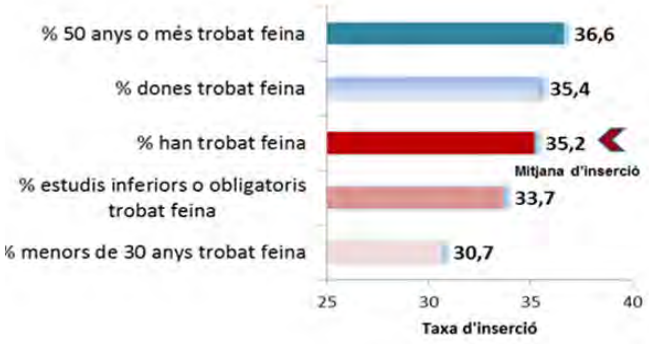

Figura 7. Mínim i màxim de persones que han trobat feina

En aquesta segona edició s'han afegit nous indicadors d'inserció que detallen el grau d'inserció de diferents col·lectius atesos: *% de dones ateses que han trobat feina; % de persones ateses de menys de 30 anys que han trobat feina; % de persones ateses de 50 anys o més que han trobat feina; % de persones ateses amb estudis obligatoris o inferiors que han trobat feina*. En el gràfic 1 es mostra com varia la mitjana d'inserció *% persones que han trobat feina* (35,2%) en funció dels diferents perfils de persones ateses. Així doncs, la taxa d'inserció és major en persones de 50 anys o més (+1,4pp), menor en persones amb estudis inferiors o obligatoris (-1,5pp) i menor en persones menors de 30 anys (-4,5pp). Respecte a la inserció en dones, està en la línia amb de la taxa d'inserció general (+0,2pp). Cal fer esment que aquests indicadors són indicadors generals de la Xarxa OTL; com la resta d'indicadors del QRI, les taxes d'inserció per col·lectius es calculen per al conjunt de la Xarxa OTL, sense tenir en compte la situació particular de cada dispositiu.

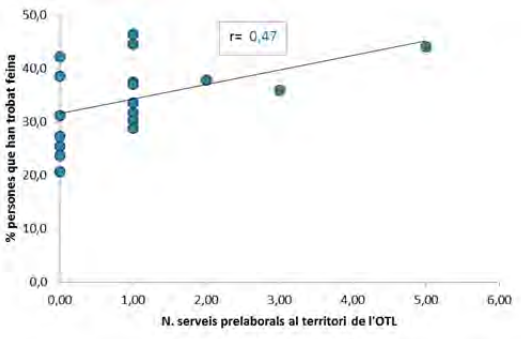

Gràfic 1. % Inserció segons perills

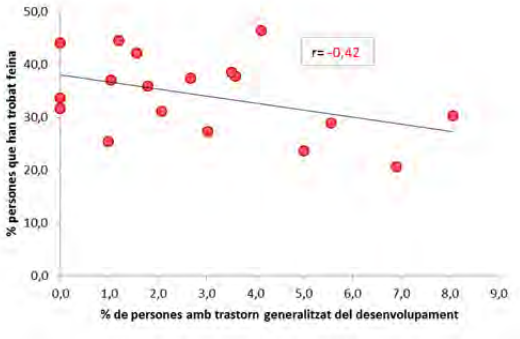
Per ajudar a interpretar els indicadors d'inserció, s'han emprat els coeficients de correlació de Pearson[7]: aquests ens permetran explicar **fins a quin punt la taxa d'inserció s'associa amb altres indicadors del QRI**.

7 *Aquest índex mesura el grau d'associació lineal entre dos indicadors; és a dir, si quan un d'ells augmenta, l'altre també varia en una proporció similar. Els valors poden oscil·lar en un rang de 0 a ±1, on 0 significa absència de relació i 1 indica una relació perfecta. Aquest vincle pot ser positiu –quan el primer indicador augmenta, el segon també augmenta- o negatiu –quan el primer indicador augmenta, el segon disminueix i a la inversa. Per exemple, que hi hagués una correlació positiva entre la despesa per habitant i el percentatge de professionals que treballen en exclusiva a l'OTL significaria que quan la despesa per habitant és alta, en la majoria dels casos la proporció de personal que treballa en exclusiva als dispositius també ho és. En canvi, una correlació negativa entre el % d'hores de baixa i les hores de formació per professional mostraria que de manera general, quan hi ha més hores de baixa, el temps destinat a formació tendeix a disminuir. Aquest exercici no implica en cap cas un judici de valor sobre la idoneïtat d'unes situacions en comparació amb d'altres, ja que els factors que influeixen en els resultats de les OTL són múltiples, complexos i no sempre estan subjectes a l'acció d'aquests dispositius.*

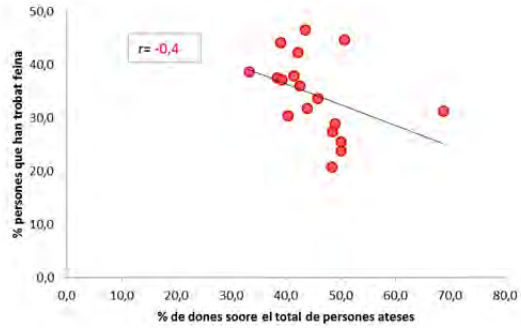
Els gràfics 2, 3, 4, 5 i 6 mostren visualment aquesta associació. Cada punt reflecteix la ubicació d'una de les 18 OTL participants en el CCI d'acord amb el *Nombre de serveis prelaborals en el territori o % de persones amb trastorn generalitzat del desenvolupament o % de dones sobre el total de persones ateses o % de persones amb estudis obligatoris o inferiors sobre el total de persones ateses o % de persones de menys de 30 anys sobre el total de persones ateses* (eix horitzontal) *i el % de persones ateses que han trobat feina* (eix vertical).

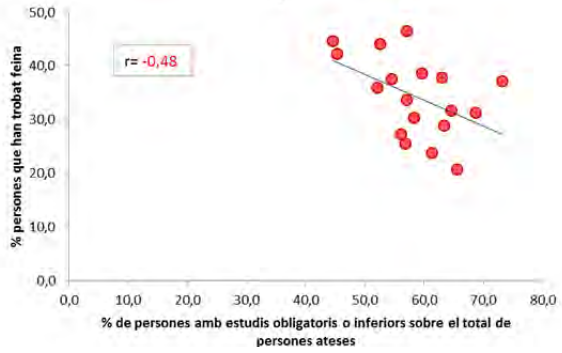
Gràfic 2. % persones que han trobat feina vs. N. serveis prelaborals al territori de l'OTL

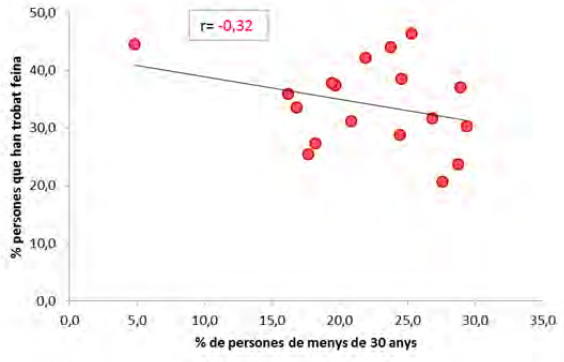
Gràfic 3. % persones que han trobat feina vs. % de persones amb trastorn generalitzat del desenvolupament

Gràfic 4. % persones que han trobat feina vs. % de dones ateses sobre el total de persones ateses

Gràfic 5. % persones que han trobat feina vs. % % de persones amb estudis obligatoris o inferiors sobre el total de persones ateses

Gràfic 6. % persones que han trobat feina vs. % de persones de menys de 30 anys sobre el total de persones ateses

El gràfic 2 mostra que hi ha una moderada associació lineal entre el nombre de serveis prelaborals al territori de referència de l'OTL i la taxa d'inserció (+0,47 sobre 1), ja que els punts no es distribueixen aleatòriament al llarg del gràfic, sinó que es concentren formant una trajectòria ascendent. És a dir, **les OTL que compten amb Serveis prelaborals al territori** (la relació també es dona amb els Serveis d'Inserció Laboral (SIL) amb una r +0,36 i amb els Centres Especials de Treball (CET) amb una r +0,38) **presenten una taxa d'inserció més alta que els que no disposen d'aquests recursos**. Es podria plantejar la hipòtesi que els serveis prelaborals i els SIL desenvolupen una tasca complementària de les OTL, fet que explicaria que quan una persona usuària arriba a l'OTL procedent d'un d'aquests dispositius, es troba més preparada per afrontar la recerca activa de feina que una altra que ha accedit directament a l'OTL. També es pot donar la situació a la inversa. El fet de disposar d'aquests recursos facilita a les OTLs poder derivar aquells casos que necessiten incorporar competències bàsiques i transversals que millorin la seva ocupabilitat i , així, estiguin més preparats per accedir a un lloc de treball d'una empresa ordinària.

Addicionalment, s'ha volgut analitzar si hi ha algun indicador del tipus de trastorn mental o sociodemogràfic que pugui tenir algun tipus de relació lineal amb la inserció. Per fer-ho, s'han realitzat varies correlacions Pearson que es reflecteixen en els gràfics: 3, 4, 5 i 6. El gràfic 3 reflecteix que hi ha una associació lineal moderada i negativa entre el percentatge de persones amb trastorn generalitzat del desenvolupament i la taxa d'inserció, de manera que les **OTL amb més usuaris amb trastorn generalitzat de desenvolupament[8] tendeixen a mostrar una menor taxa d'inserció**. D'altra banda, no s'observen correlacions significatives entre la taxa d'inserció i patir algun d'aquests trastorns mentals: esquizofrènia, trastorn de personalitat, trastorn de l'estat d'ànim episòdic, drogodependència i depressió i/o ansietat.

El gràfic 4 mostra que hi ha una associació lineal moderada i negativa entre el percentatge de dones ateses i la taxa d'inserció. Si be de **manera global a la Xarxa OTL ser dona no implica tenir una taxa d'inserció diferent a la taxa d'inserció global**, de manera individualitzada per OTL sí que hi ha diferències en termes d'inserció. Així, **les OTLs que tenen major presència de dones entre els usuaris, tendeixen a presentar taxes d'inserció més baixes**. Això s'explica perquè la correlació que ens aporta el coeficient PEARSON –on es tenen en compte les variables %persones que han trobat feina i %dones sobre el total de persones ateses per cadascuna de les OTLs- no ens l'aporta la dada global d'inserció i les diferencies observades en la regressió queden compensades en les mitjanes globals de Xarxa. Per altra banda, el gràfic 5 mostra un altra associació lineal moderada i negativa entre persones amb estudis obligatoris i/o inferiors i la taxa d'inserció. D'aquesta manera, **les OTLs que tenen majors taxes de persones amb estudis obligatoris i/o inferiors entre els usuaris, tendeixen a presentar taxes d'inserció més baixes**. El gràfic 6 també mostra una associació lineal negativa, però menor que les anteriors, entre el percentatge de persones menors de 30 anys i la taxa d'inserció. Per tant, **les OTLs que atenen més perfil jove tendeixen a presentar taxes d'inserció més baixes**.

8 *Els trastorns generalitzats de desenvolupament inclouen (segons la classificació de l'Organització Mundial de la Salut del 2011): autisme de la infància, autisme atípic, síndrome de Rett, altres trastorns desintegratius de la infància, Trastorn d'hiperactivitat associat a retard mental i moviments estereotipats, Síndrome d'Asperger, Altres trastorns generalitzats del desenvolupament, Trastorn generalitzat no especificat del desenvolupament.*

PEARSON	Grau de correlació	Indicadors	Explicació de la correlació
r=-0,48 (gràfic 5)	Moderada i negativa. És la correlació més elevada que es dona en les OTLs.	% persones que han trobat feina vs. % de persones amb estudis obligatoris o inferiors sobre el total de persones ateses	Les OTL que tenen majors taxes de persones amb estudis obligatoris i/o inferiors entre els usuaris, tendeixen a presentar taxes d'inserció més baixes
r=0,47 (gràfic 2)	Moderada i positiva.	% persones que han trobat feina vs. N. serveis prelaborals al territori de l'OTL	Les OTL que compten amb Serveis prelaborals al territori presenten una taxa d'inserció més alta que els que no disposen d'aquests recursos.
r=-0,42 (gràfic 3)	Moderada i negativa.	% persones que han trobat feina vs. % de persones amb trastorn generalitzat del desenvolupament	Les OTL amb més usuaris amb trastorn generalitzat de desenvolupament tendeixen a mostrar una menor taxa d'inserció.
r=-0,4 (gràfic 4)	Moderada i negativa.	% persones que han trobat feina vs. % de dones ateses sobre el total de persones ateses	Les OTL que tenen major presència de dones entre els usuaris, tendeixen a presentar taxes d'inserció més baixes.
r=-0,32 (gràfic 6)	Menys moderada i negativa	% persones que han trobat feina vs. % de persones de menys de 30 anys sobre el total de persones ateses	Les OTL que atenen més perfil jove tendeixen a presentar taxes d'inserció més baixes.

Taula 1. Resum de les correlacions PEARSON

Veiem doncs que les persones que pateixen un trastorn mental no només han de fer front a les barreres laborals que existeixen pel fet de patir un trastorn mental si no que a més, **el fet de ser dona o tenir estudis obligatoris inferiors o tenir menys de 30 anys provoca una doble discriminació dificultant més l'accés al mercat laboral de les persones amb trastorn mental**. Aquestes afirmacions les fem en base a les dades extretes del QRI d'enguany; caldrà estudiar aquestes correlacions en els propers anys per veure si es van repetint. Així, la Taula 1 és un resum de les correlacions realitzades ordenades de major a menor grau de correlació, reflectint aquesta doble discriminació en tres de les cinc correlacions PEARSON.

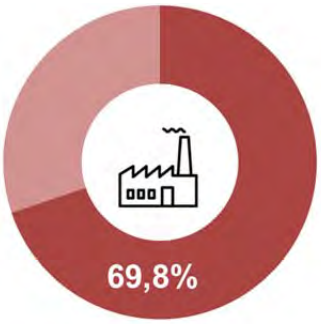
2 DE CADA 3 INSERCIONS ES PRODUEIXEN AL MERCAT NO PROTEGIT I LA MEITAT, EN OCUPACIONS ELEMENTALS

Essent el model de treball i la metodologia d'intervenció comuna a tota la xarxa, és lògic observar una priorització de la inserció a l'empresa ordinària, així com la millora de l'ocupació [9] , més enllà de les persones que troben feina és interessant analitzar com són aquestes insercions. Per fer-ho, s'han establert dos indicadors: el *% d'insercions al mercat no protegit i el % d'insercions en ocupacions elementals*. Les dades no es calculen respecte del nombre de persones que han trobat feina, sinó sobre el nombre d'insercions (contractes) perquè és possible que una persona hagi tingut diverses ocupacions en un any i no totes de la mateixa tipologia.

Pel que fa al tipus d'empresa, l'any 2019 **el 69,8% de les insercions es van produir al mercat no protegit**, fet que és coherent amb un dels principis de la Xarxa OTL, segons el qual s'ha d'afavorir que les persones amb un TSM s'insereixin prioritàriament en empreses del mercat ordinari. Les OTL participants presenten un mínim del 35,3% i un màxim del 98,4% d'ocupacions a l'empresa ordinària. Amb tot, la gran majoria es mouen en percentatges superiors al 50% (excepte 4 OTL) i, concretament, el gruix més elevat (8 OTL) se situa en més d'un 70% entre el 55% i el 69% (6 OTL).

D'altra banda, el 47,6% de les insercions es van produir en ocupacions elementals, amb un mínim del 12,5% i un màxim del 65,9%.

9 *Protocol general per a l'adhesió a la Xarxa d'Oficines Tècniques Laborals (Xarxa OTL): https://bop.diba.cat/scripts/ftpisa.aspx?fnew?bop2016&07/022016012272.pdf&1*

Gràfic 7. % d'insercions al mercat no protegit

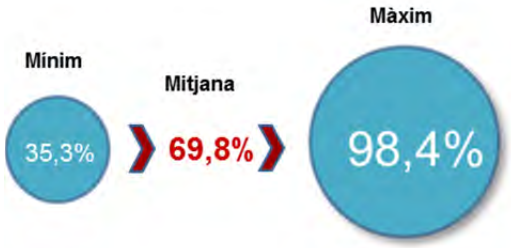
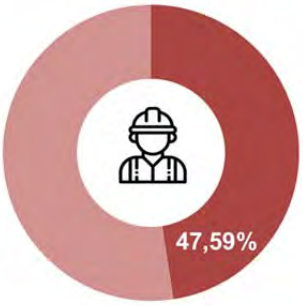

Figura 8. Mínim i màxim del % d'insercions al mercat no protegit

Gràfic 8. % d'insercions en ocupacions elementals

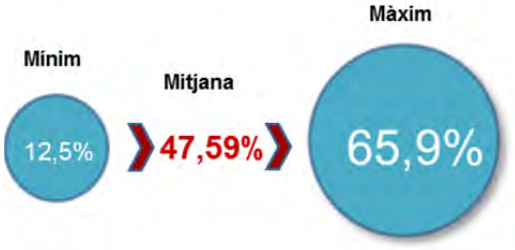
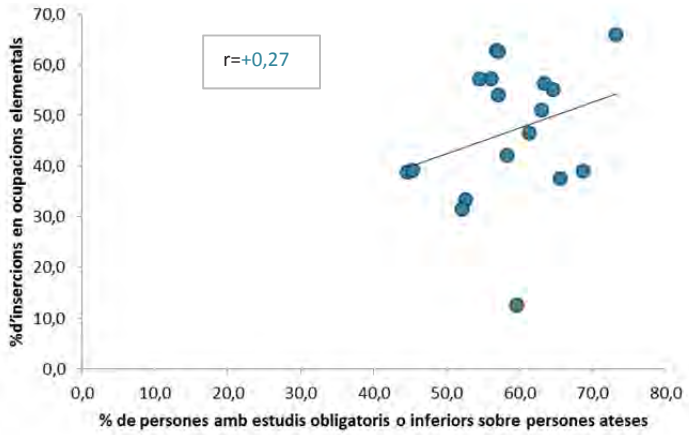

Figura 9. Mínim i màxim del % d'insercions en ocupacions elementals

És d'esperar que aquest percentatge variï en funció del perfil formatiu dels usuaris de cada OTL. Per comprovar-ho, s'ha calculat el coeficient de correlació de Pearson entre el *% d'insercions en ocupacions elementals* i el *% de PUA amb estudis obligatoris o inferiors*, sota la hipòtesi que com més proporció d'usuaris amb estudis baixos, més probable és que les persones s'insereixin sobretot en ocupacions elementals.

El gràfic 9 mostra que hi ha una baixa associació lineal entre ambdós indicadors (r=+0,27). Respecte l'any anterior, on es va establir la mateixa correlació entre els dos indicadors, podem dir aquesta relació és molt més feble (l'any 2018 la r=+0,6). Això pot ser degut a que les insercions de persones amb nivell d'estudis obligatoris o inferiors han estat més variades i s'han produït en altres tipologies d'ocupacions i no tan en les ocupacions elementals[10] .

Gràfic 9. % d'insercions en ocupacions elementals vs. %PUA amb estudis obligatoris o inferiors.

10 Correspon al codi 9-Ocupacions elementals de la Classificació catalana d'ocupacions, que correspon al camp Ocupació desenvolupada (CCO1) de la PTX. En aquestes ocupacions s'inclouen: empleats domèstics, personal neteja, ajudants preparació d'aliments, recollidors de residus urbans, venedors carrer, peons agraris, forestals i pesquers (entre d'altres).

4. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ PERSONES USUÀRIES

PROP DEL 90% DE LES PERSONES USUÀRIES ATESES VAN REALITZAR ACTUACIONS INDIVIDUALS I MÉS DEL 20%, GRUPALS. CADA OTL VA REALITZAR 2,8 ACCIONS A LES EMPRESES DE MITJANA.

A continuació, es presenten els resultats més rellevants de la dimensió Persones usuàries, on s'han situat indicadors relacionats amb l'ús del servei, les accions, els resultats immediats i el perfil de les persones usuàries.

Pel que fa a les actuacions amb les persones, destaca que el 2019 **un 88,6% de les PUA van realitzar alguna actuació individual[11] , enfront del 23,1% que va participar en alguna de grupal[12]** . Aquestes xifres sumen més del 100% perquè una persona pot estar comptabilitzada en els dos indicadors si ha fet tant accions individuals com grupals. Si s'analitza en funció del temps dedicat a les accions, s'obté que l**es persones usuàries dediquen, de mitjana, 6,5 hores anuals a les actuacions individuals**. El temps dedicat a les **actuacions grupals** és de **14,5 hores per persona**, però en aquest cas es calcula **sobre el nombre de persones que realitzen actuacions grupals**, no sobre el total de PUA.

Gràfic 10. % PUA que han fet actuacions individuals i grupals i temps dedicat

11 Es tenen en compte les actuacions següents: entrevista ocupacional, assessorament individual (orientació, TRF), tutoria de seguiment individual (accions de formació, postinserció, pràctiques a empreses, derivació d'altres programes i treball amb suport).

12 Es tenen en compte les actuacions grupals següents: orientació, TRF, mixtes, sessió informativa acollida demandants, tutoria de seguiment grupal, sobre formació, formació base, monogràfics, inici acció formativa, final acció formativa, actualització de la base de dades i altres tipus de sessions per a demandants.

Aprofundint en el tipus d'actuacions segons la fase[13] en què es troben els demandants, si ens fixem en la de **Preparació**, prop del 70% de les PUA han realitzat orientació (aquesta va ser l'acció més freqüent el 2019) i el 20,8% ha participat en formació. Cal recordar que aquí no es tenen en compte les persones usuàries que fan accions de formació organitzades pels SLO i/o altres serveis a les quals han estat derivades per tal de millorar la seva ocupabilitat.

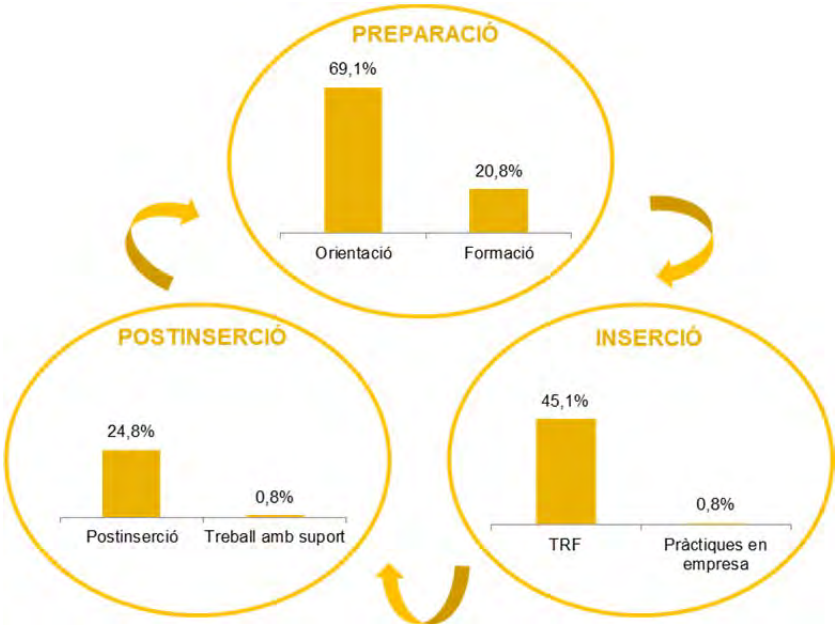

Figura 10. % PUA que han fet diferents tipus d'actuacions

En la fase d'**Inserció**, el 45,1% ha realitzat alguna actuació de tècniques de recerca de feina (TRF), en aquest cas amb una àmplia variabilitat entre OTL: de l'1% fins al 84,4%. També en aquesta fase, tan sols el 0,8% de mitjana ha fet pràctiques en empresa i 12 de les 18 OTL no n'ha fet cap.

En la fase de **Postinserció**, el 24,8% ha realitzat alguna actuació postinserció, novament amb diferències considerables entre els participants: mentre que hi ha 6 OTL per sota del 15%, 8 registren percentatges superiors al 30%. Per últim, només un 0,8% dels usuaris ha realitzat treball amb suport.

Quant a les accions amb les empreses, l'any 2019 es van realitzar una mitjana de **2,8 accions per empresa atesa**[14] , amb una oscil·lació entre el 0 i el 8,3. Convé remarcar que el 0,0 és un valor possible en aquest indicador, ja que es consideren ateses les empreses que només han posat ofertes de treball, però posar una oferta de treball no es comptabilitza com a acció a efectes del càlcul de l'indicador que estem analitzant. A més, segons l'organització de l'ens local, hi ha casos en què la prospecció l'assumeix l'equip vinculat a l'SLO i, per tant, no es comptabilitzen com a accions de l'OTL.

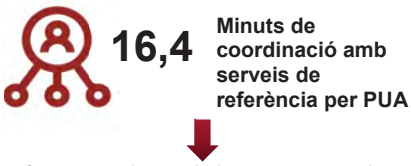
13 El model d'atenció de persones amb malaltia mental dels dispositius OTL preveu unes fases diferenciades d'acompanyament, totes elles enfocades a la consecució i el manteniment de lloc de feina per part de la persona usuària que són: la fase d'acollida, la fase de preparació, la fase d'inserció laboral i fase postinserció. La ***fase d'acollida*** *és la primera atenció que rep la persona usuària que accedeix al dispositiu. Té per finalitat donar a conèixer les característiques i prestacions del servei ofert, determinar la demanda i expectatives laborals i valorar la predisposició davant les condicions, compromisos i metodologia proposats. La* ***fase de preparació*** *està orientada a desenvolupar el pla de treball, la seva finalitat és que les persones usuàries despleguin l'itinerari d'inserció laboral establert a la fase anterior. La* ***fase d'inserció laboral*** *és la culminació de les dues fases anteriors (d'acollida i de preparació) i té per finalitat la incorporació de la persona usuària a un lloc de feina. La* ***fase postinserció*** *és el seguiment i el suport posterior a la inserció, és a dir, accions adreçades a consolidar el manteniment del lloc de treball.*

14 Es tenen en compte les accions següents: prospecció telefònica, sol·licitud primera visita, assessorament (anàlisi/adequació del lloc de feina, suport per a la implantació de mesures d'RSE, gestió de la formació/capacitació, projectes/programes de col·laboració i altres), visita de seguiment (postinserció, pràctiques en empreses, fidelització, formació, projectes/programes de col·laboració), informació/visita (sol·licitud d'informació) i altres accions a empreses.

LES OTL DESTINEN EL DOBLE DE TEMPS A COORDINAR-SE AMB ELS SERVEIS DE REFERÈNCIA QUE AMB LA FAMÍLIA.

El Protocol general per a l'adhesió a la Xarxa OTL estableix, com un dels aspectes metodològics comuns, "la coordinació amb l'entorn de la persona usuària, especialment amb els serveis sanitaris". Per mesurar aquest aspecte, s'han dissenyat dos indicadors: el *Nombre de minuts de coordinació* amb els serveis de referència per persona atesa i el *Nombre de minuts de coordinació amb l'entorn-família* per persona atesa.

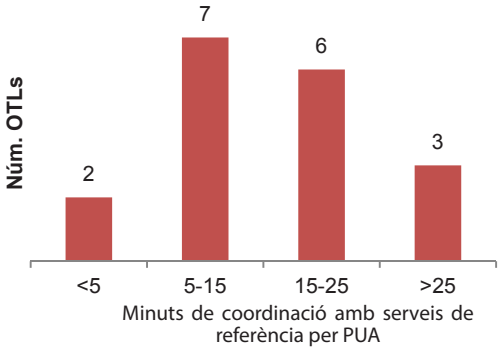
Com es pot observar a continuació, les OTL realitzen, de mitjana, **16,4 minuts de coordinació amb els serveis de referència per persona** atesa i any, i hi ha 2 OTL que en fan menys de 5 minuts. El temps de coordinació amb l'entorn-família és més baix, de 7,9 minuts, amb tan sols 4 OTL per sobre dels 10 minuts.

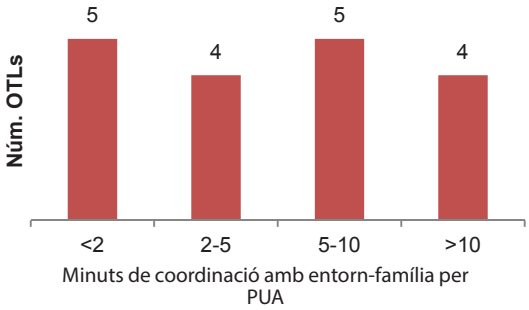

Gràfic 11. Distribució de les OTL segons els minuts de coordinació amb els serveis de referència per PUA

Gràfic 12. Distribució de les OTL segons els minuts de coordinació amb l'entorn-família per PUA

L'USUARI TIPUS ÉS UN HOME DE 30 A 49 ANYS, A L'ATUR, AMB ESTUDIS BAIXOS, AMB MÉS DE 2 ANYS A L'OTL I AMB CERTIFICAT DE DISCAPACITAT

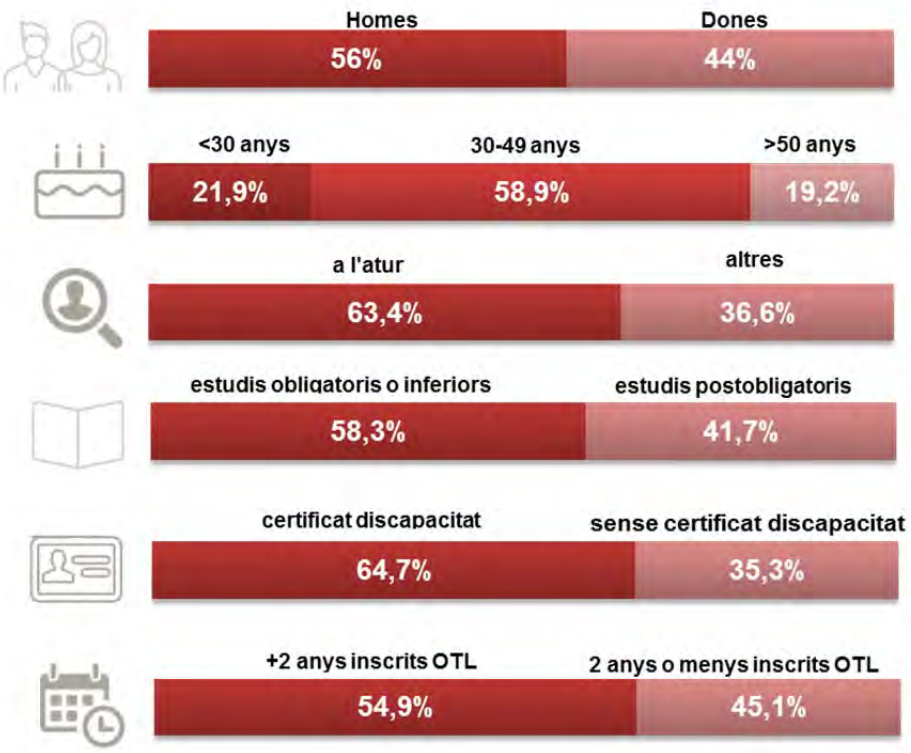
A l'hora d'interpretar els indicadors, és fonamental disposar d'informació del perfil de les persones ateses, ja que aquesta pot ajudar a explicar les causes dels fenòmens estudiats, com succeïa amb la relació entre el *% de persones amb estudis obligatoris i/o inferiors* i el *% de persones que han trobat feina*. S'han establert indicadors sobre diverses característiques de les persones que empren els serveis de l'OTL, des de les sociodemogràfiques fins al temps de permanència a l'OTL, la tinença de certificat de discapacitat o el tipus de trastorn mental.

El perfil de la persona usuària de les OTL és el d'un **home de 30 a 49 anys que es troba a l'atur, té estudis obligatoris o inferiors, fa més de 2 anys que està inscrit a l'OTL i compta amb certificat de discapacitat**.

La majoria de variables sociodemogràfiques presenten divergències considerables entre les diferents OTLs fet que fa que la forquilla en la que es mouen els diferents indicadors sigui força gran respecte a la mitjana. Així per exemple, en l'indicador *% dones ateses* la mitjana és 44% i la desviació típica[15] és de 7,6 fet que fa que la majoria d'OTLs es trobin entre el 36%-52%. Un altra indicador amb una forquilla considerable és *% de persones a l´atur.* Amb una mitjana de 63,4% i una desviació típica de 10,1 la majoria d'OTLs es situen entre un 53,3%-73,5%. Però les majors divergències les troben en els següents dos indicadors: *%persones amb certificat de discapacitat i %persones amb més de 2 anys inscrits l'OTL*. En el primer, la mitjana de l'indicador és 64,7% i la desviació típica és del 15,6%, la forquilla de l'indicador seria entre un 49,1%-80,3%. En el segon, la mitjana de l'indicador és 54,9% i la desviació típica és del 18,8%, la forquilla de l'indicador seria entre un 36,1%-73,7%.

De mitjana, el 21,9% de les PUA tenen **menys de 30 anys** i el 19,2% en tenen **50 anys o més**; dos col·lectius amb especials dificultats per inserir-se al mercat de treball. Ambdós percentatges són **més baixos que als SLO** (25,3% i 27%, respectivament); en canvi, la franja de 30 a 50 anys té més pes a les OTL (62,1% enfront del 47,7%).

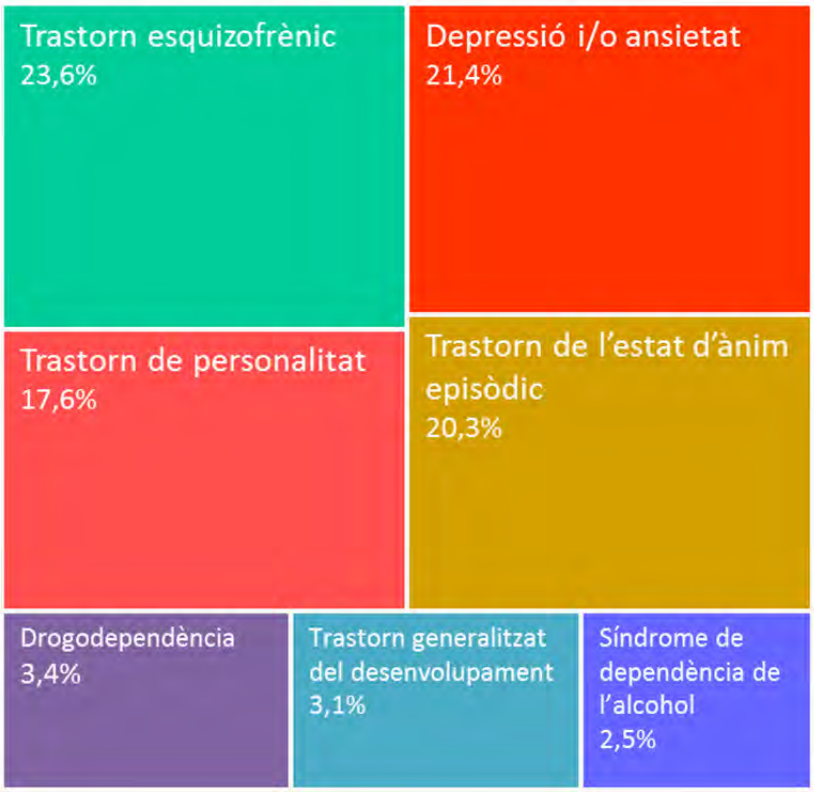
A les OTL hi ha un percentatge més alt de persones amb estudis obligatoris o inferiors que als SLO (58,3% enfront del 47,1%) i el percentatge de PUA que està a l'atur és pràcticament el mateix (63,4% enfront del 63,2%). També s'observa un **pes lleugerament superior dels usuaris que estan inscrits al dispositiu des de fa més de 2 anys** (54,9% enfront del 48,8%) que, si s'uneix al major percentatge de persones noves ateses a les OTL, dona com a resultat que aquests dispositius tenen una distribució més polaritzada, amb més presència d'usuaris en els extrems (usuaris amb menys d'1 any a l'OTL i persones inscrites des de fa més de 2 anys); mentre que els SLO tindrien menys persones en els extrems i més a la franja central (inscrits des de fa entre 1 i 2 anys).

Gràfic 13. Perfil de les persones usuàries ateses a les OTL

15 *La desviació típica és una mesura de dispersió útil per quantificar com estan les dades d'una mostra agrupades al voltant de la mitjana.*

El perfil de les persones ateses és variat pel que fa al trastorn principal. Els més habituals són el trastorn esquizofrènic, la depressió i/o ansietat, el trastorn de l'estat d'ànim episòdic, i el trastorn de personalitat, tots ells entre el 17% i el 23%. A distància, les persones amb drogodependència, síndrome de dependència de l'alcohol[16] i trastorn generalitzat del desenvolupament representen conjuntament el 9% del total d'usuaris. Cal fer esment, a que respecte l'any anterior, hi ha hagut un increment del *% de persones amb depressió i/o ansietat* (del 15% ha passat al 21,4%). Això està en línia amb el que senyala l'Organització Mundial de la Salut: que la prevalença de la depressió i/o ansietat està en augment[17] . Serà interessant veure com evoluciona aquest indicador en els propers anys i especialment en el 2020, any on es preveu un augment de la depressió i/o ansietat per la pandèmia del COVID-19.

Gràfic 14. % de PUA segons el trastorn de salut mental principal

16 *S'ha de tenir en compte que la drogodependència i la síndrome de dependència de l'alcohol són trastorns més propis de patologies duals, i en aquests indicadors només es comptabilitza el trastorn principal.*

17 *https://www.who.int/es/news-room/detail/14-05-2020-substantial-investment-needed-to-avert- mental-health-crisis https://www.who.int/mediacentre/news/releases/2016/depression-anxiety-treatement/es/*

5. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ ORGANITZACIÓ I RECURSOS HUMANS

El 60% DELS PROFESSIONALS TREBALLEN EN EXCLUSIVA A L'OTL I 3 DE CADA 4 HI SÓN DES DE FA MÉS DE 2 ANYS. DE MITJANA, DEDIQUEN 30,2 HORES SETMANALS A L'OTL.

A la dimensió Organització i recursos humans, s'exposen els resultats dels indicadors relacionats amb la dotació de personal, l'organització del temps de treball i la gestió de les persones.

La disponibilitat dels recursos humans adequats, amb l'estabilitat i la dedicació suficients, és crucial per oferir un servei de qualitat a les OTL. Per mesurar aquest aspecte comptem amb tres indicadors: el *Percentatge de professionals que treballen en exclusiva a l'OTL*, el *Percentatge de professionals que treballen a l'OTL des de fa més de 2 anys* i el *Nombre d'hores setmanals dedicades a l'OTL per professional*. En tots ells, es comptabilitzen només aquells professionals que fan tasques d'atenció a les persones i/o empreses usuàries, i es considera el nombre de professionals en proporció a la seva jornada laboral i/o durada del contracte. Per exemple, el contracte de mitja jornada es considera com a 0,5 professionals. En cas que hi hagi 2 contractes de mitja jornada, es considera com 1 professional.

Gràfic 15. % de professionals que treballen en exclusiva a l'OTL

Gràfic 16. % de professionals que treballen en exclusiva a l'OTL des de fa més de 2 anys

Figura 11. Mínim i màxim del % de professionals que treballen en exclusiva a l'OTL

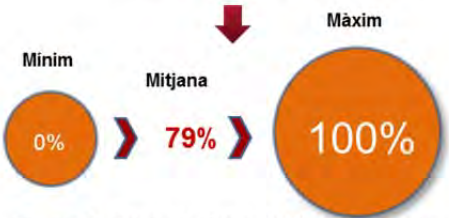

Figura 12. Mínim i màxim del % de professionals que treballen en exclusiva a l'OTL des de fa més de 2 anys

El 2019, **el 60% dels professionals treballaven en exclusiva a la seva OTL** (entenem que treballen "en exclusiva" les persones que dediquen a l'OTL més del 75% de la jornada laboral). Les xifres oscil·len entre el 0,0% i el 100,0%, a causa del baix nombre de personal en algunes OTL, que fa que variacions d'1 o 2 persones es tradueixin en diferències percentuals molt pronunciades. **Més alta és la proporció de professionals que treballen al dispositiu des de fa més de 2 anys**, que arriba al 79% i també presenta variacions notables entre OTL

30,2

Hores setmanals de mitjana

Si es tenen en compte tots els professionals amb tasques d'atenció que dediquen alguna part de la jornada a l'OTL (amb independència que hi treballin en exclusiva o no), s'obté que **cada persona dedica una mitjana de 30,2 hores setmanals** a aquests dispositius. Aquesta xifra pot ser inferior a les 35 o 37,5 hores d'una jornada completa bé perquè es disposi d'un contracte a temps parcial i/o perquè les persones es dediquin a altres projectes a més de l'OTL. És rellevant perquè informa de la capacitat que té un dispositiu per assumir més o menys volum d'atenció a les persones i empreses, ja sigui en nombre d'usuaris com en volum i durada de les accions.

En quan a la dispersió, les OTLs presenten una concentració elevada entorn a més de 30 hores (16 OTLs es situen en aquest tram). Només dues OTLs es situen fora del tram, 1 OTL entorn a les 15-20 hores i 1 OTL entorn a 20-30 hores.

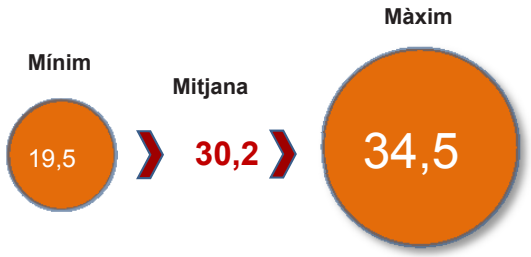
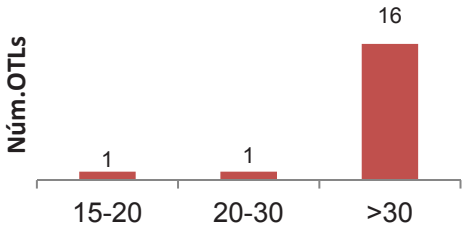

Figura 13. Mínim i màxim de les Hores setmanals dedicades a l'OTL per professional

Gràfic 17. Distribució de les OTL segons les hores setmanals dedicades a l'OTL per professional

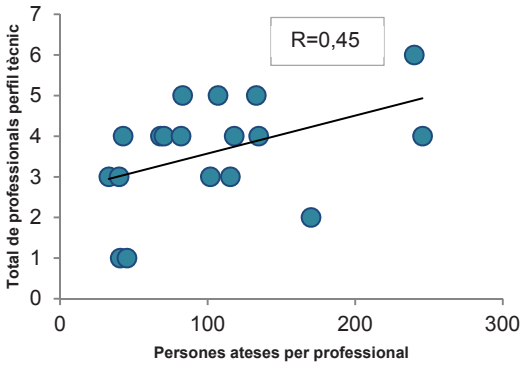
CADA PROFESSIONAL ATÉN UNA MITJANA DE 85 PERSONES L'ANY I REALITZA MÉS DE 530 ACTUACIONS

85,1

Persones usuàries ateses per professional

Dos indicadors mostren la càrrega de feina dels professionals. El primer és el *Nombre de persones ateses per professional*, que posa en relació el total de persones (úniques) ateses per l'OTL al llarg de l'any amb el total de tècnics/ques que fan tasques d'atenció. Durant el 2019, cada professional va atendre 85,1 persones usuàries, de mitjana. A la figura 14 es representen els valors que adopta aquest indicador a les 18 OTL, que oscil·len entre les 33 i les 246 persones ateses per professional. A través dels coeficients de correlació (gràfic 18), es constata que **les variacions s'expliquen sobretot per la dotació de personal** (r=0,45), **no tant pel diferent volum d'usuaris** (r=0,09) que té cada OTL. Això vol dir que les OTL amb més volum de personal tècnic, tenen la ràtio de persona atesa per professional major.

Gràfic 18. Persones ateses per professional vs. Total de professionals perfil tècnic

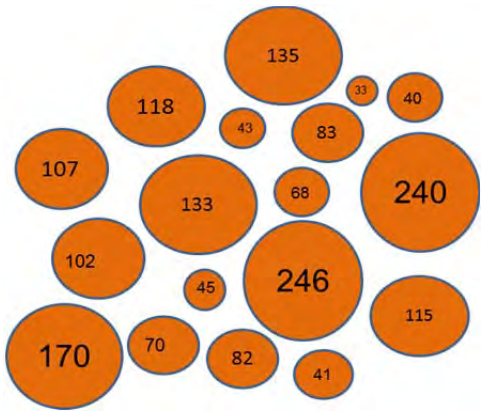
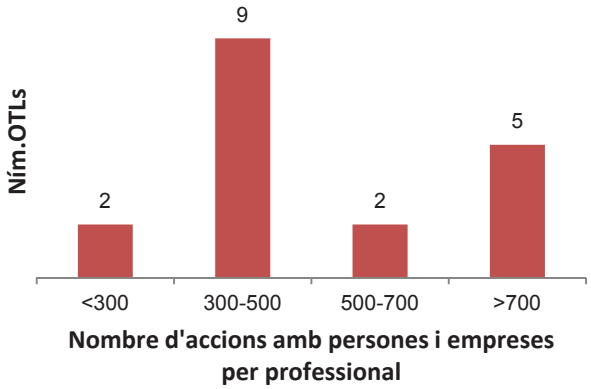

Figura 14. Nombre de persones usuàries ateses per professional a les diferents OTL

535,6
Actuacions amb persones i empreses per professional

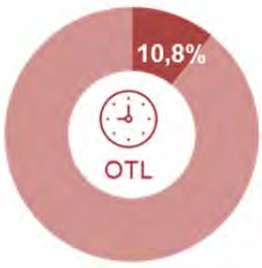
En segon lloc, si es prenen com a referència les activitats amb els usuaris, cada professional de les OTL va realitzar una mitjana de 535,6 accions amb persones i empreses. En coherència amb l'observat a l'indicador anterior, les dades són força disperses entre OTL, des de les 160 fins a les 1635 accions per professional. La distribució es força heterogènia, concentrant-se la gran majoria (9 OTLs) entorn a les 300-500 actuacions per professional (gràfic 19).

Gràfic 19. Distribució de les OTL segons les accions amb persones i empreses per professional

LES OTL DESTINEN EL 10,8% DE LES HORES A LA PROSPECCIÓ D'EMPRESES, FET QUE ES COMPENSA PERQUÈ EN LA MAJORIA DELS CASOS, ELS SLO FA PROSPECCIÓ D'EMPRESES PER A L'OTL.

Les OTL dediquen un 10,8% del temps a fer prospecció d'empreses, de mitjana. El percentatge és inferior al 10% a la majoria dels dispositius (12 OTLs), i en alguns casos és del 0,0% (4 OTLs). Aquests valors es compensen perquè el 66,7% dels dispositius manifesten que des de l'SLO es fa prospecció específica per a l'OTL[18] .

Gràfic 20. % d'hores de professionals de l'OTL dedicades a la prospecció d'empreses

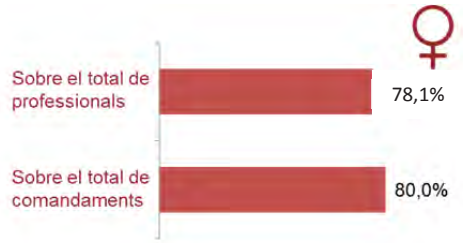

Gràfic 20. % d'OTL en les quals l'SLO fa prospecció d'emperses per a l'OTL

18 *A nivell de cada OTL, aquest indicador és dicotòmic. Al qüestionari de recollida de dades es demanava "Indiqueu 1 si l'SLO fa tasques de prospecció específiques per a l'OTL i 0, si no en fa."*

8 DE CADA 10 PROFESSIONALS SÓN DONES. ELS PROFESSIONALS PRESENTEN POQUES HORES DE BAIXA I UN NOMBRE ELEVAT D'HORES DE FORMACIÓ EN RELACIÓ AMB ELS ALTRES CERCLES.

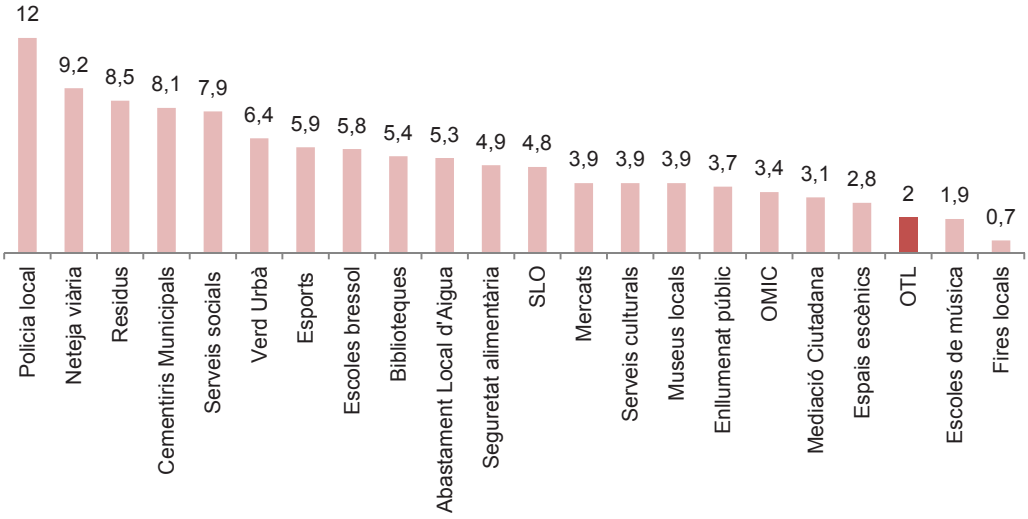
Seguint en l'àmbit dels recursos humans, s'evidencia que **les OTL són un servei altament feminitzat**, ja que el 78,1% de les persones que hi treballen són dones[19] . El percentatge de dones sobre el total de comandaments, del 80%, és molt similar al pes que aquestes tenen sobre el total de la plantilla, fet que evidencia que hi ha força equilibri de gènere en aquest aspecte.

Gràfic 22. % de dones sobre els professionals i sobre els comandaments

2,0% % d'hores de baixa sobre el total d'hores de conveni

Convé destacar el baix percentatge d'hores de baixa i indisposició del personal de les OTL, que el 2019 va ser del 2,0%, un dels més baixos de tots els serveis avaluats als Cercles de comparació; en línia amb les Escoles de música i (1,9%) només per sobre de Fires locals (0,7%)[20] .

Gràfic 23. Hores de baixa sobre el total d'hores de conveni als diferents Cercles. 2019

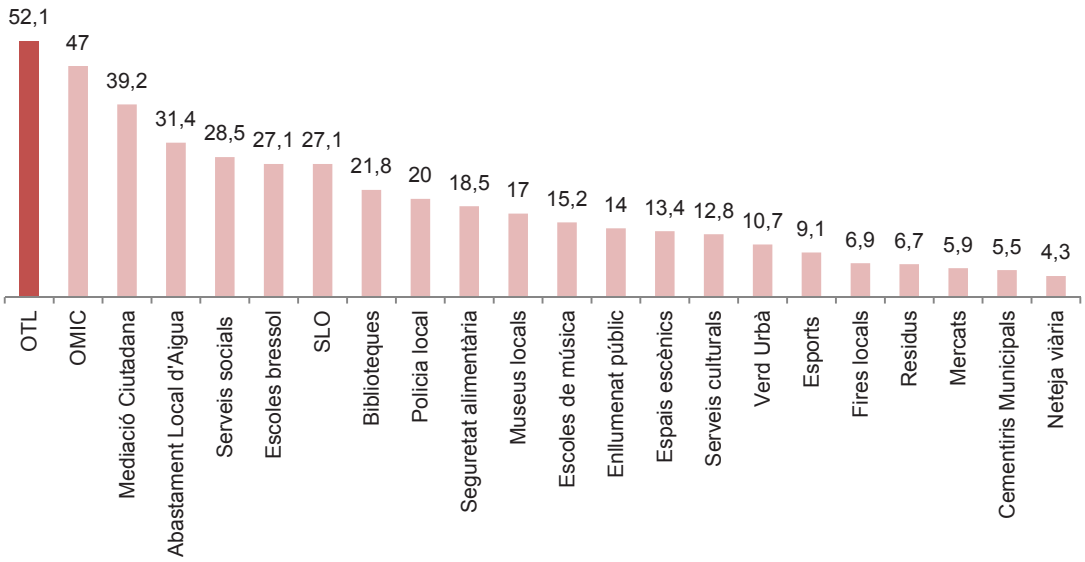
52,1 Hores anuals de formació per professional

Finalment, el 2019 les OTL van realitzar una mitjana de 52,1 hores de formació per professional, entenent per formació els cursos, les jornades, els tallers i seminaris, proposats i/o autoritzats per l'ens local, que estiguin justificats documentalment i d'especialitats relacionades amb tasques de l'OTL[21] . La xifra és la més elevada en relació amb els altres cercles; no obstant, cal tenir en compte el fet que molts professionals de l'OTL no es dediquen a jornada completa fet que pot generar un sobrecàlcul de les hores de formació en comparació amb les hores de formació dels professionals dels altres Cercles.

19 Es compta tant el personal amb perfil tècnic d'atenció a persones i empreses usuàries com el personal administratiu, de suport, etc.

20 Les dades corresponen a 2018 dels següents Cercles: Policia Local, Neteja viària, Residus, Espais escènics, Escoles bressol, Esports, Serveis socials, Mercats, Fires locals, Enllumenat públic, Mediació Ciutadana, Verd Urbà, Serveis Culturals, Museus Locals, Cementiris Municipals i Abastament Local d'Aigua . En el cas de Biblioteques són dades provisionals del 2019.

21 Es compta tant el personal amb perfil tècnic d'atenció a persones i empreses usuàries com el personal administratiu, de suport, etc.

Gràfic 24. Hores de formació per professional als diferents Cercles. 2019

6. RESULTATS PRINCIPALS DE LA DIMENSIÓ ECONOMIA

LES OTL TENEN UNA DESPESA DE 0,27€ PER HABITANT. 2 DE CADA 3 EUROS PROVENEN DE LES APORTACIONS D'ALTRES INSTITUCIONS

1.093.629,04€

De despesa corrent de les 18 OTL

0,27€ Per hab.

Els indicadors d'aquesta dimensió versen sobre els recursos econòmics emprats per prestar el servei, les fonts de finançament i els costos unitaris.

Les 18 OTL participants tenen, en conjunt, una despesa que supera al milió d'euros, fet que es tradueix en 0,27€ per habitant. A la figura 15 es poden apreciar les diferències en el volum de despesa entre OTL, des dels 27.746,69€ fins als 93.200,39€. Un cop més, els nombres absoluts donen una primera impressió però no són suficients per tenir una imatge completa dels recursos emprats per cada dispositiu. És quan relativitzem la despesa segons la població (una mesura indirecta de la dimensió del públic potencial) que s'evidencia quines OTL estan destinant proporcionalment més recursos econòmics a prestar el servei. L'exemple que es mostra a la figura 15 és il·lustratiu: les OTL que dediquen més despesa en euros no tenen perquè tenir una despesa per habitant més elevada. Per exemple, les OTL amb major despesa 93.200€ i 90.806€ tenen una despesa per habitant de 0,62€ i 0,30€ respectivament. Les OTL amb menor despesa 27.747€ i 29.527€ tenen una despesa per habitant de 0,10€ i 0,33€ respectivament. Per altra banda i com a exemple, l'OTL que presenta major despesa per habitant 0,89€ té un import de despesa corrent de 35.025€ (la tercera OTL amb menor despesa corrent). En el conjunt de les OTL, la despesa oscil·la entre 0,10€ i 0,89€ per habitant.

El finançament d'aquesta despesa prové en un 60% d'altres institucions (DIBA), i el 40% restant es cobreix amb fons propis dels ens locals. A l'àmplia majoria de les OTL (15 de 18), el finançament per part d'altres institucions cobreix més de la meitat de la despesa del servei, i en alguns casos el percentatge arriba al 75% (6 de 18). Altres serveis avaluats en els Cercles que tenen uns nivells considerables de finançament extern són els SLO (51%), les Biblioteques (43%), els Serveis socials (44%), les OMIC (41%) i el servei de Mediació ciutadana (33%).

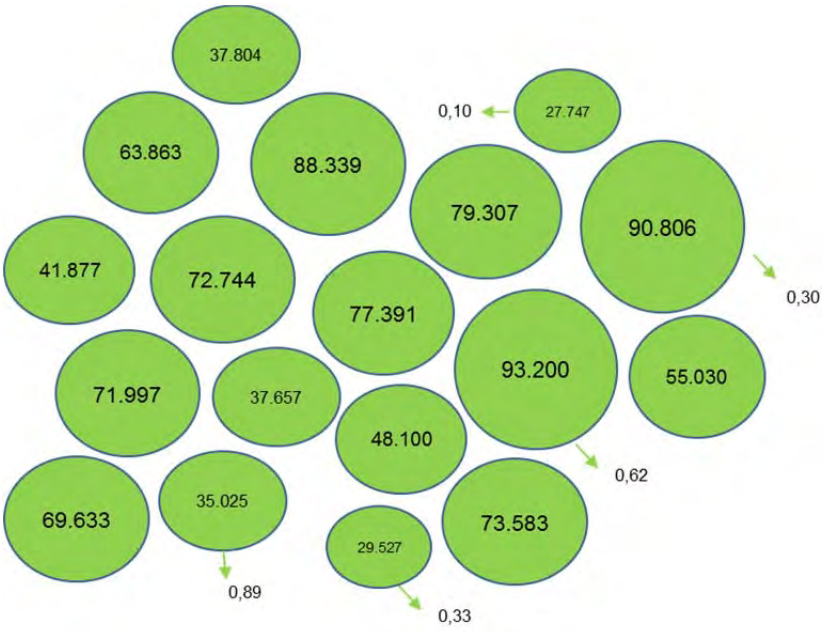
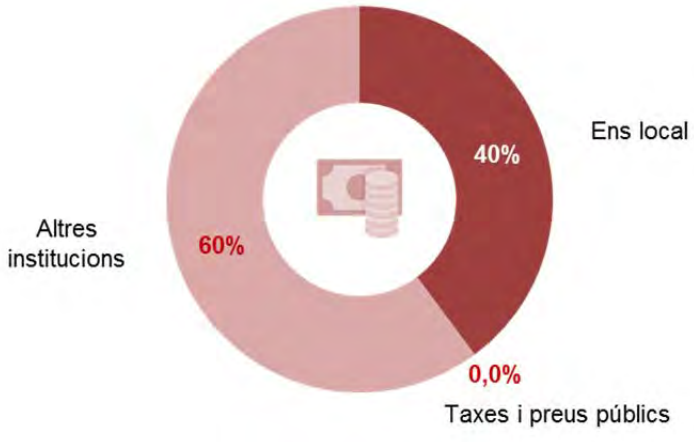

Figura 15. Despesa total (en €) a les diferents OTL

Gràfic 25. Fonts de finançament del servei

**LA DESPESA PER PERSONA ATESA ÉS DE 592,43€.
LA DESPESA PER PERSONA INSERIDA ÉS DE 1.685,10€.
ELS DISPOSITIUS AMB MÉS FINANÇAMENT DE L'ENS LOCAL TENEN MÉS DESPESA PER PERSONA.**

La despesa corrent de l'OTL per persona atesa és de 592,43€, i per a cada persona que ha trobat feina ascendeix a 1.685,10€. En comparació amb els SLO que participen en els cercles, el cost per persona atesa és similar (592,43€ enfront de 534,7€). En canvi, el cost per persona inserida és més baix (1.685,10€ enfront de 2.165€).

Ambdós indicadors presenten dades força disperses: entre els 348,6€ i els 1.412,1€ per persona atesa i entre 911,4€ i 5.837,5€ en el cost per persona que ha trobat feina. A jutjar pels coeficients de correlació, les variacions tenen més a veure amb les diferències en el volum de persones usuàries i de persones inserides, que a les diferències en la despesa de l'OTL.

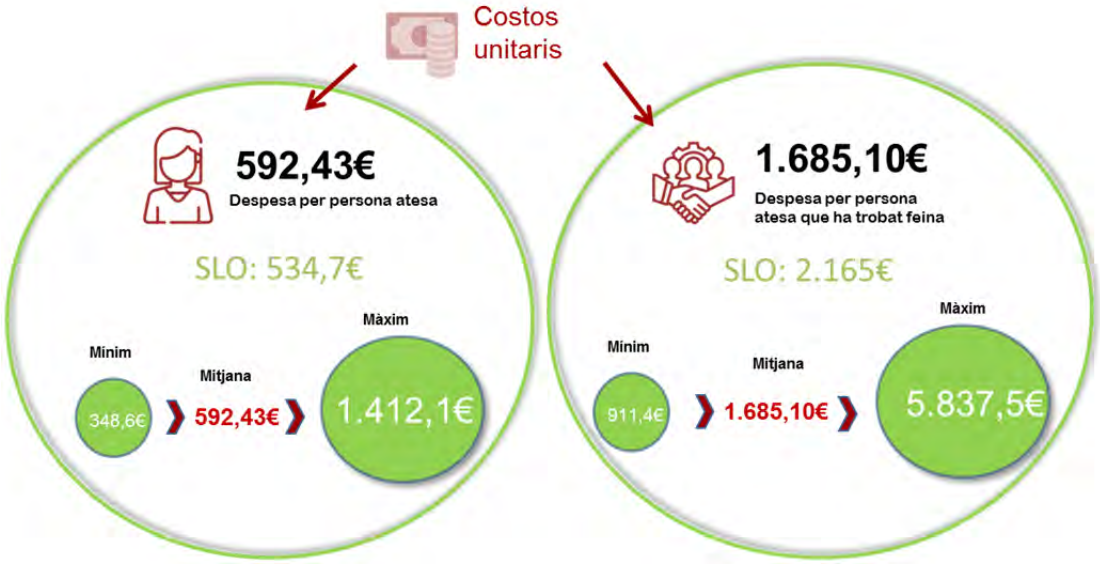
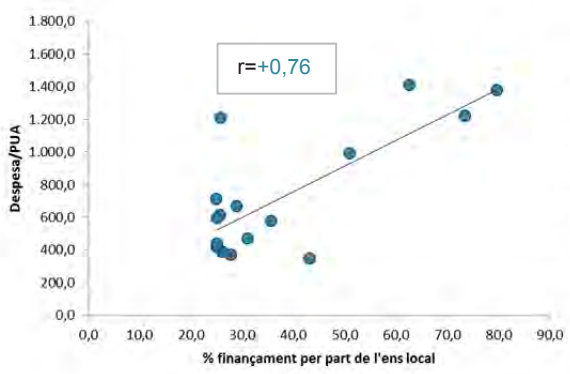
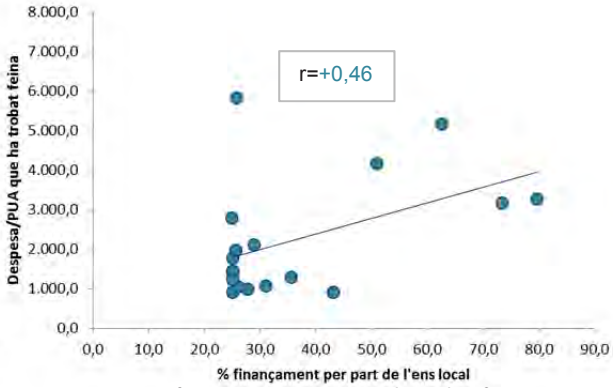

Figura 16. Costos unitaris de les OTL. Mitjanes, mínims i màxims

Ambdues ràtios són més altes a les OTL on el percentatge de finançament per part de l'ens local és més alt (gràfics 26 i 27). Això posa de manifest que, allà on hi ha una aposta per dotar econòmicament el servei més enllà de l'aportació de la DIBA (i per tant, el pes dels recursos propis de l'ens local sobre el finançament total és més alt), la quantitat invertida per usuari és més alta. Com s'exposarà a l'apartat següent, aquesta aposta "addicional" d'alguns ens locals s'explica, en part, per la necessitat de suplir la manca de recursos destinats a les persones amb TSM en el territori de referència de l'OTL.

Gràfic 26. Despesa/PUA vs. % de finançament per part de l'ens local

Gràfic 27. Despesa/PUA que ha trobat feina vs. % de finançament per part de l'ens local

7. DADES D'ENTORN DE LES OTL PARTICIPANTS

L'ENTORN DE LES 18 OTL ÉS DIVERS, TANT DES DEL PUNT DE VISTA POBLACIONAL COM SOCIOECONÒMIC I DE GESTIÓ

A més de les quatre dimensions exposades, com a la resta dels Cercles el quadre resum d'indicadors incorpora dades d'entorn que tenen l'objectiu d'enriquir i contextualitzar l'anàlisi dels resultats. Concretament, s'inclou informació de l'entorn demogràfic i socioeconòmic, el tipus d'OTL i els recursos adreçats a persones amb TSM en el territori de referència.

L'OTL "tipus" és un dispositiu d'abast supramunicipal (en el 77,8% dels casos) i prestació directa (en el 83,3% dels casos) que s'adreça a unes 221.101 persones, específicament a 11.176 persones en edat de treballar amb prevalença de TSM; i s'ubica en un territori amb una densitat poblacional de 533 habitants per km2, que té una taxa d'atur de l'11,2% i 55,6 llocs de treball[22] per cada 100 habitants de 16 a 64 anys.

Cal destacar la diversitat territorial dins de la xarxa, que va des d'OTL d'abast comarcal en zones amb baixa densitat de població a d'altres que s'adrecen a un o pocs municipis metropolitans amb més concentració urbana. Això influeix en el volum d'usuaris i d'activitat, generalment més alt en aquestes últimes, però es corregeix quan relativitzem les dades en funció d'una altra variable, com el nombre d'habitants, persones ateses o professionals.

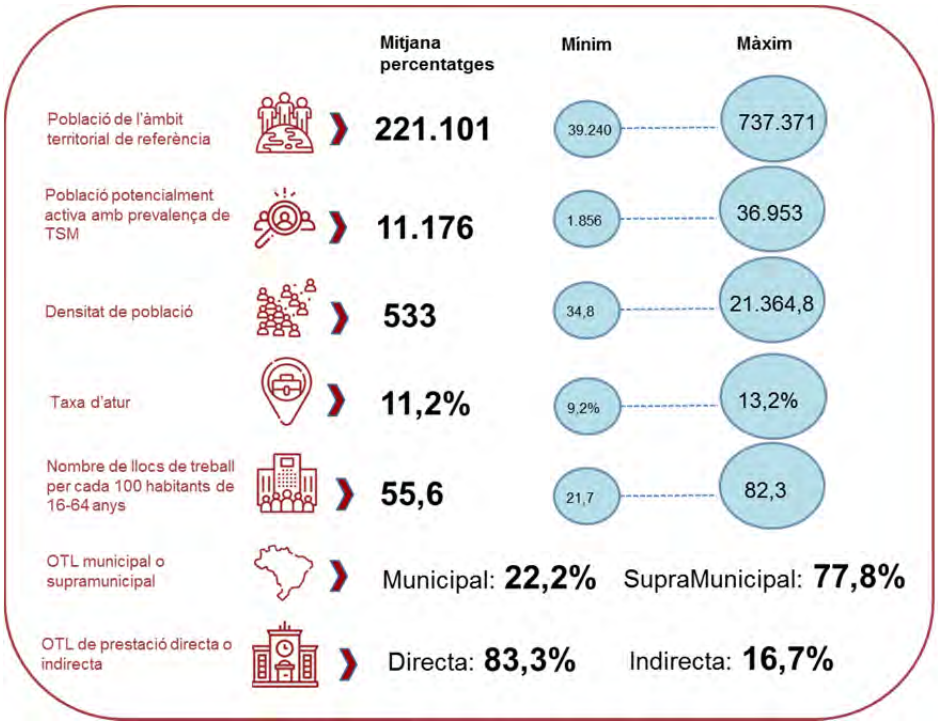
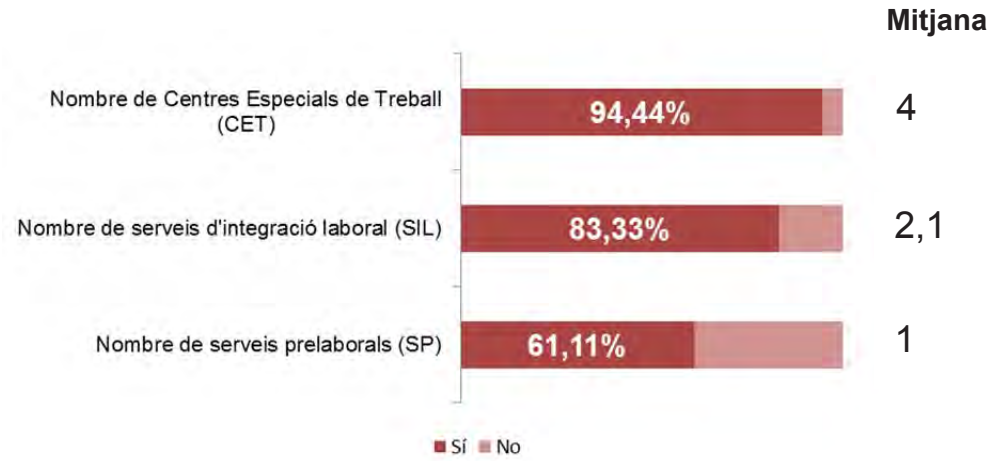

Figura 17. Resum de les dades d'entorn de les OTL

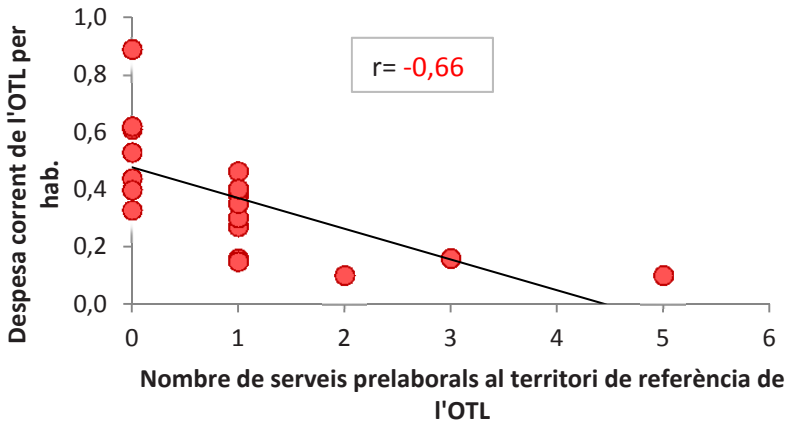
22 *Llocs de treball del territori de referència de l'OTL corresponents a assalariats més autònoms en el quart trimestre de l'any analitzat.*

A l'hora d'analitzar els resultats de les OTL també és fonamental conèixer fins a quin punt hi ha altres recursos d'orientació, formació i inserció al seu territori[23] de referència. En aquest sentit, de les 18 OTL participants, l'any 2019 el 61,11% tenien algun servei prelaboral al territori (sobretot els territoris més poblats), el 83,33% tenien serveis d'integració laboral (SIL)[24] i el 94,44%, centres especials de treball (CET)[25] . Si comptem el nombre de recursos que té cada OTL, de mitjana disposen de 1 serveis prelaborals, 2,1 SIL i 4 CET.

Gràfic 28. Altres recursos d'orientació, formació i inserció al territori adreçats a persones amb TSM

Al llarg de l'informe s'ha plantejat la hipòtesi que els serveis prelaborals i els SIL desenvolupen una tasca complementària de les OTL, fet que explicaria que una persona que ha passat per un d'aquests dispositius es troba més preparada per a la recerca activa de feina que una altra que ha accedit directament a l'OTL. Doncs bé, aquesta mateixa hipòtesi serviria per il·lustrar per què hi ha una associació lineal negativa entre la presència d'altres dispositius en el territori i els recursos econòmics destinats a l'OTL. Concretament, s'observa que com menys serveis prelaborals[26] , més despesa per habitant tenen les OTL (gràfic 29). La correlació evidencia que **allà on manquen altres recursos, es fa necessari comptar amb una OTL dotada de més recursos econòmics per habitant.**

La correlació també es dona amb els CET i els SIL

Gràfic 29. Despesa corrent de l'OTL per habitant vs. N. serveis prelaborals

23 Es consideren serveis prelaborals els que s'adrecen a persones amb algun dels diagnòstics inclosos en la definició dels Trastorns Mentals Severs (TMS), estabilitzades i compensades de la seva malaltia.
24 Entitats que tenen com a finalitat afavorir la integració laboral de les persones amb trastorn mental.
25 Només s'han inclòs aquelles susceptibles de treballar amb persones amb trastorn de salut mental.
26 La correlació també es dona amb els CET i els SIL

8. IDEES CLAU

SOCIETAT

- ✓ El 2019, les 18 OTL participants en el cercle van atendre 1.846 persones, que representa al 0,9% dels individus d'entre 16 i 64 anys amb prevalença de trastorn mental.
- ✓ 1 de cada 3 persones ateses el 2019 eren nous usuaris.
- ✓ Es van atendre 391 empreses, que equival a 21 empreses per cada 100 persones usuàries ateses.
- ✓ De les 1846 persones ateses, 649 van trobar feina, la taxa d'inserció és del 35,2%. 2 de cada 3 insercions es produeixen al mercat no protegit i la meitat, en ocupacions elementals.

PERSONES USUÀRIES

- ✓ Prop del 90% de les PUA van realitzar actuacions individuals i més del 20%, grupals. Cada OTL va realitzar dues accions de mitjana amb l'empresa.
- ✓ Les OTL realitzen 16 minuts de coordinació per pua amb els serveis de referència i quasi 8 minuts amb l'entorn-família.
- ✓ El perfil de les persones ateses el 2019 és majoritàriament masculí, de 30 a 49 anys i amb estudis baixos, compta amb certificat de discapacitat i porta més de 2 anys a l'OTL. Els trastorns més habituals són el trastorn esquizofrènic, la depressió i/o ansietat, el trastorn de l'estat d'ànim episòdic i el trastorn de personalitat.

ORGANITZACIÓ I RECURSOS HUMANS

- ✓ El 60% dels professionals treballen en exclusiva a l'OTL, la gran majoria hi són des de fa més de 2 anys i dediquen a l'OTL 30,2 hores setmanals, ja sigui perquè tenen altres tasques i/o perquè treballen a jornada parcial.
- ✓ Cada professional atén una mitjana de 85 persones l'any i realitza 535 actuacions.
- ✓ El pes del treball amb les empreses és baix, en temps dedicat i en nombre d'accions per empresa, fet que es compensa perquè en la majoria dels casos l'SLO fa prospecció específica per a l'OTL.
- ✓ La gran majoria dels professionals (i també dels comandaments) són dones; els professionals presenten poques hores de baixa i un nombre elevat d'hores de formació en relació amb els altres Cercles.

ECONOMIA

- ✓ La despesa de les OTL representa, de mitjana, 0,27€ per habitant. 2 de cada 3 euros provenen de les aportacions d'altres institucions (DIBA).
- ✓ Atendre cada persona usuària costa una mitjana de 592,43€ i inserir-la 1.685,10€.

ENTORN

- ✓ L'OTL "tipus" és un dispositiu d'abast supramunicipal i prestació directa, s'adreça a unes 221.101 persones, específicament a 11.176 persones en edat de treballar amb prevalença de TSM; i s'ubica en un territori amb una densitat poblacional de 533 habitants per km2, que té una taxa d'atur de l'11,2% i 55,6 llocs de treball per cada 100 habitants de 16 a 64 anys.

9. CONCLUSIONS

- OTL funcionen com una xarxa perquè comparteixen objectius, principis d'actuació i metodologia, però presten el servei en unes condicions força dispars, sobretot des del punt de vista demogràfic, de concentració/dispersió poblacional i de la presència d'altres recursos en el territori per a les persones amb prevalença de TSM.

- La taxa d'inserció és més alta en aquelles OTL que compten amb més recursos en el territori: serveis prelaborals, serveis d'integració laboral i centres especials de treball.

- Amb les dades actuals que disposem podem afirmar que la taxa d'inserció és més baixa en aquelles OTL que tenen major presència de: dones, persones amb estudis obligatoris o inferiors, joves i persones amb trastorn generalitzat del desenvolupament. La majoria de les persones que troben feina s'insereixen en el mercat no protegit, en la línia del que estableix el protocol d'adhesió a la Xarxa OTL; i la meitat ho fan en ocupacions elementals.

- Es focalitzen els esforços en la preparació de les persones ateses, a través de l'orientació i la formació, així com en les tècniques de recerca de feina; mentre que hi ha marge de millora en el volum de persones que reben seguiment postinserció i en el treball amb les empreses.

- L'elevat percentatge de nous usuaris, en part atribuïble al bon funcionament dels mecanismes de derivació, contrasta amb el poc temps destinat a la coordinació amb els serveis de referència, tot i que s'ha de tenir en compte que aquesta és una de les accions més costoses de registrar a la plataforma XALOC i que algunes coordinacions telefòniques no s'arriben a registrar.

- S'observen divergències en les següents variables sociodemogràfiques entre OTLs: % dones ateses, % persones ateses a l'atur, % persones ateses amb certificat de discapacitat i % de persones ateses que porten més de 2 anys a l'OTL.

- En consonància amb el que l'Organització Mundial de la Salut adverteix sobre l'augment en la prevalença de patir depressió i/o ansietat, hi ha hagut un increment en el % de persones amb depressió i/o ansietat si comparem les dades amb les de l'any anterior. Caldrà analitzar la tendència en els propers anys i veure com el COVID-19 està afectant en el perfil d'usuaris/àries atesos a l'OTL.

- Als territoris on manquen altres recursos d'atenció a persones amb TSM, les OTL compten amb més recursos econòmics per habitant i un major percentatge de finançament per part de l'ens local.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

OFICINES MUNICIPALS D'INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR (OMIC) 2019

OMIC

INFORME DELS INDICADORS DE LES OFICINES MUNICIPALS D'INFORMACIÓ AL CONSUMIDOR (OMIC) 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. CONCLUSIONS 2019 DELS SERVEIS PÚBLICS LOCALS DE CONSUM

3. SERVEIS PÚBLICS LOCALS DE CONSUM 2019: RESUM EXECUTIU

4. EPÍLEG: CONSUM CONSCIENTI CONSUM SOSTEBLE EN TEMPS DE CRISI

1. INTRODUCCIÓ

En aquesta dotzena edició del **Cercle de Comparació Intermunicipal d'Oficines Municipals d'Informació a les Persones Consumidores (OMIC)** es manté la coherència amb el format d'anàlisi emprat en l'edició anterior. Així, l'**Informe global dels indicadors d'OMIC 2019** analitza, en el seu vessant comparatiu, l'evolució dels diferents indicadors durant el darrer any (2019; veure la figura 2) i per a les quatre darreres edicions del Cercle d'OMIC (2016-2019). Tanmateix, quan l'indicador presenta, en la present edició, un nivell màxim o mínim respecte el conjunt de les edicions realitzades, es posa de manifest la relació de l'any 2019 amb el període 2010-2019.

1.1. ELS SERVEIS PÚBLICS DE CONSUM

El protagonisme dels serveis públics de consum està subjecte a la presència, la intensificació, l'alleujament o la inexistència de crisis de consum. Les crisis de consum es presenten periòdicament, però no pas amb una periodicitat previsible, sinó amb la virulència de les situacions inesperades. En els serveis públics locals de consum saben que sempre han d'estar preparades i preparats per a una crisi de consum, la que sigui. Preparades i preparats tècnicament i emocional.

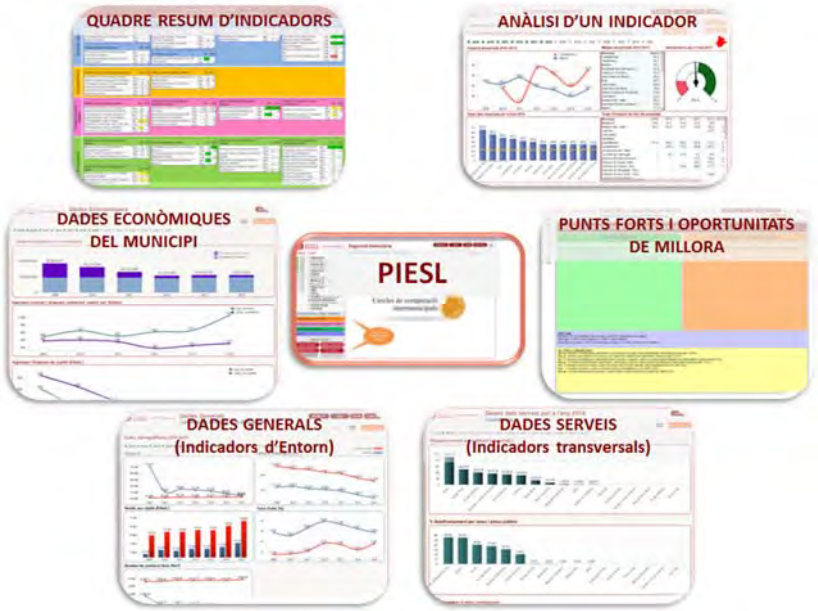
L'any 2019 no hi ha hagut cap crisi de consum. S'han anat apagant els efectes de la crisi de les clàusules terra i, al llarg de l'any, no s'han produït noves crisis que hagin tensionat els serveis públics de consum, com veurem al llarg d'aquest Informe de conclusions.

La redacció de l'Informe posa de manifest una oportunitat per a respondre a algunes preguntes interessants: com actuen els Serveis públics de Consum quan no s'enfronten a situacions de crisi de consum?; com es preparen per a noves situacions de crisi?; les crisis de consum successives, suposen un procés d'aprenentatge per a les persones consumidores i per al personal de les OMIC?

Tanmateix, mentre s'estava recollint la informació per a l'elaboració d'aquest Informe de conclusions ha aparegut, amb tota la seva virulència, la pandèmia de la COVID-19 i tot el procés de confinament total i desconfinament progressiu que se'n deriva. En conseqüència, a aquestes preguntes s'hi afegiran, en l'epíleg d'aquest Informe de conclusions, d'altres que apareixen amb la nova realitat que s'està generant, preguntes a les quals encara no podem donar resposta, però poden ésser plantejades, sempre amb la informació de què es disposa en aquest moment.

El Cercle està liderat pel **Servei de Suport a les Polítiques de Consum i el Servei de Programació** de la Diputació de Barcelona i compta amb una àmplia representació dels municipis de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona.

Com a complement a aquest Informe, el **Portal d'Informació Econòmica i de Serveis Locals (PIESL)** de la Diputació de Barcelona permet aprofundir en els indicadors des d'una lectura en detall i dinàmica de les dades. Des del portal es poden descarregar gràfics i dades i dur a terme anàlisis comparades amb una selecció ad hoc de municipis, d'acord a múltiples criteris de comparació.

1.2. MUNICIPIS PARTICIPANTS EN EL CERCLE D'OMIC DE 2019

Amb la incorporació de Calella i d'Esplugues de Llobregat, el nombre de municipis participants en el **Cercle de Comparació Intermunicipal d'OMIC** assoleix el rècord absolut de les 12 edicions realitzades, amb un total de 42 oficines de consum participants en aquesta dotzena edició [1].

Nombre de municipis participants al Cercle

42

Població de la demarcació de Barcelona representada al CCI
(en xifres absolutes i en % sobre la població de la província, excepte la ciutat de Barcelona)

2,3 milions

68%

Aquest any 2019 hi han participat 26 municipis de 10.000 a 50.000 habitants i 15 ciutats de més de 50.000 habitants[2] . Els municipis participants en la dotzena edició del Cercle d'OMIC representen el **51% dels municipis de més de 10.000 habitants** de la província (exclosa la ciutat de Barcelona; veure figura 1) i el **68% dels habitants de la demarcació[3]** amb població superior als 10.000 habitants (exclosa la ciutat de Barcelona). La representació entre els municipis de més de 50 mil habitants arriba al 83% dels municipis i al 82% de la població. En el grup de municipis de 10 a 50 mil habitants, el Cercle d'OMIC corresponent a l'edició de 2019 representa el 42% dels municipis i el 48% de la població.

1 En aquesta edició de 2019 s'hi ha afegit Calella i Esplugues de Llobregat.
2 La suma dels dos grups de municipis és igual a 41, als quals s'ha d'afegir Sentmenat, municipi que també participa en el Cercle d'OMIC, malgrat no arribar, per pocs centenars de persones, als 10.000 habitants.
3 La reducció en la representació demogràfica dels municipis participants en el Cercle d'OMIC l'any 2019 respon al fet que, en el context de les excepcionals circumstàncies en les quals s'ha hagut de treballar la informació necessària per a l'elaboració d'aquest Informe de conclusions (en el confinament derivat de la pandèmia de la COVID-19), no ha estat possible comptar amb els resultats de l'OMIC de Badalona.

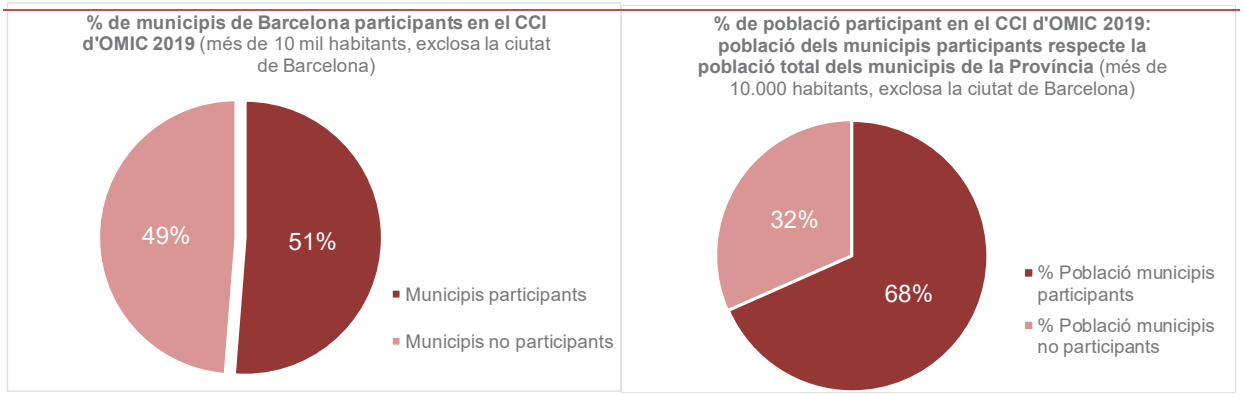

Figura 1. Percentatge i pes poblacional dels municipis de més de 10.000 habitants participants al Cercle d'OMIC 2019, en relació amb els municipis de 10.000 habitants i més de la Demarcació de Barcelona (exclosa la capital).

1.3. PERSPECTIVA I ABAST DE L'ANÀLISI

La base per a l'elaboració de l'**Informe global dels indicadors d'OMIC 2019 és el quadre resum d'indicadors (QRI)** de la figura 2, el qual presenta les mitjanes resultants del procés de recollida i d'anàlisi de les dades de l'any 2019, agrupada en les **quatre dimensions de meta**, representades pels seus colors habituals:

- Dimensió **Encàrrec Polític/Estratègic**.
- Dimensió **Usuari/Client**.
- Dimensió **Valors Organitzatius/RH**.
- Dimensió **Econòmica**.

ENCÀRREC POLÍTIC

Impulsar l'ús de les OMIC	2019
Casos atesos per cada 1.000 habitants	30,8
% de consultes d'informació s/ total de casos atesos	65,6%
% de reclamacions s/ total de casos atesos	33,1%
% de denúncies i queixes s/ total de casos atesos	1,3%

Garantir l'acompliment de la normativa	2019
Inspeccions per cada 1.000 habitants	1,1
% d'inspeccions amb recursos propis sobre total d'inspeccions	44,4%
% d'inspeccions informatives sobre total d'inspeccions	76,9%

Fomentar actituds de consum responsable	2019
Nombre d'assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum no realitzades per a centres escolars per cada 10.000 hab.	24,1
Nombre d'assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum realitzades per a centres escolars per cada 10.000 hab.	73,1
Nombre d'actuacions en mitjans de comunicació per cada 10.000 hab.	5,0

Fomentar la difusió de l'OMIC a les Xarxes Socials	2019
Percentatge de presència de l'OMIC a les Xarxes Socials	7,7

USUARI/CLIENT

Oferir un servei de qualitat a les OMIC	2019
Temps mitjà de concertació dels casos atesos amb cita prèvia	5,2
Temps mitjà de tramitació de les reclamacions tancades l'any en estudi	46,2
Temps mitjà de tramitació de les denúncies no derivades a d'altres organismes tancades l'any en estudi	36,5
Grau de satisfacció dels ciutadans amb l'atenció rebuda a l'OMIC	8,2

Oferir un servei accessible als usuaris	2019
Mitjana d'hores d'obertura diària amb atenció directa al públic	3,4
% de casos via presencial s/ total de casos atesos	62,2%
% de casos per telèfon s/ total de casos atesos	20,0%
% de casos per Internet s/ total de casos atesos	12,0%
% de casos per altres vies s/ total de casos atesos	5,8%

Només PF per sobre 25% mitjana

Identificar la tipologia dels diversos casos atesos	2019
% de casos d'habitatge s/ total de casos atesos	5,4%
% de casos de subministraments bàsics s/ total de casos atesos	18,3%
% de casos de telecomunicacions s/ total de casos atesos	28,6%
% de casos de productes s/ total de casos atesos	13,3%
% d'altres serveis de consum s/ total de casos atesos	30,8%
% de casos de no consum s/ total de casos atesos	3,7%

OM a partir del 15%

Distribuir adequadament el temps efectiu de treball entre les diverses tasques a realitzar	2019
% de temps dedicat a tasques d'atenció directa al ciutadà s/ total de temps de treball	40,5%
% de temps dedicat a inspeccions s/ total de temps de treball	1,0%
% de temps dedicat a les activitats d'educació i sensibilització de consum s/ total de temps de treball	3,1%
% de temps dedicat a gestió s/ total de temps de treball	55,4%

Gestionar reclamacions i denúncies	2019
% de resolucions de reclamacions favorables a les persones consumidores s/ total reclamacions tancades l'any en estudi	61,9%
% de reclamacions derivades a d'altres organismes s/ total de reclamacions tancades l'any en estudi	10,7%
% de denúncies tramitades a d'altres organismes s/ total denúncies tancades l'any en estudi	79,7%

VALORS ORGANITZATIUS

Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió	2019
% de Gestió directa (Ajuntament, OOAA, empreses municipals)	100,0%
% de Gestió indirecta (concessió, altres)	0,0%

Disposar dels recursos humans adequats	2019
Habitants per persona treballadora de l'OMIC	31.891
Nombre de casos atesos per persona treballadora de l'OMIC	981
% de persones de suport sobre total de personal de l'OMIC	33,0%

Promoure un clima laboral positiu per als treballadors	2019
% d'hores de baixa s/ total d'hores laborals de persones treballadores de l'OMIC amb funcions tècniques	3,4
Salari brut d'un/a tècnic/a de consum	32.273

Límbar inferior per OM: 5%

Reflectir l'estructura de gènere del personal	2019
% de dones s/ total de persones treballadores de l'OMIC amb funcions tècniques	74,7%
% de dones s/ total de persones treballadores de l'OMIC amb càrrec de comandament	52,5%

Millorar les habilitats dels treballadors	2019
Hores anuals de formació realitzades per persona treballadora de l'OMIC amb funcions tècniques	47,0
% de persones treballadores de l'OMIC assistents a cursos s/ total de persones treballadores de l'OMIC amb funcions tècniques	73,5%

ECONOMIA

Disposar dels recursos adequats	2019
Despesa corrent del servei per habitant	1,1
% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal	0,13%

Finançar adequadament el servei	2019
% d'autofinançament per taxes i preus públics s/ despesa corrent	0,0
% de finançament per part d'altres institucions s/ despesa corrent	40,4
% de finançament per part de l'Ajuntament s/ despesa corrent	59,6

Oferir el servei a uns costos unitaris adequats	2019
Despesa corrent en atenció i gestió de casos atesos per cas atès	33,3

ENTORN

	2019
Població	55.468

	2019
Densitat de població (hab. / Km2)	2.742

	2019
Renda per càpita	16.567

	2019
Nombre de centres	1
Any de posada en funcionament del Servei d'OMIC	1.995

Com més gran, millor

Com més petit, millor.

La situació ni millora ni empitjora quan puja o baixa

Figura 2. Quadre Resum d'Indicadors del Cercle de comparació d'OMIC 2019

Per a la presentació dels resultats del **Cercle de Comparació Intermunicipal d'Oficines de Consum per a l'any 2019**, es manté el format de **relat** per tercer any consecutiu. D'aquesta manera, en lloc de fer-hi una anàlisi dels indicadors dimensió per dimensió, s'explica la situació dels Serveis públics de Consum al llarg de l'any, de manera agregada i, quan les diferències són significatives, diferenciant els indicadors segons les dimensions dels municipis.

El **relat** d'aquest Informe de conclusions es fonamenta en l'**anàlisi estàtica** de la mitjana dels **indicadors de les 42 OMIC** participants **l'any 2019** i en l'anàlisi dinàmica dels indicadors corresponents a la **sèrie temporal 2016-2019**, presentats segons el següent **format**:

Per a l'anàlisi de l'**evolució dels indicadors**, les fletxes mostren com evoluciona el seu valor entre les **edicions 2018 i 2019**:

- : El valor de l'indicador creix.
- : El valor de l'indicador cau.
- : El valor de l'indicador es manté aproximadament constant.
- La direcció de la fletxa assenyala si l'indicador ha crescut o ha caigut l'any 2019. El color fa referència a si el creixement o la reducció en el valor de l'indicador és positiu (**color verd**), negatiu (**color taronja**) o neutre (**color groc**) per al Servei d'OMIC i per a les persones usuàries.

  Així, es pot interpretar fàcilment l'evolució de cada indicador en relació amb l'edició anterior del Cercle d'OMIC.

Seguint amb els aclariments sobre la metodologia i el format emprat per a la presentació de la informació mostrada en aquest **Informe de conclusions**, i sempre per a facilitar-ne la interpretació, s'hi utilitzen **esferes del color de la dimensió** de l'indicador considerat, les quals han estat construïdes segons la proporcionalitat dels valors dels indicadors, així com les fletxes com a **instruments gràfics i visuals** de la seva evolució.

Com és habitual, l'**Informe de conclusions** d'aquesta **dotzena edició del Cercle d'OMIC** mostra, únicament, els **indicadors que proporcionen informació significativa**, sigui per la seva rellevància, per la seva evolució o per la seva aportació al relat.

El format de presentació dels indicadors també manté el color de la dimensió a què pertanyen a través del color emprat en les figures utilitzades, tot i que la seva presentació i descripció, com s'assenyalava anteriorment, no es realitzarà dimensió a dimensió, sinó en funció de les necessitats i de l'oportunitat del **relat**.

Grup +50	Pobl.
Castelldefels	67.004
Cornellà de Llobregat	88.592
Granollers	61.275
Hospitalet de Llobregat (L')	264.923
Mataró	128.265
Mollet del Vallès	51.318
Prat de Llobregat (El)	64.599
Rubí	77.464
Sabadell	213.644
Sant Boi de Llobregat	83.605
Sant Cugat del Vallès	91.006
Santa Coloma de Gramenet	119.215
Terrassa	220.556
Viladecans	66.611
Vilanova i la Geltrú	67.086

Grup +10	Pobl.
Calella	19.069
Canet de Mar	14.526
Cardedeu	18.357
Castellar del Vallès	24.187
Castellbisbal	12.390
Cubelles	15.329
Esparreguera	22.251
Esplugues de Llobregat	46.680
Franqueses del Vallès (Les)	20.092
Gavà	46.771
Igualada	39.967
Llagosta (La)	13.480
Lliçà d'Amunt	15.256
Manlleu	20.573
Martorell	28.189
Masnou (El)	23.515
Montcada i Reixac	36.239
Montgat	12.041
Olesa de Montserrat	23.904
Palau-solità i Plegamans	14.771
Pineda de Mar	27.272
Sant Feliu de Llobregat	44.860
Santa Perpètua de Mogoda	25.799
Sentmenat	9.078
Sitges	29.307
Vilafranca del Penedès	39.746
Vilassar de Mar	20.837

Nous municipis participants

Figura 3. Distribució per trams de població dels municipis participants al Cercle OMIC 2019. S'hi destaquen els nous municipis incorporats en aquesta edició.

Per aquesta dotzena edició, l'**anàlisi diferenciada per la grandària dels municipis** només és utilitzada quan el relat ho requereix, cas en el qual es diferencia el valor dels indicadors per als municipis de **més de 50 mil habitants** i per als de **10 a 50 mil habitants**[4] . La distribució dels municipis és, per a cada grup, la que s'assenyala la figura 3.

Quan l'evolució de l'indicador no permet treure-hi conclusions[5] , s'ha dut a terme l'anàlisi específica d'alguna de les **variables**. Tanmateix, en tots els casos en què han estat analitzades variables, s'ha tingut en compte, únicament, els municipis que han participat en les darreres edicions del Cercle d'OMIC (única forma de fer homogènia i representativa l'anàlisi de la variació 2018-2019). Per a què sigui fàcil la seva identificació, l'anàlisi de les variables és presentada de manera diferenciada.

Així mateix, en aquesta edició s'ha recuperat l'**anàlisi de la correlació** entre els diferents indicadors i, també, entre la mitjana dels indicadors. Una vegada calculats els **coeficients de correlació de Pearson** per a tots els parells d'indicadors, es presenten només aquelles correlacions significatives[6] . La forma de presentació és en l'apartat corresponent a l'indicador que més explica la correlació i **en forma de nota a peu de pàgina**.

Aquest Informe de conclusions finalitza amb un **resum executiu** amb les **principals conclusions de les Oficines de consum** de la demarcació de Barcelona l'**any 2019** i amb un **epíleg** que, en el seu títol, presenta tota una declaració d'intencions: "**Consum conscient i consum sostenible en temps de crisis**" [7].

4 Com s'assenyalava en una nota anterior, un dels municipis, Sentmenat, té una població de menys de 10.000 habitants. Tanmateix, a partir d'aquí s'inclourà, a tots els efectes de l'anàlisi, dins el grup dels municipis de 10.000 a 50.000 habitants.

5 Això succeeix quan del valor d'un indicador no es pot desprendre, directament, una explicació dels motius de la seva evolució. Per exemple, un increment en el percentatge de reclamacions sobre el total de casos atesos pot ésser degut a una reducció en el nombre de reclamacions, a un increment en el nombre de casos atesos o, en general, a que la variació percentual en el nombre total de reclamacions sigui més gran que la variació percentual en el nombre total de casos atesos.

6 Per a la determinació de la correlació entre dos indicadors, s'ha considerat que el coeficient de correlació de Pearson (r) se situï entre +0,7 i +1,0 per a les correlacions positives (0 < r < 1), i entre -0,7 i -1,0 per a les correlacions negatives (-1 < r < 0).

7 Com ja s'ha assenyalat, aquest Informe de conclusions s'està elaborant durant els mesos de maig i de juny de 2020, en les setmanes finals de la situació d'alarma generada per la crisi sanitària de la COVID-19. En aquests moments estem davant una crisi de consum associada a la falta de resposta de les programadores turístiques i de les companyies de transport aèries a la demanda de devolució de les quantitats pagades per les persones usuàries que havien contractat viatges entre els mesos de març i, com a mínim juliol de 2020. A més, hom preveu noves crisis de consum associades als efectes de la pandèmia. Per tant, aquesta reflexió és més vigent que mai.

2. CONCLUSIONS 2019 DELS SERVEIS PÚBLICS LOCALS DE CONSUM

2.1. CASOS ATESOS PELS SERVEIS PÚBLICS DE CONSUM, PER TIPUS DE CASOS I PER PERSONA TREBALLADORA DE L'OMIC

2.1.A. CASOS ATESOS PER CADA 1.000 HABITANTS

L'anàlisi de la situació i l'evolució dels **Serveis públics de Consum** participants en aquest **Cercle de Comparació Intermunicipal d'OMIC** parteix, habitualment, del volum i de la variació en el nombre de casos atesos per les OMIC. Doncs bé, després de dos anys de creixement continuat (figura 4), el **nombre de casos atesos per 1.000 habitants** (30,8) cau lleugerament (-2,1% respecte 2018), encara per sobre dels mínims històrics que van ser els anys 2016 i 2017 i molt lluny del màxim històric de 2013 (41,5), en plena crisi de les preferents (figura 5).

30,8 | **Casos atesos per 1.000 habitants**

Figura 4. Evolució del nombre de casos atesos a les OMIC per cada 1.000 habitants

Tanmateix, hi ha grans **diferències segons la grandària dels municipis**. Així, en els municipis més grans creixen, per tercera edició consecutiva, els casos atesos per cada 1.000 habitants (34,3; +3,2%), fins assolir el nivell de l'indicador l'any 2015 (figura 5). En canvi, en els municipis de menys de 50.000 habitants, la mitjana de casos atesos per cada 1.000 habitants cau fins al nivell més baix, no només de les quatre edicions considerades (figura 4), sinó fins al valor mínim de la sèrie històrica (22,0; -14,9%), com es pot veure en la figura 5. Com veurem més endavant, aquest fet s'explica perquè els municipis grans encara no han acabat de diluir l'efecte de les clàusules terra, mentre els municipis mitjans ja l'han deixat d'experimentar i han tornat a la situació habitual sense crisis de consum.

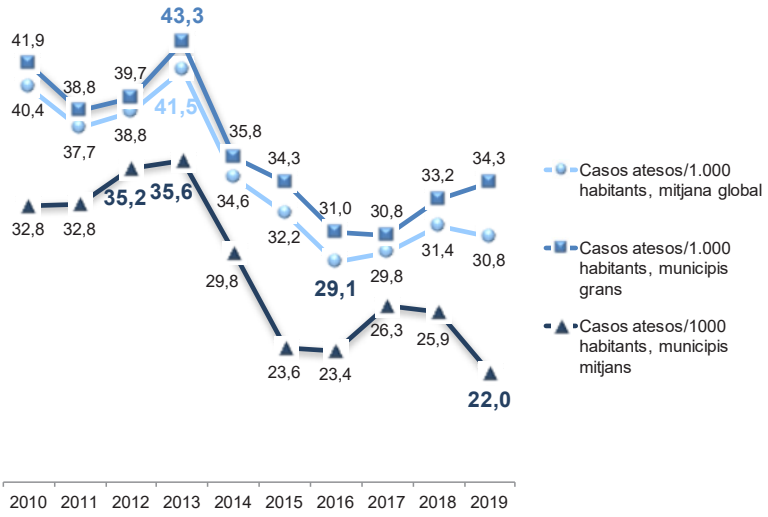
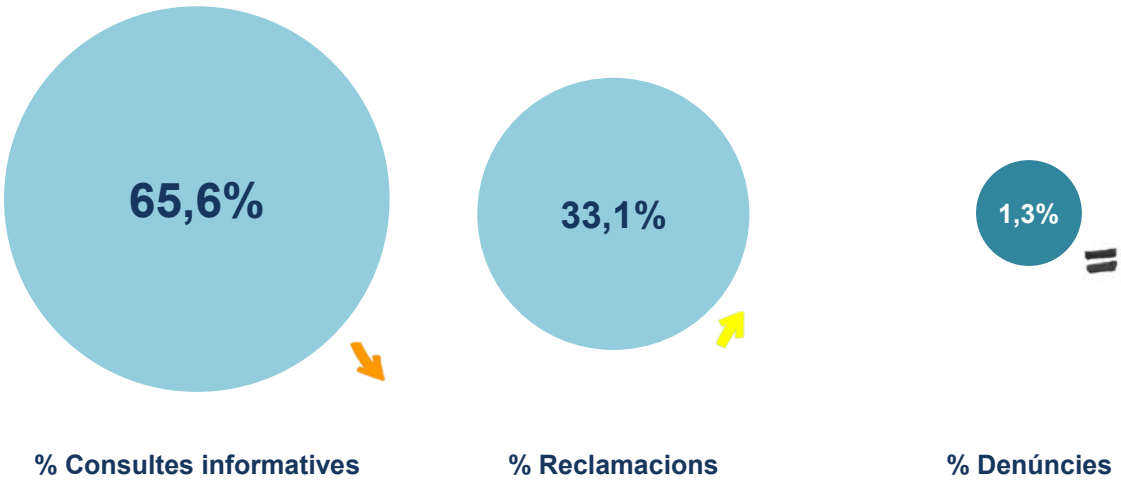

Figura 5. Evolució del nombre de casos atesos per cada mil habitants (2010 a 2019). Mitjana global, municipis grans i municipis mitjans

2.1.B. DISTRIBUCIÓ DELS CASOS ATESOS PER TIPUS DE CASOS

Com es classifiquen els casos atesos segons els tipus de casos? Per tercera edició consecutiva (figura 6), es redueix el percentatge de **consultes informatives** sobre el total de casos atesos (65,6%; -0,29 punts percentuals sobre el valor de 2018). Es tracta del nivell més baix de les quatre darreres edicions i de tota la sèrie històrica de l'indicador.

Al mateix temps, donada l'estabilitat del **percentatge de denúncies i queixes** (1,3%; -0,01 punts percentuals), creix el **pes de les reclamacions sobre el total de casos atesos** (33,1%; +0,3 punts percentuals), essent aquest el més alt de les darreres quatre edicions i de la sèrie 2010-2019 i la segona vegada que supera el 30% dels casos atesos: un terç dels casos atesos són reclamacions.

Pel que fa a l'evolució d'aquests indicadors, la tesi emprada en edicions anteriors era que les crisis multiplicaven les consultes i, en canvi, el creixement en el nombre total de reclamacions no era tan intens com l'increment en el nombre total de casos, mentre en absència de crisis de consum succeïa el contrari: les reclamacions, sempre presents, afloraven davant la reducció en el nombre de casos atesos. Aquest any 2019 és un bon moment per fer-ne una mirada atenta, emprant per això una sèrie **llarga que reculli les darreres crisis de consum** (figura 6).

Durant els primers anys de la sèrie (concretament, entre 2010 i 2014, es pot observar una certa correlació negativa entre el **percentatge de consultes informatives sobre el total de casos atesos** i els **casos atesos per cada 1.000 habitants** i una correlació positiva entre aquest indicador i el **percentatge de reclamacions sobre el total de casos atesos**. És a dir, durant els primers anys de la sèrie, el creixement en els casos per unitat de població semblava implicar una reducció en el percentatge de casos de consultes informatives i un increment en el percentatge de reclamacions sobre el total de casos atesos.

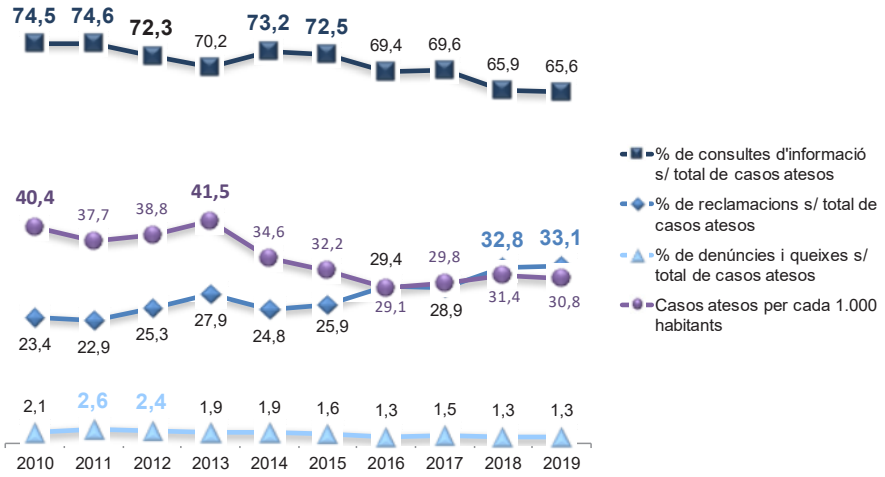

Figura 6. Evolució de la distribució percentual dels casos atesos per tipus entre els anys 2010 i 2019

Com es pot veure, els anys en què **els casos atesos per mil habitants fou més alt** (2010, 2013 i, en menor mesura, 2017-2018) **coincideixen amb les darreres crisis de consum** (preferents, clàusules terra...). En aquestes edicions del Cercle d'OMIC, tal com s'ha esmentat abans, el **percentatge de reclamacions sobre el total de casos atesos** també creix. Tanmateix, la relació entre aquests dos indicadors es trenca des de l'edició de 2015: **el nombre de casos atesos per unitat poblacional** cau, fins a estabilitzar-se durant cinc edicions seguides (entre 2015 i 2019), al voltant dels 31 casos per 1.000 habitants (30,7 casos ±1,6) i, en canvi, des de 2015 **el percentatge de reclamacions sobre el total de casos atesos** no ha parat de créixer, tot i que lleugerament, fins aquesta edició de 2019 (recordem que el valor d'aquest indicador és el més alt de la sèrie històrica, superant l'anterior màxim, corresponent a l'edició de 2018).

Una evolució complementària, de signe contrari, experimenta l'indicador "**percentatge de consultes d'informació sobre el total de casos atesos**" en relació amb els casos atesos per cada 1.000 habitants: durant els primers anys (entre 2010 i 2014) es comporta de manera contrària a l'evolució del **nombre de casos atesos per cada 1.000 habitants**; en canvi, des de 2015 no és possible establir-hi la mateixa coherència en l'evolució d'ambdós indicadors, desapareixent-ne l'aparent correlació.

D'altra banda, també cal destacar que el **percentatge de denúncies i queixes** creix (sempre dins el baix nivell del mateix) tot just després d'una crisi de consum i ho fa durant un període més perllongat quant més intensa i llarga és la crisi: així, els valors més alts de l'indicador es produeixen durant dos anys seguits (2011 i 2012, tot i que també l'any 2010 el valor és alt) i, després de quatre edicions de caigudes continuades en el valor de l'indicador (entre 2013 i 2016), l'any 2017 torna a créixer, però només durant aquella edició, tornant a caure fins a estabilitzar-se en el valor més baix de l'indicador en 2018 i 2019 (gairebé idèntic al de 2016, tot just abans de la crisi de les clàusules terra).

Com es pot veure, en la darrera crisi de les clàusules terra es produeix un lleuger augment del percentatge de consultes informatives (en un context de menys casos atesos) i també un increment del pes de les denúncies i queixes sobre el total de casos atesos, si bé la curta durada de la crisi ha fet que els seus efectes siguin, en termes estadístics, menors. Tanmateix, **quan la crisi ha estat superada** (en aquesta ocasió, molt ràpidament), l'incre-

ment relatiu de les reclamacions en les edicions de 2018 i de 2019 mostra que, quan les persones usuàries arriben als Serveis públics de Consum, **la voluntat de reclamació creix i és més sòlida: amb els serveis públics de consum molt consolidats, les persones consumidores saben què s'hi poden dirigir i què trobaran resposta a les seves necessitats. Per això**, malgrat que el nombre total de casos sigui més baix, **la complexitat en el tractament dels casos augmenta**. Aquest **fet és molt rellevant per al disseny de les polítiques públiques de consum**, sobretot pel que fa a la **capacitació del personal de les OMIC**.

2.1.C. CASOS ATESOS PER PERSONA TREBALLADORA DE L'OMIC

En el context de l'evolució en el nombre de casos, destaca com, de nou i per tercera vegada en la sèrie històrica de l'indicador, la mitjana global del **nombre de casos atesos per persona treballadora de l'OMIC** cau per sota del miler de casos (981 casos per persona treballadora de l'OMIC; -3,3% respecte l'any 2018).

981 | **Casos atesos per cada persona treballadora de l'OMIC**

Es tracta del nivell més baix de tota la sèrie històrica d'aquest indicador (període 2014-2019), molt lluny del màxim històric de 2014 (1.232 casos atesos; figura 7) i, de nou, per tercera edició, per sota del miler de casos atesos per persona treballadora de l'OMIC. Tanmateix, en aquest punt cal una anàlisi més afinada de l'evolució de l'indicador, basada en la diferenciació entre la seva evolució en els municipis més grans i en els municipis mitjans.

Doncs bé, si bé la corba global de l'indicador segueix, amb matisos, una trajectòria molt semblant a la dels dos grups de municipis durant el període 2014-2016 (figura 7), en les edicions 2017, 2018 i 2019 les corbes segueixen trajectòries lleugerament diferents que cal explicar. L'any 2017, mentre el valor de l'indicador global i de l'indicador en el grup dels municipis més grans cau (un 0,4 i un 3,3% respectivament), creix significativament en el grup dels municipis mitjans (+6,8%) i, en conseqüència, es trenca l'homogeneïtat en la forma de les corbes. En canvi, en les dues darreres edicions s'observa l'evolució contrària i, per primera vegada i durant dos anys seguits, el nombre de casos per persona treballadora de l'OMIC creix en els municipis més grans (+3,7% l'any 2018 i +1,3% l'any 2019) i torna a caure en els municipis mitjans (-2,6% l'any 2018 i un important -9,4% l'any 2019). En conseqüència (figura 7), el mínim històric en el valor d'aquest indicador l'any 2019, es produeix a nivell global i en els municipis més petits; en canvi, el nivell de l'indicador és, per als municipis més grans, el tercer més alt de la sèrie històrica, només per darrera de les edicions de 2014 i 2015.

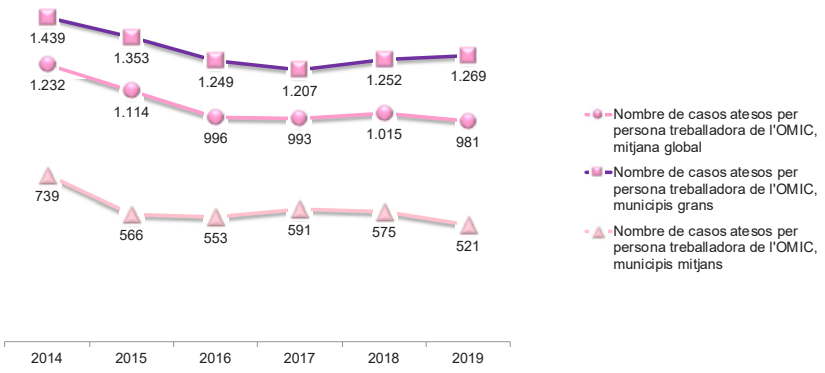

Figura 7. Evolució del nombre de casos atesos per persona treballadora de l'OMIC (2014 a 2019). Mitjana global, municipis grans i municipis mitjans

Cal recordar però que la tipologia dels casos atesos, la seva complexitat i la sensibilització de la ciutadania fan que no es pugui avaluar, únicament a través d'aquest indicador, ni la càrrega de feina del servei, ni el retorn a la ciutadania que es garanteix a través de les OMIC.

Anàlisi de les variables[8]

El nombre total de casos atesos és la variable nuclear de l'anàlisi de la situació i l'evolució dels Serveis públics de Consum, en ésser la base d'un bon nombre d'indicadors, alguns dels més importants d'aquest Informe de conclusions. Doncs bé, l'any 2019 el nombre agregat total de casos atesos cau un 7,3% en els municipis participants en les dues darreres edicions del Cercle d'OMIC[9]. Tanmateix, el nombre total de casos atesos en aquesta edició continua situant-se per sobre dels 70.000 casos.

71.675 | **Casos atesos pels Serveis Públic de Consum participants**

Menys casos atesos (-7,3%, considerant els municipis participants en 2018 i 2019)

El nombre total de consultes d'informació cau un 7,4%, el nombre total de reclamacions un 7,3% i el nombre de denúncies i queixes es va reduir en un 2,7%. En definitiva, el lleuger increment que ha estat apuntat anteriorment del valor de l'indicador "percentatge de reclamacions sobre el total de casos atesos no és degut a un augment en el nombre de reclamacions, sinó a que la reducció percentual en les reclamacions totals és un xic inferior a la disminució en el nombre total de casos atesos.

Menys consultes (-7,4%), menys reclamacions (-7,3%) i menys denúncies (-2,7%)

8 El nombre total de casos atesos cau, en termes percentuals més que els casos atesos per cada 1.000 habitants. Això és degut a que la diferent composició de la base de municipis participants ha suposat, respecte l'any 2018, una reducció en la població mitjana (7,57%).

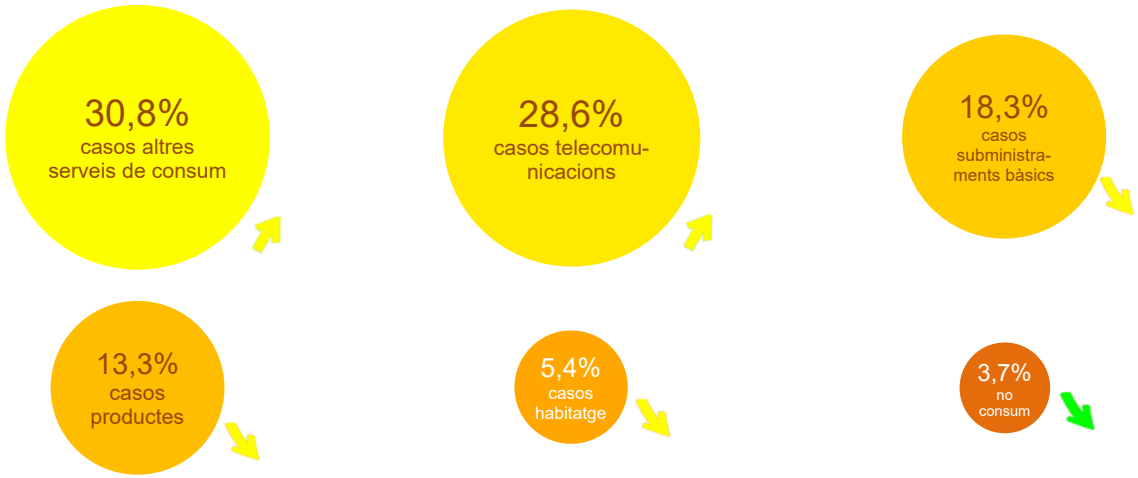
L'any 2019 **cau el nombre de casos atesos per cada mil habitants** i el **nombre de casos atesos per persona treballadora de l'OMIC** que, de totes formes, segueix molt a prop dels mil casos per persona. Tanmateix, el nombre total supera els 70 mil casos atesos en les OMIC participants. D'altra banda, l'any 2019 els Serveis públics de Consum han atès **menys consultes informatives, menys reclamacions i menys denúncies i queixes**. Com a conseqüència, **baixa el pes de les consultes informatives** i es manté per segona vegada per sota de les 2/3 parts del total de casos atesos. En paral·lel, les **reclamacions guanyen pes** fins a arribar, per segona vegada en la sèrie històrica de l'indicador, a representar **un terç dels casos atesos** per les OMIC l'any 2019. És interessant comprovar com evolucionen els valors d'aquests indicadors en relació amb el nombre de casos atesos per cada 1.000 habitants, perquè la seva comparació ens aporta **informació rellevant sobre el tipus de servei que requereixen les persones consumidores, tant en moments d'incertesa derivats de les crisi de consum com una vegada superades i consolidats els aprenentatges que porten a la ciutadania a treure profit d'aquest servei municipal per defensar els seus drets**.

2.2. DISTRIBUCIÓ DELS CASOS ATESOS PER TIPOLOGIES

Continuant amb l'efecte de les crisis de consum sobre els indicadors del Cercle d'OMIC, la distribució dels casos atesos per tipologies ofereix informació significativa sobre les situacions esdevingudes i el tipus de resposta dels Serveis públics de consum.

En aquesta edició de 2019 (figura 8), creix el **percentatge de casos de telecomunicacions** (28,6%; +1,5 punts percentuals) i el **percentatge de casos d'altres serveis de consum** (30,8%; +0,6 p.p.). En canvi, cau lleugerament el **pes dels casos de productes** (13,3%; -0,6 p.p.), d'**habitatge** (5,4%; -0,3 p.p.) i de **subministraments bàsics sobre el total de casos atesos** (18,3%; -0,3 p.p.).

També es redueix el **percentatge de casos de no consum sobre el total de casos atesos**, assolint aquest darrer indicador el nivell més baix de la sèrie històrica (3,7%; -0,35 punts percentuals). Aquest fet és especialment positiu perquè demostra un filtratge cada cop millor dels casos atesos i un millor coneixement de les funcions de les OMIC per part de les persones consumidores.

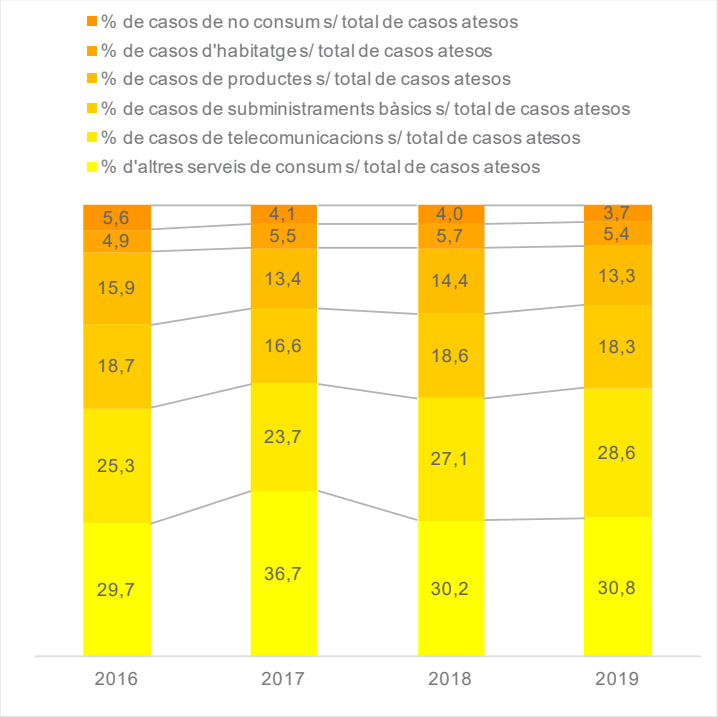

Figura 8. Evolució de la distribució dels casos atesos per tipologia de casos

El percentatge de casos atesos per tipologia esdevé, habitualment, un bon indicador de la presència –o no– de crisis de consum; en efecte l'aparició de crisis de consum implica un important increment en el pes de la tipologia de casos associats al sector que motiva la crisi (figura 9). Recordem, en aquest sentit, que l'edició de 2017 s'havia caracteritzat per l'important increment en el pes dels casos d'altres serveis de consum, derivat de la crisi de consum associada a les clàusules terra i que va provocar que aquest indicador assolís el màxim històric del Cercle d'OMIC (36,7% del total de casos atesos). Va ser la darrera crisi de consum dels darrers anys.

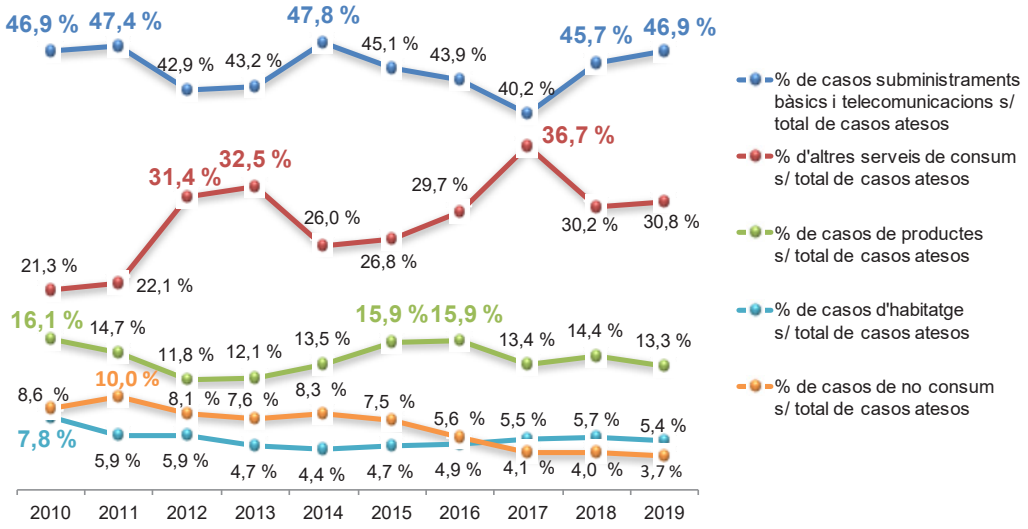

Figura 9. Percentatge de casos per tipologia agrupada de casos (2010 a 2019)

Les crisis de consum disparen el pes de les tipologies afectades per la crisi. Així ha succeït, al llarg de les dotze edicions del Cercle d'OMIC, durant situacions tan conflictives per al consum com la greu crisi immobiliària de 2007 i 2008[9] (tot i que la sèrie comença l'any 2010, s'ha de recordar que el pes dels casos d'habitatge arribà,

9 De l'anàlisi de l'evolució dels valors d'aquests indicadors durant la sèrie històrica, i concretament del valor de l'indicador "% de casos d'habitatge s/total de casos atesos", es podria desprendre que la crisi immobiliària quedà enrere, quan en realitat no és així. L'evolució en

l'any 2008, al 15,9% i que encara l'any 2010 representava el 7,8% del nombre total de casos atesos) i durant les crisis motivades per diferents productes i males pràctiques bancàries dels anys 2012 i 2013 (31,4 i 32,5% del total de casos, respectivament) i, sobretot, de l'any 2017 (els altres serveis de consum suposaren el 36,7% del total).

Tanmateix, un fet que ja havia estat posat de manifest en anteriors edicions també és fa present l'any 2019: el fet que el percentatge de casos de telecomunicacions i de subministraments bàsics arribin als nivells màxims, no significa que estiguem davant d'una crisi de consum [10]. En efecte, aquest any 2019 tots dos indicadors són els únics que creixen i, en conseqüència, la suma dels percentatge de casos de subministraments bàsics i telecomunicacions torna a situar-se molt a prop del màxim històric, igualant el valor de 2010 i situant-se només darrera dels nivells de 2011 i 2014 (figura 9). De nou, els nivells màxims d'aquest indicador combinat s'assoleixen, precisament, quan no hi ha cap crisi de consum clarament reconeguda. Sembla demostrar-se que **la "normalitat" dels Serveis locals de Consum s'assenta en un pes important dels casos de telecomunicacions i subministraments bàsics, fet que només es trenca davant crisis amb rellevància mediàtica en les altres tipologies de casos**.

L'evolució del percentatge casos per tipologia dels darrers 10 anys també confirma que **hi ha un important substrat de situacions sistèmiques que sempre cal resoldre des de les OMIC** (telecomunicacions, subministraments bàsics i, també, entitats financeres classificades com altres serveis de consum), les quals han de conviure, en moments puntuals i inesperats, amb les **crisis de consum específiques que apareixeran de manera inesperada** i per a les quals cal una **resposta proactiva des dels Serveis públics de Consum**.

Anàlisi de les variables

En un context com el de l'any 2019, en el qual s'ha reduït el nombre total de casos atesos en un 7,3%, cal conèixer com evolucionen, en termes absoluts i no només en percentatge, els casos de cadascuna de les tipologies.

Doncs bé, malgrat l'increment en el seu percentatge sobre el total de casos, el nombre absolut de casos d'altres serveis de consum s'ha reduït en un 5,6%. Igualment, malgrat que és la variable que menys cau entre les diferents tipologies, també disminueix el nombre de casos de telecomunicacions (-1,0%). Així doncs, el que succeeix no és que creixi el nombre de casos d'aquestes dues tipologies, sinó que l'increment en el seu pes sobre els casos atesos és degut a que la seva reducció relativa és inferior al 7,3% en què es redueix el nombre total de casos.

Pel que fa a les altres tipologies, el nombre total de casos de subministraments bàsics es redueix en un 9,6%, el nombre de casos d'habitatge cau un 14,1%, el nombre de casos de productes de consum disminueix un 14,6% i els casos de no consum, que són els que més cauen, un 15,4%. En totes aquestes tipologies el nombre de casos cau més del 7,3% (la reducció relativa en el nombre total de casos atesos) i, en conseqüència, el valor dels indicadors que recullen el percentatge de casos de cada tipologia sobre el total de casos atesos té una variació negativa.

els desnonaments entre 2008 i 2017 en la província de Barcelona diu exactament el contrari: el nombre de desnonaments creix entre 2008 i 2014, amb un increment molt gran els anys 2013 i 2014; després, el nombre de desnonaments cau, però molt lleugerament, situant-se sempre per sobre de tots els valors de 2008 a 2013. En termes socials, la crisi de l'habitatge és ben viva.

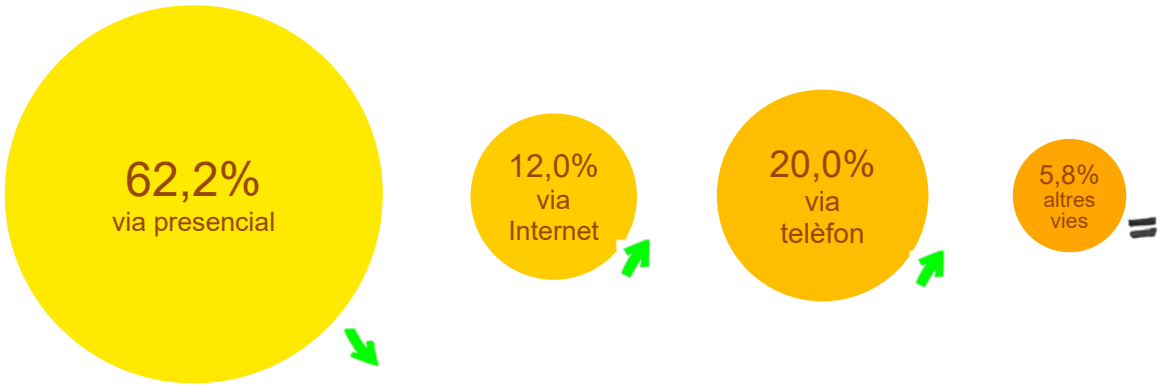
10 Les actuacions, la posició de domini de mercat i la importància en l'economia de les grans empreses de telecomunicacions i de subministraments bàsics genera, usualment i sense que hi hagi cap crisi de consum reconeguda, tota una sèrie de conflictes amb les persones consumidores que dóna lloc als casos identificats any rere any. Així mateix, a mida que les persones consumidores descobreixen que els Serveis públics de Consum les poden ajudar per a resoldre aquells conflictes, el seu ús augmenta i, sigui quina sigui la situació, els casos atesos en aquestes tipologia sempre hi són presents.

Menys casos de telecomunicacions (-1,0%), d'altres serveis de consum (-5,6%), de subministraments bàsics (-9,6%), d'habitatge (-14,1%), de productes de consum (-14,6%) i de no consum (-15,4%), en el context de la reducció d'un 7,3% en el total de casos atesos

Així, **sense cap crisi de consum reconeguda** aquest any 2019, la caiguda en el nombre total de casos fa que aparegui de nou la **importància quotidiana dels casos de telecomunicacions i dels altres serveis** (totes dues tipologies creixen en percentatge sobre el total de casos atesos), mentre **cau el pes dels subministraments, dels casos d'habitatge, dels productes de consum i dels casos de no consum**.

2.3. DISTRIBUCIÓ DELS CASOS PER VIA D'ACCÉS I HORES D'ATENCIÓ AL PÚBLIC

Amb menys casos en tots els tipus i en totes les tipologies i sense cap crisi de consum, què succeeix aquest any 2019, respecte el 2018, amb les vies d'accés utilitzades per les persones consumidores per a la presentació de casos davant de les OMIC?

La caiguda en el **percentatge de casos atesos via presencial sobre el total de casos atesos** (62,2%; -2,1 punts percentuals) situa el valor d'aquest indicador en el nivell més baix des de l'any 2010. Com el **percentatge de casos atesos per altres vies sobre el total de casos atesos** es manté pràcticament constant (5,8%; -0,1 p.p.), el pes que perd la via presencial es trasllada cap als **casos atesos telefònicament** (20,0%; +0,8 punts percentuals) i, sobretot, cap als **casos atesos via Internet**[11] , els quals arriben al nivell més alt de la sèrie històrica (12,0%; +1,4 punts percentuals).

Tanmateix, en aquesta edició les **diferències entre grups de municipis** són molt grans i, per tant, mereixen una atenció especial. En efecte, en els municipis més grans (més de 50 mil habitants), creix el percentatge de casos atesos via Internet (12,4%; +2,6 punts percentuals), essent la primera vegada en la sèrie històrica en què el valor d'aquest indicador és superior al dels municipis mitjans (menys de 50 mil habitants), on el percentatge de casos atesos via internet cau 3,2 punts percentuals, fins al 10,3% del total de casos atesos.

En paral·lel, en els municipis més grans els casos atesos via presencial cau fins al 60,2% dels casos atesos (amb una reducció de 3,0 punts percentuals), el nivell més baix de la sèrie històrica de l'indicador. En canvi, en els municipis mitjans, la via presencial és la utilitzada per les persones usuàries en el 69,9% dels casos (+1,1 punts percentuals), a menys de dos punts del màxim històric de 2017 [12].

11 Aquells casos atesos en els quals la persona consumidora realitza la seva sol·licitud mitjançant Internet (correu electrònic, Web municipal, registre electrònic, etc.).

12 Creix el valor de l'indicador "percentatge de casos per Internet sobre el total de casos atesos" en el 80% dels municipis grans, amb una important concentració en quatre municipis (Terrassa, Sant Boi de Llobregat, L'Hospitalet de Llobregat i Mataró). En canvi, en aquest mateix grup, el valor de l'indicador "percentatge de casos via presencial sobre el total de casos atesos" cau en el 60% dels municipis. Pel que fa als municipis mitjans, en el 60% dels municipis el pes dels casos atesos a través d'Internet cau, mentre el percentatge de casos atesos via presencial, malgrat créixer en el conjunt d'aquest grup de municipis, només s'incrementa en el 48% dels municipis.

L'evolució dels indicadors (figura 10) mostra l'increment del pes dels **casos atesos via presencial** quan apareix una crisi, com succeí l'any 2017, i les persones usuàries volen, encara més majoritàriament, ésser ateses en persona; en canvi, fora dels moments de crisi, la via presencial perd pes relatiu, augmentant el pes d'Internet i del telèfon com a via d'accés. Com s'assenyalava més amunt, el nivell assolit pels **casos atesos via Internet** (12,0% dels casos) és el més alt, no només de la sèrie 2016-2019 considerada, sinó de la sèrie històrica de l'indicador, superant en 1,4 punts percentuals l'anterior màxim històric, corresponent precisament a l'any 2018. Independentment de la seva població, destaquen especialment alguns ajuntaments que multipliquen per dos, per tres i per quatre el nombre de casos atesos per aquesta via, reflectint una aposta decidida a favor de l'administració electrònica, en línia amb el que estableix la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, de procediment administratiu comú a les administracions públiques.

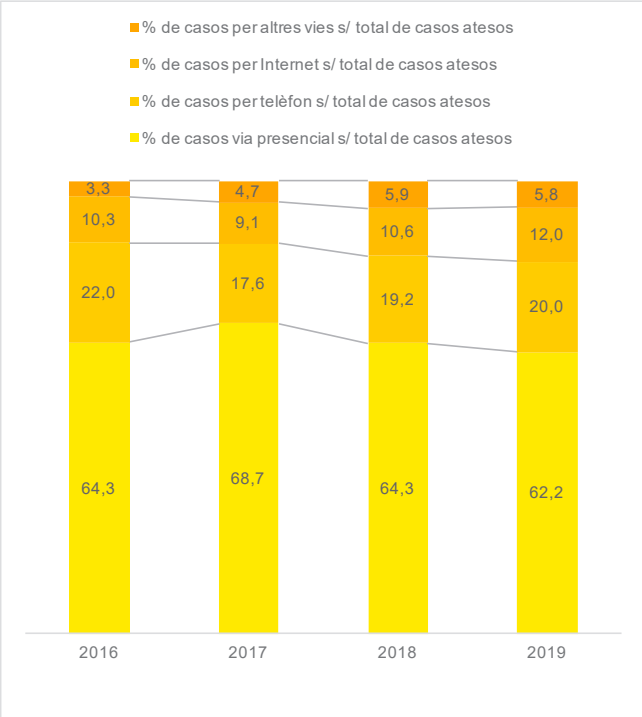

Figura 10. Evolució de la distribució dels casos atesos per via d'accés

Anàlisi de les variables

En un context de reducció en el nombre total de casos atesos i en absència de crisis de consum, el nombre total de consultes realitzades presencialment es redueix un 10,2%, com també ho fan, en menor mesura (-3,5%), els casos atesos telefònicament. En canvi, creix un 4,5% el nombre total de casos atesos via Internet, gràcies a una major i millor digitalització dels processos administratius: aquest fet té una gran rellevància, en un context en què el nombre total de casos atesos cau un 7,3%.

Més casos atesos per Internet (+4,5%), i menys casos atesos via presencial (-10,2%), per telèfon (-3,5%) i per altres vies (-9,4%)

3,4	Mitjana d'hores d'obertura diària amb atenció directa al públic

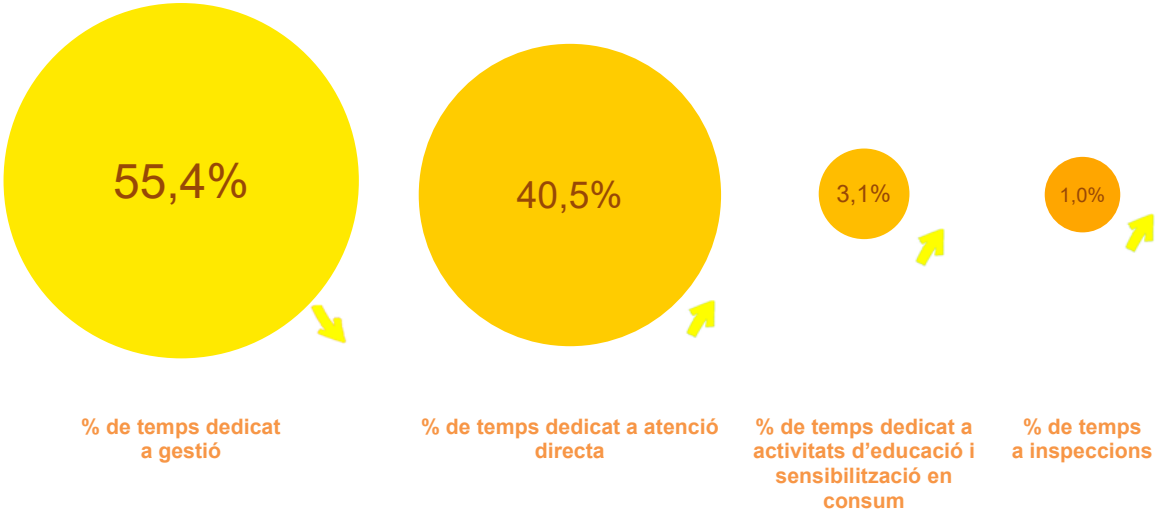
Tot plegat ve acompanyat per una reducció en la **mitjana d'hores d'obertura amb atenció directa al públic** de les OMIC (-0,23 hores entre 2018 i 2019), indicador que arriba al nivell mínim des de l'any 2010. Tot i que, aparentment, aquest fet podria semblar relacionat amb la reducció en els casos atesos via presencial, en realitat la correlació no existeix; en efecte, la causa de la reducció en el valor de l'indicador es troba en un petit nombre de municipis mitjans, els quals han hagut de disminuir significativament les hores d'obertura diària al públic dels respectius Serveis públics locals de Consum[13] .

Sense crisi de consum i en un moment d'implantació de l'administració electrònica, cau el pes dels **casos atesos via presencial** i creix el **pes dels casos atesos via Internet** (els quals arriben al màxim històric del 12%) **i per telèfon**, fet que no està directament correlacionat amb la reducció, aquest any 2019, de la **mitjana d'hores d'obertura amb atenció directa al públic**. Com ja s'assenyalava en l'Informe de conclusions de l'any passat, l'**absència de crisis de consum implica un increment de les vies no presencials**.

2.4. DISTRIBUCIÓ DEL TEMPS DE TREBALL DEL PERSONAL DE LES OMIC I TEMPS MITJÀ D'ESPERA DE LES PERSONES USUÀRIES

L'any 2019, la reducció en el nombre de casos per cada 1.000 habitants i del percentatge de casos via presencial sobre el total de casos atesos pot haver condicionat el **percentatge de temps dedicat a tasques d'atenció directa al ciutadà sobre el total de temps de treball** (40,5%; -1,2 punts percentuals). En canvi, creix el **percentatge de temps dedicat a gestió** (55,4% del temps total de treball; +0,3 p.p.), el **percentatge de temps dedicat a inspeccions** (1,0%; +0,4 p.p.) i el **percentatge de temps dedicat a les activitats d'educació i sensibilització sobre el temps total de treball** (3,1%; +0,6 punts percentuals).

Com era d'esperar, les diferències entre les OMIC són molt grans: el temps dedicat a l'atenció directa se situa entre un màxim del 72,4% i un mínim del 14,9%; el percentatge màxim de temps dedicat a gestió és del 80,5% i el mínim del 26,6%. Les diferències tenen a veure, de nou, amb els recursos humans de les OMIC, amb la càrrega de l'atenció directa o, fins i tot, amb el model de cada Servei públic de Consum.

13 De fet, aquest és un símptoma de la manca de recursos d'alguns dels Serveis públics locals de Consum per a mantenir actiu el Servei, com ja s'ha assenyalat en anteriors edicions del Cercle de Comparació Intermunicipal d'OMIC.

L'evolució del temps de treball destinat a les diferents tasques a realitzar es presenta, per a la sèrie 2014-2019 en la figura 11. Entre el **percentatge de temps dedicat a gestió sobre el temps total de treball i el percentatge de temps dedicat a l'atenció directa al ciutadà** concentren, durant totes les edicions de la sèrie, més del 93,5% del temps total de treball del personal dels Serveis públics de Consum. La resta del temps total de treball, sempre molt minoritari (agregadament, entre el 2,7 i el 6,1% del temps), és dedicat a activitats d'educació i sensibilització en consum i a inspeccions.

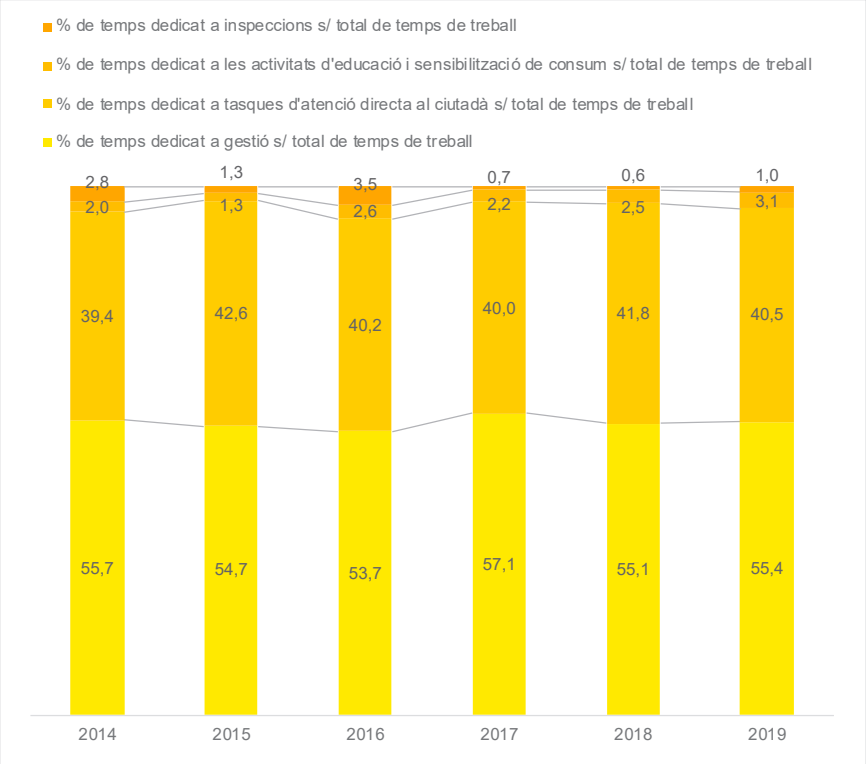

Figura 11. Distribució del temps efectiu de treball del personal de les OMIC entre les diferents tasques

En aquesta edició de 2019, el valor dels dos indicadors principals se situa molt a prop de la mitjana de les seves respectives sèries històriques. Així, el **temps dedicat a gestió** representa el 55,4% del temps total de treball (el valor mitjà de la sèrie és el 55,3%) i el **temps dedicat a tasques d'atenció directa al ciutadà** suposa el 40,5% del temps total de treball (la mitjana de la sèrie de l'indicador és el 40,8%). Com es pot comprovar a la figura 11, entre 2018 i 2019 el pes del temps dedicat a gestió creix molt lleugerament (+0,3 p.p.) i, en canvi, el percentatge de temps dedicat a tasques d'atenció directa al ciutadà cau 1,2 punts percentuals. Això és degut a un increment en el **temps dedicat a inspeccions** (1,0% del temps total de treball; +0,4 p.p.) i, sobretot, en el **temps dedicat a activitats d'educació i sensibilització de consum** [14] (3,1% del temps total de treball i màxim de la sèrie històrica; +0,6 p.p.).

De fet, al llarg de la sèrie, la reducció en el **percentatge de temps dedicat a tasques d'atenció directa al ciutadà sobre el temps total de treball** està associat a valors agregats del **percentatge de temps dedicat a inspeccions i a activitats d'educació i sensibilització de consum sobre total de temps de treball** superiors al 4%. Només

14 El coeficient de correlació de Pearson entre la variació (entre 2018 i 2019) del percentatge de temps dedicat a les activitats d'educació i sensibilització de consum sobre total de temps de treball i la variació del nombre d'assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum no realitzades per a centres escolars per cada 10.000 habitants és molt proper a zero i, per tant, no és significatiu. El mateix succeeix en calcular el coeficient de correlació entre aquell i la variació en el nombre d'assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum realitzades per a centres escolars per cada 10.000 habitants. En canvi, el coeficient de correlació de Pearson entre la variació del percentatge de temps dedicat a inspeccions sobre total de temps de treball i la variació en el nombre d'inspeccions per cada 1.000 habitants, sense arribar a 0,7 és prou alt (r=0,52) com per ésser pres en consideració.

hi ha una excepció, corresponent a l'edició de 2017, any en què la crisi de les clàusules terra va fer créixer el valor del **percentatge de temps dedicat a gestió sobre el total de temps de treball** fins al nivell màxim de la sèrie (57,1%). El fet que només disposem de dades sobre aquests indicadors des de l'any 2014, fa que no podem generalitzar aquest tret a altres crisis de consum.

En relació amb la qualitat del servei ofert a les OMIC, d'una banda disminueix el **temps mitjà de concertació dels casos atesos amb cita prèvia** (-7,1%). Aquest fet no sembla tenir una relació directa amb la reducció en el nombre de casos atesos per cada 1.000 habitants[15] . En canvi, sí que podria tenir a veure amb una millora general del sistema de cita prèvia (més de la meitat de municipis incrementen els casos atesos amb cita prèvia) i en l'aposta decidida d'un nombre reduït de municipis grans per donar protagonisme a la cita prèvia, augmentant-ne els recursos que s'hi dediquen.

D'altra banda, creix el **temps mitjà de tramitació de les reclamacions tancades l'any** 2019 (+6,5%). També creix, i molt, el **temps mitjà de tramitació de les denúncies no derivades a d'altres organismes tancades l'any 2019**[16] (+45,4%). Hi ha una relació directa entre aquests dos indicadors i els indicadors que reflecteixen la pressió individual del nombre de casos atesos sobre la feina del personal tècnic dels Serveis Públics de Consum[17] i, en canvi, no s'han identificat lligams entre l'evolució d'aquells indicadors i el percentatge de temps dedicat a la gestió dels casos[18] .

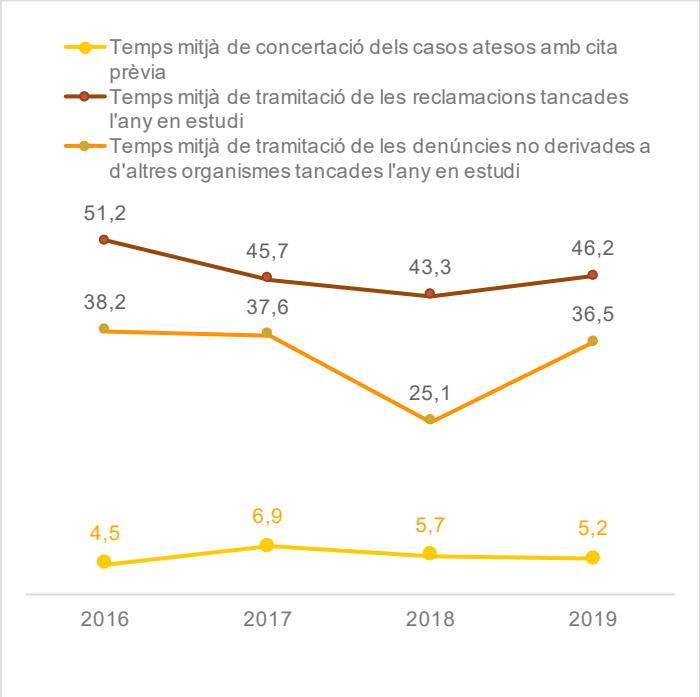

Figura 12. Oferir un servei de qualitat a les OMIC: temps mitjà d'espera de concertació de casos atesos amb cita prèvia i de tramitació de reclamacions i denúncies

15 De fet, el coeficient de correlació de Pearson entre la variació en el temps mitjà de concertació dels casos atesos amb cita prèvia i la variació en el nombre de casos atesos per cada 1.000 habitants és només r=0,14 i, per tant, aquestes dues variables no estan correlacionades.

16 Hi ha una gran dispersió en l'evolució de les dades d'aquest indicador entre els 11 municipis que han tramitat denúncies durant l'any 2019. En efecte, mentre en 5 dels 11 municipis que n'aporten dades en totes dues edicions, el valor de l'indicador cau (es redueix el temps mitjà de tramitació de les denúncies derivades a d'altres organismes tancades l'any en estudi), en tres dels municipis creix d'una forma molt important (en algun cas desmesurada), fet que arrossega a l'alça el valor de l'indicador l'any 2019.

*17 En els 11 municipis que han tramitat denúncies l'any 2019, **el temps mitjà de tramitació de les denúncies no derivades a d'altres organismes tancades l'any estudi** es correlaciona positivament (coeficient de Pearson) amb l'evolució del **nombre de casos atesos per persona treballadora de l'OMIC** (r= 0,90) i els **habitants per persona treballadora de l'OMIC** (r = 0,84), és a dir, a més pressió en el nombre de casos, més temps mitjà de tramitació. Curiosament (per això cal interpretar-ne els resultats), també es correlaciona positivament amb la **densitat de població del municipi** (r = 0,81). Els municipis més grans són els que més denúncies gestionen...*

18 El coeficient de correlació de Pearson entre la variació d'ambdós indicadors i la variació del percentatge de temps dedicat gestió sobre total de temps de treball (entre 2018 i 2019) és, respectivament, r=0,28 i r=0,02, la qual cosa no permet d'establir la relació entre aquests indicadors.

L'any 2019, el **personal dels Serveis públics locals de Consum** concentra, de mitjana, el 96% del seu **temps de treball** a l'**atenció directa a la ciutadania** i a la **gestió**, un punt percentual menys que l'any 2018, la qual cosa significa un **increment del temps dedicat a activitats complementàries** (**inspeccions** i **educació i sensibilització en consum**).

Així mateix, s'atenen moltes més casos amb cita prèvia i **tot reduint el seu temps mitjà de concertació** i **s'incrementa el temps mitjà de tramitació de les reclamacions tancades i el temps mitjà de tramitació de les denúncies derivades a d'altres organismes tancades l'any 2019**.

2.5. ACTIVITATS COMPLEMENTÀRIES DE LES OMIC: INSPECCIONS, ACTIVITATS REALITZADES D'EDUCACIÓ I SENSIBILITZACIÓ EN CONSUM I FORMACIÓ REBUDA

En l'apartat anterior s'ha vist la importància quantitativa del temps dedicat per les OMIC a l'atenció i gestió dels casos atesos. També s'ha pogut comprovar que, en aquesta edició del Cercle, s'ha produït un lleuger increment de la dedicació a les activitats complementàries de les OMIC. Doncs bé, en aquest apartat s'analitzaran les activitats complementàries realitzades pels Serveis públics de Consum al llarg de l'any 2019 i l'evolució durant els darrers anys.

2.5.A. ACTIVITAT INSPECTORA DELS SERVEIS PÚBLICS DE CONSUM DURANT L'ANY 2019

Després d'uns anys de caiguda continuada (figura 13), en aquesta edició de 2019 s'incrementen, i molt (+22,7% respecte el 2018) les inspeccions realitzades (**1,1 inspeccions per cada 1.000 habitants**). Això significa tornar a superar la unitat en el valor de l'indicador, perduda l'any 2018, quan s'assolí el nivell més baix de la sèrie històrica.

També augmenta (figura 14) el **percentatge d'inspeccions** que els ajuntaments fan **amb recursos propis** (44,4%; +8,56% punts percentuals), tot i que aquest fet és degut a l'aposta inspectora d'un petit nombre dels municipis participants: dels que van participar també el 2018, només en quatre municipis creix el valor d'aquest indicador (tot i que ho fa de manera molt intensa) i en altres sis cau; en la resta dels Serveis públics de Consum el valor de l'indicador es manté constant.

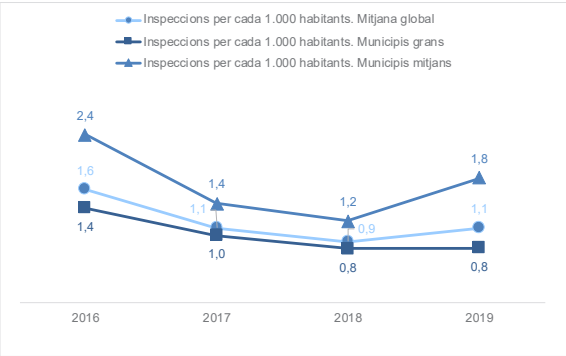

Figura 13. Evolució del nombre total d'inspeccions per cada 1.000 habitants

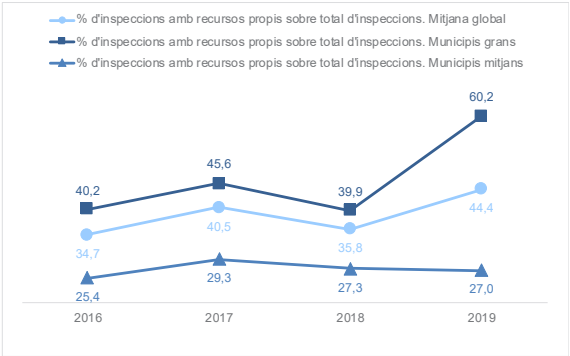

Figura 14. Evolució del percentatge d'inspeccions amb recursos propis sobre nombre total d'inspeccions

La **diferenciació de l'evolució d'aquests indicadors per grups de municipis** (figura 13) posa de manifest que, comparat amb el 2018, mentre els municipis més grans mantenen pràcticament constant la mitjana d'i**nspeccions per cada 1.000 habitants** (el valor de l'indicador, 0,8, iguala el nivell més baix de la sèrie històrica), aquest indicador De fet, el coeficient de correlació de Pearson entre la variació en el temps mitjà de concertació dels casos atesos amb cita prèvia i la variació en el nombre de casos atesos per cada 1.000 habitants és només r=0,14 i, per tant, aquestes dues variables no estancorrelacionades. creix un 52,9% en el grup de municipis de menys de 50.000 habitants, fins arribar a les 1,8 inspeccions per cada 1.000 habitants (encara lluny dels màxims de la sèrie històrica de l'indicador dels anys 2012 i 2015). En efecte, és aquest grup el què explica l'increment en la mitjana global de l'indicador.

D'altra banda, el creixement global en el **percentatge d'inspeccions amb recursos propis sobre el total d'inspeccions** (considerant que el nombre d'inspeccions creix) ve determinat per la intensificació de l'activitat inspectora en quatre dels municipis més grans. Aquest és el motiu pel qual el valor d'aquest indicador (60,2%) creix 20,3 punts percentuals en aquest grup de municipis (figura 14), mentre es manté pràcticament constant en els municipis de menys de 50.000 habitants (27,0%; -0,4 punts percentuals). Amb tot, només 17 dels 42 participants han fet inspeccions amb recursos propis el 2019.

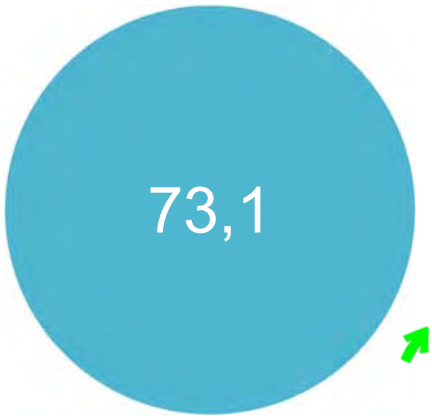
Anàlisi de les variables

En valors absoluts, **el nombre total d'inspeccions creix un 22,3%** i **les inspeccions amb recursos propis augmenten un 42,7%**. Així mateix, **les inspeccions realitzades per la Diputació també s'incrementen un +9,3%**.

Mentre els municipis mitjans fan més inspeccions per cada 1.000 habitants, els municipis més grans s'encarreguen directament de les inspeccions en un percentatge molt més alt.

2.5.B. ACTIVITATS D'EDUCACIÓ I SENSIBILITZACIÓ EN CONSUM REALITZADES DURANT 2019

El c**onsum conscient i responsable** esdevé un repte per a la nostra societat, en un moment en què s'enfronta a una situació d'emergència climàtica, social i econòmica [19]. Una emergència que els Serveis públics de Consum dels ajuntaments de la província de Barcelona intenten resoldre, sovint amb el suport de la Diputació, a través d'activitats d'educació i sensibilització en consum, les quals poden realitzar-se per a centres escolars i fora dels centres escolars.

Nombre d'assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum realitzades per a centres escolars per cada 10.000 hab.

Nombre d'assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum no realitzades per a centres escolars per cada 10.000 hab.

Durant l'any 2019, creix el nombre de persones assistents a les activitats d'educació i sensibilització en consum, tant les realitzades per als centres escolars, com les que es realitzen fora dels centres escolars (figura 15). A més, les 73,1 **persones per cada 10.000 habitants assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum per a centres escolars** (+14,9% respecte l'any 2018) suposen un nou màxim històric de la sèrie d'un indicador que

19 En el moment d'escriure aquest Informe de conclusions, estem en les etapes finals de la desescalada del confinament derivat de la pandèmia de la COVID-19, fet que agreuja, de manera inesperada i amb resultats incerts, les crisis assenyalades.

creix des de l'any 2015. Pel que fa a les 24,1 persones **assistents a les activitats d'educació i sensibilització en consum no realitzades per a centres escolars per 10.000 habitants** (+27,7%), representen un valor molt proper al màxim de la sèrie històrica de l'any 2016 i trenquen una tendència de caiguda en el valor de l'indicador [20].

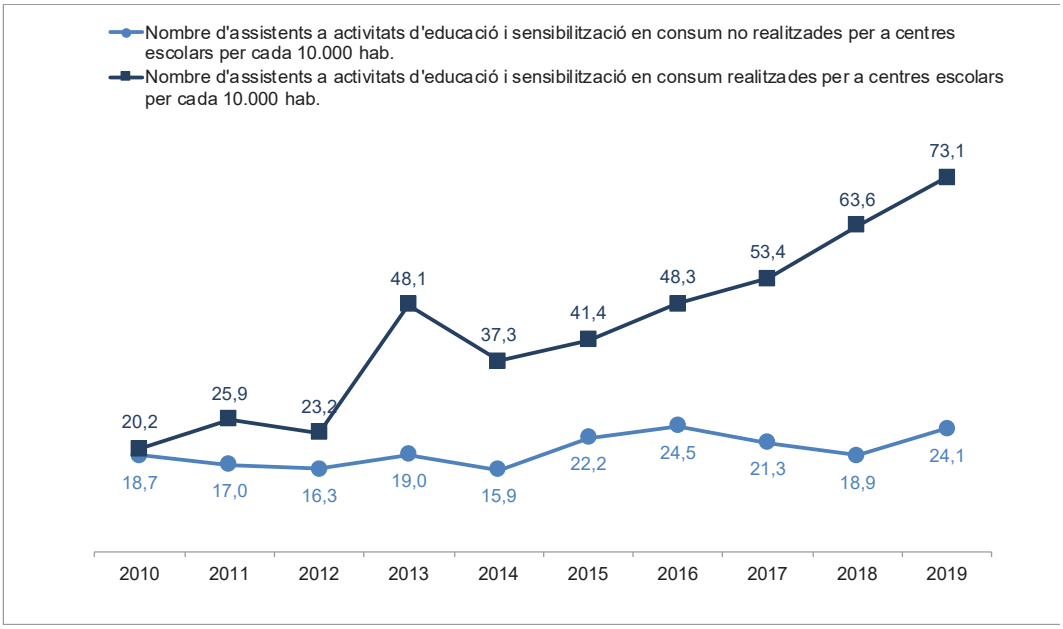

Figura 15. Evolució del nombre de persones assistents a les activitats d'educació i sensibilització en consum organitzades pels Serveis públics de Consum participants en el Cercle d'OMIC (2010 a 2019)

Una aproximació més detallada d'ambdós indicadors per **grups de municipis**, i encara més si es realitza municipi a municipi, permet veure que els increments en el **nombre de persones assistents a les activitats d'educació i sensibilització en consum** es concentren en un molt reduït grup de municipis. I que la major part d'aquests municipis molt actius en aquesta mena d'activitats pertanyen al grup de menys de 50.000 habitants, tant en les activitats realitzades per a centres escolars, com en les organitzades fora dels centres escolars[21] . Això és degut, com reconeix el personal tècnic dels mateixos Serveis públics locals de Consum, a la major facilitat dels municipis mitjans i petits per arribar a la població objectiu de les activitats.

2.5.C. FORMACIÓ REBUDA PEL PERSONAL TÈCNIC DELS SERVEIS PÚBLICS DE CONSUM

En aquesta edició de 2019 del Cercle de Comparació Intermunicipal d'OMIC, augmenten molt significativament (+27,0%) les **hores anuals de formació realitzades, de mitjana, per cada persona treballadora de l'OMIC amb funcions tècniques** (47,0 hores anuals per persona treballadora). Es tracta del nivell més alt de tota la sèrie històrica de l'indicador (figura 16) i demostra la necessitat de capacitació contínua del personal dels Serveis públics locals de Consum, requisit imprescindible per oferir la millor resposta davant cada problemàtica. Tanmateix, les diferències del valor de l'indicador aquest any 2019 respecte l'edició anterior tenen a veure, sobretot, amb el comportament de municipis concrets.

20 El coeficient de correlació de Pearson de la variació en el nombre d'assistents a activitats d'educació i sensibilització en consum no realitzades per a centres escolars per cada 10.000 habitants és significatiu i positiu quan la comparem amb l'evolució del percentatge de denúncies i queixes sobre el total de casos atesos (r=0,79) i negatiu en comparar-ho amb la variació en el nombre d'actuacions en mitjans de comunicació per cada 10.000 habitants (r=-0,82). En el primer cas, la relació és directa; en el segon, la relació entre la variació d'ambdós indicadors és inversa.

21 Cubelles, Canet de Mar i, a més distància, El Masnou i Castellbisbal són els municipis més actius en l'organització d'activitats de sensibilització en matèria de consum per a centres escolars. I Palau-solità i Plegamans i Cubelles són els més actius organitzant activitats d'educació i sensibilització en consum fora dels centres escolars. Tanmateix, entre els municipis més grans, cal destacar l'esforç fet per Sabadell en activitats fora dels centres escolars i per Santa Coloma de Gramenet i Mollet del Vallès en els centres escolars.

D'altra banda, es manté constant el **percentatge de persones treballadores de l'OMIC assistents a cursos sobre el total de persones treballadores de l'OMIC amb funcions tècniques** (73,5%). De fet (figura 16), des de l'edició de 2015, el valor d'aquest indicador és pràcticament el mateix.

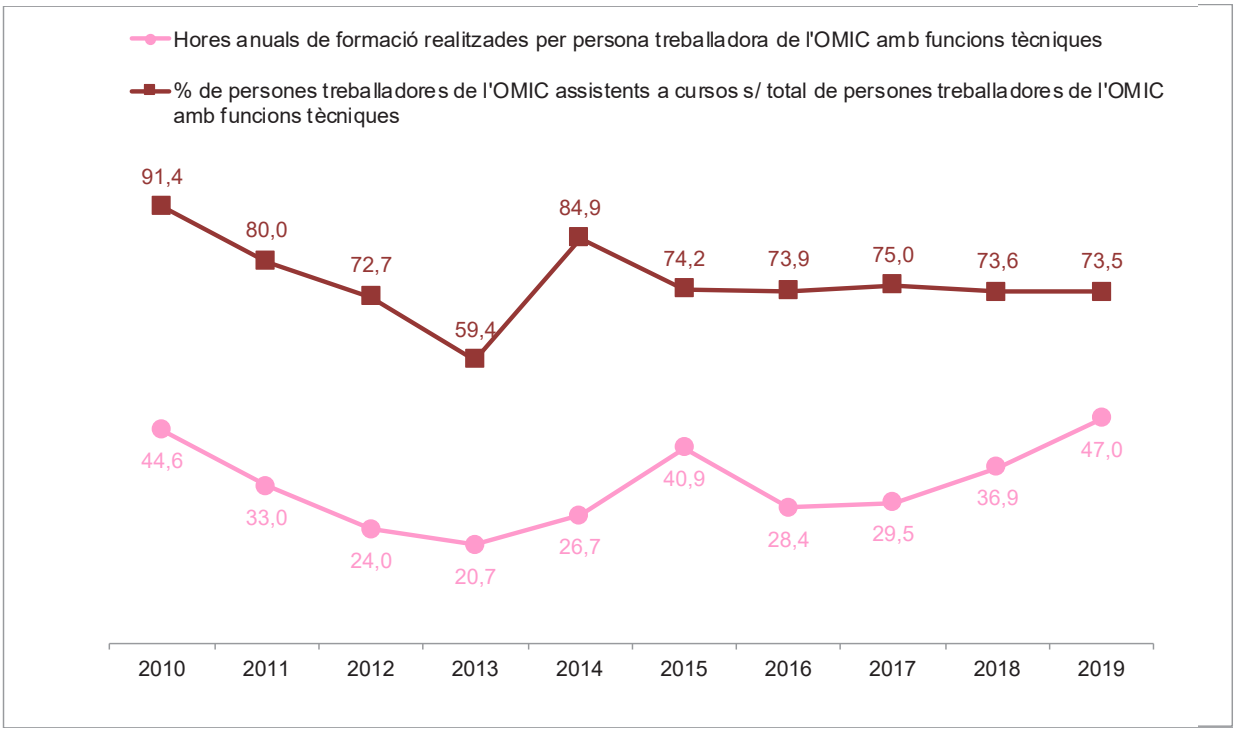

Figura 16. Evolució de les hores anuals de formació realitzades per persona treballadora de l'OMIC amb funcions tècniques i del nombre de persones assistents a les activitats d'educació i sensibilització en consum organitzades pels Serveis públics de Consum participants en el Cercle d'OMIC

En aquesta edició de 2019, les hores de formació per persona treballadora de l'OMIC suposen que aquest servei ocupa el segon lloc entre els 22 que formen part dels Cercles de Comparació Intermunicipal, com es pot veure en la figura 17.

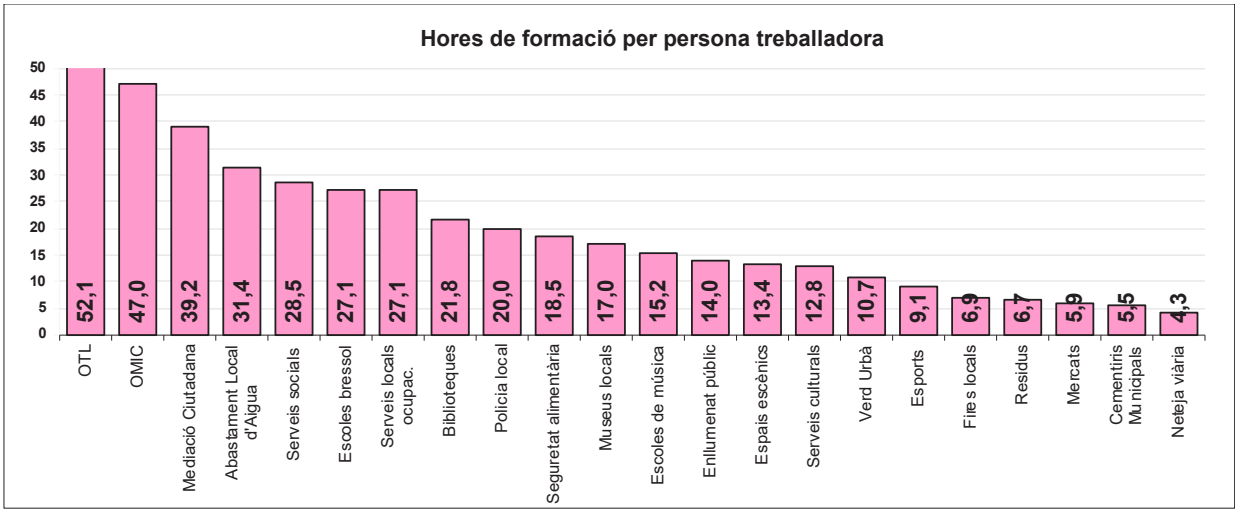

Figura 17. Indicador transversal de les hores de formació per persona treballadora dels serveis que participen en els Cercles de Comparació Intermunicipal

Creix el nombre d'**inspeccions per cada 1.000 habitants (sobretot en els municipis mitjans)** i el **percentatge d'inspeccions amb recursos propis sobre el total d'inspeccions (sobretot en els municipis més grans)**, tot i que aquest increment és degut a l'esforç inspector d'un petit nombre dels municipis participants en el Cercle d'OMIC de 2019.

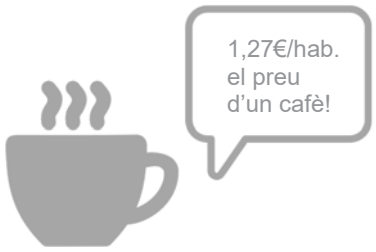
Creix el **nombre de persones assistents a les activitats d'educació en consum**, tant les realitzades per als **centres escolars**, com les que es realitzen **fora dels centres escolars** (fet que no es produïa des de l'any 2015), la qual cosa coincideix amb un augment en el temps de treball dedicat a aquestes activitats.

També augmenten les **hores de formació realitzades**, de mitjana, **per cada persona treballadora de l'OMIC amb funcions tècniques**.

2.6. DESPESA CORRENT DELS SERVEIS PÚBLICS DE CONSUM DURANT 2019

Es manté la **despesa corrent del servei de consum sobre el pressupost corrent municipal** en el mateix valor (0,13%) dels anys 2018 i 2017 (figura 18), el qual és, a més, el nivell més baix de la sèrie històrica de l'indicador, la qual cosa torna a mostrar que els Serveis públics locals de Consum surten molt econòmics als ajuntaments, especialment si considerem els excel·lents resultats quantitatius i qualitatius obtinguts.

0,13%	**% despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal**	=
1,27€/hab.	**Despesa corrent del servei per habitant**	↗

Tot i que aquest any 2019 ha crescut la **despesa corrent per habitant**, el cost mitjà de les OMIC continua essent, aproximadament, el preu d'un cafè (1,27€).

Ara bé, quan es combinen ambdós indicadors i s'observen els darrers quatre anys (figura 18) destaca que, malgrat l'increment en la despesa corrent per habitant entre 2017 i 2019 (+10,33%), l'indicador "% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal" es manté constant, D'aquest fet s'infereix que l'increment en la despesa corrent és proporcional a l'increment en el pressupost corrent municipal. Per això, any rere any i des del 2014, **el cost relatiu del Servei públic de Consum es manté**, per als ajuntaments, **pràcticament constant**.

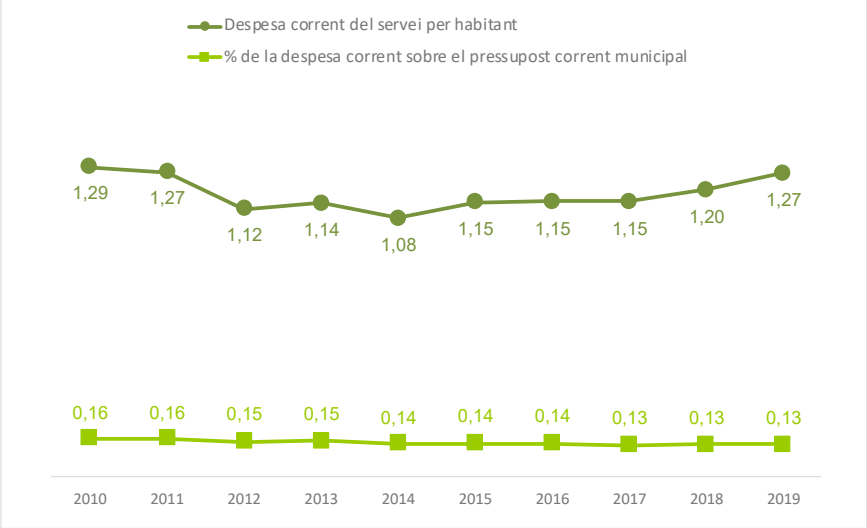

Figura 18. Evolució de la despesa corrent del servei per habitant i del percentatge de la despesa corrent de les OMIC sobre el pressupost corrent municipal

Un element diferencial d'aquesta edició del Cercle d'OMIC, en relació amb els costos econòmics dels Serveis públics de Consum, és l'increment en la **despesa corrent en atenció i gestió dels casos atesos per cas atès**. En efecte, el valor de l'indicador l'any 2019 (33,4€ per cas atès) se situa en el nivell més alt de la sèrie històrica de l'indicador, tot i que el seu increment absolut i percentual (+1,67€ per cas atès; +5,3%) és encara per sota dels que va experimentar aquest mateix indicador en les edicions de 2015 i 2016 (figura 19).

Figura 19. Evolució de la despesa corrent del servei en atenció i gestió de casos atesos per cas atès

El més rellevant d'aquest indicador, a banda de l'evolució, és la seva **gran dispersió**. Com es pot comprovar en la figura 20, els valors de l'indicador "**despesa corrent en atenció i gestió de casos atesos per cas atès**"se situen, en l'edició de 2019, entre els 14,82 Euros i els 227,58 Euros per cas atès.

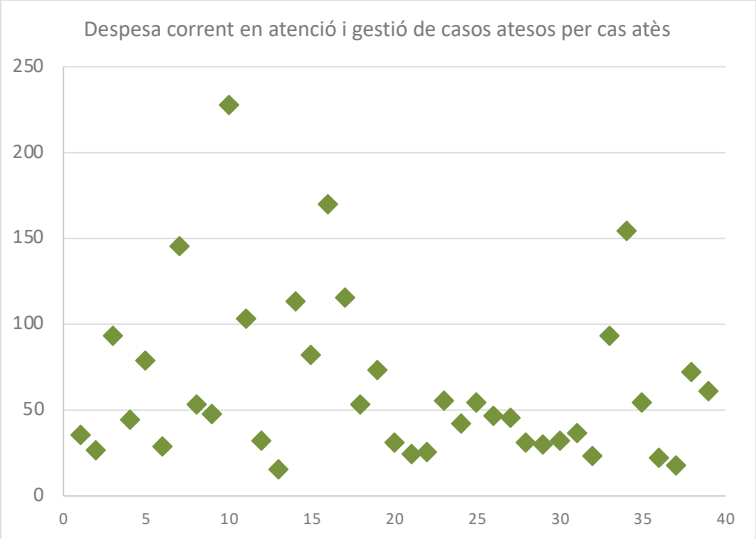

Figura 20. Gràfic de dispersió de la despesa corrent del servei en atenció i gestió de casos atesos per cas atès

Anàlisi de les variables

En termes agregats i, com sempre, considerant els municipis participants en les dues darreres edicions del Cercle d'OMIC (2018 i 2019), l'increment en la despesa corrent del servei (+4,1%) és inferior a l'increment en la despesa corrent del pressupost municipal (+5,2%).

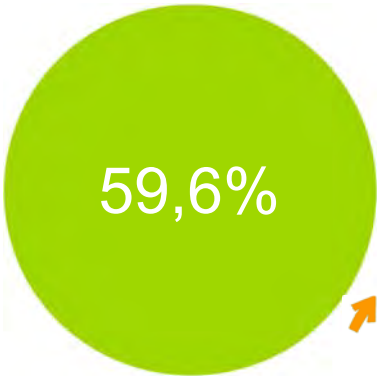
Aquest increment en la despesa agregada corrent del servei, afegit a la reducció en el nombre total de casos atesos (-7,3%) explica l'increment anteriorment assenyalat en l'indicador que relaciona ambdues variables.

Creix la despesa agregada corrent del servei (+4,1%) i la despesa corrent del pressupost corrent municipal (+5,2%). Cau el nombre total de casos atesos (-7,3%).

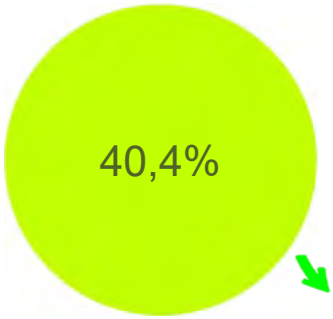
Es manté estable la **despesa corrent del servei de consum sobre el pressupost corrent municipal**, amb un increment de la **despesa corrent per habitant** i de la **despesa en atenció i gestió de casos per cas atès**, sense que els valors resultants canviïn la conclusió que **els Serveis públics locals de Consum segueixen obtenint molt bons resultats** (com veurem més endavant) **amb pocs recursos**.

2.7. FONTS DE FINANÇAMENT DE LA DESPESA CORRENT DE LES OMIC

Pel que fa a les fonts de finançament de la despesa corrent dels Serveis públics locals de Consum, cal recordar que les úniques fonts d'ingressos de les OMIC són els ajuntaments i els recursos aportats pel Servei de Suport a les Polítiques de Consum de la Diputació de Barcelona.

% finançament per part de l'Ajuntament s/despesa corrent del servei

% finançament per part d'altres institucions s/despesa corrent del servei

En aquesta edició de 2019, el **percentatge de finançament per part de l'Ajuntament** es manté pràcticament constant respecte les xifres de l'anterior edició (59,6% de la despesa corrent; +0,34 punts percentuals) i lleugerament per sobre del mínim històric de l'any 2017 (figura 21). Per la seva banda, el **percentatge de finançament per part d'altres institucions sobre la despesa corrent** dels Serveis públics de Consum se situa, l'any 2019, en el 40,4%, molt a prop del màxim històric del 2017.

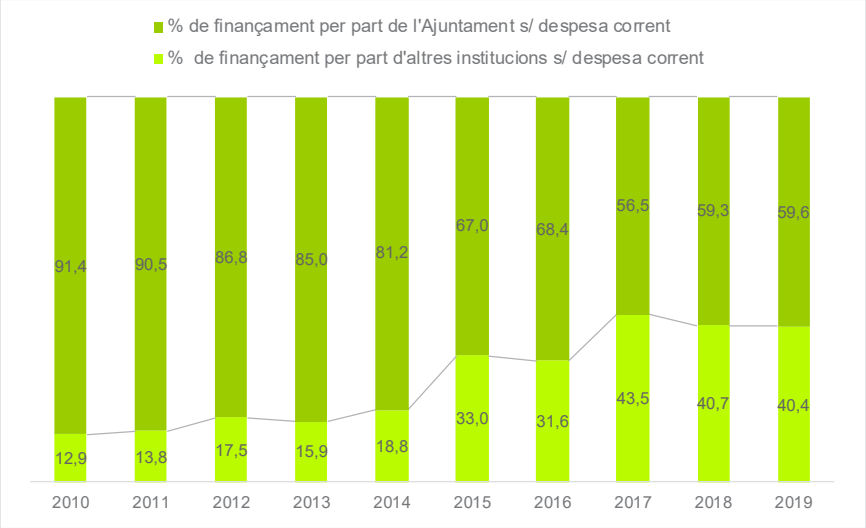

Figura 21. Evolució de la distribució del finançament de la despesa corrent del Servei d'OMIC

Tal com es pot comprovar, aquesta evolució consolida el **creixent suport econòmic i financer de la Diputació de Barcelona** a les OMIC des de la crisi de 2008 (figura 22), que va afectar a les finances municipals a partir de l'any 2010. Precisament des de llavors, el finançament de la Diputació als Serveis públics locals de Consum ha anat creixent i és en aquests darrers dos anys, amb les finances municipals molt sanejades[22] , quan ha tornat a créixer, lleugerament, el finançament de les OMIC per part dels propis ajuntaments. I això en un context en què augmenten les aportacions municipals i, molt lleugerament, també les aportacions rebudes per les OMIC de la Diputació de Barcelona[23] . Des d'aquella crisi, és la primera vegada que no s'observen els vasos comunicants en

22 Caldrà posar atenció als efectes econòmics i financers de la crisi sanitària de la COVID-19.

*23 El coeficient de correlació de Pearson és significatiu i positiu (+0,73) quan es compara la variació, l'any 2019, del "**percentatge de finançament per part de l'Ajuntament sobre la despesa corrent**" i la variació del "**percentatge de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal**" i, en canvi, és negativa i del mateix valor (-0,73) en comparar la variació del "**percentatge de finançament per part d'altres institucions sobre la despesa corrent**" i la variació del "**percentatge de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal**". A més implicació en l'OMIC, més esforç econòmic per part de l'Ajuntament.*

tre els recursos aportats per ambdós tipus d'institucions, comentat abastament en els informes de les anteriors edicions del Cercle d'OMIC. Això explica el lleuger creixement en la despesa corrent del servei per habitant en les edicions de 2018 i 2019, com també es pot veure en la figura 22.

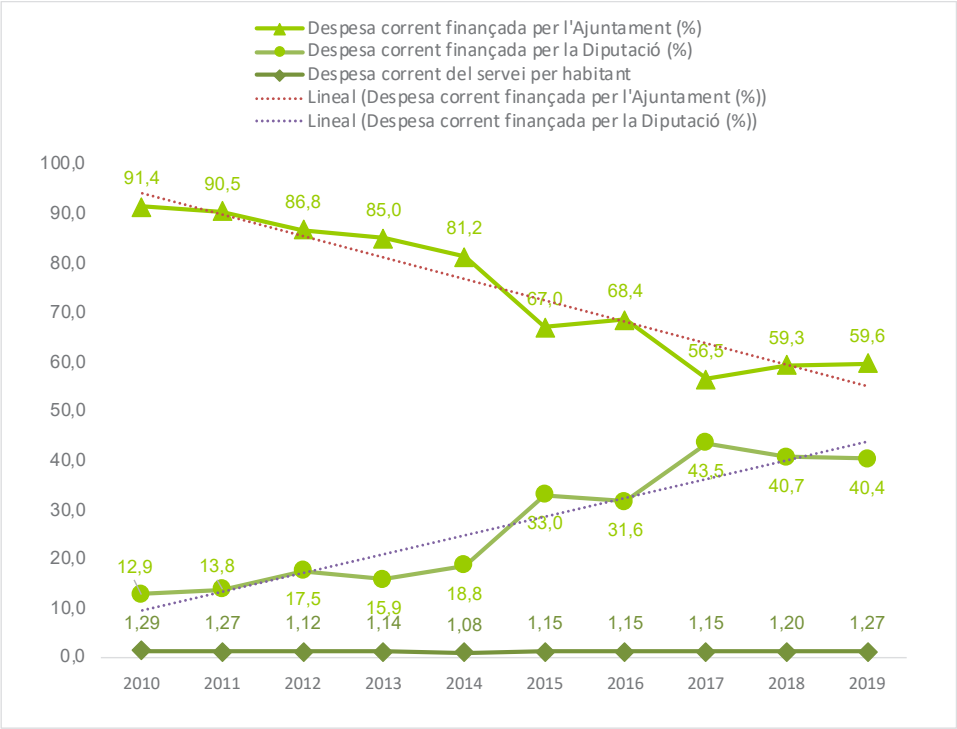

Figura 22. Evolució de la distribució del finançament de la despesa corrent del Servei d'OMIC i línies de tendència, comparada amb l'evolució de la despesa corrent del serveis per habitant (2010-2018)

El servei d'OMIC se situa, pel que fa a la **despesa corrent del servei per habitant**, en el vint-i-tresè i penúltim lloc dels 24 serveis que participen en els Cercles de Comparació Intermunicipal (figura 23).

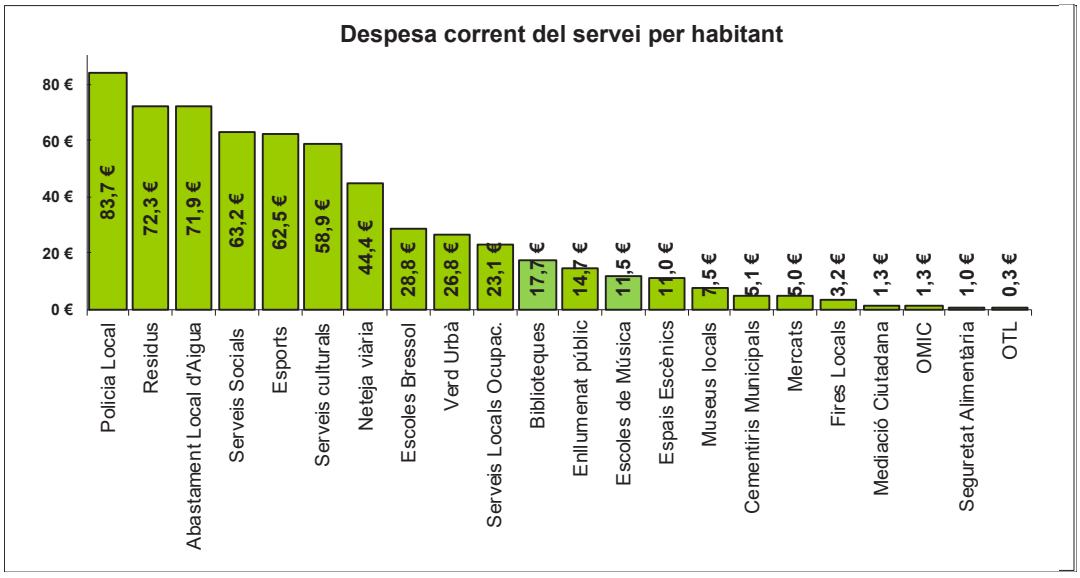

Figura 23. Indicador transversal de la despesa corrent del servei per habitant dels serveis que participen en els Cercles de Comparació Intermunicipal

En resum, l'any 2019 **creix el percentatge de finançament per part de l'Ajuntament sobre la despesa corrent**, en la mateixa mesura que **disminueix el percentatge de finançament per part d'altres institucions**. En aquesta ocasió, el creixement agregat del finançament aportat pels ajuntaments no és causat per una reducció en les aportacions de les altres institucions, donat que, en termes agregats, els recursos aportats per la Diputació de Barcelona també creixen.

2.8. RESOLUCIONS FAVORABLES A LES PERSONES CONSUMIDORES I SATISFACCIÓ DE LES PERSONES USUÀRIES SOBRE ELS SERVEIS PÚBLICS DE CONSUM

Tot plegat amb dos molt bons resultats. El primer és una dada objectiva que cal destacar per la seva rellevància: l'any 2019 creix el **percentatge de resolucions de reclamacions favorables a les persones consumidores sobre el total de reclamacions tancades l'any en estudi**, fins a situar-se en el nivell més alt (veure la figura 24) de tota la sèrie històrica (61,9%; +3,7 punts percentuals respecte 2018).

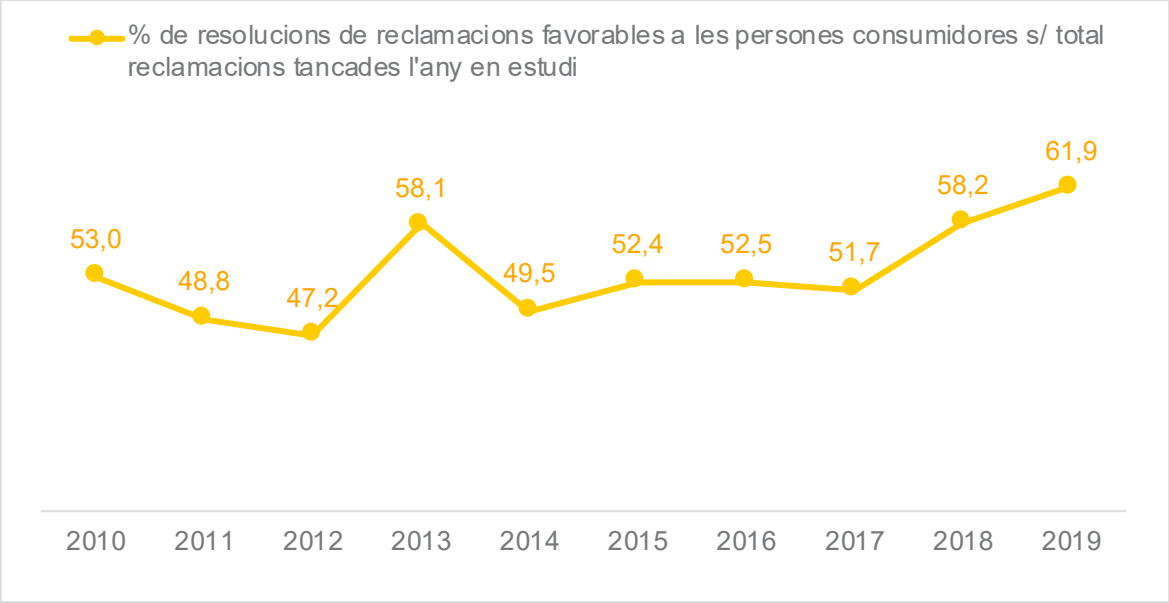

Figura 24. Evolució del percentatge de resolucions de reclamacions favorables a les persones consumidores sobre el total de reclamacions tancades l'any 2019.

El darrer indicador a considerar és subjectiu i de gran importància per a l'avaluació i millora dels Serveis públics locals de Consum. Es tracta del **grau de satisfacció dels ciutadans amb l'atenció rebuda a les OMIC** (figura 25). Per analitzar el valor (8,2 sobre 10) i l'evolució d'aquest indicador, cal precisar que, en aquesta edició de 2019, el nombre de municipis que han dut a terme enquestes de satisfacció per a identificar quina és l'opinió de les persones usuàries sobre els Serveis públics de Consum és la més alta de la sèrie històrica, amb 19 municipis amb enquestes de satisfacció realitzades (45% dels participants).

8,2	**Grau de satisfacció de les persones usuàries**

Tenint en compte l'increment en el nombre de municipis, aquest és un molt bon resultat per als Serveis públics locals de Consum.

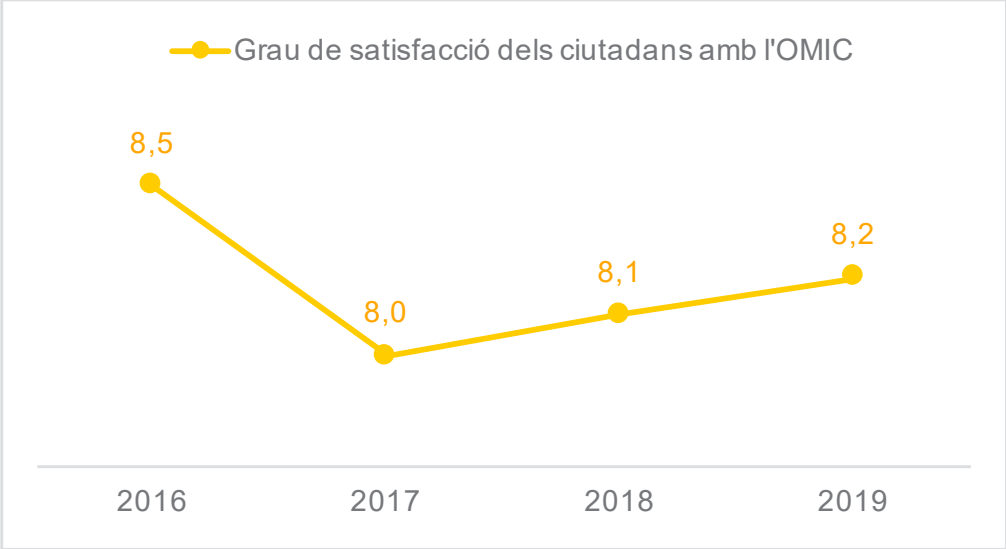

Figura 25. Evolució del grau de satisfacció dels ciutadans amb l'OMIC

L'any 2019 creix el **percentatge de resolucions de reclamacions favorables a les persones consumidores sobre el total de reclamacions tancades l'any en estudi**, fins assolir el nivell màxim de la sèrie històrica de l'indicador. Potser per això i també per la bona feina del personal de les OMIC pel que fa al tracte humà, **el grau de satisfacció dels Serveis públics de Consum supera ja en dues dècimes els 8 punts sobre 10**, tot i la creixent incorporació de municipis que realitzen enquestes de satisfacció a les persones usuàries. Un molt bon resultat per als Serveis públics de Consum participants en el Cercle d'OMIC.

3. SERVEIS PÚBLICS LOCALS DE CONSUM 2019: RESUM EXECUTIU

1	L'any 2019 c**au el nombre de casos atesos per cada mil habitants i el nombre de casos atesos per persona treballadora de l'OMIC** que, de totes formes, segueix molt a prop dels mil casos per persona treballadora. Per primera vegada **baixa el pes de les consultes informatives** per sota de les 2/3 parts del total de casos atesos i, en paral·lel, les **reclamacions guanyen pes** fins a arribar, per primera vegada en la sèrie històrica de l'indicador, a representar **un terç dels casos atesos** per les OMIC l'any 2019. Aquests indicadors en relació amb el nombre de casos atesos per cada 1.000 habitants aporta **informació rellevant sobre com aprenen i defensen els seus drets les persones consumidores**.
2	**Sense cap crisi de consum** l'any 2019, la caiguda en el nombre total de casos fa que aparegui de nou la **importància quotidiana dels casos de telecomunicacions i dels altres serveis** (totes dues tipologies creixen en percentatge sobre el total de casos atesos), mentre **cau el pes dels subministraments, dels casos d'habitatge, dels productes de consum i dels casos de no consum**.
3	Cau el pes dels **casos atesos via presencial** i creix el **pes dels casos atesos via Internet** (els quals arriben al màxim històric del 12% gràcies a l'aposta realitzada per alguns dels participants) **i per telèfon**, fet que no està directament correlacionat amb la reducció, aquest any 2019, amb la **mitjana d'hores d'obertura amb atenció directa al públic.** L'**absència de crisis de consum** implica un **increment de les vies no presencials**.
4	L'any 2019, el **personal dels Serveis públics locals de Consum** redueix, en un punt percentual, el temps de treball dedicat a **l'atenció directa a la ciutadania** i a la **gestió**, la qual cosa significa un **increment del temps dedicat a activitats complementàries** (**inspeccions** i **educació i sensibilització en consum**). Així mateix, **es redueix el temps mitjà de concertació dels casos atesos amb cita prèvia** (menys casos atesos i, en canvi, molts més casos atesos amb cita prèvia) i **s'incrementa el temps mitjà de tramitació de les reclamacions tancades i el temps mitjà de tramitació de les denúncies derivades a d'altres organismes tancades l'any 2020**, fets compatibles, a través d'una major complexitat en els casos atesos, amb més temps laboral dedicat gestió.

5	Creix el nombre d'**inspeccions per cada 1.000 habitants** i, degut a l'esforç inspector d'un petit nombre de municipis, el **percentatge d'inspeccions amb recursos propis sobre el total d'inspeccions**. També creix el **nombre de persones assistents a les activitats d'educació en consum**, tant les realitzades per als **centres escolars** (fet que no es produïa des de l'any 2015), com les que es realitzen **fora dels centres escolars**. Així mateix, augmenten les **hores de formació realitzades**, de mitjana, **per cada persona treballadora de l'OMIC amb funcions tècniques**. En conseqüència, aquest any 2019 **s'intensifiquen les activitats complementàries de les OMIC**, possiblement a causa de la menor pressió associada a l'absència de crisis de consum.
6	Es manté estable la **despesa corrent del servei de consum sobre el pressupost corrent municipal**, amb un lleuger increment de la **despesa corrent per habitant** i de la **despesa en atenció i gestió de casos per cas atès**, sense que els valors resultants canviïn la conclusió que els Serveis públics locals de Consum segueixen obtenint **molt bons resultats amb pocs recursos**.
7	L'any 2019 **creix molt lleugerament el percentatge de finançament per part de l'Ajuntament sobre la despesa corrent**, en la mateixa mesura que **disminueix molt lleugerament el percentatge de finançament per part d'altres institucions**. En aquesta ocasió, el creixement agregat del finançament aportat pels ajuntaments no és causat per una reducció en les aportacions de les altres institucions, donat que, en termes agregats, els recursos aportats per la Diputació de Barcelona també creixen.
8	Finalment, en aquesta edició creix el **percentatge de resolucions de reclamacions favorables a les persones consumidores sobre el total de reclamacions tancades l'any en estudi (61,9%)**, fins assolir el nivell màxim de la sèrie històrica de l'indicador. Potser per això i també per la bona feina del personal de les OMIC pel que fa al tracte humà, **el grau de satisfacció dels Serveis públics de Consum supera ja en dues dècimes els 8 punts sobre 10**, tot i la creixent incorporació de municipis que realitzen enquestes de satisfacció a les persones usuàries. Un **molt bon resultat per als Serveis públics de Consum** participants en el Cercle.

4. EPÍLEG: CONSUM CONSCIENT I CONSUM SOSTENIBLE EN TEMPS DE CRISIS

En l'apartat d'aquest Informe de conclusions "distribució dels casos atesos per tipus de casos", s'apuntava una idea que, derivada dels resultats observats en aquesta i en les passades edicions del Cercle de Comparació Intermunicipal d'OMIC: com ha succeït després de la curta i intensa crisi de les clàusules terra, **quan la crisi ha estat superada** i les persones usuàries arriben als Serveis públics de Consum, **la voluntat de reclamació creix i és més sòlida: les persones consumidores han aprés i**, malgrat que el nombre total de casos sigui més baix, **la complexitat en el tractament dels casos creix**. Aquest **fet és molt rellevant per al disseny de les polítiques públiques de consum**, sobretot pel que fa a la **capacitació del personal de les OMIC**.

Així doncs, **cada crisi de consum forma les persones consumidores i posa en el seu focus d'atenció els Serveis públics de Consum** com a mecanisme per a resoldre les seves preocupacions en aquesta matèria. En conseqüència, el personal de l'OMIC veu **créixer la complexitat de les demandes de les persones consumidores**, precisament a causa del procés d'aprenentatge derivat d'unes crisis de consum que actuen com a procés formatiu de les persones consumidores: **aprenen a demanar ajuda efectiva davant les empreses de qualsevol tipus què vulneren els seus drets**.

La persona consumidora pren consciència dels seus drets i obligacions i, només fent això, va augmentant la seva exigència en defensa dels seus drets. És qüestió de temps que, a mesura que la societat viu crisis de consum i que més persones es vegin afectades per situacions individuals en què sentin els seus drets vulnerats, les persones aprenguin a fer **un consum cada cop més conscient i responsable**.

En aquest sentit, el **paper dels Serveis públics locals de Consum** és vital per promoure un consum conscient i sostenible. Ho és a través de les accions d'educació i sensibilització en matèria de consum, sobretot les realitzades en els centres escolars (perquè és la infància i l'adolescència la base de la futura societat adulta), però també les realitzades fora dels centres escolars (especialment en els municipis mitjans i petits, on aquestes accions acostumen a tenir un gran ressò).

El retorn a la ciutadania també es fa visible a través d'altres resultats derivats de la feina quotidiana de les OMIC: segueix creixent el percentatge de resolucions de reclamacions favorables a les persones consumidores sobre el total de reclamacions tancades durant l'any en curs i, per tant, també ho fa la satisfacció de les persones consumidores, Ara bé, el grau de satisfacció també depèn del tracte humà i proper ofert pel personal de les OMIC a les persones consumidores.

En definitiva, el paper dels Serveis públics locals de Consum és vital en la quotidianitat del dia a dia, en la resposta a les necessitats específiques de cada persona consumidora que hi acut amb una preocupació a resoldre, molt especialment quan requereix una resposta ràpida derivada d'una crisi de consum.

Aquest Informe de conclusions s'escriu durant les darreres fases del confinament provocat per **la crisis sanitària de la COVID-19**, tot just abans de la finalització de l'estat d'alarma. En aquest context, la situació sobrevinguda ha generat, de cop, una crisi de pànic, una crisi de confiança, una crisi econòmica i, pel mig de totes aquestes, també ha aparegut alguna crisi de consum: en concret, la crisi derivada a la falta de resposta de línies aèries, companyies de transport i grans operadors turístics a l'anul·lació de desplaçaments, al tancament d'hotels i al tancament de fronteres derivades de la pandèmia. I, a més, ha succeït a nivell mundial.

En aquest nou context, han aparegut **iniciatives de comerç conscient i sostenible**, s'està r**econfigurant les cadenes de producció i distribució de moltes empreses i molts serveis estan reconsiderant la forma de relacionar-se amb el seu entorn**. Segurament, **aquesta nova realitat** (o noves realitats) **generaran també que una part important de la població ens comportem de manera cada cop més conscient i cada cop més sostenible**. Tot un **repte i** tota una **oportunitat per als Serveis públics locals de Consum**. En properes edicions del Cercle de Comparació Intermunicipal d'OMIC veurem com evoluciona tot plegat.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

SEGURETAT ALIMENTÀRIA 2019

APPCC

ANÁLISIS DE PELIGROS Y PUNTOS DE CONTROL CRÍTICO

INFORME DELS INDICADORS DE SEGURETAT ALIMENTÀRIA 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. LA SEGURETAT ALIMENTÀRIA L'ANY 2019

3. LA SITUACIÓ DEL CCI SAM L'ANY 2019

4. RESUM EXECUTIU

5. RESUM D'INDICADORS DEL CCI SAM

1. INTRODUCCIÓ

Per tal de donar suport als municipis en la gestió i **millora contínua dels serveis** que presten a la ciutadania neixen els **Cercles de Comparació Intermunicipals (CCI).** Aquests permeten **mesurar, comparar i avaluar els resultats** dels diferents serveis mitjançant uns indicadors comuns consensuats i faciliten la formació d'un grup de treball per **intercanviar experiències** entre els diferents participants.

El **Cercle de Comparació Intermunicipal de Seguretat Alimentària (CCI SAM)** arriba enguany a la onzena edició i acumula un volum molt important de dades, afavorint l'avaluació i millorant la presa de decisions dels serveis que hi participen gràcies, també, al Portal d'Informació i de Serveis Locals de la Diputació de Barcelona que facilita l'accés i l'explotació de totes les dades .

Amb la informació obtinguda després del procés de recollida de dades, aquest **informe global dels resultats de seguretat alimentària de l'any 2019** pretén oferir una imatge del que ha succeït el darrer any en aquest àmbit. Ara bé, a aquesta perspectiva general de l'any 2019, s'hi afegeixen referències a l'any o anys anteriors, en els casos en què la interpretació de l'indicador ho requereixi. Així mateix, quan hi ha diferències prou significatives s'incorpora alguna distinció entre grups de participants per dimensió (és a dir, si són majors o menors de 60.000 habitants).

1.1. LA SEGURETAT ALIMENTÀRIA

La seguretat alimentària és una competència municipal obligatòria d'acord amb la Llei de salut pública (Llei 18/2009, del 22 d'Octubre). Les administracions locals han de portar a terme el control i seguiment de les activitats que poden incidir en la seguretat alimentària que es desenvolupin dins del seu àmbit territorial.

Els principals tipus d'establiments alimentaris de competència municipal són: els establiments de restauració, els establiments de servei i venda directa de menjars preparats, el comerç minorista i també les parades de mercat i fires.

1.2. ELS PARTICIPANTS AL CCI SAM L'ANY 2019

En l'edició d'enguany han participat 35 municipis de la demarcació territorial de Barcelona, així com els 10 districtes de la ciutat de Barcelona i el municipi de Cambrils (demarcació territorial de Tarragona). De tots ells, 22 participants tenien una població de menys de 60.000 habitants, sumant-ne en conjunt 654.032. Els altres 24 participants sumen 3.222.702, incloent el 1.650.358 habitants dels districtes de la ciutat de Barcelona.

Els participants al CCI SAM

Majors de 60.000 habitants		
Barcelona Districte de Ciutat Vella Districte de l'Eixample Districte de Gràcia Districte d'Horta-Guinardó Districte de Les Corts Districte de Nou Barris Districte de Sant Andreu Districte de Sant Martí Districte de Sants-Montjuïc Districte de Sarrià-Sant Gervasi	Castelldefels	Rubí
	Cornellà de Llobregat	Sabadell
	Granollers	Sant Boi de Llobregat
	Hospitalet de Llobregat (L')	Sant Cugat del Vallès
	Manresa	Terrassa
	Mataró	Viladecans
	Prat de Llobregat (El)	Vilanova i la Geltrú

Menors de 60.000 habitants		
Abrera	Manlleu	Sant Pere de Ribes
Barberà del Vallès	Masnou (El)	Sant Sadurní d'Anoia
Cambrils	Mollet del Vallès	Sant Vicenç dels Horts
Castellar del Vallès	Olesa de Montserrat	Sitges
Castellbisbal	Palau-solità i Plegamans	Vic
Gavà	Premià de Mar	Vilafranca del Penedès
Franqueses del Vallès (Les)	Sant Adrià de Besòs	
Igualada	Sant Feliu de Llobregat	

Nombre de participants al Cercle

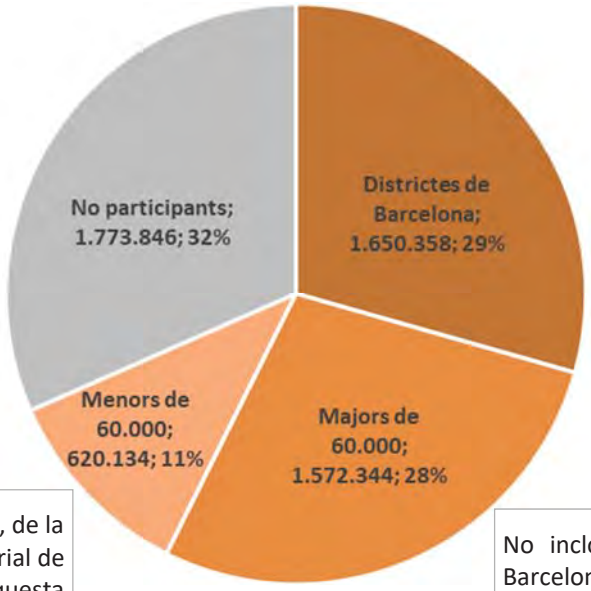
46

Població de la demarcació de Barcelona representada al CCI
(en xifres absolutes i en % sobre la població de la demarcació, sense comptar Cambrils)

3,8 milions

67,8%

Distribució de la participació dels municipis de la demarcació territorial de Barcelona al CCI SAM

Si s'hi afegeix Cambrils, de la demarcació territorial de Tarragona, aquesta categoria suma **654.032** habitants

No inclou els districtes de Barcelona

En conjunt, els equips tècnics en matèria de seguretat alimentària han treballat amb un cens de **36.792 establiments alimentaris** (des dels 114 de Castellbisbal als 3.457 de l'Hospitalet de Llobregat), que representen 9,7 establiments alimentaris per cada 1.000 habitants (des dels 4,34 per cada 1.000 habitants al Districte d'Horta-Guinardó de Barcelona als 19,07 per cada 1.000 habitants al Prat de Llobregat).

1.3. ESTRUCTURA DEL DOCUMENT

La base per a l'elaboració de l'**Informe global dels resultats de SAM de 2019** és el **quadre resum d'indicadors (QRI)**, que presenta un total de 47 indicadors agrupats en cinc dimensions (quatre de meta i una d'entorn). Les dades presentades corresponen a les mitjanes dels indicadors resultants del procés de recollida i d'anàlisi de les variables de l'any 2019.

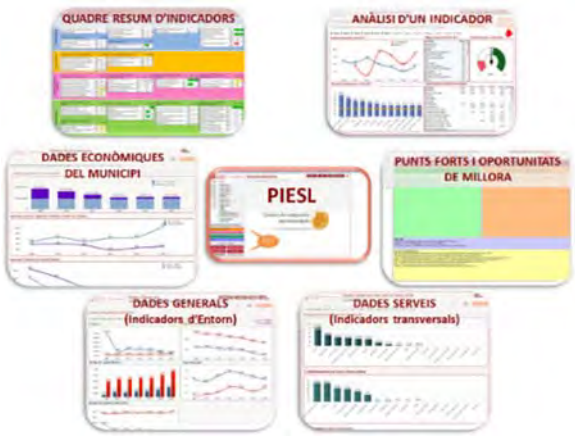
Per facilitar la lectura de l'informe s'ha volgut organitzar el capítol **d'explicació de la situació l'any 2019 (capítol 2)** al voltant de les **quatre dimensions de meta** utilitzades en tots i cadascun dels Cercles de Comparació Intermunicipal, representades pels seus colors habituals:

- Dimensió **Econòmica (verd).**
- Dimensió **Valors Organitzatius (rosa).**
- Dimensió **Usuari/Client (groc).**
- Dimensió **Encàrrec Polític/Estratègic (blau).**

En **el capítol 3**, s'explica de forma resumida la interrelació inherent als resultats obtinguts l'any 2019.

Tot i que al final de cada apartat del capítol 2 es presenta un resum dels principals indicadors comentats, **el capítol 4** recull el resum executiu amb els principals resultats d'aquesta edició del projecte.

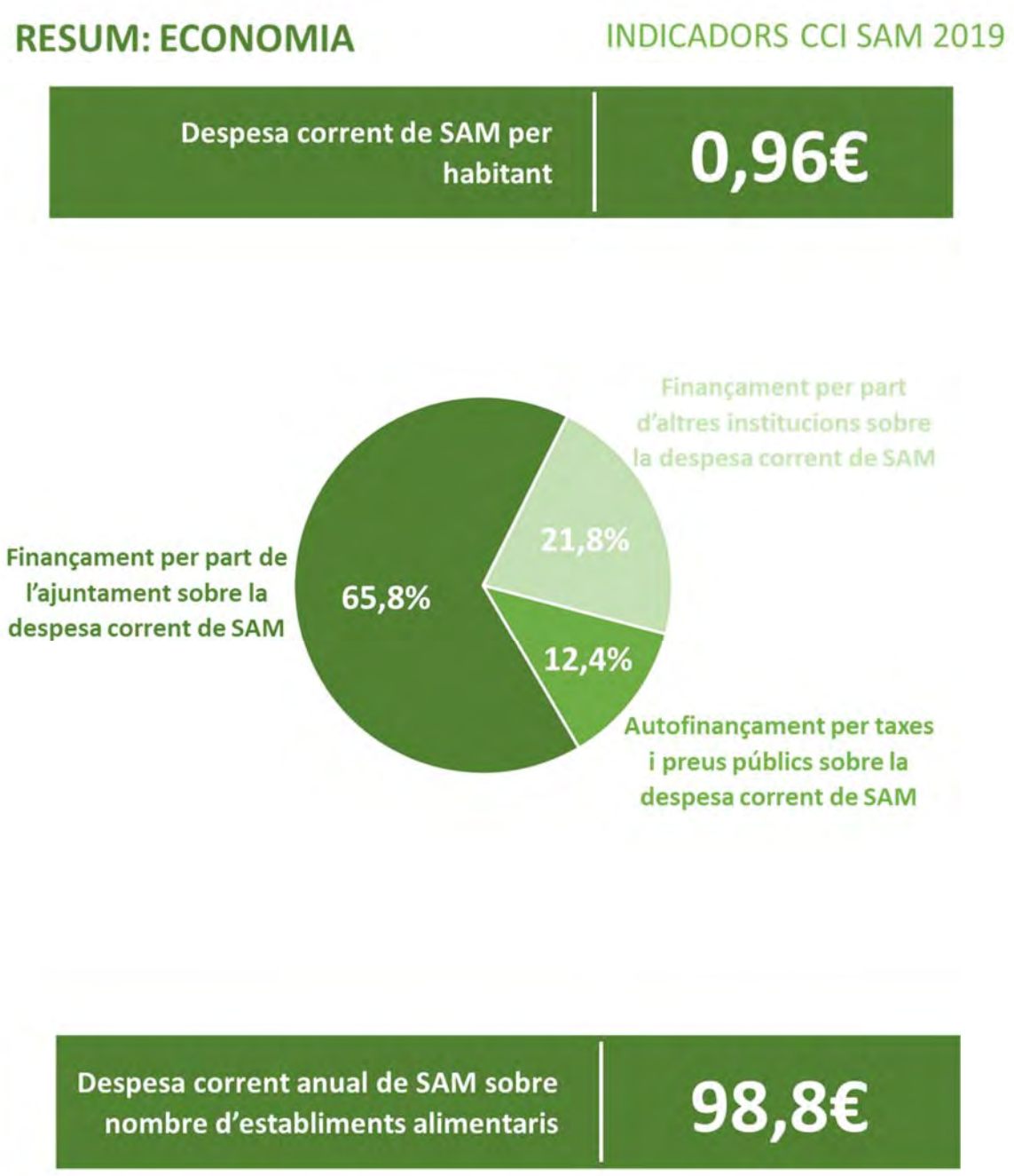
Per últim, en **el capítol 5** es poden consultar els resultats i l'evolució del conjunt d'indicadors avaluats en el CCI SAM.

Com a complement a aquest Informe, el Portal d'Informació Econòmica i de Serveis Locals (PIESL) de la Diputació de Barcelona permet aprofundir en els indicadors des d'una lectura en detall del quadre d'indicadors. Des del portal es poden descarregar gràfics i dades i dur a terme anàlisis comparades amb una selecció ad hoc de municipis, d'acord amb múltiples criteris de comparació.

2. LA SEGURETAT ALIMENTÀRIA L'ANY 2019

A continuació **es presenta el resum dels resultats dels principals indicadors de seguretat alimentària, r**ecollits en el CCI SAM en forma de fitxes. Posteriorment s'oferirà una explicació detallada per cadascuna de les dimensions:

RESUM: VALORS ORGANITZATIUS INDICADORS CCI SAM 2019

Nombre d'establiments alimentaris sobre el nombre total d'inspectors/es SAM de l'ajuntament	879
% d'inspeccions pròpies sobre el nombre total d'inspeccions	98%
Nombre de visites de control de l'ajuntament sobre el nombre total d'inspectors/es SAM de l'ajuntament	261
Nombre total d'hores de formació específica sobre el nombre total de treballador/es del Servei	18,5

RESUM: USUARI/CLIENT

INDICADORS CCI SAM 2019

Nombre d'establiments alimentaris assessorats per cada 1.000 establiments alimentaris al municipi	48,8
Nombre d'advertiments emesos per cada 100 establiments alimentaris inspeccionats	25,5
Nombre de requeriments emesos per cada 100 establiments alimentaris inspeccionats	16,1
% d'establiments alimentaris amb mesures cautelars sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	4,7
% d'establiments alimentaris sancionats sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	3,5
Nombre d'inspeccions sobre el total d'establiments alimentaris inspeccionats	1,4

RESUM: ENCÀRREC POLÍTIC

INDICADORS CCI SAM 2019

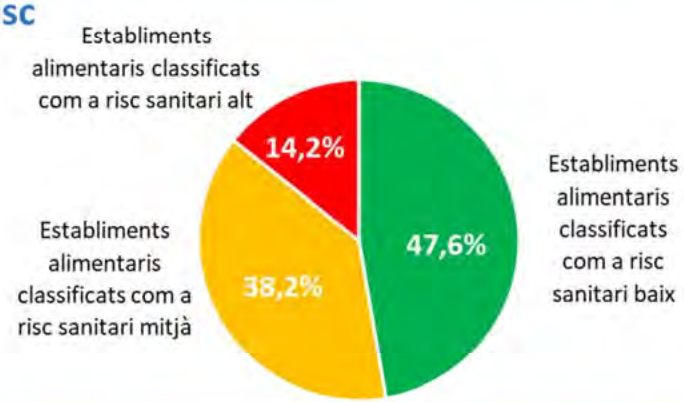
19,3% d'establiments alimentaris inspeccionats sobre el total d'establiments alimentaris

- % d'establiments alimentaris inspeccionats conformes pel que fa a instal·lacions: **82,9%**
- % d'establiments alimentaris inspeccionats conformes pel que fa a pràctiques de manipulació: **83,7%**
- % d'establiments alimentaris inspeccionats que disposen d'autocontrol: **69,6%**

71,9% d'establiments alimentaris classificats sobre el total d'establiments alimentaris

- % d'establiments alimentaris classificats conformes pel que fa a instal·lacions: **70,6%**
- % d'establiments alimentaris classificats conformes pel que fa a pràctiques de manipulació: **69,2%**
- % d'establiments alimentaris classificats que disposen d'autocontrol: **47,7%**

Mapa de risc

70,7% de requeriments resolts favorablement sobre el total de requeriments emesos

72,1% d'establiments codificats sobre el nombre total d'establiments alimentaris

Un cop resumides cadascuna de les dimensions, a continuació se'n fa l'explicació detallada.

2.1. ECONOMIA

El pressupost municipal destinat a la seguretat alimentària experimenta un increment respecte l'any 2018. Així el pressupost destinat per establiment alimentari se situa el 2019 en 98,8€, respecte els 93,1€ de l'any anterior. La despesa corrent de SAM suposa un 16,4% del total de despesa corrent que els municipis destinen a salut pública i només un 0,12% del total de la despesa corrent municipal (percentatge que roman constant al llarg dels darrers 3 anys).

Despesa corrent anual de SAM sobre nombre d'establiments alimentaris	**98,8€** **2019**

Pel que fa al cost unitari, els municipis majors de 60.000 habitants tenen una despesa corrent per establiment (102,5€) més elevada que els municipis de menys població (83,2€). Ara bé, pel que fa al finançament, són aquests darrers els que dediquen una proporció més elevada del pressupost corrent de salut pública a les activitats de seguretat alimentària. Val a dir també que el cas de Barcelona té un impacte significatiu sobre la mitjana del cercle, ja que, sense els seus districtes, la despesa corrent de SAM puja gairebé un 6% fins als 104,5€ de mitjana per establiment.

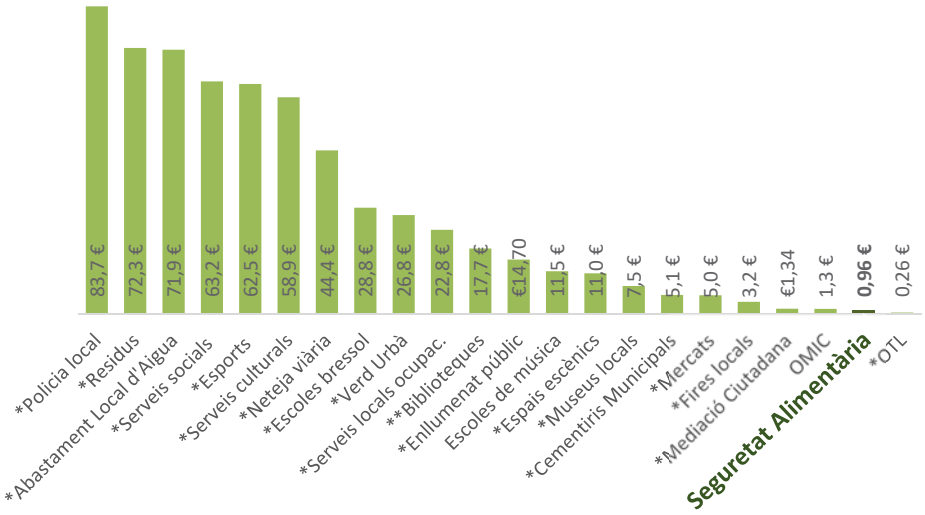
Si s'interpreta la despesa en matèria de seguretat alimentària en termes de despesa per càpita, es pot observar un **creixement al voltant del 7% del cost de l'actuació municipal en matèria de seguretat alimentària,** després de mantenir-se en torn als 90 cèntims per habitant i any durant els darrers anys. De tota manera, el servei continua costant **menys d'1€ per habitant i any.**

Despesa corrent de SAM per habitant

Aquest nivell de despesa per habitant és el segon més baix de tots els 22 serveis analitzats a través dels Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona.

Despesa corrent per habitant

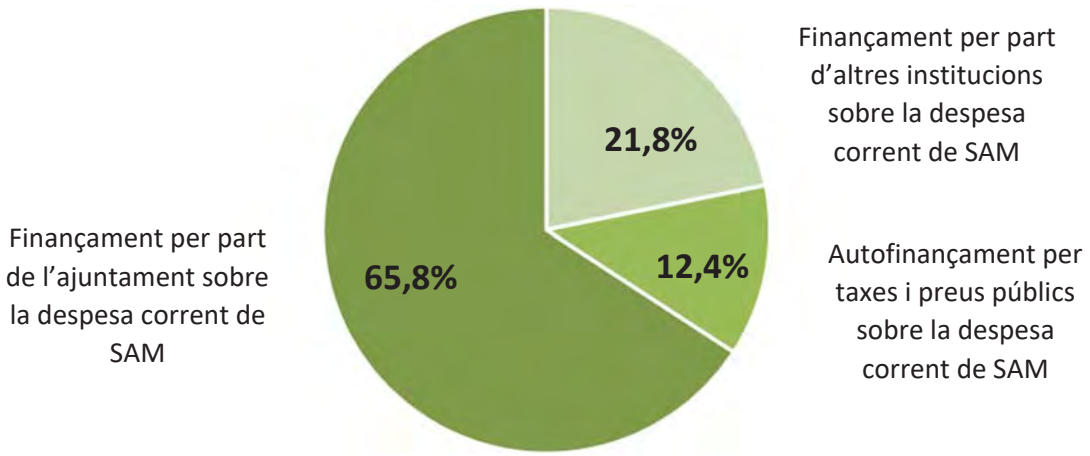

*Dades 2018

**Dades provisionals 2019

La major part dels recursos econòmics del servei continua provenint del mateix pressupost municipal, arribant a finançar el 65,8% del servei (1,7 punts percentuals més que l'any anterior). Com a altres fonts complementàries de finançament del servei, l'autofinançament a partir de taxes i preus públics representa el 12,4% i el finançament per part d'altres institucions representa el 21,8% (prové majoritàriament de la Diputació de Barcelona).

Distribució dels recursos que financen el servei

En relació amb el finançament del servei, **cal tenir presents les diferències entre municipis de més i menys de 60.000 habitants.** Així, tot i que l'aportació de l'ajuntament és la principal font de finançament en ambdós grups de participants (68,6% i 51,1% respectivament), els primers obtenen comparativament més recursos per taxes i preus públics (13,6% davant el 6,3% dels municipis de menys de 60.000 habitants).

2.2. VALORS ORGANITZATIUS

L'any 2019 es manté el nombre de persones treballadores i d'hores destinades a la seguretat alimentària, però creix lleugerament la proporció destinada a tasques d'inspecció. Amb tot, a cada inspector/a li corresponen 879 establiments alimentaris de mitjana.

Nombre d'establiments alimentaris sobre el nombre total d'inspectors/es SAM de l'ajuntament	**879** **2019**

Encara que la millora es percep tant en els municipis de més de 60.000 habitants, com en els de menys, hi ha diferències notables en els equips dedicats a la seguretat alimentària en funció de la dimensió del municipi, que es poden atribuir a la generació d'economies d'escala. Així, malgrat els municipis de menys de 60.000 habitants tenen menys habitants per treballador de SAM que els municipis més grans, poden destinar menys inspectors en relació al nombre d'establiments alimentaris existents. En efecte, a una persona dedicada a tasques d'inspecció li correspondrien de mitjana 1.406 establiments alimentaris si treballa en un municipi de menys de 60.000 habitants o bé 801 si ho fa en un de més població.

Cada inspector de l'ajuntament realitza 261 visites de control a establiments (que inclouen tant visites d'inspecció[1] com de classificació[2]), que representa un 15% menys que l'any 2018. Ara bé, en els municipis menors de 60.000 habitants, aquesta proporció se situa en 209 visites per inspector (268 en els municipis de més de 60.000 habitants).

Nombre de visites de control de l'ajuntament sobre el nombre total d'inspectors/es SAM de l'ajuntament	**261** **2019**

Al marge d'aquestes visites amb personal propi, cal recordar que alguns municipis complementen la seva actuació amb personal extern, de forma parcial o total. En aquest sentit, mentre la proporció **d'inspeccions pròpies sobre el total** s'acosta al 100% en els municipis de més de 60.000 habitants (99,6%), se situa lleugerament per sota del 90% en els de menys població (89,1%). Amb tot, la mitjana global se situa en el 97,8%.

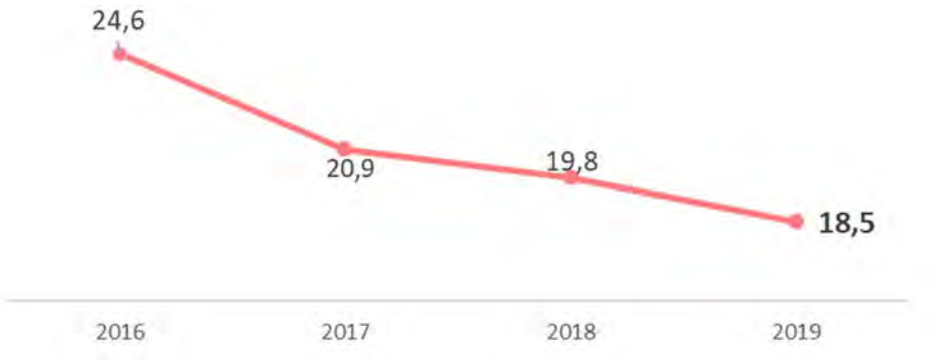
% d'inspeccions pròpies sobre el nombre total d'inspeccions	**97,8%** **2019**

Per últim, pel que fa a la capacitació específica en matèria de seguretat alimentària dels equips, l'any 2019 **el nombre total d'hores de formació per persona treballadora del servei ha estat de 18,5 hores de mitjana, consolidant la tendència a la baixa des del 2016.**

1 *En una **visita d'inspecció** es procedeix a comprovar, investigar i controlar l'adequació dels establiments alimentaris, els seus productes i els processos relacionats amb la normativa sanitària vigent.*

2 *En una **visita de classificació** es procedeix a valorar el risc sanitari d'un establiment.*

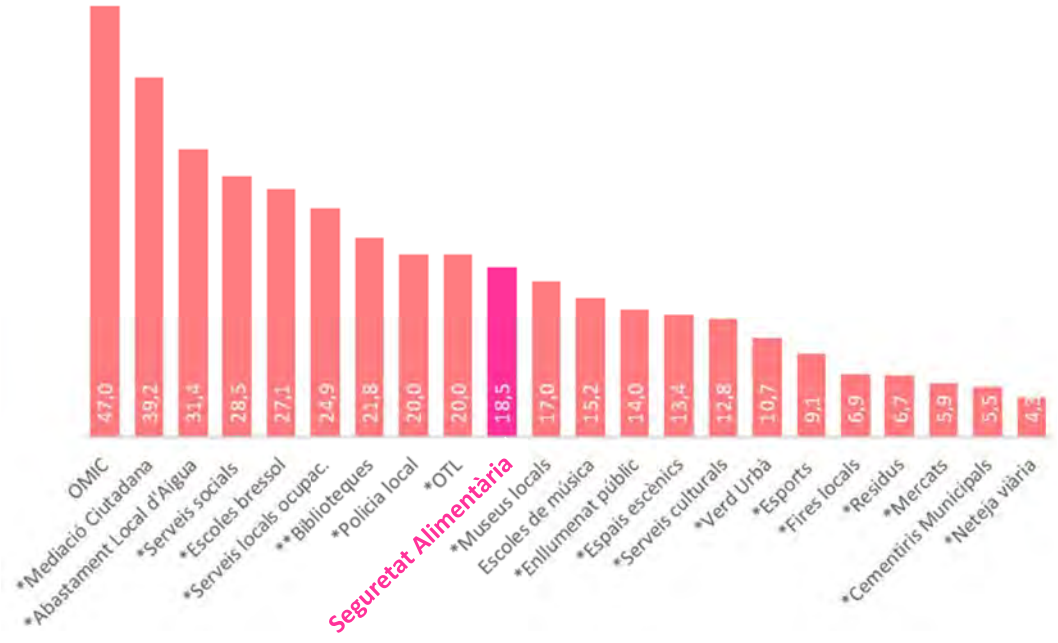
Nombre total d'hores de formació sobre el total de treballadors de SAM

Novament, destaca la diferència entre els grups de municipis de menys i més de 60.000 habitants, on l'estructura organitzativa reduïda del primer fa que pugui destinar menys temps a la formació (15 hores per treballador davant les 19 hores dels municipis de més de 60.000 habitants).

No obstant, en comparació amb els altres serveis participants dels Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona, el nombre d'hores de formació per treballador destinat a la seguretat alimentària municipal se situa lleugerament per sobre la mitjana (18,2 hores).

Hores de formació per treballador

Nota: *Dades 2018
**Dades provisionals 2019

2.3. USUARI/CLIENT

Els inspectors/es de seguretat alimentària realitzen de mitjana **1,4 inspeccions per cada establiment alimentari inspeccionat,** com el 2018. En aquest cas, també cal distingir entre els municipis de més de 60.000 habitants, que realitzen 1,5 inspeccions per establiment, de la resta, que en fan 1,2 de mitjana. Aquesta diferència pot venir, novament, perquè els municipis de més de 60.000 habitants disposen comparativament de més recursos.

	2018	2019
Nombre d'inspeccions sobre el total d'establiments alimentaris inspeccionats	**1,4**	**1,4**

Com a resultat d'aquestes visites, s'han realitzat **25,5 advertiments[3] per cada 100 establiments visitats (inclou inspeccions i classificacions) i 16,1 requeriments[4] per cada 100 establiments inspeccionats,** amb un lleuger augment dels primers respecte 2018 (23,2). Com en anys anteriors, l'**advertiment** és el tipus de procediment més utilitzat pels municipis per instar a esmenar les deficiències detectades, més encara en els municipis de menys de 60.000 habitants, que en fan 30,4 per cada 100 establiments visitats (davant els 23,4 dels municipis més grans). En canvi, no s'identifiquen diferències en l'ús dels requeriments per cada 100 establiments inspeccionats segons nivells de població, equilibrant-se per primer cop l'ús d'aquesta eina entre els dos grups de municipis.

Ara bé, tot i que en termes generals, advertiments i requeriments són utilitzats independentment de la dimensió del municipi, la mitjana dels que s'emeten per cada 100 establiments visitats o inspeccionats **augmenta notablement si no es consideren cap dels 10 districtes de Barcelona:** el nombre d'advertiments arriba als 39,1 per cada 100 establiments visitats i el nombre de requeriments puja fins els 22,7 per cada 100 establiments inspeccionats.

Cal dir també que existeix una dispersió considerable pel que fa a l'emissió d'advertiments i requeriments dins de cada grup de municipis. Així, tant es poden trobar municipis de menys com de més de 60.000 habitants que no fan advertiments, o bé prioritzen els requeriments.

	2018	2019
Nombre d'advertiments emesos per cada 100 establiments alimentaris visitats	**23,2**	**25,5**
Nombre de requeriments emesos per cada 100 establiments alimentaris inspeccionats	**16,4**	**16,1**

Amb tot, en finalitzar el 2019 hi havia **un 4,7% dels establiments inspeccionats amb mesures cautelars[5] i el 3,5% havien estat sancionats[6] .**

3 *L'**advertiment** és un document administratiu que insta a la persona titular d'un establiment a esmenar deficiències detectades i recollides en l'acta, en el marc d'una visita d'inspecció o classificació. A diferència d'un requeriment, no constitueix un procediment jurídic administratiu.*

4 *Un **requeriment** és un procediment jurídic administratiu recollit en la Llei de salut pública, necessari per instar a la persona titular d'un establiment a executar mesures correctores a les deficiències detectades i recollides en l'acta, durant una visita d'inspecció. En cas de no fer-ho se li poden imposar multes coercitives.*

5 *Les **mesures cautelars** són actuacions encaminades a evitar que un establiment on s'han detectat deficiències en matèria de seguretat alimentària continuï suposant un perill per a la salut dels ciutadans mentre aquestes s'esmenen. La llei de salut pública recull les següents mesures cautelars: tancament preventiu de les instal·lacions, l'establiment, el servei; immobilització i comís de productes i substàncies; prohibició de comercialització de productes; suspensió o prohibició de l'exercici d'activitats; i la intervenció de mitjans materials i humans.*

6 *Una **sanció,** d'acord amb la llei de salut pública és una multa pecuniària, que pot estar acompanyada pel tancament temporal de l'establiment. Dins de la categoria d'establiments sancionats, també s'inclouen els que han rebut multes coercitives.*

	2017	2018	2019
% d'establiments alimentaris amb mesures cautelars sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	2,5	3,1	4,7
% d'establiments alimentaris sancionats sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	2,8	3,4	3,5

Ambdues dades mostren un lleuger increment respecte els dos anys anteriors, especialment la primera, tot i que els municipis de més població fan més ús de les mesures cautelars i les sancions que els municipis de menys població.

	Municipis de menys de 60.000 habitants	Municipis de més de 60.000 habitants
% d'establiments alimentaris amb mesures cautelars sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	1,96	5,43
% d'establiments alimentaris sancionats sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	0,65	4,26

Per a la millora de la seguretat alimentària i per ajudar a l'acompliment de la normativa en els establiments alimentaris, **l'any 2019 s'han assessorat de mitjana 48,8 de cada 1.000 establiments alimentaris al municipi.** Ara bé, sense les dades dels districtes de Barcelona la mitjana augmenta fins a **70,0 establiments assessorats** per cada 1.000 establiments alimentaris, semblant a la mitjana de l'any 2018 (la qual no incloïa les dades dels districtes de Barcelona).

	2018*	2019*
Nombre d'establiments alimentaris assessorats per cada 1.000 establiments alimentaris al municipi	72,7	70,0

*Mitjanes sense les dades dels districtes de Barcelona

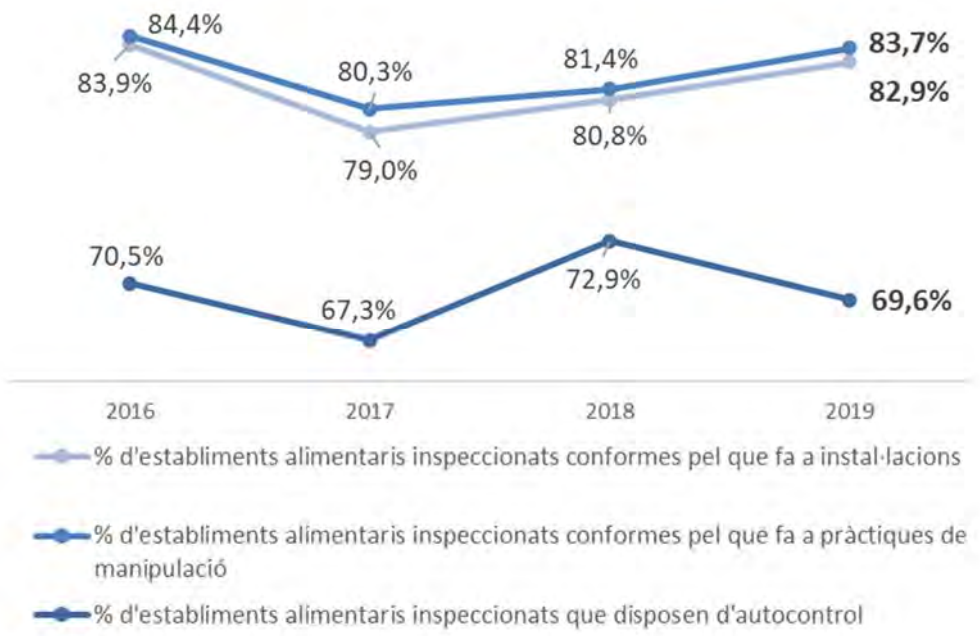
2.4. ENCÀRREC POLÍTIC

L'any 2019, els equips dedicats a la seguretat alimentària **han inspeccionat el 19,3% dels establiments alimentaris del cens municipal,** percentatge que representa un lleu descens respecte l'any anterior.

	2018	2019
% d'establiments alimentaris inspeccionats sobre el total d'establiments alimentaris	20,4	19,3

Conseqüentment, en arribar a final d'any, **el 82,9% dels establiments alimentaris inspeccionats eren conformes[7] pel que fa a les instal·lacions** i un **83,7% ho eren pel que fa a les pràctiques de manipulació.** Així mateix, s'ha constatat que **un 69,6% dels establiments inspeccionats disposaven d'autocontrol[8] .**

Conformitats en inspeccions

Els resultats milloren respecte l'any 2018 pel que fa a conformitats però s'enregistra un percentatge més baix d'establiments que disposen dels autocontrols requerits. Novament es perceben diferències notòries entre els municipis més grans (amb gairebé el 90% de conformitats en instal·lacions i pràctiques de manipulació d'aliments i un 80% d'autocontrols) i els de menys de 60.000 habitants (a l'entorn del 60% de conformitats en instal·lacions, 70% en pràctiques de manipulació d'aliments i un 40% d'autocontrols). Aquest darrer grup, però, experimenta **una millora considerable respecte 2018, mentre que el de més de 60.000 habitants no enregistra cap variació important.**

D'altra banda, **l'any 2019 s'han resolt el 70,7% dels requeriments emesos.** Cal recordar que aquest indicador recull no només els requeriments resolts que han estat emesos l'any en curs, sinó també els incoats en anys anteriors Aquest percentatge de resolució dels requeriments és el millor dels darrers anys.

% de requeriments resolts favorablement sobre el total de requeriments emesos	58,5	63,0	70,7
	2017	2018	2019

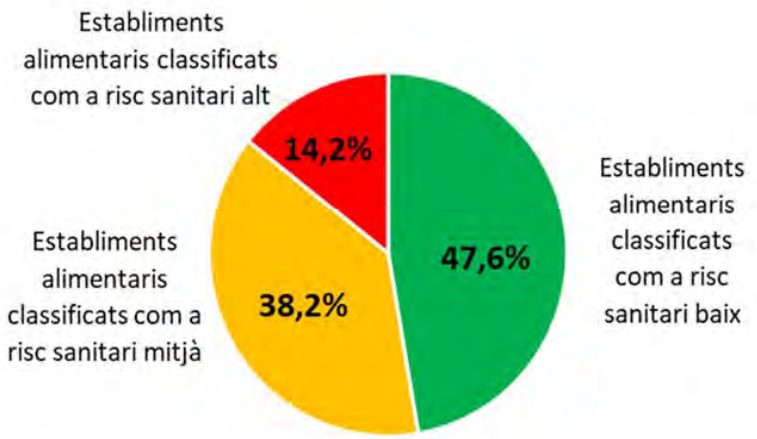
Pel que fa a les classificacions, **l'any 2019 s'ha arribat al 71,9% d'establiments classificats** de mitjana sobre el total d'establiments alimentaris, amb un increment de gairebé 3 punts percentuals respecte l'edició anterior, mantenint la tendència a l'alça dels darrers anys. En aquest punt, cal esmentar l'esforç important d'alguns municipis que han millorat considerablement el seu percentatge d'establiments alimentaris classificats.

7 *Les **conformitats** dels establiments sempre són en relació al compliment dels requisits legals que se'ls exigeixen d'acord al seu tipus d'activitat.*
8 *Els **autocontrols** són el conjunt d'elements que les persones responsables d'un establiment alimentari han de verificar per tal de garantir la innocuïtat i la salubritat de productes, activitats i serveis. En el moment de la inspecció han de disposar dels documents d'autocontrol exigibles.*

% d'establiments alimentaris classificats sobre el total d'establiments alimentaris	68,9 (2018)	71,9 (2019)

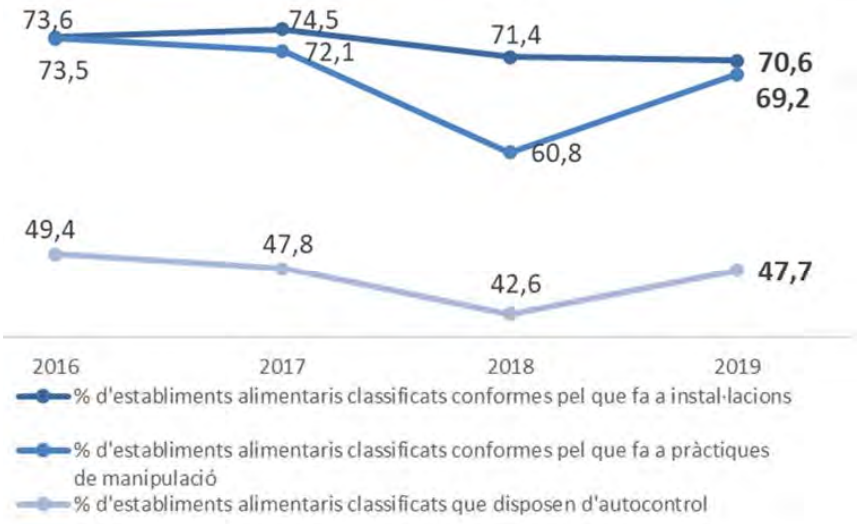
El mapa de risc resultant es manté estable amb un 4**7,6% d'establiments amb risc[9] baix, un 38,2% amb risc mitjà i un 14,2% amb risc alt.** Entre els municipis de menys i més de 60.000 habitants s'observen diferències sobretot en la proporció d'establiments amb risc sanitari mitjà (46,5% i 34,8% respectivament) i alt (8,2 i 16,7% respectivament). El mapa de risc pot anar presentant variacions a mesura que es classifiquen nous establiments, es reclassifiquen establiments existents o tanquen establiments. Tot i això es pot concloure que el mapa de risc es manté estable, ja que aquestes variacions han estat poc importants al llarg dels darrers anys.

Mapa de risc

En relació amb les visites de classificació realitzades anualment, en comparació amb el 2018 els establiments alimentaris presenten **un nivell lleugerament més baix de conformitat en instal·lacions** (70,6%) però significativament més alt en **pràctiques de manipulació** (69,2%) i disponibilitat **d'autocontrols** (47,7%). Novament, com pels establiments inspeccionats, es detecten menys establiments classificats amb els autocontrols adequats entre els municipis de menys de 60.000 habitants (29,4%) que entre els més grans (57,4%).

Conformitats en classificacions

9 El ***risc sanitari*** *s'estableix d'acord a un protocol, que considera uns criteris determinats.*

La diferència entre els percentatges de conformitat obtinguts durant les visites de classificació i l'obtingut durant les visites d'inspecció pot venir perquè és habitual que en primer lloc es faci una visita de classificació de l'establiment de manera que quan arribi la visita d'inspecció s'hagin esmenat les deficiències. En aquest sentit, la diferència pot ser més o menys elevada en funció de si hi ha hagut una classificació de l'establiment un cop esmenades les deficiències que han motivat la no-conformitat inicial.

Diferències de conformitats entre inspeccions i classificacions anuals

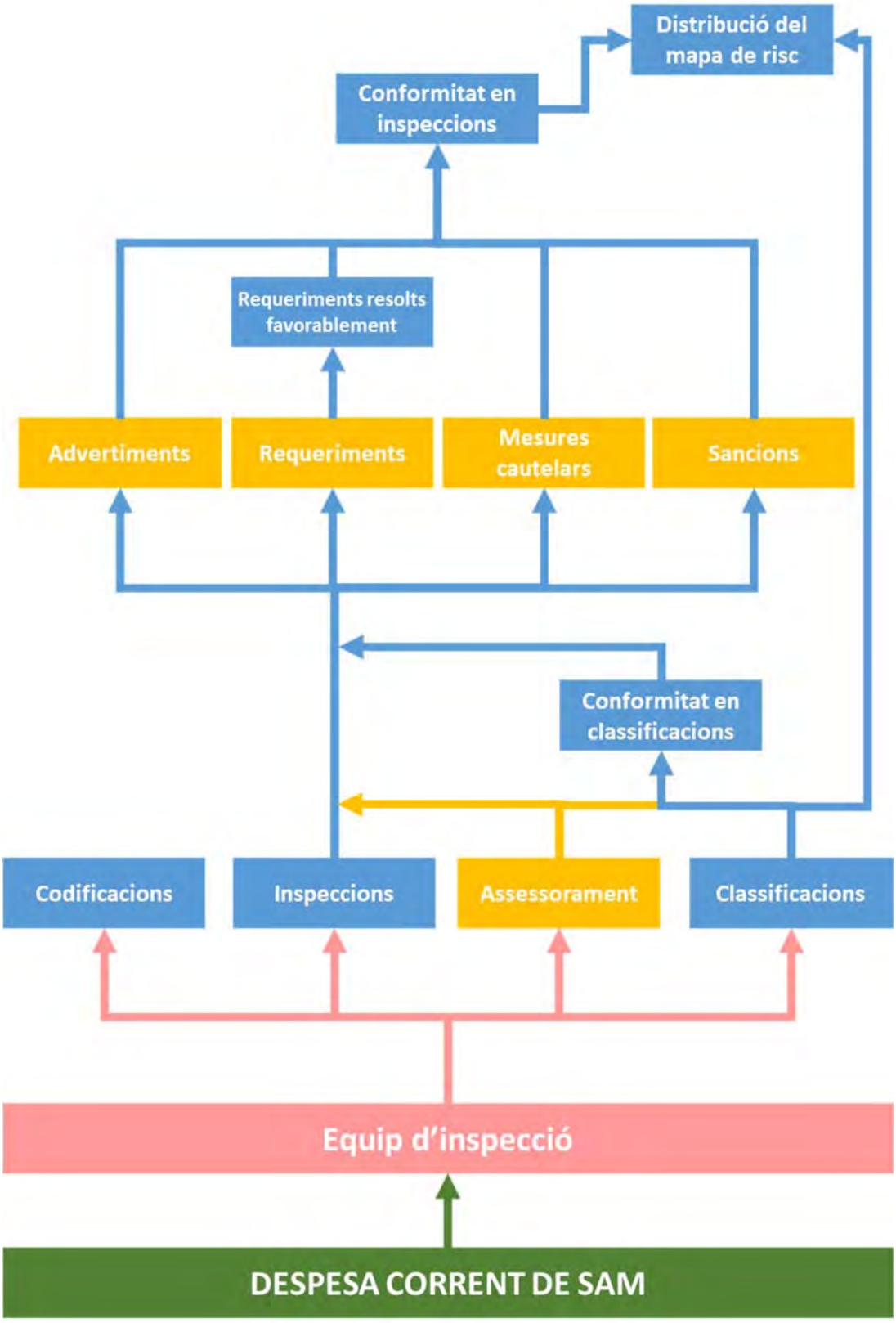
	Classificats	Inspeccionats
% d'establiments alimentaris conformes pel que fa a instal·lacions	70,6%	82,9%
% d'establiments alimentaris conformes pel que fa a pràctiques de manipulació	69,2%	83,7%
% d'establiments alimentaris que disposen d'autocontrol	47,7%	69,6%

Per últim, **el percentatge d'establiments codificats[10] ha disminuït lleugerament** l'any 2019 respecte l'any 2018, situant-se en el 72,1% del total del cens alimentari del municipi. Aquesta caiguda, motivada per actualitzacions dels censos municipals, se centra en els municipis majors de 60.000 habitants que baixen 3,2 punts percentuals fins al 73,3% d'establiments alimentaris codificats, mentre que els menors de 60.000 pugen 5,8 punts percentuals fins al 67,9%.

	2018	2019
% d'establiments codificats sobre el nombre total d'establiments alimentaris	73,1	72,1

10 Un ***establiment codificat*** *és aquell a qui se li ha assignat un número de registre municipal.*

3. LA SITUACIÓ DEL CCI SAM L'ANY 2019

4. RESUM EXECUTIU

A continuació es detallen els principals resultats de la onzena edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de Seguretat Alimentària:

- **Augmenta la despesa corrent en seguretat alimentària.**
  L'any 2019 ha crescut lleugerament la despesa corrent mitjana dels municipis participants al CCI SAM destinada a la seguretat alimentària. En conjunt ha estat de 0,96€ per habitant i any.

- **Tasques de seguretat alimentària realitzades.**
  L'any 2019 ha baixat lleugerament la ràtio d'establiments alimentaris per inspector fins els 879. A més, també s'ha produït un lleuger increment del percentatge d'establiments classificats (71,9% del cens municipal) acompanyat d'una lleugera disminució del percentatge d'establiments alimentaris inspeccionats (19,3% del cens), mantenint el nombre de visites d'inspecció per establiment (1,4). Finalment, s'han assessorat gairebé 50 establiments per cada 1.000 establiments alimentaris al municipi, indicador que augmenta fins els 70 si s'exclouen els 10 districtes de la ciutat de Barcelona.

- **Es mantenen les mesures coercitives als establiments alimentaris en matèria de seguretat alimentària.**
  Si bé es **manté l'emissió de requeriments i de sancions respecte l'any 2018,** durant el 2019 augmenta **el percentatge d'establiments alimentaris amb mesures cautelars sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats .**

- **El control en seguretat alimentària deriva en un elevat percentatge de conformitats.**
  Amb tot, a finals de l'any 2019 gairebé un 84% dels establiments classificats eren conformes pel que fa a les pràctiques de manipulació, un 83% ho eren pel que fa a les instal·lacions i un 70% disposaven dels autocontrols adequats. Així, el seguiment i el control dels establiments alimentaris de competència municipal per part dels ajuntaments fent ús de les eines que la Llei de salut pública els dota per instar als titulars d'aquests establiments a corregir deficiències que s'hagin detectat, acaba afavorint que un cop finalitzat l'any millori la seva conformitat pel que fa a les instal·lacions i a les pràctiques de manipulació.

- **Estabilitat del mapa de risc.**
  El mapa de risc presenta alguna variació, però gens significativa: cada any es classifiquen establiments nous, se'n reclassifiquen i s'eliminen els que han tancat. A nivell general, es pot parlar d'una estabilitat **del mapa de risc a la província de Barcelona amb la progressiva disminució del percentatge d'establiments amb risc alt.**

- **La dimensió del municipi pot condicionar l'actuació en seguretat alimentària:**
  - **Disponibilitat i ús de recursos en seguretat alimentària.**
    Al costat d'aquest relat general, cal considerar **algunes diferències que existeixen en funció de la dimensió del municipi,** principalment relacionades amb la disponibilitat i l'ús dels recursos destinats a la seguretat alimentària, que incideixen en la feina i els resultats obtinguts en aquesta matèria.
  - **La conformitat en seguretat alimentària.**
    De mitjana, en els municipis majors de 60.000 habitants un **volum més gran d'establiments alimentaris inspeccionats són conformes** tant pel que fa a instal·lacions com pràctiques de manipulació, i disposen dels autocontrols requerits per la normativa. Ara bé, els municipis de menys de 60.000 habitants registren una millora molt significativa respecte l'any 2018.
  - **El mapa de risc en seguretat alimentària.**
    Pel que fa al mapa de risc, són **els municipis de menys de 60.000 habitants els que enregistren una proporció més baixa d'establiments de risc sanitari alt.**

5. RESUM D'INDICADORS DEL CCI SAM

Els colors són els utilitzats per distingir cadascuna de les cinc dimensions en què s'agrupen els indicadors del CCI SAM.

Encàrrec polític

Garantir el compliment de la normativa	2019	
% d'establiments alimentaris inspeccionats sobre el total d'establiments alimentaris	19,3	↓
% d'establiments alimentaris inspeccionats conformes pel que fa a instal·lacions	82,9	→
% d'establiments alimentaris inspeccionats conformes pel que fa a pràctiques de manipulació	83,7	→
% d'establiments alimentaris inspeccionats que disposen d'autocontrol	69,6	→
% d'establiments alimentaris classificats sobre el total d'establiments alimentaris	71,9	↑
% d'establiments alimentaris classificats conformes pel que fa a instal·lacions	70,6	→
% d'establiments alimentaris classificats conformes pel que fa a pràctiques de manipulació	69,2	
% d'establiments alimentaris classificats que disposen d'autocontrol	47,7	→

Gestionar un servei de "qualitat"	2019	
% d'activitats específiques en SAM sobre el nombre total d'activitats establertes en la Cartera de Serveis SAM	77,7	↓
% de requeriments resolts favorablement sobre el total de requeriments emesos	70,7	↑
% d'establiments codificats sobre el nombre total d'establiments alimentaris	72,1	

Adequar el servei a les expectatives de la ciutadania	2019	
Nombre de brots de TIA sobre 100.000 habitants	0,9	→
Nombres de denúncies rebudes sobre 10.000 habitants	1,1	

Gestió del risc	2019	
% d'establiments alimentaris classificats com a risc sanitari baix	47,6	
% d'establiments alimentaris classificats com a risc sanitari mitjà	38,2	→
% d'establiments alimentaris classificats com a risc sanitari alt	14,2	↓

Usuari / Client

Gestió de Riscos Sanitaris	2019	
Nombre d'inspeccions per cada 1.000 habitants	2,6	↓
Nombre d'inspeccions sobre el total d'establiments alimentaris inspeccionats	1,4	→

Comunicació, foment i suport d'activitats de Seguretat alimentària	2019
Nombre d'establiments alimentaris assessorats per cada 1000 establiments alimentaris al municipi	48,8

Grau d'acompliment de la normativa	2019	
Nombre d'advertiments emesos per cada 100 establiments alimentaris visitats	25,5	
Nombre de requeriments emesos per cada 100 establiments alimentaris inspeccionats	16,1	
% d'establiments alimentaris amb mesures cautelars sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	4,7	↑
% d'establiments alimentaris sancionats sobre el nombre total d'establiments alimentaris inspeccionats	3,5	

Valors organitzatius

Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió (I)	2019	
% de Gestió directa (Ajuntament, OOAA, Empreses municipals)	100,0	→
% de Gestió indirecta (concessió, altres)	0,0	→

Disposar dels recursos humans adequats	2019	
Nombre de visites de control de l'ajuntament sobre el nombre total d'inspectors/es SAM de l'ajuntament	260,9	
Nombre d'habitants sobre el nombre total de treballadors/es de SAM	55.106,4	↓
Nombre d'establiments alimentaris sobre el nombre total d'inspectors/es SAM de l'ajuntament	879,1	→

Promoure un clima laboral positiu per als treballadors	2019
% d'hores de baixa sobre el nombre total d'hores laborals dels treballadors/es de SAM	4,9
Sou brut d'un tècnic de Salut pública	35.446
Sou brut d'un inspector	36.760

Gestionar el servei amb les diverses formes de gestió (II)	2019
% d'inspeccions pròpies sobre el nombre total d'inspeccions	97,8

Millorar les habilitats dels treballador/res del servei	2019
Nombre total d'hores de formació específica sobre el nombre total de treballadors/es del Servei	18,5

Reflectir l'estructura de gènere del personal	2019
% de dones sobre el nombre total de treballadors/es de SAM	65,3
% de dones amb càrrec de comandament sobre el nombre total de treballadors/es de SAM amb càrrec de comandament	76,0

Economia

Disposar dels recursos adequats	2019
Despesa corrent de SAM per habitant	0,96
% de la despesa corrent de SAM sobre el pressupost corrent municipal	0,12
% de la despesa corrent de SAM sobre el pressupost corrent de Salut pública	16,4

Finançar adequadament el servei	2019
% d'autofinançament per taxes i preus públics sobre la despesa corrent de SAM	12,4
% de finançament per part d'altres institucions sobre la despesa corrent de SAM	21,8
% de finançament per part de l'ajuntament sobre la despesa corrent de SAM	65,8

Oferir el servei a uns costos unitaris adequats	2019
Despesa corrent anual de SAM sobre nombre d'establiments alimentaris	98,8

Entorn

	2019	
Nombre d'establiments alimentaris per cada 1.000 habitants	9,7	→
Població	84.277	→
% Població estrangera	16,1	↑
Densitat de població (hab. / km2)	4.037	→
Renda per càpita	19.727	↑

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

MEDIACIÓ CIUTADANA 2019

El projecte Cercles de comparació Intermunicipal és una activitat de:
Diputació de Barcelona.
En el Cercle dels serveis de mediació ciutadana col·labora el Grup de Recerca LI-BERI (Grup de recerca en infància, joventut i comunitat) de la Universitat de Girona.

INFORME DELS INDICADORS DE SERVEIS DE MEDIACIÓ CIUTADANA 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. EVOLUCIÓ I CONSOLIDACIÓ DELS SMC: QUÈ ENS DIUEN 10 ANYS DE DADES?

3. DE LA MEDIACIÓ A LA MEDIACIÓ CIUTADANA: A LA RECERCA D'UN NOU MARC D'ANÀLISI

4. CONCLUSIONS: REPTES I OPORTUNITATS

5. BIBLIOGRAFIA

1. INTRODUCCIÓ

Els cercles de comparació intermunicipal

Els cercles de comparació intermunicipal impulsats per la Diputació de Barcelona, són un instrument de suport a l'avaluació i millora de la prestació i gestió dels serveis públics municipals. Són dinamitzats pel Servei de Programació de l'Àrea de Recursos Humans, Hisenda i Serveis Interns i realitzen un treball conjunt amb les àrees que treballen en els diversos àmbits d'anàlisi. Actualment es realitza la comparació intermunicipal a més d'una vintena d'àmbits, oferint als participants una metodologia d'aplicació pròpia, rigorosa i sòlida basada en eines que fomenten la participació i la transferència de coneixement entre els diferents ens participants.

Per què aquest informe? Quins objectius té?

Enguany es compleixen 10 anys del cercle de comparació intermunicipal dels serveis de mediació ciutadana (d'ara endavant, SMC), i en fa més de 15 que la Diputació va fer una aposta clara i decidida per aquest programa. **L'objectiu del cercle dels serveis de mediació ciutadana és diagnosticar l'estat de salut de la prestació i gestió dels serveis municipals,** utilitzant indicadors que han estat consensuats amb les diferents àrees, amb la idea d'extreure informació completa i actualitzada, millorar els estàndards de qualitat, compartir i intercanviar experiències entre municipis, i fixar un punt d'inici a l'hora de planificar, redefinir objectius o prendre decisions. En definitiva i com ja hem dit, avaluar el funcionament dels serveis per poder impulsar-ne millores.

Des de l'equip del Servei de Convivència i Diversitat de l'Àrea de Cohesió Social, Ciutadania i Benestar, s'ha considerat que era moment de fer una anàlisi d'aquesta dècada amb la voluntat d'observar les dades amb unes ulleres noves, una mirada externa que permeti:

- Posar en valor la mediació ciutadana i el programa de mediació de la Diputació de Barcelona en el marc de les polítiques locals de promoció de la convivència i el dret a la ciutat.
- Disposar d'una anàlisi de 10 anys de dades del Cercle dels SMC i la seva aportació a les polítiques de convivència, amb la voluntat d'elevar la visió i poder plantejar un marc analític i estratègic que pugui fer de guia per els propers anys.
- Superar la lectura tradicional "lineal" i "evolutiva" de les dades per plantejar-se hipòtesis de recerca i trobar respostes

La voluntat de millora constant i continua del Programa s'ha evidenciat al llarg d'aquests 10 anys del cercle de comparació intermunicipal dels SMC, fins i tot des d'anys abans. Per aquests motius, **el present informe ofereix un recorregut que ens ha de permetre identificar reptes i oportunitats que puguin dotar a les polítiques de l'Àrea de Cohesió Social, Ciutadania i Benestar, però també als municipis i als SMC de línies estratègiques per on continuar impulsant la mediació ciutadana, des d'una perspectiva més holística i integral,** especialment en un context que es caracteritzarà pels impactes causats per la pandèmia (crisis de la COVID- SARS 19).

Metodologia i hipòtesis

Per fer-ho, **a nivell metodològic es parteix d'una aproximació quantitativa i qualitativa a la història i evolució dels diferents serveis a partir dels indicadors i les dades del Cercle**.

- Per una banda, pel què fa al **mètode quantitatiu**, es parteix de l'evolució històrica de les principals dades i indicadors que conformen el cercle per acabar generant hipòtesis que puguin validar o refutar algunes de les preguntes que els serveis de mediació ciutadana han generat els darrers anys pel què fa a la seva gestió.

- Per altra banda, en relació al **mètode qualitatiu** que es presenta s'ha realitzat a partir de la base de dades de les memòries disponibles dels SMC[1].

En definitiva, **el present informe beu de la lectura i de l'anàlisi de la documentació; observació de les principals accions realitzades pels SMC i; al mateix temps, de les dades, d'indicadors i d'elaboració de les estadístiques del cercle**. Cal remarcar que el programa de mediació ciutadana compta amb una base de dades molt extensa i realment detallada de molts dels aspectes que influeixen o condicionen la seva oferta, però també disposa d'indicadors relacionats amb la influència o pes que tenen en l'entorn on actuen. Per aquests motius, no es presenten totes les dades, sinó aquelles que permeten acceptar, refutar o matisar hipòtesis concretes. **Així doncs, aquestes són les dues grans preguntes al voltant de les quals gira el present informe:**

- Quina és l'explicació de l'impuls i la possible consolidació dels SMC els darrers anys?
- Com s'han adaptat els SMC en un context caracteritzat pels canvis, la crisi de 2008 i les seves conseqüències?

Aquestes preguntes, no només han d'ajudar a oferir una lectura de què han aportat els SMC a les polítiques de convivència i dret a la ciutat, sinó que també han d'oferir pistes al voltant de quins canvis o direcció caldrà prendre en un context proper on el creixement del malestar, les desigualtats i la vulnerabilitat tindran un protagonisme molt destacat.

2. EVOLUCIÓ I CONSOLIDACIÓ DELS SMC: QUÈ ENS DIUEN 10 ANYS DE DADES?

Fa una dècada que el cercle de comparació intermunicipal dels SMC de la Diputació de Barcelona aporta una anàlisi comparada d'indicadors de gestió dels Serveis de Mediació Ciutadana i impulsa millores en el funcionament d'uns serveis que són una de les peces clau de les polítiques locals de promoció de la convivència i el dret a la ciutat.

En aquest apartat es presenta l'encaix en el marc de les polítiques i actuacions de convivència, d'acció comunitària per una convivència inclusiva a partir d'un diàleg amb les dades i les memòries anuals presentades pels SMC.

2.1. COM HAN EVOLUCIONAT ELS SMC?

Es presenta de forma sintètica una radiografia interpretada dels principals fets que han tingut incidència en els SMC els últims 10 anys i de la participació d'aquests al cercle de comparació intermunicipal.

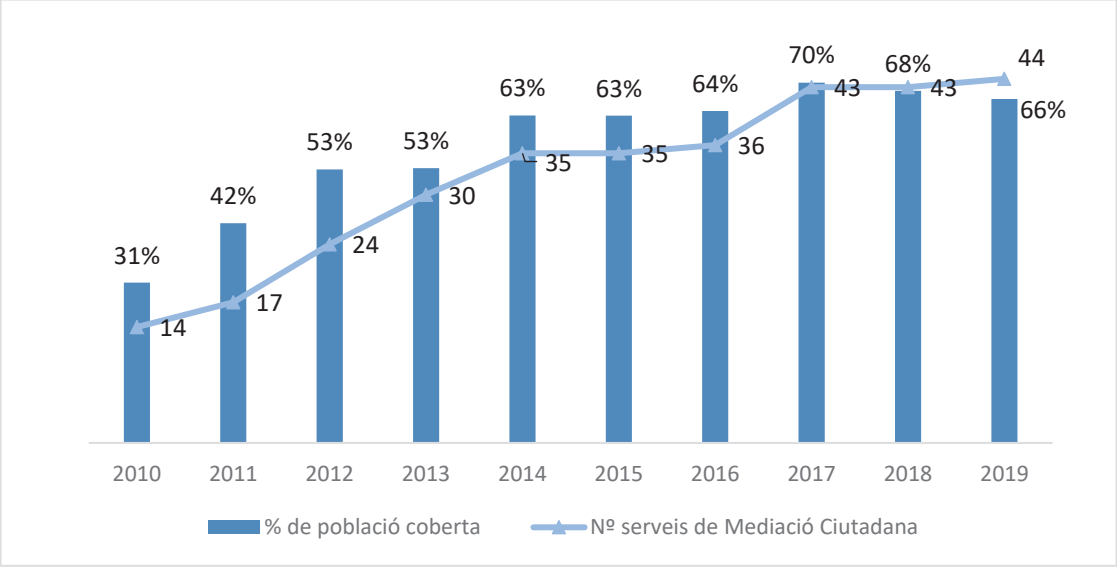
Evolució del nombre i de la cobertura dels SMC

Pel què fa a l'evolució del nombre de SMC i del % de població de la província de Barcelona coberta pels SMC (gràfic 1) destacar que:

- El programa de Mediació Ciutadana data del 2006 i el 2010 (4 anys més tard) s'inicia el cercle, coincidint amb l'enèrgica expansió dels serveis. **En només 4 anys (del 2010 al 2014) el Cercle passa de 14 a 35 SMC[2]**.
- S'observa com, **tot i expandir-se en un moment complex, els SMC del Programa han crescut al llarg dels anys, passant de 24 a 46 SMC del 2006 al 2019.**
- En aquests anys, l**a població coberta pels SMC participants al Cercle creix al mateix ritme, tot i que s'identifica una lleugera disminució a partir de 2017**.

1 *S'han recollit les memòries dels SMC de 8 SMC del 2013 al 2016, i a partir del 2017 s'han agafat les informacions de la base de dades de les memòries que presenten els SMC a la Diputació de Barcelona.*

2 *El programa de mediació ciutadana de la Diputació s'havia creat l'any 2006 amb 24 ens locals. L'any 2010 i l'any 2014, 38 ens locals estaven al programa si bé no tots formaven part del cercle de comparació intermunicipal dels serveis de mediació ciutadana.*

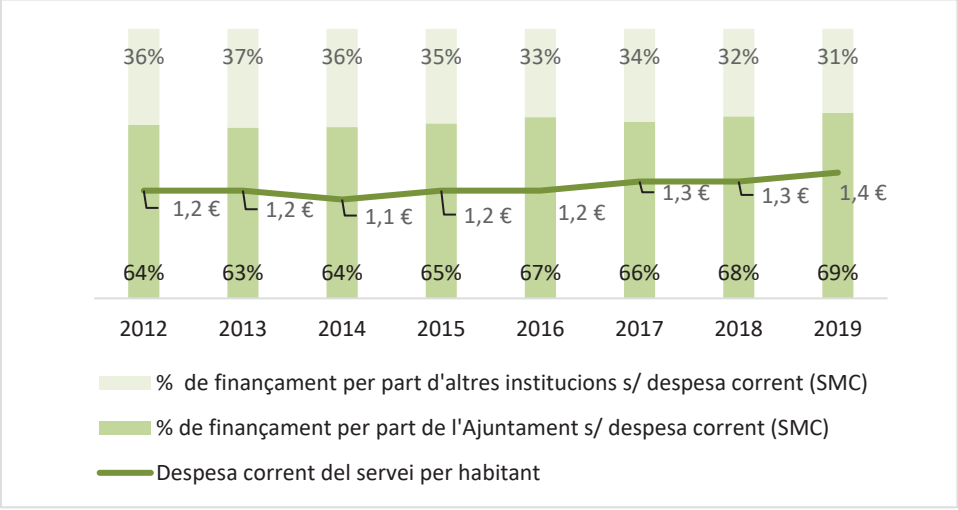

Gràfic 1. Evolució del nombre de SMC participants al Cercle i % de població coberta per aquests serveis (2010- 2019)[3]

Evolució del finançament dels SMC

Des d'una perspectiva històrica, el finançament dels SMC no presenta canvis significatius i s'ha mantingut estable al llarg del temps, fet que apunta a un dels reptes estratègics pels propers anys. Tal com es pot veure en el gràfic 2:

- El % de finançament per part dels ens locals s/ despesa corrent dels SMC i el % de finançament per part d'altres institucions s'han mantingut estables al llarg dels anys.
- La despesa corrent per habitant s'ha mantingut molt baixa (es manté constant el % de despesa corrent dels SMC sobre el pressupost municipal).

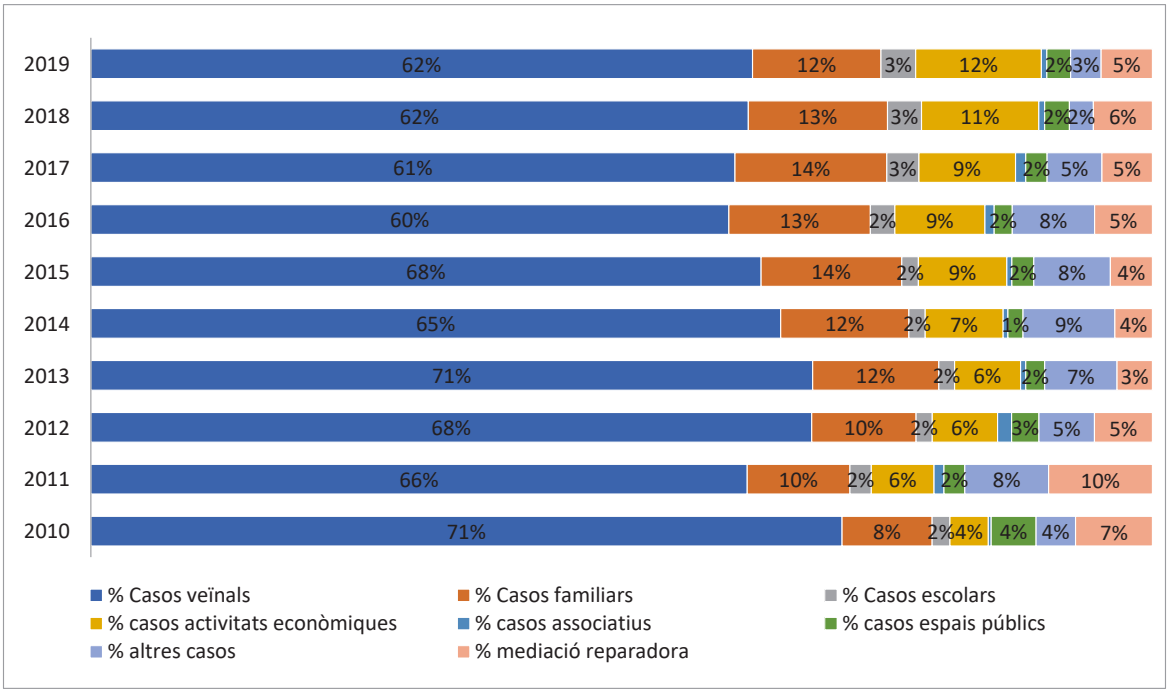
Gràfic 2. Evolució del finançament s/ despesa corrent, % de finançament per part d'altres institucions i despesa corrent del SMC per habitant (2010-2019)

3 *No inclou les dades de població de la ciutat de Barcelona.*

Tipologia de casos treballats des dels SMC

Tenint en compte el gràfic 3, es pot veure com:

- Els casos veïnals són la tipologia de conflictes en els que més han treballat els SMC al llarg dels anys.
- El % de casos d'espai públic ha augmentat al llarg dels anys, passant de 1,63% al 3,27%.
- Els casos de mediació reparadora són els que han presentat més variacions al llarg dels anys: arribant al 10,47% el 2011, al 3,47% el 2013 i al 4,83% el 2019.
- El % de casos familiars s'ha incrementat en 4 punts al llarg dels anys.

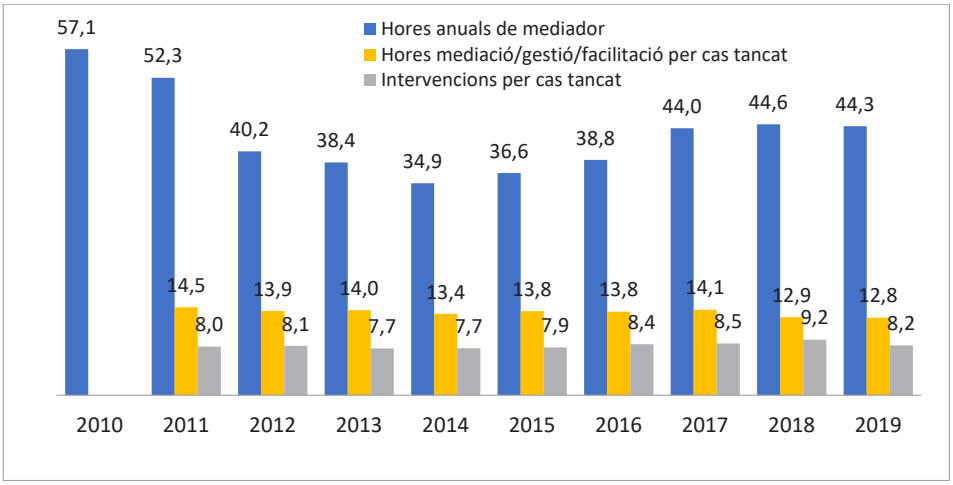

Gràfic 3. Evolució de la tipologia de casos treballats als SMC (2010- 2019)

Evolució de les intervencions realitzades pels SMC

Si es vol veure quina ha estat l'evolució dels últims 10 anys en les intervencions realitzades pels SMC (gràfic 4), es destaca el següent :

- De mitjana, el nombre d'intervencions per cas tancat es manté estable, tot i els canvis i les transformacions del context dels darrers anys.
- Les hores de mediació/gestió/facilitació també segueixen la mateixa pauta (8,01 hores el 2011 a 8,22 hores el 2019).
- En canvi, les hores anuals de mediador/a s'han anat reduint (passant de 57,05 hores el 2010 a 44,34 hores el 2019), en part per l'augment de municipis petits i mitjans amb SMC que acaben obrint menys hores.

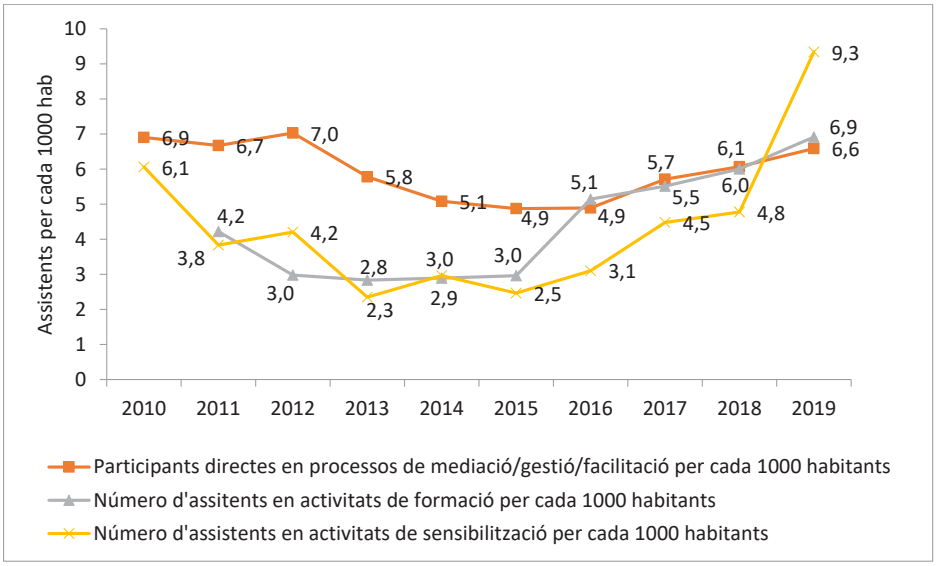

Gràfic 4. Evolució de les intervencions per cas tancat, hores de mediació/gestió/ facilitació per cas tancat i hores anuals de mediador (2010- 2019)

La incidència dels SMC

La incidència dels SMC al llarg dels anys es pot explicar a partir de l'evolució del volum de participants directes en processos de mediació, número d'assistents en activitats de formació i de sensibilització, i als casos treballats per cada 1000 habitants. En aquest sentit, del gràfic 5, es destaca:

- El nombre de participants directes en processos de mediació, es mostra estable al llarg dels anys, tot i que entre el 2012 i el 2015 es produeix un descens (passa de 7,03 a 4,87).
- El nombre d'assistents en activitats de sensibilització i de formació s'ha anat incrementant al llarg dels anys, especialment entre 2015 i 2019.

Gràfic 5. Evolució participants directes en processos de mediació, nombre d'assistents en activitats de formació i nombre d'assistents en activitats de sensibilització per cada 1000 habitants (2010-2019)

2.2. SOBRE LA CONSOLIDACIÓ DELS SMC[4]

Arribats a aquest punt, es planteja la pregunta: S'han consolidat els SMC? I si és així, quina és la seva explicació? Tal com s'ha vist anteriorment, podem dir que s'ha assolit la territorialització – s'ha passat de 24 a 46 SMC del 2006 al 2019, i s'ha creat un servei itinerant de mediació ciutadana- però ara queda el repte d'incrementar-ne el grau de cobertura. Per donar resposta a la pregunta, es presenten les dades del cercle sota l'òptica de si el grau de finançament propi, la vulnerabilitat social i l'antiguitat del Servei incideixen en la seva consolidació.

2.2.A. LA INCIDÈNCIA DEL FINANÇAMENT PROPI EN LA CONSOLIDACIÓ DELS SMC

En aquest apartat, es presenta una lectura en relació a com incideix el finançament en la consolidació dels serveis. **Per quines variables està condicionat el finançament dels SMC, quines en són les seves principals repercussions, s'observen canvis en aquests 10 anys?**

Què ens diuen les dades del Cercle?

Es presenten les dades de 2019 (taula 1), en la qual s'han estructurat 3 grups segons el % de finançament propi: grup 1 (més del 75% de finançament propi), grup 2 (entre el 50- 75%), grup 3 (menys del 50%)[5].

HIPÒTESI 1 *El grau de finançament propi influeix en la prestació del servei?*	GRUP 1 Ens locals amb més d'un 75% de finançament propi *Mitjana del grup*	GRUP 2 Ens locals amb entre 50% i 75% de finançament propi *Mitjana del grup*	GRUP 3 Ens locals amb menys del 50% de finançament propi *Mitjana del grup*
% de finançament per part de l'Ajuntament s/ despesa corrent (SMC)	83,36%	63,68%	34,25%
Població	136.032	50.956	54.636
Densitat de població	7.022,22	2.554,59	245,71
Despesa corrent del servei per habitant	2,26 €	1,27 €	0,72 €
% de casos de gestió / facilitació s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	58,02%	42,98%	49,20%

4 Les dades estadístiques que es presenten en aquest estudi fan referència a les del cercle de comparació intermunicipal dels SMC.
5 En les files de la taula 1, apareixen aquelles variables que tenen relació o que mostren certa correlació respecte el finançament propi.

HIPÒTESI 1

El grau de finançament propi influeix en la prestació del servei?

	GRUP 1 Ens locals amb més d'un 75% de finançament propi *Mitjana del grup*	GRUP 2 Ens locals amb entre 50% i 75% de finançament propi *Mitjana del grup*	GRUP 3 Ens locals amb menys del 50% de finançament propi *Mitjana del grup*
Temps mitjà (dies) entre sol·licitud rebuda i 1a intervenció s/ total casos tancats (excepte desestimats)	1,44	1,80	2,12
Temps mitjà entre la primera intervenció i el tancament dels casos tancats (excepte desestimats i derivats o interromputs)	59,98	46,42	34,89
% de casos multiparts s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	9,26%	21,22%	20,55%
Grau de satisfacció de les persones usuàries amb el servei de mediació/ gestió/ facilitació	8,81	8,15	8,49
Hores d'obertura setmanal pel matí	31,00	19,97	22,37
Hores d'obertura setmanal per la tarda	13,17	8,25	6,63
% de casos Veïnals s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	75,41%	60,81%	52,93%
% de casos Familiars s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	3,36%	14,39%	19,75%
% de casos Escolars s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	2,33%	1,18%	6,58%
% de casos d'Activitats Econòmiques s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	9,97%	12,23%	8,58%
% de casos Associatius s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	0,16%	0,54%	1,00%
% de casos d'espais públics s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	2,17%	2,26%	2,53%
% de casos de mediació reparadora s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	6,34%	3,93%	4,39%
Mitjana d'antiguitat (en mesos) dels/les mediadors/res	97,81	73,04	56,05
Índex de Vulnerabilitat Social (IVSO)[7]	87,85	94,64	92,43

Taula 1. Influència del finançament propi en la prestació del servei[6]

6 *En el grup 3 no només s'inclouen municipis sinó també els consells comarcals.*

7 *L'IVSO és un índex de base 100 (sense unitat) que calcula la vulnerabilitat social. Quan els punts obtinguts són inferiors a 90 es considera que la vulnerabilitat és molt alta. Entre 90 i 100 punts es considera que la vulnerabilitat és alta. De 100 a 110 la vulnerabilitat és baixa i els valors superiors a 110 revelen una vulnerabilitat molt baixa.*

Tenint en compte els 3 grups definits en funció del % de finançament propi del SMC i a partir de l'anàlisi de variables com la població, l'antiguitat del servei, la tipologia de casos atesos i la consolidació dels equips, s'observa que:

- **El grau de finançament propi té molta relació amb la mida poblacional del municipi i la despesa corrent per habitant:**
  - Els municipis amb més població gasten en el SMC 2,26€ i el seu finançament propi se situa en un 83,6%.
  - Els municipis de mida mitjana gasten 1,27€ per habitant i el financen amb fons propis en un 63,68% de mitjana.
  - Els municipis més petits financen els SMC amb fons propis en un 34,25% de mitjana i gasten tan sols 0,72€ per habitant.

  Les dades apunten a les característiques sòcio-territorials (població i densitat de població) com variables explicatives tant de la despesa corrent per habitant com del grau de finançament propi. És a dir, els municipis del grup 1 que presenten factors de densitat més elevats i major vulnerabilitat social, tenen una major despesa per habitant i un major grau de finançament per part dels ajuntaments en l'impuls i consolidació dels serveis.

- **El grau de finançament propi té incidència en la tipologia dels diferents casos treballats. De les dades, es pot extreure que:**

  - Els SMC dels ens locals del grup 1 tenen un % més elevat de tractament de casos de tipus veïnal (75,41%), que els del grup 3 que tenen un 52,93%, i que els del grup 2 que atenen 60,81% de casos de tipus veïnals. Al mateix temps, també el treball de casos de tipus familiars (3,36%) és inferior que el % de casos treballats en els SMC del grup 2 (14,39%), i els de SMC d'ens locals del grup 3 (19,75%).
  - Un 6,34% dels casos treballats en els SMC del grup 1 són de mediació reparadora, una xifra sensiblement més significativa que la dels ens locals del grup 2 (3,93%), i a les que presenten els municipis petits (4,39%).
  - Els SMC del grup 1 tenen un % de casos on hi ha més de dues parts (9,26%), i associatius (0,16%) inferior al % d'ens locals on el finançament propi se situa entre el 50 i el 75% (grup 2) (0,54% de casos de tipus associatius; 21,22% casos amb més de dues parts implicades) i al d'ens locals on el finançament propi és de menys del 50% (grup 3) –1% de casos de tipus associatius; 20,55% de casos on hi ha més de dues parts implicades–. En altres paraules, els ens locals del grup 2 i 3 es caracteritzen per abordar casos multipart, i en això es diferencien molt dels municipis amb més finançament propi.
  - El ens locals s amb més finançament propi (grup 1), treballen menys casos escolars (2,33%), menys casos d'activitats econòmiques (9,97%), i menys casos d'espai públic; mentre que els ens locals del grup 3 treballen més casos escolars (6,58%) i més casos d'espai públic (2,53%).

  En definitiva, les dades apunten que en els ens locals on hi ha un major grau de finançament propi predomina el tractament de casos veïnals i treballen en clau reparadora, mentre que en els altres dos el percentatge es redueix, al mateix temps que es treballen – en el grup 2 i 3 – més conflictes de tipus familiar i en la gestió de conflictes entre dues parts. Tanmateix, s'observa en el cas dels ens locals del grup 3 una gestió de més casos d'espai públic i de casos escolars. Això mostra com des dels SMC, estiguin en el grup que estiguin, es caracteritzen per treballar tipologies de casos en clau comunitària i vinculats a necessitats dels municipis.

- **El grau de finançament propi té incidència en la mitjana d'antiguitat dels i de les professionals dels SMC.** La mitjana d'antiguitat (97,81 mesos) dels SMC dels ens locals del grup 1, és molt superior a la mitjana d'antiguitat dels municipis del grup 2 (73,04 mesos) i encara més que la dels SMC dels municipis petits (56,05 mesos). En aquest sentit, és probable que aquesta dada es degui també a l'antiguitat dels SMC. Al grup 1 hi podem trobar precisament els primers SMC de la província de Barcelona.

- **El grau de finançament propi té incidència en la rapidesa en fer la primera intervenció i el tancament del cas.**
  - Grup 1: la primera intervenció es fa en 1,44 dies de mitjana des de la rebuda de la sol·licitud i el temps entre la primera intervenció i el tancament del cas és de 59,98 dies de mitjana.
  - Grup 2: la primera intervenció es fa en 1,80 dies de mitjana des de la rebuda de la sol·licitud i el temps entre la primera intervenció i el tancament del cas és de 46,42 dies de mitjana.
  - Grup 3: la primera intervenció es fa en 2,12 dies de mitjana des de la rebuda de la sol·licitud i el temps entre la primera intervenció i el tancament del cas és de 34,89 dies de mitjana.

  Es pot veure doncs, com els municipis del grup 1 van més ràpid a fer la primera intervenció –presenten major marge de maniobra– i acostumen a treballar en casos on predominen processos més llargs. Probablement el fet que els municipis grans puguin comptar amb equips més consolidats, nombrosos i major obertura de dies a la setmana explica la rapidesa en la resposta; i en canvi, el fet de centrar-se en treballar més en casos de tipus veïnal, com s'ha vist anteriorment, on l'aspecte comunitari té més pes, pot ajudar a entendre perquè el recorregut del procés és més llarg.

- **El grau de finançament propi té incidència en la valoració dels SMC.** El grau de satisfacció de les persones beneficiàries és més elevat (8,81) on hi ha més finançament per part de l'ajuntament. Dit això, una possible lectura és que el % de finançament propi dels SMC ha estat una de les claus pels nivells de satisfacció elevats, però també, i potser més important, per l'antiguitat dels i de les professionals.

Què ens diuen les memòries dels SMC?

Del buidatge de les memòries dels SMC, se'n treuen les següents lectures complementàries:

- **La tipologia de casos treballats pels SMC en general, són els de tipus veïnal**, sobretot aquells que tenen a veure amb la relació entre les persones, els sorolls i l'organització.

- **El treball comunitari es tradueix en el que popularment coneixem com a treball en xarxa.** A més, de les memòries en destaquem el lideratge i la presència de la figura mediadora dins dels municipis. Sovint ha tingut un paper clau per facilitar o desbloquejar situacions, i s'apunta com una oportunitat on aprofundir.

- **Els ens locals amb una major antiguitat dels seus SMC tenen una metodologia de treball més consolidada i major obertura a la ciutat,** fet que es concreta amb una major col·laboració amb les entitats, organitzacions o àrees i departaments.

- **Els SMC dels ens locals amb menys % de finançament propi i menor depesa corrent per habitant s'emmirallen en els SMC dels ens locals amb més recursos.**

En definitiva, s'observa com els SMC s'han consolidat, han estat capaços de generar projectes, s'han fet presents a les ciutats, pobles i barris i tenen reconeixement dins les estructures municipals tot i que encara hi ha recorregut per millorar. En línia amb els % de casos per tipologia, de les accions desenvolupades pels serveis i recollides en les memòries, destaquen aquells projectes i intervencions orientats a la ciutat, al barri, o als centres educatius, però també, tot i que en menor mesura, apareixen les accions destinades a comunitats veïnals.

Com a conclusió, les dades i les lectures de les memòries mostren com el finançament per part de l'ajuntament està relacionat amb municipis més grans, amb més antiguitat del servei i això acaba repercutint en tipologies de casos més comunitaris i més consolidació dels/les mediadors/es.

Això porta als següents reptes:
Aprofundir en la dimensió relacional, així com en el paper clau de la mediació per promoure canvis als entorns veïnals, promovent la vessant més preventiva i anticipativa.

Si bé els SMC s'han territorialitzat i han mostrat una forta resiliència durant els anys de crisi econòmica, cal orientar-se cap a noves metodologies d'intervenció. En aquest sentit, tenint en compte les dades, s'obre de forma clara una possibilitat: **potenciar les intervencions en clau comunitària i amb una visió reparadora, a l'espai públic o a les comunitats veïnals.**

2.2.B. LA INCIDÈNCIA DE LA VULNERABILITAT SOCIAL EN LA CONSOLIDACIÓ DELS SMC

En aquest apartat, s'analitza si la mediació ha esdevingut una eina important pels municipis en l'abordatge del malestar i la vulnerabilitat, que s'han agreujat en les diferents crisis viscudes els darrers anys. Per fer-ho, intentarem respondre a la següent pregunta: **els SMC s'han consolidat en aquells municipis on hi ha més vulnerabilitat social?**

Què ens diuen les dades del Cercle?

Es presenten les dades del 2019 (taula 2), en la qual s'han definit 3 grups segons major o menor índex de vulnerabilitat social[8]. Així doncs, al grup 1 trobem els municipis amb menys factors de vulnerabilitat (IVSO superior a 95), en el grup 2 hi ha els municipis amb un IVSO d'entre 90 i 95, i en el grup 3 hi ha els municipis amb un IVSO inferior a 90 (els més vulnerables)[9].

HIPÒTESI 2 *L'índex de vulnerabilitat social incideix en la prestació del servei?*	GRUP 1 Municipis amb un IVSO superior al 95 *Mitjana del grup*	GRUP 2 Municipis amb un IVSO entre 90 i 95 *Mitjana del grup*	GRUP 3 Municipis amb un IVSO inferior al 90 (major vulnerabilitat) *Mitjana del grup*
Índex de Vulnerabilitat Social (IVSO)	101,74	91,98	86,24
Població	43.369	54.635	89.637
Densitat de població	211,93	890,00	5.657,90
Despesa corrent del servei per habitant	0,92 €	1,33 €	1,76 €
% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal	0,09%	0,14%	0,21%

8 Per interpretar les dades de la taula, cal tenir en compte que a major índex de vulnerabilitat social, menys vulnerable és la població, i a la inversa; a menor índex de vulnerabilitat social, major vulnerabilitat. Més informació: https://www.diba.cat/web/menugovernlocal/ivso

9 En les files de la taula 2, apareixen aquelles variables que tenen relació amb l'IVSO .

HIPÒTESI 2

L'índex de vulnerabilitat social incideix en la prestació del servei?

	GRUP 1 Municipis amb un IVSO superior al 95 *Mitjana del grup*	GRUP 2 Municipis amb un IVSO entre 90 i 95 *Mitjana del grup*	GRUP 3 Municipis amb un IVSO inferior al 90 (major vulnerabilitat) *Mitjana del grup*
% de finançament per part de l'Ajuntament s/ despesa corrent (SMC)	50,97%	66,72%	75,80%
% de casos de gestió / facilitació s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	45,12%	48,33%	54,32%
Temps mitjà (dies) entre sol·licitud rebuda i 1a intervenció s/ total casos tancats (excepte desestimats)	2,37	1,70	1,62
Temps mitjà entre la primera intervenció i el tancament dels casos tancats (excepte desestimats i derivats o interromputs)	36,10	36,12	61,82
% de casos multiparts s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	19,52%	25,49%	7,22%
Grau de satisfacció de les persones usuàries amb el servei de mediació/ gestió/ facilitació	7,95	8,41	9,19
Hores d'obertura setmanal pel matí	20,25	21,13	25,91
Hores d'obertura setmanal per la tarda	8,18	8,07	9,36
% de casos Veïnals s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	54,66%	61,49%	65,89%
% de casos Familiars s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	21,37%	15,33%	5,80%
% de casos Escolars s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	3,25%	5,47%	1,26%
% de casos d'Activitats Econòmiques s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	9,54%	6,77%	17,29%
% de casos Associatius s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	0,65%	0,61%	0,39%
% de casos d'espais públics s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	3,47%	2,26%	1,78%
% de casos de mediació reparadora s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	6,40%	5,38%	3,75%
Mitjana d'antiguitat (en mesos) dels/les mediadors/res	41,75	71,98	94,27

Taula 2. Incidència de la vulnerabilitat social en la prestació del servei

Tenint en compte els 3 grups diferenciats segons l'IVSO i a partir de l'anàlisi de variables com els horaris d'obertura del servei, la tipologia de casos que es treballen, el grau de finançament propi, i el % de despesa corrent sobre el pressupost municipal, s'observa que:

- **L'IVSO incideix en el % de finançament propi dels SMC.** Els SMC dels municipis amb una situació de major vulnerabilitat social (Grup 3) reben un finançament per part de l'ajuntament més alt (75,80% finançament propi) que la resta. Això es concreta en un 66,72% per als municipis del grup 2, i d'un 50,97% per als del grup 1. Les dades apunten a que aquells municipis amb més riscos de caràcter sociodemogràfic fan un major esforç financer.

- **L'IVSO incideix en la despesa corrent del servei per habitant i en la despesa corrent sobre el pressupost municipal**. En el cas dels municipis del grup 3 (major vulnerabilitat), tenen també una despesa corrent del servei per habitant més alta (se situa en 1,76€) i un % de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal més elevat (0,21%).

- **L'IVSO incideix en la forma d'atenció dels casos (mitjançant mediació o gestió/facilitació)**. Els municipis amb IVSO més baix (major vulnerabilitat) gestionen un major percentatge de casos amb gestió/ facilitació (54,32%) que els municipis amb IVSO més alt (menor vulnerabilitat). En aquests casos, la dada se situa en el 48,33% i el 45,12% respectivament.

- **L'IVSO incideix en la tipologia de casos atesos i, també, en l'atenció a la ciutadania.** Els serveis dels municipis amb una situació de vulnerabilitat social major (grup 3) acostumen a obrir més hores tant al matí (25,91 hores setmanals) com a la tarda (9,36 hores setmanals), i tenen un % més elevat de casos de tipus veïnal (65,89%) i un % més baix de casos de tipus familiar (5,80%). Especialment significatiu és el % de casos de tipus familiar ja que és molt inferior al que presenten els serveis del municipis amb un menor grau de vulnerabilitat social (del 15,33% en els municipis del grup 2; i del 21,37% en els municipis del grup 3).

De les dades també se'n poden treure lectures complementàries, al voltant dels municipis del grup 3 (major vulnerabilitat):

- Tal com s'ha vist anteriorment, es tracta de municipis grans, amb una alta densitat de població (5.667,90 hab./ km2), que presenten un major percentatge (esforç) en el finançament propi, que tenen una major despesa corrent per habitant i un major pes sobre el pressupost corrent municipal.

- En relació a la tipologia de casos, s'identifiquen algunes contradiccions interessants, Per una banda, el % de casos de gestió/ facilitació és més elevat (54,32%), i en canvi el % de casos de mediació reparadora és el més baix (1,75%). Per altra banda, el % de casos d'activitats econòmiques és més alt (17,29%) i el % de casos d'espai públic és més baix (1,78%).

- El grau de satisfacció de les persones beneficiàries del servei també presenta valors més alts (9,19).

- La mitjana d'antiguitat de les persones treballadores (94,27 mesos) és molt superior als altres dos grups (71,98 mesos, i 41,75 mesos).

Dit això, quina lectura aporten aquestes dades? D'entrada, els municipis amb una major situació de vulnerabilitat social presenten com a característiques la grandària poblacional i una elevada densitat de població, aquí els equips donen una resposta més ràpida però en canvi triguen més temps en tancar els casos, i presenten tres dades molt significatives: 1) la mitjana d'antiguitat de les persones treballadores és alta, 2) el grau de satisfacció de les persones usuàries se situa en (9,19) 1 punt per sobre de la mitjana dels SMC (8,12) i 3) la tipologia de casos treballats més significativa té a veure amb conflictes veïnals.

Què ens diuen les memòries dels SMC?

Les memòries dels SMC ens mostren com alguns d'aquests municipis on hi ha una situació de vulnerabilitat més alta, dediquen part dels seus recursos temporals i humans a gestionar conflictes veïnals en clau comunitària o, inclús municipals i que, per tant, transcendeixen a la gestió de casos. S'observa doncs, experiències en el diàleg interreligiós, de projectes o intervencions de gestió de la diversitat al municipi, intervencions a l'espai públic o al carrer des d'una vessant més preventiva i de sensibilització. Fins i tot, apareixen projectes a centres educatius, iniciatives puntuals de creació de grups de teatre o d'espais de trobada amb veïns i veïnes del municipi. Per tant, observem cert dinamisme i creativitat dels SMC front les necessitats, fet que explica que a partir de 2009 i després de la crisi immobiliària de 2008, comencessin les intervencions en comunitats veïnals. En aquest sentit, les dades i les memòries ens ofereixen cert optimisme a l'hora d'enfocar el futur.

Com a conclusió, es pot confirmar que on hi ha un índex de vulnerabilitat social més baix (és a dir major vulnerabilitat) és on hi ha més obertura dels serveis per les tardes, on la tipologia de casos que es treballen son més veïnals, és on el finançament propi és superior i on el % de despesa corrent sobre el pressupost municipal és més elevat.

Així doncs, els SMC prenen protagonisme en entorns socialment vulnerables però, al mateix temps, s'identifiquen importants reptes. En aquest sentit, cal una aposta decidida en termes de lideratge i finançament. Per una banda, els SMC estan molt ben valorats, amb forta presència als municipis, han ajudat a afrontar la diversitat i la vulnerabilitat social, i aporten projectes i iniciatives molt ben acollides. Per altra banda, tot i l'increment amb els anys del nombre de serveis, molts d'ells han acabat tenint una baixa despesa corrent per habitant i poc pes en el pressupost municipal.

2.2.C. LA INCIDÈNCIA DE L'ANTIGUITAT EN LA CONSOLIDACIÓ DELS SMC

En aquest apartat, destacar la feina realitzada pels SMC en un context en profunda transformació per tal d'oferir una lectura en clau pràctica de com s'han configurat i com s'han adaptat a les necessitats socials. Tal com es presenta en els apartats anteriors, la mediació es va impulsar en un context caracteritzat per la crisi del 2008 per donar resposta a les necessitats de les persones.

Què ens diuen les dades del Cercle?

Es presenten les dades de 2019 (taula 3), en la qual s'han fet 3 grups de municipis segons l'antiguitat dels SMC. Grup 1 (més de 14 anys d'antiguitat), grup 2 (entre 10 i 14 anys d'antiguitat), i grup 3 (menys de 10 anys d'antiguitat)[10].

10 En les files de la taula 3, apareixen aquelles variables que tenen relació amb l'antiguitat dels SMC.

HIPÒTESI 3

Influeix l'antiguitat dels SMC en la prestació del servei?

	GRUP 1 SMC amb 14 anys d'antiguitat *Mitjana del grup*	GRUP 2 SMC entre 10 i 13 anys d'antiguitat *Mitjana del grup*	GRUP 3 SMC amb menys de 10 anys d'antiguitat *Mitjana del grup*
Antiguitat del Servei (anys)	14,00	11,40	5,70
Població	89.091	43.889	30.932
Densitat de població	4.056,79	349,06	194,85
% de finançament per part de l'Ajuntament s/ despesa corrent (SMC)	75,19%	50,04%	44,34%
Despesa corrent del servei per habitant	1,61 €	0,90 €	1,06 €
% de la despesa corrent sobre el pressupost corrent municipal	0,18%	0,09%	0,11%
% de casos de gestió / facilitació s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	53,31%	41,35%	47,75%
Nombre de participacions del SMC en Projectes Compartits municipals	20,25	11,00	6,85
Nombre de participacions del SMC en Taules Transversals del municipi	10,00	4,20	7,85
Nombre de participacions del SMC en Intervencions Comunitàries	17,85	5,10	12,77
Grau de satisfacció dels/les usuaris/es amb el servei de mediació/ gestió/ facilitació	8,70	8,39	8,03
Hores d'obertura setmanal pel matí	25,67	19,10	19,00
Hores d'obertura setmanal per la tarda	9,75	7,60	7,04
% de casos Veïnals s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	67,19%	40,54%	65,37%
% de casos Familiars s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	8,17%	24,95%	15,43%
% de casos Escolars s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	2,08%	6,24%	5,35%
% de casos d'Activitats Econòmiques s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	13,27%	10,36%	6,80%

HIPÒTESI 3 *Influeix l'antiguitat dels SMC en la prestació del servei?*	GRUP 1 SMC amb 14 anys d'antiguitat *Mitjana del grup*	GRUP 2 SMC entre 10 i 13 anys d'antiguitat *Mitjana del grup*	GRUP 3 SMC amb menys de 10 anys d'antiguitat *Mitjana del grup*
% de casos Associatius s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	0,38%	0,91%	0,73%
% de casos d'espais públics s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	1,90%	1,91%	4,25%
% de casos de mediació reparadora s/ total de casos tancats (excepte desestimats)	4,44%	9,05%	1,58%
% de casos oberts a proposta del Servei de Mediació	2,08%	1,51%	2,07%
Mitjana d'antiguitat (en mesos) dels/les mediadors/res	94,80	46,27	44,02
Índex de Vulnerabilitat Social (IVSO)	90,09	96,24	94,08

Taula 3. Incidència de l'antiguitat en la prestació del servei

Tenint en compte els 3 grups de municipis definits segons l'antiguitat dels SMC i a partir de l'anàlisi de variables com la tipologia de casos treballats, l'obertura de casos per iniciativa pròpia, les hores dedicades a participació comunitària, la participació a projectes compartits al municipi, en taules transversals i les intervencions comunitàries, s'observa que els SMC amb més antiguitat (grup 1):

- **Són serveis amb un elevat % de finançament per part dels ajuntaments.** El % de finançament propi és del 75,19%, un valor més alt que els altres dos grups (que són del 50,04% i dels 44,34%), i la despesa corrent per habitant, tot i que continua sent un valor molt baix, és més alta (1,61€ per habitant).

- **Són serveis que treballen més casos veïnals, obren més casos a iniciativa pròpia, i aposten pel treball transversal.**
  - El % de casos veïnals és una mica més elevat (67,19%) si ho comparem amb els SMC amb menys antiguitat – grup 3 – (65,37%), i molt més elevat que els municipis del grup 2 (40,54%).
  - S'observa un comportament similar amb els casos oberts a proposta del servei. Els del grup 1 se situen al voltant del 2,08%, els del grup 3 en el 2,07% (un valor pràcticament calcat), i en l'1,51% els del grup 2.
  - Participen de més projectes compartits (20,25), més taules transversals (10) i més intervencions comunitàries (17,85).

- **Una altra vegada pren protagonisme la mida dels municipis, la densitat de població i la vulnerabilitat social.** Els participants més antics són municipis grans (89.091,25 habitants), amb una alta densitat de població (4.056,79 habitants/m2), i amb una IVSO (90, 09) més baixa (més vulnerabilitat).

- **Els i les professionals tenen més antiguitat**. La mitjana d'antiguitat dels treballadors/res és molt superior als altres 2 grups de municipis (94,80 dies mentre que pels altres dos és de 46,27 dies i 44,02 dies).

Com a conclusió, els serveis més antics gestionen més casos de facilitació, obren més casos per iniciativa pròpia i dediquen més hores a participació comunitària fet que repercuteix en més presència del servei al municipi. Al mateix temps, participen més de projectes compartits, taules transversals i intervencions comunitàries, son més flexibles i presenten equips de professionals més consolidats.

Aquestes dades **dibuixen uns SMC del grup 1 (amb més antiguitat) pròxims a la ciutadania (atenent casos veïnals, de conflicte a l'espai públic, i amb iniciativa per obrir nous casos), i amb molta col·laboració amb altres àrees dels ens locals (aposten pel treball transversal, i pel treball comunitari).** Les memòries també ens confirmen com els municipis més consolidats, en relació a l'antiguitat del servei i a l'estabilitat dels i les treballadores, poden desplegar una metodologia de treball més enfocada a processos en els quals també es prioritza la part proactiva, no tan sols la reactiva.

Des dels SMC han anat apuntalant de forma progressiva la seva intervenció en clau més educativa i proactiva. Si bé és cert que actualment la mediació es concep com una pràctica social reactiva, al llarg dels anys els SMC han fet un esforç per obrir la mirada i fer propostes o pensar en projectes en clau més pro-activa. És a dir el creixement dels SMC ha estat útil per entendre la mediació com a constructora d'idees, com a oportunitat per incidir i entrar en el debat del dret a la ciutat. En altres paraules, es comença a intuir, i serà un dels reptes de futur, com des de la mediació es poden afavorir els canvis en les polítiques públiques, en com entenem les ciutats, en com co-produir amb les comunitats veïnals, com promoure les relacions i intercanvis entre veïns, etc.

2.2.D. CONCLUSIONS DE L'ANÀLISI DE 10 ANYS DE DADES

Es presenta en clau de resum la taula 4, on es poden veure de forma sintètica les principals conclusions presentades en l'informe.

	EVOLUCIÓ GLOBAL	INFLUÈNCIA FINANÇAMENT PROPI EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI	INCIDÈNCIA VULNERABILITAT SOCIAL EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI	INCIDÈNCIA DE L'ANTIGUITAT EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI
ENCÀRREC POLÍTIC	Increment de participació dels SMC en projectes compartits municipals Tendència a l'alça del nombre d'assistents a les activitats de formació i sensibilització Del 2010 al 2014 es passa de 14 a 35 SMC al Cercle S'incrementa la població coberta pels SMC Participació en projectes compartits municipals, taules transversals i intervencions comunitàries	+ finançament propi: + treball compartit i treball en xarxa - finançament propi, menor despesa corrent	+ vulnerabilitat social implica + flexibilitat en obertura, + casos veïnals, - casos familiars + vulnerabilitat social: + treball compartit i treball en xarxa + vulnerabilitat social: + gestió conflictes en clau comunitària, fins i tot municipal S'observa dinamisme i creativitat dels SMC front les necessitats socials	Els SMC + consolidats dediquen + hores a participació comunitària i tenen + presència en el municipi Els SMC – consolidats van guanyant presència als ens locals, i aposten pel treball en xarxa Els SMC proposen intervencions en clau educativa i proactiva

	EVOLUCIÓ GLOBAL	INFLUÈNCIA FINANÇAMENT PROPI EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI	INCIDÈNCIA VULNERABILITAT SOCIAL EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI	INCIDÈNCIA DE L'ANTIGUITAT EN LA PRESTACIÓ DEL SERVEI
USUARI / CLIENT	El 2014 s'incorpora el Servei Itinerant de Mediació Ciutadana Els casos veïnals són els que més es treballen als SMC El % de casos d'espai públic s'incrementa Els casos de mediació reparadora segueixen una tendència fluctuant El % de casos familiars s'han incrementat els últims anys	Quant + finançament propi, + el tractament de casos veïnals i + treball en clau reparadora Quant + finançament propi, + rapidesa en 1a atenció i + temps de procés Les persones usuàries valoren + positivament els SMC amb + finançament propi	Municipis amb + vulnerabilitat social: gestionen + casos de gestió/ facilitació - Vulnerabilitat social: + casos tipus reparador + vulnerabilitat social: + satisfacció amb el SMC	+ antiguitat: + casos veïnals, + casos oberts a proposta del SMC, + aposta pel treball transversal i compartit
VALORS ORGANITZATIUS	S'han anat reduint lleugerament hores de mediació/gestió/ facilitació per cas tancat	Quant + finançament propi + antiguitat dels i de les professionals	+ vulnerables: + antiguitat dels i de les professionals	+ antiguitat SMC: antiguitat dels i de les professionals molt superior a - antiguitat
ECONOMIA	El % de finançament propi s/ despesa corrent s'ha mantingut estable El % de finançament extern s/despesa corrent s'ha mantingut estable	El grau de finançament propi té molta relació amb la mida poblacional del municipi i la despesa corrent per habitant	Municipis amb + vulnerabilitat social: + finançament propi i + despesa corrent s/ pressupost municipal	+ antiguitat: + finançament propi i + despesa corrent s/pressupost, malgrat la despesa corrent continua sent baixa
ENTORN	Es consoliden els SMC en plena crisi econòmica 2020: Llei 9/20, de 31 de juliol, submissió a mediació processos familiars judicialitzats	Els municipis amb una major antiguitat dels seus SMC tenen una metodologia de treball + consolidada i + obertura a la ciutat	Major població als municipis i + densitat de població Municipis més vulnerables Major densitat població	+ antiguitat: + densitat de població, + vulnerabilitat social

Taula 4. Quadre de conclusions. Evolució i consolidació. Què ens diuen 10 anys de dades.

3. DE LA MEDIACIÓ A LA MEDIACIÓ CIUTADANA: A LA RECERCA D'UN NOU MARC D'ANÀLISI

Un cop interpretades les dades, es proposa plantejar un marc d'anàlisi que permeti dotar de contingut i metodologia a la pràctica mediadora, així com identificar aquells aspectes clau.

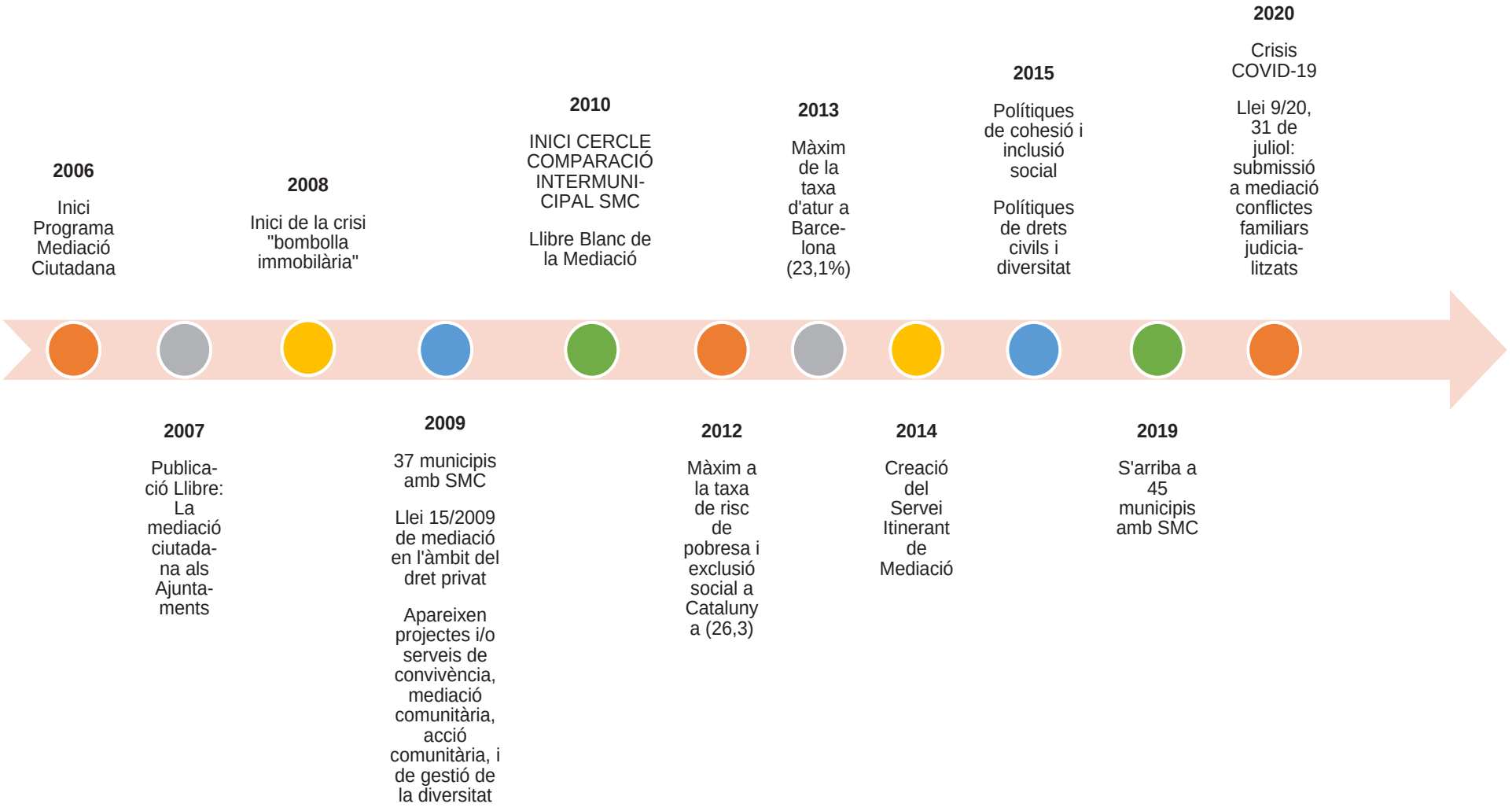
L'impuls dels serveis locals de mediació ciutadana ha estat una de les accions estratègiques de les polítiques locals de convivència basades en el diàleg i la cura en les relacions socials, sense abandonar la reivindicació al voltant del dret a la ciutat[11]. Al llarg dels anys, les polítiques de convivència han estat clau per a la transformació de les ciutats, pobles i entorns urbans, fet que ha posat damunt la taula una nova oportunitat: promoure intervencions amb i per la ciutadania que combinin lògiques de treball proactives, reactives, pacificadores, reguladores en alguns casos, però sobretot amb una clara vocació socioeducativa i cívica. Precisament, la creixent implementació de les polítiques de convivència s'ha traduït en l'impuls dels serveis de mediació ciutadana, i polítiques, serveis i/o projectes orientats a la gestió alternativa de conflictes. La cultura de pau i la gestió del conflicte han acabat servint per entendre des d'una altra perspectiva les relacions humanes i la configuració de les ciutats, pobles i entorns urbans.

Principals fites que han impactat als SMC

Pel què fa a les principals fites que han impactat als SMC els últims 14 anys (gràfic 6), destacar que:

- **L'any 2009 es regula la mediació en l'àmbit del dret privat.** Prèviament, l'any 2007 es presenta el llibre "La mediació ciutadana als Ajuntaments" i el 2010 el Llibre Blanc de la Mediació, on prenen protagonisme els municipis.
- **Els SMC es caracteritzen per impulsar-se i consolidar-se en plena crisi econòmica i en una època caracteritzada per la vulnerabilitat i la fragmentació.** La seva expansió coincideix no tan sols amb la crisi de 2008, sinó en moments on la taxa de risc de pobresa i exclusió social així com la taxa d'atur assolien els seus punts màxims.
- **El 2014 la Diputació de Barcelona posa en marxa el Servei Itinerant de Mediació Ciutadana,** que dona cobertura als municipis que no compten amb un SMC propi.

11 *El dret a la ciutat com a idea apareix per primer cop expressat per Henri Lefebvre en el seu llibre "Le droit a la ville" de 1968. Lefebvre resumeix aquest concepte com "la demanda d'un accés transformat i renovat a la vida urbana". El llibre de Lefebvre pretenia ser una resposta a l'impacte negatiu patit per les ciutats en les economies capitalistes, que implica la conversió de la ciutat en mercaderia al servei dels interessos de l'acumulació de capital. Aquesta proposta és una reivindicació del retorn de la ciutat a les persones. En contra de la privatització dels espais urbans i la mercantilització, Lefebvre proposa "rescatar l'home com a element principal, protagonista de la ciutat que ell mateix ha construït", i fer que la ciutat esdevingui "l'escenari de trobada per a la construcció de la vida col·lectiva".*

Gràfic 6. Principals fites que han impactat els SMC els últims 14 anys

La finalitat dels SMC

Amb el pas dels anys s'han impulsat els SMC, fet que ha repercutit en un canvi conceptual en les polítiques locals de convivència, i de discurs. En aquest sentit, i **pel què fa a la missió i els objectius dels SMC de la Diputació de Barcelona,** ressaltar la idea de: servei públic local gratuït, que vol afavorir i millorar la convivència, que aposta per fórmules de gestió alternativa de conflictes però amb una mirada posada a l'aspecte comunitari, que vetlla per la cohesió social, es centra en les persones i les relacions, amb una clara vessant educativa i proactiva.

Cal tenir en compte que es pretén donar veu i protagonisme a la ciutadania, per això també el canvi de mediació comunitària a ciutadana, des d'una perspectiva estratègica i que amplia el radi d'acció de la mediació, per situar-la de ple en les entranyes de les polítiques de convivència i dret a la ciutat, i obrir la seva perspectiva o horitzó.

Missió Serveis de mediació ciutadana de la Diputació de Barcelona[12]

"Servei públic local gratuït que treballa per afavorir la convivència, oferint vies no adversarials de prevenció, gestió i resolució de conflictes que sorgeixen en el municipi, a través de la cultura del diàleg i la corresponsabilització del conjunt de la ciutadania, de forma transversal i cooperativa, fomentant la sensibilització i la formació".

En aquest marc, per tant, volem construir unes mínimes eines conceptuals que ens permetin adreçar-nos a aquesta nova realitat que volem conèixer i sobre la qual volem intervenir.

Quina ha estat l'evolució de les polítiques locals de convivència i de la mediació ciutadana? Quina és l'orientació i finalitat de la mediació ciutadana? Com es pot anticipar, el primer interrogant pretén oferir una panoràmica de l'evolució de les polítiques locals de convivència i com han anat canviant al llarg dels anys, mentre que el segon pretén dotar d'estructura teòrica a la mediació ciutadana, amb la idea de poder plantejar unes bases que permetin proveir de discurs i estructura metodològica.

3.1. EVOLUCIÓ DE LES POLÍTIQUES LOCALS DE CONVIVÈNCIA I DE LA MEDIACIÓ CIUTADANA.

En aquest primer apartat, es presenten de forma breu les 3 fases per les quals han passat els SMC des dels anys 90 fins l'actualitat, per intentar oferir una lectura en clau d'evolució del que han estat les polítiques locals de convivència en general i de la mediació ciutadana en concret.

3.1.A. ELS ORÍGENS DELS SMC (DE FINALS DELS 90 AL 2008)

A finals dels anys 90 i començaments dels 2000 van prendre protagonisme les polítiques locals de convivència fruit d'importants canvis demogràfics i socioeconòmics. A Catalunya s'incrementa en un 10% la població, la major part extracomunitària i sobretot a l'àrea metropolitana de Barcelona, també, es produeixen canvis socials importants i transformacions profundes a un ritme accelerat.

Havien passat els temps on s'havia prioritzat les polítiques orientades a la implementació de serveis bàsics per passar el protagonisme a aquelles polítiques més vinculades a la quotidianitat de les persones i al seu dia a dia. La idea de fons era la d'atendre les noves i emergents necessitats individuals i col·lectives, que obligaven als ajuntaments i a les administracions locals a adaptar-se i a definir com volien abordar la gestió dels conflictes col·lectius que anaven apareixen.

12 *El Servei de Convivència i Diversitat treballa conjuntament amb els ens locals per posar a l'abast de la ciutadania la mediació en conflictes de convivència a partir del programa de mediació ciutadana, en el qual s'inclou la missió i objectius. Per a més informació, consultar:* https://www.diba.cat/web/convivencia/programa-de-mediacio-ciutadana

En aquest sentit, davant d'una societat cada vegada més diversa i complexa, per primera vegada, va aparèixer la necessitat de vetllar per la construcció d'uns valors i atendre la pluralitat d'interessos. Així doncs, en aquells anys van començar a aparèixer experiències que tenien per finalitat promoure la convivència, però amb una intenció clara: abordar la complexitat creixent i els conflictes que es donaven a les ciutats, pobles i entorns urbans. Per tant, en aquell context comencen a ressonar amb força paraules com convivència, diàleg i cultura de pau, entre altres. Són moments en els que apareixen els primers plans de barri i els primers serveis de mediació.

La mediació es començava a veure com un nou marc d'intervenció dintre de les polítiques locals de convivència. A l'any 2000 s'intuïa que el creixement de la mediació anava molt vinculat a la gestió alternativa de conflictes i a com, des de les administracions locals, es percebia la governabilitat d'una societat cada vegada més complexa i d'increment de les necessitats socials a les que s'havia de donar resposta. Tal com es recull en un informe de la Fundació J. Bofill[13] i en el llibre blanc de la mediació[14], és entre el 2000 i el 2004 quan la mediació comença a implementar-se amb èxit en el territori català, especialment a la província de Barcelona fruit de l'aposta d'algun municipi, especialment metropolità, així com també, especialment, de la Diputació de Barcelona. També, es passa a parlar de mediació ciutadana amb la voluntat de reforçar la component d'una civitas local, basada en el veïnatge, entenent les relacions socials i els intercanvis veïnals com un dels motors de canvi dels nostres municipis, superant així aproximacions basades en col·lectius o metodològiques.

3.1.B. EXPANSIÓ DELS SMC EN ÈPOCA DE CRISI (DEL 2008 AL 2014)

El 2008 esclata la crisi immobiliària i financera, fet que provoca una crisi econòmica de grans magnituds i una necessitat de transformació profunda. Però si hi ha quelcom que defineixi aquesta època és l'increment de la vulnerabilitat social i la complexitat de la convivència a les ciutats, pobles i entorns urbans.

En aquest sentit, les polítiques de convivència se centren sobretot en la promoció del civisme, proliferant amb un creixement exponencial la figura dels agents cívics i l'aparició de les policies de proximitat, però al mateix temps amb una expansió dels serveis de mediació ciutadana. La necessitat d'abordatge dels conflictes i de la convivència, doncs, esdevé indispensable i, en aquest marc, els serveis de mediació ciutadana prenen cert protagonisme, formant part de les polítiques locals i contribuint a la governabilitat de les nostres ciutats i pobles.

Al mateix temps, la necessitat de donar resposta a la creixent vulnerabilitat i a la cronificació de les problemàtiques socials, fa que comencin a aparèixer iniciatives vinculades al territori amb la intenció de donar rellevància a la dimensió relacional com a objecte d'intervenció. En alguns casos, aquestes es promouen des dels serveis de mediació ciutadana, i en d'altres per altres serveis, iniciatives veïnals, moviments socials, etc.

3.1.C. DE L'EXPANSIÓ A L'ESTABILITAT DELS SMC (DEL 2014 A L'ACTUALITAT)

Entre 2014 i 2016 es produeix una certa recuperació de la crisi, tot i que deixant com a pòsit unes societats on les desigualtats creixen, on la vulnerabilitat es generalitza, es cronifica la pobresa i, per tant, on es destaca la fragilitat i complexitat d'una part de la població. Fets que s'agreujaran amb la crisi de la COVID- SARS19. Tot plegat porta a la necessitat de seguir treballant per la cohesió social i d'estar present al territori, al carrer. Entorn als anys 2014-2016 apareixent amb molta força conceptes com cohesió social, acció comunitària i participació social, fet que permet complementar i oferir una nova perspectiva a la mediació, que per primera vegada, la posant-la en relació amb el context d'intervenció, amb una vocació marcadament urbana. En aquest sentit, tot i que aquests conceptes ja estaven molt presents anteriorment, en aquesta fase es dota a les polítiques locals de convivència d'una altra mirada més enfocada al treball als barris i a l'entorn més immediat on viuen les persones per tal de fomentar la seva autoorganització, però també la de construir ciutats i entorns més inclusius des de la dimensió relacional.

13 *Pastor, X; Amorós, M.; Camps, F. (2000). Mediació comunitària i gestió alternativa de conflictes a Catalunya. Una guia per la governabilitat. Fundació J. Bofill.*

14 *Departament de Justícia (2010). Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya. Generalitat de Catalunya.*

Així doncs, entre els anys 2014 i 2016 comencen a aparèixer projectes, serveis i iniciatives més vinculades al territori, que intenten donar rellevància a la dimensió relacional i en com aquesta pot esdevenir cabdal en la gestió de la diversitat, la convivència i, també ara, la vulnerabilitat. Durant aquests anys, doncs, ja no només comencen a sorgir nous o redefinits serveis de mediació ciutadana, com havia estat costum des dels inicis dels 2000, sinó que proliferen tota mena d'iniciatives solidàries creant comunitat en els entorns veïnals més propers i generant espais on les persones prenen protagonisme, se'ls dona veu i se les empodera des de la coresponsabilitat envers allò comú.

3.2. EVOLUCIÓ DEL CONCEPTE DE MEDIACIÓ CIUTADANA: D'EINA A FINALITAT.

L'evolució de les polítiques locals de convivència i de la mediació ciutadana ha posat de relleu la necessitat de superar l'orientació com a eina de la mediació, per donar valor a la finalitat o allò que ha explicat la seva expansió al llarg dels anys. En aquest sentit, cal tenir present que en un context com l'actual –de crisi del COVID-SARS 19- en el qual les fragilitats del sistema s'accentuen, on comencem a intuir un increment del malestar, la polarització i la vulnerabilitat sense precedents, es configura una societat encara més necessitada de la mediació ciutadana capaç de teixir comunitat en entorns diversos, fràgils i complexos.

En l'apartat anterior, podíem veure doncs, quina ha estat l'evolució i els canvis que han anat succeint al llarg dels anys, fet que permet centrar ara el contingut o aquells aspectes fonamentals que expliquen la finalitat actual de la mediació ciutadana, i on caldrà prestar atenció els propers anys per tal de dotar-los de contingut i aprofundir en la metodologia.

3.2.A. LA MEDIACIÓ CIUTADANA I LA VULNERABILITAT: TEIXINT COMUNITAT EN ENTORNS DIVERSOS, FRÀGILS I COMPLEXOS.

Tal com hem vist en el present informe, i del que podem deduir de l'apartat anterior, la mediació ciutadana ha esdevingut una oportunitat per abordar la vulnerabilitat creixent de la nostra societat, i han proliferat les experiències orientades a teixir comunitat en entorns diversos, fràgils i complexos. En aquest sentit, la mediació ha esdevingut una oportunitat per:

- **Incidir en enfortir les relacions, abordar els malestars, empoderar les persones, fomentar l'organització veïnal i establir xarxes de solidaritat.** En aquest sentit, cal ampliar l'òptica per intervenir més enllà dels dos estadis: persona i conflicte, incorporant també l'entorn proper, aprofundint i ampliant la mirada en com es construeixen els vincles comunitaris, amb la intenció d'enfortir les relacions, teixir comunitat i establir xarxes de solidaritat.

- **Escoltar les necessitats de les persones i acompanyar-les en els seus malestars** per tal de tenir en compte les trajectòries vitals i treballar el reconeixement amb la finalitat de donar-los veu i protagonisme més enllà del conflicte i en com abordar la convivència des d'una perspectiva polièdrica, on tot comença en la relació amb l'altre però s'acaba estenent cap a la comunitat.

- **Donar protagonisme a les persones en la construcció i el repensar els entorns més propers (espai públic, comunitats veïnals, entre altres) des d'una perspectiva relacional**, per tal d'anar més enllà de les estructures o sistemes preestablerts, i amb la intenció de promoure que les persones i el veïnat es facin seus els espais.

Així doncs, més enllà de parlar de com es configuren les relacions entre les persones, se situa el debat al voltant de la vulnerabilitat i l'aïllament. En aquest sentit, es destaca la importància de l'aspecte relacional en la construcció i la configuració de les ciutats, barris i comunitats, al mateix temps que la importància d'educar en aquells valors i principis que s'orienten a una idea de veïnatge que suma i que promou la cooperació per damunt de la confrontació. En altres paraules, ajudar a construir o redefinir els entorns més propers (comunitats veïnals, espai públic, escoles, parcs, etc.) des d'una perspectiva relacional pot contribuir a generar societats més cohesionades, riques

i diverses, com a resposta a l'aïllament i la vulnerabilitat, abandonant la perspectiva de la confrontació, donant protagonisme a les persones, centrant la mirada en l'escolta i l'acompanyament.

En la literatura acadèmica, Richard Sennett[15], Jane Jacobs[16] o Henri Lefebvre[17], destaquen la importància d'escoltar les necessitats i estar propers a les persones, per tal de configurar espais on predomini la vida i, per extensió, les relacions, per damunt dels edificis, les estructures, el disseny o l'estètica. En altres paraules, un enfocament en les relacions pot permetre generar espais on les persones hi facin vida i on probablement la bellesa no radiqui en les edificacions o en les estructures (procediment o dimensió estructural) sinó en les relacions que s'hi puguin generar (dimensió relacional), amb la idea de que es pugui abordar fenòmens com el de l'aïllament, el creixent malestar i la vulnerabilitat. Probablement això apropa a la idea polièdrica de veïnatge, que posa l'accent en la centralitat de la vida al carrer[18], l'apropiació dels espais públics, on prevalen les intervencions orientades a enfortir les relacions, abordar els malestars, reconèixer la diversitat amb la finalitat de: donar resposta a la vulnerabilitat, empoderar a les persones, fomentar l'organització veïnal i establir xarxes de solidaritat.

3.2.B. LA MEDIACIÓ CIUTADANA I LA PREVENCIÓ: DE LA REACCIÓ A LA INCIDÈNCIA EN LA CONSTRUCCIÓ D'ENTORNS I COMUNITAT.

Arribats a aquest punt, cal entendre la gestió alternativa de conflictes i la mediació com una eina o mecanisme que no només es mostra d'utilitat en la perspectiva més reactiva, enfocada a com es repara, s'enforteix i es treballa el vincle o les relacions entre parts, sinó que cada vegada més esdevé necessari posar l'accent en la perspectiva pro-activa en el repte de construir comunitat . En aquest sentit, en la mediació es treballa des de la necessitat de:

- **Construir i configurar ciutats, barris i entorns on viuen i fan vida les persones**, més humanes, cohesionades, inclusives on predomini el dret a la ciutat.

- **Generar i provocar l'oportunitat d'intervenir en la definició o re-definició de projectes o iniciatives municipals,** que permetin promoure la mirada mediadora o la gestió positiva del conflicte, com a forma d'abordar la polarització i tenir en compte la diversitat. En aquest sentit, cal entre d'altres:
  - Promoure processos d'escolta per a la definició dels espais públics i comunitaris en base a les necessitats expressades per la ciutadania que els utilitza des de la proximitat en contraposició al disseny des del despatx.
  - Formar part d'equips de treball multidisciplinars.
  - Participar de taules de convivència des d'on poder abordar de manera integral els conflictes i donar resposta a les problemàtiques socials.

- **Educar en valors i principis orientats a la idea de veïnatge, i al mateix temps en la gestió dialogada i empàtica de les divergències**, amb la intenció d'ajuntar, aplegar, i promoure la cooperació per damunt de la confrontació, impulsant processos des d'una vessant educativa.

Recuperant el títol d'un dels llibres referents de la geografia urbana "Muerte y vida de las grandes ciudades" de Jane Jacobs, la convivència i les relacions caracteritzen la qualitat de vida de les persones. Fins i tot, exagerant, determinen si un entorn (ciutat, poble, barri, plaça, etc.) es caracteritza per la vida o la seva absència. En altres paraules, l'enfocament cap a la gestió del conflicte no només s'ha de centrar en la vessant reactiva, sinó de manera pro-activa. Cal estudiar fórmules i preguntar-se com actuar dins de les comunitats veïnals i dels barris per enfortir les relacions, les cures i els intercanvis entre persones en entorns diversos i lliures de discriminacions.

15 *Sennett, R. (2019) Construir y habitar: ética para la ciudad. Anagrama-*
16 *Jacobs, J.(1973). Muerte y vida de las grandes ciudades. Madrid: península*
17 *Lefebvre, H. (1969). El derecho a la ciudad (Vol. 169). Barcelona: Península*
18 *Javier Pérez Andújar en el seu llibre "Paseos con mi madre" és un homenatge als blocs d'habitatges que es troben a la perifèria de la ciutat de Barcelona, als quals se'ls dona l'esquena, i a la vida que configura l'entorn urbà de la ciutat. En aquest sentit és un clar exemple d'aquella visió de veïnatge en la qual es dona valor a les relacions, al saludar-se, a fer vida al carrer, a l'entorn i a les persones que habiten els barris*

En aquest sentit, es visualitza la mediació com a canal de la metodologia que no tan sols permeti ajudar en la reparació, reconstrucció o redefinició de les relacions, sinó també en el de promoure ciutats i pobles més humans. En aquest sentit, la mediació pot ser un mecanisme que ajudi a l'organització de les comunitats per tal que aquestes tinguin més capacitat de resposta per solucionar problemes i disminuir la vulnerabilitat. **Al mateix temps, la mediació amb el temps ha sabut sobreposar-se al concepte, i ha acabat eixamplant el seu horitzó.** Els grans debats al voltant de la mediació en la literatura acadèmica s'han centrat en una manera de fer, en el conflicte i en com acompanyar a les parts. En l'actualitat, però s'ha constatat la importància de la mirada, del context i de com les estructures i la configuració de l'entorn incideixen en les relacions o la convivència del dia a dia.

4. CONCLUSIONS: REPTES I OPORTUNITATS

Per tancar el present informe, voldríem començar posant en valor el cercle de comparació intermunicipal dels Serveis de Mediació Ciutadana, una aposta que fa 10 anys del Cercle, i que aporta robustesa, capacitat comparativa, analítica i de coneixement per a l'impuls de la millora continua dels serveis.

Més enllà dels reptes i les oportunitats, el coneixement i la professionalitat han caracteritzat els SMC, uns serveis creats en moments de dificultat, però que han acabat sent imprescindibles en el territori, especialment en els entorns més vulnerables. En aquest sentit, es fa referència de forma sintètica a alguns dels reptes que prenen força llegint les dades i les memòries d'aquesta dècada de dades, i que sorgeixen de corroborar les hipòtesis plantejades.

Aspectes a aprofundir des de la mediació ciutadana

Si tenim en compte les dades, i els resultats del present informe, d'entrada es pot apuntar que des dels serveis de mediació ciutadana cal treballar per tal de/d':

- **Incidir en com des de la mediació ciutadana es pot ajudar a enfortir, reparar o crear vincle entre les persones i en l'acompanyament a l'organització** però també en els processos d'empoderament de les comunitats. Orientar-se, doncs, a les cures, a acompanyar les persones en el seu malestar, a impulsar i promoure l'organització des d'una perspectiva autònoma.

- **Elaborar propostes més sofisticades que donin resposta a la vulnerabilitat, el malestar i la polarització** reforçant no només les capacitats individuals (treballar per l'aïllament, abordar el malestar) sinó també els vincles comunitaris (respectar l'entorn, cuidar-lo, crear comunitat, abordar la discriminació, posar el focus en el respecte a l'altre, etc.)

- **Dotar de contingut i metodologia a l'enfocament relacional i al treball del vincle, però també en expandir la mirada reparadora**, impulsant processos de reflexió que ens permetin cercar vies de restabliment dels vincles que han sofert disfuncions o trencaments relacionals.

Conclusions qualitatives de les dades

De les dades també se'n destaquen una sèrie de lectures, punts forts i punts febles.

- La mediació com a política local de convivència
  - **La mediació ciutadana, una experiència consolidada i que ha demostrat la seva utilitat pel que fa a l'abordatge de conflictes de convivència** en entorns on la diversitat, la polarització i la vulnerabilitat l'han fet essencial com a procediment reactiu.
  - **Hi ha hagut un canvi significatiu a nivell de discurs i a nivell conceptual.** Al llarg dels anys s'ha pogut comprovar com aquest ha estat un dels punts forts dels SMC, i es visualitza de forma molt clara amb l'evolució dels projectes i de les dades.

- Punts forts dels SMC
  - **Gran flexibilitat, capacitat d'adaptació i dinamisme,** facilitat vers el treball transversal, amb altres serveis municipals i obertura a la ciutadania.
  - **Estan consolidats dins les organitzacions municipals i comarcals** i estan formats per professionals amb una àmplia formació i experiència en la gestió alternativa de conflictes de convivència.
  - **Bona part dels SMC s'han obert a projectes de caire comunitari,** tot i que des d'una vessant reactiva que s'ha anat matisant sobretot els darrers anys.

- Punts febles dels SMC
  - **Els SMC estan consolidats tot i que amb una marcada dependència de finançament extern** (Diputació de Barcelona), baixa despesa per habitant i baixa despesa sobre el pressupost corrent.
  - **Es percep una intervenció orientada a la reacció i orientada, en forma de projectes, des de la vessant més preventiva.** Això fa que la tipologia de casos on es treballa sigui molt estable en el temps, i on encara hi ha molt camp per córrer en l'àmbit comunitari.

Reptes de futur dels SMC

Si es té en compte els aspectes a treballar des de la mediació ciutadana exposats i les principals conclusions presentades, es poden intuir reptes de futur per als SMC que formulats en clau d'oportunitat poden servir per tal de repensar-se i;

- **Reflexionar al voltant de com orientar-se cap a un treball més relacional, en com cercar vies de restabliment dels vincles** que han patit disfuncions/ trencaments relacionals, com abordar el malestar o les situacions de trencament.

- **Esdevenir serveis amb major incidència comunitària des d'una perspectiva transformadora, centrats en aportar valor a les polítiques de convivència**, focalitzant els esforços en aquells projectes o intervencions en clau comunitària, i rebaixant el pes en aquells casos de gestió/ facilitació i familiars.

- **Assumir un rol més destacat com agents centrals en les polítiques públiques de convivència actuant en 3 vessants:**
  - **Reactiva. Donant resposta a conflictes repensant i aprofundint en l'aspecte relacional**, cercant vies per al restabliment dels vincles d'aquells que els han trencat o presenten dificultats i fer-ho, no només des de la òptica de les parts presents sinó també, tenint en compte el que els envolta, impulsant accions reparadores, d'empoderament o d'autoorganització. Per això, caldrà fer bons diagnòstics de la realitat que ens envolta i preguntar-nos com responem a les situacions de conflicte i a les necessitats de les persones que es troben en situació de disfunció relacional.
  - **Preventiva. Generar espais on les persones prenen protagonisme i promoure les capacitats i qualitats dels SMC (tenir cura de la flexibilitat, la creativitat i la capacitat de treballar en xarxa) per tal de donar valor a la diversitat, i crear comunitat.** Cal treballar donar veu i empoderar a les persones des de la corresponsabilitat envers allò comú. Orientar-se a les cures, a acompanyar les persones en el seu malestar, a impulsar i promoure l'organització des d'una perspectiva autònoma, i en introduir la mirada de la gestió alternativa de conflictes. En aquest sentit, cal promoure propostes de treball comunitari, grupal i iniciatives compartides amb altres professionals que permetin treballar des de múltiples perspectives.
  - **Anticipativa. Vetllar, cuidar i treballar la complicitat, impuls i el recolzament polític, tècnic i institucional.** El treball anticipatiu ha de permetre avançar-nos i promoure societats més cohesionades i on predomini el dret a la ciutat incidint en la definició de les polítiques/estratègies de convivència, amb l'objectiu d'incidir en les dinàmiques generadores de conflicte, en les dinàmiques d'exclusió o en les dinàmiques que dificulten la convivència. En altres paraules, promoure espais de reflexió amb la ciutadania, espais de treball amb diferents serveis municipals, o dissenyar projectes ambiciosos que promoguin canvis estructurals.

- **Guanyar presència al carrer, als barris i als entorns més propers de les persones**, des d'una perspectiva comunitària, i teixint complicitats amb els agents del territori, però també amb els serveis municipals.

Consideracions finals

Per acabar, cal incidir en la necessitat de co-crear un nou marc conceptual i metodològic. Per fer-ho, caldrà generar espais per construir coneixement, promoure el pensament i la reflexió conjunta, i finalment fer una aposta per co-construir projectes compartits.

En definitiva, es destaca la necessitat d'**impulsar la mirada que aporta la mediació a les polítiques locals de convivència. Acompanyar malestars, construir ciutat.** Un dels aspectes interessants que ens aporten les dades, és el poder veure o palpar el discurs que envolta les intervencions. En aquest sentit, podem veure com al llarg dels anys les intervencions inclouen paraules com diversitat, treball comunitari, drets civils, mediació, cohesió, inclusió o dret a la ciutat. En les memòries, i també en els indicadors, s'observa com han canviat els conceptes i com s'ha anat assentant una nova terminologia. Per tant, s'entreveu una mirada que canvia les lògiques tradicionals de les polítiques locals. Al mateix temps, s'observa com els SMC es consoliden amb més força en aquelles poblacions on hi ha situacions de major vulnerabilitat social. És a dir, on hi ha més diversitat, més vulnerabilitat, més densitat de població, més relacions.

Encara queda molt camí per recórrer, per acabar d'orientar la intervenció en abordar els malestars, en com des dels serveis es pot contribuir a repensar les ciutats, i en promoure la incidència comunitària i el treball per la inclusió i la promoció de la convivència des d'una perspectiva transformadora. Estar presents al carrer, als barris, a les comunitats veïnals, i on passi la vida, ens ha de permetre reforçar els bastiments que han cuidat i construït al llarg dels anys. Per posar vàries preguntes que portin més enllà de les idees: Com seria un barri si es tingués en compte una mirada enfocada en les relacions? Com seria una escola? Com seria una comunitat veïnal? Per respondre aquestes preguntes, però, cal ampliar la visió i apel·lant a un dels llibres clàssics, anar més enllà de la mediació[19].

5. BIBLIOGRAFIA

Andújar, J. P. (2011). Paseos con mi madre. Tusquets.

Departament de Justícia (2010). Llibre Blanc de la Mediació a Catalunya. Generalitat de Catalunya.

Jacobs, J.(1973). Muerte y vida de las grandes ciudades. Madrid: Península.

Lefebvre, H. (1969). El derecho a la ciudad. Barcelona: Península.

Mayer, B. S. (2008). Más allá de la neutralidad. Editorial Gedisa.

Pastor, X; Amorós, M.; Camps, F. (2000). Mediació comunitària i gestió alternativa de conflictes a Catalunya. Una guia per la governabilitat. Fundació Bofill.

Sennett, R. (2019) Construir y habitar: ética para la ciudad. Barcelona: Anagrama.

19 Mayer, B. S. (2008). Más allá de la neutralidad. Editorial Gedisa.

INFORME GLOBAL DELS INDICADORS DE

CEMENTIRIS MUNICIPALS 2019

INFORME DELS INDICADORS DE CEMENTIRIS MUNICIPALS 2019

1. INTRODUCCIÓ

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

3. RESUM EXECUTIU

1. INTRODUCCIÓ

La Diputació de Barcelona impulsa des de l'any 2001 els Cercles de Comparació Intermunicipals per fomentar, mitjançant aquesta eina de gestió, l'avaluació i la millora contínua dels serveis municipals: des de llavors se n'ha ampliat l'abast, incorporant any rere any nous serveis fins als 22 analitzats el 2020 (dades 2019). Aquest augment també s'ha vist reforçat per un increment de la representació del projecte, arribant enguany als 920 ens municipals participants.

El rigor metodològic i la participació de bona part dels municipis de més de 10.000 habitants de la demarcació de Barcelona donen solidesa als resultats que se n'obtenen i consoliden els objectius fundacionals dels Cercles:

- Mesurar, comparar i avaluar resultats, mitjançant uns indicadors comuns consensuats.
- Formar un grup de treball per intercanviar experiències.
- Impulsar la millora dels serveis.

Quant al **Cercle de Comparació Intermunicipal de Cementiris Municipals,** va començar fa tres anys com a prova pilot per tal d'estimular millores en els serveis públics que els hi són adscrits, obligatoris i competència dels ajuntaments, a qui correspon la seva administració, direcció i manteniment (ja sigui a través de gestió directa o a través de concessió administrativa).

Durant aquesta quarta edició de l'any 2020 s'han recollit les dades del 2019 i s'ha comptat amb la participació del 12 municipis de la província de Barcelona que ja vam participar l'any anterior (figura 1). Malgrat no haver estat possible ampliar la mostra d'anàlisi, aquesta edició ha permès consolidar el projecte tot i la situació de pandèmia que ha afegit encara més complexitat a la recollida de dades.

	Població
L'HOSPITALET DE LLOBREGAT	264.923
TERRASSA	220.556
SABADELL	213.644
MATARÓ	128.265
SANT CUGAT DEL VALLÈS	91.006
RUBÍ	77.464
EL PRAT DE LLOBREGAT	64.599
ESPLUGUES DE LLOBREGAT	46.680
SANT FELIU DE LLOBREGAT	44.860
VILAFRANCA DEL PENEDÈS	39.746
CARDEDEU	18.357
TORDERA	17.216

Figura 1. Ens participants a la quarta edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de Cementiris (dades 2019) i la seva població

Amb tot, els 12 participants representen el 15% dels municipis de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona i engloben el 36% de la població que s'hi concentra, tot excloent la ciutat comtal (figura 2).

Figura 2. Percentatge i pes poblacional dels municipis de més de 10.000 habitants participants al Cercle de Cementiris Municipals 2020 (dades 2019), en relació amb els municipis de més de 10.000 habitants de la província de Barcelona (exclosa la capital)

Perspectiva d'anàlisi:

La base per a l'elaboració de l'**Informe global dels indicadors de Cementiris Municipals 2019** és el **Quadre Resum d'Indicadors (QRI)**, el qual presenta les mitjanes resultants del procés de recollida i anàlisi de les dades de l'any 2019. Per a cadascuna de les quatre dimensions del quadre d'indicadors, l'anàlisi de resultats parteix com sempre d'una **perspectiva múltiple**:

- Anàlisi **estàtica** dels **indicadors de l'any 2019**. Aquesta anàlisi permet obtenir i inferir una visió general de situació actual dels serveis encarregats dels Cementiris Municipals de la província de Barcelona, a partir de les mitjanes dels indicadors analitzats.
- Anàlisi **dinàmica dels indicadors de la sèrie temporal 2017-2019**. Es deriva de l'evolució dels indicadors durant les tres darreres edicions del Cercle i, per tant, de la valoració de les tendències en la prestació del servei.
- Anàlisi **de dispersió de dades.** Aquesta anàlisi serà utilitzada, exclusivament, quan s'identifiquin casos extrems per als quals calgui l'anàlisi de diferències significatives entre les dades dels municipis i les mitjanes globals.
- Anàlisi des d'una **perspectiva transversal**. Existeix un gran volum de dades acumulades pels serveis participants en els Cercles de Comparació Intermunicipals. Per això, aquest informe de conclusions també compara els indicadors de les dimensions "Valors Organitzatius/RRHH" i "Dimensió Econòmica" que són comuns a tots els serveis.

2. ANÀLISI GLOBAL DELS INDICADORS

Com ja és habitual, els **indicadors del Cercle de comparació intermunicipal de Cementiris Municipals** s'organitzen en funció de les **quatre** següents **dimensions de meta**:

Dimensió Encàrrec Polític/Estratègic
Dimensió Usuari/Client
Dimensió Valors Organitzatius/RRHH
Dimensió Econòmica

A continuació, veurem els **resultats de la quarta edició**, corresponent a les dades de l'**any 2019,** contextualitzats amb els anys anteriors per a cadascuna de les quatre dimensions.

ENCÀRREC POLÍTIC

Proporcionar una oferta adequada de cementiris municipals	2017	2018	2019
Unitats funeràries per cada 100 habitants	12,3	12,0	11,9
M² de cementiris per cada 1.000 habitants	470,2	463,0	458,5
Nombre de nínxols per cada 100 m2 de superfície de cementiri municipal	25,4	25,2	25,3
% d'inhumacions a cementiris municipals gratuïtes o bonificades	2,2%	1,9%	1,9%

Proporcionar una oferta diversa d'unitats funeràries	2017	2018	2019
% de nínxols sobre el total d'unitats funeràries	97,5%	97,5%	97,5%
% de columbaris sobre el total d'unitats funeràries	1,1%	1,2%	1,2%
% de panteons, tombes i altres unitats funeràries sobre el total d'unitats funeràries	1,3%	1,3%	1,3%

Disposar de diversos règims de propietat de les unitats funeràries	2017	2018	2019
% d'unitats funeràries amb concessió a llarg termini (més de 5 anys)	93,5%	91,5%	92,0%
% d'unitats funeràries amb concessió a curt termini (menys de 5 anys)	1,3%	2,2%	1,8%
% d'unitats funeràries disponibles de l'ajuntament	5,2%	6,3%	6,2%

Proporcionar l'oferta de rescat d'unitats funeràries	2017	2018	2019
Nombre d'unitats funeràries rescatades o amb caducitat l'any d'estudi per cada 1.000 d'unitats funeràries (reversions no voluntàries)	2,2	2,7	3,1
Nombre d'unitats funeràries amb renúncia l'any d'estudi per cada 1.000 unitats funeràries (reversions voluntàries)	5,1	5,2	5,7

Controlar la saturació dels cementiris municipals	2017	2018	2019
Anys de marge per a noves concessions de nínxols	4,1	5,0	5,1
Anys de marge per a noves concessions de columbaris	10,9	4,2	3,1
Anys de marge per a noves concessions de panteons i tombes	123,0	13,8	37,0

Gestionar el canvis de nom de les unitats funeràries amb concessió	2017	2018	2019
% de canvis de nom sobre el total d'unitats funeràries amb concessió	2,1%	2,1%	2,2%

USUARI/CLIENT

Comptabilitzar el nombre d'inhumacions	2017	2018	2019
Nombre d'inhumacions (fèretres) realitzades per cada 1.000 habitants	3,6	3,7	3,4
Nombre d'inhumacions (cendres) realitzades per cada 1.000 habitants	0,7	0,8	0,7
% de trasllats d'unitats funeràries durant l'any d'estudi	0,8%	0,8%	0,7%

Garantir una adequada accessibilitat dels cementiris municipals (I)	2017	2018	2019
Dies d'obertura setmanals del cementiri per a accés de les visites	7,0	6,9	6,8
Nombre de queixes i reclamacions sobre el cementiri rebudes per cada 1.000 unitats funeràries adjudicades	0,6	0,5	0,4

Garantir una adequada accessibilitat dels cementiris municipals (II)	2017	2018	2019
Nombre de participants en activitats culturals i lúdiques per cementiri	232	231	482
Nombre d'actes vandàlics amb danys per cementiri	3,9	0,7	0,9

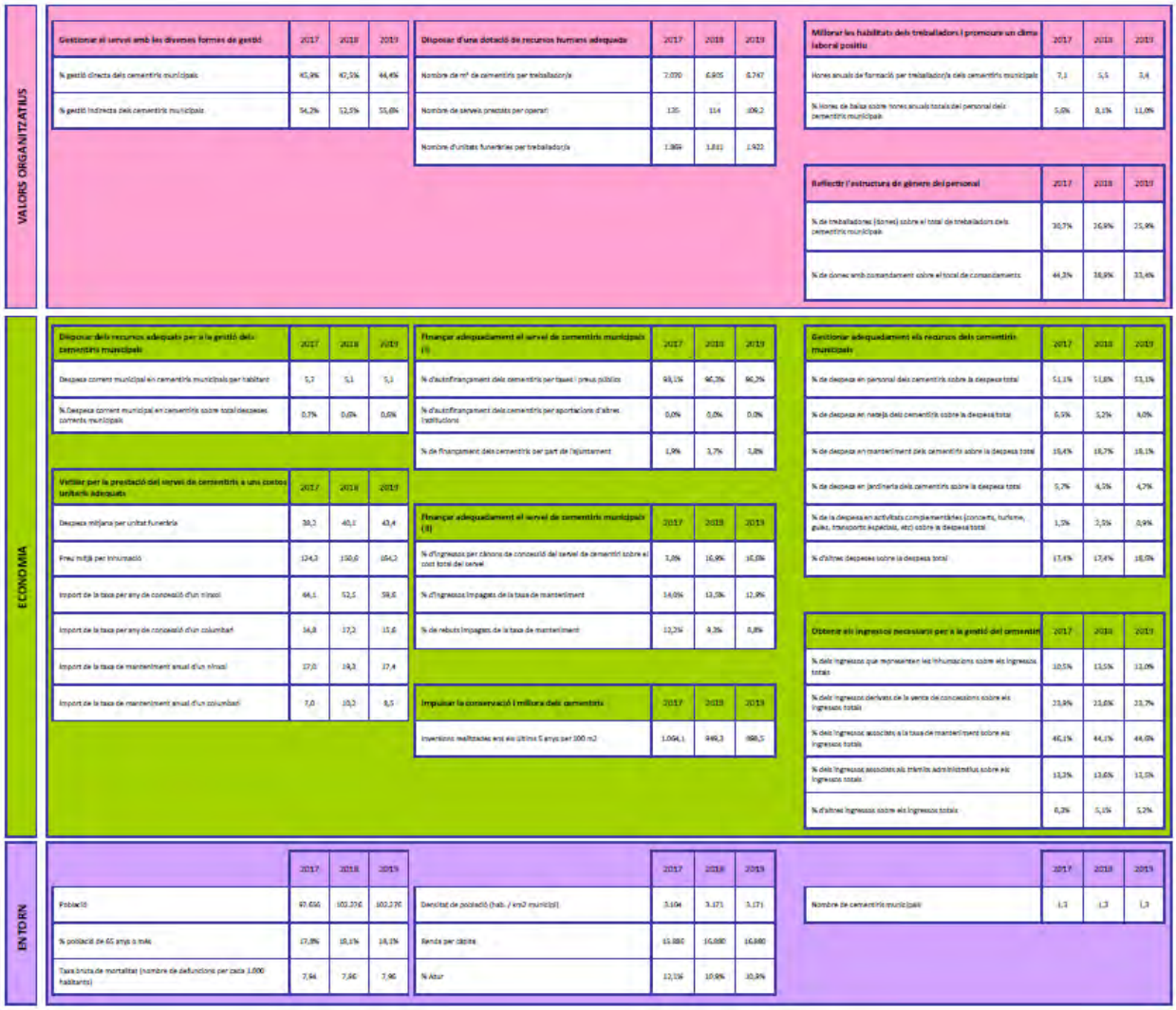

Figura 3. Quadre Resum d'Indicadors del Cercle de comparació de Cementiris Municipals 2017-2019

2.1. DIMENSIÓ ENCÀRREC POLÍTIC/ESTRATÈGIC

Els indicadors de la **Dimensió Encàrrec Polític/Estratègic** aporten informació sobre la qualitat del servei i sobre el grau d'acompliment de **sis objectius estratègics**: proporcionar una oferta adequada de cementiris municipals, proporcionar una oferta diversa d'unitats funeràries, disposar de diversos règims de concessió d'unitats funeràries, gestionar els canvis de nom, controlar la saturació dels cementiris municipals i proporcionar l'oferta de rescat d'unitats funeràries.

Disponibilitat d'unitats funeràries

Pel que fa a l'oferta dels cementiris municipals i tot i l'ampliació del cementiri per part d'algun dels participants que ha construït nous columbaris, de mitjana a la província de Barcelona l'any 2019 segueix havent-hi 12 unitats funeràries per cada 100 habitants. Si es té en compte que hi ha una mitjana de 459 m² de cementiris municipals per cada 1.000 habitants, tot plegat es tradueix per una dotació de 25,3 nínxols per cada 100 m² de cementiris municipals, la tipologia d'unitat funerària majoritària (veure figura 4) atorgada sobretot amb concessió a llarg termini (veure figura 5).

El 2019 es manté constant la dotació mitjana per habitant d'unitats funeràries i de superfície dels cementiris municipals.

Figura 4. Pes de les tipologies d'unitat funerària respecte el total d'unitats funeràries dels cementiris municipals.

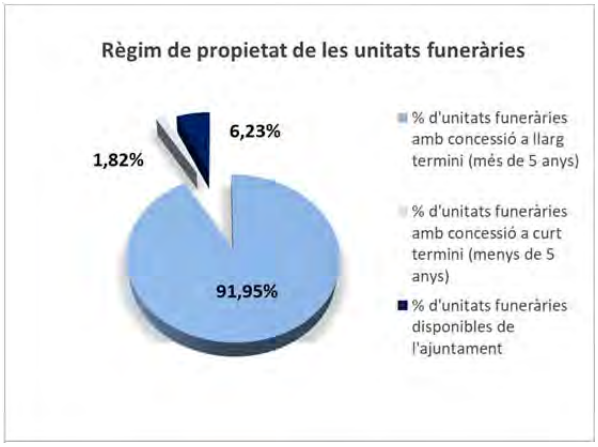

Figura 5. Règim de propietat de les unitats funeràries dels cementiris municipals.

Amb tot, si es manté tant el ritme de concessió com la dotació d'unitats funeràries actuals disponibles, el marge per a noves concessions és de 5,1 anys en el cas dels nínxols, 3,1 anys en el cas dels columbaris i de 37 anys en el cas dels panteons i les tombes. Ara bé, cal destacar que qualsevol canvi en el ritme de concessió afecta significativament a aquests 3 indicadors: a títol d'exemple, els anys de marge per a noves concessions de panteons i tombes han augmentat de 13,8 anys el 2018 a 37 anys el 2019. Aquest fet s'explica perquè, l'any 2019 se n'ha atorgat en concessió només una unitat funerària d'aquesta tipologia.

Finalització de concessions

Pel que fa a les reversions per cada 1.000 unitats funeràries dels cementiris municipals, l'any 2019 se'n van enregistrar 3,1 de no voluntàries i 5,7 de voluntàries. Tanmateix, com cada any, aquests indicadors presenten valors significativament heterogenis entre els municipis (figura 6): el 50% no va tancar cap expedient de reversió no voluntària mentre algun en va tenir més de 10 per cada 1.000 unitats funeràries. En canvi, tots els municipis menys un van gestionar alguna reversió voluntària (renúncia per part del beneficiari).

De mitjana s'han gestionat 8,8 reversions per cada 1.000 unitats funeràries, un 11% més que l'any anterior.

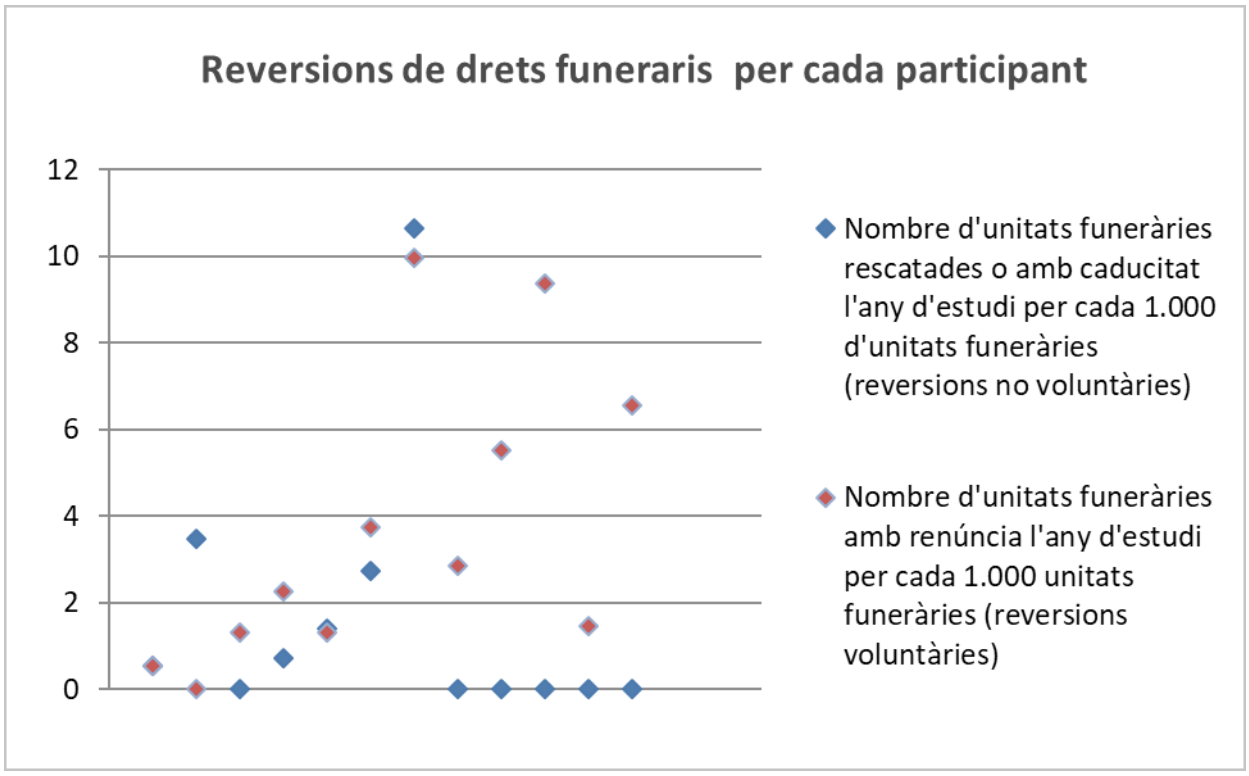

Figura 6. Gràfic de dispersió del nombre d'unitats funeràries rescatades (reversions no voluntàries) o amb renúncia (reversions voluntàries) per cada participant l'any 2019

Canvis de nom

Igualment, tots els municipis que han pogut facilitar la dada van gestionar algun canvi de titularitat, els quals van acabar abastant el 2,2% de les unitats funeràries en règim de concessió.

2.2. DIMENSIÓ USUARI/CLIENT

Els indicadors de la **Dimensió Usuari/Client** comptabilitzen els enterraments i caracteritzen l'accessibilitat als cementiris municipals analitzats, els quals estan oberts per a visitants tots els dies de la setmana.

Enterraments i trasllats

Pel que fa a les inhumacions, el 2019 se n'han enregistrat de mitjana 4,16 per cada 1.000 habitants, sent la gran majoria fèretres: les inhumacions de cendres segueixen sent minoritàries: representen el 17,5% del total, mig punt més que l'any anterior (veure figura 7).

Per cada 1.000 habitants s'han portat a terme 3,43 inhumacions de fèretres i 0,73 inhumacions de cendres.

Amb tot, durant el 2019 va haver-hi de mitjana un 1,9% de les inhumacions que van ser de beneficència, valor que es manté constant respecte els anys anteriors. Tanmateix, aquest indicador supera el 4% en alguns dels municipis participants.

Pel que fa als trasllats efectuats el 2019, van representar de mitjana el 0,69% de les unitats funeràries del cementiri municipal.

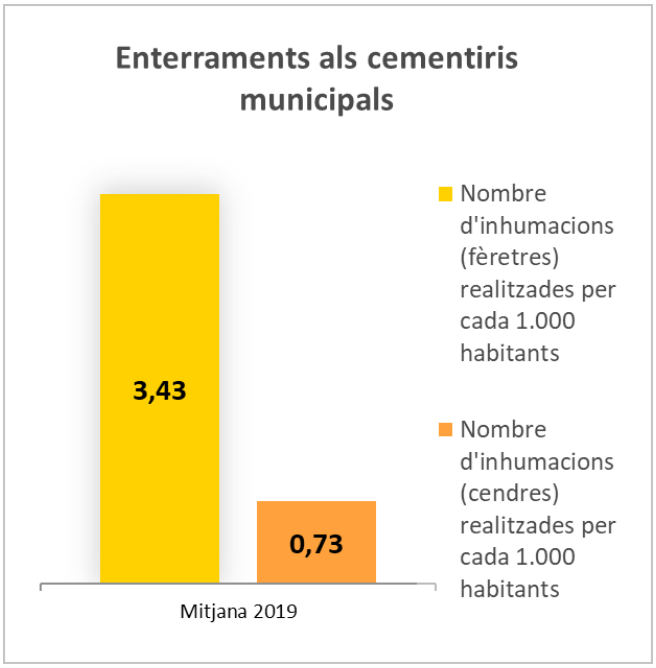

Figura 7. Nombre d'enterraments dels cementiris municipals segons tipus d'inhumació

Altres activitats

L'any 2019 es van inscriure de mitjana 432 participants en activitats culturals i lúdiques no relacionades amb la missió original del cementiri: concerts, visites de grup, xerrades, etc. Ara bé, gairebé el 60% dels municipis no han fet cap activitat d'aquest tipus i, per tant, no han enregistrat cap participant: aquest percentatge és inferior al de l'any anterior (el 2018 el 66% dels municipis no van fer cap activitat d'aquest tipus).

Queixes i actes vandàlics

En relació amb els actes vandàlics amb danys per cementiri (0,93 de mitjana el 2019) i al nombre de queixes i reclamacions sobre el cementiri rebudes per cada 1.000 unitats funeràries (0,41 de mitjana), se segueix observant una certa correlació positiva: els municipis amb més actes vandàlics enregistren un major nombre de queixes i reclamacions. Tanmateix, aquests indicadors presenten en tots els casos valors molt baixos.

2.3. DIMENSIÓ VALORS ORGANITZATIUS/RRHH

Els indicadors de la **Dimensió Valors Organitzatius/Recursos Humans** estan relacionats amb el model organitzatiu del servei, és a dir, amb el tipus de gestió, la dotació de recursos humans, el clima laboral i les característiques i capacitació del personal dels cementiris municipals. Així doncs, els objectius estratègics d'aquesta dimensió són: gestionar el servei amb les diverses formes de gestió, disposar d'una dotació de recursos humans adequada, millorar les habilitats dels treballadors i reflectir l'estructura de gènere del personal.

Tipus de gestió

Pel que fa a la forma de gestió, si es té en compte el volum de despesa, segueix predominant com els anys anteriors la gestió indirecta dels cementiris municipals (veure figura 8).

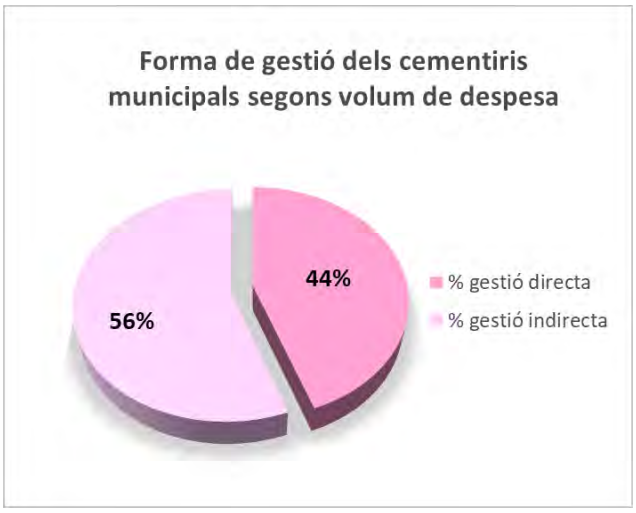

Figura 8. Forma de gestió dels cementiris municipals segons volum de despesa corrent

Dotació de personal

Pel que fa a la dotació de recursos humans, a cada treballador dels cementiris li correspon 6.747m^2 de cementiri municipal, gairebé l'equivalent a un camp de futbol. Aquesta superfície es tradueix de mitjana en 1.922 unitats funeràries per treballador, les quals permeten portar a terme anualment 109 serveis per operari (aproximadament, un servei cada tres dies). Ara bé, és important destacar com la tipologia de les tasques encarregades a aquests perfils necessiten de més d'un treballador simultàniament, fet que explica que la càrrega de feina i per tant el nombre de serveis en que participa de manera efectiva cada operari sigui bastant superior. Dit d'una altra manera, com cada servei el cobreix més d'un operari, dividir el nombre de serveis pel nombre d'operaris dilueix el volum de treball de la brigada encarregada d'aquestes tasques.

La dotació mitjana és de 1.922 unitats funeràries per treballador/a, les quals comporten 109 serveis per operari/a.

Perspectiva de gènere

Des d'una perspectiva de gènere, el 26% del total de persones treballadores són dones, percentatge que augmenta fins el 33% quan es consideren només els comandaments.

Formació i capacitació

Finalment, des d'una perspectiva transversal entre els 22 serveis analitzats en el marc dels Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona, els cementiris municipals continua sent el segon servei que menys formació fa de mitjana per persona treballadora: 3,4 hores l'any (veure figura 9).

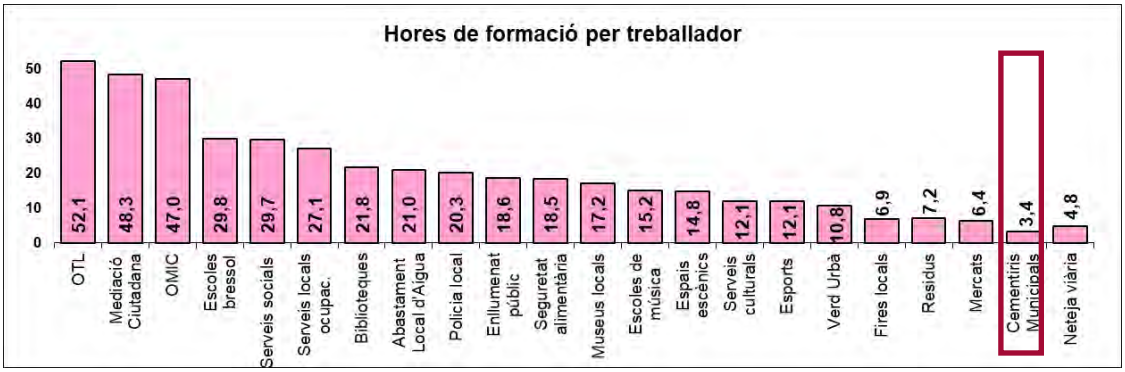

Figura 9. Mitjana 2019 de les Hores de formació per treballador de cadascun dels serveis participants als Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona.

En aquest sentit, un 40% dels municipis participants al Cercle de cementiris municipals no han fet cap hora de formació per treballador, ja sigui per manca de disponibilitat del personal o per la reduïda oferta existent.

2.4. DIMENSIÓ ECONOMIA

Els indicadors de la **Dimensió Economia** reflecteixen quins són els recursos necessaris per a oferir el servei, així com les despeses que s'hi associen i les seves fonts de finançament. Els sis objectius estratègics de la dimensió són: disposar dels recursos adequats per a la gestió dels cementiris municipals, vetllar per la prestació del servei de cementiris a uns costos unitaris adequats, finançar adequadament el servei de cementiris municipals, impulsar la conservació i millora dels cementiris, gestionar adequadament els recursos dels cementiris municipals i obtenir els ingressos necessaris per a la gestió del cementiri.

Despesa per habitant

D'una banda, pel que fa a les despeses, de mitjana l'any 2019 es va dedicar el 0,56% de la despesa corrent municipal als cementiris propietat dels ajuntaments, el que representa 43,4€ per unitat funerària i suposa 5,1€ per habitant (valors que es mantenen respecte dels enregistrats els anys anteriors). Així, comparat amb els altres serveis analitzats pels Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació, els cementiris municipals són el setè servei on menys despesa per habitant es destina, al mateix nivell que els Mercats Municipals (veure figura 10).

El 2019 s'hi van destinar 5,1€ per habitant (un 0,56% de la despesa corrent municipal).

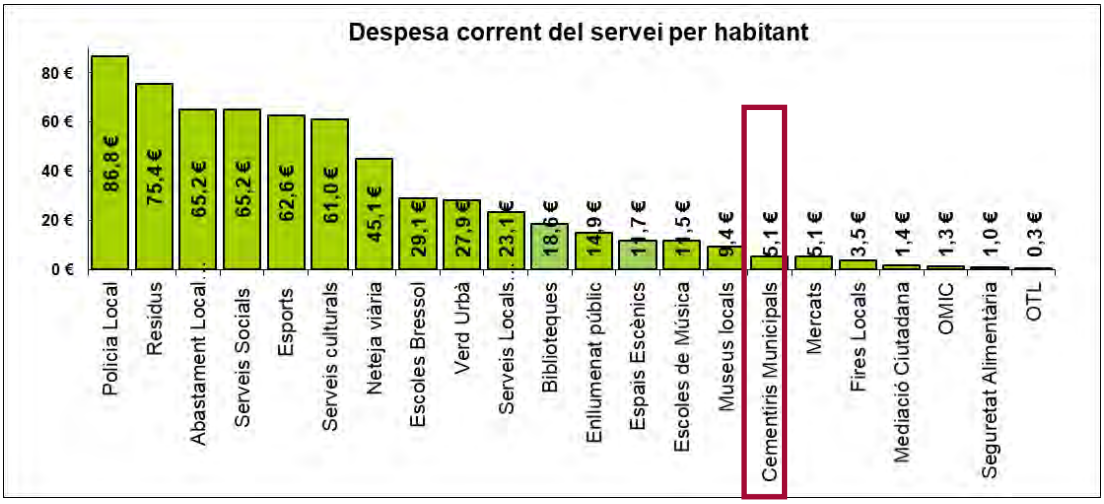

Figura 10. Mitjana 2019 de la despesa corrent municipal per habitant que es destina a cadascun dels serveis participants als Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona

Fonts de finançament

Pel que fa a les fonts de finançament dels cementiris, el 96% de la despesa es cobreix amb taxes i preus públics, el tercer valor més alt d'entre els serveis analitzats el 2019 (veure figura 11).

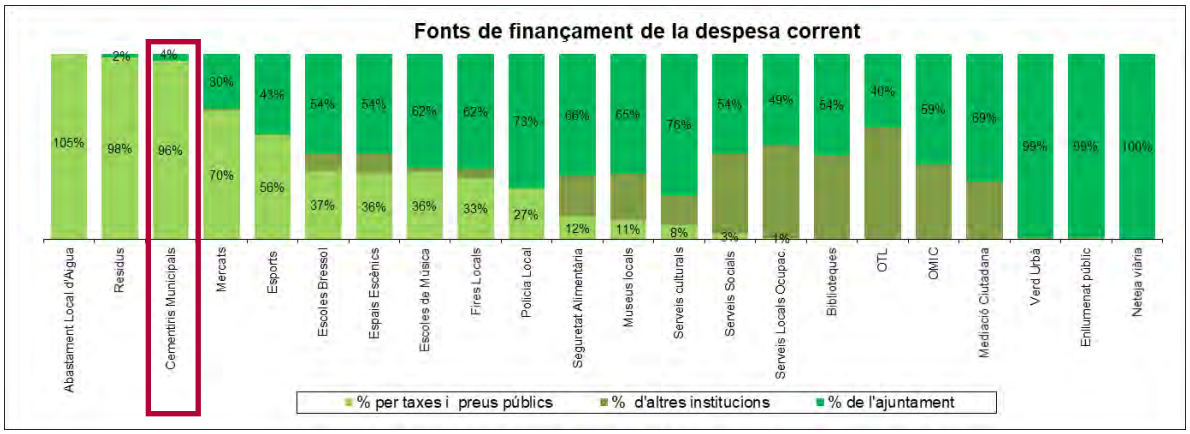

Figura 11. Mitjana 2019 del percentatge de finançament segons la seva procedència a cadascun dels serveis participants als Cercles de Comparació Intermunicipal de la Diputació de Barcelona

Desglosament de les despeses corrents

Del total de despesa corrent dels cementiris municipals, més de la meitat es destina a la partida de personal. Pel que fa al manteniment habitual de la infraestructura, representa al voltant del 18% de la despesa, mentre que les partides de neteja i jardineria representen entre el 4% i el 5% (4,0% i 4,7% respectivament). Finalment, les despeses en activitats complementàries, diferents a les que són pròpies del cementiri, representen només un 0,9% de la despesa corrent total, mentre que les altres despeses (principalment subcontractacions i obligacions de pagament no encabides en les partides anteriors) representen poc menys del 19% (veure figura 12).

Es destina de mitjana 0,92€ per habitant al manteniment dels cementiris municipals.

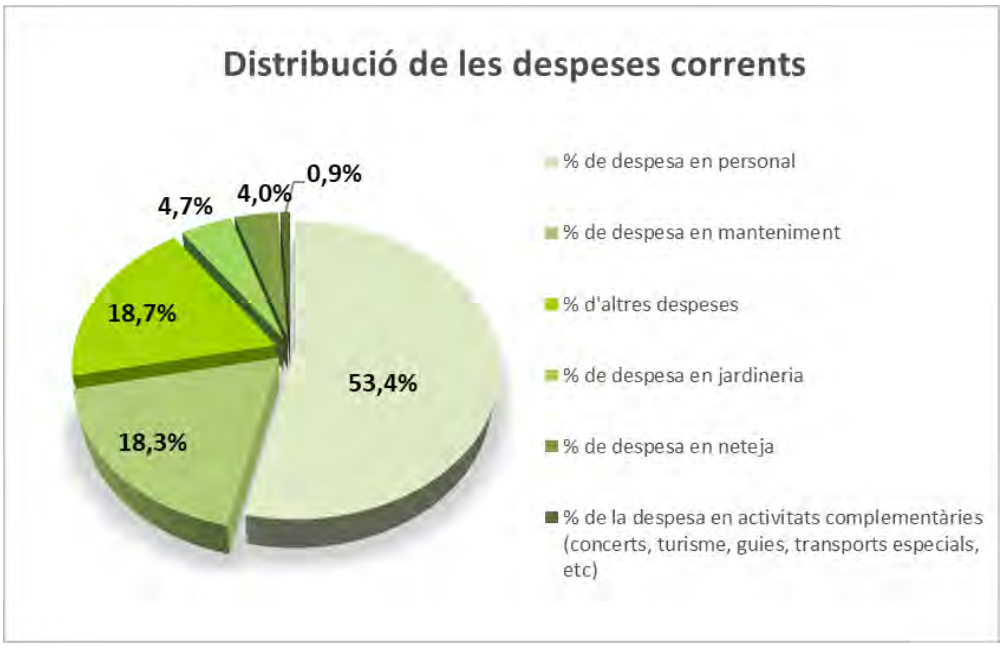

Figura 12. Distribució de la despesa corrent mitjana dels cementiris municipals l'any 2019

Inversions

Cal dir que les despeses corrents no inclouen l'import de les inversions realitzades, les quals sumen de mitjana en els darrers cinc anys 899€ per cada 100m^2 de recinte del cementiri municipal.

Desglossament dels ingressos corrents

Pel que fa als ingressos, poc menys de la meitat dels drets reconeguts provenen de la taxa de manteniment. La venta de concessions representa gairebé un 24% mentre que els tràmits administratius i les inhumacions suposen respectivament entre el 13,5% i 13,0% dels ingressos (veure figura 13). Tots aquests valors es mantenen constants al llarg de les darreres edicions.

El 44,6% dels ingressos provenen dels drets reconeguts en concepte de taxa de manteniment.

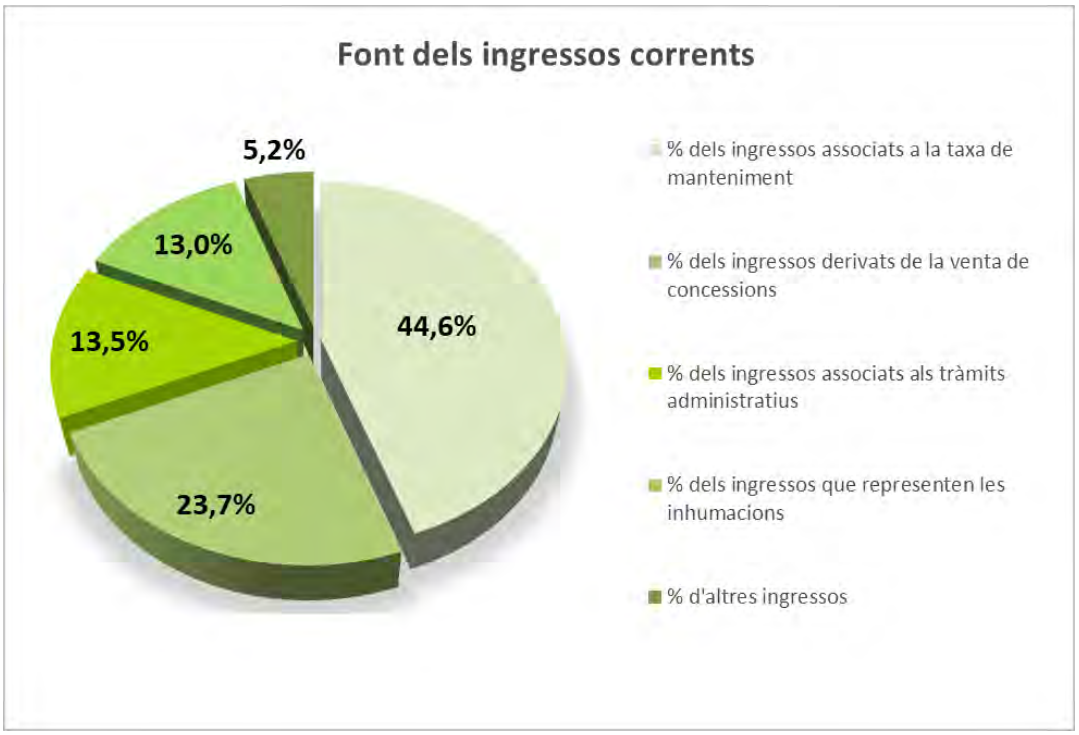

Figura 13. Distribució dels ingressos corrents mitjans dels cementiris municipals l'any 2019

En aquest sentit, l'any 2019 l'import de la taxa anual de manteniment és de 8,5€ de mitjana en el cas dels columbaris i de 17,4€ en el cas dels nínxols, mentre que la taxa de concessió és de 15,6€ i 59,6€ respectivament. Aquests imports, com sempre, venen condicionats per la tipologia de les noves concessions d'unitats funeràries l'any en estudi (ubicació, alçada, etc.).

De mitjana, la taxa de manteniment anual d'un nínxol és de 17,4€ i la d'un columbari de 8,5€.

Impagats

Ara bé, en relació amb els ingressos de la taxa de manteniment, el 13% dels drets reconeguts per aquest concepte són impagats (representen un 9% dels rebuts expedits).

Cànon de concessió

Finalment, els ingressos de l'ajuntament per cànon de concessió del servei de cementiri municipal representen de mitjana el 2019 poc menys del 17% del cost total del servei.

3. RESUM EXECUTIU

A continuació es detallen els principals resultats de la quarta edició del Cercle de Comparació Intermunicipal de Cementiris Municipals:

- **De mitjana hi ha 12 unitats funeràries per cada 100 habitants i 459 m2 de cementiris municipals per cada 1.000 habitants**
  Tot plegat es tradueix per una dotació de 25,3 unitats funeràries per cada 100 m2 de cementiris municipals, de les quals la gran majoria són nínxols (97,5%) i estan atorgades amb concessió a llarg termini (92%).

- **De mitjana s'han gestionat gairebé 9 reversions per cada 1.000 unitats funeràries, un 11% més que l'any anterior.**
  L'any 2019 se'n van enregistrar 5,7 de voluntàries i 3,1 de no voluntàries que de voluntàries.

- **Per cada 1.000 habitants s'han portat a terme 3,43 inhumacions de fèretres i 0,73 inhumacions de cendres.**
  Les inhumacions de cendres segueixen sent minoritàries (representen el 17% del total). Pel que fa als trasllats efectuats el 2019, van afectar el 0,69% de les unitats funeràries del cementiri municipal.

- **Es van inscriure de mitjana 432 participants en activitats culturals i lúdiques no relacionades amb la missió original del cementiri: concerts, visites de grup, xerrades, etc.**
  Ara bé, el 60% dels municipis no han fet cap activitat d'aquest tipus i, per tant, no han enregistrat cap participant.

- **El 56% de la depesa corrent associada als cementiris municipals es gestiona de manera indirecta.**
  Sense tenir en compte el volum de despesa, els municipis que gestionen de manera totalment directa els cementiris municipals representen el 45%.

- **La dotació mitjana és de 1.922 unitats funeràries per treballador/a, les quals comporten 109 serveis per operar**i/a.
  Amb 3,4 hores de formació per treballador de mitjana, el de cementiris municipals és el segon servei dels 22 que participen dels Cercles de Comparació Intermunicipals de la Diputació que menys hores de formació fa.

- **Es manté la distribució de les despeses respecte els anys anteriors**
  En línies generals, durant l'any 2019, els participants al projecte han tingut una despesa corrent similar a l'any 2018 destinada als cementiris municipals, amb 5,1€ per habitant i any.

- **Varien lleugerament els preus mitjans de concessió dels nínxols i columbaris amb nova concessió l'any en estudi (59,6€ i 15,6€ respectivament)**
  Aquest fet ve condicionat per la tipologia de les noves concessions d'unitats funeràries dins els cementiris municipals (ubicació, alçada, etc.).

- **Amb tot, es manté la distribució dels ingressos respecte els anys anteriors**
  La partida majoritària segueix sent els ingressos derivats de la taxa de manteniment seguit de la venda de concessions: representen respectivament el 44,6% i el 23,7% dels ingressos corrents.

Diputació Barcelona | Àrea de Recursos Humans, Hisenda i Serveis Interns

Direcció de Serveis de Planificació Econòmica
Servei de Programació
Edifici Can Serra
Rambla de Catalunya, 126, 5è
08008 Barcelona
Tel. 934 022 237
s.programacio@diba.cat
www.diba.cat/web/menugovernlocal/cci